797

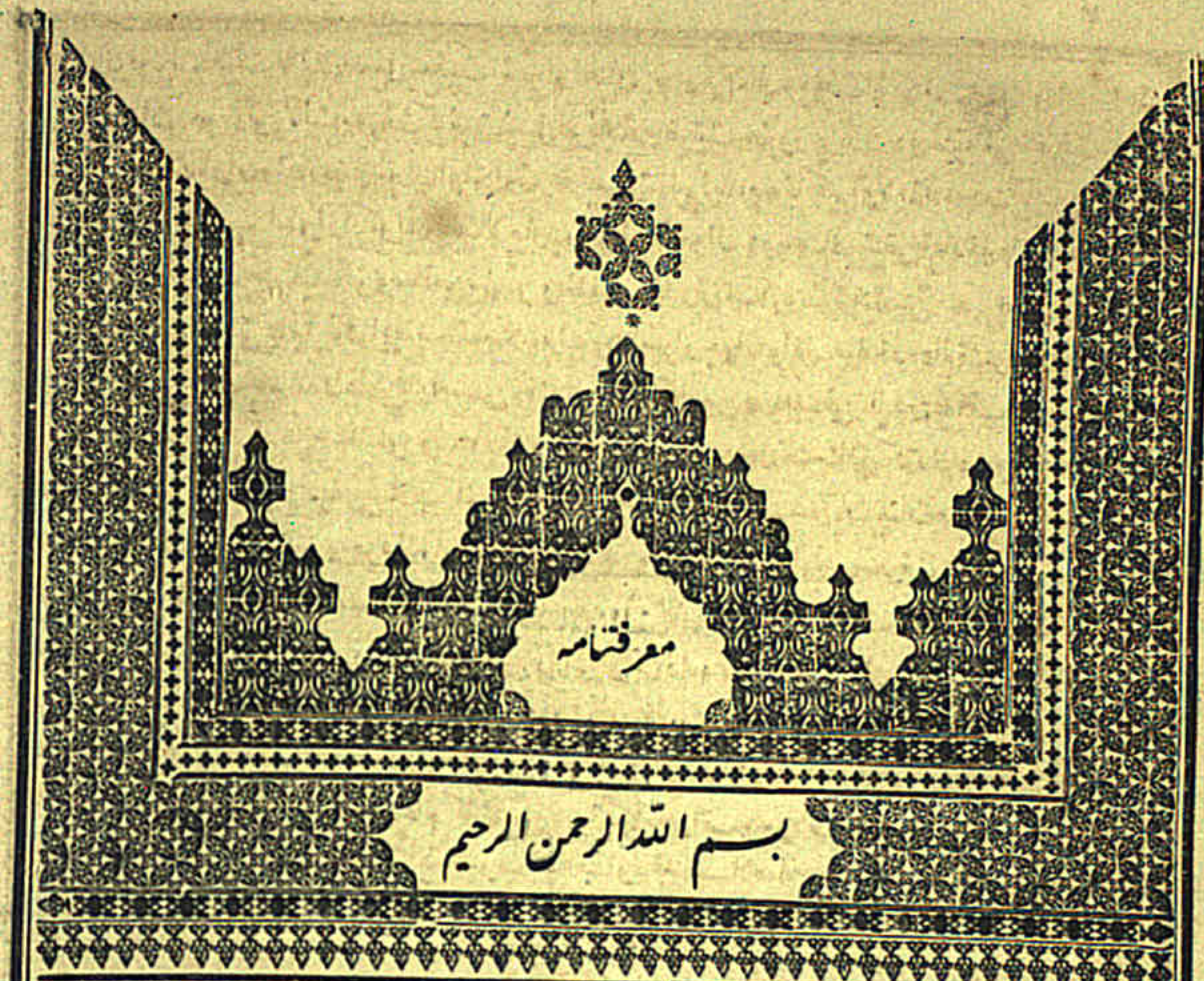
٣٨٥ صوتیلرک نه ایلر ظلم ایتمه کی فیر ایلر

كفته محمد ذكری افندی

كوكل حق یولورسن وترى سودى وترى سوسنده	سون چانلرده مطلقدر مقید اولمق تشنده
نوله وترایله فهرست اولسه ذكری معرفتنامه	اجلدی كنز عرفان مژده لر عشاقه هرفنده

هذا

كتاب معرفتنامه تاليف العالم
العلامه ابراهيم حقى نفعنا
الله ببركاته واعاد علينا
وعلى المسلمين من
صالح دعواته
آمين

حمد بی حد * وشکر بی عد * وثنای مؤبد * واحد فرد واحد حضرتلرینه اولسونکه * هر شان اکوانی علم
ازلیسیله مقدر ومبین قیلوب اعیان جهانی فیض لم یزلیسیله مرتب ومعین قیلوب گلشن عالمی گل آدمله معطر
ومزین قیلمشدر * وجمله جهانی انسان ایچون وانی کندی معرفتیچون وار ایدوب حقایق اشیا ایله دقایق
معنایی باجمله انده اجمال واظهار ایدوب روح انسانی جامع اسمنه صورت وحامل امانت ومحل اسرار ایتمشدر
وهیئت عالمده اولان نیجه بیك حکمتنه علمایی واقف ایلیوب کتاب جهانك هر بر حرفندن آیات معرفتین
مطالعه ایدنلری عارف ایلیوب کوکل عالمنه دخول ایدن عبادنی کعبه حضورنده عاکف ایلمشدر * وافضل
صلوات واکمل تحیات واحسن تسلیمات اول سید کائنات واشرف مخلوقات وخلاصه موجودات پیغمبرمز
علیه الصلوة والسلام حضرتلرینك اسم اعظم وعقل اول اولان روح اکملنه اولسونکه (لولاك لولاك
لما خلقت الافلاك) خطابیله مستطاب اولمشدر * وخلق ظلمات جهالتدن انوار هدایته اخراجیله کندی
نفسین بیلان امتی معترفت حق بولمشدر * واول اصحابنه هم تحیات اولسونکه اقوال وافعال وعقائد
واخلاقنك جملهسنده اکا تابع اولوب نور ایمان وحضور عرفان ایله کوکلری طولمشدر رضوان الله
تعالی علیهم اجمعین * بو حقیر وفقیر حقیق ابراهیم حقی اول عزیز وشریف مخدومی السید احمد نعمی ایچون
بو کتابی اکتناب ایلدا کا خطاب ایدرکه اعزك الله فی الدارین * اولا معلوم اولسونکه حق تعالی ایکی عالمی
بنی آدم ایچون وانلری انجق کندی معرفتیچون خلق ایلدیکن جملهیه بیورمشدر * نتکیم لطف وکرمیله
(کنت کنزا مخفیا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لیعرفونی) بیورمشدر * پس خلقت عالم وآدمدن
مقصد اقصی ومطلب اعلی معرفت مولادر لکن بو دولت ابدیه وسعادت سرمدیه که جملهدن اولادر انجق
معرفت نفسه مربوط اولوب معرفت نفس دخی معرفت بدنه منوط اولوب معرفت بدن هم معرفت عالمه
موقوف اولوب معرفت عالم ایسه علوم حقیقیه ایله موصوف اولدیغیچون برمقدار علم هیئت وحکمتدن
اخذ وجمع ایدوب برمقدار دخی علم تشریح ابداندن وانفسدن التقاط وانتخاب ایدوب برمقدار هم علم
قلوب وعرفاندن اقتباس والتماس ایدوب لسان ترکی به ترجمه ایله بو کتاب مستطابی فقط برمقدمه واوچ فن
وبرخاتمه اوزره تالیف وتصنیف ایلدمکه * مقدمهسی معرفت هیئت اسلام واجمال احوال دوجهان

فن

فن اول معرفت هیئت عالم وتفصیل حکمت اشیا واعیان * وفن ثانی معرفت اشکال ترکب ابدان وماهیت
نفس انسان * وفن ثالث معرفت کیفیت نیل عرفان وحقیقت حضور یزدان * وخاتمهسی معرفت آداب
وارکان صحبت یاران واقارب وجیران اولمق اوزره ترتیب وتنظیم ایلدم * تا کیم اولا مقدمهدن آیات بینات ایله
ثابت اولان عجایب اطوار اکوانی اجمالا بیلوب غرائب احوال دوجهانی تیقن قیلدقده اعتماد کلی برله
اعتقاد تام ایدوب جملهنك خالق وصانعن بیلهسن وعظمت وقدرتن تفکر وتذکر قیلهسن * بعده فن اولدن
بدایع صنایع خالق عالم آفاق ایچنده تفصیلا سیر ایدوب اسرار جهانه واقف اولدقده عالم قشر آدم وآدم لب
عالم اولدیغن بیلوب جملهدن فارغ اولهسن وکندی کندیکه کلهسن * بعده فن ثانیدن عجائب قدرت صانعی
کندی جسم وجاننکده اجمالا کوروب عالم کبیرده هرنه وار ایسه جملهنك مثالی کندی وجودکده بولدقده
وجودك بر کوچك عالم اولدیغن بیلوب کندی نفسکده کلهسن وعالم انفسده آیات بینات مولایی تماشا قیلهسن
وکندی روحکی اقلیم وجودك سلطانی بیلوب قدر وقیمتکه واقف اولوب معرفت نفس مرتبهسن
بولهسن وکندی عالمکده سلطان اولهسن * بعده فن ثالثدن حضرت مقلب القلوبك عجائب الهامات
وغرائب تصرفاتن وقلوبه تقرب ذات وصفاتن عالم اکبر اولان دلده علم الیقین بیلوب ماسوادن آزاد اولوب
جملهیی اونودوب هب ایدوب ایلاین متصرف بر آنی بولدقده عالم وحدته ایروب اول واحد فردك واحدانیتن
بصیرتکله عین الیقین کوروب معرفة الله دولتنه ایرهسن وسعادت قربی حق الیقین بیلوب ابدا
انکله قالهسن * آخرا خاتمهدن عالم کثرتده اولان احکام مراتب وجودی بیلوب حدودنی حفظ وصیانت
قیلوب مخلوق خدایه رفق ومدارات ایله محبوب القلوب اولدقده سلامتله جمعیت خاطر بولهسن وراحتله عزیز
عالم اولهسن * چونکه بو کتاب شریفده نظام بو اسلوب لطیف اوزره تمام اولوب نظر قبول ایله مطالعه ایدنلری
حقیقت آیات مولایه مطلع ایتمشدر * پس بو کتابه معرفتنامه نام اولوب تاریخ اختتامی بیك یوز یتمشده بتمشدر

(مقدمة الكتاب)

آیات قرآنیه واحادیث نبویه مفهوم ومضمونه اعتماد واعتقاد اولنه جق امور دینیه ولوازم یقینیهدن اولان
هیئت اسلام اوزره ترتیب خلقت عرش وکرسی وجنانی وسموات وارضین وبحار ونیرانی واشراط ساعت
واحوال واهوال قیامت وخراب وفنای جهانی وبقای عالم القای رحمانی فصول اربعه ایله تفصیل ایدر
(فصل اول) اجمال ترتیب خلقت عالمی وکیفیت عظمت عرش اعظمی وحمله عرشی واول کروبیون محترمی
وحوالیده اولان انهار وملائکه وسائرامی وتحتنده اولان کرسی وسدره ولوح وقلمی التی نوع ایله بیان ایدر
(نوع اول) خلاق جهانك عالمده اولان بدایع صنایعن تفکر وتذکره هادی وبادی اولان آیات بیناتی بیلدیرر
(ای عزیز) معلوم اولسونکه حق تعالی بو عالمی وجود ووحدانیتنه علامت ایدوب جمیع اشیاده
اولوا الابصاره اظهار صنعتله حقائق حکمتن طیورمشدر وکندی معرفتنه عبادنی ترغیب ایچون
کلام قدیمنده عظمتله بیورمشدر * حدیث المکتوب علی الترتیب الذی فی المصحف الشریف
بسم الله الرحمن الرحیم * الحمد لله رب العالمین * الم تعلم ان الله له ملك السموات والارض وما لكم من دون الله
من ولی ولا نصیر * الله لا اله الا هو الحی القیوم لا تأخذه سنة ولا نوم له ما فی السموات وما فی الارض
من ذا الذی یشفع عنده الا باذنه یعلم ما بین ایدیهم وما خلفهم ولا یحیطون بشیء من علمه الا بما شاء وسع کرسیه
السموات والارض ولا یؤده حفظهما وهو العلی العظیم * ان الله لا یخفی علیه شیء فی الارض ولا فی السماء
هو الذی یصورکم فی الارحام کیف یشاء لا اله الا هو العزیز الحکیم * ولله ما فی السموات والارض والی الله
ترجع الامور * ان فی خلق السموات والارض واختلاف اللیل والنهار لایات لاولی الالباب الذین یذکرون
الله قیاما وقعودا وعلی جنوبهم ویتفکرون فی خلق السموات والارض ربنا ما خلقت هذا باطلا سبحانك فقنا
عذاب النار * ولله ما فی السموات وما فی الارض وکان الله بکل شیء محیطا * ولله ملك السموات والارض
وما بینهما والیه المصیر * لله ملك السموات والارض وما فیهن وهو علی کل شیء قدیر * وهو الله فی السموات
وفی الارض یعلم سرکم وجهرکم ویعلم ما تکسبون * وله ما سکن فی اللیل والنهار وهو السمیع العلیم * وعنده مفاتح
الغیب لا یعلمها الا هو ویعلم ما فی البر والبحر وما تسقط من ورقة الا یعلمها ولا حبة فی ظلمات الارض ولا رطب

ولا يابس الا فى كتاب مبين * وله من فى السموات والارض كل له قانتون * وكذلك نرى ابراهيم ملكوت السموات
والارض وليكون من الموقنين * انى وجهت وجهى للذى فطر السموات والارض حنيفا وما أنا من المشركين
ذلكم الله ربكم لا اله الا هو خالق كل شئ فاعبدوه وهو على كل شئ وكيل * ان ربكم الله الذى خلق السموات
والارض فى ستة ايام ثم استوى على العرش يغشى الليل النهار يطلبه حثيثا والشمس والقمر والنجوم مسخرات
بامره ألا له الخلق والامر تبارك الله رب العالمين * ان الله له ملك السموات والارض يحيى ويميت وما لكم من دون
الله من ولى ولا نصير * وما يعزب عن ربك من مثقال ذرة فى الارض ولا فى السماء ولا اصغر من ذلك ولا اكبر
الا فى كتاب مبين * قل انظروا ماذا فى السموات والارض * ان كل من فى السموات والارض الا آتى الرحمن عبدا
لقد احصاهم وعدهم عدا * لو كان فيهما آلهة الا الله لفسدتا فسبحان الله رب العرش عما يصفون * الم تر الى ربك
كيف مد الظل ولو شاء لجعله ساكنا ثم جعلنا الشمس عليه دليلا ثم قبضناه الينا قبضا يسيرا * وترى الجبال
تحسبها جامدة وهى تمر مر السحاب صنع الله الذى اتقن كل شئ انه خبير بما تفعلون * الله الذى يرسل الرياح
فتثير سحابا فيبسطه فى السماء كيف يشاء ويجعله كسفا فترى الودق يخرج من خلاله فاذا اصاب به من يشاء من
عباده اذا هم يستبشرون * فانظر الى آثار رحمة الله كيف يحيى الارض بعد موتها ان ذلك لمحيى الموتى وهو على
كل شئ قدير * الم تر ان الله يولج الليل فى النهار ويولج النهار فى الليل وسخر الشمس والقمر كل يجرى لاجل مسمى
وان الله بما تعملون خبير * الله الذى خلق السموات والارض وما بينهما فى ستة ايام ثم استوى على العرش ما لكم
من دونه من ولى ولا شفيع افلا تتذكرون * الحمد لله الذى له ما فى السموات وما فى الارض وله الحمد فى الآخرة
وهو الحكيم الخبير * يعلم ما يلج فى الارض وما يخرج منها وما ينزل من السماء وما يعرج فيها وهو الرحيم الغفور
عالم الغيب لا يعزب عنه مثقال ذرة فى السموات ولا فى الارض ولا اصغر من ذلك ولا اكبر الا فى كتاب مبين *
ان الله يمسك السموات والارض ان تزولا ولئن زالتا ان امسكهما من احد من بعده انه كان حليما غفورا * وآية
لهم الارض الميتة احييناها واخرجنا منها حبا فمنه يأكلون وجعلنا فيها جنات من نخيل واعناب وفجرنا
فيها من العيون ليأكلوا من ثمره وما عملته ايديهم أفلا يشكرون * سبحان الذى خلق الازواج كلها مما تنبت
الارض ومن انفسهم ومما لا يعلمون * وآية لهم الليل نسلخ منه النهار فاذا هم مظلمون * والشمس تجرى لمستقر
لها ذلك تقدير العزيز العليم والقمر قدرناه منازل حتى عاد كالعرجون القديم * لا الشمس ينبغى لها ان تدرك
القمر ولا الليل سابق النهار وكل فى فلك يسبحون وآية لهم انا حملنا ذريتهم فى الفلك المشحون وخلقنا لهم من
مثله ما يركبون * اوليس الذى خلق السموات والارض بقادر على ان يخلق مثلهم بلى وهو الخلاق العليم انما امره
اذا اراد شيئا ان يقول له كن فيكون فسبحان الذى بيده ملكوت كل شئ واليه ترجعون * رب السموات
والارض وما بينهما العزيز الغفار * وما قدروا الله حق قدره والارض جميعا قبضته يوم القيامة والسموات
مطويات بيمينه سبحانه وتعالى عما يشركون ونفخ فى الصور فصعق من فى السموات ومن فى الارض الا من شاء
الله ثم نفخ فيه اخرى فاذا هم قيام ينظرون * واشرقت الارض بنور ربها ووضع الكتاب وجيء بالنبيين
والشهداء وقضى بينهم بالحق وهم لا يظلمون ووفيت كل نفس ما عملت وهو اعلم بما يفعلون وسيق الذين كفروا
الى جهنم زمرا حتى اذا جاؤها فتحت ابوابها وقال لهم خزنتها الم يأتكم رسل منكم يتلون عليكم آيات ربكم
وينذرونكم لقاء يومكم هذا قالوا بلى ولكن حقت كلمة العذاب على الكافرين * قيل ادخلوا ابواب جهنم خالدين
فيها فبئس مثوى المتكبرين * وسيق الذين اتقوا ربهم الى الجنة زمرا حتى اذا جاؤها وفتحت ابوابها وقال لهم
خزنتها سلام عليكم طبتم فادخلوها خالدين * وقالوا الحمد لله الذى صدقنا وعده واورثنا الارض نتبوأ من الجنة
حيث نشاء فنعم اجر العاملين * وترى الملائكة حافين من حول العرش يسبحون بحمد ربهم وقضى بينهم بالحق
وقيل الحمد لله رب العالمين * الله الذى جعل لكم الارض قرارا والسماء بناء وصوركم فاحسن صوركم ورزقكم
من الطيبات ذلكم الله ربكم فتبارك الله رب العالمين * الا انه بكل شئ محيط * فاطر السموات والارض جعل لكم
من انفسكم ازواجا ومن الانعام ازواجا يذرؤكم فيه ليس كمثله شئ وهو السميع البصير * وهو الذى فى السماء اله
وفى الارض اله وهو الحكيم العليم * وتبارك الذى له ملك السموات والارض وما بينهما وعنده علم الساعة واليه
ترجعون * وما خلقنا السموات والارض وما بينهما لاعبين ما خلقناهما الا بالحق ولكن اكثرهم لا يعلمون

فلله الحمد رب السموات ورب الارض رب العالمين وله الكبرياء فى السموات والارض وهو العزيز الحكيم *
وسخر لكم ما فى السموات وما فى الارض جميعا منه ان فى ذلك لآيات لقوم يتفكرون * ولله جنود السموات
والارض وكان الله عليما حكيما * ولله ملك السموات والارض يغفر لمن يشاء ويعذب من يشاء وكان الله غفورا
رحيما * يسأله من فى السموات والارض كل يوم هو فى شأن فبأى آلاء ربكما تكذبان * كل من عليها فان ويبقى
وجه ربك ذو الجلال والاكرام * سبح لله ما فى السموات والارض وهو العزيز الحكيم * له ملك السموات والارض
يحيى ويميت وهو على كل شئ قدير * هو الاول والآخر والظاهر والباطن وهو بكل شئ عليم * هو الذى خلق السموات
والارض فى ستة أيام ثم استوى على العرش يعلم ما يلج فى الارض وما يخرج منها وما ينزل من السماء وما يعرج فيها
وهو معكم اينما كنتم والله بما تعملون بصير * له ملك السموات والارض والى الله ترجع الامور * يولج الليل
فى النهار ويولج النهار فى الليل وهو عليم بذات الصدور * الم تر ان الله يعلم ما فى السموات وما فى الارض ما يكون
من نجوى ثلاثة الا هو رابعهم ولا خمسة الا هو سادسهم ولا ادنى من ذلك ولا اكثر الا هو معهم اينما كانوا
ثم ينبئهم بما عملوا يوم القيامة ان الله بكل شئ عليم * سبح لله ما فى السموات وما فى الارض وهو العزيز الحكيم *
فسبح لله ما فى السموات وما فى الارض له الملك وله الحمد وهو على كل شئ قدير * خلق السموات والارض
بالحق وصوركم فاحسن صوركم واليه المصير * يعلم ما فى السموات والارض ويعلم ما تسرون وما تعلنون *
والله عليم بذات الصدور * الله الذى خلق سبع سموات ومن الارض مثلهن يتنزل الامر بينهن لتعلموا ان الله على
كل شئ قدير وان الله قد احاط بكل شئ علما * تبارك الذى بيده الملك وهو على كل شئ قدير * الذى خلق الموت
والحيوة ليبلوكم ايكم احسن عملا وهو العزيز الغفور * الذى خلق سبع سموات طباقا ما ترى فى خلق الرحمن من
تفاوت فارجع البصر هل ترى من فطور * ولقد زينا السماء الدنيا بمصابيح وجعلناها رجوما للشياطين واعتدنا
لهم عذاب السعير * قل هو الذى ذرأكم فى الارض واليه تحشرون * الم تروا كيف خلق الله سبع سموات
طباقا وجعل القمر فيهن نورا وجعل الشمس سراجا والله انبتكم من الارض نباتا ثم يعيدكم فيها ويخرجكم
اخراجا والله جعل لكم الارض بساطا لتسلكوا منها سبلا فجاجا (نوع ثانى) اجمال ترتيب خلقت عالمى
بيلديرر (اى عزيز معلوم) اولسونكه اهل تفسير واهل حديث اتفاق ايتمشلردركه اول ذات اقدس تعالى
وتقدس حضرتلرى مرتبهٔ احديتده بر كنز مخفى ايكن معروف اولمغى مراد ومحبت ايلمسيله عالم ارواحى
وعالم اجسامى خلق ايدوب كندى جمال رحمتن وكمال قدرتن وجلال وعظمتن ونوال ونعمتن وانواع صنعتن
واسرار حكمتن ظهوره كتورمك مراد ايلدكده جميع مخلوقاتندن اقدم كتم عدمدن بر جوهر اخضر انورى
وجوده كتورمشدر * وبعض روايتده كندى نورندن بر لطيف وعظيم جوهر وار ايدوب آندن جميع كائناتى
تدريج وترتيب ايله اظهار ايتمشدر وا كا جوهر اول ونور محمدى ولوح محفوظ وعقل كل وروح اضافى تسميه
ايدرلر كه جميع ارواح واجسامك مبدأ ومنشأى او جوهردر * چونكه حق تعالى محبتيله او جوهره بر باقمشدر
همانده اول جوهر حياسندن اريوب صو مثلى آقمشدر وآنك زبدهٔ خالصى فوقنه چقمشدر * پس اول
زبده دن ابتدا نفس كلى يراتمشدر بعده ارواح ملائكه يى بعده ارواح انبيايى بعده ارواح اوليايى بعده ارواح
عارفينى بعده ارواح عابدينى بعده ارواح مؤمنينى بعده ارواح كافرينى بعده ارواح جنى بعده ارواح شياطينى
بعده ارواح حيواناتى بعده ارواح نباتاتى بعده ارواح طبايعى خلق ايتمشدر * وارواح مذكوره
ايچون على مراتبهم مقامات معلومه تعيين ايدوب هر صنف كندى مقام معلومنه كتمشدر *
وهر روح كندى جنسنى بولوب جنود مجنده اولوب هر فرقه مقامنده قالمشدر * وعالم ملكوت بو اون
درت انواع ارواح ايله تمام اولمشدر وبو عالمك اعلى واصفى والطفنه عالم غيب وعالم لاهوت وعالم جبروت
اطلاق ايدرلر * واوسطنه عالم ارواح وعالم معانى وعالم امر تسميه ايدرلر * وادنى واكثف واجسامه اقربنه عالم
مجردات وعالم برزخ وعالم مثال درلر * وبونك اوزرينه ايكى يك سنه مقدارى مدت مرور ايلدكده حق تعالينك
ارادت قديمه سى تعلق ايلمشديكيم اظهار نام وشان ايچون عالم اجسامى خلق ايليه * پس اول جوهر
اوله محبتيله بردخى نظر قيلمشدر * وانك يوزى صوبى حياسندن حركته كلوب امواجى مرتفع اولمشدر وزبد
اعلاسندن عرش اعظم وجوده كلمشدر وآنك تحتنده اولان زبدلردن كرسى وجنت وجهنم وسموات سبعه

وعناصرار بعه وجوده كلوب صورت بولمشدر وعرش اعلادن اسفل سافلينه دك بو عالم صورت بو ترتيب اوزره
نظام بولوب اون بش انواع اجسام مذكوره ايله عالم ملكك وضعى تمام اولمشدره وبو عالمك اعلاسنه عالم علوى
وعالم اجسام وعالم بقا وعالم آخرت ديرلر واوسطنه عالم متوسط وعالم اجرام اثيريه وعالم افلاك وعالم سموات
اطلاق ايدرلر * وادناسنه عالم سفلى وعالم عناصر وعالم كون وفساد وعالم دنيا تسميه ايدرلر * پس
مفردات عالم ملكوت ايله مفردات عالم ملكك مجموعى اعنى انواع ارواح ايله اصناف اجسام بسيطه نك جملهسى
حروف هجانك امثالى يكرمى طقوز تمام اولمشدره وايكى عالمك مفردات مذكورهٔ معدودهسى تركيبنده اوچ
قسم اجسام مركبه وجوده كلمشدركه معدن ونبات وحيوان اولمشدر نيجهكيم تركيب حروف هجادن
اسم وفعل وحرف وجوده كلمشدر واصول كلمات انسان اولمشدر * كذلك مفردات دو عالمدن مركبات ثلاثه
ظهور ايدوب آنلردن كتاب جهان بى حد وپايان معانى بولمشدره پس عين عبرتله عالمه نظر ايدن عارفلر هر نسخهده
نيجه حكمت تماشا قيلمشدر واهل الله صنع بارى اسرارينه مطلع اولمشدر وحروف اشيادن لب معنايه واروب
حضور وروانسى بولمشدر (رباعى) عالمكه تمام نسخهٔ حكمتدر * معناسنى فهم ايلينه جنتدر * محروم
شهود اولنلرك چشمنده * زندان بلا چاه غم ومحنتدر (نوع ثالث) كيفيت عرش اعظمى وحملهٔ محترمى بيلديرر
(اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل تفسير واهل حديث اتفاق اوزره ديمشلردركه حق تعالى جمله عالمى بر آنده
خلق ايتمكه قادر ايكن التى كونده خلق ايتمسى اعنى يوم احدده بدأ ايدوب مفردات عالمى يوم جمعهده
تمام ايلمسى عبادينه هر امرده صبر وتأنى بى تعليم وتفهيمدر نتكيم عظمتيله بيورمشدركه
(ولقد خلقنا السموات والارض وما بينهما فى ستة ايام ومامسنا من لغوب) وحق تعالى قدرتيله زبرجد
سبز كوردن عرش اعظمى جوهر اخضردن خلق ايتمشدركه آنك نور وعظمتى وصف وبياندن خارج
بولنمشدر * وعرش مجيدك اطرافى ياقوت احمر اولوب جميع مخلوقاتك صفات وصورتلرى آنده رسم ونقش
اولنمشدر وسمواتك فوقنده عرش رحمان قبلهٔ ملائكه قيلنمشدر نتكيم يريوزنده كعبة الله اهل ارضك قبلهسى
قيلنمشدر * وعرش اعظمك يتمش بيك لسانى واردركه هر بر لسانى بشقه بر لغتله حق تعالىيه تسبيح ايدر ذاكردر
وعرش اعظمك درت قائمهسى واردركه هر برى تحت الثرايه واصلدر وعرش اعظم صو اوزرنده وصو ريح
اوزرنده ايكن حق تعالى درت عظيم ملك خلق ايتمشدركه حالا حملهٔ عرش انلردر ويوم قيامتده درت عظيم
ملك هم خلق ايتسه كركدره وحملهٔ عرش رب الارباب اول كونده ثمانيه اولسه كركدر وحملهٔ اربعهدن هر برينك
درت وجهى واردركه بر وجهى آدم صورتنده وبر وجهى اسد صورتنده وبر وجهى نور صورتنده وبر
وجهى قرتال صورتنده تصوير اولنمشدر * وهر بر وجه يريوزنده كندى نوعندن اولان مخلوقات ايچون
رزاقندن طالب ارزاق بولنمشدر * وحملهٔ عرش دائما قيامده ساكن اولوب عرش اعظمى رقبهلرى اوزرنده
يوكلنمشلردركه اياقلرى يدى قات يردن هم اسفلدهدر وملائكهٔ مقربينك جملهسندن عندالله محترم حملهٔ عرش
اعظمدر وآنلرك بريسنك آدى اسرافيلدركه عرشك بر ساقى آنك رقبهسى اوزرنده محكمدر وحق تعالينك
عندنده اول حملهٔ عرشدن دخى اعز واكرمدر وصاحب صور بودركه قيامته دك لوح محفوظه ناظردر
ونفخ صور ايچون مستعد وحاضردر ولوح محفوظدن جبرائيل وميكائيل وعزرائيل عليهم السلامك
امور واحوالن واعمالن آنلره اعلام واخبار والقا ايلمكده مأموردر * وحملهٔ عرشدن هر برينك درت جناحى
واردركه جوانب اربعهيه منتشر اولمشلردر وحملهٔ عرشك برينك نصفى ثلج ونصفى ناردركه برى برينى منطفى ايتميوب
يلدز بوجكى مثالى برى بريله امتزاج قيلمشلردر وحملهٔ عرشك جثهلرى اول مرتبه اعظمدركه اذنلرى شحمهسيله
عنقلرى مابينى خفق طير ايله يدى يوز يللق مسافه بولنمشدر * وحملهٔ عرشه كروبيون دخى اطلاق
اولنمشدر وحملهٔ عرشك كلماتى على الدوام بو تسبيحات اولوب آنلره ورد لسان قيلنمشدر (سبحان ذى الملك
والملكوت سبحان ذى العرش والعزة والعظمة والهيبة والقدرة والكبرياء والجبروت سبحان الملك المعبود
سبحان الملك الموجود سبحان الملك الحى الذى لا ينام ولا يموت سبوح قدوس ربنا ورب الملائكة والروح
(نوع رابع) عرش اعظمك حوالنده اولان انهار عظامى وملائكهٔ كرامى بيلديرر (اى عزيز) معلوم
اولسونكه اهل تفسير واهل حديث اتفاق برله ديمشلردركه حق تعالى عرش اعظمك حوالنده سكز نهر

عظيم

عظيم خلق ايتمشدركه درديسى ثلجدن ابيض واردر ودرديسى عسلدن احلا واطيبدر وبو انهار ثمانيه على الدوام
جريان ايله عرش اعظمى طواف ايدرلر وحق تعالى انده حزقائيل نامنده بر ملك خلق ايتمشدركه جميع اشيانك
اسرارينه يتمشدر اول ملك عظمت عرشى دخى مراد ايدوب حق تعالىدن دستور استيوب طواف عرشه
كتمشدر اوچ بيك سنه مقدارى سكز بيك جناحيله پرواز ايتمشدر عاجز اولدقده حق تعالى اكا قوت ويروب
طيران ايله امر ايتمشدر اوچ بيك سنه مقدارى دخى عرشك حوالنده كتمشدر اكا ينه عجز كلدكده حق تعالى
قدرت ايله قوت ويروب اوچماغله امر ايتمشدر اوچ بيك يل قدرينه كتمشدر بعده عاجز قالوب كورمشدركه
طقوز بيك سنهده انجق عرشك بر ساقندن بر ساقنه يتمشدر اول حيرتده ايكن اكا حقدن ندا كلمشدركه
يا حزقائيل اگر قيامته دك پرواز ايلسك عرشى تماميله طواف ايدهمزسن * وانهار ثمانيه نك وراسنده عرش
اعظمك حوالنده يتمش بيك حجاب نوردن ويتمش حجاب ظلمتدن خلق اولنمشدر تاكيم شدت نور عرشدن حوالنده اولان
ملائكه محترق اولمسونلر ديو انلره حائل بولنمشدره وحجب مذكورهنك وراسنده يتمش بيك صف ملائكه خلق
اولنمشدر عرشه مستولى اولان رحمانه على الدوام تسبيح ايدرلر وطواف عرش ايچون حوالنده كيدرلر وكونده
ايكى نوبت حملهٔ عرشه سلام ويررلر وبونلره ملائكهٔ صافون وحافون ديرلر * وبونلرك وراسندهده يتمش بيك صف
ملائكه خلق اولنمشدر وبونلر ابدا قيامده طوروب (سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اكبر ولا حول
ولا قوة الا بالله العلى العظيم) ديرلر وبو جمله صفوفك وراسنده بر حيهٔ عظيمه واردركه عرش اعظمى احاطه
ايدوب رأسى ذنبى اوزرينه وضع ايتمشدر وآنك رأسى درهٔ بيضادن وجسمى ذهب اصفردن وكوزلرى
ياقوت احمردن خلق اولنمشدر وآنك يوز بيك جناحى واردركه هر بر ريشهسى عندنده بر ملك تسبيح ايدر بولنمشدر
واول حيهٔ صفرانك تسبيحى صداسندن جميع ملائكه بى مهابت المشدر زيرا كه اول جمله ملائكهنك تسبيحلرى
صداسنه غالب كلمشدر ودهن آچدقجه سموات وارضى بر لقمه ايتمسى ممكندر واكر اول حيهٔ عظيمه تسبيحنده
تلطف ايله الهام اولنمسه ايدى آنك صداسى مهابتندن جميع مخلوقات هلاك اولورلردى وحق تعالى ملائكهٔ
كرامى انوار مختلفة الاطواردن خلق ايتمشدره پس عرش انوره اقرب اولان ملائكهنك انوارى اشد واظهردر
زيرا كه ملائكهٔ عرشك انوارينه ملائكهٔ سدره تحمل ايدهمزلر وآنلرك شدت انوارينه ملائكهٔ سموات وارض
تحمل ايدهميوب محترق اولورلر وجميع ملائكه اوامر حق ايله عامل اولورلر وانلر انسان كبى حق تعالىيه عاصى
اولمازلر غذالرى تسبيح اولوب اكل وشرب ونوم وجماع بيلمزلر واكثرى انسان صورتنده اولوب اجنحهٔ طيوره
مشابه بولنوب اجسام لطيفه اولدقلرندن انواع صورتلرده تشكل ايدرلر وامر حق ايله خدمتنده برق خاطف
كبى كيدرلر وهر برى بر خدمتده اولوب كيمى عرش حوالنده تسبيح وطواف ايدرلر وكيمى كرسيده وكيمى
سدرهده وكيمى جنتده وكيمى جهنمده وكيمى كوكده وكيمى يرده وكيمى قيامده وكيمى قعودده وكيمى ركوعده
وكيمى سجودده على الدوام تسبيح ايدرلر وكيمى بنى آدم خدمتنده موكلدرلر ليل ونهار آنلرى حفظ ايدوب يازرلر
آنلره كراما كاتبين وحفظه ديرلره وملائكهنك دخى كنديلردن پيغمبرلرى واردركه برى اسرافيل عليه السلامدر
واول صاحب صور دمذكوردر * وبرى جبريل امين عليه السلامدركه آنك التى يوز جناحى واردر وهر برينك
يوز ريشهسى واردركه هر ريشهنك طولى مابين المشرق والمغربدر وجميع اجنحهسى الوان انواردندر ومع هذا
جثهٔ عظيمهسى ابيض من الثلجدر واياقلرى تحت الارضدر واويله قوتلو ملكدركه بر ريشهسيله جبالى تقطيع ودك
ايلر واول حق تعالىدن يريوزنده اولان انبيايه سلام وكلام كتورمكه موكلدر وشكل وعظمتده اسرافيل عليه
السلام كبيدره وبرى ميكائيل عليه السلامدركه اجنحهسى اعدادينى انجق حق تعالى بيلور واول بحر
مسجورده اولان ملائكهيه موكلدر زيرا كه سموات وارض ملائكه ايله مملودر وهر برى انزال مطر كبى نيجه
خدمتلره مأموردر وقطرات امطارك هر برينى بر ملك انزال ايدر وقيامته دك بر دخى اكا نوبت كلمز وهر موضعه
نزول ايدن امطار ميكائيل عليه السلامك رأى وتدبيريله در زيرا كه بو امور اكا مفوضدر وجثه وعظمتده
جبرائيل عليه السلام كبيدره وبرى دخى عزرائيل عليه السلامدر اول جان آلمغه موكلدر وجمله ارواحى قبض
ايدن اولدر وجميع ارض آنك حضورنده بر سفره مثاليدر وملائكهٔ رحمت وملائكهٔ غضبدن نيجه يوز بيك
اتباعى واردر واول صورت وعظمتده وكثرت اجنحهده ميكائيل عليه السلام كبيدره پس حضرت اسرافيل

وجبرائیل ومیكائیل وعزرائیل علیهم السلامك دردی جمیع ملائكه نك رئیسی وپیغمبرید ركه سموات وارضده
اولان ملائكه نك جمله سی بونلرك امرینه مطیع ومنقاددرلر (نوع خامس) عرش اعظمك تحتنده اولان
كرسی ولوح وقلمی وسدرت المنتهایی وشجرهٔ طوبایی وصور اسرافیلی وبرزخ ارواحی بیلدیرر (ای عزیز)
معلوم اولسونكه اهل تفسیر واهل حدیث اتفاق ایتمشلردر كه حق تعالی عرش اعظمك نورندن
وآنك تحتنده یاقوت احمرلوننده ساق عرشه متصل درت قائمه اوزرنده برعظیم كرسی خلق ایتمشدر كه
قائمه لری تحت الثرایه ایرشمشدر وجمیع سموات وارضین وجبال قاف جوف كرسیده برصحراده برحلقه
مقدار بیدر * تشكیم كرسی عرش اعظمك تحتنده برصحراده برسفره مثالیدر اما بونك امثالی تشبیهلردن مراد
تحدید مقادیر دكادر بلكه بیان عظمتدر زیراكه انلرك مقدارلرینی انجق انلری خلق ایدن خلاق عالم بیلور بس
عرشدن مراد ملك السریر در وكرسیدن مراد علم الله در دیوب اعتقاد ایدنلر خطا ایتمشلردر وآیات واحادیثه
مخالف كتمشلردر * وحق تعالی عرش اعظمك تحتنده وانك نورندن بریشل زبرجدلوننده برعظیم لوح اخضر
خلق ایتمشدر واطرافنی یاقوت احمرلوننده برا ایتمشدر وزمردلوننده برقلم اخضر خلق ایتمشدر كه طولی بوز ییللق
مسافه كتمشدر * وآنك دروننده مدادی نور ابیض جیقاردی چونكه حق تعالی اكا یاقلم اكتب دیوند قیلمشدر
پس اول مهابتدن قلم اضطرابه كلمشدر وصدای رعد كبی صدا ایله تسبیح ایدوب اجرای حق ایله لوح محفوظ
اوزرنده جاری اولمشدر ویوم قیامته دك نه اولوب اوله جقلری كتابت قیلمشدر ولوح محفوظ كتابتله مملو اولمشدر
وآندن (جری ماجری وجف القلم) نحوا سنجه قلم یابس اولوب قالمشدر وسعید اولان سعید وشقی اولان شقی
اولمشدر لكن حق تعالی هرروز وشب لوح محفوظه اوچیوز التمش كره نظر ایدوب هرنظرده برنسنه محو ایدوب
ینه برنسنه اثبات ایدر ومراد ایتدیكن ایشلر تشكیم (یمحو الله ما یشاء ویثبت وعنده ام الكتاب) بیورمشدر
وحق تعالی جمیع امور عبادی انكچون لوح محفوظه كتابت قیلمشدر تا كیم اهل سموات وارض آنی بیلسونلر كه
جمیع احكام خلایق علم سابق اوزره جاری واكا مطابقدر * پس لوح وقلمی انكار ایدن منافقدر وحق تعالی عرش
اعظمك تحتنده وآنك نورندن كرسی مقابلنده جنانك فوقنده بیاض اینجو مثالی برفضایی خلق ایتمشدر كه
سدرة المنتهی ومنبت اصل شجرهٔ طوبادر ومقام جبریل امین وملائكهٔ مكرمیندر وحق تعالی سدرة
المنتهی ده برشجرهٔ عظیمه خلق ایتمشدر كه اكا شجرهٔ طوبی دیرلر وآنك اصلی ذهب اصفردندر واغصان كثیره سی
مرجان احمردندر واوراقی زمردا اخضردندر وانواع اثماری شكردندر واغصان بی پایانی قصور جنانه متدلیدر
واثمار بیشمارندن اهل جنان مجتنی ومتلذذدر * وسدرة المنتهی ایله عرش اعظم اراسنده یتمش بیك طبقه حجاب
خلق اولنمشدر تا كیم سدره ده اولان ملائكه شدت نور عرش ایله محترق اولمیه لر وحق تعالی عرش اعظمك
تحتنده وآنك نورندن ساق عرشه متصل مرجان احمرلوننده قرن وقوان شكلنده برعظیم وطویل واجوف
نسنه خلق ایتمشدر كه آنك جوفنده برزخ اول وبرزخ ثانی اعنی ابدان انسانه كلمه یك اراحلك وكاروب كتمش
ارواحك مكانی اولوب طبقات سموات وارضین اقراص خبز مثالی آنده دوزیلوب اول آنلره اتصالسز جمله یی
محیط اولمشدر * وبو محیط اجوف اول صور اسرافیلدر كه آنك سطح باطنی قرص شمع انكبین كبی منقب اولوب
عالم برزخ اولده ابدانه تعلق ایده جك ارواح ایچون برزخ ثانیده ابداندن چیقوب حشره منتظر اولان
ارواح ایچون اول سطحك نقبه لری مسكن ومأوی اولمشدر * وطیور ارواح اول نقبه لرده علی مراتبهم
الی یوم القیامه آشیان ومقام طوتوب هربری كندی مقامنده اقامت قیلمشدر (نوع سادس) سدرة المنتهی ده
اولان ملائكه نك اوصاف واطوارینی ودیك العرش اولان طاوس الوان واذكارنی بیلدیرر (ای عزیز)
معلوم اولسونكه اهل تفسیر واهل حدیث اتفاق اوزره دیمشلردر كه حق تعالی سدرة المنتهی ده وكل
قیلدیغی ملكی برعظیم جثه ده وعجیب شكلده خلق ایتمشدر كه یتمش وجهی واردر وهر وجهنده یتمش
فمی واردر وهر فمنده یتمش لسانی واردر وهر لسانی بشقه برلغتله حق تعالی یه مدام تسبیح ایدرلر وحق تعالی
سدرهٔ منبوره ده درت بیك صف ملائكه خلق ایتمشدر وهر صفك ملكلری عددی اون بیك ایتمشدر صف اولده
اولان ملائكه ابدا سجده ده واروب (سبحان الله) دیرلر وصف ثانیده بولنان ملائكه دائما قعود ایدوب (الحمد لله)
دیرلر وصف ثالثده واقف اولان ملائكه مدام ركوعده واروب (لا اله الا الله) دیرلر وصف رابعده قلان ملائكه

علی

علی الدوام قیامده طوروب (والله اكبر) دیرلر وحق تعالی سدرهٔ مذكوره ده زمرد اخضردن مناره شكلنده
برعظیم عمود خلق ایتمشدر كه سدره دن ارتفاعی یتمش بیك فرسخ مسافه در واول عمودك باشنده بیاض اینجودن
برعظیم قبه خلق ایتمشدر واول قبه نك اوزرنده طیر طاوس شكلنده انواع جواهر الوانده برعجیب ملك خلق
ایتمشدر كه آنك بیك بشیوز جناحی واردر وهر بر جناحنده یوز بیك ریشه سی واردر وهر بر ریشه سی اوزرنده
اوچ سطر یشل خطله یازلمش سطر اولده (بسم الله الرحمن الرحیم) وسطر ثانیده (لا اله الا الله محمد رسول الله)
وسطر ثالثده (كل شیء هالك الا وجهه) یازلمشدر واكا دیك العرش دیرلر كه اول اجنحه سنی نشر ایلدكجه آنك
ریشه لرندن اهل جنان اوزرینه مطر نیسان كبی اذن حق ایله رحمت نزول ایدر واوقات صلوة خمسه اولدقده
اول دیك عرش اجنحه سنی بری برینه ضرب ایدوب فریاد ایله صیاح ایدر وهر بر ریشه جناحندن بشقه برصدا
پیدا اولوب اغصان اشجار جنانی باد صبا كبی تحریك ایدر وآنك صیاحندن جنتده اولان حوری وغلمان
مسرور اولوب غرفه لردن باشلرین چیقاروب بری برین تبشیر ایدرلر كه امت محمد صلی الله علیه وسلمك وقت صلاتی
كلمشدر اندی جمله سی عبادته مشغول اولمشدر * وحق تعالی دیك عرشه ندا ایدر كه یا طیر نیچون بویله فریاد
ایدرسن اول ملك دیر كه الهی مؤمن قوللرك دنیاده سكا عبادته توجه ایلدیكه بن آنلر ایچون سندن رحمت طلب
ایدرم * پس اكا خطاب عزت كلور كه یا طیر دنیاده بش وقت صلاتنی ادا ایدن عباده مه رحمت ایدوب نار جهنمدن
آزاد ونعیم جنان ایله بهرمند ودلشاد ایدرم * پس بو خطاب ایله اول دیك العرش مستطاب اولمشدر (سبحان
من خلق الكائنات بقدرته وابدع الاكوان بحكمته واحاط بكل شیء علما واحصی كل شیء عددا * فصل ثانی اسما
واوصاف اعداد جنانی وآنده اولان انهار واشجار وبنیانی وانواع نعیم وحور وغلمانی درت نوع ایله بیان ایدر
(نوع اول) اسما واوصاف جنانی وانده اولان انهار جاریه واشجار مثمره وقصور عالیه والبسهٔ فاخره یی بیلدیرر
ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل تفسیر واهل حدیث اتفاق ایتمشلردر كه حق تعالی قدرتیله عرش وكرسی تحتنده
وسموات سبعه نك فوقنده نور عرش ایله صودن سكز جنت خلق ایتمشدر كه بری برندن اعلادر وجمله نك
اعلاسی جنت عدندر كه موضع رؤیت مولادر اما جنت اولی نك اسمی دار الجلالدر كه بیاض اینجودندر
وجنت ثانیه نك اسمی دار السلامدر كه یاقوت احمردندر وجنت ثالثه نك اسمی جنة المأوی در كه
زبرجد اخضردندر وجنت رابعه نك اسمی جنة الخلد در كه مرجان اصفردندر وجنت خامسه نك اسمی جنة
النعیم در كه فضهٔ بیضادندر وجنت سادسه نك اسمی جنة الفردوس در كه ذهب احمردندر وجنت سابعه نك
اسمی جنة القرار در كه مسك اذفردندر وجنت ثامنه نك اسمی جنة العدندر كه لؤلؤ تردندر وبو جنت
عدن مثلا بر بلدهٔ مسوره میاننده برجبل عالی اوزرنده اولان ایچ قلعه مثالی جمیع جنانك داخلی واوسطنده
واعلاجمله سنه حواله ومشرفدر مكاندر ومنبع اكثر انهار جناندر ومقام صدیقین وحفاظ قرآندر ومحل تجلیات
ذات رحماندر وهر جنتك بربابی واردر كه طولی وعرضی یوز ییللق یولدر وهر باب ایكی مصراعدر كه یكپاره ذهب
اصفردندر والوان وانواع جوهرله مرصعدر ونیچه بیك نقوش ایله مزیندر * اما جنت اولی نك بابی اوزرنده
(لا اله الا الله محمد رسول الله) یازلمشدر وابواب سائره اوزرنده (ان لا اعذب من قال لا اله الا الله) یازلمشدر
وجنات مذكوره نك ترابی مسك وحجری جوهردر ونباتی الوان وازهار زعفران احمردر وبنالرینك برابنه سی
ذهب وبرابنه سی فضه وطینی عنبردر وقصوری لؤلؤ تردر وكوشكلری یاقوت اصفردر وابواب قصورك بنالری
جمله مجوهردر وهر قصر اوكنده انهار اربعه جریان ایدركه بری آب حیات وبری لبن خالص وبری شراب طهور
وبری عسل مصفادر واطراف انهاری اشجار اثمار ایله مالامال ومزین وموفادر واشجار جنانك اغصانی
قور یغز واوراقی دوكلیوب چوریمز واثماری هر كز دوكنمز ابدا مهیادر * وبری برندن ایچری واعلا اولان جنان
ثمانیه ده نیچه انهار جاریه دخی واردر بری نهر رحمتدر كه جمیع جنانی دوران ایدر وصویی جلادن اصفی وعسلدن
احلی درولونی ثلجدن ابیضدر وریملی اینجودن اعلادر * وانهار جنانك بری دخی نهر كوثردر كه حق تعالی
انی حبیب اكرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه ویرمشدر تشكیم اكا خطاب ایدوب (انا اعطیناك الكوثر)
بیورمشدر واول نهرك عرضی اوچیوز فرسخ مسافه در وآنك منبعی تحت العرش اولوب آندن سدره یه كاروب
آندن جنت فردوسه دوكیلوب اوله سرعتله جریان ایدر كه كاندن آتلمش اوق كبی فردوس اعلایی وتحتنده اولان

جنانی جریان ایله دوران ایدر وانک لونی ایندن ایضدر وطعمی شکردن شیرین ورایحه سی عنبردن اطیبدر
وآندن برکره نوش ایدن بردخی عطشان اولمز واصلا برعلت وبرمرض کورمز ولذتی ابدا دماغندن کیتمز واو ایکی
جنتک بابی عندنده نهر کوثرک کنارنده الوان جواهردن کاسه لر واردرکه اعداد کواکبدن اکثردر * پس بعد
حشر الامم وعبور صراط جهنم اول حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم جنته دخولندن مقدم امتیله آندن
ایچسه لر کرکدر * ونهر کوثرک جمیع اطرافنده لؤلؤتردن ویاقوت احمردن صف اندر صف اشجار عالیه واردرکه
اغصان کثیره سی انواع صدا ایله نغمات ایدرلر واغصان اوزرنده اجناس طیور انواع لغات ایله تسبیح ایدرلر
وانهار جنانک بری نهر کافوردر وبری نهر تسنیمدر وبری نهر سلسبیلدر وبری دخی نهر رحیق مختومدر
وبو انهار مذکوره دن ماعدا جنات عالیات ایچنده نیجه بیک انهار جاریه واردرکه اطرافنده نیجه یوز بیک اشجار
واثمار عالیه سی واردر واهل جنان ایچون نیجه سندس واستبرق کبی نیجه بیک الوان حلل غزیره والبسۀ فاخره
واردر ونیجه بیک انواع اطعمۀ لذیذه واشربۀ طاهره واردرکه حسابنی انجق حق تعالی بیلور واما جنانک عرضی
اعنی سکز سورندن هر ایکی سوری مابین مسافه سی ارض وسما عرضی قدر فرض اولنوب طول جنان بی حد
وپایان عدا اولنمشدر واما جمیع درجات جنات التی بیک التیوز التمش التی درجه بیلنمشدر آیات جمیع قرآن
عدادنجه حساب قیلنمشدر وهر ایکی درجه سی ما بینی بشیوز ییللق مسافه بولنمشدر چونکه اهل جنان حفظ
آیات قرآن اعدادنجه درجاته نائل اولمشدر پس حفاظ قرآن درجات جنانک اعلاسنی بولمشدر یعنی جنت
عدنک اوسطنه واصل اولمشدر (نوع ثانی) انواع نعیم جنانی وآنده اولان حور وغلمانی ولقای رحمانی بیلدیرر
(ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تفسیر واهل حدیث اتفاق اوزره بیان ایتمشلردرکه اهل جنان ایچون
مشتها اولنان نعمتلر فی الحال مهیا اولوب اوکلرینه کلور واشجار عالیه نک اثمار متدلیه سی اشارتله اللرینه
کلور وهر آنده انواع فواکه ایله متلذذ اولورلر وهر نه طعام وشراب استرلرسه حاضر بولورلر کسب وطبخه حاجت
یوقدر زیرا که جنتده زحمت وآتش اولمز * واشجار جنانک اعظمی شجرۀ طوبیدرکه اصلی سدره ده وفروع
واغصانی جمیع قصور جنانه داخلدر نیجه کیم دنیاده قرص شمس بالاده بولنوب ضیاسنی جمیع بیوته داخل
اولمشدر کذلک اصل طوبی بالای جنتده اولان سدره ده بولنوب اغصان بی شماری قصور جنانه نازل اولمشدر
واهل جنان آنک انواع فواکهیله متفکه اولوب هر دمده نیجه لذت بولمشلردر ومؤمنلر ایچون الوان فرش ایله
مزین قصورلر کوره ده ارائک اوزرنده عنبر صاچلی هلال قاشلی قاره کوزلی کونش یوزلی شیرین سوزلی
شیوه لی نازلی انجو دیشلی مرجان دوداقلی کل یکاکلی سرو بویلی کوزل خویلی کلدن تازه وطری پاکیزه
حوری قیزلری واردرکه اهل جنتک ازواج مطهره سیدر وهر بریسی یتمش قات حله کیمشدرکه مختلفة الالوان
وخفیفة الاوزاندر * وهر حورینک ورای لحم واریسه دن مخ ساقی نمایاندر وباشلرینه الوان انوار ایله منور تاجلر
قویوب انواع جواهرله مرصع تختلر اوزرنده اتکا ایدوب مؤمنلره منتظر اولمشلردر وقارشولرنده خدمت
ایچون نیجه بیک ولدان وغلمان صف اندر صف قیامده طورمشلردر وجنانه دخول ایدن مؤمنلر ابدا آنده
قالورلر هرکز چیقمزلر وسلامله شیرین تکلملر ایدوب ولغو ایله اصلا خاطر یقمزلر واهل جنت ایچون موت وهرم
یوقدر ولباسلری اسکیمز وکوکللری غنی وکوزلری طوقدر اکل وشرب ایدرلر لکن ایاق یولنه کیتمزلر ییوب
ایچدکلری عرق لطیف اولوب کل صویی مثلی بدنلرندن ترشح ایدر تبول ایتمزلر وآنده اولان حوریلر وعورتلر
حیضدن ونفاسدن وبدخویلردن بعید وپاک اولمشلردر واهل جنان هر آن وزمان امن وامان ایچنده تدبیر
وتدارکدن فراغت وهموم وغمومدن راحت وامراض واسقامدن سلامت بولمشلردر وصحت وعافیتده
مؤید وسرور وسعادتده مخلد قالمشلردر ومخصوص مؤمنلر ایچون ملائکۀ رحمان هر بر هفته قدر زمانده
برکره مجوهر سروج ایله مزین براقلر کتوروب حق تعالینک سلام ودعوتن تبلیغ وتبشیر ایدرلر انلر دخی
سوار اولوب جنت عدنه عروج ایدوب کیدرلر وحق تعالینک مهمانخانه سنه واروب اکرام وعزتلرین
کوروب انواع نعمتلرین ییوب سلام وکلامن اشیدوب جمال باکمالن عین رأس ایله مشاهده ایدرلر ودیداری
لذتندن مست اولوب نعیم جنانی اونودوب کیدرلر اندن اذن حق ایله ینه کندی مقاملرینه رجوع
ایدرلر * وجمیع جنانک خازنی وحاکمی بر محبوب وعظیم ملکدرکه شکلی انسان واسمی رضواندر وجنات

ایچنده ایل ونهار اولمز وجمیع جنان برآن ضیادن خالی قالمز زیرا که سقف سمای جنان عرش رحماندر
هر آنده انوار عرش آنده درخشاندر (نوع ثالث) خلاصۀ نعیم جنانی واول دولته نائل اولانی بیلدیرر
(ای عزیز) معلوم اولسونکه حق تعالی حدیث قدسیده علمشیله بیورمشدرکه یا ابن آدم سن دنیایه نیجه
رغبت والتفات ایدرسن که اول فانیدر ونعمتلری زائلدر وحیاتی منقطعدر وتحقیق بنم عندمده بکا مطیع اولان
عبادم ایچون سکز جنت مهیا ایلمشمدر وابوابی دخی سکزدر وهر بر جنتده زعفراندن یتمش بیک روضه واردر
وهر بر روضه ده انجو ومرجاندن یتمش بیک بلده واردر وهر بلده ایچنده یاقوت احمردن یتمش بیک قصر
واردر وهر بر قصرده زبرجددن یتمش بیک دار واردر وهر بر دارده ذهب اصفردن یتمش بیک بیت واردر
وهر بر بیت ایچنده یاقوت اصفردن یتمش بیک سریر واردر وهر بر سریر اوزرنده دیباج حریردن یتمش بیک
فراش دوشنمشدر وهر بر فراش اوزرنده بر حوری قیزی وهر بر حورینک اوکنده ذهب اصفردن بر سینی
واردر وهر بر سینیده الوان جواهردن یتمش بیک طبق واردر وهر بر طبقده بشقه بر نوع طعام واردر
وهر بر قصر التنده درت نهر جاری واردرکه بری صو وبری سود وبری خمر وبری عسل مصفادر وهر بر نهر
کنارنده یتمش بیک شجر واردر وهر بر شجره نک یتمش بیک انواع میوه سی ویتمش بیک الوان اوراقی واردر
وهر بر شجره اوزرنده الوان طیوردن یتمش بیک نوع طیر واردر وهر بر طیر یتمش بیک نوع صدا ایله بکا تسبیح ایدر
وبنم مطیع اولان عبادمه بونلردن ماعدا هر بر ساعتده یتمش بیک هدایا بخش ایدرمکه نه کوزلر کورمش ونه
قولقلر ایشتمش ونه کوکللره خطور ایتمشدر واهل جنتک البسه لری یتمش قات حله درکه رقت ونزاکتلرندن
بر برینه حائل اولمیوب تحتنده اولان حله لرک الوانی شعشعه اوروب فوقنده اولان حله لرک الوانیله
ممتزج اولوب ظهور ایدر وآنلر جناندن نه چیقرلر ونه موت کورورلر ونه پیر اولورلر ونه غم یرلر ونه خوف
وحزن چکرلر ونه بکا ایدرلر ونه نماز قیلرلر ونه صائم اولورلر ونه مرض کورورلر ونه نفاس کورورلر ونه بول
وغائط ایدرلر انجق کل صویی کبی عرقلر دوکرلر * پس کیمکه بنم رضامی وجنتمی استرسه دنیادن قلیل ایله
قناعت ایدوب دنیانک فانی اولان عزت ولذتلرین ترک ایتسون وحبیبمه اقتدا ایله محبت ایدوب بولنجه کتسون
(بیت) نعیم خلد حلالست برکسی صائب * که دست ولب بنعیم جهان نیالاید (نوع رابع) لوای حمدی
وبیت معموری بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تفسیر واهل حدیث اتفاق ایتمشلردرکه حق تعالی
حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه بخش ایلدیکی لواء الحمد اسمیله مسما اولان سنجاغ شریفدرکه
روز محشرده امت محمد آنک تحتنده جمع اولوب اول شفیع امت مقام محمود موعودینه اروب لواء الحمد التنده
بولنان امتنه شفاعت ایلسه کرکدر حالا اول لواء الحمد اعلای جنتده بر صحرای بی نهایتده جبل الحمد
اوزرنده نصب اولنمش بر عظیم علمدرکه طولی یدی بیک ییللق مسافه در وقصبه سی فضۀ بیضادندر وزبرجد
اخضردندر وسناجی یاقوت احمردندر وآنک اوچ زاویه سی واردرکه هر ایکی زاویه بینی بشیوز ییللق مسافه در
وآنک اوزرنده نوردن اوچ سطر یازی یازلمش وهر بر سطرک طولی بشیوز ییللق مسافه در سطر اول
(بسم الله الرحمن الرحیم) وسطر ثانی (لا اله الا الله محمد رسول الله) وسطر ثالث (الحمد لله رب العالمین)
وبو لواء عظیمک تحتنده یتمش بیک لواء دخی واردر وهر برینک تحتنده یتمش بیک صف ملائکه واردر
وهر بر صفده یتمش بیک ملائکه طوروب حق تعالی یه تسبیح ایدرلر * واما بیت المعمور جنة الفردوسده یاقوت
احمردن بر قبۀ عالیه ایدی حق تعالی حضرت آدم علیه السلامی جنتدن یریوزینه انزال ایلدکده توبه سنی
قبول ایلشدی واکرام ایچون بیت معموری جنت علادن بو دنیایه ایندیروب مکان کعبه یه وضع
ایتمشدی تا کیم حضرت آدم علیه السلام ایچون جنت یادکاری اولوب آنی طواف وزیارت قیله وآنک ایکی
قپوسی وار ایدیکه بری مشرقه وبری مغربه کشاده ایدی وبیت معمورک درونده نوردن اوچ قندیل
وار ایدیکه آنلرک ضیاسی نه مکانی روشن ایلشدیسه اول اراضی حالا حرم کعبه اولمشدر امر حق ایله
سموات سبعه ده ساکن ملائکه نوبتله نزول ایدوب حضرت آدم علیه السلام ایله بیت معموری طواف
ایدرلردی وبیت معمور حضرت آدم علیه السلامدنصکره حضرت نوح علیه السلامک زمانه دکین یریوزنده
ایدی اندن قبل الطوفان سمای دنیایه رفع اولنمشدر الی یوم القیامه آنده قالوب بعده ینه جنتده اولان

مكاننه رفع اولنسه كركدر وآنك يرينه زنده اولان مكاننده حضرت ابراهيم عليه السلام امر حق ايله بيت شريفي
بنا ايتمشدر اكر بيت معمور سمادن سقوط ايلسه كعبه نك اوزرينه واقع اولور ايكيسنك اراسي مابين السماء
والارض حرم شريفدر روحا اركن كعبه ده مقبول اولان تقبيل اولنان حجر اسعد بيت معموردن يادكار
قالمشدر اول ياقوت احمر ايكن طوفانده امر حق ايله حجر اسود اولمشدر وسماء دنياده بيت معمورك عارقي
اودر كه هر كون اكا يتمش بيك ملك دخول ايدوب انده نماز قيلرلر وآنلر بر صنف ملائكه دركه انلره جن دخي ديرلر
زيرا كه ابليس آنلردندر وصنف مذكور بر مرتبه وفردر اوزره دركه آنلردن بيت معموره بر كره دخول ايدنه
قيامته دكين بردخي نوبت كلمز (فصل ثالث) جنت اعلاده اولان عجب ملائكه وبحار وخزائني وسموات سبعه يي
وهر سماده اولان ملائكه يي ومسير شمس وقمر ونجومي واحوال كائنات وجو وسمايي درت نوع ايله بيان ايدر
(نوع اول) جنات عالياتك تحتنده اولان انواع عجب ملائكه يي وبحار وخزائن حق وكيفيت سموات سبعه يي
وهر برنده ساكن اولان ملائكه كرامي وآنلرك اشكال وتسبيحاتني بيلديرر (اي عزيز) معلوم اولسونكه اهل
تفسير واهل حديث اتفاق اوزره ديمشلردر كه حق تعالى جنات عالياتك تحتنده ضيا شمسدن يتمش بيك حجاب
ايجاد ايتمشدر * وآنلرك تحتنده نور قمردن يتمش بيك حجاب اظهار ايتمشدر * وآنلرك تحتنده ظلمتدن يتمش بيك
حجاب خلق ايتمشدر وحجب مذكوره انواع ملائكه دن عبارتدر * وآنلرك تحتنده بحر مسجور وردر وانك تحتنده
بحر روح منشور وردر وانك تحتنده بحر رزق مقسومدر * وانك تحتنده بحر انعامدر وانك تحتنده بحر رقامدر
وانك تحتنده بحر حيواندر وبحار مذكوره خزائن حقدن كنايتدر * وبو بحرلك تحتنده سماء سابعه دركه
نور ازهردن وبر روايتده ياقوت احمردندر واسمي عريبادر وملائكه كرام ايله مملودر وانك ملائكه محترملري
رجال صورتنده در وتسبيحلري دائما (سبحان الله وبحمده عدد خلقه وزنة عرشه ومداد كلماته) ديمكدر
وانلر حق تعالى دن غيري كمسه يي بيلمزلر وبري برلرينه دخي باقمزلر خوف خدادن قيام اوزره طوروب
قيامته دك بكا ايدرلر وبونلره ملائكه مقربين وروحانيين ديرلر * وآنلرك رئيسلرينك اسمي رقيائيلدر سماء سابعه
حارسيدر * وآنك تحتنده سماء سادسه دركه لؤلؤ تردندر واسمي رقاعدر آنلرك ملكلري غلمان صورتنده يوزلري
كادن تازه در وجمله سي خوف حقدن ركوعه كتمشلردر (وسبحان رب كل شيء) تسبيحي ورد لسان ايتمشلردر
ورئيسلرينك آدي كفائيلدر كه سماء سادسه نك حارسيدر وانك تحتنده سماء خامسه دركه ذهب احمردندر واسمي
دينقادر وآنك ملكلري حور بلره ورتنده در وانلرك جمله سي خوف خدادن قعود ايدوب خضوع قيلمشدر
وتسبيحلري (سبحان الخالق النور وبحمده) اولمشدر ورئيسلرينك اسمي سمحائيلدر كه سماء خامسه نك حارسيدر
وآنك تحتنده سماء رابعه دركه فضه بيضادندر واسمي ارقلوندر وآنك ملكلري خيول صورتنده در وتسبيحلري
(سبحان الملك القدوس ربنا ورب الملائكة والروح) اولمشدر ورئيسلرينك اسمي كاكائيلدر كه سماء رابعه نك
حارسيدر وآنك تحتنده سماء ثالثه دركه ياقوت اصفردندر واسمي ماعوندر وآنك ملكلري قرتال صورتنده در
وتسبيحلري (سبحان الملك الحي الذي لا يموت) كلمه سيدر ورئيسلرينك اسمي صفدائيلدر كه سماء ثالثه نك
حارسيدر * وآنك تحتنده سماء ثانيه دركه ياقوت احمردندر واسمي قيدومدر وآنك ملكلري بالجمله جمل اعني شتر
صورتنده در وتسبيحلري (سبحان ذي العزة والجبروت) اولمشدر ورئيسلرينك اسمي ميخائيلدر كه سماء ثانيه نك
حارسيدر * وانك تحتنده سماء اولدر كه زبرجد اخضردندر واسمي برقيعادر وآنك ملكلري بقر صورتنده در
وتسبيحلري (سبحان ذي الملك والملكوت) اولمشدر وآنده موكل اولان رئيسلرينك اسمي اسماعيلدر كه سماء
دنيانك حارسيدر وبو بر عظيم وجبيل ملكدر كه وكيل ميكائيلدر وامطاري هر يره تقسيم ايدن اودر كه قطرات
آنك حسابيله نزول وسحاب آنك سوق ايلديكي ولايته كيدر * وسموات سبعه نك ذهب احمردن بلا حساب ابوابي
واردر كه مغلقه در ومفتاحلري (الله اكبر) اسميدر وهر سمانك رئيسنك دستوريله ابوابني بو ابلر فتح ايدرلر وسموات
سبعه دن هر برينك ثخن وسمكي بشيوز ييللق مسافه در وهر ايكي سمانك ما بيني مسافه سي دخي بشيوز ييللق
يولدر * وخفي اولمايه كه بالاده اشارت اولنديغي اوزره سموات سبعه مقوله سي امور تحديد ايتمكدن مراد تعيين
اعداد دكلدر بلكه مبالغه دن كنايه در زيرا كه قدرة الله بي نهايه در وسموات سبعه نك هيئت واشكالي روايات
صحيحه اوزره بدي خيمه امثالي اولوب حول ارضده بولنان سكز جبال قافك بديسي اوزرنده قرار ايتمشلردر

وجبل

وجبل ثامن درون سماء دنياده ارضي محيط اولمشدر واطراف سموات اول جبال مذكورلر اوزره نهايت
بولمشدر (نوع ثاني) سموات سبعه نك تحتنده سماء دنيايه متصل اولان دريا درونده اولان شمس وقمر ونجومك
طلوع وغروبني وبعض احوالني بيلديرر (اي عزيز) معلوم اولسونكه بعض اهل تفسير وبعض اهل حديث
ديمشلردر كه حق تعالى سماء دنيا تحتنده واكا متصل بر بحر ماء خلق ايتمشدر كه اول دريا درون سمايي جميع اطرافيله
احاطه ايدوب امواج مكفوفه سي هوا اوزرنده امر وقدرت حق ايله قرار وسكونت بولمشدر وآنك بر قطره سي
هوايه دوشمز وشمس وقمري وجميع نجومي كندي عرشي نورندن خلق ايدوب ماء بحر مذكور ايچنده ماهيلر
كبي سباح ايلمشدر وجمله كواكبدن شمسي اعظم وانور ايدوب بعده قمري كبير ومنور ايتمشدر بعده امر
حق ايله جبريل امين عليه السلام جناحيله وجه قمري مسح ايدوب ضياسني محو ايتمشدر تا كيم نوري
منطمس اولوب كيجه كوندزدن فرق اوله وانكله عدد سنين وشهورك حسابي معلوم اوله نتكيم حق تعالى
كلام قديمنده بيورمشدر (فمحونا آية الليل وجعلنا آية النهار مبصرة) پس وجه قمرده خطوط امثالي
مشاهده اولنان سواد آثار محو نوريدر وحق تعالى بحر مذكور ايچنده شمس ايچون اوچيوز التمش عروه لي
جوهر الماسدن بر عجله يعني بر عربه خلق ايدوب شمسي اوزرينه وضع ايدوب هر عروه يي اخذ ايچون بر ملك
تعيين ايتمشدر تا كيم شمسي عجله سيله او دريا ده مشرقدن مغربه چكوب كتورهلر وحق تعالى قمر ايچون
دخي اوچيوز عروه لي ياقوت اصفردن بر عجله خلق ايدوب قمري آنك اوزرينه وضع ايتمشدر وهر بر عروه يي
قبض ايچون بر ملك تعيين ايتمشدر تا كيم قمري عجله سيله اول بحر ايچنده مشرقدن مغربه كتوره لر وينه قمر
ايچون لاجوردي جوهردن التمش عروه لي بر غلاف خلق ايتمشدر كه اكا التمش ملك تعيين ايلمشدر * پس قمرك
عجله سنه موكل اولان ملائكه آني شمسدن يوما فيوما بعيد ايلدكجه غلافنه تعيين اولنان ملائكه دخي قمردن
غلافني شيئا فشيئا بعيد ايدرلر تا كيم قمر شمسه مقابل بولندقده غلافندن تمام چيقوب بدر كامل كورينور
بعده قمري شمسه ملكلر تدريج ايله قريب ايلدكجه غلافني دخي اكا طرف آخردن يوما فيوما قريب ايدوب
قمر شمسه مقارن اولدقده غلافني كليتله اكا الباس ايدرلر بو منوال اوزره الى يوم القيامه كيدرلر انكچون قمر
كاهي محاق اولوب كاهيجه هلال وكاهي نصف وكاهي تمام بدر اولور * وسائر كواكب ونجوم ملك اكبرلرينه
اوزرملك واصغرلرينه بر ملك تعيين اولنمشدر تا كيم حكيم قديرك تقديري اوزره انلري او دريا ده تحريك
ايدوب اوقات معينه لرنده طلوع وغروب ايتديرهلر * وجبل قافك وراسنده بحر مذكور ايچنده كواكب
ونجومك هر برينه كندي مطالعنه كتوره لر ونجوم مرقومه نك شهبله استراق سمع ايدن شياطيني رجم
وحرق ايدهلر وحق تعالى قدرتيله شمس وقمر ايچون وجميع كواكبدن انجق بش كواكب ايچون ارضك ايكي
طرفنده متعدد مطالع ومغارب خلق ايتمشدر انكچون آنلره سبعه سياره ديرلر كه هر كون بشقه بر مشرقدن
طلوع ايدوب بشقه بر مغربه كيدرلر وحق تعالى شمس ايچون مخصوص مشرق طرفنده طين اسوددن
غليان ايدن يوزالتمش بيكي مطالع ايدوب كذلك مغرب طرفنده سياه باتقدن چيقان يوزسكسان عيوني
مغارب ايتمشدر كه نار شديد اوزرنده غليان ايدن مراجل امثالي غليان ايدرلر * پس شمس عظيم بتقدير عزيز
عليم التي آي مقداري هر يومي جديد بر مطلع جديد ايچنده طلوع ايدوب بر مغرب جديد ايچنده غروب ايدر
والتي آي تمامنده ينه مطالع ومغاربنه عودت ايدوب كيدر وسنه تمامنده مكاننه كلوب جولان ايتمسيله
شمالدن جنوبه وجنوبدن شماله متحرك بولنمشدر انكچون شتا فصلنده طلوع وغروب شمس جنوب سمتنده واقع
اولوب صيف ايامنده شمال سمتنده طلوع وغروب ايدر تا قيامته دك بو منوال اوزره كيدر واكر بو شمس منير
او بحر مذكور ايچنده مغمور اولميوب هوايه كلسه ايدي اويله قريب اولوب وجه ارضده موجود
اولان مخلوق بالجمله محروق اولوردي واكر حسن قمر باوجه بر نور مذكور ماء بحر مذكور ايله مستور اولميوب
عيانا مشاهد اولنسه ايدي خلق جهان جمال ماه تابانه مفتون وحيران اولوب قمري معبود جان اتخاذ
ايدرلردي ديو خبرده وارد اولمشدر (نوع ثالث) ليل ونهاري ووجود شمسي وكسوف وخسوفي بيلديرر
(اي عزيز) معلوم اولسونكه اهل تفسير واهل حديثك اكثري ديمشلردر كه هر كون وقت غروب شمس اولدقده
ليل ايچون تعيين اولنان ملك جوهر اسود ليلي سمادن مشرق طرفنه آصوب تدريج ايله آفاقه ارسال ونشر

ایلدکیجه ملائکه نهاردخی تدریج ایله جوهر ابیض نهاری سمایه رفع ایدرتا کیم جوهرلیل آفاقی احاطه ایدوب لیل مظلم اولوروشمس انور غروب ایلدکده اکا موکل اولان ملائکه آنی سمادن سمایه سرعتله رفع ایدوب ایکی ساعت مقداری زمان ایچنده عرش اعظم التنه کتوررلر ٭ پس آنده شمس جهان رحمانه سجده ایدوب ملکلری دخی انکله سجده‌یه کیدرلر وجبریل امین علیه السلام عرشک نورندن شمسه برکرنلک حلیه نور حله‌سنی الباس ایدرلر بعده ساعات لیل تمام اولدقده طلوع شمسدن ایکی ساعت مقدم نهار ایچون تعیین اولنان ملک جوهر ابیض نهاری آسماندن مشرق طرفنه آصوب تدریج ایله آفاقه ارسال ایدوب نشر ایلدکیجه ملائک لیل دخی تدریج ایله جوهر اسود لیلی سمایه رفع ایدرتا کیم جوهر نهار آفاقی احاطه ایدوب جهان روشن اولورو ملائکه شمس دخی انی سمادن سمایه سرعتله انزال ایدوب ایکی ساعتده اول کونکی مطلعنه کتوررلر ٭ پس شمس انور طلوع ایلدکده انکله برابر اوچیوز التمش متعین ملکلری تسبیح وتهلیل ایدرک طلوع ایدوب اجنحه‌لرین نشر ایدرلر وشمس منبری اول نهارک ساعات ودقایق مقدارنجه تحریک ایدوب مغربنه کتوروب کیدرلر وشمس برنور منوال مذکور اوزره مغربندن غروب ومطلعندن طلوع ایدر تاقیامت قریب اولنجیه دکین بویله کلوب کیدرلر ٭ اول زمان اوچ کون مقداری عرش التنده مکث ایدوب دردنجی کون مغربندن طلوع ایتسه کرکدر اول اشراط ساعتک اشهری وعلامات قیامتک اکبریدرکه اول علامتدنصکره توبه‌لر قبول اولنمزوکه‌رومعاصیدن ندامت نفع قیلمز ٭ وحق تعالی کسوف وخسوف شمس وقرایچون اوقات معینه تقدیرا یتمشدرکه وجه ارضده بولنان عبادی تغیر شمس وقمری کوروب متنبه اولوب کندویه توبه وتوجه ایده‌لر ٭ پس وقت کسوف کلدکده شمس منبر عجله‌سندن دوشوب سمایه طوغری عمق بحره کیدرا کر بالکلیه دوشرسه شمسه کسوف تام واقع اولوب کواکبی ستر ایدن ضیاسی قالمیوب اکبری ظاهر اولوروا کر نصفی بحره دوشرسه اول مقداری منکسف اولور وکسوف حالنده ملائکه شمس ایکی فرقه اولوب بر فرقه‌سی تسبیح ایدرک آنی عجله‌سندن بکا چکرلر وبر فرقه‌سی دخی تسبیح ایدرک عجله‌یی شمسدن بکا قریب ایدرلر وبو اثناده شمسی مغربه متمته اولوب کیدرلر تا کیم ایکی اوچ ساعت مقداری زمانده کاه عجله‌سی اوزرینه وضع ایدرلر ٭ پس شمس منبری عالمه ضیا اوبرلر مغربه کیدرلر وخسوف وقتی کلدکده کذلک قمر جبل عجله‌سندن عمق بحره یا تمام یا ناقص واقع وساقط اولوب وقمری مقداری خسوف حاصل اولور وانک ملکلری دخی ایکی فرقه اولوب منوال مذکور اوزره عجله‌سنه وضع ایدرلر قمر منجلی اولوب شب تاری مهتاب ایله رلر انی الوب مغربه کیدرلر ٭ وکسوف وخسوفک فائده‌لری واردر بری بودرکه شمس وقمری معبود اتخاذ ایدنلرک بطلان قولی ظاهر اولور زیرا که متغیر اولان نسنه معبود اوله‌مز ٭ وبری دخی بودرکه شمس وقمرک محاقیله کندی نورندن استقلال بولدقده منکسف اولدیغی وقمر دخی کمالن بولدقده منخسف اولدیغی کماله ایرمک نقصانه قریب اولمغه دلالت ایدر چونکه هرکماله یران زواله ملازمدر ٭ پس رضاده بولنان کمال اهلنه بلادن امین اولیوب حضرت حقه توجه ایتمک لازمدر ٭ تشکیم حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم (لان اکون فی بلاء انتظر الرخاء احب الی من ان اکون فی رخاء احذر البلاء لان الله لا یرفع عبدا الا ویخفضه) بیورمشدر وکسوف وخسوفک برفائده‌لری دخی بودرکه یوم قیامنده وجوه مبیض ومسود اوللری خاطره کاوب عبد تدارکنا وزره اولوب هردم رضای حقه ملازم اولورو کسوف وخسوف مشاهده ایدنلره توبه واستغفار وتوجه لازم اولور (نوع رابع) بعض احوال کائنات وجو سمایی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تفسیر واهل حدیث دیمشلردرکه حق تعالی بحر نجوم مرقوم تحتنده اولان بحر هوانک اوسطنده بین السماء والارض بر بحر ماء هم خلق ایتمشدرکه اکا بحر مکفوف دیرلر وآنده ماهیلر کبی صدهزار انواع مخلوقات اوزوب کزرلر وبحر مذبورک صویله طوفان نوح اولمشدر وقومی انکله هلاک بولمشدر وحق تعالی انزال مطر مراد ایلدکده سموات فوقنده اولان بحر ارزاقدن اوقات معلومه‌ده ارزاق مقسومه‌یی سمایه انزال وبحر مکفوفه ایصال ایدوب آندن ریحه تحمیل وسحابه اشعار ایلر تا کیم ارزاق ایله ممتزج اولان صویی غربال مثالی اله یوب قطرات امطارا ایله اندن هر قطره‌یی امر حق ایله برملک انزال ایدوب کندی موضعنه وضع ایدر چونکه ملائکه نوردن خلق اولنمشدر انکیچون

انزال مطرکبی اموردہ بری برینه ازدحام ویرمیوب اشعه انوار امثالی تداخل ایدرلر وسمادن ارضه برقطره نازل اولمزالا که اول موزون ومکیلدر وبر وبحره نفعی کثیردرا کر اول رزق ایله ممتزج ایسه اندن قره ده نبات حاصل اولوب دریاده اصدافه واصل اولورده پس ارزاق کندی بحرندن بحر امطاره واندن غیومه وانلردن بروبحره نازل اولورو حق تعالی جو سمادن اعنی درون بحر هواده قاردن وطلودن نیجه یوزبیک جبال خلق ایتمشدروارضک برطرفنه ثلج وبرد ارسال ایده جک اولدقده آنلره وکل اولان میکائیل علیه السلامه امر ایدر اول دخی وکیلی اولان اسماعیله مذکوره امر ایدوب مراد ایلدیکی یره استدیکی قدر حبه‌سنی برملک وضع ایدر تشکیم حق تعالی (وننزل من السماء من جبال فیها من برد) بیورمشدر وحق تعالی جوهر اخضر مرقومدن مائی خلق ایلدکده انک بخارندن ریحی خلق ایتمشدر وبین السماء والارض اولان ریح اوچ قسمدر ٭ بریسی ریح عقیمدرکه عاد قومنه ارسال اولنمشدر وبریسی ریح سوادرکه بحر غیومی وبحر امطاری وجبال ثلج وبردی تحمل ایدوب جو سماده طوتمشدر ٭ وریح ثالث ریح اهل ارضدرکه مشرق ومغرب وجنوب وشمال جهتلرندن حرکت ایدن هوادر اول سحاب وغیومی جمع وتفریق ایدوب مطر وثلج اینه جک یرلره الوب کیدر ٭ پس هبوب ریاح میکائیل علیه السلامک تدبیرنه موقوف وتحریکنه مسخردرکه اذنیله هبوب ایدوب اذنیله منقطع اولور وحق تعالی بوهوایی ارواح مخلوقاتنه انفاس ایتمشدر وبوریاحی فرح وسرور وصلاح اشیا وامورا یتمشدر زیرا کرریح اولمسه هرشی متعفن وفاسد اولوردی وجمیع حیوانات بربه هلاک بولوردی وریاحک امطاری وانباتی کبی فوائدی چوقدر وتحسین وجوه وحفظ حیات وتنشیف اشیا کبی خواصنک نهایتی یوقدر وحق تعالی سحاب وغیومی اجسام لطیفه مجوفه خلق ایتمشدر وانلری میکائیل علیه السلامک اعوانی هواده جمع ایدوب ارضه قریب کتوردکده وجه سمایی ستر ایدوب غیم کثیف اولور وانلر غیومی سمایه رفع ایلدکده ارضدن بعید اولوب صحو لطیف اولور وحق تعالی سوق سحاب ایچون رعد آدلی برکوچک ملک خلق ایدوب میکائیل علیه السلامه آنی تابع قیلمشدر ودموردن برسوطی واردرکه انکله سحاب وغیومی ابل کبی سوق ایدر وشدتضربیله سوطندن آتش چیقارکه اکا برق اطلاق ایدرلر واکر اول نارک شررندن یره دوشسه اکا صاعقه دیرلر واول صوت هائل اول اصغر ملائکه اولان رعدک صداسیدرکه حمد حق ایله تسبیح ایدر واول سحابی محلنه سوق ایدوب کیدر تشکیم حق تعالی کلام قدیمنده (ویسبح الرعد بحمده والملائکة من خیفته) بیورمشدر وحدیث شریفده وارد اولمشدرکه هواده ظاهر اولان قوس اخضر واحمر قوس قزح دکلدر زیرا که قزح نام شیطاندر بلکه اول قوس اللهدرکه علامت رحمت واظهار قدرت وفال میمندر وحق تعالی وجه ارضه مجاور اولان هوایی لطیف خلق ایتمشدر تاکیم یریوزنده بولنان مخلوقات انی استنشاق ایله تنفس ایدوب حیات بولوب تعیش ایده‌لر وبوهوانک فوقنده طومان وانک فوقنده بیاض غمام وآنک فوقنده سحاب ممطر وانک فوقنده طیور طائر خلق ایتمشدرکه نه بحر مکفوفده مأواری واردرونه وجه ارضده سکنالری واردر انلر انجق هوا ایرلر وهرا ایچرلر وهواده اویورلر وهواده ازدواج ایدرلر وبیضه‌لری درون هوادن اسفله کلورتاروج بولوب فرخ اولوب جناحی تمام کاوب طائر اولنجیه دک سقوط ایدر بعده فوقه تمته طیران ایدوب اصلنه کیدره واول هوانک فوقنده جبال ثلج وبردی وانک فوقنده بحر مکفوف مذکوری وآنک فوقنده هواء لطیفی وانک فوقنده بحر کوا کبی خلق ایتمشدر وشمس وقمر ونجومک انواری عظیم وشدید اولوب آنلرله بزم بینمزده بولنان هواء لطیف وبحر صافی وثلج وسحاب قلیل اولدیغندن تماما حائل اولمز وا کر شمس ایله ارض اراسنده بومذکورات اول قدر بحه حائل اولمسه‌لر حرارت شمسه اصلا تحمل اولنمزدی (فصل رابع) کیفیت خلقت بحار سبعه‌یی وجبال قاف ثمانیه‌یی وارضین سبعه‌یی وهر طبقه سنک ساکنلرینی وجهنمی وطبقات سبعه‌سنی وهر برینک اهلنی واشراط ساعتی واحوال قیامتی وفنای عالمی واهوال محشری بش نوع ایله بیان ایدر (نوع اول) بحار سبعه‌یی وجبال وارضین وجهنمی اجمالا بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تفسیر واهل حدیث اتفاق ایتمشلردرکه حق تعالی سموات وارضینی خلق ایتمک مراد ایلدکده ماجرا مر اخضر مذکوردن جنات وخزائن التنده قلان بقیه‌نک صافی ولطیفندن سموات سبعه‌یی خلق ایدوب اندن

قلان مكدر و كثيفنى برى برينه ضرب ايتمشدر * پس انك زبدى يوزينه چيقوب امواجى مرتفع اولدقده
اول زبد امواجى منجمد ايلمشدركه ارضين وجبال اولمشدر وجبال دخى اوتاد ارض اولمشدر بعده حق تعالى
جميع جبالك عروقنى محيط ارض اولان جبل قافه ربط ايلمشدر وبرعظيم ملكى زلزلهيه موكل ايدوب عروق
جبالى اكا مسخر ايتمشدر * پس حق تعالى بر ارضك خلقنى معاصيدن منع وزجر ايتمك مراد ايلدكده
اول ملك امر حق ايله اول ارضك عرقنى تحريك ايدر تا كيم انك خلقى اول زلزلهدن خوف ايله متنبه اولوب
حق تعالى يه متوجه ومطيع اولهلر بعده * ابحر سبعهيى خلق ايتمشدركه اصغرا طراف ارضى وراى جبل قافدن
احاطه قيلمشدر وآنك نامى بحر محيط اولمشدر وانك وراسنده بحر ثانيدركه نامى قينسدر وانك وراسنده
بحر ثالثدركه نامى اصمدر وانك وراسنده بحر رابعدركه نامى مظلمدر وانك وراسنده بحر خامسدركه نامى
مرماسدر وانك وراسنده بحر سادسدركه نامى ساكندر وانك وراسنده بحر سابعدركه نامى باكيدر وآخر بحار
سبعه اودر وبحار مذكوره بربرينى محيط اولمشدر وهر بحرك عرضى بشيوز ييللق يولدر وحق تعالى بقيه
جوهر اخضردن هر ايكى بحر اراسنده وبحر اول ايله اطراف ارض اراسنده وبحر سابعك وراسنده بر يشل
جبل قاف خلق ايتمشدركه عددلرى سكزه يتمشدر وجبال مذكورهنك هر برينك عرضى بشيوز ييللق يولدر
بعده حق تعالى قدرتيله اول حيطان امثالى جبالك يديسى اوزرينه اطراف سموات سبعهيى قباب امثالى
وضع ايتمشدر وجبل قاف ثامن درون سماء دنياده درياى محيط ايله ارض اراسنده جملهدن بحردوساده قالمشدر
واول جبل اخضره درون سمادن ضياء شمس وانوار قروكواكب اشراق ايدوب اشعهسنى جبل قافدن
هوايه منعكس اولديغندن هواى بيرنكى بويله ارزق فام كوستروب عوام انى رنك سما ظن ايدر وحق تعالى
بحار سبعهنك هر برينى حيتان امثالى هزار انواع مخلوقات ايله مالامال ايتمشدر وسماء سابعهنك جدارى
اولان جبل قافك وراسنده برحيهٔ عظيمه خلق ايتمشدركه اول جبل اعظمى حلقه مثالى احاطه ايدوب رأسنى
ذنبى اوزرينه قومشدر وقيامته دك حق تعالى يه اعلا صوتله تسبيح ايدر وبحار مذكوره وسطنده ارضين
سبعه بر سفينه كبى متحرك ومضطرب ايكن حق تعالى برعظيم ملك تعيين ايتمشدركه اطراف ارضينى
قبض ايدوب بر منكبى اوزرنده ساكن قيلمشدر بعده حق تعالى اول ملكك قدمى قرار ايتمك ايچون ياقوت
اخضردن برعظيم صخرهٔ مربعه خلق ايتمشدركه انك سطح اعلاسنده يدى وادى خلق ايدوب هر برينى
بر بحر ايله وهر بحرى هزار انواع مخلوقات ايله طولدرمشدر بعده حق تعالى اول صخرهيى قرار ايتمك ايچون
برعظيم ثور احمر خلق ايتمشدركه انك قرق بيك باشى وقرق بيك بوينوزى وقرق بيك اياغى واردر وهر ايكى اياغى
اراسى بر ييللق يولدر وصخرهٔ مذكورهيى قرون وظهرى اوزرنده يوكلنمشدر وثور مذكورك آدى ليوثاندر
بعده حق تعالى انك اياقلرى قرار ايتمك ايچون برعظيم حوت خلق ايتمشدركه بحار سبعه انك قتنده بر قطره
كبيدر بعده حق تعالى اول حوتك تحتنده بر بحر قراوان خلق ايتمشدركه حوت عظيم اول بحر اعظمده
سكون وقرار ايتمشدر بعده حق تعالى اول بحرك تحتنده يدى طبقه جهنم خلق ايتمشدركه اول بحر اعظم
متن جهنم اوزرنده ساكن اولمشدر بعده حق تعالى يدى جهنمك تحتنده ريح عاصف خلق ايتمشدركه
اول سعير وسقر انك اوزرنده مستقردر بعده حق تعالى اول ريحك تحتنده ظلمت وانك تحتنده حجاب خلق
ايتمشدر وعلم خلايق او حجابه دك ايتمشدر والله اعلم علمكم وبما فى ملكه (نوع ثانى) تفصيل احوال ارضين
سبعهيى وهر طبقهنك ساكنلرينى وطبقات سبعهٔ نيرانى وهر برينك اسما واهاليلرينى بيلديرر (اى عزيز)
معلوم اولسونكه اهل تفسير واهل حديث اتفاق ايتمشلردركه حق تعالى قدرتيله ارضينى بر برندن اسفل
يدى طبقه خلق ايتمشدر وهر ارضك سمككى وهر ايكى ارضك ما بينى مسافهسنى بشيوز ييللق يول ايدوب
وهوا ايله مملو ايلمشدر * اما اولكى طبقهنك نامى دمكادر وريح عقيم كبى هواسى ناخوشدر وانده بر نوع
مخلوق واردركه برشم ناميله مشهوردر وآنلره هم حساب وهم عذاب واردر * وايكنجى طبقهنك آدى جلدهدر
انده اهل نار ايچون عذابك انواعى مهيادر وقومنك نامى طمسدركه برى برينى يرلر * واوچنجى طبقهنك
اسمى عرقهدر انده بغال امثالى عقربلر واردركه اذنابى رماح اشباهيدر وهر برينك ذنبنده اوچيوز فقره
واردركه سم قاتل ايله طولمشدر وانك ساكنلرى بر طائفهٔ خبيثهدركه انلره قبس ديرلر وانلرك طعامى تراب

وشرابى

وشرابى شبنمدر * ودردنجى طبقهنك آدى خربادر انده جبال امثالى اژدرهالر واردركه اذنابى نخل باسق
كبيدر اكر برينك سمى بحر محيطه مختلط اوله مخلوقات بحرك جملهسى هلاك اولورلردى وانك ساكنلرينه
جلهام ديرلركه نه كوزلرى ونه اياقلرى واردر انجق ايكى قنادلرى واردركه اوچارلر * وبشنجى طبقهنك آدى
ملثادر وقومنك آدى محطاطدر وكثرتلرى حسابه كلمز بر برينى يرلر وانده كبريتدن جبال امثالى احجار
واردركه كفارك رقابنه باغليوب جهنمه برانورلر * والتنجى طبقهنك آدى سجيندر واهل نارك دفتر اعمالى
اندهدر وساكنلرينه قطاقه ديرلر جملهسى طير شكلندهدرلر لكن اللرى آدم اللرى كبى وآذانلرى بقر قولاغى كبى
واياقلرى غنم اياغى كبيدر انلر ملائكه امثالى اكل وشرب ونوم وجماع ايتمزلر دائما حق تعالى يه عبادت ايدرلر
وبر روايتده ارواح اهل نار الى يوم القيامه انده حبس اولنمشلردر * ويدنجى طبقهنك آدى عجبادر وقومنك
آدى جثومدر جملهسى قصير القامه سياه حبش امثاليدرلر واياقلرى پنجهٔ سباع كبيدر يأجوج
ومأجوجى انلر هلاك ايتسهلر كركدر وحالا ابليس لعين اتباعيله انده ساكندر كنديسى بر تخت اوزرنده
اوتورر اتباعى اطرافنده صف اندر صف طوروب هر برى بو يريوزنده بنى آدمى اضلالله ايتدكلرى فساد
وفتنهلرى اكا عرض ايدرلر * پس انلردن هر كيمك شر وفسادى اكثر واكبر ايسه ابليس انى ياننه الوب
تلبيساتنى تحسين ايدوب والتفاتيله مفتخر بلرندن عد ايدر حق تعالى امت محمدى انلرك شرورندن حفظ
ايلسون آمين * وارض مذكورك اوسطنده ظلمتدن بر حجاب واردر وبو ذكر اولنان طبقات سبعهٔ زمين
اول ملك عظيمك منكبنده مستقردر وحق تعالى ارضين سبعه تحتنده ذكر اولنان صخرهٔ خضرا وثور احمر
وحوت عظيم وبحر اعظمدن اسفلده كندى خشمندن يدى طبقهٔ جهنم خلق ايتمشدركه برى برندن اسفلدر
وهر طبقهنك ما بينى بشيوز ييللق مسافهدر وجهنمك يدى قپوسى واردركه هر برينك داخلنده آتشدن
يتمش بيك جبل واردر وهر بر جبلده آتشدن يتمش بيك وادى واردر وهر بر واديده آتشدن يتمش بيك قلعه
واردر وهر بر قلعهده آتشدن يتمش بيك بيت واردر وهر بر بيت ايچنده قيود وصناديق وانكال ومقامع
وسلاسل واغلال وكلاب وحيات وعقارب مسموم وحميم وغساق وزهر وزقوم امثالى بيك دورلو عذاب
واردر وانده قاره يوزلو كوك كوزلو زبانى ملكلر واردركه جملهسى اصمدر وانلرده مرحمت خلق اولنمامشدر
واويله چوقدركه حسابى يوقدر وحق تعالى زبانيلره برعظيم وهيبتلى ملك موكل ايتمشدركه اكا مالك
ديرلر يدى جهنمك حاكمى وبوابى اودر * اما اولكى جهنمك آدى جهنم ديرلر وسائرلرندن عذابى اخف وادقدر
وامت محمدك عاصيلرى ايچون محققدر * وايكنجى طبقهنك آدى سعيردركه نصارى انده اسيردر * واوچنجى
طبقهنك آدى سقردركه يهود ايچون مقرردر * ودردنجى طبقهنك آدى جحيمدركه مرتد شياطين ايچون
انك عذابى اليمدر * وبشنجى طبقهنك آدى حطمهدركه بتر غبادر انده يأجوج ومأجوج وكافرلرك يريدر
والتنجى طبقهنك آدى لظىدركه بت پرستلر وآتش پرستلر وساحرلر ايچون مهيادر * ويدنجى طبقه كه دركات
اسفلدر انك آدى هاويهدر واول ملاحده وزنادقه ومحيل وكذابين ومنافقلرى حاويهدر وانك نارى وحرارتى
وعذاب وشدتى جملهيه غالبهدر ويدى جهنمك جميع دركاتى يدى بيك دركهدن زائدهدر (اللهم اجرنا من عذاب
النار بعفوك يا مجير) (نوع ثالث) شجرهٔ عالمك ثمرهسى اولان حضرت آدمك روحى جملهدن اقدم ايكن
جملهدن صكره ظهورنى وجنته صعودنى واندن هبوطنى وذريتيله ارضك عمارتنى وانك نسلندن حبيب اكرم صلى
الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينك ولادتنى وبقاى شريعت وسيادتنى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل
تفسير واهل حديث اتفاق ايلمشلردركه حق تعالى عالم ارواحى خلق ايدوب ايكى بيك ييل قدر مدتدنصكره
عالم اجسامى دخى ايجاد ايليوب التى كونده عرش اعلادن ظلمت وحجابه وارنجهيه دك جملهنك تماميله نظامن
ويرمشدر * بعده ملائكهٔ كروبيونى ساق عرش اعظمده اسكان ايدوب ملائكهٔ حافون وصافون ايچون
حول عرشى مكان ايلمشدر * وسائر ملائكهٔ كرامك مراتبنجه هر زمرهسنه بر مقام معلوم احسان ايدوب
بر صنفنى كرسيده وبر صنفنى سدرهده وبر صنفنى لواء الحمد التنده وبر نيچه اصنافنى جنتده حور وغلمان ايله
اسكان ايلمشدر وملائكهٔ كرامك نيچه بيك اصنافيله سموات وارضين وابحر وجهنمى طولمشدر وانلرى ارضين
وابحرده اولان مخلوقاته خدام قيلمشدر وجهنمه طولان ملائكه زبانيلر اولمشدر وارواح مجرده جنود مجنده

اولوب سموات وارضینی محیط اولان صور اسرافیلك درونده هر زمره مرتبه سنجه مقامی بولمشدر چونکه
حق تعالی (یوم خلق السموات والارض) عالم اجسامك هر سمتنی عرش اعلادن حجاب اسفله وارنجیه دك
ملائکه وارواح واشباح ومخلوقات ایله مملی قیلمشدر * پس بو دنیایی دخی اعنی یر یوزنی هم انواع مخلوقندن
خالی قومیوب اول وقتده بسیط زمینك مجموع سهل وجبالنده طاری بتوروب وجمیع وجه ارضی مالامال
طولدردقده قدرتیله بر طیر طاوس خلق ایدوب دنیا طولوسنجه طاروییی اکا رزق مقسوم ایتمشدر بعده طیر
مرقوم اول ارزن مقسومی مرور دهور ایله اکل ایدوب اون وادی ارزن قالدقده خوفندن کونده اون
دانه سنی التقاط ایلردی * چونکه بعد زمان بر وادی ارزن قالمشدر پس اول طیر کونده بر دانه ایله قانع اولمشدر
تا کیم ارزن مقسوم نهایت بولدقده طیر مرقومك اجلی کلمشدر بر که فکر اولنسه که بو کهنه دنیانه زمانلردنبرو
بو نظامی بولمشدر و نه لردن کیرو قالمشدر اولوا الالبابه کمال مرتبه عبرت نما اولمشدر * بعده حق تعالی حکمتیله
بو یر یوزنده رنك ودود وحرارتسز ناردن جانی خلق ایدوب مارج اسمیله دخی تسمیه ایتمشدر که اول ابو الجندر
واندن زوجه سنی خلق ایدوب مرجه نامیله آدویرمشدر وانلرك ازدواجندن طائفه جن متولد اولوب
نیچه یوز بیك قبیله وجوده کلمشدر وابلیس لعین انلردن پیدا اولمشدر وطائفه جن بر مرتبه کثرت بولمشدر که
وجه ارضی مملی قیلمشدر انلرك صورت اصلیه لری بنی آدم صورتیدر لکن امثال ملائکه اجسام لطیفه
اولدقلرندن مراد ایتدکلری صورتلره تشکل ایدرلر وانلرك ذریتی کثرتندن وجه ارضه صغمیوب ابلیس لعین
اولادیله سمای دنیایه چیقوب انده ساکن اولمشدر وجمله جن لیل ونهار الله تعالی یه عبادت ایدوب اصلا
عاصی اولمازلردی * پس یدی بیك سنه مرورندنصکره یر یوزنده قالنلری انواع فساده وسفك دمایه باشلدیلر
وترك طاعت ایدوب عصیان ایتدیلر * بعده حق تعالی هر یوز یلده بر کره کندیلرندن بر پیغمبر کوندردکجه
انی هلاك ایدوب اون ایکی بیك سنه ده یوز یکرمی پیغمبر قتل ایتمشلردر بعده حق تعالی انلره خشم ایدوب
سماء دنیاده ساکن اولان ابلیسی اولادیله یر یوزینه کوندروب انده اولان جنی بر یره جمع ایتدکده سمادن
بر آتش نازل اولوب جمله سنی احراق ایتمشدر وسمادن کوندردیکی ذریت ابلیسی جزائر بحرده اسکان
ایدوب ابلیس اکا غایتده مطیع ومنقاد اولدیغندن انی سماء سابعه یه رفع ایتمشدر ومقبول درکاه اولوب
انی جنته ادخال ایتمشدر و یر یوزی خالی قالمسون ایچون سماء دنیادن ملائکه کرام انزال ایدوب اسکان
ایتمشدر وانلرده حق تعالی یه عبادتله مشغول اولوب بیك یل دخی بو منوال اوزره کتمشدر که مارج ابو الجن
خلق اولنالدنبرو عدد سنین یکرمی بیك یله یتمشدر * بعده حق تعالی بابای عالم ابو البشر اولان حضرت آدم
علیه السلامی خلق ایتمك مراد ایلدکده عزرائیل علیه السلامی کوندروب یر یوزنده اقالیم سبعه دن انواع
تراب الشدر بعده جبرائیل علیه السلامی ارسال ایدوب اول طینی یابسی قرق کون تخمیر قیلمشدر بعده
حق تعالی انی احسن تقویم اوزره بطن وادی نعمانده تصویر ایتمشدر وانك رأس شریفندن بکا کندی
روحندن اکا نفخ ایدوب یر یوزنده انی مسجود ملائکه واولادنه پیغمبر ایتمشدر وجمیع ملائکه اکا سجده
ایلدکده ابلیس انا خیر دیوب سجده ایتمدیکیچون ملعون ومطرود اولمشدر والی یوم القیامه مهلت المشدر
وذریات کثیره سیله ذریت آدمه تسلطه فرصت بولمشدر واجسام بنی آدمك هر یرندن کیروب عروق ایچنده
دم کبی جریان ایدوب اغوا ایدرلر لکن هیچ کسه یی جبر ایله عاصی وکافر ایده مزلر انجق طاعاتی مر و عسیر
ومنهیاتی لذیذ ویسیر کوسترمکله وسوسه ایدرلر حق تعالی جمله مزی انلرك شرورندن حفظ ایلسون آمین
وحق تعالی آدم پیغمبر علیه السلامی یر یوزنده خلق ایلدکدن قرق یل صکره انی سمواته رفع وجنت فردوسه
ادخال ایدوب وحله لر الباس وچوق نعمتلر احسان ایتمشدر واکا هر بر نعمتی ویردکجه بو نعمتله قانعمیسن
دیوب آدم علیه السلامه خطاب ایتمشدر اول دخی قانع دکلم یا رب دیو جواب ایتمشدر تا کیم آدم
علیه السلامه بر غفلت ویروب ضلع معوج ایسرندن حضرت حوا انامزی خلق ایلدکده آدم کوزینی
آچوب کورمشدر که یاننده کندی مثلی بر محبوب انسان اوتورمشدر * پس انکله صحبت والفت ووصلت
حاصل اولدقده حق تعالی ینه خطاب ایدوب بیورمشدر که یا آدم بو نعمتله نیجه سن اول دخی جواب ایتمشدر که
یا رب نعمت بی حسابك بحرینه غرق اولمشمدر و بو نعمتکی جمله دن اعظم بولمشمدر و بونکله قناعت قیلمشمدر

چون حوا ایله سکونت بولوب الفتیله انسیت قیلوب اندن کام المشمدر پس غیری اکرامه حاجت قالمیوب
بو احسانك شکرینی بر وریله طورلمشمدر * بعده حق تعالی اکا یا آدم حوا ایله جنتده ساکن اولوب هر نعمتدن
لذت الهسز انجق شجره حنطه یه تقریب کلیه سز واندن اکل ایدوب بکا عاصی اولمیه سز دیوب تنبیه بیورمشدر
ومنوال مذکور اوزره حضرت آدم حوا ایله بیك یل تمام جنت صفالرین سورمشدر * بعده آدم انامز حوا
انامزك سوزینه تابع اولوب شجره حنطه دن الوب ایکیسی دخی اکل ایلدکده حق تعالی انلری عریان
جنتدن دنیایه ایندرمشدر * پس حضرت آدم علیه السلام هندستانده بر عالی جبل اوزرینه هبوط
ایتمشدر وایکیوز یل او جبلده اغلیوب توبه یه مشغول اولدقده توبه سی قبوله یتمشدر و حوا انامز دخی
آدم انامزی طلب ایدوب ایکیوز یللق حسرتیله جبل عرفات اوزرنده ملاقی اولمق میسر اولمشدر (نظم)
ایکی جانبدن اول ایکی مشتاق * ایکیسی یله مبتلای فراق * بر برینه همان ایرشدیلر * اغلیوب صبر مشوب
کورشدیلر * بعده شام شریفه کلوب بشیوز یل انده قالوب هابیل وقابیل انده اولوب ینه هندستانه کتمشلردر
مدت عمرلری ایکی بیك سنه اولدقده حضرت آدم علیه السلام سرندیب اطه سنده واندن قرق یل صکره
حضرت حوا جده ده وفات ایتمشلردر * بعده ذریتلری وجه ارضی مسکون ومعمور ایتمشلردر و حضرت آدم
علیه السلامك نسلندن نیچه بیك کمسه لر نبوته ایرمشلردر * پس حضرت آدمدن التی بیك سنه مرور ایتدکده
مکه مکرمه ده حضرت اسماعیل اولادندن قریش قبیله سندن بنی هاشمدن صلب عبد اللهدن محمد المصطفی
صلی الله علیه وسلم حضرتلری دنیایه کلوب قرق سنه ولایتده قبله صفالر سورمشدر قرق بریاشنده جمیع انس
وجنه پیغمبر اولوب اون اوچ سنه مکه ده کفره دن جفالر کورمشدر و مکه ده مغلوب ایکن مدینه یه هجرت
ایتمشدر واونبی سنه مکه یه غالب کلوب فتح ایدوب ینه مدینه یه کتمشدر واول سنه سن شریفی التمش
اوچ یله یتمشدر و اول سنه مدینه ده وفات ایتمشدر و بزم پیغمبریز صلی الله علیه وسلم اولدر که خاتم الانبیادر
واندنصکره پیغمبر کلمز و شرع شریفی قیامته دك باقیدر که نسخ وتبدیل اولمز و احکامی تغیر بولمز * چون هجرت
نبویه دن بو زمانه کلنجیه دك سنین تقریبا ایله تاریخ نبویه بیك یوز یتمشه یتمشدر * پس آخر دور اولوب دنیانك
عمری یکوب کتمشدر و قیامت قریب اولوب ادب وحیا و حب ووفا وصدق وصفا یتمش و باتمشدر زیرا که پیغمبرمز
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك خبر ویردیکی اشراط ساعتك نیجه سی ظهور ایتمشدر (اللهم احفظنا من فتنة
آخر الزمان ولا تخرجنا من الدنیا الا مع الشهادة والایمان برحمتك یا ارحم الراحمین) (نوع رابع) اشراط ساعتی
وعلامات قیامتی ونفخ صوری وزلزله وفتوری وهلاك مخلوقاتی وخراب سمواتی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم
اولسونکه انجق اهل حدیث اتفاق ایتمشلردر که اشراط ساعت وعلامات قیامت ایکی نوعدر * بری علامات
خفیه وبری علامات جلیه در * اما علامات خفیه انساندن عزت وحرمت ومحبت وشفقت وادب وحیا
وجود وسخا وعهد ووفا وصدق وصفا وصیانت رفقا ودیانت تقوی واجرای شریعت غرا قالمق کبی وشهرلرده
کثرت مساجد وقلت جماعت ورفعت ابنیه ورقت البسه وامارات نسا وصبیان وتشبه نسا برجال ورجال بنسا
واشتغال رجال برجال ونسا بنسا وقلت برکت اشیا وقطع ارحام وبیع احکام وتعظیم اشرار وتحقیر ابرار
وتولید اماء وسفك دماء وفسق وفجور وتزیین قبور امثالی اموردر که بونلره اشراط ساعت دخی دیرلر واما
قیامتك علامات جلیه سی اوندر * اولا خروج دجالدر بعده توالی خسوف قمر ثلاث لیالدر بعده اوچ سنه علی
التوالی قحط اقالیمدر بعده استیعاب دخان عظیمدر بعده عیسی علیه السلامك شام شریفك مناره بیضاسی
اوزرینه اینوب دجالی قتل ایدوب شریعت محمدیه ایله عامل اولمسیدر بعده آل رسول اکرمدن مهدی ظهور
ایدوب قرق یل عدالت اوزره کیدوب حضرت عیسی علیه السلامی بولمسیدر * بعده دابة الارضك وجوده
کلمسیدر بعده یأجوج ومأجوجك سد اسکندردن خروج ایله اقالیمه استیلا ایتمسیدر بعده حضرت عیسی
علیه السلامك مکه مکرمه یه کلوب اندن آخرته کتمسیدر بعده بیت شریفك هدم اولنمسیدر بعده کونشك
مغربدن طوغوب هم انده طولوغمسیدر * پس بو اشراط وعلامات مذکوره ظهورندنصکره مسك وعنبر
رایحه سی مثلی ریاح طیبه بارده هبوب ایدوب مؤمنلرك ارواحی روح وریحانه خروج ایدوب بعده قرآن کریمك
احکامی یر یوزندن رفع اولوب خلقك جمله سی جهالتده قالوب یوز یل دخی اویله کیدر * واهل تفسیر دخی اتفاق

ایتمشلردرکه بو جمله دن صکره حق تعالی اسرافیل علیه السلامه نفخ صور ایله امر ایدر * پس اول دمده اول
صورک نعره سی مهابتندن سموات سبعه ده اولان ملائکه وارضین سبعه ده اولان مخلوقاتک جمله سی قیامت
قوپدی صانوب یوزلری اوزره دوشوب بیهوش اولورلر وسموات وارضینه لرزه وزلزله دوشوب یلدزلر دوکیلور
وصاچلر وصقاللر اغروب حامله لر وضع حمل ایدوب ناسک جمله سی کندودن کیدوب سکران مثالی قالورلر
وبو نفخهٔ اولی درکه اندن بو مهابتلری الورلر وقرق ییل دخی بو منوال اوزره کیدر بعده حق تعالی ینه اسرافیل
علیه السلامه نفخ صور ایله امر ایدر * پس اول دخی نفخهٔ ثانیه ده صوری اویله قوی نفخ ایدرکه شدتندن جمیع
جبال اول دمده مندک ویرلرندن منفک اولوب هوایه چیقوب عهن منفوش امثالی غمام اولورلر وسموات سبعه
پاره پاره اولوب یریوزینه صو کبی اریوب دوکیلورلر ومیاه ابحر قوبقوری اولوب شمس وقمرک ضیاسی کیدوب
قاب قاره اولورلر وجهانی ظلمت قابلیوب عرش اعلادن اسفل سافلینه بلکه حجاب زیرینه دک هر نقدر
مخلوقات وملائکه وار ایسه بالجمله هلاک اولوب فنا بولورلر الا که ملائکهٔ مقربیندن سکز ملک قالورلر وانلر جبرائیل
ومیکائیل ورضوان وعزرائیلدر * ودردی حملهٔ عرشدرکه بریسی اسرافیلدر بعده امر حق ایله عزرائیل
علیه السلام اول ملائکهٔ سبعه نک دخی ارواحنی قبض ایدر بعده کندی روحنی قبض ایدر ایکن بر صیحه
ایدرکه صدای نعره سی سمواتی یقوب ارضینه کیدر * پس هر جان موتی ذوق ایله فانی اولور ایکی عالمده
برکمسنه قالمیوب انجق ذو الجلال والاکرام اولان الله تعالی قالور وبو عالم خراب وخالی وتنها ویران مثالی
قرق ییل دخی حالی اوزره قالور وحق تعالی عظمتیله (لمن الملک الیوم) دیو سؤال ایدر کندیدن غیری کمسه
اولمدیغندن ینه کندیسی (لله الواحد القهار) دیوب کندوسنه جواب ایدر (نوع خامس) نفخهٔ ثالثه یی
واحیای موتایی وحشر اجسادی ودفتر اعمالی وحسابی ومیزانی وصراط واعرافی اجمالا بیان ایدر (ای عزیز)
معلوم اولسونکه اهل تفسیر واهل حدیث اتفاق ایتمشلردرکه حق تعالی بو یریوزنی بر ریح شدید ایله مستوی
ایدوب صحرای دمشق برابری حیزنده محشر یرینی یوز بیک بو یریوزی قدر واسع ایدر بعده عرش التنده
ذکر اولنان بحر حیواندن قرق کون علی التوالی منی رجال مثالی بو دنیایه مطر نزول ایدر وجمیع وجه ارض
دریا کبی طولدقده طبقهٔ طینیه ده تراب اولان جمیع ابدان انسان وحیوان اول مطری جذب ایدوب جمله
اجزاسی بربره کلوب هر جسد اولکی هیئتنده اولوب یریوزنده بقله مثالی بترو هر بدن کندی کمالنه یتر بعده
حق تعالی اول ملائکهٔ ثمانیه یی احیا ایدوب اسرافیل علیه السلامه ینه صوری نفخ ایله دیو امر ایدر پس
اول دخی نفخهٔ ثالثه یی اویله رفق ولطف ایله نفخ ایدرکه صورک دروننده ساکن اولان ارواح اول
دمده آفاقه منتشر اولوب هر جان کندی قفسن بولور نیجه که غنم کثیر ایچنده هر حمل کندی اناسنی بیلوب
کذلک هر جان کندی جسمنی بیلوب وبولوب انکله قالور ومخلوقات اولین وآخرین وملائکه وحور عین
وانس وجن وشیاطین وحیتان بحار وحیوانات ارضین وحشرات اجمعین بر آن ساعتده تماما روح بولورلر
ومحشر یرینه جمیع اطرافدن جمع اولورلر وانبیا واولیا وعلما وصلحا بر جنتدن حله لر وبراقلر کلوب کیوب وبنوب
ظل عرشه کیدوب منبرلر وکرسیلر اوزرنده راحت وسلامتله جالس اولورلر وکیرو قالان مخلوقاتک جمله سی جایع
وظمآن وباشلری اچق وعریان وحافی وپیاده واقتان وخیزان میدان عرصاته کلوب مکان محشرده حشر
اولورلر وصقلشوب آیاق اوزرنده طورورلر وسمت رأسلرینه کونش بر میل مقداری قریب اولوب حرارتدن
چوق عرق دوکرلر کیمی کعبنه وکیمی رکبه سنه دک وکیمی صدرینه دک وکیمی حلقنه دک عرق ایچنده قالورلر
ونیجه لری عرق بحرنده غرق اولورلر وجهنمی یرلر التندن حول محشره یتمش بیک صف زبانیلر کتورورلر
ومحشر خلقنی حلقه کبی محیط اولورلر واهل محشر اللی بیک ییل قدر انتظار حساب ایله اول حالده مکدر
قالورلر ودنیاده کراما کاتبین یازدیغی دفتر اعمالی محشرده اصحابنه ویررلر مؤمنلره ومطیعلره یمیننده وکافرلره
وفاسقلره شمالندن اعطا ایدرلر وحق تعالی جمیع مخلوقاتنه اندهٔ واسطه سز کلام سویلر وبر آن ساعتده جمله نک
حسابن کوروب کیمنه خطاب وکیمنه عتاب ایلر وحق مظلومی ظالمدن الوب ظالمک حسناتی وار ایسه
اکا ویروب یوغ ایسه سیئات مظلومی ظالمه تحمیل ایدر بعد الحساب حیوانلری تراب ایدر وکافرلر حیواناته
غبطه ایدوب کاشکی بزده تراب اولیدق دیرلر * ومحشر یرنده ایکی عمود اوزرنده بر میزان عظیم نصب اولنورکه

هر بر عمودک طولی بشیوز ییللق یولدر وهر کفه سی بسیط زمین قدر یولدر ومیزان مرقوم ایله روز محشرده
حسنات وسیئاتی وزن ایدرلر حسناتی ثقیل اولانلر جنته وسیئاتی ثقیل اولانلر جهنمه کیدرلر مکر کیم حق تعالی
کرمیله عبدنی عفو ایلیه ویا انبیادن ویا اولیادن ویا علمادن ویا صلحادن شفاعت ایرشه اکر ایمانله وفات ایلمش
ایسه زیرا که دنیادن ایمانسز کیدنلره جنت ومغفرت وشفاعت اولمز وهرکز جهنمدن خلاص بولمز واکر
ایمانله کیدوب سیئه سی آغر کلوب مغفرت ویا شفاعت ایرشمدی ایسه اول سیئه سی قدر جهنمده یانوب اندن
جنته کیدر و ذره قدر ایمانله کیدن البته جهنمدن چیقوب حضور ایدر * وصراط کوپریسی قیلدن اینجه
وقلیجدن کسکیندر وطولی اوچ بیک ییللق یولدرکه بیک ییل یوقش وبیک ییل دوز وبیک ییل اینش یولدر اول
متن جهنم اوزرینه نصب اولنوب اهل محشرک جمله سی انک اوزرندن کچوب کیدرلر کیمی برق خاطف کبی
وکیمی اوق کبی وکیمی سکردر فرس کبی کچرلر وکیمی سیئاتنی یوکلنمش یورر وکیمی جهنمه دوشوب محترق اولور
وجهنم ایسه فریاد ایدرکه ای مؤمن تیز عبور ایله که تحقیقا سنک نورک بنم ناریمی منطفی ایتمشدر * پس مؤمنلر
سلامتله صراطی کچرلر وحوض کوثردن ایچرلر وانده غسل ایدوب عیوب ونقصانلرینی تکمیل ایدرلر
وجنته داخل اولوب هرکس مرتبه سنجه مقامنی بولور وابد الآباد انده ذوق وصفا ایله قالورلر زیرا که
اهل جنت کاه انواع نعمتلردن لذت الورلر وکاه لقاء مولا ایله مست وحیران اولورلر وکوزلر کورمیوب
وقولقلر ایشتمیوب خاطرلره کلمیان دولتلر بولورلر * وجنت ایله جهنمک ارا سنده قلعه دیواری مثالی برج وباروسی
بیشمار بر سور عظیم واردرکه ارتفاعی بشیوز ییللق مسافه در وطولی بی نهایه وبناسی الوان جواهرله شفافه در
واکا اعراف تسمیه ایدرلر که مرفوع القلم اولان مجانین واطفال مشرکین انک اوزرنده قالورلر جنت
نعمتنه باقوب اهلنی متنعم کوردکده آرزو ایله محزون اولورلر وجهنم نقمتنه باقوب اهلنی معذب کوردکجه
کندی سلامتلریله مسرور وشاکر اولورلر واهل اعراف بر روایتده ابدا انده قرار ایدوب کاهی حزن
وکاهی سرور ایله قالورلر (اللهم یا ستار اجرنا من النار * وادخلنا الجنة مع الابرار * وارزقنا لقاءک فی دار
البقاء والقرار بحرمة حبیبک المختار آمین یا غفار (تنبیه) وخفی اولمیه که بو آرایه کلنجه دکین کتابت اولنان
سطورک جمله سی امور دینیه دن اولمغله بو مذکوراتک کلیسنی یقین اوزره تصدیق واعتماد ایله اعتقاد ایتمک
جمله مزه اهم والزمدر زیرا که بونلر امور دینیه دن اصول معظمه در وبو امور مذکوره یی براهین عقلیه قیاس
ایتمک غیر جائزدر زیرا که عقل بشر بونلری ادراک ایتمکدن قاصر وعاجزدر انجق بزم مطلب اعلامز اولان
مولایه وصول ایچون عظمت وقدرتنی تفکر وتذکره اشارات وبشارات اولان آیات قرآنیه واحادیث نبویه
مصداقنجه هیئت عالمی بو مقدارجه بیان ایله بونده اکتفا اولنمشدر لکن فحول علمادن وکبار اولیادن اولان
سید المحققین وسند المدققین مولانا السید الشریف علیه رحمة اللطیف حضرتلری (وعلم الهیئة نعم العون
علی معرفة الصانع لمن یتفکر فی خلق السموات والارض) بیوردیغیچون وجامع جمیع فنون ومالک ملک
درون اولان منبع فیض لایزالی امام محمد غزالی علیه رحمة الوالی المتعالی حضرتلری (من لم یعرف الهیئة
والتشریح فهو عنین فی معرفة الله) بیوروب قرینهٔ تشریح ایله هیئت حکمایی طبوردیغیچون بر مقدار علم
هیئت عالمدن وبر مقدار فن تشریح بدن آدمدن دخی تحریر وبیان اولنمق مناسب کورلمشدر تا که کیم
مطالعه سیله حرمان عنینیتدن عدول ایدوب زندان جهالتدن خروج ایده سن ومحفل علم وحکمته دخول
ایدوب زمرهٔ فحول رجاله ولوج ایده سن واب حکمته حلول ایدوب ذروهٔ تحقیقه عروج ایده سن وحقایق
اشیایه واقف اولوب دقایق معنایه عارف اوله سن واسرار جهانه مطلع اولوب احوال عالمی کما هی بیله سن
وکمال معرفت نفسه ایروب اندن معرفة الله دولتنی بوله سن * اللهم یا واجب الوجود و یا واهب الخیر والجود
افض علینا انوار رحمتک و یسر لنا الوصول الی کمال معرفتک سبحانک اللهم لا علم لنا الا ما علمتنا ولا فهم
لنا الا ما فهمتنا ولا معرفة لنا الا ما الهمتنا انک انت العلیم الحکیم والجواد الکریم والرؤف الرحیم آمین
یا معین برحمتک یا ارحم الراحمین

عالم اللاهوت حيث لاخلا و لاملا

عرش اعظم

عالم الجبروت

كرسى

عالم الارواح

والملكوت

صور اسرافيل

قلم

شجرهٔ طوبى

ابواب الجنان

السموات السبع

بحر مكفوف

جبال ثلج وبرد

غمام وسحاب

كعبهٔ مكرمه

مكان الملك الحامل الارضين السبع

جسر صراط على متن جهنم

جهنم

ابواب

قازان الغسلين

شجرة الزقوم

وادى ويل

الظلمة والحجاب

عالم اللاهوت حيث لاخلا ولا ملا

عرش اعظم

عالم الجبروت

كرسى

عالم الارواح

والملكوت

صور اسرافيل

قلم

المنتهى

شجرهٔ طوبى

ابواب الجنان

سور الاعراف مكان الجانبين والقتال

شمس

لواء الحمد

لا اله الا الله محمد رسول الله

ارض محشر

منابر الانبيا

المقام المحمود

كراسى العلماء

ميزان الاعمال

صحف الاعمال

الصراط على متن جهنم

الصعود

جهنم

ابواب

شجرة الزقوم

وادى ويل

الظلمة والحجاب

وجودلری مرآت کائنات اولوب ترتیب خلقت اکوانی وکیفیت وماهیت جواهر واعراض جهانی واحوال
واشکال اشیا واعیانی وحکمت وهیئت عالم اجرام وارکانی وکون وفساد عناصر ومرکبات وحیوانی حکیمانه
اوچ باب ایله عیان وبیان ایدر (باب اول) ترتیب خلقت اکوانی وکیفیت وماهیت جواهر واعراض جهانی
حکماء اسلام برهان عقلیه بولدقلری اوزره فصول اربعه ایله تفصیل ایدر (فصل اول) واجب الوجودی اثبات
ایدوب ممکن الوجود اولان جواهر واعراضی اجمالا اوچ نوع ایله بیان ایدر (نوع اول) واجب الوجود
حضرتلرینی برهان عقلیه اثبات ایدوب انك اشیایه قریب اولوب اثاره ملابس اولمدیغن حکمانك بولدقلری یقین
بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت دیمشلردرکه جناب واجب الوجودك ماسواسی اولان
موجوداته اسم عالم اطلاق اولنور بونلردن ذات پاکی مطلق بولنمشدر نتکیم حق تعالی کلام قدیمنده بیورمشدر
(الله نور السموات والارض مثل نوره کمشکوة فیها مصباح المصباح فی زجاجة الزجاجة کانها کوکب دری
یوقد من شجرة مبارکة زیتونة لا شرقیة ولا غربیة یکاد زیتها یضیء ولو لم تمسسه نار نور علی نور یهدی الله
لنوره من یشاء ویضرب الله الامثال للناس والله بکل شیء علیم) وکیفیت اعیان وماهیت اشیا فکر وامعان
ایله تتبع وملاحظه اولنسه واحوال موجودات واطوار کائنات عین بصیرتله نظر ومطالعه قیلنسه جمیع
اجزای عالم صنع باریله حادث اولدیغنه برهان عقل سلیم دلالت وشهادت ایلمك امر محققدر نتکیم حق
تعالی بیورمشدر (وهو الذی خلق السموات والارض بالحق وصورکم فاحسن صورکم والیه المصیر) واول
واجب الوجودك جودیله ممکن الوجود وجوده کلمش انکله قائمدر وهر نسنه فانی واول باقی ودائمدر نتکیم
کندی کتابنده بیورمشدر (کل شیء هالك الا وجهه له الحکم والیه ترجعون) واول قادر حکیمك آثار
قدرت وحکمتی عالم آفاق وانفسده چشم اهل بصیرته آفتاب جهانتابدن زیاده تاباندر نتکیم قرآن کریمنده
بیورمشدر (سنریهم آیاتنا فی الآفاق وفی انفسهم حتی یتبین لهم انه الحق اولم یکف بربك انه علی کل شیء شهید)
واول باری صانعك اسرار ایجاد وصنعی عالم ظاهر وباطنده شهود اهل عرفانه روزروشندن روشن وعیاندر
نتکیم حق تعالی کلام قدیمنده بیورمشدر ٭ وفی الارض آیات للموقنین وفی انفسکم افلا تبصرون) وذرات
هوا وجبال واحجار وقطرات امطار وانهار وبحار بلکه اجزای افلاك دوار وکواکب سیاره وعناصر
وموالید وهرنه کیم وار جمله سی هر بار لیل ونهار اول واحد ودود غفار حضرتلرینه ثنا کار اولوب انك
وحدانیتن اظهار واشعار ایچون هر بری برلساندر نتکیم حق تعالی تنظیم کریمنده بیورمشدر (تسبح له السموات
السبع والارض ومن فیهن وان من شیء الا یسبح بحمده ولکن لا تفقهون تسبیحهم انه کان حلیما غفورا)
بلکه ذرات جهان اول شمس تابانك ظل وجودندن بهره مند جاندر وجمله سی شهود نور جمال ایچون اهل بصیرته
مرایای صافی ودرخشاندر نتکیم فرقان مبیننده بیورمشدر (ولله المشرق والمغرب فاینما تولوا فثم وجه الله ان الله
واسع علیم) وجمیع حکمای اسلامك واکثر علمای دینك رأی اصابت قرینلری بویله درکه اول بر شیء که وجودی
لازمدر اکا واجب الوجود دیرلر وهرنه کیم عدمی لازمدر اکا ممتنع الوجود اطلاق ایدرلر وهر نسنه کیم
نه وجودی لازم اولور ونه عدمی لزوم بولور اکا ممکن الوجود تسمیه ایدرلر ٭ پس هر شیء که موجوددر
یا واجب الوجوددر ویا ممکن الوجوددر زیرا که اول موجود اول جهتدنکه موجوددر کندی وجودنده
غیریه محتاجدر یا محتاج دکلدر اگر غیریه محتاج دکل ایسه اول واجب الوجوددرکه باری تعالیدر واگر
محتاج ایسه اول ممکن الوجوددرکه عالمدر واول نسنه که موجود دکلدر شریك باریدرکه معدومدر زیرا که
حکما دیمشلردرکه ممکن دکلدرکه موجود معدوم اوله بلکه وجود همیشه موجوددر ومعدوم همیشه
معدومدر لکن ممکندرکه موجود بر مرتبه دن بر مرتبه یه وبر حالتدن بر حالته انتقال وتبدل ایلیه مفردات
مرکبات اولوب مرکبات مفردات اولدیغی کبی ٭ پس عوام ناس بوتبدیلاتی سرایتدکده ظن ایدرلر که
معدوم موجود اولور ویا موجود معدوم اولور ٭ پس امدی واجب الوجودك اثباتی ظاهر اولمشدر وبو برهان
ایله کیم ممکنات ٭ موجوددیرلر حال بوکیم وجود ممکنات غیریدن اولور والبته اول واجبه منتهی اولور زیرا که
واجب الوجود اولمدیغنه ممکن الوجود هم اولمز یعنی ابتدا محتاج الیه موجود کرکدرکه فلان نسنه یه فلان نسنه
محتاجدر دیمك صحیح اوله ٭ پس برهان مذکور ایله واجب الوجود حضرتلری ثابت وعیان اولمشدر (نوع ثانی)

ممکن الوجود اولان اقسام خمسه جواهری اجمالا بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت دیمشلردرکه
ممکن الوجود اولان نسنه اگر بقای وجودنده متغیر اولمز ایسه اکا جوهر دیرلر ٭ واگر متغیر اولور ایسه
اکا عرض دیرلر زیرا که وجود بشقه در وبقای وجود بشقه در ٭ نتکیم کورورسنکه ایکی شخص وجودده
مشترکدردیرلر لکن برینك بقاسی تا یوز ییله دك قالور وبرینك بقاسی اون ییلدن زیاده قالمز ٭ پس بقای وجود
وجودك غیریدر یعنی اوازو جمیع ممکنات یا جوهردر ویا عرضدر ٭ زیرا که بر نسنه بر نسنه یه یا مختص
اولوب اکا ساری اولور یا اولمز اگر مختص وساری اولورسه اول ساری حال واول مسری فیه محل تسمیه اولنور
واگر بری برینه محتاج اولورسه اول محله هیولی واول حاله صورت جسمیه یا صورت نوعیه دیرلر واگر افتقار
بر طرفدن اولوب آنجق حال محله محتاج اولورسه اول محله موضوع واول حاله عرض دیرلر ٭ پس عرض
موضوعده موجود اولان نسنه درالوان کبی واگر حال ومحل اولمیوب ایکیسندن مرکب اولورسه اکا جسم
طبیعی دیرلر ٭ واگر حال ومحل مرکب اولمیوب اجسامه تدبیر وتصرف ایله متعلق اولورسه اکا نفس انسانیه
ویا نفس فلکیه دیرلر ٭ واگر اجسامه تدبیر وتصرف ایله دخی تعلق ایتمز ایسه اکا عقل دیرلر که لسان اهل شرع ایله
ملکدر ٭ پس جواهر بش قسمدرکه بری هیولی وبری صورت جسمیه وبری جسم طبیعیدر بو اوچی جوهر
مقارندر وایکیسی دخی جوهر مفارقدرکه بری نفس وبری عقلدر ٭ اما اگر عقل انکله ذات واجبك اراسنده
واسطه اولمدیسه اکا عقل اول دیرلر وعقل کل دخی دیرلر ٭ واگر عقلك تحتنده عقل آخر اولمدیسه اکا عقل عاشر
وعقل فعال دخی دیرلر واگر عقلك ایکی جهتنده عقول اولدیسه اکا عقل متوسط دیرلر وعقولك اشرفی
والطفی عقل کلدر واکا قریب اولان عقولدر ٭ واما نفس اگر اجسام بسیطه ده متصرف اولدیسه
اکا نفس فلکی ونفس عنصری دیرلر واگر نفس اجسام مرکبه ده متصرف اولوب اول اجسامه نشو ونما
ویرمدیسه اول اجسامه معادن دیرلر سیم وزر ولعل وحجر کبی ٭ واگر نفس جسم مرکبه نشو ونما ویردیسه
لکن حس وحرکت ویرمدیسه اول جسمه نبات دیرلر سبزه زار وازهار واشجار واثمار کبی ٭ واگر نفس جسم
مرکبه هم نشو ونما وهم حس وحرکت بخش ایدوب نطق ویرمدیسه اکا حیوان غیر ناطق دیرلر انعام وخیول
ووحوش وطیور کبی ٭ واگر نطق دخی بخش ایدرسه اکا انسان دیرلر که زبدهٔ وجود وخلاصهٔ هر موجود اولوب
وثمرهٔ شجرهٔ جهان وتتمهٔ دوران اولدر ٭ پس بو بر نفس هر مرتبه ده بشقه بر اسم ایله تسمیه اولنور اما جماداتده
اکا نفس طبیعی دیرلر ونباتاتده اکا نفس نباتی دیرلر وحیواناتده اکا نفس حیوانی دیرلر وانسانده اکا نفس
انسانی ونفس ناطقه دیرلر ٭ وبو مرتبه ده جمله یه تمامیله تسلط ایدوب کمالیله متصرف اولور واما جسم طبیعی
بر جوهردرکه انك ذاتنده مقادیر اجسام یعنی طول وعرض وعمق زوایای قائمه اوزره تقاطع ایتمك شرطیله
فرض اولنمغی ممکن اوله وجسم ایسه یا بسیط اولور ویا مرکب اولور وجسم بسیط اولدرکه انك اجزاسیله طبیعتی
متشابه اولور یعنی صور وطبایع مختلفه اولان اجسامه منقسم اولمیوب انك طبیعتی بر اوله که اول طبیعتدن
صادر اولان شی نهج واحد اوزره صادر اوله وجسم بسیط ایسه یا علویدر ویا سفلیدر وعلوی دخی یا منیردر
ویا منیر دکلدر اگر منیر ایسه کواکبدر واگر منیر دکل ایسه افلاکدرکه انلره اجرام اثیریه وعالم علوی دخی دیرلر
وجسم بسیط سفلی عناصر اربعه درکه انلره ارکان اربعه دخی دیرلر وانلر نار وهوا وماء وترابدر وبو دردینه
وبونلرك ضمننده بولنان اجسام مرکباته عالم سفلی وعالم کون وفساد هم دیرلر ٭ واما جسم مرکب اولدرکه
انك اجزاسیله طبیعتی متشابه اولمیوب صور وطبایعی مختلف اولان اجسامه منقسم اولوب عناصر اربعه دن
ترکب ایتمش اوله ٭ معادن ونباتات وحیوانات کبی وبونلره موالید ثلاثه دیرلر که آبای اثیریات وامهاتی
عناصردر ٭ وجسم مرکب دخی ایکی قسمدرکه بری تام وبری غیر تامدر ٭ اما مرکب تام اولدرکه بر زمان
متعدیه ده کندی ترکیبنك صورتنی حفظ ایلیه موالید ثلاثه کبی ٭ واما مرکب غیر تام بونك خلافی اولوب
کندی ترکیبنك صورتنی حافظ اولمز دخان وسحاب وشهب کبی وسائر کائنات جو کبی چون
جسم بسیطك جمله سی کندی طبیعتیله خالی قالسه لر انلرك شکلی کره یه متشابهدر یعنی برمدور طوب نسنه
هیئتنده در ٭ پس جمیع افلاك ونجوم وعناصر کریة الاشکالدر وذکر اولنان اقسام خمسه جواهرکه عقل ونفس
وهیولی وصورت وجسمدر بونلرك مجموعی بو رباعیده جامعدر وبونلرله ایکی عالم قائم وداعمدر (رباعی) بیل اول
کائناتی عقل وجاندر ٭ پس حس اولنانه فلك کرداندر ٭ پس نار وهوا وآب وخاك ارکاندر ٭ معدنله نبات

وحیوان وانساندر (نوع ثالث) ممکن الوجود اولان اقسام تسعهٔ اعراضی اجمالا بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت دیمشلردرکه موضوعده موجود اولان اعراض طقوز قسمدرکه کم وکیف واین ومتی واضافت وملك ووضع وفعل وانفعالدر * اما کم اول نسنه درکه ذاتنده مساواتی وعدم مساواتی قبول ایده بو یا منفصلدرکه نقطه وعدد دروبازاتی قرار ایدن متصلدرکه خط وسطح وجسم تعلیمیدر یعنی تحیزدروبازاتی قرارا یتمین متصلدرکه زماندر * واما کیفیت اشیاده برهیئتدرکه ذاتنه قسمت ونسبت اقتضا ایتمیوب کیفیات محسوسه ورایحه یه منقسم اولور حلاوت عسل وملوحت ماء بحر کبی وغیر رایحه یه منقسم اولوب حمرت خجل وصفرت وجل کبی وکیفیات نفسانیه دن یکا منقسم اولور ابتدای خلقتده علم وکتابت کبی وکیفیات استعدادیه دن یکا منقسم اولور صلابت ولین کبی وکمیاته مختص اولان کیفیتدن یکا منقسم اولور مثلثه ومربعه کبی سطحدن وفردیه وزوجیه کبی عدددن واما این برحالتدرکه اشیایه مکانده بولنملری سببیله حاصل اولور * واما متی برحالتدرکه اشیایه زمانده بولندقلریچون حاصل اولور * واما اضافت برحالتدرکه نسبتده مکرردر ابوت وبنوت کبی * واما ملك برحالتدرکه اشیایه حاصل اولور انلری برنسنه احاطه ایدوب انتقالاریله منتقل اولمق سببیله اول حالت بولنور انسانك معمم ومقمص اولدیغی کبی واما وضع برهیئتدرکه اشیایه حاصل اولور برنسنه اجزاسنك بعضیسی بعضیسنه نسبتی سببیله وامور خارجیه یه نسبتلری سببیله اول هیئت بولنور قیام وقعود کبی * واما فعل برحالتدرکه اشیانك تأثیراتی سببیله انلره اول حالت حاصل اولور قاطع کبی مادامکه قطع ایدر واما انفعال برحالتدرکه اشیایه حاصل اولور انلر غیریدن متأثر اولملریله اول حالت بولنور متسخن کبی مادامکه تسخن ایدر چونکه جواهر خمسهٔ مذکوره یی برجوهر عد ایدوب اعراض تسعهٔ مرقومه یه ضم ایتمشلردر * پس مجموعنه مقولات عشره دیمشلردر اما جوهر کندی ذاتیله قائم وثابتدر وعرض ایسه جوهر ایله قائم وآنی ناعتدر وجمله عالم جمیع اجزاسیله مقولات عشره دن مرکب جسم واحددر وجملهسی لسان حالله جناب واجبك وحدت وجودینه ناطق وشاهددر ومقولات عشره یی بو بیتمز جامعدر وهب بوکا عائددر * جوهری بل کم وکیف اندن اضافتله متی * وضع واین وملك ویفعل ینفعلدر

ای فتی (فصل ثانی) ترتیب ظهور عقول ونفوس وافلاکی ومراتب وطبایع وتبدل ارکانی ودلائل انقلاب نار وباد وآب وخاکی وتولد معدن ونبات وحیوان وانسانی وبونلرك آراسنده متوسط اولانی ومبدأ ومعاد ارواحی وکیفیت دورانی ووجود اشباحی درت نوع ایله حکیمانه بیان ایدر (نوع اول) ترتیب ظهور عقول ونفوس وافلاکی وعناصر اربعه دن صدور ایدن کیفیات اربعه یی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت دیمشلردرکه حق تعالی جمیع اشیادن اقدم عقل کلی ایجاد وموجود ایتمشدر وبوکا عقل اول وجوهر اول دخی دیرلر * پس حق تعالی بو عقله اوچ معرفت بخش ایتمشدرکه بری معرفت حقدر وبری نفسدر وبری معرفت احتیاجدرکه مولاسنه محتاج اولدیغن بیلمشدر وبو اوچ معرفتك هر برندن بشقه برنسنه وجوده کلمشدر زیراکه واحددن واحد صدور ایده کلمشدر اما معرفت حقدن برعقل دخی پیدا اولمشدرکه اکا عقل ثانی دیرلر واما معرفت نفسدن برنفس دخی موجود اولمشدرکه اکا نفس کل دیرلر * واما معرفت احتیاجدن برجسم ظاهر اولمشدرکه اکا فلك اعظم وفلك اطلس وفلك الافلاك ومحدد جهات وجسم کل دخی دیرلر وبو فلکك عقلی عقل ثانیدر ونفسی نفس کلدر واما عقل ثانیدن دخی بو اوچ معرفت ظهور ایتمشدرکه معرفت حقدن برعقل ثالث ومعرفت نفسدن برنفس ثانی ومعرفت احتیاجدن برفلك ثانی صادر اولمشدر وبوکا فلك البروج وفلك الثوابت دخی دیرلر وبو فلکك عقلی عقل ثالثدر ونفسی نفس ثانیدر واما عقل ثالثدن هم بو اوچ معرفت وجوده کلوب ینه بو ترتیب اوزره بشقه برعقل وبشقه برنفس وبشقه برجسم ظاهر اولمشدر تا طقوز مرتبه یه دك بو عقل اولدن طقوز عقل وطقوز نفس وطقوز فلك صادر اولمشدرکه بو طقوز عقل عقول افلاکدر وبو طقوز نفس نفوس افلاکدر * پس افلاك تسعه دن هر برفلکك برعقلی وبرنفسی وبرجسمی واردر اما فلك اعظم جملهدن اعلا وجملهیی محیط برجسم بسیطدر وانك جوفنده فلك بروجدرکه جمیع کواکب ثوابت انده در وانك درونده فلك زحلدرکه انده زحلدن غیری کوکب یوقدر وانك ایچنده فلك مشتریدرکه بو اکا مخصوصدر وانك التنده فلك مریخدرکه انده براودر وانك تحتنده فلك شمسدرکه انده برا وسلطاندر وانك

زیرنده فلك زهره درکه انده براودر وانك جوفنده فلك عطارددرکه اول فلکده بو اول کوکبدر وانك درونده فلك قمردرکه انده قمردن غیری برنسنه یوقدر واکا سماء دنیا تسمیه ایدرلر وانك عقلنه عقل عاشر وعقل فعال وعقل فیاض اطلاق ایدرلر وانك نفسنه واهب الصور وطبیعت مطلقه دیرلر وبونلرك امتزاجندن فلك قمرك تحتنده عناصر اربعه که نار وهوا وآب وخاکدر ترتیب مذکور اوزره حاصل اولمشدر وعناصرده کیفیات اربعه که حرارت وبرودت ورطوبت ویبوستدر وجوده کلمشدر وامتزاج عناصردن دخی موالید ثلاثه که معدن ونبات وحیواندر وجوده کلمشدر وجنس حیوانك اشرف انواعی انسان اولمشدر وظهور کائنات انسانده نهایت بولمشدر ووجود انکله تمام اولمشدر وثمرهٔ شجرهٔ جهان اولدیغیچون جملهدن صکره وجوده کلمشدر پس خلاصهٔ دوران انسان اولمشدر (نوع ثانی) عناصر اربعه نك مراتب وطبایعنی وبری برینه تبدل وانقلابنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت واهل هیئت اتفاق ایتمشلردرکه فلك قمرك تحتنده کرهٔ ناردر وانك تحتنده کرهٔ هوادر وانك تحتنده کرهٔ مادر وانك زیرنده کرهٔ خاکدرکه جملهدن اسفل ومادن اثقلدر * واما حیز نار هوانك فوقنده اولدیغنه دلیل اولدرکه نار دخانیله فوق جهتنه کیدوب مشاهده اولندیغی کبی اصلنه میل ورجوع ایدر واما حیز هوا مانك فوقنده اولدیغنه دلیل اولدرکه اکر بر انبان منفوخی قعر حوضه کتورسهلر مانك تحتنده قرار ایتمیوب فوقنه چیقار واما حیز آب ترابك فوقنده اولدیغنه دلیل اولدرکه اکر برحجر ویا برتیموری فوق الماء وضع ایتسهلر وجه ماده قرار ایتمیوب اصلنه میل ایله حیزنه نزول ایدرکه حیز تراب تحت الماءدر واسفل جمیع اشیادر وبو حیزلرنده قرار ایدن عناصر اربعه بری برینه تدریج ایله تبدیل اولورلر تسکیم نار مرور ایام ایله صورت ناریه سنی ترك ایدوب صورت هوائیه یه کیروب نار هوایه منقلب اولور وهوا دخی تدریج ایله هوائیه صورتنی ترك ایدوب مائیه صورتنه کیروب هوا ماء اولور وماء دخی تدریج ایله ترابیه صورتنی طوتوب ماء تراب اولور وتراب دخی ناریه صورتنه کیروب تراب نار اولور بو طریقله وعکسیله عناصر اربعه بر صورتدن بر صورته منقلب اولور تا ینه کندی صورتنه انتقال ایدرلر وبو تبدیل صورت عناصره استحاله درلر چونکه طبیعت نار یابس وحاردر وطبیعت هوا حار ورطبدر وطبیعت ماء رطب وبارددر وطبیعت خاك بارد ویابسدر وهم اشتباه یوقدرکه نار هوا ایله حرارتده مشترکدر وهوا ماء ایله رطوبتده مشترکدر وماء خاك ایله برودتده مشترکدر وخاك آتش ایله یبوستده مشترکدر * پس یبوست نار رطوبت هوایه تبدیل اولسه نار حار ورطب اولور هوایه منقلب اولور وحرارت هوا برودت مایه تبدیل اولسه هوا رطب وبارد اولوب مایه منقلب اولور ورطوبت ماء یبوست خاکه تبدیل اولسه ماء بارد ویابس اولوب خاکه منقلب اولور وبرودت خاك حرارت ناره تبدیل اولسه خاك یابس وحار اولوب ناره منقلب اولور یعنی نار هوا اولور وهوا آب اولور وآب تراب اولور وتراب نار اولورکه بو استحاله یه طریق مبدأ دیرلر واویله اولورکه عناصر اربعه استحالهٔ مذکوره نك عکسی اوزره قبول ایدوب یبوست خاك رطوبت آبه مبدل اولوب خاك آب اولور وبرودت آب حرارت هوایه تبدل ایدوب آب هوا اولور ورطوبت هوا یبوست ناره تحول ایدوب هوا آتش اولور وحرارت نار برودت خاکه مبدل اولوب آتش خاك اولور وبو استحاله یه طریق معاد دیرلر (نوع ثالث) دلائل استحالهٔ عناصر اربعه یی وتولد معدن ونبات وحیوانات وانسانی وبونلرك بیننده متوسط اولانی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت دیمشلردرکه دلائل استحالهٔ عناصر ظاهردر اما آتشك هوایه منقلب اولدیغنه دلیل روشن بودرکه شمعهلر یاندقده علوی علو جهتنه میل ایله کیدوب هوایه منقلب اولورلر اکر آتش هوایه منقلب اولمیدی هر شمعهنك علوی برخط متصل روشن اولوب کرهٔ هوانك میاننده خطوط امثالی فوقه کیدوب کرهٔ ناره متصل اولورلردی لکن چونکه بو شعلهلرك یبوستی هوانك رطوبتنه نسبتله قلیلدر انکیچون اول انده یبوست نار رطوبت هوایه تبدل ایدوب اول شعلهلر هوا اولورلر اما هوانك مایه منقلب اولدیغنه دلیل بودرکه بهار وکوز فصلی صباح وقتنده نباتات اوزرنده اولان رطوبتکه اکا شبنم وجه دیرلر اول هوادرکه هر وقتی بارد اولوب مایه منقلب اولمشدر زیراکه حرارت هوا برودت مایه مبدل اولسه هوا ماء اولور واما آبك خاکه منقلب اولدیغنه دلیل بودرکه قطرات امطار نازل اولدقده ابتدا قطرهلرکه خاکه واصل اولور اول قطرهلر خاك اولوب ناپدید اولور تسکیم مشاهده اولنور زیراکه اول قطرهلرك رطوبتی خاکك یبوستنه

نببئله قلیل ومغلوب اولوب فی الحال رطوبت قطرات یبوست خاکه تبدل ایدوب آب خاك اولور بعده قطره‌لر
کثرت بولوب رطوبت غالب اولدقده خاك اولیوب طین اولور واما خاکك آتش اولدیغنه دلیل واضح بودرکه
نبات واشجار اجزای عناصردن مرکب اولوب جزء خاك انلرده زیاده بولنمش ایکن حطب نار ایله یاندقده اجزاسی
ناره منقلب اولوب حصه‌سنه خاکدن اول رمادی قالور وبعض مواضعده بدل حطب حجر یاقرلر وانك رمادی
اول قالور ❊ پس حق تعالینك امر وتأثیریله افلاك ونجوم دوران وحرکت ایلیوب عناصر اربعه‌یی استحاله‌ٔ
مذکوره اوزره بری برینه مزج وتخمیر ایتمشلردر تاکیم ازدواج وامتزاج عناصردن ابتدا معدنیات حاصل
اولوب آندن نباتات پیدا اولوب آندن حیوانات وجوده کلمشدر وحیوانك کمالی بولدقده انسان ظاهر اولمشدر
وبو اجسام مرکباتك مراتب اربعهٔ مذکوره‌سی میاننده متوسط مرکبات هم واردر اما معدنیات ایله نباتات
اراسنده متوسط مرجاندر زیرا که صلابتده حجر کبیدر ونبات کبی ذره بذره قعر دریادن بتوب وجه مادن
بوقاری کلوب یابس اولدقده برك اولور واما نباتات ایله حیوانات اراسنده متوسط نخل خرمادر زیرا که اول
نبات ایکن حیوان کبی مذکرینه مقارن اولمدقجه نتیجه‌سی خرما اولماز وباشنی قطع ایتسه‌لر هلاك اولوب
قوریوب برك وباری قالمز واما حیوانات ایله انسان اراسنده متوسطلرك اظهری میموندر زیرا که جمله اعضاسی
شعوردن بدن ماعدا بیرونی ودرونی انسانه مشابهدر وبو متوسطلرك وجودنده حکمت بودرکه هر بری کندی
مرتبه‌سی اسفلندن نهایتی اعلاسنه واصل اولوب مراتب موجودات اول تسلسل برله مرتب اوله ومرتبهٔ
انسانیه‌ده نهایت بوله ❊ پس تتمهٔ دور زمان وزبدهٔ اجزای جهان وجود انساندر وآبا سبعهٔ علویه‌نك وامهات
اربعهٔ سفلیه‌نك وموالید ثلاثهٔ مرکبه‌نك خلاصهٔ نتایجی بدن انساندر بلکه علت غائیهٔ هر دو جهان انجق
حضرت انساندر ❊ وبو افلاك وعناصر وموالیدانك قشری وظرفی وقاییدر واول جمله‌سنك مخی ومغزی ولب
لبابیدر وجمیع اشیا خادم انساندر واول مخدوم مکرمدر وعزیز وشریف ومحترمدر زیرا که اول جمله‌دن احسن
واعلادر (نوع رابع) مبدأ ومعاد ارواحی وکیفیت دور وجود اشباحی بیلدرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه
اهل حکمت دیمشلردرکه فیض عام اولان وجود ساری ایچون عقل کادن عقول تسعه‌یه وانلردن نفوس تسعه‌یه
وانلردن افلاك تسعه‌یه وانلردن طبایع اربعه‌یه وانلردن عناصر اربعه‌یه تا خاکه کلنجه‌یه دك مجموعی طریق
مبدأ درو خاکدن معدنه واندن نباته واندن حیوانه واندن انسانه وآندن انسان کامله کلنجه‌یه دك بونلرك
جمله‌سی طریق معاددر ❊ پس نور الهی وفیض نامتناهی مرتبهٔ احدیتدن عقول اوزره وانلردن نفوس اوزره
وانلردن افلاك اوزره وانلردن طبایع اوزره وانلردن عناصر وخاك اوزره نازل وفایض اولورکه بوکا مبدأ وقوس
نزول دخی دیرلر ❊ وبعده خاکدن معدنه واندن نباته واندن حیوانه واندن انسانه واندن انسان کامله صعود
ورجوع ایدوب انسان کاملدن حضرت حقه واصل اولور بو همان اول نور الهیدرکه ابتدا مقامدن کلوب
بو مقاماتی بچوب ینه کندی مقامنه کیدوب دوره‌سنی تمام ایدر (کل شئ یرجع الی اصله) فحواسنجه اول نور
اصلنه کیدر واولکه (منه بدأ الامر والیه یعود) بیورمشدر بو وجود سارینك اری دوری اولدیغن طیورمشدر
وبو رجوعه معاد وقوس عروج دخی دیرلر ❊ پس محبت اصلیه حکمیله وحقایق کونیه توجهاتیله ساری اولان
وجود عام اطوار ومظاهرك هر برینه واصل اولدقجه اول طورك صبغیله منصبغ واول مظهرك خصایصیله
متصف اولور وبو سریان اول وجود عامك تنزلاتندن عبارتدر ❊ اما اول وجودکه دنیاده کامل اولسه‌کرکدر انك
سیری عقول ونفوس وافلاك وعناصردن خاکه کلنجه‌یه دك سرعتله اولوب تنزلاتنده عوق اولماز وخاکدن معدن
ونبات وحیوان وانسان کامله کلنجه‌یه دك مراتب صعودنده سرعتله کلوب برنده متعوق اولوب قالماز واما اول
وجودکه انك کماله ایرمکه لیاقتی اولمازانك سیری مراتب نزول وعروجنده عوق اولوب کمالی بولمز اول مراتب
نزولنده کاه صورت نارده وکاه صورت هواده وکاه صورت ماده وکاه صورت خاکده نیچه عوایق برله عوق
اولور ومراتب عروجنده هم کاه صورت معدنده وکاه صورت نباتده وکاه صورت حیوانده صورت انسانه
کلوب کماله ایرنجه‌یه دکین کونا کون علایق ایله حبس اولوب قالور ❊ مثلا اول وجود ساری عالم نباته دخول
ایدرکن بعض آفات عارض اولوب نبات اوله مز یاخود نبات اولور لکن کماله ایرمزدن مقدم فاسد اولوب
نبت آخره محتاج اولور وکاه اولورکه اعتدالدن بعید اولان نباته رد اولنوب اکل حیوانه لایق اولماز وکاه اولورکه

اکل حیوانه قابل اولور لکن قبل الاکل زائل اولور وبو طریق ایله نیجه ییللر متعوق اولور وکاه اولورکه بر حیوان
قابل اکل انسان اولمش ایکن قبل التناول اول حیوان فاسد اولور وحیوانی انسان مرتبه‌سنه نقل ایتدرمکدن
مانع اولور وکاه اولورکه انسان مرتبه‌سنه نقل ایدر لکن کمال مرتبه‌سنه واصل اوله‌مز وعقل کلی بوله‌مز دنیایه
حیوان کلور نادان کیدر وکاه اولورکه مراتب عروجی طی ایدوب خاکدن اشجاره کلوب سرعتله فواکه صورتنه
کیروب غذای انسان اولوب نطفه شکلنی بولوب انسان صورتنه کلور وعاقل وعارف اولور لکن عقل اوله واصل
اوله‌مز وکمالی بوله‌مز وکاه اولورکه سرعتله حنطه وشعیر وارزوارزن شکلنه کیروب ومنا کول انسان اولوب منی
صورتن بولوب رحم مادره طولوب علقه ومضغه اولوب شکل انسانه کلوب عاقل وکامل وعارف اولور وعقل اوله
واصل اولور وعروجی تمام حاصل اولور وبو وجود شریفك ابتدای عروجی معدنیات اولمشدرکه انلرك ابتداسی
طین لزجدر وبعده اندن مراتب احجاره ترقی قیلمشدر واندن مراتب جوهر متقاربه‌یه واصل اولمشدرکه حدید
وصفر ورصاص وفضه وذهب کبی معدنیاتدر وبعده لعل ویاقوت وزمرد کبی جواهرلك مراتبنه صعود
ایتمشدرکه تا مرجانه واروب اندن آثار نباتیه‌دن نشو ونما بولوب اول مرتبه‌دن دخی عروج ایدوب تخمسز
بتن نباتات مرتبه‌سنه کتمشدر بعده تخم ایله بتن نباتات مرتبه‌سنه واندن صورت اشجاره واروب تا نخل خرمایه
یتمشدر و مرتبهٔ خرمادن مراتب حیواناته عروج ایدوب نیجه سنین اول مراتبده معمر اولمشدر تا فعل وصورتده
انسانه مشابه اولان نسناس ومیمون مرتبه‌سین بولمشدر واول مرتبه‌دن دخی عروج ایدوب صورت انسانه
کلمشدر ❊ پس اول انسان که مراتب کمالك صورت وسیرتنده ترقی ایدوب انسان کامل مرتبه‌سنه کیدوب
اخلاق الهیه ایله طولمشدر واول کمال معرفته ایروب عقل کله واصل اولمشدر وبو مرتبه‌ده اول دائرهٔ وجود جمع
اولوب نهایت بولمشدر زیرا که امر وجود عام دوری بولمشدر وبو وجود ساری بر دائره شکلنده زعم اولنمشدر
وانك ابتداسی عقل اول وانتهاسی انسان کامل قیلنمشدر ❊ پس دائرهٔ وجودك آخری اولنه کلوب انسان
کامله متصل اولوب تمام بیلنمشدر اما فیض ربانی جمیع موجوداته برابر واصلدر ومجموع موجودات اول
سمته متوجه وناظردر وهر کس قابلیتی قدر فیض فیاضه نائلدر چونکه وجود ساری اولان فیض ربانی مظاهر
متنوعه‌ده ظهور ایدوب مراتب کثیره‌یه مقترن اولمشدر ❊ پس هر مظهر وصورتك صبغیله بویانوب مقتضاسنجه
برتو صالمشدر وبر وجود ایکن صور مختلفه ایله ظهوره کلمشدر وهر نسنه‌نك بر اسمی واردرکه اول اسم اکا رب
اولمشدر وهر کیمکه کندی ربی مقیدی تربیه‌سنده قالمشدر اول کمسه حقی اونودوب خودپرست اولمشدر
وجمیع اوقاتنده عالم خلقیله جنك وجدال ایدوب کندوبی انکار واعتراض آتشنه صالمشدر وتدبیر امور ایله
بحر غمومه طالمشدر وکیمکه کندی ربینی تربیه‌سندن چیقوب رب الارباب دائره‌سنه داخل اولمشدر اعنی
محض طبیعتندن فضای روحه کلمشدر اول کمسه صنم نفسین کسر ایدوب صمدپرست اولمشدر وجمیع اوقاتنده
جمله خلق ایله صلح وصلاح قیلوب تفویض امور ایله هر غمدن آزاد اولوب سعادت ابدیه بولمشدر زیرا که
انسان کامل اولوب عقل کله واصل اولمشدر ودوره‌سنی تمام ایدوب هر مرادی حاصل اولمشدر وبو دائرهٔ
وجودی بر حکیم الهی رمز ایدوب قوس عروجنی ابیات خمسه ایله غمز ایدوب عیان قیلمشدر (مثنوی)

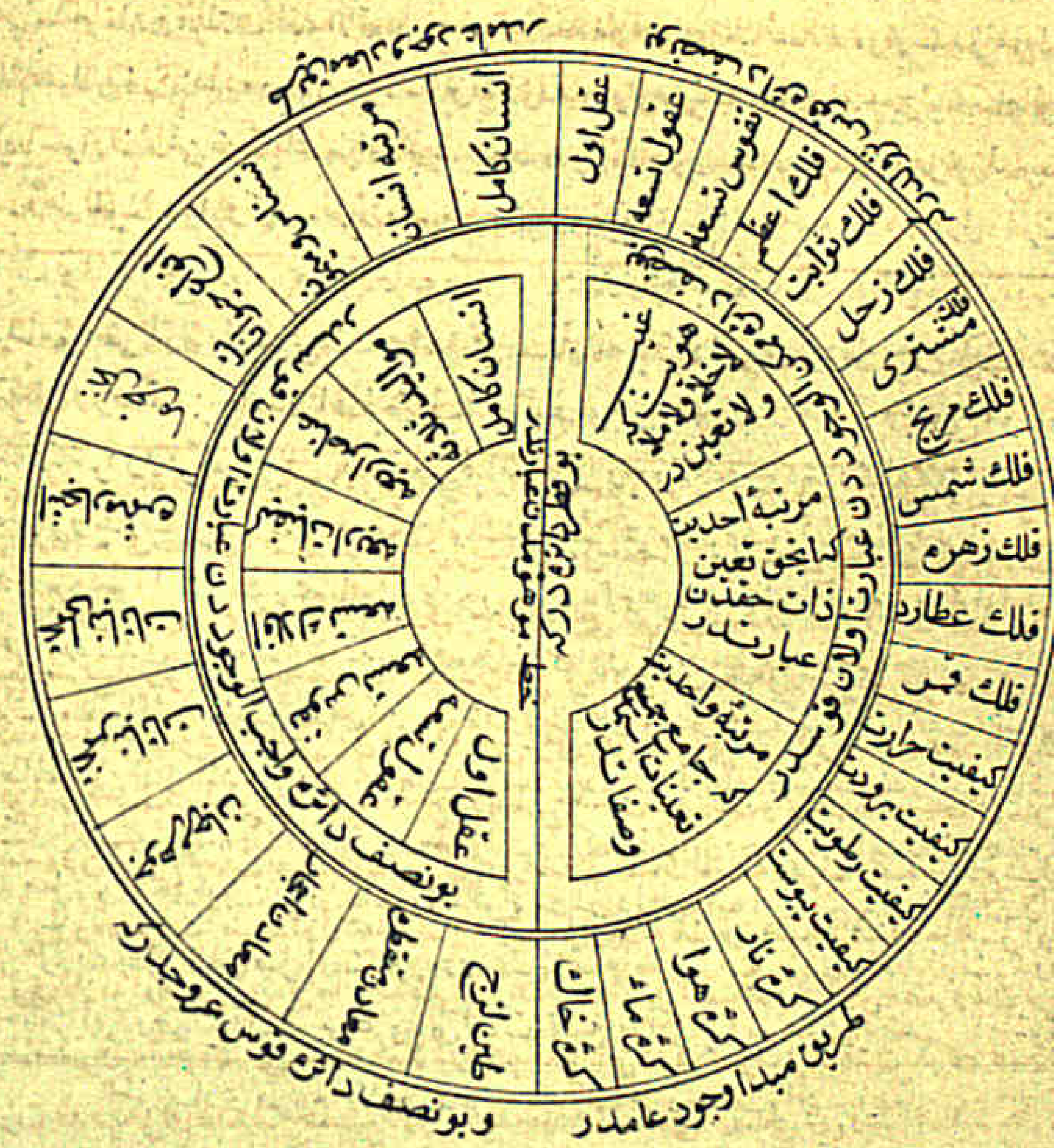
از جمادی مردم و نامی شدم
وز نما مردم بحیوان برزدم
مردم از حیوانی و آدم شدم
پس چه ترسم کی ز مردن کم شدم
حمله دیگر بمیرم از بشر
تا برآرم از ملائك پر و سر
وز ملك هم بایدم جستن زجو
كل شئ هالك الا وجهه
بار دیگر از ملك قربان شوم
آنچه اندر وهم ناید آن شوم

وبر انسان کامل کندی حالنی بیان ایله بو معنایی عیان ایتمشدر (قطعه)

دور ایدوب کلدم جهانه بنده بر دوران اوله
بن کیدم بو تن سرایی یقلوب ویران اوله
بحر جان طغیان ایدوب جسمم کبی سن داغ بده
یرلر آتشده بو جسمم خاك ایله یکسان اوله
درت یاغدن نار و باد و آب و خاك ایدوب هجوم
بلکه انلر اولوب بو دارلغم نالان اوله
داغلوب ترکیبم اوتوز ایکی حرف اوله تمام
نقطهٔ روحم قونك کوهر بنه کان اوله

بو وجودم طاغنی قالقوب آتیله بو کار کبی　شش جهاتم آچیلوب برحدی یوق میدان اوله
جمله افکار وحواسم حشر اولوب اول عرصه ده　قالقه لرهب بیکدن صانکیم بهارستان اوله
یوم تسلی در او کون هر معنی برصورت کیوب　هم کیمی سبزه کیمی حیوان کیمی انسان اوله
قبرمه باران کلوب فکر ایده لر احوالی　هر بری بیلسکده حالم واله وحیران اوله
هر کیم استر بونیازی دردمندی اول زمان　سوزلریم ارقوسون کیم سر بنه مهمان اوله

وعکنده رکه واجب اولوجود ایله ممکن الوجودی بردائره فرض ایده سن که انی برخط مستقیم ایکی برابره تقسیم ایدروا کا خط موهوم وقار دائره دیرلر * پس بوخط ایله بردائره ایکی قوس شکلنده کورینور چونکه بوحقیقت موهومدن عبارت اولان خط موهوم رجوع وقتنده اصله وصل ایله میانه دن رفع اولنور * پس شکل دائره وجودکاهو برکورینور وقاب قوسین اوادنی سری انده بیلنور وامدی مذهب حکما اوزره دوران وجودی بومقدار بیان ایله بوفصل ختم اولنوب علم هیئته واسطه ومقدمه اولان حساب وهندسه دن برر فصل یازلق مناسب کورلمشدر (وصورت دائره بونلردر)

(فصل ثالث) ماده ده وذهنده حاصل اولان اشیانک اعدادنی بیان ایدن علم حسابک أهم والزم اولان قواعدنی اهون وجوه اوزره اون نوع ایله بیان ایدر (نوع اول) عددک تعریفنی وصحیحنی وکسورتسعه سنی ومنطقنی واصمنی وتامنی وزائدنی وناقصنی اجمالا بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حساب دیمشلردرکه علم حساب ایله معلومات مخصوصه دن مجهولات عددیه ظاهر اولور وعدد برکیتدرکه واحده واندن تألف ایدنه اطلاق اولنور واما عدد اگر مطلق ایسه یعنی عدد آخره مضاف دکل ایسه اکا عدد صحیح دیرلر واگر واحد فرض اولنان عدده مضاف اولدیسه اکا کسر دیرلر نصف کبی واول واحد فرض اولنانه مخرج نصف دیرلر اثنین کبی اما کسور تسعه نصف وثلث وربع وخمس وسدس وسبع وثمن وتسع وعشر درواما مخرج نصف اثنین ومخرج ثلث ثلاثه ومخرج ربع اربعه ومخرج خمس خمسه ومخرج سدس سته ومخرج سبع سبعه ومخرج ثمن ثمانیه ومخرج تسع تسعه

ومخرج عشر عشره دره * واگر عدد صحیح مطلقک کسوری تسعه مذکوره دن برکسری وار ایسه یاخود جذری وار ایسه اکا منطق دیرلر والا عدد اصم دیرلر * اما اربعه نک جذری اثنین وتسعه نک جذری ثلاثه درواما اصم احدعشر کبی اولورکه نه کسری ونه جذری واردر واگر عدد منطق کندی کسورندن اولان اجزاسیله مساوی اولورسه اکا عدد تام دیرلر سته کبی * زیرا که سته نک نصفی ثلاثه وثلثی اثنین وسدسی واحددرکه مجموعی تمام سته درواگر عدد منطق کندی اجزاسندن ناقص اولورسه اکا عدد زائد دیرلر اثنی عشر کبی زیرا که انک نصفی سته وثلثی اربعه وربعی ثلثه وسدسی اثنیندرکه مجموعی اون بشدر اثنی عشردن زائد اولدیغیچون اکا عدد زائد دیرلر واگر عدد منطق کندی اجزاسندن زائد اولورسه اکا عدد ناقص دیرلر ثمانیه کبی زیرا که انک نصفی اربعه وربعی اثنین وثمنی واحددرکه مجموعی سبعه در انکیچون مخرج اولان ثمانیه یه عدد ناقص دیرلر (نوع ثانی) اصول وفروع مراتب عددی وتعریفات جمعی وتفریقی وتضعیفی وضربی وتنصیفی وتقسیمی وتربیعی وتجذیری ونتیجهٔ ضربی وثمرهٔ قسمتی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حساب دیمشلردرکه اصول مراتب عدد اوچدر آحاد عشرات مأتدر * وفروع مشهورهٔ عدد التیدرکه مجموعی طقوز مرتبه یه بالغ اولمشدر ابتدا جانب یمیننده مرتبهٔ آحاددرکه ارقام هندیه ایله رسم اولنور وانک یاننده رقم ثانی مرتبهٔ عشراتدر وانک یسارنده رقم ثالث مرتبهٔ مأتدر وانک شمالنده رقم رابع مرتبهٔ آحاد الوفدر وانک شمالنده رقم خامس مرتبهٔ عشرات الوفدر وانک شمالنده رقم سادس مرتبهٔ مأت الوفدر وانک صول طرفنده رقم سابع مرتبهٔ آحاد الوف الوفدر وانک صول یاننده رقم ثامن مرتبهٔ عشرات الوف الوفدر وانک صولنده رسم اولنان رقم تاسع مرتبهٔ مأت الوف الوفدر ومراتب تسعه بوترتیب اوزره مرسوم ومعروفدر

١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩
مرتبهٔ آحاد	مرتبهٔ عشرات	مرتبهٔ مأت	آحاد الوف	عشرات الوف	مأت الوف	آحاد الوف الوف	عشرات الوف الوف	مأت الوف الوف

اما اجمال تعریفات برعددی عدد آخر اوزرینه زیاده ایتمکه جمع دیرلر * اوچ ایله بشک مجموعی سکز اولدیغی کبی وبرعدددن عدد آخری نقصان ایتمکه تفریق دیرلر بشدن ایکی نقصان اولسه اوچ قالدیغی کبی وبرعددی برکره تکرار ایتمکه تضعیف دیرلر واحدک تکراری اثنین اولدیغی کبی وبرعددی عدد آخرک آحادی اعدادنجه تکرار ایتمکه ضرب دیرلر اوچی بشه ضرب ایتمکدن بش کره اوچ اون بش اولدیغی کبی وبرعددی ایکی برابره تقسیم ایتمکه تنصیف دیرلر درتک نصفی ایکی وبشک نصفی ایکی بچق اولدیغی کبی وبرعددی عدد آخرک آحادی اعدادنجه بولمکه قسمت دیرلر اوچی ایکی یه تقسیمدن خارج قسمت بر ونصف واوچه تقسیمدن خارج قسمت بر وآلتی یه تقسیمدن خارج قسمت نصف اولدیغی کبی وبرعددی کندی نفسنه ضرب ایتمکه تربیع دیرلر وحاصل ضربه تجذیر دیرلر ومضروب اصله اول تجذیرک جذری دیرلر ثلاثه نک تربیعندن تسعه حاصل اولوب اول تجذیرک جذری ثلاثه اولدیغی کبی واما نتیجهٔ ضرب برعدد تحصیل ایتمکدرکه ایکی مضروبدن برینک اکا نسبتی واحدک مضروب آخره نسبتی کبیدر مثلا دردی بشه یاخود بشی درده ضرب ایتمکدن یکرمی عدد تحصیل اولندقده درت عدد یکرمی عددک خمسیدر واحد خمسه نک خمسی اولدیغی کبی وبش عدد یکرمی عددک ربعیدر واحد اربعه نک ربعی اولدیغی کبی واما قسمت ضربک عکسیدر زیرا که ثمرهٔ قسمت برعدد طلب ایتمکدرکه انک واحده نسبتی مقسومک مقسوم علیه نسبتی کبیدر زیرا اثنی عشر درده تقسیم اولندقده مطلوب اولان عدد اوچ عدددرکه اول واحدک اوچ مثلیدر اثنی عشر دردک اوچ مثلی اولدیغی کبی (نوع ثالث) جمعک طریق اهوننی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حساب دیمشلردرکه جمعک طریق اهونی بودرکه ایکی یازیاده اولان اعدادی جمع ایتمک مراد ایلدکده آحادلرک بری برینک تحتنده وعشراتلرک کذلک ومأتلرک کذلک بری برینک تحتنده وبرابرنده رسم ایدوب نهایتنده برخط چکرسن که اکا خط جمع اطلاق ایدرلر بعده جانب یمیننده بدأ ایدوب هر مرتبه ده بولنان عددی کندی تحتنده اولان اعداد اوزرینه زیاده ایلیوب هر برمرتبه تمام اولدقجه نظر ایدرسن اگر مجموعی عشره دن اقل ایسه انی اول خط جمع التنده واول مرتبه نک برابرنده رسم ایدرسن واگر مجموع مرقوم عشره یه بالغ ایسه اکا بدل مکاننده برصفر رسم ایدوب اول عشره یی واحد عد ایدرسن

وجانب یسارنده اولان مرتبهٔ ثانیه ده بولنان عدد اوزرینه زیاده ایدرسن واکر اول مجموع عشره دن
زائد اولورسه اول زائدی اول مرتبه نك برابرنده اول خط جمع التنده رسم ایدوب بنه عشروبی واحد اعتباریله
مرتبهٔ ثانیه یه نقل ایدرسن وهر عشره ایچون برعدد حفظ ایدوب یسارنده بولنان مرتبه نك عددینه
ضم ایدرسن زیرا که هر مرتبهٔ عینانك عشره سی یسارنده اولان مرتبه نك واحدیدر واکر مرتبهٔ یسراده
عدد بوغیسه عدد محفوظی اول خط جمع التنده عدد مزبور مرتبه نك سابق جنبنده بعینه رسم ایدرسن وهر
مرتبه نك برابرنده یعنی تحتنده عدد بولنمزاول مرتبه یی یعنی اول عددی عینله خط جمع التنده سطر جمعه
نقل ایدرسن بو صورتده یعنی قره جمله واکر عدد اوجدن یادرتدن زیاده اولورسه
هر درت عددی بر خط التنده جمع ایدوب خط جمعك فوقنده قلان ارقامه اعتبارا یتمیوب
سطر جمی کندی تحتنده بولنان اعداده ضم ایدرسن تا عددلر نهایت بولنجه دك منوال
مذکور اوزره کیدرسن وهر عددك اسمی اعنی هر قیمتك متاعی نامنی جانب شمالنده

٠٠٣٧٣	
٠٢٣١٨	٢
٧٣٥١٤	٢
٧٦٢٠٥	میزانی

کندی مقابلنده اثبات ایدرسن وبو اثباتك قانونی بودرکه جمع اولنه جق اعدادك اشیانك اسماسنی بر قرطاس
طولك جانب یسارنه بری برینك تحتنه تحریر ایلدکده هر بر اسمك عددنی ارقام هندسیه ایله انك یمیننده کندی
برابرنده آحاد وعشرات ومأت مراتبنده بولنان ارقامنی کندی مرتبه لرنده رسم ایدرسن وعدد بولنمیان
مرتبه یه صفر وضع ایدوب اتمام عمل ایچون طرز مرقوم اوزره کیدرسن صورتی
بودر • پس بو قرطاسه دیلی دفتر وبو ارقامه قره جمله دیرلر وهر عددك میزانی
طقوز طقوز طرح دن صکره اندن قلان عدددر اما جمعك امتحانی ایکی عدد یا زیاده
مجموعك میزانلرین جمع ایدوب مجتمعك دخی میزانن اخذ واکا تطبیق ایله اولور اکر
ایکی میزان موافق کلورسه عمل جمع صحیحدر والا خطادر واکر مجموعك میزانی
اولمدیسه مجتمعك دخی میزانی اولمامق لازمدر تاکیم صحیح اولمش اوله (نوع رابع)
تفریقك طریق اهونن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حساب
دیمشلردرکه تفریقك طریق اهونی بودرکه ایکی متحاذی اولان عددی جمعده وضع
اولنان کبی وضع ایدوب یمیننده بدأ ایدرسن وهر صورتی کندی محاذیسندن
نقصان ایدوب باقیسنی خط عرضی تحتنده وضع ایدرسن واکر برنسنه قالمدیسه

٠٠٣٢	مصحف شریف
٠٦٥٤	تفسیر معالم
٠٧١٠	تفسیر قاضی
٠٨٩١	تفسیر کبیر
٢٢٨٧	جمعا یکون
٠٩٢١	جامع بخاری
٠٥٦٧	لغت قاموس
٣٧٧٥	٤ میزان
بالکز اوج بیك یدی یوز یتمش بش غروش	

صفر وضع ایدرسن واکر نقصان اولنه جق ایسه صورتك محاذیسنده منقوص منه دن بولنان مرتبه دن صورت
منقوصی نقصان ایدوب باقیسنی تحت الخطره رسم ایدرسن واکر اول نقصان ایتمك ممکن اولمیان مرتبه نك عشراتی
مرتبه یی عدددن خالی اولدیسه مرتبهٔ مأتدن واحد اخذ ایدرسن که اول واحد انك عشراتنه نسبتله عشره در
پس اول خالی اولان عشرات مرتبه سنه اول واحد اولان عشره دن تسعه رقمی وضع ایدوب واحد باقی برله
منوال مذکور اوزره عمل ایدرسن ومأت مرتبه سنده هم بو عملی اتمام ایله بو شکلده کیدرسن
اما امتحان تفریق منقوص منه میزاننده منقوصك میزانن نقصان ایتمکله اولور ممکن ایسه
والا اینی اکر منقوصك میزانی اکثر ویا مساوی اولورسه منقوص منه میزانی اوزرینه طقوز
عدد زیاده ایدوب بعده میزان منقوصی اندن نقصان ایدرسن پس اول باقی قالانه نظر ایدرسن

٢٧٠٧٥٣	
٠٢٩٨٧٢	
٢٤٠٨٨١	
٥	میزان

اکر اول خط عرضی تحتنده مثبت اولان عددك باقینك میزانه مطابق کلدیسه عمل تفریق صحیحدر والا خطادر
وآنی اعاده ایتمك روادر (نوع خامس) تضعیفك طریق اهونن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه
اهل حساب دیمشلردرکه حقیقتده تضعیف عددك مثلی جمع ایتمکدر لکن مثال رسمی لازم کلدکده بلکه هر مرتبه یی
کندی مثلنه جمع ایدرسن کانه حذاسنده وصورتی یوقدر اما امتحان تضعیف تضعیفك میزانی تضعیف
ایدوب حاصلك میزانن اخذ وتطبیق ایدرسن اکر موافق کلدیسه عمل تضعیف صحیحدر
والا خطادر (نوع سادس) تنصیفك طریق اهونن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه
اهل حساب دیمشلردرکه تنصیفك طریق اهونی بودرکه اعدادی منوال مرقوم اوزره رسم

٣٢٠٥٧٣	
٦٤١١٤٦	
٤	میزان

ایدوب خط عرضی چکدن بعده ایدرسن ویسارندن بدأ ایدوب هر مرتبه نك نصفنی کندی برابرنده اول خط عرضی

حاصل اولور واکر ایکی وربعی بش وسدسه ضرب ایدرسن واحد وثلثی ثمن حاصل اولور واکر اوچ وربعی بش سبعه
ضرب ایدرسن نصف وربع سبع حاصل اولور واما قسمهٔ کسور سکز صنفدر زیرا که مقسوم یا صحیحدر ویا کسردر
ویا مختلطدر ومقسوم علیه دخی یا صحیحدر ویا کسردر ویا مختلطدر • پس اوچی اوچه ضرب ایدرسن طقوز
حاصل اولوراندن صحیحی صحیحه تقسیمی اسقاط ایدرسن قسمت کسور سکز صنف قالور وعمل قسمت بودرکه اکر
مقسوم ایله مقسوم علیه ایله کسر اولورسه ایکیسنی بیله مخرج مشترکه ضرب ایدرسن یا اکر بریله کسر اولدیسه
مقسومی ومقسوم علیهی اول مخرج موجوده ضرب ایدرسن بعده حاصل مقسومی حاصل مقسوم علیهه
تقسیم ایدرسن زائد ایسه ومقسوم علیهك حاصلنه نسبت ایدرسن ناقص بولندیسه پس خمسه وربعی اوچه
تقسیمدن خارج اولان واحد واوچ ربعدر وعکسندن خارج اولان درت سبعدر وایکی سدسی برسدسه تقسیمدن
خارج اولان ایکیدر وامثلهٔ باقیه بونلره قیاس ایله معلوم اولدیغندن بو مقدار ایله اکتفا قیلنمشدر (نوع عاشر)
مجهولات عددیه یی استخراجك طریق اهونن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حساب دیمشلردرکه
استخراج مجهولات عددیه ایچون وضع اولنان قاعدهٔ اربعهٔ متناسبه برکلی ومضبوط ومحفوظ ومبارك
بر بابدرکه نفعی عظیم وخطاسی عدیم وعین صواب ولب لباب وزبدهٔ حسابدر زیرا که عامهٔ مسائل مجهوله
بو اربعهٔ متناسبه ایله استخراجی آسان اولور اما اربعهٔ متناسبه اول اعداد اربعه درکه عدد اولك ثانی یه نسبتی
عدد ثالثك رابعه نسبتی کبیدر وبو تناسبدن ایکی طرفك مسطحی ایکی وسطنك مسطحنه مساوی اولمق لازم
کلور پس اکر ایکی طرفك بری مجهول اولورسه ایکی وسطك مسطحنی طرف معلوم اوزره تقسیم ایدرسن که خارج
قسمت اول طرف مجهولدر واکر ایکی وسطك بری مجهول ایسه ایکی طرفك مسطحنی وسط معلوم اوزره تقسیم
ایدرسن که خارج قسمت اول وسط مجهولدر مثلا اربعهٔ متناسبه مز اثنین واربعه وثلاثه وسته اولسه تحقیق
اثنینك اربعه یه نسبتی ثلاثه نك سته یه نسبتی کبیدر واثنینی سته یه ضرب ایتمك ثلاثه یی اربعه یه ضرب ایتمك
کبیدر پس بو اربعه نك بری مجهول اولسه ثلاثهٔ باقیه دن استخراج اولنور اکر مثالمزده عدد مجهول احدی
الطرفین اولان اثنین ایسه وسطین اولان ثلاثه یی اربعه یه ضرب ایدرسن وحاصل ضرب اولان اون ایکی یی طرف
معلوم اولان سته یه تقسیم ایدرسن که خارج قسمت مجهول مطلوب اولان ایکیدر واکر احدی الطرفین اولان
سته مجهول ایسه حاصل مذکوری طرف معلوم اولان اثنینه تقسیم ایدرسن که خارج قسمت اول مطلوب
اولان سته در واکر احدی الوسطین اولان اربعه مجهول ایسه طرفین اولان اثنینی سته یه ضرب ایدوب حاصل
اولان اون ایکی یی وسط معلوم اولان اوچه تقسیم ایدرسن که خارج قسمت اول مطلوب اولان اربعه در واکر
احدی الوسطین اولان ثلاثه مجهول ایسه حاصل مرقومی وسط معلوم اولان اربعه یه تقسیم ایدرسنکه خارج
قسمت اول مطلوب اولان ثلاثه در وبو طریق مزبور اربعهٔ متناسبه نك ضربی طریقیدر اما قسمت طریقی
بویله درکه ایکی وسطك بری مجهول اولسه ایکی طرفك برینی وسط معلومه تقسیم ایدوب خارج قسمتی طرف اخره
ضرب ایدرسنکه وسط مطلوب حاصل اولور واکر ایکی طرفك بری مجهول اولسه ایکی وسطك برینی طرف معلومه
تقسیم ایدوب خارج قسمتی وسط آخره ضرب ایدرسنکه طرف مجهول معلوم اولور مثلا اثنینك ثلاثه یه
نسبتی سته نك تسعه یه نسبتی کبیدر پس اکر احدی الوسطین اولان سته مجهول اولسه احدی الطرفین اولان
تسعه یی وسط معلوم اولان ثلاثه یه تقسیم ایدوب خارج قسمتی طرف آخر اولان اثنینه ضرب ایدرسن مطلوب
اولان سته حاصل اولور واکر احد الطرفین اولان تسعه مجهول اولسه احدی الوسطین اولان سته یی طرف
معلوم اولان اثنینه تقسیم ایدوب خارج قسمتی وسط آخر اولان ثلاثه یه ضرب ایدرسن مطلوب اولان تسعه
حاصل اولور واکر اثنین مجهول اولسه ثلاثه یی تسعه یه تقسیمه بدل نسبت ایدرسن زیرا مقسوم مقسوم علیهدن
اقلدر پس خارج اولان ثلثی سته یه ضرب ایدرسن مطلوب اولان اثنین حاصل اولور واکر ثلاثه مجهول اولسه
تسعه یی سته یه تقسیم ایدرسن خارج قسمت اولان واحد ونصفی اثنینه ضرب ایدرسن مطلوب اولان ثلاثه
حاصل اولور وغفلت اولنمیه که سؤال یا زیاده ویا نقصانه ویا معاملاته ویا جمعه ویا ضربه متعلق اولور اما زیاده یه
متعلق اولان سؤالك مثالی اکر دینلسه قنغی عدددرکه اوزرینه ربعی زیاده اولنسه اوچ اولور پس بو سؤالك طریق
استخراجی بویله درکه مخرج کسر که بو صورتده اربعه در اخذ ایدوب مأخذ تسمیه ایدرسن وانده سؤال خسیله

تصرف ایدرسن یعنی سؤالده زیاده دینلمش ایسه زیاده ایدرسن ونقصان دینلمش ایسه نقصان ایدرسن نیه بالغ اولدیسه اول مبلغه واسطه اطلاق ایدرسن پس اوچ معلوم حاصل اولورکه بری مأخذ بری واسطه وبری سائلک ویردیکی معلومدر چونکه اول اولان مأخذک ثانی اولان واسطه یه نسبتی ثالث اولان مجهولک رابع اولان معلومه نسبتی کبیدر پس مأخذی معلومه ضرب ایدوب حاصلی واسطه یه تقسیم ایدرسن خارج قسمت اول مجهولدرکه مثالمزده ایکی صحیح وایکی خمسدر واما نقصانه متعلق اولان سؤالک مثالی اکر دینلسه قنغی عدددرکه اندن ثلثی نقصان اولنسه آلتی اولور پس بو سؤالی بولمقده بیلدیکک کبی عمل ایلسک اوچ معلوم حاصل اولور بری مأخذ اولان ثلاثه دروبری واسطه اولان اثنیندر وبری معلوم اولان ستهدر ومأخذ اولک واسطهٔ ثانیه یه نسبتی مجهول ثالثک معلوم رابعه نسبتی کبیدر پس اون سکز اولان حاصلی اثنین اولان واسطه یه تقسیم ایدرسن خارج قسمت اول مجهول اولان تسعه اولور واما معاملاته متعلق اولان سؤالک مثالی اکر دینلسه بش رطلک بهاسی اوچ درهم اولسه ایکی رطلک ثمنی قاچ درهمدر چونکه بش رطل مسعردر اوچ درهم سعردر وایکی رطل مثمندر ومثل عنه ثمندر ومسعرک سعره نسبتی مثمنک ثمنه نسبتی کبیدر پس مجهولمز اربعه درکه ایکی وسطک مسطحی اولان نسنه یی اولکی خمسه یه تقسیم ایدرسن معلوم اولور واکر ایکی رطلک ثمنی قاچدر سؤالنه بدل ایکی درهمه قاچ رطل کلور دینلسه ایکی طرفک مسطحی اولان عشره یی ثانی اولان اوچه تقسیم ایدرسن اول مجهول معلوم اولور زیرا که سؤالک آخری غیری جنسنه ضرب اولنوب حاصلی کندی جنسنه تقسیم اولنور واما جمعه متعلق اولان سؤالک مثالی اکر دینلسه قنغی عدددرکه ثلثی ربعیله جمع اولنسه اول صحیح اولور بونک کبی سؤاللرده عمل بویله درکه مخرج مشترکی اخذ ایدوب اکا مأخذ دیوب حسب سؤال اوزره متصرف اولورسن پس اوچ معلوم حاصل اولورکه بری مأخذ وبری واسطه وبری سائلک ویردیکی معلومدر چونکه مأخذ اولک واسطهٔ ثانیه یه نسبتی مجهول ثالثک معلوم رابعه نسبتی کبیدر پس اون ایکی اولان مأخذی عشره اولان معلومه ضرب ایدوب یوز یکرمی اولان حاصلی واسطه اولان سبعه یه یعنی اون ایکینک ربع وثلثی مجموعنه تقسیم ایدرسک خارج قسمت اون یدی وبر سبع اولورکه مجهول مطلوبمز حاصل اولور واما ضربه متعلق اولان سؤالک مثالی اکر دینلسه قنغی عدددرکه ربعی سدسنه ضرب اولنسه اول عدد ایکی مثلنه عودت ایدر * پس مأخذ اولک واسطهٔ ثانیه یه نسبتی مجهول ثالثک مثلین عدد اولان معلوم رابعه نسبتی کبیدر اثنی عشر اولان مأخذی مثلین اولان معلومه ضرب ایدوب حاصل اولان ایکی یوز سکسان سکزی سته اولان واسطه یه یعنی اثنی عشرک سدسیله ربعی مضروبنه تقسیم ایدرسن خارج قسمت قرق سکز اولورکه اول مجهول مطلوبدر واما متناسبة الفروع قاعده سیله استخراج مجهولاتک طریقی بودرکه اوچ اعداد متناسبه اولسه که اولک ثانی یه نسبتی ثانینک ثالثه نسبتی کبی اولور * پس اکر ایکی طرفک بری مجهول اولسه وسطک مربعنی طرف معلومه تقسیم ایدرسن طرف مجهول حاصل اولور واکر وسط مجهول اولسه احد طرفینی آخره ضرب ایدوب حاصل ضربک جذرینی اخذ ایدرسن وسط مجهول حاصل اولور مثلا ایکی عددک خمسه یه نسبتی خمسه نک قنغی عدده نسبتی کبیدر دینلسه خمسه نک مربعنی اثنینه تقسیم ایدرسن پس خارج قسمت اولان اثنی عشر ونصف اول عدد مطلوبدر یاخود اربعه نک قنغی عدده نسبتی اول عددک تسعه یه نسبتی کبیدر دینلسه ایکی طرفک مسطحی اولان اوتوز آلتینک جذرینی اخذ ایدرسن پس اول ستهٔ مأخوذه اول مجهول مطلوبدر امدی معین معرفة الله اولان علم هیئتک تحصیلنی تسهیل ایدن خلاصهٔ حسابدن بو مقدار جمله بیان ایله اکتفا اولنوب مقدمهٔ هیئت اولان هندسه یه نوبت کلمشدر

(فصل رابع) مقادیر ابعاد واجرام عالمی بیان ایدن فن هندسه نک علم هیئت ایچون اهم والزم اولان اشکالنی اسهل وجوه اوزره درت نوع ایله بیان ایدر

(نوع اول) نقطه وخط وسطح وجسمک تعریفلرین وخط وسطحک اقسامی توصیفلرین اجمالا بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هندسه دیمشلردرکه اقسام اعراضدن هر نسنه که قابل اشارت حسیه اولوب هیچ بر جهتله قسمت قبول ایتمسه اکا نقطه دیرلر که حقیقتده وضع صاحبی اولوب جزوی اولمیان نسنه دروبو نسنه خطک ایکی جانبنده منتهی اولدیغی غایتدر واقسام اعراضدن بر نسنه که قابل اشارت حسیه اولوب انجق بر جهتله قسمت پذیر اولسه اکا خط دیرلر که نقطه یه منتهی اولان طول بلا عرض وبلا عمقدر واقسام اعراضدن هر نسنه که قابل اشارت حسیه

اولوب

اولوب ایکی جهتله قسمت پذیر اولسه یعنی طولا وعرضا قسمت قبول ایدوب عمقا قبول ایتمسه اکا سطح دیرلر که اول نسنه فقط طول ایله عرض اولوب نهایتی خطدر واقسام اعراضدن هر نسنه که جهات ثلاثه یه نظرله قسمت پذیر اولسه یعنی طولا وعرضا وعمقا قابل قسمت اولسه اکا جسم دیرلر که علم ریاضیده بحث اولنان جسم تعلیمیدر وخط دخی مستقیم ایله منحنی یه تقسیم اولنور اما خط مستقیم اولدر که امتدادی مسافه سی اوزره فرض اولنان جمیع نقطه لری بربرینه متحاذی اوله یعنی بعض اجزاسی یوکسک وبعضیسی الچق اولمیوب بر طرفی شعاع بصره مقابل اولدقده طرف آخریله وسطنک وطرف آخرینک رؤیتنه بر مانع اولمیه واما خط منحنی بونک خلافی اولوب مسافهٔ امتدادی اجزاسی اعوجاج اوزره اولوب بر طرفی شعاع بصره مقابل اولدقده طرف آخریله وسطنک رؤیتنه اجزای اعوجاج مانع اوله وخطوط مستقیمه دخی یا متوازیه در ویاغیر متوازیه در اما خطوط متوازیه خط مستویده واقع ایکی یا زیاده خطوطدرکه بری برلرندن بعدلری بالجمله اجزالری مساوی اولوب ایکی جانبلرندن استقامت اوزره الی غیر النهایه اخراج اولنسه لر بری برلرینه ملاقاتلری میسر اولمیه واما خطوط غیر متوازیه بو خطوط مذکوره نک خلافیدر وسطح دخی یا مستویدر ویاغیر مستویدر اما سطح مستوی اولدرکه غایاتیله ما بیننده اولان مسافهٔ امتدادی اجزاسی بالجمله متحاذی اوله یعنی طولا وعرضا بر غایتندن اوبر غایتنه وارنجه دک اول سطح اوزرنده فرض اولنان خطوط اجزاسی بری برینه مقابل ومتحاذی اوله واما سطح غیر مستوی بونک خلافیدر وسطوح غیر مستویه نک بعضیسنه مستدیر دیرلر کرهٔ مصمته نک سطح محدبی کبی وکرهٔ مجوفه نک سطح محدبی وسطح مقعری کبی ونصفلرینه نصف مستدیر محدب ونصف مستدیر مقعر دیرلر وسطوح مستویه نک متوازیلری وغیر متوازیلری خطوط مستقیمه نک متوازیلرینه وغیر متوازیلرینه قیاس ایله معلوم اولور

(نوع ثانی) اقسام مثلثاتی وانواع مربعاتی وکثیر الاضلاع اولان اشکالی واقسام زوایایی ودائره ومرکز ومحیطی وقطر ووتر وقوس وسهم وجیبی اجمالا بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هندسه دیمشلردرکه هر سطح که انی برخط ویا زیاده احاطه ایلر اکا شکل مسطح دیرلر پس اکر سطحی اوچ خط محیط اولورسه اول مثلث اولور وبو دخی اوچ قسمدر برینه متساوی الاضلاع دیرلر که اوچ ضلعی برابردر وبرینه متساوی الساقین اطلاق ایدرلر که انجق ایکی ضلعی برابردر وبرینه مختلف الاضلاع تسمیه ایدرلر که اضلاعنک هیچ بری برلرینه مخالف القدردر واکر سطحی درت خط محیط اولورسه ذوالاربعه دیرلر واکر بش خط محیط اولورسه ذوالخمسه دیرلر بو منوال اوزره عشره یه وارنجه دک ذوالعشره دیرلر واکر متساوی الاضلاع اولورسه مربع ومخمس ومسدس ومسبع ومثمن ومتسع ومعشر دیرلر اما بیان اولنان مثلث وذوالاربعه بودخی بر طرز ایله تقسیم اولنورکه اول مثلثده زاویهٔ قائمه بولندقده اکا قائم الزاویه دیرلر ومنفرجه بولندیغی تقدیرده اکا منفرج الزاویه تسمیه ایدرلر وقائمه ومنفرجه بولنمدیغی مثلث حاد الزوایا اولور وکذلک اضلاع اربعه سی اولان شکلک درت ضلعی برابر اولوب درت زاویه سی قائمه اولدقده اکا مربع دیرلر وزاویه لری قائمه اولوب اضلاعی برابر اولمینه مستطیل دیرلر وبونک عکسنه که اضلاعی متساویه اولوب زوایاسی دخی قائمه اولمینه شکل معین دیرلر واضلاعی متساوی اولمیوب زوایاسی دخی قائمه اولمسه لکن اضلاع وزوایاسندن هر ایکی مقابلی برابر اولسه اکا شبه معین دیرلر وبونلرک ماعداسنه منحرف تعبیر ایدرلر درت ضلعدن زیاده سی اولان اشکاله کثیر الاضلاع دخی دیرلر واما زاویه ایکی خط ایله محاط بر سطحدرکه ایکی خطک ملتقاسی بر نقطه عندنده اولورکه اول ایکی خط متحد اولمیه وزاویه ایکی قسم اولوب برینه زاویهٔ مسطحه دیرلر که بر نقطه ده اتحادسز اتصال ایدن ایکی خطک بیننده واقع محدود بر سطحدر وبرینه زاویهٔ مجسمه دیرلر که بر سطحک ویا زیاده نک احاطه سندن بر جسمده ظهور ایدر مثلا زاویهٔ رأس مخروطی وزوایای خانه کبی وزاویهٔ مسطحه دخی اوچ قسمدر برینه زاویهٔ قائمه دیرلر که بر خط مستقیمک اوزرینه کندی مثلی بر خط قائم اولوب ایکی جانبندن حادث اولان ایکی برابر زاویه لرک بریدر وقائم اولان خط مستقیمه عمود اطلاق ایدرلر وبر قسمنه زاویهٔ حاده تعبیر ایدرلر که قائمه دن اصغردر وبر قسمنه دخی زاویهٔ منفرجه دیرلر که قائمه دن اکبردر وبو ایکی قسمک خطلری مستقیم اولمق لازم دکلدر واما شکل بر امتداددرکه انی حد واحد یا حدود احاطه ایدر وحد ایسه نهایتدر واما دائره بر شکل مسطحدر که بر خط منحنی

برسطح مستوى بروجهله محيط اولورکه درون سطحده برنقطه فرض اولنسه اول نقطه‌دن محيطه چکيلان
خطوطك جمله‌سى برابر کلوريس اول محاط اولان سطحه دائره ديرلر واحاطه ايدن خط منحنى يه محيط دائره
وخط مستديردخى ديرلر اول نقطهٔ مفروضه‌يه مركز دائره تسميه ايدرلر واول خطوط مستقيمه‌نك هر برينه
نصف قطر ديرلر وهر كزه مرور ايدوب ايكى جهتدن محيطه منتهى اولان خط مستقيمه‌كه ذكر اولنان
نصفلردن هر ايكيسنك تماميدر اكا قطر دائره ديرلر وبوخط قطر اول دائره‌يى ايكى برابر قطعه‌يه تنصيف
ايدوب قطرك تماميله محيطك بر نصفى دائره‌نك بر نصفنى محيط اولور ودائره‌يى ايكى پاره ايدرب مركزه
مرور ايتمين خط مستقيمه وتر ديرلر كه دائره‌يى ايكى برابره تنصيف ايتميوب برى اكبر وبرى اصغر اولمق اوزره
ايكى قسمه تقسيم ايدروبو ايكى قسمك هر برى وتر ايله محيطك بر پاره‌سيله محاط اولمشدروبو ايكى قسمك
هر برينه قطعه تسميه ايدرلر ومحيطك هر پاره‌سنه قوس اطلاق ايدرلر ونصف وتره جيب مستوى ديرلر ونصف
وتردن جيقوب نصف قوسه واصل اولان عموده سهم وجيب معكوس دخى ديرلر ونصف قطر دائره‌يه
جيب مطلق اطلاق ايدرلر غفلت اولنميه (نوع ثالث) اشكال مجسمه‌دن شكل مكعبى وشكل اسطوانه‌يى
وشكل مخروطى وشكل كره‌يى ومركز ومحيطى ومنطقه وقطبينى ومحور وحركتى ودوائر ومداراتنى
وسرعت وبطؤ حركتنى اجمالا بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل هندسه ديمشلردركه هر جسم
كه انى بر سطح ويا زياده احاطه ايدر اكا شكل مجسم ديرلر اگر بر جسمى التى سطح مربع متساوى محيط
اولورسه اكا مكعب ديرلر واگر ايكى دائرهٔ متوازيهٔ متساويه محيطلرى بينى وصل ايدن سطح مستقيم ايله
بر جسمى احاطه ايدرلرسه اول جسمه اسطوانه ديرلر كه اول ايكى دائره‌نك قاعده‌لريدر ومركزلرى
وصل ايدن خط اول اسطوانه‌نك سهميدركه اگر بوسهم اول قاعده‌لر اوزره عمود اولورسه اول اسطوانهٔ
قائمه‌درو الا اسطوانهٔ مائله‌در واگر بر دائره محيطندن بر سطح صنوبرى على سبيل التضايق بر نقطه‌يه مرتفع
اولوب بر جسمى احاطه ايدرسه اكا شكل مخروط ديرلر كه اول دائره‌نك قاعده‌سيدر ومركزندن
اول نقطه‌يه صعود ايدن خط اول مخروطك سهميدر واگر اول سهم اول قاعده اوزره عمود اولورسه اول
مخروط قائمه‌درو الا مخروط مائلدر وبر شكل مجسم اول وجهله اولورسه كه انك وسطندن بر نقطه فرض
اولنوب اول نقطه‌دن او جسمك سطحنه چكيلان خطوطك جمله‌سى برابر كلسه اول شكله كره واول سطحه
محيط كره وسطح مستدير ديرلر واول نقطه‌يه مركز كره واول خطوطه انصاف اقطار كره ديرلر وبو سطح مستوى
بر كره‌يى ايكى پاره ايلدكده بر دائره ظهور ايدر اگر اول سطح مركز كره‌يه مرور ايدرسه اول دائره‌يه عظيمه
وماعداسنه صغيره تسميه ايدرلر ومحيط كره‌ده هر نقطه‌كه فرض اولنور بر دورينى تمام ايتدكده بر دائره رسم
ايدر الا كه ايكى نقطهٔ متقابله كه انلره قطب كره وقطب حركت دخى ديرلر انلر ساكندرلر وبر قطر كه ايكى قطبك
ما بينينى وصل ايدر اكا محور ديرلر ودوائر مذكوره‌دن اول دائره‌كه انك قطبى عينيله قطب كره‌در ومركزى
عينيله مركز كره‌در اكا منطقهٔ كره ديرلر واول دائره منصف ما بين القطبين اولمغله اكا موازات ايدن جميع
دوائرلك اعظميدر واول دوائر بريبرندن اصغردركه انلره مدارات نقاط مفروضه ديرلر وايكى طرفده واقع
اولوب منطقه‌يه نسبتله بعدلرى برابر اولان هر ايكى دائره برابردر وكره‌نك ايكى قطبى مدارات مذكوره‌نك
دخى قطبلريدر پس شبهه يوقدركه بر كره كندى مكاننده حركت وضعيه ايله مركزى اوزره دور ايلسه انك
منطقه اوزرنده بولنان حركتى سريع اولوب منطقه‌يه موازات ايدن دوائر صغار اوزرنده بولنان حركتى
منطقه‌ده بولنان حركتنه قياس ايله بطئدر وقطبلرينه اقرب اولان حركتى منطقه‌سنه اقرب اولان حركتندن
ابطأدر وكره‌نك كليسى كندى مكاننده ملازم اولوب حركتى بو منوال اوزره ايكن حركات اجزاسنك
سرعت وبطؤده بغايت متفاوت اولمسى امر محققدر وبو نفس الامره مطابق اولان تفاوت امرى افلاك
وحركاتنده هم ثابت وجاريدر وحركت فلك يا بسيطه‌در ويا مختلفه‌در اما بسيطه اولان حركتى كه اكا حركت
متشابهه ديرلر اولدركه فلكك سطحنده يا تحتنده هر نقطهٔ مفروضه كه اول حركتله حركت ايلسه اول فلكك
محيطنده ازمنهٔ متساويه‌ده قسى متساويه قطع ايليه واول فلكك مركز دائره‌سنده ازمنهٔ متساويه‌ده
زواياى متساويه احداث ايليه مثلا فلك تاسع كه فلك اعظمدر مركز عالم حوالنده شرقدن غربه حركتيله

تحتنه وضع ايدرسن زوج ايسه نصف صحيحنى رسم ايدرسن فرد ايسه اول كسر ايچون بش عدد حفظ ايدوب
انى مرتبهٔ سابقه‌سنده بولنان عددك نصفى اوزرينه زياده ايدرسن انده واحددن غيرى عدد وار ايسه اول
خمسهٔ محفوظه‌يى مرتبهٔ سابقه‌يى تحتنه رسم ايدرسن انده واحد ويا صفر وار ايسه اول واحد ايچون ينه بش
عدد حفظ ايدرسن وبو منوال مذكور اوزره مراتبك تماميته كيدرسن * بش مراتب تمام اولدقده كسر قالورسه
اول خط عرضى يه نمنده بشقه الف صورتنده رسم ايدرسن بو شكل اوزره اما امتحان تنصيف ميزان نصفى
٨٧٣٠٣١٣٥ تضعيف وميزان منصف مجتمعى اخذ ايله اولور اگر نصفك ضعف وميزانى منصف مجتمعك
١

٤٣٦٥١٥٦٢
ميزان ٧٧

ميزانيله مطابق كلديسه عمل تنصيف صحيح اولمشدر والا خطا اولمشدر (نوع سابع)
انواع ضربك طريق اسهلن بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل حساب ديمشلردركه
ضرب اوچ نوعدر اولكى عدد مفردى عدد مفرده ضرب ايتمكدر وايكنجى نوعى عدد مفردى عدد مركبه
ضرب ايتمكدر واوچنجى نوعى عدد مركبى عدد مركبه ضرب ايتمكدر اما اولكى نوعى اوچ قسمدر واولكى
قسمى آحادى آحاده ضرب ايتمكدر وبو شكل ميزانى متكفلدر وايكنجى قسمى آحادى عشرات ومأت والوفه
ضرب ايتمكدر وبو ايكى قسم اخيرى ضرب ايتمكده طريق اسهل بودركه بو ايكى قسمده بولنان آحادك غيريسنى
آحاددن اولان مرتبه‌يه رد ايدرسن وآحادى آحاده ضرب ايدوب حاصلى حفظ ايدرسن بعده
ايكى مضروبك مرتبه‌لرين جمع ايدوب اول محفوظى مرتبهٔ اخيره‌نك سابق جنسندن
بسط اعتبار ايدرسن اما قسم ثانيده مثلا درت عددى اللى عدده ويا اوچ عددى
درت يوز عدده ضرب ايتمك مراد ايلدكده اولكى صورتده يكرمى يى عشرات
اعتبار ايدرسن زيرا كه مراتب اوچدركه ثانيه‌سى مأت مرتبه‌سيدر
واما قسم ثالثده مثلا اوتوز عددى قرق عدده ويا قرق عددى بش يوز
عدده ضرب ايتمك اقتضا ايلسه اولكى صورتده اون ايكى يى مأت
اعتبار ايدرسن زيرا كه مراتب درتدركه اوچنجيسى مأت
مرتبه‌سيدر وايكنجى صورتده يكرمى يى الوف اعتبار
وبسط ايدرسن زيرا كه مراتب بشدركه دردنجيسى الوف
مرتبه‌سيدر اما نوع ثانيده ونوع ثالثده عدد مركب
مفرداتنه حل اولنسه اولكى نوعه رجوع ايدر پس مفرداتى

مضروب	٢	فيه							
٢	٤	٣							
٣	٦	٩	٤						
٤	٨	١٢	١٦	٥					
٥	١٠	١٥	٢٠	٢٥	٦				
٦	١٢	١٨	٢٤	٣٠	٣٦	٧			
٧	١٤	٢١	٢٨	٣٥	٤٢	٤٩	٨	حاصل	
٨	١٦	٢٤	٣٢	٤٠	٤٨	٥٦	٦٤	٩	
٩	١٨	٢٧	٣٦	٤٥	٥٤	٦٣	٧٢	٨١	

بر برينه ضرب ايدوب ايكى حاصلى جمع ايدرسن اوچيوز يكرمى درت اولور وايكنجى صورتده يكرمى يى هر برينه
بشقه ضرب ايدوب ايكى حاصلى جمع ايدرسن بيك ايكيوز سكسانه بالغ اولور واما نوع ثالثده مثلا اون دردى
يكرمى بشه ضرب ايتمك مراد ايلدكده بو صورتده ابتدا دردى بشه اندن يكرمى يه ضرب ايدوب بعده اونى بشه
اندن يكرمى يه ضرب ايدرسن * پس حواصلى جمع ايدرسن اوچيوز اللى اولور (قاعده) اگر ايكى مضروبك
بربنى بر كره يا زياده تضعيف ايدوب مضروب آخرى دخى انك عددى قدر تنصيف ايدرسك تضعيف وتنصيف
دنه كره هر نه مقدار عدده بالغ اولورلر ايسه برى برينه ضرب ايدرسن اوضربك حاصلى جواب اولور مثلا
يكرمى بشى اون التى يه ضرب ايتمك اقتضا ايلدكده اولى ايكى كره تضعيف وثانى يى ايكى دفعه تنصيف ايدرسن
درت عددى يوز عدده ضرب ايتمكه راجع اولوب درت يوز اولور وبو قاعده بر تبصرهٔ ظاهره‌در بونى بيلان
حسابنى تيز ييلور واگر مراتب عدد چوق اولوب عمل صعب اولورسه قلم ايله سهل اولور وقتا كه مفردى مركبه
ضرب ايتمك مراد ايدرسن ايكنجى دخى طرزمعهود اوزره رسم ايدرسن بعده مفردى اولكى مرتبه‌ده
بولنان كندى صورتنه ضرب ايدوب حاصل ضربك آحادينى تحتنه رسم ايدرسن وعشرات ايچون اعداد دنجه
آحاد حفظ ايدوب ما بعدنده عدد وار ايسه انك حاصل ضربى اوزرينه زياده ايدرسن واگر ما بعدنده
صفر وار ايسه اول عدد عشراتى صفرلك تحتنه وضع ايدرسن واگر عشرات حاصل اولوب آحادى
بولنمديسه تحتنه صفر وضع ايدرسن وهر عشره ايچون واحد حفظ ايدوب منوال مرقوم اوزره اتمام عمل
ايدرسن واگر مفردى صفره ضرب ايدرسك اول صفرلك تحتنه عدد مضروبى قويوب ينه صفر

۶۳۰۴ ۳/۵	
۳۱۵۲۱۵	
میزان ۸۸	

وضع ایدرسن واکر مفرد ایله اصفار اولورسه انلری یمین سطر خارجده رسم ایدرسن مثلا بش که
عدد مفرددر التمش اوج بیك قرق اوچ عدد مرکبه ضرب اولنسه صورت عمل بو یله بو شکل اوزره
رسم اولنور واکر مضروبی الی عدد اولورسه سطر حاصلده مقدم بر صفر وضع ایدرسن واکر مضروبی
بش یوز عدد اولورسه ایکی صفر زیاده ایدرسن بو شکلده

۴۳۸۳۰ ۵/۰۰	
۳۱۵۲۱۵۰۰	
میزان ۸۸	

اما امتحان مضروبك میزانی مضروب فیه میزانته ضرب ایله اولور پس حاصلك میزانی خارجك میزانته مطابق کلدیسه عمل ضرب صحت بولمشدر والا خطا اولمشدر (لطیفه) اکر ایام شهری کیم غالبا اوتوزدر عدت شهوره ضرب ایدرسك وحاصل اولان اوچیوز التمشی ایام اسبوعه ضرب ایدرسك مخرج کسور تسعه حاصل اولورکه ایکی بیك بشیوز یکرمیدر وتکیم حضرت علی کرم الله وجهه یه مخرج کسوردن سؤال اولندقده (اضرب ایام اسبوعك فی ایام سنتك) جواب ایتمشدر واکر حرف عین اولان مخارج کسوری برینه ضرب ایدرسك ینه استخراج مخرج کسور تسعه طریقنه کیدرسن ٭ زیرا که عین صاحبی اربعه وسبعه وتسعه وعشره در واکر ابتدا اربعه یی سبعه یه بعده اول حاصلی تسعه یه بعده حاصل ثانی یی عشره یه ضرب ایدرسك ایکی بیك بشیوز یکرمی حاصل اولورکه مخرج کسور تسعه در (نوع ثامن) قسمتك طریق اکونی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حساب دیمشلردرکه قسمتك طریقی اکونی بودرکه اویله بر عدد طلب ایدرسنکه آنی مقسوم علیه ضرب ایلسك انك حاصلی مقسوم ایله مساوی اوله ویا مقسوم علیهدن اقل وناقص که ٭ پس اکر کامساوی اولورسه اول مطلوب مفروض خارج قسمتدر واکر اول حاصل مقسومدن ناقص کلدیسه ومقسوم علیهدن اقل اولدیسه اول اقلی مقسوم علیهه نسبت ایدرسن ٭ پس اول نسبتك حاصلی عدد مرقوم ایله خارج قسمتدر مثلا اون اوچی درده تقسیم ایتمك مراد ایتدکده عدد مطلوب اوچ اولورکه انی مقسوم علیه اولان درده ضرب ایدرسن انك حاصلی مقسومدن ناقص اولور واول نقصان اول مقسوم علیهدن اقل کلورزیرا که اول حاصل اون ایکیدر واول مقسومدن بر عدد ناقصدر واول مقسوم علیهدن اقلدر ٭ پس اول اقل اولان بر عددی مقسوم علیه اولان درده ربعیله نسبت ایدرسن خارج قسمت اوچ وبر ربع اولور واکر مقسوم اون درت اولورسه خارج قسمتی اوچ ونصف اولور اما عدد مطلوبك حاصل ضربی مقسوم ایله مساوی اولدیغنه مثال اون ایکی یی درده تقسیم کیبیدر وبو صورتده مطلوب مضروب اوچ عدددر واما اعداد کثیره قسمتیچون جمهور اهل حساب اراسنده مقبول ومشهور اولان صورت شکل بیوت اربعه درکه اولا مقسومی وضع مرقوم اوزره رسم ایدوب انك تحتنده ابتدای مراتبدن بدأ ایله بر خط عرضی چکرسن نهایت مراتبه واصل اولدقده فوق سمتنه انحراف ایله اکوب اندن ینه یساره بر مقدار جه مد ایدرسن بعده مقسوم علیهی اول خط منحرفك تحتنده مقسومك یسارنده رسم ایدرسن بعده مقسوم علیهی تضعیف ایدوب ضعفنی تحتنه وضع ایدرسن اندن اول مضعفی تضعیف ایدوب ضعفنی ینه تحتنه رسم ایدرسن بعده مضعف ثانی یی دخی تضعیف ایدوب ضعفنی تحتنه قید ایدرسن ٭ پس بو کا بیوت اربعه دیرلر که بیت اولی مقسوم علیهدر وثانیسی انك ضعفیدر وثالثی ضعفك ضعفیدر وبیت رابعی انك ضعفیدر بعده یساردن آخر مقسومدن بدأ ایدوب صورت مرتبهٔ اخیره یه نظر ایدرسن اندن بیوت اربعه نك ممکن اولان اکثرنی اول مرتبهدن نقصان ایدرسن اکر برنسنه قالورسه انك فوقنده وضع ایدوب اول مرتبه یی محو ایدرسن وانك حذاسنده تحت الخط اول نقصان اولنان بیتك عین عددنی رسم ایدرسن واکر مرتبهٔ اخیرهدن نقصان ایتمك ممکن دکل ایسه انك یمیننده اولان مرتبه یی اکا ضم ایدوب منوال مرقوم اوزره عمل ایدرسن واکر بر مرتبه ضمیله نقصان ایتمك ممکن اولمدیسه بر آخر مرتبه دخی ضم ایدرسن وبو ضم اوزره کیدرسن تا اول مراتبدن بیوت اربعه نك بر بیتنی نقصان ایتمك ممکن اولنجه دك وعددینی اول مراتبك صاعدده اولان اولکی مرتبه نك تحتنه وضع ایدرسن تا مراتب مقسومك اولنه واصل اولنجه دك اتمام عمل ایدرسن واکر مقسومدن برنسنه قالدیسه که اندن مقسوم علیهی نقصان ایتمك ممکن اولمز ٭ پس اول نسنه کسردرکه انك مخرجی مقسوم علیهدر واکر تحت الخط مراتب مقسومه دن برینك حذاسنده اعدادی بیوتك برنسنه سی واقع اولمدیسه انده بر صفر وضع ایدرسن بعده تحت الخط رسم اولنان اعدادی جمع ایدرسنکه خارج قسمت اودر مثلا طقوز بیك ایکی یوز سکسان طقوز عددی اون درده تقسیم

ایلدکده خارج قسمت التیوز یکرمی طقوز اولوب اوچ عدد قالور واول باقی بر کسردرکه انك مخرجی اون درتدر

۶	۶ میزان	۱۱
		۱۲۱
		۲۳۲۳
		۴۱۶۷
		۹۷۸۹

وصورت عمل بو یله در شکل بیوت اربعه اما امتحان قسمت خارج قسمتك میزانی مقسوم علیه میزانته ضرب ایدوب کسر باقی وار ایسه انك دخی میزانی حاصل کسر اوزره زیاده ایتمکله اولور ٭ پس میزان مجتمع میزان مقسوم ایله موافق اولدیسه عمل قسمت صحت بولمشدر والا سهو وخطا اولمشدر وانی اعاده لازم کلمشدر (نوع تاسع) عددك جذرنی وکسورنی حساب واستخراجك طریق اکونی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حساب دیمشلردرکه اکر عدد مطلوب قابل ومنطق اولورسه انك جذرنی استخراج آسان اولور مثلا دردك جذری ایکیدر وطقوزك جذری اوچدر واون التینك جذری دردتدر ویکرمی بشك جذری بشدر واوتوز التینك جذری التیدر وقرق طقوزك جذری یدیدر والتمش دردك جذری سکزدر وسکسان برك جذری طقوزدر ویوزك جذری اوندر وبونلرك جملهسی عدد منطقدرکه جذرلری

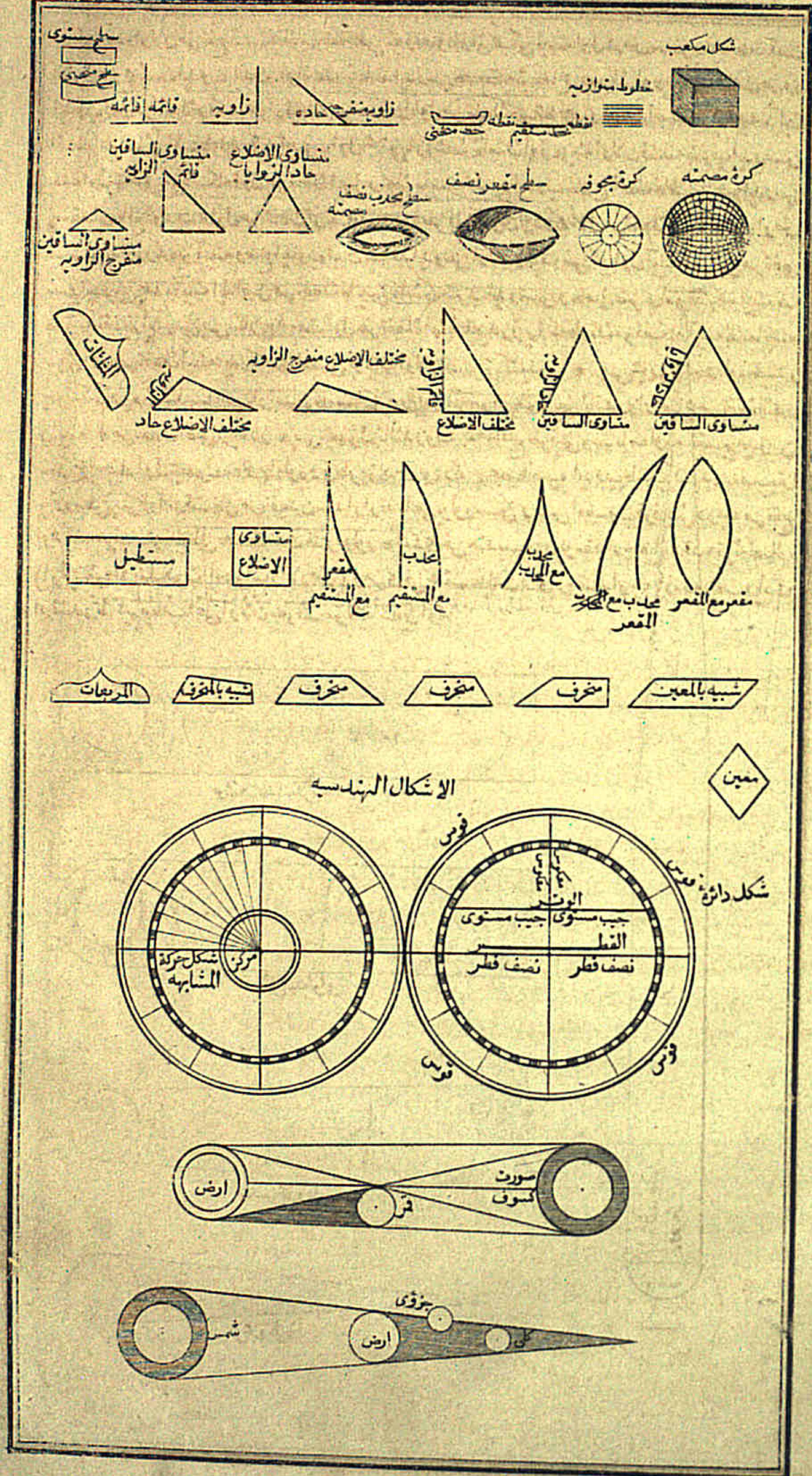
۱	۰۱۴	
۲	۰۲۸	۰۴۸۸
۴	۰۵۶	۲۱۱
۸	۱۱۲	۶۹۹
	۱۴۰	جمع خارج

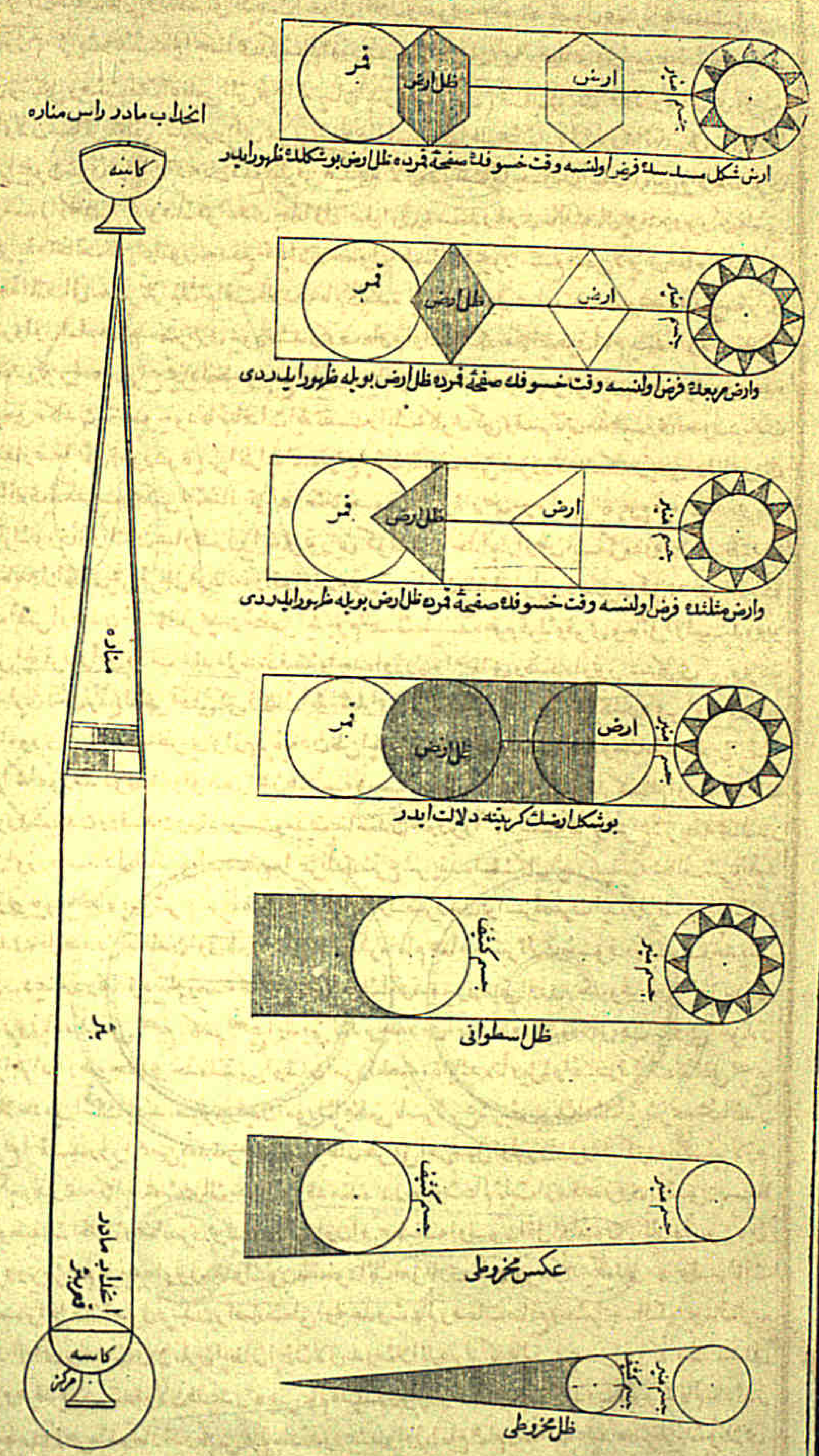
صحیحدر واکر عدد مطلوب اصم اولسه جذری صحیح اولمیه انك جذرنی استخراجده طریق اکونی بودرکه اول عدد اصمك منطق مجذورات تحتانیه سندن اکا اقرب اولان عدد منطق مجذوری اندن اسقاط ایدوب عدد باقی یی اول مسقط منطقك واحد ایله منضم اولان جذر مضعفنه نسبت ایدرسن پس حاصل نسبتیله جذر مسقط معا تقریبا اول عدد اصمك جذریدر مثلا خمسه نك جذری مراد اولنسه انك تحتنده اقرب مجذوراتی اولان دردی اندن اسقاط ایدرسن بر قالور وآنی دردك جذر مضعفنه خارجدن بر عدد زیاده ایدوب اکا خمس ایله نسبت ایدرسن ٭ پس خمسه نك جذری ایکی وخمس اولور والتینك اقرب مجذوراتی دردتدر انی اسقاط ایدرسن ایکی قالور آنی اربعه نك جذر مضعفنه بر زیاده ایدوب اکا ایکی خمس ایله نسبت ایدرسن پس ستهنك جذری ایکی وخمساندر وبو قیاس اوزره سبعه نك جذری ایکی واوچ خمسدر وثمانیه نك جذری ایکی ودرت خمسدر زیرا که بو اعداد اصملره اقرب مجذورات تحتانیه اربعه در اما عشره نك جذری مراد اولنسه انك اقرب مجذوراتی که تسعه در اندن اسقاط ایدرسن بر قالور انی تسعه نك جذر مضعفنه بر زیاده ایدوب اکا سبع ایله نسبت ایدرسن ٭ پس عشره نك جذری اوچ وبر سبعدر وبر سبع زیاده ایله اون بشك جذری اوچ والتی سبع اولوب اون التیده یدی سبع بر صحیح اولمغله جذری تمام درت اولوب منطق اولور وسائر اعداد وجذور بونلره قیاس ایله ظهور ایدوب معلوم اولور اما حساب کسورده هر ایکی عددکه غیر واحددر اکر ایکیسی برابر ایسه متماثلدر والا اکر اقلی اکثرنی افنا ایدرسه متداخلدر والا اکر ایکیسی بشقه بر عدد ثالث افنا ایدرسه ایکیسی متوافقدر واول کسرکه عدد ثالث انك مخرجیدر اول کسر ایکی عددك وفقیدر واکر ایکی عددی بر عدد ثالثکه غیر واحددر عد وافنا ایتمدیسه ایکیسی متباینلدر اما متماثل ظاهردر واما باقیلرك اکثرینی اقلنه تقسیم ایدرسن اکر برنسنه قالمدیسه اول ایکی عدد متداخلدر واکر قالدیسه مقسوم علیهی اول مقسومدن قالان عدده تقسیم ایدرسن تا برنسنه قالمینجه دکین کیدرسن پس اول ایکی عدد متوافقدر وصکره کی مقسوم علیه ایکیسنی بیله عد ایتمشدر واکر واحد قالورسه اول ایکی عدد متباینلدر اما کسر یا منطقدرکه اول کسور تسعهٔ مذکوره در ویا اصمدرکه اکا جزء اطلاق اولنمشدر وبو ایکیسندن هر بری یا مفرددرکه ثلث کبی واون بردن بر جزء کبی ویا مکرردرکه ایکی ثلث کبی واون بردن ایکی جزء کبی ویا مضافدرکه نصف سدس کبی واون اوچدن بر جزءك اون بردن بر جزء کبی ویا معطوفدرکه نصف وثلث کبی واون بردن بر جزء واون اوچدن بر جزء کبی پس کسری رسم ایدرسن اکر انکله صحیح اولدیسه انی کسرك فوقنده وکسری انك تحتنده ومخرجنك فوقنده رسم ایدرسن واکر کسر ایله صحیح اولمدیسه انك یرینه صفر وضع ایدرسن وکسر معطوفده واو عاطفه یازارسن واصم مضافده افظمن تحریر ایدرسن پس واحد وثلثانی بو یله رسم ایدرسن $\frac{1}{2}$ وواحد وثلثی بو یله $\frac{1}{3}$ وواحد مع ثلثی بو یله $\frac{1}{2}$ ونصف خمسه اسداسی بو یله $\frac{1}{2}$ وخمسان وثلاثه ارباعی بو یله $\frac{2}{5}$ $\frac{3}{4}$ واون اوچدن بر جزءك اون بردن بر جزءی بو یله $\frac{1}{11}$ من $\frac{1}{13}$ واما مخرج کسرکه اکا مقام وامام دخی دیرلر اول اقل عدددرکه اندن

کسر ثابت اولور ٭ پس کسر مفردك مخرجی ظاهردر و کسر مکررك دخی مخرجی بعینه اودر مثلا بر ربعك
مخرجی اربعه در وایکی ربعك و اوچ ربعك مخرجی ینه اربعه در و کسر مضافك مخرج مفرداتی مخرجلرینك
بری برینه مضروبیدر که اول مخارج متباینه اولسون یا متوافقه ویا متداخله اولسون مثلا خمس سدسك
مخرجی اوتوز در و سدس ثمنك مخرجی قرق سکز در و ربع ثمنك مخرجی اوتوز ایکیدر و کسر معطوفدن ایکی
مخرج اعتبار ایدرسن اکر متباین بولندیلرسه بری برینه ضرب ایدرسن ویا متوافق بولندیلر ایسه برینك
وفقی آخره ضرب ایدرسن ویا متداخل بولندیلرسه اکثریله اکتفا ایدرسن بعده حاصل ضربی مخرج کسر ثالثله
اعتبار ایدوب منوال مرقوم اوزره عمل ایدرسن تا کسور معطوفه نهایت بولنجیه دکین کیدرسن هر نه
حاصل اولدیسه اول کسورك مخرجی اودرکه تحصیل ایدرسن ٭ پس مخرج کسور تسعه یی تحصیل ایتدکده
اثنینی ثلاثه یه ضرب ایدرسن که متباینلردر و حاصل اولان سته یی نصف اربعه یه ضرب ایدرسن که انکله متوافقدرلر
حاصل اولان اون ایکی یی خمسه یه ضرب ایدرسنکه متباینلردر و سته ایسه حاصل اولان التمشه داخلدر پس
حاصل ایله اکتفا ایدوب انی سبعه یه ضرب ایدرسنکه انکله متباینلردر و حاصل اولان درتیوز یکرمی
ثمانیه نك ربعنه ضرب ایدرسنکه متوافقدرلر و حاصل اولان سکز یوز قرق ثلث تسعه یه ضرب ایدرسنکه ثلث
ایله متوافقدرلر و عشره ایسه حاصله داخلدر که ایکی بیك بشیوز یکرمی یه بالغ اولشدر بونکله اکتفا ایدرسنکه
تمامنی بولمشدر واما تجنیس اودرکه عدد صحیحی متضمن اولان کسرك جنسندن کسور ایدرسن وبونك طریقی
بودرکه اکر عدد صحیح ایله کسر اولدیسه اول صحیح قاچ عدد ایسه اول کسرك مخرجنه ضرب ایدرسن حاصل
ضرب اوزرینه صورت کسری زیاده ایدرسن نیه بالغ اولدیسه اول صحیحك اول کسر ایله مجنسی اودر پس
اثنین وربعك مجنسی طقوزدر وسته ایله اوچ خمسك مجنسی اوتوز اوچدر ودرت ایله ثلث سبعك مجنسی سکسان
بشدر واما رفع اولدرکه کسوری صحاح ایدرسن وبونك طریقی بودرکه اکر اولیه کسر اولسه که انك عددی
کندی مخرجندن اکثر کلسه اول عددی کندی مخرجنه تقسیم ایدرسن خارج قسمتدن نه حاصل اولورسه
صحیح اولور وقاچ قالورسه اول مخرجك کسریدرکه قالور ٭ پس اون بش ربعك مرفوعی اوچ صحیح واوچ
ربع اولور واما جمع وتضعیف کسور اودرکه سنکله کسور اولسه انلری جمع ویا تضعیف ایتمکده مخرج
مشترکدن اخذ ایدرسن وعددلرین مخرج مشترکه تقسیم ایدرسن اکر انلرك عددی اول مخرجدن زائد ایسه
خارج قسمت صحاحدر وقالانی اول مخرجدن کسردر واکر عدد کسور مخرج مشترکدن ناقص اولدیسه انی
اول مخرجه نسبت ایدرسن واکر عدد کسور مخرج مشترکله برابر کلدیسه اول حاصل واحددر پس نصف وثلث
وربع واحد ونصف سدسدر وسدس وثلث نصفدر ونصف وثلث وسدس واحددر واوچ خمسك ضعفی واحد
وخمسدر واما تنصیف کسور اودرکه اکر کسور زوج ایسه تنصیف ایدرسن یا فرد ایسه مخرجی تضعیف ایدوب
کسری اکا نسبت ایدرسن که ظاهردر واما تفریق کسور اودرکه ایکی کسور مخرج مشترکدن اخذ ایدوب
برینی آخردن نقصان ایدرسن ونه قالدیسه اول مخرجه نسبت ایدرسن ٭ پس اکر ربعی ثلثدن نقصان ایدرسك
نصف سدس قالور زیرا که مخرج مشترکاری اون ایکیدرکه ربعی اوچدر وثلثی درتدر اوچی درتدن نقصان
ایلدکده بر قالورکه اول اثنی عشرك نصف سدسیدر واما ضرب کسور اودرکه اکر کسر ایکی طرفك برنده
یا صحیح ایله ویا انسز بولندیسه اول مجنسی یا صورت کسر صحیحه ضرب ایدوب حاصلی اول کسرك مخرجنه
تقسیم ایدرسن اکر عددی مخرجندن زائد ویا برابر ایسه والا انی مخرجنه نسبت ایدرسن پس ایکی
صحیح ایله اوچ خمس درت صحیحه ضرب اولنسه اللی ایکی حاصل اولورکه مخرج کسر اولان خمسه یه تقسیم ایدرسن
خارج قسمت اون صحیح وایکی خمس اولور ویا اوچ ربعی سبعه یه ضرب ایدرسن یکرمی بر حاصل اولورکه انی
مخرج کسر اولان اربعه یه تقسیم ایدرسن خارج قسمت بش صحیح وبر ربع اولور واکر کسر ایکی طرفده اولدیسه
وعدد صحیح ایکیسیله یا برینه بولندیسه یا بولنمدیسه مجنسی مجنسنه ضرب ایدرسن یا مجنسی صورت کسره
ویا صورتی صورتنه ضرب ایدرسنکه اول حاصل اولدر بعده مخرجی مخرجه ضرب ایدرسنکه اول حاصل
ثانیدر پس حاصل اولی حاصل ثانی یه تقسیم ایدرسن ثانیدن زائد ایسه یا اکا نسبت ایدرسن ناقص بولندیسه
هر نه خارج اولدیسه مطلوب اودر پس اکر ایکی ونصفی اوچ وثلثنه ضرب ایدرسك سکز وثلث

برکون برکیجه یه قریب مدتده بر دوره سنی تمام ایدر ٭ پس فلك مرقوم سطحنده فرض اولنان نقطه اول
حرکتله ازمنه متساویه ده قسی متساویه قطع ایدر ومرکز عالم حولنده ازمنه متساویه ده زوایای متساویه
احداث ایدر یعنی فلك مرقومك محیطنده منطقه مثللی فرض اولنان دائره اوچیوز التمش متساوی
درجه یه تقسیم اولنوب منطقه مرقومه اوزرنده فرض اولنان نقطه فلك مرقومه حرکت مرقومه ایله
حرکت ایلدکجه هر بر ساعت نجومیده اون بش درجه مسافه قطع ایدوب اولکی ساعتده قطع
ایلدیکی اون بش درجه قوسه ایکنجی ساعتده قطع ایلدیکی اون بش درجه قوسی مساویدر وبو منوال
اوزره حرکتله مرکز عالم حولنده اولکی ساعتده احداث ایلدیکی زاویه ایکنجی ساعتده احداث
ایلدیکی زاویه یه مساویدر وساعات باقیه دخی بوکا قیاس ایله معلوم اولور وبو حرکته مرکز حولنده
متشابه دیرلر واکر بویله اولمسه متشابه دکلدر واما حرکت مختلفه اولدرکه بونك خلافی اوله وینه
حرکت فلك یا مفرده در ویا مرکبه در اما حرکت مفرده اولدرکه بر فلکدن صدور ایلیه واما حرکت مرکبه
اولدرکه بر فلکدن زیاده سندن صدور ایده وهر حرکت بسیطه مفرده در لکن هر مفرده بسیطه دکلدر
وهر حرکت مختلفه مرکبه در لکن هر مرکبه مختلفه دکلدر (نوع رابع) اشکال مسطحه نك مساحه لرین
واشکال مجسمه نك مقدارلرین واشیاء مرتفعه نك ارتفاعلرین بیلدیرر (ای عزیز) معلوم
اولسونکه اهل هندسه دیمشلردرکه مقدار سطح انك مساحه سیدر یعنی بر شکلك مساحه سی
علی انك سطحنك مقدارینی بیلمکدر ٭ پس قائم الزاویه اولان شکل مثلثك مساحه سی قائمه سن
احاطه ایدن ایکی ضلعك برینی ضلع آخرك نصفنه ضرب ایله حاصل اولور واما منفرج الزاویه اولان مثلثك
مساحه سی منفرجه سندن وترینه مخرج اولان عمودی وتری نصفنه ضرب ایله یا عکسیله حاصل
اولور واما حاد الزوایا اولان مثلثك مساحه سی قنغی زاویه سندن اولورسه وترینه مخرج اولان عمودی
وتری نصفنه ضرب ایله یا عکسیله حاصل اولور واما متساوی الاضلاع اولان مثلثك مساحه سی بر ضلعنك
مربعی ربعنك مربعی یعنی ابدا اوچ عدده ضربك جذریله حاصل اولور واما شکل مربعك مساحه سی
بر ضلعنی کندی نفسنه ضرب ایله حاصل اولور واما شکل مستطیلك مساحه سی اضلاعنك برینی
کندی مجاورینه ضرب ایله حاصل اولور واما شکل معینك مساحه سی ایکی قطرندن برینك نصفنی
او برقطرینك کلیسنه ضرب ایله حاصل اولور واما شبه معینك مساحه سی کذلك برقطرینك نصفنی
او برقطرینك کلیسنه ضرب ایله حاصل اولور واما مسدس ومثمن وزیاده زوج الاضلاع اولان اشکالك
مساحه لری نصف قطرلرین نصف مجموعی ضلعلرینه ضرب ایله حاصل اولور وجمیع زوج الاضلاع اولان
اشکالك قطرلری ایکی متقابل اولان ضلعلرینك منتصفلرندن اصل اولنور واما دائره نك مساحه سی محیطنه
برخیط تطبیق ایدوب انك نصفنی نصف قطرینه ضرب ایله حاصل اولور واکر قطر دائره اوچه وسبعه
ضرب اولنسه محیطی حاصل اولوب خیطه حاجت قالمز واکر محیط دائره اوچه وسبعه تقسیم اولنسه
قطری خارج اولور زیرا که هر دائره نك محیطی قطرینك اوچ وسبع مثلیدر انکچون بر دائره نك قطری
یکرمی ایکی یه ضرب اولنوب حاصل ضرب یدی یه تقسیم اولنسه خارج قسمت اول دائره نك محیطی
اولور واکر بر دائره نك محیطی یدی یه ضرب اولنوب حاصل ضرب یکرمی ایکی یه تقسیم اولنسه خارج
قسمت اول دائره نك قطری اولور واما شکل مکعبك مساحه سی شکل مربع مرقومك مساحه سندن معلوم
اولور واما شکل اسطوانه قائمه نك سطحی مساحه سی سهمنی محیطنه یعنی بر قاعده سی محیطنه ضرب ایله
حاصل اولور واما شکل مخروط قائمك مساحه سی رأسیله قاعده سی محیطنی وصل ایدن عمودی نصف
محیطنه ضرب ایله حاصل اولور واما قاعده لری مساحه سی دائره مذکوره حکمنده در واما شکل کره نك
مساحه سی قطرینی دائره عظیمه سی محیطنه ضرب ایله حاصل اولور واما جسم کره نك جمیع مقداری نصف
قطرینی سطحی مثلثنه ضرب ایله ظاهر اولور یاخود قطری مکعبندن سبعنی ونصف سبعنی القا ایدوب باقیدن
دخی کذلك وتسعین القا ایله جمله مقداری حاصل اولور وبونلره قیاس ایله مقادیر ابعاد واجرام افلاك ونجوم
ظاهر ومعلوم اولور واما ارتفاع مرتفعاتنه مقدار اولدیغنی بیلمنك طریقی اوهونی بودرکه بر ارض

مستویده اولان مرتفع نسنه نك مسقط حجرینه واصل اولمق ممکن ایسه اول ارض مستویه ده قامتکدن اطول بر ربع نصب ایدوب اندن اولقدر تباعد ایدرسن که شعاع بصرك اول ربع رأسندن مرور ایدوب اول مرتفعك رأسنه وارە بعده موقفکدن اول مرتفعك مسقط حجری اولان اصلنه وارنجیه دکین اقدام ایله یا سائر اشیاء ایله کیل ایدوب اول مجتمعی اور محلك قامتك اوزرینه اولان فضلنه ضرب ایدرسن بعده اول حاصلی موقفکله اول مرتفعك اصل محلی مابیننه تقسیم ایدوب خارج قسمته قامتکی ضم ایدرسن نه مقداره بالغ اولدیسه اول مرتفعك ارتفاعی اودر و طریق آخری بودر که اول مرتفعك قربنده اول ارض مستویه اوزرنده بر آیینه وضع ایدوب اندن تباعد ایدرسن اولقدر که یدرسن که اول آیینه ده رأس مرتفعی سیر ایدرسن بعده آیینه ایله اصل مرتفعك مابینی قامتکه ضرب ایدرسن وحاصل ضربی موقفکله آیینه نك مابیننه تقسیم ایدرسن پس خارج قسمت اول مرتفعك ارتفاعیدر زیرا که قامتك موقفکله آیینه نك مابیننه نسبتی اول مرتفعك آیینه ایله کندی اصلی مابیننه اولان نسبتی کبیدر ٭ پس مجهول احد الوسطیندر چونکیم اربعۀ متناسبه دن ارتفاع قامت اولدر و آیینه ایله موقفك مابینی ثانیدر و ارتفاع مرتفع ثالثدر و آیینه ایله مرتفعك اصلی رابعدر ٭ پس مجهول ثالثدر وقتا که مسطح طرفینی وسط معلومه تقسیم ایدرسن خارج قسمتله اول مجهول معلوم اولور و بر طریق دخی بودر که بر عصا نصب ایدوب ظلنك کندویه نسبتن بیلورسن پس اول وقت ظل مرتفعدن مقدار ارتفاعن بولورسن وشمس افقدن قرق بش درجه مرتفع اولدقده هر نسنه نك ظلی کندی قدر اولور ٭ امدی فن هندسه دن بو مقدار جه یازلدقده قوله تعالی (اولم ینظروا فی ملکوت السموات والارض) رمزی فن هیئت عالمدن دخی بر مقدارجه یازمغه باعث وبادی اولمشدر تا کیم مطلب اعلی اولان معرفت مولایه معین اوله

• (باب ثانى) •

اثبات كريت هيئت عالى وتفصيل كيفيت احوال افلاك ونجومى حكيمانه فصول عشره ايله تفصيل ايدر

(فصل اول) كريت هيئت عالم اجسامى وكرهٔ عالم اوزرنده رسم اولنان دوائر عظامى وترتيب طبقات افلاك وار كانى وشكل وهيئت فلك اعظمى التى نوع ايله بيان ايدر (نوع اول) تسليم كريت افلاك وعناصرى وكريته متعلق اولان مسائل عجائبى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل هيئت ديمشلردركه اثبات كريت افلاك وعناصر ايچون سوق اولنان ادله دن قطع نظر فن هيئتده لازمدركه عالم اجسامك استداره سى وارضك كريلرى مسلم اوله زيرا كه بو فنك قواعدى جمله اول اصل اوزره مبنيدر غيرى حاله مجال يوقدر وبو رأى فلسفى شرع شريفه مخالف ظن اولنورسه دفع خلجان وحصول اطمينان ايچون منبع فيض لايزالى امام محمد غزالى عليه رحمة الله تعالى حضرتلرينك تهافت فلاسفه نام كتابنده يازديغى عربى عبارت عينيله بو محلده ترجمهٔ تركى قيلنمشدر واول امام همام حضرتلرى بيورمشدركه • معلوم اولسونكه حكما ايله فرق انام بيننده اولان خلاف اوچ قسمدركه بر قسمده نزاع مجرد لفظه راجع اولور مثلا انلر عالمك صانعنه جوهر ديوب جوهرى موضعده دكلدر يعنى مكاندن منزه موجود قائم بالذات ايله تفسير ايلدكلرى كبى وقسم ثانى مذهبلرى اصول دينيدن براصله معارضه ايتمين اموردر • پس انلر ايله انده نزاع ايتمك انبيا تصديقى ضرورتندن دكلدر يعنى اول امورى تصديق انلرى تكذيب وعكس اقتضا ايتمز • مثلا خسوف قمر كرهٔ ارض جرم شمس ايله جرم قمر ميانتنده توسط ايلمكله قمرك نورى زوالندن عبارتدر زيرا كه قمر نورينى كونشدن اخذ ايدر ارض ايسه كره در وسما جملهٔ جانبدن زمينى احاطه ايلمشدر پس قمر ظل ارضده واقع اولسه نور شمس اندن منقطع اولور ديدكلرى كبى ودخى معناى كسوف شمس ارضدن شمسه نظر ايدن شخص ايله جرم شمسك ما بيننده جرم قمرك وقوعى وحائل اولمسيدر وبو حال شمس ايله قمرك رأس وذنب عقده لرنده دقيقهٔ واحده اوزرنده اجتماعى وقتنده اولور ديدكلرى كبى وبونك كبى كلاملرينى دخى نزاع لفظى قسمى كبى ابطال ايله مقيد اولمزز كه ابطالى ممكن ولازم دكلدر • پس اول كيمسه كه بو مقوله امورى ابطالده مناظره يى لوازم دينيه دن ظن ايدر اول كيمسه تضعيف وتوهين وجنايهٔ على الدين ايتمش اولور زيرا كه امور مذكوره نك وقوعنه براهين هندسيه وحسابيه دلالت ايدر بر كيمسه كه اكا مطلع اولوب تحقيقنه قادر اولور وسببندن ووقتندن ومقدارندن ومدت بقاسندن خبر ويرراكاديلنسه كه بو شرع شريفه مخالفدر اول يقين اوزره استدلال ايلديكى امرده شبهه ايتمز بلكه شرع شريفده اشتكال ايدركه يقينه مخالف شرع نيجه اولور ديو توجيه باشلر • پس شرع شريفه بويله طعن ايدنلرك ضررندن بواسطه نصرت ايدنلرك ضررى اكثردر تشكيم عدو عاقل صديق جاهلدن اولى دردينشلر بوندن صكره امام همام حضرتلرى خسوف وكسوف حديثنى نقل ايدوب ديمشلردركه اكر دينلورسه كه حديث شريفك آخرنده بيورلديغى اوزره خسوف تجلى الهى سببيله خضوعدر بو زياده نك نقلى صحيح دكادر صحيح اولديغى تقديرجه دخى امور قطعيه ده مكابره دن تأويلى اهوندر چوق ظواهر ادله رضوحده بو حده منتهى اولميان امور قطعيه مقابلنده تأويل اولنمشدر وكيفيت كه نقلى صحيح اولميه وملاحده نيك اثناى بحثنده مسرور ايدن امورك اعظمى ناصر شرع شريف بونك امثالنى شرعه مخالفدر ديو تصريح ايتمسيدر زيرا كه من بعد شرع شريفى ابطال طريقى اسهل اولور وامور مذكوره يه تسليم لازم اولمق انكبجوندركه حكما ايله بحث عالمك حدوث وقدمنده در حدوث عالم ثابت اولدقده كروى اولسون بسيط اولسون وطبقات افلاك وعناصرى بولدقلرى كبى اون اوچ طبقه اولسون اقل اولسون اكثر اولسون دينه ضرر ويرمز عالم هر نيجه اولورسه اولسون مقصود انك فعل بارى ايله وجوده كلديكيدر • وقسم ثالث اولدركه انده نزاع ايتمك اصول دينيدن براصله متعلق اوله حدوث عالم وصفات صانع وحشر اجساد كبى بو ماده لرده انلر ايله بحث الزامى بر له بحث وكلاملرينى ابطال ايتمك لازمدر مثلا انلر ديرلر كه عالم قديمدر زيرا كه مستند الى القديمدر وهر قديمه مستند اولان قديمدر • پس عالم قديمدر وبز بو كلاملرى ابطال ايدوب ديرز كه عالم حادثدر زيرا كه متغيردر وهر متغير حادثدر • پس عالم حادثدر ديمشدر اول امام همام رحمة الله عليه حضرتلرينك بو كلامى بو محلده يازلمشدر تا كيم اهل ورع باردامورا آتيه يى شرع شريفه مخالفدر ديوردايتمكله مردود اولور قبيلندن ظن ايتميه لر وانكار بولنه كتميه لر (نوع ثانى) كريت عالمى اثبات ايدن ادلهٔ عقليه يى بيلديرر (اى عزيز)

معلوم اولسونکه اهل هیئت دیمشلردرکه جمیع امور عالم بری برینه مربوطدر ونفس عالم بری برینی محیط
وبری برینه مماس کرهلردرکه برابکنه صاله جق مکان خالی اولیوب اجرام علویه واجسام سفلیه ایله طولمشدر
وعالمک هیئت طبیعیهسی شکل مستدیر اوزره اولمقدر واقتضاء طبیعتنه راجع نیچه ادله ایله بودعوی اثبات
اولنمشدر جملهدن بری عالمک هرنه طرفنه نظر اولنسه شکل محدب کورینور وهرقطعهسی برقوس اولدیغی قانون
فکر ونظر وتجربه عقل بشر ایله بیلنور وشکل مستدیر اوسع اشکال اولدیغندن ماعدا ارض وسماده
مشاهده اولنان احوال شکل مستدیردن غیریده اولمق محالدر وطوب زمینی مسطح ظن ایدوب بسیط اولمق
فکرین ایدنلر مغلوب وهم وخیالدر * پس بر وبحر وجبال ووهاد اختلاف اشکالله مجموعی برکره اولوب ظل
ارض ایله قمر منخسف اولدیغی وحین خسوفده ظل ارض وجه قمرده مدور بولندیغی وروی زمینده سیاحتلرک
حرکتیله مواضع طول وعرض اختلاف اوزره بولندیغی جمله دلائل استداره دروکواکب ثوابت قطب عالم
حوالیده دوائر متوازیه اوزره دونوب قطبه قریب اولان موضعده مدار اصغر اوزره ابدی الظهور اولمسی ودائره
افقه مماس کورینن ثابتهدن منطقهیه وارنجیه دکین بحسب البعد زمان خفانک تزایدی تا برحده وارنجیه
دکین که زمان ظهور وخفا برابر اوله بعده زمان خفا تدریج ایله زائد اولوب زمان ظهور کذلک نقصان بوله حتی
اوبر قطب قربنده ابدی الخفا اوله وطلوع ایدن کوکبک افقدن نصف نهاره کانجه دک تدریج ایله مرتفع اولوب
اجزاسنک شیئا فشیئا طلوع ایتمی وبو منوال مذکور اوزره غروبه کیتمسی وکوکبک مقداری دورهسنده
مساوی اولوب طلوع وغروب عندنده بخار ارض ایله متغیر وعظیم کورنمسی ودائما وجه ارضدن سمانک نصفی
باصفنه قریبی کورنمسی وکوکبک اهل مشرق اوزرینه اهل مغربدن مقدم طلوعی ومقدم غروبی وخسوف
وکسوفک ساعتیله ظهوری وشمال طرفنه کیدنلره قطب وکواکب شمالیهنک ازدیاد ارتفاعی وکواکب
جنوبیهنک ازدیاد انحطاطی وجنوب طرفنه کیدنلره قطب وکواکب جنوبیهنک ازدیاد ارتفاعی وکواکب
شمالیهنک ازدیاد انحطاطی وانحداب ماء بحر اهل سفینهدن ستر ایلدیکی سواحل وجبالک توجه ایدنلره ابتدا
اعالیسی کورینوب قریب اولدقجه اسافیلی دخی کورنمسی وکواکبک مدت ظهورنده زمان ارتفاع وانحطاطی
مساوی اولمسی وآفتابک معدل نهار اوزرنده ایکن زمان ظهور وخفاسی مساوی اولدقده طلوع وغروب
ایدیجک ظلی خط مستقیم اوزره نقطه مغرب ومشرقه مقابل وایکی ظلی بری برینه مطابق اولمسی بالجمله استداره
ارض وسمایه دلائلدر اما وقت خسوفده صفحه قمرده دائره شکلنده ظاهر اولان کره زمینک ظلی اولدیغی
ارضک کریتنه دلیل ظاهردر زیرا کرا ارض کره شکلنده اولمیوب یا مثلث ویا مربع ویا مسدس شکلنده
اولسه تقریب انخساف ایله صفحه قمرده ظاهر اولان ظل ارض دخی دائره شکلنده ظهور ایتمیوب یا مثلث
ویا مربع ویا مسدس شکلنده کورنمک اقتضا ایدردی حالا کیم بوجهله خلاف واقعدر وبنه حوادث فلکیه
امکنه متعددهده ارصاد اولنوب جانب شرقده وقت سحرده واقع اولان خسوف وعند الطلوع ظاهر اولان
کسوف اهل غربه کورنمز وجانب غربده عند الغروب حاصل اولان کسوف وعشا وقتنده واقع اولان خسوف
اهل شرقه کورنمز ووسط سماده واقع اولان خسوف وکسوف تحت الارض مقابلهده ساکن اولنلره کورنمز
وتحت الارض وسط سماده واقع اولان خسوف وکسوف فوق الارض مقابلهده ساکن اولنلره کورنمز
فعلی هذا فوق الارض وسط سماده واقع اولان خسوف وکسوف اهل غربه اهل شرقدن مقدم کورینور
مثلا اهل غربه یا سحر ویا ضحی وقتی کورینور واهل شرقه یا عصر ویا عشا وقتی کورینور پس شرقیلرک
طلوع وغروبی غربیلرک طلوع وغروبندن مقدم اولدیغی خسوف وکسوف ایله بیلنور وتحکیم طول بلدان هم
خسوف وکسوف ایله بولنور حالا که بو احوال کرهنک غیریسنده اولمق احتمالی یوقدر وبوجملهدن قطع نظر
هند شرقی اطلاق اولنان هندستانه وهند غربی تسمیه قیلنان ینکی دنیایه بحر محیط ایله سفر ایدنلره شرقا وغربا
کشت وکذار امکانی ظاهر اولوب مغربدن کیدوب تحت الارض بحر مرقوم ایله طولشوب مشرقدن کلان
سفینهلر احوال ارضک استدارهسی دعواسین اثبات ایدوب جمیع ادلهنک خاتمهسی اولوب منازعه بابن سد
ایتمشدر (نوع ثالث) قاعده استداره یه مبنی اولان مسائل عجیبهیی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم
اولسونکه اهل هیئت دیمشلردرکه استداره قاعدهسنه مبنی بوفن هیئتک مسائل غریبهسی واردرکه

هم سؤال وهم استغراب اولنور اما مسئله اولی یوم واحدک اوچ شخصه نسبتله مغایر اولمسیدر مثلا بر موضعدن
اوچ شخصک بری شرقه وبری غربه کیدوب وبری مکاننده مقیم اولسه واول کیدنلر خط مستقیم اوزره
حرکت متساویه ایله سیر ایدوب شرقه کیدن غربدن وغربه کیدن شرقدن کلوب یوم واحدده اول شخص مقیمک
عندنده جمع اولسهلر اول یوم واحد اول شخص واقفه نسبت جمعه اولسه غربه کیدنه نسبت خمیس وشرقه
کیدنه نسبت سبت اولسه پس بونک سری بودرکه مثلا غربینک ایام سیری یدی کون اولسه سیر شمسه موافق
کتمکله اول ساکنک وقت غروبنده بونک وقت غروبی دور فلکک سبعی قدر مؤخر اولور وبو تفاوتدن یدی
کونده برکون کیجه سیله نقصان حاصل اولوب مکاننه کلدیکی یوم اکا نسبت خمیس دوشر کذلک شرقینک سیری
سیر شمسه مخالف اولمغله غربینک عکسی اول واقفدن سبع دورانک غروبی مقدم اولوب یدی کونده اجزای
تقدم اجتماعندن برکون بر کیجه حاصل اولوب یوم مزبورا کا نسبت سبت دوشر واما مسئله ثانیه بودرکه وجه
ارضده بر بئر عمیق واوزرنده بر مرتفع مناره اولسه اول بئرک قعرنده بر کاسهیی صو طولدیروب اول صویی رأس
منارهده اول کاسهیه قوسهلر الیوب زیاده کاور زیرا که دائره مرکزدن بعید اولدقجه انحداب قوسی قلیل اولور
واجزای عناصر ایسه هرنه حیزده بولنورسه کره عالمدن برقطعهدر پس فم کاسهده واقع اولان دائرهنک قوسی
قعر بئرده مرکز ارضه قریب اولوب منحنی اولور ورأس منارهده اکا نسبت مستقیم اولمغه قریب اولمغله برمقدار
فضله لازم کاور واما مسئله ثالثه بودرکه برغایت مرتفع مناره شرفهسنده ایکی موضعدن بر حجر القا اولنسه
مابین مسقط حجرین مسافهده شرفهده اولان موضعلرندن کمتر اولور مثلا شرفهنک برکنارندن برکنارنه اون
ذراع اولسه مابین المسقطین اون ذراعدن اقل کاور کذلک ایکی دیوارک سقف واساسی محللرندن بعدی
مساوی دکلدر زیرا که ایکی شاقولک مبدا ومنتهاسی برابر اولماز کندکجه تقاربلری مرکز ارضه ملاقاته منتهی
اولسه کرکدر وبنه قاعده استدارهیه مبنی مسائل شرعیه سؤال اولنور اما اولکی مسئله زید انکلیز کمیلریله
عرض تسعینه واردقده التی آی کوندز والتی آی کیجه اولمغله مدت مذکورهده بش وقت نمازی وصوم
رمضانی نوجهله ادا ایدر واما ایکنجی مسئله زید عمرو ایله اشراط ساعتدن اولان طلوع الشمس من المغرب مسئله
سنده مباحثه ایدوب زید بو مسئلهیی علم هیئت قواعدینه تطبیق ممکندر دیسه عمرو انکار ایتسه زیدک الدین
راصد قوانجه منطقة البروج میل کلیدن تجوب تدریج ایله مدت مدیده مرورنده افق استوایه منطبق
اولوب سیارات سائرهنک منطقهلری انک کبی منطبق اولمغله محل غروبدن طلوع ایتمش اولور تحکیم حالا عرض
ستهوستینده شمس محل غروبندن طلوع ایدردیوب وجه توفیق بویله بیان ایلسه عمرو انکارنده مصر اولوب
بو وجهله توفیق ممکن دکلدر دیسه واکر ممکن اولورسه عورتم مطلقه اولسون دیسه طلاق واقع اولورمی واما
اوچنجی مسئله زید مکه شهرندن غیری یرده برمکان واردرکه اول مکانده جهات اربعه قبلهدرکه اول بیت شریفک
سمت قدمیدر دیسه عمرو انکار ونفی ایدوب ونفی واثباته عتق رقبه تعلیق ایلسهلر قنغیسنک واقع اولور بو اوچ
سؤالک جوابنه تعرض اولنمدی (نوع رابع) افلاک وارض امورنی ضبط ایچون کره عالم اوزرنده وضع ورسم
اولنان دوائر عشره عظامی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت افلاک وارض امورنی ضبط وبری
برینه ربط ایچون کره عالم اوزرنده نیچه دوائر مختلفهیی اقطابیله اثبات ایتمشلردر ودوائر مشهورهیی ایکی قسم
اعتبار ایدوب برقسمی دوائر عظام وبرقسمی دوائر صغار عدایتمشلردر اما دائره عظیمه اولدرکه بالاده بیان
اولندیغی کبی کره عالمی تنصیف ایدوب مرکزی شبهه سز مرکز عالم اوله واما دائره صغیره اولدرکه کره عالمی تنصیف
ایتمز هرچند که دیکره سنه نسبتله عظیمه ایسه ده اکا صغیره دیرلر مناطق تداویر کبی اما دوائر عظام اوندرکه
دائره معدل النهار ودائره منطقة البروج ودائره مارة بالاقطاب الاربعه ودائره افق ودائره نصف النهار ودائره
ارتفاع ودائره اول سموت ودائره میل ودائره عرض ودائره وسط سماء الرؤیهدر وبو دوائر مذکوره مشهورهنک
بعضیسی کره عالم اوزرنده منفصل ومتحرک وضع اولنمشدر وبعضیسی متصل وثابت رسم اولنمشدر اما منفصل
ومتحرک اولان دوائر عظام التی دائرهدر بری دائره افقدر وبری دائره نصف النهاردر وبری دائره ارتفاعدر
وبری دائره اول السموتدر وبری دائره میلدر وبری دائره عرضدر واما متصل وثابت اولان دوائر بوسته
مذکورهنک غیریسی اولان دوائر عظام ودوائر صغاردر اما دوائر عظام عشرهدن دائره اولی معدل

النهاردر وفلك مستقيم دخی دیرلر وبو کا انکیچون معدل دیرلرکه شمس بو کا مسامت اولدقده عرض تسعیندن ماعدا
جمیع نواحیده لیل ونهار تقریبا معتدل یعنی مساوی اولور وبو معدلك سطحنده کرهٔ زمین اوزرنده مرتسم اولان
دائره یه خط استوا دیرلر زیرا که فلك انده استوا اوزره دولاب کبی دونر یعنی معدل النهار عالمی قاطع فرض
اولندقده خط استوا سطح ارض اوزرنده اندن حادث اولان دائره نك محیطیدر ومعدل نهاره موازی اولان
دوائره مدارات یومیه دیرلر وبونلر دوائر صغار موهومه درکه فلك اعظمده فرض اولنان هر نقطه دن فلك
مرقومك دوریله انك اوزرنده ایکی قطبی اولان قطب عالم ایله منطقه سی اولان معدلك اراسنده مرتسم اولورلر
وبو دوائر حرکت یومیه ایله رسم اولندقلرندن بونلره مدارات یومیه دیرلر واما دائرهٔ ثانیه منطقة البروجدر
وفلك البروج دخی دیرلر وبروج اثنی عشر بونك اوزرنده اعتبار اولندیغندن بوکا دائرة البروج دخی دیرلر وبوکا
موازی اولان دوائره مدارات عرض دیرلر زیرا که مرکز کوکب انلرك برینك سطحنده بولنسه دائرهٔ
بروجدن شماله یا جنوبه مائل اولمش اولور پس اول کوکبك عرضی اول دائره ایله دائرة البروج اراسنده اولان
مسافه در وبو دوائر دخی مدارات یومیه کبی صغار موهومه در چونکه فلك البروجك ایکی قطبی کبی دائرهٔ
البروجك ایکی قطبیدر عالمك ایکی قطبی اولان معدل نهارك قطبلرندن بشقه دره پس لازمدرکه معدل نهار ایله
دائرهٔ بروج محیط عالم اوزرنده ایکی نقطهٔ متقابله عندنده تقاطع ایده لرکه اول نقطه لرك آراسنده هر برندن نصف
دائره منحصر اوله زیرا که دائرهٔ بروج معدل کبی عظیمه در واول نقطه نك بری که فلك البروج معدلدن شماله
میلی اندن باشلر اکا نقطهٔ اعتدال ربیعی دیرلر زیرا که شمس اکا کلدکده اکثر معموره ده فصل ربیع
حاصل اولور ومقابلنه نقطهٔ اعتدال خریف دیرلر وینه لازمدرکه دائرهٔ بروجك معدل نهاردن غایت بعدی
نصفلری منتصفنده ایکی نقطه عندنده اوله که بری قطب شمالی سمتنده در واکا نقطهٔ انقلاب صیفی دیرلر واوبری
قطب جنوبی سمتنده در واکا نقطهٔ انقلاب شتوی دیرلر پس بو ایکی تقاطع وایکی بعد ایله دائرهٔ بروجك
درت نقطه سی متعین اولمشدرکه انلرله درت ربعه منقسم اولور بعده بو درت ربعدن ایکی ربع متلاصقك
هر بری اوزرنده ایکی نقطه فرض اولنمشدرکه انلرله اول ربعلر اوچر متساویه قسمله منقسم بولنمشدر بعده
التی دائرهٔ عظیمه توهم قیلنمشدرکه جمله سی ایکی نقطهٔ متقابله ده یعنی ایکی قطب بروج اوزرنده تقاطع
ایتمشلردر واما دائرهٔ ثالثه اقطاب اربعه دن مرور ایدن دائره درکه دوائر مستهٔ مذکوره نك بریدر وبونك کرهٔ
عالم اوزرنده ایکی قطبی ایکی نقطهٔ اعتدالدر وبو دائره ایکی قطب عالمدن وایکی قطب بروجدن وایکی نقطهٔ
انقلابدن مرور ایتمشدر انکیچون بوکا الدائرة المارة بالاقطاب الاربعة دیرلر ودوائر ستهٔ موهومه نك بری اول
دائره درکه ایکی نقطهٔ اعتدالدن مرور قیلمشدر وقطبلری ایکی نقطهٔ انقلاب اولمشدر ودوائر ستهٔ دن قالان
درت دائره اول ایکی ربع اوزرنده فرض اولنان درت نقطه دن واول دردلك مقابلنده بولنان درت اخر
نقطه دن مرور ایتمشلردر وبونلرك قطبلری دائرهٔ بروج اوزرنده فرض اولنان نقطه لردر پس فلك ثامن بو دوائر
سته ایله اون ایکی قسم اولمشدر وهر برقسمی ایکی نصف دائره احاطه قیلمشدر وهر قسمده منطقهٔ بروجده
بولنان قوس بروج اسمیله شهرت بولمشدر انکیچون فلك ثامنك اسمی فلك البروج اولمشدر وبو دوائر ستهٔ عالمی
قاطع فرض اولنسه فلك اعظم وافلاك ثمانیه نك جمله سی اون ایکی برجه منقسم اولور واما دائرهٔ رابعه دائرهٔ
افقدر وبر دائرهٔ عظیمهٔ متحرکه درکه فلکك کورینن نصفندن کورنمین نصفنی فصل ایتمشدر وبوکا نسبتله طلوع
وغروب کواکب متعین ومعلوم اولمشدر وبونك ایکی قطبی سمت رأس وقدم بولنان ایکی نقطه در وبو دائرهٔ
افق معدل نهاری ایکی نقطه ده تنصیف ایتمشدرکه برینه نقطهٔ مشرق ومطلع اعتدال دیرلر وبرینه نقطهٔ
مغرب ومغرب اعتدال اطلاق ایدرلر وبو ایکی نقطه ماببنی وصل ایدن خط مستقیمه خط مشرق ومغرب وخط
اعتدال دیرلر وبو دائرهٔ افق دائرهٔ بروج ایله تقاطع ایلدیکی ایکی نقطه یه طالع وغارب دیرلر ونقطهٔ مشرق ایله
دائرهٔ بروج یا مرکز کوکب اراسنده دائرهٔ افقدن واقع اولان قوس اقصره سعة المشرق دیرلر ونقطهٔ مغرب ایله
انلرك اراسنده بولنان قوس اقصره سعة المغرب دیرلر وبو دائرهٔ افقه موازی اولان دوائر صغاره مقنطرات
دیرلر ودائرهٔ افقك فوقنده بولنانلره مقنطرات ارتفاع اطلاق ایدرلر وتحتنده بولنانلره مقنطرات انحطاط
دیرلر واما دائرهٔ خامسه دائرهٔ نصف نهاردر وبو دخی بر دائرهٔ عظیمهٔ متحرکه درکه ایکی قطب عالمدن ونقطهٔ
سمت رأس وقدمدن مرور ایتمشدر وبونك ایکی قطبی نقطهٔ مشرق ونقطهٔ مغربدر وبو دائرهٔ نصف نهار

دائرهٔ

دائرهٔ افقی ایکی نقطه ده تنصیف ایتمشدرکه بری نقطهٔ جنوب وبری نقطهٔ شمالدر وبو ایکی نقطه نك مابینی
وصل ایدن خطه خط نصف النهار وخط الزوال وخط الجنوب والشمال دیرلر وبومذکوراتك جمله سی عرض
تسعینك غیرنده در * واما دائرهٔ سادسه دائرهٔ ارتفاعدر وبوکا دائرهٔ سمتیه دخی دیرلر وبو بر دائرهٔ عظیمهٔ
متحرکه درکه سمت رأس وقدمدن مرور ایدوب اول خطك راسندن عبور ایتمشدرکه اول خط مرکز عالمدن
کاوب مرکز شمسدن یا کوکبدن چقوب سطح فلك اعلایه چیقمشدر وبو دائرهٔ ارتفاع اول دائرهٔ افق زوایای قائمه
اوزره ایکی نقطه ایله تقاطع ایتمشدرکه اول نقطه لر ثابت اولیوب دائرهٔ افق اوزرنده انتقال شمس وکوکب
حسبیله منتقل اولورلر وهر برینه نقطهٔ سمت اطلاق ایدرلر وبو نقطه لرله نقطهٔ مشرق ونقطهٔ مغرب اراسنده دائرهٔ
افقده بولنان قوسه قوس سمت دیرلر وبو ایکی نقطهٔ سمت ایله نقطهٔ جنوب ونقطهٔ شمال اراسنده بولنان قوسه تمام
سمت اطلاق ایدرلر وبو دائرهٔ ارتفاع دائرهٔ نصف نهاره بر کون بر کیجه ده ایکی دفعه منطبق اولور * واما دائرهٔ
سابعه دائرهٔ اول السموتدر وبو بر دائرهٔ عظیمهٔ متحرکه درکه نقطهٔ سمت رأس وقدمدن ونقطهٔ مشرق ومغربدن
مرور ایدوب وبونك قطبلری نقطهٔ جنوب وشمالدر وبو دائرهٔ اول السموت اول دائرهٔ نصف نهار ایله نقطهٔ سمت
رأس وقدمده زوایای قائمه اوزره تقاطع ایتمشدر وکرهٔ عالم بو دائره ایله ودائرهٔ نصف نهار ایله ودائرهٔ افق ایله
سکز برابر قسم اولمشدرکه دردی فوق الارض ودردی تحت الافق بولنمشدر وبو دائره یه انکیچون اول السموت
دیرلرکه دائرهٔ ارتفاع بونك اوزرینه منطبق اولدقده انك قوسی سمتی وتمام سمتی قالمز ودائرهٔ اول السموته مماس
اولان مدار یومی یه مدار بلد دیرلرکه اهلنك سمت رأس مداریدر * واما دائرهٔ ثامنه دائرهٔ میلدر بو دخی
بر دائرهٔ عظیمهٔ متحرکه درکه معدل النهارك ایکی قطبندن مرور ایتمشدر ومعدل نهاردن بعد کوکب ومیل
منطقة البروج بونکله بیلنمشدر وبوکا میل اول دینلمشدر * واما دائرهٔ تاسعه دائرهٔ عرضدر وبو دخی بر دائرهٔ عظیمهٔ
متحرکه درکه فلك بروجك ایکی قطبندن مرور ایدوب اول خطك راسندن عبور ایتمشدرکه اول خط مرکز عالمدن
کلوب مرکز کوکبدن چقوب سطح فلك بروجه خروج ایتمشدر وبو دائرهٔ عرض ایله عرض کوکب بیلنمشدر
ومعدل نهاردن فلك بروجك میل ثانیسی بونکله بولنمشدر * واما دائرهٔ عاشره دائرهٔ وسط سمادر وبو دائره
منطقة البروجك ودائرهٔ افقك اقطابندن مرور ایتمشدر وبونك ایکی قطبی طالع وغارب نقطه لریدر ودائرهٔ افق
ایله قطب منطقة البروج اراسنده یا عکسیله بو دائره ده واقع اولان قوس اقصر عرض اقلیم رؤیتدر وبو اراده
بو دوائر عظامی بیان ایله اکتفا اولنوب دوائر باقیه یی مجازی کادکجه یازلمق خوش کلمشدر (نوع خامس)
هیئت طبقات افلاك کلیه یی واثبات حرکات افلاك جزئیه یی وکیفیت حرکت دوریهٔ یومیه یی وتحدید جهات
وماهیت اجرام علویه یی اجمالا بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت دیمشلردرکه اول مبدع بدایع
مصنوعات جناب حکیم خلاق کائنات جل جلاله حضرتلرینك مرادو صنعیله جمیع اجرام افلاك واجسام
عناصر تا حالك اوراق کلم مثال بری برینك درونده حال کرات عدیده اولوب علی الترتیب کبراسی صغراسنی محیط
ومحدق وجمیع جهتلردن مماس ومطبق جمله سی کرهٔ واحده شکلنه کیروب عالم جسمانی قدرت وحکمت ربانی
برله بو نظام بدیع الانتظام حکمت ارتسام اوزره طرح وتأسیس اولنمشدر بلکه بو هیکل غریب الترکیب وعجیب
الترتیبك شکل وهیئتی جمیع حکمای اسلامك واکثر علمای دینك رأی اصابت قرینلری اوزره بویله اخذ وقبول
اولنمشدرکه عالم اجسام بری برینی محیط کرات وعناصر اوزرنده افلاك بصل مثالی طبقات اولوب مجموعی بر طوب
شکلنه کیرمشدر واجرام اثیریه یعنی افلاك کلیه طقوزه منحصر اولوب جمیع اجرام عالیات وعناصر سفلیاتك
چاق وسطنده بر جزو متوهم واردرکه اول مرکز عالم وزیر پای امدر وبو طقوز عددسمواتك اکبر واعظمی فلك
اطلسدرکه محدد جهات جهان ومعین اوقات زمان اودر وفلك مرقوم افلاك سائره یی قبضهٔ حکومتنه الوب
یکرمی درت ساعتده بر کره جمیع کواکب نیرات وثابتات وسیارات ایله شرقدن غربه دور ایدر * پس دائما
طلوع وغروب که لیل ونهار وروز روشن وشب تارده واقع اولور جمله سی انك حرکتنه منوط ومربوطدر
وبو افلاك تسعه نك فلك اخیری فلك قمردرکه کائنات جو سمایی وعالم کون وفسادی واشیایی جمله جهتلرندن
احاطه ایتمشدر وکرات عناصر اربعه بو فلك قمرك درونده مراتبنجه قرار وثبات بولمشلردر وعلی کل حال جانب
محیط جهت فوق وجانب مرکز جهت تحت اولوب بسیط ارض ومادهٔ قائم وسائر اولان اشخاصك رأسلری

فلك قمر سطحنه وتقعرلری مرکز عالم جهتنه واقع اولدیغی امر مقرردر وبو افلاك تسعه ومافیها صاف ومضئ وشفاف اولوب کمال صفوتلرندن بونلره کاه بللوری وکاه جدی وکاه آبی اطلاق ایتمشلردر اکرچه کلیات وجزئیات افلاك وعناصر خلالنده فضله ویا خلا اولمدیغنده حکمانك جملهسی اتفاق اوزره کتمشلردر لکن ماورای فلك اعظمده یعنی متواتر اولان خلایی حکما قدما مادهدن مجرد بر بعد موجود دیمکله ومتکلمون بعد موهوم ایله تعبیر وتفسیر ایتمشلردر چونکه افلاك کلیه تعیینی احوال سموات ضبطنه وفا ایتمیوب اهل هیئت سبعه سیارهیه عارض اولان اموری مشاهده ایلدیلر یعنی کواکب مرقومهده کاه استقامت وکاه اقامت وکاه بطوء وکاه سرعت وکاه رجعت کوروب کاه آفتاب کبی میل کلیدن عبارت اولان ایکی انقلاب نقطهلری بیننه سیری تخصص ایتدکلرینی وکاه سیارات سائره کبی انقلاب نقطهلرینی شمال وجنوبه عظیم تجاوز ایله کتدکلرینی وکاه ضیالری ازدیاد وکاه نقصان بولوب بویله حالات ایله کاه ارضه قریب وکاه بعید اولدقلرینی واحوال خسوف وکسوف دخی مطرد اولیوب کاه کلی وکاه جزئی اولدقلرینی کوروب ملاحظه ایلدیلر والحاصل وقتاکه انلر سمواتك بو مذکورات امثالی امور مختلفهسین نظرده معاینه ایلدیلر * پس علل واسبابنی شرح وبیان وتقویده وتعدیل وتسویه وتنظیمده افلاك کلیه نك درونلرنده یعنی متحد المرکز اولان ایکی سطح متوازی بیننده واقع تخنلرنده ارضه شامل وغیر شامل مرکزلری وقطبلری متحد ومختلف وغلظتده ورقتده متساوی وغیر متساوی نیجه نیجه افلاك جزئیه فرض ایتمکه محتاج اولوب بونلری اعضای ابدانه تشبیه ایدوب افلاك ثانیه وتداویر اعتبار ایتمشلردر امدی بز اول بدیع السموات والارض اولان صانع حکیم حضرتلرینك دقایق صنعتی وحقایق حکمتی تفکر وتذکره معرفتی طالبلرینه تخیل اجزای افلاك آسان اولوب اول معقولات بو محسوسات امثالی عیان وصفحهٔ بیان اوزره مجسم نشان اولمق ایچون افلاك کلیه نك اشکال وصورتلرین بو محلده رسم وتصویر ایتمشزدر بعده قشور افلاکدن لب لبابنا کهدخول ایدوب اندن کندیکه کلوب ربکی بولمق ایچون ترتیب سمواتی بیان وکتابنده اعلادن اسفله تنزل طریقن طوتمشزدر وصورت افلاك کلیه بودر

(نوع سادس) هیئت فلك اعلینك وسرعت حرکت یومیهسنی وجمیع افلاك وعناصره اولان تحکم وتسلطنی ووسعت فضاسنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت دیمشلردرکه فلك اعلاکه فلك قمره نسبتله فلك تاسعدر بالاده بیان اولندیغی اوزره نیجه نام وشان ایله شهرتیاب اولمشدر ومرکزی مرکز عالم ورقابی قطب عالم اولوب ایکی سطح متوازی برله محاط بر جرم کری ونجوم وکواکبدن معرا اولمغله فلك اطلس تسمیه اولنمشدر وجمیع اجرام واجسامی محیط اولمغله عالم جسمانی کندیده نهایت بولوب فوق حقیق ومحدد جهات اولمشدر وماورای سماواتده خلا وملا امتناعی فرض اولنمغله بونك سطح محدبی برنسنهیه مماسدن بریدر وبللور کبی جسم بسیط صافیدر وجمیع نقوشدن عاریدر لکن سطح مقعری کندی جوفنده اولان فلك ثوابتك سطح محدبنه مماسدر وبو فلك اعظمك تحتنده افلاك جزئیه فرض اولنمغه احتیاج اولمیوب انجق دوائر عظامدن معدل النهار دائرهسی بونك محیطنده ایکی قطبی منتصفنده دائرهٔ میل فرض اولنمشدر وفلك مرقوم بو کونه وسعت وعظمتیله مرکز عالم حوالندهشرقدن غربه حرکت وضعیهٔ سریعهسیله دورنده اولان افلاکی بالجمله وکرهٔ ناری وکرهٔ هوادن بر مقداری دوندروب یکرمی درت ساعت مستویهده بر دورهسنی تمام ایدر وهر فلکك بر مکانی وحیزی واردرکه اندن مرکزا انتقال ایتزلکن کندی مکاننده جمیع اجزاسیله حرکت وضعیه برله متحرکدرکه عارفة العین قدر ساکن اولمازوفلك اعظمك منطقهسی حرکتی بغایت سریعدر * تنکیم برهان هندسیه ایله ثابتدرکه فرس حدود رکض شدید حالنده ایکی ایاغن قالدیروب قو یننجه دك فلك اعظم اوچ بیك فرسخ مسافه حرکت ایدر سبحان الصانع الحکیم بونه سرعت غریبهدر ونه قوت عجیبهدرکه بر لحظهده قطار کرهٔ زمیندن زیاده مسافهٔ شمسی فلکیله الوب کیدر وبو سرعته اول حدیث شریف شهادت ایدرکه حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم جبریل امین علیه السلامه زوال وقتنده سؤال ایتمشدرکه (یا اخی یا جبریل هل زالت الشمس) جبریل امین جواب ایتمشدرکه لا نعم پس حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم سؤال ایتمشدرکه لا نعکره نعم نیچون دیدك جبریل امین جواب ایتمشدرکه سن سؤال ایلدکده هنوز شمس زائل اولمشدی بن لا دینجه دك شمس بشیوز فرسخ مسیرهسی قطع ایدوب نصف نهاردن زائل اولمشدی انکیچون نعم دیدم وحق تعالی بونی نص ایله بیورمشدرکه (والشمس تجری لمستقر لها ذلك تقدیر العزیز العلیم) نفی ایله قراءت ایدنلرك روایتی اوزره دروانلر ابن عباس وابن مسعود وعکرمه وعطا رضی الله عنهم حضرتلریدر اکرچه اهل حساب واهل هندسه افلاك ونجومك ابعاد واجرامنك اثخان ومساحهلرین حساب وقیاس ایله تفصیل وتطویل اوزره بیان وعیان ایتمشلردر لکن فلك اعظمك عظمتی مقدارینی بیلمکده ووسعتی مساحهسین تحصیل قیلمقده ومرکز عالمدن بعد سطح محدبنی حساب وقیاسدن عجز وقصورلرینه اعتراف واقرار ایدوب انی انجق خالق ایدن خلاق بیلور دیمشلردر اما افلاك سائرهیی وکواکب ثوابت وسیارهیی اهل حساب وهندسه آلات رصدیه ایله کیل وتقدیر ایتدکلری اوزره بونده بر مقدار اشارتله بیان ایتمك مناسب کورلمشدر تاکیم بزم مقصد اقصامز اولان معرفت مولایه وسیله بو انسان اطوار صنعتلرین تذکر واسرار حکمتلرین تذکر وآثار قدرت وعظمتن تدبر وتماشا ایدن اولوا الالبابه آسان اولوب بلاپی کندی وجودلرنده موجود کوروب عارف نفس اولهلر اندن معرفت ربه یول بولهلر اکرچه افلاك ونجومی کیل وتقدیر حکمت ریاضیهدن بی بهره اولان کمسهلره بعید ومحال کورینورلکن نفس الامرده محقق وثابت علوم یقینیه قواعدینه مبنی احکام عقلیهدر * واما ماهیت اجرام علویه حکمای قدما عندنده جمیع افلاك ونجوم اجسام بسیطهدرکه نه ثقیلهدر ونه خفیفهدر ونه حارهدر ونه باردهدر ونه رطبهدر ونه یابسهدر ونه خرق قبول ایدر ونه التیام قبول ایدر بغایت لطیف وصافیدرلر * تنکیم حق تعالی بیورمشدر (لخلق السموات والارض اکبر من خلق الناس ولکن أکثر الناس لا یعلمون فسبحان الله العظیم ذی القدرة والجلال وسبحان من أوجد العالم وأبدعه علی غیر مثال وقدر حرکات الافلاك وتعاقب الایام واللیالی (ربنا ما خلقت هذا باطلا سبحانك فقنا عذاب النار واجعلنا من المتفکرین فی خلق السموات والارض واختلاف اللیل والنهار (فصل ثانی) هیئت سماء ذات البروجی واشکال واسماء بروجی وطبایع مثلثات بروجی وثوابتدن منازل قمره خروجی ومعرفت ابعاد واجرامی درت نوع ایله بیلدیرر (نوع اول) فلك ثامنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت دیمشلردرکه

افلاك وعناصرك اون اوچ طبقه سی بری برینی محیط اولوب بری برینه برمرتبه مماس ومطابق اولمشدركه
افلاك وعناصرده ذره قدر خالی قالمیوب لبالب طولمشدر وجمله سی باشقه دونوب وجودكه ظروف
وقشور اولمشدر * پس خارج اولان طرفك بالاده بیان اولنان فلك اعظمدر وانك داخلنده بولنان قشرلك
فلك ثامندر كه فلك بروج وفلك ثوابت نامیله مشهوردر وفلك اعظمك جوفنده قرار وثبات ایله مذكوردر
ومركزی مركز عالم اولوب قطبی قطب عالمدن برجانبه یكرمی اوچ ونصف درجه میل قیلوب ایكی سطح
متوازی برله محاط برجرم كریدر وسطح محدبی فوقنده اولان فلك اعظمك سطح مقعرینه مماس ایله طولمشدر
وسطح مقعری جوفنده اولان فلك زحلك سطح محدبنه مماس اولمشدر وكواكب وثوابت بحساب ایله مرصع
ومزیندر وتصاویر متخیله بروج اثنی عشر ایله منقش وملوندر ومحرك الكل اولان فلك الافلاك ایله مركز عالم
حولنده شرقدن غربه حركت ایدوب مرافقسیله یكرمی درت ساعت مستویه ده بردوره سنی تمام ایلدیكندن
غیری كندی حركت ذاتیه سیله قطب عالمدن غیری اولان قطبی اوزره ومعدلدن غیری ایكی جانبه قطبی
مقداری مائل اولان منطقه سی اوزره غربدن شرقه بطیء دور ایدر وآهسته حركتیله تحتنده مركوز اولان
ثوابتی بالجمله اول جانبه الوب كیدر وبتمش سنه شمسیه ده كندی منطقه سی اجزاسنده انجق بردرجه قطع ایدر
پس ایكی بیك و یوز سنه ده بر برجی كیدر ویكرمی بش بیك ایكیوز سنه ده بردوره سنی تمام ایدر وحكما كلامنده
بومدت مرقومه تمامنده بروج حركتلرندن جمیع امور عالم باتقدیر حكیم اعلم سراپا تجدد ایلر دیمشلردر وبو فلكك
دخی تحتنده افلاك جزئیه فرضنه حاجت قالمیوب انجق دوائر عظامدن برمنطقة البروج دائره سی فلك
مرقومك محدبنده بین القطبین فرض اولنوب اشكال بروج اثنی عشر بو منطقه نك نفسنده تعیین اولنمشدر
والتی دائرۀ عظیمه مذكوره دخی بو فلكك ایكی قطبی اوزرنده متقاطع فرض اولنوب فلك مرقوم بودوائر سته ایله
بطیخ مضلع شكلنده اون ایكی قسم اولوب هر برقسمنه براسم ایله برج اطلاق اولنوب * مثلا برج حمل دینلمشدر
(نوع ثانی) كواكب مرصوده ایله بولنان اشكال واسماء بروجی ومثلثات اربعه سنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم
اولسونكه اهل هیئت دیمشلردركه بروج اثنی عشرك هر برنده مثلا شكل بطیخك هر برقصی وسطنده یعنی فلك
ثامنك اون ایكی حصه سندن هر برینك منتصفنده كواكب مرصوده نك مجموعه هیئتی برشكله مشابه
مشاهده اولنوب اول بروجك اسماسنه وجه تسمیه قیلنمشدر مثلا برج حمل فلك ثامنك ساحه سنده
برحصه دركه انك منتصفنده رصد اولنان كواكب برخط ایله بری برینه وصل اولنسه اندن شكل حمل
كورینور وبروج باقیه بوكا قیاس اولنور وبو فلكك تماما مسافه فضاسنده مركوز اولان كرات كواكبدن
حكمای قدمانك رصدلری مقتضاسنجه بیك یكرمی ایكی كواكب منیری محتوی ذی روحه وغیری یه مشابه
قرق سكز صورت تخیل اولنمشدركه اوچیوز قرق التی كواكب مرصوده یی اشتمال الله اون ایكی صورتی مشهور
ومعلوم اولان برج اثنی عشر اسمیله تسمیه ایتمشلردر وصور مرقومه نك یكرمی بری منطقه نك جانب شمالنده
واقع اولوب انلرده اوچیوز التمش التی كواكب ضبط اولنمشدر وقرق سكز صورنك باقیسی اون بش صورت
منطقه نك جانب جنوبنده واقع اولوب كواكب مرصوده دن اوچیوز اون التی كوكب دخی بونلرك ساحه سنده
تعیین اولنوب ذكر اولنان بیك یكرمی ایكی كوكب تماميله متعین اولمشدر (تذییل) معلوم اوله كه مصنف
مرحومك ذكر ایلدیكی اوزره كواكب ایكی قسمه منقسم اولوب برقسمنه ثابته ودیكرینه سیاره تسمیه اولنور
برفرقه سنه ثابته تسمیه اولندیغنك سببی بربرلرینه اولان بعدلری مقداری دائما مساوی اولوب زیاده ونقصان
اولمدقلرینه مبنیدر وانلر بوجهده ذكر اولنان فلك ثوابتدر واوبرفرقه سنه سیاره تسمیه اولندیغنك سببی
كواكب مذكوره بشقه بشقه سیر وحركت ایتدكجه بربرلرینه كاه بعید وكاه قریب اولدقلرینه مبنیدر وانلر
سبعه سیاره دركه هر بری برفلكده مركوزدر واشبو كواكب سیاره بعضا برمحلده اجتماع وافتراق ایدوب
كاه دائرۀ افقك بربرینه مقابل درجاتنده قارشو بقارشو واقع اولورلر كواكب ثابته نك مقداری حكمای
متأخرین قولنجه فقط بیك یوز اون ایكی عدد كواكب اولوب اجسام منیره اولدقلری مبرهندر وبربرلرندن
تمییز اولنمق وهر برینه براسم وضع ایلمك متعذر الامكان اولمغله حذاق فن هیئت مجموعی التمش فرقه یه
تفریق وهر برفرقه سنی برشكل اوزره تنسیق ایلمكی بالاتفاق استصواب ایدوب وهر برشكله متقدمین

بیننده

بیننده كسب شهرت ایتمش كسنه لرك اسامیسندن وبعض حیوانات وادوات وآلات اسملرندن براسم وضع
وتخصیص ایلشلركه رسم اولنان كرۀ افلاك شكلنده منظور ومشهود اولور ذكر اولنان سكسان شكلك هر بری
برقاچ كواكبدن برجمعیت موهومه اولوب انلرك اون ایكیسی منطقة البروجده واقع اولوب كواكب
معدوده دن اوچیوز قرق التی كوكبی محتویدر اسملری بونلردر حمل ١ ثور ٢ جوزا ٣ سرطان ٤ اسد ٥ سنبله
٦ میزان ٧ عقرب ٨ قوس ٩ جدی ١٠ دلو ١١ حوت ١٢ امامنطقه بروجك جانب شمالیسنده اوچیوز
التمش كوكب رصد اولنوب یكرمی برصورته تطبیق ایتمشلردر اسامیسی بونلردر دب اصغر ١ دب اكبر ٢ تنین
٣ قیقاوس ٤ عواء ٥ جاثی ٦ سلیاق ٧ طائره ٨ ذات الكرسی ٩ برساوش ١٠ ممسك ١١ حوا ١٢ حیة الحوا ١٣
سهم ١٤ عقاب ١٥ نسر ١٦ دلفین ١٧ فرس اول ١٨ فرس ثانی ١٩ مرآت مسلسله ٢٠ مثلث شمالی ٢١
امامنطقه نك جانب جنوبیسنده موجود بولنان درتیوز التی كوكبی یكرمی یدی صورته تشبیه ایدوب اسملری
بونلردر قیطس ١ جبار ٢ نهر ٣ ارنب ٤ كلب اكبر ٥ كلب اصغر ٦ سفینه ٧ شجاع ٨ باطیه ٩ غراب ١٠
قنطورس ١١ سبع ١٢ مجمره ١٣ اكلیل ١٤ حوت جنوبی ١٥ عنقا ١٦ غرنوق ١٧ غلام هندی ١٨
طاوس ١٩ نحل ٢٠ مثلث جنوبی ٢١ كلب بحری ٢٢ ذبابه ٢٣ حوت ذوالجناح ٢٤ ازدرها ٢٥ غراب ٢٦
حمامۀ نوح ٢٧ بوسیاق اوزره مجموع التمش عدد اولوب بو صورتلرده بیك یوز اون ایكی كوكب اگرچه رصد
وحساب اولنمش اولوب لكن عدد مذكوره یالكز رأی العین مشاهده اولنان كواكبك مقداری اولمق اقتضا ایدر
فرضا انطاق كهكشان صیق وخرده كواكب كثیره دن برجمعیت اولمق حسبیله عددینك تعیینی محال قبیلندن
اولوب كواكبك ارضه بعد ومسافه لرینك درجه سی جهتیله می كوچك وبعضیسی دخی یولك كورینور هنوز
احوال مجهوله دندر والله اعلم بالصواب تم التذییل امامنطقة البروجده واقع اولان صور كواكب مشهوره نك
اسماسی بونلردر (حمل ثور جوزا) بوكا توأمان دخی دیرلر (سرطان اسد سنبله) بوكا عذرا دخی دیرلر (میزان
عقرب قوس) بوكا رامی دخی دیرلر (جدی دلو حوت) بوكا سمكتان دخی دیرلر وبروج مذكوره نك التیسی
دائرۀ معدل النهارك شمالنده واقع اولمغله بونلره بروج شمالیه دیرلر والتیسی دخی معدلك جنوبنده بولندیغیچون
انلره بروج جنوبیه دیرلر امابروج شمالیه (حمل ثور جوزا سرطان اسد سنبله در) وامابروج جنوبیه (میزان
عقرب قوس جدی دلو حوتدر) وبروج مرقومه نك دردینه منقلبه ودردینه ثابته ودردینه متجسده دیرلر
وامابروج منقلبه حمل وسرطان ومیزان وجدیدر بونلره انكیچون منقلبه اطلاق اولنمشدركه بونلرده زمان
برفصلدن برفصله منقلب اولور اماحملده حلول شمس ایله زمان شتادن بهاره منقلب اولور واماسرطانده حصول
شمس ایله زمان بهاردن صیفه منقلب اولور واما میزانده دخول شمس ایله زمان صیفدن خریفه منقلب اولور
واماجدیده وصول شمس ایله زمان خریفدن شتایه منقلب اولور وابتدای حمله اعتدال ربیعی وابتدای سرطانه
انقلاب صیفی وابتدای میزانه اعتدال خریفی وابتدای جدیه انقلاب شتوی دیرلر وامابروج ثابته (ثور واسد
وعقرب ودلو) دروبونلره انكیچون ثابته دیرلركه منقلبه كبی انقلابده قالورونه متجسده كبی ایكی حالتده
ممتزج اولورلر وامابروج متجسده (جوزا وسنبله وقوس وحوتدر) وبونلره اول سببدن متجسده تسمیه
اولنمشدركه شمس منیر بوبروجك برابرنده ایكن هر برنده زمان كندی حالتیله آخر حالت بیننده ممتزجدر
اماجوزاده زمان ربیعده ایكن صیفه اقبال ایدوب ممتزج اولور واماسنبله ده زمان صیفده ایكن خریف ایله
ممتزج اولور واما قوسده زمان خریفده ایكن شتا ایله ممتزج اولور واماحوتده زمان شتاده ایكن ربیع ایله ممتزج
اولور اماحكمای متأخرین عندنده بروج اثنی عشره سبعه

احوال برج	ربیع	صیف	خریف	شتا
منقلبه	حمل	سرطان	میزان	جدی
ثابته	ثور	اسد	عقرب	دلو
متجسده	جوزا	سنبله	قوس	حوت

سیاره عناصر اربعه امثالی طبایع مختلفه اوزره درلركه
هر اوچ برجی برطبیعتده بولوب مثلثات بروج اطلاق
ایتمشلردر اما (حمل واسد وقوس) مثلثۀ ناریه دیرلركه
هر برینك طبیعتی حرارت ویبوستدر واما (ثور وسنبله
وجدیه) مثلثۀ ترابیه دیرلركه هر برینك طبیعتی برودت ویبوستدر واما (جوزا ومیزان ودلو) مثلثۀ هوائیه
دركه هر برینك طبیعتی حرارت ورطوبتدر واما (سرطان وعقرب وحوت) مثلثۀ مائیه دركه بونلرك هر برینك

طبیعتی رطوبت وبرودتدر * پس توالئ بروج اوزره برج ناری وبرج خاکی وبرج هوائی وبرج آبی دیرلر
اون ایکی برجی بومنوال اوزره عدّ ایدرلر وبردخی بروج اثنی عشرڭ بعضیسن مذکر وبعضیسن مؤنث
طبیعتنده بولوب بعضلرڭ نهاره وبعضلرڭ لیله نسبت ایتمشلردر که آلتی برج مذکر والتیسی مؤنثدر امامذکر
اولان بروج (حمل وجوزا واسد ومیزان وقوس ودلودر) که بروج مفرده در واما بروج مؤنثه (ثور وسرطان
وسنبله وعقرب وجدی وحوتدر) که بونلر بروج مزوجه در * پس برج حملدن بدأ ایدوب توالئ بروج اوزره
برمذکر وبرمؤنث عدّ ایدرلر اون ایکی برجڭ تمامنه دکین کیدرلر * مثلث ناری ومثلث هوائی جمله بروج
مذکر واقع اولوب مثلث خاکی ومثلث آبی جمله مؤنث بولنوب مذکر نهاری ومؤنث لیلی اولمشدر

(نوع ثالث) کواکب ثوابتدن اولان منازل قمری اسماء واشکالیله وفلک بروجده اولان مکانلریله وعرض
اربعنده طلوع وغروبلرڭ اوقات ومواضعیله بیاندر (ای عزیز) معلوم اولسونکه حق تعالی کلام قدیمنده
(والقمر قدرناه منازل) بیوردیغی منازل قمر یکرمی سکزدر که بو فلک بروجده ثابت اولان کواکب
مرصوده دن منطقة البروجڭ قربنده بولنوب قمر کندی فلکی منطقه سنده حرکت ذاتیه غربیه سنه
نصف برج جمله شمس ایله محاق اولدقده هرکیجه برکوکب برابرینه کلدکجه اول کوکب برمنزل اعتبار
اولنمشدر وقمر حرکت سریعه سیله اون ایکی برجی یکرمی سکز کونده قطع ودور ایدوب ینه مکاننه رجوع
ایلدیکندن یکرمی سکز منزل بولنمشدر واولکی منزل شرطین وآخری رشا تسمیه اولنمشدر وهر ایکی منزل ماینی
اون ایکی درجه والتی ایکی دقیقه اولمغله اون ایکی برجڭ هربری یکرمی سکز منزلدن ایکی منزل وثلث منزلی
تقریبا حاوی بولنمشدر والتی سنه مقدم نظم اولنان منظومه مز بونده تحریر قیلنمشدر

الله آدیله باشلرز خبری	قیلدی تقدیر شمس ایله قمری	حمد لله حیینه صلوات
شمس وماه ایلدیکجه خوش حرکات	بعده حق درای اهل خطاب	اهل هیئت سوزنجه در بو کتاب
نظم قیلدم کتاب معتبری	دیدم اسمن منازل قمری	اولدی ایاتی جمله یوز طقسان
ییل بوز التمش بش ایدی سال ای جان	برج ثامن که اون ایکی بولینور	هر بلوکده اوتوزمهم بولنور
اون ایکی برجی اون ایکی آی اولور	اوج بهار اولور اوج دخی یای اولور	اوج خریف اولور اوج دخی قیشدر
چارفصل اون ایکی آی اولمشدر	اول آزار ایکنجی نیساندر	اوج ایار رابعی حزیراندر
خامس اولدی تموز وسادسی آب	اولدی ایلول سابعی بحساب	ثامن وتاسع اولدی تشرینین
قیش دوکانون ویک شباط ای زین	کلدین کون بروج آرالنه	اون کون اقدم شهور رومی بلنه
ون ایکی برجه بونلر اسمادر	برحمل ایکی ثور وجوزادر	سرطان واسدله سنبله در

برج میزان وعقربی بیله در
چونکه شش برج اوتوز یایی کچمش
انده درجه له ثابتات نجوم
اون ایکی برج یکرمی درت ساعت
ساعت اون بش درجه در عادت
اول فلک دور ایدر کونش سیری
اوچیوز التمش بشنده بیری کوکن
چون تحول ایدر هرآی برینه
عرضی قرق جزؤ اولان مکانده اولا
ساعت شب او کیجه اون بش اولور
اوچ کون اوچ کیجه برقراره قالور
نقل ایدنده کون اول حمله
اون ایکی ساعت اوله بی نقصان
هم ینه کون بکون کون اوزون اولور
اول شبڭ ساعتی طقوزی بولور
بعده کون بکون شب اوزون اولور
روز وشب هم برابر اولور او کون
پس ینه کون بکون شب اوزون اولور
عرض مذکوره بو طوری قائمدر
چرخ اولده درقمر مرآت
شمس ایله نور ماه قائمدر
جانی چون کونله ارضڭ آره سیدر
نورلی یاندن بزه خیال کورینور
چارده منزلن مه ایلسه سیر
کورینوب نوری بدر کامل اولور
شمسه اولدقجه مقترب هم آی
بزه طوغری دونر طونوق یانی
اون ایکی برجی کون کسر بر ییل
کونده اون اوچ درجه براولشور
کونده اون ایکی جزؤ او شمس بکر
هر برینه نشانی یلدز اولور
شرطین وبطین وپروین شاع
صرفه عوا سماک وپس غفره
بلده ذابح بلع سعود اخبا
بیلڭ استرسڭ ایله شب نظری
اول کون اولدقده شمس افقده عیان
نقطهٔ مغرب اول بری ییل خوب
قبل بو درت نقطه اوسطن تخمین
پس طلوع وغروبی اندن صای

قوس ایله جدی ودلو وحوت اکیلور
ییل ییل ایامن اوچیوز التمش وبش
دور شرقی سریع سیراندر
ایجزه بردوری ختم ایدر راحت
چرخ چارمده کون مسندر
انده یوق نجم شمسدن غیری
سیر ایدر شمس کونده بردرجه
ییل تمامنده هم کلور برینه
اول جدیه کلسه کون رخشان
کوندزڭ ساعتی طقوزی بولور
بعده کون بکون کون اوزون اولور
کیجه کوندز برابرینه کاه
کون بتاندن طوغانه دڭ کیجه هم
سرطان اولن کونش که بولور
پس کونوزشبدن التی ساعت اولور
تا که میزانڭ اولینه کاور
چون حمل اولیله بوبردر
تا کونش جدیڭ اولینه کاور
چرخ چارمده شمس هرنیجه در
اول مصیقل کثیفدر بالذات
جرم مه مظلم ومدوّر در
ارضه طوغری محاق قاره سیدر
کون بکون آی کونشدن اولوب ایراق) ارضه طوغری یوزی اولور براق
شمس ومه بیننه قریب اوله سیر
چونکه مرآت شمسدر بوقمر
آزار آزار کورینه نورسز جای
آیده بریول بو دور دائمدر
قطع ایدر مه برآیده جملهٔ ییل
شمس ایله چون قمر محاق بولور
اون ایکی برج بیست هشت اولجر
هر نشانڭ براسمی رسمی وار
دبران هقعه هنعه ایله ذراع
هم زبانا وبعده اکلیل
پس مقدم مؤخر اولدی رشا
کوزله هم آفتاب تابانی
نقطهٔ مشرق اولدر ایله نشان
ایکی یاندن دونقطه اوسطی ال
هشت نقطه افقدن ایت تعیین
قرق درجه عرضده منازل تا

ییل باشی اول حمل صایلور
چرخ ثامنده در بوقسم رسوم
هب طلوع وغروب اودوراندر
چون دونر نصف برج برساعت
اوسطنده زمین مرصعدر
غربدن شرقه کون کیدره کون
آیده بر برجی قطع ایدر بیلجه
روز وشب خط استوادده سوا
زمهریر ابتداسیدر اوزمان
پس کیجه کوندن التی ساعت آلور
تا حمل اولن بوشمس بولور
کون طوغاندن بتانه دڭ اوزمان
اون ایکی ساعت اوله اولیه کم
ساعتی روز او کونده اون بش اولور
اوچ کون اوچ کیجه اول قراره قالور
کلسه میزانڭ ابتداسنه کون
شرق وغرب ایکیسنه بریردر
یلده بریول بودوری دائمدر
هم قمر بوفلکده اویلجه در
جرم شمسڭ ضیاسی دائمدر
اول کونشدن بکا منوّردر
ایرتسی کیجه چون هلال کورینور
شمس ایله ماه خوش مقابل اولور
ظلمت لیلی نور محض ایلر
چون بولور هم او شمس تابانی
بو محاق وبو بدری قائمدر
غربدن شرقه هم قمر طولشور
ایرتسی کیجه آی مقدم اولور
پس منازل یکرمی سکز اولور
صای مرتب بریله ییل ای یار
نثره وطرفه جبهه وزبره
قاب وشوله نعایم خوش بیل
کولڭ بوزنده منازل قمری
چون بولور ابتدای میزانی
هم ایدنده او کون افقده غروب
قبل نشان نقطهٔ جنوب وشمال
افق فرض ایت اوچیوز التمش پای
اول افقدن بورمه طوغه بتا

چون یارم ساعت اول شب ایده
هم یکرمنجی جزو خلالندن
بر ذراع ایکیسی اراسی صای
بر کوچك یلدز اسمی باطندر
نقطهٔ مشرقك شمالنه باق
برج ثورك اوننده بولدی قرار
نقطهٔ مشرقك شمالندن
ثورك یکرمی دردی منصبدر
نقطه دن اون سکز درجه شمال
برج جوزاده جای سکزدر (درت
نقطهٔ مشرقك شمالی همین
برج جوزاده بیستده عیان
نقطهٔ مشرقك شمالنه باق
سرطان جزو خامسنده منیر
نقطهٔ مشرقك شمالنه کیت
غربی شعرای شامیدر بلقب
اولسه ساعت یدی اوشب کامل
هم یکرمی بشنجی جزونی ال
اسمی شعرای یمانیدر بیل
کورینور طرفنه تاسع ایله نظر
ایکی یلدزبری اسددندر
عاشر ماه جبهه ایده ظهور
برمعوج خط اوزره درت کوکب
هم اسددن بری یکرمی سکز
نقطهٔ مشرقك شمالنه وار
سنبله اون بشی اکامسکن
صرفه برنجمی اول قدرك
سنبله آخریدر آکامکان
چون منازلدن اون اوچینه همان
مغربه باق اوشب هم ایله نشان
نقطهٔ مغربه نظر حوش قیل
رسمیدر بیست وپنجم میزان تاکیم
نقطهٔ مغربك شمالی ال
بریدر جزو اول عقرب
چار منزل علی التوالی اول
شانزدهم زبانا ایده غروب
ایکی یلدز مقابل وبراق
برج عقرب اونیدر آکامکان
نقطهٔ مغربك جنوبنه باق

مرور) ابتدای منازل ایده ظهور
شرطین ایکی نجم عالیدر
بیست وهشت حلدر انلره جای
شرطینیدن مؤخر اوله براه
نقطه دن طوغه قرق درجه ایراق
چون ایکی ساعت اول شب ایده عبور
هر اوتوز درجه کمالندن
اول شب اوچ ساعت وربعده همان
برق اورر نجم خامس فی الحال
بچق ساعت اول شب ایته هجوع
جزو ثامنده شکل نقاه‌نشین
بش بچق ساعت اول شب ایتسه مرور
نقطه دن اون سکز درجه ایراق
بکله بش ساعت اول شب ایله نکاه
نقطه دن قرق درجه تخمین ایت
اولدر اول شمالی بریلدز
کورینور نثره هشتم منزل
خرده انجمدن ابرباره سیدر
هم اسد اولنده درحاصل (چون
نقطهٔ مشرقك شمالندن
اسدك اون بشنده روشندر (هشت
نقطهٔ مشرقك شمالنی ال
اول جنوبی عظیم وروشن هب
اولسه ساعت طقوز بچق اومعر
قبل یکرمی بشنجی جزوده قرار
چون طوغار کون انکله یله طوغا
اون ایکنجی منازل فرك
اولدی عوایش انجم روشن
مشرقدن اوشب یلندی مکان
چونکه برساعت اول شب ایده کذر
شاراننده سماك اعزلی بیل
اوچ ساعت اول شب ایده دخول
هم یکرمی سکز درجه ده قال
هم براسمی سماك رامحیدر
اون بشنجیدن اول ایده نزول (بش
نقطهٔ مغربك جنوبنه وار
ایکیسینك اراسی برمزراق
چون ایکی ساعت اوله اول شب تار
نقطه دن هم اوتوز درجه ایراق

نقطهٔ مشرقك شمالندن
بر جنوبی بری شمالیدر
اول جنوبی یانده رامحدر
هم بطین اول ایکنجی منزل ماه
اوچ کوچك نجمدر مثلث وار
اولکر اوچنجی منزل ایده ظهور
خوشه شکلنده التی کوکبدر
طوغه دردنجی منزل دبران
دال شکلنده بنج ایلدزدر
منزل خامس ایده هقعه طلوع
رأس جبارادی سه نجم نهان
هنعه التنجی منزل ایده ظهور
ایکی یلدز شمال وغربی کبیر
کورهسن تا ذراع هفتم ماه
ایکی روشن ستاره دریعقب
سرطاندن بریدر اون سکز
نقطهٔ مشرقك شمالنه کل
چار نجم مربع آره سیدر
سکز ساعت اول شب ایتسه کذر
هم اوتوزنجی جزو کمالندن
ونیم ساعت اول شب ایتسه مرور
تایکرمی بشنجی جزونه کل
اولدی قلب الاسد یوك یلدز
زبره دراون برنجی طوغه مکر
قوشنه یلدز جنوبیدر روشن
نقطه دن صرفه قرق شمال عوا
خرده انجم محیط اولدی نشان
طوتدی میزانك اون بشنده وطن
باذنین مغرب ایله بیل اوزمان
منزل چاردهم افقده کیدر
اسمیدر غفر سنبله ای جان
پانزدهم غفره انجق ایده نزول
برمقوس خط اوزره اوچ کوکب
اوسطی رمح وکندی چارحدر
ربع ساعت اولسه اول شب خوب
ندن اون طقوزنجی جزوده شار
هم براسمیده بله میزان
اولادم اکابل اون یدنجی شار
بروار بی خط اوزره اوج کوکب

روشنی اولدی جبهة العقرب
بکله ساعت ایکی بچق اوله تا
اوتوز اوچنجی جزو غربی بول
قلب عقرب بله بیله شوله واروب
نقطه دن قرق طقوز درجه ایراق
بکله درت ساعت اول کیجه اوتوروب
اوتوز اوچنجی جزو دراکا بول
داخی بش ساعت اول شب اویومه تا
تایکرمی سکز درجه یه کل
هم برآدی قلاده در ای جان
نائه بیست ودوم آدی ذابح
ایکی یلدز شمالیدر اعظم
اول دلو اوچینه اولدی مکان
نقطهٔ مغربك جنوبی نیجه
بر کوچك یلدز آره لقده غریب
کر طقوز ساعت اول شب ایتسه کذر
جزو ثامن افقده در اکا بول
اون بچق ساعت اول شب ایله نظر
چار کوکب اوچی مثلث اولوب
شرقه باق هم او اخشام ایت توفیق
طوغه‌لر شمس باتمدن اقدم
نقطهٔ مشرقك شمالندن
اصلی برنجمدر جنوبی همان
نقطهٔ مشرقك شمالنه کیت
فرغی اصلندن اقدم ایده ظهور
شرقه باق بول اوشب محل عشا
شرقدن طوغمش اوله اول راحت
ایکی یلدزکه شرقی وغربی
هم حمل اون بشنده درحالا
منزل اولی اولور شرطین
بومنازلدن ایده جمله کذر
چون یکرمی طقوز بچق کون اولور
کون حساب اولنور او برآی اوتوز
اولدیغك کیجه شمسه بیل درجه
بیل نه مقداری کیدی شمس اندن
پس هر اون بش کیجه ده برساعت
سیرایدوب شرقه کیچ غروبه کیدر
چون کیجر شمس اول اول حمله
مغرب بیله بیلنمك اولور صعب

عقرب اولدی براسمی هم ای یار
هژده هم قلب عقرب انده نشا
برمقوس خط اوزره اوج کوکب
نهده هم منزل اولدر آیده غروب
قوشه یلدزدر ایکیسی براق
بیستم ندر نعایم ایده غروب
چار نجمی صغار وچاری کبار
کیم یکرمی برنجی بلده نشا
قطعهٔ چرخدرکه ساده اولور
اوسط جدی برجن ابتدی مکان
نقطهٔ مغربك جنوبنی آل
برکوچك نجم انکله آدی غنم
هفت ونیم ساعت اول شب اوله ملول
نقطه دن صای یکرمی اوچ درجه
اول کوچك یلدز اول شماله یقین
بیست وچارم سعود اودمده کیدر
برمقوس خط اوزره اوچ یلدز
اخبیه بیست وپنجمینه سحر
رابعی سعد وهم ردیف اکانام
ارتفاعیله هر برین تحقیق
بربچق ساعت اخشامه وارایکن
بیست وپنجم جزو کمالندن
ایکیسینك اراسی برمزراق
هم اوتوزبر درجه تخمین ایت
ایکی یلدزکه بعدی برمزراق
طوغمش یکرمی سکزنجی رشا
نقطهٔ مشرقك شمالندن
صف انجمله در سفینه کبی
نصف برج حملده اولسه محاق
هم بو ترتیب ایله رشایه دکین
اول یکرمی سکز کونیله کیجه
شمس ایله هم قمر محاق بولور
بعده هرنه شب قیلنسه مراد
کیم نه برجك قاچنده در اوکیجه
کیجه بربرجی ایکی ساعت اودم
ایلر وثابتات ایدر سرعت
هرنه کیجه بوکاقیاس اولنور
امر برعکس اولور تولایی که
مغربدن بیان اولان الان

برج عقربده جای بیست چهار
نقطهٔ مغربك جنوبنی بول
سادس برج قوس اکا مطلب
نقطهٔ مغربك جنوبنه باق
بولدی قوسك یکرمیسنده طوراق
نقطهٔ مغربك جنوبنی بول
طوتدیلر جدی اوائلنده قرار
نقطهٔ مغربك جنوبنی ال
انجم اطرافنه قلاده اولور
کریدی ساعت اولسه شب رایع
اندن اون سکزنجی جزوده قال
ذابح انی ایدرکی قربان
بیست وسوم بلعدر ایده نزول
ایکی روشن ستاره درکه قریب
دلوك اون دردیدر مکانی همین
نقطهٔ مغربك جنوبنی بول
دلو برجنده جای اون سکز
نقطهٔ مغربه قریب وجنوب
خامسی برج حوتی قیلدی مقام
کیم مقدم دخی مؤخر هم
ایکیسی بیله طوغمش اوله معا
طوغه فرغ مقدم انده عیان
حوتدن پانزده هم او فرغه طوراق
انده طوغمش اوله مؤخر نور
فرغی حوت آخرنده خوش براق
قالمش ایکن غروبه برساعت
هم اوتوزنجی جزو کمالندن
شکل اهلیلجیدر اول کویا
مه کونشدن بورسه اوله ایراق
چون یکرمی سکز کون ایچره قمر
هم کچر شمسی کونده بردرجه
اولیبدن برآی یکرمی طقوز
بومنازل تمام اولور تعداد
قیل حساب ابتدای میزاندن
هب منازل طوغوب باتراقدم
کیم کونش هر کون ایکی قرصی قدر
بوحساب اوزره جدولی بولنور
مشرقدن عیان اولان کوکب
مشرقدن بیلنملی اوزمان

نیره‌دن طوغسه قارشوسنده تار
اون ایکی برجی بوندن ایت تخمین

قنده باتسه مقابلنده طوغار
تا که سیار و ثابت اوله عیان
خوش بیلنه‌دی کواکب ای حق
سیرایت افلاکی ذکر قیلدی حق

چون منازل بیلندی بالتعیین
کیم نه کوکب نه برجی قیلدی مکان

(نوع رابع) فلك بروجك وانده اولان کواکب ثوابتك ابعاد و اجرامنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اصحاب ارصاد و ارباب هندسه و حساب ابعاد و اجرام و افلاك و نجومی قوانین یقینیه ایله مساحه و حسابلرنده اتحاد ایله متفق اولمشلردر وسطح فلك اعظمك مسافهٔ بعدتی که فلك بروجك سطح محدبنك بعدیدر مرکز عالمدن تقریبا اوتوز اوج بیك کره بیك و بشیوز یکرمی بش بیك و سکز یوز سکسان برفرسخ بولمشلردر و هر برفرسخی اوج میل و هر برمیلی اوج بیك ذراع و هر برذراعی اوتوز ایکی اصبع عرضی قدر فرض و تقدیر قیلمشلردر و هر بر اصبعی التی شعیره عرضی قدر و هر برشعیره‌یی کاهل فرسدن التی قیل مقداری اعتبار ایدوب حساب مساحهٔ عالم اجسامی بیلمشلردر و بو فلك بروجك سطح مقعرینك مرکزمذ کوردن مسافهٔ بعدنی تقریبا اوتوز اوج کره بیك و بشیوز اون بیك درتیوز اللی فرسخ و فلك مرقومك ثخنی تقریبا اون بش بیك و درتیوز اوتوز برفرسخ بولمشلردر و کواکب ثوابتی التی قسم متفاوت بولوب قدر اول و قدر ثانی و قدر ثالث و قدر رابع و قدر خامس و قدر سادس برله تسمیه قیلمشلردر و قدر اولك اقطارینی فلك بروجك ثخننه مطابق و مساوی اون بش بیك درتیوز اوتوز برفرسخ بولوب مقادیر اجرام کواکبی جرم کرهٔ زمینه قیاس و نسبتله بیان و عیان قیلمشلردر اما قدر اولك اجرامنی تقریبا التی بچق جرم ارض قدر کیل و فرض ایدوب قدر ثانی اجرامن بش بچق جرم ارض مقداری و قدر ثالث اجرامن درت بچق جرم زمین قدر و قدر رابع اجرامن اوج بچق کرهٔ ارض کبی و قدر خامس اجرامن ایکی بچق کرهٔ زمین امثالی و قدر سادس اجرامن بربچق طوب زمین مقداری بولمشلردر و براهین هندسه ایله اثبات ایدوب حساب المشلردر و جمیع کواکب ثوابت و سیاره‌یی کندی مواضعنده حرکت وضعیه ایله مرکزی حولنده متحرك و دوار کوروب (لاساکن فی الافلاك) مضمونته مطلع اولمشلردر (فسبحان الصانع الحکیم القادر القدیم جلت عظمته و علت قدرته عن ادراك عقول الفحول (فصل ثالث) هیئت سماء سابعی وانده اولان زحلی التی نوع ایله بیلدیرر (نوع اول) کوکب زحلك فلك ممثلنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت دیمشلردر که کواکب سبعهٔ سیاره‌نك سیراتی جمله‌سندن فلك زحلدرکه فلك قمردن عدا اولنجه فلك سابعدر و فلك شمسك فوقنده بولنوب افلاك علویه عنوانیله شهرتیاب اولان افلاك ثلاثه‌نك اعلامی و اعظمیدر و کوکب زحل کیوان لقبیله ملقب اولوب اهل نجوم اکا نحس اکبر و هندو یکر دیمشلردر و بو فلکده اندن غیری کوکب یوقدرکه بو فلکك حاکمی مجرد زحلدر اما مشتری سعادت کثرته سعد اکبر و مریخ احمر جلاد منظره نحس اصغر دیمشلردر و اما سعد اصغر اولان بانوی عذرا زهرهٔ زهرا و ممتزج اولان دبیر سماء عطارد خوب منظره قمر خوب منظره نیراصغر دینلوب بو جمله‌نك زمرهٔ سی ایله خمسهٔ متحیره دیمشلردر کذلك شمس منیره نیر اعظم و قمر خوب منظره نیر اصغر دینلوب ثلثهٔ علویه و سفلیین دینلوب جمله‌سنه نام دیگر سماء فلك شمسك تحتنده قرارا تملریله سفلیین اسمیله تسمیه اولنوب ثلثهٔ علویه و سفلیین دینلوب جمله‌سنه نام دیگر سبعهٔ سیاره نامیله مشهور اولمشدر و ارباب فن هیئت کوکب زحل ایچون اوج عدد فلك اثبات ایدوب فلك اولی که فلك کلیدر مرکزده و محورده و قطبلرده و منطقه‌ده و حرکتده فلك بروجه مشابه اولدیغیچون بو کا فلك ممثل دیمشلردر و ایکنجیسی فلك خارج المرکزدرکه ممثلك تحتنده متوازی السطحین واقع اولوب مرکز تدویری متصل اولدیغندن بو کا فلك حامل دیمشلردر و اوچنجی فلکی فلك تدویردرکه کوکب زحل انك برطرفنده مرکوز اولوب فلك تدویر کندی مرکزی اوزره حرکت وضعیه سیله دورایلدکجه زحلی تحریك ایدوب معاندویر ایلدیکیچون بو کا فلك تدویر دیمشلردر اما فلك ممثل که فلك کلیدر ایکی سطح متوازی برله محاط برجرم کریدر و سطح اعلاسی فوقنده اولان فلك ثوابتك سطح مقعرینه و سطح ادناسی تحتنده اولان فلك مشترینك سطح محدبنه مماسدر و بو فلك فوقنده و تحتنده بولنان افلاك سائرهٔ کلیه کبی اولان فلك اعظمك حرکت ذاتیه‌سنه تابع اولوب حرکت اولی ایله مرکز عالم حولنده شرقدن غربه حرکت قسریه ایله حرکت ایدر و ثانیا کندی حرکت ذاتیه‌سیله مرکز عالم حولنده فلك ثامنك حرکتی قدر غربدن شرقه

آهسته کیدر فلا بر جرم فلك مرقومك تحتنده اولان کرات افلاك دخی بالعرض حرکت شرقیه ایله متصف اولوب و بالذات حرکت غربیه ایله متصف اولمشلردر بیانی کلهجکدر (نوع ثانی) کوکب زحلك فلك خارج المرکزی هیئتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت عندنده کواکب سبعهٔ سیاره‌یه عارض اولان امور مختلفه‌نك تنظیم و تسویه‌سی افلاك کلیه‌نك ثخون و درونلرنده مختلف الاطوار و الادوار افلاك ثانیه و جزئیه اثباتنی اقتضا ایتمکله کوکب زحلك نظام حالیچون فلك ممثلك جرمی داخلنده یعنی ایکی سطح متوازی برله محاط اولان ثخنی درونتده حامل نامیله فلك ثانی تقدیر ایتمشلردر و بو تعیین اولنان فلك ثانی ارضه شامل و مرکزی مرکز عالمدن کندی قطری اجزاسیله التی بچق درجه بعد ایله جهت اوجنه خارج ایکی سطح متوازی برله محاط برجرم کریدر و بو کره‌نك سطح محدبی فلك اولك سطح محدبی ایله برنقطه‌ده تماس ایتمشلردرکه اول نقطه اوج اسمیله مسمادر و اول نقطه مرکز عالمه نسبتله ابعد نقاطدر و کوکب زحل اول نقطه‌یه کلدکده مرکز ارضدن بغایت بعید و عالی اولمشدر کذلك بو فلك ثانینك سطح مقعری فلك اولك سطح مقعرینه برنقطهٔ مشترکده مماسدرکه اول نقطه‌یه حضیض اطلاق ایدرلر و بو نقطه مرکز عالمه نسبتله اقرب نقاطدر و کوکب مرقوم بو فلك حاملك حرکتیله بو نقطه‌یه کلدکده مرکز ارضه غایتله تقرب و تسفل ایتمش اولور پس بو تحریك تقدیرنجه اول فلك اولدن بو حامل نامیله مشهور اولان فلك ثانی افراز اولنوب بو صورته افراغ اولندقده فلك اولدن بالضروره مختلف الثخن ایکی کره کیرو قالورکه بری فلك ثانی‌یی حاوی و بری فلك ثانیله محویدر و کرهٔ حاویه‌نك رقتی جانب اوجه و غلظتی جانب حضیضه‌در و کرهٔ محویه‌نك رقتی و غلظتی بو حاویه‌نك خلافنه‌در و بو ایکی کره‌نك بیله فلك ممثلی تتمیمنده مدخللری اولدیغندن برینه متمم حاوی و برینه متمم محوی تسمیه ایتمشلردر و هر فلکك برحرکت مخصوصه ایله دخی حرکتی مقرر اولوب کندویه مخصوص محور و قطبلر اوزرنده دوران ایدوب دورنی تمام ایتمك امر محقق اولمغله فلك حامل زحل فلك بروجك تحتنده فلك ممثلی تحتنده حرکت ذاتیه‌سیله غربدن شرقه حرکت ایدوب کواکبی معا تحریك ایدر پس کوکب زحل انکله کیدوب اون ایکی برجك هربرنده ایکی بچق سنه اقامت ایدوب یکرمی طقوز سنه بش آی التی کونده بر دوره‌سنی تمامیله تکمیل ایدر فلك مرقوم ارضدن ابعد و دائره‌سی واسع اولمغله حرکت کوکب زحل تحتنده بولنان سیارات سائره‌دن اثقل کورینور سبحان الخالق المصور (نوع ثالث) کوکب زحلك فلك تدویرینی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت بنه تنظیم احوال کواکب ایچون مقدار مذکور ایله اکتفا ایتمیوب انجق شمسده خارج المرکز اولان فلك ثانی برله اکتفا ایتمشلردر لکن سیارهٔ سائره‌ده ارضه غیرشامل افلاك صغار اثبات ایدوب افلاك تداویر تسمیه ایتمشلردر پس فلك تدویر فلك ممثل زحلده ارضه غیرشامل برکوچك فلکدرکه کوکبك کندوسنی حامل و خارج المرکز اولان فلك ثانی مذکورك منطقه‌سنده مرکوز و برحیثیتله مغرقدرکه تدویرك قطری حاملك ایکی سطحنده برابرجه مماسدر و فلك تدویر سطح واحد ایله محاط برجرم مصمت کریدر فلك مائلك جرمی ثخننده کندی مکاننده حرکت وضعیه ایله غربدن شرقه یعنی توالی بروج اوزره دوران ایدوب برطرفنده ایکی قطبی منصفنده مرکوز و مغرق اولان کوکب زحلی تدویر ایدر و بو فلك تدویر کندی مرکزی حولنده حرکت غربیه‌سیله برکون برکیجه‌ده کندی منطقه‌سنك اوچیوز التمش درجه‌سندن بردرجه‌یه قریب حرکتیله بو کوکبی وسط شمسه مطابق تحریك ایدرکه سنه‌ده برکره دوره‌سین تمام ایدر و بو کا حرکت اختلاف کوکب دیرلر و کوکب زحل دخی سطح واحد ایله محاط برجرم کری و مصمت و مضیٔ و منیردر و فلك تدویری جرمنده برحیثیتله مغرقدرکه سطح کوکب منطقهٔ تدویر اوزرنده سطح تدویره برنقطهٔ مشترکده مماس اولمشدر یعنی جرم کوکب بتمامه جرم تدویرده واقع اولوب ایکی قطبی منصفنده سطحی سطحنه تماس ایتمشدر و حاملك برجانبنده حرکت وضعیهٔ تدویرکبی علی التوالی کوکب زحل دخی کندی مرکزی حولنده دوار اولدیغن ارباب رصد اکثری کورمشلردر چون فلك زحلك اجمال حالی تحریر و ترتیب اجزاسی تقریر و شکل و هیئتی بو مقدارجه بیان و تصویر اولنمشدر پس بو کا قیاس ایله بو تحتنده جوفنده اولان فلك مشترینك و انك داخلنده اولان فلك مریخك و فلك شمسك داخلنده بولنان فلك زهره‌نك اشکال و احوالی من کل الوجوه بو فلك زحله مشابه‌تلرندن بالجمله بیلنمشدر لکن حرکات افلاك ثلاثهٔ مذکوره مختلف و صفات و کواکبی مغایر و ابعاد و اجراملری متفاوت اولمغله هر برینك هیأت مقادیر حرکاتن

وکواکب وصفاتن وابعاد واجرام کراتن بر فصل ایله تفصیل وخواص مخصوصه لرین بیان ایتمك لازمدر
(نوع رابع) کوکب زحلك استقامت واقامتن وبطؤ وسرعتن ورجوع وحیرتن وشمس ایله اولان ارتباط
واحتراقن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت دیمشلردرکه سبعهٔ سیاره دن شمس وقمرك غیریسنه
یعنی ثلاثهٔ علویه ایله سفلیینه انکیچون خمسهٔ متحیره دینلمشدرکه بونلره کاه سرعت وکاه استقامت وکاه بطؤ وکاه
اقامت وکاه رجوع ونه اقامت اندن بطؤ وبعده استقامت وسرعت عارض وطاری اولورو بو احوالك بیانی
بودرکه کوکب تدویری اعلاسنده اولدقده کندی مرکزی حرکتی تدویرك مرکزی حرکتنه توالئ بروج اوزره
موافقت ایدوب کوکب سریع الحرکه کورینوروکوکب جانب تدویره برمقدار میل ایتدکده مستقیم الحرکه
اولورواسفله نزولی توسط ایلدکده کندی مرکزی نزولده اولدیغیچون حرکتی کورنمزاولوب کوکب بطئ الحرکه
کورینوروکوکب اسفل تدویره قریب اولدقده کندی مرکزینك خلاف توالی حرکتی تدویری مرکزینك
حرکت حاملی برله علی التوالی حرکتنه برابر اولوب ایکی حرکت بری برینه مقابل ومعارض اولدیغیچون کوکب
مقیم کورینوروکوکب اسفل تدویره نزول ایتدکده کندی مرکزی حرکتی تدویرك مرکزی حرکتندن زیاده
اولدیغندن کوکب راجع کورینورورجعت کوکب تمام اولوب ایکی حرکت ینه مساوی کلدکده ثانیا مقیم
کورینوروبعد الاقامه صعود حالنده کندی حرکتی ینه کورنمزاولوب کوکب ینه بطئ الحرکه کورینوروبعد
البطؤ ینه مستقیم اولورحالبوکیم کوکب کندی تدویرنده حرکت مستقیمه ایله دوره سین اختلافسز تمام ایدر
زیراکه حرکات افلاك ونجوم کندی کره لری منطقه سنه نسبتله ابدا بسیط ومتشابهدروکوکبك رجعتندن مقدم
اقامتنه مقام اول ومؤخرینه مقام ثانی دیرلراما زحلك مدت رجوعی درت آی واستقامتی سکز آی ویکرمی
کوندروشمس منیره قیاس ایله خمسهٔ متحیره یه ارتباطات واحتراقات هم عارض اولشدر اما کوکب زحلك
دائما تدویرینك دورهٔ وسطیسندن کندی مرکزی بعدی مرکز شمسك فلك بروجندن اولان موضع وسطیسندن
مرکز تدویرك موضع وسطیسی بعدی کبیدر پس کوکب زحل تدویرینك ذروهٔ وسطیسنده بولندیغی حالده
ابدا مقارنهٔ وسطیه ایله شمسه مقارن اولورزیراکه مرکز شمس مرکز تدویردن بعیدا ولدقجه تدویرك ذروهٔ
وسطیسندن مرکز کوکب دخی بعد شمس مقداری بعید اولورتا شمس منیر مرکز تدویره مقابل اولنجه یه دکین
کوکب دخی حضیض تدویره نزول ایدر پس کوکب زحلك شمس ایله قران واحتراقی مدار تدویرینك ذروه سنده
بولندیغی حالده مصادف اولور وشمس ایله مقابل اولمسی تدویر حضیضنده بولندیغی حالده اولور وکوکب
مشتری ومریخك دخی ارتباطلری بونك کبی بولنور وهربری کندی فصلنده تفصیل اولنور وکوکب زحلك
هرایکی احتراقی میاننده اولان مدتی برسنه واون اوج کوندر زیراکه هر اوچیوز التمش سکز کونده برکره فلك
بروجده مکان شمسه کلوب انکله کورنیوب مقارن اولمسی اعتباریله قران واحتراق دینلمشدر کوکب زحلك
فلك حاملنك منطقة البروجدن جانب جنوب وشماله ایکیشر بچق درجه میلی موجود ایکن فلك تدویرینك
دخی ذروهٔ مرئیسی وحضیض مرئیسی فلك مائلندن کاه جنوبه وکاه شماله درت بچق درجه قدر مائل
اولدیغندن بوکوکبك سیرنده اختلاف عرضی بولنوب متحیر کبی کورینوب انکله تسمیه اولنمشدر (نوع
خامس) کوکب زحلك اوج وحضیضنی ورأس وذنب جوزهرلرینی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه
اهل هیئت دیمشلردرکه سبعهٔ سیاره دن هرکوکبك براوجی واردرکه اول اکا بالغ اولدقده کندی فلکندن
ارضدن بغایت مرتفع وبعید اولمش اولورواوجك مقابلی اولان موضعه حضیض دیرلرکه کوکب اکا کلدکده
ارضه قریب اولمغله کندی فلکندن بغایت اسفله نزول ایتمش اولور پس کوکب اوجنده اولدقجه قوت بولوب
حضیضه کلدکده ضعیف اولور واول فلکینك نصف اوانده اولدقجه حضیضه هابط اولوب نصف ثانیده اوجه
صاعد اولورواوجلرله حضیضلر مابینلری مسافه سی متعیندروهرکز متغیر اولمزلرزیراکه فلك بروجدن مواضع
اوجات بیلنسه انلرك مقابلی مواضع حضیضات اعتبار اولنور وعکسیله دخی بولنور ورأسلر مواضعی
بیلندکده ذنبلر مواضعی دخی بیلنور وعکسیله هم تعیین اولنور زیراکه اوجات مقابلی حضیضات اولدیغی کبی
جوزهرات مقابلی نوبهرات بولنور اما جوزهر اول موضعدرکه انده افلاك سیاره ایله فلك بروج تقاطع ایتمشدر
وایکی موضعلرنده ایکی تقاطع نقطه لری حادث اولمشدرکه بری برینه مقابل کلمشدر پس اول

ایکی نقطه نك برینه رأس وجوزهر دیرلروبو اول نقطه درکه اندن کوکب مفارقت ایلدکده انك عرضی شمالی
اولوروا اول نقطه نك مقابلی اولان نقطه یه ذنب ونوبهر دیرلروبو اول نقطه درکه اندن کوکب تجاوز ایلدکده
انك عرضی جنوبی اولورو بونده عرضدن مراد طریقت شمسدن کوکبك شمالی وجنوبی بولنان بعدیدر اما اوج
زحل ایکی جوزهری نقطه لری منتصفنده یعنی فلك مائلنك منطقة البروجدن جانب شماله غایت میلندن
علی التوالی الی درجه متأخردر چونکه اوج قمردن ماعدا اوجات وجوزهرات سیارات فلك ثوابتك حرکت
بطیئه سنه موافق ومطابق متحرکدرلر پس تاریخ اسکندر رومینك بیك بشیوز اون یدی سنه سنده اوج
زحل برج قوسك طقوز بچق درجه سنده اولوب حضیضی دخی مقابل قوس اولان برج جوزانك کذلك طقوز
بچق درجه سنده متعین اولمشدی ورأس جوزهری برج سرطانك اون طقوز بچق درجه سنده اولوب ذنب
نوبهری دخی مقابل سرطان اولان برج جدینك کذلك اون طقوز بچق درجه سنده متبین اولمشدی لکن
چونکه حالا تاریخ رومی ماه آذرابتدا سنده ایکی بیك التمش طقوز سنه سنه ابتدا ایتمشدر وتاریخ هجرت هم بیك
یوز یتمشه یتمشدر پس اکثر اهل نجوم اتفاقی اوزره اوجات وجوزهراتك هر یتمش سنه شمسیه ده بر درجه
حرکتلری حسابیله غنیز تاریخندن بوتاریخه کلنجیه دکین هر بری تقریبا سکز درجه حرکت ایتمشدر وحالا
اوج زحل برج قوسك اون یدی بچق درجه سنه وحضیضی جوزانك اول عدد درجه سنه کلمشدر ونقطهٔ رأسی
برج سرطانك یکرمی یدی بچق درجه سنه ونقطهٔ ذنبی جدینك کذلك اول مقدار درجه سنه یتمشدر پس
بو منوال مذکوره قیاس ایله هر تاریخده مواضع اوجات وجوزهرات بیلنور (نوع سادس) کوکب زحلك
طبیعت واوصافنی ومسافه بعدنی ومساحهٔ جرمنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل نجوم دیمشلردرکه
بوکوکب زحلك طبیعتی افراط ایله بارد ویابسدر ومذکرنهاری بولنوب نحس اکبر بیلنمشدر وبوکا نظر ورث
غم وکدردر تسکین زهرهٔ زهرایه نظر موجب سرور وصفا بولنمشدر وبوکوکبه حمق وجهل وجبن وبخل وحقد
وکذب ولوم وغم وکسل وغباوت وضرر اسناد ونسبت قیلنمشدر وبوکوکب ارحامه واقع اولان نطفه لره طالع
اولسه بونك طبیعتی واوصافی اول نطفه لره اذن باری برله سرایت ایدوب اول جانبده ولادت نصکره انلرده
بواوصافك ظهوری تجربه اولنمشدر وبوکوکب حاکم لیله ار بعا ویوم سبت بولنمشدر واولیله بونهارلك اوایکی
ساعتلری بوکانسبت قیلنمشدر واصحاب ارصاد وارباب هندسه وحساب اتفاقلریله سطح محدب فلك زحلك
مرکز عالمدن مسافهٔ بعدی تقریبا اوتوز اوج بیك کره بیك وبشیوز اون بیك ودرتیوز الی فرسخ بولنمشدر وسطح
مقعر فلك مذکورك مرکزدن بوردن مسافهٔ بعدی تقریبا یکرمی ایکی بیك کره بیك وطقوز یوز طقسان ایکی بیك
ودرتیوز سکسان یدی فرسخ کیل اولنمشدر وبوفلك کلینك ثخنی اون بیك کره بیك وبشیوز اون یدی بیك وطقوز
یوز التمش اوچ فرسخ تقدیر وتخمین قیلنمشدر وکوکب زحلك جرمی کرهٔ ارض مقداری بولندیغی براهین هندسیه
وحسابیه ایله اثبات اولنمشدر امابزم بو افلاك ونجوم احوالنی اجمال مرقوم اوزره ارادیمزدن مرادیمز بوکار
خانهٔ عبرتده کاروبار الهی بی سیرانه عجایب صنعنه حیران اولوب صانعن بیلکدروجمله دن اکا توجه قیلمقدر
وبز بو کتابده کتابت ایلدیکمز اجرام کواکبدن مراد اجرام حقیقیه درکه مساحه وکیل حسبیله نفس امرده
مقادیر اجسامدرز یعلرده قران واحتراق ومحاق اوقاتن تعیین ایچون کوکبك بعد وقربی حیثیتیله ورؤیت
حسبیله اصابع فرض اولنان اجرام اعتباری دکلدر بلکه نفس الامری بیاندر (فصل رابع) هیئت سماء سادسی
وانده حاکم اولان کوکب مشترینك اوصافن بش نوع ایله بیان ایدر (نوع اول) کوکب مشترینك فلك ممثلنی
بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت دیمشلردرکه سبعهٔ سیاره نك سماوات زمرسندن فلك
مشتریدرکه فلك قمره نسبتله فلك سادسدر وفلك شمسك فوقنده بولنوب افلاك علویه نامیله شهرتیاب اولان افلاك
ثلاثه نك اوسطی اولوب کوکب مشتری سعادت مظهر فقط انده حاکم بولنمشدر وطبیعتی عدالتندن سعد اکبر
تسمیه اولنمشدروارباب فن هیئت کوکب مشتری ایچون دخی اوج عدد فلك اثبات ایدوب نظامن ویرمشلر
درکه فلك اولی مرکزده ومنطقه ده وقطبلرده وحرکتده فلك بروجه مشابه وممثلدروفلك ثانیسی خارج المرکزدرکه
ینه فلك ممثلك ثخننده متوازی السطحین واقع اولوب مرکز تدویری حاملدروفلك ثالثی فلك تدویردرکه
کوکب مشتری انك برطرفنده مرکوز اولوب اول کندی مرکزی اوزرنده حرکت ایلدکجه بوکوکب دخی

انكله دواردر اما كوكب مشترينك فلك ممثلى كه فلك كلدر اول ايكى سطح متوازى ايله محاط بر جرم كريدر وسطح
اعلاسى كندى فوقنده اولان فلك زحلك سطح مقعرينه وسطح اسفلى آلتنده اولان فلك مريخك سطح محدبنه
تماس ايتمشدر وبو فلك ممثل كندى فوقنده وتحتنده بولنان افلاك سائره كبى اولا فلك اعظمك حركتنه تابع
اولوب حركت اولى ايله مركز عالم حولنده شرقدن غربه قسر ايله حركت ايدر وثانيا كندى حركت ذاتيه سيله مركز
عالم حولنده فلك ثامنك حركتى قدر غربدن شرقه آهسته كيدركانه فلك ثامنك تحريكيله حركت ايدر پس اوج
وحضيض ورأس وذنب بو تنكله يتمش يلده بر درجه كيدر (نوع ثانى) كوكب مشترينك فلك خارج المركزى
شكل وحركتيله بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل هيئت ديمشلردركه بو كوكب مشترينك نظام حالى
ايچون فلك ممثلينك ثخنى درونده حامل ناميله تعيين اولنان فلك ثانيدركه ارضه شامل ومركزى مركز عالمدن
كندى قطرى اجزاسيله بش بچق درجه بعد ايله جهت اوجنه خارج ومائل ايكى سطحى متوازى ايله محاط
بر جرم كريدر وبو كرهنك سطح محدبى فلك اولك سطح محدبنه بر نقطهده تماس ايتمشدركه اول نقطهيه اوج ديرلر
واول نقطه مركز عالمه قياس ايله ابعد نقاط اولمغله كوكب مشترى اول نقطهيه كلدكده مركز ارضدن بغايت بعيد
وعالى اولور كذلك بو فلك ثانينك سطح مقعرى فلك اولك سطح مقعرينه بر نقطه مشتركده مماسدركه اول نقطهيه
حضيض اطلاق ايدرلر زيرا كه مركز عالمه نسبتله اقرب نقاط اودر وكوكب مرقوم بو فلك حاملك حركتيله اول
نقطهيه نزول ايتدكده مركز ارضه غايتله تقرب وتسفل ايتمش اولور پس بو تعيين اوزره فلك اولدن فلك ثانى افراز
اولنوب شكل مزبوره افراغ اولندقده فلك اولدن بالضروره مختلف الثخن ايكى كره قالوركه برى فلك ثانى‌يى حاوى
وبرى فلك ثانى ايله محويدر وكره حاويهنك رقتى جانب اوجه وغلظتى جانب حضيضهدر وكره محويهنك رقتى
وغلظتى كره حاويهنك خلافنهدر وبو ايكى كرهنك اتمام فلكده مدخللرى تمام اولمغله برينه متمم حاوى وبرينه متمم
محوى ديرلر وهر فلكك بر مخصوص حركتى متعين اولوب كنديه مخصوص محور وقطبلر اوزرنده دوران ايدوب
دورنى تمام ايتمك محقق اولمغله فلك مائل مشترى فلك ممثل زحلك زيرنده كندى فلك ممثلى تحتنده حركت وضعيه
ذاتيهسيله غربدن شرقه حركت ايدوب كوكبى معا تحريك ايدر پس بو كوكب انكله هر برجده بر سنه مكث ايدرك
اون ايكى سنهده بر دورهسنى تمام ايدر فلك مرقوم كندى زيرنده اولان افلاكه نسبتله ارضدن ابعد ودائرهسى
اوسع اولديغندن حركت كوكبى مشترى تحتنده بولنان سيارات سائره حركاتندن اثقل كورينور (نوع ثالث)
كوكب مشترينك فلك تدويرى هيئت وحركتيله بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل هيئت بو كوكب
مشترينك دخى تنظيم احوالنه تعيين مقدار مذكور ايله اكتفا ايتميوب ارضه شامل اولميان بر كوچك فلك هم
اثبات ايدوب اكا فلك تدوير ديمشلردر پس فلك تدوير فلك ممثل مشتريده ارضه غير شامل بر كوچك فلكدركه
بو كوكبك كنديسى حامل وخارج المركز اولان فلك ثانى‌يه مائل منطقهسنده داخل وبر حيثيتله مغروقدركه قطر
وتدوير سطحين حامل مماسدر وفلك تدوير سطح واحد ايله محاط بر جرم مصمت كريدر وكندى مكاننده فلك مائلك
جرمنده حركت وضعيه ايله غربدن شرقه على التوالى دوران ايدوب بر طرفنده مركوز اولان كوكب مذكورى
معا تدوير وبو فلك مذكورك كندى مركزى حولنده اولان حركت غريبهسى بوره سيله بو فلك بو كوكبى بر كون
وبر كيجهده كندى منطقهسنك اوج وزالتمس درجهسندن تقريبا بر درجه قدر مسافه آلوب كيدر يعنى سير وسط
شمس مقدارى تحريك ايدركه سنهده بر دورهسنى تمام ايدر وبو حركته حركت اختلاف كوكب وحركت خاصه
كوكب ديرلر وبو كوكب مشترى دخى سطح احد ايله محاط بر جرم كرى ومصمت ومنيردر وفلك تدويرى جرمنده
بر حيثيتله مغروقدركه سطح كوكب تدويرك ايكى قطبى منتصفنده بر طرفده واقع منطقهسى عندنده بر نقطه
مشتركده سطح تدويره تماس ايتمشدر يعنى كوكب تماميله جرم تدويرده واقع اولوب سطحى سطحنه تماس
ايلمشدر وحامل بر جانبنده فلك تدويرك وجه مشروح اوزره حركت وضعيهسى مثلى بو كوكبك دخى تدويرى
جانبنده على التوالى كندى مركزى اوزرنده حركت دوريهسى اكثر ارباب ارصاد مشاهده ايدوب لاساكن
فى الافلاك ديمشلردر (نوع رابع) كوكب مشترينك سرعت واستقامتى وبطؤ واقامتى ورجوع وحيرتى وشمس
ايله اولان ارتباط واحتراقنى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل هيئت ديمشلردركه كوكب مشترى‌يه
هم گاه سرعت وگاه استقامت وگاه بطؤ وگاه اقامت وگاه رجوع وگاه بو احوالى اعادت عارض وطارى

اولور

اولور وبو احوالك بيانى بودركه بو كوكب تدويرى اعلاسنده بولندقده كندى مركزى حركتى فلك تدويرك
مركزى حركتنه توالى بروج اوزره موافقت ومرافقت ايلمسيله كوكب سريع الحركه كورينور وچون كوكب
اسفلى تدويره بر مقدار ميل ايدوب مستقيم الحركه اولور وكوكب اسفل تدويره نزولى توسط ايلمسيله بطئ الحركه
كورينور زيرا كه كوكبك كندى مركزى نزولده اولديغندن حركتى كورنمز اولور وكوكب اسفل تدويره قريب
اولدقده كندى مركزينك خلاف توالى حركتى تدويرى مركزينك حاملى حركتيله على التوالى اولان حركتنه
مساوى اولوب ايكى حركت برى برينه مقابل اولوب معارض اولديغيچون كوكب مقيم كورينور وكوكب اسفل
تدويرده بولندقده كندى مركزى حركتى مركز تدوير حركتندن زياده اولوب كوكب راجع كورينور ورجعت
كوكب تمام اولوب ايكى حركت برينه مساوى اولدقده ثانيا مقيم كورينور وبعد الاقامه ينه بطئ كورينور
زيرا كه كوكبك كندى مركزى صاعد اولمغله حركتى كورنمز اولوب انجق مركز تدوير حركتى كورينور وبعد
البطؤ ينه مستقيم وسريع كورينور حالبوكيم كوكب كندى تدويرنده بر سياق اوزره دورينى اختلافسز تمام
ايدر زيرا كه حركات افلاك نجوم كندى كرهلرى منطقهسنه قياس ايله متشابه ومستقيمدر وكوكبك رجعتندن
مقدم اقامتنه مقام اول ومؤخرينه مقام ثانى ديرلر اما مشترينك مدت رجوعى درت آى واستقامتى سكز آى
وطقوز كوندر وبو كوكبك فلك مائلى جنوب وشماله منطقة البروجدن بر بچق درجه ميلى وار ايكن
فلك تدويرينك دخى ذروه مرئيهسى وحضيض مرئيسى فلك مائلدن گاه جانب جنوبه وگاه جانب شماله مائل
اولوب ايكى بچق درجه اختلاف عرضى بولنمغله برنده متحير كبى كورينوب انكله تسميه اولنمشدر وبو كوكب
مشترى‌يه آفتاب عالمتابه نسبتله عارض اولان ارتباط واحتراقك بيانى بودركه بو كوكبك زحل كبى دائما
تدويرينك ذروه وسطيهسندن كندى جرمنك مركزى بعدى مركز آفتابك فلك بروجده اولان موضع
وسطيسندن مركز تدويرك موضع وسطيسى بعدى كبيدر پس كوكب مشترى تدويرينك ذروه وسطيسنده
بولنديغى حالده ابدا شمس ايله مقارن اولور زيرا كه مركز شمس مركز تدويردن تباعد ايلديكچه تدويرك ذروه
وسطيسندن مركز كوكب دخى بعد شمس مقدارى بعيد اولور تا شمس مركز تدويره مقابل اولدقده كوكب دخى
حضيض تدويره نزول ايتمش اولور پس بو كوكبك شمس ايله قران واحتراقى ابدا تدويرينك ذروهسنده
بولنديغى حالده واقع اولور وشمس ايله مقابلهسى تدويرى حضيضنده ايكن حاصل اولور وبو كوكبك ايكى
احتراقى بيننده اولان مدت بر سنه واوتوز اوچ كوندر (نوع خامس) كوكب مشترينك اوج وحضيضى ورأس
وذنب وعقدهلرينى وطبيعت واوصافنى ومسافه بعدنى ومقدار جرمنى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل
هيئت ديمشلردركه كوكب مشترينك اوجى ايكى جوزهرى نقطهلرى منتصفندن يعنى فلك مائلنك منطقة
البروجدن جانب شماله غايت ميلندن لا على التوالى يگرمى درجه متقدمدر پس اوج مشترى عقده رأسندن
يتمش درجه متأخردر وزحل ايله مشتريدن غيرى كواكب متحيرهنك اوجلرى عقده رأسلرندن طقسان درجه
متأخر منتصف شماليده واقعدر چونكه اوجات وجوزهرات بالاده بيان اولنديغى اوزره فلك ثوابته مطابق
حركت ايدرلر پس اوج مشترينك فلك بروجدن مكانى تاريخ روميك عشر سنهسنده برج سنبلهنك اون طقوز
بچق درجهسنده متعين اولمشدى وحضيضى دخى مقابلده برج حوتك كذلك اون طقوز بچق درجهسنده
وصول بولمشدى ورأس جوزهرى برج سرطانك طقوز بچق درجهسنه كلمشدى وذنب جوزهرى برج جديك
كذلك طقوز بچق درجهسنده قالمشدى وحالا تاريخ رومى ايكى بيك التمش طقوز سنهسنه ايروب تاريخ هجرت
هم بيك يوز يتمش ساله يتمشدر پس عشر تاريخندن بو تاريخه گلنجيه دك هر يتمش سنهيى بر درجهيه توزيع ايله
اوجات وجوزهراتك هر برى تقريبا سكز درجه مسافه كتمشدر ومنوال مذكور اوزره حساب ايتمك هر تاريخده
مواضع اوجات وجوزهراتى متعين ايدر واما كوكب مشترينك طبيعت واوصاف حميدهسنده اهل نجوم
اتفاق ايدوب ديمشلردركه مشترينك طبيعتى اعتدال اوزره حار ورطب اولوب مذكر نهارى اولمغله سعد اكبر
ناميله تسميه اولنمشدر وبو كوكبك اوصافى جهد دين وعلم وحلم وحيا وسخا وتواضع وكرم وعقل وعفاف وطلاقت
وفصاحت بولنمشدر پس بو كوكب ارحامه واقع اولان نطفهلره حين وقوعنده طالع دوشسه او رحق ايله بونك
طبيعت سليمهسى واوصاف حميدهسى انلره سرايتله خلق وخوى اولوب طالعلرى مشترى حكم اولنور (السعيد

من سعد فی بطن امه) مضمونجه انلر اول سعادتله دنیایه کلوب هر بری برکونه سعید مادرزاد بولنور وبو کوکب حاکم لیلهٔ اثنین ویوم خمیس بولنمشدر واول شبک بعد الغروب وبو روزک بعد الطلوع بر زمان ساعتلری بو کوکبه نسبت قیلنمشدر واما کوکب مشترینک وفلک ممثلنک مسافهٔ بعدلرنده ومقدار ثخن وجرملرنده اصحاب ارصاد وارباب هندسه وحساب اتفاق ایدوب دیمشلردرکه سطح محدب فلک ممثل مشترینک مرکز عالمدن مسافهٔ بعدی تقریبا یکرمی ایکی بیک کره بیک وطقوز یوز طقسان ایکی بیک ودرت یوز سکسان یدی فرسخ کیل اولنمشدر وسطح مقعر فلک مزبورک مرکز مذکوردن مسافهٔ بعدی تقریبا اون درت بیک کره بیک ویدی یوز تمش بر بیک وطقوز یوز قرق درت فرسخ حساب قیلنمشدر وبو فلک ممثلک کاینک ثخنی تقریبا سکز بیک کره بیک وایکی یوز یکرمی بیک وبشیوز قرق اوج فرسخ بولنمشدر وکوکب مشترینک جرمی تقریبا نصف جرم ارض قدر بولنوب جملهسی براهین ایله اثبات اولنمشدر والله اعلم (فصل خامس) هیئت سماء خامسی وانده حاکم اولان کوکب مریخک اوصافن بش نوع ایله بیان ایدر (نوع اول) کوکب مریخک فلک ممثلنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت دیمشلردرکه سبعهٔ سیارهنک سمواتی زمرهسندن معدود فلک مریخدرکه فلک قمره نسبتله فلک خامسدر وفلک خورشیدک فوقندهدر بولنوب افلاک علویه نامیله مشهور اولان افلاک ثلاثهنک اسفلی وارضه اقربی اولوب کوکب مریخ احمر فقط انده حاکم بولنوب نحس اصغر تسمیه اولنمشدر واصحاب فن هیئت کوکب مریخ ایچون دخی اوج عدد فلک اثبات ایدوب نظام ویرمشلردرکه فلک اولی مرکزده ومنطقهده وقطبلرده وحرکتده فلک بروجه مشابه وممثلدر وفلک ثانیسی خارج المرکزدرکه بونک فلک اولک ثخننده متوازی السطحین واقع اولوب مرکز تدویری حاملدر وفلک ثالثی فلک تدویردرکه کوکب مریخ انک بر طرفنده مرکوز اولوب تدویر کندی مرکزی اوزرنده حرکت وضعیه ایله حرکت ایلدکجه مریخی دخی معا تدویر ایدر اما کوکب مریخک فلک ممثلی که فلک کلیدر ایکی سطح متوازی برله محاط بر جرم کری الشکلدر وسطح اعلاسی فوقنده بولنان فلک مشترینک سطح مقعرینه وسطح اسفلی تحتنده اولان فلک خورشیدک سطح محدبنه مماسدر وبو فلک ممثل کندی فوقنده وتحتنده اولان افلاک سائرهٔ متعدده کبی اولا فلک اعظمک حرکت ذاتیهٔ سریعهسنه تابع اولوب اول حرکت اولی ایله مرکز عالم حولنده شرقدن غربه جبر ایله حرکت ایدر وثانیا کندی حرکت ذاتیهسیله مرکز عالم حولنده فلک ثامنک حرکت بطیئهسی قدر غربدن شرقه آهسته کیدر کانه فلک ثامنک تحریکیله حرکت ایدر پس اوج وحضیض وجوزهر نقطهلری بو حرکتله هر یتمش سنهده انجق بر درجه قدر کندی منطقهسندن قطع ایدر (نوع ثانی) کوکب مریخک فلک خارج المرکزنی هیئت وحرکتیله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت دیمشلردرکه بو کوکب مریخک نظام حالی ایچون فلک ممثلینک ثخنی داخلنده حامل نامیله تعیین اولنان فلک ثانیدرکه ارضه شامل ومرکزی مرکز عالمدن کندی قطری اجزاسیله اون ایکی درجه مسافه ایله جهت اوجنه خارج ایکی سطح متوازی برله محاط بر جرم کریدر وبو کرهنک سطح محدبی فلک اولک سطح محدبی ایله بر نقطهٔ مشترکهده تماس ایتمشدرکه اول نقطهیه اوج اطلاق ایدرلر واول نقطه مرکز عالمه قیاس ایله ابعد نقاط اولدیغندن کوکب مریخ حرکت حاملیله اول نقطهیه کالدکده مرکز ارضدن بغایت بعید وعالی اولور کذلک بو فلک ثانینک سطح مقعری فلک اولک سطح مقعرینه بر نقطهٔ مشترکهده مماسدرکه اول نقطهیه حضیض دیرلر زیرا که مرکز عالمه نسبتله اقرب نقاط اولوب کوکب مرقوم بو فلک حاملی حرکتیله اول نقطهیه نزول ایتدکده مرکز ارضه بغایت متقرب ومتسفل اولمش اولور * پس وجه مشروح اوزره فلک اولدن فلک ثانی افراز اولنوب صورت مذکورهیه افراغ اولندقده فلک اولدن بالضروره مختلف الثخن ایکی کره حادث اولورکه بری فلک ثانیی حاوی وبری فلک ثانی برله محویدر وکرهٔ حاویهنک رقتی جانب اوجه وغلظتی جانب حضیضه اولور وکرهٔ محویهنک رقت وغلظتی کرهٔ حاویهنک خلافنه کلور وبو ایکی کرهنک اتمام فلکده مدخللری تمام اولمغله برینه متمم حاوی وبرینه متمم محوی دیرلر وهر بر فلکک بر مخصوص حرکتی متعین اولوب کندویه مخصوص محور وقطبلر اوزرنده دوران ایدوب دورنی تمام ایتمک امر محقق اولمغله فلک مائل مریخ دخی فلک کلی مشتری زیرنده کندی فلک ممثلی تحتنده کندی مرکزی حولنده حرکت وضعیهٔ ذاتیهسیله غربدن شرقه حرکت ایدوب کوکب مریخی معا تحریک ایدر پس کوکب مرقوم استقامتنده بر برجده قرق کون

مقداری مکث ایدوب رجوعی حالنده بر برجده یدی آی قدر مقیم اولوب تقریبا ایکی سنهده بر دورهسنی تمام ایدر وفلک مرقوم کندی زیرنده بولنان افلاکه نسبتله ارضدن ابعد ودائرهسی اوسع اولدیغیچون حرکت کوکب مریخ تحتنده اولان سیارات سائره حرکاتندن اثقل وابطا کورینور (نوع ثالث) کوکب مریخک فلک تدویرینی شکل وحرکتیله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت بو کوکب مریخک دخی تنظیم احوالنه تعیین مقدار مذکور ایله اکتفا ایتمیوب ارضه شامل اولمیان بر کوچک فلک هم اثبات ایدوب اکا فلک تدویر دیمشلردر پس فلک تدویر فلک ممثل مریخده ارضه غیر شامل وکندی فلک حاملنه نسبتله بر کوچک فلکدرکه فلک ممثل شمسدن اعظم واوسعدر وکوکبک کندوسنی حامل وانکله مرصعدر وخارج المرکز اولان فلک ثانی مائلک منطقهسنده مرکوز وبر حیثیتله مغرقدرکه قطر تدویر سطحین حامله مماسدر وفلک تدویر سطح واحد ایله محاط بر جرم مصمت کریدر وکندی مکاننده فلک مائلک جرمنده حرکت وضعیه ایله غربدن شرقه علی التوالی دوران ایدوب بر جانبنده مرکوز اولان کوکب مذکوری معا تدویر ایدر وبو فلک مذکور کندی مرکزی حولنده حرکت غریبهٔ مذکورهسیله کوکب مزبوری بر کون وبر کیجهده کندی منطقهسنک اوچ یوز التمش درجهسندن تقریبا بر درجه قدر مسافه الوب کیدر یعنی سیر وسط شمس مقداری تحریک ایدوب سنهده بر دورهسنی تمام ایدر وبو حرکتنه حرکت اختلاف کوکب وحرکت خاصهٔ کوکب دیرلر وبو کوکب مریخ دخی سطح واحد برله محاط بر جرم کری ومصمت ومنیردر وکندی فلک تدویری جرمنده بر حیثیتله مغرقدرکه سطح کوکب بو تدویرک ایکی قطبی منتصفنده منطقهسی عندنده بر طرفنده واقع بر نقطهٔ مشترکهده سطح تدویره مماسدر یعنی کوکب تمامیله جرم تدویرده واقع اولوب سطحی سطحنه تماس ایتمشدر وحاملک بر طرفنده فلک تدویرک بیان اولنان حرکتی کبی بو کوکبک دخی فلک تدویری جانبنده کندی مرکزی حولنده علی التوالی حرکت وضعیهٔ دوریهسنی اصحاب ارصاد جدیده رأی العین مشاهده ایدوب تحقیقنه ایرمشلردر (نوع رابع) کوکب مریخک سرعت واستقامتن وبطوء واقامتن ورجوع وحیرتن وشمس ایله اولان ارتباط واحتراقن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت دیمشلردرکه کوکب مریخه دخی گاه سرعت وگاه استقامت وگاه بطوء وگاه اقامت وگاه رجوع وگاه سیرنده حیرت عارض وطاری اولور وبو احوالک بیانی بودرکه بو کوکب فلک تدویری اعلاسنده بولندقده کندی مرکزی حرکتی فلک تدویرینک مرکزی حرکتنه توالی بروج اوزره موافقت ومرافقت ایتمسیله کوکب سریع الحرکه کورینور وچون کوکب جانب تدویره بر مقدار میل ایدر اوده مستقیم الحرکه کورینور وکوکب اسفل تدویره نزولده توسط ایسه بطیء الحرکه کورینور زیرا که کوکبک کندی مرکزی نزولده اولدیغندن حرکتی کورنمز اولوب بر حرکت مرکز تدویر کورینور وکوکب اسفل تدویره قریب اولدقده کندی مرکزینک خلاف توالی حرکتی تدویری ومرکزینک حامل حرکتیله علی التوالی اولان حرکتنه مساوی کلوب ایکی حرکت بری برینه مقابل ومعارض اولمغله کوکب مقیم کورینور وکوکب اسفل تدویره نزول ایتدکده کندی مرکزی حرکتی مرکز تدویرک حرکتندن زیاده اولوب کوکب راجع کورینور ورجعت کوکب تمام اولوب ایکی حرکتینه مساوی اولدقده ثانیا مقیم کورینور وبعد الاقامه ینه بطیء کورینور زیرا که کوکبک کندی مرکزی اوج تدویره صاعد اولمغله حرکتی کورنمز اولوب انجق مرکز تدویرک حرکتی کورینور وبعد البطوء ینه مستقیم وسریع اولور حالبوکه کوکب کندی تدویرنده دورینی برسیاق اوزره اختلافسز تمام ایدر زیرا که حرکات افلاک ونجوم کندی کرهلری منطقهسنه نسبتله متشابه وبسیط ومستقیمدر وکوکبک رجعتندن مقدم اقامتنه مقام اول ومؤخرینه مقام ثانی دیرلر واما مریخک مدت رجوعی ایکی آی واون یدی کوندر ومدت استقامتی یکرمی اوچ آی واوچ کوندر وبو کوکبک فلک مائلی منطقة البروجدن جنوب وشماله بر درجه مائل ایکن فلک تدویرینک دخی ذروهٔ مرئیسی حضیض مرئیسی فلک مائلدن گاه جانب جنوبه وگاه جانب شماله مائل اولوب تقریبا ایکی بچق درجه اختلاف عرضی دخی بولنوب سیرنده متحیر کبی کورینوب انکله تسمیه اولنمشدر وآفتاب عالمتابه نسبتله بو کوکب مریخه عارض اولان ارتباط واحتراقک بیانی بودرکه بو کوکبک زحل ومشتری کبی ابدا تدویرینک ذروهٔ وسطیسندن کندی جرمنک مرکز بعدی مرکز آفتابک فلک بروجده اولان وضعی وسطیسندن

مركز تدويرك موضع وسطيسى بعدى كبيدر پس كوكب مريخ انلر كبى تدويرك ذروهٔ وسطيسنده بولنديغى
حالده ابدا شمسه مقارنهٔ وسطيه ايله مقارن اولور زيرا كه مركز شمس مركز تدويردن بعيد اولدقجه مركز كوكب
دخى تدويرك ذروهٔ وسطيسنده بعد شمس مقدارى بعيد اولور تا شمس مركز تدويره مقابل اولنجه دك كوكب
دخى حضيض تدويره نزول ايدر پس كوكب مريخك آفتاب عالمتاب ايله قران واحتراقى ابدا تدويرينك ذروه سنده
بولنديغى حالده واقع اولور وشمس ايله مقابلهسى تدويرى حضيضنده اولديغى حينده حاصل اولور وبو كوكب
مريخ شمس ايله حين مقارنهده آرالرنده بولنان مسافه حين مقابلهده بولنان مسافهدن ابعد واكثر مشاهده
اولنمشدر زيرا كه حين مقارنهده شمس ايله مريخ آراسنده واقع اولان تدويرينك قطرى حين مقابلهده واقع
اولان قطر ممثل شمسدن اعظم واطول بولنمشدر فسبحان الصانع الحكيم القادر القيوم الذى جعل تدوير المريخ
اعظم من فلك الشمس وجعل الشمس انور واكبر من جميع النجوم * وبو كوكب مريخك ايكى احتراقى ميانهسنده
بولنان مدت ايكى سنه وقرق طقوز كون حساب اولنمشدر (نوع خامس) كوكب مريخك اوج وحضيضنى
ورأس وذنب عقدهلرينى وطبيعت واوصافنى ومسافهٔ بعدنى ومقدار جرمنى بيلديرر (اى عزيز) معلوم
اولسونكه اهل هيئت ديمشلردركه كوكب مريخك اوجى ايكى جوزهرى نقطهلرى منتصفنده يعنى فلك مائلنك
منطقة البروجدن جانب شماله غايت ميلنده واقع اولمشدركه عقدهٔ رأسدن طقسان درجه متأخردر چونكه
اوجات وجوزهرات بالاده بيان اولنديغى اوزره فلك بروجك حركتنه موافق حركت ايدرلر واوج مريخك فلك
بروجدن مكانى تاريخ روميك غنبز سنهسنده برج اسدك اون برنجى درجهسنده وحضيضنك مكانى برج دلولك
كذلك اون برنجى درجهسنده متعين ايدى ونقطهٔ رأسى مكان برج ثورك اون برنجى درجهسنده ونقطهٔ ذنبى
مكانى برج عقربك كذلك اون برنجى درجهسنده متبين ايدى وحالا كه تاريخ روميك سنينى ايكى بيك التمش
طقوزه كتمشدر وتاريخ هجرتك سالى بيك يوز يتمشه يتمشدر پس اوج وحضيض ورأس وذنب منوال مذكور
اوزره هر يتمش سنه شمسيهده بر بر درجه حركتلريله تقريبا سكز درجه كتمشلردر واما كوكب مريخك طبيعت
واوصافنده اهل نجوم اتفاق اوزره ديمشلردركه مريخك طبيعتى افراط ايله حار ويابس ومذكر ليلى بولنوب
نحس اصغر تسميه اولنمشدر وبو كوكبك اوصافى نشاط وشجاعت وحدت وسفاهت وقوت وخيانت وغضب
ووقاحت وعناد ورياست بولنمشدر پس بو كوكب ارحامه واقع اولان نقطهلره حين وقوعده طالع دوشسه
بونك بو اوصاف ذميمهسى انلره مراد حق ايله سارى اولديغى تحقيق اولنوب تجربه قيلنمشدر وبو كوكب حاكم ليلهٔ
سبت ويوم ثلاثا بولنمشدر واول ليلهنك وبو يومك اولكى ساعتلرى بوكا نسبت اولنمشدر واما كوكب مريخك وفلك
ممثلينك مسافهٔ بعدلرنده ومقدار جرملرنده اصحاب ارصاد وارباب هندسه وحساب اتفاق ايله ديمشلردركه فلك
ممثل مريخك سطح محدبنك مركزى عالمدن مسافهٔ بعدى تقريبا اون درت بيك كره بيك ويدى يوز يتمش بر بيك
وطقوز يوز قرق درت فرسخ كيل اولنمشدر وفلك مزبورك سطح مقعرينك مركزى مذكوردن مسافهٔ بعدى
تقريبا ايكى بيك كره بيك ويكرمى طقوز بيك وايكيوز التى فرسخ حساب قيلنمشدر وبو فلك ممثلك ثخنى تقريبا
اون ايكى بيك كره بيك ويديوز قرق ايكى بيك ويديوز اوتوز سكز فرسخ بولنمشدر وكوكب مريخك جرمى تقريبا
ربع جرم ارض قدر بولنوب براهين ايله اثبات اولنمشدر والله اعلم امابزم بو ايرادمزدن مرادمز كتاب جهانى
شرح وبيان ايله صنايع صمدانى دقايق وحقايقيله تفكر وتذكر ايدن اولوا الابصاره عيان ايتمكدر تا كيم شرح
مفصل عالمدن متن مختصر وجودين بيلوب معرفت نفسى تحصيل قيلوب اندن معرفت حقه واصل اولهلر
(فصل سادس) هيئت سماء رابعى وانده سلطان اعظم اولان آفتاب عالمتابك احكام واحوالن درت نوع ايله
عيان وبيان ايدر (نوع اول) نير اعظمك خواص مجملى وفلك ممثلنى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل
هيئت ديمشلردركه فلك مريخك زيرنده فلك قمره نسبتله فلك رابعدركه انده انجق بر شمس بولنمغله فلك شمس
نامیله مشهور اولمشدر پس بو سلطان محتشم ونير اعظم اولان آفتاب عالمتاب جملهٔ كواكبك اشهرى وانورى
وعند الاكثر اكبرى اولوب ليالى وايام وشهور واعوام بونك حركتيله نظام بولمشدر ونيجه امور عظام بونك
احكاميله وجوده كلمشدر وسبعهٔ سيارهنك سلك منظومى خلالنده كويا كه نوردن بر فانوس زير وبالايه ضيا بخش
اولمغيچون مقام وسط كندويه آرامكاه اولمشدر وفلكى دخى سيارات سائره افلاكندن ابسط اولوب ممثل

وخارج المركز نامنده ايكى فلك اثباتيله بالجمله احوالى انتظام اولمشدر پس على الاطلاق فلك شمسك مركزى مركز
عالم يعنى فلك اعظم وارضه شامل ايكى سطح متوازى برله محاط بر جرم كريدركه سطح محدبى فوقنده اولان فلك
مريخك سطح مقعرينه وسطح مقعرى تحتنده اولان فلك زهرهنك سطح محدبنه مماسدر وبو فلك دخى افلاك
علويهنك ممثلاتى كبى مركزده ومنطقهده وقطبلرده وحركتده فلك بروجه مشابه وممثلدر انكيچون ممثل تسميه
اولنمشدر وبو ممثل شمس كندى فوقنده وتحتنده اولان ممثلات سيارات سائره مثالى اولا فلك اعظمك حركت
ذاتيهٔ سريعهسنه تابع اولوب اول حركت اولى ايله مجبورا مركز عالم حولنده شرقدن غربه حركت ايدر وثانيا
كندى حركت ذاتيهسيله مركز عالم حولنده فلك بروجك حركت بطيئهسى قدر غربدن شرقه آهسته كيدركانه
فلك بروجك تحريكيله حركت ايدر پس اوج وحضيض وجوزهرى عقدهلرى بو حركتله هر يتمش سنهده بر
درجه كيدر (نوع ثانى) شمس منيرك فلك خارج المركزنى هيئت وحركتيله بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه
اهل هيئت ديمشلردركه ارباب رصد حركت شمسده كاه بطؤ وكاه سرعت معاينه ايدوب جرم شمسى كاه بيوك
وكاه كوچك مشاهده ايتلرى مركز ارضدن كاه دور وكاه نزديك اولمق اقتضا ايدوب سبب اختلاف شمس بونى
عدا ايتمكله بو عقدهٔ مشكلى حل ايچون شمسك فلك ممثلى تحتنده خارج المركز بر فلك اثبات ايتمشلردر وبو فلك
ثانى اول فلك اولك تحتنده ارضه شامل ومركزى مركز عالمدن كندى قطرى اجزاسيله ايكى بچق درجه بعد ايله
جانب اوجنه خارج ايكى سطح متوازى برله محاط بر جرم كريدر وبو كرهنك سطح محدبى فلك اولك سطح محدبيله
بر نقطهٔ مشتركهده مماسدركه اول نقطهيه اوج اطلاق ايدرلر وبو فلكده مركز عالمدن ابعد نقاط بودركه شمس منير
حركت حامليله بو نقطهيه كلدكده مركز ارضدن بغايت بعيد وعالى اولمش اولور كذلك بو فلك ثانينك سطح
مقعرى فلك اولك سطح مقعرينه بر نقطهٔ مشتركهده تماس ايتمشدركه اول نقطهيه حضيض ديرلر وبو فلكده
مركز عالمه اقرب نقاط بودركه آفتاب عالمتاب حامل حركتيله بو نقطهيه مصادفت ايلدكده مركز ارضه غايتله
تقرب وتنزل ايتمش اولور پس وجه محرر اوزره فلك ممثلك جرمنده بو فلك خارج المركز افراز اولنوب بو صورتله
افراغ اولندقده بالضروره ايكى كره قالوركه ايكيسنك دخى سطحلرى متوازى اولميوب بعض جزؤى اغلظ
وبعضيسى ارق اولور وبو ايكى كرهنك برى فلك ثانىيى حاوى وبرى فلك ثانى برله محويدر وكرهٔ حاويهنك رقتى
جانب اوجه وغلظتى جانب حضيضه اولور وكرهٔ محويهنك رقت وغلظتى كرهٔ حاويهنك خلافنه كلور وايكيسى
فلك ثانىيه انضماملريله فلك اول تمام اولوب فلك واحد حكمنه داخل اولديغندن برينه متمم حاوى وبرينه متمم
محوى ديرلر اما شمس منيرك كندسى انجق سطح واحد برله محاط بر جرم كريدركه مصمت ومضيئدر وفلك
خارج المركزى جرمنده ايكى قطبى منتصفنده مركوز وبر حيثيتله مغرقدركه كرهٔ شمسك قطرى خارج المركز
اولان فلك ثانينك ثخننده مساوى اولوب محيط شمس خارج المركزك محيطلرى برله ايكى نقطهٔ مشتركهده تماس
ايتمشلردر وشمسك فلك ممثلى تحتنده فلك خارج المركزى كندويه مخصوص بشقه مركز ومحور وقطبلر اوزرنده
يعنى فلك بروجك محورينه وقطبلرينه موازى محور وقطبلر ايله منطقهسنه مسامت منطقه اوزرنده حركت
وضعيهٔ ذاتيهسيله غربدن شرقه حركت ايدوب شمس هر بر برجده تقريبا اوتوز كون مكث ايدوب اوچيوز
التمش بش وبر ربع كونده بر دورهسين تمام ايدر ومنطقة البروجك سطحندن جنوب وشماله هركز ميل ايتميوب
كندى منطقهسنده مركوز اولان كرهٔ شمسى دائما منطقة البروجك سطحنده استقامت اوزره برقرار تحريك
ايدوب معا كوتورر وجميع كرات افلاك ونجوم ساكن اولميوب جملهسى حركت وضعيهدن خالى قالميوب هر برى
كندى مركزى حولنده بشقه بر دور ايله دوار اولمغله كرهٔ شمس دخى كندى مكاننده مركزى حولنده توالى بروج
اوزره دوار اولمشدر (نوع ثالث) شمس منيرك اوج وحضيضنى ونقطهٔ اعتدالى اولان جوزهرلرينى وبطؤ
وسرعتنى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل هيئت ديمشلردركه آفتاب تابانك اوجنك فلك بروجدن
مكانى تاريخ روميك غنبز سنهسنده برج جوزانك يكرمى يدنجى درجهسنده متبين اولمشدى وحضيضنك
مكانى برج قوسك كذلك يكرمى يدنجى درجهسنده متعين اولمشدر چونكه حالا تاريخ رومى ايكى بيك التمش
طقوزى بولمشدر وتاريخ هجرت بيك يوز يتمش سنه اولمشدر * پس بالاده بيان اولنان منوال اوزره اوج
وحضيضك هر برى تقريبا سكز درجه حركت قيلمشدر اوج شمس برج سرطانك دردنجى درجهسنه وحضيضى

برج جدینك کذلك دردنجی درجه سنه کلمشدر چونکه شمس منیرك خارج المرکزی منطقه سی منطقة البروجك سطحنده بولنمشدر انکیچون بونك جوزهری عقده لری انجق منطقة البروج ایله معدل النهارك ایکی تقاطع نقطه سی عدا اولنمشدر که بری اول برج حملدر وبری اول برج میزاندر پس شمس منیر ابتدای حمله کلدکده رأس جوزهره کلمش اولور وابتدای میزانده بولندقده ذنب جوزهر نقطه سنده اولمش اولور اما سیارات سائره نك جوزهر نقطه لری افلاك حامله لریله منطقة البروجك تقاطعلرندن حاصل اولان ایکی نقطه متقابله بولنمشدر و منطقه دن افلاك حواملك شماله مائل اولدقلری نقطه عقده رأس وجنوبه مائل اولدقلری نقطه عقده ذنب تسمیه قیلنمشدر تکمیل بالاده تفصیل اوزره بیلنمشدر پس بو علتدن حرکت شمسك ابدا اختلاف عرضیسی بولنمیوب سیارات سائره حرکاتنده اختلافات عرضیه مشاهده اولنمشدر لکن حرکت شمسك انجق اختلاف طولیسی بولنمشدر یعنی بروج شمالیه که حمل وثور وجوزا وسرطان واسد وسنبله در بو بروج ستهده حرکت شمس بطیء کورنمشدر وبروج جنوبیه که میزان وعقرب وقوس وجدی ودلو وحوتدر بو بروج ستهده حرکت شمس سریع بولنمشدر پس حرکات افلاك بالجمله متشابه ومطرد ایکن شمسك حرکتنده اختلاف مرقومك علتی بودر که اوج شمس وجه مشروح اوزره حالا فلك البروجده برج سرطانك آواتلنده وحضیضی دخی برج جدینك آواتلنده بولنمغله شمسك بروج جنوبیه یی قطعی مدتندن بروج شمالیه یی قطعنده برهفته قدر زیاده عوق اولور وانك بیانی بودر که چون مرکز شمس اول بردائره نك محیطی اوزرنده متحرك ودواردر که اول دائره نك مرکزی مرکز عالمدن خارجدر پس بو فلك البروجك برنصفنده اول خارج المرکزك نصفندن زیاده بولنمشدر وبو اول نصفدر که اوج شمس انده حساب اولنمشدر وفلك البروجك نصف آخرنده اول خارج المرکزك نصفندن اقل قالمشدر وبو اول نصفدر که حضیض شمس اکا کلمشدر چونکه شمس حرکتیله فلك بروجك نصفی قطع ایدهمز تا کندی دائره سندن انده بولنان نصفی قطع ایتمدکجه پس لازم کلور که فلك البروجك برنصفی شمس منیرك قطعی زمانی ایکنجی نصفی قطع زماننه مخالف اوله لاجرم فلك بروجك حضیض اولان نصفندن اوج اولان نصفنده حرکت شمس ابطأ کورینور زیرا که اوج نصفی قطعی زمانی حضیض نصفنی قطعی زمانندن سکز کون اطول بولنور حالبوکیم حرکت شمس خارج المرکزی دائره سنده مختلف اولیوب دور دائم متشابه در * ذلك تقدیر العزیز العلیم فسبحان الصانع الحکیم جل شانه (نوع رابع) شمس منیرك طبیعت وصفاتن ومنافع وتأثیراتن بعد وعظمتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل نجوم دیمشلردر که نیر اعظمك طبیعتی اعتدال اوزره حار ویابس اولوب مذکر نهاری بولنمشدر وسعد اوسط نامیله تسمیه اولنمشدر وبونك صفاتی قوت وشدت وقهر واستطالت وغضب ورغبت وحس ورقت وحیا وعفت بولنمشدر وبالاده بیان اولندیغی اوزره بونك بو صفاتی کندی طالع دوشدیکی نقطه لرده عیانا مشاهده قلنمشدر وشمس منیر حاکم یوم احد ولیله خمیس بولنمشدر واول یومك وبو لیله نك اولکی ساعتلری بو کا نسبت اولنمشدر وتقدیر حکیم قدیر ایله اجرام اثیریه نك اجسام سفلیه ده انواع تأثیراتی کثیر اولوب هر کوکب نیجه خاصیتله تأثیرا تمسکله اول صانع عالم بو نیر اعظمه هم کندی قدرتیله نیجه خاصیتلر ویرمشدر که شمسك تأثیراتی اجرام علویه ده واجسام سفلیه ده کندوسندن اظهردر وسیارات سائره دن اکبردر اما علویاتده جمیع کواکبی اخفا ایدر وقمره نور وفر اعطا ایدر واما سفلیاتده دریالره اشراق ایدوب انعکاس شعاعیله بحاردن بخارلر چیقوب طبقۀ زمهریریه ده سحاب امطار اولوب وارضه حیات ویروب نبات وازهار واشجار واثمار اولور وثلوج وامطاردن عیون وانهار اولور ونبات وحیوانه حیات بخش ایدرك جبال واودیه دن سود وسیارا اولور وشمس ایله معادن تکون ایدوب نباتات بتوب حرارتیله منطبخ اولورلر وفواکه کمالاتن بولورلر وطلوع شمس ایله حیوان وانسان قوت بولوب حرارت وضیاسیله منتفع اولورلر وغروب شمس ایله جمله سی مضطر ومتحیر اولوب اموات امثالی مکانلرنده اویورقالورلر وشمس ایله اقلیم اولك اهالیسی جمله سیاه اولوب شدت حرارتیله فحول وجباع اولورلر وسمت رأسلرینه شمس قریب اولدیغندن جثه لری خفیف وعقلری ضعیف اولوب خویلری ضیق ومشربلری تیز وحدید اولور وطبیعتلری سباع امثالی تند وشدید اولور ممالك سودان وحبش اهالیسی امثالی عنید اولور واما اقلیم سابع اهالیسینك سمت رأسلرندن شمس منیر بعید اولوب حرارتی ضعیف

وتأثیری قلیل اولدیغندن جمله سی ابیض ویا اصفر اولور وخلق وطبیعتنده هر بری بقر وغنم کبی ابله وابتر اولور ممالك صقالبه وروس امثالی خلق وخلقتده بی رونق وفر اولور وشمس منیرك تأثیر کثیرندن بری بودر که اوج شمس بروج شمالیه ده اولدیغیچه اراضئ شمالیه معمور اولوب جنوبیه سی بحر ایله مغمور اولور واوج شمس بروج جنوبیه یه عبور ایندکده اول اراضی منکشف ومعمور اولوب بو اراضی ماء بحر ایله مستور ومغمور اولور پس بالاده بیان اولنان حرکت اوج ایله یکرمی بش بیك ایکیوز سنه شمسیه ده برکره بر وبحره تمام تبدیل وتحویل اولوب عالم حکیمانه نظام جدید بولور بلکه تأثیر شمس ایله ایام ولیال وحرارت وظلال ونور وضیا وصیف وشتا وثلوج وامطار ومعادن واحجار ونبات واشجار وجوده کلوب امتزاج طبایع وارکان وعیش حیوان وانسان وحساب ازمان ودهور وعدد سنین وشهور ونیجه بیك نفع ونعیم با تقدیر عزیز علیم بالجمله آفتاب عالمتابك حرارت وحرکت وضیاسنه منوط ومربوط وموقوف اولمشدر * واما شمس منیرك عظمتی مقدارنده وفلك ممثلنك بعد مسافه سنده ارباب ارصاد واهل حساب وهندسه اتفاق اوزره دیمشلردرکه فلك ممثل خورشیدك سطح محدبینك مرکز عالمدن مسافه بعدی تقریبا ایکی بیك کره بیك ویکرمی طقوز بیك وایکیوز التی فرسخ کیل اولنمشدر وفلك مزبورك سطح مقعرینك مرکز مذکوردن مسافه بعدی تقریبا بیك کره بیك وسکز یوز اللی بیك ویوز اللی درت فرسخ حساب قیلنمشدر وبو فلك ممثلك ثخنی تقریبا یوز یتمش طقوز بیك واللی ایکی فرسخ بولنمشدر وجرم کره شمس تقریبا یوز التمش التی جرم کره ارض مقداری بولنوب جمله سی براهین هندسیه ایله اثبات اولنمشدر والله اعلم اما بزم بو مقداری ایرادمزدن مقصود ومرادمز بو نیر اعظمی بو عظمتله کونده برکره اطرافمزده دوران ایتدیروب باشمزه دوندرن قادر قیوم حضرتلرینك قدرت وعظمتن بیان ایلمکدر تا کیم اولوا الالباب رب الاربابك بدایع صنایعن تفکر وتذکر آسان اولوب صنعندن صانعی بولوب جمله دن اکا رجوع ایدوب انکله قاله لر (فصل سابع) هیئت سماء ثالثی واندهکی حکم ایدن کوکب زهره نك احوالن بش نوع ایله بیان ایدر (نوع اول) زهره زهرانك فلك ممثلنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت دیمشلردرکه سبعه سیاره نك سمواتی جمله سندن معدود فلك زهره درکه فلك قمره نسبتله فلك ثالثدر وفلك خورشیدك آلتنده اولوب سفلیین نامیله معروف اولان ایکی فلکك اعلاسی وفلك شمسه اقرب بولنمشدر وزهره زهرا افقطانده حاکم اولوب سعد اصغر اسمیله تسمیه اولنمشدر واصحاب فن هیئت ثلاثۀ علویه مزبوره کبی کوکب زهره ایچون دخی اوچ عدد فلك اثبات ایدوب نظامن ویرمشلردر که فلك اولی مرکزده ومنطقه ده وقطبلرده وحرکتده فلك بروجه مشابه ومماثلدر وفلك ثانیسی خارج المرکزدر که بو فلك اولك ثخننده متوازی السطحین واقع اولوب مرکز تدویری حاملدر وفلك ثالثی فلك تدویردر که کوکب زهره انك بر طرفنده مرکوز اولوب فلك تدویر کندی مرکزی اوزرنده حرکت وضعیه سیله دوران ایلدکجه زهره یی دخی معا تدویر ایدر اما کوکب زهره نك فلك ممثلی که فلك کلیدر ومرکز محورده ومنطقه وقطبلرده وحرکتده فلك بروجه موافق وممثلات سائره کبی مطابقدر وایکی سطح متوازی برله محاط برجرم کری الشکلدر وسطح اعلاسی فوقنده اولان فلك خورشیدك سطح مقعرینه وسطح مقعری آلتنده بولنان فلك عطاردك سطح محدبینه مماسدر وبو فلك ممثل کندی فوقنده وتحتنده اولان افلاك متعدده کبی اولا فلك اعظمك حرکت ذاتیه یومیه سنه تابع اولوب حرکت اولی ایله مرکز عالم حولنده شرقدن غربه حرکت ایدر وثانیا فلك بروجك حرکت بطیئه سی قدر کندی حرکت ذاتیه سیله مرکز عالم حولنده غربدن شرقه اهسته کیدر که فلك بروجك تحریکیله حرکت ایدر * پس اوج وحضیض وجوزهر نقطه لری بو حرکتله هر یتمش سنه ده بر درجه یر قدر بر قطع ایدر (نوع ثانی) کوکب زهره نك فلك خارج المرکزینی هیئت وحرکتیله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت دیمشلردرکه بو کوکب زهره نك نظام حالیچون فلك ممثلك ثخنی درونده حامل نامیله تعیین اولنان فلك ثانیدرکه ارضه شامل ومرکزی مرکز عالمدن کندی قطری اجزاسیله ایکی درجه مسافه ایله جهت اوجنه خارج ایکی سطح متوازی برله محاط برجرم کریدر وبو کره نك سطح محدبی فلك اولك سطح محدبیله بر نقطه مشترکده تماس ایتمشدر که اول نقطه یه اوج اطلاق ایدرلر واول نقطه مرکز عالمه قیاس ایله ابعد نقاط اولدیغندن کوکب زهره حاملی حرکتیله اول نقطه یه کلدکده مرکز ارضدن بغایت بعید وعالی

اولمش اولور کذلک بو فلک ثانینک سطح مقعری فلک اولک سطح مقعرینه بر نقطهٔ مشترکده مماسدرکه اول
نقطه‌یه حضیض دیرلر زیرا که اول نقطه مرکز عالمه نسبتله اقرب نقاط اولوب کوکب مرقوم فلک حاملی حرکتیله
اول نقطه‌یه نزول ایتدکده مرکز ارضه بغایت قریب و مستفل اولمش اولور پس وجه مشروح اوزره فلک اولدن
فلک ثانی افراز اولنوب صورت مذکوره‌یه افراغ اولنسه فلک اولدن بالضروره مختلف الثخن ایکی کره
حادث اولورکه بری فلک ثانی‌یی حاوی و بری فلک ثانی برله محویدر و کرهٔ حاویه‌نک رقتی جانب اوجه و غلظتی
جانب حضیضه اولور و کرهٔ محویه‌نک رقت و غلظتی کرهٔ حاویه‌نک خلافنه کاوردر بو ایکی کره‌نک اتمام فلکده
مدخللری عام اولدیغندن برینه متمم حاوی و برینه متمم محوی دیرلر و هر فلکک بر مخصوص حرکتی متعین اولوب
کندویه مخصوص محور و قطبلر اوزرنده دوران ایدوب دونی تمام ایتمک امر محقق اولمغله فلک مائل زهره دخی
فلک کلی شمس التنده کندی فلک ممثلی تخنتنده کندی مرکزی حولنده حرکت وضعیهٔ ذاتیه‌سیله غربدن
شرقه شمس متبرک خارج المرکزی حرکتنه موافق و مطابق حرکت ایدوب کوکب زهره‌یی معا تحریک ایدر پس
زهرهٔ زهرا هر برجده یکرمی درت کون کیدر و بعض برجده تردد ایلسه انده درت آی اقامت ایدوب سنه‌ده
بر دوره‌سن شمس ایله برابر تمام ایدر و بو کوکبک مرکز تدویری مرکز شمسدن ابدا مفارقت ایلیوب بسمت
شمس ایله برابر سیر و حرکت ایلدیکی جهتدن بو کوکبک شمسدن بعدینک اکثر مسافه‌سی تقریبا نصف قطر
تدویری قدردرکه بعد اوسطنده سدس دور فلکک ثلثنا ایدر یعنی تدویرینک بعدین وسطین اوسطینده ایکن
شمسدن بعدی قرق درجه‌در (نوع ثالث) کوکب زهره‌نک فلک تدویری شکل و حرکتیله بیلدیرر (ای عزیز)
معلوم اولسون که اهل هیئت بو کوکب زهره‌نک دخی تنظیم احوالنه ثلاثهٔ علویه کبی تعیین مقدار مذکور ایله
اکتفا ایتیوب ارضه غیر شامل بر کوچک فلک دخی اثبات ایدوب اکا فلک تدویر دیمشلردر ✱ پس فلک
تدویر فلک ممثل زهره‌ده ارضه غیر شامل بر کوچک فلکدرکه بو کوکبک کندوسی حاملدر و ارضه شامل خارج
المرکز اولان فلک مائل ثانینک منطقه‌سنده مرکوز و بر حیثیتله صغر قدرکه قطر تدویر سطحین حامله مماس
و مساویدر و فلک تدویر سطح واحد برله محاط بر جرم مصمت کرویدر و فلک مائلک بر منده کندی مرکزی
حولنده حرکت وضعیه ایله غربدن شرقه توالی بروج اوزره دوران ایدوب بر جانبنده مرکوز اولان کوکب
مذکوری معا تدویر ایله آلوب کیدر و بو فلک تدویر کندی مرکزی حولنده حرکت غربیهٔ مذکوره سیله
کوکب مزبوری بر کون بر کیجه‌ده کندی منطقه‌سنک اوچیوز التمش درجه‌سندن نصف درجه‌دن
زیاده‌جه تدویر و تحریک ایدوب تقریبا اون طقوز بچق آیده بر دوره‌سنی تمام ایدر و بو حرکته حرکت اختلاف
کوکب و حرکت خاصهٔ کوکب دیرلر و کوکب زهره دخی سطح واحد برله محاط بر جرم کری و مصمت و منیردر
و فلک تدویری بر منده بر حیثیتله صغر قدرکه سطح کوکب بو تدویرک ایکی قطبی منتصفنده منطقه‌سی عندنده
بر طرفنده واقع بر نقطهٔ مشترکده سطح تدویره مماسدر یعنی کوکب تمامیله جرم تدویرده واقع اولوب سطحی
سطحنه تماس ایتمشدر و حاملک بر طرفنده فلک تدویرک بیان اولنان حرکتی کبی کوکب زهره‌نک دخی تدویری
جانبنده و کندی مرکزی حولنده توالی بروج اوزره حرکت وضعیهٔ دوریه‌سی اصحاب ارصاد جدیده رأی
العین مشاهده ایتمشلردر (نوع رابع) کوکب زهره‌نک سرعت و استقامتی و بطؤ و اقامتی و رجوع و حیرتی
و شمس ایله اولان ارتباط و احتراقنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسون که اهل هیئت دیمشلردر که کوکب
زهره‌یه دخی گاه سرعت و گاه استقامت و گاه بطؤ و گاه اقامت و گاه رجوع و گاه سیرنده حیرت عارض
و طاری اولور و بو احوالک بیانی بودرکه بو کوکب فلک تدویری اعلاسنده بولندقده کندی مرکزی حرکتی فلک
تدویرنک مرکزی حرکتنه توالی بروج اوزره موافقت و مرافقت ایتمکله کوکب سریع الحرکه کورینور و چونکه
کوکب ذروهٔ تدویردن جانبه بر مقدار میل ایدر اول زمان مستقیم الحرکه کورینور و کوکب اسفل تدویره نزولده
متوسط ایکن بطیء الحرکه کورینور زیرا که کوکبک کندی مرکزی نزولده اولدیغندن حرکتی کورونمز اولوب
انجق حرکت مرکز تدویری کورینور و کوکب اسفل تدویره قریب اولدقده کندی مرکزینک خلاف توالی
حرکت تدویری مرکزینک حاملی حرکتیله علی التوالی اولان حرکتنه مساوی کلوب ایکی حرکت بری برینه
مقابل معارض اولمغله کوکب مقیم کورینور و کوکب اسفل تدویره نزول ایتدکده کندی مرکزی حرکتی مرکز

تدویرینک حرکتندن زیاده اولوب کوکب راجع کورینور و رجعت کوکب تمام اولوب ایکی حرکت بینه مساوی
اولدقده کوکب ثانیا مقیم کورینور و بعد الاقامه ینه بطیء کورینور زیرا که کوکبک کندی مرکزی اوج
تدویره صاعد اولمغله حرکتی کورنمز اولوب انجق مرکز تدویرک حرکتی کورینور و بعد البطؤ ینه مستقیم و سریع
کورینور حاصلی بو که کوکب کندی تدویرنده دورنی بر سیاق اوزره اختلافسز تمام ایدر زیرا که حرکات افلاک
و نجوم کندی کره‌لری منطقه‌سنه نسبتله متشابه و بسیط و مستقیمدر و کوکبک رجعتندن مقدم اقامتنه مقام
اول و مؤخرینه مقام ثانی دیرلر و اما کوکب زهره‌نک مدت رجوعی بر آی و اون بر کوندر و مدت استقامتی سکز
بچق ایدر بو کوکبک فلک حاملی منطقة البروجدن جنوب و شماله ربع درجه قدر مائل ایکن تدویرینک دخی
ذروهٔ مرتبه‌سی و حضیض مرتبه‌سی فلک مائلندن گاه جانب شماله و گاه جانب جنوبه مائل اولور تقریبا ایکی بچق
درجه اختلاف عرضی دخی بولنمشدر پس بو احوال‌الله بو کوکب سیرنده مضطر مثالی کورینوب انکله تسمیه
اولنمشدر و نیر اعظمه نسبتله بو کوکب زهره‌یه عارض اولان ارتباط و احتراقی بو یله بیان ایتمشلردر که بو کوکبک
حرکت حاملی ابدا حرکت خارج المرکز شمس ایله مساوی اولمغله مرکز تدویری دخی ابدا مرکز شمسه مسامت
بولنمشدر پس بو زهرهٔ زهرا قرص شمسک حولنده تدویری حرکتیله دوران ایلدکجه نصف قطر تدویری قدراندن
بعد ایله انی طواف ایدوب بعدین اوسطینه کلدکده گاه صباح و گاه مساده مشعله مثالی برق اوروب گاه شمس
ایله محترق اولوب سیارات سائره کبی قرص شمسدن جدا دوشمیوب هر بر دوره‌سنده ایکی کره شمس ایله مقارن
اولور و بر کره دخی نصف رجوعنده یعنی تدویرینک ذروهٔ مرتبه‌سنده بولندقده ابدا قران و احتراقی واقع
اولوب و بر کره دخی نصف رجوعنده یعنی تدویرینک حضیض مرتبه‌سندن اولدقده ابدا شمس ایله قران و احتراقی
بولنور و ایکی احتراقی میاننده اولان مدت تقریبا طقوز آی و یکرمی کوندر والله اعلم بحقیقته (نوع خامس)
کوکب زهره‌نک اوج و حضیضی و رأس و ذنب عقده‌لرینی و طبیعت و اوصافنی و مسافهٔ بعدینی و مقدار جرمنی
بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسون که اهل هیئت دیمشلردر که کوکب زهره‌نک اوجی ایکی جوزهری نقطه‌لری
منتصفنده یعنی فلک مائلک منطقة البروجدن جانب شماله غایت میلنده واقع اولمشدر که عقدهٔ رأسدن
طقسان درجه متأخردر چونکه اوجات و جوزهرات بالاده بیان اولندیغی اوزره فلک البروجک حرکتنه مطابق
اولان حرکات ممثلات ایله حرکت ایدرلر و اوج زهره‌نک فلک البروجدن مکانی تاریخ رومینک عشرینه سنده
اوج خورشید کبی برج جوزانک یکرمی یدنجی درجه‌سنده و حضیضی برج قوسک کذلک یکرمی یدنجی درجه
سنده متعین ایدی و نقطهٔ رأسی مکانی برج حوتک یکرمی یدنجی درجه‌سنده و نقطهٔ ذنبی برج سنبله‌نک کذلک
یکرمی یدنجی درجه‌سنده متبین ایدی و حالا تاریخ رومی ایکی بیک التمش طقوزه کلوب تاریخ هجرت
دخی بیک یوز یتمشه یتمشدر پس بو اوج و حضیض و بو رأس و ذنب نقطه‌لری اوجات و جوزهرات مزبوره
کبی حرکت ایدوب تقریبا یکرمی درجه تقدم ایتمشلردر و اما زهرهٔ زهرانک طبیعت و اوصافنده اهل نجوم
اتفاق ایدوب دیمشلردر که کوکب زهره‌نک طبیعتی معتدل بارد و رطب اولوب مؤنث لیلی بولنمغله سعد اصغر
تسمیه اولنمشدر و بو کوکبه نظارک قلبه سرور و بوری تجربه قیلنمشدر و بو کوکبک اوصافی لین و تحبب و رقت
و تخنث و فرح و تمنی و لعب و تغنی و جماع و تزین و حسن خلق بولنمشدر و بو کوکب طالع دوشدیکی نقطه‌لرده
اوصاف مذکوره‌سی عیانا مشاهده اولنمشدر و بو کوکب حاکم لیلهٔ ثلثا و یوم جمعه بولنمشدر پس
اول لیله‌نک و بو یومک اوللکی ساعتلری بو کا نسبت قیلنمشدر و اما کوکب زهره‌نک و فلک ممثلنک مسافهٔ بعدلرنده
و مقدار ثخن و جرملرنده اصحاب ارصاد و ارباب هندسه و حساب اتفاق ایله دیمشلردر که فلک ممثل زهره‌نک
سطح محدبینک مرکز عالمدن مسافهٔ بعدی تقریبا ایکی کره بیک و سکز یوز اللی بیک و یوز اللی درت فرسخ کیل
اولنمشدر و فلک مزبورک سطح مقعرینک مرکز مذکوردن مسافهٔ بعدی تقریبا ایکیوز یتمش التی بیک التیوز
اللی ایکی فرسخ حساب قیلنمشدر و فلک مرقومک ثخنی تقریبا ایکی کره بیک و بشیوز یتمش اوچ بیک و بشیوز
ایکی فرسخ بولنمشدر و کوکب زهره‌نک جرمی تقریبا جرم ارضک اون التی جزؤندن بر جزؤی قدر بولنوب
براهین ایله اثبات اولنمشدر والله اعلم بحقیقة الامر والحال فسبحان الصانع الحکیم القدیر المتعال (فصل
ثامن) هیئت سماء ثانی‌یی و انده حاکم اولان کوکب عطاردک احوالنی بش نوع ایله بیان ایدر (نوع اول)

کوکب عطاردڭ فلك ثمانی وهیئت حرکتنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت دیمشلردرکه سبعهٔ
سیاره سمواتندن معدود فلك عطاردرکه فلك قمره نسبتله فلك ثانیدر وفلك زهره نڭ التنده اولوب سفلیین نامیله
مشهور اولان ایکی فلکڭ ادناسی وفلك قمره اقربی بولنمشدر وکوکب عطارد دقائق اندهٔ حاکم اولوب ممتزج اسمیله
معروف اولمشدر وفلك مرقومڭ وضع وهیئتی اجزا جهتیله افلاك سائره یه نوعا مخالف بولنمغله ارباب فن هیئت
کوکب عطارد ایچون ارضه شامل اوج عدد بیوك فلك ارضه غیر شامل بر کوچك فلك اثبات ایدوب روئیت
حسبیله احوال مختلفه سنی بو افلاك اربعه تعیینیله ضبط ایدوب نظام ویرمشلردر اما فلك اولی فلك کلیدرکه
مرکزده ومحورده ومنطقه ده وقطبلرده وحرکتده فلك بروجه موافق وممثلدر وبو فلك ممثلات سائره کبی
ارضه شامل ومرکزی مرکز عالم وایکی سطح متوازی برله محاط بر جرم کریدرکه سطح اعلاسی فوقنده اولان
فلك زهره نڭ سطح اسفلنه وسطح اسفلی تحتنده اولان فلك قمرڭ سطح اعلاسنه مماسدر وبو فلك ممثل کندی
فوقنده وتحتنده بولنان افلاك متعدده کبی اولا فلك اعظمڭ حرکت سریعهٔ یومیه سنه تابع اولوب حرکت
اولی ایله مرکز عالم حوالنده شرقدن غربه مجبورا حرکت ایدر وثانیا فلك بروجڭ حرکت بطیه سی قدر کندی
حرکت ذاتیه سیله مرکز عالم حوالنده غربدن شرقه آهسته کیدرکانه فلك بروجڭ تحریکیله حرکت ایدر پس
اوج وحضیض وجوزهر نقطه لری بو حرکتله منوال مذکور اوزره هر تمش سنهٔ شمسیه ده بر درجه مسافه
قطع ایدر بو عطاردڭ بیان اولنه جق فلك مدیرنده بولنان اوج ثانیسندن غیری وقمرڭ بیان اولنه جق اوجندن
وممثلندن وجوزهرندن غیری زیرا که بو دوری انلره مخالف بولنوب شرقدن غربه حرکت ایدرلر (نوع ثانی)
کوکب عطاردڭ خارج المرکز اولان فلك مدیرنی وفلك حاملی هیئت وحرکتلریله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم
اولسونکه اهل هیئت دیمشلردرکه فلك مدیر عطارد فلك ممثلیله محوی بر فلکدرکه خارج المرکز اولان ایکی فلکڭ
اولیدر وایکنجی فلکی حاویدر وافلاك اربعهٔ عطارددن ثانیدر وبو فلك مدیر حاوی اولدیغی خارج المرکز ثانینڭ
مرکزنی شرقدن غربه تحریکله اداره ایتدیکیچون بو کا مدیر دیرلر وطرز مشروح اوزره خارجة المراکز اولان
افلاك سائره ممثلاتی ثخنلرنده متمکن اولدقلری کبی بو فلك مدیر دخی ممثلڭ ثخنی داخلنده مکان طوتمشدر
ومدیرڭ سطح محدبی ممثلڭ سطح محدبنه اوج اول نامیله مشهور اولان نقطهٔ مشترکده مماسدر ومدیرڭ
سطح مقعری ممثلڭ سطح مقعرینه حضیض اول اسمیله معروف اولان نقطهٔ مشترکده تماس ایتمشدر وفلك
مدیرڭ مرکزی مرکز عالمدن کندی قطری اجزاسیله التی درجه قدر اوجی سمتنه خارجدر پس وجه مقرر اوزره
فلك ممثلدن فلك مدیر افراز اولندقده ممثلات سائره یی متمم اولان ایکیشر کره شکلنده بعینه بو ممثلدن دخی حادث
اولمشدر بعد هذا ایکی خارج المرکزڭ ثانیسی بو کوکب عطاردڭ فلك ثالثیدرکه محوی فلك مدیر وحامل مرکز
تدویردر وفلك مدیر فلك ممثلڭ ثخننده بولندیغی هیئت مذکوره اوزره بو فلك حامل دخی فلك مدیرڭ ثخنی
درونده تمکن ایتمشدر وحاملڭ سطح محدبی مدیرڭ سطح محدبنه اوج ثانی نامیله معروف بر نقطه ده تماس ایتمشدر
وحاملڭ سطح مقعری مدیرڭ سطح مقعرینه حضیض ثانی تعبیر اولنور بر نقطه ده مماسدر ومرکز حامل
مرکز مدیردن اوج درجه ومرکز عالمدن طقوز درجه مقداری جانب اوجنه خارجدر پس طور معهود اوزره
فلك مدیردن فلك حامل افراغ اولندقده فلك مدیردن شکل مذکور اوزره ایکی کره قالورکه انی متمم دیرلر وعلی
هذا فلك عطارد بو ترتیب وتجربه ایله بو شکل وهیئته افراغ اولندقده فلك عطارد ده اوجین وحضیضین بولنورکه
بری ممثلدن جزؤ کبی اولدقلرندن اوج ممثلی وحضیض ممثلی شان ونامیله شهرت بولمشلردر وبری دخی
مدیردن جزؤ کبی اولدقلری جهتدن اوج مدیری وحضیض مدیری اسمیله تسمیه اولنمشلردر واوج
وحضیض ممثلی یه اوج اول وحضیض اول دخی دیرلر واوج وحضیض مدیری یه اوج ثانی وحضیض ثانی دخی
دیرلر وهر فلکڭ بر مخصوص حرکتی متعین اولوب کندی یه مخصوص مرکز ومحور ومنطقه وقطبلر اوزرنده
دوران ایدوب دورنی تمام ایتمك امر محقق اولدیغیچون فلك مدیر عطارد هم فلك زهره زیرنده کندی ممثلی
ثخننده وکندی مرکزی حوالنده حرکت وضعیهٔ ذاتیه سیله شرقدن غربه خلاف توالی اوزره اوج ثانی
عطاردی معا اداره ایله وسط شمس مقداری حرکت ایدوب سنهٔ شمسیه ده بر دوره سنی تمام ایدر وفلك حامل
عطاردی دخی فلك مدیرڭ ثخنی داخلنده افلاك حوامل سائره کبی کندی مرکزی حوالنده حرکت وضعیهٔ

ذاتیه سیله غربدن شرقه توالی بروج اوزره مرکز تدویر عطاردی معا اداره ایله ضعف وسط شمس قدر حرکت
ایدوب حرکتنڭ نصفی حرکت خلاف توالی مدیره معارض ومقابل اولدقده نصف باقیسی وسط شمسه
برابر کلوب عطارد هر بر برجده اون یدی کون مکث ایدوب بعض برجده تردد ایلسه ایکی آی مقیم اولوب
سنه ده بر دوره سنی شمس ایله معا تمام ایدر ٭ پس مرکز تدویر عطارد مرکز تدویر زهره کبی ابدا مرکز جرم شمسه
مطابق کلوب هر کز تخلف ایتمز نکیچون بو کوکب عطاردهم نصف قطر تدویرندن اکثر قرص شمسدن ابراغه
کتمز ونصف قطری بعدا وسطنده یکرمی درجه دن زیاده بعده یتمز والله اعلم (نوع ثالث) کوکب عطاردڭ فلك
تدویرنی شکل وحرکتیله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت بو کوکب عطاردڭ دخی تنظیم
احوال متحیره سائره کبی تمییز مقدار مذکور ایله اکتفا ایتمیوب ارضه غیر شامل بر کوچك فلك دخی اثبات
ایدوب اکا فلك تدویر دیمشلردر ٭ پس فلك تدویر فلك ممثلی عطارد ده ارضه غیر شامل بر کوچك فلکدرکه
عطاردڭ افلاك اربعه سندن فلك رابعدر وجرم کوکبی حاملدر وخارج المرکز اولان فلك ثالث حاملڭ
منطقه سنده یعنی ایکی قطبی میاننده بر طرز ایله مرکوزدرکه قطر تدویری ثخن حامله مساوی اولوب سطح
تدویر سطحین حامله زیر وبالاده بر نقطه ده مماسدر وفلك تدویر سطح واحد برله محاط بر جرم مصمت کریدر
وفلك حاملڭ جرمنده کندی مرکزی حوالنده حرکت وضعیهٔ ذاتیه سیله غربدن شرقه توالی بروج اوزره
دوران ایدوب بر جانبنده مرکوز اولان عطاردی معا تدویر ایدر وفلك مذکور کوکب منیری بر کون
بر کیجه ده کندی منطقه سنڭ اوجیوز التمش درجه سندن اوج درجه وزیاده جه مسافه الوب کیدر تقریبا
درت آیده بر دوره سنی تمام ایدر وبو حرکته حرکت اختلاف وحرکت خاصه دخی دیرلر وکوکب عطارد دخی
سطح واحد برله محاط بر جرم کری ومصمت ومنیردر وفلك تدویری جرمنده بر حیثیتله مغرقدرکه سطح کوکب
تدویرڭ ایکی قطبی منتصفنده منطقه سی عندنده بر طرفنده واقع اولوب بر نقطهٔ مشترکده سطح تدویره
تماس ایتمشدر یعنی جرم کوکب تمامیله جرم تدویره داخل بولنمشدر وفلك حاملڭ بر جانبنده تدویرڭ شرح
اولنان دورانی کبی کوکب عطاردڭ دخی تدویری جانبنده کندی مرکزی حوالنده توالی بروج اوزره
علی الدوام حرکت وضعیهٔ دوریه سنی معاینه ایله اصحاب ارصاد نصف نهارده بولنان کسوف وقتنده
مشاهده ایتمشلردر (نوع رابع) کوکب عطاردڭ سرعت واستقامتنی وبطؤ واقامتنی ورجوع وحیرتنی وشمس ایله
اولان ارتباط واحتراقاتنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت دیمشلردرکه بو کوکب عطارده
هم کاه سرعت وکاه استقامت وکاه بطؤ وکاه اقامت وکاه رجوع وکاه سیرنده حیرت عارض وطاری اولور
وبو احوالڭ بیانی بودرکه بو کوکب تدویری اعلاسنده بولندقده کندی مرکزی حرکتی فلك تدویرڭ
مرکزی حرکتنه توالی بروج اوزره موافقت ومرافقت ایتمسیله کوکب سریع الحرکه کورینور وچونکه کوکب
جانب تدویره بر مقدار میل ایتسه مستقیم الحرکه اولور وکوکب اسفل تدویره نزولده متوسط ایکن بطیء
الحرکه کورینور زیرا که کوکبڭ کندی مرکزی نزولده اولمغله حرکتی کورنمز اولوب انجق حرکت مرکزی
تدویر کورینور وکوکب اسفل تدویره قریب اولدقده کندی مرکزینڭ خلاف توالی حرکتی تدویری مرکزینڭ
حاملی حرکتیله علی التوالی اولان حرکتنه مساوی کلوب ایکی حرکت بری برینه معارض ومقابل اولمغله
کوکب مقیم کورینور وکوکب اسفل تدویره نزول ایتدکده کندی مرکزی حرکتی مرکز تدویرڭ حرکتندن
زیاده اولوب کوکب راجع کورینور ورجعت کوکب تمام اولوب ایکی حرکت بینه مساوی کلدکده کوکب
ثانیا مقیم کورینور وبعد الاقامه بینه بطیء کورینور زیرا که کوکبڭ کندی مرکزی اوج تدویره صاعد
اولمغله حرکتی کورنمز اولوب انجق مرکز تدویرڭ حرکتی کورینور وبعد البطؤ بینه مستقیم وبعده سریع اولور
حالبوکیم کوکب کندی تدویرنده دورنی بر سیاق اوزره اختلافسز تمام ایدر زیرا که حرکات افلاك
ومافیها کندی کره لری منطقه سنه نسبتله بسیط ومتشابه ومستقیمدر وکوکبڭ رجعتندن مقدم
اقامتنه مقام اول ومؤخرینه مقام ثانی دیرلر واما بو کوکب عطاردڭ مدت رجوعی یکرمی بر کوندر ومدت
استقامتی اوچ آی وبش کوندر وبو کوکبڭ فلك حاملی منطقة البروجدن شماله وجنوبه اوچ ورب درجه
مائل ایکن تدویرینڭ دخی ذروهٔ مرئیه سی وحضیض مرئیسی فلك مائلندن کاه شماله وکاه جنوبه مائل

اولوب تقریبا التی درجه اختلاف عرضی دخی بولنمشدر وبو احوال مذکوره ایله بو کوکب دخی سیرنده
متحیر کبی کورنوب متحیر تسمیه اولنمشدر وشمسه نسبتله بو کوکب عطارده عارض اولان ارتباط واحتراقی
بیانی بودرکه بو کوکبك حرکت حاملی ابدا حرکت خارج المرکز شمس ایله مساوی اولدیغندن مرکز تدویری دخی
ابدا مرکز شمسه مسامت بولنمشدر پس بو کوکب عطارد قرص شمسك حوالنده تدویر حرکتیله دوران ایلدکجه
نصف قطر تدویری مقداری شمسدن بعد ایله انی طواف ایدوب بعدین اوسطینه کلدکده کاه صباح وکاه مساده
مشعله مثالی برق اوروب کاه شمس ایله محترق اولور زهره زهرا کبی قرص شمسه ملازم اولوب هر بر دوره سنده
ایکی کره شمس ایله مقارن اولور برکره نصف سرعتنده یعنی تدویرینك ذروه مرئیه سنده بولندقده ابدا اقتران
واحتراقی واقع اولور وبرکره دخی نصف رجوعنده یعنی تدویرینك حضیض مرئیسنده اولدقده ابدا شمس ایله
قران واحتراقی بولنور وایکی احتراقی بیاننده اولان مدت ایکی آیدر (نوع خامس) کوکب عطاردك اوولکی
اوج وحضیضنك وجوزهری عقدلرینك فلك بروجدن مواضعی وکندی طبیعت واوصافی وفلکنك مسافه
بعدی وکندینك مقدار جرمنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت دیمشلردرکه کوکب عطاردك
اوجی ایکی جوزهری نقطه لری منتصفنده یعنی فلك مائلنك منطقة البروجدن جانب شماله غایت میلنده واقع
اولمشدرکه عقده رأسدن طقسان درجه متأخردر چونکه اوجات وجوزهرات بالاده بیان اولندیغی اوزره فلك
بروجك حرکتنه موافق اولان حرکات ممثلات ایله حرکت ایدرلر واوج اول عطاردك فلك بروجدن مکانی تاریخ
رومینك غنیزسنه سنده برج میزانك یکرمی التی بچق درجه سنده ایدی وحضیضی برج حملك کذلك یکرمی
التی بچق درجه سنده ایدی ونقطه رأس وجوزهری تاریخ مذکورده برج جدیك یکرمی التی بچق
درجه سنده ایدی ونقطه ذنب ونوبهری برج سرطانك کذلك یکرمی التی بچق درجه سنده ایدی پس بو اوج
وحضیض وبو رأس وذنب دخی بالاده کرارا بیان اولنان منوال اوزره حالا تقریبا سکز درجه مسافه حرکت
ایتمشلردر زیرا که تاریخ رومی حالا ایکی بیك القمش طقوزدر وتاریخ هجرت بیك یوز یتمشه یتشمشدر واما کوکب
عطاردك طبیعت واوصافنده اهل نجوم اتفاق ایدوب دیمشلردرکه کوکب عطاردك طبیعتی منفرد بولندیغی
حالده اعتدال اوزره بارد ویابس اولوب مذکرناری بولنمشدر وممتزج اولدیغی کوکبك طبیعتیله ممتزج
اولدیغندن ممتزج ومنافق نامیله تسمیه اولنمشدر وبو کوکبك اوصافی ادب وکیاست وفهم وفراست وذهن
ودرایت ونطق وبلاغت ونقش وکتابت وحساب واصابت وذکاوت ودقت ورفق ورقت وهنر وصنعت وحیله
وخیانت بولنمشدر وبو کوکب طالع دوشدیکی نطفه لرده بو اوصاف مذکوره سی معاینه اولنمشدر وبو کوکب
حاکم لیله احد ویوم اربعا بولنمشدر پس اولیله نك وبو یومك اوولکی ساعتلری بو کانسبت قیلنمشدر واما کوکب
عطاردك مقدار جرمنده وفلك ممثلك مسافه بعدنده اصحاب ارصاد وارباب هندسه وحساب اتفاق ایله
دیمشلردرکه فلك ممثل عطاردك سطح محدبنك مرکز عالمدن مسافه بعدی تقریبا ایکیوز یتمش التی بیك
واتیوز الی ایکی فرسخ حساب قیلنمشدر وفلك مزبورك سطح مقعرینك مرکز مذکوردن مسافه بعدی
تقریبا سکسان یدی بیك وبشیوز یکرمی درت فرسخ کیل اولنمشدر وفلك مرقومك ثخنی تقریبا یوز سکسان
طقوز بیك والتیوز یکرمی سکز فرسخ کیل اولنمشدر وجرم کره عطارد جرم کره زمینك تقریبا اوتوز ایکی جزؤندن
برجزؤ مقداری بولنوب براهین ایله جملهسی اثبات اولنوب ابعاد واجرام فننده یقینا بیلنمشدر زهی قاضی
الحاجات کیم عطاردی کاتب آسمانی قیلنمشدر فسبحان الصانع الحکیم الخالق البارئ القدیم الفاطر القادر
القیوم جل شانه (فصل تاسع) هیئت سماء دنیایی وانده حاکم اولان قمر زیبایی واحوال واوصافنی وا کامتعلق
اولان اشیایی التی نوع ایله بیان ایدر (نوع اول) قمرك جوزهرنی وفلك مائلنی هیئت وحرکتلریله بیلدیرر (ای عزیز)
معلوم اولسونکه اهل هیئت دیمشلردرکه سبعه سیاره نك سمواتی جمله سندن محسوب فلك قمردرکه مرکز عالمه
نسبتله افلاك تسعه نك فلك اولیدر وفلك عطاردك زیرنده تمکن ایدوب کواکب سیاره دن سیری اسرع اولان
قمر خوب منظر دفقط انده حاکم بولنوب نیر اصغر اسمیله نامدار اولمشدر وفلك قمرك فلك کلیسی اجزای مختلفه یه
تجزی برله شکل وهیئتی سیاره سائره افلاکنه نوعا مغایردر پس فلك کلی قمر رتعدد فلکه مشتملدر اوچی
ارضه شامل بولك فلکدر وبری ارضه غیر شامل کوچك فلکدر وافلاك ثلاثه مشارالیهادن ایکی اولکی فلکلرك

مرکز

مرکزلری مرکز عالمدر واوچنجیسی خارج المرکزدرکه مرکز تدویری حاملدر ودردنجیسی فلك تدویردرکه
بر جرم قمری حاملدر پس اول کره عالم ایله متحد المرکز اولان ایکی فلك اولکیسی ایکی سطح متوازی برله محاط
وفلك ثانی یی محیط برجسم کریدر ومحیطانده جوزهر نامنده نقطه رأس وذنب بولنمغله کندیسی جوزهر نامیله
شهرتیاب اولمشدر ومرکز ومحورده ومنطقه وقطبلرده وحرکتده فلك بروجه مشابهتندن ممثل نامنی دخی
بولمشدر وفلك مرقومك سطح محدبی فوقنده اولان فلك عطاردك سطح مقعرینه وسطح مقعری کندی
افلاکندن فلك ثانینك سطح محدبنه تماس قیلنمشدر وبو فلك جوزهر کندی فوقنده وجوفنده بولنان افلاك
متعدده کبی اولا فلك اعظمك حرکت ذاتیه یومیه سنه تابع اولوب حرکت اولی ایله مرکز عالم حوالنده شرقدن
غربه مجبورا حرکت ایدر وثانیا فلك بروجك حرکتنه مغایر ومخالف کندی حرکت ذاتیه سیله مرکز عالم
حوالنده خلاف توالی اوزره کندی فلکلریله شرقدن غربه کیدر برکون برکیجه ده اوچ دقیقه دن زیاده جه
حرکت ایدر وبو کا حرکت رأس وذنب دیرلر وکره عالم ایله متحد المرکز اولان ایکی فلکك ایکنجیسی فلك
اولك جوفنده یعنی زیرنده ایکی سطح متوازی برله محاط بر جرم کری الشکلدر اگرچه مرکزی مرکز عالمدر
لکن منطقه سی منطقة البروجه مسامت اولان فلك ممثلی منطقه سندن جانب شماله وجنوبه بش درجه مائل
اولدیغندن فلك مائل نامیله شهرت بولمشدر وبو فلك مائل فلك جوزهرك سطح مقعری زیرنده قرار ایدوب
سطح محدبی انك سطح مقعرینه وسطح مقعری عناصر اربعه نك اعلاسی اولان کره نارك سطح محدبنه مماسدر
وفلك مائل قمر دخی حرکت اولی وثانیه قسریه سندن غیری کندی حرکت ذاتیه سیله مرکز عالم حوالنده
خلاف توالی اوزره شرقدن غربه ثخنی دروننده بولنان فلکلر ایله معدل نهاردن ومنطقة البروجدن
وقطبلرندن میل مذکوری قدر مائل بشقه منطقه وقطب اوزرنده برکون برکیجه ده اون بر درجه دن
زیاده جه حرکت ایدر وبو کا حرکت اوج قمر دیرلر (نوع ثانی) قمر بری یکرك فلك حاملنی هیئت وحرکتیله
بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت دیمشلردرکه قمرك فلك ثالثی فلك حاملدرکه رسم معهود اوزره
خارجة المراکز اولان افلاك سیاره سائره ممثلاتی ثخنلرنده جایکیر اولدقلری مثالی بو فلك حاملی دخی فلك مائلك
ثخنی داخلنده برطرز ایله متمکندرکه سطح محدبی حامل سطح محدب مائله اوج اسمیله مسمی اولان بر نقطه
مشترکه ده مماس اولمشدر وسطح مقعری حامل سطح مقعر مائله حضیض نامیله ملقب اولان بر نقطه مشترکه ده
تماس ایتمشدر وفلك مرقومك مرکزی مرکز عالمدن کندی قطری اجزاسیله اون درجه وبر ربع جانب اوجنه
خارجدر پس منوال مذکور اوزره فلك مائلدن فلك حامل افراز اولندقده مائلدن ایکی معهود کره قالورکه
متمم فلك مائل دیرلر وبو فلك حامل حرکات ثلاثه قسریه سندن غیری فلك مائلی ثخننده کندی مرکزی حوالنده
مائلی منطقه سنه مسامت منطقه ده ومحورینه موازی محور اوزرنده حرکت وضعیه ذاتیه سیله غربدن
شرقه توالی بروج اوزره برکون برکیجه ده یکرمی درت درجه دن زیاده جه مرکز تدویر قمری معا تجریکله دوران
ایدر چونکه بو فلك حاملك بو توالی اوزره اولان حرکت غربیه سنك اون بر درجه سندن زیاده جه سنه فلك
جوزهرك وفلك مائلك خلاف توالی اولان حرکت غربیه لری مقابل کاوب معارض اولوب کیرو کتورر پس
حامل قمرك توالی اوزره تقریبا اون اوچ درجه حرکت یومیه سی قالور وسریع السیر اولان قمرك فلکی اصغر
افلاك شاهله اولمغله بروج اثنی عشردن هر برنده تقریبا ایکی کون وثلث کون قدر مکث ایدوب یکرمی سکز
کونده فلك بروجی قطع ایدوب بر دوره سنی تمام ایدر ویکرمی طقوز بچق کونده برکره شمسه ایرشوب انکله
محاق اولور واول جهتدن شهور قمریه نك بری یکرمی طقوز کون وبری اوتوز کون رؤیت حسبیله حساب
اولنور واعتدالینه قریب اولان غروب ایله اهالی اقالیم شمالیه یه وفصول اربعه ده اولان غروب ایله اهالی
اقالیم جنوبیه یه یعنی خط استوایه قریب اولنلره هلال آسان کورینور زیرا که مدارات یومیه بو شمالیه ده
مائلدر واول جنوبیه ده قائمه یه قریبدر * پس قمر غروب شمس عقبنجه نزول ایتمیوب افقدن عالی اولور
(نوع ثالث) قمرك فلك تدویرنی شکل وحرکتیله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت
دیمشلردرکه قمرك فلك رابعی انك فلك تدویریدرکه ارضه غیر شامل بر کوچك فلکدر وقمرك کندوسنی
حاملدر وفلك خارج المرکزك منطقه سنده مرکوز وبر حیثیله مغرقدرکه قطر تدویری سطحین حامله مماس

ومساویدروفلك تدویر سطح واحد برله محاط بر جرم مصمت كریدر وفلك حاملك جرمنده كندی مركزی حولنده
خلاف توالی اوزره حركت وضعیه ایله شرقدن غربه دوران ایدوب برجانبنده مركوز اولان قمری معا تدویر ایله
الوب كیدر * پس تدویر قمر تدویر خمسهٔ متحیره نك خلافنجه حركت ایدر وبو فلك تدویر كندی مركزی حولنده
حركت شرقیهٔ مذكوره سیله جرم قمری بر كون بر كیجه ده كندی منطقه سنك اوچیوز التمش درجه سندن اون
اوچ درجه قدر قمری تحریك ایدوب یكرمی سكز كونده حاملی كبی بر دوره سنی تمام ایدر وبوكا حركت اختلاف
وحركت خاصه دیرلر وكوكب قمر دخی سطح واحد برله محاط بر جرم كری الشكلدر وكندیسی مصمت ومظلم
وازرق ومصقلدر وخمسهٔ متحیره كبی رسم سابق اوزره فلك تدویری جرمنده بوقربر حیثیتله مغرقدركه
سطح قمر تدویر بینك ایكی قطبی منتصفنده منطقه سی عندنده برجانبده واقع بر نقطهٔ مشتركه ده سطح تدویره
مماسدر یعنی جرم قمر تمامیله جرم تدویرده واقع اولوب سطحی سطحنه تماس ایتمشدر وفلك حاملك بر طرفنده
فلك تدویرلینیان اولنمان حركتی كبی كرهٔ قمرك دخی تدویری طرفنده كندی مركزی حولنده خلاف توالی بروج
اوزره حركت وضعیه سی ودوران شرقیه سی اصحاب ارصاد رأی العین مشاهده ایتمشلردر لاساكن
فی الافلاك دیوب كتمشلردر وبو تدویرك محیطی اوزرنده بو قمرك مركزی حركتی حاملك محیطی اوزرنده تدویرك
مركزی حركتندن اقل اولدیغندن ابدا كوكب قمر نه راجع بولنور ونه مقیم كورینور انجق ذروهٔ مرئیه سنده
بطیء السیر مشاهده اولنور وكوكب قمرك فلك حاملی منطقه سی فلك مائلی منطقه سنه مسامت اولوب
فلك تدویری ذروه سی دخی فلك حاملی منطقه سنه ملازم بولندیغی جهتدن بیانی سبقت ایدن فلك مائل قمرك
منطقة البروجدن شمال وجنوبه اولان بشر درجه میلدن غیری كوكب قمرك عرضی بولنمز وسیارهٔ سائره كبی
اختلاف عرضی اولمز زیرا كه قمرك مائلی وحاملی وتدویری وسطح واحده بری برینه مسامت ومطابق بولنوب
بری برندن هر كز منحرف ومائل اولمز وبو افلاك اربعهٔ مذكوره ایله احوال قمر تمام بولنشدر (نوع رابع) نیراعظمه
نسبتله نیراصغر اولان قمره عارض اولان احوالی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل هیئت دیمشلردركه
شمسه نسبتله قمره عارض وطاری اولان احوالك بریسی محاقدر یعنی بزه توجه ایدن وجهی شمسدن اوزرینه
واقع اولان نوردن خالی اولمسیدر بو خسه شمس ایله قمرك میاننده ارضك حائل اولمسیله محاق اولمز زیرا كه نیرین
ارا سنده حیلولات ارض خسوفدر محاق دكلدر وقمرك برحالی دخی ازدیاددر یعنی قمرك شمسدن تباعدی سببیله
نورمز بو روجه مذكوردن زیاده كورنمسیدر وبرحالی دخی تربیع اولدر یعنی قمرك بزه مواجه اولان وجهنك
نصفی قبل الكمال نور شمس ایله منور اولمسیدر وبرحالی دخی كمالدر یعنی نور مذكورك ازدیادی تمام اولمقدر
وبرحالی دخی نقصاندر یعنی قمرك شمسه بعد الكمال تقاربی حسبیله نورم قومك وجه مزبوردن ناقص
اولمسیدر وبرحالی دخی تربیع ثانیدر یعنی قمرك بزه مواجه اولان وجهنك نصفی بعد الكمال منور قالمسیدر
وقمرك برحالی دخی شمسی كسوف ایتمسیدر یعنی شمس منیرك بزه مواجه اولان وجهنی كلیسنی یا بعضیسنی
قمرك بزدن ستر ایتمسیدر وقمرك برحالی دخی كندی منخسف اولمسیدر یعنی شمس ایله قمرك میاننده ارضك
حائل اولمسیله قمرك كلیسی یا بعضیسی كندیه واقع اولان نور شمسدن خالی قالمسیدر وقمرك بو احوال
مذكوره سنك بیانی بودركه چونكه جرم قمر كندی نفسنده ازرق لاجوردی نه كولكه سیاهه مائل وآیینهٔ
پولاد كبی مظلم وكثیف وسطحی مصیقل بر مدور رطوب شكلنده نسنه دركه غیریدن الدیغی نوری مقابلنه
عكس ایتمكه قابلدر پس كرهٔ قمر نور وضیاسنی انجق شمس منیردن مستفید اولوب اكا مواجه اولان نصفنك
اكثری ابدا ضیا بولمشدر اكرارنده حیلولات ارض مانع اولمزسه بو حال اولمشدر وكرهٔ شمس كرهٔ قمردن
اعظم اولدیغندن قمرك نصفندن اكثرینه ضیا ویروب نصفندن اقلی مظلم قالمشدر وظل ارض شكل مخروط
اولوب فلك زهره نك سطح مقعرنده نهایت بولمشدر وظلك رأسی مخروطی منطقة البروجه مسامت اولمق
لازمدر زیرا كه مركز شمس منطقهٔ خارج المركزنده ابدا سطح منطقة البروجه ملازمدر پس عند الاجتماع یعنی
شمس ایله قمر فلك بروجدن بر موضعده بولنسه لر قمر بزمله شمس ارا سنده واقع اولوب نصف مظلمی بزه مواجه
كلور وقمرك نصف منورندن بزه بر نسنه كورنمز اولور پس محاق بودر وچونكه قمر سیر سریعیله شمسی اون ایكی
درجه قدر كچوب اندن بعید اولور وقمرك نصف منوری برمقدار بزه میل ایدر وانك بزه برجانبی كورینور پس

هلال بودر وبو محاقدن بر كون صكره اولور زیرا كه قمر بر كون بر كیجه ده اون اوچ درجه قدر بیان اولندیغی
اوزره حركت ایدر وشمس هم اول مدت ایچنده بر درجه قدر حركت ایدر پس قمر شمسدن هر كون اون ایكی
درجه قدر تباعد ایدر بعد الهلال قمر شمسدن یومافیوما اون ایكیشر درجه بعید اولدقجه قمرك شمسه قریب
اولان طرف غربیسندن یكا نصف منورینك بزه میلی زیاده اولور * پس ازدیاد بودر وبعده قمر شمسدن تباعد
ایتدكجه ضیاسی هر كیجه بزه نسبتله زیاده اولوب ربع دور اولان اوچ برج قدر اندن بعید اولدقجه قمرك نصف وجه
منوری كورینور پس تربیع اول بودر بعده شمسدن تباعدله بروج سته قدر قطع ایلدكده قمر شمسه مقابل
اولمغله برزا ایكیسنك میاننده بولنورز نصف منوری تمامیله بزه توجه ایدوب قمر بدر منیر اولور * پس كمال بودر
بعده قمر مقابله دن منحرف اولدقده فلكك نصف آخرندن یومافیوما شمسه قریبتی حسبیله نصف مظلمی جانب
غربیسندن یكا شیئا فشیئا بنه بزه میل ایدر او مقداری نصف منوری جانب شرقیسندن شمسدن یكا كیدر
وبزه نسبتله ظلمتی زاید ونوری ناقص اولور پس نقصان بودر وبعده قمر شمسه تقرب ایتدكجه ظلمتی هر كیجه
زیاده جه اولوب ایكیسنك آره سنده ینه ربع دور فلك قالدقده قمرك تكرار بزه نصف وجه منوری كورینور
* پس تربیع ثانی بودر بعده قمر شمسه یومافیوما قریب اولدقجه ظلمتی شیئا فشیئا زیاده اولوب نوری نقصان
بولور تا كیم اجتماع شمس ایله ثانیا محاق اولور وقمر بو احوال الله بو منوال اوزره سیر منازل وقطع بروج ایدوب
كاه شمسه مقابل وكاه مقارن اولمسیله تقریبا هر یكرمی طقوز بچق كونده بر كره نیراعظمله محترق ومحاق
اولور (ذلك تقدیر العزیز العلیم) فسبحان الصانع الحكیم والقادر القدیم (نوع خامس) نیراعظمه نیراصغرله
طاری اولان كسوفی ونیراصغره حیلولات ارض ایله حاصل اولان خسوفی وقمرله اوجی میاننده توسط شمسی
وحركت اوج وحضیض وجوزهر قمری بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل هیئت دیمشلردركه بو كرهٔ
قمر كندی نفسنده كثیف ومظلم اولدیغندندركه شمس ایله اجتماعی وقتنده فلك مائلندن حاصل اولان رأس
وذنب عقده لری عندنده منطقة البروجدن طریق شمسه مصادف اولسه جرم قمر بزمله شمس آراسنده حائل
اولوب ضیاسنك كلیسنی یا بعضیسنی بزدن ستر ایدر پس كسوف شمس بودر وانك وجهنده اول وقت ظهور
ایدن سواد جرم قمرك لونیدركه حین كسوفده سواد شمس مغرب جهتندن بدأ ایدر زیرا كه حركت غربیهٔ قمر
حركت غربیهٔ شمسدن وجه مشروح اوزره زیاده اسرع اولدیغندن قمر مغربدن كلوب شمسه ایریشوب حائل
اولور بعده انی یكدكجه سیری سرعتندن شمس منیرینه مغرب جهتندن انجلا یه باشلر وبو حالت كسوف
حیلولات قمردن حادث اولدیغندندركه كسوف شمس ایله قمرك محاق حالنه مخصوص اولوب سائر احوالنده
اصلا بولنمشدر واما خسوف قمرك بیانی بودركه اكر كرهٔ قمر استقبالی وقتنده ذكر اولنمان رأس وذنب
عقده لری عندنده منطقة البروجدن ایكی جزء مقابل عندنده یعنی محاذاتنده شمس ایله مقابل اولسه كرهٔ زمین
ایكیسنك میاننده حائل اولوب قمرك شمسه مواجه اولان وجهنه ظل ارض واقع اولور وضیای شمس
قمرك كلیسنه یا ظل ارض واقع اولدیغی مقدارینه واصل اولمیوب ظلمت اصلیه سی اوزره قالور * پس خسوف
قمر بودر وقمرك انخساف وانجلاسی ابتدا مشرق طرفندن ظهور ایدر زیرا كه شمسك حركت شرقیه سیله
حركت ایدن ظل مخروط ارضك جانب غربیسنه كرهٔ قمر حركت غربیه سیله مغرب طرفندن واصل اولوب
قمرك اولا طرف شرقیسی ظله داخل اولوب ابتدا اول طرف منخسف اولور كذلك اولا قمرك طرف شرقیسی
ظلدن عبور وخروج ایدوب ینه ابتدا اول طرف انجلا بولور بو حالت خسوف حیلولات ارضدن حاصل
اولدیغندندركه خسوف قمر ابدرو كمالی حالنه مخصوص اولوب سائر احوالنده هر كز اكا خسوف عارض
اولمشدر وینه شمسه قیاس ایله قمره عارض اولان احوالك بری بودركه شمس حركت وسطیه سیله حركت
ایلدكجه قمرك اوجیله مركز تدویری میاننده ابدا توسط ایلر زیرا كه قمرك مركز تدویری كندی اوجنده ایكن مركز
شمس ایله فلك بروجدن بر نقطه عندنده مقارن اولسه لر بعده اول نقطه دن قمرك فلك جوزهر یله فلك مائلنك
خلاف توالی اوزره حركتلریله اوج قمر شرقدن غربه ومركز تدویر اول نقطه دن توالی بروج اوزره غربدن شرقه
حركت ایدرلر شمس دخی علی التوالی غربدن شرقه حركت ایدر تقدیرا زلی برله اول ایكی حركت اوج قمر ایله غربیه
وحركت حامل مركز تدویر قمر ایله شرقه اویله بر طرز وطور اوزره حركت ایدرلر كه ابدا شمس منیر ایكیسی

مبانتنده متوسط بولنور وبو توسطدن لازم کلورکه مرکزندویر قمر شمس ایله ایکی تربیع اوقاتنده کندی
حضیضنده بولنه واستقبال واجتماع اوقاتنده قمر کندی اوجنده بولنه پس مرکزندویر قمر هر بردور
وسطیسنده ایکی دفعه اوجنه صعود ایدوب ایکی کره حضیضنه نزول ایدر (ذلك تقدیر العزیز العلیم) زهی صانع
حکیم جل جلاله العظیم وعم نواله الکریم) اما قمرك اوج وحضیضی مائلیله ورأس وذنب عقدهلری مثلیله
متحرك اولدقلری علتدن اوجات وجوزهرات سائره کبی فلك بروجدن مواضعی متعین دکلدر بلکه حرکت
مائل ومثل ایله سیار ودواردر (نوع سادس) نیر اصغرك طبیعت وصفاتی ومقدار جرمی وبعد فلکنی بیلدیرر
(ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل نجوم اتفاق اوزره دیمشلردرکه بو کوکب قمرك طبیعتی اعتدال اوزره بارد
ورطب اولوب مؤنث لیلی بولنمشدر وسعد متوسط نامیله تسمیه اولنمشدر و بو قمرك اوصافی ضعف وعجز وعی
وجهل ومهانت وعجله ونمیمه واخبار ودلائل وحرکت وصوت بولنمشدر وقمر طالع بولندیغی نطفهلرده اوصاف
مذکورهسی مشاهده اولنمشدر وقمرحا کم یوم اثنین ولیلهٔ جمعه بولنمشدره پس اول یومك وبو لیلهنك اولکی
ساعتلری بوکا نسبت قیلنمشدر واما کوکب قمرك جرمی مقدارنده وممثل مائلنك مسافهٔ بعدلرنده اصحاب ارصاد
وارباب حساب واهل هندسه اتفاق اوزره دیمشلردرکه فلك جوزهر قمرك یعنی ممثلك سطح محدبنك مرکز عالمدن
مسافهٔ بعدی تقریبا سکسان بدی بیك وبشیوز یکرمی درت فرسخ کیل اولنمشدر وفلك مزبورك سطح مقعرینك
مرکزمزه کوردن مسافهٔ بعدی تقریبا سکسان ایکی بیك وبشیوز قرق التی فرسخ حساب قیلنمشدر
وبو فلك جوزهرك ثخنی تقریبا درت بیك وطقوز یوز یتمش سکز فرسخ بولنمشدر وفلك مائل قمرك سطح
محدبنك مرکز عالمدن مسافهٔ بعدی تقریبا سکسان ایکی بیك وبشیوز قرق التی فرسخ کیل اولنمشدر وفلك
مزبورك سطح مقعرینك مرکزمزه کوردن مسافهٔ بعدی تقریبا قرق اوچ بیك ویوز طقسان سکز فرسخ
حساب قیلنمشدر اکر بو مسافهٔ محسوبهدن نصف قطر ارض طرح اولنسهکه اول بیك ایکیوز یتمش ایکی
فرسخدر پس روی زمینك هر طرفندن فلك قمره وارنجیهدکین مابین الارض والسماء تحقیقا قرق
بر بیك وطقوز یوز یکرمی التی فرسخ قالورکه تقریبا اوتوز ایکی نصف قطر ارض مقداری مسافهٔ علیادر
وبو مسافه درکه عالم کون وفساد وجهان حدوث وتغیرات اشیادر ومکان عناصر وموالید ومحل کائنات
جومعادر وعالم صورت وشهادت وموضع ضیق وعناودار دنیادر وفلك مائل قمرك ثخنی تقریبا اوتوز طقوز
بیك واوجیوز قرق سکز فرسخ بولنمشدر واما جرم کرهٔ قمر جرم کرهٔ زمینك تقریبا قرق ایکی جزوندن بر جزوی
مقداری بولنوب بیان اولنان افلاك ونجومك ابعاد واجرامی اربعهٔ متناسبه ایله اصحاب ارصاده عیان
اولوب نتیجه دلائل حسابیه وبراهین هندسیه وتجاریب عقلیه ایله بالجمله اثبات اولنمشدر واهلنه بیلنمشدر پس
بالاده بیان اولنان هیئت اسلامده ابعاد واجرام سموات وارضینی بشر یوز بیللق یول ایله تعریفدن مراد تعیین
عدد دکلدرکه مقادیر کیل اعتبار اولنسه بلکه عظمتلرنده مبالغهدن کنایهدر زیرا که قدرت باری بی نهایهدر
والله اعلم بمعانی ملکه (فصل عاشر) نیر اصغرك اعنی کوکب قمرك قدرت باریله تأثیراتنی وبروج اعتباریله
اختیاراتنی وسبعهٔ سیارهنك تأثیرات ساعاتنی وافلاکن اعداد واصوات ونغماتنی وحرکات مراکزیله دوائر
مرسومه اعتباراتنی واثریاتنی ومبدأ تأثیراتنی بش نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) کوکب قمرك قدرت باریله
تأثیراتنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت اتفاق اوزره دیمشلردرکه تقدیر عزیز قدیر ایله اجرام
علویهنك علی مراتبهم اجسام سفلیهده انواع تأثیراتی اولمغله اغلب تأثیراتی شمس انك حرارتیله بولندیغی
کبی قمرك دخی اکثر تأثیراتی رطوبتیله بولنمشدر فعلی هذا خلاق عالم بو کوکب قمره کندی قدرتیله نیچه
خاصهلر بخش ایتمشدرکه جملهدن بری چون قمر افق بحردن طلوع ایدر ماء بحر انکله مد اولوب ساحلنه
اقبال ایدر وقمر نصف نهار بحره کلدکده مد بحر نهایت بولور پس قمر نصف نهاردن منحط اولدقچه ماء بحر
سواحلنده جزر اولوب چکیلور تا قمر افق بحره نزول ایدنجیهدکین چون قمر افقدن اینر جزر دخی نهایت بولور
پس بو منوال اوزره جزر ومد اولور وخواص قمردندرکه قمرك ازدیادی زمانندهیعنی آیك نصف اولنده کثرت
حرارت ورطوبتدن عروق دمله ممتلی اولوب ابدان حیوان وانسان قوت بولور اما کمال قمردن صکرهیعنی آیك
نصف ثانیسنده غلبهٔ برودت ویبوستدن اخلاط اربعه غوربنده بولنمغله دم عروق ازالوب نشو ونما اقل

اولور وابدان حیوان وانسان ضعف بولور وخواص قمردندرکه آیك نصف اولنده مریض اولنلرك ابدانی قوتلی
بولنوب اغلبنك مرضی دفع اولور وآیك نصف ثانیسنده مریض اولنلرك ابدانی ضعیف اولوب امراضی قوت
بولور وخواص قمردندرکه نور قمرك ازدیادی ایامنده ذوی الارواحك مغزسرلری زیاده اولوب نقصانی ایامنده
مغز رؤس دخی نقصان بولور وخواص قمردندرکه مهتابده انسان قمره قارشو اویوسه یاچوق اوتورسه بدننه
رخاوت وکسل کلوب صداع وزکام حاصل اولور وخواص قمردندرکه مهتابده لحوم حیوان قالسه زمان
قلیل ایچنده طعم ورایحهسی متغیر اولور وخواص قمردندرکه نور قمرك ازدیادی ایامنده بحار وانهار ایچنده سمك
سمین اولوب وجه مایه صعود ایدر ونقصانی ایامنده سمك ضعیف اولوب قعر مایه کیدر وخواص قمردندرکه آیك
نصف اولنده حشرات ارض انك یوزینه کلوب کثرت بولور وسباع اکل اجساده زیاده حریص اولور وآیك
نصف ثانیسنده حشرات وسباع اموری برعکس اولور وخواص قمردندرکه آیك نصف اولنده غرس اولنان
اشجار زیاده نشو ونما بولور ونصف ثانیسنده غرس اولنان ضعیف اولور یاقورور وخواص قمردندرکه آیك
نصف اولنده جمیع فواکه ورياحین واعشاب ونباتات اکثر نشو ونما بولوب الوانی زیاده اولور وخواص قمر
دندرکه آیك نصف اولنده قامش وکتان ونباتات یابس اوزرینه نور قمر واقع اولسه زیاده چوریوب پاره اولور
ونصف ثانیده تقلیل اولور وخواص قمردندرکه کرهٔ مصیقل قمر آیینه مثالی کرهٔ ماء وارضدن مقابل وه واجه
بولندیغی بحر وبرك جزائر وسواحلن وسفن وامواجك وجبال ووهادلك وقری وبلادك جمیع اشکال واوائلیه
واشخاص واحوالیله برنه عکس ایدوب کوسترر واصحاب ارصاد اول آیینهده وجه ارضی تماماسیر ایدرلر لکن
اول مرآت صافی بزدن بغایت بعید اولدیغندن اشکال اشیا تشخیص اولنمیوب انك وجهی بو عکوس ایله
مغبر اولوب مکدر کورینورکه کاکف قمر دیرلر وسیارهٔ سائرهنك صفات مذکورهسنك ساعات
مخصوصهسنده اشباح وارواحه تأثیرات خفیهسی بیان اولنان تأثیرات نیرینه اعنی خواص شمس وقمره
قیاس اولنمشدر حال بوکیم عالمك جمیع اجزاسنده مؤثر حقیقی انجق حق تعالی بیلنمشدر وبو افلاك ونجوم
وطبایع دولاب وآلات وخیالات امثالی بولنمشدره پس بو احوالی تفکر وتذکر معرفت مولایه هادی وبادی
اولمق ایچون وجملهیی انسانده بولمق ایچون افلاك ونجوم احوالی بو معرفتنامهده بو مقدارجه بیان ایله
کتابت قیلنمشدر (نظم) حمد اول الهه که یکادر اول • دخی دانا وتوانادر اول • اکا مخصوص ومسلمدر هم
• موجد جمله اولور عالم • متصرف اودر اشیایه تمام • نه خواص آرهده هرکزنه عوام (نوع ثانی) کوکب
قمرك بروج اعتباریله اولان خواص واختیاراتنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل نجوم قمر
مرقومك هر بروج ایله بشقه بر تأثیرنی تجربه ایلدکلرین تقویم ایله تحریرا ایتمشلردر • پس اول تقویمی یوندن
قدم لسان ترکیده نظم ایتمش ایکن اول منظومهٔ مزبوره بو مقامده یازمق مناسب کورلمشدره نظم •

بسمك اللهم یا امن الخطر
اول رسول وآل وصحبینه مدام
چار عنصر اوزره نه چرخ کرات
مرکز ارض اولمش اثقال جذوب
(چرخ) اعظم کیم محیط جملهدر
کونده بردور ایتمده برشوقدر
هم ایچنده اولان افلاکی بیله
قطب عالم اوزره دوندن اولوب
هب ثوابتله اول اوائل محتشم
اولسه یتمش ییل کیدر بر درجه
مشتری هم غربدن شرقه کیدر
بر ییل اون برآیده بر دوره کیدر

ابتدأنا باختیارات القمر
(بعده) دیرحق بلکل ای بکم
قابلامش بری برین صق طبقات
اول وسطدر مرکز عالم همان
جام اطلسدر دیمه انجمله در
کیم یکرمی درت ساعتده مدام
دوندیرر کندیله شرقی غرب ایله
(چرخ) ثامنده اون ایکی برج ییل
قطب عالمدن جدا قطب اوزره هم
غربدن شرقه زحل داخی کیدر
اون ایکی ییلده همان بر دور ایدر
(چرخ) ثامن قطبی طوغروسنده تام

حمد لله چوق صلات وچوق سلام
اهل هیئت قولیدر بودیدیکم
پس بصل مثلی اولور مجموعی طوب
هر جهتدن اثقل اول نقطه نهان
هر جهتدن اول محدد فوقیدر
شرقدن غربه ایدر دورین تمام
کیجه کوندز هر طلوع وهر غروب
منطقهده هر برینی سهم قبل
غربدن شرقه دونر آهستهجه
اون ایکی برجی اوتوز ییل قطع ایدر
غربدن مریخ هم دوران ایدر
شمس هم چرخیله دور ایلر مدام

غربدن شرقه کونش دخی کیدر
غربدن شرقه عطارد هم کیدر
غربدن شرقه دخی آی دور ایدر
صان قاون اون ایکی دیلم بولنور
چون حمل ثور ایله جوازدر بهار
هم شتادر برج جدی ودلو وحوت
بو بروجه ایتدین تحویل کون
یای حزیران وتموز طباخ حار
یل هر آیده قنغی برجه کون کیدر
اولمش ایامی اوتوز بر کرن نهار
اول برج حمل نوروز اولور
اولمش ایامی اوتوز کون ای شجیع
(ماه) مایس آخر فصل بهار
برج جوزاده اوتوز بر کون کیدر
اوبرنده شمس هم تحویل ایدر
اولمش ایامی اوتوز بر کون تمام
یل اغستوس آخر صیف اول زمان
سنبله برجن اوتوز بر کون یکر
اون ایکنجی کون کونش تحویل ایدر
اول کیجه هم برابردر او کون
اون ایکنجی کون کونش تحویل ایدر
اول اوتوز کوندر تمام اول ماهری
(ماه) کانون اول فصل شتا
ربعینك اولی اول کون اولور
(اوسطی) کانون ثانیدر قیشك
هم اوتوز کونده او برجی قطع ایدر
سال رابع درت ربع بر کون اولور
هم اوتوز کونده او برجی سیر ایدر
(ابتدای) سال شمسی مارت یل
هر بری بر آیه مخصوص اولدی ظرف
زادر ایلول ودو تشرین باوها
هزا بج هوزا جد هو ایله عد
یل یوز القمش الیدر تاریخ سال
هم بو ترتیب اوزره دائم دور ایدر
کیم اوتوز اوچ یل اوتوز اوچ مارت
حرفی جمع ایت بازار حرفیله هین
ایکی هفته دن نه کون غایت بولور
غرهٔ شهر قمردر هم هلال
با رجب شعبان دال ها رمضان

یلده بر اون ایکی برجی قطع ایدر
جمله نك تحتنده دردور قمر
دوره سن یکرمی سکز کون کیدر
هر قسم بر برج ادیله اصل اولور
فصل یای سرطان اسد سنبله دار
اون ایکی برج اون ایکی آیدر مدام
اون کون اقدم روم آیك باشله تون
هم خریف ایلول وتشرینین تام
هر آیك قاچنده کون تحویل ایدر
اون برنجی کون کونش تحویل ایدر
پس برابر اول شبه اول روز اولور
عاشرنده شمس هم تحویل ایدر
یل اوتوز بردر اکا لیل ونهار
یل حزیران اول صیف ای پسر
سرطانه برجن اوتوز بر کون کیجر
اون ایکنجی کونی کون تحویل ایدر
اولمش ایامی اوتوز بر کون همان
(ماه) ایلول اول فصل خریف
برج میزان ایچره اوتوز کون کیدر
(ماه) تشرین اول اوسط در کوزه
برج عقربدن اوتوز کونده کیدر
اون برنده شمس هم تحویل ایدر
هم اوتوز بر کون انی یل ای فتا
کون دونر اوزغه یی شبدن الور (برج
هم اوتوز بر کوندر انی صایشك
یل قیشك صوکی شباطی کوچك آی
پس شباط یکرمی طقوزی بولور
چون حمل برجنده کون فیروز اولور
هم شهور رومی استخراج قیل
مارت ها ابریل الف جیم مایس ال
هم دو کانون زا جیم اشباط واو شها
کیم بو یکرمی سکز حرفك کیری
مارتده در بازارا جد لفظنده دال
اولـه آزرله محرم بر او یل
اولور سال محرمله اوتوز دردی بولور
ابتدا هفته ده در یوم احد
غره سی اول آیك اول کوندن اولور
زا محرم با صفر جیم هادراد
زا بی شوال قعده الف جیم حجه دان

یلده بر هم چرخ زهره دور ایدر
سرعت اوزره کندی چرخیله دونر
(چرخ) نامن اون ایکی قسم اولنور
کون هر اوچنده ایکن بر فصل اولور
فصل کوز میزان وعقرب قوس طوت
روم آیك اوتوز کون اقدم یل تمام
یــل بهار آذار نیسان وایار
قیش دو کانون وشباط اولمش تمام
(ماه) آزار اول فصل بهار
هم حمل برجنده اوتوز کون کیدر
(ماه) نیسان اوسط فصل ربیع
برج ثور ایچره اوتوز بر کون کیدر
اون برنجی کون کونش تحویل ایدر
هم اوتوز کون اون اوچنده کون دونر
(ماه) تموز اوسط صیف ای همام
هم اسد برجن اوتوز بر کون کسر
اون ایکیسنده کونش تحویل ایدر
اولمش ایامی اوتوز کون ای ظریف
برج میزان اولینه کلسه کون
ایرمش ایامی اوتوز بر کوند وزه
(یل کوز ین تشرین ثانی آخری
برج قوس ایچنده اوتوز کون کیدر
اون برنده برج جدیه کون کلور
جدی ایچره کون اوتوز کون قالور
عاشرنده برج دلوه کون کیدر
اوچ یکرمی سکز کون ربع صای
تاسعنده برج حوته کون کیدر
یــل تمام اولوب شنه نوروز اولور
لفظ ابجد هوز اولمش هفت حرف
واو حزیران همزه تموز اب دال
حفظ) ایت ابجد وزوا بد هوز بجد
حرف بازار اوله هر یلده بری
ارتمه سی سال اول بازارها یه کیدر
سال تداخل ایده بر سال طرح قیل
(کردیلرسن) شهر رومك غره سین
(بالله) اول مجموعی بوندن ایله عد
(چون) محرم درعربده رأس سال
دور یعه واوا الفدر دو جماد
هشت حرف اولدی اهج زد بود همان

هر بیدر برینه حاکم اولان (ییك یوز القمش التی یه چون کادی سال — حاکم سال اول محرم اولدی دال

ایرته سی یل حاکم سالدر الف
حرفنی حا کله جمع ایت غره بول
ابتدا شمسك مکانن بوله سن
آی کیدر اون اوچ درجه اول زمان

دور دائمدر هیچ اولماز مختلف
غرهٔ شهر هلالی هم تمام
تا بروج ماهی اندن بیله سن
آی کونی هر کون اون ایکی درجه

بیلمك استرسن هلال نه کوندر اول
ایکی هفته کونلرنده بول مدام
بردرجه کون کیدر هر کون همان
چون کیچر بویله حساب ایت هر کیجه

پس شهور رومدن یل شمسه جای) قاچ کیجه کچمش هلال اول ماهی صای (تا که معلوم اوله اندن جای ماه

ماهه نه برجك قاچدر سیرگاه) انده ایکن مه نه ایشدر اختیار — کیم آیك هر برجده بر حکمی وار
یا آیك کچمش شبن تضعیف قیل (بش عدد هم ضم ایدوب قاچ اولدی یل — اول عدد قاچ کره بش اولدیسه صای
قنغی برج اولمش دخی یل شمسه جای) شمسدن باشله بشر هر برجه ویر — باشدن آنزی صایه برج ماهه ایر
چون حمل برجنده خوش بولنسه آی (هر ایشی بدأ ایتکی سن بخشی صای — (کلسه برج ثوره تزویج ونکاح

قیل تجارت هم بنا خیر وصلاح
سرطانه خوشدر ارسال خبر
زرع وتعمیر وحجامت بخشیدر
کلسه مه میزانه قیل بیع وشرا
عزلت وصمت وفراغ واعتکاف
کلسه برج جدیه قیل صید وشکار
وضع بنیاد دخول بلده خوب
ییك یوز القمش التی تاریخنده تام
حقه هر حالده بو کل قیل همان

کلمه جوزایه قطع ایله ثیاب
شرب مسهل بخشیدر نقل وسفر
سنبله برجنده اولسه کی جدید
ایله صحبت دکلسه سلطان ایچ دوا
قیل حجامت کلسه برج قوسه آی
حفر اباد وزراعت ایله کار
حوته کلسه ایله دریاده سفر
بولدی بو زیت ایچره تقویم اختتام
عالم اجسامی چون بولدك خیال

علم اوقی هم آل عقار وآل دواب
مه اسدده عرض حاجت بخشیدر
صحبت نسوان مناسب ال عبید
برج عقربده کرك طهر وعفاف
لبس واستحمام وحلق بخشی صای
کلسه برج دلوه مه خوشدر رکوب
عهد وشرکتدر تجارت معتبر
حق ایتدك اختیاراتی بیان
عالم ارواحه کل خوش بونده قال

(نوع ثالث)

سبعهٔ سیاره نك بری برینه نسبتله تشبیهاتی ووجه ارضده آفاق اعتباریله تأثیرات ساعاتی بیاندر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل عبرت وخبرت دیمشلردرکه بو عالمه کونه عجیب اختراع وایجاددر وبو افلاکه غریب صنعت وحکمتدر وبو جهانی تنظیم نه نهایتسز قدرت وعظمتدر فسبحان الصانع الحکیم وبو افلاك ونجومی بو هیئت وترتیب اوزره خلق ایدن باری تعالی به نیجه یوز بیك کره حمد وثنالر اولسونکه بزلره لطف وعنایت ایدوب آفتاب عالمتابی سیارهٔ سائره وسطنده وضع ایتمشدرکه روی زمینه اعتدال اوزره حیاتبخش ایتمشدر اکر شمس منیر بو تأثیر ایله فلك قمرده اولسه ایدی شدت حرارتدن روی زمین محترق اولوردی واکر فلك بروجده اولسه ایدی شدت برودتله طبایع فاسد اولوردی پس کواکب سبعهٔ سیاره میاننده سلطان جهان وسیارهٔ سائره اکا جنود واعوان اولمشدر که قمر وزیر وعطارد کاتب وزهره سازنده ومریخ سرعسکر ومشتری قاضی وزحل خزینه دار امثالی کلمشدر واما مجره که اکا بو یرده صمان اوغریسی وکعبه یولی دیرلر وعرب سرج السماء وام النجوم وعجم کهکشان دیرلر بونك حقیقتی فلك بروجده بیان اولنان قدر سادسك حد اصغرلرندن کواکب ثابته درکه بر برینه قریب اولدقلرندن بری برینی طمس ایدوب سحاب ابیض کبی کورنمشدر لکن مجرهٔ مذکوره نك کیجه اولنده بر باشی جنوبده وبر باشی شمالده بولنوب نصف لیلده رأس جنوبیسی غربه وشمالیسی شرقه وارروب آخر لیلده رأس غربیسی شمالی وشرقیسی جنوبی اولوب بزه نسبتله رحوی دور ایتسنك حقیقتنده عقول فحول متحیر قالمشدرکه اکرچه بیاننده قیل وقال اولمشدر والله اعلم بحقایق ما هی علیه واما کواکب سبعهٔ سیاره نك روی زمینده بحسب الآفاق ساعت بساعت نوبتله اولان تأثیرات ساعاتی بو تاریخدن اقدم تعبیر وبیان ایلدیکمز منظومهٔ ترکیه بو مقامه مناسب کوریلوب یازلمشدر (نظم)

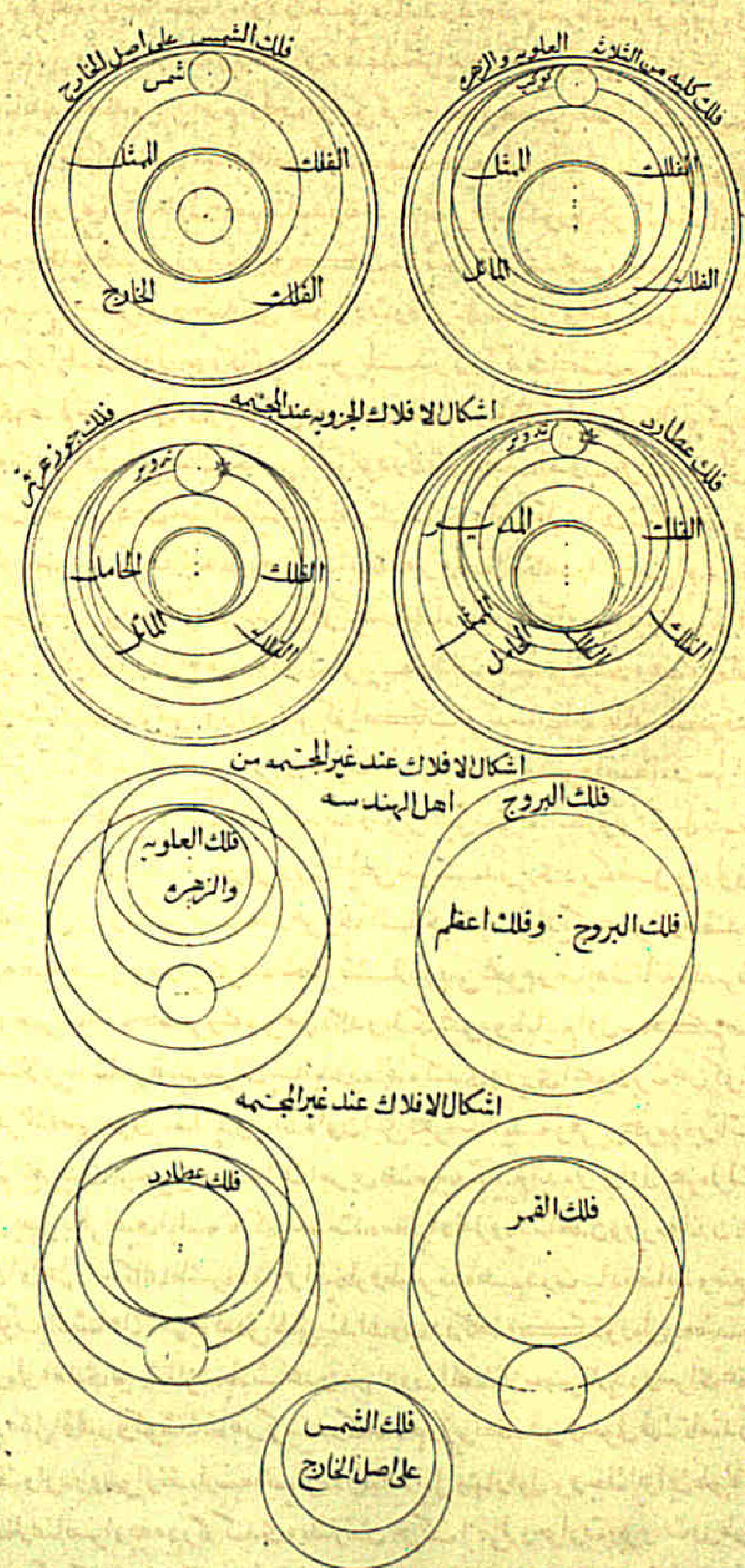
خدایه شکر کیم خلق ایتدی بونجه انجم وافلاك — صلاة اول دوستنه اولسونکه شاننده دیمش لولاك
وبعد حق دیر علم فلك سرن عیان ایتدم — اوتوز بیت ایچره نحس وسعد ساعاتی بیان ایتدم

ایکی عالمده بریلدم مؤثر ذات مولایی	ولی ربط ایلمش اسبابه ادنایی هم اعلایی
اگر بیلمک دیلرسن اولدیغنک ساعت نه ساعتدر	نه کوکب حکم ایدر اول دم نحوست یا سعادتدر
یدی کیجه یدی کون کون باتوب طوغدیغی آن ایچره	یدی سیاره دن بول قنغی حاکمدر زمان ایچره
که هر کون هفته دن هر کیجه بر سیاره نکدر کیم	اوشب اول روزک اول ساعتنده هم اودر حاکم
همان حفظ ایت یدی لفظی یدی کون بیل یدی کوکب	ادس بیر جهیج دلدهی وروز حلد رهب
اوائل حرف ابجد هوز اوامش هفته ایامی	حروف ثانیه شب ثالثه کون حاکمی نامی
شب بازار عطارد ایرتسی شب مشتری طالب	شب سه شنبه به زهره زحل چارشنبه شب غالب
خمیس اخشامی شمس وجمعه اخشامنده مه شامل	شب سبت اولدی مریخ اول حروف ثانیه کامل
بازار شمس ایرتسی مه صالی مریخ اربعایه تیر	خمیسه مشتری جمعه یه زهره سبته کیوان منیر
یدی لفظ ایچره شب هم روز اوائل ساعتندن ال	بوقاریدن یدی سیاره یی ترتیب ایله صای کل
زحلدن مشتری مریخ وشمس وزهره یه خوش ییت	عطارد له قمردن کچ بو ترتیب اوزره هم دور ایت
بر ساعت حکومتله اولور سیاره لر قائم	کیجه در اون ایکی ساعت کونوزهم اون ایکی دائم
کیجه کوندز یکرمی درت اولور ساعت که شاینده	دکلدر مستوی بونده مراد انجق زمانیندر
زمانی ساعتک مقداری ارتار اکسیلور بیله	عددله مختلف اولمز شب وروز طول وقصر ایله
نهارک قوسنی هم لیلک اون ایکی یه قسمت قیل	بو ساعاتک بری دائم اکا نصف سدس در بیل
شب وروز طول وقصر یله قیاس ایت ساعتی بویله	طلوع وهم غروبک کیجه شن بول خوش حساب ایله
کیجن ساعاتی بول ظلدن یاربع اوکرن یا اصطرلاب	غمیده یا بسه ساعاتی بو ساعاتدن زمانی یاب
زمانی ساعتی بر بر یدی سیاره یه ویر کل	نه کوکب اولدیغک وقته کاورسه حاکم آنی بیل
زحلدر نحس اکبر ساعتی هم آغر اولورمش	مکانی چرخ سابعدر بنا یاپ باشلمه هیچ ایش
مبارک مشتریدر سعد اکبر ساعتی خوش بیل	نقل بیع وشرا تزویج ایدوب هر شغله اول مائل
جهان مریخه محکوم اولدیغی ساعت هیچ ایش ایتمه	چونکه اولدر نحس اصغر پس قان آلدر کیمسه یه کتمه
مبارک شمس حکمنده طلب قیل جمله یارانی	مکانی چرخ رابعدر زیارت ایله سلطانی
چو زهره سعد اصغردر او ساعت اجتماع ایله	مفرح صحبت ایت خوش سوز کوزل صوت استماع ایله
عطارد ممتزجدر اول زمان یاز نسخه هم مکتوب	ب اوقی اوقوت نقش ایت حساب ایتک اولور مرغوب
قمر سعد اولدی بو کوکده او ساعتده سفر خوشدر	تجارت شرکت وارسال مکتوب وخبر خوشدر
یدی سیاره احکامی بو ترتیب اوزره قانوندر	کل ای حق بیل اول حقی که جمله حکم آنکدر
قو نحسی قو سعدی قو شری قو خیری	هب ایدوب ایلین حقدر برانی بیل اونوت غیری
قو اوج مولودی درت امی یدی آبانی نه طاقی	قوی هالک وفانی هو الحی هو الباقی

(نوع رابع) افلاکک اعداد واصوات ونغماتن وحرکات مراکزله دوائر مرسومه اعتباراتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت واهل هیئت اتفاق اوزره دیمشلردرکه عدد افلاک تحریر اولندیغی اوزره یکرمی درتدرکه فلک اعظم وفلک ثوابت وثلاثهٔ علویه نک اوچر فلکلری وشمسک ایکی فلکی وزهره نک اوچ فلکی وعطاردک وقمرک دردر فلکلریدر وبو یکرمی درت فلک وجه مشروح اوزره بری برینی محیط وبری برینه مماس بولنوب حرکتلری مختلف اولمغله هر بر فلک بشقه بر پرده دن صدا ویروب نغمات جانفزالرله تسبیح وتهلیل ایدوب علی الدوام کرمیت عشق یزدان ایله رقص ودوران ایدرلر وافلاکک بویله حالاتنی اصحاب ارصاد آلات وریاضات ایله استماع وتماشا ایدوب نیجه اسرارینه اطلاع ووقوف تحصیل ایتمشلردر وافلاکک اصوات ونغماتن پرده لریله ضبط ایدوب اصول وفروع مقامات اعتباریله بری برینه حکیمانه مزج ایدوب ارواح ایچون نیجه بیلک کونه معجون ولذتی شربتلر یاپمشلردر وهر بر مقام جانفزایی نیجه درده دوا ونیجه مرضه شفا ونیجه طبیعته صفا ونیجه قلبه جلا ونیجه روحه غدا اولمشلردر وبو علمه طب روحانی وهندسهٔ روحانی وقوت روحانی وفن موسیقی دخی

تسمیه قیلمشلردر (نظم) موسیقی حکمتده دائرفندر * بیلنه بیلمینه روشندر * نیجه اسراری وار ادراک ایده جک * یرکاور سینه لری چاک ایده جک * اعتبارات وتقاسیم وفصول * امتیازات مقامات واصول * پرده وبیشرو وصوت وعمل * کار ونقش وشعب وقول وغزل * هر بری حکمت ایله مملودر * جان ریاضن صوار بر صودر نغمه یابس وحار وبارد * چشمهٔ محض حکمدن وارد * هر بری بر مرضه نافعدر * ضدنی هر بریسی دافعدر زیروبالاسی هوادر اما * دائرا ولورمی هوا بزدنیا * حکمتی جانده روان مضمردر * اکلمز لطفنی اول کیم کردر بو بلجه ذوقن ایدر اهل رشاد * ایلسون ذوقنی الله زیاد * ویرر انسانه حیات تازه * نغمهٔ بلبل خوش آوازه * کوش قیل نغمه سنی مرغانک * اقتضا ایلر ایسه انسانک * نغمهٔ شوخ خوش آهنگ بشر * خواه ناخواه ایدر انسانه اثر * نغمه بر منطق روحانیدر * نغمه نک لذتی وجدانیدر * جانفزادر نفس انسانی * دلزادر نغم روحانی کر حقیقتله اولور سک سامع * اولمز اوقات حیاتک ضایع * واما دوائر مرسومه نک بیانی بودرکه افلاک سیاره نک تخنلرنده نقطه لر دورلیه رسم اولنان دوائردن بریسی اول دائره درکه مرکز شمسک حرکتندن فلک خارج المرکزک محیطی اوزرنده مرتسم درومرکزندو یرلرحرکاتندن افلاک حواملک محیطلری اوزرنده رسم اولنان دوائردر ومراکز کواکبک حرکاتندن افلاک تداویرک محیطلری اوزرنده رسم اولنان دوائردر وبو دوائر مذکوره قنغی فلکده مرتسم ایسه اول فلکک اسمیله تسمیه اولنمشدر مثلا مرکز شمسک حرکتندن فلک خارج المرکزی اوزرنده رسم اولنان دائره یه فلک خارج المرکز دینلور * وسائرلری بوکا قیاس اولنور وافلاک حامله نامیله ملقب اولان دوائر خمسه وفلک مائل قمرک منطقه سی بوالتی دائره عالمی قاطع فرض اولنسه لر افلاک ممثله نک وفلک بروجک وفلک اعظمک سطوحنده حادث اولان دوائر فلک بروجدن مائل اولدقلری ایچون انلره افلاک مائل دیرلر وبو دوائر مرتسمه اولدیغی افلاک مرقومه بالاده بیان اولندیغی اوزره قطب عالمدن وقطب البروجدن غیری اقطاب اوزرنده حرکت ایلدکلرندن بو دوائر مرسومه دخی فلک بروجدن مائلدرلر پس سطوح ممثلات اوزرنده حادث اولان افلاک مائله که دوائر مرتسمه در افلاک ممثله ایله تسمیه اولنان دوائرله ایکی نقطهٔ متقابله اوزرنده تقاطع ایدرلر که بالاده بیان اولنان جوزهرلردر وصور افلاک ودوائر مذکوره بونلردر

صورة کل فلک من الثلاثة العلویة

(نوع خامس) كواكب سبعهٔ سياره نك وكيفيات اربعه نك مبدأ تأثيراتن بيلدير (اى عزيز) معلوم اولسونكه متكلمون ديمشلردركه اول منجملر واول طبيعيلر كه معرفت خالق باريدن محروم وعارى اولمشلردر انلر جميع امورى نجوم وطبايعه اسناد ايدوب ضلالتده قالمشلردر بونلرك مثالى اول ايكى قرنجه دركه بر كاغد اوزرنده يورركن بر نقش ظاهر اولور پس قرنجه نك برى شاد اولوب ديركه حقيقت افعاله مطلع اولدمكه قلمدن وجوده كلور اعش بو قرنجه درجهٔ اخيره ده اولان طبيعى مثاليدركه جميع تصرفاتى حرارته وبرودته ورطوبته ويبوسته حواله ايتمشدر وقرنجه نك اوبرى دخى دقتله نظر ايدوب كورركه حركات قلم كندوسندن دكلدر بلكه ارادت اصابعله حاصلدر پس خرم اولوب اولكى قرنجه يه ديركه سن غلط ايتمشسن وحقيقت حالى ادراك ايدن ايراق كتمشسن زيرا كه صدور افعال قلمدن دكلدر بلكه جميع تصرفات اصابعدندر وقلم ايسه ميان اصابعده مجبور ومسخردر وبو قرنجه اول منجم مثاليدركه جميع تصرفات امورى كواكبه اسناد ايتمشدر بيلمزكه كندى دخى بيلميوب خطايه كتمشدر زيرا كه كواكب ملائكه نك يدنده مجبور ومضطردر وملائكه حق تعالينك امرينه مطيع ومسخردر وجملهسى انك ارادت وقدرتيله ساكن ومتحركدر اما او بيچاره طبيعى كه تصرفى طبايعه اسناد ايلمشدر اول سوزى كرچك سويلمشدر زيرا كه طبايعك تصرفنده مدخلى واردر اكر مدخلى اولمسه ايدى علم طب باطل اولوب علاج امراض متروك ومعطل اولوردى حال بوكيم علم ابدان مشروعدركه انكله مأذونز پس اول طبيعينك خطاسى انجق بودركه نظر ضعيف ايدوب خرانك مثالى اول منزلده ايتمشدر انى بيلمامشدركه طبايع دخى حق تعالينك يد قدرتنده در وتصرفلرى انك تأثيريله در واما او بيچاره منجم ديمشدركه شمس بر كوكبدركه عالمده حرارت انكله در وضيا انكله در اكر شمس اولمسه ايدى نبات وحيوان بولنمزدى وليل ونهار فرق اولنمزدى وقمر بر كوكبدركه لذات اثمار انكله در ونور شب تار انكله در اكر قمر اولمسه ايدى رياحين واثمارده روايح طيبه والوان غريبه ولذات عجيبه بولنمزدى وهفته وماه وسال فرق اولنمزدى وشمس كرم وخشكدر وقمر سرد وتردر پس كواكب بو كيفيات ايله عالمده متصرفدر ومنجم بو سوزلرنده صادقدر انجق انده كاذبدركه جميع امورى نجومه اسناد ايتمشدر ونجوم ايسه اذن حق ايله بو تصرفاته ايتمشدر انى ادراك ايتمشدركه جميع اشياده متصرف ومؤثر انجق حق تعاليدر وبو منجم له طبيعينك اختلافلرى اول ايكى اعمايه بكزركه برى فيلك خرطومن وبرى اياغن طوتمشدر برى ديركه فيل بر اولوق كبى نسنه در واوبرى ديركه فيل بر ديرك كبى نسنه در هر برى كندى تشبث ايلديكى عضوك وصفنده صادقدر لكن فيلك بر عضوينه تمام فيل بودر ديدكلرنده خطا ايتمشلردر پس نجوم وطبايعك تأثير وتصرفده مدخللرى واردر لكن تأثير وتصرف انلره منحصر ومخصوص دكلدر بلكه نجوم وطبايع اول حكيم صانعك آلات امثالى خدامیدر مثلا بر پادشاه بر عظيم سراى بنا ايدوب انده كندى وزيرى ايچون بر خاص كوشك مهيا ايلسه واول كوشكك اطرافنده بر حولى پيدا ايدوب انده اون ايكى حجره بنا ايلسه وهر بر حجره ده بر نائب نصب ايلسه تا كيم وزير اعظم ايچريدن هرنه بيورسه انك امرين طشره يه تبليغ ايده لر واول حجره لرك ابوابى اوزرنده يدى سوار نقيبلر يعنى بكلر تعيين ايلسه تا كيم خدمتده مقيم اوله لر وپادشاهدن وزيره واندن نائبلره وانلردن نقيبلره وارد اولان اوامر واحكامى طشره ده اجرا قيله لر وطشره ده هم درت پياده ضابط وضع ايلسه تا كيم انلر انده كمندلر طوتوب پادشاهك امريله بعض ناسى بند ايدوب دركاهنه كتوره لر وبعضيسن دخى دركاهدن رد ايدوب سوره لر امدى بو مثالده پادشاهدن مراد رب العالمين حضرتلريدر وسراى عظيم عرش اعظمدر ووزير اعظم عقل اولدر وكوشك خاص كرسيدركه مقام وزير اعظمدر وحولى فلك ثامندركه اون ايكى برجنده اون ايكى ملك واردر وسوار نقيبلر سبعهٔ سياره دركه انلر ليل ونهار اول بروجك ابوابن طولاشوب خدمت ايدرلر وپياده ضابطلر عناصر اربعه دركه كندى وطنلرندن حركت ايتزلر وحرارت وبرودت ورطوبت ويبوست درت كمند امثاليدركه آتش وباد وآب وخاكك الرنده در پس بر كسنه نك حالى متغير اولسه وغم واندوه استيلا ايله متحير قالسه ودنيادن اعراض ايدوب الى چكمك زمانى كلسه انك حقنده طبيب ديركه بوكا سودا مرضى غالب اولمشدر وماليخوليا علتى بولمشدر بوكا شربت افتيمون ايله معالجه لازمدر وطبيعى دخى ديركه بونك مرضى طبيعتنه يبوست غالب اولديغندندركه دماغى اوزره مستولى اولمشدر ويبوست طبيعتنه سبب هواى شتادر

تا بهار اولوب رطوبت هوامی غالب اولمدقجه بو کا علاج اولمز و منجم هم دیر که بو کا سودا عارض اولمشدر وسودا اینسه عطارده مریخ ارارنده مثلا کله مذمومه حصوالندن ظهور ایدر تا عطارده مقارنه سعدین ایله تثلیثه ایرشمدکجه بونک حالی صلاحه کلمز حال بوکیم بونلرک جملهسی سوزلرنده صادقدر زیرا که هر برینک عقلی ایردیکی قدر سویلمشدر بیلدوکلرکه عقل جزئی اصلنه ایرمشلردر اما حقیقتده انک اصلی بودر که چون برکسنه به سعادت اقبال ایدوب حق تعالی اکا هدایت ایتمک مراد ایلسه اول کسنه یه ایکی قوتلی نقیب حواله ایدر که عطارده مریخدر انلردخی عناصره پیاده اولان ضابطلره امر ایدرلر که بیوست کندنی اول کسنه نک بو ینته طاقوب یبوستی باشنه و دماغنه حواله ایدهلر وانی دنیا لذتلرندن ابا ایتدیروب حزن وغم تازیانه سیله سوق ایدوب زمام ارادتله قرب حضرت حقه ییدهلر و بو حقیقتی بو وجهله ادراک نه علم طب ایله ونه حکمت طبیعیله ونه احکام نجوم ایله حاصل اولور بلکه علم نبوتله ظاهر اولور که جملهیی محیط اولان پادشاه بی زوال لایزالی بیلمش اوله زیرا که حق تعالی کندی محبت ایلدیکی عبادنی کاه محنت و بلا ایله و کاه مرض وسودا ایله جناب عزتنه دعوت ایدر که ای بنم قوللرم سز بلا و محنت صاندیغکز اول بنم لطف و محبتم کندیدر که عندمده محترم اولان عبادمی انکله کندی رضا وجنتمه وحضور عزتمه دعوت و جذب ایدرم تنکیم خبرده (ان البلاء موکل بالانبیاء ثم الاولیاء ثم الامثل فالامثل) وارد اولمشدر چونکه هیئت حکمادن افلاک ونجوم احوالنی بومقدارجه بیان ایله وسیلهٔ عرفان اولان تفکر وتذکر بدایع وصنایع خلاق جهان آسان اولوب مطلب اعلامز اولان معرفت مولی حصول بولمشدر • پس بو مقدار دخی عناصر وموالید احوالن بیان ایدوب جهان کون وفساد اسرارنی هم اعیانی رموزیله عیان ایتمک مناسب کورلمشدر تا کیم مطالعه ایدن اولوا الالبابه عبرت نما اولوب سرور حضور ایله کوکلری طولوب وردلسانلری تسبیح مولی اوله سبحان ذی الملک والملکوت سبحان ذی العرش والعزة والعظمة والهیبة والقدرة والکبریاء والجبروت سبحان الملک المعبود سبحان الملک الموجود سبحان الملک الحی الذی لا ینام ولا یموت سبوح قدوس ربنا ورب الملائکة والروح جل جلاله وعم نواله

موضع الناظر

اوج الشمس

التدویر فارج للحامل

الممثل الحاوی للمریخ

المریخ فی الحضیض بینه وبین الشمس

المریخ ذروة التدویر بینه وبین الشمس

المرکز التدویر والممثل الحاوی للمریخ

صورت اقامت واستقامت خمسهٔ متحیره

نطاق ثالث

قوس بطو کوکب

نطاق اول

مقام اول

ذروهٔ تدویر

مقام ثانی

قوس بطو کوکب

دبران

هقعه

هنعه

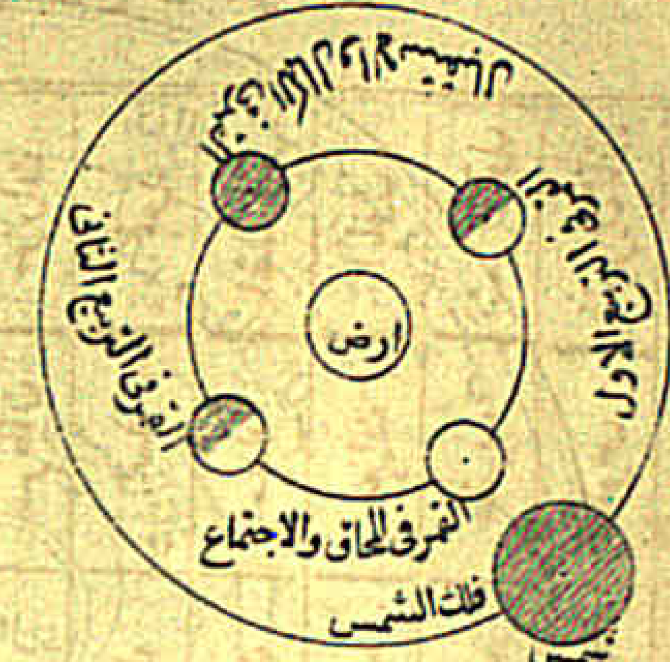
ذراع

نثره

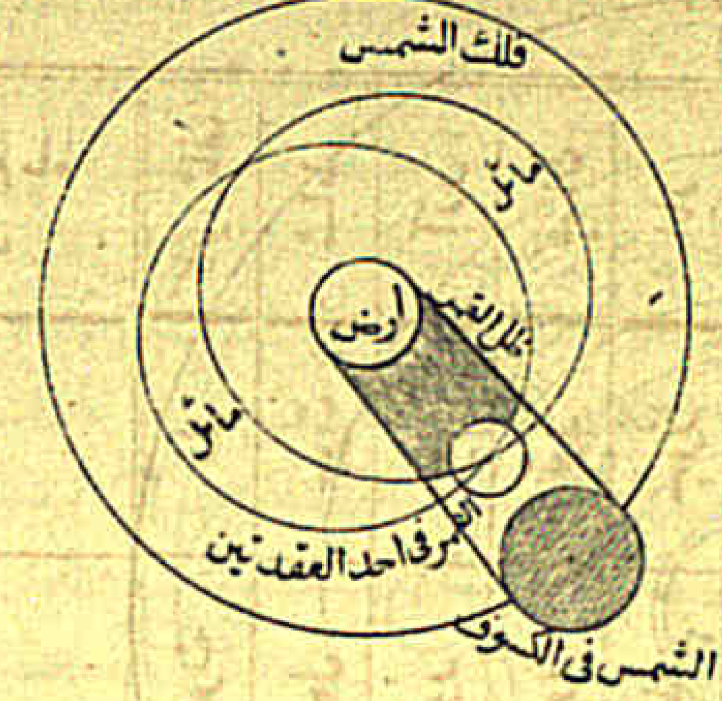
طرفه

جبهه

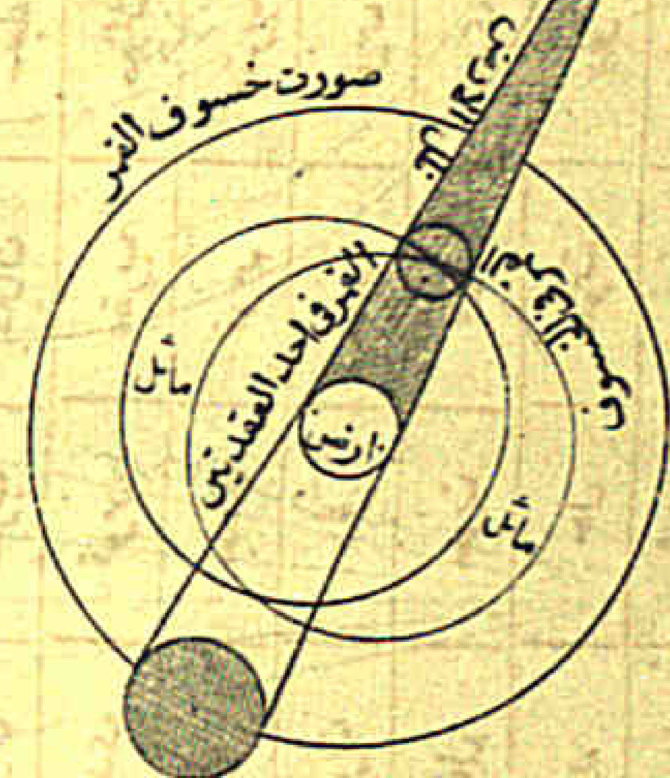
صورت المحاق والتربيع والكمال

صورت كسوف الشمس

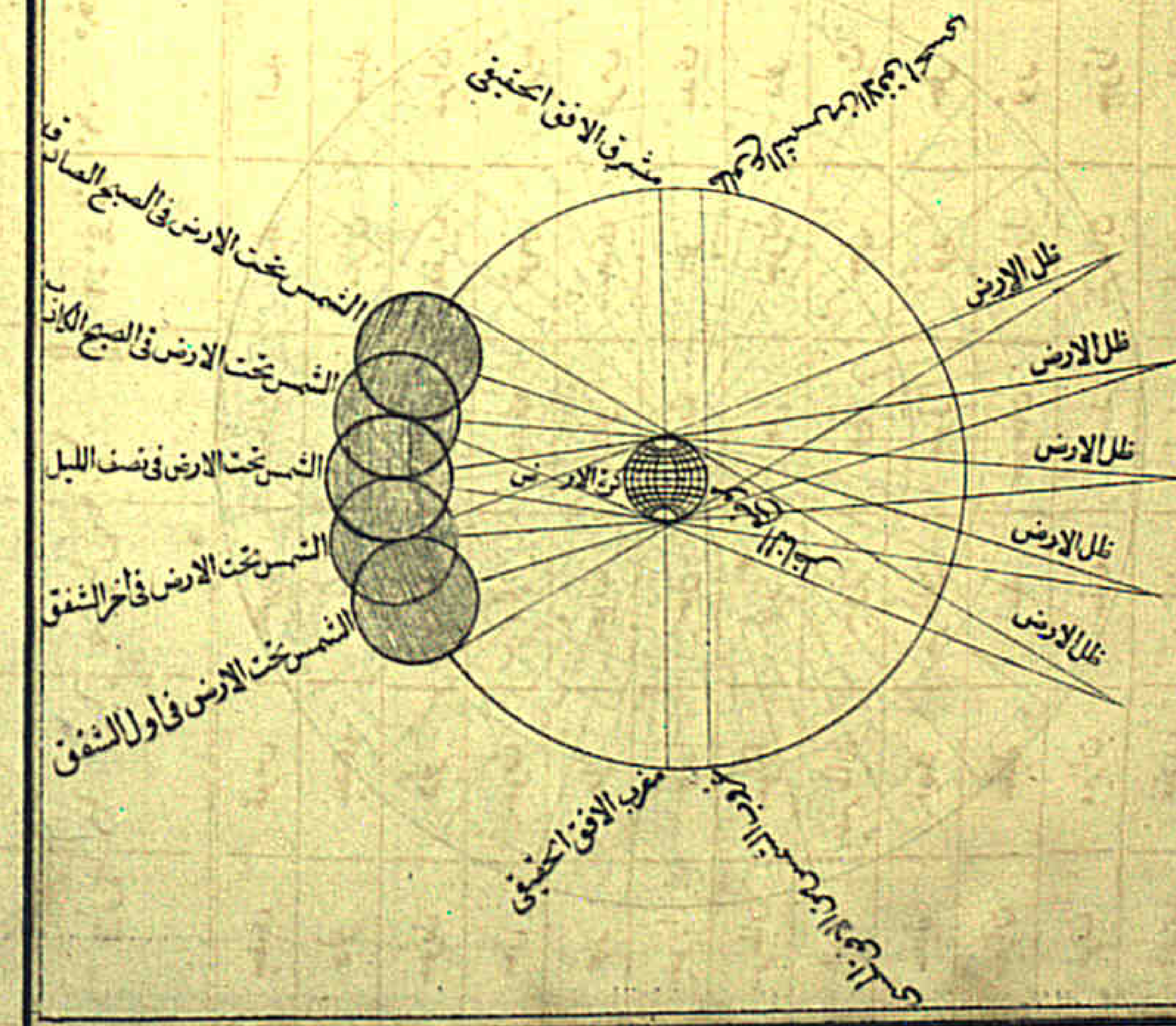

صورت خسوف القمر

استخراج زايجة مولود

بيت النقله والغربه ٩ / بيت المواريث ٨	بيت العزه والتجاره والسلطان ١٠	بيت الرجاء والامل ١١ / بيت الاعداء ١٢
بيت النساء والشركاء والمقاصد ٧	صورت بيوت اثنی عشر	الطالع بيت النفس ١
بيت الامراض ٦ / بيت الفرح والاولاد ٥	بيت العاقبه والاملاك ٤	بيت المال ٢ / بيت الاخوه ٣

جدول معرفة مكان القمر من البروج اثنی عشر

عدد ايام ماه عربی	كانون ثانی	شباط	آذر	نيسان	ايار	حزيران	تموز	اغستوس	ايلول	تشرين اول	تشرين ثانی	كانون اول
ا ب	دلو	حوت	حمل	ثور	جوزا	سرطان	اسد	سنبله	ميزان	عقرب	قوس	جدی
ج د ه	حوت	حمل	ثور	جوزا	سرطان	اسد	سنبله	ميزان	عقرب	قوس	جدی	دلو
و ز	حمل	ثور	جوزا	سرطان	اسد	سنبله	ميزان	عقرب	قوس	جدی	دلو	حوت
ح ط ی	ثور	جوزا	سرطان	اسد	سنبله	ميزان	عقرب	قوس	جدی	دلو	حوت	حمل
يا يب	جوزا	سرطان	اسد	سنبله	ميزان	عقرب	قوس	جدی	دلو	حوت	حمل	ثور
يج يد يه	سرطان	اسد	سنبله	ميزان	عقرب	قوس	جدی	دلو	حوت	حمل	ثور	جوزا
يو يز	اسد	سنبله	ميزان	عقرب	قوس	جدی	دلو	حوت	حمل	ثور	جوزا	سرطان
يح يط ك	سنبله	ميزان	عقرب	قوس	جدی	دلو	حوت	حمل	ثور	جوزا	سرطان	اسد
كا كب	ميزان	عقرب	قوس	جدی	دلو	حوت	حمل	ثور	جوزا	سرطان	اسد	سنبله
كج كد كه	عقرب	قوس	جدی	دلو	حوت	حمل	ثور	جوزا	سرطان	اسد	سنبله	ميزان
كو كز	قوس	جدی	دلو	حوت	حمل	ثور	جوزا	سرطان	اسد	سنبله	ميزان	عقرب
كح كط ل	جدی	دلو	حوت	حمل	ثور	جوزا	سرطان	اسد	سنبله	ميزان	عقرب	قوس

جدول الاختيارات على كون القمر في البروج

حادثات الزمان	حمل	ثور	جوزا	سرطان	اسد	سنبله	ميزان	عقرب	قوس	جدى	دلو	حوت
برق صاعقه	زيادهٔ آب	تنكى	فراخى	خيرخبر	ظلم	كسب	بسيارى آب	سود	درد زانو	كسب بسيار	جنك	وبا
كرفتن آفتاب	بيمارى	مرك بهائم	وبا	بسيارى آب	قتل بسيار	كرانى غله	بيمارى	مرك بسيار	عزت چهارپا	درد زانو	كسب بسيار	خرمى
كرفتن ماهتاب	تلف بهائم	آشوب	عزل	خوف	فراخى	ارزانى	مرك زنكان	عزت كان	مرك چهارپا	خيرخبر	سود	شادى
تيركى آفتاب	فتنه	ارزانى	سلامتى	دولت	خيرخبر	تباهى ميوه	درد ساق	منفعت	دردى	نعمت	زيادهٔ آب	عمارت
تيركى ماهتاب	خيرخبر	سرما	باد	باران	بيمارى	زيادهٔ آب	خيرخبر	فساد	ارزانى	حرب	شادى	ايمنى
خرمن بستن آفتاب	عزوجاه	سلامتى	سلامتى	ارزانى	كرانى	شادى	صلح	سلامتى	شادى	بيمارى	نقص	خيرخبر
خرمن بستن ماهتاب	زردى	ايمنى	ارزانى	كرانى	عزت زنان	سعادت	جنك	شادى	كرانى	ارزانى	باران	باران
آمدن بادهاى مختلف	كرانى	ميوه	آفت	نعمت	ارزانى	جاه عالى	شادى	ارزانى	مرك بهائم	كرانى	تباهى كشت	ايمنى
قوس قزح	فتنه	سلامتى	مرك	عزكسب	ارزانى	جنك	ارزانى	ارزانى	ارزانى	باران	خرمى	دولت
سرخى درهوا	صلح	باران	ارزانى	ميوه	دولت	خيرخبر	خيرخبر	فتنه	وبا	فساد	ايمنى	مرك عوام
زلزلهٔ زمين	تنكى ميوه	باران	ارزانى	ميوه	ارزانى	جاه	شادى	دولت	ارزانى	نعمت	لشكر سفيد	مرغ بسيار
برخاستن غبار	خرمى	باران	خيرخبر	خيرخبر	فساد	ايمنى	مرك انعام	درد آبله	مرك زنان	فراخى	كرانى	خرمى
آمدن برق وتكرك	درد	ارزانى	مرك	عزكسب	باران	كسب	مرك اسب	دولت	كرانى غله	ظلم	شادى	خرمى
بانك رعد	تنكى ميوه	باران	ارزانى	خيرخبر	خيرخبر	نيكى كشت	شادى	وبا	خرمى	كرانى	درد	خيرخبر
پيدا شدن ذوذؤابه	فتنه	كرانى	ارزانى	آوارگى	ايمنى	ارزانى	فتنه	ايمنى	مرك	سلامتى	فتنه	خيرخبر

باب

(باب ثالث)

جهان كون وفساد اولان اجسام سفليه نك ماهيت وكيفيتن اعنى اركان اربعه نك اوضاع واطوارن وموالید ثلاثه نك اوصاف واحوالن وتأثيرات اثريات ايله اولان تبدلات اشكالن وسائر كائنات احكاميله اولان تغيرات كيفياتن وهيئت جديده نك بعض مقالاتن فصول عشره ايله حكيمانه تفصيل ايدر (فصل اول) ماهيت عنصر نارى وانك كيفيت احوال واطوارينى درت نوع ايله بيان ايدر (نوع اول) كرهٔ نارك بعض احوالن بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل هيئت ديمشلردركه اجسام بسيطه كه نار وهوا وماء وارضدر بودردندن مواليد ثلاثه اولان اجسام مركبات متولد ومتركب اولوب بونه دردى محل اولمغله بونلره عناصر ديرلر وبو دردك اجتماعندن وبرى برينه انقلاب وامتزاجندن مركباته كون وفساد عارض اولديغيچون بونلره اركان ديرلر پس بو عناصر واركان اربعه فلك قمرك جوفنده يعنى سطح مقعرى زيرنده بالاده بيان اولنان ترتيب اوزره برى برينك درونده هر برى كندى حيزنده قرار ايتمشدر وجمله سنك الطف واعلاسى عنصر ناردركه ايكى سطح متوازى برله محاط برجسم بسيط وجوهر كريدر وسطح محدبى فلك قمرك سطح مقعرينه وسطح مقعرى كرهٔ هوانك سطح محدبنه مماسدر پس كرهٔ نارك حيزى فلك قمرك تحتنده وكرهٔ هوانك فوقنده دروكندوسى علوىٔ مطلق والطف وخالص وسائر عناصر مثالى بى رنك وبى لون وجمله يه غالب بر عنصردركه انى بصر ادراك ايده مز وشعاع شمس انعكاسى حرارتيله ارض ومادن هرنه قدر ادخنهٔ عنيفه وابخرهٔ غليظه صعود ايدوب اكا واصل اولورسه جمله سنى ياقوب نار خالص ايدر اكر كرهٔ نار بزم عندمزده اولان آتش كبى ملون ومضئ اوله ايدى عالم افلاك ونجومى سيرايتمكدن ابصارمزى منع ايدردى وبو عنصرك طبيعتى كندى مكاننده سكون وقرار ايكن فلك قمرك حركت يوميه سنه تبعيتله انى تشييع ايدوب مركز عالم حوالنده شرقدن غربه كيدر وجميع اجزاسى برابرجه برقرار اوزره ابدا قسرى دور ايدر (نوع ثانى) عنصر نارك طبيعت وقابليتن وبعد وجرمن بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل هيئت ديمشلردركه عنصر نارك طبيعت نوعيه سى حار ويابس اولوب علوىٔ مطلق بولنديغندن سائر عناصره مخالفدر وخرق والتيامى قبول قيلمغله كون وفساد اولمغه ومحتمل صور تلربولمغه قابلدر تسكيم بالاده بيان اولنديغى اوزره كندى حيزندن نزول ايدن اجزاسى اخواتنه تبدل ايدوب منقلب بولمسى ظاهردر واصحاب ارصاد وارباب هندسه وحساب اتفاق اوزره ديمشلردركه كرهٔ نارك سطح محدبنك وجه ارضدن مسافه بعدى تقريبا قرق بربيك وطقوز يوز يكرمى التى فرسخ كيل اولنمشدر وكرهٔ مرقومه نك سطح مقعرينك ينه وجه ارضدن مسافهٔ بعدى تقريبا اون بش بيك ويكرمى التى فرسخ بولنمشدر وكرهٔ مرقومه نك ثخن وعمق تقريبا يكرمى التى بيك وطقوز يوز فرسخ قياس قيلنمشدر وبرهان ايله بيلنمشدر (نوع ثالث) نارك انواعنى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل حكمت ديمشلردركه جنس نارنيچه انواعدر اولا بو عنصر ناردركه جميع انواع نيراندن بونك تاثيرى قوتليدر وحرارتى شدتليدر چونكه حق تعالى كلام قديمنده (الله الذى خلق سبع سموات ومن الارض مثلهن) بيورمشدر پس جمهور حكما عناصر سفليه يى بو آيت كريمه نك مضموننه تطبيق ايچون عنصر هوايى اوچ طبقه وعنصر ارضى ايكى طبقه فرض ايله جمله سن يدى طبقه اعتبار ايدوب كرهٔ نارى طبقهٔ اولى عد ايتمشلردر وثانيا حديد وحجر ووشجر اخضرده نهان ومضمر اولان ناردركه حديد شديدى وصخرهٔ صمايى اريدوب تراب ايدر ونبات واشجارى ياقوب رماد ايدر پس بو اجرام ثلاثه كثيفهٔ باردهٔ مظلمه دن بو برجسم لطيف حار نورانى يى اخراج ايتمك حكمت اعجب وصنعت اغربدر وثالثا نار صاعقه دركه اجسام لطيفه دن كچوب اجرام كثيفه يى احراق ايدر ورابعا نار حرمين دركه اول بلا رعد ولا برق ولا غيم كيچه ايله كوكدن سطوع ايدردى وانك ضياسنده بنو طى اوچ كونلك مسافه دن دوه لرين كورردى واكا قريب اولنلرى ياقوب كوندزى دخان كورينوب كيجه لرى نار اولوردى پس اسماعيل عليه السلام اولادندن خالد بن سنان بربئرعميق حفر ايتديروب اول نارى اكا القا ايتمشدى وبرزمان خلق انى سيران ايدردى بعده اول نار اول بئر ايچنده غائب اولدى وخامسا نار شهاب قبسدركه خلق انى انقضاض كواكب زعم ايدر حال بوكيم اول ارضدن هوايه چيقوب اكا برودت تأثير ايتموب طبقهٔ ناره بالغ اولان دخاندر وسادسا نار جهنمدر (نوع رابع) نارك سرايجه اتصالنه روحك بدنه اتصالنى وجوه ايله مشابهتن بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل حكمت

دیمشلردرکه روح حیوانینك بدنده بورکه تعلق واتصالی بعینه نارك فتیلهٔ شمعه یه اولان تعلق واتصالی کبیدر
تشکیم بو تعلقك ابطالی بر نفخه ایله آسان اولدیغی کبی کذلك تعلق نفسك ابطالی بر طعنه ایله آسان اولور وشمعه نك
دهنی انده نهایت بولدقده ناراندن جدا ومنطفی اولدیغی کبی کذلك بدنك رطوبت غریزیه سی تمامنده نفس
اندن جدا وشرو هر یرده که نار تنفس ایدوب منطفی اولمزانده انسان دخی تنفس ایده بیلوب اولمز ونار منطفی
اولان مکانده انسان دخی هلاك اولوب تنفس ایده بیلمز پس بو علتدن ارباب معادن وحفار بر مغاره یه داخل
اولمق مراد ایلسه لر ابتدا اوزون عصانك رأسنه بر شمعه یاقوب درون غاره ادخال ایدرلر اکر اول شمعه منطفی
اولمدیسه انلر دخی تقدم ایدوب ایچری کیدرلر واکر شعلهٔ شمعه منطفی اولدیسه همان دونوب فرار ایدرلر وتشکیم
شمعه نك دهنی قتیله سنده نهایت بولدقده ایکی اوچ دفعه شعله سی حرکتله ضیا ویروب اندن منطفی اولور کذلك
انسانك موتی عندنده قوتی زیاده اولور که اول حالته صحت موت دیرلر بعده روحی بدندن مفارقت ایلر
(فصل ثانی) ماهیت عنصر هوایی وانك کیفیت واحوالی وطبقات ثلاثه سندن طبقهٔ علیاسی وطبقهٔ
وسطاسی واول ایکی طبقه ده تکون ایدن کائنات جوی درت نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) کرهٔ هوانك
حیزنی وطبیعتنی وبعد وجرمنی وحرکتنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت واهل هیئت اتفاق
اوزره دیمشلردرکه عناصر اربعهٔ مرقومه نك ایکنجیسی عنصر هوادرکه ایکی سطح متوازی بر له محاط بر جوهر
بسیط وجسم کریدر وسطح محدبی مستوی اولوب کرهٔ نارك سطح مقعرینه تماس ایتمشدر وسطح مقعری زیرنده
اولان بحر ایله ارضك سطحنه تماس اولدیغیچون تضاریس امواج وجبال حسبیله سطح هوا دخی مضرسدر پس
کرهٔ هوانك حیز طبیعیسی کرهٔ نارك تحتنده وکرهٔ مانك فوقنده درو کندی حیزنده طبیعتیله ساکندر وحرکات
قسریه مختلفه ایله متحرکدر ساکن اولدقچه اسمی هوادر چونکه حرکت ایلرا کا ریح دیرلر وبو عنصر هوا لطیف
وشفاف وبی رنکدر وطبیعت نوعیه سی حار ورطب ومضاف علوی اولمغله اخواتنه مخالفدر وکون وفساد ایله
صورتلر بولمغه قابلدر زیرا که هوا کندی حیزنده ایکن بیله اخواتنه تبدل ایدوب منقلب اولور واصحاب ارصاد
وارباب حساب وهندسه اتفاق اوزره دیمشلردرکه مجموع کرهٔ هوانك مسافهٔ ثخن وعمقی تقریبا اون بش بیك
ویکرمی التی فرسخ بولنوب اوچ طبقه اعتبار اولنمشدر اما طبقهٔ علیاسی مجاور نار اولمغله اول دخی حار اولوب
انکله حرکت فلك قمره تبعیت قیلوب شرقدن غربه انی تشییع ایله دوران ایدر وبو طبقه نك فوق طرفی ناره قریب
اولدیغندن شدید الحرارة وسریع الحرکتدر وسمت اسفلی ناردن بعید اولدقچه حرارتی قلیل اولوب کندی
طبیعتی اولان کیفیتده قالمشدر وحرکت دوریه سی دخی تدریج ایله بطی اولوب طرف اسفلی ساکن اولمشدر
وبو طبقه نك ثخن وعمقی اون بیك فرسخ بولنوب طبقهٔ ناره نسبتله طبقهٔ ثانیه عد اولنمشدر واسفلدن مرتفع
اولان ادخنه بونده متفرق ومتلاشی اولدیغیچون بو کا طبقهٔ دخانیه تسمیه ایتمشلردر وبونك نیجه اسرارینه
یتمشلردر (نوع ثانی) کرهٔ هوانك طبقهٔ علیاسنده مشاهده اولنان کائنات جوی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم
اولسونکه اهل حکمت واهل هیئت اتفاق اوزره دیمشلردرکه عنصر هوانك طبقهٔ علیاسنك فوق طرفنده کواکب
ذوالاذناب وانواع شهاب تکون ایدر اما اصل شهاب اول ماده سی لطیف اولان دخاندرکه انعکاس شعاع شمس
ایله ارضدن هوایه چیقوب طبقهٔ زمهریریه دن برودت کسب ایتمکدن مقدم کیچوب طبقهٔ دخانیه دن کرهٔ
ناره واصل اولورا کر بو دخانك طرف اسفلی ارضدن منقطع ایسه رأس فتیلهٔ پنبه نك اهب شمعه یه وصول
والتهابی کبی اول دخان لطیف دخی مشتعل اولوب ناره منقلب اولور وسرعتله محترق اولدیغندن منطفی کبی
کورینور چونکه شعلهٔ نار ابتدا اول دخانك فوق طرفنه دوشوب نهایت بولنجیه دکین مشتعل اولور پس اول
شعله اول دخانك طرف آخرینه واردیغی حالده اول سمته ممتد اولوب فشنكك مثالی متحرك کورینورکه شهاب
دیدکاری بودر واول دخانده اولان اجزاء ارضیه منحل اولوب عنصر نار کبی خالص ناری رنك اولدقده کورنمز
اولور واکر طبقهٔ ناره بالغ اولان دخان کثیف وغلیظ ایسه اکا نار واصل اولدقده غلظتی مقداری بر مدت قالور
ونیجه ایام وشهور منطفی اولمیوب مادهٔ دخانك مقتضاسی اولان لون ایله ظاهر اولور یا اوربلی صاچ ویا طوب
مدحرج ویا کوکب ذوذنب ویا رمح قصیر ویا عمود مخروط اشکالنده ویا خود حیوان صورتنده کورینور واکر
مادهٔ دخانیه سی کثیر ایسه ابتدا ناره واصل اولدقده اندن اویله عظیم شعله ظهور ایدرکه درون هوا وروی زمین

ضیا

ضیا النور که نیازك بونلردر ومشهوردرکه حضرت عیسی علیه السلامدن چوق صکره سماده قطب شمالی سمتنده
برنار مشتعل ومضطرب ظهور ایدوب بر سنه تمام قالمشدی وانك ظلمتی وجه ارضی بر مرتبه احاطه ایتمشدی کیم
نهارك طقوز ساعتندنصکره کیمسنه بر نسنه کوره مز ایمش وجو سمادن رماد امثالی اجزا نزولندن اونارك
تحتنده ناس طوره مز ایمش نعوذ بالله من غضب الله واکر طبقهٔ ناره واصل اولان دخان کثیف وغلیظ اولوب
طرف اسفلی ارضه متصل بولندیسه مثلا منطفی اولان شمعه نك دخانیله فوقنده بولنان شمعه نك شعله سی نزول
ایدوب اول شمعهٔ منطفی یه شعله ویردیکی کبی عنصر نار دخی اول دخاندن مشتعل اولوب انکله ارضه نازل اولورکه
اکا حریق دیرلر چونکه جمیع کائنات جو سما عناصر اربعه دن مزاجسز حاصل اولور پس انکیچون بو مذکورات
اول عناصردن مزاج ایله ترکب ایدن موالید ثلاثه کبی بر زمان ثابت اولمیوب همان اول انده فساده واروب
محو اولورلر یا صورتك حفظندن عاجز قالوب صورت اخرایه کیررلر وکیفیت اخرایه ایررلر (نوع ثالث) کرهٔ هوانك
طبقهٔ وسطاسنك جرمی مقدارین واوصاف واطوارین وانده تکون ایدن بعض کائنات جو سمایی بیلدیرر (ای
عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت واهل هیئت دیمشلردرکه کرهٔ هوانك طبقهٔ وسطاسی طبقهٔ ناره نسبتله طبقهٔ
ثالثه درو اول کندی حیزنده ساکنه درو بو طبقه نك ثخنی وعمقی تقریبا بش بیك واون فرسخ مسافه درو بو طبقه یه
عنصر نارك حرارت اثری نزول ایتمیوب شمس منیرك وجه ارضدن منعکس اولان شعاعی حرارتنك اثری دخی
بو کا صعود ایتمدیکندن بو هوا ابخرهٔ مائیه ایله ممتزج اولوب انلردن بغایت کیفیت برودت کسب ایتمشدر
انکیچون طبقهٔ زمهریریه نامیله شهرت بولمشدر وبو طبقه منشأ سحاب ومطر وثلج وبرد یعنی طولو ورعد وبرق
وصاعقه اولمشدر وبو جمله بونده تکون ایدوب صکره طبقهٔ سفلایه تنزل ایلمشدر وبو مذکوراتك اکثر اسبابی
اجزاء صغار مائیه درکه شعاع شمسك عکسی حرارتیله تلطف ایدوب اجزاء هوائیه ایله بری بریندن فرق وامتیاز
اولنمز حیثیتله بری برینه مختلط وممتزج اولوب سمایه صعود ایدوب بخار اولان اجزانك تکاثفیدر پس چونکه
نیر اعظم بحر وارض اوزرینه اشراق ایدر واول شعاع انعکاسندن حاصل اولان حرارتیله صویك اجزاء لطیفه سن
چیقاروب اجزای هوایه مزج ایله بخار ایدوب ارضك هم اجزاء لطیفه سن اخراج ایدوب اجزاء هوا ایله دخان
ایلدکده حرارت مرقومه سیله بخار مذکوری ودخان مزبوری کرهٔ هوانك طبقهٔ علیاسنه جذب ایدرکن اثناء
طریقده زمهریریه طبقه سنه رفع ایدر چونکه بخار ودخان اول طبقه یه کیدر پس هوا بو ایکیسیله مندفع
اولوب جهتلره حرکت ایدر وجهت فوقدن برد زمهریریه وجهت تحتدن مادهٔ بخار ودخان بری برینه متداخل
اولوب اول غوغا میاننده واسطهٔ برد ایله تکاثف ایدرا کر برد شدتلی دکلسه اول بخار مجتمع اولوب اندن
سحاب حاصل اولور وسحاب هر نه قدر فوق سمتنه صعود ایدرسه اول قدر اجزاء بخاریه بری برینه منضم واجزاء
دخانیه هوایه منقلب اولوب حرکتیله ریح اولور واجزاء بخاریه صویه منقلب اولدقده بری بریله التیام بولوب
تکاثفندن حاصل اولان ثقلت ایچون مطر اولوب اسفله تقاطر ایتمکه باشلر واکر بخار مرقومك صعودی کیجه
ایله اولوب برودت هوا شدت وقوت بولوب اجزاء سحابه قبل الاجتماع واصل اولدیسه سحاب ثلج اولوب رفق ایله
نزول ایدر واکر برد بغایت شدید اولسه واجزاء سحابی بعد الاجتماع بولسه همان برد اولوب ضرب ایله دوشمکه
باشلر واکر بخار صاعدك حرارتی برودت هوایه نسبتله قلیل اولدیغی علتدن طبقهٔ زمهریریه بارده یه وصول
بولمدیسه اکر کثیر ایسه یا سحاب مطر اولور ویا غمام ابیض اولورکه بهار ایامنده بیاض وتازه قطن مندوف
امثالی بری برینك اوزرنده طاغلر کبی جمع اولوب اندن صور عجیبه واشکال غریبه صورت بولوب لطافتندن
ادنی حرارتیله هوایه منقلب اولور واکر حرارتی قلیل اولان بخار صاعدك کندیسی دخی قلیل ایسه انك احوالی
کندی محلی اولان طبقهٔ سافله ده بیان اولنسه کرکدر واویله اولورکه بعض وقتده برد شدید ایله هوا منقبض
اولوب طبقهٔ زمهریریه ده سحاب تکون ایدرکه اندن مطر وثلج وبرد حاصل اولور (نوع رابع) کرهٔ هوانك بنه
طبقهٔ وسطاسنده تکون ایدن کائنات جوی یعنی رعد وبرق وصاعقه یی حکیمانه بیلدیرر (ای عزیز) معلوم
اولسونکه اهل حکمت واهل هیئت اتفاق اوزره دیمشلردرکه رعد وبرق وصاعقه نك اسبابی بودرکه چوق
حرارت اشراق شمس ایله تلطف ایدن اجزاء صغار ارضیه واجزاء صغار ناریه بری برینه مختلط ومتحلل اولورا کا
دخان دیرلر پس بو دخان اول بیان اولنان بخار ایله مختلط اولوب بیله به برابر صعود ایدوب طبقهٔ بارده یه

بالغ اولدقده اول بخاردن سحاب منعقد اولوب اول دخان اول سحابك درونده محتبس اولسه پس حرارتی باقی اولان دخان علوه صعودی قصد ایلدکده ویا حرارتی زائل اولان دخان اسفله نزولی مراد ایلدکده اول ادخنه صعود ونزولده اول سحابی اویله عنف ایله خرق ومزق ایدرلرکه اندن بویله صوت هائل صادر اولور پس رعد اودر وچونکه موجب حرارت اولان حرکت عنفیه ایله مادهٔ دهنیه دن اول دخان مشتعل اولسه اکر لطیف اولوب سرعتله منطفی اولورسه اکا برق دیرلر واکر غلیظ اولوب ارضه واصل اولدقجه منطفی اولمزسه اکا صاعقه دیرلر واویله اولورکه بو صاعقه تلطف ایدوب اجسام متخلخله دن کچوب اجسام مندمجه یی حرق ایدر مثلا کیسه ایچنده ذهب وفضه یی اریدوب کیسه یی یاقمز مکر درونده اریشی دراهمک حرارتی یاقه وبعض کره اولورکه صاعقه بغایت کثیف اولوب هرنیه اصابت ایلسه انی یقار وجبل عظیمه واقع اولوب انی مندک ایلر اما رعد وبرق ایکیسی برابر معا حادث اولور لکن رعد ایشیدلمزدن مقدم برق کورینور زیرا که بو رؤیت بصرله ظهور ایدر واول سمع اذنله حس اولنور وسمع ایسه صوتک صماخه وصولنه موقوفدر ووصول ایسه تموج وتموج هوایه مربوطدر پس ذهاب شعاع بصر وصول صوت وخبردن اسرعدر تشکیم قصاره نظر ایدرسنکه توبی حجره ضرب ایدر بعد زمان صوتی صماخکه ایرر واما فصل شتاده بخار دخانی قلیل اولدیغندن رعد وبرق وصاعقه نادر اولور انکیچون بلاد بارده ده قشده ثلج نزول ایلدکده اصلا رعد وبرق وصاعقه حادث اولمز زیرا که ثلج نزول ایدن سحاب ایله قدعا بخار دخانی بولنمز وشدت برد ایله بخار دخانی منطفی اولوب دخی اثری قالمز ومطر کثیرا ولدقده اجزای غمام کثیف اولدیغندن رعد وبرق وصاعقه دخی کثرت بولور وسحاب متکاثف اولمغله ماء امطار انده محتبس اولشدر انکیچون اندن طارشدتله نزول ایدر تشکیم بر موضعده محبوس اولان صو اندن یول بولسه قتی قوتلی اقار فسبحان الصانع الحکیم جل جلاله وعم نواله ولا اله غیره

(فصل ثالث) کرهٔ هوانک طبقهٔ سفلاسنی وطبیعت واوصافنی وحرکات واسماسنی وسائر احوالنی سکز نوع ایله بیان ایدر

(نوع اول) عنصر هوانک طبقهٔ سفلاسنک بعض احوالنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت واهل هیئت اتفاق اوزره دیمشلردرکه عنصر هوانک طبقهٔ سفلاسی طبقهٔ ناره نسبتله دردنجی طبقه در وبو طبقه نک هواسی حرکات مختلفه ایله متحرکدر وبونک ثخنی وعمقی تقریبا اون التی فرسخدن زیاده مسافه در وبو طبقهٔ سفلا بر هواء کثیفدرکه ارض وما یه مجاور اولوب انلره واقع اولان شعاع شمس وکواکبک عکوسی حرارتیله کسب اعتدال ایدوب بوکا بخره دن عارض اولان برودت صرف ایله قالمشدر وقوس قزح وهاله وطومان وقرانغی وژاله وصبح وشفق وشب وروز ورباح جواله بالجمله بو طبقه ده تکون ایدر اکر بو طبقه حرارت مذکوره ایله معتدل اولمسه ایدی ارض وماءدن کسب ایتدیکی برودتی فوقنده اولان طبقهٔ زمهریریه دن زیاده شدید اولوردی تشکیم قطب التنده سمت رأسدن شمس منیر بعید اولمغله هوا اویله برمرتبه ده بارد اولورکه دریا منجمد اولوب الجدن خالی قره یر قالمز وشدت برد ایله نبات وحیوان هلاک اولوب انده عمارت ممکن اولماز پس کرهٔ هوا اوچ طبقه یه منقسم اولوب طبقهٔ علیاسی مجاور نار اولمغله غایت حاردر وطبقهٔ وسطاسی اسفلدن صعود ایدن ابخرهٔ مائیه ایله مجاور اولدیغندن افراط ایله بارددر وطبقهٔ سفلاسی مجاور ارض وماءدر لکن انعکاس اشعه ایله طبیعتی معتدلدر انکیچون بو طبقه یه کرة النسیم دیرلر وابخره وادخنه ایله ممتزج اولدیغندن بوکا کرة البخار والدخان دیرلر وبو طبقه نک هواسی کثیف اولمغله ضیای شمس انجق بونده ظاهردر وظل ارض انجق بونده ساروداٸردر انکیچون بوکا کرة اللیل والنهار دخی دینلشدر وبو کره نک لونیدرکه سما ازرق کورنمشدر زیرا که جمهور حکما عندنده بو طبقه نک فوقنده بولیل ونهار اولماز وشمس وقمر وملک ضیا وانواری انده کرهٔ قمرلک جرم کثیفندن غیری اجرام لطیفه ده انعکاس ایله ظهور بولمز لکن نهارا افلاک بر نور پاکدرکه نه شرقیدر ونه غربیدر لیس هنالک صباح ولامساء (یهدی الله لنوره من یشاء) وبو طبقه نک یر یوزندن ارتفاعی بیان اولنان ثخنی مقداریدرکه اون التی فرسخدن زیاده جه در

(نوع ثانی) کرهٔ هوانک طبقهٔ سفلاسنده حادث اولان ریاح مختلفه یی وجهات جهاتی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت دیمشلردرکه حدوث ریاح مختلفه قعر بحر عنصر هوانک جهاته حرکت وتموجی ایله اولور تشکیم وجه بحر عنصر مانک تموجی بر جزئی بر جزئی جهتلره تدافع ایله وجود بولور وعنصر هوا ایله عنصر ماء بحران ساکن ایکن حرکات اجزاء هوا خفیف اولشدر وحرکات اجزاء ماء ثقلت

بولشدر اما حدوث ریاحک برسببی بودرکه شمسک تأثیرندن یاغیریدن حاصل اولان ادخنه یردن صعود ایدوب طبقهٔ بارده یه وصول بولدقده اکر انلرک حرارتی منکسر اولدیسه قصد نزول ایله حرکت ایدوب انده بحر هوا دخی تموج ایدر پس ریح اولور واکر حرارتلری اوزره قالدیلر ایسه کرهٔ ناره صعود ایدرلر ونار ایسه اول ادخنه نک مادهٔ ارضیه سن یاقوب قالان مادهٔ هوائیه سن حرکت دوریه مذکوره سیله سمت اسفله رد ایدر پس اول حرکت نزولیه ایله هوا تموج ایدوب ریح اولور وبر سببی دخی بودرکه طبقهٔ زمهریریه ده سحاب ثقیل اولوب جهت فوقدن سمت اسفله مندفع اولدقده حرکت نزولیه سیله سخونت بولوب هوایه منقلب اولوب کندی ریح متحرک اولور واندفاع مذکور ایله هوا تموج ایدوب ریح اولور وبر سببی دخی بودرکه سحابلرک بری برینه تراکم وتزاحمندن هواینه مندفع اولوب تموج ایدر پس ریح هبوب ایدر یاخود سحابلر قوامده اختلاف ایدوب کثیفی رقیقنی دفع ایتدکده سحاب رقیق برجانبدن سیر ایدوب تموج هوادن ریح ظهور ایدر وبر سببی دخی بودرکه هوا تخلخلله برجهتدن منبسط اولوب اکا جسم آخر منضم اولمقسزین مقداری زیاده بولمغله مجاوری اولان هوایی دفع ایدر واول مجاور مدفوع کندی مجاورینی دفع ایدر وهلم جرا بحر هوا تموج ایله کیدر واول مدافعت شیئا فشیئا ضعیف اولوب تباعد ایلدکجه حرکت هوا اقلت بولور تا که ساکن اولور مثلا بر ماء راکدک وسطنه بر حجر القا اولندقده نه شکل تموج ایدرسه هوای ساکن دخی بعینه اویلجه تموج ایدر وبر سببی دخی بودرکه هوا تکاثفیله برجهتده جمع اولدقده تموج هوا حاصل اولور زیرا که خلا ممتنع اولدیغندن حجم هوا مجتمع اولوب کوچلدکجه مجاوری انک جهتنه بالضروره حرکت ایدوب ریح پیدا اولور وبر سببی هم بودرکه یردن صعود ایدن ادخنه نک بعضیسی طبقهٔ بارده یه بالغ اولمزدن مقدم هوایه منحل اولوب برجانبدن برجانبه حرکتیله ریاح اولور واما ریاح مسمومهٔ محرقه نک سببی اول مادهٔ شهبک بقایاسیله مختلط اولوب کندی نفسنده محترق اولان هوانک حرکتلریدر یاخود هوای خالص اراضی حاره یه مرورندن کیفیت سمیه ایله متکیف اولوب ریح سام اولور واما ریح زوابع قاصرغه دیدکاری یلدرکه یریوزین سپوروب دوران ایله کندو کندویه صاریلوب عمود کبی کورینور سمایه مرتفع اولور واوله دخی ام زوبعه دیرلر پس بونک اکثر اسبابی اولدرکه طبقهٔ زمهریریه دن نزول ایدن ریاح سحاب ایله مصادف اولوب سحاب هم ریاح مختلفه ایله دوران ایتدکده ایکن اول ریح نازل دخی دورانه باشلیوب اول هیئتله ارضه نازل اولور پس خار وخاشاکی بلکه غبار وخاکی دوندروب اندامیله بردائره کورینور وکاه اولورکه جهات مختلفه دن حادث اولان ریاح مختلفة الهبوب بغتةً بری برینه تصادف ایدوب بری برینی هبوبدن منع ایله اجزاء ارضیه یی مدافعه ایدرلر پس اول اجزا اول ریاحک میاننده صیقلوب بوکلوب مناره کبی مرتفع اولور کویا که اعضاسی وار کبی کندویه ملتف اولور کورینور وکاه اولورکه دریاده سفینه یه تصادف ایدوب دوندرور وکاه اولورکه بو ام زوبعه وسطنده بر قطعه سحاب واقع اولوب انی هواده دوران ایتدیررکن اول تنین عظیم شکلنده کورینور واما اصول جهان جهات اشخاصه نسبتله التی جهتدرکه شخصک فوق وتحت وقدام وخلف ویمین ویساریدر لکن اهل هیئت جهانک جهات اربعه سندن کونش طلوع ایلدیکی سمته مشرق وغروب ایتدیکی سمته مغرب تسمیه ایتمشلردر ومشرقه متوجه اولان شخصک یمینی سمتنه جنوب ویساری سمتنه فتح شین ایله شمال اطلاق ایتمشلردر وبو ذکر اولنان درت سمتک ارالرنده درت سمت دخی وضع وترتیب ایتمشلردرکه شمال ایله مشرق اراسنه مشرق صیفی ومشرق ایله جنوب اراسنه مشرق شتوی وجنوب ایله مغرب اراسنه مغرب شتوی ومغرب ایله شمال اراسنه مغرب صیفی تسمیه ایتمشلردر پس جهانک بو جهات ثمانیه سنه ریاح ثمانیه نسبت وتعیین ایدوب مشرق ومغرب وجنوب وشمال جهتلرندن حرکت ایلین ریاح اربعه یی اصول ریاح اعتبار اولنمشدر وبونلرک ارالرنده هبوب ایدن ریاحی فروع ریاح اعتبار ایله دریالرده سفینه لر هر سمته کتمشلردر ومراد اولنان سواحله یتمشلردر * پس امدی مرسل ریاح اولان قادر قیومک قدرت وعظمتن برکره تفکر وتذکر بیوره سنکه بزه ارسال ایلدیکی بو ریاحک اجرای سفن ثقیله ونشر غیوم کثیره کبی نیجه فوائد عظیمه سی واردرکه بیکده بری انجق بیلنمشدر زیرا که * لولا الریح لانتن کل شیء * دینلمشدر وچونکه هوانک حرکاتی جهاتیله بو مقدارجه بیان اولندی پس بر مقدار دخی فوائد وخواصن بیان ایده لم تا کیم هر بر تنفسده ایکی نعمت اولدیغی جمله یه عیان اولوب هرکس کندوینی غریق بحر نعمت بیلوب شاکر نعم اوله لر (نوع ثالث) بزی محیط

اولان هوانك ابدان وارواحه اولان تأثيرات ومنافعن بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل حكمت
ديمشلردركه تأثيرحق ايله بزى محيط اولان هوانك ابدانمزه تأثيرى غايتسله ظاهردربوهوا ابدان وارواحمزك
عنصرى اولديغله بيله بورمدددركه ارواحمزه واصل اولوب فاعل معدل كبى موجب صحتمزوسبب عافيتمز
اولمشدر پس هوادن ارواحمزده حاصل اولان تعديل ايكى فعله متعلقدركه برى ترويح وبرى تنقيه درامانرويح
روحك مزاج حرارتى تحبسله متشنداولدقجه اكاريه دن وعروق روحه متصل اولان نبض مسامندن استنشاق
افاده ايتمكدرزيراكه بزى احاطه ايدن هوامزاج غريزيه روحمزه قياس ايله بغايت باردرپس صدمهٔ هوا روحه
واصل اولوب غارشدقده سبب حياتمزاولان تأثيرنفسك قبولى استعدادندن روحى منع ايدن سوءمزاجه
مؤدى اولان آتشه روحك تبدلندن حفظ ايدوب جوهررطب بخاريسى محواولمدن انى منع ايدروامانتقيه
بوبدنك خاط فاضلى كبى اولان روحك بخاردخانيسندن قوهٔ مميزه نك انفاسمزاولان هوايه چقدقجه تسليم
ايلديكيدرپس تعديل استنشاق نفس عندنده هوانك روح اوزرينه ورودیله اولور وتنقيهٔ رد نفس عندنده
هوانك جاندن صدوريله اولورزيراكه تعديل ايچون استنشاق اولنان هوا ابتدا ورودنده لازمدركه بالفعل بارد
اوله پس دروننده طول مكث ايله تسخين ايدوب كيفيت روحه استحاله ايلسه فائدهسى باطل اولوب اندن روح
استغنا قيلوب هواى جديده محتاج اولوركه ريه نك درونته داخل اولوب اولكى هوانك قائم مقامى اوله پس
بالضروره انى اخراج ايتمك لازمدرتاكيم عقبنجه كه جك هوايه مكان خالى قاله واول هواى خارج ايله معا
فضول جوهرروح لندن مندفع اوله ودخى مادامكه هوامعتدل وصافى اولوب مزاج روحه منافى اولان جوهر
غريب اكامختلط اولمشدراول هوانك فعلى بومنوال مذكوراوزره ابدان وارواحه ترويح وتنقيه ايله صحت
وعافيت ويروب حفظ وصيانت ايلكدرواكرهوا متغيراولديسه انك فعلى ابدان وارواحه ضرردويرمكدر
حقيقتده ضارونافع خداى صانع ايكن ابدان وارواحى اسباب وهوايه ربط ايتمشدر (نوع رابع) بزى محيط اولان
هوايه عارض اولان تغيرات طبيعيه بى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل حكمت ديمشلردركه بزى محيط
اولان هوايه تغيرطبيعى وتغيرغيرطبيعى وضد مجراى طبيعى اولان تغيرعارض اولورامانغيرات طبيعيه تغيرات
فصوليه درزيراكه بوهوافصول سنه دن هربرفصلده بشقه برمزاجه مستحيل اولورامامزاج ربيع معتدلدر
ومزاج صيف حاردرومزاج خريف اعتداله قريبدرومزاج شتا بارددركه اگرچه اهل طب عندنده بوفصول
اربعهٔ مزاجيه نك ايام وازمنه سى اقاليم وبلاد حسبيله مختلف اولورلكن اهل نجوم اعتباريله اختلافلرى معتبر
دكلدرزيراكه انلرك عندنده فصول اربعه نيراعظمك حركت غريبه سيله نقطهٔ اعتدال ربيعدن ابتدا ايدوب فلك
بروجك ارباعنده انتقالاتى زمانيدريعنى شمس بروج حمل وثوروجوزاده ايكن فصل ربيعدروبرج سرطان واسد
وسنبله ده ايكن فصل صيفدروبرج ميزان وعقرب وقوسده ايكن فصل خريفدروبرج جدى ودلووحوتده ايكن
فصل شتادراماامزجهٔ فصول اربعه نك برى برينه مخالفتلرى نيراعظمك سمت رأسمزه قريب وراسمزدن بعيد
اولمسى حسبيله درپس فصل صيفك حاراولمسى كونشك سمت رأسمزه قريب اولوب شعاعى قوت بولديغندندر
زيراكه فصل صيفده شعاعك انعكاسى بحسب البلاد زواياى منفرجه وقائمه اوزره اولميوب زواياى حاده اوزره
اولور وياخود بنه نافذ اولديغى خطوط ايچنده ايرلرى اوزره رجوع ايدرپس شعاع كثيف اولوب حرارتى
ايكى قات اولديغيچون بزى محيط اولان هوايى بغايت حارايدروبونك سبب اصليسى بودركه شعاع شمسك
مسقطنك بعضيسى اسطوانه ومخروطدن بولنان مسقط سهم منزله سنده اولوركويا كه شعاع شمس انك مركزندن
چيقوب مقابلنده بولنان نسنه نك درونته نافذ اولوروسقط شعاعك بعضيسى بسيط ايله محيط وياخود
قريب محيط منزله سنده درحال بوكيم شعاعك قوتى تأثيرى سهمى عنده دهدرزيراكه تأثيرهرجهتده
توجه ايدروامااطرافه قريب اولان مواضعه تأثيرى ضعيف اولورچونكه بزعرض شمالى بلادنده ساكن
اولورزپس فصل صيفده مسقط شعاع شمسك يا سهمنده وياسهمنه قريب موضعده بولنورزوفصل شتاده
يامحيطده ويامحيطه قريب يرده بولنورزانكيچون فصل صيفده قرص شمس اوجنه صعود ايدوب ارضدن بعيد
اولديغيله بيله بلادمزده ضياسى انوروتأثيرحرارتى اكثردروفصل شتاده جرم شمس حضيضنه اينوب ارضه
قريب اولسيله بيله بلادمزده ضياسى ضعيف اولوب مزاج هوا بارد قالورزيراكه فصل صيفده قرص شمس

برزم سمت رأسمزه غايتله قريب اولور وفصل شتاده بغايت بعيد اولورامافصل ربيع وفصل خريف سهم مزبور
ومحيط مرقوم اراسنده بولنان مسافه نك وسطنده حاصل اولدقلريچون حرارت وبرودتده معتدل بولنمشلردر
تسكيم بالاده بيان اولنمشدر (نوع خامس) بزى محيط اولان هوايه عارض اولان تغيرات غيرطبيعيهٔ سماويه بى
بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل حكمت ديمشلردركه بزى احاطه ايدن هوايه عارض اولان تغيرات غير
طبيعيه نك بعضيسى امورسماويه وبعضيسى امورارضيه حسبيله عارض اولورامااموسماويه حسبيله اولان
تغيرات هوا وتأثيرات كواكبله عارض اولان تغيرات امثاليدرزيراكه كاهى شعاعلى كوكبلربرحيزده جمع اولوب
شمس ايله دخى اجتماعلرى وقتى كلدكده سمت رأسى وياقريب بولندقلرى بلادى احاطه ايدن هوايى افراط ايله
تسخين ايدرلروكاه سمت رأسدن وافربعيد اولوب تسخين هوايى نقصان ايدرلر وتسخين هواده مسامته نك
تأثيرندن دوام مسامته نك ودوام مقاربه نك تأثيرلرى اكثردروااموارضيه حسبيله اولان تغيرات هوانك
بعضيسى عروض بلاد سببيله وبعضيسى زمين بلادك ارتفاع وانخفاضى سببيله وبعضيسى جبال سببيله
وبعضيسى بحار سببيله وبعضيسى رياح سببيله وبعضيسى تراب سببيله حاصل اولورا ماعروض بلاد سببيله
اولان تغيرات هوا ظاهردرزيراكه هربلده كه جانب شمالده مدار رأس سرطانه وجانب جنوبده مدار رأس
جديه مقارندراول بلادك صيفى خط استواسمتنده اولان بلادك صيفندن وجنوب وشماله مائل اولان بلادك
صيفندن بغايت اسخندرپس معدل النهارك دائرهسى سمتنده بولنان بقعه نك هواسنك مزاجى اعتداله اقربدر
زيراكه مسخن سماوى اندهبرسيدركه نيراعظمك سمت رأسه كلمسيدرحالبوكيم بومسامته وحدها چوق
تأثيرايتمز بلكه مسامته نك مداومتى چوق تأثيرايدروبوعلتدن نصف نهاروقتنده اولان شدت حرارت شمس
قبل العصرازدياد بولور وبونكيچوندركه شمس رأس سرطاندن ميل ايدوب مادونته متصرف اولسه تسخينى
اشد اولوراول ميلك مماننده بولنديغندنكه هنوز رأس سرطانه بالغ اولمشدى مثلا شمس رأس جوزاده ايكن
هوايه ايلديكى تأثيردن رأس اسده كلدكده زياده تأثيرايدرزيراكه رأس اسدده ايكن مسامته نك مداومتى
بولنورحالبوكيم خط استوايه مطابق اولان بقعه ده شمس برقاچ ايام مسامت رأس اولوب سرعتله تباعد ايدر
زيراكه نقطهٔ اعتدالك قربنده اولان تزايد اجزاى ميل نقطهٔ انقلابك عندنده بولنان تزايدميلدن چوق
بيوكدر بلكه نقطهٔ انقلابك عندنده اولان تزايدك حركتى اوج درت ايام محسوس اولمازلاجرم شمس انده برمدت
برمتقارب حيزده قالوب تسخين هواده دقت ايلرپس بوندن معلوم اولديكه اول بلده لركه عروضى ميل كلى يه
قريب وقريبدرانلراسخن بلاددروى زمينده روانلردنصكره اسخن بلاد انلرك قطبلرندن يكا اولان جانبلرنده
ومعدلدن يكا اولان جانبلرنده اون بشردرجه يه دكين عروضى بولنان بلاده لردربين الانقلابين بونلركبيدر
(نوع سادس) بزى احاطه ايدن هوايه عارض اولان تغيرات غيرطبيعيهٔ ارضيه بى اعنى زمين بلادك ارتفاع
وانخفاضى سببيله وجبال وبحار ورياح وتراب حسبيله هوايه عارض اولان تغيراتى بيلديرر (اى عزيز)
معلوم اولسونكه اهل حكمت ديمشلردركه امابلادك مرتفع ومنخفض يرده بولنمسيله تغيرات هوا محققدرپس
مرتفع مكانده بولنان بلادك هواسى ابدابارد اولور ومنخفض يرده وضع اولنان بلادك هواسى ابدا اسخن
اولورزيراكه بوشعاع شمس ارضدن انعكاسيله كسب ايلديكى حرارتك اشد واغلظى ارضه اقرب اولان
طرفى بولنمغله بزى محيط اولان كرهٔ نسيمك اسخنى ارضه مجاوراولان سمتيدروارضدن بعيد اولدقجه طبقهٔ
بارده يه قريب اولوب مجاورت سيله بارد اولوروا كرمنخفض مكان بروادئ عميق اولورسه شعاع حارى حبس
ايدوب هواسى اسخن واكثف اولوروامااجبال سببيله بولنان تغيرات هوا ظاهردرزيراكه اول جبل كه
بلدك مكانى ومستقرى بولنمشدرواول بلدك هواسى آنفا بيان اولنان قسمدن عدا اولنمشدرواول جبل كه
بلدك مجاورى بولنمشدراول بلدى محيط اولان هواده انك تأثيرى ايكى جهتله تجربه اولنمشدرتأثيرينك
برى شعاع شمس بلد اوزرينه ردوحصر ويابلدى شعاعدن منع وستر ايتمك جهتندندروايكنجى تأثيرى ريحى
بلد اوزرينه هبوبدن منع ومدافعت وياهبوبنه سوق ومعاونت جهتندندراما اولكيسى جبال بلدك
شمالى قربنده اولمق كبيدرپس شمس منيركندى مدارندن اول جبل اوزرينه اشراق ايدوب شعاعى اول بلده
منعكس اولوب هرچندعرض بلد چوق اولورسه ده انى احاطه ايدن هوايى تسخين ايدروا كرجبل بلدك

مغربی جهتندن بولنوب مشرق جهتی منکشف بولنورسه تأثیر شمس اندهینه تمامیله تسخین هوا ادردوا کر جبل بلدك مشرقنده بولنوب مغربی کشاده اولورسه نیم تسخین ایدر زیرا که بو جبل اوزرینه شمس بعد الزوال اشراق ایتدکده ساعت بساعت کتدکجه بو جبل شرقیسندن بعید اولوب کیفیت شعاع نقصان بولوب تسخین هوا تمام اولماز لکن جبل غربیسندن یکا شمس کادیکجه هر ساعت قریب اولوب هوای بلدی تمامیله تسخین ایدر واکر جبل بلدك جنوبی قربنده اولورسه هوای بلدی هیچ تسخین ایده مز واما جبالك جهت ثانیه سندن اولان تأثیر بلاد اوزرندن ریح بارد شمالی هبوبن جبالك منع ایتمسیله دریا بارد حار جنوبی هبوبن بلاد اوزرندن رفع ایتمسیله دریا خود بلاد ایکی جبل عظیم اوسطنك مرتفع مکاننده موضوع اولوب وجهی ریحه منکشف اولمسیله دریس انده ریحك هبوبی صحراده بولنان بلاد اوزرینه هبوبندن اشد واکثر اولور زیرا که ریحك شأننداندرکه برضیق مسلکه منجذب اولسه اول انجذاب انده مستمر اولوب ماء جاری کبی سکونت بولمز پس جهت جبالدن اعدل بلاد اول بلادك هواسیدرکه مشرق وشمالی سمتی منکشف اولوب مغرب وجنوبی سمتی مستور اوله واما بحار سببیله جوارنده اولان بلاد بلادك هواسی رطوبتلی اولور پس اکر بحر بلادك جهت شمالی قربنده اولورسه وجه ماء اوزرنده باد شمالی هبوب ایدوب واول بلادك هواسنه زیاده برودت بخش ایدر زیرا که طبیعت ماء ریح شمالی مثالی باردر واکر بحر بلادك سمت جنوبی قربنده اولورسه اول بلادك هواسنه زیاده غلظت ویرر خصوصا شمالنده جبل قائم اولوب منفذ ریحه مانع اولورسه انك هواسی بغایت غلیظ وکثیف اولور واکر بحر بلادك مشرقی ناحیه سنده اولورسه انك هواسنه رطوبت کثیره ویرر زیرا که نیر اعظم تحلیل متزاید ایله اول بلادك اوزرینه الحاح ایده رك قریب اولور واکر بحر بلادك مغربنده اولورسه انك هواسنه رطوبت ویرمسی قلیل اولور زیرا که شمس اول بلده یی الحاح ایله اندن تباعد ایلر وبو معنایه موافق ریاح شمالیه وبعده شرقیه وبعده غربیه درکه مضر اولان ریاح جنوبیه در واما ریاح سببیله بولنان تغیرات هوا مجربدرکه ریاح شمالیه بارد ویابسدر اما برودتی جبال بارده دن مرور ایدوب برنکادیکندندر واما یبوستی شعاع شمس اول جانبده ضعیف اولوب انده تحلل بخار بحار قلیل اولدیغندندر وریاح شرقیه حرارت وبرودتده معتدلدر لکن جبال وبراریدن عبور ایتدیکندن برمقدار یابسدر وریاح غربیه دخی معتدلدر لکن دریالردن کچوب کادیکندن برمقدار رطبدر وریاح جنوبیه بلادك اکثرنده حار ورطبدر واما حرارتی قرب شمس ایله متسخن اولان جهتدن برنکادیکندندر واما رطوبتی اندندرکه بحار جنوبیه حرارت شمس ایله متعفن اولوب شمس حرارتی قوتیله اول بحاردن بخارلر چیقاروب اول ریاحه قارشدیرر انکچون ریاح جنوبیه جسمه رخاوت ویرر واما سام یعنی هلاك یللری بالاده بیان اولندیغی اوزره بغایت ایله حار اولان صحرالردن کچوب کلن ریاحدر یا خود طبقه دخانیه ده نار امثالی ملتهب علامتلر اظهار ایدن ادخنه نك بقیه ثقیله لری نزول ایدوب مختلط اولدیغی ریاحدرکه هر نه جهتدن حرکت ایلسه لر تصادف ایتدکاری ابدانی ساعتنده یاقوب سیاه ایدوب هلاك ایدرلر پس احکام مذکوره یی دخی سام یللری تبدیل وتحویل ایدرلر وجمیع ریاح شدیده نك مبدأ موادی کرچه ریاح ضعیفه کبی اسفلدندر لکن مبدأ حرکاتی وهبوبی وعصوفی جهت فوقدندر واما تراب سببیله اولان تغیر هواکه اندن احکام بلاد مختلف اولور اول اختلافك علتی بودرکه بلادك بعضیسی طینیدر وبعضیسی صخریدر وبعضیسی رملیدر وبعضیسی حمائیدر وبعضیسی معدنیدر پس بونلرك جمله سی مائی تغییر ایتدکاری کبی هوایی دخی تبدیل وتغییر ایدرلر وتأثیر حق ایله تصرفات ایدرلر زیرا که جمیع ذرات کائنات وجوده کلوب کیدرلر وهرنه ایدرلر سه انك ارادت وقدرتیله ایدرلر زهی قادر قیوم جل جلاله (نوع سابع) بزی احاطه ایدن هوایه عارض اولان ضد مجرای طبیعی بولنان تغیراتی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله سونکه اهل حکمت دیمشلردرکه مجرای طبیعی یه مضاد اولان تغیرات ردیئه هوائیه یا جوهر هواده اولان استحاله دندر ویا کیفیات هواده بولنان استحاله وتبدلاتدندر اما هوانك جوهرنده اولان استحاله بو جوهر هوا اردائه مستحیل اولمقدر اولیه دکلکه هوانك برکیفیتی مشتد اولمقده یا نقصان بولمقده افراط ایتمسیله ردی اولمش اوله بلکه هوانك جوهری بالذات ردی اولسه اول وبادرکه هوایه عارض اولان تعفندر واکا طاعون دخی دیرلر وبو تعفن لون وریحی وطعمی متغیر اولان صوبك تعفنی کبیدر وبزم بو هوادن مرادمز اول بسیط مجرد اولان هوا دکلدر بلکه بزی احاطه ایدن کرة البخار

والدخاندرکه بسیط مجرد دکلدر زیرا که اجسام بسائط مجرده نك هیچ بری تعفن ایتز انجق کیفیتنده یا جوهرنده بسیط آخره مستحیل وتبدیل اولور بالاده بیان اولنان استحالات عناصر کبی اما بزم هوادن مرادمز درون هواده متفرق اولوب اجزای هوای حقیقیدن واجزاء مائیه بخاریه دن وبخار ودخان ایله صعود ایدن اجزاء ارضیه وناریه دن ممتزج اولمش بر جسمدرکه بوکا هوا تسمیه مز ماء مجره صو تسمیه مز کبیدر زیرا که ماء مجره دخی صافی صو دکلدر بلکه ارضدن ومادن وهوادن ونار دن ممتزج بولنمشدر لکن انده صو غالب اولدیغندن صو تسمیه اولنمشدر پس بو هوای ممتزج بعضا کره تعفن ایدوب جوهری رداءته مستحیل اولور نتکیم چکلی واسع درهلرده صولی تعفن ایدوب جوهری اناره مستحیل اولوب طاش کبی اولور کذلك هوای مذکور تعفن ایدوب وبا کبی اولور وعفونت هوانك اغلابی وعروض وبانك اکثری اواخر صیف وخریفده اولور واما هوانك کیفیتنده بولنان استحاله سی حرارتنده یا برودتده تحمل اولنمیان کیفیته خروج ایدوب زرع ونسلی فساده ویروب هلاك ایتمسیدر پس هوا تغیرات مذکوره نك بریسیله متغیر اولسه اندن اذن حق ایله ابدانمزه امراض عارض اولور زیرا که هوا متعفن اولدقده تأثیر حق ایله درون ابدانمزده اولان اخلاط اربعه یه دخی تأثیر ایدر وابتدا یورکده اولان خلطه عفونت ایرشدیرر (نوع ثامن) بزی احاطه قیلان هوانك ابدان وارواحمزه اولان انواع تأثیرات وفوائدن وهبوب ایدن ریاحك اصناف تغیرات ومنافعن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله سونکه اهل حکمت دیمشلردرکه اکر هوا افراط ایله متسخن اولسه مفاصل ابدانه رخاوت ویروب رطوباتی تحلیل وعطشی افراط وقوایی اسقاط ایدر وآلت طبیعت اولان حرارت غریزیه یی تحلیل ایدوب هضمی تبدیل ایدر واخلاط دمویه یی تحلیل وصفرایی سائر اخلاط اوزرینه تغلیب ایله لونی اصفر ایدر پس بو هوای حاره ابدان صحیحه یه موافق دکلدر لکن نازله بارده اصحابنه وبعض مفلوجلره موافق ونافعدر واما هوای بارده مفرط حرارت غریزیه یی حصر وموادی سیلاندن منع ایدوب نازله یی تحریك ایدر وعصبه ضعف ویروب ریه وقصبه سنه یعنی عرقنه ضرر شدید ایدر واکر برودت هوا معتدل اولورسه هضمه وجمیع قوای باطنه یه وجمیع آثار وآلات شهوانیه قوت واستحکام ویروب ابدان صحیحه یه موافق کلور ومسامی سد ایدوب حشو عظامی عصر ایدر واما هوای رطب اکثر امزجه ابدانه موافق کلوب جلدی لین ولونی جمیل وخلقی حسن ایدوب مسامی تنقیه ایلر لکن عفونته مهیا ایلر واما هوای یابس بیان اولنان هوای رطبك تأثیراتنده ضد کاملدر پس ارواح ریاح ریح شمالیدرکه بدنه قوت ویروب متانت بخش ایدر وسیلانات ظاهره یی منع ومسام بدنی سد ایدر وهضمی قوی وباطنی استوار وبولی ادرار ایدر وهوای غربی متعفن اولسه بو ریح انی اصلاح ایدر واکر ریح جنوبی ریح شمالی اوزرینه تقدم ایدوب عقبنجه ریح شمالی هبوب ایلسه جنوبیدن اساله وشمالیدن عصر درون حدوث ایدوب خارجدن بکا انفتاحه مؤدی اولور اول علتدن اوحینده باشدن سیلان مواد کثیر اولوب علل صدر ومثانه ورحم حدوث بولوب عسر بول وسعال واوجاع مفاصل واقشعرار جلد عارض اولور واما ریح جنوبی قوت بدنی رخو ایدوب مسامی فتح ایدر واخلاطی خارج سمتنه تحریك ایدوب حواسه ثقلت ویروب قروحی افساد ایدر وامراضی ازدیاد ایدوب صداعی تهییج ایدر ونومی جلب ایدوب حمایی ایراث ایدر واما ریاح شرقیه اکر آخر لیلده واول نهارده هبوب ایدرسه شمس ایله معتدل اولان هوای ایله ندرکه رطوبتی قلیل ویبوستی معتدلدر وبو ریاحك هبوبی اول وقتلرده اکثر اولمغله بوکا ریح صبا ونسیم سحری دیرلر پس اول باد صبا ابدانه صفا ونومه لذت ومریضه شفا بخش ایدر واکر نهار آخرنده ولیل اولنده هبوب ایدرسه بونك تأثیری انك خلافیدر وبلد شرقینك هواسی بلد غربینك هواسندن الطف واصفادر واما ریاح غربیه اکر آخر نهار واول لیلده هبوب ایدرسه هوای کثیفدرکه بخار بحاردر واکر وقت سحر هبوب ایدرسه شمس ایله معتدل اولمیان هوادرکه اکثف واغلظدر وبو ریح غربی هرنه وقت هبوب ایدرسه بونك تأثیری مخالف منافع باد صبادرکه بوکا ریح دبور دیرلر وحدیث شریفده (نصرت بالصبا واهلکت عاد بالدبور) وارد اولمشدر وبونده بیان منافع هوادن بو مقدار ایله غنا کلمشدر زیرا که اهل بصیرت بوندن عبرت آلمشدر * سبحان مرسل الریاح ومروح الارواح ومفرح الاشباح * ومسبب الاسباب * ورب الارباب * تعالی الله سبحانه وتعالی جل شأنه وعم نواله ولا اله غیره (فصل رابع) کره هوانك طبقه سفلاسنده ظهور ایدن بقیه کائنات جویه یعنی قوس قزح وهاله یی وطومان وقراغی وژاله یی وصبح

وشفق وظلالی وساعات لیل ونهاری وسنین وشهور دهوری بش نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) قوس
قزح وهاله‌یی وطومان وقراغی وژاله‌یی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله‌سونکه اهل حکمت دیمشلردرکه ابه
قوشاغی دیدکاری قوس قزح مطردن یا بخاردن حادث اولان اجزاء مائیه رشیه صغیرهٔ مستدیرهٔ صافیه
شافه‌ده شمس منیرک ضیاسی ارتسامندن ظهور ایدر وبونک بیانی بودرکه اجزاء مذکوره خلاف شمس اولان
جهتده اویله بر وضع اوزره بولنمق لازمدرکه اجزاء مزبورهنک هر برنده شعاع بصر شمسه منعکس اوله وبو انعکاس
اول زمان اولورکه اول اجزانک ماوراسنده سحاب مظلم کبی کثیف نسنه بولنوب آیینه مثال اولور وشمس دخی
افقه قریب اولوب حرارتی قلیل اولور وناظر ظهرنی شمسه ویروب اول اجزایه متوجه اوله یعنی قرص شمس ایله
اول اجزانک اراسنده اوله تا کیم شعاع بصری اول اجزادن شمسه منعکس اوله پس اول ناظره اول اجزانک
هر برندن انجق ضوء شمس کورینور شکلی کورنمز زیرا که مجربدرکه شعاع بصردن منعکس اولان مصیقل نسنه
بغایت کوچک اولدقده مقابلنده بولنان ضیالی نسنه‌نک انجق ضوئنی ولوننی کوسترر شکلنی وهیئتنی
کوسترمز پس اول اجزاء مائیه نصف دائره‌دن اقلی بر قوس مستضی شکلنده اولور وبو قوس ارتفاع شمس
حسبیله نقصان بولور وانحطاط شمس قدر زیاده اولور زیرا که شمس اول دائره‌نک مرکزی مکاننده اولمغله افقدن
مرتفع اولدقجه مقابلی اولان دائره‌سنک فوق الافق نصفندن اقلی قالور وشمس افقه نزول ایدوب قریب
اولدقجه اول دائرهٔ ناقصه‌نک قوسی افقه مماس اولان ایکی طرفندن ازدیاد بولورکه اول طرفین اجزاسندن
شعاع بصر شمسه منعکس اولمغه باشلر وحضرت شیخ ابن سینا اشفاسنده یازمشدرکه طوس ایله ماورد اراسنده
بر جبل عالی اوزرنده ایدم وسما منکشف ایدی وصحرا ایله مابینمزده وسط جبلده سحاب وار ایدی وهوا رطب
ایدی وشمس نصف نهارده ایدی بن اول سحاب مظلمه نظر ایدوب قوس قزح الواننده بر دائرهٔ تامه کوردم وبن
اول جبلدن تنزل ایلدکجه اول دائره تصغر ایلردی تا کیم بن سحابه واصل اولدقده اول دخی مضمحل اولدی
وبو قوس قزحک اختلاف الوانی ضوء شمس الوان مختلفه غمامله ایله اختلاط ایتدیکندندر زیرا که ناحیهٔ علیاسی
شمسه قریب اولدیغندن اشراقی غالب اولوب احمر زعفرانی کورینور وناحیهٔ سفلاسی شمسدن بعید
اولدیغیچون اشراقی مغلوب اولوب احمر حمری کورینور وایکی لونن مابینی ایکیسندن ترکب ایدن اخضر جمی
کورینور وروایات واندلقلعهٔ خیزانده فصل خریف زماننده قمرکه بدر کامل ایکن انده افقه متصل بیان اولنان
الوانده قوس قزح ظاهر وعیان اولمشدر صورتی بودر

دائرة الارتفاع
دائرة الافق
حدقه ناظره نخروطی
سحاب مظلم
اجزاء رشیه قوس قزح
جرم شمس
خط قطر الشمس
الجسم المضیء
زاویة الانفصال
الحدقه
زاویة الشعاع
خط شعاع
زاویة الانعکاس
الجسم الآخر
هاله قمر

واما هاله اول دخی اجزاء رشیهٔ صغیرهٔ مستدیرهٔ شفافه‌ده قمرک نوری ارتسامندن حولنده خرمن مثالی حادث
اولان دائرهٔ مستدیره‌یه صادر وبونک بیانی بودرکه ناظرله نیرک اراسنده اجزاء مذکوره اویله بر وضع اوزره
بولنمامدرکه انلرک هر برنده شعاع بصر اول نیره منعکس اوله پس ناظر اول اجزایه نظر ایلدکده هر برنده ضو
نیری کورور لکن اول اجزا بغایت صغار اولدیغیچون نیرک شکل وهیئتی کورمز ومجموعی دائرهٔ تامه یا ناقصه
شکلنده اولورکه هاله اودر وهوانک رطوبتندن حادث اولدیغندندرکه نزول مطره دلالت ایدر وا کثر صفت
مزبوره اوزره ایکی سحاب اتفاق ایله بری برینک تحتنده بولنسه اول زمان ایکی هاله حدوث ایدر وتحتانیه‌سی بزه
اقرب اولدیغندن اعظم کورینور واکر سحاب مذکوره ایکیدن زیاده اولورسه هاله دخی اول عدد اولور ونیر
قمرک بدری هاله‌سی مشاهده اولنمشدر واما ظفاره که ضم ظا ایله هاله شمسدر اول نادر بولنور زیرا که شمس افقدن
بعید اولدقجه تأثیر حرارتی شدید اولدیغندن اجزای موصوفه کبی سحاب رقیق حل ایدوب هوایه دوندرر
وحضرت شیخ مرحوم شفای مرقومنده یازمشدرکه نیر اعظمک حولنده قوس قزح الواننده هالهٔ تامه وهالهٔ
ناقصه مشاهده ایتمشدر وبو مؤلف حقیر بو کتابی تحریردن برسنه مقدم یاسین صحراسنده آخر فصل ربیعده
وقت زوالده هالهٔ تامهٔ شمسی یاران صفا ایله تعجب ایدرک مشاهده ایلرکن بزمله هابوز زرق ایکی یاشنده بر پیر
فانی بولنوب اول دخی بو هاله‌یی استغراب ایدوب بن بو یاشه کلدم چوق عجایب کورمشدم عمرم ایچنده کونش
خرمن ایلدیکن کورمشدم شمدی بونی دخی سیر ایتدم دیمشدر واما طومانک وقراغینک وچیسه‌نک علت
مادیه‌لری اول بخار صاعدمعهوددرکه هم کندیسی قلیل وهم حرارتی ضعیف اولمغله طبقهٔ بارده‌یه بالغ
اولمیوب کندی طبقهٔ سفلاسنده قالوب ارضه نزول ایتمکه باشلرا کر اول اثناده آکا برد اصابت ایتمدیسه رؤس
جبالی احاطه ایدوب روی زمینه منتشر اولوب دخان کبی ماوراسنی ستر ایدرکه طومان اودر وحرارت قلیله ایله
هوایه منقلب اولورکیدر واکر اول بخار ضعیفه اثنای نزولنده برد اصابت ایلدیسه پس اول تقدیرجه اکر اول
بخار نازل واول برد شدید ایله منجمد اولورسه اوفق وبراق اولوب ذرات امثالی نزول ایدرکه قراغی دیدکاری اودر
واکر او بخار او برد ایله منجمد ازلمزسه صویه منقلب اولوب نبات اوراقی اوزرینه نزول ایدوب لؤلؤ امثالی قطرات
اولورکه ژاله وشبنم وچیسه دیدکاری اودر وحقیقت حال بودر وبیان اولنان کائنات جوک جمله‌سی اجسام
مرکبات اعدادندن بولنمشدر لکن عناصردن مزاجسز ترکیب اولنمشدرانکیچون بویله سریع الزوال والانتقال
بولنمشدر فسبحان الصانع الحکیم جل جلاله وعم نواله ولا اله غیره (نوع ثانی) صبح وشفق وظلالک حقیقت
احوالن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت واهل هیئت اتفاق اوزره دیمشلردرکه صبح وشفقک
ظهوری کرهٔ هوانک بو طبقهٔ سفلاسنه مخصوصدر وبونک بیانی بودرکه جرم شمس طوب زمینده مقدار منذ کور
اوزره اعظم اولدیغندن ابدا ارضک نصفندن اکثری نهار مضا واقلی لیل مظلم وظلی شکل مخروط اولوب فلک
زهره‌ده نهایت بولمشدر ورأس مخروطی بالاده بیان اولنمدیغی اوزره ابدا منطقة البروجه مسامت اولمشدر
وظل مخروطک تحت الافق اولمسنک مدتی نهاردر وفوق الافق بولنمسنک زمانی لیلدر پس نیر اعظم زیر زمینده
ایکن افق شرقیدن بکا قریب اولدقجه میل ظل مخروط فوق الارض افق غربی سمتنه قریب اولور تا کیم
ظل مخروطی محیط اولان شعاعک طرف مشرق سمتنده کورینور پس ابتدا اول شعاعک طرف قربی که
افق شرقیدن واقرب تفعدر اول سمت ابیض کورینور انکله افقک مابینی مظلم قالور زیرا که موضع ناظردن
ومحل بیاضدن ومکان افقدن حاصل اولان مثلثک ناظرله بیاض اراسنده شعاع بصردن اولان ضلعی سطح
ظلده فرض اولنوب شمس ایله ارضه تماس ایدن خط شعاع اوزره قائم اولدیغندن ناظرله افق اراسنده بولنان
ضلعدن اقصر واقرب اولوب شعاع شمس اندن مقدمجه کورینور بعده شمس افقه بر مقدار قریب اولدقجه اول
بیاض مذکور منتشر اولمغه باشلر لکن ضیاسی قلیل اولدیغیچون ضعیف کورینور پس عوام ناس اول
بیاضی افقدن زائل توهم ایدوب اول ظن ایله اکا صبح کاذب دیرلر حالبوکیم بیاض مذکور حقیقتده زائل دکل
زائد اولمقده در بعده شمس افقه زیاده‌جه قریب اولدقده وبیاض مذکورک افق مزبور اوزره انتشاری عریض
اولدقده ضیاسی قوت بولدیغندن زائل کورنمز پس اکا صبح صادق دیرلر بعده شمس افقه بغایت قریب اولدقده
بیاض مذکور اطراف واکنافه منتشر اولوب مطلع شمس احمر کورینور بعده قرص شمس افقدن طلوع ایدوب

ابتدای نهار اولور پس احوال صبح بودرکه حقیقتی اوزره بیان وعیان اولنمشدر اما احوال شفق بیان اولنان
احوال صبحک ترتیبنک عکسی اوزره در زیرا که قرص شمس افقدن غروب ایدوب آخر نهار اولدقدنصکره
مغرب شمس احمر اولور بعده بیاض عریض کورینور بعده بیاض زائل ظن اولنوب بعده بیاض مرتفع
ومستطیل اولور وتجربه ایله تحقیق اولنمشدرکه افقدن شمسک اون سکز درجه انحطاطی صبح کاذبک ابتداسی
وشفقک انتهاسیدر پس قرق سکز بچق درجه عرضنده شمس منیر منقلب صیفی یه کلدکده شفقک آخری صبح
کاذبه متصل اولوب وقت عشا قالمز زیرا که شمس پرنور منقلب مذکورده ایکن عرض مذبورک افقندن اون
سکز درجه دن زیاده منحط اولماز واما ظلال ایکی قسمه منقسم اولنمشدرکه برینه ظل اول تسمیه ایتمشلردر
وظل معکوس وظل منکوس دخی دیرلر واول ظل سطح افقک موازاتنده منصوب اولان مقیاسک ظلیدر مثلا
جداره غرز اولنان وتدک ظلی کبیدر وبری ظل ثانیدرکه ظل مستوی وظل مبسوط دخی دیرلر واول ظل سطح
افق اوزرینه عمودا قائم اولان مقیاسدن کورینن ظلدر مثلا ارض مستویه یه غرز اولنان عصانک ظلی کبیدر
فسبحان فالق الاصباح وخالق ظلال الاشباح (نوع ثالث) لیل ونهارک حدی اعتبارن وساعات مقدارن
بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت واهل حساب عندنده بر کون کیجه سیله شمس منیرک دائرهٔ
نصف نهاردن مفارقت ایدوب حرکت کلی ایله ینه اکا عودت ایلدیکی زماندر وعند العامه لیل ونهار غروب
شمسدن ینه غروبنه دککدر اما بر کون وبر کیجه نک ابتداسنی شمس منیرک منطقة البروجک هر بر نقطه سنی
مفارقتندن فرض ایتمک ممکندر لکن اهل نجوم دائرهٔ نصف نهاردن ابتدا ایتمکی اصطلاح ایتمشلردر زیرا که
فلک بروجدن بر قوس اولان اختلاف مطالع ومغارب آفاق حسبیله مساکنده چوق واقع اولور اما دائرهٔ
نصف نهار حسبیله اختلاف قوس فلک بروج هر عرضده مساویدر زیرا که دائرهٔ نصف نهار جمیع مساکنده
خط استوا آفاقنک بریسی اولدیغیچون انک افق مقامنده قائم اولور وبر کون بر کیجه نک زمانی حرکت کلک
بر دورهسی اوزرینه شمس منیرک اول مدتده فلک بروجدن حرکت غربیه سیله سیر ایتدیکی مطالع مقداری
زائد اولور ونهارک زمانی اهل حساب عندنده طلوع شمسدن غروبنه وارنجیه دکدر واهل شرع قتنده نهار
شرعی طلوع فجر ثانیدن غروب شمسه دکدر پس لیلک زمانی ایکی مذهبه نسبتله خفی دکلدر اما اهل حساب
کندی لیل ونهارک هر برینی ساعات معتدله یه وساعات زمانیه یه تقسیم ایتمشلردر اما ساعات معتدله نک
مقدارلری ابتدا متساوی اولدیغندن بونلره ساعات مستویه دخی دیرلر وبو ساعات معتدله نک هر بری حرکت
کلک اون بش درجه دور ایتمسنک مقداریدر واما ساعات زمانیه نک مقدارلری ایام ولیالینک مقدارلری
اختلافیله مختلف اولدیغندن بونلره ساعات معوجه دخی دیرلر پس بو ساعات زمانیه نهارک یا لیلک ابدا
اون ایکی جزؤندن بر جزؤیدر زیرا که نهار لیلدن اطول اولورسه ساعات نهار ساعات لیلدن اطول اولور واکر نهار
لیلدن اقصر اولورسه ساعاتی دخی ساعاتندن اقصر اولور پس بوندن معلوم اولدیکه طول وقصر نهار ایله اعداد
ساعات معتدله مختلف اولور وازمان واجزاسی مختلف اولماز زیرا که اجزاسی دائما اون بش درجه در وطول
وقصر نهار حسبیله ازمان ساعات زمانیه مختلف اولور واعدادی مختلف اولماز که دائما اون ایکیدر واهل
حساب احکام نجومده ساعات زمانیه اعتبار ایدوب سائر حساب ایچون ساعات معتدله اختیار ایتمشلردر
وساعات مستویه ایله ساعات معوجه نک اعداد واجزاری لیل ونهار استواسنده مستوی اولور سبحان
مقلب اللیل والنهار والساعات والازمان (نوع رابع) سنهٔ شمسیهٔ حقیقیه یی وشهور بروجیه ونجومیه یی
واسماء شهور رومیه یی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت واهل نجوم اتفاق ایله دیمشلردرکه
سنهٔ شمسیهٔ حقیقیه نک مدتی فلک بروجک بر نقطهٔ مفروضه سندن قرص شمس کندی حرکت خاصهٔ
غربیه سیله مفارقت ایدوب تا ینه اول نقطه یه عودت ایدنجیه دک مرور ایدن زماندر اما اهل نجوم سنهٔ
شمسیه نک ابتداسنی آفتاب عالمتابک رأس برج حمله حلولندن بدأ ایتمشلردر واون ایکی برجک هر برینه حلولنی
اوائل شهور اعتبار ایدوب وهر برجی عبورینی بر شهر عد ایتمشلردر وبو سنهٔ شمسیه نک عدد ایامی اوچیوز التمش
بش یوم وربع یومدر وبو مقامده یومدن مراد بر کون بر کیجه سیدر وبو شهور بروجیهٔ نجومیه نک عدد ایامی
حساب ابجد ایله بو بیتک الفاظیدر (بیت) لا ولا لب لا ولالا شش مهست * لل کط وکط لل شهور کوم ست *

کرچه سنهٔ شمسیهٔ حقیقیه وشهور بروجیهٔ حسابیه بودر لکن اسکندر ابن فیلقوس رومی سنهٔ شمسیهٔ
حقیقیه نک اوائل شهورنی اهل نجومک فرض ایلدیکی اوائل بروجدن اون کون اقدم اعتبار ایدوب ابتدای
سنه یی آفتابک رأس حمله حلولندن اون کون مقدم بدأ ایتمشدر وهر بر شهری بر اسم ایله تخصیص ایدوب شهور
رومیه نامیله شهرت ویرمشدر وبر سنه یی فصول اربعه یه تقسیم ایدوب هر بر فصل ایچون اوچ شهر تعیین ایله
نهایتنه ایرمشدر اما شهور فصل ربیع اذار ونیسان وایاردر وشهور فصل صیف حزیران وتموز واب در وشهور
فصل خریف ایلول وتشرین اول وتشرین ثانیدر وشهور فصل شتا کانون اول وکانون ثانی وشباطدر وحالا
دیارمزده مشهور روزنامه لرده مسطور بو شهوردرکه عدد ایامی بو بیتدن معلومدر (لا وکی لا در بهار وکی
ولا لا فصل پای) کی ولا کی در خریف ولا ولا کح در شتا) سبحان مکون الاکوان ومقلب الدهور والازمان
ومکور السنین والشهور والساعات والاوان ومدور الافلاک والنجوم والارکان جل شانه (نوع خامس) سنهٔ
قمریهٔ دوریه یی وشهور هلالیهٔ شرعیه یی واسماء شهور عربیه یی وغرهٔ شهور عربیه یی ورومیه یی بیلدیرر (ای عزیز)
معلوم اولسونکه اهل هیئت واهل حساب اتفاق اوزره دیمشلردرکه سنهٔ قمریه اون ایکی شهر قمریه در وهر بر شهر
قمری قمرک شمسدن فرض اولنان وضعندن کندی حرکت غربیهٔ سریعه سیله مفارقتندن تا ینه اول وضعنه
عودت ایدنجیه دک مرور ایدن زماندر وقمرک شمسدن فرض اولنان اوضاعنک ظاهری هلالدر وامور
شرعیه ده متعین اولان رؤیت هلالدر وعند العرب غرهٔ شهر هلالدر لکن رؤیت هلال اختلاف مساکن ایله
مختلف الاحوالدر انکچون اهل حساب ابتدای شهر قمری شمس ایله قمرک اجتماع ومحاقندن اعتبار ایتمشلردر
وبو شهرک زمانی ایکی اجتماع آراسیدر وعدد ایامی یکرمی طقوز بچق کوندر وبو سنهٔ قمریه نک زمانی اوچیوز
اللی درت یومدر وخمس یوم وسدس یومدرکه سنهٔ شمسیه دن اون کون ویکرمی بچق ساعت نقصاندر وبو سنهٔ
قمریهٔ شرعیه نک ابتداسی غرهٔ شهر محرمدر وبو سنهٔ قمریهٔ عربیه اول سنهٔ شمسیهٔ رومیه دن مقدار مذکور
نقصان اولمغله بر ییلده تقریبا اون بر کون تقدم ایدر مثلا بر سنه ماه اذار ایله شهر محرمک ابتدالری یوم واحد
اولسه وبو ایکی شهر بری برینه مطابق کلسه وتاریخ هجرتک بیک یوز اللی درت سالی کبی عید نوروز سلطانی ایله
عید عاشورا بر کونده تصادف قیلسه لاجرم سنهٔ آتیه ده هلال محرم ماه اذاردن اون بر کون قدر مقدم
کورینور پس بهر سنه منوال مذکور اوزره تقدم ایتمکله اوتوز اوچ سنه ده بر دورهسی تمام اولوب ینه غرهٔ
محرم ابتدای اذاری بولور اکر بر سنهٔ قمریه اول سنین شمسیه ایچنده تداخل ایدوب قالور زیرا که اوتوزدردنجی
محرمدرکه اوتوز اوچنجی اذار ایله مطابق کلور چونکه بو شهر قمریه اول فصول اربعه یی منوال مذکور اوزره
دور ایدوب بر فصلده قرار بولمزلر انکچون بونلر بر فصله منسوب اولمزلر پس هر ایکی شهری بر زوج اعتبار ایله
برینی یکرمی طقوز کون وبرینی اوتوز کون عد ایدوب ابتدای سنه یی شهر محرمدن عد ایتمشلردر اما شهور
قمریهٔ عربیه نک اسملری ابتدا شهر محرم بر ماه محترمدرکه اوننجی کونی عید عاشورادر وانک رفیقی صفر الخیر ایله
مسمادر وبعده ربیع الاول بر شهر معظمدرکه اون ایکنجی کیجه سی مولد حبیب اکرم صلی الله علیه وسلمدر
وانک سمیسی ربیع الآخر محترمدر وبعده جمادی الاولی بر ماه زیبادرکه همنامی جمادی الآخره در وبعده رجب
اصم بر شهر مرغوبدرکه اولکی جمعه کیجه سی لیلهٔ رغائبدر وانک مقارنی شعبان بر شهر خیراتدرکه اون بشنجی
کیجه سی لیلهٔ براتدر وبعده رمضان شریف بر مبارک شهردرکه یکرمی یدنجی کیجه سی لیلهٔ قدردر وانک
ملازمی شوال سعیددرکه ابتداسی یوم عیددر وبعده شهر ذی القعده درکه انک رفیقی ذی الحجه در واوننجی
کونی حاجیلر بیرامیدر وبو شهر سنه ختامیدر واما غرر شهور عربیه وشهور رومیه نک استخراجی ایکیشر
بیت ایله ادا ایدن غره نامه من خاتمه فصل اولمق مناسب کورلمشدر وبو هو الردن هو سمز بورلمشدر (نظم)

حقه حمد وحبیبنه سلام ایت ( ) هر ایده روز وشب ساعت بساعت

چو درت بیت ایکی غره بجمایدر | حروفن شهر حاکم بیلیدر
شهور حاکمک جمع ایتلیسن | اکی هفته انکله کتلیسن
او مجموعی نه کونده کیم بولورسن | او شهرک غره سن اول کون بولورسن
قاچنده شهر ومل غره دریل | بروج ایا منه اندن نظر قیل
بول انده رو بیدن هم شهر شرعی |

بروجی اصلی ییل هر شهری فرعی
ایکنجی بیتی سکز کلمه در ال
شهور رومیدر انکله معلوم
شهور رومیه اذار برله بدأ ایت
و یکشنبه حروفن اولدی جامع
ابجه زد بودا و سکز حرف اولور کیم
بو شهرك حاکمی وار ا ررقم شش
جون التمش التی اولور سال هجرت
ابجه زد بودك اولمش دوری دائم
بو سالك اشهری ا یلر تحول
بو هجرت سالنی بر طرح ایت اولدم

مقدم بیت اون ایکی کلمه در تام
حروفن شهور شرعیه حاکم سال
اون ایکی کلمه در بیت اون ایکی آی
محرمدن شهور شرعی صای کیت
جو یکرمی سکز حرف اولدی هر ییل
شهور شرعیه هر ییل بری حاکم
بو سال ایچره جون اذار غره بولدی
ایکی حاکم ایکی دال اولور البت
ولیکن حاکم روم احرفی جون
اوتوز اوچ ییلده بر ییلدر تداخل
جو غره نامه لر نظم ایتدی حق
شهور دهر ایله ییل صنع حق

حروفیدر شهور شرعیه ارقام
اوجنجی بیتدر ترتیب منظوم
اوائل حرفی شهر ارقامیدر صای
شهور رومیه تابع بیت رابع
شهور رومیه حاکمدر بری ییل
جو هجرت سالی بیك یوز التمش وبش
ابجد جمیده رومیه حاکم اولدی
بو ترتیب اوزره حاکملر کیدر کیم
بو سال هجریله دور ایتدیکیجون
مطابق کلسه اذرله محرم

(بیت اول)

م زمحی ٧	ص ابقی ٣	ر اوجان ٦	ر هزجی ٥	ج حاد ١	ج اجه ١		ر عا ٦	ش ربلك ٤	ر حاك ٥	ش زبر ٧	ذ اکا ١	ذ ماذه ٣

(بیت ثانی)

اولورسه دهمان جسمن زبانده | دوکانی بوله کورویران دکانده

(ایام هفته)

یکشنبه ١ ٨	دوشنبه ٢ ٩	سه شنبه ٣ ١٠	چهارشنبه ٤ ١١	پنجشنبه ٥ ١٢	جمعه ٦ ١٣	شنبه ٧ ١٤

(بیت ثالث)

حاد ٥	انیاکج ١	احوه ٦	حاد ١	ک ١	دال ٤		زمی ٧	ابق ٣	هه ٥	زال ٧	اجر ٦	وغال ١

(بیت رابع)

بل ابجد وز ابد هوز بجد هز
٧٥ ٤٣٢ ٧٦٥ ٤٢١ ٧٦ ٤٣٢١

ابج هوز ابجد هو حاکم سال
٦٥ ٤٣٢١ ٧١٥ ٣٢١

حروف کبیسه	حروف غره	التاریخ الاول: تاریخ هجری	سال	منطازر	التاریخ الثانی: تاریخ هجری	سال	منطازر	التاریخ الثالث: تاریخ هجری	سال	منطازر	التاریخ الرابع: تاریخ هجری	سال	منطازر
د	ه	١١٦١	١٧	ـا	١١٩٠	٧	ـه	١٢١٨	١٦		١٢٤٧	٦	ل
	و	١١٦٢	١٨		١١٩١	٨		١٢١٩	١٧	ر.	١٢٤٨	٧	
	ز	١١٦٣	١٩		١١٩٢	٩	ع	١٢٢٠	١٨		١٢٤٩	٨	
	ا	١١٦٤	١	ا	١١٩٣	١٠		١٢٢٢	١٩		١٢٥٠	٩	ر.
ب	ج	١١٦٥	٢		١١٩٤	١١		١٢٢٣	١	ـه	١٢٥١	١٠	
	د	١١٦٦	٣		١١٩٥	١٢	ا	١٢٢٤	٢		١٢٥٢	١١	
	ه	١١٦٧	٤	ف.	١١٩٦	١٣		١٢٢٥	٣		١٢٥٣	١٢	ر.
	و	١١٦٨	٥		١١٩٧	١٤	ا	١٢٢٦	٤	ع	١٢٥٤/١٢٥٥	١٣	
ز	ا	١١٦٩	٦	ن	١١٩٨	١٥		١٢٢٧	٥		١٢٥٦	١٤	ـه
	ب	١١٧٠	٧		١١٩٩	١٦		١٢٢٨	٦	ا	١٢٥٧	١٥	
	ج	١١٧١	٨	ر.	١٢٠٠	١٧	ف.	١٢٢٩	٧		١٢٥٨	١٦	ع
	د	١١٧٢	٩		١٢٠١	١٨		١٢٣٠	٨		١٢٥٩	١٧	
ه	و	١١٧٣	١٠		١٢٠٢	١٩		١٢٣١	٩	ا	١٢٦٠	١٨	
	ز	١١٧٤	١١	خ	١٢٠٣	١	ن	١٢٣٢	٢٠		١٢٦١	١٩	
	ا	١١٧٥	١٢		١٢٠٤	٢		١٢٣٣	١١		١٢٦٢	١	ا
	ب	١١٧٦	١٣		١٢٠٥	٣	ر.	١٢٣٤	١٢	ف.	١٢٦٣	٢	
ج	د	١١٧٧	١٤	ر.	١٢٠٦	٤		١٢٣٥	١٣		١٢٦٤	٣	
	ه	١١٧٨	١٥		١٢٠٧	٥		١٢٣٦	١٤	ن	١٢٦٥	٤	ا
	و	١١٧٩	١٦		١٢٠٨	٦	خ	١٢٣٧	١٥		١٢٦٦	٥	
	ز	١١٨٠	١٧	ل	١٢٠٩	٧		١٢٣٨	١٦		١٢٦٧	٦	ف.
ا	ب	١١٨١	١٨		١٢١٠	٨		١٢٣٩	١٧	ر.	١٢٦٨	٧	
	ج	١١٨٢	١٩		١٢١١	٩	ر.	١٢٤٠	١٨		١٢٦٩	٨	
	د	١١٨٣	١	ـل	١٢١٢	١٠		١٢٤١	١٩		١٢٧٠	٩	ن
	ه	١١٨٤	٢		١٢١٣	١١		١٢٤٢	١	خ	١٢٧١	١٠	
و	ز	١١٨٥	٣		١٢١٤	١٢	ل	١٢٤٣	٢		١٢٧٢	١١	
	ا	١١٨٦	٤	ر.	١٢١٥	١٣		١٢٤٤	٣		١٢٧٣	١٢	ر.
	ب	١١٨٧/١١٨٨	٥		١٢١٦	١٤		١٢٤٥	٤	ر.	١٢٧٤	١٣	
	ج	١١٨٩	٦		١٢١٧	١٥	ا	١٢٤٦	٥		١٢٧٥	١٤	خ

جدول سال	شهور	مارت ٣١	نیسان ٣٠	مایس ٣١	حزیران ٣٠	تموز ٣١	اغستوس ٣١	ایلول ٣٠	تشرین اول ٣١	تشرین ثانی ٣٠	کانون اول ٣١	کانون ثانی ٣١	شباط
سال	١	١٧	١٥	١٤	١٣	١٢	١١	١٠	٩	٨	٧	٦	٤
سال	٢	٦	٤	٣	٢	٣١ـ١	٣٠	٢٩	٢٨	٢٧	٢٦	٢٥	٢٣
سال	٣	٢٥	٢٣	٢٢	٢١	٢٠	١٩	١٨	١٧	١٦	١٥	١٤	١٣
سال	٤	١٤	١٢	١١	١٠	٩	٨	٧	٦	٥	٤	٣	١
سال	٥	٣	٣٠ـ١	٣٠	٢٩	٢٨	٢٧	٢٦	٢٥	٢٤	٢٣	٢٢	٢٠
سال	٦	٢٢	٢٠	١٩	١٨	١٧	١٦	١٥	١٤	١٣	١٢	١١	٩
سال	٧	١١	٩	٨	٧	٦	٥	٤	٣	٣	٣٠ـ١	٣٠	٢٨
سال	٨	٣٠	٢٨	٢٧	٢٦	٢٥	٢٤	٢٣	٢٢	٢١	٢٠	١٩	١٧
سال	٩	١٩	١٧	١٦	١٥	١٤	١٣	١٢	١١	١٠	٩	٨	٦
سال	١٠	٨	٦	٥	٤	٣	٢	٣٠ـ١	٣٠	٢٩	٢٨	٢٧	٢٥
سال	١١	٢٧	٢٥	٢٤	٢٣	٢٢	٣١	٢٠	١٩	١٨	١٧	١٦	١٤
سال	١٢	١٦	١٤	١٣	١٢	١١	١٠	٩	٨	٧	٦	٥	٣
سال	١٣	٥	٣	٢	٣٠ـ١	٣٠	٢٩	٢٨	٢٧	٢٦	٢٥	٢٤	٢٣
سال	١٤	٢٤	٢٢	٢١	٢٠	١٩	١٨	١٧	١٦	١٥	١٤	١٣	١١
سال	١٥	١٣	١٠	٩	٨	٧	٦	٥	٤	٣	٢	٣١ـ١	خالی
سال	١٦	٣١ـ١	٢٩	٢٨	٢٧	٢٦	٢٥	٢٤	٢٣	٢٢	٢١	٢	١٨
سال	١٧	٢٠	١٨	١٧	١٦	١٥	١٤	١٣	١٢	١١	١٠	٩	٧
سال	١٨	٩	٧	٦	٥	٤	٣	٢	٣١ـ١	٣٠	٢٩	٢٨	٢٦
سال	١٩	٢٨	٢٦	٢٥	٢٤	٢٣	٢٢	٢١	٢٠	١٩	١٨	١٧	١٥

بو ایکی صحیفه‌نك [illegible] مرسوم اولان بروج فلکیه مع شهور [illegible] [illegible] مثلا [illegible] ساعتلری ابتدا [illegible] عصر اول [illegible] دقیقه [illegible] امساك [illegible] اون ساعت [illegible] مقابله [illegible] طریق [illegible]

ایام	حمل ١ مارت ٣١ ١١						ثور ١ نیسان ٣٠ ١٠						جوزا ١ مایس ٣١ ١١						
١	١٢ ٠	١٢ ٠	٦ ٠	٩ ٢٦	١ ٣٢	١٠ ١٣	١٣ ٢٥	١٠ ٢٦	٥ ١٨	٩ ٥	١ ٣٩	٨ ٤٣	١٤ ٣١	٩ ٣٩	٤ ٤٥	٨ ٤٢	١ ٥٤	٧ ١٥	٠ل
٢	١٢ ٣	١١ ٥٨	٥ ٥٨	٩ ٢٥	١ ٣٣	١٠ ١٠	١٣ ٢٧	١٠ ٢٣	٥ ١٧	٩ ٤	١ ٣٩	٨ ٤٠	١٤ ٣٣	٩ ٣٧	٤ ٤٤	٨ ٤١	١ ٥٤	٧ ١٤	٠ل
٣	١٢ ٧	١١ ٥٥	٥ ٥٦	٩ ٢٤	١ ٣٣	١٠ ٧	١٣ ٣٠	١٠ ٢٠	٥ ١٦	٩ ٣	١ ٣٩	٨ ٣٧	١٤ ٣٥	٩ ٣٥	٤ ٤٣	٨ ٤١	١ ٥٥	٧ ١٢	طل
٤	١٢ ١١	١١ ٥٣	٥ ٥٤	٩ ٢٣	١ ٣٢	١٠ ٤	١٣ ٣٣	١٠ ٢٧	٥ ١٥	٩ ٢	١ ٣٩	٨ ٣٥	١٤ ٣٧	٩ ٣٣	٤ ٤٢	٨ ٤١	١ ٥٥	٧ ١٠	زل
٥	١٢ ١٣	١١ ٥٠	٥ ٥٢	٩ ٢٢	١ ٣٣	١٠ ١	١٣ ٣٤	١٠ ٢٤	٥ ١٤	٩ ١	١ ٤٠	٨ ٣٣	١٤ ٣٩	٩ ٣١	٤ ٤١	٨ ٤٠	١ ٥٦	٧ ٨	حل
٦	١٢ ١٥	١١ ٤٨	٥ ٥٠	٩ ٢١	١ ٣٣	٩ ٥٨	١٣ ٣٧	١٠ ٢١	٥ ١٣	٩ ٠	١ ٤٠	٨ ٣٠	١٤ ٤١	٩ ٣٠	٤ ٤٠	٨ ٤٠	١ ٥٦	٧ ٦	لل
٧	١٢ ١٨	١١ ٤٥	٥ ٤٩	٩ ٢٠	١ ٣٣	٩ ٥٥	١٣ ٤٠	١٠ ١٨	٥ ١٢	٨ ٥٩	١ ٤٠	٨ ٢٧	١٤ ٤٢	٩ ١٩	٤ ٣٩	٨ ٤٠	١ ٥٧	٧ ٤	هل
٨	١٢ ٢٠	١١ ٤٢	٥ ٤٧	٩ ٢٠	١ ٣٤	٩ ٥٣	١٣ ٤٣	١٠ ١٥	٥ ١١	٨ ٥٨	١ ٤١	٨ ٢٤	١٤ ٤٣	٩ ١٨	٤ ٣٨	٨ ٣٩	١ ٥٧	٧ ٢	يل
٩	١٢ ٢٣	١١ ٤٠	٥ ٤٥	٩ ١٩	١ ٣٤	٩ ٥٠	١٣ ٤٧	١٠ ١٣	٥ ١٠	٨ ٥٧	١ ٤١	٨ ٢١	١٤ ٤٤	٩ ١٧	٤ ٣٨	٨ ٣٩	١ ٥٨	٧ ٠	لل
١٠	١٢ ٢٧	١١ ٣٨	٥ ٤٣	٩ ١٨	١ ٣٤	٩ ٤٧	١٣ ٤٩	١٠ ١١	٥ ٩	٨ ٥٦	١ ٤١	٨ ١٨	١٤ ٤٥	٩ ١٦	٤ ٣٨	٨ ٣٩	١ ٥٨	٦ ٥٨	لل
١١	[illegible]	١١ ٣٥	٥ ٤٢	٩ ١٨	١ ٣٤	٩ ٤٣	[illegible]	١٠ ٩	٥ ٨	٨ ٥٥	١ ٤١	٨ ١٥	[illegible]	٩ ١٥	٤ ٣٧	٨ ٣٨	١ ٥٩	٦ ٥٢	لا
١٢	١٢ ٢٩	١١ ٣٣	٥ ٤١	٩ ١٧	١ ٣٤	٩ ٤٠	١٣ ٥١	١٠ ٧	٥ ٧	٨ ٥٤	١ ٤٢	٨ ١٣	١٤ ٤٦	٩ ١٤	٤ ٣٧	٨ ٣٨	١ ٥٩	٦ ٥٥	٠ل
١٣	١٢ ٣٢	١١ ٣٠	٥ ٤٠	٩ ١٧	١ ٣٤	٩ ٣٨	١٣ ٥٢	١٠ ٥	٥ ٦	٨ ٥٣	١ ٤٢	٨ ٩	١٤ ٤٧	٩ ١٣	٤ ٣٦	٨ ٣٨	٢ ٠	٦ ٥٣	ط١
١٤	١٢ ٣٥	١١ ٢٧	٥ ٣٨	٩ ١٦	١ ٣٤	٩ ٣٥	١٣ ٥٥	١٠ ٣	٥ ٥	٨ ٥٢	١ ٤٢	٨ ٦	١٤ ٤٨	٩ ١٢	٤ ٣٦	٨ ٣٧	٢ ٠	٦ ٥١	٧١
١٥	١٢ ٣٨	١١ ٢٢	٥ ٣٧	٩ ١٦	١ ٣٤	٩ ٣٣	١٣ ٥٨	١٠ ١	٥ ٤	٨ ٥٢	١ ٤٢	٨ ٤	١٤ ٤٩	٩ ١١	٤ ٣٦	٨ ٣٧	٢ ١	٦ ٥٠	٨١
١٦	١٢ ٤٠	١١ ٢٠	٥ ٣٦	٩ ١٥	١ ٣٥	٩ ٣٠	١٤ ٠	٩ ٥٨	٥ ٣	٨ ٥١	١ ٤٢	٨ ١	١٤ ٥٠	٩ ١٠	٤ ٣٥	٨ ٣٧	٢ ١	٦ ٤٩	ل١
١٧	١٢ ٤٤	١١ ١٧	٥ ٣٤	٩ ١٥	١ ٣٥	٩ ٢٧	١٤ ٢	٩ ٥٥	٥ ٢	٨ ٥٠	١ ٤٢	٧ ٥٧	١٤ ٥١	٩ ٩	٤ ٣٥	٨ ٣٦	٢ ٢	٦ ٤٨	٥١
١٨	١٢ ٤٨	١١ ١٤	٥ ٣٣	٩ ١٤	١ ٣٥	٩ ٢٣	١٤ ٥	٩ ٥١	٥ ١	٨ ٥٠	١ ٤٣	٧ ٥٤	١٤ ٥٢	٩ ٨	٤ ٣٥	٨ ٣٦	٢ ٢	٦ ٤٧	٣١
١٩	١٢ ٥٠	١١ ١١	٥ ٣١	٩ ١٤	١ ٣٥	٩ ٢٠	١٤ ٨	٩ ٥٠	٤ ٥٩	٨ ٤٩	١ ٤٣	٧ ٥١	١٤ ٥٢	٩ ٨	٤ ٣٥	٨ ٣٦	٢ ٢	٦ ٤٦	ـ١ل
٢٠	١٢ ٥٤	١١ ١٠	٥ ٣٠	٩ ١٣	١ ٣٥	٩ ١٧	١٤ ١٠	٩ ٤٧	٤ ٥٨	٨ ٤٨	١ ٤٣	٧ ٤٨	١٤ ٥٤	٩ ٧	٤ ٣٤	٨ ٣٥	٢ ٣	٦ ٤٥	لا
٢١	١٢ ٥٤	١١ ٧	٥ ٢٩	٩ ١٣	١ ٣٥	٩ ١٣	١٤ ١٣	٩ ٤٤	٤ ٥٧	٨ ٤٧	١ ٤٣	٧ ٤٥	١٤ ٥٥	٩ ٧	٤ ٣٤	٨ ٣٥	٢ ٣	٦ ٤٤	١١
٢٢	[illegible]	١١ ٩	٥ ٢٨	٩ ١٢	١ ٣٥	٩ ١١	[illegible]	٩ ٤٠	٤ ٥٦	٨ ٤٧	١ ٤٣	٧ ٤٣	[illegible]	٩ ٦	٤ ٣٤	٨ ٣٥	٢ ٣	٦ ٤٣	٠١
٢٣	١٢ ٥٧	١١ ٥	٥ ٢٨	٩ ١٢	١ ٣٥	٩ ٧	١٤ ١٤	٩ ٣٨	٤ ٥٥	٨ ٤٦	١ ٤٤	٧ ٣٩	١٤ ٥٥	٩ ٦	٤ ٣٤	٨ ٣٤	٢ ٣	٦ ٤٢	ط
٢٤	١٣ ٠	١١ ١	٥ ٢٧	٩ ١١	١ ٣٦	٩ ٦	١٤ ١٦	٩ ٣٥	٤ ٥٤	٨ ٤٦	١ ٤٤	٧ ٣٦	١٤ ٥٦	٩ ٦	٤ ٣٣	٨ ٣٤	٢ ٤	٦ ٤١	٧
٢٥	١٣ ٣	١٠ ٥٧	٥ ٢٦	٩ ١١	١ ٣٦	٩ ٣	١٤ ١٨	٩ ٣٣	٤ ٥٣	٨ ٤٥	١ ٤٤	٧ ٣٣	١٤ ٥٦	٩ ٥	٤ ٣٣	٨ ٣٤	٢ ٤	٦ ٤٠	٨
٢٦	١٣ ٤	١٠ ٥٣	٥ ٢٥	٩ ١٠	١ ٣٦	٩ ٠	١٤ ٢٠	٩ ٣١	٤ ٥٢	٨ ٤٥	١ ٤٤	٧ ٣٠	١٤ ٥٧	٩ ٥	٤ ٣٣	٨ ٣٣	٢ ٤	٦ ٣٩	ل
٢٧	١٣ ٨	١٠ ٤٧	٥ ٢٤	٩ ١٠	١ ٣٦	٨ ٥٧	١٤ ٢٢	٩ ٢٩	٤ ٥١	٨ ٤٤	١ ٤٤	٧ ٢٧	١٤ ٥٧	٩ ٥	٤ ٣٣	٨ ٣٣	٢ ٤	٦ ٣٩	٥
٢٨	١٣ ١٠	١٠ ٤٣	٥ ٢٣	٩ ٩	١ ٣٦	٨ ٥٤	١٤ ٢٤	٩ ٢٦	٤ ٥٠	٨ ٤٤	١ ٤٥	٧ ٢٥	١٤ ٥٨	٩ ٤	٤ ٣٢	٨ ٣٣	٢ ٤	٦ ٣٨	٣
٢٩	١٣ ١٣	١٠ ٣٧	٥ ٢٢	٩ ٩	١ ٣٧	٨ ٥٠	١٤ ٢٦	٩ ٢٣	٤ ٤٩	٨ ٤٣	١ ٤٥	٧ ٢٣	١٤ ٥٨	٩ ٤	٤ ٣٢	٨ ٣٢	٢ ٤	٦ ٣٨	ـل
٣٠	١٣ ١٧	١٠ ٢٥	٥ ٢١	٩ ٨	١ ٣٧	٨ ٤٧	١٤ ٢٨	٩ ٢١	٤ ٤٨	٨ ٤٣	١ ٤٥	٧ ٢٠	١٤ ٥٨	٩ ٣	٤ ٣٢	٨ ٣٢	٢ ٤	٦ ٣٧	ل
٣١	١٣ ٢١	١٠ ٢٤	٥ ٢٠	٩ ٧	١ ٣٧	٨ ٤٤	١٤ ٣٠	٩ ١٨	٤ ٤٧	٨ ٤٢	١ ٤٥	٧ ١٩	١٤ ٥٩	٩ ٣	٤ ٣١	٨ ٣١	٢ ٤	٦ ٣٧	١

سنبله ١ — اغستوس ٣١ ١٢ — اسد ١ — تموز ٣١ — سرطان ١ — حزیران ٣٠ ١٢

مثلا حملك انتهاسی سنبله‌نك ابتداسیدر [illegible] کذلك سنبله‌نك انتهاسی [illegible] ابتداسنده تمام اولور [illegible] معلوم اولور [illegible] حوتك [illegible] دلوك [illegible] جنوبیه [illegible] تقسیم اولنمشدر [illegible] تمت

ایام	میزان ١ ایلول ٣٠ ١١						عقرب ١ تشرین اول ٣٠ ١١						قوس ١ تشرین ثانی ٣٠ ١١						
١	١٢ ٠	١٢ ٠	٦ ٠	٩ ٢٧	١ ٣٢	١٠ ١٩	١٠ ٣٩	١٣ ٢٤	٦ ٤١	٩ ٤٢	١ ٣٠	١١ ٤٠	٩ ٣٠	١٤ ٣١	٧ ١٧	٩ ٤٩	١ ٣٦	١٢ ٤١	٠٨
٢	١١ ٥٨	١٢ ٣	٦ ٢	٩ ٢٨	١ ٣٣	١٠ ٢٢	١٠ ٣٣	١٣ ٢٧	٦ ٤٤	٩ ٤٣	١ ٣٠	١١ ٤٢	٩ ٢٨	١٤ ٣٣	٧ ١٧	٩ ٤٩	١ ٣٦	١٢ ٤٣	طل
٣	١١ ٥٥	١٢ ٧	٦ ٤	٩ ٢٩	١ ٣٢	١٠ ٢٥	١٠ ٣٢	١٣ ٣٠	٦ ٤٦	٩ ٤٣	١ ٣٠	١١ ٤٤	٩ ٢٦	١٤ ٣٤	٧ ١٨	٩ ٤٩	١ ٣٦	١٢ ٤٥	زل
٤	١١ ٥١	١٢ ١٠	٦ ٦	٩ ٣٠	١ ٣٢	١٠ ٢٨	١٠ ٣٠	١٣ ٣٣	٦ ٤٨	٩ ٤٣	١ ٣٠	١١ ٤٧	٩ ٢٤	١٤ ٣٦	٧ ١٩	٩ ٤٩	١ ٣٦	١٢ ٤٧	حل
٥	١١ ٤٨	١٢ ١٣	٦ ٨	٩ ٣١	١ ٣١	١٠ ٣٢	١٠ ٢٦	١٣ ٣٥	٦ ٥٠	٩ ٤٣	١ ٣١	١١ ٥٠	٩ ٢١	١٤ ٣٧	٧ ٢٠	٩ ٤٩	١ ٣٦	١٢ ٤٩	لل
٦	١١ ٤٤	١٢ ١٦	٦ ١٠	٩ ٣٢	١ ٣١	١٠ ٣٦	١٠ ٢٣	١٣ ٣٧	٦ ٥١	٩ ٤٢	١ ٣١	١١ ٥٢	٩ ١٩	١٤ ٣٩	٧ ٢٠	٩ ٤٩	١ ٣٧	١٢ ٥١	هل
٧	١١ ٤١	١٢ ١٩	٦ ١٣	٩ ٣٣	١ ٣١	١٠ ٣٩	١٠ ٢٢	١٣ ٣٩	٦ ٥٢	٩ ٤٣	١ ٣١	١١ ٥٥	٩ ١٧	١٤ ٤١	٧ ٢١	٩ ٤٩	١ ٣٧	١٢ ٥٢	يل
٨	١١ ٣٨	١٢ ٢١	٦ ١٤	٩ ٣٣	١ ٣١	١٠ ٤١	[illegible]	١٣ ٤٣	٦ ٥٤	٩ ٤٣	١ ٣١	١١ ٥٨	٩ ١٧	١٤ ٤٣	٧ ٢١	٩ ٥٠	١ ٣٧	١٢ ٥٥	لل
٩	١١ ٣٤	١٢ ٢٦	٦ ١٦	٩ ٣٣	١ ٣١	١٠ ٤٣	١٠ ١٩	١٣ ٤٦	٦ ٥٥	٩ ٤٣	١ ٣٢	١٢ ٠	[illegible]	١٤ ٤٤	٧ ٢٢	٩ ٤٩	١ ٣٧	١٢ ٥٦	لل
١٠	[illegible]	١٢ ٢٩	٦ ١٨	٩ ٣٣	١ ٣١	١٠ ٤٦	١٠ ١٧	١٣ ٤٩	٦ ٥٧	٩ ٤٣	١ ٣٢	١٢ ٣	٩ ١٤	١٤ ٤٥	٧ ٢٢	٩ ٤٩	١ ٣٧	١٢ ٥٧	لا
١١	١١ ٣٠	١٢ ٣١	٦ ٢٠	٩ ٣٣	١ ٣١	١٠ ٤٨	١٠ ١٢	١٣ ٥١	٦ ٥٧	٩ ٤٣	١ ٣٢	١٢ ٧	٩ ١٣	١٤ ٤٦	٧ ٢٢	٩ ٤٩	١ ٣٧	١٢ ٥٨	٠ل
١٢	١١ ٢٧	١٢ ٣٣	٦ ٢٢	٩ ٣٤	١ ٣١	١٠ ٥٠	١٠ ٩	١٣ ٥٢	٦ ٥٨	٩ ٤٤	١ ٣٣	١٢ ١٠	٩ ١٢	١٤ ٤٧	٧ ٢٣	٩ ٤٩	١ ٣٧	١٢ ٥٩	ط١
١٣	١١ ٢٣	١٢ ٣٧	٦ ٢٤	٩ ٣٤	١ ٣١	١٠ ٥٣	١٠ ٧	١٣ ٥٤	٦ ٥٩	٩ ٤٤	١ ٣٣	١٢ ١٣	٩ ١١	١٤ ٤٨	٧ ٢٤	٩ ٤٩	١ ٣٧	١٢ ٥٩	٧١
١٤	١١ ٢٠	١٢ ٤٠	٦ ٢٦	٩ ٣٤	١ ٣١	١٠ ٥٦	١٠ ٦	١٣ ٥٦	٧ ٠	٩ ٤٤	١ ٣٣	١٢ ١٧	٩ ١٠	١٤ ٤٩	٧ ٢٤	٩ ٤٩	١ ٣٧	٠	٨١
١٥	١١ ١٧	١٢ ٤٤	٦ ٢٧	٩ ٣٥	١ ٣١	١٠ ٥٩	١٠ ٤	١٣ ٥٨	٧ ١	٩ ٤٤	١ ٣٣	١٢ ٢٠	٩ ٩	١٤ ٥٠	٧ ٢٥	٩ ٤٩	١ ٣٨	٠	ل١
١٦	١١ ١٥	١٢ ٤٩	٦ ٢٧	٩ ٣٥	١ ٣١	١١ ٢	١٠ ١	١٤ ∴	٧ ٢	٩ ٤٤	١ ٣٣	١٢ ٢٢	٩ ٨	١٤ ٥١	٧ ٢٥	٩ ٤٩	١ ٣٨	١	٥١
١٧	١١ ١٣	١٢ ٥٢	٦ ٢٨	٩ ٣٥	١ ٣١	١١ ٥	٩ ٥٧	١٤ ٢	٧ ٣	٩ ٤٤	١ ٣٣	١٢ ٢٧	٩ ٧	١٤ ٥٢	٧ ٢٦	٩ ٤٩	١ ٣٨	١	٣١
١٨	١١ ١٠	١٢ ٥٧	٦ ٢٩	٩ ٣٦	١ ٣١	١١ ٧	٩ ٥٥	١٤ ٥	٧ ٤	٩ ٤٤	١ ٣٣	١٢ ٣٠	٩ ٦	١٤ ٥٢	٧ ٢٦	٩ ٤٩	١ ٣٨	٢	ـ١ل
١٩	١١ ٧	١٢ ∴	٦ ٣٠	٩ ٣٦	١ ٣١	١١ ١٠	٩ ٥٣	١٤ ٨	٧ ٥	٩ ٤٤	١ ٣٣	١٢ ٣٥	٩ ٥	١٤ ٥٢	٧ ٢٧	٩ ٤٩	١ ٣٩	٢	ـ١ل
٢٠	[illegible]	١٣ ٣	٦ ٣١	٩ ٣٦	١ ٣٠	١١ ١٢	٩ ٥١	١٤ ١٠	٧ ٦	٩ ٤٤	١ ٣٤	١٣ ٣١	٩ ٣	١٤ ٥٢	٧ ٢٧	٩ ٤٩	١ ٣٩	٣	١١
٢١	١١ ٣	١٣ ٥	٦ ٣١	٩ ٣٧	١ ٣٠	١١ ١٧	[illegible]	١٤ ١٤	٧ ٧	٩ ٤٤	١ ٣٤	١٣ ٣٢	[illegible]	١٤ ٥٤	٧ ٢٨	٩ ٤٨	١ ٣٩	٣	٠١
٢٢	١١ ٠	١٣ ٨	٦ ٣٢	٩ ٣٧	١ ٣٠	١١ ١٨	٩ ٤٩	١٤ ١٧	٧ ٨	٩ ٤٥	١ ٣٤	١٣ ٣٣	٩ ٣	١٤ ٥٤	٧ ٢٨	٩ ٤٨	١ ٣٩	٤	ط
٢٣	١٠ ٥٧	١٣ ١١	٦ ٣٢	٩ ٣٧	١ ٣٠	١١ ٢٠	٩ ٤٦	١٤ ٢٠	٧ ٩	٩ ٤٥	١ ٣٤	١٣ ٣٣	٩ ٣	١٤ ٥٥	٧ ٢٩	٩ ٤٨	١ ٣٩	٤	٧
٢٤	١٠ ٥٣	١٣ ١٢	٦ ٣٢	٩ ٣٨	١ ٣٠	١١ ٢٥	٩ ٤٣	١٤ ٢٢	٧ ١٠	٩ ٤٥	١ ٣٤	١٣ ٣٤	٩ ٣	١٤ ٥٥	٧ ٢٩	٩ ٤٨	١ ٣٩	٥	٨
٢٥	١٠ ٥٠	١٣ ١٥	٦ ٣٤	٩ ٣٨	١ ٣٠	١١ ٢٨	٩ ٤١	١٤ ٢٣	٧ ١١	٩ ٤٥	١ ٣٥	١٣ ٣٤	٩ ٣	١٤ ٥٦	٧ ٣٠	٩ ٤٧	١ ٤٠	٥	ل
٢٦	١٠ ٤٨	١٣ ١٩	٦ ٣٥	٩ ٣٩	١ ٣٠	١١ ٣٠	٩ ٤٠	١٤ ٢٤	٧ ١٢	٩ ٤٥	١ ٣٥	١٣ ٣٥	٩ ٢	١٤ ٥٦	٧ ٣١	٩ ٤٧	١ ٤٠	٦	٥
٢٧	١٠ ٤٧	١٣ ٢٠	٦ ٣٧	٩ ٣٩	١ ٣٠	١١ ٣٣	٩ ٣٨	١٤ ٢٥	٧ ١٣	٩ ٤٦	١ ٣٥	١٣ ٣٥	٩ ٢	١٤ ٥٧	٧ ٣٢	٩ ٤٧	١ ٤٠	٦	٣
٢٨	١٠ ٤٤	١٣ ٢٢	٦ ٣٨	٩ ٤٠	١ ٣٠	١١ ٣٥	٩ ٣٦	١٤ ٢٦	٧ ١٣	٩ ٤٦	١ ٣٥	١٣ ٣٦	٩ ٢	١٤ ٥٧	٧ ٣٢	٩ ٤٦	١ ٤٠	٦	ـل
٢٩	١٠ ٤١	١٣ ٢٣	٦ ٤٠	٩ ٤١	١ ٣٠	١١ ٣٧	٩ ٣٤	١٤ ٢٧	٧ ١٤	٩ ٤٦	١ ٣٥	١٣ ٣٧	٩ ١	١٤ ٥٨	٧ ٣٣	٩ ٤٦	١ ٤٠	٧	ل
٣٠	١٠ ٤٠	١٣ ٢٤	٦ ٤١	٩ ٤٣	١ ٣٠	١١ ٣٩	٩ ٣١	١٤ ٢٩	٧ ١٥	٩ ٤٧	١ ٣٥	١٣ ٣٨	٩ ١	١٤ ٥٨	٧ ٣٤	٩ ٤٥	١ ٤٠	٧	١

حوت ١ ٣٠ — شباط ٢٨ ٩ — دلو ١ ٣٠ — کانون ثانی ٣١ ١٠ — جدی ١ ٣٠ — کانون اول ٣١ ١١

(فصل خامس) ماهیت عنصر مانک وانک کیفیت واحوالنی واختلاف اوصاف واسامیسنی وبحار ایکن بخار
وسحاب وثلوج وامطار وعیون وانهار اوروبه بحار اولسنی وحرکات مختلفه ایله حرکت بولمسنی وبحر ایله برلک
بری برینه تبدل وتحول قیلمسنی وبیرون ودروننده بولنان اهل بر وبحرلرندن انواع منافع بولمسنی وانده اولان
حیواناتک وجوده کلمسنی وطبقهٔ مائیه نک ثخنی عد اولنان عمق بحاری کیل ایله بیلمسی وبحر ایله سفینه لر
جاری اولمسنی وبحار ایله سفینه لر خلقی هر سمته واروب هر مراد المسنی وبحر محیط ایله یکی دنیا بولنوب کرهٔ
ارض وماء دور اولنوب مغربه کیدن سفینه لرک مشرق سمتنه کلمسنی یدی نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول)
ماهیت عنصر مانک وانک طبیعت واطوارنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت واهل هیئت
اتفاق اوزره دیمشلردرکه عناصر اربعه نک ثالثی عنصر مادرکه اول بر جوهر بسیط وبیرنک وشفاف وجسم
کریدر وطبیعت نوعیه سی رطب وبارد وهوایه نسبتله کثیف بولنوب ثقیله مضاف اولمغله اخواتنه مخالفدر
وکون وفساد ایله صورتلر بولمغه قابلدر وکندی حیزندن چیقدقده اخواتنه استحاله ایله متبدلدر وحیزنده
ایکن بیله عناصره منقلبدر وکندی طبیعتیله حیزنده ساکن ایکن نیجه حرکات مختلفهٔ قسریه ایله متحرکدر
وبو کرهٔ مانک سطح محدبی تموجیله مضرس اولوب فوقنده بولنان کرهٔ هوانک سطح مقعر متحرکنه تماس ایتمشدر
وسطح مقعری قعرنده اولان ارضک سطح مضرسنه مماس اولدیغندن اول وهاد وجبالک تضاریسی حسبیله
سطح ماء دخی مضرسدر وبو کرهٔ مانک حیز طبیعیسی تحت الهوا وفوق التراب اولوب وکرهٔ ارضی جمیع جهتدن
ستر ایدوب جوفنه الوب صحیح الاستداره اولمق مقتضای طبیعتی ایکن ستر ایتیوب ارضک بعض یرلری
مکشوف قالدیغنک حکمتنده بعض اهل هیئت عنایت حقه تشبث ایدوب حیوانات بریه نک خصوصا
انسان نوعنک خلقته وروی زمینده هوادن تنفس ایله بقای نسل وتعیشنه ارادت علیهٔ الهیه تعلق ایتمشدرکه
ظاهرده بر سببی معلوم دکل دیمشلردر واکثری دخی تسلیم اولوب دیمشلردرکه بو عالم اسبابده هر شیٔ طریق
اسباب ایله وجوده کلمک عادت الهیه در پس ماء بحر کرهٔ زمینی کلیتله ستر ایتمدیککنک سببی بودرکه آفتاب
عالمتابک فلک خارج المرکزی حسبیله اوج وحضیضی اولمغله وحالا حضیضی بروج جنوبیه دن جدی اوائلنده
بولنمغله شمس منیر کندی سیریله سنه ده بر کره حضیضنه نزول ایتدکجه مرکز ارضه قریب اولوب حرارتی زیاده
تأثیر ایدر چونکه آفتاب عالمتاب اول بروج جنوبیه ده حضیضنده اولدقجه ارضه قریب اولوب بروج شمالیه ده
اوجنده بولندقجه ارضدن بعید کتمشدر پس حضیضنه کلدکجه حرارتی شدتی بو عنصر مانی تسخین ایدوب
حرکته کتوروب ارضک اول سمتنه جذب ایتمشدر زیرا که ماء قلیل بر مرجل کبیرلر کنارنده غلیان ایلسه البته
اول صو اطراف مرجلدن اول محله واروب سائر اطرافی صودن خالی قالوب منکشف اولور کذلک ماء بحر جنوب
سمتنده شمسک شدت حرارتندن حرکت واضطرابه کلوب میاه بحار اقطار سائره دن اول جانبه منجذب اولوب
ارضک شمال سمتنده منکشف یرلر قالمش دیمشلردر لکن عند التحقیق سبب حرارت وبرودت مجرد قرب وبعد
شمس دکلدر بلکه مقابله شعاع شمس هم شدت حرارتنه وانحراف شعاعی ضعف حرارتنه سببدر تحکیم بالاده بیان
اولنمشدر زیرا که مقابل اولان مرایای محرقه ایله ثابت اولدیغی اوزره انعکاس مضاعف بولنمشدر وبر ایله بحر
ایکیسی بر کره اولدقدنصکره مرور دهور ایله هبوب ریاح وجریان سیول اراضی مکشوفه یه تأثیر ایدوب وهاد
واغوار وتلال وجبال حادث اولمشدر وماء بحر حرکت ایلدکجه مواضع هاویه صوینه نزول وخلال تلال
وجباله حلول ایدوب اراضی مکشوفه ده جابجا دریالر قالمشدر پس خصوص حضیض انکشاف ارضه سبب
کلی بیلنمیوب اکثری بیلنمشدر زیرا که یکی دنیانک نصف مکشوفی حضیض التنده قالمشدر والله اعلم (نوع ثانی)
عنصر مانک اختلاف اوصاف واسامیسنی ومیاه بحار ایکن بخار وسحاب وثلوج وامطار وینابیع وآبار وانهار
اولمسنی وانکله نبات وحیوان وانسان بلکه جمیع معادن واعیان حیات بولمسنی وینه میاه بحار اولوب اصلنه
رجعت قیلمسنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت واهل حکمت اتفاق ایله دیمشلردرکه عنصر
خاکی احاطه ایدن عنصر ماکه اول بحر محیطدر واول بحر واحد ایکن اماکن مختلفه یه نسبتله بحار مختلفه یه
تقسیم اولنمشدر وجهاتک جهات اربعه سنه نسبتله درت قسم بولنمشدر پس محیط شرقی ومحیط غربی ومحیط
جنوبی ومحیط شمالی تسمیه اولنمشدر وبونلرک هر بری کندی سواحلنه متصل اولان ممالک وبلدانه اضافتله

نسبت قیلنمشدر تکیم محیط جنوبی یه بحر محیط چین وبحر محیط هند وبحر محیط عجم وبحر محیط فارس وبحر
محیط عمان وبحر محیط عرب وبحر محیط حبش وبحر محیط سودان دینلمشدر وبو عنصر ماطبقهٔ ناره نسبتله
طبقهٔ خامسه عد اولنمشدر وشعاع شمسک حرارتیله ماء بحرک اجزاء لطیفه سی هوایه صعود ایلدیکندن اجزاء
ناریه واجزاء هوائیه واجزاء ارضیه ایله مختلط اولان اجزاء کثیفه سی قالوب طعمی بوی ایله مر ومالح بولنمشدر
وبالاده بیان اولندیغی اوزره بو میاه بحاردن واسطهٔ شمس ایله درون هواده بخار وسحاب وثلوج وامطار
اولوب ارضه نزول ایلدکده تدریج ایله ینابیع وانهار اولوب واندن معادن واحجار ونباتات واشجار بهره مند
اولوب جمیع حیوان وانسان حیات جان بولور وجمله یه حیات ویردکدنصکره قالان زیاده سی انهار عظام اولوب
ثانیا بحاره دوکیلور (فسبحان من جعل من الماء کل شیٔ حیا) وماء بحر بر دخی مجاور هوا اولدقده بنه لطافت
وحلاوت بولوب ماء عذب وفرات اولور وماء بحر منوال مذکور اوزره مثال دولاب ابدا دور ایدوب
بحاردن کیدن بخاره بدل انلره انهار کلور انکچون بخار صاعد ایله بحاره نقصان کلمز ودخول انهار ایله
زیاده اولمز اکرچه ماء بحر مر وکثیف ایکن مجاورت هوا ایله حلاوت ولطافت بولور لکن حرارت شمس ایله
محترق اولان اجزاء ارضیه مقارنتیله الوان وطعوم وکیفیات اکتساب ایدوب شور وحار اولور واما ماء زمزم
جمیع امراضه دوادر وماء عذبک فوایدی چوقدر لکن دفع ظمأدن اعظمی یوقدر وعنصر مانک دخی اخواتی
کبی لونی اولمیوب مختلط اولدیغی نسنه یه منقلب اولوب انک طبیعتنی الور مثلا مانک مختلط اولدیغی نسنه
خل ایسه اول هم خل اولور واکر عسل ایسه اول دخی عسل اولور وماء مطلق ایکن جمیع الوانی وطعومی قبول
ایدر وجمیع ادناس واوساخی محو ایدوب آقر کیدر وحکمای یونانیلر بحر محیطه اوقیانوس دیرلر ومحیط مرقوم
بیاض بیضه مثالی کندی درونده صفرهٔ بیضه کبی مدور اولان عنصر ارضک اکثرینی لابس ومحیط اولمشدر
وکرهٔ خالی اندن جابجا ظهور قیلمشدر وظاهر اولان یرلر ربع مسکون ویکی دنیا وصدهزار جزائر معموره
نیجه نام ونشان ایله شهرت بولمشدر وبو ربع مسکونده اولان بحار صغار اول بحر محیطک بقیه لریدر جابجا
برر غدیر امثالی قالمشدر واول بحار صغارک اکبری بحر خزردرکه بحر محیطه متصل دکلدر وبو بحر جنوبدن
شماله طولانیدر مدور دکلدر وجهت شمالنده بلاد خزر واولوغ طاغ وترکستاندر وجهت مشرقنده بلاد خوارزم
وطبرستان وجرجاندر وجهت جنوبنده جبال جام وبلاد کیلاندر وجهت مغربنده شیروان وطاغستان
وازدرهاندر وبو بحرک جزائری چوقدر لکن هیچ برنده عمارت یوقدر زیرا که صعب المسالک وسریع المهالکدر
غایت عمقی یوز قولاج کلمز وجزری ومدی اولماز وبو بحرک دوری تقریبا اوچ بیک میل مسافه کیل اولنمشدر
وطولی تقریبا سکز یوز اللی میل قیاس قیلنمشدر وعرضی تجربه ایله مشرقدن مغربه التی یوز میل بولنمشدر
واما * قلزم بر شهرک اسمیدرکه ساحل بحرده بولنمشدر واول بحر اول شهره نسبت قیلنمشدر وبو بحر محیطه
متصل اولدیغندن جزر ومد وهیجانی بحر محیطه مشابه بولنمشدر وفرعون عسکریله انده غرق اولنمشدر وبحر
قلزم ایله بلاد مصر میاننده بر جبل طویل حائل بولنمشدر وانک طولی وعرضی بحر خزر مقداری قیاس اولنمشدر
وجزائر کثیره سی معمور ومسکون بولنمشدرکه سهل المسالک ونادر المهالک تجربه قیلنمشدر وطولی جنوبدن
شماله وعمقی ایکیوز قولاجدن زیاده بولنمشدر واکا متصل اولان بحر محیط زنجی وبحر محیط حبشک راکبلری
قطب جنوبی یی کوروب قطب شمالی یی کورمز اولورلر زیرا که خط استوادن جنوب سمتنده بولنورلر * واما
بحر روم که اق دکزدر اول بحر محیط غربیدن چیقمشدر وشرقه طوغری کلوب ارض دمشقه دکین
اقمشدر وبو بحرک طولی غربدن شرقه تقریبا التی آیلق یولدر وعرضی جنوبدن شماله مطرد دکل بعض یرلری
طار وبعضی یرلری بولدر مغرب سمتنک عرضی تقریبا یوز میلدر واوسطی ایکی بیک میلدن زیاده ومشرق
سمتی بیک میلدن زیاده مکیلدر وبو بحرک جهت شمالنده ممالک اندلس ویونان وفرنک وروم ایلی واناطولیدر
وجهت مشرقنده ایالت حلب وشام واراضی قدس شریفدر وجهت جنوبنده ممالک مصر وبرقه وتونس
وجزائر مغربدر وجهت مغربنده مملکت سبته وبحر محیط غربیدر وبو دریاده نیجه اطه لر واردرکه مسکون
ومعموردر وقرآنده مسطور اولان مجمع البحرین الحالی بو دریاده بولندیغی مشهوردر وبو بحر سفید
کثیر المهالک وسهل المسالک ومسکون السواحل ومعمور الجزائر وکثیر المنافع بر بحر مقبولدرکه

جزء مقناطیس وشجر مرجان انجق انده حاصل اولور بر کیجه ده مد وجزری دردده واصلدر وغایت عمیق اولان قعری یوز قولاجدن زیاده دکلدر ٭ واما بحر اسود که قره دکزدر اول استانبوله درت بش ساعت مسافه بر بوغاز ایچندن کلوب اول بلدهٔ طیبه اوکونده مجمع البحرینه دوکیلور اندن بحر رومه داخل اولور وبحر روم ایسه مرقوم سبته بوغازندن محیط غربی یه واصل اولور وقره دکز بوغازینك جانب شرقیسنده بر جبل عالی اوزرنده اولان مرقد طویل یوشع نبینك قبریدر دیرلر وبو بحر اسود شرقدن غربه طولانی بیضه شکلنده بحر خزردن اوسع واعمق بر دریادر که جهت شمالنده بلاد آق کرمان وکفه وازاق وابازه در ومشرقنده فاش کرجستان قلعه لری ویریه در وجنوبنده ایالت طرابزون وکرهسن وسینوب وارکلیدر ومغربنده استانبول وقره خرمن ونهر طونه در وبو دریانك وسطنده اطه لری یوقدر وغایت عمیق اولان یرلری اوچیوز قولاجدن چوقدر وشرقدن غربه کیدن کشتیلره سهل المسالك در وغربدن شرقه کان سفینه لری کثیر المهالك در وبو بحرك دوری تقریبا بش بیك میلدر طولی تقریبا بیك بش یوز میلدر وعرضی جنوبدن شماله یعنی سینوبدن کفه یه تقریبا یدیوز میلدر ومسافهٔ طولی شرقدن غربه قرق بش کونلك یولدر سبحان خالق البحار (نوع ثالث) بحارك انواع حرکاتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت واهل هیئت اتفاق ایله دیمشلردر که عنصر ما اولان بحارك حرکات مختلفه سی واردر اما حرکت اولی سمت اسفله حرکتیدر وبو عنصر ما عنصر ثقیل اولدیغی جهتدن مقتضای طبیعتی ارض کبی جانب مرکزه حرکتدر وبو حرکت اولی حرکت سفلیهٔ طبیعیه در واما حرکت ثانیه تحریك ریاح ایله اولان تموج حرکتیدر واما حرکت ثالثه مشرقدن غربه حرکتیدر جمله بحریلر قتنده مجرب وثابتدر که بحر محیطك شرقدن غربه جریانی واردر مثلا آق دکزك سبته بوغازندن بحر محیط ایله غربه طوغری یکی دنیایه بر بچق آیده واررلر ودرت بش آیده انجق شرقه طوغری کلورلر وپورتقال طائفه سی بحر محیط ایله یکی دنیادن کچوب تحت الارض هندده کیدوب کلورلر لکن بحر محیطك حرکت شرقیه سن سیر ایتمشلردر وبو حرکت آق دکزده هم تجربه اولنمشدر وبو حرکتك سببی فلك اعظمك حرکت یومیه سندن بلنمشدر زیرا که بحر محیطه تحقیقا تأثیر ایدوب فلکلر کبی انی دخی دوندورر بولنمشدر واما حرکت رابعه شمال جهتندن جنوب سمتنه حرکتیدر وبو حرکت دخی بحریلر تجربه سیله اثبات اولنمشدر وبو حرکتك سببی شمال سمتنده خاکك بر مقدار ارتفاعی بلنمشدر واول سمتلرده نیجه انهار عظام واردر که انلر دخی جریان بحاره امداد ایدر بولنمشدر تکیم نهر تن آزاق بحرینه ونهر طونه وسائر انهار قره دکزه دوکیلوب امداد ایدر واول طرف کونشدن بعید اولدیغی شدید اولدیغندن انده میاه کثیره تکون ایدوب جنوب سمتنه آقر کیدر واما حرکت خامسه حرکت رحویه سیدر بو حرکت آق دکزده اولور وبو حرکتك سببی حرکت شرقیه در که بوزلره وکورفزلره مصادف اولوب کیرو کلور پس اول سواحلده حرکت رحویه وجود بولور واما حرکت سادسه مد وجزر حرکتیدر بو حرکتله میاه بحار ترددا اوزره سواحله کلوب التی ساعت قدر مکث ایدوب ینه کیرو کیدر وبونك علت فاعلیه سنده حکما اختلاف ایتمشلر اکثری دیمشلردر که بو عالم شهادتك کلیتی عناصر اربعه دن مرکب عقل وروح ایله قائم ونفس واحد ایله متحرك وساکن بر حیواندر که بو حرکتی دخی مد وجزردر وبعضلری دیمشلردر که مد وجزر بحر محیط ایچنده اولان حیواناتك وامار افنده اولان ارواحك تنفسندن اولور وبعضلری دیمشلردر که مد وجزر حرکت شمسده حاصل اولان ریاحك حرکتندن وجوده کلور وبعضلری مد وجزری تأثیر قمره اسناد ایتمشلردر تکیم بالاده بیانی کچمشدر والحاصل هر شیده وهر ایشده نیجه حکمتلر وفائده لر اولدیغی بو عنصر مائك حرکت مدامی دخی بی معنی اولمیوب ضمننده نیجه فوائد واردر اولا بحر حرکتیله متعفن اولماز زیرا که حرکتیله عفونت کیدر قالماز مثلا برکه جهت شمسه اعتدال اوزره یوروب کاسه بو امری تجربه ایله تحقیق ایدر شبهه سی قالماز زیرا که شمسه مقابل واقف وجالس اولان قدر حرارتدن متأثر اولماز ثانیا مد وجزر ایله ماء بحر تنقیه بولور زیرا که ماء راکد اکثر ملوث وفاسد اولور حالبوکه بحر متحرکده قاذورات اکلنوب اطرافنه چیقوب صویی صافی قالور ثالثا بو مد وجزرك سفینه لره کلی امدادی واردر زیرا که بعض اسکله لر واردر که مدسز انلره مقارنت ودخول ممکن اولماز وجزر زماننده سفینه لر سهولتله چقار عوق اولوب قالمز (نوع رابع) بحر ایله برلر بری برینه تحول وتبدل ایتمسنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل

حکمت واهل هیئت دیمشلردر که بحر ایله بر تبادل ایدرلر زیرا که مرور زمان ایله صولردن خاکده نیجه وجهله تغیرات عظیمه حاصل اولور اولا خاکك بعض یرلری شوره ویابس اولمش ایکن بحردن اکا اعتدال کلور وبالعکس اولور بو جهتدن خاکك حیوان وانسانه مشابهدر که کاه جوان وکاه پیر ناتوان اولور وثانیا بعض اراضی مکشوف ایکن بحر ایله مسطور اولور وکاه دریا التنده مستور اولان یرلر آچلوب معمور اولور زیرا که حرکت بحر اجرام فلکیه قوتندن صادر اولدیغندن کاه قوتنه وطوفانی تحریك ایدن انظار کواکب حرکت بحره موافق کلکله دریا حدندن زیاده طغیان ایدر وسواحلی بکوب کیدر که بر اولکه یی باصوب اورتر وکندویه مخصوص ایدر وکاه بر غیری کنارندن چکیلوب ارضی کشف ایدر کویا که بنی آدمه اول ارضی بخش ایدر وثالثا قره یه متصل اولان بعض یرلر مرور ایام ایله جزیره اولمشدر قبرس کبی قره دن منقطع اولمشدر وبالعکس نیجه غیری جزائر بیوك قره یه اتصال ایله ایالتلره ملحق اولمشدر ورابعا کویا که دریا ویردیکی یرلره مکافات ایچون بعض شهرلری وجزیره لری الوب آزاق دکزی اطرافنده اولان پیرامنالی نیجه بلادی باصوب قعرینه صالمشدر وبو جهتدن دیرلر که سابقا سبته بوغازندن بری اولان آق دکزك کنارنده اول قره ایکن اراضی یونان ایدی بعده مرور زمان ایله محیط غربی طغیان ایدوب اول بوغازی آچوب اول اراضیدن کچوب حالا اولدیغی یرلره کلمشدر واطلس دکزی کنارندن اسفله بر بیوك جزیره وار ایکن بر تاریخده ینه محیط غربی طغیان ایدوب بکاره باصوب آلمشدر انلچون عمق بحاری کشف ایدنلر اول طرفی تجربه ایدر ایکن قعرنی بالچقلی واوتلی بولمشدر پس بو دلالت ایدر که اول مکان مقدما صکره دن بحر ایله باصلمشدر وامام فخر رازی رحمة الله علیه دیمشدر که اشبه بودر که ربع معمور سوالف دهورده ماء بحر ایله مغمور ومستور اوله وانك بو رأیی محققدر که اکثر احجار کسر اولنسه اجزاء حیوانات مائیه ظهور ایدر زیرا که تحت مادن بارز اولان طین لزجدر که تاب آفتاب ایله تحجر ایتمشدر ومسعودی مروج نام کتابنده یازمشدر که میاه بحار مرور ادوار ایله متحرك وسیال وسیاردر لکن وسعت فضاسندن وبطوء حرکاتندن انتقالاتی حس اولنمیوب ساکن قدیمه سنده ساکن ظن اولنمشدر تکیم حضرت خالد بن الولید رضی الله عنه صدیق اکبر رضی الله عنه حضرتلرینك خلافتنده حیره فتحنه وارمشدر ونجفه ایرمشدر واهل حیره دن عبد المسیح نام بر پیر کوروب اندن اخبار عجیبه صورمشدر واخبار عجیبه سندن بری بودر که بن ایشتدمکه بحر فارس محل نزولکه حلول ایدوب امواج یم تحت قدمکده تلاطم ایدردی وسفینه لر متاع سند وهند ایله بو موضعه کلوب کیدردی ومسعودی دیمشدر که حالا بحر ایله حیره نك اراسی نیجه مرحله ونجفه وار انلرمن بورك صدقنی بیلمشدر وعریش مصر ایله جزیرهٔ قبرس اراسنده بر یول وار ایدی که اهل عریش قره دن قبرسه کیدرلردی وسبته بوغازندن احجار ایله مبنی طولی اون ایکی میل مسافه بر متین کوپری وار ایدی که اندن اهل اندلس جانب غربه واهل مغرب جانب اندلسه کچر کیدرلردی وماء بحر روم اول جسرك تحتنده اقوب بحر محیطه دوکلوردی بعده مرور ایام ایله ماء بحر اول جسری ستر ایدوب اطرافنی بیله باصمشدر حالا اول بحرك صفا وسکونی وقتنده جسرمن بور عیان کورینوردیرلر وبو مذکورات امثالی صد هزار آثار واردر که میاه بحارك غربدن شرقه حرکات وانتقالاتنه دلالت ایدر وملوك هندك اقدمی برهمن اعظمدر که اصول حکمتی اول بیلوب سویلمشدر واجرام علویه نك اجسام سفلیه ده اولان تأثیراتن بیانیله مبدأ اولی اثبات ایلمشدر وهند وسند نام کتابنده علوم حکمتك اصول وفروعن یازوب دیمشدر که اوج شمس هر برجده ایکی بیك یوز سنه سیر ایدوب یکرمی بش بیك ایکیوز سنه شمسیه ده بر دوره سن تمام ایدر وقتا که اوج شمس بروج شمالیه دن بروج جنوبیه سنه انتقال ایدر عمارات ارض دخی سمت شمالدن جانب جنوبه تحول ایدر زیرا که بو ارض معمور بحر ایله مغمور اولوب حالا بحر ایله مغمور اولان یرلر مسکون ومعمور اولور وزعم ایتمشدر که اوج شمسك هر دوره سنده بر کره اهل عالم فنایه واروب مجددا وجوده کلور ومسعودی دیمشدر که پس حضیض شمسك میاه بحری جذب ایتمسی بو قاعده اوزره مبنیدر چونکه اوج وحضیض مرقومك انتقال ایتمسی تدریجیدر عامرك غامر اولمسی وعالم آخرك وجوده کلمسی دخی دفعی دکل تدریجیدر پس مادامکه حضیض شمس بروج جنوبیه ده در جانب جنوب سمت شمالدن زیاده حار اولوب اول حرارت رطوبتی اول جانبه جذب ایدوب عنصر آب دخی اول سمته کیدر

وابدا عمارات ارضن انتقال اوج شمس ایله فرض اولنوب بروج جنوبیه یه حلولنده عمارت دخی اواطرفه تحول ایدر بو اموری یازمقدن مراد من اعتقادا ایچون دکلدر بلکه اول صانع حکیمك عجایب صنعتلرین وغرایب حکمتلرین عارف اولان بنده لری کندی وجودنده بولوب معرفت نفسه نائل اولمغله معرفت حقه واصل اولوب هر مرادی کندی کوکلنده حاصل اولمق ایچوندر (نوع خامس بحرلك واهل بر و بحره اولان منافع وفوائدلری وکندی درونده بولنان حیواناتك بعض اوصاف وزوائدین بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله وینکه اهل حکمت دیمشلردر که جمله دریالرك صویی آجیدر اکن بحر محیطك سواحل شمالیه سنده وسواحل جنوبیه سنده اولان صولری ایچلمك مرتبه سنده طاتلیدر وانك سببی بودر که اول ایکی سمتك جبالندن انهار عظیمه وسیول کثیره جریان ایدوب اول سواحلدن اول ایکی بحره دوکیلور و اول ایکی ناحیه نك سمت رأسلرندن شمس منیر بعید اولدیغندن تاثیری قلیل وحرارتی ضعیف اولمشدر واول بحر ینك اجزاء لطیفه مائیه سی هوایه منجذب اولمیوب صولری لطافتی اوزره قالمشدر پس بحرین مزبورین ایله سفینه لر کتوردیکی حمل آجی دریالرده کتوردیکی حملك نصفی قدر انجق کلور زیرا که ماء مرلك جوهری کثیف اولدیغندن تحمل سفینه ثقیله ایچون قوت بولورا ما ماء عذبك جوهری لطیف اولدیغیچون سفینه ثقیله یه تحملی اولمیوب غرق اولور وماء عذب ایچنده سباحت ماء مر ایچنده سباحتدن آسان کلور زیرا که اجزاء کثیفه یی شق ایتمکدن اجزاء لطیفه یی خرق ایله حرکت اسهل واهوندر انکچون امواج بحر شیرین امواج بحر تلخدن اعظمدر که کاهی قباروب سحابه چیقار کاهی چکیلوب قعر ینه اینر ومیاه بحارك مر اولمسنده فوائد چوقدر اظهری بودر که کندی کثافتی بولوب سلامتله سفینه لر سواحله کیدوب کله لر ورایحه سی لطیف اولوب درون وبرونده بولنان مخلوقات انك عفونتندن هلاك اولمیوب سلامت قاله لر زیرا که ماء مرا کده عذب اولسه طول مکث ایله تعفن ایدوب رایحه سی مهلك اولور وحق تعالی عنایتیله بحاری دخی انسانه مسخر ایتمشدر که انك درونده انواع احجار ولؤلؤ ومرجان ومغناطیس وعنبری ونیجه منافع وسنکری وانواع لحم طری استخراج اولور وروی زمینده اولان مخلوقاتك انواعندن زیاده هم درون دریاده مخلوقات بولنور لکن عنصر مادن عنصر هوا الطف اولدیغندن هوا ایله تربیه اولنان حیوانات بریه ماء ایله تربیه اولنان حیوانات بحریه دن الطف واظرفدر واحسن واشرفدر وحیوانات بحریه کثرت انواعیله ایکی قسم اولمشدر بر قسمنك ریه سی اوازبالق انواعی کبی استنشاق هوایه احتیاجی قالمز زیرا که طبیعتی صواوزرینه خلق اولنمشدر وبو قسم بی تنفس بولندیغی کبی صوت وصدا امز بولنمشدر زیرا که تنفس هوا وصوت وصدا آق جکرده بولنان ریه ایله حاصل اولور پس ریه سی اولمیان حیوانك نه تنفسی اولور ونه صوتی کلور وبر قسمنك ریه سی اولمغله هم تنفس ایلر وهم صوت وصدا ویروب قوربغه کبی سویلر وباتی انواعندن بر نوع بالق اولور که جثه ده جسم انسان مثالی نصف مؤخری چتالدر وطبیعتی مخلوقات بحرایله جنك وقتالدر اکرچه جثه ده اوج آدم قدر بلغشدر لکن حیوانات بحرلك جمله سنه غالب بولنمشدر واول تمساح نامیله تسمیه قیلنمشدر وحیوانات بحرلك اعظمی حوتدر که بیوك سفینه دن اعظم کورنمشدر حق تعالی حکمتیله مخلوقات بحرلك مخلوقات بر کبی بعضی آکل وبعضسی مأکول ایدوب مأکولك نسلنی کثیر خلق ایتمشدر تا کیم منقرض اولمیوب بقا بولسون وتعدد زیاده ساکن صدف نامنده بر حیوان واردرکه اوسط بهارلك اواسطنده وجه دریایه چیقوب اغزنی آچوب مطر نیساندن بش اون قطره الوب ینه دریایه طالوب او قطره لر لؤلؤ تر اولور سبحان الخالق الباری (نوع سادس) بحرلك منافعندن اولان سفینه لرك اطراف وسواحله سیر وسفرن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله وینکه اهل حکمت دیمشلردر که عنایت حق ایله منافع بحردندر که دریا یوزنده سفینه لر هر سمتك موافق روزکارایله مراد اولنان جهتلره سرعتله سیر ایدوب نیجه بیك جمال وبغالك ونیجه بیك زحمت ومشقتله نیجه ایام وشهور ایچنده نیجه قری وبلاده کتوردیکی نیجه بیك قنطار احمال اثقالی سهولتله تحمل ایدوب زمان قلیل ایچنده نیجه بیك سواحل بعیده یه نقل ایدوب کتورورلر اما آکاه دکزده وقوه دکزده سفینه لرله سفر ایدن اهل اسلامدن رئیس کچیلر سفینه لر ایچون اوتوز ایکی روزکار تعبیر وتقسیم ایدوب جمله سی اون عدد اسمیله بیان ایتمشلردر ابتدا جهت شماله یلدز وجنوبه قبله وشرقه کون طوغوسی وغربه باطی وشمال ایله شرق اراسنه پویراز وشرق ایله جنوب اراسنه کشیشله وجنوب ایله غرب

اراسنه لودوس وغرب ایله شمال اراسنه قره یل دیمشلردر بعده بونلرك هر ایکیسی اراسنه اورته وهر بریله اورته اراسنه کرته یعنی ربع اصطلاح ایتمشلردر وکرته لری هر برینه اضافتله تعیین ایدوب مثلا یلدزك پویرازدن یکا کرته سی دیو بو اوتوز ایکی روزکاری یاپوب جمله سی بو صله ایله بولوب اصلنه یتمشلردر وهر روزکار ایله بر سمته کتمشلردر واما بحر محیط جنوبیده سیر سفینه ایله سفر ایدن اهل چین وماچین واهل هند وسند واهل فارس وعرب ملاحلری مزبور اوتوز ایکی روزکاری تقریب جهتیله اون بش مطلع وایکی قطب جملهسی اون یدی اسم ایله ومطالعك مقابلی مغرب ایله تسمیه ایتمشلردر وبو اون یدی اسم نوابتدن اون یدی کوکبك اسمیدر که انلری اصطلاح ایدوب اون بشنك مطالع ومغاربنه وقطبین مقابلنه کتمشلردر ونقطه شمالدن بدا ایدوب جانب شرقیدن نقطه جنوبدن ترتیب ایله اعتبارا یتمشلردر ابتدا قطب جاهدر که مغرب کاهدر واول قطب شمالی قربنده بولنان کوکبدر که اهل هیئت اکا اسم تصغیرایله جدی دیرلر واول سمتك روزکاری اصل اعتبار اولنمشدر بعده مطلع فراقدن ومطلع نعش ومطلع ناقه ومطلع عیوق اعظم ومطلع نسر واقع ومطلع سماك رامح ومطلع ثریا ومطلع نسر طائردر واول نقطه مشرق جهتنده اولدیغندن اکا مطلع اصلی دخی دیرلر بعده مطلع جوزا ومطلع تیر یمانی ومطلع اکلیل ومطلع قلب عقرب ومطلع فارسین ومطلع سهیل ومطلع سلبار وقطب جنوبی که اکا قطب سهیل دخی دیرلر وبو سمتك روزکاری دخی اصلدر ونصف غربی ینه ذکر اولنان کواکبك مغربی ایله تسمیه اولنمشدر پس قطب سهیلدن صکره مغرب سلبار ومغرب سهیل ومغرب فارسین ومغرب عقرب ومغرب اکلیل ومغرب تیر ومغرب جوزا ومغرب طائرکه مغرب اصلیدر ومغرب ثریا ومغرب سماك ومغرب واقع ومغرب عیوق ومغرب ناقه ومغرب نعش ومغرب فرقداندر که بونلر اوتوز ایکی جهتدن هبوب ایدن ریاحی بو صله ده بولوب هر بریله مقابلی سمتنه سیر وسفر ایتمشلردر واما بو صله بر صندوره مقوادرکه انده اوتوز ایکی روزکار یازیلوب درون حقه یه وضع اولنمشدر واول تقسیماتك برنده نقطه شماله سیماء ایله اشارت قلنمشدر واول حقه یه بیت ابره دینلمشدر ورأس ابره شمال مقناطیس ایله مسح اولنمشدر ومرکز حقه ده قائم اولان میلك رأسنه وسط ابره وضع اولنوب فم حقه شیشه ایله سد اولنمشدر تا کیم درون حقه یه روزکار یول بولمیه وابره نك حرکت وقرارینه مانع اولمیه پس بو حقه مرقومه نك نقطه شمالی خارجنك نقطه شمالنه مطابق وضع اولنسه ابره سی نقطه شمالدن اون بر درجه غربی قرار ایتمکله حقه ایله خارجنك نقطه شمالی ابره دن اون بر درجه شرقی بولنسه بونکله اهل سفینه یه جمله جهتلر عیان وهر روزکار بیان اولوب نه طرفدن کلوب نه سمته کیده جکلری هب ظاهر وعیان اولورلر زیرا که بو صله ابره سی نقطه شمالدن جانب غربه اون بر درجه منحرف قرار بولور و بحر بوننا اکثر ایام ولیالیده رؤس جبالی بیله مشاهده ایده مزلر پس انلره نسبتله شمس وکواکب دریادن طلوع ایدوب ینه دریاده غروب ایدر سبحان من سخر لنا البحار (نظم کشتی ساری صبان وقت شتاب * بادباندن قنادا چمش مرغاب * خوف طورسون ندر اول ذوق وصفا * کاوه سن طائر روی دریا آنکا ایلیه سن بالینه * باغه سن آینه سیمینه * اوله سن پاره بادیله وزان * ایده سن خیلی سواحل سیران * اولوب اسوده بردوش هوا * کزه سن عالمی بی منت پا (نوع سابع) طبقه مائیه نك تحتی بولنان عمق بحاری ومسافات بحر محیطی وکره بر وبحری سفینه ایله سیرودوری بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله وینکه اهل حکمت عمق بحاری ومسافات روی دریایی کرات ومرات ایله تفتیش وامتحان ایدوب اتفاق اوزره دیمشلردر که طبقه مائیه نك تحتی بولنان عمق بحاری کرار ومرار ایله تفتیش وتجربه اولنمشدر اما اعماق بحار اربعه مذ کوره بالاده بیلنمشدر واما محیط غربینك عمق خارج سبته واسبانیا وپورتقال ناحیه لرنده تعمردریاده درت یوز قولاج اسقاندیل ایله ایرمشلردر و جرمانیا وپورتقال ناحیه لرنده بحر محیطك عمقنی اکثرلرنده التمش ذراع انجق کورمشلردر وغایت عمیق اولان یرلری یوز ذراعدن ناقص بولمشلردر لکن شمال ناحیه لرنده بحر محیطك عمقنی درت یوز قولاجدن زیاده الامشلردر واما بحر محیط جنوبینك عمق سودان وجبال قمر وحبش وعرب وعمان سمتلرنده التی بیك قولاجه یقین درین بولنمشدر وعجم وهند وچین ناحیه لرنده بحر محیطك عمق بش بیك قولاج مقداری بیلنمشدر واما بحر محیط شرقینك عمق چین وتبوکه وخطا وتاتارستان ناحیه لرنده بعض یرلری بش یوز قولاجدن زیاده وبعض یرلری التی یوز قولاجدن زیاده جه بولنمشدر واما بحر شیرین شمالینك عمق بعض یرلرنده اوچیوز قولاج وبعض

برانده درت يوز قولاج امتحان اولنمشدر و يكى دنيا اطرافنده بحر محيطك عمقى تفتيش و تجربه اولنديقده شمالى
ناحيه لرى درت بش بيك قولاج قدر بولنمشدر و جنوبى سمتلرى التى يدى بيك قولاجدن زياده كيل اولنمشدر
واما بحر محيطك تحت الارض اولان اواسطنده بغايت عميق اولان يرلرى سكز بيك قولاجدن ناقص كيل
اولنوب تيقن ايله بيلنمشدركه نهايت عمق بحار مقدار ارتفاع اعظم جبال ارض ايكى بچق فرسخ مسافه بولنمشدر
تكيم بحر محيط ايچنده اولان جبال عاليه نك رؤسى كورنمشدر و انلره جزائر و اطه لر دينلمشدر واما بحر محيطك
مسافاتى معتدل روزكار ايله شرقدن غربه بركون بركيجه ده يوز ميل قدر مسافه سير سفينه بولنوركه بوكا
بر مجرى دينلور و اون كونده بر ميل و بر آيده اوچ بيك ميل مقدارى مسافۀ بحر قطع اولنور پس بو منوال اوزره
سكز ايده كرۀ زمينى تماما دور ايتمك ممكناتدن بلنور زيرا كه بحر ايله ارض بيضه مثالى كرۀ واحده حكمنده فرض
اولنوب براهين هندسيه ايله منطقۀ كرۀ زمين يكرمى درت بيك ميل مسافه قياس اولنوركه سكز بيك فرسخ
مسافه بولنور تكيم تاريخ هجرتك طقوز يوز يكرمى يدى سنه سنده موغليان نامنده بر قپودان يوز اون كمسه
الوب ايكى سفينه ايله خارج سبته يه كلشدر و ساحل محيط غربيده سويليا نامندن چيقوب مسقط شمسى
كوزدوب بر موافق روزكار ايله اوتوز سكز كون سير ايدوب تمام درت بيك ميل بحر محيطك ساحلدن بعيد
اولوب بر جزيره بولمشدر بعده غروب و جنوب آراسنه اوتوز اوچ كون كيدوب يكى دنيانك جنوبى قربنده
عورت بورنى نام جزيره ده نيچه كون راحت ايدوب اندن ينه غرب و جنوبه طوغرى اوتوز كون دخى كيدوب
يكى دنيانك جانب جنوبنه يتشدر و براى قدر انده راحت ايتشدر بعده يكى دنيانك جانب جنوبنى تماما فرق
كون ايچنده مرور و عبور ايدوب نهايتنده ينه قره يه چيقوب نيچه ايام انده راحت و حضور ايتشدر و اندن تمام
اللمش كون غرب و شمال اراسنه كتمشدر انده بر جزيرۀ خاليه كوروب اكا چيقوب نيچه كون راحت ايتشدر
بعده كالاول مسقط شمسى كوزه دوب طوغرى جانب غربه و بر اعتبار ايله جانب شرقه كتمشدر و بونسبتله تحت
الارض مغربدن مشرقه چوق جزائرهنده يتشدر و تحت الارض اثناى سيرنده بى حساب اطه لره اوغرايوب
هر برندن نيچه الوان اشجار و انواع ابزار و رياحين و بى حد قرنفل و زنجبيل و دارچين الوب جنوب هنده كلوب
هندستانه جانب آتمشدر و اندن بحر هند ايله عجم و عرب و حبش ناحيه لرى جنوبندن ينه بحر محيط ايله مرور
ايدوب جبال قمر سوداندن جنوبندن كيدوب ممالك مغرب و بلاد سبته نك مغربى سمتندن عبور ايتشدر
و سبته بوغازى مقابلنه كلدكده امتعه سفينه سى دريايه باتمشدر و كندى سفينه سى ايتمش كمسه ايله سلامته
يتشدر پس طقوز يوز اوتوز سنه سنده ينه سويليا قربنده سانلوقه ليماننه كلوب كندى مكاننده قرار
ايتشدر و جميع مدت سفرى اوچ سنه دن اون درت كون ناقص اولمشدر و بو مدت ايچنده اللى بيك ميل
مسافۀ بحرى سير و سفر قلمشدر چونكه موغليان قپودانك سفينه سى خط مستقيم اوزره سير ايتميوب
كاه جنوبه و كاه شماله صالمشدر انكچون اول قپودان سكزايلق مسافۀ بحرى اون التى بچق ايده انجق
سير ايدوب كرۀ زمينى دور ايله عالمده نام آلمشدر و مدت مرقومه نك ايام باقيه سن اثناى سفرده بلاد و جزائرده
بيع و شرا ايله كچيروب قالمشدر چونكه تحت الارض سير و سفر ايدنلرك ابتداسى قپودان مرقوم اولمشدر
انكچون بريوزنده بو نام ايله شهرت بولمشدر و اسپانيا قرالى اندن حظ ايدوب يانته المشدر و اول سفينه يه بر عالى
ترسانه بنا ايدوب انى قرمزى چوقه ايله ستر ايتشدر و كرۀ زمينى سير ايله تماما دور ايدوب دور آدمدن بر واولمش
زرايش ايتشدر ديو اول ناحيه ده اولنلر اول سفينه يى زيارته كتمشدر و بيان احوال بحار بونكله نهايت بيتشدر
و احوال مرقومه يى بو دوائر مرسومه عيان ايتشدر

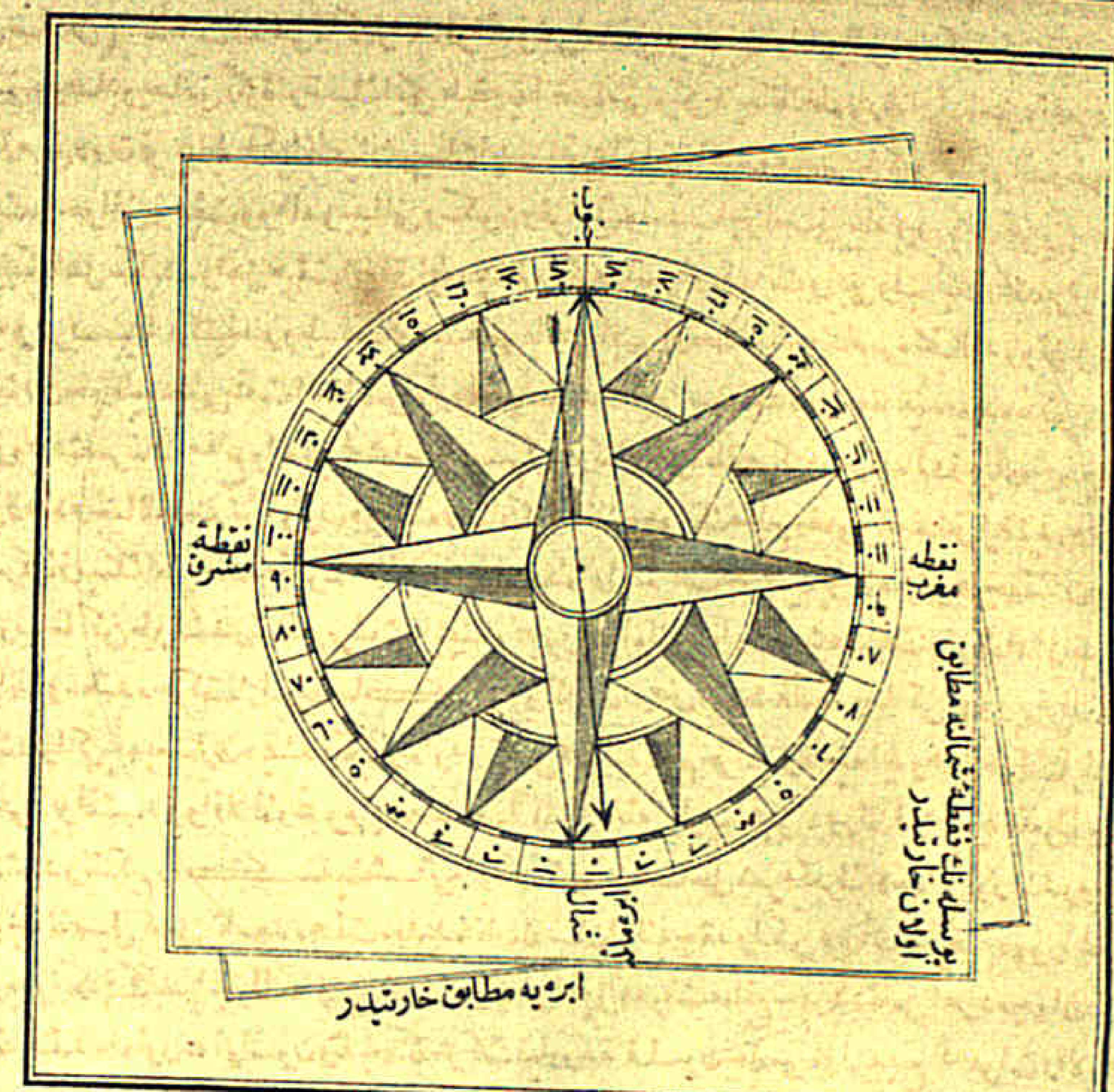
شكل

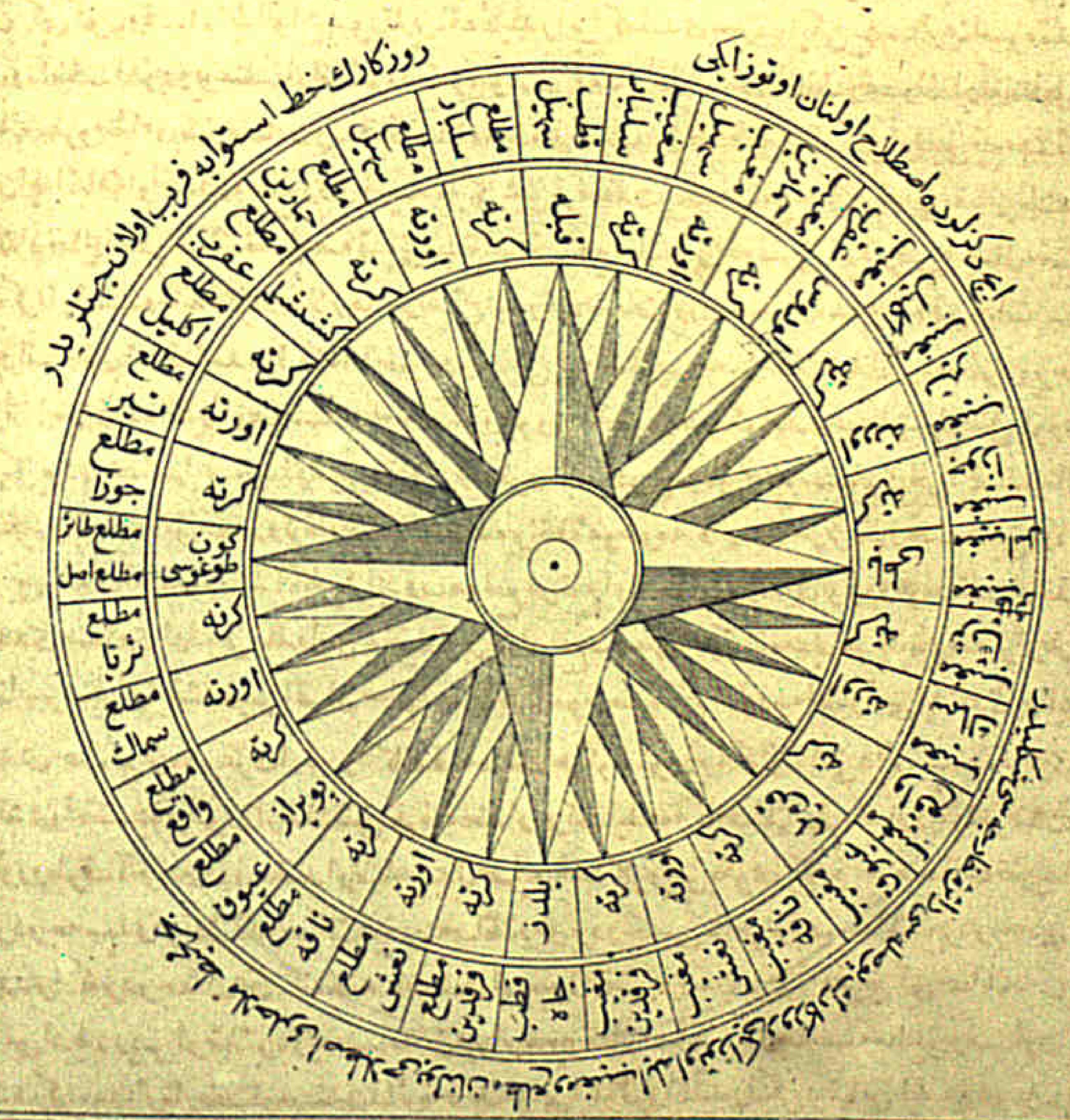
دائرۀ جهات ثمانيۀ رياح
وجهات ثمانيۀ آفاق جهات

جنوب
مغرب شتوى
مشرق شتوى
مدار
جدى
مغرب
اعتدال خط
مشرق
استوا
اعتدال
غرب
شرق
مدار
سرطان
مغرب صيفى
مشرق صيفى
شمال

تبدل بروج بحره باعث كلى اولان
قرب وبعد اوج وحضيض شكليدر

در اوج شمس
ممثل
ارض
فلك
فلك
خارج المركز
در حضيض شمس

(فصل سادس) ماهيت عنصر خاكى وانك فوائد وخواصنى وكيفيت واحوالنى وسكون وقرارنى وحفظ اجزاسنى ووهاد وجبالنى وكرهٔ ارضك ايكى طبقه يه انقسامنى وبكى دنيانك ظهوريله ارتسامنى وتفجر عيونى وزلزله زمينى درت نوع ايله حكيمانه عيان وبيان ايدر (نوع اول) ماهيت عنصر خاكى وانك فوائد وخواصنى وكيفيت واحوالنى وهيئت ووهاد وجبالنى وسكون وقرارنى وجذب اجزاسنى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل حكمت واهل هيئت اتفاق ايله ديمشلردركه عناصر اربعه نك رابعى ولب ابابى عنصر ترابدركه اول بر جوهر بسيط وكثيفدر وطبيعت نوعيه سى بارد ويابس اولمغله سائر عناصره مخالفدر وثقيل مطلق بولنديغندن حيز طبيعيسى تحت العناصر اولوب كندى اجزاسنى جذب وحفظ ايله حيزنده سكون وقرار ايتمشدر وبو عنصر خاكك سطح واحد بر له محاط بر جسم كريدركه اول كره نك مركزى مركز عالم وزيرپاى جميع اجمدر وسطحى وهاد وجبال الله مضرس اولوب فوقنده بولنان كرهٔ مانك وهوانك سطح مقعرلرينه تماس ايتمشدر وافلاك وعناصر كرهٔ زمينك اطرافنده متحرك اولوب دوران فلك اول سرعت حركتيله بو عنصرى هر جهتدن وسطه دفع ايدوب ساكن طوتمشدر تشكيم بر شيشه ايچنه بر حجر وضع اولنوب اول شيشه سرعت وقوتله اداره قيلنسه اول حجرانك وسطنده حركت ايلايوب ساكن اولور كذلك ارض اوسط فلكده ساكن اولور بر قرار اوزره قرار ايتمشدر اگرچه بعضلرى ديمشدركه بو كرهٔ ارض شمس حوالنده هم حركت وضعيه ايله وهم حركت اينيه ايله دائما متحرك بولنمشدر وافلاك ونجوم ايسه ابدا ساكنه وثابته اولوب انجق دوران ارض ايله متحرك ودائر ظن اولنمشدر تشكيم راكب سفينه سائره اولان كسنه يه ساحل بحر متحرك وسائر كورنمشدر وبونك بر مقدار جه تفصيلى فصل تاسعده هيئت جديده نامیله بيان اولنه جقدر لكن بو رأى ضعيف جمهوره مخالف بولنمشدر چونكه بو كتابده احوال عالمى بياندن مرادمز انجق معرفت صانع جهاندر نفس امرده جهان دكادر پس عالم نه هيئتده اولورسه اولسون ونه جهتله حركت قيلورسه قيلسون جمله سى اول بديع السموات والارض حضرتلرينك كمال قدرت وعظمتنه دالدرو بزلره لازم اولان انجق بو نظر عبرتله كسب كمالدر وبو عنصر ارض اخواتى كبى كون وفساد ايله انواع صورتلره بولمغه قابلدر زيرا كه كندى حيزنده ايكن بيله سائر عناصره تبدل ايدوب ومنقلب اولور وبو عنصر ارضك برودت ويبوستى معا بولنملرى علت غلظت وتمسك اولمغله ظهرى حيوانانه مقر وملجا وبطنى معادن ونباتاته مبدأ ومنشأ بولنمشدر وكرى الشكل اولديغى نيجه دلائل وبراهين ايله اثبات اولنمشدر وجميع روى زمينده ايكى بچق فرسخدن زياده مرتفع جبل اولمديغى يقينا بيلنمشدر چونكه ارتفاع اعظم جبالك قطر ارضه نسبتى سبع عرض شعيره نك بر ذراعه نسبتى كبيدر پس بو جبال جميع ارضك كره اولمسنه مانع دكلدر مثلا بر مدور تفاح اوزرنده حبات ارزن غرس اولنسه وانصاف حبات اندن طشره بولنسه اول تفاحك مدورلكنه انلر ضرر ويرمديكى كبى تضاريس جبال دخى ارضك كريتنه ضرر ويرمز لكن كرهٔ زمين زياده عظيم اولديغندن مسطح كورينور انكيچون علم حكمتدن بى بهره اولنلرك عقلى كوزى كورديكى يردن تجاوزا يتميوب اولديغى مكانى دوز كورمكله مجموع ارضى سطح مستوى ظن ايتمشدر حال بوكه كيم واقعه مطابق دكلدر وكرهٔ ارضك وسطنده بر نقطهٔ موهومه واردركه مركز عالم وتحت حقيقى اودر وجميع جهتلردن اجسام ثقيله اكا ميل ايدوب موانع مرتفع اولدقجه واروب انى بولور وهر جهتدن ارضك سمايه بعدى مساوى اولديغى حالده اجرام ثقيله بر بريى تدافع سببيله يا مركزك جذبى طريقيله بو عنصر ارض وسط عناصرده قرار ايتمشدر پس انسان سطح ارضك هر نه موضعنده قائم اولورسه انك رأسى ابداسمت سمايه كاوب قدمى سمت مركزه طوغرى اولور واكا نصف سما ظاهر كورينور زيرا كه انك افق دائره سنك مركزى كندى قدمى تحتنده بولنور وارضك قنغى طرفنه عقدار حركت ايلسه اكا سمانك اول مقدارى اول طرفندن ظاهر اولور وطرف آخرندن اول مقدار ظاهره بدل سمايه خفا كلور پس يكرمى ايكى فرسخ مسافه كه تقريبا ارضك بر درجه سيدر هر اول قدر حركت ايچون سمانك دخى بر درجه سى ظاهر اولوب مقابلنده بر درجه سى خفا بولور زيرا كه بر درجهٔ ارض كندى منطقه سنك اوچيوز التمش جزؤندن بر جزؤ اولديغى كبى سمانك دخى بر درجه سى اويله در پس ارضك بر درجه سى مقابل وبرابرنده بولنان سمانك بر درجه سنه مطابق ومساوى عد اولنمشدر اگرچه دائرهٔ ارضك قوسندن دائرهٔ سمانك قوسى اطول بولنمشدر لكن بو قياس ايله جمله درجات

ع

مناطق اولالنداوار تفاع وانحطاط كوا كب بيلنمشدر (نوع ثانى) عنصر ترابك ايكى طبقه بولنديغى وبعض
آراء فلاسفه بعض آيات كريمه يه وبعض احاديث شريفه يه من وجه تطبيق اولنديغى بيلديرر (اى عزيز) معلوم
اولسونكه اهل حكمت واهل كلام ديمشلردركه بو عنصر ارض بركره ايكن ايكى طبقه يه تقسيم اولنمشدر
اما اولكى طبقه سى طبقهٔ طينيه دركه جميع معدنيات ونباتات وحيوانات وينابيع وزلازل وبخارات انك
ناحيهٔ علياسنده تكون ايدوب وجوده كلمشدر وبو تراب عنصرى بى رنك ايكن انلره مختلط اولديغندن نيجه الوان
مختلفه ايله ملون اولمشدر وبو طبقه نك ثخن وعمقى هندستان حكماسى بال مومارى ياقوب انواع فنون ايله
متعدد يرلرده آبار عميقه حفر ايتمكله تفتيش وامتحان قيلمشلردر ونيجه صحراده يدى يك قولاجدن زياده
ودريا قرينده اون بش بيك بشيوز قولاج كه تقريبا بش فرسخ مسافه در اول مقدار قدر زمينى حفر ايتدكده
طبقهٔ طينيه نهايتن بولمشلردر وتراب خالص وبى رنك ويابس عنصره واصل اولمشلردر حالا اول قويولرك دردى
هندستانك نهايتى اولان كنكدر صحراسنده در وبرى شداد شام شريفده عيون التون سمتنده زيدانى
صحراسنده دركه اكابر ها ويه ديرلر واول سمتك خلقى انى تماشا ايتمك ايچون كيدرلر وياغلى خرقه لردن دوه قدر
يوك دمتلر باغلوب نار ايله شعله لنديروب اول بئره انى طرح ايدرلر پس اول مشعله يى سير ايدوب كوررلركه
درون بئره نزول ايلدكجه كوچك كورينوب تا يلدز قدر اولور ديرلر وعلم مناظره ده ثابتدركه ليل مظلمده برجبلده
جل يوكلكنده نشان آتش بش فرسخ مسافه دن بر كوكب مقدارى كورينور پس بو قياس ايله مسافهٔ طبقهٔ
طينيه بيلنور وبو طبقهٔ مختلفهٔ طينيه طبقهٔ ناره نسبتله التنجى طبقه عد اولنور واما عنصر ترابك طبقهٔ ثانيه سى
خالص ترابدركه مركزى محيط اولان عنصر اصلدر واول تمام بارد ويابسدر وبى رنكدركه ملون دكلدر
زيرا كه عناصر اصليه نك لونى اولمز نتكيم لون مألون انادر وبو طبقهٔ خالصه نك عمقى مركزه وارنجيه دك بيك
ايكيوز التمش يدى فرسخ مسافه حساب اولنمشدر زيرا كه منطقهٔ كرهٔ زمين سكز بيك فرسخ مسافه اولديغندن
محيطدن مركزه وارنجيه دك نصف قطرى بيك ايكيوز التمش ايكى فرسخ مسافه بولنمشدر پس نصف قطر
ارضدن بش فرسخ طبقهٔ طينيه نك حصهٔ عمق افراز اولندقده عمق طبقهٔ خالصه عدد باقى بيلنمشدر پس فلك
قمرك جوفنده طبقهٔ ناريه وانك داخلنده طبقهٔ دخانيه وانك باطننده طبقهٔ زمهريريه وانك درونده طبقهٔ
بخاريه وانك ايچنده طبقهٔ مائيه وانك جوفنده طبقهٔ طينيه وانك باطننده طبقهٔ خالصه دركه طبقهٔ سابعه در
وبو يدى طبقه برى برينى محيط اولمشدر وبو طبقات سبعه (ومن الارض مثلهن) كلام قديمنك فحواسنه مطابق
كلمشدر واما ابن عباس رضى الله تعالى عنهما حضرتلرندن نقل اولنان قصهٔ ثور وحوت ثبوت بولديغى تقديرده
برج ثور وبرج حوت ايله توجيه اولنوب اكا موافق اولمشدر زيرا كه اصحاب كرامك امور مذكوره دن بو مقوله
تعبيراتى غالبا صدر اسلامده امور دين مبين هنوز استحكام بولمدن آراء فلاسفه يه خلق مشغول اولوب دين
اسلام قواعدنى ضبط وروايتدن قالمسونلر ديو امور دينيه دن اولميان سؤاللره (كلموا الناس على قدر عقولهم)
مضمونجه حكيمانه جوابلر ويرمشلردر لاجرم انبياء عظامك واصحاب كرامك مصالحى خلقه امور دينيه
تعليمى اولوب حقايق اشيايى انلرك وظيفهٔ شانى اولمديغندن اختلاف تشكلات قمردن سؤال اولندقلرنده
(قل هى مواقيت للناس والحج) بيورلمشدر تا كيم خلق انلردن سؤال ايده جكلرى نه ديدكلرينى بيلسونلر وامور دينيه دن
اولميان احوالى انلردن سؤال ايتمسونلر نتكيم نخل خرمايى القاح وتأبير قصه سنده پيغمبر صلى الله عليه وسلم
(انتم اعلم بامور دنياكم) بيورمشدر وكرهٔ زمينك قطبينى عرض تسعيندركه بالاده بيان اولنديغى اوزره التى آى
كيجه والتى آى كوندز در پس ظلمات خضر واسكندر قطب شماليده اولان التى آى كيجه دن عبارتدر والا دائما محل
الظلمات اهل فن قتنده ثابت دكلدر واما سد يأجوج ومأجوج اقليم سابعك مشرقى سمتنده تاتارستان تدينك
شمالنده بر محلده در وبعض كتب قديمه ده مسافهٔ ارض بشيوز ييللق يول وارض ايله سمانك اراسى بشيوز ييللق
يول يازيلوب سماواتده بو مفهومى مشتمل حديث شريف دخى روايت اولنمشدر ليكن مرادى انجق مقتضاى
معناى كثرتدر تعيين مقدار وعدد دكلدر زيرا كه خمسين وسبعين وخمسمائة وسبعمائة والف وخمسين الف
وسبعين الف ومائة الف عدادى بالجمله مقام كثرتده استعمال اولنمشدر نتكيم (ان تستغفرلهم سبعين مرة) نظم
كريمنده تعيين عدد مراد اولنميوب كثرتدن كنايه بولنمشدر پس بونك كبى تأويلات ايله اكثر آراى حكما شرع شريفه

توفيق وتطبيق اولنمشدر (نوع ثالث) ربع مسكون مشهوردن غيرى بريكى دنياى معمور بولنديغنى بيلديرر
(اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل هيئتدن نصير طوسى واندن مقدم كان اهل حكمت بالجمله ديمشلردركه دائرهٔ
معدل ايله دائرهٔ افق تقاطعندن كرهٔ ارضده حاصل اولان درت قسمك ايكى قسمى شماليسندن برى معموردركه
ربع مسكوندر وارباع باقيه نك احوالى مجهول ومستوردر يا مسكون ومعموردر ويا بحر محيط ايله مغموردر
لكن حكماء متأخرون بحر محيطه سير وسفر ايله ارباع باقيه نك جميع احوالن كشف واثبات ايتمشلردركه حكماء
قدمانك معلومى اولميان يرلر بولنوب معمورى بر ربعه حصر ايتمكه مجال قالمامشدر زيرا كه تاريخ ميلادك
بيك درتيوز طقسان ايكى سالنده كه تاريخ هجرتك طقوزيوز اوچنجى سنه سى ايدى اندلس مملكتندن علم
رياضيده ماهر بر مهندس قورسانكه نامنه قولون ديرلردى اول همتلى كشتيبان تفتيش احوال بحر محيط
ايچون ايچ دكز ديش دكزه دوكلديكى سبته بوغازى خارجنده اسپانيا ليمانندن اوچ سفينه ده يوز يكرمى آدم ايله
يلكنلر اچوب جانب غربه طوغرى صالمشدر وهميشه مدار سرطاندن يكرمى درجه شمالى المشدر يعنى
قرق اوچ درجه عرضى مدارنده كيدردى زيرا كه ايكى جانبندن حرارت وبرودت الشده دوشمكدن حذر ايدردى
متصل ربع واصطرلاب ايله مسقط شمسى كوزه دوب بو اسلوب اوزره اوتوز اوچ كون سير ايتمشدر واول مدت
ايچنده بحر محيطك ساحلنده تمام اوچ بيك سكزيوز ميل مسافه قطع ايله كتمشدر ونيجه دفعه اتباعى ندامتيله
رجوعه قصد ايتمشدر وسفينه لرده بولنانلر كانيجه كره عتاب ايدوب بزى كرداب بلايه اوغراتدك وجمله مزى
بو بحر بى پايان ايچنده كم نام ايتدك ديوب قولونه نهر منديقتله هجوم ايتدكلرنده انلره جواب ايتمشدركه سزلك
خلاصكز انجق علم بحرى بيلور وآلات فلكيه قوللنور آدم ايله اولور اما اكر بنى قتل ايدرسكز جمله كز درياده
قالوب هلاك اولوب كيدرسز ديو كاه وعده وكاه وعيد ايله انلرى تسكين ايدردى نجات بولمقدن ناامید اولوب
بو حيرتده قالمش ايكن ناكاه بر جزيرهٔ خاليه كورمشدركه انهار جاريه واشجار عاليه سى وار ايدى پس جانلرى
بر مقدار راحت بولوب قولونه تسليم اولمشلردى والتى كون بنه مسقط شمسه طوغرى كيدوب التى جزيرهٔ خاليه
بولمشلردى وجمله سندن بيوك اولان جزيره يه اسپانيول تسميه قيلمشلردى اندن كچوب سكزيوز ميل دخى قره يل
اوزره كتمشلردى پس انده برساحله ايتمشلردى ونيجه ايام اول ساحلك طرفنده شمال وجنوب سمتلرينه سير
ايتمشلردى انك جزيره اولديغن بيلمشلردى وانده بر قوم بولمشلردى كه بونلرك سيرينه كلوب جمع اولوب ساحله
ايتمشلر وبونلر ساحله قريب اولدقده انلرك جمله سى فرار ايتمشلر ابتدا سفينه لرى حوت ظن ايدوب تماشايه
كلمشلر بعده بنى آدم اولدقلرين بيلمشلر وخوف ايدوب قاچقله طابان المشلر زيرا كه انلر سفينه وصندل بيلمزلر
ايمش پس بونلر سفينه لردن چيقوب انلره يتشوب بر عورت طوتمشلر اكا چوق هديه لر ويروب رعايت ايتمشلر
لسانن بيلمدكلرندن قومنى كتورمكى اشارتله تفهيم ايتمشلر پس اول عورت واروب قومنى سفينه لر يانته كوندروب
انلر دخى سيم وزر وفواكه ونان ايله وانواع طيور واصناف حيوان ايله كلوب اسكله يانته ايتمشلر ونيجه ايام وشهور
انده مراد اوزره بيع وشرا ايدوب اكا هند غربى ديوب انده قرق آدم قويوب بنه مشرقه طوغرى سلامتله
كلوب كتمشلر واسپانيا حاكمنه يكى دنيا تحفه لرين هديه ايتمشلر بعده ايكنجى واوچنجى سنه لرده واروب كلدكچه يكى
دنيا اهلنك لسان وعادتن تمام بيلمشلردر وطريقن بش بيك وايكيوز ميل مسافه بحر بولمشلردر ليكن
بحر محيطك حركت شرقيه سنه كوره سندن التى كونده كيدوب انجق بش آيده كلمشلردر بعده دردنجى سنه ده
قولون ذونون بولديغى يكى دنيايه وصول بولدقده انك قاسق نام حاكمى قولون حكيمى سفينه دن چيقمغه
قومیوب منع ايلدكده قولونك اكا مقابله ايتمكه قدرتى اولمديغندن حكيمانه حيله ايتمنه سلوك ايدوب ديمشدركه
سز بزه جفا ايلديكز انكيچون ربكز سزه غضب ايتمشدر وعلامتى اودركه يارين ضوء شمسى السه كركدر مكر
ايرتسى كونى بزه نسبتله تحت الارض كسوف امرى مقرر اولوب قولون خبيرانى زيج وتقويم ايله بيلمشدر پس
بو سوزدن انلر وهمه دوشوب صباحه منتظر اولمشلردر بونك خبر ويرديكى ساعتده كسوف شمس واقع اولمغله
بالجمله كلى خوفه ذاهب اولوب قولونه هديه لرله كلمشلردر وصلح ايدوب اكا منقاد اولوب هر وجهله اطاعت
قيلمشلردر وجمله سى عباد اصنام ايكن اكثر ممالكى اهاليسى دونوب قولون كشيشه تبعيت ايدوب ملت
نصارادن اولمشلردر وقولون اتباعيله يكى دنياده قالوب يكرمى سنه ده اكثر ممالكن ضبط ايدوب المشلردر ونصف

شمالیسی اهالیسی ابیض واسمر ونصف جنوبی ساکنلری حبش واسود وقامتلری اون درت قارشدن زیاده عموما اوزون بویلی بولنشلردر ویکی دنیانک بغایت چوق انهار جاریه سی واشجار مثمره سی وجبال عالیه سی ووهاد عمیقه سی واردر وانک انواع وحوشی والوان طیوری بیحد وبی حساب اولور وانک قرا وبلادینک نهایاتنی وبوادی ووهادینک غایاتنی خلق ایدن خلاقی بیلور واول ممالک بیابان وسعت وفسحتده ربع مسکونه معادل وکثرت عمارتده یدی اقلیمه معادل ومماثل برعالم جدید الوجد اندرکه اطوار غریبه سی واحوال عجیبه سی حضرت خلاقک آثار صنعتن تحقیق وآیات قدرتن تصدیق ایتمشدر ومساحه ساحتنک کمان وسعتنی افاده وایشیدن اهل عبرتک یقینی زیاده ایتمشدر مع هذا کتب اقدمین وزبر اولین انک خبرندن تهی اولوب دور آدمدن بری کورلمش وایشدلمش دکل ایکن وابتدای عالمدن اول تاریخه کلنجه دکین کیدلمش دکل ایکن بتقدیر حی مجید اول هند جدید ظاهر وپدید اولوب یکی دنیا نامیله شهرت بولمشدر پس بحر محیط ارضک اکثرینی ستر واحاطه ایلمش ایکن ربع مسکون ویکی دنیاده ونیجه بیوک اطه لرده نیجه بیک جبال واحجار واودیه وانهار وفلوات وجزایر وانواع اشجار وبدایع صنایع پروردکار هزاران هزار اولقدر واردرکه تفصیلی انجق اول جلیل جبار ومقلب اللیل والنهار ومکون السموات والارض والبحار بیلورکه کلام قدیمنده (وماتسقط من ورقة الا یعلمها) دیو بیورمشدر (نوع رابع) اسباب تفجر عیونی ومادهٔ زلزلهٔ زمینی حکیمانه بیان ایدر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت دیمشلردرکه تفجر عیونک وزلزلهٔ زمینک سببلری بودرکه درون ارضده تکون ایدن بخاراتده محتبس اولدقده برجهته میل ایدوب انده تبرد ایله میاهه منقلب اولور اکر قلیل ایسه اجزاء بخاریه ایله مختلط اولوب قالورکه قویو صویی بودر واکر کثیر ایسه درون ارضه صغمیوب رفق ایله ملایم یرلری شق ایدوب چیقارکه عیون متفجره بودر وعیون وینابیعک هر برسببی دخی بودرکه ثلوج وامطاردن درون جباله ترشح ایله سیلان ایدن صولردر زیرا که ثلوج وامطارک کثرتی ایله عیون وینابیع ازدیاد بولوب انلرک قلتیله بونلر دخی ناقص اولمشدر پس پرورنده جریان ایدوب مادهٔ حیات نبات وحیوان وانسان اولان میاه عذب وفرات ایچون حق تعالی جبال ارضی خزائن قیلمشدر زیرا که میاه ثلوج وامطاری جبالک جوفنده مغارات واحجار ایچنده وزیر زمینده جمع وحفظ ایتمشدر بعده شقوق ضیقه دن شیئا فشیئا اخراج ایدوب اندن عبادینه کفایت قدر عیون انهار آقتمشدر تا کیم شتاء آتیه ده ثلوج وامطاری ینه قلل جباله انزال وامطار ایدوب میاهندن اول مغارات واحجاری اقان عیون وانهاره بدل بردخی ممتلی ایدنجیه دکین اول احجار اسافلنده اولان منافذ ضیقه دن تدریج ایله ترشح ایدن میاه عیون وانهار نبات وحیوان وانسانه یتمشدر وزیاده سی اودیه ده سیللر اولوب فریاد ایله دریالره کتمشدر پس اول خالق متعالی پرورنده اولان مخلوقاتیچون بو جبالی ثلوج وامطار آلوب عیون وانهار ویرمکده دولاب امثالی ایتمشدر وبو دولابلرک دوری دائمدرکه الی یوم القیامة قائمدر اما درون ارضده یا بخاردن تکون ایدن یا امطاردن مجتمع اولان صولر یرلرینه صغمیوب اراضی لینه دن سهل وهین خروج ایلدکده اکر مجاور احجار ایسه یا مسافر خاک پاک ایسه اول ماء بارد وعذب وفرات اولور واکر شورق یرلردن کلورسه اول صو ملح اجاج اولور واکر اراضی کبریتیه دن ومعدنیه دن چیقارسه اول ماء حار اولور زیرا که فصل شتاده برودت هوا غالب اولمغله حرارت شمس باطن ارضه فرار ایدرکه ایکی ضد بر مکانده جمع اولمز انکیچون درون ارض ایام شتاده حار اولوب اراضی کبریتیه ومعادن حاره کثرت وقلتلرینه کوره اول حرارتی جذب ایدوب دائما حفظ ایتمشلردر * پس اول علتدندرکه معدنلر جوارنده قاینیان ایلیجه صولرک طعملری ورایحه لری وحرارتلری وخاصیتلری والوانی بری برینه مغایر اولوب مقارنلری احکامن اخذ ایتمشلردر واکر بو صویه برودت هوا اصابت ایدرسه جامد اولوب جیوه اولور یا زفت ویا نفت ویا شب ویا طوز ویا بوره اولور واصفهان ایله شیراز اراسنده برصو چیقارکه عجایب صنایع باریدندر صغرجق صویی نامیله مشهوردر یعنی برارضه چکرکه مستولی اولوب محو واتلاف ایلسه برکسه واروب اول صودن برقمقمه آلوب وراسنه التفات ایتمیوب اول قمقمه یی یره قومیوب اول ارضه کوتورسه اول صویه حسابسز طیر زرزور تابع اولوب اول جرادی قتل ایتدیککن تواترله نقل ایدرلر واما درون ارضده تکون ایدوب محتبس اولان بخار اول برمرتبه غلیظ اولسه که مجاری ارضدن نفوذ ایدوب چیقمق

ممکن اولمسه یاخود ارض کثیف وصلب اولوب خروج بخاره مانع اولسه وبخار ایسه درون ارضده مجتمع اولوب خروجه طالب وسیرینه راغب اولسه اول بخار سیرینه خروج ایچون ارضی عنف ایله شق وخرق ودفع ایلدکده اول مکان حرکت ایلرکه زلزلهٔ زمین اودر ودرون ارضده تکون ایدن ادخنه وریاحک احکامی بخارات زمینک بیان اولنان احکامی کبیدر کاه اولورکه مواد مرقومه بغایت قوتلی اولوب ارضی اولیله عنف ایله شق ایدرکه اندن برعظیم صوت هولناک پیدا اولور کاه اولورکه طبیعت دهن اوزره ممتزج اولان بخار ودخانک اشتعالنی اقتضا ایدن حرکت شدیده لریله ارضدن آتش ظاهر اولور واکر برمعدنده ظهور ایدرسه انی تمام احراق ایدنجیه دک ایام وشهور وسنین ایله منقطع اولمازدیمشلر * والله اعلم بالصواب فانه هو مسبب الاسباب

(فصل سابع) کرهٔ ارض اوزرنده تعیین وفرض اولنان دوائر واقطابی وروی زمینک اقسام خمسه یه انقسامنی اقتضا ایدر اسبابی وربع مسکونک اقالیم سبعهٔ حقیقیه یه تقسیم اولندیغنی واقالیم سبعه یی تحدید ایله هر برنده نیجه ممالک وجبال وانهار عظام ونه شکل اناس وانام بولندیغنی واقالیم سبعه نک ماوراسی احوالنی وعرض تسعینه دک کشف وامتحان قلندیغنی واقالیم سبعه نک هر برنده کندی اطول نهاری استعلام واطول نهاردن بلادک سمتی واستخراج اولندیغنی واقالیم سبعه ده امزجهٔ بلاد ومساکن مختلفه بولندیغنی التی نوع ایله حکیمانه بیان ایدر (نوع اول) کرهٔ ارض اوزرنده تعیین وفرض اولنان دوائر واقطابی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل هیئت امور افلاکی ضبط ایچون کرهٔ عالم اوزرنده اثبات ایتدکلری دوائر واقطابدن سکز دائره وایکی قطب کرهٔ ارض اوزرنده هم تعیین وفرض ایتمشلردر تاکیم انلرله امور ارض دخی مضبوط اوله اما ایکی قطبک بریسی قطب شمالیدر وبونک مقابلی قطب جنوبیدر واما سکز دائره نک دردی عظیمه ودردی صغیره در ودوائر عظامک اولکیسی دائرهٔ استوادر وایکنجیسی دائرهٔ بروجدر واوچنجیسی دائرهٔ افقدر ودردنجیسی دائرهٔ نصف نهاردر نتکیم بالاده بیان اولنمشدر ودوائر صغارک ایکیسی انقلاب مدارلریدر وایکیسی قطب البروج مدارلریدر وبو سکز دائره نک بشی متوازیه درکه هر ایکیسی اراسنده بولنان بعد متساویدر واوچی منحرفه درکه بری بریله تقاطع ایدرلر وبونلرک ایکیسی یعنی دائرهٔ افقله دائرهٔ نصف نهار کرهٔ ارض اوزرنده رسم اولنیوب منفصل ومتحرک وضع اولنمشدر باقیلری کره اوزرنده مرسوم وثابتدر اما دائرهٔ استوا کرهٔ ارض اوزرنده برعظیمه درکه منطقهٔ فلک اعظم اولان دائرهٔ معدل النهار سطحنده واقع اولوب سنه ده ایکی دفعه شمس کندی حرکت غریبه سیله اوزرینه کلدکده اکثر معموره ده لیل ونهار وانده حرکت فلک مساوی مستقیم اولمغله بوکا خط استوا دیرلر واول ایکی وقت شمسک ایکی نقطهٔ اعتداله کلدیکی زماندرکه بری ابتدای برج حملدر وبری ابتدای برج میزاندر وبو خط استوا کندی یه متوازی اولان دوائر عظیمه سیدر وارضک ایکی قطبندن بعدی برابر اولوب کرهٔ ارضی جنوبی وشمالی ایکی برابر قسمه تقسیم ایتمشدر ودائرهٔ بروج ایله ایکی محلده تقاطع ایتمشدرکه اول تقاطع محللری اعتدال نقطه لری مقامنده در اما دائرهٔ بروج کرهٔ ارض اوزرنده رسم اولنمشدر ومعدل نهار ایله تقاطع ایدوب ایکی انقلاب نقطه لرینه دک اچیلوب بر جانبه میل ایتمشدر واول میله میل کلی دیرلرکه یکرمی اوچ بچق درجه قدر جنوب وشماله کتمشدر وبو دائره نک قطبلری دخی قطب عالمدن عدد مرقوم قدر برجانبه دوشمشدر وبو دائره اون ایکی قسمه تقسیم اولنمشدر وهر برینه بالاده بیان اولنان بر اسم ایله برج دینلمشدر والتی برجی دائرهٔ استوادن شماله والتیسی جنوبده بولنمشدر وهر برج اوتوز درجه یه وهر درجه التمش دقیقه یه قسمت قیلنمشدر پس بو دائره اوچیوز التمش درجه بولنوب احوال کرهٔ ارض انکله بیلنمشدر ودائرهٔ افق برعظیمهٔ متحرکه درکه عالمک کورینور قسمنی کورنمز قسمندن فصل وتحدید ایدوب کرهٔ زمینک فوقانی وتحتانیسی بونکله بیلنمشدر وبو دائرهٔ افق نیجه قسم بولنمشدر بری افق حقیقیدرکه کره یی تنصیف ایدر عظیمه درو بری افق حسیدرکه انکله امکنهٔ مختلفه ساکنلرینک رؤیتی حسبیله مختلف اولور صغیره درو بری افق مستقیمدرکه خط استوایه مخصوص عظیمه درو انده طلوع وغروب استقامت اوزره دولاب آسا بولنمشدر وانکیچون اکا افق مستقیم دینلمشدر وبری افق مائلدرکه مستقیم عظیمک غیریسی بیلنمشدر یعنی جمیع آفاق مائله ایکی قطب عالمدن برجانبه مائل بولنمشدر پس فلک وارضک هر جهتنده اولان هر جزؤنده افق اعتبار اولنمشدر وطلوع

وغروب انلرك اكثرندن استقامت اوزره اولميوب حمايلى بولنمشدر وعرض تسعينده كه اول محل قطب ارضدر
دور افلاك انده رحوى بيلنمشدر زيرا كه دائرهٔ افقك ايكى قطبنك برى سمت رأس وبرى سمت قدم بولنمشدر پس
عرض تسعينده افق ايله معدل برى برينه مطابق اولوب اقطابى متحد اولنمشدر وافق حسى قطرينك
مسافه سى وجه ارضده يكرمى ايكى بيك بشيوز خطوه دن زياده دكلدر ديمشلردر واما دائرهٔ نصف نهار بر عظيمهٔ
متحركه دركه ايكى قطب عالمدن ومتعين اولان سمت رأسدن مرور ايدوب دائرهٔ معدل الله ودائرهٔ استوا ايله تقاطع
قيلنمشدر وافلاك وارضى تنصيف ايدوب بر نصفى شرقى وبر نصفى غربى واقع اولمشدر ونصف ليل ونهار
بونكله معلوم اولوب تعيين بولمشدر ودائرهٔ معدل واستوا اجزاسندن هر بر جزئنه بر نصف نهار اعتبارى ممكن
اولمشدر واما دوائر اربعهٔ صغيره كه دائرهٔ استوايه متوازيه دررلر انلرك ايكيسى مدار قطب البروجدر وبرى
انقلاب صيفيدر كه مدار اول سرطاندر وبرى دائرهٔ انقلاب شتويدر كه مدار اول جديدر پس بو دوائر ثمانيه ايله
امور ارضك جمله سى مضبوط اولمشدر ۞ فسبحان الصانع الحكيم (نوع ثانى) كرهٔ زمينك دوائر اربعه ايله
اقسام خمسه يه منقسم اولديغنى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل هيئت ديمشلردركه ايكى قطب وايكى
انقلاب مدارلرى اولان درت دائرهٔ صغيره جميع كرهٔ ارضى بش قسم ايتمشدركه هر قسمى ايكى دائرهٔ صغيره
ما بيننده يا بر دائره وسطنده واقع اولان مسافه در پس بو اقسام خمسه نك برى ايكى انقلاب ارا سنده مدار
شمس التنده اولمغله بو كا منطقهٔ محترقه تسميه قيلنمشدر شدت حرارتندن قدما قتنده غير مسكون ظن اولنمشدر
وبو ايكى انقلاب ارا سى قرق يدى درجه مسافه دركه خط استوا بونك وسطنده بولنمشدر وايكى قسمنه منطقهٔ
بارده دينلمشدر زيرا كه بونلر مسير شمسدن بعيد اولمغله شدت برودتندن حكماء قدما عندنده غير مسكون ظن
اولنمشدر وبو ايكى قسم ايكى قطب بروجك مدارى وسطنده بولنان ايكى مدور مسافه دركه هر برينك عرضى
قطب ارضه وارنجيه دك يكرمى اوچ بچق درجه بولنمشدر وبو ايكى قسم دخى كندى قطبلرى اسميله تسميه
اولنمشدر وايكى قسم باقى منطقهٔ معتدله بيلنمشدر وبونلر حرارت وبرودتده معتدل اولمغله بونلر مسكون اولوب
عمارت قيلنمشدر اما قسم شماليسى مدار انقلاب سرطان ومدار قطب بروج شماليله تحديد اولنمشدر واما قسم
جنوبيسى مدار انقلاب جديدن مدار قطب بروج جنوبى يه وارنجيه دك اولان مسافه بولنمشدر وهر برينك
عرضى مسافه سى قرق اوچ درجه كيل اولنمشدر وبو مناطق خمسه نك ساكنلرى ظل ووضعى جهتيله برى
برندن فرق اولنمشدر اما ظل جهتندن منطقهٔ بارده ساكنلرينه رحوى تسميه قيلنمشدر زيرا كه انلرك ظلى
آسياب آسا سطح افقده سير ودور ايدر بولنمشدر ومنطقهٔ معتدله اهاليسنه حمائلى دينلمشدر زيرا كه بونلرك ظلى
حمائل كبى نصف نهار اولدقده بر جانبه واقع بولنمشدر ومنطقهٔ حاره ساكنلرينه ذات الظلين اطلاق اولنمشدر
زيرا كه خط استواده بولنان انلرك ظلى نصف نهارده كاه جنوبه وكاه شماله دوشر كورنمشدر وشمس منيره سنه ده
ايكى دفعه ايكى اعتدالده بولندقده سمت رأسلرينه كلوب نصف نهارده ظلى منعدم بيلنمشدر وانلردن شمسك
غايت بعدى انقلابينه وارديغى حالده بولنمشدر وانقلابين التنده بولنانلرك سمت رأسلرينه شمس منيره سنه ده
بر كره كلوب نصف نهارده ظللرى منعدم بولنمشدر وانقلابين اهاليسنك سمت رأسلرينه قريب اولان قطب عالم
ابدى الظهور كورنمشدر ومقابلى اولان قطب عالم ابدى الخفا بولنمشدر وانلرك ظللرى بر بولنمشدر واما وضع
جهتندن جمله سى اوچ قسمه تقسيم اولنمشدر بر قسمى خط استوا ساكنلريدر كه مغربدن مشرقه ابتداى طولدن
انتهاسنه دك بر مدارده وبر عرضده دوزيلوب انده قالنلردر وقسم ثانى خط استوادن ايكى طرفه برابر بعيد اولان
عرضلرده دوزيلوب نظام بولنلردر قسم ثالث خط استوايه ايكى طرفدن برابر عرضلرده برى سمت رأس وبرى
سمت قدمده ساكن اولنلردر والله اعلم (نوع ثالث) ربع مسكونك اقاليم سبعهٔ حقيقيه يه تقسيم اولنديغنى
بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل هيئت ربع مسكونى اختلاف ليل ونهار اعتباريله بر نيچه قسم
ايدوب هر برينه بر اقليم تسميه ايتمشلردر وكرهٔ زمينك نصف شماليسن بيان ايدوب انكا قياس ايله نصف جنوبى
سمتنه كتمشلردر وجميع كرهٔ ارضى التمش اقليمه تقسيم ايتمكه ايتمشلردر فعلى هذا اقاليم حقيقى تقسيمى كاه اطول
ايام ايله وكاه عدد شهور ايله تعيين ايتمشلردر چونكه خط استوايه نسبت التنده ساكن اولنلره ليل ونهار مدام
اون ايكيشر ساعتدر بعده بلد قطب شمالى يا قطب جنوبى سمتنه خط استوادن بعيد اولدقجه اختلاف ليل ونهار

اكا كوره ازدياد بولور پس بو دائرهٔ استوايه موازى دوائر عرض اعتبار وفرض ايدوب هر ايكى دائره ما بيننه
بر اقليم اطلاق ايتمشلردر اول شرطله كه انده اطول نهار خط استوا سمتنده بولنان متصلندن نصف ساعت زياده
اوله وبو تقسيم ايله مواضع وطبايع بلاد واختلاف ليل ونهار اجمالا متعين ومعلوم اولمشدر زيرا كه بر عرضده
بولنان بلاد امور مذكوره ده مشترك اولوب مساوى كلمشدر اما اقليم اولده اوچ دائره فرض اولنمشدر كه
برى مبدأ وبرى وسط وبرى نهايت اقليمدر واقاليم باقيه نك هر برنده ايكيشر دائره فرض اولنمشدر كه
برى وسط وبرى نهايت اقليمدر زيرا كه هر اقليم سابقك نهايتى دائره سى مسبوقنك ابتداسنى تعيين ايتمشدر
وحكماء قدما اقاليمى يدى اقليمه حصر ايدوب عرض خمسيندن زياده اقليم اعتبار ايتمشلردر لكن متأخرون
اقليم سابعك ماوراسنده اولان يرلرى معمور ومسكون بولوب التمش التى بچق عرضنه دك يعنى مدار قطب
بروجه وارنجيه دك اطول نهار برسنه نصف ساعت ازدياديله تقسيم ويكرمى درت اقليم ايدوب اندن اطول نهار
بر شهر ازدياديله عرض تسعين ناحيه سنه وصول بولنجيه دك تقسيم وبالجمله اوتوز اقليم اعتبار وتعيين ايتمشلردر
اما خط استوا ناحيه لرينك اكثرى دريا اولمغله جمهور قتنده ابتداى اقليم اول اون ايكى بچق درجه عرضنده
فرض اولنمشدر واول محلك اطول نهارى دخى تقريبا اون ايكى بچق ساعت بولنمشدر واطول نهار بر ربع
ساعت زياده اولديغى محل بو اقليمك وسطيدر واطول نهار اوچ ساعت اولديغى مكان اقليم اولك نهايتى وثانينك
ابتداسيدر پس هر اقليمده اطول نهار بو منوال اوزره نصف ساعت تفاوت شرطيله يكرمى دردنجى اقليمده اطول
نهار يكرمى درت ساعته بالغ اولمشدر كه مدار قطب بروج شماليسيدر لكن اقاليم مذكوره برى برندن اصغردر
زيرا كه اقليم اولك عرضى وطولى مسافه سندن اقليم ثانينك عرضى وطولى مسافه سى انقص واقصر اولوب
جميع اقاليم بو ترتيب اوزره برى برندن اضيق واقل بولنمشدر اما عرض اقاليم خط استوادن بدأ اولنوب عرض
تسعينده تمام اولمشدر واما اطول اقاليم بحر محيط غربيده اولان جزاير خالداتدن ابتدا اولنوب محيط شرقيده
نهايت بولمشدر (نوع رابع) اقاليم سبعهٔ مشهوره نك حدودنده بولنان ممالك معموره يى وهر برنده اولان جبال
عاليه يى وانهار عظام جاريه يى واهاليسى الوانى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل هيئت ديمشلردركه
ربع مسكونى اقاليم سبعه يه تقسيم ايدن حكماء قدما هر بر اقليمى نيچه ممالك معمورهٔ مشهوره ايله تحديد وتعيين
ايتمشلردر ونيچه براهين ايله تجربه وامتحان ايدوب تحقيقنه ايتمشلردر زيرا كه اوتوز وقرق سنه ظرفنده نيچه
بو ربع مسكونى سياحت ايله باشدن باشه كتمشلردر اما اقليم اولك مسافه سى محيط غربيدن ومملكت بربردن
ومملكت نوبردن ومملكت حبشدن ومملكت حضرموتدن ومملكت سبادن وجنوب مملكت يمندن وجنوب
مملكت سند وهند وچيندن كچوب محيط شرقينك بعض جزايرينه اوغرار بيلنمشدر وبو اقليمده يكرمى جبل عالى
واوتوز نهر عظيم تماشا وسير اولنمشدر وبونك اهلى جمله سياه بولنمشدر واما اقليم ثانينك مسافه سى جميع بلاد مغرب
وشمال بلاد سودان وشمال جزيرهٔ عرب وبلاد يمن ومكهٔ مكرمه ومدينهٔ منوره وطائف وقطيف بحرين وهرمز
وممالك هند وسند وماچين وچين اوا سطنده بولنان بلادى كچوب محيط مشرقى جزايرينك اوا سطنه واصل
بولنمشدر وبو اقليمده يكرمى يدى جبل عالى ويكرمى يدى نهر عظيم سير وتماشا قيلنمشدر واهلى بالجمله سياهه مائل
اسمر مشاهده اولنمشدر واما اقليم ثالثك مسافه سى محيط غربيدن كلوب شمال بلاد مغربدن ومملكت مصردن
كچوب قدس شريف ودمشق وكوفه وبغداد وبصره وشيراز واصفهان وجميع مملكت فارس ومملكت مكران
وشمال مملكت هند وسند وماچين وچيندن عبور ايدوب محيط شرقى جزائرلرينه وصول بولور بيلنمشدر وبو اقليمده
اوتوز اوچ جبل عالى تماشا ويكرمى نهر عظيم سير اولنمشدر واهلى بغداى بكزلى اسمر بولنمشدر واما اقليم رابعك
مسافه سى مجمع بحر سفيد وبحر محيط اولان سبته بوغازندن ومملكت اندلسك ومملكت اسبانيا وغاليا نك ومملكت
فرنكستانك وروم ايلينك جنوبى جانبلرندن مرور ايدوب بحر سفيدك وانا طولينك نصف جنوبيلرندن
عبور ايدوب طرابلس وانطاكيه واسكندرون وحلب وارزنجان وديار بكر وموصلدن وتبريز واردبيلدن
وقزوين وطوس وشمال جبال فارس ومملكت لاهور وكشمير وخراساندن وجنوب ختا وختن مملكتلرندن
وهند وچين شماللرندن كچوب محيط شرقيده بولنان جزيره لره واصل اولور بيلنمشدر وبو اقليمده يكرمى بش جبل
عالى ويكرمى ايكى نهر عظيم سير وتماشا قلنمشدر واهلى جمله بياضه قريب اسمر مشاهده اولنمشدر واما اقليم

خامسك مسافه سی محیط غربیدن اسپانیا شمالندن وممالك افرنج اوسطندن واق دکزك نصف شمالیسندن بکوب اکثر بلاد اناطولی وسیواس وارضروم وشیروان وبحر خزرك نصف جنوبنده اولان کیلان وجام امثالی بلادی بکوب ماوراء نهر جیحونده بولنان مملکت خوارزم ومملکت سمرقند وبخارا ومملکت بدخشان وجنوب مملکت ترکستان وجنوب مملکت تاتارستان وجنوب دشت کبیر وجنوب مملکت تبت وشمال سد چین وجنوب مملکت تنوکه واواسط مملکت خطا وختندن مرور ایدوب محیط شرقی یه اوغرار بیلنمشدر وبو اقلیمده اوتوز اوچ جبل عالی واون بش نهر عظیم سیر وعدا اولنمشدر واهلی جمله بیاض بولنمشدر واعدل اقالیم اقلیم رابع بلنمشدر بعده انك ایکی جانبنده مجاوری بولنان اقلیم ثالث واقلیم خامس کا مضاف اولنمشدر زیرا که بو اقالیم ثلاثه نك آب وهواسی لطافتندن اکثر اهالیسی قوای ظاهره وباطنه ده وحسن وجمالده وهنر وکمالده اعتدال اوزره بولنمشدر واما اقلیم سادسك مسافه سی محیط غربیدن وممالك فرنك شمالندن ووندك مملکتندن وروم ایلی ممالکی شمالنده بولنان بلادندن واستانبولدن وقره دکزك جنوب وشمالنده اولان بلاد وممالکندن وازاقدن بکوب ممالك کرجستانه وکنجه وتفلیس وروانه وکوکچه دریادن شمال شیروانه ودربند قلعه سندن ممالك طاغستان وازدرهانه اوغرایوب بحر خزرك نصف شمالیسندن مرور ایدوب ماوراء نهر سیحونده اولان قره قلپاق واوزبك وجغتای وکاشغر واولوغتای وترکستان مملکتلرندن وتاتارستان ودشت کبیرك نصف شمالیلرندن وخطا وختن مملکتلرینك شمالندن بکوب محیط شرقیده بولنان جزایره واصل اولور بولنمشدر وبو اقلیمده اون بر جبل عالی وقرق نهر عظیم عد وتماشا قیلنمشدر وبونك اهلی صاروبه مائل بیاض مشاهده اولنمشدر وبو اقلیمك بردی شدید ایکن ینه اعتدال اوزره بیلنمشدر واما اقلیم سابعك مسافه سی ساحل محیط غربیدن مملکت پورتقال ومملکت انکلیزدن بکوب مملکت قپچاق وبلاد صقالبه دن ومملکت بولغاردن ومملکت روسدن وشمال بلاد خزردن مرور ایدوب شمال ممالك دشت کبیردن وشمال ممالك تاتارستان قدیمدن وسد اسکندردن عبور ایدوب محیط شرقیده بولنان جزائره اوغرار بیلنمشدر وبو اقلیمده اون بر جبل عالی وقرق نهر عظیم تماشا وسیر اولنمشدر واهلی قزیله مائل بیاض بولنمشدر وبو اقلیم سابعك نهایتی عرض خمسین تعیین اولنمشدر واطول نهارلرنده تمام اون التی ساعت بولنمشدر وحکمای قدمانك رأیی اوزره بولنان اقالیم سبعهٔ مشهوره بونلردرکه بیان اولنمشدر اما متأخرینك رأیی اوزره تقسیم اولنان یکرمی درت اقلیمك حدودی تعیینی کلهجك جدولده اولان ارقامه حواله قیلنمشدر (نوع خامس) اقالیم سبعه نك ماوراسی معمور بولندیغی وعرض تسعینه دکین کشف ایله اقالیم اعتبار اولندیغی واقالیم سبعه نك هر برنده اطول نهاری بیاند یکنی واطول نهاردن هر بر اقلیمده مکان بلاد استخراج اولندیغی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اگرچه متقدمین اهل هیئت اقالیم سبعه نك ماوراسنه التفات واعتبار ایتموب اقالیم سبعه یه حصر وقصر ایتمشلردر لکن متأخرین اهل هیئت اقالیم سبعه دن کوره تقسیم اولندیغی منوال اوزره اطول نهار بسنه نصف ساعت ازدیاد بولدقجه بر اقلیم اعتبار ایدوب اعتبار خط استوادن اطول نهار یکرمی درت ساعت اولدیغی محله دکینکه اول مدار قطب بروجدر یکرمی درت اقلیم اختیار ایتمشلردر لیکن اندن قطب ارضه یعنی قطب عالم التنه وارنجیه دك قاعدهٔ تفاوت نصف ساعت اجزاسی ممکن اولدیغندن اطول نهار بر شهر ازدیاد بولدقجه بر اقلیم اعتبار یله ایکی قطب اراسنی دخی التی اقلیمه تقسیم ایدوب عرض تسعینه دك بالجمله اوتوز اقلیم اعتبار وتعیین ایتمشلردر واقالیم سبعه نك ماوراسنی تفتیش وامتحان ایله مدار قطب التنه دکین کتمشلردر واول محلاری مسکون بولوب مکانی صورتده انسان وسیرتده حیوان امثالی مهمل وناقص ونادان مشاهده ایتمشلردر ومدار قطب التنده بر قومه یتمشلردرکه جمله سی ایت اغزلی وایت خویلی بر بریله ایتلك ایدرلر روایت کبی تعیش ایدوب ایت دیرلکنده اولورلر وشدت شتادن اون آی مدتنده ایت حالی چکوب برلره کیررلر انلرنه دیانت بیلورلر ونه صیانت ونه مذهب اکلرلر ونه مشرب ونه صنعتلر ایدرلر ونه زینت ونه عبادت بیلورلر ونه عادت ونه لطافت ونه نظافت بیلورلر ونه عفت صورتلری مقتضاسنجه معامله ایدرلر واول محلده بر جبل عظیم بولمشدرکه ایکی بچق فرسخ ارتفاعی اولنمشدر وانك جوفنده معدن ذهب محترق اولوب ذروهٔ قلهسندن آتش بی دود هوایه صعود ایدر کورمشدر وجبل قومك اطرافندن نیجه عیون حاره تفجر ایدوب انهار عظیمه اولمشدر ومنجمد اولان بحر محیط

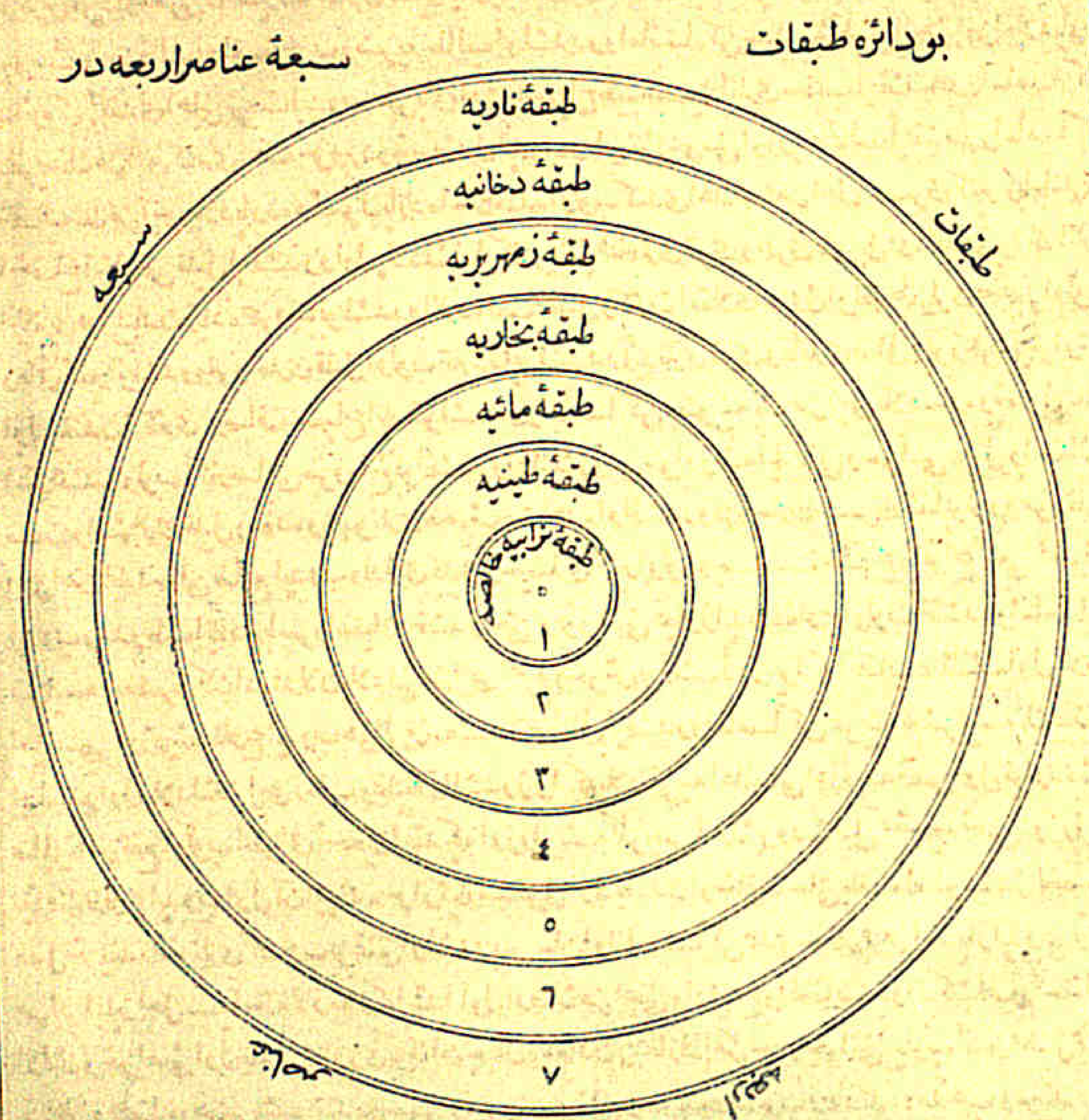
شمالی

شمالی یه دوکلوب ما بحر اول شدید الحرارت بولنان انهار ایله متصل اولوب اعتدال بولمشدر وبحرك اول سواحلی منجمد اولیوب حیتان بحر اول سمته کلوب طولمشدر واول ناحیه نك مکانی اول سمکی صید واکل ایدوب بلاد بعیده اهلنه صاتوب انکله جلود حیوانات الوب لبس ایدرلر واول محله علی الدوام ثلج نازل اولمغله اون آی مدتنده انهار حارهٔ مذکوره ایله معتدل اولان کرمابه لرده قالورلر وایکی آی مقداری صیف اولورکه کرمابه لردن طشره یه کلورلر واول ناحیه سکاننه کرهٔ عالمك نصف جنوبیسی تحت الافق ابدی الخفا قالوب ونصف شمالیسی فوق الافق ابدی الظهور اولوب حرکت افلاك ونجوم انده رحوی بولنمغله اول محلدن عرض تسعینه وارنجیه دکین اطول نهار هفته وماه تفاوتیله التی آیه بالغ اولور زیرا که شمس اول بیان اولنان حرکت غریبه سیله ابتدای حمله کلدکده عرض تسعین جنوبیده بر درجه قدر یر یوزندن غروب ایدوب عرض تسعین شمالیده مظلم اولان بر درجه قدر ارضه طلوع ایدوب التی آیده بروج شمالیه یی قطع ایدنجیه دك قطب جنوبیده بر کیجه وقطب شمالیده بر کون اولور چونکه شمس ابتدای میزانه واصل وبروج جنوبیه ده حاصل اولور ارضك قطب شمالیسندن غروب ایدوب ینه جنوبیسنده طلوع ایدر والتی آیده اول بروجی قطع ایدنجیه دك شمال سمتنده ارضك بر درجه سی ینه ظلمت شدیده قالوب اول ناحیه ده بولنان دریا منجمد اولور وجنوب سمتنك دخی احوالی شماله قیاس ایله بیلنور پس شمالك نهاری زمانی جنوبك شب تاریدر وشمالك لیلی زمانی جنوبك نهاریدر ره سبحان مقلب اللیل والنهار ره اکر بر اقلیمده اطول نهار استخراج اولنمق لازم کلورسه اول قاچنجی اقلیم ایسه انك عدد نصفنی اون ایکی بچق ساعت اوزرینه ضم ایله حاصل اولور مثلا اقلیم خامسده بولنان ارضروم رهقتلزومده نصف عدد اقلیم اولان ایکی بچق عدد اون ایکی بچق اوزرینه زیاده اولنسه اون بش اولور پس متعین اولورکه اقلیم خامسده اطول نهار اون بش ساعت اولور وبو قیاس اوزره اطول نهاردن بلدك قاچنجی اقلیمك نه سمتنه واقع اولدیغی معلوم اولور مثلا بلده مرقومك اطول نهاری اون بش ساعت واون ایکی دقیقه در پس عدد مرقومك اون ایکی بچغی طرح اولنوب قالان ایکی بچق ایله اون ایکی دقیقه تضعیف اولنسه حاصل اولان خمسه دن عدد اقلیم یکرمی درت دقیقه دن مکان بلد ظاهر اولور یعنی معلوم اولورکه بلده مزبور اقلیم خامسك نصف ثانیسنك اواخری سمتنده بولنمشدر زیرا که هر بر اقلیمك مسافهٔ عرضی نصف ساعت تفاوتدرکه اوتوز دقیقه در ونصف اقلیم ربع ساعتدرکه اون بش دقیقه در پس اون بش دقیقه بولنان بلد وسط اقلیمده واون بشدن نقصان بولنان بلد نصف اولده وبلده مزکبی اون بشدن زیاده بولنان بلد نصف ثانیده واقع اولشدر واکر اون ایکی بچق طرح اولنوب قالان ایکی بچق تربیع اولنسه دوائر متوازیه نك عددی حاصل اولور زیرا که بش اقلیمك اون دائره سی اولور وباقیلری بو کا قیاس ایله بولنور پس خط استوادن عرض تسعین شماله وارنجیه دك اقالیمك احوالی نه اطوار ایله بیلندیسه عند المتأخرین سمت جنوب احوالی دخی بعینه او منوال اوزره بیلنور یعنی انده هم اوتوز اقلیم تقسیم اولنور زیرا که یکی دنیانك نصفی خط استوادن جنوب سمتنده واقع اولمشدر مثلا ربع مسکونك خط استوادن جانب جنوبیده اقلیم اولده جبال قمردن مرور ایدوب منبع نیل مبارکدن عبور ایدر واقلیم ثانی انقلاب شتوی التندن بکوب قورتنش بورننه اوغرار زیرا که متأخرون اول طرفده اوتوز اوچ درجه عرضنده نیجه مملکتلری بولمشلردر واهالیسی جمله عابد اصنام اولمشلردر پس جمیع اقالیمك اعدادی ودوائر متوازیه لری واطول نهارلری وعرضلری ومسافه لری بو جمله نك اعدادی بلنمك مراد اولنورسه جدولندن معلوم اولور والله اعلم بما فی ملکه (نوع سادس) امزجهٔ مساکن وبلادی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت دیمشلردرکه آب وهوا اراضی مختلفه ایله مجاور وممتزج اولدیغندن اختلاف مساکن حسبیله مختلف اولمشدر وقدرت باری ایله انواع تأثیراتندن مزاج ارض ایله متحد بولنوب آب وهوا اکا تبعیت قیلمشدر وهر ارضك مزاجی بشقه بر طرزدا ولدیغیچون هر بلد کندی اهلنی کندی مزاجی مقتضاسنجه تربیت ایلمشدر اما مساکن حاره نك مزاجی کندی اهلنی اسود وشعری قوریجق وهضمی ضعیف وتحللی قوی وکثیر ورطوبتی قلیل وقلوبی توحیل وابدانی تلیین واختلاط وهرمی تعجیل ایتمشدر بلاد حبش کبی زیرا که انلرك ساکنلرینك عمری انجق اوتوزسنه یه کتمشدر بیك نادر اولورا اولکه یاشی قرق یله یتمشدر واما مساکن بارده نك مزاجی کندی اهلنه شجاعت وقوت بخش ایدوب هضمی اسان وراحت قیلمشدر پس بومساکن بارده رطب

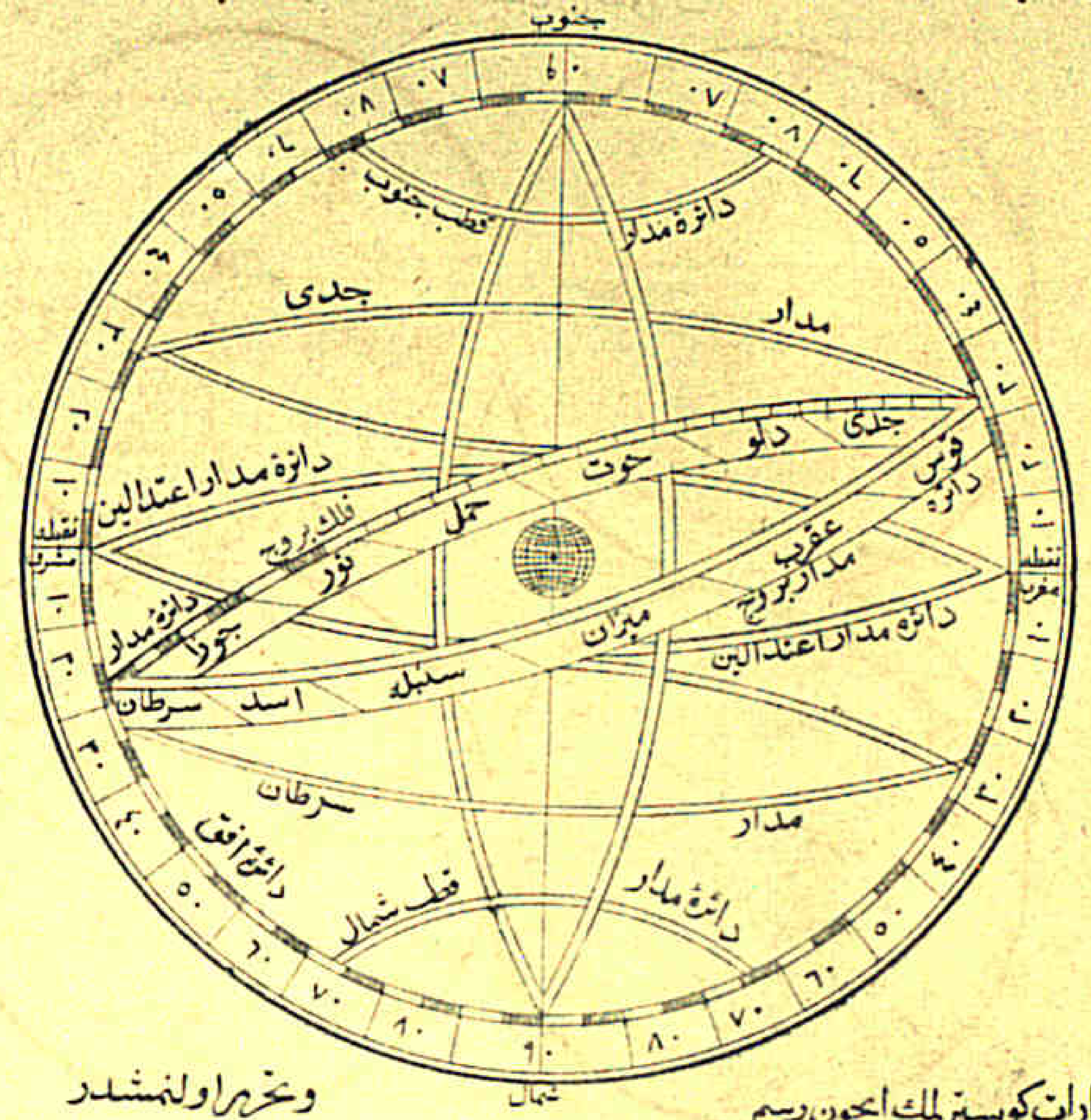
دنی اولدیسه کندی اهالیسی ملحم ومجسم وسمین وعریض ایدوب عموما بدنلری طراوت ونزاکت بولوب ابیض
وبراق اولمشدر صیفلری معتدل اولوب شتالری برودتی شدت بولمشدر واما مساکن رطبه نك مزاجی کندی
اهالیسی کوزل یوزلی ونرم سوزلی ایدوب انلره استرخا ومعتدل صیف وشتا ویروب حمی وباسور وامهال
وقروحلرین کثیرا ایتمشدر واما مساکن یابسه نك مزاجی کندی اهالیسنك جلود وامزجه ودماغلرین یابس ایدوب
صیفلرین حار وشتالرین بارد ایلمشدر واما مساکن عالیه نك مزاجی کندی ساکنلرینه صحت وقوت ویروب اکثرین
حسن خلق ایله مسرور وعلم وکمال ایله معمور وحسن وجمال ایله منور وطول بقا ایله معمر ایتمشدر واما مساکن
غائره نك مزاجی کندی محبوسلرینه رمد وکدا ایچنده ماء راکد غیر بارد ویروب انلری هواسیله محموم وکدا قتیله
مغموم وادراکلرین قلیل وامزجه لرن علیل ایتمشدر واما مساکن حجریه منکشفه نك مزاجی کندی مجاورلرینك
بدنلرین قوی وشعرلرین کثیر وقامتلرین قصیر ایدوب اکثرین ذکی ورشید وصیفلرین حار وشدید ایتمشدر وانلرده
یبوست ومهر غالب اولمغله حرب وضربه طالب اولمشلردر واما مساکن جبلیهٔ ثلجیه نك مزاجی بلاد باردهٔ
سائره کبی کندی اهالیسی تربیت ایدوب ثلجی باقی اولدیجه ریاح طیبه سیله انلری مطیب ایتمشدر واما مساکن
بحریه نك مزاجی کندی اهلنه حر وبردوتی معتدل ایدوب رطوبتی یبوستی اوزرینه غالب ایتمشدر واما مساکن
شمالیه نك مزاجی بلاد بارده وفصول بارده احکامنده اولوب کندی اهالیده امراض عصری کثیر وباطنلرنده
اجتماع اخلاطی قلیل ایتمشدر واول بلادك ساکنلرینك هضملری قوی وعمری طویل اولمشدر زیرا که انلرك
اکثری یوز یاشدن زیاده عمر وبقا بولمشدر وانلرده قلت تحلیل وکثرت امتلای عروق اولمغله طمرلری صنفجر اولوب
رعافی کثیر اولمشدر وقروحلری قلیل اولوب تیز شفا بولمشدر وبدنلری قوی وقانلری صافی ویورکلری حرارتلی
اولدیغندن اکثری اوصاف سباع ایله طولمشدر واما مساکن جنوبیه نك مزاجی بلاد حاره وفصول حاره
احکامنده اولوب اکثر میاهی مر ومالح بولنمشدر واهالیسنك رؤسی مواد رطبه ایله ممتلی وحواسی علیل واعضالری
سست واشتهالری قلیل ومعده وشهوتلری ضعیف مشاهده اولنمشدر وقروحلری عسرتله شفا بولوب وعورتلری
امراض ایله احمالن ضایع ایدوب ولدلری قلیل وحیضلری کثیر اولور وجمله سنه صرع وانواع حمی اصابت
ایدوب رمد رطب ایله دم باسور استیلا ایتمشدر حتی اوتوز یاشنی تجاوز ایدن مفلوج اولوب کتمشدر واما مساکن
شرقیه که مشرق کشاده اولان بلادك مزاجی صحیح وخوش بولنمشدر زیرا که آفتاب عالمتاب اول بلادك
اهالیسی اوزرینه طلوع ایدوب هوالرین معتدل وصافی قیلمشدر واما مساکن غربیه که شرقیه نك عکسی
اولمشدر اول بلادك مزاجی رطب وغلیظ قالمشدر زیرا که بلاد غربیه اهالیسی اوزرینه شمس اول نهارده شعله
صالمز تام ترتفع اولوب اطرافی تسخین ایتمدکجه اوزرلرینه کلمز پس انلرك برودتی ایلی عقبنجه شمس اوزرلرینه
نجاة ایله طلوع ایدوب اول آن ایچنده حرارتیله مستولی اولدیغندن اوخلقك حلق بلغمله طولمشدر خصوصا
فصل خریفده صوتلری کسلوب بوغنق اولمشدر پس بیان اولنان مساکن ممدوحه نك برین اختیار ایدوب توطن
مراد ایلین اهل سیاحته لازمدر که ابتدا اول ارضك مزاجنی وارتفاع وانخفاضده وانکشاف واستتارده
اولان وخواصنی اول بلدك مجاوری بولنان جبال ومعادن وبخارلك امزجه وجهاتنی بیلوب اندن اهل بلدك
مرضنده وصحتنده وهضم وشهوتنده وحسن وصورتنده وخلق وسیرتنده ومشرب وعادتنده ومذهب وعقیده ده حکم
اغلبیتله احوالن تجربه قیلسون بعده بنالرینك خارجی واسع وداخلی عالیمیدر وابواب وروزنه لری سمت مشرقه
کشاده یا طرف شماله نهاده میدر بیلسون زیرا که شروط بنادندر که برون خانه واسع ودرونی عالی وابواب
وروزنلری یا مشرقه یا شماله مفتوح ومتوالی اوله تا که یم باد صبا ونسیم شمال اول خانه یه طوله وانکله بیت
معمور اولوب اهل بیت اندن دمبدم حیات جان بوله وکوکلری خوش اولوب بدنلری صحت وعافیتده قاله پس
امور بناده اهم والزم اودر که نسیم سحری وباد شمالی درون خانه یه داخل وشعاع شمس ارضنه واصل وهواسنك
صلاحی شمس مشرق ایله حاصل اوله حتی اکه لطیف ولطیف وجاری وبارد وعذب انهاری هبوبیله زائر
ومرورله مجاور اولان نسیم اسحار ایله ندیم ویار اولوب اشتیاق ایله استنشاق ایتمك جانه صفا وجسمه شفا
وقلبه جلادر واشکال دوائر موعوده بونلردر که بو فصلك نهایتنده جمع ورسم اولنمق مناسب کورلمشدر

اشکال صورت

اشکال صورت

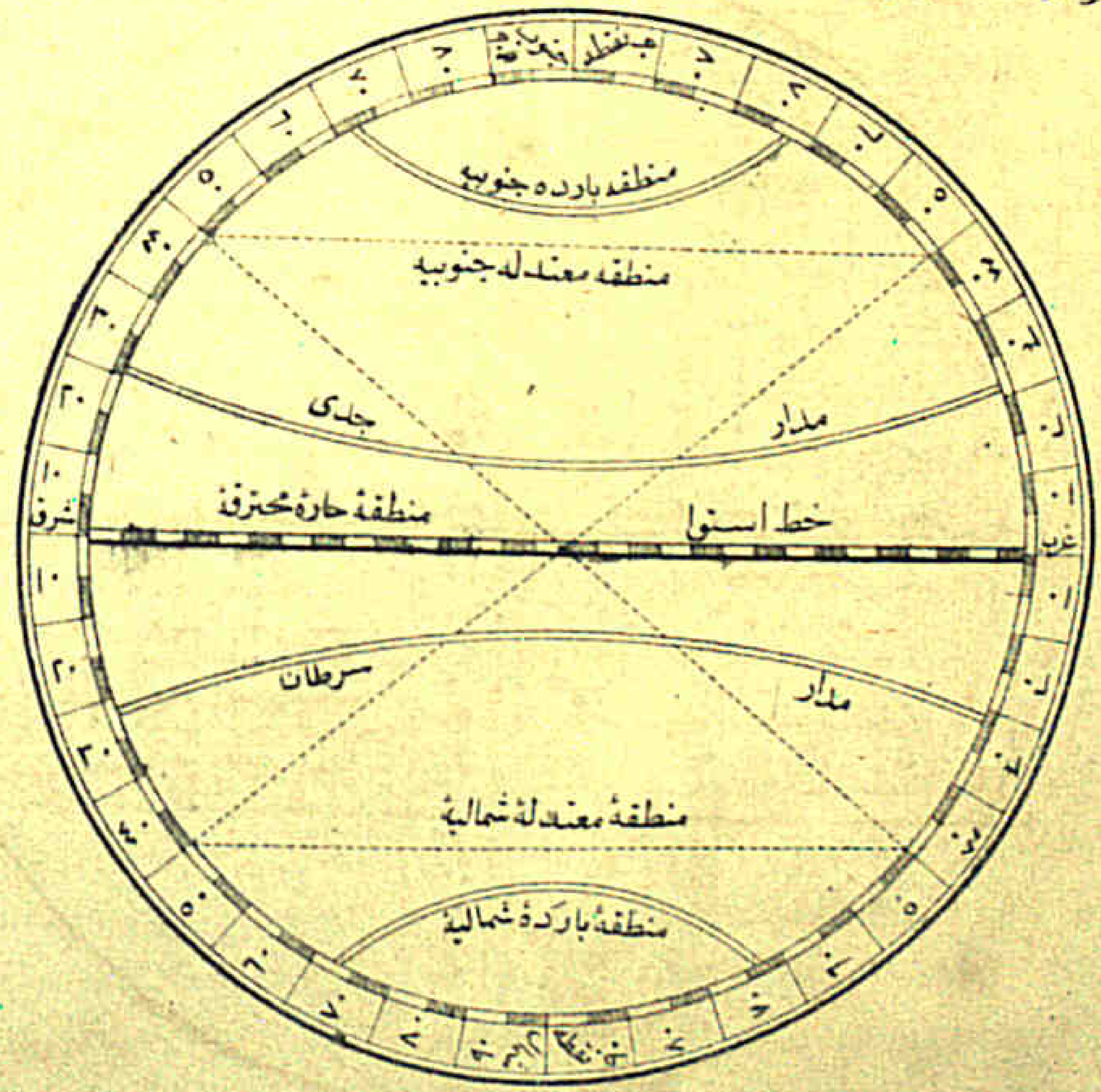

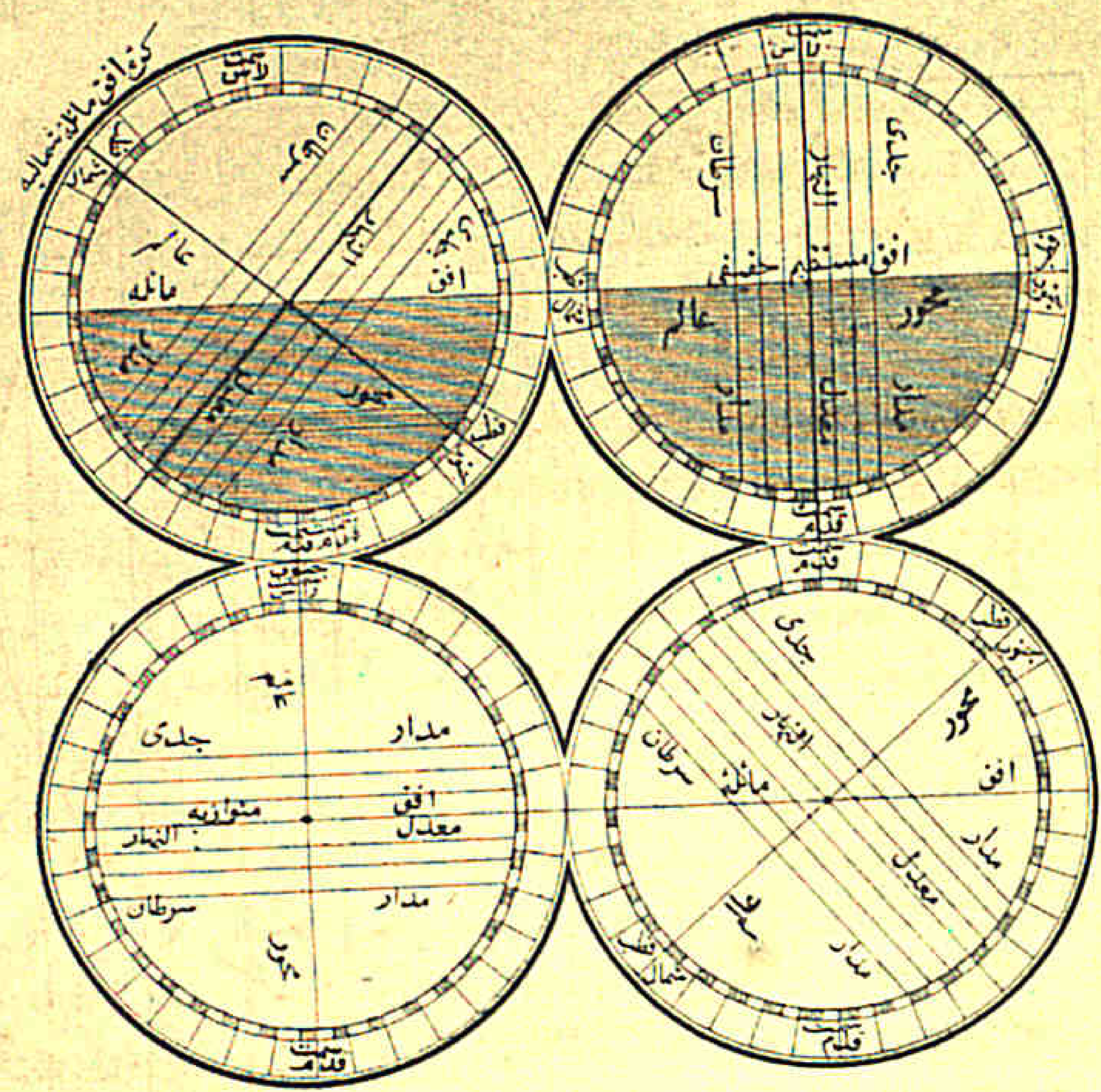
بو دائره هيئت عالمك شكل مسطحيدر كه فلك بروج

ومداراتى كوسترملك ايچون رسم وتحرير اولنمشدر

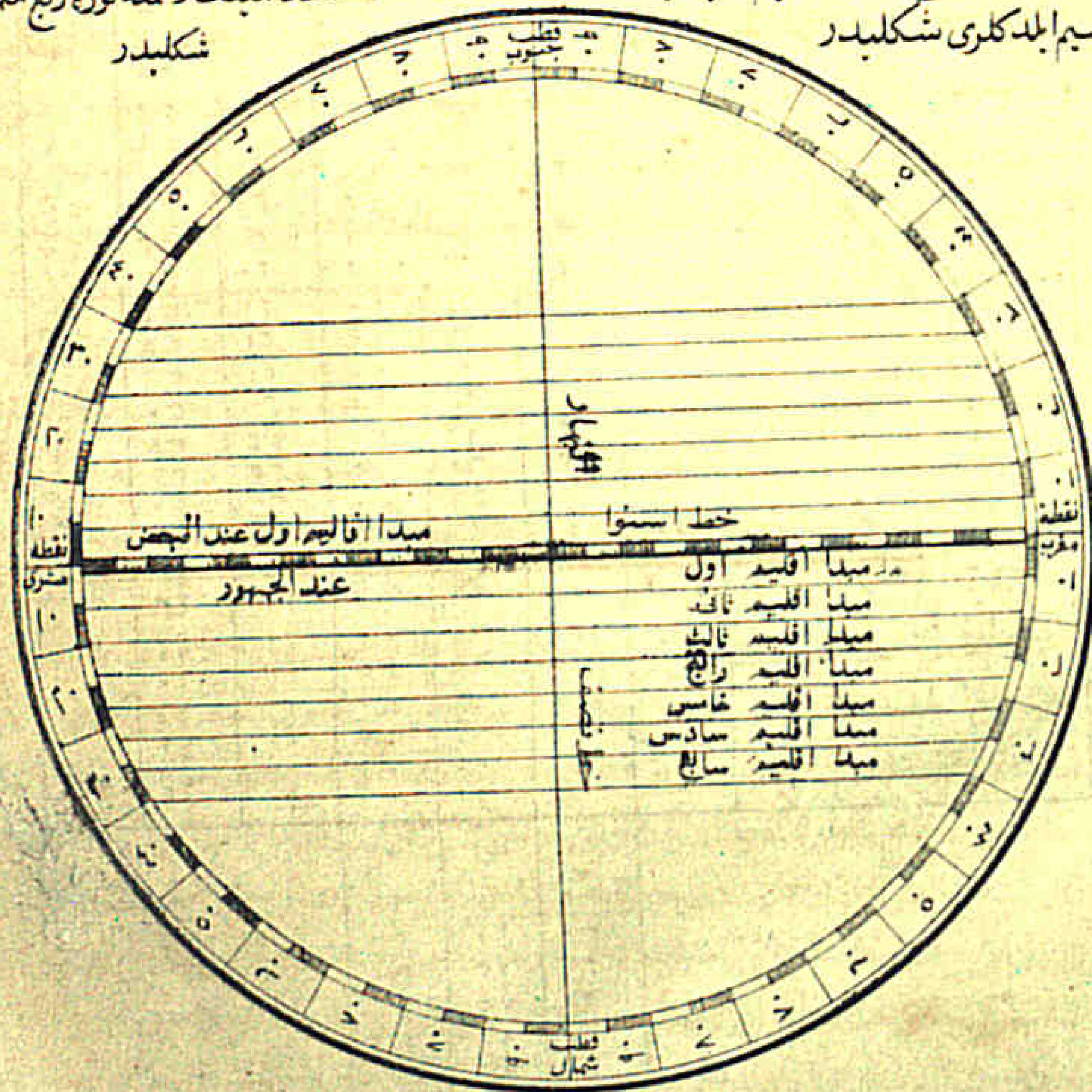
بو دائره كرهٔ ارضك دوائر خمسه ايله مناطق خمسه انقساميدر

حكماى قدمانك ربع معمورى اقاليم سبعه يه
تقسيم ايلدكلرى شكلبدر

متقدمينك زعمنه كوره ربع معمورك
شكلبدر

(فصل ثامن) دوائر طول وعرض ايله كرۀ ارضك شطرنج اياقى مثالى انقسامن وتعيين طول وعرض ايله وجه ارضده بولنان بلاد ومواضعك امكنه وجهتلرينك وبرى برلرينه بعد وقرب وجهتله نسبتلرين ودائرۀ هنديه ايله خط زوال وخط اعتدال وسمت قبله استخراجن وقطب عالمك سمتنه بولنان كوكب جديك ارتفاع وانحطاطيله درجات ارضك مسافه سى مقدارين وانك معرفتيله كرۀ زمينك دائرۀ قطر ومساحه سى استعلامن وبر وبحرى كيل وسير ايله اجزاى مسافاتن وربع مسكونك مثلثات بروج ايله سبعۀ سياره يه منسوب اولان بلاد وجهاتن وزمانك اون ايكى حيوان اوزرينه دورانندن يريوزنده اولان تأثيراتن التى نوع ايله حكيمانه بيان وعيان ايدر (نوع اول) دوائر طول وعرض ايله كرۀ ارضك شطرنج اياقى كبى انقسامن وتعيين طول وعرض ايله وجه ارضده اولان بلاد ومواضعك امكنه وجهتلرين وبرى برلرينه بعد وقرب وجهتله نسبتلرين بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل هيئت واهل هندسه كرۀ ارض اوزرنده اون سكز دائرۀ نصف نهار وخط استوادن شمال وجنوبه سكز دائرۀ عرض رسم وفرض ايدوب منوال مذكور اوزره هر دائره يى اوجيوز التمش درجه يه تقسيم ايتمشلردر پس دوائر نصف نهار ايله درجات طول وخط استوايه متوازى اولان دوائر عرض ايله درجات عرض متبين اولوب هر ايكى دائره ما بينى حساب شطرنجى وضرب ايله اوندرجه مسافه متعين اولمشدر وابتداى عرض اقليم وعرض بلد خط استوادن ايكى جانبه اختيار واعتبار اولنمشدر برى عرض شمالى وبرى عرض جنوبى بولنمشدر وابتداى طول اقليم وطول بلد اعتبار اولنان محيط غربيده جزائر خالداتك دائرۀ نصف نهار ايله دائرۀ معدل نهارك نقطۀ تقاطعندن بلد مفروضك دائرۀ نصف نهار ايله دائرۀ معدل نهارك نقطۀ تقاطعى مياننده معدلدن واقع اولان قوس اول بلدك طولى بيلنمشدر وعرض بلد نقطۀ سمت رأس بلد ايله معدل اراسنده اول بلدك نصف نهارى دائره سنده واقع اولان قوسه اطلاق اولنمشدر وبو عرض بلدكرك جنوب وكرك شمال سمتنده اولان قطب عالمك ارتفاعنه وخلاف سمتى قطبينك انحطاطنه مساوى بولنمشدر وبو تعيين طول وعرض ايله وجه ارضده واقع اولان بلاد ومواضعك امكنه وجهتلرى وبرى برلرينه بعد وقرب وجهتله اولان نسبتلرى تقريبا بيلنمشدر اما ايكى بلد برى برينك نه سمتنده بولندقلرى ظاهردر مثلا بلدۀ طيبه مصر ارضرومك جزائر خالداتدن طولى يتمش يدى درجه وخط استوادن عرضى تقريبا قرق درجه دردينلوب مصرك طولى التمش اوچ درجه وعرضى اوتوز درجه دردينلدكده مصر ارضرومك غرب وجنوبى جهتنده وارضروم مصر قاهره نك شرق وشمالى سمتنده بولنديغى بيلنور زيرا كه طول مصر ارضرومدن ناقص اولديغندن غربى وعرضى ناقص اولديغندن جنوبى واقع اولمق لازم كلور وطول ارضروم اندن زياده بولنديغندن شرقى وعرضى دخى زائد اولديغندن شمالى بولنمق لازم كلور واما ايكى بلد آراسنده بولنان مسافه نه قدر بعد اولديغى بلنمك مراد اولنسه قاعده سى بودركه ابتدا نظر اولنور اكر ايكى بلدك عرضى موافق وطولى مغاير ايسه تفاوت ما بين الطولين بعد ما بين البلدين اولور ارضروم ايله توقادكبى واكر ايكى بلدك طولى موافق وعرضى مغاير بولنديسه بو صورتده هم تفاوت ما بين العرضين بعد ما بين اولور ارضروم ايله موصل كبى واكر ايكى بلد هم طولده وهم عرضده مختلف اولديلرسه بو صورتده بعد ما بين بر مثلث قائم الزاويه نك وترى اولوركه اول زاويه نك بر ضلعى بلد مسكونك دائرۀ نصف نهارندن بر قوسدر وبر ضلعى بلد مطلوبك دائرۀ عرضندن بر قوسدر وانك وترى بولنان ضلع ايكى بلدك سمت رأس نقطه لرندن مرور ايدن دائره دن ايكى بلد اراسنده واقع اولان قوسدر چونكه بو اضلاع ثلاثه دن ايكى ضلعك مقدارى معلوممزدركه اول طول وعرض تفاوتلريدر پس بو ايكى ضلع معلوم ايله وتر اولان ضلع مجهولك مقدارينى بيلكده طريق اهون بودركه ايكى ضلع معلومك مربعنى جمع ومجموعك جذرنى اخذ ايدهرز كه ضلع مجهولك مقدار بدر وبعد ما بين البلدين اودر مثلا ارضروم رفعتلوم مصر قاهره ده تفاوت ما بين الطولين اون درت درجه وتفاوت ما بين العرضين اون درجه بولنمشدر واون درت ايله اونك مجموعى مربعى ايكيوز طقسان التى حساب اولنمشدر عدد محسوبك جذرى تقريبا اون يدى بولنمشدر پس ارضروم ايله مصرك ما بينى مسافه سى اون يدى درجه اولديغى محقق بيلنمشدر وباقى صورتلر بوكا قياس ايله بيلنور وبونكله سمت قبله دخى بولنور تكيم اول بوفصلده تفصيل اولنور وجمله نك دائره لرى فصل آخرنده كلور (نوع ثانى) دائرۀ هنديه ايله خط زوال وخط اعتدال وسمت قبله استخراجن بيلديرر (اى عزيز) معلوم

جدول اقاليم على راى المتأخرين

عدد اقاليم	عدد دواير	طول نهار اقاليم ساعت	دقيقه	عرض اقاليم درجه	دقيقه	مسافات اقاليم درجه	دقيقه	
٥٠	٠٠	١٢	٠٠	٠٥	٥٥	٥	٠٠	خط استوا
٥٠	٠٠	١٢	٠٠	٠٠	٥٥	٥	٠٠	مبداء
١	١ ٢ ٣	١٢ ١٢ ١٢	١٥ ٤٥	٤ ٨ ١٢	١٨ ٤٤ ٤٢	٨	٢٤	وسط نهايت
٢	٤ ٥	١٣ ١٣	٠٠ ١٥	١٦ ٢٠	٤٢ ٣٣	٧	٥٠	وسط نهايت
٣	٦ ٧	١٤ ١٤	٣٠ ٤٥	٢٣ ٢٧	١٠ ٣٦	٧	٣	وسط نهايت
٤	٨ ٩	١٤ ١٤	٠٠ ١٥	٣٠ ٣٣	٤٧ ٤٥	٦	٩	وسط نهايت
٥	١٠ ١١	١٥ ١٥	٣٠ ٤٥	٣٦ ٣٩	٣٠ ٤	٥	١٧	وسط نهايت
٦	١٢ ١٣	١٥ ١٥	٠٠ ١٥	٤١ ٤٣	٢٢ ٣٣	٤	٣٠ ٨	وسط نهايت
٧	١٤ ١٥	١٦ ١٦	٣٠ ٤٥	٤٥ ٤٧	٢٩ ٢٠	٣	٤٨	وسط نهايت
٨	١٦ ١٧	١٦ ١٦	٠٠ ١٥	٤٩ ٥٠	١ ٣٣	٣	١١	وسط نهايت
٩	١٨ ١٩	١٧ ١٧	٣٠ ٤٥	٥٢ ٥٣	٤٨ ١٧	٢	٣٤	وسط نهايت
١٠	٢٠ ٢١	١٧ ١٧	٠٠ ١٥	٥٤ ٥٥	٢٩ ٣٤	٢	١٧	وسط نهايت
١١	٢٢ ٢٣	١٧ ١٧	٣٠ ٤٥	٥٦ ٥٧	٣٧ ٢٤	٢	٠	وسط نهايت
١٢	٢٤ ٢٥	١٧ ١٧	٠٠ ١٥	٥٨ ٥٩	٢٩ ١٤	١	٤	وسط نهايت
١٣	٢٦ ٢٧	١٩ ١٩	٣٠ ٤٥	٥٩ ٦٠	٥٩ ٤٠	١	٢٩	وسط نهايت
١٤	٢٨ ٢٩	١٩ ١٩	٠٠ ١٥	٦١ ٦١	١٨ ٥٣	١	١٣	وسط نهايت
١٥	٣٠ ٣١	٢٠ ٢٠	٣٠ ٤٥	٦٢ ٦٢	٢٥ ٥٤	١	١	وسط نهايت
١٦	٣٢ ٣٣	٢٠ ٢٠	٠٠ ١٥	٦٣ ٦٣	٢٣ ٤٦	.	٥٢	وسط نهايت
١٧	٣٤ ٣٥	٢١ ٢١	٣٠ ٤٥	٦٤ ٦٤	٦ ٣٠	.	٤٤	وسط نهايت
١٨	٣٦ ٣٧	٢١ ٢١	٠٠ ١٥	٦٥ ٦٥	٤٩ ٦٠	.	٣٦	وسط نهايت
١٩	٣٨ ٣٩	٢٢ ٢٢	٣٠ ٤٥	٦٥ ٦٥	٢١ ٣٤	.	٢٩	وسط نهايت
٢٠	٤٠ ٤١	٢٢ ٢٢	٠٠ ١٥	٦٦ ٦٦	٤٧ ٥٧	.	٢٢	وسط نهايت
٢١	٤٢ ٤٣	٢٣ ٢٣	٣٠ ٤٥	٦٦ ٦٦	٦ ١٤	.	١٧	وسط نهايت
٢٢	٤٤ ٤٥	٢٣ ٢٣	٠٠ ١٥	٦٦ ٦٦	٢٠ ٢٥	.	١١	وسط نهايت
٢٣	٤٦ ٤٧	٢٣ ٢٣	٣٠ ٤٥	٦٦ ٦٦	٢٨ ٣٠	.	٥	وسط نهايت
٢٤	٤٨ ٤٩	٢٣ ٢٤	٠٠ ٠٠	٦٦ ٦٦	٣١	.	٠	وسط نهايت

عدد ماه	درجه	دقيقه
١	٦٧	١٥
٢	٦٩	٣٠
٣	٧٣	٢٠
٤	٧٨	٢٠
٥	٨٤	١٠
٦	٩٠	١٠

اولـوبکه اهل هیئت واهل هندسه حکمای هند ایجادی بولنان دائرهٔ هندیه‌دن خط زوال اولان خط نصف
نهاری وخط اعتدال اولان خط مشرق ومغربی وجهت مکه اولان سمت قبله‌یی استخراج ایتمشلردر اما خط
زوال وخط اعتدالی استخراجك برطریقی بودرکه ابتدا ارضی اویله مستوی ایدرسنکه وسطنه صو دوکلسه
جهات اربعه‌سنه برابر جریان ایدر بعده اندن بعد ایله اولورسه بر دائره رسم ایدوب مرکزنده برمقیاس قائم
نصب ایدرسنکه دائره‌نك ربع قطری قدر اوله وانك قائم اولدیغنی شاقول میزانله یا محیط دائره‌نك اوچ موضعندن
مابین رأس مقیاس برابر اولمغله بولورسن وقبل الزوال منتظر ومراقب اولورسن تاکیم رأس ظل مقیاس اول
دائره‌یه دخولی عندنده مغرب سمتندن محیطه واصل اولدیغی نقطه‌یی نشان ایدوب بعد الزوال انك دائره‌دن
خروجی وقتنده مشرق طرفندن محیطه واصل اولدیغی نقطه‌یی علامتله‌یه‌لورسن پس اول ایکی نقطه ما بیننده
محیط دائره‌نك شمالی بولنان قوسی تنصیف ایدوب اول منتصفندن برخط مستقیم اخراج ایدرسن ومرکزه
اوغرادوب محیطه دکین کیدرسنکه خط نصف نهار اودر وظل مقیاس اندن زائل اولدقده ابتدای وقت ظهر
اولور وبو خط اول دائره‌یی ایکی نصف ایدر پس انلرك منتصفلرندن برخط مستقیم اخراج ایدرسنکه اول خط
نصف نهاری مرکز عندنده زوایای قائمه اوزره قطع ایدر پس خط مشرق ومغرب اودر وبو عمل اطول ایامده
اصح اولور زیرا که مدخل ظل ایله مخرجنده اصلا تفاوت اولمزو طریق اخری بودرکه شمس منیر ایکی نقطهٔ
اعتدالك برنده ایکن بو استخراج مراد اولنسه همان طلوع شمسك یا غروبنك ظلی استقامتی اوزره نقطهٔ افق
برابرندن چیقوب دائرهٔ هندیه‌نك مرکزینه اوغرایوب محیطنه واصل اولان خط بعینه خط مشرق ومغربدرکه
انکله مرکز عندنده زوایای قائمه اوزرینه تقاطع ایدن خط اول خط نصف نهاردرکه خط زوالدر واما سمت قبله
بیلنمك ایچون دائرهٔ هندیهٔ مرسومه‌نك محیطنی اوچیوز التمش قسمه تقسیم ایدرسنکه هر ربعی طقسان قسم
اولور وانی افق بلد مسکون فرض ایدوب سمت قبله انك قنغی نقطه‌سی اولدیغن بولورسنکه اکا توجه ایدن کعبه‌یه
توجه ایتمش اولور پس اول نقطهٔ مطلوبه‌نك مذکوره‌یی بیانك طریقی بودرکه ابتدا مکهٔ مکرمه‌نك طولی محیط
غربیده مقدم معموره حالا بحر ایله مغمور اولان جزائر خالداتدن یتمش یدی درجه اولدیغن بیلورسن وعرض
خط استوادن یکرمی ایکی درجه اولدیغن بولورسن بعده بلد مسکونك طول وعرضن جزائرمن بوره‌دن وخط
مذکوردن آلورسن اکر طول بلد طول مکه ایله مساوی کالوب عرض بلد عرض مکه‌دن زیاده اولورسه اول
بلدك سمت قبله‌سی خط نصف نهارنك افق محیطنه واصل اولدیغی نقطهٔ جنوبدرکه انده مصلی نقطهٔ جنوبه
توجه ایلسه طوغری قبله‌یه توجه ایتمش اولور بلده من ارضروم کبی زیرا که بلده من مکهٔ مکرمه‌نك نقطهٔ
شمالنده واقع اولمشدر واکر طول بلد طول مکه ایله موافق اولوب عرض بلد عرض مکه‌دن نقصان اولورسه
اول بلدك سمت قبله‌سی نصف نهارنك محیط افقه ملاقی اولدیغی نقطهٔ شمالدر مکهٔ مکرمه‌نك نقطهٔ جنوبنده
واقع اولان بلدیمن کبی واکر عرض بلد عرض مکه ایله برابر کلوب طول بلد طول مکه‌دن زیاده اولورسه اول
بلدك سمت قبله‌سی خط مشرق ومغربك محیط افقه متصل اولدیغی نقطهٔ مغربدر واکر عرض بلد عرض
مکه ایله مساوی اولوب طول بلد طول مکه‌دن ناقص کلورسه اول بلدك سمت قبله‌سی خط مشرق ومغربك
محیط افقه ملاقی اولدیغی نقطهٔ مشرقدر وبو ایکی صورت اخیره‌ده معرفت سمت قبله‌نك برطریقی دخی بودرکه
شمس برج جوزانك سکزنجی درجه‌سنده یا برج سرطانك یکرمی اوچنجی درجه‌سنده بولندیغی کونده طول
مکه ایله طول بلد ارا سنده اولان تفاوتك هر اون بش درجه مسافه ایچون برساعت وهر بر درجه مسافه‌سی
ایچون درت دقیقه اخذ ایدوب مترصد اولورسن اکر طول بلد طول مکه‌دن زیاده ایسه شمس اول کونده
نصف نهاری ساعات ودقایق مأخوذه مقداری عبور ایلدکده ظل مقیاس اول حینده سمت قبله خطنده
واقع اولمش بیلنور وقبلهٔ بلد جهت ظلك خلافنده طوغری بولنور بلاد عمان کبی واکر طول بلد مکه‌دن
نقصان ایسه شمسك اول کونده نصف نهاره کلمسنه ساعات ودقایق مأخوذه قدر قالدقده ظل مقیاس اول
ساعتده سمت قبله خطنده واقع اولور وقبله ینه جهت ظلك خلافنده کلور بلاد سودان کبی زیرا که شمس
اون ایکی درجهٔ مذکوره‌ده بولندیغی کون سمت رأس اهل مکه‌یه کلور بولنمشدر واکر طول وعرض بلد طول
وعرض مکه‌دن زیاده بولنورسه محیط دائرهٔ هندیه‌نك نقطهٔ جنوبندن بدأ ایدوب ایکی طولك بیننده بولنان

فضل قدر نقطهٔ مغرب سمتنه طوغری عد ایدرسن ونقطهٔ شمالندن هم غربیه‌ینه اول قدر صایوب ایکی نهایتك
مابینی برخط مستقیم ایله وصل ایدرسن زیرا که مرکز دائره اولان بلد مفروضمزدن مکهٔ مکرمه غربی بولنمشدر
ودائره‌نك نقطهٔ مغربندن ایکی عرضك بیننده بولنان فضل مقداری نقطهٔ جنوبه طوغری ونقطهٔ مشرقندن
کذلك عد ایدوب ایکی نهایت مابینی ینه خط مستقیم ایله وصل ایدرسن زیرا که بلد مفروضمزدن مکهٔ مکرمه
جنوبی واقع اولمشدر وبو ایکی خط لا محاله بری بریله تقاطع ایدرلر پس مرکز دائره‌دن برخط اخراج ایدوب
اول نقطهٔ تقاطعه اوغرادوب محیطنه واصل ایدرسنکه سمت قبله اول خطك محیطه متصل اولدیغی نقطه‌در
وانکله نقطهٔ جنوبك ما بیننده محیط افقدن بولنان قوس بلد مفروضك انحراف قبله‌سی قوسیدرکه انده مصلی
نقطهٔ جنوبدن مغربه اول قوس مقداری منحرف اولمق لازمدر تاکیم قبله‌یه توجه ایتمش اوله پس بو صورتده
سمت قبله جنوب وغرب ارا سیدر بلاد عجم کبی واکر طول وعرض بلد طول وعرض مکه‌دن ناقص بولنورسه
منوال مذکور اوزره نقطهٔ جنوب وشمالدن مشرق سمتنه فضل طولی کیل ایدوب نقطهٔ مشرق ومغربدن
شمال سمتنه فضل عرضی صایوب خطلرله وصل ایدوب عملی تمام ایلدکده بو صورتك سمت قبله‌سی شمال وشرق
آراسی اولور بلاد حبش کبی واکر طول بلد طول مکه‌دن ناقص وعرض بلد عرض مکه‌دن زائد بولنورسه
نقطهٔ جنوب وشمالدن مشرقه فضل طولی ونقطهٔ مشرق ومغربدن جنوبه فضل عرضی عد وخطلرله وصل واتمام
عمل اولنسه بو صورتده سمت قبله جنوب وشرق آره‌سی اولور بلاد روم کبی واکر طول بلد طول مکه‌دن زائد
وعرض بلد عرض مکه‌دن ناقص بولنوب نقطهٔ جنوب وشمالدن مغربه فضل طولی ونقطهٔ مشرق ومغربدن
شماله فضل عرضی عد وخطلرله وصل وعمل تکمیل اولنسه بو صورتده سمت قبله شمال وغرب اراسی اولور
اما طول وعرض بعض بلدان بو فصل آخرنده عیان اولور (نوع ثالث) قطب عالم قربنده بولنان جدی تسمیه
اولنان ثابته‌نك ارتفاع وانحطاطیله درجات ارضك مسافهٔ بعدی مقدارین وانکله کرهٔ زمینك دائره وقطر
ومساحه‌سی قیاسن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولـوبکه اهل هیئت واهل هندسه قیاسی اوزره مسافهٔ
منطقهٔ کرهٔ زمین که مجموع بر وبحردر تقریبا یکرمی درت بیك میل اولدیغی مقرردر پس مسافهٔ قطری اکا قیاس
ایله یدی بیك التیوز التی میل بولنمشدر ونصف قطری اوچ بیك سکز یوز اون سکز میل بیلنمشدر ومسافهٔ مساحهٔ
جمیع سطح کرهٔ زمین تقریبا یکرمی بش بیك کره بیك واوچیوز التمش اوچ بیك والتی یوز اوتوز التی فرسخ
حساب اولنمشدر وسلم سماده بو قیاس اوزره ابعاد واجرام علویه دخی تعیین قیلنمشدر ونصف قطر ارض مقیاس
وذراع اولمق اوزره مرکز عالمدن فلك قمرك سطح مقعری بعدی بالاده بیان اولندیغی اوزره تقریبا اوتوز ایکی
نصف قطر ارض قدر اولدیغی اربعهٔ متناسبه قاعده‌سیله دخی ضبط اولنمشدر چونکه افلاك وارض اوزرنده
اثبات وفرض اولنان دوائرك جمله‌سی اوچیوز التمش درجه‌یه وهر بر درجه التمش دقیقه‌یه قسمت قیلنمشدر پس
کرهٔ ارضك بر درجه مسافه‌سی قاچ میل براولور انی تعیین ایچون ارباب هندسه نیچه صحراده قیاس ومساحه
ایدوب بر درجه‌یی التمش التی میل وثلثان میل بولمشلردر وبو قیاسی اول طریقله قیلمشلردر که بر صحرای
هموار بی پایانك بر یرنده بر علامت نصب ایدوب کیجه اندن کوکب جدی که ثابته‌دندر قازق دیرلر انك
ارتفاعن ربع واسطرلاب ایله الشلردر پس اول مکاندن ایکی طائفه خط مستقیم اوزره حرکت ایدوب بر طائفه
نقطهٔ جنوبه طوغری کیدوب بری نقطهٔ شماله طوغری کتمشلردر کیجه اولدقجه اول ایکی طائفه کوکب مرقومك
ارتفاعن الوب کوندز اولدقجه استقامتلری راهی اواشلردر کواکب ثابته‌نك محل علامتده اولدقلری ارتفاعندن
جنوبیلره بر درجه نقصان وشمالیلره بر درجه زیاده اولمغله تفاوت ایلدیکی ایکی محلده ساکن اولمشلردر
وهر برنده بر علامت نصب ایدوب ایکی طرفدن اوچ علامت ما بینی کیل ایدوب ایکی مسافه‌یی بربرابر التمش
التی میل وثلثان میل بولمشلردر بعده اول ایکی طائفه اول ایکی محل تفارقدن ینه شمال وجنوبه استقامت
اوزره کیدوب اول علامات اراسنك امیال مذکوره‌سی عددنجه مسافه کیل ایدوب نهایتنده قالمشلردر
وکیجه اولدقده ایکی طائفه ینه کوکب مرقومك ارتفاعن الشلردر ینه تماما بر درجه صعود ونزول ایله
تفاوتنی بولمشلردر پس التمش التی وثلثان میلی اوچیوز التمشه ضرب ایله تمام دائره‌یه واندن قطره واندن
نصف قطره واندن شبهه‌سز جمیع مسافهٔ کره‌یه واقف اولمشلردر وبو قیاسی وجه مشروح اوزره نیچه ملوك

امتحان ایدوب مطابق بولمشلردر (نوع رابع) بر و بحری کیل و سیر ایله اجزاء مسافاتی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم
اولسونکه اهل هیئت و اهل هندسه اتفاق ایله دیمشلردرکه بو عنصر ارض و ما من حیث المجموع کرهٔ واحده
یعنی بر مدور طوب شکلنده اولوب انک طولا و عرضا یعنی کرک غربدن شرقه و کرک جنوبدن شماله وسطنده
قوشاق مثالی فرض اولنان دائره اوچیوز آلتمش بر درجه یه تقسیم اولنمشدر و ارباب هندسه مسافه سی اوزره
بر بوزی و بدو و زجبال و اودیه سز فرض ایله ارضک بر درجه سی یکرمی ایکی فرسخدن زیاده جه بولنمشدر و هر فرسخ
اوچ میل و هر میل اوچ بیک ذراع و هر ذراع اوتوز ایکی اصبع و هر اصبع آلتی اربه بطن ظهره ملاصق تقدیر
اولنمشدر پس بو تقدیرجه کیل معهود اوزره ارضک بر درجه سی آلتمش آلتی میل و ثلثان میل بیلنمشدر و حساب
ذراع ایله بر فرسخ بر طقوز بیک ذراع بولنمشدر و ارضک بر درجه سی پیاده سیر ایله اوچ مرحله قیلنمشدر و بر مرحله
یدی بچوق فرسخ مسافه تعیین اولنمشدر و بر فرسخ یرمشی اقدام ایله بر ساعتده قطع اولندیغی تجربه قیلنمشدر پس
بر کونده قطع اولنان مسافه یکرمی ایکی بچوق میل بولنمشدر و ارضک بر درجه سی مسافه سی تمام یوز بیک آدیم
و هر بر آدیم درت قدم و هر قدم اون التیشر برمق حساب اولنمشدر و بحر محیطک کنارلرنده و کورفزلرنده و قره ده
اولان کوچک دکزلرده بولنان سفینه لرک معتدل سیری ایله بر کونده آلتمش میلدن زیاده مسافهٔ بحر قطع اولنوب
اهل دریا قتنده بر مجری تعبیر ایله بر درجه ارض فرض و تقدیر اولنمشدر اما حرکت کاربان و سیر عسکر کبی معتدل
سیر ایله بر درجهٔ ارض اوچ مرحله یه قسمت اولنمشدر مثلا ارضروم بر کتلزومدن بر کونده نردبان قریه سنه
حرکت ایتمک کبی اعتبار اولنمشدر و اکر سیر و حرکت بوندن سریع اولورسه اکا سیر متوسط دیرلر که بر درجهٔ
ارض انکله ایکی مرحله بولنمشدر مثلا سواد بحردلک بلدمرقومدن بر کونده اشقاله یه سیری کبی قیاس اولنمشدر
و اکر سیر حرکت بوندن دخی اسرع اولورسه بر درجهٔ ارض انکله بر مرحله اولوب مثلا بلدمرقومدن بوردن بر کونده
قریاقره قولاغه وارمق کبی تخمین اولنمشدر پس قسم اولده ثلث درجه و قسم ثانیده نصف درجه و قسم
ثالثده تمام بر درجه بر کونده قطع اولنور بولنمشدر و الحاصل طوب زمینک بر درجه مسافه سی حساب مذکور
اوزره یوز بیک آدیمدر ارتق دکلدر و ایکیوز بیک ذراعدن زیاده دکلدر زیرا که بر ذراع ایکی قدمدر که یاریم آدیمدر
پس قاعدهٔ مرقومه یه صرف ذهن ایدن ارباب البابه تراب و مادن عبارت اولان طوب زمینی هموار یعنی جبال
و بحار فرض اعتبار ایله دائرا مادار خط مستقیم اوزره سیر ایدن دوار اتمام دوراندن نه مقدار زمانه محتاج
اولدیغی ظاهر و نمایان اولمشدر * مثلا بلدهٔ طیبه مزارضروم رفعتلزوم بو امر موهوم اولان ذهاب و قدوم
ایچون مبدأ معلوم و نشان مرسوم فرض اولنوب طوب زمینی طولا سیر ودور ایتمک نیتیله بر کیمسه بلدمرقومدن
حرکت و غربه عزیمتله توقاتدن و اناطولیدن و استانبولدن و روم ایلندن و فرنکستاندن مرور و یکی دنیادن
عبور ایدوب سیر شمسه تابع اوله رق چین و ماچینه واصل اولور فعلی هذا اندن هند و سند و ترکستاندن و سمرقند
و بخارا و توراندن مرور ایله نصف جنوب بحر شیرواندن عبور ایله آیالت کنجه و رواندن ینه بلد ارضرومه
واصل اولور و بو مرادی حاصل اولور پس بر کیمسه بزه نسبت غربدن کیدوب شرقدن کلمش اولور کذلک طوب
زمینی عرضا سیر و دور ایتمک مراد ایدن کیمسه بلده مزارضرومدن جنوب شماله عزیمتله قره دکزک ساحل
شرقیسندن فاش و ابازا و آزاقدن و مسقو دیارندن و کشف جدید اولان نوه زمله یرلرندن مرور و شمس منیر بروج
شمالیه ده ایکن قطب شمالی آلتندن عبور ایله بزه نسبت طبان طبانه و تحت الارض سیر ایدرک شمس منیر بروج
جنوبیه ده وارد قده قطب جنوبی یه واصل اولور ره فعلی هذا اندن بحر محیط ایله عبور و حبش مملکتندن و یمندن
و مکهٔ مکرمه دن و مدینهٔ منوره دن و بادیه دن مرور ایدوب موصلدن ینه بلدهٔ طیبه مزارضرومه واصل اولور
بو مرادهم حاصل اولور پس بو کیمسه شمالدن کیدوب جنوبدن کلمش اولور بو تقدیرجه طوب زمینی طولا
و عرضا بو طرز ایله سیر ودور ایتمک ضابطهٔ مذکوره مقتضاسی اوزره مشی معتدل بر له اولورسه تماما دوری بیک
سکسان قوناق اولور و مشی سوار بحردلک سیری کبی سریع اولورسه یدییوز یکرمی قوناق اولور و اولاق کبی
سرعتلی منزل ایله سیر اولنورسه اوچیوز آلتمش کونده تماما طوب زمین بر مقتضای علم هیئت و فن هندسه خط
مستقیم اوزره دائرا مادار سیر و دور اولنق ممکندر دیمشلردر * والله اعلم بحقیقة الحال (نوع خامس) ربع
مسکونک مثلثات بروج ایله سبعهٔ سیاره یه منسوب اولان بلاد و جهاتنی و اهالیسی اطوار و صفاتنی بیلدیرر

(ای عزیز) معلوم اولسونکه حکمای اسلام بو عالم کون و فساد ایچنده جاری اولان احوال و آثار حقیقتده
تأثیر فاعل مختار ایله اولدیغنی اثبات ایدوب دیمشلردرکه اجرام اثیریه و اوضاع فلکیه عالم عناصرده امر حق
ایله تأثیر ایدر حاله و کیم مؤثر حقیقی انجق رب الارباب در و افلاک و نجوم امثالی آلات و اسبابدر و بو عناصر
و موالیدک افلاک و نجومه ارتباط و انتسابی واردرکه اقالیم سبعهٔ حقیقیه ترتیب مذکور اوزره سبعهٔ سیاره یه
منسوب اولدیغندن غیری ممالک و بلدانک هر بر ایله اون ایکی برج آراسنده علاقه و ارتباط اثبات اولنمشدر
و بو علاقه بلادک مثلثات بروجه نسبتی بولنمشدر و مثلثات بروج بالاده کندی فصلنده تفصیل اولنوب درت
مثلث بولنمشدر اما اولکی مثلث بروج مذکره و ناریه و شمالیه درجهتلرده شماله دبورا سی بوکا نسبت
اولنمشدر بو بروج مذکوره بیوت شمس و مشتری و مریخ اولمغله بو مثلثک مدبری کوندز شمس و کیجه مشتریدر
و ایکنجی مثلث بروج مؤنثه و ترابیه و جنوبیه درجهتلردن جنوب ایله صبا ماینی بوکا منسوب بولنمشدر و بونلر
بیوت زهره و زحل و عطارد اولمغله بو مثلث مدبری کوندز زهره و کیجه عطارددر و اوچنجی مثلث بروج مذکره
و هوائیه و شرقیه در شماله صبا ماینی بوکا نسبت قیلنمشدر و بونلر بیوت زحل و عطارد اولمغله بو مثلثک مدبری
کوندز زحل و کیجه عطارددر و دردنجی مثلث بروج مؤنثه و مائیه و غربیه در و جنوب ایله دبورارا سی بوکا
نسبت اولنمشدر و بونلر بیوت زهره و قمر اولمغله بو مثلثک مدبری کوندز زهره و کیجه قمردر کذلک ربع مسکون
دخی مثلثات بروجه مشاکل درت قسم اعتبار اولنوب هر بر قسم بر مثلثه نسبت قیلنمشدر اما قسم اول اوروپا
نامیله تسمیه اولنان غرب و شمال آراسی اولمغله اولکی مثلثه منسوب بولنمشدر و بونده ساکن اولان طوائف و امم
اولکی مثلثده اولان ریاست سببیله امورلرک اکثرنده جری و سرکش کورنمشدر و اغلبی استعمال سلاح و سمت
سیاسته مائل و تعب و مشقته متحمل لطیف و نظیف بولنمشدر چونکه کیجه مشتری و مریخ تدبیرده مشترکدر
و مثلثک اجزاء متقدمه سی مذکره و اجزاء متأخره سی مؤنثه در بو قوم اکثریا عورتلری امرنده تغافل اوزره
اولوب غیور اولمزلر و نسواندن زیاده غلمانه محبت ایدوب کامیاب لر خصوصا انکلیز و نمچه برج حمل و کوکب
مریخه مشاکلدر انکیچون سکانی وحشی و متهور اولوب اخلاقی سباع اخلاقنه مماثلدر و بلاد روما و بلاد
فرانسا و اول اطه لر برج اسده و شمسه نسبت اولنمشدر اول علتدن اکثر خلقی اهل ریاست بولنمشدر و بلاد اسپانیا
و بلاد پورتقال قوس ایله مشتری یه منسوبدر انکیچون اهالیسی عموما خلوق و نظیف و محبوبدر و بونلردن اصکره
وسط مسکونه قریب اولان روم ایلی و استانبول اطرافی و کرید و قبریس و آسیای صغری سواحلی یعنی اناطولی
و آق دکز ایله قره دکز نهایتلری ماینی کرچه مثلث اولک حدودنه داخلدر لکن ایکنجی مثلثه مشاکلدر پس
بونلرک تدبیرنده زهره و عطارده شرکت اولمغله ساکنلرینک اکثری اصحاب سیاست و ارباب ریاست و اهل فهم
و فراست مائل علم و دراست اولوب بری برینه قریب و صحیح المزاج و لطیف صورت و سیرتده معتدل بولنمشدر
و مدبری زهره اولمغله موسیقی یی سوب اندن لذت آلورلر و عاشق مشرب و غریب دوست اولورلر خاصه استانبول
برج جدی ایله کوکب زحله مشاکلدر انکیچون کاری ملک و ریاسته نائلدر و اما قسم ثانی آسیا نامیله تسمیه
اولنمشدر و اول شرق و جنوب آراسی اولمغله انک بلادی ایکنجی مثلثه نسبت قیلنمشدر چونکه بو مثلثک
مدبری کوندز زهره و زحلدر ساکنلری بو کوکبلره عظیم اعتبار ایدرلر بولنمشدر مثلا کوکب زهره
مقتضاسنجه بونلرده سماع و رقص و حرکت و جماع و نسوانه حرص و محبت غالب اولوب لباس و بساطلرنده نقش
و زینته طالب و بدنلری تدبیرنده رفاهیت و شهوته راغب اولمشلردر و کوره میللری یتموب نسایه مشابهت
اوزره اولوب عظیم التفات و رغبت قیلمشلردر و مزاج و طبیعتلرنده غلبهٔ حرارت بولمشلردر لکن تدبیرده زحلک
اشتراکی اقتضا ایدرکه نفسلری مؤثر و قوی و یورکلری شجیع و شدید و همتلری عالی اوله و بو قسمک بو مثلثه
مشاکلهٔ کلیه سی حکمی بودر لیکن اجزاسنک دخی علی الانفراد نسبتلری احکامی بو طرز ایله درکه بلاد عجم
برج ثور و کوکب زهره یه منسوب اولدیغیچون اکثر خلقی منقش لباس کیوب منقش یوتلرنده منقش
بساطلر بسط ایتمشلردر حتی قیصلری دخی ساده دکلدر و فرات ایله دجله ماینی و بغداد اطرافی سنبله و عطارده
منسوب اولمغله خلقنده اصحاب رصد و اهل علم چوقدر و هند و سند جدی و زحله مشاکل اولمغله اکثر خلقی
بدکوی و بدروی و بدخوی و چرک آلود و کنود و عنود اولورلر و وسط مسکون اولان ممالک قدس و شام و حجاز

ویمن وجمیع جزیرة العرب اولکی مثلثه مشاکل قیلنمشدر پس بو اقلیمك مدبری مشتری ومریخ وعطارد بولنمشدر انکیچون اکثر خلقی اصحاب تغلب وارباب تجارت اولمشدر ومکر وحیله وجبن وتکاسل وتهاون اقلیمك شاننه کلمشدر وعربستانك معموریرلری قوس ایله مشتری یه منسوب اولمغله اول دیارك اکثری رخص ورخا اوزره‌در واما قسم ثالث سقسونیا تسمیه اولنان شرقی وشمالی سمتی بولنمشدر وبو قسم اوچنجی مثلثه نسبت قیلنمشدر کورجستان وطاغستان وماورای نهر اعنی توران وترکستان وممالك خطا وختن وتاتارستان بو قسمده بولنمشدر وبونك مدبری زحل ومشتری وعطارد اولمغله اکثر خلقی حلیم وسلیم وبرحکمت وفطنت واهل طهارت وعفت مشاهده اولنمشدر خاصة بلاد اذربیجان جوزا وعطارده منسوب اولمغله اکثر خلقی حرکت ومضرت وخیانت اوزره بولنمشدر وماورای نهر سمتلری دلو وزحله منسوب اولمغله اکثر خلقی وحشی وغدار بیلنمشدر واما قسم رابع افریقا تسمیه اولنان غرب وجنوب اراسیدر وبو قسم دردنجی مثلثه منسوب بولنمشدر بونك بلادی اولان ارض مصر وممالك سودان ومغرب کندی مثالی بولنمشدر چونکه بو مثلثك تدبیرنده کوندز مریخ وزهره مشترکدر خلقنك ملوکی امورلرینه عورتلری مداخله‌دن خالی دکلدر رجال ونسا اکثرا مورده اختلاط اوزره اولوب برعورتی برقاچ کیمسه تزوج ایدوب اولری زی نساده کزرلر واکثری کاهن ورمال اولوب آزرلر خاصه سواحل بحر روم سرطان وقمره منسوب اولمغله اکثر خلقی اهل تجارت بولنمشدر ودیارلری خصب ورخا اوزره اولدیغی بیلنمشدر واقصای مغرب سمتلری عقرب ومریخه منسوب اولمغله خلقنك خلقی اوصاف سباعه مشابه اولوب اکثر خصومت ایدوب بری برینی قتلدن تحاشی ایتمزلر وممالك صعید وحبش تدبیرنده زحل ومشتری وعطارد مشترك اولمغله اول دیارك خلقی عادات مختلفه اوزره اولوب موتالرینه تعظیم ایدرلر وخارجدن کان حکامه تابع وتسلیم اولورلر ونسوانه عظیم رغبت ایدوب جماعه غایت حریص ومشغول اولورلر وبونلر نفوس ضعیفه اصحابی جبان وذلیل قومدر وخاصة بلاد مصر واسکندریه جوزا وعطارده منسوب اولمغله اکثر خلقی فهم وادراك اصحابی اولوب اسرار مکتومه استخراجنه وعلوم غریبه تعلمنه بغایت مائل بولنمشدر وممالك حبش اواسطی دلو وزحله منسوب اولمغله خلقی اکل سمکه مائلدر وعیش وعشرتلری بهایم کبیدر سبحان الله زهی مسبب الاسباب جل شانه (نوع سادس) زمانك اون ایکی حیوان اوزرینه دوران ایدوب هرسنه برینه مشاکلته تبدلاتندن وجه ارضده اولان تأثیراتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه حکمای هندستان زمانك اون ایکی حیوان اوزرینه دوران ایدوب هر یلده برینك خلقیله متصف اولوب اهل جهانه بو یلده امر حق ایله سریانن بولوب تجربه وامتحان ایلدیا حکام تأثیراتن اثبات ایتمشلردر واهالی ترکستان عموما کا اعتبار ایدوب احکامیله کتمشلردر انکیچون احکام زمانی سال ترکستان اسمیله تسمیه ایتمشلردر پس احکام زمانی بیان ایدن منظومه‌مز بونده تحریر اولنمق مناسب کورلمشدر (نظم)

الله ادی خوش ایشلر اولیدر
فخر کونین وآلنه بدوام
حق دیر سال ترکی نظم ایتدم
حکما مذهبنجه بیل انی
اکثرا حواله واقف اولشلر
اون ایکی جانور له قائمدر
فاره در پس بقرله قپلاندر
مرغدن سکره خرك اول اوپوندر یك
ماه آذرده اولدی التمش وچار
سال هجرك برینی طرح ایت اودم
باقی بو تاریخ هجرتیده او سال
صکره اون ایکیشر ایدوب اسقاط

هردم الله دیین کشی ولیدر
بعد اسم الله وحمد وصلات
نسبت حکم رمزینه یتدم
حکما قوان اعتقاد ایدهم
عقل ایله تجربه ایله بولمشلر
یلده برجانور خو یله روان
صکره طوشان نهنکله یلاندر
یوزالتمش بش اولدی چونکه بو یل
اوتوزاوچ یلده برتداخلی وار
بیلك استرسن اولدیغن سالی
واقع اولان سنین رومیدن آل
قاچ سنه قالسه فاره‌دن باشله

حمدلله دخی صلوة وسلام
سال ترکك اولدی سکسان اوچ ابیات
جمله احکامی سالی ترکانی
همه‌دکی بلان دیوب کیده هم
سال ترکانکه دوری دائمدر
متصل اوله جمله خلق زمان
اندن آت در غنمله میموندر
ایکی بیك التمش اوچده رومی یل
اوله آذرله برمحرم هم
نسبتی قنغی جانور حالی
اول اوچ سالی طرح قیل به نشاط
برسنه هر برینه باغشله

قنغی حیوانده اخر اولسه همان
دردآی اورته‌سی دردای آخری صای
بولسه برکیمسه طوغدیغی سالی
اوسط سالده چوق یاغشلق اوله
قیشنیدر هم دراز وهم سرما
زیرك اولور زیاده خوب خصال
آخر سالده طوغسه بدکردار
چوغ اولور هم صداعدن زاری
قیشی مشتد اولوردخی کوتاه
غیریلر ایشنه اولور مشغول
آخر سالده طوغسه پیوسته
خلقه دوشر عداوت ایله غضب
اختلاف ملوك اولور اوزمان
کشتی یه آفت ایره دریاده
اول بیلك اولنده طوغان اوشاق
آخرنده جبان وکاهل اولور
صلح ایله طوله هب زمین وزمان
یازی یازچار فصلی خوب ونکار
اوسطنده طوغان اولور یغنی
اوله حرب ایله فتنه‌لر بیدار
قیشی غایت دراز اولور هم سرد
احمق وبدکهر اولور بدکار
چوق کاررنو بتیله سال یلان
قحط اولوب هرکوکاده غصه اولور
اوسطی طوغان اوله بداطوار
ایلیه جنك وحرب وفتنه ظهور
قیشی نرم ودراز اولور غایت
هم اولور برمحبت وحکمت
چونکه سال غنم کلور غمناك
خیر واحسانه سعی ایدن چوغ اولور
اوسطنده طوغاندر آسوده
چوغ اولوریان کسجی هم پیرسز
قیشی غایت قصیر وصاوغ اوله
لبك خندان وشاد اولور خوشخوی
سال مرغ اولسه خسته لك یوغ اوله
حامله زنلره ایره آفت
اوسطی موذی خلق اکا دشمان
هم عزیز اوله هم بهاسی کران
قیشی خفیف اوله میوه‌لر هم اوجوز

اول بیلك حاکمیدر اول حیوان
سال شمسیله در چونسبت حال
بیلنور طبع وخوی واحوالی
آخر سالده فتنه‌لر اویانر
فاره‌لر غله یی ایدر یغما
اول بیلك اوسطنده طوغسه ولد
اولور اول حسود وهم مکار
فتنه‌لردن ملول اولور غمناك
میوه‌لر هم صوقوقدن اوله تباه
اوسطنده طوغان اولور پرنور
کوکلی غملی اولور تنی خسته
ناسه چوق نقض عهد اولور پیشه
ایصران جانور چوغ اولور اول آن
قیشی قیصه زیاده صاوغ اوله
عالی همتلیدر یوزی یومشاق
چونکه طوشان یلی اولور وسعت
خلق صحتله بوله امن وامان
اول سالده طوغسه مالی اولور
آخری مکثر اوله هم وحشی
کندم وجو چوغ اوله هم ارزان
کیم زیان ایلیه اغجلره برد
اوسطنده طوغان حلیم اوله نرم
هر طعامك بهاسی اوله کران
اول سال طوغان اولور خاموش
آخری بدشکل اولور بدکار
صیفی خوش زرع وغله چوغ اوله بالك
ایریشه میوه جنسنه آفت
اوسطی بخشی ایشلیدر خوشخوی
کشتیلر بحر ایچنده بوله هلاك
قیشی نرم ودراز اولور واقع
آخر اولور پلید وفرسوده
اول سنه خلقه چوق ستملر اولور
عنب آزدیشیله بیجیلر چوغ اوله
اوسطنده طوغرسه اولور حسود
غله ارزان ومیوه‌لر چوغ اوله
اول سال طوغانده حسن وجمال
آخر بدر منحی سور مهمان
چوغ اولور موت وقتل انسانی
قیشده امن وامان اولور شب وروز

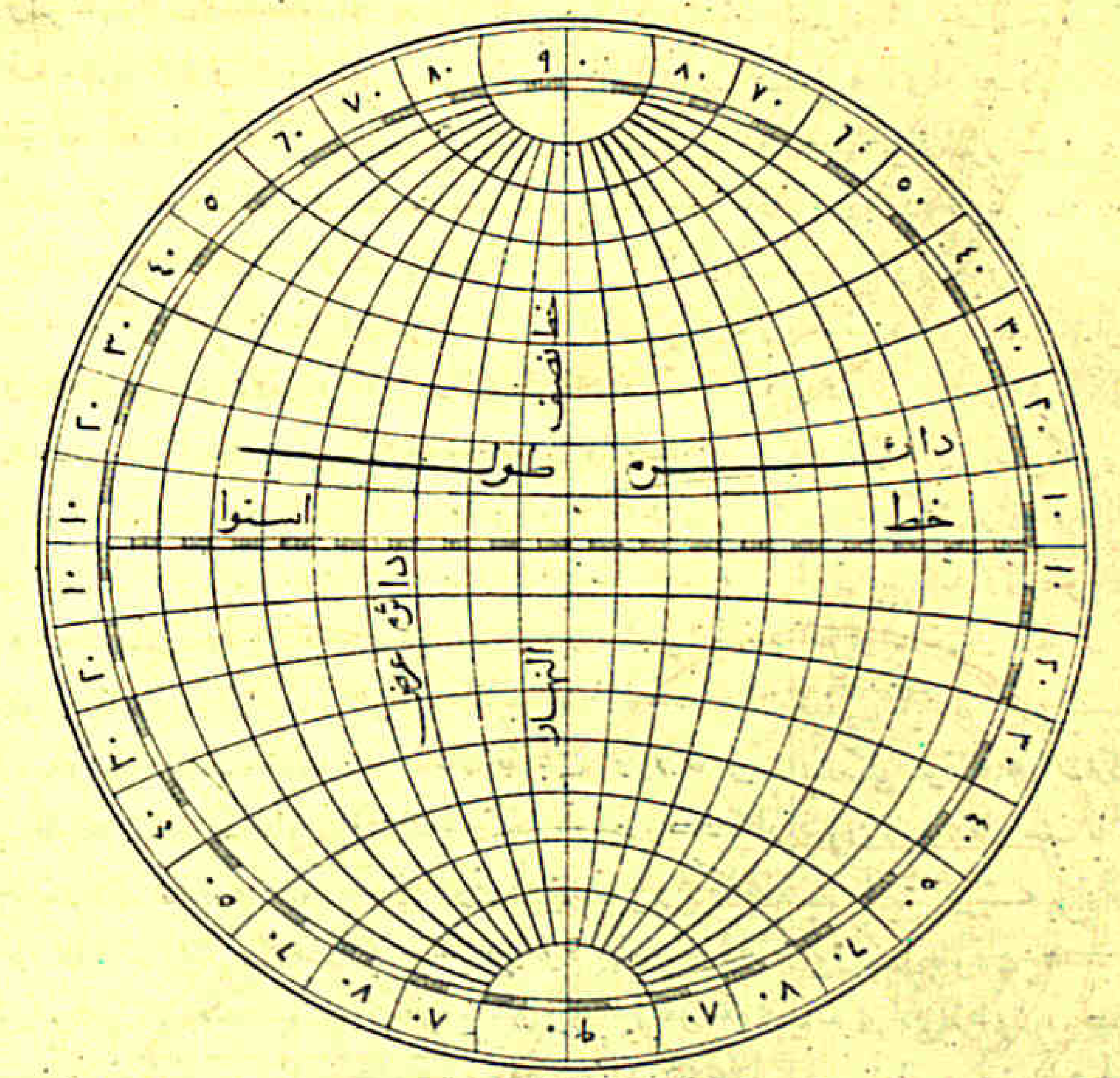
یلدر اوچ فصل واولی دردآی
ابتدای جملدر اول سال
چون کلور سال فاره خوشاق اوله
جنك اولور نیجه لردسه بویاز
طوغسه مولود فی اوائل سال
دیدیلر اول بلانجیدر خوبچه بد
چون بقر سالی کلسه بیماری
چارپا نوعنه ایریشه هلاك
اول سالده طوغسه قیزیا اوغول
زیرك وخوبروی وهم مسرور
چونکه قپلان یلی کلوربه تعب
پس دوشر جمله خوف وتشویشه
زلزله اوله بعض صحراده
کوزلرنهرلر صویی چوغ اوله
اوسطنده طوغرسه کامل اولور
چوغ اولور میوه‌لر هر نعمت
خوش قیشی معتدل بهاری بهار
بدخوی اولور ولی وفالی اولور
چونکه ماهی یلی کلور بسیار
کیم کثیر اوله برف ایله باران
اول یلك اولی طوغان ناچار
آخری بدخوی اوله هم بی شرم
قیشی غایتله نرم وقیصه اولور
یلکی سوزلری هم ایشلری خوش
چون کلور سال اسب باشر وشور
چارپایه ایریشه رنج وهلاك
اول سال طوغان بکر زحمت
آخری غملی بدخوی وبدکوی
حرب اولور سرعت ایله صلحی بولور
اول سال طوغان اولور نافع
چونکه میمون یلی کلور خیرسز
خسته لك اشترایله اسبی بولور
اول سال طوغان اولور بدروی
آخرنده طوغان اولور بی سود
قیشی نرم ودراز اولور غایت
اولور ازقسمت فقیر الحال
چونکه ایت سالی کلسه غلونان
همه دزد ومحیل وشیطانی
اول سالده طوغسه قیزیا اوغول

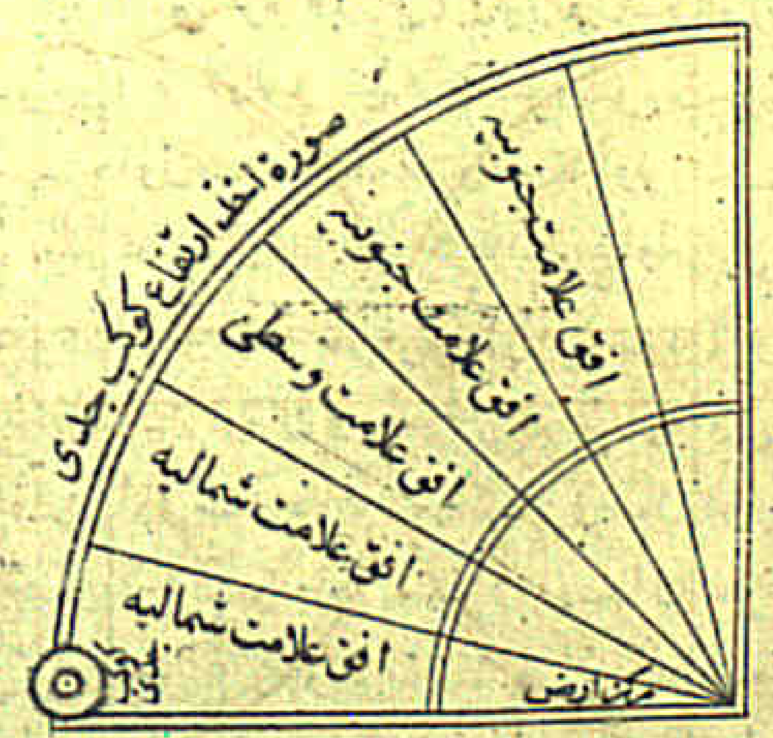
اوله بدكوى وهم حريص واكول
چون كاورسال خولك اولور خسته
واقع اولوب چوغ اوله جنك ومصاف
خلق يردن يره قونه وكوچه
اوله قيش نرم هم دراز اوزمان
اوسطنده طوغارسه كاذب اولور
خوش بو ترتيب ايله ايدر دوران

اوسطنده طوغان ايدر غوغا
امير واعيان شهر پيوسته
چوغ اولور حنطه وشعير قليل
هم رعايا مشوش اوله قاچه
اول سالده طوغسه بر فرزند
آخرنده حليم وراغب اولور
خلق فهم ايلدكه اى حق

آخرنده قناعت ايده وفا
پادشاهلر ارالرنده خلاف
آفت ايلر طوربه هم تعجيل
چوغ اولور انده دزد وطرار اران
اولور اول تيزكوى وخويش پسند
هم اولور سال قاره دور زمان
ماسوايى يوغا كانه بول حق

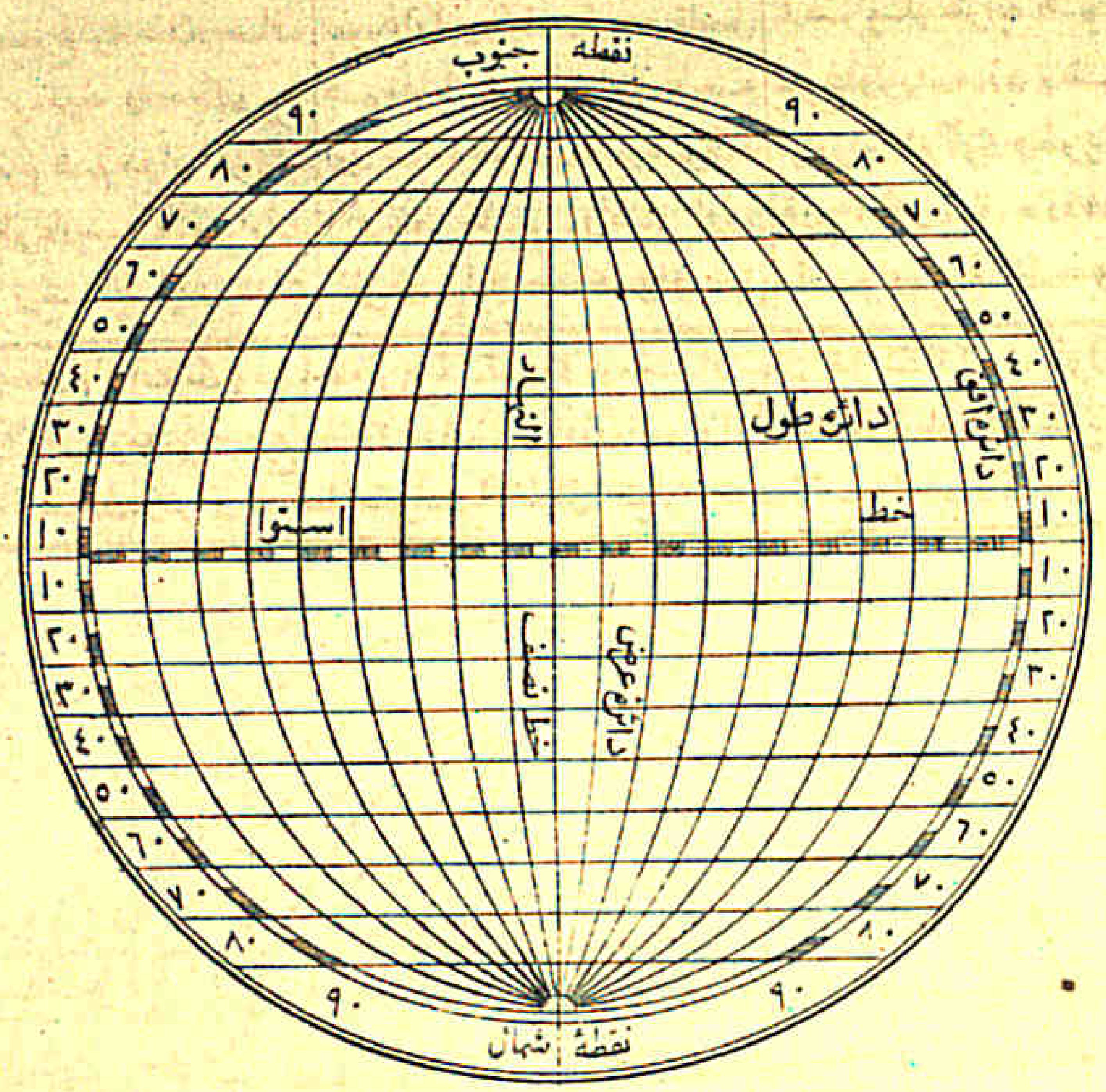
(اى عزيز) معلوم اولسونكه بو مقامده فن هيئت قديمه‌يى بو مقدار بيان ايله اكتفا قيلنوب طول وعرض بلدان ودوائر مرسومه‌يى تسطيح كره مقتضاسى اوزره تصوير اولنمشدر طول بلاد محيط غربيده جزاير خالداتدن بالاختلاف وعرض بلد خط استوادن بالاتفاق اعتبار اولنوب ترتيب وتنظيم اولنمشدر

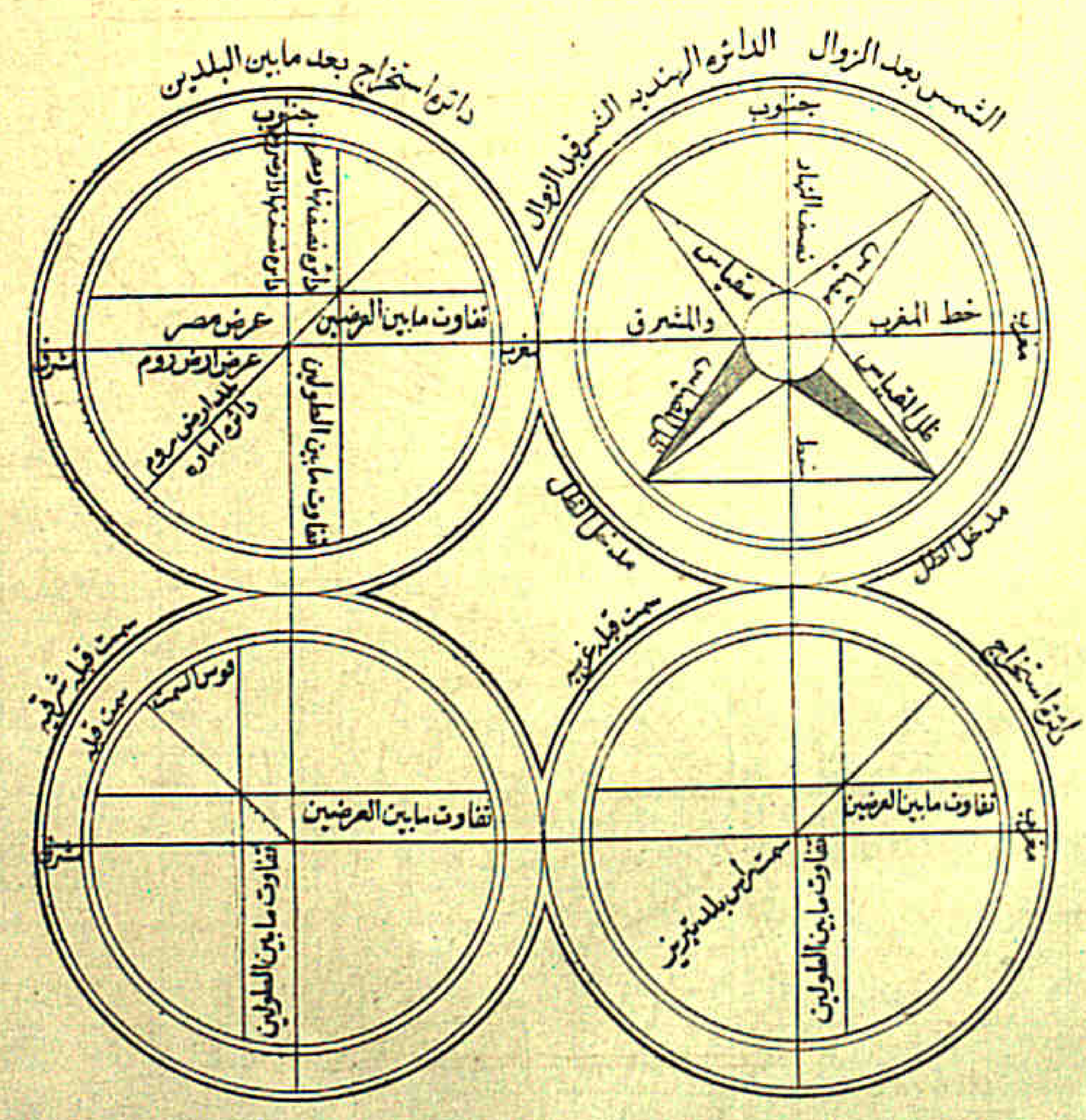

صورة انقسام كرة ارض

طول وعرض تسعين

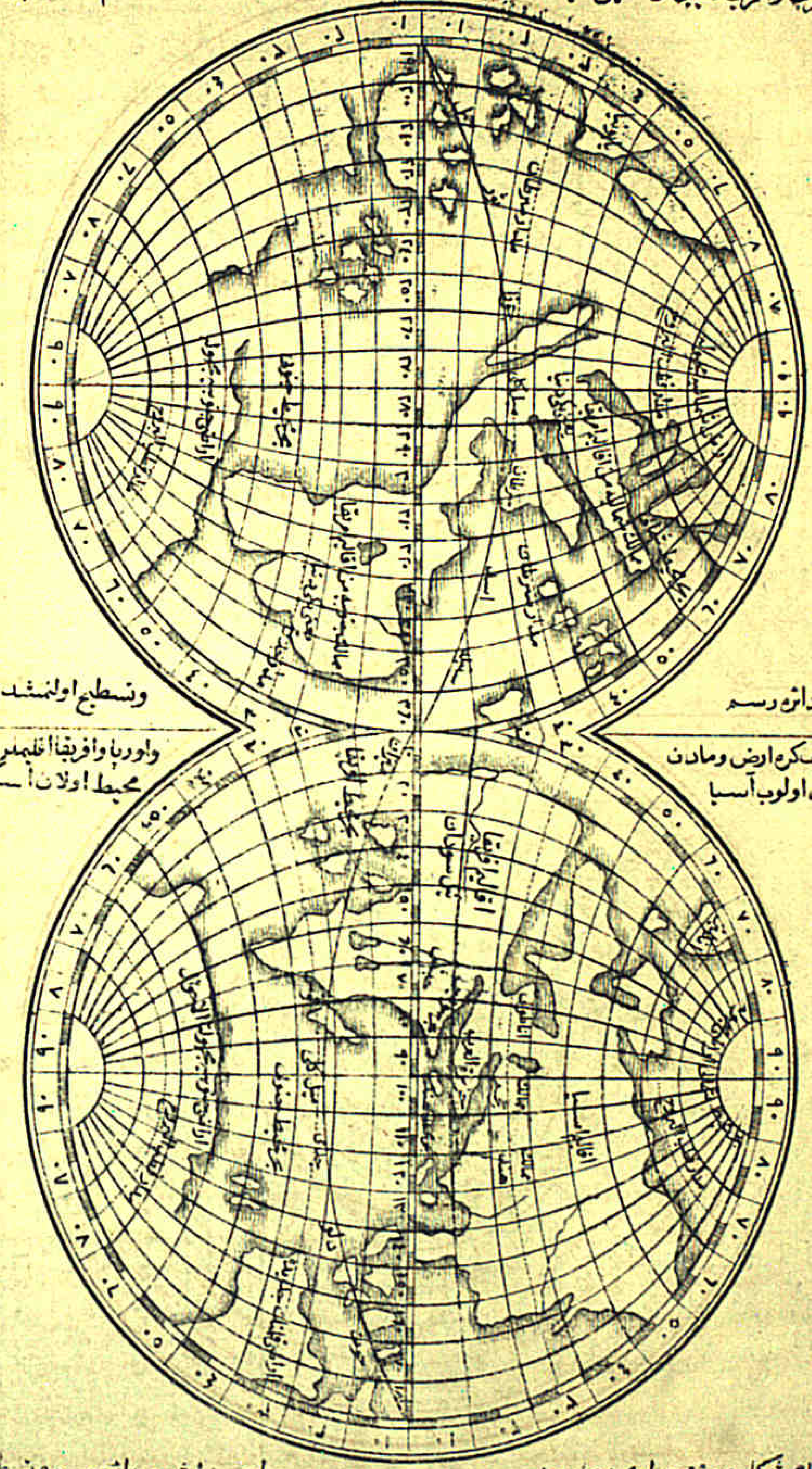
جدول لطول البلاد المشهوره وعروضها مع ممالكها معلوم اولسونكه طول بلد محيط غربيدن جزاير خالداتدن خط استوايه وارد

اقاليم	اسماء البلدان	الطول	العرض	اقاليم	اسماء البلدان	الطول	العرض	اقاليم	اسماء البلدان	الطول	العرض
مغرب	سوس اقصى	يه ل	ل ة		حلب شهبا	عب ى	له ن	روس	دارملك خزر	فه ك	سو ل
	فاس طنجه	ع ة	ل ة		انطاكيه	عا كو	له ل		دارملك روس	فر ة	مح ة
	طرابلس مغرب	مه ة	ل ة		طرسوس	سح م	لو مب	بلغار	سقسين	فو ل	مح ة
اندلس	قرطبه	لح لو	له ة		ملطيه	عا ة	لر ة		بلغار	ص ة	مط ل
	غرناطه دارملك	ير ل	لر ل		قسطنطنيه	نط ن	ما ل	تاتار	مانين روس	صد مه	مه ة
	اشبيليه	مه ة	لر يه		ارزنجان	عو ة	لح ة		سرمن راى	صا ة	مد ة
سودان	دارالملك حبش	سه م	ط ل		ارزن الروم	عز ة	لط ة	عراق عرب	كوفه مولود امام اعظم	عط ل	لا ل
	دارقله	لح م	يد ل		سواس	عا م	لط ة		مداين	ف ة	لح ة
مصر	اسكندريه	سا يد	ل ح		جزيرة ابن عمر	عح ة	لو م		بغداد	ف ة	لح كه
	مصر قاهره	سح ك	ل ك		رقه	عح ة	لو م		واسط	فا ل	لب ك
	دمياط	سح ل	لا كح		ماردين	ع نه	لو ة		بصره	فد ة	ل ة
يمن	قلزم	سد ة	لط ل		نصيبين	عد ة	لب مه		عبادان	فد ل	ل ة
	دارملك يمن	عر ة	يد ل		سنجار	عو ة	لو ة	فارس	شازور	فو نه	ل ة
حجاز	عمان	ند ة	يد ك		موصل	عر ة	لد ل		كازرون	فر ة	لط نه
	مكه مكرمه	عى ى	كا م	ارمينيه	امد ديار بكر	عج م	لح ة		فيروزاباد	فر ل	لح ى
	مدينه منوره	عه ك	كه ة		ملازجرد	عد ة	لح م		شيراز	فح ل	لط لو
بحرين	طائف	عز ل	كا ك		اخلاط	عط ن	لح مه	عراق عجم	يزد	فط ة	لب ة
	يمامه	ف ل	ع ة		ارجيش	ف ة	لط ة		حلوان	فط ة	لد ة
	لحسا	فح ل	كد ة		وان	فح ل	ل ة		سهروند	فح ك	لو ة
	قطيف بحرين	عد ة	كه ة		آنى	ف ة	ما ن		نهاوند	فح نه	لو ة
شام	قدس شريف	سو د	لا ن	آذربيجان	خوى	فه ة	لز م		همدان	فح ل	لو ة
	عسقلان	سو ل	اسح		روميه	فد ن	لر ة		كرخ	فد مه	لد ة
	رمله	سو ر	لب ك		مرند	فو ة	لر ك		قزوين	فه ة	لر ة
	طبريه	سح ة	لب ة		نخجوان	فح نه	لح له		اصفهان	فو ة	لح ل
	صيدا	سح ل	لب م		مراغه	فح ة	لب ة		كاشان	فو ة	لد ة
	طرابلس شام	سط م	لد ة		تبريز	فح ة	لح ة		رى	فر ك	لط ل
	دمشق	ع ة	لج نه		اردبيل	فح ل	لح ل	طبرستان	جيلان	فه ك	لر ة
	بعلبك	ع له	لج نه	شروان	تفليس	فح ة	مح ة		ساريه	فح ة	لر ة
	حمص	س ل	له ة		شماخى	فر ل	م ن	جرجان	استراباد	فط ل	لو ن
	حما	ع مه	لد ن		باب الابواب	فط ة	مر ة		جرجان	ص ة	لو ة

اقاليم	اسماء البلدان	الطول	العرض	اقاليم	اسماء البلدان	الطول	العرض	اقاليم	اسماء البلدان	الطول	العرض
خراسان	بسطام	ع ة	لح به	اناطولى	آق سراى	سح ة	لح ة	قرم	آق كرمان	ص ة	لو ة
	نيشابور	ع مه	لح مه		قره حصار	عد ة	لط ة		كفه	صو نه	مح ة
	طوس	ع مه	لد ة		قيصريه	عب ة	لط ة		ازاق	سه ة	مح ة
	زوزن	س ل	له ة		آق شهر	سط ة	لط مه	فرنكستان	ونديك	لح ل	مه ة
	هرات	فط ل	لو ى		اماسيه	ع ة	م ة		روم پاپا	له ل	مب ة
	سرخس	صد ل	لو كا		صامسون	سط ة	م ع		جنويز	كط ة	مح ة
	فاراب	صد ة	لر ة		توقات	عا ة	لط ة		بودين	نر ل	مر ك
	بلخ	صح ل	له ك		قسطمونى	سه ة	م ع		پيج	ف ة	مح ة
خوارزم	بدخشان	صد ك	لد ل		سينوب	سط ل	م له	اناطولى	قبرس	لط ح	له ة
	خوارزم	صح ة	لر ة		طرابزون	سو ة	ل ة		قونيه	سه ة	لح ة
	كان حسمكانى	قا ة	لر ة		بروسه	ند ة	ما ة	پورتقال	بورتقال	له ة	ن ة
ماوراء النهر	بخارا	قا ة	لو ل		بولى	سح ة	ما ة	ممالك روس	مدينة يأجوج	مح كه	مه م
	سمرقند	قد كد	لر ى	روم ايلى	ديورك	سط ة	لط م		جزيرة تونى	ك ة	مح ة
	نصف	صد ل	مب ر		كليبولى	س نه	ما ة		ربيد	عد ل	لو ة
	طراز	صه ة	ما لو		سلانك	ند ل	م ن		كرباى روس	صو ة	مح ة
	خجند	صد ل	لط ل		اوسكوب	ند ة	مب ة	كيلان	قزل الما	صب ة	لح ة
	كاشغر	قو ل	مد ة		صوفيه	نه لب	مه ة	ممالك كرمان	سرجان	صب ة	ل ة
تركستان	ختن	قر ة	مب ة		سمنكره	س ة	مح ل		تيرماشير	مد ة	لا ة
	ختا	قى ة	صو ة		بلغراد	ع ة	مد ة	ممالك تاتار	مرخ	مب	كط
	خان بالغ	قك ة	مو ة	اناطولى	ازنيق	سا ة	ما ة		كبهره	ص ة	كط ة
كرمان	هرمون	صب ة	كه ة		مغنيسا	ع ة	لح ة	فارس	بيضا	فح ة	ل ة
	نردشير	صد ل	كط ن		تيره	لح ة	لمر ل		مهرويان	فو ة	ل ة
مكران	مكران دارملك	صح ة	كو له	روم ايلى	جزيرة مدللى	نه ة	لط ل	خوزستان	تستر	فر ة	لا ة
سند	منصوره سند	فه ة	كر م		جزيرة رودوس	ند ل	لو ة		رطبيب	فد ة	له ة
هندستان	سومنات	قو ة	يو ة		جزيرة صاقز	نه ل	لح ة	قهستان	سلطانيه	فو ة	لط ة
	مولتان	قر له	كط م		ادرنه	مز ل	مب ة		ابهره	فد ة	لر
	قندهار	قر م	لح ة		سلورى	بط ل	ما ع	شروان	جام	ص	لو ة
	قنوج	قه ن	كو له		يانبولى	ع ة	مب ة		طبس	صح ة	لح ة
	سرنديب	قل ة	ى ة		انابولى	مر ة	ما ة	ارمنيه	روان	فر ة	لط ة
چين	تبت	قى ة	م ة		نيش	نو ل	مه ة		باكو	فه ة	ما ة
	كشمير	قح ة	له ة		سلستره	س لر	مد ة		بدليس	ف	لر
	لاهور	قح ة	لح ة		الاجه حصار	مر ة	مح ة		تمت البلدان		

بو نصف كرۀ ارض ومادن عبارت اولوب
هند غربى وافريقا تعيين اولنان يكى دنيانك

شكل وهيئتى وبرارى وبحاردن مشتمل اولديغى
مسافه وسعتى معلوم اولمق ايچون

اشبو دائره رسم
وتسطيح اولنمشدر

وبو نصف كرۀ ارض ومادن
عبارت اولوب آسيا

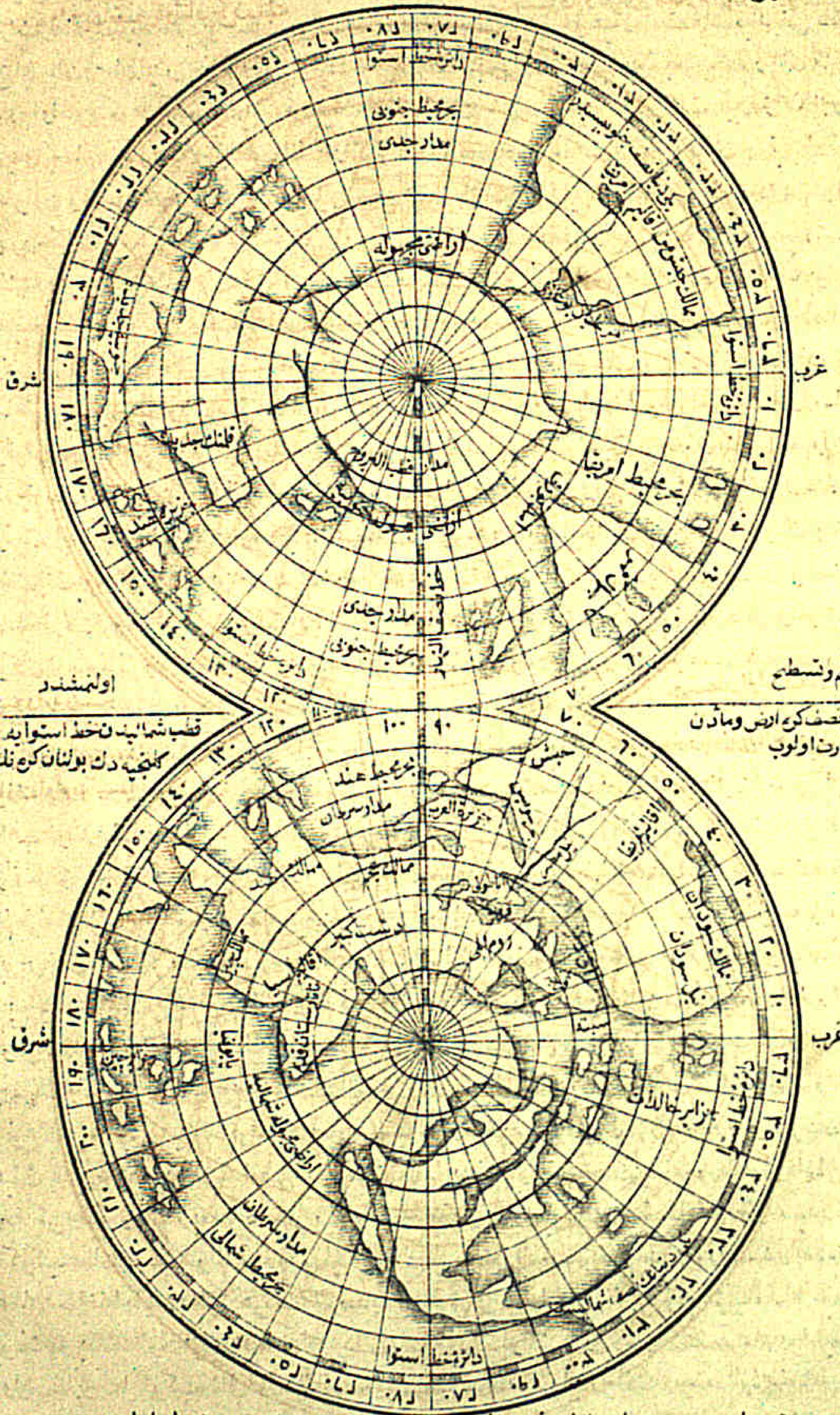
واوروپا وافريقا اقليملرى
محيط اولان اسكى

دنيانك شكل وهيئتى وبرارى وبحاردن
مشتمل اولديغى مسافه وسعتى معلوم اولمق

ايچون اشبو دائره رسم وتسطيح
اولنمشدر

بو نصف كرۀ ارض ومادن عبارت اولوب قطب جنوبيدن
خط استوايه كلنجيه دك بولنان سطح كرۀنك
شكل وهيئتى وبرارى

وبحاردن مشتمل اولديغى مسافه وسعتى قطب
جنوبيدن تخيل اولنمق ايچون بو دائره

رسم وتسطيح
اولنمشدر

وبو نصف كرۀ ارض ومادن
عبارت اولوب

قطب شماليدن خط استوايه
كلنجيه دك بولنان كرۀنك

شكل وهيئتى وبرارى وبحاردن مشتمل اولديغى مسافه
وسعتى قطب شماليدن تخيل اولنمق ايچون

بو دائره رسم وتسطيح اولنمشدر

(فصل تاسع) هيئت جديده نك شهرت بولديغى وقواعدى سهل ومختصر اولديغى وارضك دورانيله حركت
قيلديغى ومحور ارضك محور عالمه موازى وقطب قطبنه محاذى اولديغى واهل هيئت جديده بونى اثبات
قيلديغى وكواكب سياره نك بو هيئته نسبتله اقامت ورجعت واستقامت بولديغى وبو هيئت جديده يه
اعتراضلر صادر اولوب جمله يه بو سمتدن جواب اولديغى وطبايع فلكياتده اهل هيئت اختلاف قيلديغى طقوز
نوع ايله بيان وعيان ايدر (نوع اول) بو هيئت جديده نك مشهور اولوب اعتبار بولديغى بيلديرر (اى عزيز)
معلوم اولسونكه علم حكمت اربابى وفن هيئت اصحابى اولان حكماى پيشين وپسين دقت آيين كرات اجرام
اثيريه واجسام عنصريه دن مؤلف وملتف اولان كرهٔ عالمك كنه وماهيتن وشكل وهيئتن وترتيب اوضاع
واطوارن وكيفيات حركات وسكناتن وسائر احوال نهانن كشف وبيان ايلدكلرنده ايكى مذهبه ذاهب اولوب
جمهور حكمانك رأى رزين اصابتقرينلرى اوزره برين اختيار ايدوب انده قرار ايتملريله هيئت قديمه ناميله شهرت
بولمشدر وبو مذهب مختار اول هيئت قديمه دركه معرفت نفس وتفكر صنع بارى ايچون بو معرفتنامه ده بو ارايه
كالنجيه دك تحرير وبيان اولنمشدر اما مذهب ثانى يه ميل ورغبت ايدن فرقهٔ حكما رأيلرينه كوره ناردن عبارت
اولان آفتاب عالمتابى جمله عناصرك اكلى وجميع اجرام واجسامك مركزى اولمق اوزره تا حاق وسط عالمده محاط
وساكن وضع ايدوب طوب زمينى شمسك حولنده سياره دن برى كبى متحرك ودوار وسمواتى بر حال اوزره ساكن
وبر قرار فرض واعتبار ايتمشلردر بعده بين الانام بو رأيلرينه نظام وسداد واستحكام ويرمك ايچون سعى واهتمام
ايتدكجه ساده دل اولان عوام انلره طعن وتشنيع طاشلرين اورورلردى زيرا كه انلر عوامك عقل وادراكنه مخالف
ورؤيت ابصارينه مغاير اولان حركت ارضه قائل اولورلردى پس اجناس ناسدن انواع برودت وبغض
وخشونت بولورلردى لكن بو جمله ايله بيله زمان قديمدن متأخرين ايامنه كلنجيه دكين سلك سنين وازمنه ده
منسلك اولان قرونك جمله سنده حركت ارضك قائلى منقطع ومنعدم اولميوب افلاطون خمشين دخى اواخر عمرنده
حركت ارضه قائل وبو رأيه ذاهب اولمشدر فعلى هذا تطاول ادوار ومرور دهور واعصار ايله امور ارصاد
متوالى اولوب احوال فلكيات ضبطنه تقيد اولنوب متأخرينك زماننده قوانين وآلات وارصاده زياده اهتمام
وتجاريب ايدوب ومشاهدات والتزام ايله ضبط احوال افلاك نظام بولور اولدقجه بو مذهب ثانى بر مرتبه رواج
بولمشدركه اكثر متأخرينك مقبول ومرغوبى اولوب هيئت جديده ناميله شائع ومشهور اولمشدر حتى بو رأيه
ذاهب اولنلر هيئت عالمه تقليد ايله وسط بيوت وصوامعده چراغ ونار ايقاد واشعال ايدرلر ايمش انجق عقلا
اولمسونكه احوال مرقومه يه اعتماد واعتقاد ايتمك امور دينيه ولوازم يقينيه دن دكلدر زيرا كه طوب
عالم هر نه شكل وهيئتده اولورسه اولسون واجرام واجسامك تركيبى هر نه كيفيتده بولنورسه بولنسون
وبو چرخ فلك هر نه تقريب ايله دونرسه دونسون همان عالمك حدوثنى انكاره مجال اولمديغنه وبو هيأكل
بديع الاشكال بر صانع متعال جناب ذو الجلالك صنع بركمالى بولنديغندن غيرى خيال امر محال
اولديغنه اعتماد واعتقاد ايتمك لوازم دينيه وامور يقينيه دندر وحكمانك بو جهانى وجوه ايله سيرانى صانع
جهانك عجايب مصنوعندندر وبو عالمه نه نظن ايله نظر اولنسه اول جهتله دورانى خلاق عالمك كمال قدرتندندر
(نوع ثانى) هيئت جديده نك قواعدى آسان ومضبوط اولديغن بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل
هيئت جديده ديمشلردركه ابتدا شمس منير بر كوكب ثابت بولنمشدركه مركز عالمده وسط اوزره اولمق محاط
وساكن وضع اولنمشدر بعده شمسه قريب اولوب جرم شمسى حاوى بولنان دائرهٔ عطاردك دائره سيدركه انده
كوكب عطارد شمسك حولنده سير ودور ايدوب اوچ آيده تمام دائره سنى قطع ايدر كورنمشدر بعده دائرهٔ
عطاردى احاطه ايدن دائرهٔ زهره نك دائره سيدركه زهرهٔ زهرا دائرهٔ مرقومه سنى سكز آيده تمام قطع ايدر
بولنمشدر بعده دائرهٔ زهره يى محيط اولور بر دائرهٔ واسعه اثبات اولنمشدر وكرهٔ ارض عنصر ماء وهوا ايله محاط
اولوب انلرله معا كوكب مثالى اول دائرهٔ واسعه يى برسنه تمامنده طى ايدر بيلنمشدر وبونه دائرهٔ عظيمهٔ مرقومه
اوزره جرم ارضك حولنده دائرهٔ قمر تعيين اولنمشدر وقمر دخى ارضى كنديسنه مركز ايدينوب حولنده سير
ودور ايدوب بر آيده تمام كندى دائره سنى قطع ايدر بولنمشدر بعده دائرهٔ مريخ دائرهٔ عظيمهٔ ارضى محيط اولوب
كوكب مريخ ايكى سنه يه قريب زمانده كندى دائره سنده بر دوره سنى تمام ايدر بولنمشدر بعده دائرهٔ مريخى

احاطه ايدن دائرهٔ مشتريدركه كوكب مشترى اول دائرهٔ مخصوصه سنى اون ايكى سنه ده قطع ايدر مشاهده
قيلنمشدر بعده دائرهٔ مشترى يى محيط اولان دائرهٔ زحلدركه اول كوكب اول دائره سنى اوتوز سنه ده قطع
ايدر حساب اولنمشدر وبو كواكبدن غيرى دائرهٔ عظيمهٔ ارضده ذكر اولنديغى وجه اوزره قمر ارضى مركز
ايدينوب حولنده سير ودوران ايلديكى مثالى درت كوكب مشترى يى وبش كوكب زحلى مركز ايدينوب
دردى مشترى اطرافنده وبشى زحل حولنده جولان ودوران ايدر كورنمشدر وبو كواكب تسعه متأخرين
زماننده رصد اولنمشدر واسماء جديده ايله بونلره قمرجكلر تسميه اولنمشدر وبو جمله دن صكره دوائر مرقومه نك
جمله سنى محيط اولان فلك ثوابت سماء ذات البروجدن بيلنمشدر وانك ثخن واسع الفضاسى لا يعد ولا يحصى
كواكب ثوابتله مزين بولنمشدر وثوابت مرقومه دن هر برى عظيم الجرم بر شمس مانندى اولوب مركز عالمده
موضوع ومحاط آفتاب عالمتابك بيان اولنان طور وطرزى اوزره ثوابتدن هر برينك جرمى حولنده نيجه
كواكب سياره جولان ودوران اوزره اولدقلرى رصد اوزره بيلنمشدر وبو مذهبه كوره هيئت عالمى
تخييل ايچون وضع اولنان اشكال ودوائر بو فصلك ختامنده تأخير اولنمشدر (نوع ثالث) آفتابك
حولنده ارضك كيفيت جولان ودورانن بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل هيئت جديده
ديمشلردركه اولا كرهٔ ارض كندى دائرهٔ عظيمه سى اوزرنده حركتيله غربدن شرقه حركت ايدوب دائرهٔ بروجى
بهر يوم ترتيب اوزره قطع ايده رك تدريج ايله كيدوب سنه تمامنده اول دائرهٔ عظيمه سنى تمام بر كره دور ايدر
بيلنمشدر وثانيا ارض اول حركت سنويه سندن ماعدا ينه غربدن شرقه كندى محورى اوزرنده حركت
وضعيه ايله دور ايدوب بهر يوم يكرمى درت ساعتده بر دوره سنى تمام ايدر حساب اولنمشدر وليل ونهارك تبدلى
راست ارضك بو حركت يوميه سندن بولنمشدر فعلى هذا ارض حركت يوميه سيله غربدن شرقه حركت
ايلديكندن بزه نسبت شمس وجمله كواكب حركت يوميه ايله شرقدن غربه حركت ايدر كورنمشدر وارضك
بو ايكى حركتنك مثالى بودركه بر كرهٔ مجسمهٔ صحيحة الاستداره بر صحراى مستوى السطحده القا اولنوب مدحرج
فرض اولنسه اول كرهٔ مدحرجه اول صحراى مستوينك طولا ميدانينى تماما طى ايدنجيه دك كندى محورى
اوزره حركت وضعيه سيله دور ايدوب طولا غدن خالى اولمديغى كبى كرهٔ ارض دخى كندى دائرهٔ عظيمه سنده
غربدن شرقه حركت وسير ايله فلك بروجك ميدانينى تماميله قطع ايدنجيه دك كندى مركزى حولنده كندى
محورى اوزره دونوب مدام طولا نور بولنمشدر چونكه ارض شمس ايله فلك بروج اراسنده واقع بيلنمشدر پس
ارض بروجك برينه محاذات ايلسه لاجرم اول وقتده شمس اول بروجك مقابلى اولان برجه كلور كورنمشدر
مثلا ارض حمل ايله شمس اراسنده بولنوب محاذات حملده ايكن البته شمس انك مقابلى اولان ميزانده بولنمشدر
كذلك ارض سرطانده اولدقده يعنى محاذات سرطانه كلدكده البته اول حينده شمس مقابل سرطان
اولان جدى برجنده مشاهده اولنمشدر والحاصل ارض بروج شماليه نك برينه محاذات ايدر اولدقجه البته
اول اثناده شمس دخى بروج شماليه نك مقابلى بولنان بروج جنوبيه نك برنده كورنمشدر وعكسى دخى
بوكا قياس ايله بيلنمشدر وشمسك بروج شماليه ده سكز طقوز كون قدر زياده زمان اكلنمسى ارضك بروج
جنوبيه ده اول قدر زمان عوق اولمسندن بولنمشدر زيرا كه ارض بروج جنوبيه محاذاتندن حركت ايدركن
دائرهٔ سنويه سنى بر مقدار توسيع ايتمكله دائره سنك نصف جنوبيسنده زياده جه مكث ايتمك لازم كلور
بيلنمشدر والله اعلم بحقيقة الحال (نوع رابع) كرهٔ ارضك محورى دائرهٔ سنويه سنك اوزرنده معدل نهارك
محورينه موازى وقطبلرى قطبلرينه محاذى اولديغن وانكله ساعات ليل ونهار مختلف اولوب فصول اربعه نك
تغير بولديغن بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل هيئت جديده ديمشلردركه كرهٔ ارضك محورى
دائرهٔ سنويه سنك اوزرنده كندى نفسنه ومعدل نهارك يعنى عالمك محورينه موازى وقطبلرى قطبلرينه
محاذى وضع اولنمشدر ومنطقهٔ ارض اولان خط استوا دائرهٔ سنويه سيله معدل نهارك سطحندن جنوب
وشمالده بولنمشدر ليكن اكر محور ارض دائره سى محورى كبى دائرهٔ بروجك محورينه موازى بولنسه ايدى دائما
هر يرده ليل ونهار برابر اولوب اصلا بر وقتده وهيچ بر مكانده فصول اربعه نك تبدل وتعاقبى اولمازدى پس ارضك
دائره سنك محورى عالمك محورينه موازى اولميوب دائرهٔ محورك بروجى كبى يكرمى اوچ بچق درجه تباعد

ایلر بولنمشدر وسطح معدله بر وجهله میل ایدر بیلنمشدر که انکله التمش التی بچق درجه زاویه‌سنی احداث ایدر
بولنمشدر چونکه ارض محور عالمه فرض اولنان موازاتنی دائما حفظ ایده‌رك هر آنده فلك بروجك بر محسوس
ومخصوص اولان طرفنه متوجه اوله‌رق متحول کورنمشدر پس البته ارض اول حرکت سنویه‌سیله
اطراف شمسی دور ایدر اولدیغجه تعاکس فصول ازمنهٔ معینه‌ده رجعت وعودت ایدوب تجربه قیلنمشدر
وبونك شکل مسطحنده تخییل قیلنوب اوله فرض اولنمشدر که فلك ثوابت (ب ج دی) دائره‌سی اولوب
ارضك دائرهٔ سنویه‌سی (ولاه) دائره‌سی اولوب انك تا حاق وسطنده شمس وضع اولنمشدر پس مثلا فصل
صیف اولدقده یعنی ارض جدی برجنه محاذی اولوب شمس انك مقابلی اولان برج سرطانده کورندکده ارض
نقطه‌سنده وضع اولنوب ارضك محوری اولان (س م) خطی محور عالمه موازی قیلنمشدر و یکرمی اوچ بچق
درجه دائرهٔ بروجك محورندن تباعد ایدوب ارضك دائرهٔ سنویه‌سنك سطحنه التمش التی بچق درجه‌سنده که
(ولاه) زاویه‌سی عندنده میل ایدر بولنمشدر پس بو صورتده شعاع شمس ارضه عمود اولدق اوزره واصل
اولور کورنمشدر لکن مرکز شمسدن مرکز ارضه خروج ایدن شعاع سطح ارضه دائرهٔ معدل ارضیه‌ده وصول
بولیوب بلکه مدار سرطانده یکرمی اوچ بچق درجه دائرهٔ معدل نهاردن قطب شمالی سمتنه طوغری بعید
اولدق اوزره واصل اولور بیلنمشدر و بو علتدن آفتاب عالمتاب ارضك نصف شمالیسنی بتمامه تنویر ایدوب بروج
شمالیه‌ده کورینور اولدیغجه قطب جنوبی طرفنده بر درجه قدر ارضی ترك ایدر بولنمشدر بعده ارض ابتدای
فصل خزانده (ا) نقطه‌سنه انتقال ایلدکده محور ارض اولان (س م) خطی کندی نفسنه و محور عالمه
موازات اوزره فرض اولنمشدر و بو حینده ارض اول حمله محاذی بولنوب شمس انك مقابلی اولان میزانده
کورنیکله مرکز شمسدن مرکز ارضه خروج ایدن شعاع که محور عالمه عمود اولور بولنمشدر اول سطح ارضه دائرهٔ
معدلك ابتدای برج میزان اعتبار اولنان نقطه‌سندن واصل اولور مشاهده اولنمشدر و ایکی یله قطبك
طرفلرنده اولان ارضه مساوات اوزره منبسط اولور بیلنمشدر بعده ابتدای فصل شتا ایرشوب ارض (ه)
نقطه‌سنه کلدیکی حینده‌هم (س م) محورینك موازاتی کما کان حالی اوزره قالوب شعاع شمس مدار جدی
ارضیده عمودا سطح ارضه واصل اولمغله کرهٔ ارضك نصف جنوبیسنی بتمامه تنویر ایدوب قطب شمالی جانبنده
بر درجه ارضی ترك ایدر مشاهده اولنمشدر بعده ابتدای فصل بهارده ارض حرکت سنویه‌سیله نقطه‌سنه
وارد قده یعنی ابتدای میزانه واصل اولدقده شمس اول وقتده حملده کورنمشدر پس مرکز شمسدن مرکز ارضه
خروج ایدن شعاع سطح ارضه معدل نهارك ابتدای حملده واقع اولان نقطه‌سنه واصل اولور بولنمشدر
و بو صورتده ینه ایکی یله قطبك طرفلرینه مساوات اوزره نور باش اولور بیلنمشدر لکن بو تقدیرجه ارضك
منور جهتی شمسه متوجه بولنمغله برلره ظاهر اولماززیرا که برخارج شکل مرسومده بولنمشدر پس هیئت
جدیده‌یه کوره لیل ونهارك تعاقب وامتدادی و فصول اربعه‌نك تبدل واختلافی وایکی قطب التنده ارض
تسعینك لیل ونهاری بو طریق ایله بیلنمشدر والله اعلم (نوع خامس) هیئت جدیده‌نك قواعدی رسوخ بولوب
معتبر اولدیغی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله‌ونکه اهل هیئت جدیده دیمشلردر که ارضك دائرهٔ سنویه‌سنه
محاذی بولنان فلك ثوابتك مثلا (ب ج) نقطه‌سنه یاخود (دی) قطعه‌سی بزه غایت بعید اولدیغندن بر نقطه
قدر کورنمشدر پس بوندن البته لازم کلور که محور ارض کندی دائرهٔ سنویه‌سنك هر قنغی نقطه‌سنده
بولنورسه فلك ثوابتك دائما بعینه بر نقطه‌سنه متوجه اولمش کورینه و ارتفاع قطب ارضی دائما بعینه
برجانبه وفوق رأسمزده اولان بعینه برکوکبه و بر مقداره نظر ایله ظاهر اولمش بولنه کرچه ارض فی الحقیقه فلك
بروجده یعنی کندی دائرهٔ سنویه‌سنده بولنان حرکت سنویه‌سیله کاه اوکوکبه کاه بوکوکبه و کاه جنوبه و کاه
شماله زیاده قریب اولورسه‌ده حالبوکه بزدن پك بعید اولان فلك ثوابته نسبتله ارضك دائرهٔ سنویه‌سی انجق
بر نقطه قدر کلمشدر پس ارضك فلك ثوابتدن بعد وقربی فرق اولنمز اواشدر و قوت وقدرت الهیه‌ده نهایت
تعیین ایتمکه جسارت ایدنلرك عندنده امر من بو رزیاده‌سیله بعید وغریب ایسه‌ده امعان نظر بر له ملاحظه
اولنسه فی نفس الامر مستبعد دکلدر و بو هیئت جدیده‌نك اقتضاسی اولان حرکت ارضی استبعاد ایدوب
قبول ایتمیلره فکر وملاحظه لازمدر که هیئت قدیمه‌نك دخی بوندن زیاده نیجه اموری استبعاد اولور بیلنمشدر

جهلردن بری محرك اولك یعنی فلك اعظمك کمال وسعت وعظمتیله اول عجیب وغریب سرعتیدر که انکله هر
یوم شرقدن غربه اولان دورنی تکمیل ایدر بیلنمشدر و بری دخی فلك اعظمك یکرمی درساعت مدتده کندی
درونده محاط اولان افلاکك حرکتلری و حرکتلرنده بولنان سرعتلریدر که هر بری فلك اعظمه مخالفت ایده‌رك
کندی طبیعتلری مقتضاسنجه غربدن شرقه حرکت ایلرکن ینه فلك اعظمه تبعیتله هر یوم شرقدن غربه بر کره
حرکت دوریه‌لرین تمام ایدرلر دینلمشدر حالبوکیم بر تفنکك قورشونی سیرنده بولنان سرعتدن اول حرکت
یومیه ایله محرك اولك منطقه‌سنده اولان سرعت او چیوز بیك قات زیاده وشدید اولق لازمدر که تا کیم مدت
مزبوره‌ده بر دوره‌سین تکمیل ایتمك ممکن اوله پس اول جرمی کبیر اولوب سطح محدبنك شکلی هنوز معلوم
اولمیان فلك اعظمك درونده بولنان افلاك عظامك کندیلرینه نسبتله بر حبه و بر نقطه قدر اولان ارضك حولنده
دوران وطیران ایتملرندن بو شکل کری اولوب حرکته زیاده مستعد اولان جرم صغیر ارضك شمس عظیم اطرافی
سنه‌ده بر کره دور ایتمسی قتی چوق مرتبه آسان ولایق اولوب حقیقت حاله مطابق و نفس امره موافق کاوب
عقل سلیمه یقین اولشدر و کرهٔ ارض اول دائرهٔ سنویه‌سنده حرکت ایدر اولدیغجه محوری موازات مذکوره‌سنی
حفظ ایدر دینلدیکی اوله دیمك دکلدر که محور ارض اصلا بر وقتده وهیچ بر جهتله وضعنی تبدیل ایتمیه زیرا که
محور ارض بر دخی بغایت بطی اولان حرکتله بر کرنه متصف اولور که یکرمی بش بیك وسکز یوز اوتوز التی سنه
شمسیه‌ده فلك بروجك حولنده بر دائره رسم ایدر بولنمشدر و ارضك بو حرکتندن لازم کلور که دائرهٔ منطقهٔ
بروج ایله دائرهٔ معدل نهارك محل تقاطعلری که نقطهٔ مساوات لیل ونهار بولنمشدر اول ایکی نقطه خلاف
توالی بروج اوزره یعنی شرقدن غربه انتقال ایدرلر و بو حرکته انکچون تقدم مساوات لیل ونهار اطلاق
اولنمشدر پس کواکب ثوابتك توالی بروج اوزره یعنی غربدن شرقه اولان حرکتلرینك ظاهر اولمسی و نقطهٔ
مساوات لیل ونهاردن شرقه طوغری بولنان بعدلرینك ازدیاد بولمسی ارضك بو حرکتندن نشئت ایدر
بیلنمشدر و ارضك بو حرکتی نسق واحد اوزره اولمیوب مشوش بولنمشدر زیرا که ثوابتك توالی بروج اوزره
بولنان حرکتلری کاه یوز سنه‌ده بر درجه و کاه یتمش سنه‌ده بر درجه و کاه التمش التی سنه‌ده بر درجه مقداری
معاینه قیلنمشدر پس محور ارض شمالدن جنوبه و جنوبدن شماله بالکز یکرمی درت دقیقه مقداری حرکت ایدر
بولنمشدر اوله که محور ارضك طرفی بو مقوله بوکك و صاره‌شق حرکتله بر بوکك و صاره‌شق دائره احداث ایدر
تخیل وفرض اولنمشدر والله اعلم بحقیقة الحال (نوع سادس) هیئت جدیده‌یه نسبتله خمسهٔ متحیرهٔ سیاره‌نك
کیفیت بطؤ واقامتن وماهیت رجعت واستقامتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله‌ونکه اهل هیئت جدیده
دیمشلردر که کواکب سیاره‌دن خمسهٔ متحیره‌ده بولنان بطؤ واقامت ورجوع واستقامت بو رأی جدیده کوره
فلك تدویره محتاج اولمیوب سهولتله بیلنمشدر زیرا که خمسهٔ متحیره‌نك اقامت ورجعت کبی احوال مختلفه‌سی
انجق بزم ارض متحرکه‌ده بولنوب کواکب مذکوره‌یه ناظر اولدیغمزدن انلر بزه کاه بطؤ ایله و کاه اقامت ایله
و کاه رجعت ایله متصف کورنمشدر والا فرضا مرکز عالم اولان شمس اوزرنده بولنمش اولیدق ابدا بزه بو مقوله
خیالات اصلا کورنمز اولوردی زیرا که انلرك حرکات ودورانی متشابه و یکسان بولنمشدر تکمیل مقدمجه بیان
اولنمشدر که عطارد ایله زهره شمسك حولنده اولان دائره‌لرینی ارضدن مقدم قطع ایدرلر و ارض دخی حول
شمسده بولنان دائرهٔ سنویه‌سنی کواکب ثلاثهٔ باقیه‌دن یعنی مریخ ومشتری وزحلدن مقدم طی ایدر
و بو علتدندر که عطارد ایله زهره کاهجه شمس ارض آراسنده و ارض ینه شمس ایله کواکب ثلاثه میاننده واقع
اولورلر اما ثلاثهٔ علویه‌نك بیاننده فرض ایده‌رز که شکل مسطحنده شمس الف نقطه‌سنده اوله‌ون و ارضك
دائرهٔ سنویه‌سی (ب ه ع ج ت ل) دائره‌سی اوله‌ون مثلا دائرهٔ مریخ دخی (ط د ق ر ی ب) دائره‌سی
اولسونکه مریخ بو دائره‌نك بر قوسنی قطع ایدنجیه‌دك ارض کندی دائره‌سنده اولان دورنی تمام ایدر و بعده
فلك ثوابت (م ف ك ن) دائره‌سی اولسون پس امدی دیرز که ارض (ل) نقطه‌سنده و مریخ (ط) نقطه‌سنده
بولندقلری وقتده کوکب مریخ دائرهٔ ثوابتدن (م) نقطه‌سنده کورینور بعده ارض (ل) نقطه‌سندن (ب)
نقطه‌سنه و کوکب دخی (ط) نقطه‌سندن (د) نقطه‌سنه انتقال ایتسونلر اوله که ارض کوکب ایله شمس آراسنده
قریب اولدق اوزره انتقال ایدر و بو وقتده کوکب دائرهٔ ثوابتدن (لا) نقطه‌سنده معاینه اولنور پس بو صورتده

بروجك ترتيبنه كوره اولان حركتك (م) نقطه سندن (لا) نقطه سنه تعجيل ايتمسى مشاهده اولنوب سرعت واستقامت دينلور بعده چونكه ارض (ب) نقطه سندن (ه) نقطه سنه وكوكب (د) نقطه سندن (ق) نقطه سنه وارر بو حينده ينه (لا) نقطه سنده محسوس اولوب بطؤ واقامت اولى حاصل اولور بعده ارض (ع) نقطه سنه وكوكب (ر) نقطه سنه وارد قلرنده اول وقت ينه كوكب (ف) نقطه سنده بولنور پس ترتيب بروجك خلافنه رجعت ايتمش كورينور البته بو صورتده اولان حالنه رجعت تسميه اولنور بعده ارض (ج) نقطه سنه وكوكب (ى) نقطه سنه واصل اولد قلرنده بو حينده ينه كوكب (ف) نقطه سنده مبصر اولوب اقامت ثانيه وبطؤ ثانى حاصل اولور بعده ارض (ت) نقطه سنه وكوكب دخى (ب) نقطه سنه انتقال ايلدكلرنده كوكب (ن) نقطه سنده كورينور ترتيب بروج اوزره حركت ايدر بولنور كه استقامت وسرعت دينلور فعلى هذا مشترى وزحلك استقامت واقامت ورجعتلرى يعنى اقبال وسكون وادبارلرى بو منوال اوزره بيلنور واما سفليين كه عطارد له زهره در بو ايكيسى شمسه ارضدن زياده قريب اولمغله كندى دائره لرينى ارضدن اسرع قطع ايلدكلرندن ارض ايله شمس اراسنده توسط ايدوب كاه سرعت واستقامت وكاه بطؤ واقامت وكاهيجه دخى رجعت ايدر كورينورلر امدى فرض ايده رز كه ارض كندى دائره سنده اولان (ت ب ج دى ف) قوسنى قطع ايدنجه دك مثلا عطارد كندى (ل لم ن ط) دائره سنى تماميله طى ايدر پس ديرز كه ارض (ت) نقطه سنده وكوكب عطارد (ل) نقطه سنده اولنجه البته عطاردك دائرهٔ ثوابتدن (ه) نقطه سنده كورينور بعده ارض (ب) نقطه سنه وكوكب (ل) نقطه سنه وارد قده بو وقتده كوكب دائرهٔ ثوابتدن (ب) نقطه سنده نمايان اولور پس بو صورتده توالئ بروج اوزره كورينن حركت عاجله سنه سرعت واستقامت دينلور چونكه ارض (ج) نقطه سنه وكوكب (م) نقطه سنه واصل اولد قلرنده ينه كوكب (ب) نقطه سنده كورينور البته بو حالده بطؤ واقامت اولى حاصل اولور بعده ارض (د) نقطه سنه وكوكب (ن) نقطه سنه وارد قلرنده بو حينده كوكب دائرهٔ ثوابتدن (ق) نقطه سنده مشاهده اولنور البته بو وقتده ترتيب بروجك خلافنجه رجعت ايدر كورينور پس بو صورتده بولنان حالته رجعت تسميه اولنور بعده ارض (ى) نقطه سنه وكوكب (ط) نقطه سنه واصل اوليجق كوكب ينه (ق) نقطه سنده محسوس اولوب اقامت ثانيه بطؤ ايله حاصل اولور بعده ارض ف نقطه سنه وكوكب ينه (ل) نقطه سنه ايرشنجه بو حالده كوكبك كنديسى دائرهٔ ثوابتدن (ع) نقطه سنده كورينور چونكه بو اثناده ينه توالئ بروج اوزره حركت ايدر بولنور پس بو حاله استقامت وسرعت دينلور وبو تفصيل كه عطارد حقنده تصوير اولنمشدر زهره حقنده بعينه هم جارى بيلنمشدر انجق فرقى بودر كه بو تبدلات انده بطيجه بولنمشدر زيرا كه زهره عطارددن زياده زمان كندى دائره سين طى ايدر كورنمشدر تكثيم بالاده بيان اولنمشدر وبو فصلده تحرير اولنان تفصيل وتقرير بو هيئت جديده يه بلكه بلك قديمه يه عنونه اولمغه كفايت ايتمكله امدى بو مذهبه توجه ايدن اسئله واجوبه تحريرينه مباشرت قيلنمشدر (نوع سابع) بو هيئت جديده اهلنه توجه ايدن اسئله واجوبه يى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل هيئت جديده يه استناد ااصول دين ورصد وهيئته متعلق اولان قوانين ايله ابتدا بويله اعتراض اولنمشدر كه بو رأى جديد تعبيرا ولنان تخيلات كتب سماويه نك ققى چوق منطوقاتنه مخالفدر وهر شيئكه حالى وشانى بويله اوله اصلا بر وجهله كنديسنه رغبت والتفات اولنمغه حقيق وشايسته دكلدر امدى بو رأى جديد تعبيرا ولنان تخيلاته دخى اصلا بر وجهله رغبت والتفات اولنمق لايق وسزاد كلدر جوابى دخى كبراده ترديد ايده رك بويله وير مشلردر كه نفس الامر اولمق اوزره رغبت والتفات اولنمغه حقيق وشايسته دكلدر دينلور سه هر نقدر كه مسلم اولورسه ده قطعا فائده سى يوقدر وفرضى اولديغى اعتبار ايله ده اصلا رغبت والتفاته لايق وسزاد كلدر دينلورسه ممنوعدر وصغراده هم تكلم ايده رك بو منوال اوزره جواب ايتمشلردر كه ارض بو هيئت جديده يه كوره دخى حدذاتنده حركت ايله متصف اولميوب حقيقتده متحرك اولان كنديسنى يعنى ارضى احاطه ايلين اول ماده اينه دن اولان كردابيدر زيرا كه ارض اول كردابى اولان ماده اينه نك اجزاء معينه سى مياننده دائما محاط اولوب همان داخل سفينه اولان كمسنه نك سفينه ايچنده ساكن اولديغى كبى ارض دخى ذكر اولنان ماده اينه نك اجزاء معينه سى ايچنده دائما ساكن اولور ودخى بو طرز ايله جواب ويرلمشدر كه امور دينيه وخلقيه يه متعلق اولد قلرى تقديرده

مجرد رؤيتمزه كوره ققى چوق احكام كتب سماويه ده ايراد اولنمشدر از جمله توراتده قمره بيوك سراج تسميه اولنديغى واردر مع هذا كه واقعه نظر ايدر اولديغمزده قمر كواكب سائره دن اصغر اولديغندن غيرى نورينى دخى شمسدن اخذ ايدر بولنمشدر وبر دخى ارض دائما كندر حكمى كه مجلدات توراتده شرح اولنمشدر مقصود اولان معنا ايله حق وكرچكدر زيرا كه بو سوزك اول محلده ابتداسى بويله دركه تكونك برى كيدر وبرى كلور بويله اولنجه تمام كلام بودر كه ارض دائما كندر پس قرينهٔ سباق وسياق ايله ارض دائما كندر ديمك ارض دائما بعينه باقى قالوب من حيث المجموع تبدل وانقلابدن مبرادر هر نه قدر كه بعضا كنديسندن فى الجمله كون وفساد واقع اولورسه ده ديمكدر وكتب سائره نك منطوقى بو معنايه ارجاع اولنمشدر زيرا كه ارض مجموع اعتبار ايله اصلا نه طاغيلور ونه بركونه فسادى قبول ايدر ديو جواب ايتمشلردر وبوندن صكره قوانين رصد وهيئته استناد وتشبث ايله بو مذهب اهلنه اعتراضات اولنمشدر كه اكر ارض مركز عالمدن بعيد اولوب كندى دائرهٔ سنويه سنده حركت ايدر اولسه ايدى مثلا قطب شماليك ارتفاعى هر زمان بر اسلوب اوزره قالمزدى وسمت رأسمزده بولنان كواكب دائما ظاهر اولمزدى وهر وقتده فلك ثوابتك بر نصف معينى بزه مقابل كلمزدى واوج ايله حضيض دخى بو منوال اوزره تعين بولمزدى وبونلرك جوابلرى دخى بويله اولمشدركه ارض منوال محرر اوزره حركت ايتديكى تقديرجه ينه قطب شماليك ارتفاعى هر زمان بر اسلوب اوزره اولوب وسمت رأسمزده بولنان كوكب دائما ظاهر اولور وكرهٔ فلكك بر معين نصفى يعنى بروج ستهٔ معينه سى تماميله هر وقتده بزه مقابل كلوب منظورمز اولور شوقدر وارد ركه دائما ارضك بر معين قطعه سنده ثبات واقامتمز شرط ولازم كلور چونكه مقدما ديديكمز كبى فلك ثوابت بزدن اولقدر بعيددركه اكا نسبتله ارضك دائرهٔ عظيمهٔ سنويه سى بر نقطه قدر كورينور وچونكه محور ارض محور عالم ايله دائما موازاتده بولنور پس احكام ثلاثهٔ مذكوره يه دائما ارضك بر معين قطعه سنده اثبات واقامتده اولمزانكچون شرط اولنمشدركه قطب شماليك دائما نهج واحد اوزره اولان ارتفاعى بزم رؤيتمزه كوره بولنمشدر وارضك دائما بر معين موضعنده اولديغمز زمانده برقراره كورنمشدر يعنى شرط مذكوره بزم ايچون بولنان افق معينى وفوق رأسمزده اولان نقطهٔ معينه يى تغيير وتبديل ايلمديكمز وقتده بولنمشدر زيرا كه مثلا شمالدن جنوبه طوغرى وياجنوبدن شماله طوغرى كرهٔ ارض اوزرنده حركت ايدوب مكان معينمزى سمت رأسمزده بولنان نقطهٔ معينه يى تبديل ايلديكمز زمانده البته بزه فلكك بر بشقه قطعه سى ظاهر اولور كه مقدما فى برا صلا كورمزدك واكابدل مقدما كورر اولديغمز قطعه سى بزه بالكليه مختفى اولور وقطب مذكورك ارتفاعى وسمت رأسمزده اولان كواكب دخى متبدل اولور اما اوج ايله حضيضك تعينلرى لزوميله اولان معارضه بويله مقابل اولنمشدر كه وجه مذكور اوزره ارض اول دائرهٔ سنويه سنده بروج جنوبيه محاذاتنده حركتده ايكن دخى شمسدن بعيد اولمق وضعى بولغه اوج حاصل اولور وبروج شماليه محاذاتنده حركتده ايكن ينه شمسه قريب اولمق وضعنه كلدكده حضيض پيدا اولور وبو هيئتك اوج وحضيض احكامى بعينه احكام هيئت قديمه كبيدر انجق فرقى بودر كه انده بعد وقرب حركت شمسدن وبو رأيه كوره حركت ارضدن بولنمشدر وانده متبدل اوج وحضيض حركت فلك بروجدن وبونده ينه حركت بطيئهٔ ارضدن بيلنمشدر وبوندن صكره بو اجوبه نك مبناسى بولنان مقدمه يه اعتراض اولنمشدركه فلك ثوابت بزدن تا اول مقدارى مسافهٔ بعيدى كه انكله دائرهٔ عظيمهٔ سنويهٔ ارض بر نقطه قدر كورينه ايناملمه چوق مرتبه ده مستبعد بولنمشدر وبو اعتراضه بويله جواب اولنمشدر كه چونكه استبعاد مذكور ايله عدم تصديق بر محكم سنده مستند دكلدر ومع هذا صغراى مذكوره ايله مقصود اصليمز بولنان احوال افلاكك نظامى اثبات اولنمشدر پس بو منوال فنونده بونك كبى استبعاد اولنه جق امور ققى چوق بولنمشدر انكچون ضرر ويرمز دينلمشدر والله اعلم بالصواب (نوع ثامن) بو هيئت جديده اهلنه استناد قواعد طبيات ايله اولان معارضات واجوبه لرينى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه بو هيئت اهلنه قواعد طبيعيانه دخى استناد ايله بوسياق اوزره اعتراضات اولنمشدركه اسفل امكنه مركز عالمدر واسفل امكنه ده ينه اثقل اجسام اولان ارض ساكن اولمق انسب والزمدر وبوندن غيرى اكر ارض متحرك اولسه ايدى البته حس اولنوردى وابنيه واشجارك دخى باشلرى

اشاغه كاوب ییقلورلردی واجسام ثقیله یوقاریدن اسفله عمودا نزول ایده مز اولورلردی زیرا كه اسمه قامته وارنجق اولدقلری نقطه‌لر سطح ارض ایله معا حركتده اولوردی وقوشلر هواده اوچارایكن چونكه ارض انلرك لانه‌لرین آلوب معا كوتوررپس انلر لانه‌لرین بردخی نه وجهله بوله بیلورلردی وبوندن غیری جانب غربه طوغری اتلوب مدحرج اولان طوپ نسنه‌نك حركتی طرف شرقه طوغری مدحرج اولدیغی زمانده بولنان حركتندن بك چوق بطی اولورلردی والبته غرب سمتنه آتیلان شرق جانبنه آتیلان اوقدن بك چوق زیاده منزل الوردی زیرا كه اوق غربه كیدركن غربدن شرقه كلن ارضك سطحی انی استقبال ایتمكله اول اوقك سطح ارضدن طی ایتدیكی مسافه‌قی چوق اولوركه انك شرقه كیتمسنده بوسرعت اولمزدی پس بواعتراضاتك فردافردا جوابلری بویله ویرلمشدركه ارض اسفل امكنه میدر دكلمیدر هنوز مثبت ومبین دكلدر امادلهٔ اثبات مذموم ومردوددر وبوندن ماعدا طبیعت ارضه نظرا ولندقده سائر كواكبدن اثقل اولمسی دخی هنوز معلوم دكلدر بلكه اسفل واعلا اولملری بزه قیاس ایله بولنمشدر اگرچه احجار عظیمه واجسام ثقیله ارضدن مفارقت ایتدكاری حینده ینه ارضه عودت ورجوع ایدرلرسه ده لكن كرهٔ ارض همان برجسم ثقیل كبی كندی محلندن حركت ایلزاولمق لازم كلمز وبنه جواب اولنمشدر كه بزارض ایله بیله اول مادهٔ اثیرنهٔ مذكوره ایچنده محاط اولوب صوكرتوردیسی مثالی ارض ایله معا حركت ایدر اولدیغمزدن حركت ارضی حس ایدهمیز وابنیه واشجارك منهدم ومنقطع اولمدقلری دخی بوندن معلوم اولور بلكه بودلیلدن بونلرك قیام وثباتی لازم كلور وارض ساكن اولسون یاخود مادهٔ اثیرنه ایله متحرك اولسون جسم ثقیلك یوقاریدن اشاغی طوغری عمودا نزولنه برمانعی یوقدر چونكه ثقیلك نزولی حركتندن غیری مادهٔ اثیرنهٔ مذكوره‌نك حركتندن دخی حصه مند اولمسی محققدر وبونوعیله اول طاش كبیدركه سفینه‌نك سرنی سرندن دیبنه طوغری القا اولنمشدر زیرا كه بومقوله طاشك یوقاردن اشاغه آتلدیغی حالده سرنك دیبنه دوشمسی تجربه ایله بیلنمشدر سفینه ساكن اولسون یاجاری اولسون وبوكا دخی بعینه سبب طاشك نزولندن غیر سفینه‌نك حركتندن دخی حصه دار اولمسیدر بلكه بوخصوصده طرفه‌سی بودركه نه جسم ثقیلك ونه مجرمذكورك نزول دینلن حركتی قطعا مستقیم دكلدر بلكه برخط قوس رسم ایدرلرك حاصل اولور اگرچه بزم روئیتمزه كورده كه درون سفینه ده یوز عمود تخیل اولنوروسه‌ده وبو بعینه بوكا بكزركه بركیمسه برسفینه‌نك كورته‌سندن سرنی دیبنه برطاش آتدقده طوغری حركتله نزول ایتدیكنی معاینه ایدرلكن خارج سفینه‌دن یعنی كناردریادن نظر ایدنلره اول طاشده ایكی حركت محسوس اولوركه بریله عمودا نزول ایدروبریله دخی حركت سفینه‌یه متابعت ایدر وبیله كه اول ایكی حركتیله براكری خط رسم ایلدیكن مشاهده ایدرلر بویله اولنجه همان مجرده حركت مادن ماعدالر حصه‌مند اولدقلری كبی قوشلر دخی حركت موادن حصه دار اولملریله لانه‌لرندن مباعدت ومفارقتلری لازم كلمز وشرقه طوغری آتیلان كرهٔ مدحرجه‌نك حركتی اسرع اولمز وغربه طوغری آتیلان اوقك مسافهٔ منزلی شرقه آتیلاندن زیاده بولنمز (نوع تاسع) بوهیئت جدیده‌یه كوره افلاك طبایع عدادنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل حكمت طبایع فلكیاتده یعنی مادهٔ افلاكده اختلاف ایدوب هیئت قدیمه‌یه راغب اولنلر بالاده بیان اولندیغی اوزره مادهٔ اجرام اثیریه اجسام مصمته یعنی حجم وصلابت وصفوت وشفت اوزره اولوب افلاكده نمو وتذبل وتكاثف وتخلخل وخرق والتیام اولمیوب حركاتنده تشدد وتضعف ورجوع وتوقف وحیزلرندن خروج وتخالف ایتمزلر ایش دیمشلردر وبوهیئت جدیده‌یه قائل ومائل اولانلر سماواتك موادندن حجم وصلابتی سلب ایدوب طبایع افلاكه مایعه ولینه‌در وخرق والتیام قبول ایدر اجرامدر دیمشلردر وبومذهب جدیده كوره عدد سماوات اوچه منحصر بولنمشدر اولكی سما جمیع سیارات وعناصردن عبارت اولان هیئت مذكوره‌در وایكنجی سما برده ظاهر اولوب مشاهده ایلدیكمز فلك ثوابتدر واوچنجی سما افلاك ثوابتك تحتی مسافه‌سی هرنه قدر واسع ایسه‌ده ماوراسنده فلك مزبوری محیط برفلك عظیم الشان وبی حد وبی پایان اولمسی تحقیق ویقین اولنوب اهل سعادت ایچون آرامكاه تعیین قلنمشدر وبوهیئت جدیده‌نك هیئت قدیمه‌یه مطابق جمیع قواعد واحكامی استحكام بولوب بش یوز یلدن بو آنه كلنجه‌یه دك مقبول متأخرین بولنمشدر امابزم مرادمز ومقصودمز اولان معرفت صانعه وسیله بولنان عالم انسانه آیینه وضع

اولنان

اولنان عالم كبیری بووجهله بوجهتدن دخی سیران ایچون بومقداربه تحریر وبیان ایلدا كتفا قیلنوب سعادتنامه مزدن دخی بدایع وصنایع تفكروتذكره هادی وبادی اولمق ایچون اون الی رباعی تحریریله بوفصل ختم اولنوب اشكال موعوده رسم اولنمق مناسب كورلمشدر

(رباعیات)

خلق ایلدك ای خدا بوعبرتكاهی
افلاك وعناصر وبوشمس وماهی
قرآنده دیدك فثم وجه اللهی
الهی ارنا الاشیاء كماهی

افلاك وعناصر وموالید ای دل
اجسام وطبایع وصوری هب بیل
چون عالمه درككیم صنعی شامل
پس هیئت عالی تفكر خوش قیل

افلاك ایله دور ایدر كواكب هرآن
تأثیر ایدوب امتزاج ایدر بو اركان
درت طبع مخالف اولسه ممزوج ای جان
معدنله نبات اولور وحیوان انسان

حق بوجهانی بیل كتاب حكمت
افلاك وعناصری حروف وقدرت
تركیب وموالیدو كلام عزت
فهم ایت كلمات ربی ال چوق عبرت

بولان كلمات ربیدن معنایی
هیچ اولمز اوحرفكیر وقوروغایی
طوبی اكاكیم اوفهم ایدر اشیایی
نه كوروب ایشتسه یاد ایدر مولایی

حق دیله كل قیلمه هوس دنیایه
امواجی قوپوب كندیكی صال دریایه
باق بوكلمات رب اولان اشیایه
خوش بوكلماتی اكله طال معنایه

برجو رنه اكسیلور نه ارتار اصلا
امواجی كاور كیدر اوبحره وصلا
عالمكه اوموجلر كیدر مثلا
قالمز ایكی آن ایچنده باقی فصلا

حق حق ایچون ویراهلنه دنیایی
ادنایی اونوت سورسن اول اعلایی
امواج ایله بوش یورلمه بول دریایی
یوغاكه بوماسوایی بیل مولایی

حق انی ایسته بیل جهانی فانی
بول موت ارادیده حیات جانی
موتوا قبل ان تموتوانی طانی
دنیاسنی ترك ایتمدن سن ایدانی

آه صوملا باغلسم دهانی هانی
عقل اوقوسه نسخهٔ جهانی هانی
دیل بیلسه اومعنی نهانی هانی
جان بولسه اوجانی جانی هانی

آه صمتله باغلسم دهانی هانی
دل سویلسه دیكلسم نهانی هانی
جان كورسه اومعنی جهانی هانی
عشقیله بولیدم انی هانی هانی

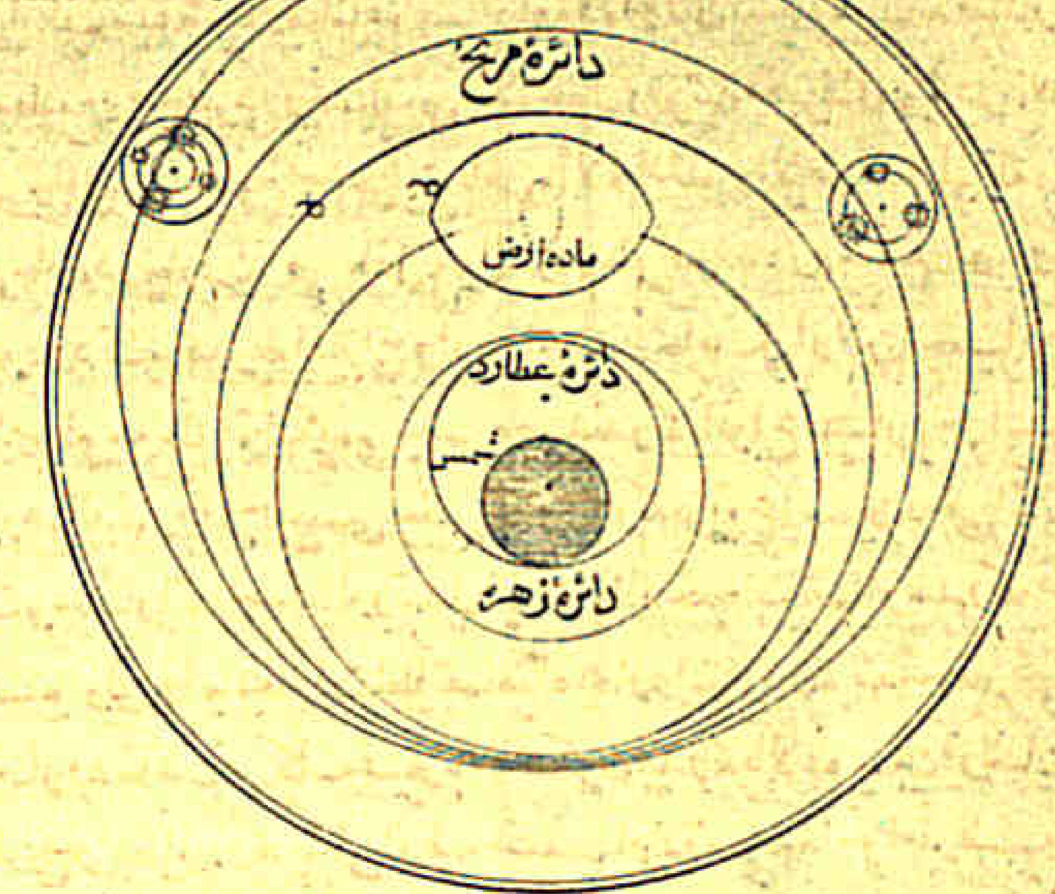
بربیلدم ایكی جهانی مغرور اولدم
احكام مراتبن قویوب دور اولدم
چون حالله وحدت وجودی بولدم
پس حفظ مراتبیله مسرور اولدم

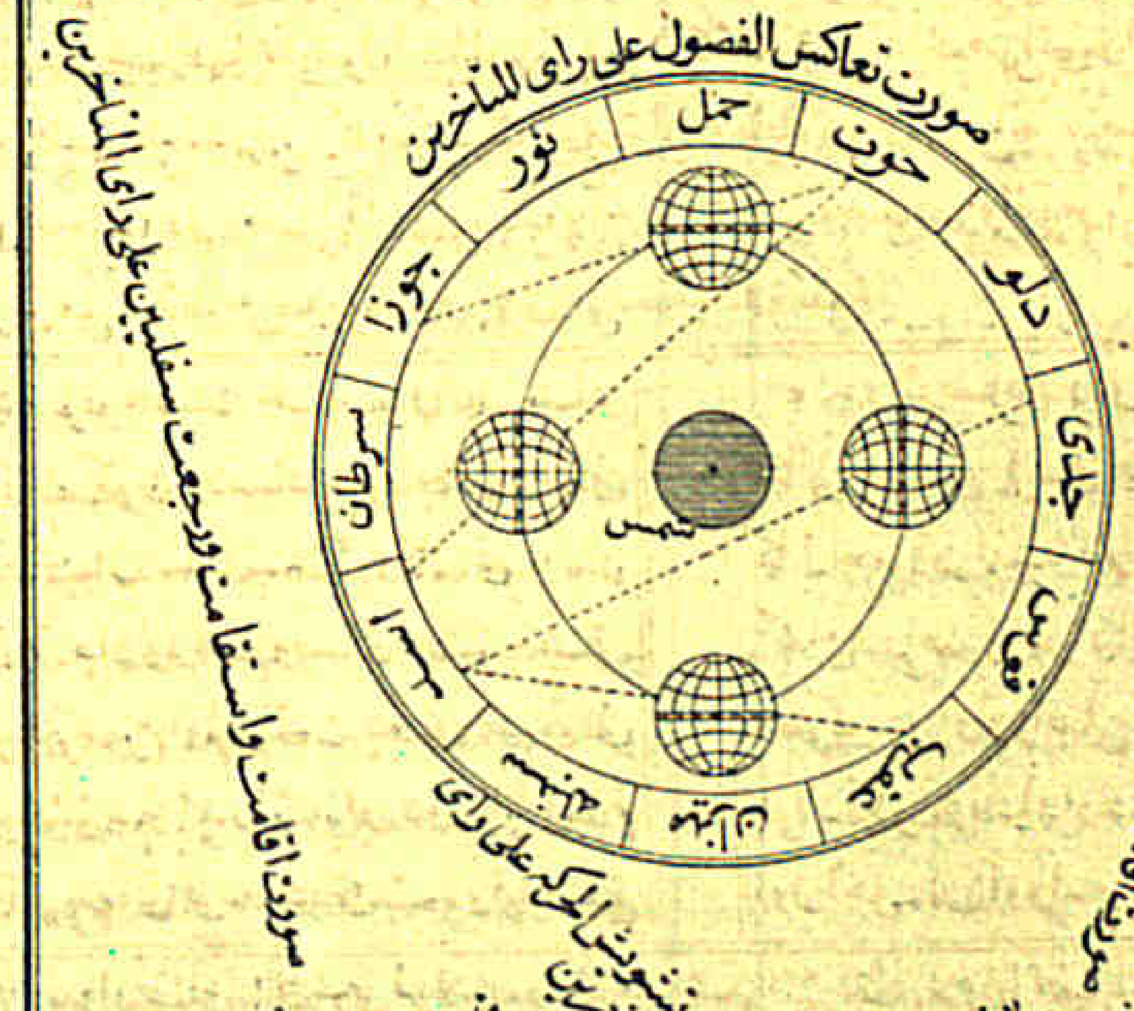
هب وارلغی بر بلنجه شادان اولدم
احكام مراتبنده نادان اولدم
چون بیلدیكمی كوربده حیران اولدم
هرمرتبه‌ده مطیع فرمان اولدم

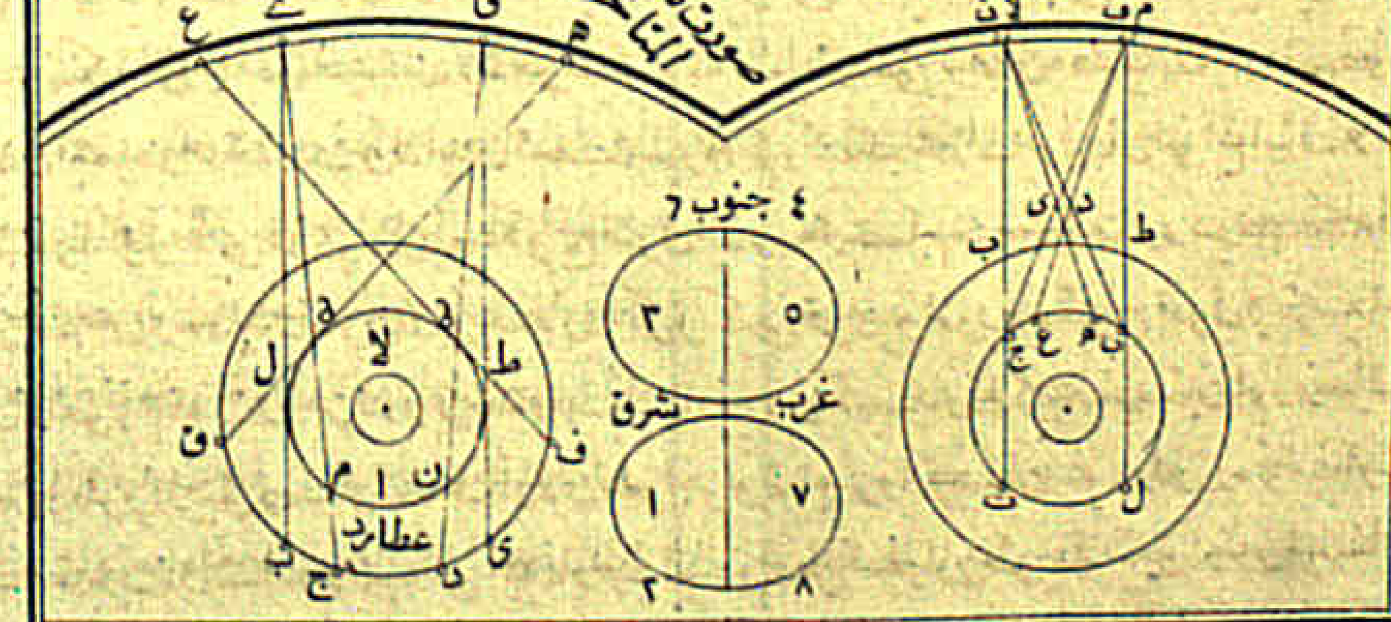
توحید وجوده چونكه همراه اولدم
احكام مراتبنده كمراه اولدم
چون ذوق شهوده ایردم آگاه اولدم
هرمرتبه‌سنده خوش مع الله اولدم

ظنمجه یقین وصدقله صدیقم
توحید وجود ایله طولو تحقیقم
هرمرتبه‌ده چون وجود ایدر حكم دكر
پس حفظ مراتب ایتسم زندیقم

بیل وحدت عالی كه عرض حقدر
اولشه‌كه غیور دربوسر معلقدر
اسرار جهانی سویلیان احمقدر
حفظ ایدنی حفظ ایدن شه مطلقدر

(فصل عاشر) كيفيت تكون كائنات مركباتى يعنى اجسام مركبات تامه اولان مواليد ثلاثه يى كه معدن ونبات وحيواندر جملەسنى بر نوع ايله بيان وعيان ايدر (نوع اول) طبيعياتدن بولنان جميع كائنات مركباتك اصول ومواديني ومركبات تامه نك اجناس وانواعنى اجمالا بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل حكمت ديمشلردركه عالم كون وفساد ايچنده حادث اولان كائنات جو سماء ومواليد ثلاثه بالجمله آباء علويه نك امهات سفليه ده بولنان تأثيراتى نتيجهسيدر يعنى درون فلك قمرده وجوده كلن اجسام مركباتك تامه سى وغير تامه سى بالجمله كواكب سبعهٔ سياره نك عناصر اربعه ده اولان تأثيراتندن حاصلدر وسبعهٔ سياره ايسه ليل ونهار امر حقه مطيع ومسخردر وجملەسى انك حول وقوتيله متحرك ومؤثردر تحكيم نظم كريمنده بيورمشدر (والشمس والقمر والنجوم مسخرات بامره ألا له الخلق والامر تبارك الله رب العالمين (بيت)

چونكه بدى اردن مدام حامله در چار زن • طفل مواليد هم طوغمه ده درد مبدم • ودخى عناصر اربعه كه نار وباد وآب وخاكدر بو دردنك برى بريله امتزاج وازدواجندن حاصل اولان اجسام مركبهٔ تامه نك يعنى مواليد ثلاثهٔ مرقومه نك اولكيسى جنس معدندركه انواع احجار دخى اندندر وايكنجيسى جنس نباتدركه انواع اشجار هم اندندر واوچنجيسى جنس حيواندركه بو نوع انسان دخى اندندر وعناصر اربعه ابتدا ادخنه وبخارات وعصاراته استحاله وتبدل ايدر اما ادخنه لطائف ارضدركه تسخين شمس ايله هوايه صعود ايدوب انكله مختلط اولور واما بخارات لطائف مياه بحار وانهاردركه ينه تسخين شمس ايله هوايه چيقوب انكله ممتزج اولور وبخار ودخاندن مركبات غير تامه تكون ايدركه بالاده بيان اولنان كائنات جو سماءدر واما عصارات مياه ثلوج وامطاردركه باطن ارضه منجذب اولدقده اندە اجزاء ارضيه ايله مختلط اولەسيله غليظ اولور بعده عمق ارضه سرايت ايدن حرارت شمس اول عصارات غليظه يى محرا طبخ ايدوب مادهٔ معدن ونبات حيوان ايدر وبو اوچ مولود نجق برى برينه ترتيب عجيب ايله متصل اولوب نظام لطيف ايله صورت بولمشدر (تعالى صانعها عما يقول الظالمون) پس بو كائناتك ابتداى مراتبى تراب كثيفدر وانتهاسى نفس طاهره دركه غايت لطيفدر زيرا كه معادنك اولى تراب ومايه وآخرى نباته متصلدر ونباتك اولى معدنه وآخرى حيوانه متصلدر وحيوانك اولى نباته وآخرى انسانه متصلدر ونفوس انسانيه نك اولى حيوانه وآخرى نفوس ملكيهٔ طاهره يه متصلدر وكمالى انده حاصلدر (نظم)

بو كائنات جهان هب تبدل ايلر اميد
جهان كون وفساد ايچره جمله رغبتله
كمال خاك نبات وكمالى حيواندر
كمال آدم اولور هم وصال عشق جميل
چو بحر موج اولور اندن بخار وغيم ومطر
چو عشق سير ايدر اشيايى دور ايدر دائم
اوكيم جهانى بو حكمتله سير ايدر حق

معادن ارضه دك وذره لره تا خورشيد
كمالى طلب ايلر مريدن جاويد
كمال حيوان انساندر اولدر اصل نويد
كه اولدر اصل مرادات وغايت هر اميد
مطر كه سيل اولور اصلن بولور قريب وبعيد
هر انده كون وفساد اولدى بشقه خلق جديد
اول اهل دلدر او واسع دل اولدى عرش مجيد

(نوع ثانى) مواليد ثلاثه نك اولى اولان معدنياتك احوالنى تفصيلا وانواعنى اجمالا بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل حكمت ديمشلردركه مواليد ثلاثه نك ابتداسى بولنان معدنياتك جملەسى درون ارضده محتبس اولان ابخره وادخنه دن تولد ايدن اجسامدركه كم وكيفده مختلف بولنان انواع اختلاطات اوزره مختلط اولمشدر اگر تركيبى قوى اولوب چكوچ قبول ايدرسه اجسام سبعهٔ مشهوره دركه ذهب وفضه ونحاس ورصاص وحديد واسرب وتوجيدر واگر تركيبى قوى بولنوب چكوچ قبول ايتمزسه انواع احجار دركه الماس ولعل وياقوت وزمرد وزبرجد وسيلان وپيروزه كبيدر واگر بخار دخان اوزره غالب كلورسه يشم ومرمر وبلور وزيبق وسائر شفاف اولان جواهر تولد ايدر واگر دخان بخار اوزره غالب اولورسه ملح وزجاج وكبريت ونشادر وشب كبى احجار تولد ايدر وبعض احجار رطوبتله منحل اولور اجسام ملحيه كبى وبعضيسى نار ايله منحل اولور زجاج وكبريت كبى واگر تركيبى لين ايسه جيوه اولور واصول جميع معادن بر مقدار ارض ايچنده تكون وتمكن ايلدكدهاندن فروعى مرور دهور ايله قعر زمينه دخول ونزول ايدوب

کتمکده در نتکیم اصول جمیع نبات واشجار تحت الارض تکون وتمکن ایلدکده اندن فروع واغصانی
مرور زمان ایله هوایه صعود ایتمکده در اما اجسام سبعهٔ مذکوره نك تولدی انجق جیوه ایله کبریتك
کم وکیفده اختلاف واختلاطلرندن حاصل اولور واما جیوه نك تولدی اول اجزاء مائیه دندر که اجزاء لطیفهٔ
ارضیه مختلط اولوب حرارت شدیده یه مقارن اولمشدر واما کبریت حرارت شدیده یه مصاحب اولان
اجزاء مائیه وارضیه دن تولد ایتمشدر که حرارتدن دهن کبی اولمشدر واما اجسام صلبهٔ شفافه نك تولدی
اول طاتلی صولردندر که معادنده حجارهٔ صلبه ایچنده نیجه بیك ییل طول مکث ایله صفا بولوب معدنی
حرارتندن تحجر ایتمشدر واما اجسام غیر شفافه نك تولدی اول طین لزج ایله صویك امتزاجندندر که حرارت
شمس اکا نیجه بیك سنه تأثیر ایتمشدر واما رطوبتله منحل اولان اجسامك تولدی ارضك اجزاء یابسهٔ
محترقه سنه مانك اختلاط شدیدندن حاصل اولور واما اجسام دهنیه نك تولدی باطن ارضده تمکن ایدن
رطوبتلردندر که حرارت معدن ایله تلطف وتخلل ایدوب بقعه لر ترابنه مختلط اولدقده حرارت مذکوره
انی مجرا طبخ ایتمکله دهن کبی غلیظ اولمشدر پس التون معدنی جبال ایچنده وملایم طاشلی وقوملی یرلرده
تولد ایدر وفضه واخواتی باطن جبالده تراب لین ایله مختلط اولان احجار ایچنده تکون ایدرلر وکبریتلر معدنی
اراضی ندیه ورطوبات دهنیه وتراب لینه ده حادث اولور وملحلر معدنی اراضی سبخه ده وبقاع مالحه ده
منعقد اولور وجص معدنی اراضی لینهٔ سبخه ده ظاهر اولور واسفیداج معدنی جص ایله مختلط اولان قوملی
یرلرده منعقد اولور وزاجلر وشبلر معدنی قیراج وسبرت یرلرده وجوده کلور وبو قیاس اوزره هر معدن بر بقعه یه
مخصوص بولنمشدر که انك تولدی اول بقعه نك خاصیتندن بیلنمشدر وجمیع معادن کثرت افراد ایله بیله
اوچ نوعه منحصر قیلنمشدر بر نوعی غلذات وبر نوعی احجار وبر نوعی اجسام دهنیه بولنمشدر (نوع ثالث)
معدنیاتدن اجسام غلذاتك تکونات وطبایع اوصافن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت
دیمشلردر که انواع ثلاثهٔ معادندن اولکی نوعی بولنان غلذاتدر که اجسام سبعهٔ مشهورهٔ مذکوره در
انلرك جمله سی انجق کبریت ایله زیبقدن تکون ایدرلر اگر کبریت وزیبق صافی اولوب بری برینه تماما مختلط
اولدیلر ایسه وارض رطوبت مائی جذب ایدر کبی کبریت اول زیبقك رطوبتن شرب ایلدیسه واول کبریتك
قوت صباغی اولوب زیبق ایله مقدارده مناسبت بولدیسه ومعدنی حرارتیله نیجه بیك ییل مجرا طبخ اولدیسه
اول منعقد اولوب ذهب اصفر اولور واگر کبریت وزیبق صافی اولوب ناتمام اختلاط قیلدیسه ومقدارلری
مناسب کاوب زمان طویلده مجرا طبخ اولدیسه وکبریت ابیض اولوب رطوبتدن قالدیسه اول منعقد
اولوب فضهٔ بیضا اولور واگر منطبخ اولمزدن مقدم اکا برد اصابت ایدرسه منعقد اولوب توج اولور واگر زیبق
صافی وکبریت ردی اولوب محترق اولدیسه نحاس تولد ایدر واگر ماده سی غالب اولوب حرارت مفرطه یه
مصادف اولدیسه حدید اولور واگر کبریت ردی محترق اولمدیسه رصاص متولد اولور واگر کبریت وزیبق
ایکیسی دخی ردی اولورسه اسرب حاصل اولور پس غلذات مذکوره یه عارض اولان اختلاف انواع
کبریت ایله زیبقك یا کمیتلرندن ویا کیفیتلرندن حاصل اولدیغی تجربه ایله بیلنمشدر اما سلطان غلذات بولنان
ذهبك طبیعتی حار واین ولطیفدر ونار ایله محترق اولمز اجزاء مائیه سی اجزاء ترابیه سنه شدت اختلاطندن
نفر بقیهٔ ناریه له قادر اولمز وتراب ایچنده بیك ییل قالسه چوریمز وپاسلنمز ولونی اصفر وبراقدر وطبعی حلو
ورایحه سی خوشدر وجسمی پاکدر ووسخی اولمز ووزنی ثقیلدر وکندی جمیلدر وقدری جلیلدر پس حرارت
طبعی وصفرت لونی ناری اولدیغندندر ولینتی دهنی غالب بولندیغندندر وبراق اولدیغی صوبی صافی
قالدیغندندر وحلاوت طعمی وطیب رایحه سی کبریت صافی اولدیغندندر ولطافت ونظافتی زیبق صافی وپاك
اولدیغندندر وثقلت وزنی خاکی اولدیغندندر وجمال وقدری نفس طبیعی اکا ترقی صالدیغندندر بو ذهب اصفر
بر نقددر واندر وسرمایهٔ دو جهاندر واعز اثمان اشیادر واشرف نعم خدادر زیرا که ذهب اصفر دین ودنیانك
قوامیدر وخلق عالمك نظامیدر وهر اقلیمده رواج بولمشدر وهر کس اکا محتاج اولمشدر ورجال دنیایه قوت
وعزتدر ونسای زیبایه زینت ولذتدر نتکیم دینلمشدر رباعی * ای زر توئی آنکه جامع اللذاتی * محبوب جهانیان
بهر اوقاتی * بی شبهه خدا نه ولیکن بخدا * ستار عیوب وقاضی حاجاتی * واما فضهٔ بیضا اول زر محبوب قلوبه

اقرب غلذات بولنمشدر که معدننده ماده سی اولان کبریت ابیض اولوب اجزاء اختلاطی ناتمام قالسه اول
ذهب اصفر اولوردی پس بو فضه نار داغ ایله محترق اولور وتراب ایچنده طول زمان ایله چورر وپاس تسنه بی
سیم سیاه ایدر زیرا که وسخی اول مقارننده کیدر واکر زیبق مقارن اولدیسه چکوچ قبول ایتیوب منکسر
اولور وکبریت اصابت ایلدکده فضهٔ بیضا ایکن سیم سیاه اولور واما نحاس فضه یه قریبدر فرقی همان
حمرتی لونی وکثرت وسخی ویبس طبیعتی وخبث طعم ورایحه سیدر انك حمرتی لونی افراط حرارت کبریتیه دندر
وکثرت وسخی ایله یبس طبیعتی غلظت مائیه سندندر پس انی تبییض وتلیین ایتمکه قادر اولان کمسنه
هر حاجتنه ظفر بولمشدر واما حدیدك سوادی افراط حرارتدن بیلنمشدر وغلذات سائره دن زیاده مائی
بولنمشدر واما رصاص ابیض فضه جنسندندر لکن بطن مادرده جنینه آفت ایرشوب ضایع اولدیغی کبی
بطن ارضده فضه یه اوچ آفت ایرشدکده رصاصه منقلب اولور وآفات ثلاثه ماء متغیر ورایحهٔ خبیثه
ورخاوتدر واما اسرب رصاصك ردی صنفیدر وتولدی وفسادی انك کبیدر واما توجك طبیعتی جمله سندن
ابرد وایبسدر ورایحه سی دخی اخبثدر پس تفکر صنع باری ایچون بیان احوال غلذات بو مقدار بسدر
(نوع رابع) معدنیاتدن اجسام احجارك تکون وتلوناتن اجمالا بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه
اهل حکمت دیمشلردر که جمیع احجار شفافه میاه امطاردن درون ارضده محتبس اولان رطوبتلردن تکون
وتولد ایدرلر واحجار غیر شفافه تأثیر حرارت شمس ایله اولان امتزاج ماء وطین لزجدن تکون ایدرلر اما احجار
شفافه نك تکونات وتلوناتی میاه امطار ورطوبات زمین واحجار معادن ومغارات ایچنده محتبس اولوب
معادن ایله مختلط اولوب نیجه بیك ییل انده قالمغله زیاده صفا وصقالت وغلظت کسب ایدوب انلردن
اوله احجار صلبه منعقد اولور که ماء ونار ایله متأثر ومتکسر اولمازلر ومعتبر جواهر اولوب یرده قالمازلر
واختلاف الوانی انوار سیاره ایله وجود بولمشلردر که هر کوکب جواهرك نیجه انواعنه دلالت ایدوب
شعاعی اول جبال اوزرینه صالوب اول معادنه بویله مستولی اولمشدر زیرا که سواد زحلك وخضرت
مشتریك وحمرت مریخك وصفرت شمسك وزرقت زهره نك وتلون عطاردك وبیاض قمرك شعاعی تأثیرندن
کلمشدر وانواع جواهر خواص جواهریه نی چوق بولنمشدر وجمله نك سلطانی وقیمتده کرانی جوهر
الماسدر که جمیع معدنیاتدن اشد واصلب واقوی معاینه قیلنمشدر وجمله جواهردن اعز واعلا واصفا خلق
اولنمشدر وجمله یه غالب ومؤثر ایکن فقط قورشون ایله مغلوب ومؤثر اولمسی غیرت حقدن بیلنمشدر واکا یقین
جوهر زمرددر که کا نظر ایده نك کوزی نور وکوکلی سرور بولور وشعاعندن ییلان کور اولوب حاملندن
دور اولور وجوهر زمردك منافع وخواصی نیجه چوقدر لکن بو محلده قصر اولنمشدر واما احجار وشفافه نك
تولدی وجه مشروح اوزره مرور زمان ایله حرارت شمسك تأثیر ایتسندن ممتزج اولان ماء وطین لزجدندر که
اول طین تحجر ایدوب قالمشدر نتکیم نارك تأثیرندن سد بولك یا غورت اولمشدر وتکون احجار اختلاف
بقاع ایله مختلف اولور اگر بقاع ترابیه وطین حاره دن بولندیسه حجر مطلق منعقد اولور واگر بقاع سبخه ده
اولورسه اندن ملح وبوارق وشبلر تولد ایدر واگر قیراج یرلرده بولندیسه اول طین لزجدن احمر واصفر واخضر
زاجلر تکون ایدرلر پس هر موضعك بر شقه خاصیتی واردر که انلری خلق ایدن خلاق عالم بیلور وکاه
اولور که حجر صودن منعقد اولور وانك سببی اول صویك یا اول موضعك خاصیتندندر وکاه اولور که هوایه
صعود ایدن اجزاء دخانیه نك حرارتی اصابت برد ایله منطفی اولوب هواده حجر منعقد اولوب هبوط ایدر که
طاش یاغدی دیرلر وکاه اولور که صاعقه ایله حجر یا حدید ویا نحاس واقع اولور امدی انواع ثلاثهٔ معادنك
نوع ثانیسی اولان احجار بو مقدار وجه بیان اوزرینه اقتصار اولنمشدر * اما نوع ثالثی بولنان اجسام
دهنیه بونلره قیاس ایله بالکلیه طی اولنمشدر زیرا که اصناف معادن اعتدال مزاج عناصردن بعید
اولمغله بغایت کثیر بولنمشدر وجنس نبات اعتدال مزاجه اندن قریب اولدیغندن انواعی اندن قلیل بولنمشدر
وجنس حیوان اعتدال مزاجه نباتاتدن اقرب اولدیغیچون انواعی دخی اندن اقل اولوب اون سکز بیك نوع
بولنوب هر نوعی بر عالم تسمیه قیلنمشدر وبر نوعی دخی عالم انسان بیلنمشدر وبو نوع انسان کمال اعتدال مزاج
اوزره بولندیغندن افرادی جمله دن اقل اولوب اعز ونادر بولنمشدر پس تفکر صنع خالق ایچون احوال معادنی

بومقدار بیان ایله اکتفا قیلنمشدر زیرا که قدرت باری بلانهایه بیلنمشدر (نوع خامس) موالید ثلاثه نك ثانیسی اولان نبات احوالنی اجمالا بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت دیمشلردرکه موالید ثلاثه نك ایکنجیسی نباتدر ولنك برشعورسز قوتی واردر یعنی جنس نباتك بر طبیعتی واردرکه اندن حرکات مختلفه وآلات مختلفه واسطه سیله حرکات مختلفه صادر اولور واول قوته نفس نباتیه دیرلر که اول جسم طبیعینك انجق تولد وتزاید وتغذی جهتندن کمال اولیدر ونفس نباتیه نك قوت غاذیه سی واردرکه شخصك بقاسی انکله حاصلدر وبو اول قوتدرکه صورکبی اولان جسم اخری کندی بولندیغی جسمك مزاج وقوام ولون وجوهری مشاکلنه تبدیل ایدوب حرارت غریزیه ایله جسمدن تحلل ایدن نقصانه بدل اکا اول مشاکلی ملاصق ایدر وانك قوت نامیه سی یعنی منمیه سی واردرکه شخصك کمالی انکله حاصلدر وبو اول قوتدرکه اولدیغی جسمی طول وعرض وعمق اقطارنده زیاده ایدرتا اول جسم اقتضای طبیعتیجه نشوی کمالنه بالغ اولنجه دك کیدر وانك قوت مولده سی واردرکه بقاء نوعی انکله حاصلدر وبو اول قوتدرکه کندی جسمندن بر جزء اولوب کندی مثلی وجودی بولمغی ایچون مبدأ وماده ایدر واکا تخم نبات اطلاق اولنور چونکه قوت غاذیه غذایی جذب ایدر بعده مسك ایدر وبعده هضم ایدر بعده فضله سنی دفع ایدر پس انك درت خادمی واردرکه بری قوت جاذبه وبری قوت ماسکه وبری قوت هاضمه وبری قوت دافعه درامّا قوت نامیه نبات کمال نشونی بولدقده اول فعلندن توقف ایدر واما قوت غاذیه عاجز اولنجه دك عملنده باقیدر عاجز اولدقده نباته موت ایریشوب یابس اولور وجمیع انواع نباتات ارضك بر مقدار عمقنده تکون وتمکن ایلدکده تدریج ایله هوایه صعود ایدر اماجمیع انواع واصناف نباتاتك حد وحسابی انجق انلرك خالقی بیلور واما اطبایه لازم اولان بعض اجزا ادویه خواصیله کتب طبده مسطور اولوب عامه یه لازم اولان سبزوات وفواکه جمیع اوصافیله السنه ناسده مشهور اولدیغندن جنس نباتك انواع واصنافنك اسماء وخواصنی تعداد ایله تطویل اولنمیوب توحید خالقنه ومعرفت صانعنه باعث اولمق ایچون کنه وماهیتنی بومقدارجه بیان ایله اکتفا قیلنمشدر تکثیر انواع نباته عبرتله نظر ایچون دینلمشدر (بیت) هرگیاهی که در زمین روید * وحده لاشریك له گوید * برگ درختان سبز در نظر هوشیار * هر ورقی دفتریست معرفت کردکار (نوع سادس) موالید ثلاثه نك ثالثی اولان حیواناتك احوالنی اجمالا بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت دیمشلردرکه موالید ثلاثه نك اوچنجیسی جنس حیواندرکه او مختص نفس حیوانیه در واول نفس غیر ممتاز اولان جسم طبیعینك کمال اولیدر وحرکت ارادیه ایله متحرکدر وبو نفس حیوانیه ایچون مخصوص اولان اثرلردن همان ایکی قوتی واردرکه بری قوت مدرکه وبری قوت محرکه درامّا قوت مدرکه سی یا ظاهر بدنده اولور ویا باطننده اولوراما ظاهر بدنده اولان بش قوتدرکه سمع وبصر وشم وذوق ولمسدر اما سمع برقوتدرکه سماخك سطح مقعرنده مفروش اولان عصبه ده وضع اولنمشدر وعصبه مذکوره ده طبل کبی هوا محتبس بولنمشدر اکر شدتلی قرعدن ویا قوتلی قلعدن حاصل اولان صوتك کیفیتیله متکیف اولان هوا اعوجاج ایتمکله قریب اولورسه اول عصبه یه واصل اولوب انی قرع ایتدکده انده مودوعی اولان قوت سامعه اول صوتی ادراك ایدر واما قوت بصر برقوتدرکه دماغك مقدمنده بتوب بری برینه تقاربیله تلاقی وتقاطع ایدوب اندن تباعدله عینین شحمه لرینه واصل اولان ایکی مجوف عصبه نك مزبور ملتقاسنده وضع اولنمشدر واکا مجمع النورین دخی دیرلر واما شم برقوتدرکه مقدم دماغدن نابت اولان ممه جلری کبی ایکی زائده ایچره مودوعدر واما ذوق برقوتدرکه جرم لسان اوزرینه مفروش اولان عصبه ایچنده مودوعدر وانك ادراکی اول رطوبت لعابیه نك توسطیله درکه اکا ذی الطعمدن اجزاء لطیفه مختلط اولوب اندن جرم لسانه غرق اولدقده کیفیت ذی الطعمی حس ایدر واما لمس برقوتدرکه جسم حیوانك اکثرینه مخالط اولان عصبه لرده وضع اولنمشدر واما باطن حیوانده اولان قوتلر دخی بشدرکه حس مشترك وخیال وواهمه وحافظه ومتصرفه درامّا حس مشترك برقوتدرکه دماغده اولان تجاویف ثلاثه نك اولکی تجویفی مقدمنه مرتبدر وحواس ظاهره مذکوره ده منطبق اولان صورتلرك جمله سنی حس مشترك قبول ایدوب قوای باطنه باقیه یه توزیع ایدر واما خیال برقوتدرکه دماغك اولکی تجویفنك مؤخرنده موضوعدر وجمیع

صور محسوساتی حس مشترکدن الوب صور مذکوره نك غیبتندنصکره جمله سنی حفظ ونقش وتصویر وتمثیل ایدر وبو خیال خزانه حس مشترکدر واما واهمه برقوتدرکه دماغده اولان تجویف اوسطك مؤخرنده موضوعدر وبو قوت محسوساتده موجود اولوب حواس ظاهره ایله ادراك اولنمیان معانی جزئیه یی ادراك ایدر تنکیم قوت واهمه بی حکم ایدرکه ذئب مهروب عنهدر وولدی معطوف علیهدر واما حافظه برقوتدرکه دماغدن تجویف آخرك مقدمنده موضوعدر وقوت وهمیه نك معانی جزئیه غیر محسوسه دن ادراك ایلدکلرین حفظ ایدر وبو حافظه خزانه واهمه در واما متصرفه برقوتدرکه دماغدن تجویف اوسطك مقدمنده موضوعدر وبو قوتك حالی وشانی خیال وحافظه دن اولان صور ومعانینك بعضیسن بعضیسنه ترکیب ایدوب بعضیسن بعضیسندن فصل ایتمکدر اکر بر قوت متصرفه یی عقل کندی مدرکاتنده استعمال ایدرسه بوکا متفکره دیرلر واکر بونی قوت واهمه کندی محسوساتنده استعمال ایدرسه بوکا متخیله دیرلر واما نفس حیوانیه نك قوت محرکه سی ایکی قسمدرکه بری قوت باعثه وبری قوت فاعله درامّا باعثه که شوقیه دخی دیرلر اول برقوتدرکه نجان خیالده برصورت مطلوبه یا منفوره مرتسم اولسه قوت فاعله یی تحریك اعضایه سوق ایدر اکر باعثه فاعله یی حصول لذات ایچون اولان اشیاء متخیله نافعه یی ویا ضاره یی طلب ایده جك تحریکه سوق ایدرسه اکا قوت شهوانیه دیرلر واکر باعثه فاعله یی طلب غلبه ایچون تخیل اولنان اشیاء مضره یی ویا مفیده یی دفع ایده جك تحریك سوق ایدرسه اکا قوت غضبیه دیرلر واما فاعله برقوتدرکه اعضاده عصب ورباط ولحم وغشادن ترکیب ایدن عضله لری قبض وبسط ایله تحریك اعضا ایچون مهیا ایدر فسبحان الصانع الحکیم جل جلاله وعم نواله ولا اله غیره (نوع سابع) جنس حیوانك اشرف انواعی واحسن اصنافی بولنان افراد انسانك ماهیتنی اجمالا بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت دیمشلردرکه جنس حیوانك احسن انواعی بو نوع انساندرکه شرف موجودات ونتیجه کائنات ونفس ناطقه یه مختص ومرآت اودر اما نفس ناطقه برجوهردرکه کندی حد ذاتنده ماده دن مجرد درلکن افعالنده ماده یه مقارندر وامور کلیه یی وجزئیات مجرده یی ادراك ایدوب افعال فکریه ایلمك جهتندن واسطه وآلتی اولان جسم طبیعینك کمال اولیدر وبو نفس ناطقه نك برقوت عاقله سی واردرکه انکله امور تصوریه وتصدیقیه یی ادراك ایدر وبو قوته عقل نظری وقوت نظریه دیرلر ونفس ناطقه نك بر قوت عامله سی دخی واردرکه انکله بدن انسانی افعال جزئیه دن بکا کندویه مخصوص اولان رأی واعتقاد اقتضاسی اوزره تحریك ایدر وبو نفس ناطقه نك قوت عاقله سی اعتباریله درت مرتبه سی واردر اما اولکی مرتبه سی جمیع معقولاتدن خالی اولوب طفل مستعد کتابت اولدیغی کبی معقولاتك جمله سنه مستعد اولمسیدر وبو مرتبه ده اکا عقل هیولانی دیرلر واما ایکنجی مرتبه سی اکا معقولات بدیهیه حاصل اولوب بدیهیاتدن فکر ایله نظریاته انتقال ایدروبونده اکا عقل بالملکه دیرلر وبو عقل اویله لطیف اولسه که اکا جمیع نظریات حدس ایله حاصل اولوب فکره حاجتی قالمسه بوکا قوت قدسیه دیرلر واما اوچنجی مرتبه سی اکا معقولات نظریه مطالعه سز حاصل اولوب عندنده برحیثیتله مخزونه اولمقدرکه مراد ایلدکده کسب جدیده احتیاجسز جمله سین حاضر ایتمسیدر وبونده نفسه عقل بالفعل دیرلر واما دردنجی مرتبه سی معقولات مکتسبه یی مطالعه ایتمسیدر وبو مرتبه ده نفس ناطقه یه عقل مطلق دیرلر واما حیوانك جمیع انواع واسماسین وطبایع واشکالن واوصاف واحوالن انجق انلری خلق ایدن باری تعالی حضرتلری بیلور وبعض کتبده مسطور والسنه ده مشهور اولان بودرکه جنس حیوان اون سکز بیك نوعدرکه هر نوعی برشقه عالمدر پس مجموعی اون سکز بیك عالم اولور وبو اون سکز بیك عالمی ایجاد وخلق ایدوب حد وحسابه کلمیان اصناف وافرادنی دمبدم محیی وممیت اولان حی وقیومك قدرت وعظمتنی تفکر وتذکره هادی وبادی اولمغله احوال عالم کبری ودرونده بولنان عالملری بومقدار بیان ایله اکتفا اولنوب حقایق اسرار نامتناهی وصنایع بدایع یزدانی بولنان عالم جسمانی عالمنده بحر بی پایان حکمت ربانیه یه بوندن زیاده توغل اولنمیوب مرآت کائنات اولان فن اول بو محلده ختم اولنمشدر زیرا که قشور وظروف آدم بولنان افلاك وعناصر عالمندن کیلوب طفیل وتوابع وخدام انسان اولان معدنیات ونبات وحیواندن کیلوب اعیان جهانك لب لبابی وسلطانی بی نشانك درکاه وبابی اولان جسم

رجان انسانك تشريح وتسريحى فننه عزم ودخول اولنمشدر چونكه مطلب اعلى ومقصد اقصى حضور
حضرت مولا بولنمشدر پس خلاق عالمدن غفلت ايدوب احوال عالم ايله مشغول اولمق همان حضور
همايونده بولنان قول سلطاندن يوز دوندروب نقوش سرايى سيران ايله قالق مثالى بيانمشدر تتكيم بو ابيات ايله
اكا اشارت قيلنمشدر (بيت) خانه نك لازم اولان صاحبيدر * بيلين خانه سنك طالبيدر * تاكى بو جهان هيئتنه
اولمق حيران * افلاك دل وجانه كل ايت عالمى سيران (نظم)

نظر ايله بو دور افلاكه	دائره اولدى نقطه سى خاكه
دائره ايچره عالم امكان	عالم ايچره بهايم وانسان
اولدى انسان ايچنده عرش عظيم	كعبة الله يعنى قلب سليم
قلب ايچنده محبت سبحان	احسن الخالقين وعاليشان
انك ايله وجوده كلدى جهان	بحر ايله صانكه موج بى پايان
قطره دن آدمى قيلور پيدا	انى بحر علوم ايدر محضا

(نظم)

قنده در جهل ايله ظلمت نفس شبعانكده در	قنده در علم ايله حكمت بيل انى جانكده در
ظاهرا احكام افلاكه اكر محكوميسن	باطنا آى كون فلكلر جمله فرمانكده در
صورتا بو خرمن عالمده سن بردانه سن	معنى بوزنده نه كيم وار ايسه خرمانكده در
صيقل اورمرآت قلبه طشره يه باقمايغى قو	سن سكا باق جمله عالم خالق ديوانكده در
وجه حقه آينه سن سن اوزكى برخوش كوزت	من عرف سرنده كى معدن سنك كانكده در

يابس وحار اولان عنصر نارك حيزى دائره سيدر
حار ورطب اولان عنصر هوانك حيزى دائره سيدر
رطب وبارد اولان عنصر مانك حيزى دائره سيدر
بارد ويابس اولان عنصر خاكك حيزى دائره سيدر
اعتدال مزاج عناصردن بعيد اولان اصناف معادنك دائره سيدر
اعتدال مزاج عناصره قريب اولان نجنس نباتك دائره سيدر
اعتدال مزاج عناصره قريب اولان نجنس حيوانك دائره سيدر
اعتدال المزاج عناصرك بمالغه بولنان انواع انسانك دائره سيدر
١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨

(فن ثانى)

بر آت ابدان اولان علم تشريح وتسريح جسم وجانى وقوا وحواس نفس نبات وحيوانى وبدنه تعلق ايدن روح
انسانى وبعض احوال روح روانى ابواب خمسه ايله حكيمانه عيان وبيان ايدر (باب اول) فوائد علم تشريح ابدانى
ومبدأ ومعاد جسم وجانى وطبايع اعضا وتولد اخلاط وتركب جسم انسانى واقسام اسما وخواص اعضاى
هويدا اوبنهانى فصول ثلاثه ايله تفصيل ايدر (فصل اول) فوائد علم تشريح ابدانى وبدنده بعض تصرفات روح
حيوانى ومبدأ ومعاد بدن انسانى وكيفيت نزول وعروج جسم وجانى وتغير بدن وبقاى روح روانى ومادر كبى
اولان تربيه جهانى الى نوع ايله بيان ايدر (نوع اول) فوائد علم تشريحى اجمالا بيلديرر (اى عزيز) معلوم
اولسونكه اهل حكمت علم تركيب ابدانه فن تشريح وتسريح اطلاق ايتمشلردر واطوار واسرار ابدان وارواحه
يتمشلردر وامام همام شافعى رحمة الله عليه حضرتلرى العلم علمان علم الابدان وعلم الاديان مفادى اوزره علم ابدان
اهم علوم والزم فنون اولديغن طيورمشدر پس تشريح ابدان بر عزيز ولذيذ علمدر كه نتيجه حكمت محققين
وسرمايه اطباى مدققين وتنعم نفوس اهل يقين ووسيله حصول دنيا ودين ومعرفت مولايه واسطه ومعيندر
زيرا كه علم تشريحى بيلين كشى طب وحكمتدن ذاهل ومعرفت نفسدن غافل ومعرفت حقه وصلتدن
غبيندر حالبوكيم اكثر ناس انى بيلمكده غبيندر واكر تحصيل ايدن اولورسه ده طبده ماهر اولمق ايچون
مائل اولور والا معرفة الله ايچون انى تحصيل ايدن متانت بولوب معرفت نفسه واندن معرفت حقه نائل اولور
پس اكر علم تشريحى مطالعه ايدوب عجايب قدرت صانعى انده مشاهده ايدرسن سكا اوچ دورلو فائده حاصل
اولور اولكى فائده بودر كه بويله بر مصنع تركيبى سير ايدوب بيلورسن كه بونك كبى جميع اشيانك امثالنى جامع
اولان مختصر بنايى وشكل زيبايى اكمل نظام واحسن تقويم وانتظام اوزره خلق ايدن خلاق ذو الجلال اده تصور
عجز وقصور وامر محالدر پس اندن صانع حكيمك كمال قدرتن علم اليقين بيلورسن وايكنجى فائده بودر كه بو تجلين
مفيد ومدركه ومزين تركيبى ايجاد ايدن بديع بى كمالده كمال علم اولمق نه احتمالدر پس اندن اول خالق وباريك
عليم وحكيم اولديغن عين اليقين مطالعه ايدرسن واوچنجى فائده بودر كه حق تعالينك سكا اولان انواع الطاف
وعنايتلرين وكمال مرحمت وشفقتلرين ادراك ايدوب اندن ربك سنى دمبدم تربيه قيلديغن حق اليقين مشاهده
ايدرسن زيرا كه بارى تعالى تركيب ابدانده حكمتلردن وفائده لردن وز يتلردن بر قصور وعيوب جمله سين
تكميل ايتمشدر * ورب العالمين حضرتلرينك بو الطاف وكرملرى همان انسانه مخصوص دكلدر بلكه اون سكز
بيك عالمه شاملدر حتى خيول وستور ووحوش وطيور وذباب وزنبور ومار ومورك حيات وبقاسنه وزينت
ومعاشنه سبب مدار اولان احوال واطوارنده هيچ بر قصور وعيوب جمله لى كمال اوزره تصوير وتعديل
ايتمشدر تتكيم امام غزالى عليه رحمة المتعالى (ليس فى الامكان ابدع مما كان) بيوروب بو معنايى طيورمشدر
پس علم تشريح ابدان مفتاح معرفت نفس انساندر ومعرفت نفس مفتاح معرفت يزداندر اما معرفت نفس
معرفت حقه نسبتله كونشدن ذره ودريادن قطره در واما بدن بر مركبدر كه نفس انسان اكا سوار اولمشدر
ومعرفة الله مقصد اصليدر پس بر كمسه كندى بدنن ونفسن ادراك ايتمكسزين معرفت رب العالمين دعواسين
ايلسه اول كمسه اويله بر مفلسه بكزر كه كندى مأكولى ومشروبى اولميوب فقرا بلدى عموماضيافته دعوت ايدر
وهر كمسه لازمدر كه ابتدا كندى نفسن بيلكه صكره دييسز بيلكه توجه قيله تاكيم محبته نائل ومحبوبه واصل
ومرادى حاصل اوله زيرا كه معرفت نفس معرفت حق مقتضى اولديغى كبى معرفت حق دخى محبتنى مقتضيدر
مثلا بر خط مليحى يا بر شعر فصيحى كوروب قراءت ايدرسن وكاتب وقائلن بيلوب اكا محبت قيلوب لقاسنى درون
دلدن آرزو ايدرسن اولدخى سكا دوست اولوب محبت وموافقت ايلر * اللهم ارزقنا معرفة انفسنا ومعرفتك
ومحبتك يا ودود يا الله يا رحمن يا رحيم (نوع ثانى) بدن انسانده اولان بعض غرايب صنايع يزدانى وامر حق ايله
بعض تصرفات نفس حيوانى وخواص بعض اعضاى ابدانى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل حكمت
ديمشلردر كه انسانك ركن اعظمى قلبى وركن اصغرى قالبيدر كه قلبك قشريدر تتكيم بدن انسان لب جهاندر
كذلك قلب انسان لب ابداندر پس لب لباب اولان كوكل بيت رحماندر وعلم جهانك علم ابدانه اعانه سى اولديغى
كبى علم ابدان دخى علم قلوبه معين ورهنمادر زيرا كه خلقت بدنده اولقدر عجايب صنعتلر وغرايب حكمتلر والوان

زینتلر وانواع خدمتلر واردر که حد وحصره کلز بی شماردر وظاهر وباطنده اولان اعضانك هر برنده نیجه فوائد
مقرردر که خلقك اکثری انلردن بی خبردر مثلا بدن انسانده نیجه یوز عدد عظام ونیجه یوز عدد اعصاب ونیجه
یوز عدد عروق ونیجه یوز عدد حرکات اختیاریه وضع وترتیب قیلنمشدر که هر بری بر بشقه همتنده وبر بشقه
صفتده وبر بشقه خدمتده وبر بشقه حرکتده بولنمشدر وهر بری بر مصلحت ایچون خلق اولنمشدر وقریبا مطلع
اولورسن که جمله سی اجمال اوزره قلمه النمشدر اما اکثر ناس بونلردن ذاهل وکیفیتلرندن غافل بولنمشدر وناس
انجق بونی بیلور که کوز باقمق وال طوتمق ایچون خلق اولنمشدر لیکن کوز که اون طبقه در واول طبقه لرندندر
وفائده لری ندر بیلمزلر واکر اول طبقه لرك برینه خلل کلسه کوز کورمکدن قالور واول خللدن کلور ونیچون
کوز کورمز اولور بیلمزلر والده قاچ عظم وقاچ عصب وقاچ عرق اولدیغن وهر برینه همتنده تظام بولدیغن ونه
طرز ایله حرکت قیلدیغن بیلمزلر ودرون بدنده اولان اعضای روحك اشکال وطبایعی نیجه در وهر برینك قوت
وخدمتی ندر وقوای نفسك هر برینك صنعت ومنفعتی ندر بیلمزلر مثلا باطنده یورك ومعده وکبد وطحال
ومراره وریه وکلیه کبی اعضا وقوت جاذبه وماسکه وهاضمه وممیزه ودافعه ومصوره ومنمیه ومولده کبی قوی
بونلرك جمله سی بدنده خادم تعیین اولنمشدر وهر بری کندی خدمتنده قائم وهر آن مداوم بولنمشدر زیرا که منبع
حیات اولان یورکده در دم اعضای مذکوره یه انواع حرارت وقوت ویرمکده در بعده معده ده اولان قوت جاذبه
اطعمهٔ مختلفه یی معده یه جذب ایدوب قوت ماسکه حفظ ایدوب قوت هاضمه طبخ ایتمکده در بعده قوت ممیزه
غذای مطبوخك کثیفنی لطیفندن جدا ایدوب قوت دافعه اول کثیفی معده دن امعایه دفع ایتمکده در
اندن معده ده قلان لطیفی کبد که جکردر کندویه چکوب جکرده اولان قوت مصوره انی قان لونتده صبغ
ایتمکده در وانك اوزرنده ظاهر اولان سیاه کف که کاسودادیرلر انی طحال چکوب کندویه تبدیل ایتمکده در
وانده قلان کف اصفر که اکا صفرادیرلر انی مراره که اوددر کندویه چکوب تبدیل ایتمکده در وانده اولان
بلغمی دخی ریه جذب ایدوب نفسله طریق حلقه دفع ایتمکده در بعده بونلردن خالص اولان دم کبد ایچنده مائله
مختلط قالوب قوام بولمدیغندن اندن اول مائی کلیه که بوکرکدر کندویه جذب وتبدیل ایتمکده در وکلیه ده قلان
کثیفی بول اولوب طریق مثانه یه کتمکده در بعده اول جکرده قالوب قوام کلندن دم صافی طرق عروق ایله جمیع
اعضایه وصول بولمقده در وقوت منمیه اندن اعضایه نشو ونما ویروب لحم وشحمه قوت وقدرت حاصل اولمقده در
بعده عروق ایچنده قلان دمدن قوت مولده رجالده منی ونساده هم منی وهم لبن تولید ایدوب منی کلیتین وانثیینه
طولمقده در ولبن عروق ثدیینه کلمکده در پس اکر طحاله برعلت ایرشوب دم مزبوردن سودای مذکوری
تفریق ودور ایلمسه اول سودا ایله مختلط قالان دم اعضای بدنه متفرق اولوب اندن حما وجذام وجنون
امثالی سوداوی مرضلر حاصل اولور واکر مراره یه برعلت ایرشوب صفرای مرقومی دمدن جدا ایتمسه
اول دمدن استسقا کبی صفراوی مرضلر پیدا اولور وبونك امثالی بدنده اولان اعضا وقوانك هر بری کندی
خدمتنده مقیم اولور واکر بونلرك بری نقصان اولسه یا خدمتندن قالسه امراض مختلفه حصولیله بدن هلاك
اولوب نفس انسان انده تصرفندن قالور * سبحان الصانع الحکیم * سبحان الخالق الباریٔ المصور جل جلاله
وعم نواله ولا اله غیره (نوع ثالث) مبدأ ومعاد بدن انسانی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت
دیمشلردرکه مبدأ ومعاد ابدان خاکدرکه ارضدر نتکیم حق تعالی کلام قدیمنده (منها خلقناکم وفیها نعیدکم ومنها
نخرجکم تارة اخری) بیورمشدر زیرا که بالاده بیان اولدیغی اوزره اشعهٔ کواکبك تأثیراتیله عناصر اربعه جمع
اولوب امتزاجی بر مقدار اعتدال بولدقده خاك کندی صورتن ترك ایدوب نبات صورتنه کلور بعده اول نبات
یا نان ویا علف حیوان اولور پس نان وحیوان غذای انسان اولدقده قوای مزبوره منوال مذکور اوزره
خدمتلرنده بولنوب جاذبه که اشتهادر غذایی جذب وماسکه حفظ ایدوب هاضمه طبخ ایدر وممیزه کثیفی لطیفندن
جدا ایدوب دافعه کثیفی طریق امعادن اخراج ایدوب کیدر وبو احوال مرقومه حرارت غریزیه نك قوت
وضعفی حسبیله ایکی ساعتده ویا اوچ ویا درت ساعتده معده ده حاصل اولورکه اکا هضم اول دیرلر بعده اول
لطیفی کبد کندویه جذب ایدوب قوای مزبوره معده ده اولان افعال مذکوره سنی بردخی انده ایشلرلر پس
انده کثیف اولان درت قسم اولور که برقسمی طحاله کیدوب سودا اولور وبرقسمی مراره یه واروب صفرا اولور

وبرقسمی کلیتینه اینوب انده بول اولوب مثانه یی بولور وبرقسمی ریه سمتنه کلوب سینه ده بلغم اولور وبو احوال دخی
قوت وضعفه کوره ایکی اوچ درت ساعتده کبدده حاصل اولور که بوکا هضم ثانی دیرلر پس انده قلان لطیف
دم خالص اولوب عروق رأس واعضایه جریان ایدوب کیدر وقوای مزبوره افعال مذکوره سن بردخی عروق
ایچنده مدت مرقومه تمام ایدرلر که بوکا هضم ثالث دیرلر وبو هضمك کثیفی منافذدن چیقوب وسخ اذن ورمد
عین ومخاط انف وشعر واظفار وعرق حمام ووسخ اعضا اولور واکر بونلردن زیاده اول کثیفدن برنسنه قالورسه
نازله واورام وقروح وجروح امثالی امراض اولور بعده عروق ایچنده قالان دم لطیفك هر جزئی برعضوه
منقسم اولوب قوهٔ مصوره اول اجزایی بولندیغی اعضا نکیله تصویر ایلدیکی حالده اول قوتلر اول ایشلری اول
مدتده اول عروق ایچنده بردخی ایدرلر که بوکا هضم رابع دیرلر وبو هضمك کثیفی بدندن تحلل برله نقصان اولان
اعضایی بدل ما یتحلل طولدیروب تکمیل ایدر بلکه زیاده لحم وشحم اولوب اوجسمی جمیل وسمین ایدر وقالان
زبدهٔ لطیفی قوت مولده صلب رجاله جذب ایدوب انده منی ایدر وصدر نسایه جذب ایدوب انده هم منی وهم
مرضعه ده لبن منی ایدر بعده اول خلاصهٔ غدا اولان منی که نطفه در بروقت معینده واسطهٔ جماع ایله نطفهٔ زنله
جمع اولور ورحمه واقع اولور وانده قرق کونه دك نطفه صورتن ترك ایدوب علقه صورتنه کلور یعنی اویوشمش قان
اولور وبر قرق کون دخی مرور ایدنده یعنی سکسان کون عبورنده اول علقه مضغه اولور یعنی مضغ اولنمش لحم
صورتن بولور واوچنجی قرق تمام اولنده یعنی یوز یکرمی کون ختامنده اول مضغه ایچنده عظام واعصاب وعروق
واعضا ولحم وشحم وشعر وظفر وجوده کلور پس دردنجی ای تمام اولدقده جمیع اعضای جنین کمالن بولوب انده
روح حیوانی متصرف اولوب طریق ناقه دن غداسی قان اولور چونکه نطفه رحمده قرار بولور اول ایکی آیده زحلك
تربیه سنده اولور وایکنجی آیده مشترینك تربیه سنه کلور واوچنجی آیده مریخك ودردنجی آیده شمسك وبشنجی آیده
زهره نك والتنجی آیده عطاردك ویدنجیده قمرك تربیه سنی بولور پس اکر یدی آیلق تولد ایدرسه اول ولد معمر اولور
واکر سکز آیلق تولد ایدرسه بقا بولمز اولور زیرا که سکزنجی آیده تربیهٔ زحله کلور وزحل بارد ویابس اولمغله طبیعتی
موت اولور واکر طقوز آیلق متولد اولورسه مشترینك تربیه سنده اولمغله بقا بولور زیرا که مشتری رطب وحار
درکه طبیعتی حیات اولور وطریق مبدأ امر قومی حق تعالی بیان ایدوب بیورمشدر (ولقد خلقنا الانسان
من سلالة من طین ثم جعلناه نطفة فی قرار مکین ثم خلقنا النطفة علقة فخلقنا العلقة مضغة فخلقنا المضغة عظاما
فکسونا العظام لحما ثم أنشأناه خلقا آخر فتبارك الله احسن الخالقین) پس بو تفصیلك زبده سی بویله اولمشدر که
اصل وماده بدن انسان برخاکدرکه اول خاك ابتدا انباته کلوب یا نان ویا علف حیوان اولمشدر بعده اول نان
وحیوان غذای انسان اولوب اندن رجال ونساده منی صورتن بولمشدر وبعده رحم مادرده نطفه وعلقه ومضغه
اولوب عظام واعصاب وعروق ولحم وشحم ایله طولمشدر بعده یا انثی ویا ذکر اولدقده روح بولوب تولد ایدوب
ظهوره کلمشدر بعده یا معمر اولوب کمالن بولمشدر ویا عقله بالغ اولمیوب طفل ایکن اولمشدر رجا ایله کیم حرکات
افلاك واشعهٔ کواکب ایله عنصر خاکك بیك جزؤندن انجق بر جزؤی نبات اولور ونباتك بیك جزؤندن بر جزؤی
انجق نان وحیوان اولور وحیوانك بیکده بری انجق غذای انسان اولور وغدانك بیك جزؤندن بر قطره منی
حاصل اولور وبیك قطره منیدن انجق بر قطره سی رحمه واقع اولور وارحامه دوشن نطفه لردن بیکده بری متولد
اولور وبو نیجه متولد اولانك بیکده بری معمر اولور وبونجه بقا بولانك بیکده بری مقام عقله بالغ اولور ونیجه بیك
عاقلك انجق بری مؤمن اولور ونیجه بیك مؤمنك انجق بری عالم اولور ونیجه بیك عالمك انجق بری محقق اولور
ونیجه بیك محققك انجق بری عارف بالله اولور ونیجه بیك عارفك انجق بری واصل کامل اولور پس حرکات
افلاك وامتزاج عناصردن وظهور موالیددن وجمیع کائنات ظواهردن مراد ومقصود انجق انسان کاملك وجود
شریفی بولنمشدر وانسان کاملك ماعداسی بالجمله کاطفیل وخدام وتوابع قیلنمشدر * نتکیم اکمل بنی آدم حبیب
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك شانده * لولاك لولاك لما خلقت الافلاك * دینلمشدر وبو معنا بو بیت
ایله بیلنمشدر (بیت) در هر هزار سال ببرج دلی رسد * از آسمان عشق بدینسان ستاره * چونکه مبدأ بدن انسان
بو بیان ایله عیان اولمشدر * پس کل شی یرجع الی اصله * حکمنجه معاد بدن دخی بوندن ظاهر وعیان اولمشدر
(نوع رابع) کیفیت نزول وصعود جسم وجانی ومنازل بدنی قطع ایله رجوع وروح انسانی وتغیر بدن وبقای روح

روانی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت دیمشلردرکه اکر برکسه مراد ایلیه که اول کندی معاد
موعودنی تحقیق ایده ومنازل معادنی قطع ایدوب اصلنه کیده اول همان بونی بیلسونکه برلکدن مقدم کهل
اولمش ایدی واندن مقدم جوان اولمش ایدی وجوانلقدن مقدم طفل اولمش ایدی وطفولیتدن مقدم رحم
مادرده جنین اولمش ایدی واندن مقدم مضغه اولمش ایدی واندن مقدم علقه اولمش ایدی واندن مقدم رحمده
نطفهٔ مجتمعه اولمش ایدی واندن مقدم صلب پدرده وسینهٔ مادرده منی اولمش ایدی واندن مقدم عروق ایچنده
دم اولمش ایدی واندن مقدم غذای پدرومادر اولمش ایدی واندن مقدم حیوانی اولمش ایدی واندن مقدم
نباتی اولمش ایدی واندن مقدم اجزای عناصر ایله ممتزج خالدا ایدی وخاکدن مقدم جسم مطلق ایدی
واندن مقدم طبیعت کلیه ایدی واندن مقدم جوهر مجرد ایدی پس اول کسه که حال ایله بو مقامه یتشدر
اول طرق اجسام وارواحی تمامیله قطع ایدوب کتمشدر وحجب ظلمانی ونورانی بی بالجمله رفع ایتمشدر وکندی
نفسنی اکلیوب بیلمشدر ومولاسنی طانمش وبولمشدر ومبدأ ومعادنی بیلوب تمامدن کاروب کندیکنه مطلع
اولوب عارف وواصل اولمشدر وبو معراج روحانیله هر مشکلی حل اولوب هر مرادی حاصل اولمشدر وبو
تعبیردن ظاهر اولان بودرکه اکرچه روح انسانی افعالیله بدنه مقارندر لکن ذاتیله بدندن بشقه در وا کا
مباینـدر زیرا که روح بر جوهر مجرددرکه برحال اوزره باقیدر وبدن ایسه هر آنده متغیر وفانیدر وروح اول
جهتدن غیر بدندرکه اول منازل بدنی جمله سیر وکیل ایدوب بری برندن فرق وتمییز ایتمشدر وطریق مبدأ ومعادی
تفکرله طی ایدوب تذکرله نهایتنه کتمشدر وتحقیق ویقین ایله کرکی کبی حقیقت احواله یتمشدر ٭ پس برکسه که
برنسنه یی کیل وتقدیر ایده بیلمشدر اول کسه اول نسنه نک عینی اولمیوب غیری اولمشدر وروح جسمک غیری
اولدیغنه کتب حکمتده ادله چوقدر بومقامده تطویله حاجت یوقدر لیکن بومقامه مناسب دلیل بودرکه
روح انجق اول روحدرکه بو بدن بش یاشنده ایدی اما بدن اودکلدر زیرا که بدن بونجه اشکاله کیروب نیجه صفتلر
بولمشدر وطول وعرض وعمقده حرکتله کبیر اولمشدر یا مقدم جوان ایدی شمدی پیر اولمشدر ویا سمین ایدی
ضعیف اولمشدر ویا لطیف ایدی کثیف اولمشدر پس حقیقتده پیر اولان بدن جوان اولان بدنک غیریسیدر
وجوان اولان بدن دخی طفل اولان بدنک غیریسیدر اکرچه بدنه بونجه تبدل وتغیر کلور لکن روح انسان ینه
اولکی حالتنده قالور وموت طبیعی وقتنده مفارقت ایلدیکی بدندرکه انی قبرده ومحشرده بولور وانکله
یا جهنمده متألم اولور ویا جنتده متنعم اولوب قالور (نوع خامس) کیفیت تغیر ابدانی وبقای روح روانی بیلدیرر
(ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت دیمشلردرکه روح انسان متغیر اولمیوب بدنی متغیر اولدیغنک علتی
بودرکه روح روان عالم علویدن کلمشدر وعالم علویده کون وفساد اولمدیغندن انک جزئی بولنان روح دخی برقرار
اوزره قالمشدر وبو اجزای بدن بو عالم سفلیدن النمشدر حال بوکیم عالم سفلی کون وفساده محل قیلنمشدر چونکه
بدن عناصر اربعه دن خلق اولنمشدر پس انسانک بو ترکیبی بو عالم کون وفسادک برجزئی بولنمشدر واجزا
ایسه دائما کله راجع اولوب کل دخی جزؤنه مائل وقائض بیلنمشدر ماجزؤک کله رجوعنک دلیلی بودرکه
انسان پیر اولوب جان عالمنه راجع اولوره اناالله واناالیه راجعون ٭ آیهٔ کریمه‌سی حکمنی بولوروا ماکلک جزؤه
میل وفیضـنک دلیلی بودرکه دائما فیض فضل الهی واسطهٔ عقل کل ایله عالم ملکه نازلدر تسکیم الحمد لله رب
العالمین ٭ آیت کریمه‌سی بوکا شاهد عادلدر پس کل جزؤه مائل وفائض اولدیغی کبی جزؤ دخی کله راجع وماثلدر
وجزؤک کله رجوعنک بردلیلی دخی بودرکه انسان جایع وظمأن اولور زیرا که اجزای بدننک کل طرفنه رجوعی
هرآن اولور پس اندن بدنه ضعف ونقصان کلور وا کل وشربه مباشرتله بدنه ایرون بدل مایتحلل اولور یعنی
طرف عناصره کیدن اجزای بدنک برینه غذادن بدنه کاروب ینه بدن اندن قوت بولور چونکه غذای بدن ینه
اصلی بولنان عناصردن حاصل اولان نبات وحیواندر پس حقیقتده ابدانمزک بش سنه لک اجزاسی بالجمله
تحلل ایدوب دمبدم تدریج ایله ابدانمزدن طشره چیقوب کتمشدر مثلا اللی بش یاشمزده ایکن ابدانمزده
اولان اجزا اللی یاشمزده اولان اجزانک غیریسیدرکه بدل مایتحلل غذادن کاروب ینه تدریج ایله ابدانمزه
اجزا اولوب کلـه کیدن اجزانک یرینه طولوب اشکالنده تشکل ایتمشدر لیکن بو احواله واقف اولمیانلر بدنی
روح روان کبی برحال اوزره ثابت قالور ظن ایتمشدر وبونک مثالی بویله درکه برکسه برصحراده برخیمه نصب

ایلیه که

ایلیه که انک اوتاد واطنابی جمله سیاه اولسه واول هفته ده بردفعه واروب بر اوتد سیاهک چیقاروب یرینه
براوتد ابیض دق ایلسه وبرطناب سیاهک آچوب یرینه برطناب ابیض شد ایلسه وبو منوال اوزره برسنه تمامنه
دک اول سیاه اوتاد واطنابک جمله سن قلع وحل ایدوب یرلرینه بشقه بیاض اوتاد واطناب دق وشد ایلسه پس
بو تبدیلاته مطلع اولمیانلر اول خیمه یی سنهٔ ماضیه ده نصب اولندیغی حال اوزره منصوب وجمله اجزاسیله ثابت
کورمشدر حال بوکیم انک جمیع اوتاد واطنابی تبدیل وتغییر اولنمشدر زیرا که بو بیاض اوتاد واطناب اول
سیاه اوتاد واطنابک غیریسی بولنمشدر فکذلک بدن انسان دخی آنا فانا شیئا فشیئا ظاهرا وباطنا تحلل ایدوب
بدل مایتحلل غذادن جمع اولمغله هر بش سنه ده برکره تماما متبدل اولوب تغیر بولور بیلنمشدر پس جزؤک کله
کلک جزؤه میلی بو ادله ایله اثبات اولنمشدر والله اعلم بالحقیقه (نوع سادس) بو جهان بزی والدهٔ مشفقه کبی
تربیه ایلدیکنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت دیمشلردرکه بو عالم بزم شفقتلی والده مزدر
تکیم والده طفلنی تربیت ایلر واول غذالری کیم طفل تناول ایده مز والده‌سی انلری اکل ایدرکه انلردن لبن
حاصل اولوب طفلنه غذا اولمغه لایق اوله وثدیندن طریقندن طفلنه لاحق اولوب انکله تربیت بوله کذلک بو عالم
دخی بزم مادر مشفقمزدرکه دوپستان مثابه سنده بولنان نبات وحیوان طریقندن لایقمز اولان غدالر عزی
بزه ایصال ایدوب الوان فواکه لذیذه وانواع اطعمهٔ نفیسه ایله بزی تربیت ایلر فاما بو مادرکه عالم بیلنمشدر
غیری مادرلرک عکسی بولنمشدر زیرا که جمله والده لر ظاهرلرینه متوجه اولمشدر وعالم ایسه کندی باطننه توجه
قیلمشدر تاکیم بزه ناظر اولوب تربیه مزده حاضر اوله پس حقیقتده هنوز حالا بز کندی والده جزلرک بطننده
ساکنلرزکه ٭ السعید من سعد فی بطن امه والشقی من شقی فی بطن امه ٭ حدیث شریفنی بعضلر بویله تأویل
ایتمشلردر وبو معنی بو آیت کریمه یه موافقدرکه حق تعالی ٭ من کان فی هذه اعمی فهو فی الاخرة اعمی واضل
سبیلا ٭ بیورمشدر وبو معنایی برکامل بربیت ایله طبور مشدر (بیت) کیمکه بونده عارف حق اولمدی ٭ تا ابد
بیکانه قالدی بولمدی ٭ وبو معنی خوش ظاهردرکه مادرزاد اولان اعمایه اصلا علاج اولمز پس ایکی جهان
سعادتن همان بو حالده تحصیل ایتمک ممکندرکه هنوز بطن مادرده یز اعنی بو عالمده یز وبونده اعمی اولمق بودرکه
انسان کندوبی بلمیه وکورمیه وکندی حقیقتنه ایرمیه زیرا که کندوبی بیلمین طفل صاپلور ومولاسنی دخی
بیلمامش وبولمامش اولور پس اول کسه ایکی عالمده اعمی قالور انکیچون انبیا واولیا وعلما کلمشلردرکه خلق خالقه
دعوت قیله لر وخلق جهان نور قرآن وعلم توحید وعرفان وعبادت رحمان ایله نابینالق علتندن خلاص بوله لر
ومعرفت نفس واسطه سیله آشنای خدای وخاص الخاص اوله لر وابدا انکله قاله لر ٭ اللهم یا حی یا قیوم یا بدیع
السموات والارض یا مالک الملک یا ذا الجلال والاکرام ٭ نسئلک بعزتک ان تحیی قلوبنا وابصارنا بنور معرفتک
یا الله (فصل ثانی) کیفیت ترکیب ابدانی وماهیت طبایع اعضای بیدا وپنهانی وحقیقت امزجهٔ اسنان انسانی
وتولد اخلاط اربعهٔ ارکانی واخلاطک اسباب واحوال وفوائدنی وانلردن متولد اولانی بش نوع ایله تفصیلا
بیان ایدر (نوع اول) کیفیت ترکب ابدانی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه
ارکان اربعه که اجسام بسیطه در بدن انسان وسائر حیوانک اجزاء اولیه سیدر زیرا که اجسام مرکبانک انواع
مختلفه‌سی امتزاج ارکان ایله حادث اولور وارکان ایسه دردر که ایکیسی خفیف وایکیسی ثقیلدر اما خفیف
نار ایله هوادر واما ثقیل آب ایله خاکدر وچونکه عنصر نار جوهر هوائیه سنک سرایتیله عناصر سائره ده جریان
ایدوب ممتزج اولوب حرارتیله ایکی عنصر بارد ثقیلک برودتلرین کسر ایدر انلر عنصر یتلرین ترک ایدوب مزاجیه
مرتبه سنه کیدرلر پس ایکی عنصر ثقیل تکون وسکون اعضایه مادهٔ متین اولور وایکی عنصر خفیف حیات
وحرکات اعضایه بادی ومعین اولور اما قوای اولیهٔ ارکانکه کیفیات اربعه در انلر حرارت وبرودت ورطوبت
ویبوستدر بو دردی امهات عناصردرکه ارکان مذکوره ده موجوددر وبو کیفیات عنصریه
صور طبیعه اوزرینه زائددر زیرا که انلر تسخن وتبرد کبی کیفیتلرده مستحیل ومتبدلدر حال بوکیم صور طبیعیه
هر بری کندی ذاتیله باقیدر اکر کیفیات اربعه نفس صور طبیعیه اولسه ایدی انلر دخی تبدیل اولوب
ثابت قالمزدی پس اکر اجسام بسیطه اولان ارکان اربعه تصغر ایدوب جمع اولنه لر واجسام مرکبه
تامه اولان موالید ثلاثه ده مماس اولوب کیفیات متضاده لریله بری برینه تأثیر قیلسه لر واول

بسائطك هر بری او بر بنك كیفیت شدتنی كسر ایلسه اول كیفیات متضاده میاننده هر بریندن جمله سنده بر كیفیت
متوسطهٔ متشابهه ومتساویه حاصل اولور كذا كامتزاج دیرلر وموالید ثلاثه یعنی معدن ونبات وحیوان جمله انكله
وجوده كلورلر لیكن اجسام مركبات غیر تامه اولان سحاب وشهاب امثالی كائنات جومذكوره عناصردن
مزاجسز حاصل اولورلر انكیچون سرعتله فنا بولورلر (نوع ثانی) ماهیت طبایع اعضای ابدانی بیلدیرر
(ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل تشریح دیمشلردركه اول خالق وباری ومصور حضرتلری عالمده هر نسنه یی
مناسب وموافق یرلی یرنده كوزل ومعتدل خلق ایتمشدر وهر حیوانه صالح ولایق وهر عضوینك حالنه
موافق اولان مزاجی ویرمشدر وجمیع اجزای عالمده اولان امزجه نك الیق واعدلی بدن انسانه كرم قیلوب
هر بر عضونه اصلح وانسب اولان مزاجی بخش ایتمشدر وبعض اجزاسنی زیاده حار وبعضن زیاده بارد وبعضن
زیاده رطب وبعضن زیاده یابس ایتمشدر امابننده زیاده حار اولان اول روحدركه بخار لطیفدر بعده یوركدركه
منشأ روحدر بعده دمدركه یوركه متصلدر بعده كبددركه اویوشمش دم كبیددر ودم اندن متولددر بعده
خالص اولان لحمدر بعده عضلدركه لحم ایله مختلط اولان عصبدر بعده طحالدركه انده دم واردر بعده كلیه دركه
دمی قلیلدر بعده عروق متحركه دركه بخاور روح اولان دمك ظروفیدر بعده عروق ساكنه دركه مطلق دمك
ظروفیدر بعده جلد كفدر واما بدنده غایت بارد اولان بلغمدر بعده شعردر بعده عظمدر بعده غضروفدركه
كرتكدر بعده رباطدر بعده وتردر بعده غشادر بعده عصبدر بعده نخاعدر بعده دماغدر بعده
شحمدر بعده سمندر بعده جلد درواما بدنده غایت رطب اولان بلغمدر بعده دمدر بعده سمندر بعده شحمدر
بعده دماغدر بعده نخاعدر بعده لحم ثدی واتثیندر بعده ریه دركه مكان تنفسدر بعده كبددر بعده طحالدر
بعده كلتیندر بعده عضلدر بعده جلد درواما بدنده غایت یابس اولان شعردركه بخارد خانیدندر بعده عظمدركه
اصلب اعضادر بعده غضروفدر بعده رباطدر بعده وتردر بعده غشادر بعده اوردهدر بعده شرائیندر بعده
عصب حركتدر بعده یوركدر بعده عصب حسدر بعده جلددر (نوع ثالث) كیفیت امزجهٔ اسنان انسانی
بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل تشریح دیمشلردركه امزجهٔ اسنان مختلفه اولمغله انسانك اسنانی
فی الجمله دردتدر اولا بری سن نمودركه سن حداثت هم دیرلر وبونك مدتی انسانك اوتوز یاشنه دكدر بعده
سن وقوفدر بوكا سن شباب دخی دیرلر وبونك مدتی انسانك قرق یاشنه دكدر بعده سن انحطاط خفیفدركه
سن كهولت هم دیرلر وبونك مدتی انسانك التمش یاشنه دكدر بعده سن انحطاط جلیلدركه بوكا سن شیخوخت
دخی دیرلر وبونك مدتی آخر عمره وارنجیه دكدر لیكن سن حداثت هم ایكی قسمدر بری سن صبا وتدركه اون بش
یاشنه دكدر بعده سن فتوتدركه سن حداثتك نهایتنه دكدر پس صبیانك مزاجی معتدلدر وفتیانك مزاجی
حار ورطبدر وشبانك مزاجی حار وحد تلیدر وسن وقوفك مدتنده نصكره حرارت غریزیه نك ماده سی اولان
رطوبت غریزیه یی بزی محیط اولان هوا جذب وتنشف ایتمكله حرارت نقصان بولمغه باشلر زیرا كه فصل
سابقده بیان اولندیغی اوزره جمیع اجزا وقوای جسمانیه متناهیه در وبدل ما یتحلل ایچون علی السواء
بر منوال اوزره دائمة الایراددر لیكن تحلل علی السواء دن بو مافیه مازیاده اولمغله ایراد مصرفه یعنی
رطوبت بدل ما یتحلله برابر كلمز پس ایراد ومصرف بدننده نقصان وتراجع اوزره اولدقده رطوبت مزبوره
فنا بولوب حرارت مذكوره منطفی اولوركه موت طبیعی بودر پس هر برشخصك مزاجی اولی حسبنجه حفظ
رطوبتی متضمن اولان قوتی نه مقدار ایسه انك اجل مقدر طبیعیسی اودر اگر خارجدن بر قضایه او غیره
مزسه اودركه اودر زیرا كه قدرت باری ایله اجرام علویه نك اجسام سفلیه ده انواع تأثیراتی دائما متعاقب
ومتوالی اولدیغندن جمیع خلقك اشكال واحوالی واخلاق واطواری هنوز ارحام امهات ایچنده نطفه
ایكن مصادف اولان بخت وطالعلری تأثیراتندن ظهور ایتمشدركه رحم مادره نطفه واقع اولدیغی ساعتنده
بدر ومادرك طالعلری نه ایشده ایسه وهر برینك كوكبی نه یته ناظر ایسه اگر سعد واگر نحس اول
نطفه نك ذاتنه تأثیریله نقشبند اولور مثلا سعادت وشقاوت وفهم وحماقت وبخل وسخاوت وخوف
وشجاعت وحب وعداوت وحرص وقناعت وهمت ودنائت وفقر وغنا وراحت وعنا وعمر وفنا وجمال وكمال
وكلال وملال هر نه وضع اوزره ایسه اول نطفه نك نطفهٔ ذاتنه طالع اولور زیرا كه اول نطفه جسم جنینك

لوح محفوظیدر ولوح محفوظ بو عالمك مظهریدر پس هر كیمكه سعید اولاشدر اول سعادتی بطن مادرده بولمشدر
وهر كیمكه شقی كلمشدر اول دخی شقاوتی اناسی بطنندن المشدر نتكیم حبیب اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلری * السعید من سعد فی بطن امه والشقی من شقی فی بطن امه * بیورمشدر وهر كسك طالع مرقومنك
تأثیرنی رمز ایله طیورمشدر چونكه خلقك جمیع اشكال واوصاف وامزجه سی اوضاع فلكیه مقتضاسنجه
ارحامده مختلف بولنمشدر پس اجل مسمالری دخی مزاجلری حسبیله انده مختلف تقدیر اولنمشدر والحاصل
ابدان صبیان وفتیان اعتدال اوزره حار ورطب مشاهده قیلنمشدر وابدان شبان حدتلی حار بولنمشدر وابدان
كهول ومشایخ روح بخار ودم حاردن وجه مشروح اوزره بعید العهد اولدقلریچون بارد ویابس بولنمشدر
واما اناثك مزاجی ذكوردن ابرد وارطب اولدیغی تجربه قیلنمشدر * سبحان الخالق الباریٔ المصور المحیی
الممیت الحی القیوم جل جلاله وعم نواله ولا اله غیره (نوع رابع) كیفیت تولد اخلاط اربعهٔ ابدانی بیلدیرر
(ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل تشریح دیمشلردركه بدنك رطوبات اولاسی اولان اخلاط اربعه اجسام
رطبهٔ سیاله دركه غذا ابتدا اكا استحاله ایدوب انلردن اجزای بدن مغتذی اولور اما رطوبات خلطیه محموده
درت جنسدركه افضلی دم جنسیدر بعده بلغم جنسیدر بعده صفرا جنسیدر بعده سودا جنسیدر وبو اخلاطك
هر بری طبیعی وغیر طبیعیدر اما دم طبیعی حار ورطبدر ولونی احمر وطعمی حلودر ومنفعتی لحم وشحم وغذای
اعضا اولمقدر وغیر طبیعیسی بارد ولونی مكدردر وطعمی مر اولوب تقیء اولمز واما بلغم طبیعی بارد ومتوسطدر
ولونی بیاض بیضه كبیدر وطعمی حلودر ومنفعتی یا دم ویا قائم مقام دم اولوب غذای اعضا اولمقدر وغیر
طبیعیسی یابس المزاج ومتغیر اللون ومر الطعم درو اول یا مالح ویا حامض اولور واما صفرای طبیعی حار واحمره
مائلدر ومنفعتی دمه مختلط ومعین اولوب اجزای بدن اولمقدر وغیر طبیعیسی جنكار یدر وجوهر سم
محرقدر واما سودای طبیعی دم طبیعینك قعرنده قالان درد یدر وطعمی حلاوتله میالدر ومحلی طحالدر
ومنفعتی تحریك جوع وشهوتدر وغیر طبیعیسنه مرهٔ سودا دیرلر واما كیفیت تولد اخلاط اربعه بویله دركه
ابتدا غذانك مضغ ایله بیله هضم اولمسی واردركه سطح فم سطح معده ایله متحد ومتصلدر پس انده هم قوت
هاضمه حاصلدر زیرا كه مضغ اولنمش نسنه نك اولكی طعم ورایحه سی زائلدر بعده غذای ممضوغ ومشروح
معده یه واردقده فم معده مسدود اولنوب تماما انده هضم اولنور لكن مجرد حرارت معده ایله دكلدر بلكه جانب
یمیندن كبدك ویساردن طحالك وانده اولان شرایین واوردهنك وقابل حرارت اولان شحمك ومعده نك
فوقنده ورای جانبدن یوركك بو جمله نك حرارتلریله تمام اولوب ایكی اوچ ساعتده هضم اول حاصل اولور
ومعده ده هریسه صویی كبی جوهر سیال اولور بعده انك كثیفی معده دن امعایه وخروجه یول بولور ولطیفی
معده یه متصل اولان عروق بولندن كبده متصل اولان اینجه قیلار كبی عروق ایله سوزیلوب كبده منجذب اولور
پس كبد كلیتیله اول جوهر لطیفك كلیتنه ملاقی اولوب سونكر كبی ممتلی اولور وانده هم مدت مرقومه قدر
زمانده منطبخ اولور وهم عضم ثانی حاصل اولور واول منطبخ لون احمر صبغ اولنوب انك یوزنده قایمق كبی نسنه
ودیبنده دردكبی نسنه حاصل اولور اگر افراط ایله منطبخ اولورسه بر محترق نسنه حادث اولور واگر قلیل
منطبخ اولورسه بطیخ هندی مثالی بر نسنه پیدا اولور اما اول قایمق صفرادر واما اول درد سودادر وبو ایكیسی
طبیعیدر واما محترقك الطیفی صفرای ردیه در وكثیفی سودای ردیه در وبو ایكیسی غیر طبیعیدر واما بطیخ
هندی بلغم طبیعیدر وبو جمله دن متصفی وخالص اولان نسنه دمدر لیكن صویی قالبدركه كبددن منفصل
اولمازدن مقدم صویی كلیه لره نزول ایدن عروق ایله منجذب اولوب كلیه لر كندیلره غذا اوله جق دسومتی
ودسومتنی آلوب باقیسی مثانه یه سوزیلوب احلیل یول بولور واما قوام بولمش دم خالص كبد فوقنده طلوع
ایدن عرق عظیمه منجذب اولوب اندن متشعب اولان اوردهیه سلوك ایدر بعده جدا اول اوردهیه بعده سواقیٔ
جدا وله بعده رواضع سواقی یه بعده عروق لیفیهٔ شعریه یه سلوك ایدوب اندردن تقدیر عزیز حكیم ایله اعضایه
ترشح ایدوب غذا اولور سبحان الصانع الحكیم جلت عظمته وعم نواله ولا اله غیره (نوع خامس) اسباب
تولد اخلاطی وطبایع وفوائدنی واسباب حركاتی وبخاراتندن تولد ایدن روح طبیعی یی بیلدیرر
(ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل تشریح دیمشلردركه دم طبیعینك سبب فاعلیسی حرارت معتدله دروبب

مادیسی اغذیه واشربهٔ معتدله در وسبب تامی تغذیهٔ بدندر واما صفرای طبیعینک سبب فاعلیسی حرارت معتدله در وسبب مادیسی غذای حار لطیف حلو دسمدر وسبب صوریسی افراط نضجدر وسبب تامی اختلاط دم وتغذیهٔ بدندر وصفرای محترقه نک سبب فاعلیسی کبدک حرارت مفرطه سیدر واما سودای طبیعینک سبب فاعلیسی حرارت معتدله در وسبب مادیسی رطوبتی قلیل اولان غذای حار شدید غلیظدر وسبب صوریسی یا سیلان ویا تحلل ایتمین درددر وسبب تامی دمی شدید وقوی ایدوب غذای بدن اولمقدر وسودای محترقه نک سبب فاعلیسی اعتدالدن متجاوز حرارتدر واما بلغمک سبب فاعلیسی حرارت مقصره در وسبب مادیسی غذای غلیظ بارد رطب لزجدر وسبب صوریسی قصور نضجدر وسبب تامی اختلاط دم وتغذیهٔ بدندر پس اسباب تولد اخلاط حرارت وبرودتدر زیرا که حرارت معتدله دن دم وحرارت مفرطه دن صفرای محترقه وغایت مفرطه دن سودای محترقه وبرودتدن بلغم تولد ایتمشدر ودم ایله عروقده جاری اولان اخلاطک عروق ایچنده دخی ایکی اوچ ساعت مدتنده هضم ثالثی واردر واعضایه توزیع اولندقده هر عضوده کندی نصیبنک مدت مرقومه ده هم هضم رابعی واردر اما عروق ایچنده اولان هضم ثالثک واعضاده اولان هضم رابعک فضله لری فصل سابقده بیان اولندیغی اوزره وسخ صماخ وماء عین ومخاط انف اولوب شعر وظفر صورتن بولوب اعضای بدندن تحلل ایدن عروق واوساخ واورام وقروح منفجره ایله مندفع اولور واخلاط مذکوره نک اسباب تولدی اولدیغی کبی اسباب حرکتی هم واردر زیرا که حرکت بدن واشیای حاره دمی وصفرایی تحریک ایدر وبعض کره سودایی دخی تحریک ایدر لکن سکون بلغمه قوت ویرر وهم نفایس دخی اخلاط اربعه یی محرکدر وتسکیم کثافت اخلاط اربعه دن بر جوهر کثیف تولد ایدر که عضودر یا عضوک بر جزئیدر کذلک لطافت بخارات اخلاط مذکوره دن بر مزاج حسیله بر جوهر لطیف تولد ایدر که روح طبیعیدر وروح حیوانی یی قبول استعدادی بولمش مزاج اوزره ابتدا بو روح تولد ایدوب بعده جمله اعضایه قوای نفسانی یی وغیری یی قبول استعدادی ویرن بودر پس قوای نفسانیه وحیوانیه اعضای بدن اثنانده حاصل اولمز الا که بو روح طبیعی واسطه سیله اولور واگر بر عضو بدن قوای نفسانیه وحیوانیه دن معطل اولوب روح طبیعیدن معطل اولسه اول عضو هنوز حیاتده در زیرا که اویوشمش ویا مفلوج اولان عضو حس وحرکت قوتن فاقد ایکن ینه حیاتی واجددرا گر میت اولسه متعفن وفاسد اولوردی پس عضو مفلوجده انی حفظ ایدن بر قوت واردر که بو روح طبیعیدر ٭ سبحان الخالق البارئ المصور جل شأنه (فصل ثالث) کیفیت وماهیت ومنافع اعضایی واسماء وقواسنی وتولد وخواصنی درت نوع ایله تفصیلا بیان وعیان ایدر (نوع اول) کیفیت وماهیت اعضایی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردر که ارکان اربعه نک اوتلکی مزاجندن تولد ایدن اجسام اخلاطیدن اولدیغی کبی اخلاط اربعه نک دخی اوتلکی مزاجندن تولد ایدن اجسام اعضای بدن اولمشدر وبعض اعضا مفرد وبعضیسی مرکب صورت بولمشدر اما عضو مفرد اودر که قنغی جزؤ محسوسنی اخذ ایلسک حد واسمده اول جزؤ کلیسنه مشارک اولور عظم ولحم وعصب کبی بونلره اعضای متشابهة الاجزا دیرلر واما عضو مرکب اودر که قنغی جزؤنی اخذ ایلسک نه حدده ونه اسمده کلیسنه مشارک اولمیه وجه وید ورجل کبی زیرا که وجهک بر جزئی وجه دکلدر وبونلره اعضای آلیه دیرلر زیرا که اتمام حرکات وافعالده آلات نفس اولمشلردر اما متشابهة الاجزا اولان اعضانک ابتداسی عظمدر که برلک خلق اولنمشدر زیرا که عظم اساس بدن وعماد حرکات اعضا بولنمشدر بعده غضروفدر که لاجرم منعطف اولور اول عظمدن الین وسائر اعضادن اصلب قیلنمشدر وبونک منفعتی اعضا لینه یه عظمک اتصالی بونکله کوکلک اولقدر تا کیم ملایم ایله برکلک واسطه سی اولوب ضرب وسقوط اوقاتنده برکدن ملایم متأذی اولمیه بعده اعصابدر که دماغدن یا نخاعدن بتمش انعطافده ملایم وانفصالده برک وبیاض اجسامدر وحس وحرکت ایچون اولان اعضا بالجمله اعصاب ایله تمامدر بعده اوتاردر که اطراف عضلدن بتمش واعصابه مشابه اجسامدر واعضای متحرکه یه متصل تامدر که عضله نک اجتماع ورجوعیله اوتار دخی منجذب اولوب اعضای متحرکه یی جذب ایدر وکاه عضله نک انبساطیله وکندی وضعنه عودتیله اوتار مذکوره رخاوت بولوب اعضایی حالی اوزره منبسط ایدر بعده رباطاتدر که اعظمدن بتمش واعصابه مشابه اجسامدر وبونلرک عضله لره ممتد اولنلرینه مطلق رباط دیرلر ومفاصل عظامی

وسائر اعضایی وصل ایدنلره رباط عقب دیرلر وروابط مذکوره نک جمله سنک حسی یوقدر تا کیم کندیلره لازم کلان کثرت حرکت وحک ایله متأذی اولمیه لر ومنفعت رباطات اعضایی ربط ایلمکدر بعده شریاناتدر که یورکدن نشئت ایلمشلردر وممتد ومجوفدرلر که طوللری اعصابه وجوهرلری روابطه مشابهدر وبونلرک اوچه حرکات منبسطه ومنقبضه لری واردر که سکونات ایله منفصلدر وبونلرجان طمرلریدر ومنفعتلری بودرکه بونلر یورکدن بخاردخانی یی نفض ایله اکا راحت ویروب روحی اعضای بدنه توزیع ایچون خلق اولنمشدر بعده اورده در که کبددن بتمشلردر وشریاناته مشابه اجسامدر وبا جمله ساکندر وبونلرقان طمرلریدر ومنفعتلری بودرکه بونلر کبددن دمی اعضای بدنه توزیع ایچون خلق اولنمشدر بعده اغشیه در که مستعرض ورقیق النخدر ومحسوس اولمیان لطیف عصبانیدن نسج اولنمش اجسامدر وسائر اجسامک سطوحن غشی ایدرلر ونیچه منافعی محتویلردر که بری جمیع اعضای هیئت واشکالی اوزره حفظ ایدرلر وبری دخی کندی لیفنه متصل اولان عصب ورباط واسطه سیله اعضایی بری برینه تعلیق وربط ایدرلر کلیه لری سابسه ربط ایلدکلری کبی وبر منفعتی دخی ریه وکبد وطحال وکلیتین أمثالی حسی اولمیان اعضانک جواهرنده بو اغشیه کندیلره ملاقی اولان بالذات حساس اولوب اجسام ملفوفه لرینه ملاقی اولانی بالعرض حساس اولمرلر بعده لحمدر که اعضاء مذکوره نک بدنده اولان خلل واوضاعی آره لرینک حشو وسندو قوتلریدر واما اعضاء آلیه بونلردن ترکب ایدن اعضادر که انشاء الله تعالی بوندنصکره انلر دخی بیان اولنور (نوع ثانی) اسماء وقوای اعضایی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردر که بدنده اولان اعضادن هر بر عضوک کندی نفسنده بر قوت غریزیه سی واردر که اول عضوک تغذیه سی امری انجق اول قوتله اولور واول قوت غذایی جذب وامساک وتشبیه والصاق ایدوب اندن فضله یی دفع ایتمکده در وجمله اعضادن قوتلی دماغ وکبد در زیرا که بو ایکیسی یورکدن قوت حیاتی وحرارت غریزیه یی وروحی قبول ایدوب دماغ مبدأ جمیع حواس اولوب کبد مبدأ تغذیهٔ جمیع اعضای بدن اولمشدر یورکدن غیری زیرا که یورک درون سینه ده ثدی شمالک تحتنده کبد نوعندن اتمک لوننده فنجان شکلنده بر عضو شریف ولطیفدر که انک جهت اسفلنده سطح مقعری وسطنده قرة العین مثالی بر نقطهٔ سودا واردر که الطف اعضادر واسمی سویدادر ومنبع روح وجمیع قوادر ومحل تعلق روح حیوانی ونفس انسانی ومهبط الهام ربانی ونظرگاه خدادر وجمیع اعضایه حیات وحرکات وادراکات وغداویروب تربیه ایدندر وجمله قوا واعضا انک خدام ورعایاسیدر که اول امیردر پس بعض اعضای بدن رئیسه در وبعضیسی خادمهٔ رئیسه در وبعضیسی نه رئیسه درونه خادمه در اما اعضای رئیسه اول اعضادر که بدنده اولان قوای اولینک مبدألریدر وبقای شخص یا بقای نوع انلره مضطر ومحتاجدر اما بقای شخص حسبیله اولان اعضاء رئیسه اوچدر بری یورکدر که مبدأ قوت حیاتدر وبری دماغدر که مبدأ قوت حس وحرکتدر وبری دخی کبددر که مبدأ قوت تغذیه در واما بقای نوع حسبیله اولان اعضای رئیسه ینه بو ثلاثهٔ مذکوره در وبقای نوعه مخصوص اولان رابع انثییندر که انلر نسلی حفظ ایدن منی یی تولید ایچون محتاج الیهدر وتمام هیئتی وذکوری واناثی اولان مزاجی افاده ایدرلر واما اعضای خادمه نک بعضیسنه خدمت مهیئه وبعضیسنه خدمت مؤدیه مخصوصدر وخدمت مهیئه فعل رئیسدن مقدم وخدمت مؤدیه فعل رئیسدن مؤخردر اما یورکک خادم مهیئی ریه کبیدر وخادم مؤدیسی شراین کبیدر واما دماغک خادم مهیئی کبد وسائر اعضای روح واعضای غذا کبیدر وخادم مؤدیسی عصبلر کبیدر واما کبدک خادم مهیئی معده کبیدر وخادم مؤدیسی اورده کبیدر واما انثیینک خادم مهیئی انلردن مقدم منی یی تولید ایدن اعضا کبیدر وخادم مؤدیلری رجالده احلیلدر وانکله انثیین آراسنده اولان عروقدر ونساده محبله منی مندفع اولان عروقدر ومحبلدر که منفعت منی انده تمام اولوب جنین تکون ایده جک مکاندر ٭ سبحان الخالق الباری (نوع ثالث) کیفیت تکون اعضای جنینی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردر که اجزاسی متشابه اولان اعضای بدنک جمله سی ایکی منیدن تکون ایدر لحم وشحمدن غیری زیرا که بو ایکیسی دمدن تکون ایدر پس لحم وشحمدن ماعدا اعضای متشابهة الاجزاء پنیر قورسغندن منعقد اولدیغی کبی منی یدردن منعقد اولور واعضای مذکوره جنین ایدن تکون ایلدیکی کبی منی مادردن تکون ایدر تکیم قورسغک

وبنك هربری کندیلردن حاصل اولان جنینك جمیع جوهرندن بر جزؤدر کذلك ایکی منینك هر برینی رحمده
اولان جنینك جمله جوهرندن بر جزؤ ر بعده حامله نك دم حیضی رحمده تکون ایدن جنینك سره سی یولندن
غذاسی اولوب انکله نشو ونما بولور وحشوندن منعقد اولوب اولکی اعضاسی اراسنده اولان خالی یرلری
طولدیروب لحم وشحم اولور وفضله دم وقت نفاسه دك قالوب اندن طبیعت مادرانی دفع ایدر وبعد التولد ولدك
کبدی تولد ایلدیکی دم غذا طریق نافه دن الدیغی دمك مقامنه کیدوب مسدنی سد ایدوب اول دمدن تولد
ایدن لحم وشحم بو دمدن تولد ایتمکه باشلر اما لحم دمك متیننندن تولد ایدوب حرارت ویبوستیله منعقد اولور
واما شحم دمك صولی ویا غلیسندن تولد ایدوب منعقد اولور انکیچون حرارتله منحل اولور وایکی منیدن
تکون ایدن اعضانك بریسی بدندن منفصل اولسه بردخی اول عضو اتصال حقیقیله منجبر اولمز وبر جزئی نقصان
بولسه انك عوضی برنسنه بتمز عظم کبی الا کسن صباوتده صبینك سنی بترودمدن تولد ایدن عضو
الثلامندنکره ینه تمام بتون مثلنه متصل اولور لحم کبی * فتبارك الله احسن الخالقین (نوع رابع) خواص
وفوائد اعضاء بدنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه حساس ومتحرك اولان جمیع
اعضانك مبدأ حس وحرکتی کاه بر عصب اولور وکاه متفرق اولوب هر قوتك مبدأی بر بشقه عصب اولور
وغشایه ملفوف اولان جمله احشانك منبت غشائی صدر وبطنك ایکی مستبطن بولنان غشالریسندندر
اما صدرده اولان حجاب وریه واورده وشریانات کبی اعضانك منبت اغشیه لری اضلاعك غشاء مستبطنندن
اولشدر واما جوفده اولان اعضاء وعروقك منبت اغشیه لری عضل بطنك صفاق مستبطننندر واما جمیع
اعضای لحمیه بالیفیه در عضله اولان لحم کبی ویا انده لیف اولمز کبد کبی وحرکات بدن ایسه انجق لیف ایله اولور
کرك ارادیه اولسون وکرك طبیعیه اولسون اما حرکت ارادیه لیف عضل ایله اولور واما حرکت طبیعیه حرکت
لحم وعروق کبی وحرکت ارادیه ایله طبیعیه دن ترکب ایدن حرکت مرکبه بو ایکی حرکت وضع طول وعرض
وتوریدن بر حرکته مخصوص لیف اولور پس جذب ایچون لیف متطاول ودفع ایچون لیف متعارض وامساك
ایچون لیف مؤرب مخصوصدر واعضادن اورده مثالی بر طبقه لی اولان عضولك اوچ قسم لیفی بری برینه
منتسجدر وایکی طبقه لی اولان عضولك طبقهٔ خارجه سنده لیف متعارضدر وطبقهٔ داخله سنده لیف
مؤربدر وداخله نك سطح باطننده لیف متطاولدر انجق بر طرز اوزره خلق اولنمشدرکه لیف جذب ایله لیف دفع
معاجز اولیوب بلکه لیف جذب ایله لیف امساك جمع اولسونلر الا که امعاده دکل زیرا که امعانك امساکه شدت
احتیاجی یوقدر همان جذب ودفعه محتاجدر واما کندی جوهرندن غریب اولان اجسامی احاطه ایدن
اعضای عصبانیه نك بعضیسی بر طبقه لی وبعضیسی ایکی طبقه لی بولنمشدر وایکی طبقه لی خلق اولنملرنده نیچه
فائده لر واردر اما اولکی فائده درونلرنده اولان اجسامك حرکاتی قوتیله منشق اولمقدن تحفظدر شراینك کبی
واما فائدهٔ ثانیه بودرکه درونلرنده بولنان اجسام مخزونه تحلل وخروجدن ایکی قات محفوظ اولور شریانده
اولان روح ودم کبی واما فائدهٔ ثالثه بودرکه دفع وجذبده اول عضو قوتلی حرکته محتاج اولدقده آلت دفع
بر طبقه سنده وآلت جذب بر طبقه سنده بشقه بولنسونلر معده وامعا کبی واما فائدهٔ رابعه بودرکه اول عضولك
طبقهٔ باطنهٔ عصبیه سی حفظ ایچون طبقهٔ خارجیهٔ لحمیه سی هضم ایچون مخصوص اولسون زیرا که هاضم
مهضومه ملاقاتسز قوتیله واصل اولمق ممکندر واما بعض اعضانك مزاجی دمه قریب اولوب دم اکا غذا اولمق
ایچون استحالات کثیره ده متصرفه اولمغه محتاج اولمز لحم کبی انکیچون لحمه واصل اولان غذا برمدت قالوب
صکره غذای لحم اولمق ایچون انده تجاویف وبطون یوقدر همان غذا لحمه ملاقی اولدیغی ساعتده اکا متمثل اولور
واما بعض اعضادن بعید المزاج اولوب دم اکا مستحیل اولمقده استحالات کثیره یه محتاج اولور عظم کبی
انکیچون غذاسی انده برمدت قاله جق یا بر تجویف واردر عظام ساق وساعد کبی ویا تجاویف متفرقه
واردر عظم فك اسفل کبی وبویله اولان اعضا وقتنده غذادن فوق الحاجه اخذ وجذب ایدر تا کیم تدریج ایله
کندی نفسنه تبدیل ایده واما قوتلی اعضا کندی فضولنی ضعیف اولان جیرانته دفع ایدر یورك ابطینه
ودماغ خلف اذنینه وکبد ارنبینه دفع ایتدکلری کبی سبحان الخالق الباری المصور وسبحان الصانع
الحکیم عز شأنه ودام سلطانه (باب ثانی) کیفیت ترکب عظام بدن انسانی واسماء وخواصی فصول

ثلاثه

ثلاثه ایله تفصیل ایدر (فصل اول) کیفیت ترکب عظام رأسی واسماء وخواصی التی نوع ایله تفصیلا بیان ایدر
(نوع اول) اجمالا فوائد عظام اعضای ابدانی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه
بعض عظامك بدنه قیامی اساس وعملك بنایه قیامی قدر فقار صلب کبی زیرا که عظم فقار اساس بدندرکه جمله
اعضانك اوزرینه بنا اولنوب اعتماد ایدندر تکیم جمیع اجزای سفینه ابتدا نصب اولنان خشبه اوزرینه
بنا قیلنوب کذلك اعضای بدنك جمله سی عظم صلب اوزرنده نظام بولوب تکمیل اولنور وبعض عظامك بدنه
قیامی وقایه مجن مثالی بولنور عظم یافوخ کبی وبعض عظامك بدنه قیامتی صدماتی دافع سلاح قیامی
بولنور فقار صلب اوزرنده شوكهٔ امثالی اولان عظام کبی وبعضیسی مفاصل بیننده حشو بولنور سلامیات
اراسنده بولنان عظام سمسمانیه کبی وبعضیسی علاقه یه محتاج اولان اجسامه متعلقدر عضل حنجره ولسانك
وغیرینك لامه مشابه اولان عظمی کبی ونظامك جمله سی جمیع بدنك دعایم وقوایم ووقایه وحمایه سیدر
واجزای صلب واجواف اولان تجویفی وسطنده قیلنمشدر وحشونده مجتمع اولان مخ انك غذاسی بولنمشدر
وتجویفك وسعتی فائده سی اخف اولمقدر وتجویفك رحدقی فائده سی صلابت جرمی حالی اوزره قالمقدر
وصلابتك فائده سی حرکات عنیفه عندنده منکسر اولمقدر ودروننده مخك فائده سی وجه مشروح اوزره
غذاسی اولوب دائما عظمه رطوبت ویرمکدر تا کیم تجویف حرکتیله حرارت بولوب منفتت اولمیه وعظمك
وثاقته احتیاجی کثیر اولدقده انك تجویفی قلیل بولنمشدر تکیم عظام ساقین اوبله خلق اولنمشدر واعضای
بدن انلره تحمیل اولنمشدر وعظمك خفته حاجت کثیر اولدقده تجویفی کثیر بولنمشدر تکیم عظام مشاشیه
اوبله قیلنمشدر هم امر غذای مذکور ایچون وهم هوا ایله مستنشق اولان رایحه کبی اشیا اول عظامه
نافذ اولمق ایچون وهم فضول دماغ انلردن مندفع اولمق ایچون بویله خلق اولنمشدر وعظام بدنك جمله سی
متجاوره ومتلاقیه وضع اولنمشدر واره لرنده اولان مسافهٔ یسیره منافع غضاریف ایچون خلق اولنان
لواحق غضروفیه ایله ممتلی قیلنمشدر ومنافع مذکوره اقتضا ایتمین محللرده ایکی عظم اراسنده لاحقه سز
منفصل خلق اولنمشدر عظم فك اسفل کبی بولنمشدر ومجاورت عظام نیچه انواع بیلنمشدر بعضیسی تجاور مفصل
سلسدرکه ایکی عظمك بری تحرك ایتمکسزین عظم آخر حرکت ایلر مشاهده قیلنمشدر وساعد ایله مفصل رسغ
مثالی بولنمشدر وبعضیسی تجاور مفصل عسردرکه ایکی عظمك برینك تحرکی عظم آخرسز عسیر وقلیل المقدار
معاینه اولنمشدر مفاصل مشط امثالی بولنمشدر وبعضیسی تجاور مفصل موثقدرکه ایکی عظمك برینك
حرکتی عظم آخرك حرکتنه موقوفدر مفاصل عظام قص کبی معروفدر وبعضیسی تجاور مفصل مرکوزدرکه
ایکی عظمك برینك زیاده سی اولوب عظم آخرك نقره سنه دخول قیلور متحرك اولمز منبتلرنده اولان اسنان کبی
وضعی تغیر بولمز وبعضیسی تجاور مفصل مدروزدرکه عظمینك ایکیسنك بیله منشار کبی تضاریس
واسنانی اولوب بری برینه صفایح نحاس کبی تداخل ایدر وعظم قحف کبی * سبحان الخالق الباری المصور
وسبحان الصانع الحکیم البدیع المقدر جلت عظمته وکملت قدرته (نوع ثانی) کیفیت ترکب عظام قحف
رأس انسانی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردر جمله عظم قحفك منفعتی دماغی
آفتلردن حفظ ایچون جنهٔ ساتره اولمقدر وعظام قحفك متعدد اولمسنك نیچه منافعی واردر اولکی منفعتی
بودرکه قحفك بر یرینه کسر وعفونت مثالی آفات ارشدکده انك کلیسنه عموم اوزره عارض اولمیه زیرا که
اکر بر عظم اولسه ایدی جمله سنه آفت کلمك لازم کلوردی وایکنجی منفعتی بودرکه ذکر اولنه جق معنی مقتضاسنجه
صلابت ولینده وتخلخل وتکاثفده ورقت وغلظتده عظم واحدك اختلاف اجزاسی بولنمیه واوچنجی منفعتی
بودرکه دماغی ابخرهٔ غلیظه دن تنقیه ایلیه زیرا اکر بر عظم غلیظ اولسه ایدی اندن ابخره نفوذ ایده میوب
دماغی تعفن ایله فساده ویرردی ودردنجی منفعتی بودرکه درون رأسه دخول ایدن عروق وشراینه
طریق ومنفذ اوله وبو عظام قحفك شکل طبیعیسی ایکی منفعت ایچون مدور اولمقدر اما اولکی منفعتی
بودرکه شکل مستدیرك مساحه سی غیری احاطه ده مساوی اولان اشکال مستقیمة الخطوطدن اعظم
بولنمشدر وایکنجی منفعتی بودرکه شکل مستدیر زاویه لی اشکال قدر طوقنه جق نسنه لردن منفعل اولیوب
سلامت قالور بیلنمشدر وبو عظم قحفك استداره سی طولانی قیلنمشدر زیرا که منابت اعضاء دماغیه طولا وضع

اولمشدر و بو عظمك قدام و خلف ممتدلرینه چیقان معوج طرفلری ایکی جانبدن نزول ایدن عصبلری حفظ ایجوندر و بو شکلك اوج حقیقی درزی یعنی یوللری واردر ایکی کاذب درزی واردر اما درز ثلاثهٔ حقیقیه‌دن بری قوسیدر که جبهه ایله مشترکدر بو شکلده بوکا اکلیلی دخی دیرلر و بری درز سهمیدر که مستقیم اولوب طول رأسی منتصف بولمشدر بو شکلده ١ و بو درز اکلیلیه متصل اولدیغندن بوکا سفودی دخی دیرلر و درز ثالث خلف رأس ایله قاعدهٔ رأس آراسنده مشترکدر و اول بر زاویهٔ قائمه شکلنده درکه زاویه‌سی نقطه‌سنه طرف درز سهمی متصلدر و بو شکلده ٨ و بو لام یونانه مشابه اولدیغندن بوکا درز لامی دیرلر و اما ایکی درز کاذب درز سهمینك موازاتیله ایکی طرفدن طول رأس ایله نزول ایدوب عظم رأسه شامله داخل اولمدقلرندن بونلره قشرین دخی دیرلر و بونلر ثلاثهٔ حقیقیه ایله متصل اولدقلرنده بو شکلده اولور

(نوع ثالث) رأس انسانك قاعده و حیطانی مشابه‌سنده اولان عظام خمسه‌یی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه رأس انسانك عظام مذکوره‌سندن غیری بش عظمی دخی واردرکه دردی جدرلن امثالی و بری قاعده مثلی بولنمشدر و بو چاردیوار رقبهٔ یافوخدن یعنی عظم ناصیه‌دن اصلب خلق اولنمشدر زیرا که صدمات و سقطات انلره زیاده تصادف ایدر بلنمشدر و بخار متخلل دماغه ثقلت ویرمیوب عظمدن نفوذ ایتمك ایجون خفیف و یافوخ اویله متخلل قیلنمشدر اما جدار مقدم عظم جبهه درکه طرف اعلادن حدی اول درز اکلیلیدر و طرف اسفلی طرف اکلیلیدن ممتد اولوب حاجب عندنده عین فوقندن مرور ایدوب آخری اکلیلینك طرف ثانیسنه متصل اولان درزدر و اما یمین و یسارده اولان ایکی جدار اون ایکی عظمدرکه اذنین انلرده در و حاسهٔ سمعی حفظ ایجون صلب اولمغله انلره حجرتین دیرلر و اول حجرتین ثقبه‌لرینك اوزرنده صدف شکلنده ایکی مضلع و مدور غضروف خلق اولنمشدر تا کیم انلرده مجاور اصوات اولان هوا جمع اولوب ثقبه‌لردن سامعه‌یه وصول بولسون و بونلره قولاق دیرلر و اول حجرتیندن هر برینك فوق طرفندن حدی درز قشریدر و طرف اسفلدن حدی بر درزدرکه درز لامینك طرفندن کلوب مرور ایدوب اکلیلیده نهایت بولمشدر و قدام سمتندن حدلری اکلیلینك بر جزؤی و خلف سمتندن لامینك بر جزؤیدر و اما جدار مؤخرك حدودی فوقدن درز لامی و اسفلدن رأس ایله وتدی بیننده مشترك اولان درزدرکه درز لامینك ایکی طرفی بینینی وصل ایدر و اما دماغك قاعده‌سی اول عظمدرکه عظام مذکوره‌یی حامللر و اکا وتدی دیرلر و صلب خلق اولنمسنده ایکی منفعت واردر بری صلابت حمله معین اولمقدر و بری صلب اولمغله عفونت فضول قبول ایتمکدر زیرا که بو عظم فضول تحتنده موضوع اولوب دائما اکا منصب اولمشدر پس برك اولمق لازم کلمشدر و ایکی صدغك یعنی شقاقلرك ایکی یاننده ایکی برك عظم واردرکه صدغه مرور ایدن اعصابی ستر ایلمشلردر و ایکی عظم مذکورلرك ایکی صدغ طولنده و ضلعلری مؤربدر یعنی قیقاجدر و انلره زوج یرلره سبحان الصانع (نوع رابع) فك اعلانك کیفیت ترکب عظامنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه اعظم فك اعلانك حدی فوق طرفندن کندی ایله جبهه میاننده مشترك درزدرکه تحت حاجبدن مرور ایدوب صدغدن صدغه وصول بولمشدر و تحت سمتندن حدی منابت اسنان اولمشدر و ایکی جانبدن حدلری وراء اضراسده اولان عظم وتدیله کندی بیننده مشترك بر درزدرکه اذن سمتندن کلمشدر و طرف آخری اولان منتهاسی حدی بر درزدرکه بونکله حنکی یعنی چکه‌یی طولا قطع ایدن درزك مابیننی فرق ایتمشدر پس عظم فك اعلا بو حدودده ایتمشدر و اما فك اعلانك داخلی حدودنده اولان درزلردن بریسی حنکی طولا قطع ایتمشدر و بری حاجبین آراسندن شفتین آره‌سی برابرینه نزول ایدوب کتمشدر و بری بو درزك مبدأندن کاربیمینه میل ایدرك اسنان انیاب ایله رباعیه مابینی برابرینه ایتمشدر و بری دخی بونك کبی یساره میل ایدوب کتمشدر پس اوسط و طرفین اولان درز ثلاثه بیننده و منابت مذکوره برابری بیننده ایکی عظم مثلث محدود اولنمشدر لیکن بو مثلثلرك قاعده‌لری منبت اسنان اولمیوب بلکه اندن مقدمجه منخرینك قاعده‌سی قریننده ایکی مثلثی بر درز قطع قیلمشدر زیرا که درز ثلاثه بو درز قاطعی تجاوز ایدوب مواضع مذکوره‌یه وصول بولمشدر و بو ایکی مثلثدن غیری ایکی عظم دخی حاصل اولمشدرکه انلری قاعدهٔ مثلثین مذکورین ایله منابت اسنان و درزین طرفیندن ایکی قسم احاطه قیلمشدر و درز اوسطیدن نزول ایدن قسم بو ایکی عظمی بربرندن فصل ایدوب

درز فاصل عندنده هر بر ایکیشر زاویهٔ قائمه‌لری اولمشدر و نابین عندنده بر زاویهٔ حاده‌لری و منخرین عندنده بر زاویهٔ منفرجه‌لری صورت بولمشدر و بینه فك اعلانك درزلرندن بریسی درز مشترك اعلادن نزول ایدوب عین سمتنه کلوب نقره‌یه بالغ اولدقده اوچ شعبه‌یه منقسم اولان درزدرکه بر شعبه‌سی جبهه ایله مشترك اولان درزك تحتنده و نقرهٔ عینك فوقنده مرور ایدوب حاجبه متصل اولمشدر و بر شعبه‌سی نقره‌یه دخول ایتمیوب کذلك متصل اولوب شعبهٔ ثالثه نقره‌یه داخل اولدقدنصکره کذلك اتصال قیلمشدر و شعبهٔ اولانك افراز ایلدیکی عظم اول عظم ثانیدن اعظم و عظم ثانی عظم ثالثدن أعظم صورت بولمشدر سبحان الصانع المصور جل شأنه (نوع خامس) منافع انفی و ترکب عظامی و فك اسفلی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه انفك نیجه منافع ظاهره‌سی واردر بری بودرکه شامل اولدیغی تجویف ایله استنشاقه معین اولور و بری بودرکه انده هوای کثیر منحصر اولوب دماغه نفوذ ایتدن مقدم معتدل اولور زیرا که هوای مستنشقك بر مقداری دماغه نفوذ ایدوب اکثری درون ریه‌یه ممتلی اولور و بری بودرکه آلت شمسك امامنده بر موضعده تشممه صالح اولان هوایی جمع ایدر تا کیم ادراك اوفق و اکثر اوله و بری بودرکه تقطیع حروف و تسهیل اخراجنه معین اولور تا کیم بر مقدار ایله تقطیع حروف محاول اولان موضعده هوانك جمله‌سی مزدحم اولمیه و بری بودرکه باشدن مندفع اولان فضولی حفظ ایدوب ابصاردن ستر ایدر و بری بودرکه فضولك یعنی مخاطك نفضنه نفخ ایله اعانت ایدر و اما عظام انفك ترکیبی ایکی مثلث کبی ایکی عظمدندرکه بر زاویه‌لری فوق طرفنده ملتقی اولور و ایکی قاعده بر زاویه عندنده تماس ایدوب ایکی زاویه ایله مفارقت ایدرلر و بو ایکی عظمك هر بری عظام وجهك شرحنده ذکر اولنان درزین طرفینك برینه رکوب ایتمشدر و ایکیسینك طرف سافللرنده ایکی ملایم غضروف ایتمشدر و مابینلرنده درز وسطانینك طولی اوزرنده بر غضروف اولورکه جزؤ عالیسی جزؤ سافلندن اصلب اولوب کندی بالجمله طرفین غضروفلرندن اصلب ایتمشدر و بو وسطانی غضروفك منفعتی بودرکه فضلات رأس ایجون سبیلین بدن منابه‌سنده اولان انفی منخرین ایتمشدر تا کیم دماغدن فضلهٔ نازله انفه نزول ایتدکده اکثر حالده ایکی منخرك برینه میل ایدوب دماغده بولنان روحه راحت ویرن هوایی استنشاق طریقن بالکلیه سد ایتمیه و ایکی طرفده اولان غضروفلرك منافعی اوچدر بری اطراف نظامده واقع اولان غضاریف ایله مشترك منفعت مذکوره‌در و بری زیاده استنشاقه یا نفخه محتاج اولدقده منفرج و متوسع اولمقدر و بری دخی نفخ عندنده اهتزاز و ارتعادلریله نقض بخاره معین اولمقدر و انفك ایکی عظمی خفیف و دقیق خلق اولنمشدر زیرا که بونده وثاقتدن ایسه خفته احتیاجی اکثر بولنمشدر اما اسفلك صورت نظامی ظاهر الانتظامدر زیرا که فك اسفل ایکی عظمدن مرکبدرکه انلرك بینی ذقن التنده بر مفصل موثق جمع ایتمشدر و ایکی آخر طرفلری ایکی مرتفع و معوج عظم عندنده مرتفع اولوب زوائدیله ترکب ایدوب رباطاتله بری برینك اوزرینه واقع اولمشدر و اما فك اسفلك حرکتیله انفتاح فم و مضغ لقم کبی منافع کثیره‌سی عیان اولمغله مستغنی عن البیان بولنمشدر

(نوع سادس) کیفیت ترکب اسنان انسانی و اسما و اشکال و نظامن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه اسنان انسان اثنان و ثلاثون اولمشدر و بعض انسانك اطراف اسناننده نواجذ اربعه منعدم اولوب ثمانیه و عشرون اولمشدر و اما اوسط اسناندن ایکی ثنایا و ایکی رباعیهٔ فوقانیه و امثالی تحتانیه قطع ایجون نظام بولمشدر و ایکی ناب اعلادن و مقابللری ایکی ناب اسفلدن کسر ایجون استحکام بولمشدر و بونلرك وراسنده ایکی جانبدن فوقانی و تحتانی ایکیشر دخی طحن ایجون خلق اولنمشدر و انلرك وراسنده هر یاندن ایکیشر اضراس مضغ ایجون قیلنمشدر و نواجذ اربعه اتمام ایجون بولنمشدر پس ثنایای اربعه و رباعیات اربعه و انیاب اربعه و ارحاء ثمانیه و اضراس ثمانیه و نواجذ اربعه بو جمله‌سی اوتوز ایکی دیش اولمشدر و اکثرنده نواجذ اربعه بعد البلوغ و قبل الوقوف ظهور قیلمشدر انکیجون بونلرك اسمی اسنان حلم اولمشدر و اما اسنانك اصول و رؤس محددلری واردرکه فکینده اولان عظام حامله‌سی ثقبه‌لرنده مرکوزدر و هر ثقبه‌نك حافه‌سی اوزرنده بر لحم مستدیر ایتمشدرکه انك اوزرنده بر کوجك عظم ایتمشدرکه سنی احاطه ایدوب روابط قویه ایله شد ایتمشدر و ماسوای اضراس اولان اسنانك هر برینك بر رأسی واردر اما فك اسفلده اولان اضراس مذکوره‌دن هر برینك یا ایکی یا اوچ رأسی معاینه قیلنمشدر و ناجذینك

روءسی اوچر بولنمشدر واماقك اعلاده مركوز اولان اضراس ایچون یا اوچر یا دردر روءس خلق اولنمشدر
خنه وضا ناجذینك روءسی درد ربیلنمشدر اما سبب كثرت رأس اضراس عظمت اجرام وكثرت اعمالدر واما
حكمت ازدیاد روءس علیا اول اضراسك مرنكون معلق اولوب ثقللریله روءسنك خلاف جهتلرینه میللریدر
واسنان سفلی ایسه ثقللی ركزینه متضاد ومخالف دكلدر وبدنده اولان عظاملك هیچ برینك حسی اولمز لیكن
عظام اسنان قوت دماغ ایله بی حس قالمز زیرا كه عظام اسنان حار وباردلك وحلو وحامضك وسائر اضدادك
كیفیت فرقنی بولور سائر عظام بولمز * سبحان الخالق البارئ المصور سبحان الصانع الحكیم جل شأنه (فصل
ثانی) كیفیت تركب عظام صلبی وعظام عنق وفقار صدری وعظام اضلاعی وعظام ترقوتی بش نوع ایله بیان
ایدر (نوع اول) كیفیت تركب عظام صلب انسانی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل تشریح
دیمشلردركه عظام صلب نیجه منافع ایچون خلق اولنمشدر برمنفعتی بودركه بقای حیوانده محتاج الیه اولان
نخاعه مسلك بولنمشدر زیرا كه اگر جمیع اعصابك منابتی دماغ اولسه ایدی رأس انسان بوحیثیتدن زیاده اعظم
اولمق اقتضا ایدردی وبدنه برحمل ثقیل اولوردی واعصاب اقصای اعضایه وصول بولقده مسافات بعیده یه
محتاج اولوب آفات وانقطاعه متعرض اولمقدن ماعدا اعضای ثقیله‌یی مبادیلرینه جذب ایتمكده قوتلری
قلیل اولوردی پس خالق باری مصور عز شانه حضرتلری حكمت وعنایتلریله دماغدن برجزء اولان نخاعی اسفل
بدنه عین مادن كریز امثالی اجرا ایدوب صلبی اكا مسلك محفوظ ایلمشدر تا كیم صلب اطرافنده قسمت
اعصاب وتوزیع اوافق انسب اولوب احسن بولنه وصلبك برمنفعتی بودركه قدامنده موضوع اولان اعضای
شریفه‌نك جنه حافظه‌سی بولنمشدر انكیچون عقده‌لری وشوكه‌لری واردركه انلره سناسن اسمیله تسمیه قیلنمشدر
وبرمنفعتی دخی بودركه عظام بدنك خلقتنه اساس وعمل بولنمشدر تشكیم خشبه وسطانی سفینه كبی اولدیغی
بالاده بیلنمشدر انكیچون عظام صلب غایت متین ومحكم خلق اولنمشدر وبرمنفعتی هم بودركه قیام انسان ایچون
وحركاتنه امكان ایچون مستقل قوام بولنمشدر انكیچون عظام صلبك نظامی فقره‌لر ایله تنظیم اولنمشدر جمله‌سی اعظم
واحد یا عظام عظیمه اولمیوب حسن انتظامی احسن تقویم اوزره قیلنمشدر وفقرات آراسنده بولنان مفاصل نه
رخودركه قوای ضعف بوله ونه شدیددركه مانع انعطاف اوله بلكه بویله بین بین خلق اولنمشدر وصلبك فقره‌سی
برعظمدركه وسطنده نخاع نفوذ ایده‌جك ثقبه‌سی واردر وبعض فقره‌نك یمین ویسارنده ثقبه‌نك ایكی جانبندن
درت زوایدی بیلنمشدركه بعضیسنه شاخصه الی فوق وبعضیسنه شاخصه الی اسفل دینلمشدر وبعض فقره‌نك
التی زوائدی اولوب دردی برجانبنده وایكیسی برجانبنده بولنمشدر وبعض فقره‌نك سكز زوائدی مشاهده
قیلنمشدر وزوائد مذكوره‌نك منافعنك بری بودركه بونلر ایله مفصله منسوب اتصال ایله فقره‌لر مابینی منتظم
اولوب برینك زوائدی روءسی برینك فقره‌لرینه متداخل اولوب متانت بولمشدر وبو فقرات صلبك زوائد
مذكوره‌سندن غیری بشقه زوائدی واردركه انلرك منافعی مصادمه‌دن وقایه وحفظ ایدوب مقاومتلریله جنه
اولمقدر وبو زوائد صلب وعریض عظام بولنمشدركه فقره‌لرك طولی اوزره وضع اولنمشدر وبونلرك خلفندن
یكا وضوعنه شوك وسناسن دینلمشدر ویمین ویسارده موضوع اولنلرینه اجنحه دیرلر وبونلر طول بدنده
اولان عصب وعروق وعضله‌لری حفظ ایدرلر واضلاعه مجاور اولان اجنحه‌نك برمنفعتی دخی بودركه اضلاعك
روءس محدبه‌سی بونلره مركوز اولوب فقره‌لر ایله مرتبط اولورلر زیرا كه هر جناحك ایكی نقره‌سی وهر ضلعك
ایكی محدب زائده‌سی واردر وبو فقره‌لرك ثقب متوسطه‌لرندن ماعدا نیجه ثقبه‌لری واردركه انلردن عصبلر
خروج ایدوب طمرلر دخول ایدر وبو ثقبه‌لر انكیچون فقره‌لرك ایكی جانبندن خلق اولنوب خلفنده بولنمشدر
زیرا كه انده خارج وداخل اولان عروقی مصادمه‌دن وقایه اقتضا ایتمز واما عروق واعصاب مذكوره اگر
صلبك قدامنده خلق اولنسه ایدی بدنك ثقل طبیعیسیله وحركت ارادیه‌سیله میلی اولان مواضعده واقع
اولمغله ضعیف اولوب ربط ایده‌مزلردی وبو وقایه ایچون اولان زوایدك اوزرینه عصب ورطوبات جاری
اولوب ململ واملس ایتمشدركه مماس اولدیغی لحم متأذی اولمیه ون وزوائد مفصلیه‌نك دخی شانی بودر
وانلر بری برینی تعقیب ایله محكم طوتوب جمیع جهتلردن ربط ایدرلر لكن قدامندن اولان تعقیب غایت
محكمدر وخلفندن اولان سلسدر زیرا كه طرف قدامه انحنا طرف خلفه انعطافدن زیاده

اقتضا ایدر پس فقرات صلب تعقیب وارتباطلریله بویله محكم اولدقلرندن عظم واحد كبی ثبات وسكون
ایچون خلق اولنمشدر وانحنا وانعطافی قبول ایتملریله بویله سلس ورخو اولدقلرندن عظام كثیره كبی حركت
وانحنا ایچون وضع اولنمشدر سبحان الصانع الحكیم جل جلاله (نوع ثانی) عظام عنقی بیلدیرر (ای عزیز)
معلوم اولسونكه اهل تشریح دیمشلردركه عظام عنق همان قصبهٔ ریه ایچون وقصبهٔ ریه نیجه منافع
ایچون خلق اولنمشدركه بیان اولنسه گركدر اما فقرات عنقیه‌نك وفقرات صلبیه‌نك عالیه‌سی تحتنده اولان
فقره‌لر اوزرینه محمول اولمغله هر برفقره كندی حاملندن اصغر واخف خلق اولنمشدر تاكیم حركات اعضا
نظام حكمت اوزره بولنمشدر وفقرهٔ عجز كه فقار صلبك اسفل ونهایتیدر اول جمله‌سندن اعظم واصلب خلق
اولنمشدر ورحم مادرده عظاملك نظامندن مقدم بولنمشدر وقبر ایچنده جمله‌سندن موءخر چوریوب تراب
اولور بیلنمشدر ونخاعك اعلاسی اعلای كارین كبی اكثر واغلظ اولدیغیچون فقار عنقك ثقبه‌لری اوسع
قیلنمشدر زیرا كه مقام عصبدن اعلایه مخصوص اولان اسفله مخصوص اولاندن اكثردر پس عنقك
فقره‌لری صغیر وثقبه‌لری واسع اولمسی رقت اجرامن اقتضا ایتمكله جمله‌دن اصلب واوثق وسناسنلری صغار
واجنحه‌لری كبار وایكیشر باشلی خلق اولنمشدر وبو فقره‌لرك حركته احتیاجی ثباته احتیاجندن زیاده اولمغله
مفاصل خرزاتی ماتحتی مفاصلنه قیاس ایله سلس ورخو قیلنمشدر وبو مفاصلك شدت ووثاقتنه احتیاج قلیل
اولدیغیچون ماتحت العنق كبی سمت فوق واسفله شاخص اولان زوائد مفصلیه‌یه كبیر وعریض اولمیوب
كوچك بولنمشدر وخرز عنقك عددی یدی اولمسی طولی معتدل اولمق ایچوندر وبو خرزاتك اولكیسندن
ماعدا هر برینك منوال مذكور اوزره اون بر زوائدی واردركه برر سنسنه وایكیشر شعبه وایكیشر جناح
وسمت فوقه شاخص اولان دردر زوائد مفصلیه واسفله شاخص دردر زوائد مفصلیه دروبر مخرج عصبك دائرهٔ
ثقبه‌سی هر ایكی فقره بیننده تنصیف اوزره تقسیم اولنمشدر اما خرزهٔ اولی ایله خرزهٔ ثانیه‌نك نیجه خواصی
واردركه خرزات سائره‌ده بولنمز زیرا كه رأسك یمین ویساره اولان حركتی كندی ایله فقرهٔ اولی بیننده بولنان
مفصل ایله متفق وملتئم اولمشدر ورأسك قدام وخلفه اولان حركتی كندوسیله فقرهٔ ثانیه بیننده بولنان
مفصل ایله وجود بولمشدر اما مفصل اول فقرهٔ اولانك شاخصیتی اوزرنده ثابت اولمشدر وبو فقره‌نك جانب
فوقنده ایكی نقره‌سی واردركه انلره عظم رأسك ایكی زائده‌سی طرفلری دخول قیلمشدر وقتا كه بو ایكی زائده‌نك
بریسی فقره‌سندن مرتفع اولوب اوبری نقره‌سنه تمامیله غرق اولسه رأس اندن یكامیل ایدوب اول سمتنه
اكیلورو اما مفصل ثانی فقرهٔ ثانیه‌ده بولنمشدر وبو فقره‌نك جانب متقدمنده بر زائدهٔ طویله خلق اولنمشدركه
فقرهٔ اولانك قدام نخاعنده اولان ثقبه‌سندن نفوذ ایدوب عظم رأسده بولنان نقره‌سنه وصول بولور وقتا كه
زائدهٔ مذكوره فقرهٔ مزبوره‌نك ثقبه‌سندن چوب فقرهٔ مرقومه‌یه دخول ایتسه رأس قدام سمتنه میل ایدوب
منحنی اولورو اگر زائدهٔ معهوده نقره‌سندن خروج ایدرسه رأس مستوی طورر واگر زائده ثقبه‌سندن دخی
چیقارسه رأس خلف سمتنه منعطف اولور وفقرهٔ ثانیه‌نك خلفنده دخی بر زائدهٔ قصیره واردركه انجق فقرهٔ
اولی‌ده اولان نقره‌سی درونده حركت ایدوب انی تجاوز ایتمز واما خرزهٔ اولینك خاصه‌سیدركه سنسنه‌سی
اولمز واولمدیغنك منفعتی بودركه ثقیل اولمیوب حوالنده وضع اولنان اعصاب وعضلات كثیره‌یه زحمت ویرمز
ونقرهٔ مرقومه عظم رأسده مدفون كبی اولدیغیچون اجنحه‌دن دخی عاریدر زیرا كه مبدأ اعصابه قریب
اولوب یرلری ضیق اولدیغندن اجنحه بولنمدیغی حكمت باریدر وبو فقره‌نك خواصندندركه اعصاب اندن
طلوع ایدرلر سائر فقره‌لر كبی ایكی جانبندن وثقبهٔ مشتركه‌دن طلوع ایتمز انجق جانب خلفنك فوق طرفندن
ایكی ثقبه‌دن جمله‌سی ایف كبی اینجه اولدقلری حالده خارج اولورلر وعمدا اولدیغیچه تدریج ایله ثخین ومحللرینه
كوره غلیظ اولوب متانت بولورلر واما فقرهٔ ثانیه‌نك زائدهٔ قصیره‌سی اعلای خلفندن بولنوب انده مخرج
عصب ثقبه‌لری ممكن اولمدیغندن بونك ثقبه‌لری سنسنه‌سنك جانبلرندن قیلنمشدر وبو ثانیه‌نك زائده‌لری
رباطات قویه ایله فقرهٔ اولایه ربط اولنمشدر ومفصل رأس فقرهٔ اولی ایله سلس بولنمشدر وفقرهٔ ثانیه ایله سائر
فقره‌لر مفاصلندن اسلس قیلنمشدر زیرا كه بو ایكی مفصل ایله اولان حركات رأسه احتیاج اشد واكثر بولنمشدر
وبالجمله صنعت باری بیلنمشدر سبحان الخالق البارئ المصور الحكیم جل جلاله وعم نواله ولا اله غیره

(نوع ثالث) فقار صدری بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه فقار صدر اون
عظامدرکه عظام اضلاعه متصل اولوب اعضای نفسی جامع ومحافظدر وبونلر اون ایکی فقره‌درکه اون برینك
سناسن واجنحه‌سی واردر وبرینك جناحی یوقدر وسنسنه‌لری متساوی دکلدر زیرا که بونلردن یوركك مثالی
اشرف اعضایه اقرب اولوب متصل اولان اعظم واقوادر واجنحهٔ فقار صدر غیریدن اصلب اولوب اضلاع
انلره وصول بولاز وصدرلیدی فوقانی فقره‌لرینك سناسنلری کبیر واجنحه‌لری غلیظ اولوب متانت بولمشدر
تاکیم امراء اعضا اولان یوركی کمال تعظیم ایله حفظ وحراست ایده‌لر چونکه بو فقراتك اجسامی سناسن
واجنحه‌سنه ذاهب اولمشدر پس بونلرك زواید مفصلیه‌لری قصیر وعریض صورت بولمشدر وفقرهٔ عاشره‌نك
مافوقنده بولنان فقره‌لرك سمت فوقه شاخص اولان زواید مفصله‌لرنده التقام نقره‌لری واردر وسمت اسفله
شاخص اولان زوائدك حدبه‌لری اول نقره‌لره دخول ایدوب سناسنلری اسفله منحدب اولمشدر واما عاشره‌نك
سنسنه‌سی قبه کبی منتصبدر وزوائد مفصلیه‌سنك ایکی جانبنده اولان نقره‌لری اقمه‌سز بولنمشدر زیراکه فوق
تحتدن معا القمه لنمشدر وعاشره‌نك ماتحتنك اقمه‌لری فوق سمتنه ونقره‌لری اسفل سمتنه مائل اولوب
سناسنلری فوق سمتنه منحدب بیلنمشدر واون ایکنجی فقره‌نك اجنحه‌سی اولماز زیراکه انده اضلاع وار ایکن انلره
حاجت قالماز واما حجاب معده‌نك طرفی بو اون ایکنجی فقره‌یه متصلدر واما بو خرزه‌نك مافوقی صغار الجرم
اولمغله استحکاملری ایچون زواید مفصلیه کثرتندن مستغنی بولنمشدر وخرز صدر خرز عنقدن اعظم اولدیغیچون
ثقبهٔ مشترکه‌لری ایکی خرزه بیننده برابر منقسم اولمیوب تدریج ایله عالیه‌ده زیاده وسافله‌ده ناقص اولوب ثقبهٔ
عصب تاملهٔ خرزهٔ عاشره‌ده بولنمشدر واما صدرلك باقی خرزه‌لری وایکی اویلق اراسی اولان قطنك جمله خرزه‌لری
بو ثقبهٔ مذکوره‌یی تمامیله متضمن اولدیغیچون انلرك اوالریله خروج اعصاب ایچون بو خرزه‌لرك یمین ویسارنده
بر ثقبه خلق اولنمشدر وقطن فقره‌لرینك اوزرنده سناسن واجنحهٔ عریضه‌لری واردر وزوائد مفصلیه
سافله‌لری واجنحهٔ حافظه‌یه مشابه عریضدرلر وعظام فقرات قطن بش عظم اولمشدر وقطن عجز ایله معا
صلبك کلیسنه قاعده کبی اولوب اول دعامه وحامل عظم عانه ومنبت اعصاب رجلین اولمشدر وعظام عجز
اوچدرکه انلر جمله فقره‌لردن اصلب ومفاصلی اوثق واجنحه‌سی اعرض بولنمشدر واعصاب ایچون قدام وخلف
سمتلرنده مخصوص ثقبه‌لر واردرکه مفصل ورلك انلره مانع ومزاحم اولمیه وبو عظام عجز بیان اولنان عظام قطنه
مشابهدر واما عظام عصعص اوچ فقرهٔ غضروفیه‌دن مؤلفدرکه زوایدی یوقدر کوچك اولدقلرندن فقرات
رقبه کبی اعصابی مشترك ثقبه‌لرندن بیتمشدر واما فقرهٔ ثالثه‌نك طرفندن بر عصب خروج ایتمشدر پس بو بیاندن
عیان اولمشدرکه صلبك جمله‌سی بر نسنه کبیدر فضل واشکال ایله شکل مستدیردر زیرا که آفات مصادمی
قبول ایتمکدن ابعد اشکال شکل مستدیردر انکیچون فقار صلبك عالیه‌سنك روؤسی اسفله وسافله‌سنك
روؤسی اعلایه منعطف اولوب فقرهٔ متوسطه اولان عاشره‌سی عندنده بالجمله جمع اولمشدر وبو فقرهٔ عاشره
طول صلب حسبیله متوسطهٔ سناسن اولوب ایکی جهتك برینه منعطف اولمشدر تاکیم ایکی طرفدن هر برندن
بولنان فقار تسعه بو عاشره‌نك اوزرینه جمع اولوب نظام بوله‌لر پس فقار عنق ایله فقار صلبه مجموعی یکرمی التی
خرزه بولنمشدر سبحان الصانع الحکیم (نوع رابع) عظام اضلاعی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل
تشریح دیمشلردرکه عظام اضلاع محیط اولدقلری آلات نفسی وآلات غذانك عالیلرینی حفظ ایتمك ایچون خلق
اولنمشدر پس بونلر ثقیل اولمق ایچون وجزئینه ایرن آفت کلیسنه ایرمك ایچون وغدا ونفخدن احشا ممتلی
اولوب مکان اوسعه محتاج اولدقده آچلمق آسان اولمق ایچون وافعال تنفسه تعیین اولنان عضل صدر تخلل
ایتمك ایچون متعدد اضلاع اولوب جمله‌سی عظم واحد اولمشدر وبو عظام صدر رئیس اعضا اولان یورکی
وانك معیننده بولنان اعضایی احاطه ایتمشلردر زیرا که اول اعضای شریفه‌یه آفات عارضه‌نك تاثیری امر
عظیم اولدیغندن انلری اشد احتیاط ایله حفظ ایتمك لازمدر پس انکیچون اضلاع سبعهٔ فوقانیه کندی
درونلرنده اولان اعضای نفسانیه اوزرنده قص عندنده ملتقی اولوب عضو رئیسی هر جهتدن وقایه ایله جمیع
جوانبدن احاطه ایتمشلردر واما اعضای غذایه مجاور اولان اضلاع تحتانیه خلف سمتدن جنبهٔ محرزه کبی کبد
وطحال وسائر اعضایی حفظ ایچوندرکه بری برینه متصل اولمیوب تدریج ایله منقطع اولمشدر اعلاسنك اطراف

بارزه‌سی مابینی اقرب واسفلنك ابعدی بولنمشدر تاکیم مکان معده واسع اولوب اغذیه ونفخدن ممتلی اولدقده
متعسر ومتأذی اولمیه‌لر اما سبعهٔ فوقانیه اضلاع صدر اسمیله تسمیه اولنمشدر وبونلر هر جانبدن یدیشر
ضلعدرکه ایکی اوسطلری اکبر واطول واطرافی اقصر قیلنمشدر زیرا که بو شکل هر جهتدن اعضای نفسی
اشتمال بولنمشدر وبو اضلاع ابتدالری اوزره ابتدا اسفله میل ایدوب اندن فوقه رجوع ایدرلر عظام قصه
متصل اولمشلردرکه مشتمل اولدقلری مکان اوسع بولنسون تشکیل اضلاع مزبوره‌نك هر برندن ایکی زایده
فقرات صلبك هر بر جناحنده اولان ایکی نقرهٔ عمیقه‌یه دخول ایدوب مفصل مضاعف حاصل اولمشدر کذلك
بو اضلاع سبعه‌نك عظام قص ایله بولنمان ترکیباتی بعینه فقرات صلب ایله اولان ترکیبات کبی صورت
بولمشدر واما اضلاع خمسهٔ متقاصرهٔ باقیه عظام خلف واضلاع زور درورقی غضاریف ایله محفوظ
ومصادمدن دوردر وانکساردن امین ولین وصلابت بیننده متوسط جسم غضروف ایله اعضای لینه‌یه ملاقی
ومغموردر واما قص عظام سبعه‌دن مؤلف بولنمشدر وانك عظم واحد اولمدیغی سینه خفت ایچون بیلنمشدر
وکندی غضاریف اینه ایله موصول ومفاصلی محکم خلق اولنمشدر تاکیم اعضای نفس انبساطنده ملایمتله
مساعده‌لری بولنسون وبو عظامك عددی کندیلره ملتصق اولان اضلاعك عددنجه یدی بولنمشدر واسفل
قسمه بر عظم عریض غضروفی متصل اولمشدرکه انك طرف اسفلی مدور کبی اولوب خنجره مشابه اولمغله عظم
خنجری نامیله شهرت بولمشدر وانك منافعی فم معده‌یی حفظ ایدوب قص ایله اعضای اینه بیننده توسط ایدوب
برلك ایله ملایم یعنی اتصال ایتمکده مناسبت ویرمکدر سبحان الخالق البارئ المصور جل شانه (نوع خامس)
عظم ترقوتی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه عظم ترقوت قص اعلاسنك ایکی
جانبندن هر برینك اوزرینه موضوع بر عظمدرکه انك تقعیرندن حلق عندنده بر فرجهٔ خالیه قالمشدر تاکیم
اندن دماغه صعود ایدن عروق ونزول ایدن اعصاب نافذ اولوب یول بولمشدر وبو عظم جانب وحشی‌یه میل
ایدوب کتف طرفنه متصل اولمشدر وکتف بو عظم ایله مرتبط اولوب ایکیسی معا عظم عضدله ارتباط بولمشدر
اما عظم کتف نیجه منفعت ایچون وجوده کلمشدر بر منفعتی بودرکه عضد ایله ید اندن معلق اولوب صدره
ملتصق اولمسون وایکی یدلك بری برینه حرکتی آسان اولوب سلاستدن قالمسون وبر منفعتی بودرکه کتف
اضلاعدن بعید اولوب ساعدینك جهات حرکاتی واسع قالوب مانع اولمسون وبر منفعتی بودرکه صدره
محصور اولان اعضای شریفه‌یه جنهٔ حریز اولوب فقرات صلبك سناسن واجنحه‌سی مقامنده طوروب
صدره آفات ایرمسون وبو عظم کتف جانب وحشیدن بکا دقیق وجانب انسیدن بکا غلیظ اولمشدر وطرف
وحشیسی اوزرنده بر نقرهٔ غیر غائره واردرکه عضدك طرف مدوری اکا دخول قیلمشدر وبونك ایکی زائده‌سی
واردرکه بریسی فوق وخلف سمتنه منعطف اولمشدر واول منقار الغراب نامی بولمشدر وانکله کتف ترقوه‌یه
مرتبط اولمشدر واول زائده‌درکه رأس عضدی فوق سمتنه تخلع اولمقدن منع قیلمشدر وایکنجی
زائده‌سی اسفل وقدام سمتنه کلمشدر پس رأس عضدی انخلاعدن مانع اولمشدر پس جهت انسیه‌دن بکا
تباعد ایلدکجه عریض اولوب اشتمال وانسی کثرت بولمشدر وبو زائده‌نك ظاهری اوزرنده شکل مثلث مثالی
بر زائده واردرکه انك قاعده‌سی جانب وحشیدن بکا وزوایهٔ حادثه‌سی انسیدن بکا کلمشدر تاکیم ظهرك
مسطح اولماسنه خلل کلمك ایچون فقار صلبك سناسی منزله‌سنده وقایه اولمشدر وبو زائده‌یه متصل اولان
غضروف مستدیر الطرفله عرض کتف نهایت بولمشدر وبو غضروفك علت اتصالی غضاریف سائره کبی
معلوم اولمشدر (فصل ثالث) کیفیت ترکب عظام یدین وعظام رجلینی واسماء وخواصنی یدی نوع ایله
بیان ایدر (نوع اول) عظام عضدی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه عظم عضد
مستدیر شکل اوزره صورت بولمشدر تاکیم آفات قبولندن ابعد اولمشدر وطرف اعلاسی محدب اولوب نقرهٔ
کتفه مفصل رخو ایله دخول قیلمشدر وبو مفصل رخاوتندن خلع کثیر عارض اولمشدر وبو رخاوتده منفعت
ایکی امردرکه بری حاجتدر وبری امان وسلامتدر واما حاجت جمیع جهتلرده سلاست حرکتدر واما امان
ثابتدر زیرا که عضد هر چند هر جهتدن بکا حرکات شتایه متمکن اولمغه محتاجدر لکن اول حرکات انده
کثیر ودائم دکلدر تاکیم رباطلرینك انمتاعندن خوف اولنه بلکه عضد اکثر احوالده ساکن ویدلك سائر

مفاصلی متحرك بولنمشدر انكچون اول مفاصل عضددن زیاده محکم خلق اولنمشدر ومفصل عضدی درت
رابطه ضم ایتمشدر بری مستعرض غشائیدر که اول مفصل سائره فاصل کبی محیط اولمشدر وایکیسی آخرندن
نزول ایتمشدر برینك طرفی عریض اولوب طرف عضدی شامل اولمشدر وبری اعظم واصلب اولوب رابطهٔ
رابعه ایله زائدهٔ منقاریه دن نازل اولمشدر وشکللری عریض اولوب عضدی تماس قیلمشلردر ونظم عضدك
انسیدن یکا مقعر اولوب وحشیدن یکا محدب قیلنمشدر تاکیم ازرنده مجموع ومرتب اولان عضلات
واعصاب وعروق مستور اولوب درآغوش ایلدیکی نسنه کوکچك وآسان درآغوش اولسون وایکی یدبری
برینك اوزرینه راحت وصول بولسون واما عضدك طرف اسفلنك اوزرنده ایکی متلاصق زائده ترکب
ایتمشدر که باطن سمتنده اولان اطول وادق بولنوب برنسنه ایله مفصلی اولمیوب انجق عصب وعروقی حفظ ایچون
خلق اولنمشدر وظاهر سمتنده اولان زائده ایله وزند اعلاده اولان نقره ایله ونقره ده اولان اقمه ایله مفصل مرفق
تمام اولمشدر وایکیسی بیننده برحزی واردر که انك ایکی طرفنده ایکی نقره واردر ونقرهٔ فوقانی قدام وتحتانی
خلف سمتنده واقع اولمشدر اما نقرهٔ انسیهٔ فوقانیه نك مانعی یوقدر مستویدر واما نقرهٔ وحشیهٔ ثانیه اکبردر
وانسیه نك نقره سنه قریب اولان موضعی مستوی اولمیوب نقره سی دخی مدور بولنیوب همان جدار کبی
مستقیم خلق اولنمشدر تاکیم اندهٔ زائدهٔ ساعد جانب وحشیدن یکا حرکت ایدوب اکا واصل اولدقده واقف
اولسون وبو ایکی نقره یه عتبتین اطلاق ایتمشلردر وبو مفاصل بو هیئت اوزره نظام طوتمشلردر (نوع ثانی)
عظام ساعدینی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردر که ساعد طولا ایکی عظمدن
مؤلفدر که انلره زندین دیرلر وبونلرك ابهامه قریب اولان فوقانیسی ادق اولوب زند اعلا دینلمشدر وخنصره
قریب اولان تحتانیسی حامل اولدیغندن اغلظ قیلنمشدر وزند اسفل تسمیه اولنمشدر اما زند اعلانك منفعتی
انکله حرکت ساعده معوج ومؤرب اولمقدر واما زند اسفلك منفعتی انکله ساعد انقباض وانبساطدن یکا
حرکت قیلمقدر وبو ایکی زندك هر برینك وسطی دقیق ولطیف خلق اولنمشدر تاکیم عضلات غلیظه انلری استیعاب
ایله ثقلت ویرن غلظتلرندن مستغنی اولهلر اما اطرافی لحم وعضلدن عاری وروابط ایله متواری اولدقلریچون
ومفاصل حرکتیله مصادم عنیفه بولدقلریچون غلیظ ومتین قیلنمشدر وزند اعلا معوج اولوب اعوجاجی انسیه
سمتندن باشلنوب التوا ایله وحشی سمتنه منحرف بولنمشدر وبونك منفعتی زند اعلا حرکت معوجه یه مستعد
اولمق بیلنمشدر وزند اسفل انبساط وانقباض ایچون استقامت انسب اولمغله مستقیم خلق اولنمشدر واما
مفصل مرفق عضد ایله زند اعلا وزند اسفلك مفاصلندن مؤلفدر وزند اعلانك طرفنده برنقرهٔ صغیره واردر که
عضدك وحشی طرفنده اولان لقمه انده مرتبطدر که اول نقره ده بو لقمه نك دوران ایله حرکت معوجه حاصل
اولمشدر واما زند اسفلك ایکی زائده سی واردر که بینلرنده شکل سینه مشابه برحزی بولنمشدر وانك تقعیرنده
اولان سطحی محدب قیلنمشدر تاکیم عضدك مقعر طرفنده اولان حزه داخل اولوب مفصل مرفق اندن مترکب
اوله وقتا که حزه داخل حز مقعر اوزرنده خلف وتحت جهتلرینه حرکت ایلسه ید منبسط اولورکن اقمه یی
حبس ایدن نقره دن حز جداری اعراض ایتسه یدی زیاده انبساطدن حبس ومنع ایدوب عضد ایله ساعد
استقامته قریب واقف اولورلر وکچن ایکی حز مذکوره بری برینك اوزرنده قدام وفوق سمتلرینه تحرك
ایلسه ید منقبض اولوب ساعدی عضده جانب قدام وانسیده تماس اولور وایکی زائده نك اسفل طرفلری شیٔ
واحد کبی مجتمع اولوب انلردن برنقرهٔ واسعهٔ مشترکه حادث اولورکه اکثری زائدهٔ سفلی ده بولنمشدر وبونقره دن
فضله قالان آفتلردن بعید اولمق ایچون محدب واملس خلق اولنمشدر وزند اسفلك نقره سی خلفنده طولا
برزائده واردر که منفعتی وقایه وحفظ ایتمکدر سبحان الصانع الحکیم جلت عظمته (نوع ثالث) عظام رسغ
یدینی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردر که رسغ ید عظام کثیره دن مؤلف
بولنمشدر تاکیم جزؤینه ایرشن آفت کلیسنه ایرشمسون وکف یدی قبض ایتدکده اول عظام ایله مدور وجملر
اوزینده کفك چقوری واسیله سیالاتك ضبطی ممکن اولسون وبو عظامك مفاصلی بری برینه ربط اولنمشدر
تاکیم طاغلمسون وکفك اخذ ایلدیکی نسنه لرده ضبطی ضعیف اولمسون حتی جلد کف سلخ اولنسه عظام
مذکوره نك جمله سی متصل وواحد کورینور واتصال مزبوره ایله بو عظامی بری برینه روابط کثیره محکم شد

وربط ایدوب بر مقدار مطاوعت ویرمشدر تاکیم تقعیر باطن کفه مؤدی اولان انقباض موجود اولسون
وعظام رسغ سبعه وعظم زائد واحد خلق اولنمشدر واما سبعهٔ صلبه ایکی صف قیلنمشدر برصفی ساعددن
یکادر که اجرام عظامی رقیق وعددی اوچ بولنمشدر وصف ثانینك عظامی مشط اصابعدن یکا بولندقلریچون
عریض اولوب اعدادی درت بلنمشدر پس اول عظام ثلاثه درج اولنوب ساعده قریب اولان اطرافی دقیق
وغایتله متصل بولنمشدر وصف آخره قریب اولان اطرافی عریض واتصالاتی قلیل قیلنمشدر واما عظم ثامن
رسغك ایکی صفنی تقویم ایچون دکل بلکه کفه قریب اولان برعصبی حفظ ایچون بلنمشدر وصف ثلاثی
عظامنك رؤسی اجتماعندن انك رأس واحدی حاصل اولوب ایکی زند وجلرندن حاصل اولان نقرهٔ واسعهٔ
مذکوره یه داخل اولوب اندن مفصل انقباض وانبساط اولمشدر وزند اسفلده بیان اولنان زائده عظام رسغه
مقارن اولان عظمك نقره سنه داخل اولوب انکله مفصل انبطاح والتوا صورت بولمشدر اما عظام مشط کف
درت اولوب درت اصبعه مقابل کلمشدر وبو عظام مشط رسغه مقارن اولان طرفده بری برینه متقارب اولمشدر
تاکیم ملتصق کبی اولان عظام مذکوره رسغه اتصالاتی کوکچك اولسون واصابع جهتندن یکا برمقدار رجه
منفرج اولمشدر تاکیم عظام منفرجهٔ متغایره یه کوزل متصل اولسون وباطن طرفندن مقعر اولمشدر تاکیم
وسعت وانضمامه اعانت قیلسون ومفصل رسغ ایله مشط کف عظام رسغ اطرافنده اولان نقره لره غضاریفی
لابس اولان عظام مشطدن اقمه لر دخول ایله مؤلف خلق اولنمشدر سبحان الصانع الحکیم (نوع رابع) عظام
اصابع یدینی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردر که اصابع ید اشیایی قبض ایتمکده آلات
اعانتدر واصابعك لحمی عظامدن خالی خلق اولنمدی اکرچه حرکات مختلفه لری سولك وسملك حرکاتی کبی ممکن
ایدی لکن افعال اصابع مرتعش ید کبی ضعیف اولمیوب متین وقوی اولمق ایچون عظام ایله ممتلی خلق
اولنمشدر وبو اصابع برر عظمدن خلق اولنمیوب متعدد عظام ایله بولنمشدر تاکیم افعالی متعسر اولمسون
وعظام ثلاثه دن خلق اولنمشدر زیرا که اوچدن زیاده اولسه اشیاء ثقیله یی ضبط ایتمکدن عاجز قالوردی
واوچدن ناقص اولسه حرکات اصابع ناقص اولوردی وعظام اصابعك رؤسی رقیق وقاعده لری عریض وعظام
تحتانیه فوقانیه دن تدریج اوزره اعظم خلق اولنمشدر تاکیم حامل ومحمول آراسنده مناسبت کوکچك
اولسون وبو عظام مدور قیلنمشدر تاکیم آفتلردن محفوظ قالسونلر وبی تجویف وبی مخ صلابت اوزره خلق
اولنمشدر تاکیم حرکات وجر وقبض ایتمکده ثبات ومتانتلری محکم وقوتلی اولسون وظاهرلری محدب
وباطنلری مقعر بولنمشدر تاکیم قبض ودلك آسان اولسون واطراف خارجه سی دخی ابهام وخنصر کبی اصبع
اولمیان جانبلر محدب قیلنمشدر تاکیم عند الانضمام آفتلردن محفوظ اولان شکل مستدیره مشابه اولسون
وباطنلرنده لحم قلیل اولمشدر تاکیم انلری حفظ وستر ایدوب قبض ایله تماس اولنان نسنه لرك تحتنده مائل
اولسون وطرف خارجلری بی لحم قالمشدر تاکیم ثقیل اولمیوب خفت بولسون واطراف اصابع اظفار اولمشدر
تاکیم رؤسی اسلحهٔ مؤثره مکاننده طوتسون ولحوم انامل کثرت بولمشدر تاکیم بری برینه منضم اولدقده
متلاصق مثلی بولنسون ووسطانك مفاصلی اطول اولوب اندن بنصرك اندن سبابه نك اندن خنصرك مفاصلی
اقصر اولمشدر تاکیم قبض عندنده اطراف اصابع برابر اولوب درون کفده مکشوف یر قالمیوب منتظم اولسون
ومقبوض مستدیرا اوزرنده راحهٔ کف واصابع مقعر اولوب هر جهتدن اکا تماس قیلسون اما ابهام اصابع
اربعه دن اقصر واغلظ خلق اولنمشدر تاکیم جمله سنه مقاومتده معادل کلسون اکر ابهام کندی موضعی
غیرینده وضع اولنسه ایدی منافعی قالمیوب موانعی پیدا اولوردی زیرا که اکر ابهام باطن راحه ده اولسه ایدی
درون راحه ایله اولان افعالك اکثری منعدم اولوردی واکر خنصر جانبنده وضع اولنسه ایدی ایکی ید معا قبض
ایلدیکی نسنه ده بری برینه مقابل وموافق کلمزدی وبری برینه معاونت ایده بیلمزدی واکر ظهر ید اوزرنده
اولسه ایدی زیاده بعید اولوب منفعتی قالمزدی وابهام مشطه ربط اولندی تاکیم کندی ایله اصابع اربعه بیننده
مسافه ضیق اولمیه پس وقتا که اصابع اربعه برجهتدن برنسنه یه شامل اولوب ابهام هم انلره مقاومت ایلسه
ایدلك برعظیم نسنه یی اخذ وقبض ایتمسی ممکن اولور وبر وجهله ابهام کفك قبض ایلدیکی نسنه نك اعضاسی
مثالیدر که انی ستر ایدوب وجمیع سلامیات اصابع مترطب ولزج قیلنوب بری برینه تداخل ایدن ومترطب ولزج

اولان حروف ونقره لره متصل خلق اولنمشدر تا کیم انکله رطوبتلری دائم اولوب انلره حرکاتندن یبوست
کلمیه ومفاصلی روابط قویه شامل اولوب اغشیه غضروفیه ایله متلاقی خلق اولنمشدر تا کیم محکم اولهلر
وزیاده استحکام ایچون مفاصلنده بولنان فرجه لری عظام صغار ایله مملو قیلنوب متانت ویرلمشدر وبونلره
سمسمانیه دیرلر واما اظفار یدرت منفعت ایچون خلق اولنمشدر اولکی منفعتی بر نسنه یی شد وربط ایلدکده
اصابعه سند اولمقدر وایکنجیسی انلرله اوفاق نسنه لری التقاط ایتمکه قدرت بولمقدر واوچنجیسی انلرله حك
وتنظف آسان اولمقدر ودردنجیسی بعض اوقات اقتضا ایلدکده اسلحه امثالی انلرله اعدادن انتقام آلمقدر
واطراف اظفار مستدیر قیلنمشدر تا کیم آفات مصادمدن محفوظ اولسونلر وعظام لینه دن خلق اولنمشدر
تا کیم برنسنه لره ملاقاتی عندنده ملایمتله میل ایدوب سلامتله منعطف اولسونلر مقاومتله منشق ومنکسر
اولمیوب صحیح قالسونلر ومحل حك ومحو اولان اطرافنده بولنمشلردر انکچون نشو ونما بولوب طویل اولور
قیلنمشلردر تا کیم مصادمه محو اولدقجه بنه تمام اولسونلر وطویل اولدقجه قلم ایتمکله قرارن بولسونلر (سبحان
الخالق البارئ المصور) (نوع خامس) عظام عانه وفخذی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح
دیمشلردرکه بدنده اولان عظامك بری دخی عظم عانه در واول عجز عندنده صاغلی وصوللی ایکی عظمدندرکه
وسط عانه ده مفصل متین ایله بری برینه متصل اولمشدر وبونلر جمله عظام فوقانیه نك کوره نك اساسی مثالی
بیلنمشدر وجمله عظام تحتانیه نك حاملی وناقلی بولنمشدر وبو ایکی عظمك هربری درت جزؤه تقسیم اولنمشدر
اما جانب وحشیدن یکا اولان جزؤلری عظم خاصره وحرقفه تسمیه اولنمشدر واما قدامدن یکا اولان جزؤلرینه
عظم عانه اطلاق اولنمشدر واما خلفدن یکا اولان جزؤلرینه عظم ورك دینلمشدر واما اسفل انسیدن یکا اولان
جزؤلرینه حق الفخذ دینلمشدر زیرا که بونلرده فخذین عظملرینك رأس محدبلری دخول ایدوب جملك تقعیرلر
بولنمشدر وبو عظمین اوزرنده آلات منی ورحم ومقعد ومثانه کبی اعضای لطیفه وضع اولنمشدر واما رجلینك
منفعتی ایکی نسنه در بری نظام اوزره قیامدرکه قدمین ایله ثابت وقائمدر وبری صعود ونزول واستوا حالاتنده
انتقالاتدرکه فخذین وساقین ایله حادث وحاصلدر زیرا که اکر قدمه برآفت ایرسه نظام قیام عسیر اولور وانتقال
آسان ویسیر اولور واکر عضل فخذ وساقه برآفت ایرشسه اول وقتده نظام قیام آسان اولوب انتقال عسیر اولور
اما عظام رجلك اولکیسی عظم فخذ یدرکه بدنده اولان عظامك اعظمیدر زیرا که بو عظم مافوقنده اولنی حامل
وما تحتنده اولنی ناقلدر وبو ایکی عظمك فوق طرفلری قبه کبی محدب اولوب حق الورکده اولان تقعیره داخل
بولنمشدر وبو عظمین جانب قدام ووحشیدن یکا محدب وجانب خلف وانسیدن یکا مقعر ومقطع قیلنمشدر
تا کیم عضلات عظیمه یی واعصاب وعروق کثیره یی کوکجك حفظ ایدوب جمله سندن برمستقیم نسنه حاصل
اولوب انکله هیئت جلوس احسن اولسون واکر حق الورك برابرنده استقامت اوزره وضع اولنسه ایدی ایکی
اویلق ما بینی بی تناسب واسع اولوب ماشی اولوردی وبو ایکی عظمك طرف اسفلنده مفصل رکبتین ایچون
هر برینك ایکی زائده سی واردر ومفصل رکبه دن مقدم عظام ساقی بیان ایده رز تا کیم اندن مفصل رکبه عیان
اوله (نوع سادس) عظام ساقینی ومفصل رکبتینی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه
ساعد کبی ساق دخی ایکی عظمدن مؤلف خلق اولنمشدر بری اکبر واطول وانسیدرکه اکا قصبه کبری
دینلمشدر وبری اصغر واقصر ووحشیدرکه طرف عالیسی عظم فخذه ملاقی اولمیوب اکا قصبه صغری تسمیه
قیلنمشدر وفخذ کبی عظم ساقك جهت وحشیدن یکا انحدابی بولنمشدر وقصبه صغری طرف اسفل عندنده
جهت انسیدن یکا محدب خلق اولنمشدر تا کیم انلرله ساقك عضلاتی واعصابی منتظم اولسون وحقیقتده
ساق اول قصبه کبرادرکه عظم فخذدن اقصر بولنمشدر تا کیم حرکت ایچون خفیف اولسون وبو ساقه
برمعتدل مقدار ویرلمشدرکه ما فوقنی تحملدن عاجز اولور ونه حرکتدن عسرت بولور وبونکله بیله قصبه
صغرا ایله دخی اکا قوت واستحکام ویرلمشدر وقصبه صغرانك بو استحکامندن غیری قصبه کبری ایله
ما بینلرنده اولان اعصاب وعروقی ساتر وحافظ بولنمشدر ومفصل قدمده قصبه کبرایه مشارکتله انقباض
وانبساطنه قوت ویرمك ایچون خلق اولنمشدر اما مفصل رکبه عظم فخذك طرف اسفلنده اولان ایکی زائده نك
عظم ساقك طرف اعلاسنده بولنان ایکی نقره یه دخول ایله حاصل اولمشدر وبونلر بر رباط ملفوف ایله

مربوط اولوب ایکی جانبندن ایکی رباط متین ایله محکم شد اولنمشدر وایکیسینك مقدملری عظم رضفه ده
متمکن بولنمشدر ورضفه کسرا ایله برمدور عظمدرکه اکا عین الرکبه دینلمشدر وبونك منفعتی دیز اوزرنده
جلوس عندنده مفصل رکبه انخلاعندن بو عظم ایله تحفظ ایدوب امنیت بولمقدر وبو ثقل بدنی متحمل اولان
مفصل حرکتیله قوت ویروب اکا عماد اولمقدر وبو عظمك مکانی بو مفصلك قدامنده بولنمشدر زیرا که بو مفصله
عنف ایله انحنا وانحداب اکثر اوقاتده قدام سمتندن یکا لاحق اولور بیانمشدر اما جانب خلفدن یکا عنف ایله
انحدابی اولیوب جانب یمین ویساره انحناسی قلیل بولنمشدر پس بجاتله قیام وقعود اوقاتنده مفصل
رکبه یه قدام سمتندن زور وزحمت کلمکله احتیاط قیلنمشدر سبحان الله العظیم وبحمده سبحان الله (نوع سابع)
عظام قدمینی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه قدم قیامده ثبات ایچون آلت
خلق اولنمشدر وشکلی قدام سمتنه طویل بولنمشدر تا کیم اوزرینه اعتماد وانتصاب قیامه معین اولسون
وجانب انسیدن یکا بر انجه قیلنمشدر تا کیم قیام حالنده طرف قدام نظیره قدم اولوب مشی حالنده دفع
ایده جك قدمك نظیره سی اوزرینه اعتماد ایتمکله نظام رفتار اعتدال بولسون وشولك اولان موضعه قدم
باصدیغی تأنی اوزره اولوب شولك اکا شدتله یاتمسون وسلم کبی مدور نسنه لره کف قدم آسان ومحکم شامل
اولوب برسمته قایوب کتمسون وقدمك عظام کثیره دن مؤلف بولندیغندن نتیجه فوائد بیلنمشدر بری بودرکه
قدم باصدیغی نسنه یی عند الاقتضا محکم قبض ایدوب ثابت اولمغه قادر بولنمشدر زیرا که قدم باصدیغی نسنه یی
کف یدمقبوضی آخذ اولدیغی کبی آخذ وقابض بیلنمشدر وفوائد سائره سی کثیر العظام اولان اعضانك فوائد
مذکوره سیله مشترك بولنمشدر وبر قدمك عظامی یکرمی التی عدد اولنمشدر بری عظم کعبدرکه انکله مفصل
ساق اتمام قیلنمشدر وبری عظم عقبدرکه عمده ثبات قیام انکله بولنمشدر وبری عظم زورقیدرکه وسط قدم انکله
یردن مرتفع اولوب نظیره سی دخی انکله یره کاور ورسغ قدمك درت عظمی واردرکه انلرله قدم مشطه متصل
اولور وبری عظم نردیدرکه شکل مسدس قیلنمشدر واول قدمك وحشی جانبندن یکا وضع اولنمشدر تا کیم ارض
اوزرنده اول جانبك ثباتی کوکجك بولنسون وبش عظم دخی مشط ایچون خلق اولنمشدر اما کعب قدم انسان
سائر حیوانلرك کعبندن زیاده مکعب قیلنمشدر وحرکت قدمده نافع اولان عظاملك انفعی کعب بولنمشدر
وتمکین ثبات قدمده نافع اولان عظاملك الزمی عقب بیلنمشدر وکعب اول بیان اولنان ایکی قصبه نك مدور
طرفلری میاننده وضع اولنمشدرکه انی جانب فوقندن وقفاسندن ووحشیسندن وانسیسندن احاطه
استیعاب ایتمشلردر وانك ایکی طرفی عظم عقبده ایکی نقره یه کیتمشلردر وبو کعب ساق ایله عقب آراسنده
بر واسطه درکه انکله بری برینه کوکجك اتصالی بولنمشدر واول ایکیسی بیننده مفصل متین اولمشدر واما کعب
اورطه ده بولنوب قدامندن زورقی ارتباط مفصلیه ایله اکا مربوط اولمشدر واما زورقی خلف سمتندن عظم عقبه
وقدام طرفندن عظام رسغه اوجنه وجانب وحشیدن یکا عظم ساقه اتصال بولنمشدر واما عقب کعبك
تحتنده وضع اولنوب کندی صاب وطرف خلفی مدور خلق اولنمشدر تا کیم آفاته مقاومت ایدوب عنف ایله
اصابت ایدن نسنه لری برسمته آتسون وطرف تحتی مستوی قیلنمشدر تا کیم مستوی بصمه سی آسان اولوب
باصدیغی نسنه اوزرنده راحتله قرار ایتسون ومقداری کبیر اولمشدر تا کیم جمیع بدنی تحمل ایتمکه قدرتی
یتسون وشکلی مثلث طولانی اولوب تدریج ایله دقت بولوب وسط قدمده وحشی سمتنه واصل اولدقده
نهایت بولمشدر تا کیم تقعیر قدم خلفدن وسطه طوغری تدریج ایله کتسون واما رسغ قدم رسغ کفه
مخالف بولنمشدر زیرا که رسغ قدمك عظامی برصف وکفك ایکی صف بیلنمشدر وبو رسغك عدد عظامی اندن
اقل قیلنمشدر زیرا که قبض وحرکته احتیاج کفده اکثر بولنمشدر وقدمدن مقصود اولان ثبات واستحکام
بیلنمشدر وکثرت عظام ومفاصل مضر ثبات واستحکام اولدیغی کبی عددلری دخی مضر ثبات واستحکام
اولدیغندن قدم انسان بو هیئتده خلق اولنمشدر واما مشط قدم عظام خمسه دن ترکیب اولنمشدر تا کیم
هر برینه اصابع خمسه دن بری متصل اولوب برصفده منظوم اولسونلر واصابع قدم اصابع کفدن اقصر
قیلنمشدر زیرا که قدمده مطلوب اولان متانتدر وکفده قبض ایتمك بولنمشدر اما ابهام ایکی بوغوم سلامیدن
وانك ما عداسی اصابعك جمله سی اوچر سلامیدن خلق اولنمشدر تا کیم حرکات مشی تقادن بولوب انسان

رفتارنده خرامان اولسون پس دعائم بنا بدن انسان اولان عظام مذکوره عضلاتله بیله جمع ایکونی تمام اوچیوز عدده عظمه نهایت بولمشدر وترتیب مذکور اوزره بولنان ترکیب عجیبلری اولوا الالبابه عبرتنما اولمشدر واشکال غریبه سنده بدایع صنایع خالق تفکر وتذکر ایدن عقول فحوله حیرت کلمشدر واهل حیرت بومصنع بنادن چوق عبرت آلوب نیجه عزت ولذت بولمشدر سبحان الخالق البارئ المصور دیوب تعجبده قالمشدر سبحان الصانع الحکیم جلت عظمته وکملت قدرته

(باب ثالث)

کیفیت حرکات اعضایی وماهیت عضلات واجزایی ومتانت وخواصنی فصول ثلاثه ایله تفصیل ایدر (فصل اول) کیفیت تألف عضلات وانلرله رأس ورقبه ده بولنان حرکاتی یدی نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) تألف عضلاتی وانلرله حاصل اولان حرکاتی اجمالا بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه بدن انسانده موجود اولان درت یوزیکرمی عدد حرکات ارادیه واختیاریه نک تمام وکمالی واسطهٔ اعصاب ایله یورکدن دماغه واندن اعضایه واصل اولان قوتله حاصل اولوب اعضای متحرکه نک اصولی بولنان عظام صلب ایله اعصاب لینهٔ لطیفه نک اتصالی مناسب اولمدیغندن باری تعالی عنایتیله تلطف ایدوب عظام اعضادن اعصابه متشابه رباطات انبات واعصاب ایله شیء واحد کبی جمع وتشبیک ایتمشدر ورباطات ایله عصابدن ترکب ایدن اجرام رأس ودماغ وغشاءلک جملری تحملنجه نشئت ایلدیکی محلده دقیق بولنوب خصوصا اعضایه منقسم ومتشعب اولدقده هر برعظمک حصه سی بغایت دقیق وضعیف اولوب منبت اصلدن تباعد ایلدیکجه فسادی ظاهر اولدیغیچون باری تعالی حکمتیله تدبیر ایدوب عصبله رباطدن ترکب ایدن اجرام مذکوره یی تنفیش ایله غلیظ ایدوب خلالنی لحم ایله طولدروب غشا ایله برده چکوب عصب جوهرندن اولان عمودی وسطنده حفظ ایلمشدر پس بونک جمله سی عصبدن وعقبدن ولیفدن ولحم حشودن وبردهٔ غشادن مؤلف برعضو اولمشدرکه اکا عضله دیرلر وبو عضله مجتمع اولمغله قصیر اولدقده اندن جانب عضوه عبور ایدن وتری جذب ایدر اول حالده اول عضو بوریشوب منجذب اولورونه بو عضله کندی انبساطیله طویل اولدقده اول وتر مرتخی اولور اول وقتده اول عضو آچلوب تباعد ایلر وجمله حرکات ارادیه بوکیفیتله حاصل اولوب انواع مختلفه ایله محلنه کوره صورت بولور سبحان خالق العضلات وبارئ الحرکات جل جلاله وعم نواله ولا اله غیره (نوع ثانی) بعض عضلات وجهی وانلرله حاصل اولان حرکاتی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه عضلات وجهده اولان اعضای متحرکه نک حرکاتی عدد نیجه بولنمشدر وچونکه اعضای متحرکه سی جبهه ومقلتاندر وجفنان عالیاندر وخدان وارنبتاندر وفک اسفل وشفتاندر اما حرکت جبهه بر دقیق وعریض ومحجوب عضله ایله حصول بولمشدر بو عضله جبهه نک جلدی تحتنده منبسط اولوب اکا برمرتبه مختلط اولمشدرکه قوام جلد جبهه دن جزؤ اولوب اندن تجردی ممتنع بولنمشدر وجلد جبهه عضلدن متحرک اولان عضوه وتر ملاقی اولمشدر وبو عضله نک مجتمع اولمسیله حاجبین مرتفع اولوب ارتخاسیله تنزل ایدوب اغماض عینه دخی اعانت قیلنمشدر واما مقله که درون دیده در انی تحریک ایدن التی عضله دردردی عینک جوانب اربعه سنده درکه هر بری مقله یی کندی جهتنه تحریک ایتمشدر وایکیسی عینک ورانده یعنی قیقاجنده وضع اولنمشدر وانلرله مقله نک استداره اوزره اولان حرکتی بولنمشدر وورای مقله ده برعضله واردرکه بیان اولنه جق عصبهٔ مجوفه یه عماد اولوب اکا کندی اغشیه‌لریله متانت ویرمشدر وانی تحدیب عندنده ارتخادن منع ایله ضبط ایتمشدر واما عینک فقط جفن فوقانیسی حرکتیله غرض تمام اولوب تغمیض وتحدیق کامل بولدیغندن جفن تحتانیسی حرکتنه حاجت قالمشدر وعنایت حق ایسه ممکن اولدقجه تقلیل آلاته صرف اولنمشدر زیرا که تکثیر آلاتده آفات کثیره بولنمشدر وجفن فوقانی ساکن اولوب تحتانی متحرک اولمق ممکن ایدی اکن عنایت حکیم افعالی مبادیسنه تقریبا مصر وقدر وجفن فوقانی منبت اعصابه اقرب اولمغله عصب اکا وصول بولدقده انعطاف وانقلابه محتاج اولمدیغی معروفدر وجفن فوقانی ایچون انفتاح عین عندنده حرکت ارتفاع وانغماض قتنده حرکت انحدار اقتضا ایدوب انغماض ایسه جانب اسفله جاذب اولان عضلاته محتاج اولمغله عینک ایکی جانبندن ایکی عضله خلق اولنمشدرکه

جفن مرقومی سمت اسفله جذب ایدربولنمشدر وانفتاح جفن ایچون وسطنده برعضله اینوب وتر بینک طرفی جفنک طرفنه منبسط اولمشدرکه اول منقبض ومجتمع اولدقده انفتاح عین حاصل اولور انکیچون برعضله خلق اولنوب طوغری نزول ایدوب جفنک ایکی پرده سی اراسنده غضروف مثالی برجرم عریض اولوب منبت اهداب المنده منبسط اولمشدر وجفن حفظ مقله ایچون واهداب انی غباردن صیانت ایچون خلق اولنمشدر پس جمیع اجزای بدن نیجه حکمتلر وفائده‌لر ایچون خلق اولنمشدر سبحان الخالق البارئ (نوع ثالث) حرکات خدین وشفتین وارنبتینه وسیله اولان عضلاتی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه خدک ایکی حرکتی واردرکه بری حرکت فکک اسفله تابعدر وبری شرکت شفه ایله عضو آخرک حرکتنه تابع اولان کندی حرکتیدر انکیچون خد ایله اول عضوک مشترک برعضله‌لری واردرکه اول عضله هر بر وجنه ده عریض بولنوب بو اسم ایله بلنمشدر وبو ایکی حرکتک ایکی عضله سنک هر بری درت جزؤدن مرکب بولنمشدر زیرا که هر برینه درت موضعدن لیف کلمشدر بر جزؤی ترقوه‌دن نشئت ایدوب نهایتلری طرفین شفتینه سمت اسفلدن متصل اولوب فی ورابی واسفله جذب ایتمشدر وجزؤ ثانی ایکی جانبده قص وترقوه‌دن نشئت ایدوب لیفلری ورابنه کتمشدر یمیندن نشئت ایدن شمالدن نشئت ایدنله تقاطع ایدوب عبور ایتمشدر پس یمیندن کلان لیف شفه نک طرف شمالی اسفلنه وشمالدن کلان لیف انک طرف یمینی اعلاسنه ایتمشدر وبو ایکی لیفک اجتماع وانضمامیله فم ضیق اولوب شفتین قدام سمتنه کلور کیسه نک خیطی کندی فمنی جمع ایلدیکی کبی ایتمشدر اولور وجزؤ ثالثک منفذه اولان اخرم عندنده نشئت ایدوب اول عضله نک متصل اولدیغی موضعک فوقنه متصل اولمشدر وشفه یی ایکی جانبه مساوی واماله ایله مائل قیلمشدر وجزؤ رابع سناسن رقبه‌دن کلوب اذنین برابرندن کچوب اجزای خده وصول بولمشدر وخط انکه اوله ظاهر حرکته کلمشدر اول حرکته شفه دخی تابع اولمشدر اما شفه نک عضلاتنک بری خد ایله مشترک اولان عضله‌درکه بیان اولنمشدر وشفه یه مخصوص عضلات درت بولنمشدر ایکیسی وجنتین فوقندن کلوب شفه نک ایکی طرفنه متصل اولمشدر وایکی عضله دخی اسفلدن کلوب شفه یه وصول بولمشدر وتحریک شفه ده فقط بو درردی کفایت قیلمشدر زیرا که بو عضلاتک هر بری منفرد حرکت ایلدکده شفه یی کندی سمتنه تحریک ایدر وایکیسی ایکی طرفدن معا حرکت ایلسه‌لر شفه ایکی جانبه منبسط اولوب کیدر ودردی معا حرکته کلسه‌لر حرکات شفه جهات اربعه یه تمام اولوب قصوری قالمز وبونلردن غیری انک حرکتی اولمز ومشترک اولان عضلاتک اطرافی جرم شفه یه برمرتبه ممتزجدرکه انک جوهری اولان لحمدن فرق اولنمز واما اطراف ارنبه که برون قنادیدرکه ایکیسنه ایکی کوچک محکم عضله نک اتصالی عاریدر وکوچک اولدقلرنسه کثیر الحرکات اولان خد وشفه نک عضلاتی مکاننک لزوم وسعتی یادیدر ومحکم اولدقلری انلرده عظم اولمدیغندن تدارک قیلنمشدر وبو ایکی عضله نک ورودی وبنشیر سمتنده بولنمشدر زیرا که وجنتین لیفنه مختلط اولوب ارنبه یی اول سمته محرک بیانمشدر وجه لسی حکمت بارئله وضع اولنمشدر (نوع رابع) فکک اسفلک حرکتنی وفوائدنی وعضلاتنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه فکک اعلی حرکت ایلمیوب فکک اسفل حرکته مخصوص اولدیغندن نیجه منافعی واردر بری بودرکه اخفی تحریک انسب واهوندر وبری بودرکه حرکت لازم چکن اعضای شریفه یی مشتمل اولمیانی تحریک اسلم واحسندر وبری بودرکه فکک اعلی ساکن اولدیغندن مفصلیله مفصل رأس متین ومحکم در اما حرکاته مخصوص اولان فکک اسفلک اوچ حرکتی واردرکه بری فتح فم حرکتیدر وبری اطباق حرکتیدر وبری مضغ وسحق حرکتیدر اما حرکت فاتحه فکی اسفله ایندیرر واما حرکت مطبقه انکی سمت فوقه رفع ایدر واما حرکت ساحقه فکی ایکی جانبه میل ایله تدویر ایدر پس اطباق ایچون ایکی عضله خلق اولنمشدرکه فوق سمتندن نزول ایدوب فکی فوقه جذب ایدرلر وفکک انسان خفیف اولوب حیوانککی قطع وقلع عنیفه محتاج اولمدیغندن بو ایکی عضله نک مقداری اصغر خلق اولنمشدر وبغایت لین اولان جرم دماغ که مبدألری قیلنمشدر اکا قریب اولدقلریچون بونلردخی لین بولنمشدر زیرا که بو عضله‌لر دماغ اراسنده انجق برعظم خلق اولنمشدر ودماغدن منشألری عندنده ایکی عظم زوج ایچنده اول خالق باری بونلری دفن ایدوب پرده‌دن چکورمشدر تا کیم بوعظم مقداری مبدألرندن تباعدله جوهرلری برمقدار صلابت بولسون وبو ایکی عضله‌دن هر برینک

بر وتر عظیمی واردر که ذقنك اسفلنك کناری مشتملدر و مجتمع اولدیغچه اول فکی رفع ایدوب فك اعلایه ضم ایدرلر و بو ایکی عضله یه ایکی عضله دخی معین اولمشدر که انلر داخل خددن کاوب فکك اسفلنده غاره نزول قیلمشدر و داخل خددن کلن عضله لردن نابت اولان اوتارك متانتلری ایچون وسطلرندن نشئت ایتمشدر و اما فتح فم وانزال فکك عضله لری بونك ایله لری خلاف اذنده اولان ابره زائده لرندن انبوب جمع اولوب عضلهٔ واحده اولمشدر اندن زیاده وثاقت ایچون بر قصیر خالص وتر اولوب فکك ذقنه منعطف اوله جق موضعه ملاقی اولوب انضمام قیلدقده حنکی خلف سمتنه جذب ایدوب اسفله نازل اولمشدر چونکه بو فکك ثقل طبیعیسی تنزله اعانت قیلمشدر پس اکا ایکی عضله کفایت ایدوب معین آخره احتیاجی قالمامشدر و اما مضغ و سحق ایچون ایکی عضله خلق اولنمشدر که هر جانبده بر مثلث عضله بولنمشدر چن زاویه لرینك حاده سی اولان طرفی وجنه یه دخول ایلمسه ایکی ساقی ممتد اولوب بری فکك اسفله نزول وبری ناحیهٔ زوجه صعود ایدر و قاعده سی ماینلرنده استقامت اوزره اتصال بولوب هر بر زاویه کندی موضعنه کیدر تا کیم عضلهٔ مثلثهٔ مذکوره نك اجتماعندن جهات مختلفه سی حادث اولوب مضغ و سحق انکله حاصل اولسون سبحان الله (نوع خامس) رأس ورقبه نك حرکات وعضلاتنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردر که رأس ایچون حرکات مخصوصه واردر و عنقك حرکات خمسه سیله دخی مشترك حرکاتی واردر که میل رأسه میل رقبه منضم اولور و بو ایکی نوع حرکتکه مخصوص و مشترکدر و هر بری یا قدام سمتنه منتکس و یا خلف طرفنه منعطفدر و یا جانب یمینه منحنی و یا جهت یساره مائلدر و کاه بو ایکی نوع حرکت بیننده حرکت التفات متولد اولور که استداره هیئتنی بولور اما رأسك منتکس و مخصوص اولان حرکتنك ایکی عضله سی واردر که رأسك ایکی ناحیه سندن کلمشدر زیرا که لیفلریله فوقده خلف اذندن و اسفلده عظام قصدن نشئت ایدوب متصل واحد کبی اولوب رأسه صعود ایتمشدر پس اکر بری فقط حرکت ایلسه رأسی اول شقه مائل منتکس ایدر و اکر ایکیسی برابر حرکت ایلسه لر رأس اعتدال اوزره قدام سمتنه منتکس اولور و اما رأس ایله رقبه یی معا قدام سمتنه منتکس ایدن عضله لر بر زوجدر که مری تحتنده وضع اولنمشدر و فقرهٔ اولی یه و ثانیه یه واصل اولوب انلره ملتحم بولنمشدر پس اکر مری یه قریب اولان جزؤلری مجتمع اولدیسه فقط رأس منتکس اولور و اکر فقره لره ملتحم اولان جزؤلری دخی مجتمع اولدیسه رقبه هم قدام سمتنه مائل اولور و اما فقط رأسی خلف طرفنه منعطف ایدن عضلات درت زوجدر که بیان اولنان بر زوج عضله نك تحتنده مستر اولنمشدر و بو زوجلرك منبتی مفصلك فوقنده بولنمشدر بر زوجی فقرهٔ اولینك ایکی جناحنه کلمشدر و بر زوجی فقرهٔ ثانیه نك سنسنه سنه متصل اولمشدر و بونك خاصیتی میل رأسی انعطاف عندنده مستقیم ایدوب حالت طبیعیه سنه کتورمکدر و مبدأ زوج رابع انلرك فوقی اولوب زوج ثالثك تحتنده و رابعه جانب وحشیدن بکا بخوب اولکی فقره نك جناحنه ملازمت قیلمشدر و ایکی اولکی زوج رأسی ایکی جانبه میلسز خلف طرفنه دوندررلر و زوج ثالث رأسی استقامت اوزره طوتار و زوج رابع رأسی وراء اوزره خلف طرفنه دوندرر و اما رأسی عنق ایله معا خلف سمتنه عطف ایدن عضلات درت زوجدر که اوچ زوجی دردنجینك تحتنده مستور اولوب اول انلری احاطه قیلمشدر و بو زوج رابعك هر فردی بر مثلثدر که قاعده سی دماغك عظم مؤخری اولمشدر انده اولان رقبه یه نزول قیلمشدر و بونك تحتنده منبسط اولان اوچ زوجك بریسی فقار عنقك ایکی جانبیله اسفله نزول ایتمشدر و بر زوجی بغایت اجنحه یه میل ایله کتمشدر و بر زوجی دخی فقارك ایکی جانبیله اطراف جناحك ماینینی توسط ایتمشدر و اما رأسی ایکی جانبه میل ایتدیرن عضلات ایکی زوجدر که مفصل رأسه ملازمت ایتمشدر و بر زوجك مواضعی قدامدر که انك بر فردی رأس ایله فقرهٔ ثانیه نك ماینینی جانب یمیندن و بر فردی جانب یساردن وصل ایتمشدر و زوج ثانینك موضعی خلفدر که انك بر فردی رأس ایله فقرهٔ اولینك ماینینی جانب یمیندن و بر فردی جانب یساردن جمع ایتمشدر پس بو درت فردك قنغیسی مجتمع اولوب قصیر اولورسه رأس انك جهتنه و رب اوزره میل ایدر و بونلرك قنغی ایکیسی بر طرفده معا مجتمع اولوب قصیر اولورسه رأس انلرك جهتنه استقامت اوزره میل ایدر و اکر بونلرك دردی برابر حرکت ایدرسه رأس منتصب اولوب استقامت اوزره ساکن اولور و بو عضلات اربعه سائر عضلاتك اصغریدر لکن موضعلری قریب و نظاملری سائر عضلاتك التنده منتظم اولدیغندن عضلات عظیمه نك تدارکن کورمشلردر (نوع سادس)

محل صوت اولان حنجره نك غضاریف و عضلات و حرکاتنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردر که حنجره بر عضو غضروفیدر که صوت ایچون آلت خلق اولنمشدر و بو حنجره اوچ غضروفدن مؤلفدر بری اول غضروفدر که قدام حلق و تحت ذقنده محسوس و ملموسدر انك باطنی مقعر و ظاهری محدب اولدیغندن اکا درقی و ترسی دیرلر و غضروف ثانی انك وراسنده قرب عنقده وضع اولنوب عنقه ربط اولنمشدر و غضروف ثالث اول ثانی اوزرنده طاس کبی مکبوب اولوب ثانی یه اتصال ایدوب درقی یه اتصالسز ملاقی اولمشدر و غضروف مکبوب ایله متصل اولدیغی ثانی بیننده ایکی نقره لی بر مفصل واردر که غضروف ثانیدن ایکی زائده اول ایکی نقره یه داخل اولوب حنجره نك توسیع و تضییقنجه بری برندن تباعد و بری برینه تقاوت ایدرلر و غضروف ثانینك غضروف درقی اوزرینه انکباب و ملازمتیله و اندن تباعدیله حنجره نك انغلاق و انفتاحی بولنور و قدام حنجره ده بر مثلث عظم واردر که لام یونان شکلنده اولدیغیچون اکا عظم لامی دینلمشدر تسکیم عظام ایله بیان اولنمشدر و بو عظمك منفعتی بودر که حنجره یه سند اولوب انك ایف عضلاتی بوندن نشئت ایتمشدر پس غضروف درقی یه غضروف ثانی یی ضم ایچون و غضروف ثالثی ایکیسنه تطبیق ایچون و ثالثی ایکیسندن تبعید ایله حنجره یی فتح ایچون نیچه عضلات اقتضا ایتمشدر اما حنجره یی فتح ایدن عضله لر بر زوجدر که عظم لامیدن نشئت ایدوب غضروف درقینك مقدمنه کاوب اوزرینه منبسط و ملتصق اولمشدر وقتا که تشنج ایله مجتمع اولوب غضروف مکبوبی قدام و فوق سمتنه ابراز ایلسه حنجره انفتاح ایله متسع اولور و بر زوج عضله حلق اسفله جذب ایدن عضله لره مشترکدر و بونلرك منشألری درقیدن یکا اولان باطن عظم قصدندر و ایکی زوج عضله سی دخی واردر که بر زوجی ایکی عضله در و انلر غضروف مکبوبه کاوب خلفندن اکا متصل اولمشدر وقتا که تشنج برله مجتمع اولسه غضروف مکبوبی رفع ایدوب سمت خلفنه جذب ایلسه انضمام درقیدن بعید اولوب حنجره واسع اولور و زوج ثانینك ایکی عضله سی غضروف مکبوبك ایکی طرفنه کاوب منبسط اولمشدر وقتا که تشنج ایتسه لر مکبوبی درقیدن عرضنه مد ایدوب انبساط حنجره یه معین اولور و اما حنجره یی تضییق ایدن عضلاتك بر زوجی عظم لامیدن کاوب غضروف درقی یه متصل اولور بعده عریض اولوب غضروف ثانی یه صاریلوب انك وراسنده ایکی فردلك ایکی طرفی متحد اولمشدر پس وقتا که تشنج ایتسه لر حنجره ضیق اولور و درت عضله سی دخی غضروف درقیله غضروف ثانینك ایکی طرفی ماینینی وصل ایتمشدر پس بونلر تشنج ایلدکجه حنجره نك سمت اسفلی ضیق اولور و اما حنجره یی منطبق ایدن بر زوج عضله درکه غضروف درقینك اصلندن نشئت ایدوب داخلندن کیدوب غضروف ثانینك اصلنه مکبوب اولوب ثالثك اطرافنه یمین و یساردن متصل اولمشدر وقتا که مرتفع اولسه لر مفصلی ربط ایدوب حنجره یی اویله اطباق ایدرلر که حبس نفس ایتمکده عضلات صدر و حجابه مقاومت ایدرلر و بو ایکی عضله اصغر و محکم خلق اولنمشدر تا کیم درون حنجره ده ازدحامسز قوتله انی منطبق ایدوب نفسی حصر ایلسونلر و بو ایکی عضله نك انحرافی قلیل اولوب استقامت اوزره صعود ایتمشدر و غضروف درقیله غضروف ثانینك ماینلرین جمع ایتمشدر و ایکی عضله هم غضروف مکبوبك تحتنده مذکور کرچه عضله لره اعانت ایچون وضع اولنمشدر و بونلرده نیچه صنعت بولنمشدر سبحان الله (نوع سابع) حلقومك و عظم لامینك و رقبه نك عضلات و حرکاتنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردر که حلقوم برجله در و انك ایکی زوج عضله سی واردر که انی اسفله جذب ایدر بر زوجی حنجره ده ذکر اولنمشدر و زوج آخری عظم قصدن نشئت ایدوب فوق سمتنه چیقوب عظم لامی یه و اندن حلقومه متصل اولوب انی اسفله جذب ایدرلر و اما حلقك عضله لری درون حلقده موضوع ایکی لحم نغنغه درکه انك ایکی عضله سی انلر بولنمشدر و انلر ابتلاعه معین اولماق ایچون خلق اولنمشدر و اما عظم لامینك هم مخصوص و هم عضلهٔ آخر ایله مشترك عضلاتی واردر اما مخصوص اولان عضلاتی اوچ زوجدر که بر زوجی ذقنك ایکی جانبندن کاوب بو عظم اوزرنده اولان خط مستقیمه متصل اولوب عظمی جانب ذقنه جذب ایتمشدر و بر زوجی تحت ذقندن نشئت ایدوب لسان التندن چیقوب بو عظمك طرف اعلاسنه ایتمشدر بو دخی بو عظمی ذقن سمتنه جذب ایتمشدر و بر زوجی اذنین عندنده اولان سهم زائده لردن نشئت ایدوب بو عظمك اوزرنده بولنان خط مستقیمك طرف اسفلنه متصل اولوب انی اسفله جذب ایتمشدر

واما عظم لامينك مشترك اولان عضلاتى قريبا بيان اولنور واما لسانى تحريك ايدن طقوز عضله دركه ايكيسى زائده‌لردن نشئت ايدوب عريض اولوب لسانك ايكى جانبنه اتصال قيلمشلردر وايكيسى عظم لامينك اعلاسندن نشئت ايدوب مطول اولوب وسط لسانه متصل اولمشلردر وايكيسى عظم لامينك ضلع منخفضندن نشئت ايدوب عريض وطويل عضلات آراسندن لسانه كچوب انى ورب اوزره تحريك ايدر وايكيسى دخى لسانى منبسط ايدر بو ايكيسى درت عضله‌نك موضعلرى مذكورلرك تحتنده اولوب ليفلرى لسان التنده عرضنه بسط اولنمشدر پس بو ايكى عضله عظم فكك اسفلك جمله‌سنه متصل قيلنمشدر وبرى لسان ايله عظم لامى بيننى وصل وبربرينه جذب ايدر بيلنمشدر اما فقط رقبه‌يى تحريك ايدن ايكى زوج عضله دركه برزوجى يمينده وبرزوجى يسارده در پس هر قنغيسى منفرد تشنج ايدوب مجتمع اولورسه رقبه انك جهتنه ورب اوزره منجذب اولور وقنغى ايكيسى يله بر جهتدن تشنج ايدرسه رقبه اول جهته استقامت اوزره مائل اولور واكر دردى معا برابر تشنج ايلسه‌لر رقبه بيلمز انتصاب اوزره قصير اولور واكر دردى بيله حالى اوزره قالورسه رقبه دخى حالى اوزره منتصب اولور پس بركره تفكر اولنسونكه انسانك فقط رأس ورقبه‌سنده خالق باريننك نيجه بدايع صنايعى بولنمشدر (فتبارك الله احسن الخالقين) (فصل ثانى) كيفيت عضلات صدرى وكتفين ويدينى واصابعى وحركاتنى التى نوع ايله بيان ايدر (نوع اول) صدرى قبض وبسط ايدن عضلاتى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل تشريح ديمشلردركه صدرى تحريك ايدن عضلاتك بعضيسى انى انجق بسط ايدر قبض ايتمز وصدرك بو عضلاتندر اعضاى نفس ايله اعضاى غذا بيننده حائل اولان حجابك بيان اولنه جق عضلاتى وبرزوج عضله دخى عظم ترقوت التنده وضع اولنمشدركه منشأ كتف رأسنه ممتد اولان ذكر اولنه جق جزؤدن بولنمشدر وصدرك اوّلكى ضلعنه يمين ويساردن متصل اولوب اول ضلعى جذب ايچون قيلنمشدر وبرزوج عضله سنك ايكى قات فردينك ايكى جزؤنك اعلالرى رقبه‌يه متصل اولوب انى تحريك ايتمشدر واسفللرى صدرى تحريكه ايتمشدر وصدرك بشنجى والتنجى ضلعنه متصل اولان وصف اولنه جق برعضله‌يه مختلط اولوب كتمشدر وبرزوج عضله‌سى دخى كتفدن برمقعر موضعدن بتمشدركه فقرهٔ اولادن كتفه نزول ايدن برزوج عضله‌يه بتمشدر وايكيسى برعضله كبى اولوب اضلاع خلفنه كتمشدر ودردنجى زوج عضله‌سى رقبه‌نك يدنجى فقره‌سندن وصدرك اوّلكى وايكنجى فقره‌سندن نشئت ايليوب اضلاع قسمه متصل اولمشدركه صدرى بسط ايدن عضلات بونلردر واما صدرى قبض ايدن عضلاتك برى بالعرض حجاب قابضدن وبالذات قبض ايدن عضله‌لردن برزوج عضله دركه اضلاع فوقانيه‌نك اصولى تحتنده ممتد اولوب صدرى شد وجمع ايتمشدر وبرزوجى دخى بو اضلاعك اطرافى عندنده ترقوت ايله خنجرى بيننده قسمه ملاصق اولوب عضلات مستقيمهٔ بطنه مختلط اولمشدر وايكى زوج عضله دخى بو زوج مذكوره اعانت قيلمشدر واما صدرى هم قبض وهم بسط ايدن عضلات انلردركه اضلاع ارهلرين جمع ايتمشلردر پس هر ضلع آراسنده درت عضله واردركه ايكيلرينك بعضيسى اضلاعك ظاهرينه وبعضيسى باطننه ورب اوزره اتصال ايتمشدر وايكى عضله ترقوتدن طرف كتفه كلوب اوّلكى ضلعه يمين ويساردن متصل اولمشدر وانى فوق سمتنه رفع ايدوب انبساط صدره اعانت قيلمشدر پس عضلات صدرك جمله‌سى طقسانه بالغ اولمشدر واما كتفى تحريك ايدن يدى زوج عضله دركه ايكى زوجى مؤخر رأسدن كلوب برزوجى اعلاى كتفه ترقوته وارنجه دك بتمشدر وناحيهٔ رأسه ميلايله كتفى رفع ايتمشدر وزوج اخرى دخى اصل كتفه متصل اولوب انى حذاء رأسه رفع ايتمشدر وبرزوج عضله دخى فقرهٔ اولادن كلوب كتف اعلاسنه متصل اولوب انى رقبه‌يه قريب ايتمك ايچون بتمشدر وزوج رابع عظم لامىدن نشئت ايدوب بيننه اعلاى كتفه كيدوب انى رفع ايتمشدر وايكى زوج عضله فقرات صدر وعنقده اولان سنسنه‌لردن نشئت ايدوب كتفى خلف واسفله تحريك ايده كلمشدر وزوج سابع قطندن نشئت ايدوب مجرد كتفى اسفل وقدامه جذب ايدرلر وكتفى عضد ايله معا فوق سمتنه رفع ايدرلر وانبساط صدره دخى اعانت ايدرلر لاحول ولا قوة الا بالله العلى العظيم (نوع ثانى) مفصل كتفى عضدله تحريك ايدن عضلاتى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل تشريح ديمشلردركه مفصل كتفى تحريك ايدن عضدك عضلاتيدركه انلرك اوچى صدردن كلوب عضدى اسفله جذب ايدرلر وبو اوچ عضله‌نك برى ثدى التنده نشئت ايدوب عضده قريب اولان

فقره‌نك مقدمى عندنده عضدك مقدمنه متصل اولوب كتفى اسفله كتورمك ايله عضدى صدره قريب ايدر وعضلات ثلاثهٔ مذكوره‌نك برى دخى اعلاى قصدن نشئت ايدوب رأس عضدك جانب انسيسنده منطبق اولوب عضدى رفع ايتمكله صدره قريب ايدر وعضلهٔ عظيمهٔ ثالثه جميع قصدن نشئت ايدوب عضدك مقدمى اسفلنه متصل اولمشدر اكر جزؤ فوقانيسى ليفيله عمل ايدرسه عضدى رفع ايده‌رك صدره كتورر واكر جزؤ تحتانيسى ليفيله عمل ايدرسه عضدى منحط ايدرك صدره كتورر واكر ايكى جزؤ ايله برابر عمل ايدرسه عضدى استقامت اوزره صدره كتورر وعضدك ايكى عضله‌سى خاصره‌دن نشئت ايدوب عضلهٔ عظيمهٔ مذكوره‌نك اتصالندن زياده متدلى اولوب بيوكى عظم خاصره‌دن واضلاع خلفندن كلوب عضدى اضلاع مذكوره سمتنه استقامت اوزره جذب ايدر وايكنجى دقيق جلد خاصره‌دن وسطه مائل كلوب ثدى سمتندن جهت فوقه صعود ايدن عضله‌نك وترينه متصل اولوب خلف سمتنه ميل قيلوب غرق اولمشدر واوّلكى عضله‌يه اعانت قيلمشدر بو عضدك بش عضله‌سى دخى واردركه جمله‌سى عظم كتفدن نشئت ايتمشدر وبونلرك برى كتفك ضلع فوقانيسيله حجابى طولديروب رأسى عضددن جانب وحشيسنك جزؤ فوقانيسنه عبور ايدوب كتمشدر وبونلردن ايكيسنك منشألرى كتفك ضلع اعلاسى اولمشدر وبرى بيوكدركه ليفى اجزاء تحتانى حاجبه كوندروب حاجب ايله ضلع اسفلك ما بيننى طولدرمشدر ورأس عضده جانب وحشيسى نهايتنده متصل اولوب عضدى وحشيدن يكاميل ايله بعيد قيلمشدر وثانيسى بو اوّلكى يه متصل اولوب بونكله بونك فعلنى ايده كلمشدر ولكن ايكنجى عضله اعلاى كتفه تعلق ايدوب ظاهر عضده ورب اوزره متصل اولوب انى وحشيدن يكا مائل قيلمشدر ودردنجى عضله عظم كتفك موضع مقعرنى طولديروب وترى رأس عضدك جانب انسيسندن دخول ايدن عضله‌نك اجزاسنه متصل اولوب عضدى خلفدن يكا منعطف ايتمشدر وبشنجى عضله‌نك منشأى كتفك ضلع اسفلنك طرف اسفلندندر ووترى خاصره‌نك اعلاسندن صعود ايدن بيوك عضله‌نك اتصالى فوقنده عضده متصل اولمشدر وبو عضله‌نك فعلى رأس عضدك اعلاسنى فوق سمتنه جذب ايتمكدر وعضدك ايكى باشلى برعضله‌سى دخى واردركه انك فعلى ترقوت اسفلندن وعنقدن كلوب عضدى احاطه ايتمكدر وبونك برباشى عضده داخلدر وداخله ورب اوزره مائلدر ورأس آخرى ظاهرندن اسفل كتفدن حاصلدر وبرمقدار ورب اوزره خارجه مائلدر پس اكر ايكى جزؤ ايله عمل ايدرسه عضدى استقامت اوزره رفع ايدر وعضدك ايكى كوچك عضله‌سى دخى واردركه برى ثدى فوقندن كلور وبرى مفصل كتفده مدفوندر لاحول ولا قوة الا بالله العلى العظيم (نوع ثالث) عضلات ساعدى وحركاتنى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل تشريح ديمشلردركه ساعدى تحريك ايدن عضلاتك بعضيسى بسط وبعضيسى قبض ايدر وبونلر عضد اوزرنده وضع اولنمشدر وبونلرك بعضيسى عضدى وجهى اوزره مكبوب ايدر وبعضيسى نشر وبسط ايدر وبو عضله‌لر عضد اوزرنده دكلدرلر لكن بسط ايدنلر برزوج عضله دركه ايكى فردك برى داخله ميل ايله ساعدى بسط ايدر زيرا كه فرض مذكور عضدك مقدمى تحتنده وكتفك ضلع اسفلندن نشئت ايدوب مرفقه اجزاء داخله‌سى عندنده متصل اولمشدر وفرد ثانى خارجه ميل ايدر ساعدى بسط ايدر زيرا كه بو فرد عضدك قفاسندن كلوب مرفقدن خارج اولان اجزايه متصل اولور وبو ايكى فرد بو ايكى فعلده جمع اولدقده ساعدى استقامت اوزره بسط ايدرلر واما قبض ايدنلر برزوج عضله دركه ايكى فردنك كبيرى ساعدى داخله ميل ايله قبض ايدر زيرا كه بو فرد كتفك زائد اسفلندن ورأس منقار مذكوردن نشئت ايليوب باطن عضده ميل ايدوب وترمقدم زند اعلايه متصل اولمشدر وايكنجى فردى ساعدى خارجه ميل ايله قبض ايدر زيرا كه بو فردك منشأى ظاهر عضدك خلفندندر وبو برعضله دركه ايكى لحى رأسى واردر وبرى خلف عضددن وبرى قدامندن مرور ايدوب خارجه ميل ايله قبض ايدن زند اسفلك مقدمى اسفلنه وداخلنه ميل ايله قبض ايده‌نك اعلاسنه متصل اولمشدر تا كيم محكم جذب ايده‌لر وبو ايكى عضله بو ايكى فعلنده جمع اولدقده ساعدى استقامت اوزره جمع ايدرلر وبو ايكى عضلهٔ باسطه‌نك باطننده برعضله واردركه عظم عضدى احاطه ايدوب قبض ايدر واما ساعدى وجهى اوزره مكبوب ايدن عضله‌لر بر زوج دركه خارجده وضع اولنمشدر وايكى فردنك برى يسى رأس عضدك انسى طرفنك اعلاسندن نشئت ايدوب زند اعلايه متصل اولوب مفصل رسغ اولمشدر وفرد ثانى اندن اقصر وليفى اعرض وطرفى عصابى اولوب ذات زند

اسفلدن نشئت مفصل رسغ عندنده رأس زند اعلایه متصل اولمشدر واما ساعدی ظاهر اوزره بسط ایدن عضله لر بر زوجدرکه ایکی فردنك بری ایکی زندك خارجنده وضع اولنوب زند اعلایه وتر میز اتصال قیلمشدر وزوجك ثانیسنك منشأی رأس عضدك ظاهرندن یکا جزؤ فوقانیسندن ممتد اولان عظم رقیقدن اولوب ساعددن مرور ایله نفوذ ایتمشدر تا مفصل رسغه قریب اولنجیه دکین کتمشدر پس طرف زند اعلادن جزء باطنه کاوب غشائی وتر ایله بو فرده اتصال ایتمشدر تعالی الله (نوع رابع) عضلات رسغی وحرکتنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه مفصل رسغی تحریك ایدن عضله لرك بعضیسی باسط وبعضیسی قابض وبعضیسی ظهری اوزره باسط وبعضیسی وجهی اوزره مکبدر اما رسغی بسط ایدن عضلاتك بعضیسی بری برینه متصل اولوب بری زند اسفلك وسطندن نشئت ایدوب وتری ابهامه متصل اولوب انکله سبابه دن بعید اولور وبری دخی زند اعلادن نشئت ایلیوب وتری عظام رسغدن ابهامك حذاسنه وضع اولنمان اواکی عظمه متصل اولمشدر وبو ایکیسی بیله حرکت ایلدکده رسغی کب قلیل ایله بسط ایدرلر واکر فقط عضله ثانیه حرکت ایلسه رسغی ظهری اوزره بطح ایدر واکر فقط عضد حرکت ایلسه هم رسغی منبطح ایدر وهم ابهامی سبابه دن بعید ایدر وبر عضله رأس عضدك اسفلندن نشئت ایدوب زند اعلانك جانب وحشیسندن بکا القا اولنوب ایکی باشلی بر وتر کوندروب بر باشنی سبابه ایله وسطی قدامنده وضع اولنان مشطك وسطنه متصل اولوب اوبر باشی رسغ عندنده زند اعلا اوزرینه اتکا ایدوب رسغی کب ایله بسط ایتمشدر واما رسغی قبض ایدن عضله لر بر زوجدرکه ساعدك جانب وحشیسی اوزرنده درکه انك فرد اسفلی عضدك رأسی داخلندن نشئت ایلیوب قدام خنصرده اولان مشطه متصل اولمشدر وفرد اعلاسی انك فوقنده نشئت ایدوب ینه مشط مرقومه اتصال قیلمشدر وانکله بر عضله سی اجزاء سفلیه عضددن نشئت ایدوب بیان اولنان ایکی عضله نك موضعلری بینن توسط قیلمشلردر وبونك ایکی رأسی واردرکه بری برینه صلیب کبی منعطف اولوب سبابه ایله وسطی بیننده اولان موضعه متصل اولمشدر وبو ایکیسی معا حرکت ایلدکده رسغی قبض ایدرلر پس بیان اولنان عضلات باسطه وقابضه بالذات رسغی بطح وکب دخی ایدرلر واکر قدام خنصرده بولنان مشطه متصل اولان عضله منفرد حرکت ایدرسه کفی بر مقدار ظهری اوزره دوندررو اکر ابهامك بیان اولنه جق عضله سی بو عضله یه اعانت ایدرسه کفی تمام دوندررو اکر قدام ابهامده رسغه متصل اولان عضله منفرد ومتحرك اولسه کفی بر مقدار وجهی اوزره منطبق ایدر واکر خنصرك بیان اولنه جق عضله سی بو کا معین اولورسه کفی تمامیله منطبق اولور (نوع خامس) عضلات اصابعی وحرکاتنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه اصابع یدی تحریك ایدن عضلاتك بعضیسی عظام کفده حاصلدر وبعضیسی عظام ساعده متصلدر اکر بالجمله کفده اولسه لردی کثرت لحم ایله کف کبیر اولوب خفیف اولمازدی واندہ بو لطافت قالمازدی چونکه عضلات رسغ اصابعدن بعید اولمشدر پس انکیچون اوتاری مدور ومتین وطویل اولوب هر طرفدن کلان اغشیه ایله استحکام بولمشدر واعضای متحرکه یه اتصاللری ایچون لیفلری عریض ومحیط قیلنمشدر واصابعی فتح ایدوب اسفله تحریك ایدن عضلاتك جمله سی عظم ساعد اوزره وضع اولنمشدر پس اصابعی اسفله تحریك ایله فتح ایدن عضلاتك بری ظاهر ساعدك وسطنده وضع اولنمشدرکه عضدك رأس اسفلنك جزؤ ظاهرندن نشئت ایلیوب واوتاردن اصابع اربعه کوندروب انلری اسفله تحریك ایله فتح وبسط ایتمشدر وبو عضلات فاتحه نك اوچی دخی برجانبده بری برینه متصل اولوب بری عضدك رأس وحشیسنك ایکی زائده سی ما بیننده جزء متوسطندن نشئت ایدوب خنصر له بنصره ایکی وتر کوندرمشدر وبو مضاعف اولان عضله لرك ایکنجیسی عظم عضدك ایکی زائده سی اسفلندن وزند اسفلك طرفندن نشئت ایدوب وسطی ایله سبابه یه ایکی وتر کوندرمشدر واوچنجیسی زند اعلانك اعلاسندن نشئت ایدوب ابهامه بر وتر کوندرمشدر وبو عضله عندنده بر عضله دخی واردرکه عضلات رسغده بیان اولنمشدر وانك منشأی وسط زند اسفلدرکه انك وتری سبابه دن ابهامی بعید ایتمشدر واما اصابعی ضم وقبض ایدن عضلاتك بعضیسی عظم ساعد اوزرنده وبعضیسی کف ایچنده وضع اولنمشدر اما ساعد اوزرنده اولنلر اوچ عضله درکه ساعدك وسطنده بری برینك فوقنده ترتیب اوزره وضع اولنمشدر وانلرك فرقلری اسفلده مدفون اولوب زند اسفلك عظمنه متصل اولان عضله بولنمشدر وبونك

فعلی اشرف اولدیغندن مرضی دخی محفوظ اولمشدر وبو عضله تحتانیه عضدك رأس وحشیسی وسطندن نشئت ایدوب اندن وتری عریض اولوب اوتار خمسه یه منقسم اولدقده هر بری بر اصبعه داخل اولوب اصابع اربعه نك اواکی وایکنجی واوچنجی مفاصلن قبض ایتمشدر وابهامك وتری ایکنجی واوچنجی مفصلن قبض ایتمشدر وعضله ثانیه بونك فوقنده بوندن اصغر اولوب عظم عضدك رأسی داخلندن نشئت ایدوب زند اسفله اتصال قلیل بولمشدر وزند اعلانك فوقانی سطحی که جانب وحشیله جانب انسینك حد مشترکیدر انك اوزرندن بچوب ابهام سمتنه وصول بولدقده داخله میل ایدوب اوتارنی اصابع اربعه نك مفاصلنه کوندرمشدر تا کیم انلری قبض ایتسونلر واما اوچنجی عضله قبض ایچون دکلدر لیکن وتر ایله درون کفه دخول ایدوب راحه ده عریض ومنبسط اولمشدر تا کیم راحه کفه حس لمس بخش ایدوب نبت شعردن مانع اولوب اخذ وبطشده قوت ومتانت ویره لا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم (نوع سادس) عضلات کفی وفوائدنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه عضلات ساعددن ابهام قبضنده بر عضله یه اقتصار ایدوب اصابع اربعه ایکیشر عضله ایله منقبض اولمرده حکمت بودرکه دوردینك اشرف افعالی قبضدر وابهامك ایسه الزم افعالی انفتاح وسبابه دن تباعددر واما کفك کندنده اولان عضلات اون سکز بولنمشدرکه بری برینك اوزرنده ایکی صف قیلنوب ترتیب ایله نظم اولنمشدر واول صف اسفل داخل کفده وبو صف اعلا ظاهر کفده قیلنمشدر اما صف اسفلده منتظم اولان یدی عضله درکه بشی اصابعی فرق سمتنه جذب ایله مائل ایدرلردر وابهامك عضله سی عظام رسغ اولمدن ناشیدر واتنجی عضله سی قصیر وعریض بولنوب لیفی موارب قیلنمشدرکه رأسی وسطی حذاسنده مشط کفه وصل اولنمشدر ووتری ابهامه متصل اولوب انی اسفله کوندرمشدر ویدنجی عضله سی خنصر عندنده اولان مشطك عظمندن نشئت ایدوب خنصری اسفله ایندرمشدر وبو عضلات سبعه مذکوره دن هیچ بری قبض اصابع ایچون دکلدر بلکه بشی رفع وایکیسی خفض ایچوندر واما صف اعلاده منتظم اولان اون بر عضله درکه سکزندن هر ایکیسی اصابع اربعه مفاصلندن اواکی مفصللرینه بری برینك فوقنده متصلدر تا کیم اواکی مفاصلی محکم قبض ایده لر واما اوچی ابهامه مخصوصدرکه بری اواکی مفصلنی وایکیسی بیله ایکنجی مفصلنی قبض ایدرلر پس ابهام ایله خنصره اوچر عضله خافض تعیین اولنوب ثلاثه باقیه نك هر برینه ایکیشر عضله خافض ویرلمشدر وهر اصبعك قابضی درت ورافعی بر عضله خلق اولنمشدر * سبحان من هو الخالق (فصل ثالث) کیفیت عضلات صلب وبطنی وعضلات انثیین وزب ولین واصابعی وحرکات ومنافعنی یدی نوع ایله بیان ایدر (نوع اول) عضلات صلبی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه صلبی تحریك ایدن عضلاتك بعضیسی انی قدام سمتنه وبعضیسی خلف سمتنه منحنی ومنعطف ایدر وصلبك غیر حرکاتی دخی بو ایکی حرکاتندن حاصل اولور اما صلبی قدام سمتنه منحنی ایدن عضلات ایکی زوجدر بر زوجی سمت فوقده وضع اولنمشدر واول رأس رقبه یی تحریك ایدن عضله لردن بیانمشدر وبو زوج مرقینك ایکی جانبندن مرور ایدوب طرف اسفلی صدرك فوقانی فقره لرندن بش فقره یه متصل اولوب طرف اعلاسی رقبه ورأسه کلمشدر وبونك تحتنده بر زوج عضله وضع اولنمشدرکه انلره متنین دینلمشدر وبونك ایکیسی دخی صدرك اونجی واون برنجی فقره لرندن نشئت ایدوب اسفله نازل اولوب صلبی قدام سمتنه زیاده منحنی ایدر واما صلبی خلف سمتنه مائل ومنعطف ایدن ایکی عضله درکه انلره عضلتین صلب اطلاق ایدرلر وهر بری یکرمی اوچ عضله دن مؤلفدر زیرا که بو ایکی عضله نك هر برینه فقره اولیه دن غیری هر بر فقره دن بر عضله کلمشدرکه کیف مؤربدر پس بو عضله لر بالجمله اعتدال اوزره ممتد اولسه لر صلبی استقامت اوزره نصب ایدرلر واکر افراط ایله ممتد اولسه لر صلبی خلف سمتنه مائل ومنعطف ایدرلر واکر فقط برجانبده اولان عضله لر حرکت ایدوب ممتد اولسه لر صلب اول جانبدن جانب آخره میل وانحنا ایدر وبو عضلات مذکوره صلبك حرکات متوسطه سائره سنه کفایت ایتمشلردر زیرا که صلبك هر سمتنه میل وانحناسنده قدام وخلف حرکتلرینه تبعیتی بولنمشدر سبحان الصانع الحکیم (نوع ثانی) عضلات بطنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه عضلات بطن سکز عضله درکه نتیجه منافعده مشترکدر بر منفعتی احشاده بولنان فضله یی ورحمده اولان جنینی عصر وحفظه اعانتدر وبر منفعتی دخی حجابه عماد اولوب قوت ویروب ریح وقبض ایله عملی

اولدقده معين اولمقدر وبر منفعتى دخى معده يى وامعايى حرارتلريله تسخين ايتمكدر پس اول عضلات ثمانيه دن
برزوج عضلهٔ مستقيمه غضروف خنجرى عندندن استقامتله نزول ايدوب لبقى عانه يه وارنجه يه دك طولانمتد
اولوب اطرافن عانه اوزرينه بسط ايتمشدر وزوج مرقوملك جوهرى ابتداسندن انتهاسنه دك لحيمدر وايكى
عضله دخى بطن اوزرنده ممدود اولان غشانك فوقندن نشئت ايدوب اول عضلتين ممدودتين ايله عرضا زواياى
قائمه اوزره تقاطع ايدوب اسفله كتمشدر وايكى زوج عضله سى دخى بو عضلات مذكوره نك وربى اوزره قائم
اولوب هربرى برطرفده يمين ويسارده بولنمشدر وهر زوجى ايكى عضله در كه شرسوفدن عانه يه دك وخاصره دن
غضروف خنجرى يه دك صليب آسا تقاطع ايدوب ايكى فردك ايكى طرفى يمين وشمالدن عانه عندنده ملاقى اولوب
ايكى فرد آخرك ايكى طرفى دخى خنجره عندنده ملاقى اولمشلردر وبو ايكيسى هرجانبدن ايكى عضلهٔ عريضه نك
اجزاء لحمياى اوزرينه وضع اولنمشدر وبو ايكى زوج عضله نك دخى جوهرلرى تا عضلهٔ مستقيمه يه اغشيه كبى
اوتار عريضه ايله تماس ايدنجه يه دك لحميدر وبو ايكى زوج عضله ايكى عضلهٔ عريضه اوزرينه وضع اولنان ايكى
عضلهٔ طوليه اوزرينه وضع اولنمشدر بو دخى صنع بارى بيلنمشدر سبحان الصانع الحكيم (نوع ثالث) عضلات
انثيينى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل تشريح ديمشلردر كه رجال ايچون عضلات خصيتين اربعه
بولنمشدر وانلرى حفظ ورفع ايتمك ايچون خلق اولنمشدر تا كيم مستطيل متدلى اولميوب ارتخا ايله اسفله
نزول قيلميوب مصادمه دن بيضه لر محفوظ اولسون پس انلك هر برفردى ايچون برزوج عضله تعيين اولنمشدر
واول بيضه لر صلب اولوب طبيعتلرى حار بولنديغيچون دخاندن وجه رجالده لحيه بتمشدر زيراكه
بيضه سى اولميانك وياحارا ولميانك لحيه سى اولماز وبيضه لر قطع اولنسه لحيه سى وارايسه دوكيلور قالماز اما
نسوان ايچون انلره برزوج عضله كفايت ايدر زيراكه انلرك خصيتينى رجال كبى خارجده معلق دكل داخلده
ملتصقدر پس هر برخصيه ايچون برفرد عضله تعيين اولنمشدر واما فم رحم اوزرنده برعضله واردر كه انك
ليفى بغايت عريض اولوب رحمى وفنى جمله احاطه ايتمشدر وبو عضله نك برمنفعتى وقت حيضه دك فم رحمى
محكم قبض ايدوب دم رحمى انده حبس ايتمكدر وزمان حيض اولدقده رخاوت بولمقدر تا كيم دم مجتمعه دن
رحم خالى وطاهر اولسون وبر منفعتى دخى حين جماعده مرتخى اولمقدر تا كيم فم رحم اچلوب نطفه يى جذب
ايدوب درونه آلسون بعده فم رحمى ينه محكم باغلوب جنينى حفظ ايتمكدر تا كيم ولادت زمانى كلسون
بعده بغايت مرتخى ومنتشر اولمقدر تا كيم ولادت ممكن اولسون واما مثانه فى اوزرنده برعضله واردر كه
انك دخى ليفى عريض اولوب مثانه يى وفنى احاطه قيلمشدر وبو عضله نك منفعتى تبول وقتنه دك بولى حبس
ايتمكدر رجحان بولى دوكمك مراد اولنسه بو عضله قبضدن رخاوته كيدوب عضلات بطن دخى مثانه يى عصر
ايدوب قوت دافعه نك اعانه سيله بول اندن چيقار اقاروا ماذكرى تحريك ايدن عضلات ايكى زوجدر كه برزوجى
عظم عانه دن بتوب ذكرك ايكى يانندن مرور ايتمشدر وقتا كه بونلر مرتخى اولورلر مجراى بول اچلوب وسعت
بولور پس اندن بول ومنى سهولتله جارى اولور وبرزوجى ينه عظم عانه دن نشئت ايدوب اصل ذكرده وربى ايله
متصل اولمشدر پس بونك ايكى فردى برابر ممتد اولديسه آلت استقامتله منتشر اولور واكر بوركدن ريح شهوت
كلوب ذكرده اولان عروقه طولديسه آلت قوامه كلور واكر شدتله ممتلى اولديسه آلت كبير وصلب اولوب عانه
طرفنه مائل اولور واكر امتداد مذكور زوج مزبورك برفردينه عارض اولديسه آلت جهت آخره ميلله انتشار
بولور واما عضلات مقعده در تدركه برى انك منفذى اطرافنى ملازمدر ولحمنه بغايت اختلاطى لازمدر وبو عضله
عروهٔ كيسه مثالى اطراف مقعدى جمع وضم ايله سد وشد ايتمشدر ومنفذنده قلان بقيهٔ فضله يى عصر
ونقص ايله كنس وطرد ايتمشدر واندر برعضله دخى وضع اولنمشدر كه عضلهٔ مذكوره نك فوقنده يعنى درون
مقعده اولوب طرف رجالده اصل ذكره اتصال قيلوب نساده اطراف بضعى محيط اولمشدر وبو ايكى عضله نك
فوقنده برزوج عضله مؤرب واردر كه لحم مقعدى رفع ايدوب داخله جذب ايچون قيلنمشدر وبونك ارتخاسيله
مقعد خارجه چيقار بولنمشدر وبو مذكوراتك جمله سى اول مصور حكيمك ايجادى بيلنمشدر سبحان الصانع
الحكيم (نوع رابع) عضلات فخذينى وحركاتنى بيلديرر (أى عزيز) معلوم اولسونكه اهل تشريح ديمشلردر كه
فخذى تحريك ايدن عضلاتك اعظمى انك مفصلنى بسط وفتح ايدن عضله لردر بعده انى ضم وقبض ايدن

عضله لردر زيراكه اشرف افعال فخذ انبساط وانقباضدر وبسط ايله قيام حاصل اولديغندن بسط قبضدن
افضلدر بعده عضلات قعود عظيمدر بعده فخذينى برى برينه مقارن ايدن عضله لر عظيمدر بعده فخذى خلف سمتنه
مائل ايدن عضله لر عظيمدر اما مفصل فخذى بسط ايدن عضلاتك اعظمى بدنده اولان عضلاتك جمله سندن
اعظمدر وبو برعضله در كه عظم وركك وعانه يى احاطه ايدوب فخذك خلف وداخل سمتلرينه ملتفت اولوب
ركبه يه دك وصول بولمشدر وبونك ليفلرينك مبدألرى مختلف اولديغندن انواع افعالى دخى مختلف اولمشدر
زيراكه بعض ليفنك مبدأى اسفل عظم عانه دن اولوب فخذى جانب انسى يه مائل ايدرك بسط ايتمشدر وبعض
ليفنك منشأى بونك برمقدار فوقندن اولوب فخذى انجق فوق سمتنه رفع ايتمشدر وبعض ليفنك منشأى بونك
جوف فوقندن اولوب فخذى جانب انسى يه اماله ايله رفع ايتمشدر وبعض ليفنك منشأى عظم وركدن اولوب
فخذى استقامتله بسط ايتمشدر وبرعضله سى مفصل وركى قدامدن يكامشتمل اولوب فخذى ينه استقامت
اوزره بسط ايتمشدر وبرعضله سى مفصل وركى خلفدن يكامشتمل اولمشدر كه اوچ عريض وترى وايكى طرفى
واردر اما بو اوتار ثلاثه نك منشألرى خاصره دن ووركدن وعصعصدندر كه اول مقعد عندنده اولان عظمدر
وبو اوتار ثلاثه دن ايكيسى لحيمدر وبريسى غشائيدر واما ايكى طرفى رأس فخذدن جزؤ مؤخرينه متصلدر پس
بو عضله اكر برطرفيله جذب ايدرسه فخذى كندى يه ميل ايله بسط ايدر واكر ايكى طرفيله جذب ايدرسه
فخذى استقامت اوزره بسط ايدر وبرعضله سنك منشأى عظم خاصره نك جميع ظاهرندن اولوب زائدهٔ
كبرانك سمت اعلاسنه متصل اولوب برمقدار سمت قدامه ممتد اولدقده فخذى جانب انسى يه اماله ايله بسط ايدر
وبونك امثالى عضلات ابتدا زائدهٔ صغرانك اسفلنه متصل اولوب اندن نزول ايدوب اوايكى عضله نك فعلنى
ايدرلر وبو عضله نك فرقى بودركه بونك بسطى قليل واماله سى كثير ومنشأى عظم خاصره نك اسفلى ظاهرندندر
وبرعضله سى دخى اسفل عظم وركدن سمت خلفه مائل نشئت ايدوب فخذى اول سمته ميل قليل ايله وجانب
انسى يه ميل كثير ايله بسط ايدر واما مفصل فخذى قبض ايدن عضلاتك برى فخذى انسى جانبنه ميل قليل ايله
قبض ايدر وبو برعضلهٔ مستقيمه دركه عظم خاصره دن نشئت ايدوب اندن اينوب ايكى وترينك برى عظم متنك
آخرينه وبرى زائدهٔ صغرايه متصل اولمشدر وبرعضله سى عظم عانه دن نشئت ايدوب زائدهٔ صغرانك اسفلنه
اتصال قيلمشدر وبرعضله دخى بو عضلهٔ ثانيه نك جانبنه وراب اوزره ممتد اولوب زائدهٔ كبرادن برجزؤ كبى
اولمشدر وعضلهٔ رابعه سى عظم خاصره دن منتصب اولان قائم نسنه دن نشئت ايدوب فخذى قبض ايله ساقى
دخى جذب ايتمشدر واما فخذى داخل سمتنه مائل ايدن عضلاتك بعضيسى بسط وقبض بحثنده بيان اولنمشدر
وبو نوع تحريكك برمخصوص عضله سى واردر كه عظم عانه دن نشئت ايدوب غايتله مستطيل اولوب
تا ركبه يه بالغ اولمشدر واما فخذى خارج سمتنه اماله ايدن ايكى عضلهٔ مخصوصه دركه منشألرى عظم
عريضدندر واما فخذى خلف سمتنه اماله ايدن ينه ايكى عضله دركه برى عظم عانه نك جانب وحشيسندن وبرى
جانب انسيسندن نشئت ايدوب برى برينه التقا ايله مؤرب اولوب زائدهٔ كبرانك مؤخرى قربنده اولان
موضع مقعره ملتحم اولمشلردر فقطيسى منفرد جذب ايدرسه فخذ بسط قليل ايله انك جانبنه ملتوى اولوب
ميل ايدر واكر ايكيسى معا جذب ايدرلرسه فخذ استقامتله خلف سمتنه مائل اولور وبو مذكوراتى
عبرتله تفكر ايدنكسنه بارى تعالينك عجايب صنعنى بولور سبحان الدائم الباقى (نوع خامس) عضلات
مفصل ركبه يى وحركاتنى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل تشريح ديمشلردر كه مفصل ركبه يى تحريك
ايدن عضلاتك اوچى قدام فخذده وضع اولنمشدر وبونلر فخذده بولنان عضلاتك اكبرى وانفسى بولنمشدر وافعالى
بسط ايتمك بيلنمشدر وبو عضلات ثلاثه نك برى ايكى قات كبى كورنمشدر وبونك ايكى طرفى واردر كه برى زائدهٔ
كبرادن وبرى مقدم فخذدن نشئت قيلمشدر وبو ايكى طرفك برى لحمى اولوب وتر اولدن مقدم عظم عين ركبه يه
متصل اولمشدر وطرف آخرى غشائى اولوب فخذك انسى طرفنده نهايت بولمشدر واما ايكى عضلهٔ باقيه نك
بريسى فخذى قبض ايدن عضلات ايله بيان اولنمشدر كه عظم خاصره دن اولان حاجزدن نشئت ايلديكى
بيلنمشدر وايكنجيسى زائده وحشيه دن نشئت ايدوب عظم عين ركبه يى احاطه ايله تحتنده اولان اجزايه متانت
ويرمك ايچون كتمشدر واندن عظم ساقه يتوب ركبه يى بسط ايله ساقى ممتد ايتمشدر وبرعضلهٔ باسطه سى ملتقى باى

عظم عانه دن نشئت ایدوب فخذك انسی جانبندن وراب اوزره نزول ایدوب كتمشدر و عظم ساقك اعلاسندن اولان جزء مغرقه یتشدر و ساقی انسی جانبنه اماله ایله بسط و بر عضلهٔ اخری عظم وركدن یتشدر و جانب وحشیدن وراب اوزره نزول ایدوب عضلهٔ مذكوره نك مقابلنه یتشدر واندن عبور ایدوب موضع مغرقه كتمشدر و ساقی وحشی جانبنه اماله ایله بسط ایتشدر واكر بو ایكیسی بیله برابر بسط ایتسه لر انبساط ساق استقامت اوزره اولور واما ساقی منقبض ایدن عضلاتك بری بر دقیق وطویل عضله در كه عظم خاصره دن و عظم عانه دن یتشدر و عضلهٔ باسطهٔ داخله نك منشانه و خاصره وسطنده بولنان حاجزه یقین كتمشدر واندن ركبه نك ایكی طرفنه وراب اوزره دخول ایدوب اندن ینه ظهوره كلمشدر و موضع مغرق ركبه ده نهایت بولوب اكا ملتصق اولمشدر و بونكله ساق فوق سمتنه منجذب اولوب قدمی ارنبه سمتنه اماله قیلمشدر و اوج عضله سی دخی واردر كه بری انسی و بری وحشی و بری وسطی بولنمشدر و وحشی ایله وسط ساقی وحشی سمتنه اماله ایله قابض قیلنمشدر واما انسی ساقی جانبنه اماله ایله قبض ایدر بیلنمشدر اما انسینك منشأی قاعدهٔ عظم وركدن اولوب توریب ایله وراء فخذه مرور ایدوب تا جانب انسیده ساقده اولان موضع مغرقه واروب اكا متصل اولمشدر وانك لونی اخضره مائل كلمشدر واما وحشی ایله وسطینك منشألری ینه قاعدهٔ عظم وركدن اولوب اندن یتشدر لكن بونك ایكیسی جزء مغرقه اتصالده جانب وحشیدن بكامیل ایتشدر و مفصل ركبه ده بر عضلهٔ مدفونه واردر كه وسطینك اعانه سنه یتشدر پس بو صنایعی سیر ایدن حیرته كتمشدر و كندو یه كاوب عجایب حكمت سیر ایتشدر ومعرفت بدنله معرفت نفسه یتشدر (نوع سادس) مفصل قدمی تحریك ایدن عضلاتی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل تشریح دیمشلردر كه مفصل قدمی تحریك ایدن عضلاتك بعضیسی قدمی فوق سمتنه رفع ایدر و بعضیسی اسفله رفع ایدر اما قدمی رفع ایدنلره بر عضلهٔ عظیمه واردر كه قصبهٔ انسیه قدامنده وضع اولنوب رأس قصبه نك جزء وحشیسندن نشئت ایدوب جهت ابهامه مرور ایله ساق اوزره مائل كتمشدر و ابهامك اصلنه قریب موضعه متصل اولوب قدمی رفع ایتشدر و بر عضله ینه رأس وحشیدن نشئت ایدوب اندن بروتر یتشدر كه اصل خنصره قریب موضعه متصل اولوب قدمی رفع ایتشدر خصوصا عضلهٔ اولی بوكا مطابق اولدقده ایكیسی معا قدمی استقامتله رفع ایتشدر واما قدمی اسفله خافض اولان عضلاتك بر زوجی رأس فخذدن نشئت ایدوب بعده متحد اولوب باطن مؤخر ساقه میل قیلوب لحمی اولمشدر وانلردن بروتر عظیم نشئت ایدوب عظم عقبه اتصال قیلمشدر كه وتر العقب نامیله شهرت بولمشدر پس وتر من بور عقب مذكوری وحشی جانبنه مؤرب جاذب اولمشدر تا كیم قدم ارض اوزرنده ثابت اولسون و بوكا بر عضله اعانت قیلمشدر كه لونی بادنجانی اولمشدر و رأس وحشیدن نشئت ایلیوب بی ارسال وترلحمی اولدیغی حالده كندی نزول ایدوب خلف عقبه عضلهٔ اولینك التصاقی فوقنده ملتصق اولمشدر اكر بو ایكی عضله یه ویا وترلرینه بر آفت عارض اولسه قدم كوترم اولور و بر عضله دخی رأس قصبهٔ انسیه دن نشئت ایدوب اسفله كیدوب ایكی وتره منشعب اولمشدر كه بری قدام ابهامدن اسفل رسغه اتصال قیلمشدر پس بو وترله قدم منخفض و منقبض اولمشدر و وتر ثانی وتر اولی تجاوز ایدوب ابهامك اولكی مفصلنه كیدوب انی جانب انسی یه مؤرب بسط ایتشدر و فخذك وحشی رأسندن بر عضله نشئت ایدوب بو ایكی عضله نك بر ینه یتشدر بعده باطن ساقی تجاوز ایتدكده ینه اندن جدا كتمشدر و وتری اسفل قدمه عبور ایدوب قدمك راحتی باطننه منبسط اولان عضله مثالی بودخی قدمك تحتنه تمامیله منبسط اولوب احاطه ایتشدر تا كیم راحت كفده بولنان منافع راحت قدمده هم بولنسون و بو صنعتلرده نیجه حكمتلر بیلنسون و قدرت باریدن نیجه عبرتلر آلنسون سبحان الصانع الحكیم دینلسون و هر عیب و نقصاندن تنزیه و تقدیس اولنسون و عظمت شاننه خشوع ایله خضوع قلنسون (نوع سابع) عضلات اصابع قدمی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل تشریح دیمشلردر كه اصابع قدمی تحریك ایدن عضلاتدن اكثری عضلات قابضه دروانلرك بری قصب وحشی رأسندن نشئت ایدوب انك اوزرنده امتداد نزول ایله كتمشدر و بر وتر ارسال ایتشدر كه ایكی وتره منقسم اولوب وسطی ایله بنصری قبض ایتشدر و بر عضله دخی بوندن اصغر اولوب خلف ساقدن كاوب ظهری قدمه بر وتر ارسال ایتشدر كه ینه ایكی وتره منقسم اولوب سبابه ایله

خنصری قبضه كتمشدر بعده بو ایكی قسمك هر برندن بر وتر منشعب اولوب او برندن منشعب اولان وتره اتصال قیلوب ایكیسی بر وتر اولدقده ابهامه كاوب انی قبض ایتشدر و اوچنجی عضله كه ذكری سبقت ایتشدر اول قبضهٔ انسیه نك طرف وحشیسندن یتشدر و ایكی قصبه نك اراسندن اسفله نزول ایتشدر و بر جزؤنی قدمی قبض ایچون كوندرمشدر و بر جزؤنی ابهامی قبض و تحریك ایچون انك اولكی كعبنه ایندرمشدر و بونلر عظم ساق اوزرینه وضع اولنوب اصابعی قبض و تحریك ایچون قیلنمشدر اما كف قدمده وضع اولنان عضله لردن اون عضله اصابع خمسه یه كاوب هر برنه یمین و یساردن متصل بولنمشدر پس اكر ایكیسی بیله برابر حركت ایدرلرسه اصبعی استقامتله قبض ایدرلر واكر بری منفرد حركت ایدرسه كندی جانبنه اماله ایله قبض ایدر و دورت عضله رسغ اوزرنده وضع اولنوب هر بری بر اصبعه متصل اولوب انی قبض ایتشدر و ایكی عضله دخی ابهام ایله خنصره مخصوص اولوب انلری قبض ایتمكه یتشدر و قدمی قبض ایدن عضلاتك كثرتنده حكمت بودر كه اصابعه بالجمله استحكام و قوت ویرمشدر تا كیم حالت نهوض و قیامده ثقل بدنه متانتلریله مقاومت ایده لر و حالت مشیده خوش رفتار ایله نظام اوزره كیده لر و اصابع قدمك عضلاتندن بش عضله قدمك فوقنده وضع اولنمشدر تا كیم اصابعی جانب وحشی یه اماله ایده لر و بش عضله دخی تحت قدمده وضع اولنوب هر بری شق انسیدن كندو یه قریب اولان اصبعه كیدوب انی جانب انسی یه اماله ایتشدر پس بدن انسانده بولنان درت یوز یكرمی عدد حركات ارادیه و اختیاریه نك تمام و كمالنه واسطه اولان عضلاتك جمله سی بیان اولندیغی اوزره تمام بش یوز او توز عدد عضله یه بالغ اولمشدر (سبحان الخالق البارئ المصور) بو نه صنعتدر كه بو ترتیب عجیب اوزره بو یله نظام بولمشدر حقا كه بونی تفكر ایدن عاقل قتی چوق عبرت المشدر و بو صنعتدن صانعنی بیلمشدر (اللهم اجعلنا ممن یتفكر فی افعالك و یری اجزاء وجوده من آلائك فیشكرك علی نعمائك و یذكرك باسمائك و یعرفك بصفاتك و یرضی بقضائك و یطلب رضائك فی جمیع احواله سبحان الله و بحمده سبحان الله العظیم

(باب رابع)

كیفیت اعصاب و شرایین جانی و عروق و قوای ابدانی و قیافتله معرفت اخلاق و اطوار جنانی و اختلاف اشكال اعضا حسبیله اولان اوصاف انسانی و اختلاج اعضایه متعلق اولان فصول خمسه ایله حكیمانه تفصیل ایدر (فصل اول) منابت و منافع اعصابی بش نوع ایله بیان و عیان ایدر (نوع اول) حكمت اوضاع و اشكال اعصابی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل تشریح دیمشلردر كه بدنده اولان عصبلرك بعضیسنك منفعتی بالذات و بعضیسنك بالعرضدر اما منفعت ذاتیسی بودر كه واسطهٔ اعصاب ایله دماغ اعضای سائره یه حس و حركت بخش ایتشدر واما منفعت عرضیسی بودر كه لحمی شدید و بدنی قوی ایتشدر و اعصابك مبدأ اصولی دماغ و منتهای فروعی جلد بشره در و دماغ ایكی جهتله مبدأ اعصاب اولمشدر زیرا كه دماغ اعصابك بعضیسنه بالذات مبدأ بولنمشدر و بعضیسنه كندوسندن فقار صلبه جریان ایدن نخاع مذكورك واسطه سیله مبدأ بیلنمشدر اما نفس دماغدن نشئت ایدن عصبلردن انجق اعضاء رأس و وجه و احشاء باطن حس و حركت بولمشلردر واما اعضاء سائره اعصاب نخاعدن حس و حركت المشلردر حقا كه اول جلیل الشان و عمیم الاحسان اولان حنان و منان حضرتلری لطف و عنایت ایدوب دماغدن احشایه نزول ایدن اعصاب حركاتی حفظ و حمایتده احتیاط بلیغ ایتشدر زیرا كه مبدأ ندن بعید اولدقلری ایچون زیاده متانت اقتضا ایتمكله اوچ موضعده غضروف ایله عصب میاننده متوسط قوامی اولان اجرام ایله تغشیه ایتشدر كه موضع اول حنجره و موضع ثانی اصول اضلاع و موضع ثالث اسفل صدردر اما دماغك اعصاب سائره سندن اول عصب كه انك منفعتی اعضایه حس و یرمكدر اما مبدأ دن بولنان تأثیر قابض قوتلی اولمق ایچون اول عصب عضو مقصوده اقرب طرفندن نافذ و متصل قیلنمشدر و بو اعصاب حسیه زیاده ملایم اولدقجه قوت حسی زیاده ادا ایدر اولوب محتاج متانت اولمدقلری ایچون بونلر اعصاب حركتكبی صلب و متین اولمیوب لطیف و لین بولنمشدر و مقدم دماغ مؤخرندن الین و زیاده حساس اولدیغندن اعصاب حسیه مقدمندن و اعصاب حركت مؤخرندن خلق اولنمشدر و خالق باری مصور

حضرتلرينك بو واقعه لردن چوق عبرت المشدر (نوع ثانى) دماغدن نشئت ايدن اعصاب مقلتينى بيلدير (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل تشريح ديمشلردركه نفس دماغدن نشئت ايدن اعصابك جمله سى يدى زوج عصب بيلنمشدر اما اولكى زوج مبدأى آلت شم اولان حلمه ثديه مشابه ايكى زائده قربنده دماغك بطن مقدمى غورندندركه اول بر كوچك مجوفدر وبو زوجك يسارندن نشئت ايدن فردى يميننه ويميندن نشئت ايدن فردى يسارينه كلوب برى برينه ملاقى اولوب صليب آسا تقاطع ايتمشدر بعده منعطف اولوب يميندن نشئت ايدن عين يمنايه وشمالدن كلان عين يساره كتمشدر وزجاجيه تسميه اولنان رطوبتى احاطه ايتمك ايچون غشاوسعتلى ايتمشدر وبو تقاطعك منافعى اوچدر برى بودركه ايكى عينك برينه جارى اولان روح اوبرينه دخى جريان ايتسون وبرينه آفت اركده اوبرى انك يرينى طوتسون انكچون عين واحد منغمض اولدقده عين مفتوحك رؤيتى قوت بولور زيرا كه عين منغمضك نورى اكا جارى اولور وايكنجى منفعتى بودركه ايكى عينك مؤديسى برابر اولوب ايكيسنك رؤيتى درون تقاطعده رؤيت واحده اولسون تاكيم كوردينى برنسنه حدمشتركده بر تمثل قيلسون انكچون احول كسنه برنسنه يى ايكى كورر زيرا كه انك بر كوزى فوق سمتنه وبر كوزى اسفل سمتنه زائل اولوب عين ايله مجرانك تقاطعنه طوغرى نفوذى باطل اولمشدر وقدام حدمشتركده انعكاس عصبدن برحد آخر وجود بولمشدر واوچنجى منفعتى بودركه ايكى عصب مرقوم برى برينه عماد اولوب برى برينه استناد ايله قوت بولسون وبر تقريب ايله منشألرى عينه قريب اولسون واما اعصاب دماغك زوج ثانيسى بيان اولنان زوج اولك منشأى خلفندن جانب وحشيدن نشئت ايدوب عينى محيط اولان نقره نك ثقبه سندن چيقوب عضلات مقله يه منقسم اولمشدر وبو زوج عصب غايتله غلظت بولمشدر تاكيم انك غلظتى مبدأنه قربتندن لازم كلان لينته مقاومت قيلسون وانكله قوت بولوب تحريككه قادر اولسون واما مقله نك طبقات عشره سى تفصيلى طويل اولوب بو اجمال مذكوردخى كمال قدرت مولايه دليل اولمغله بيان اعضاده تطويله حاجت قالمامشدر سبحان من هو الخالق البارئ المصور القدير ليس كمثله شئ وهو السميع البصير نعم المولى ونعم النصير غفرانك ربنا واليك المصير ولا حول ولا قوة الا بالله العلى العظيم (نوع ثالث) دماغدن نشئت ايدن اعصابك ازواج خمسه باقيه سين بيلدير (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل تشريح ديمشلردركه اعصاب دماغدن زوج ثالث حدمشتركه دماغك مقدمى ومؤخرى قاعده سى ما بيننده نشئت ايدوب ابتدا زوج رابعه بر مقدار اختلاط ايدوب اندن آيريلوب درت شعبه يه منقسم قيلنمشدر اولكى شعبه سى بيان اولنه جق عرق سباتى مدخلندن چيقوب رقبه دن نزول ايدوب حجاب معده يى كچوب انك تحتنده بولنان احشاده توزيع اولنمشدر وشعبه ثانيه سى ثقبه عظم وجنه دن چيقوب جدا اولدقده بيان اولنه جق زوج خامسدن منفصل اولان عصبه اتصال بولمشدر وشعبه ثالثه نك مقصدى قدام وجهده وضع اولنان اعصاب اولوب زوج ثانى چيقديغى ثقبه دن اشرف اعصاب اولان زوج اولك منفذ مجوفندن كچيوب ازدحام ايله انك تجويفنى منطبق ايتمشدر پس بو شعبه اول ثقبه دن منفصل اولدقده اوچ قسمه منقسم اولمشدر اولكى قسمى ماق عينه ميل ايدوب وجنتين وماقين وجفنين وحاجبين وجبهه عضله لرينه اتصال بولمشدر وايكنجى قسمى ذنب عين عندنده اولان ثقبه لردن درون انفه كچوب انفك طبقه باطنه سنده مستغرق اولمشدر واوچنجى قسمى كبرا اولوب عظم وجنه ده مهيا اولان تجويفنه نزول ايدوب ايكى فرع اولمشدر برفرعى تجويف باطن فمه دخول ايدوب اسنان فوقانيه يه وانلرك اصولنده اولان لثه يه انقسام ايله وصول بولمشدر وفرع اخرى انده اولان وجنه نك وارنبه نك وشفه نك جلدى كبى ظاهر اعضايه متفرق اولمشدر وبونلر زوج ثالثك اوچنجى شعبه سنك اوچ قسميدر اما انك دردنجى شعبه سى فك اعلا ثقبه سندن لسانه كچوب طبقه ظاهره سنده متفرق اولوب لسان اندن حاسه ذوق بولمشدر وانك زياده سى اسنان تحتانيه مياننده واصولنده بولنان لحومنه وشفه تحتانيه نك درونته متفرق اولمشدر ولسانه كلان شعبه عصب مقله دن دقيق اولديغندن بو اندن اصلب اولمشدر وبونك صلابتى انك غلظتنه برابر اولوب معادل كلمشدر واما زوج رابعك منشأى زوج ثالثك خلفندن قاعده دماغه مائل اولمشدر وزوج ثالثه بر مقدار اختلاط ايدوب بعده اندن مفارقت ايله حنكه عبور ايتدككده بوندن حنك حس

بولمشدر وبو زوج رابع اول زوج ثالثدن اصغر واصلب اولمشدر واما زوج خامسك هر بر فردى بر زوج اولوب دماغك ايكى جانبندن نشأت ايله وجود بولمشدر وبونك هر بر زوجنك قسم اولى غشاء مستبطن صماخه اعتماد ايدوب انك درونتده جمله سى متفرق اولمشدر وصماخه حس سمع اندن كلمشدر واما قسم ثانى اولكيدن اصغر اولوب عظم حجرده اعمى تسميه اولنان ثقبه دن نفوذ قيلمشدر وظاهر اولدقده عصب زوج ثالثه مختلط اولمشدر وايكيسنك اكثرى عضله وجنه سمتنه كلمشدر وباقيلرى عضلات صدغه واروب متفرق اولمشدر واما زوج سادس مؤخر دماغدن زوج خامسه متصل نشئت ايدوب منتهاى درز لاميده اولان ثقبه دن چيقوب اوچ قسمه منقسم اولمشدر بر قسمى زوج سابعك تحريكنه اعانت ايچون عضلات حلقه واصل لسانه كلمشدر وقسم ثانى عضلات كتفه متفرق اولمشدر وقسم ثالث ايكيسندن اعظم بولنوب عرق سباتى صعود ايده جك موضعده اكا ارتباط قيلنمشدر واندن احشايه نزول ايدركن حنجره برابرينه كلدكده اندن شعبه لر متفرق اولمشدر وحنجره يى غضاريفيله رفع ايدن اطرافى فوقنده اولان عضلاته اتصال قيلمشدر وحنجره دن عبور ايلدكده اندن ينه شعبه لر چيقوب حنجره نك غضروف ثالثنى اطباق وفتح ايدن اطراف اسفله منكوس اولان عضلاته كلمشدر انكچون اهل طب عندنده بونك اسمى عصب راجع اولمشدر وبو عصب نخاعدن چيقميوب دماغدن اينوب كلمشدر تاكيم مستقيم اولوب جذبنده استحكام بولسون وبو عصب زوج خامسدن وزوج سابعدن اولميوب زوج سادسدن اولمشدر زيرا كه بونك ماقبلى لين ومابعدى معوج اولمغله بونك كبى صلابت واستقامتله نزول ايتمزكه متانت بولوب صعود ورجوعه قابل اوله لر وبو شعب راجعه يى مبدألرندن تبعيدك حكمتى كسب صلابت وقوتدر واعصاب راجعه نك اقواسى حنجره يى اطباق عضلاته متفرق اولان عصبدر بعده بو عصبك زياده سى اندن نزول ايدوب شعبه لرى حجاب وصدرك اغشيه وعضلاتنه كيدوب انده يورك وريه واورده وشرايينه متفرق اولمشدر واما باقيسى حجابه كچوب بيان اولنان زوج ثالثدن نزول ايدن شعبه يه مشاركتله احشا اغشالرينه متفرق اولوب عظم عريضده نهايت بولمشدر واما زوج سابعك منشأى دماغ ايله نخاعك مشتركلرندن اولوب اكثرى لسانى تحريك ايدن عضلاته كلمشدر واندن متشعب اولوب عظم درقيله عظم لاميك مشتركى اولان عضلاته واروب متفرق اولمشدر واقلى بونلره مجاور اولان اعصابه متفرق اولمشدر وبو ترتيب غريب وتركيب عجيب اول خالق باريك قدرت وحكمتيله نظام بولمشدر (نوع رابع) فقرات رقبه نخاعدن نشئت ايدن اعصابى بيلدير (أى عزيز) معلوم اولسونكه اهل تشريح ديمشلردركه نخاع رقبه دن نشئت ايدوب فقره لردن سلوك ايدن اعصابك جمله سى سكز زوج عصب بيلنمشدر اما اولكى زوج فقره اولانك ايكى ثقبه سندن چيقوب مجرد عضلات رأس ايله متفرق اولمشدر وبو زوج دقيق وصغير قيلنمشدر تاكيم مخرجى ضيق اولسون وعظم فقره متانتى اوزره قالسون واما زوج ثانينك مخرجى فقره اولى ايله ثانيه نك مياننده بيان اولنان مشترك بولنان ثقبه لردن بولنمشدر وبو زوجك اكثرندن اعضاء رأس حس لمسى بولمشدركه قفانك فوقنه مؤرب صعود ايدوب قدام رأسه منعطف اولمشدر واذنينك طشره طبقه لرنده تمكن ايدوب بيان اولنان زوج صغيرك تقصيرينى تدارك قيلمشدر وبونك باقيسى خلف عنقده اولان عضله لره وعضله عريضه كلمشدر وانلر انكله حركت بولمشدر واما زوج ثالثك مخرجى فقره ثانيه ايله ثالثه بيننده مشترك اولان ثقبه لردندركه هر بر فردى ايكى فرعه منقسم اولوب بر فرعى انده بولنان عضلاته متفرق اولمشدر خصوصا رأسى رقبه ايله تقليب ايدن عضله لره بو فردك شعبه لرى كلمشدر وانده اولان فقره لرك شوكه لرينه صعود ايدوب انلرك اصولنه ملتصق اولمشدر اندن انلرك رؤسنه چيقوب اول سنسنه لردن نشئت ايدن رباطات غشائيه ايله مختلط اولمشدر واندن كچوب اذنين اطرافنه منعطف اولمشدر وابدان بهايمده تحريك اذنين ايچون ايكى قولاغه منتهى اولمشدر وايكنجى فرعى قدام سمتنه منعطف اولوب عضله عريضه كلمشدر وصعوده باشلدقده اكا عروق وعضله لر ملتفت اولمشدر وانلرله متانت واستحكام بولمشدر وبو فرع ثانى بهايمده عضلات صدغين واذنينه اختلاط قيلمشدر واما زوج رابعك مخرجى فقره ثالثه ايله رابعه مياننده مشترك اولان ثقبه لردن اولمشدر وذكر اولنان فوقنده بولنان زوج ثالث كبى بر جزؤى مقدمه وبر جزؤى مؤخره منقسم اولوب جزء مقدمى اصغر اولمغله زوج خامسه مختلط اولمشدر وجزؤ مؤخرى

سمعت خلفه رجوع ایدوب اول عضلاته کیدوب سنسنه‌لره وصول بولمشدر ورأس ایله رقبه میاننده مشترك اولان عضلاته شعبه‌لر کوندروب اندن صلبه اینوب نهایت بولمشدر واما زوج خامسك مخرجی فقرهٔ رابعه ایله خامسه بیننده مشترك اولان ثقبه‌لردن اولمشدر بونه مافوق کبی ایکی فرع اولوب فرع مقدمی اصغر اولمغله عضلات خدینه کلمشدر ورأسی قدام سمتنه منحنی ایدن عضلاته ورأس رقبه ایله مشترك اولان عضلاته متفرق اولمشدر وفرع مؤخری ایکی شعبه اولوب بر شعبه‌سی فرع مقدم ایله شعبهٔ ثانیه میاننده توسط قیلمشدر وکتفك مواضع فوقانیه‌سنه کلوب التنجی ویدنجی زوجك بر مقدارینه مختلط اولمشدر وایکنجی شعبه دخی التنجی ویدنجی زوجك شعبه‌لرینه مختلط اولوب وسط حجابه عبور قیلمشدر واما زوج سادس وسابعك مخرجلری بیان اولنان ثقبه‌لرك ترتیبی اوزره تحتنده بولنان ثقبه‌لردن اولمشدر واما زوج ثامنك مخرجی فقرات رقبه‌نك اجزاسیله فقرات صلبك اولیسی بیننده مشترك اولان ثقبه‌لردن اولمشدر وبو اوچ زوجك شعبه‌لری بری برینه مختلط اولمشدر التنجی زوجك اکثری مسطح کتفه کلمشدر واقلی دردنجی وبشنجی زوجك قلیللریله حجابه نزول قیلمشدر ویدنجی زوجك اکثری کلوب اقلی بشنجی زوجك قلیلیله رأس وعنق وصلبك عضله‌لرینه واندن حجابه وصول بولمشدر وسکزنجی زوجك اقلی کتفه کلوب اکثری عضله وساعده متفرق اولمشدر واما حجاب اعصاب مذکوره‌دن بهره‌مند اولدیغندن حکمت بودرکه حجابه وارد اولان فوقندن نزول ایتمکله انقسامی آسان اولمشدر وحجابك فعلی کریم اولمغله اعصابی متعدد مبادیدن کلمشدر تا کیم بو مبدأینه اصابت ایدن آفتله فعلی باطل اولسون سبحان من هو الخالق الباریٔ المصوّر جل شانه (نوع خامس) صدر وصلبك فقراتی نخاعندن نشئت ایدن اعصابی بیلدیرر (أی عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه فقار صدرك نخاعندن نشئت ایدن اعصابك جمله‌سی اون ایکی زوج عصب خلق اولنمشدر اما زوج اولك مخرجی فقار صدردن فقرهٔ اولی ایله ثانیه میاننده مشترك اولان ثقبه‌لردن بولنمشدر وایکی جزؤه قسمت قیلنمشدر وجزؤ اعظمی عضلات صلب واضلاعه تفریق اولنمشدر وجزؤ اصغری ایکی اولکی ضلعه ممتد اولوب عصاب عنقك زوج ثامنی رفاقتیله معابدین سمتلرینه کلوب ساعدین وکفینه وصول بولمشدر واما زوج ثانینك مخرجی بیان اولنان مشترك ثقبه‌لر اولوب ایکی جزؤه منقسم اولمشدر بر جزؤ ظاهر عضده توجه ایدوب اکا حس لمسی بخش ایتمشدر وبر جزؤی دخی ازواج باقیه ایله جمع اولوب مفصل کتفی وصلبی تحریك ایدن عضله‌لره کتمشدر اما فقار صلبدن نشئت ایدن اعصابك کتفه کلمیان شعبه‌لری عضلات صلبه وعضلات اضلاعه کلمشدر واما فقار اضلاعدن نشئت ایدن اعصاب انجق اضلاع اراسنده بولنان عضلاته وعضلات بطنه وصول بولمشدر وبر عصبلرك شعبه‌لریله معاً عروق ضاربه وساکنه جاری اولوب بیان اولنان مخارج اعصابدن بالجمله داخل اولمشدر واما اعصاب قطن اعصاب بطن وصلب ایله مشترك بولنمشدر زیراکه اعصاب قطن ایکی جزؤه تقسیم اولنمشدر وانك بر جزؤی اوچ زوج قیلنمشدرکه عضلات انلریلنمشدر وجزؤ آخری ایکی زوج بولنمشدرکه عضلات بطن انلر قیلنمشدر اما اولکی جزؤ بینه دماغدن نزول ایدوب عصب مختلط اولمشدر وایکنجی جزؤ بکه بطندن کلان ایکی زوج عضله اولمشدر انلر ساقین سمتنه عظیم شعبه‌لر کوندروب اولکی جزؤنك ایکنجی زوجندن انلره شعبه‌لر کلمشدر وبر شعبه دخی اعصاب عجزك اولکیسندن کلوب جمله‌سی بری برینه مختلط اولمشدر وبعضیلری ورکده قالوب بعضیلری ساقین اسافلنه تنزل قیلمشدر اما خلف بدنده ونخذین ایچنده عروق وعضلات کثیره اولمغله طرف عظم عانه‌دن نشئت ایدن عضلاتك خلف بدندن ودرون نخذیندن رجلین سمتنه طریقی اولمدیغندن عضلات رجلین ایچون مخصوص عصبدن بر جزؤ درون خصیتینه نزول ایدن مجرایه واروب ادخال اولنمشدر تا کیم عضلات عانه‌یه توجه ایدوب اندن عضلات رکبتینه اینوب کتسون واما عجز که دیدرانك عضلاتی التی زواج اولدیغی عجیبدر وانك بر زوجی قطنیه عضله‌سنه مختلط اولمشدر وباقیسی بش زوج عصب وعجز عندن نشئت ایدن بر فرد عصب بونلردن جمله‌سی مقعد وذکر ومثانه ورحم عضلاتنه وغشاء بطنه وعظم عانه‌نك اجزاء انسیه‌دا خلیه‌سنه وعظم عجزدن کلان عضلاته بو جمله‌یه متفرق اولمشدر وبو فصلده بیان اولنان اعصابك عددی مقدم تفصیل اولنان عضلاتك عددی مقداری تماما بشیوز اوتوز عصبده نهایت بولمشدر چون بیان اولنان دقایق صنعت ابدان اول صانع حکیمك کمال قدرتنه

دلالت ایدوب نوع انسانه اولان نوال نعمته اجزای اعضای بدندن دمبدم شهادت قیلمشدر پس بو صورتده جمع اولان صنعتلری سیر ایدن آکاه صانعن بیلمشدرکه کندوی غریق بحر عنایت بولمشدر ومولاسنه جان ودلدن محبت قیلمشدر وهر حالده اکا متوجه اولمشدر (فصل ثانی) منابت عروق ضاربه‌یی وفوائدنی تفصیلا بش نوع ایله بیان ایدر (نوع اول) یورکدن نشئت ایدن شریان وریدیی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه بدنده اولان عروق ضواربکه انلره شرائین دیرلر حرکت ایدن جان طمرلریدر وبونلرك برندن ماعدا جمله‌سی متحرك بولنمشدر ومستبطن اولنلری صیانت ایچون جلددن اصلب خلق اولنمشدر زیرا که بونلر جوهر روحك حرکت مقصوده‌قوییه‌سی ضربنه ملاقی بولنمشدر اما منبت شرائین یورکك ایکی تجویفندن تجویف یساری قیلنمشدر زیرا که تجویف یمینی کبده قریب اولدیغندن غذایی جذب وهضم ایله مشتغل بیلنمشدر واما شریان وریدیکه شرائینك جمله‌سندن اقدم واصغر اولمشدر وبو یورکك تجویف یسارندن نشئت ایدوب آق جکرده محل ومنقسم تنفس اولان ریه درونه کلمشدر وبو شریان غذای ریه اولان دمی یورکدن اکا ایصال قیلمشدر زیرا ریه غذاسنی یورکدن المشدر وبو شریانك منبتی یورکك اجزاء رقیقه‌سندن وعروق وریدیه نفوذ ایده‌جك موضعدن اولمشدر وبو شریان شرائین سائره‌نك خلافنجه بر طبقه‌دن وجوده کلمشدر تا کیم انبساط وانقباض ایچون الین واسلس اولسون وریه جوهرینه ملایم بخاره منسوب اولان دم لطیف ویورکدن درون ریه‌یه ترشح ایلدکده اندن اول ترشح سهولت بولسون وبیان اولنه جق وریدا جوفك درونده دم جاریسنك زیاده طبخنه محتاج اولدیغی کبی بونده احتیاج اولمیه خصوصا بونك مکانی یورکه قریب اولمشدر وبوکا محراطبخ ایدن قوت حاره سهولتله وصول بولمشدر وبو شریان وریدینك ایکی غشاسی واردرکه خارج مدخلندن داخلنه نفوذ قیلمشدر وبونك متانته احتیاجی اولمدیغندن ایکی غشا ایله اکتفا قیلنمشدر تا کیم بخار دخانینك ومحراطبخ اولنمش قانك ریه سمتنه اندفاعی آسان اولسون واما بیان اولنه جق وریدا جوف کرچه ریه‌نك مجاوریدر لکن صلب قرینده ریه مؤخری سمتندن کلمشدر ومقدمه‌دن متشعب اولدقده اجزا وشعبه‌لری درون ریه‌یه نفوذ بولمشدر وبونلر حق باری تعالی حضرتلرینك قدرتنه دلالت ایدوب کمال عنایتنه شهادت قیلمشدر سبحان الله (نوع ثانی) یورکدن نشئت ایدن شریان کبیرك وجودنی وشعبه‌لریله کتف ویدینه صعودنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه شریان کبیر یورکك تجویف یسارندن نشئت ایدوب ایکی شعبه اولمشدر اما شعبهٔ کبیره‌سی یورکك اطرافنی طواف ودور ایدوب اقلی یورکك اجزاسیله اختلاط قیلمشدر واما شعبهٔ صغیره‌سی دخی یورکك خلفندن عبور ایدوب اقلی تجویف ایمنه متفرق اولمشدر وبو ایکی شعبه‌نك اکثرلری ینه ایکی قسم اولمشدرکه قسم اصغری اعلایه صعود وقسم اعظمی اسفله نزول قیلمشدر ونزول ایدن قسمك مقداری صعود ایدن قسمدن اعظم اولدیغنده حکمت بو اولمشدرکه نزول ایدن قسم یورکدن اسفلده وضع اولنان اعضاء کبیره وکثیره‌یی حرارتیله تربیه ایدوب نشوونما ویرر اولمشدر وبو یورکك فوقنده بولنان اعضای شریفه صغیرة المقدار وقلیلة العدد اولدیغندن انلری تربیه ایدن قسم ساعد اصغر قیلنمشدر وبو شریان کبیرك مخرجی اوزرنده اغشیهٔ ثلاثهٔ صلبه واردرکه یورکك داخلندن انیکله برابر خارجه چیقوب اکا استحکام ویره کلمشدر وبو ایکی قسمدن یورکك قسم صاعدی یورکك فوقنده ینه ایکی قسم اولمشدر وبونك قسم اکبری موضع قلاده‌یه چیقوب اندن جانب یمینه مؤرب دونوب انده اولان لحم رخوه ایرشدکده بو دخی اوچ قسم اولمشدر وبونك ایکی قسمی سباتین اولوب بیان اولنه جق شاه طمرلریله معاً رقبه‌نك یمین ویسارندن رأسه چیقوب انقسامده انلره مرافقت قیلمشدر واوچنجی قسمی یده وایکی اولکی ضلعه وفقرات رقبه‌نك ستهٔ فوقانیه‌سنه وترقوه‌یه متفرق اولوب فرق کتفه بالغ اولمشدر واندن اعضاء یدینه نزول ایدوب انلرده متفرق اولوب نهایت بولمشدر وقسم صاعدك قسم اصغری ابط یسارك سمتنه چیقوب همان قسم اکبرك قسم ثالثی کبی متفرق اولمشدر پس واسطهٔ شرائین ایله اعضای بدن حیات جان بولمشدر زهی خالق باریکه ترکیب ابدانك ترتیب ونظامن انواع اعضا ایله قیلمشدر وهر عضوه جان طمرلرندن حیات وقان طمرلرندن غذا بخش ایتمشدر (نوع ثالث) اعضاء رأسه صعود ایدن شرائینی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه شریان کبیرك قسم صاعدنك سباتین تسمیه اولنان ایکی شریانی

رقبه‌یه منتهی اولدقده هر بری ایکی قسم اولمشدر که بری مقدم و بری مؤخر نامن المشدر اما قسم مقدم دخی ایکی قسم اولمشدر که بری مستبطن اولوب لسانه کلمشدر و باقیسی فكّ اسفلك عضلات باطنه‌سنه متفرق اولمشدر و بر قسمی مستظهر اولوب عضلات اذنین و عذارینه کلمشدر و شعب کثیره سیله قلهٔ رأسه جیقوب یمیندن کلان شعبه‌لرك اطرافی یساردن کلان شعبه‌لرك اطرافیله فرق رأس اوسطنده بالجمله متلاقی اولمشدر و اما قسم مؤخری دخی ایکی قسم اولمشدر که بری اصغر و بری اکبر اسمیله بولمشدر اما قسم اصغرك اکثری سمت خلفه ارتقا ایدوب مفصل رأسی احاطه ایدن عضلاته متفرق اولمشدر و باقیسی قاعدهٔ مؤخر دماغه متوجه اولوب درز لامی عندنده اولان ثقبهٔ کثیره‌دن دخول قیلمشدر و اما قسم اکبر استقامت اوزره جیقوب قدام ثقبهٔ کبیره‌ده اولان ثقبهٔ حنجر یدن شبکه‌یه داخل اولمشدر و انده طبقات اوزره طبقات اولان عروق ملتصقه‌یه شبکه مثالی منتسج اولدقده قدام و خلف و یمین و یساره متفرق اولوب شبکه‌دن منتشر اولمشدر و شبکهٔ مذکوره‌دن بر زوج شریان اولکی مثالی مجتمع اولوب غشائیدن دماغه نفوذ ایدوب اول غشاء رقیق ایچنده اجزاء دماغه متفرق اولمشدر بعده بطون جرم دماغه وارنجه‌دك بونك صعود ایدن شعبه‌لرینك ضیق و مجتمع اولان فالری فرق رأسدن نزول ایدن عروق وریدیه شعبه‌لرینك واسع و منعطف اولان فالرینه داخل و منطبق اولمشدر زیرا که عروق وریدیه عروق ضاربه‌یه ساقی کلمشدر و منصب اولان دمك ظروفنك احسن اوضاعی مکبوب الاطراف اولمشدر و اما عروق روح انجق روحی افاده قیلمشدر حالبوکیم روح لطیف و متحرك و صاعد اولدیغندن ظرفی مکبوب الطرف اولمغه محتاج دکلدر بلکه روحك ظرفی مکبوب الطرف اولسه انك مقارن اولدیغی دمك افراط استفراغنه و اندن روحك عسر حرکتنه مؤدی اولوردی زیرا که حرکت روح سمت فوقه اسهل کلمشدر و دماغه لازم اولان تسخین کبی فوائددن روحدن دماغه صعود ایدوب انده متفرق اولمیجون روحده بولنان حرکت و لطافت کفایت قیلمشدر انکیچون شبکهٔ مرقومه دماغ آلتنده بسط اولنوب ابتداء شریانی انده تردد ایدوب روح ایله محرا منطبخ اولوب مزاج دماغی‌یه تشبه قیلمشدر بعده عظم ایله غشاء صلب اراسنده تدریج ایله کلمشدر و دماغه دخول ایدوب انده بولنان اعضا و حواسه متفرق اولمشدر و بو ترتیبی و ترکیبی تفکر و تذکر ایدن اهل خبرت بونلردن نیجه عبرت المشدر و بو صنعك صانعی هر نسنه‌یه قادر بولمشدر و بو صورتدن مصورك کندو یه اولان عنایت و صیانتین بیلمشدر و مولاسنه کمال محبتله توجه قیلوب انسی حضورنده انکله قالمشدر (نوع رابع) یورکدن اسفله نزول ایدن قسم اعظم شریانی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردر که یورکدن اعضاء بدنه توزیع اولنان شریانك بیان اولنان قسم اعظمی ابتدا یورکدن استقامت اوزره نازل اولوب فقرهٔ خامسه‌یه اتکا قیلمشدر زیرا که انك موضعی یورکك باشی مقابلنده اولمشدر و فقرهٔ مذکوره‌دن اسفله منحرف اولوب فقار صلب اوزرنده نزول ایدوب عظم عجزه وصول بولمشدر و بو قسم اعظم نزول ایدرکن یورکك تجویف ایمننده متفرق اولان شریان صدرك برابرینه کادکده بر کوچك شعبه کوندرمشدر که ریه‌نك صدردن اولان طرفنه متفرق اولوب قصبهٔ ریه‌نك اطرافنه دخی وصول بولمشدر بعده بو قسم نازل صدرك برابرنده اولان فقره‌لره کادکجه هر برینه بر شعبه ارسال قیلمشدر که نخاع و اضلاع ارالرینه متفرق بولمشدر بعده صدری تجاوز ایلدکده اندن ایکی شریان تفرع ایدوب یمین و یساردن حجابه کیدوب انك اجزاسنه منقسم اولمشدر بعده بو قسم نازلدن بر شریان ممتد اولمشدر که اندن اوچ شعبه تفرع قیلمشدر که بر شعبه کبده و بری طحاله و بری دخی معده‌یه وصول بولمشدر و شعبهٔ کبد اندن کچوب مثانه‌یه دخی کلمشدر بعده بو قسم نازلدن بر شریان ممتد اولمشدر که حول امعاده اولان جداول دقیقه‌یی بولمشدر بعده بو قسم نازلدن اوچ شریان منفصل اولمشدر که اصغری مخصوص کلیهٔ یسرایه کلمشدر و اول بوندن حیات بولمشدر و اول کلیه‌نك لیفلرینه وانی محیط اولنلره متفرق اولمشدر و اول ایکی اکبری کلیتین درونته دخول قیلمشدر انلردن کلیتین ماء دم کبی کبدی وجه مشروح اوزره جاذب اولمشدر زیرا که درون کبدده هضم ثانیدن قوامه کامن دمك ماء لطیفی کلیتینه طولوب اندن غذالردن الدقده انلرده قلان ماء کثیف مثانه‌یه کلمشدر و کلیتیندن دخی ایکی شریان منفصل اولوب رجال و نساده درون انثیینه ایتمشدر و کلیهٔ یمنادن منفصل اولان بیضهٔ یمنایی بولمشدر و کلیهٔ یسرادن

نزول ایدن بیضهٔ یسرایه کلمشدر بعده بو قسم نازلدن شرائین متعدده متفرع اولوب امعاء مستقیمك حولنده بولنان جداول عروقه منقسم اولمشدر و شعبه‌لری فقره‌لر ثقبه‌لرنده نخاعه دخول ایدوب انده جمله‌سی متفرق اولمشدر بعده بو قسم نازلدن اوچ شریان ممتد اولوب ایکیسی خاصره‌یه و بریسی انثیین جلدینه واروب انده متفرق اولمشدر بعده اصل نازلدن بر کوچك زوج شریان تفرع قیلوب رجال و نساده قبله کلمشدر و انده اولان عروقه مختلط اولمشدر بعده اصل نازله که قسم اعظمدر و اول فقرات صلبك آخرینه منتهی اولدقده بیان اولنه جق عروق ایله بیله ایکی قسم اولمشدر بر قسمی یمینه و بر قسمی یساره کیدوب هر بری عظم عجزی احاطه ایدوب اندن ایکی فخذه تنزل قیلمشدر و هر برندن عجز تحتنده بر شعبه منفصل اولوب بری مثانه‌یه و بری سره‌یه وصول بولمشدر و سره عندنده بری برینه ملاقی اولوب ایکیسندن فروع کثیره تشعب قیلمشدر بعضیسی عظم عانه اوزرنده وضع اولنان عضلاته متفرق اولمشدر و بعضیسنك اطرافی طریق مثانه‌دن رجالده استقامت اوزره آلته کلمشدر و نساده اطراف قبله کاوب داخلنه منعطف اولوب انده ملتصق اولمشدر و اندن بر کوچك زوج قالمشدر که رحمه کاوب داخل اولمشدر سبحان من تحیر فی بدایع صنایعه عقول الفحول سبحان من صوّر الانسان فی أحسن صورة بلا تصور فمنهم اناث و منهم ذکور و سبحان من هو المنزه عن العجز والنسیان والفتور (نوع خامس) فخذین و ساقین و قدمین سمتلرینه نزول ایدن شرائینی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردر که رجلین سمتنه تنزل ایدن قسمین مرقومیندن هر بری ایکیشر شعبهٔ عظیمه اولمشدر بر شعبه‌سی وحشیه و بر شعبه‌سی انسیه نامیله شهرت بولمشدر و فخذده وضع اولنان عضلاته شعبه‌لر کوندرمشدر بعده ساقینه نزول ایدرکن انده اولان عضلاته دخی شعبه‌لر ایندرمشدر بعده قدمه نزول ایدوب قدام سمتنده ابهام ایله سبابه ما بیننه شعبهٔ عظیمه سیله میل قیلمشدر و قلان شعبه‌لری اجزاء قدمك اکثرنده مستبطن اولمشدر و بیان اولنه جق شعب وریدیه‌نك تحتندن مرور ایدوب سائر اصابعه کلمشدر اما بیان اولنان شرائین که جان طمرلریدر بونلرك بعضیسی ضارب وریدینك شعبه‌لری کبی و فقرهٔ خامسه‌یه نفوذ ایدن ضاربك شعبه‌لری کبی و قلاده موضعنه صعود ایدن شریانك شعبه‌لری کبی و ابطه میل ایدن شریانك شعبه‌لری کبی و شبکه‌ده متفرق اولان سباتین و مشیمه کبی و حجابه کلان شریانك شعبه‌لری کبی و بر شعبه ایله کتفه نفوذ ایدن شریان کبی و معده‌یه و کبده و طحاله و امعایه نزول ایدن شرائین کبی و بطن طرفندن عظم عجزه منفرد نزول ایدن شریان کبی اعضاء باطنه‌ده اولان شرائین عروقه مرافقت ایتمیوب منفرد قالمشدر و اما قلان اعضاء ظاهره‌ده اولان شرائین بالجمله مصادمه‌دن محفوظ اولمق ایچون عروق آلتنده مستور قالوب عروق وریدیه اول شرائینه جنّه کبی حافظ اولمشدر و اما اورده تسمیه اولنان عروق که قان طمرلریدر و بو شرائین اولان جان طمرلری ایکی منفعت ایچون بری برینه مقارن اولمشدر بریسی بودر که اورده اغشیهٔ مجلله ایله مربوط اولوب انلره مماس اولان اعضا ایکیسندن قان و جان استفاده ایده‌لر و ایکنجی منفعتی بودر که شرائین ایله اورده بری برلرندن جان و قان کسب ایدر پس بدن انسانده وضع و ترتیب اولنان جان طمرلری بونلردر که بیانی قلمه کلمشدر و جمله‌سی تمام ایکیوز عدد شریانه بالغ اولمشدر سبحان من خلق الانسان فی احسن تقویم لا حول و لا قوة و لا قدرة لنا الا بالله العلی العظیم یا رب العالمین اجعلنا من العالمین و العاملین (فصل ثالث) منابت عروق ساکنه‌یی و منافعنی التی نوع ایله تفصیلا بیان ایدر (نوع اول) کبددن نشئت ایدن عرق بابك فروع و منافعن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردر که عروق ساکنه بالجمله کبددن نشئت قیلمشدر و کبددن ابتدا ایکی عروق وجوده کلمشدر که بری کبدك جانب مقعرندن وجود بولمشدر و انك اکثر منافعی غذائی معده‌دن کبده جذب ایتمك اولمشدر و بو عرق اطبا یاننده باب اسمیله شهرت بولمشدر و عرق ثانی کبدك جانب محدبندن ظهوره کلمشدر و انك اکثر منافعی بودر که غذائی کبددن اعضایه ایصال و قسمت قیلمشدر و بو عرق اجوف نامنی آلمشدر اما باب اولان عرقك تجویف کبده مفرق اولان طرفی ابتدا بش قسمه بتمشدر و اطرافی محدب کبده یتدکده تشعب ایتمشدر و بر شعبه‌سی مراره‌یه کتمشدر و بونك شعبه‌لری شجرك تحت الارضه اولان اصولی امثالی درون کبدده متفرق بتمشدر و اما بابك تقعیر کبده متصل اولان طرفی اندن منفصل اولدقده سکز قسم

اولمشدرکه ایکی قسمی کوچك والتی قسمی بیوك صورت بولمشدر واما ایکی کوچك قسمك بری اثنی عشر تسمیه اولنان امعانك کندوسنه اتصال قیلمشدر واندن غذایی جذب ایده کلمشدر وبوندن دخی شعبه‌لر منقسم اولوب قره‌اس تسمیه اولنان جرمه متفرق اولمشدر وقسم ثانی اسافل معده‌یه نزول ایدوب معده‌نك فم تحتانیسی اولان بوابك عندنده متفرق اولمشدر که اندن جذب غذا قیلمشدر واما اقسام ستهٔ باقیه‌نك بری جانب مسطح معده‌یه کلمشدر که ظاهر معده غذاسین اندن المشدر زیرا که باطن معده ملاقات غذا ایله متغذی اولمشدر واما اقسام سته‌نك ایکنجیسی طحاله وصول بولمشدر که طحال اندن تغذی قیلمشدر وطحاله وصولندن مقدم اندن شعبه‌لر منفصل اولوب قره‌اس برمنه کلمشدر که اکا غذا ویرمشدر وطحاله اتصالیله بیله اندن برشعبه رجوع ایدوب معده‌نك جانب شمالنده منقسم اولمشدر که اول جانب اندن غذاسین بولمشدر وطحاله نفوذ ایدن شعبه طحال توسط ایلدکده ایکی جزؤه منقسم اولمشدر که برجزؤی صعود وبری نزول قیلمشدر وصعود ایدن جزؤ ایکی جزؤه منقسم اولوب برجزؤندن طحالك جزؤ فوقانیسنده یعنی نصفنده شعبه‌لر متفرق اولمشدر که اول نصفه انلردن غذا کلمشدر وجزؤ ثانیسی ظاهره کاوب معده‌نك محدبی نهایتنه اروب انده ایکی جزؤ اولوب بری معده‌نك جانب یساری ظاهرینه متفرق اولمشدر که اول جانب غذاسین اندن المشدر وبرجزؤی فم معده‌یه متفرق اولمشدر که فضل حامض سودایی اکا دفع قیلمشدر وفضولدن چیقوب فم معده‌یی تردید وتحریکه ایتمشدر وشهوت واشتهایی ایقاظ وتهییج ایتمشدر واما طحال متوسط اولان شعبه‌دن نزول ایدن جزؤ دخی ایکی جزؤ اولمشدر برینك شعبه‌لری طحالك نصف اسفلنه متفرق اولمشدر که اول نصف اندن تغذی قیلمشدر وجزؤ ثانیسی ثربه‌دن ظهور ایدوب انده متفرق اولمشدر که اندن ثربه‌یه غذا کلمشدر واما اقسام سته‌نك اوچنجیسی جانب شماله واروب امعاء مستقیمك حوالنده اولان عروقك جداول دقیقه‌سنه متفرق اولمشدر که غذانك اسفلده بولنان حاصلندن غذاسین المشدر واما اقسام سته‌نك دردنجیسی شعر امثالی اینجه شعبه‌لره منقسم اولوب بعضیسی محدب معده‌نك جانب یمینی ظاهرنده طحال جهتندن شمال معده‌یه کلان جزؤه مقابل اولدیغی حالده متفرق اولمشدر وبعضیسی یمین ثربه‌یه توجه ایدوب عرق طحالك شعبه‌لرندن یسار معده‌دن یمینه کلان جزؤه مقابل اولدیغی حالده متفرق اولمشدر واما اقسام سته‌نك بشنجیسی امعاء قولون حوالنده اولان جداول دقیقه‌یه متفرق اولمشدر که غذایی اندن اخذ ایده کلمشدر واما التنجی قسمك اکثری صاعد حوالنده وبعضیسی اعوره متصل اولان اینجه لیفلر حوالنده متفرق اولمشدر که غذایی انلردن المشدر سبحان الله وسبحان من هو الخلاق الرزاق جلت عظمته وکملت قدرته (نوع ثانی) کبددن نشئت ایدن عرق اجوفك بعض فروع ومنافعنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردر که عرق اجوفك اصلی ابتدا کبد ایچنده شعر امثالی متفرق اولمشدر که بونه شعر امثالی متشعب اولان عرق بابك شعبه‌لرندن غذایی جذب ایده کلمشدر اما عرق اجوفك شعبه‌لری کبدك ظهری محدبندن جوفنده وارد اولمشدر واما عرق بابك شعبه‌لری تقعیر کبددن جوفه ورود قیلمشدر پس بو اجوفك ساقی ظهر محدب کبد عندنده طلوع ایدوب ایکی قسم اولمشدر که بری اعظم وبری اصغر وجود بولمشدر وقسم اصغری صعود وقسم اعظمی هبوط قیلمشدر اما قسم اصغری صاعد درون حجابه کچوب اکا ایکی عرق اعطا ایدوب انده متفرق اولمشدر که اکا غذایی کرم قیلمشدر بعده قسم صاعد یورکك غلافنه برابر کاوب اکا شعب کثیره ارسال قیلمشدر وانده شعر امثالی متفرق اولمشدر وغلافه غذا اندن کلمشدر بعده قسم صاعد ایکی قسم اولمشدر که بری اعظم وبری اصغر صورت بولمشدر اما قسم اعظم یورکه کاوب انك اذن یمناسی عندنده داخله دخول قیلمشدر وبو عرق یورکك عروقنك اعظم اولدیغنده حکمت بو اولمشدر که سائر عروق استنشاق نسیمی تتمیم ایدوب بو عرق اعظم غذا ایچون قالمشدر وغذا ایسه نسیمدن اغلظ اولدیغندن منفذی اوسع وظرفی اکبر المغه محتاج اولمشدر وبو عرق اعظم یورکه داخل اولدقده اکا اغشیهٔ ثلاثه اعطا قیلمشدر که منفعتلری خارجدن درونه کلمشدر وبو اغشیهٔ ثلاثه اغشیهٔ سائره‌دن اصلب اولمشدر تاکیم یورك تمددی عندنده انلردن غذایی جذب ایدوب منبسط اولدقده عودت ایلسون واما قسم اصغر بودرکه برابر یقدقده اکا اوچ قسم عرق ارسال ایتمشدر که بری یورکدن ریه سمتنه کتمشدر ومنبت شرائین عندنده یورکك یسارینه قریب موضعده بتمشدر

وتجویف ایمنده ریه سمتنه منعطف اولوب اکا بتمشدر وبو عرق مرقوم شرائین امثالی ایکی غشالی بتمشدر انکیچون اطبا بو کا وریدی شریانی تسمیه ایتمشدر وبونك منفعتی بو اولمشدر که بوندن ترشح ایدن دم بغایت رقت بولمشدر وریه جوهر ریه مشاکل کامشدر زیرا که بو دم رقیق یورکدن قریب العهد اولدیغندن بونده طبخ اولمیوب شریان وریدی‌یه منصب اولدقده انده مجرا طبخ اولمشدر اما اقسام ثالثه‌نك ایکنجیسی یورك حوالنده ملتف اولوب درونده متفرق اولمشدر که یورکه غذا اندن کلمشدر واما اوچنجی قسمی مخصوص انسان اندن جانب یساره میل ایدوب فقرات صدردن فقرهٔ خامسه‌یه کیدوب اکا تکا ایدوب اضلاع ثمانیهٔ تحتانیه‌یه وانلره قریب اولان اضلاعه منقسم اولمشدر واما قسم صاعد یورك ناحیه‌سنی کچدکده اندن صدری تنصیف ایدن اغشیه‌نك وغلافك اعالیرینه وتوته تسمیه اولنان لحم رخوه شعر امثالی شعبه‌لرله متفرق اولمشدر بعده قسم صاعد ترقوت برابرینه کالدکده اندن ایکی شعبه منقسم اولمشدر وبری برندن تباعد ایدرك ناحیهٔ ترقوته کلمشدر وهر برشعبه ایکی شعبه اولمشدر وهر جانبدن بری طرف قصی اورتنده یمین ویساردن نزول قیلمشدر تاکیم خنجری‌یه منتهی اولمشدر بعده قسم صاعد اوچ شعبه‌یه منقسم اولمشدر وایکی شعبه‌سی اضلاع اراسنده بولنان عضلاته متفرق اولوب فقری انده متفرق اولان شرائینك فقرینه ملاقات ایله مطابق کامشدر وبو ایکی شعبه‌دن عروق کثیره صدردن خارج اولان عضلاته بروز قیلمشدر وخنجری‌یی تکمیل ایلدکده بربلوك عروق دخی کتفی تعمیر ایدوب انده متراکم اولان عضلاته متفرق اولمشدر وبو ایکی شعبه‌دن بربلوك عروق دخی عضلات مستقیمه‌نك تحتنده نزول قیلمشدر وشعبه‌لری انلره متفرق اولمشدر ونهایتلری بیان اولنه‌جق وریده عجزیدن صعود ایدن عضلاته وشرائینه اتصال بولمشدر وقسم صاعدك اوچنجی شعبه‌سی موضع کتفینه غذا ویره کلمشدر سبحان الخالق الباری المصور بونه خلقتدر بونه صنعتدر بونه صورتدر بونه حکمتدرکه دقایق حقایقنده عقول فحول متحیر قالمشدر سبحانه وتعالی (نوع ثالث) کبددن نشئت ایدن عرق اجوفك صدر وکتفین رفکینه وعنق ورأس وصدغینه صعود ایدن فروعنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردر که صدر وکتفین عضلاتنه متفرق اولان ایکی شعبه‌نك باقیسی بر زوج شعبه درکه هر برفردی بشر شعبه اولمشدر واما هر برفردك برشعبه‌سی صدرده متفرق اولمشدر که اضلاع اربعهٔ فوقانیه‌سنه انلردن غذا کلمشدر وایکنجی شعبه‌لری موضع کتفینه متفرق اولمشدر که اول ایکی موضعده اولان عضلات انلردن غذالرین المشدر واوچنجی شعبه‌لری ایکی طرفدن عنقده متفرق اولان عضلاته متفرق اولمشدر که اول عضلاتی انلردن غذا بولمشدر ودردنجی شعبه‌لری عنقك فقرات ستهٔ فوقانیه‌سی ثقبه‌لرینه منقسم اولمشدر وایکی طرفدن انلره دخول ایدوب رأسه عبور قیلمشدر وانده اولان عضلاته بونلردن غذا کلمشدر وبشنجی شعبه‌لری جمله‌دن اعظم اولوب ایکی جانبدن ابطینه کاوب هر بری درت فرع اولمشدر واما هر شعبه‌نك برفرعی قص اوزرنده مفصل کتفی تحریك ایدن عضلاته متفرق اولمشدر وایکنجی فرعلری لحم رخوه وعروق ضوارب ابطینه متفرق اولمشدر واوچنجی فرعلری صدر اوزرنده مرور ایدوب طرف مراقه هبوط قیلمشدر ودردنجی فرعلری عظیمدرکه هر بری اوچ جزؤه منقسم اولوب ایکیشر جزؤلری تقعیر کتفینه کامشدر وانده اولان عضلات کبیره وصغیره‌یه وابطینده اولان عضلات کبیره‌یه متفرق اولمشدر وجزؤ ثالثلری عظیم اولوب هر بری ایکیشر شعبه اولمشدر وصدرا وزرندن مرور ایدوب ناحیهٔ یدینه کیدوب انلرده اولان عضلاته متفرق اولمشدر واهل طب انلره ابلی تسمیه قیلمشدر واما قسم صاعدك اوچنجی شعبه‌سی عنقه صعود ایدرکن ایکی قسم اولمشدرکه بری وداج ظاهر وبری وداج باطن صورتن بولمشدر واما وداج ظاهر ترقوته صعود ایلدکده ایکی قسم اولمشدر که بری اندن منفصل اولدقده قدام سمتنه صعود ایله کامشدر وایکنجی قسمی ابتدا قدام سمتنه نزولله کاوب اندن صعود ایدوب ظاهر ترقوته وصول بولمشدر اندن صعود ایدوب ظاهر عنقه کیدوب اولکی قسمه واصل ومختلط اولمشدر پس ایکی قسمدن وداج معروف حصوله کامشدر که شاه طمر نامن المشدر وبو قسم ثانی قسم اوله مختلط اولمدن مقدم بوندن ایکی جزؤ منفصل اولمشدر که برجزؤی عرضا کیدوب موضع غائره‌ده ایکی ترقوتك ملتقاسی عندنده ایکیسی بنه متحد اولمشدر وجزؤ ثانی ظاهر عنقده مرور ایدوب اولوب بعده ایکی فردندن منفرد قالمشدر وبو ایکی زوج عروقدن شعب عنکبوتی متفرع اولوب کتف اوزرنده

ممتد اولدقلرندن هر بری عرق کتفی نامیله شهرت بولمشدرکه قیفال دخی بوندن اولشدر وبو عرق کتفینک
ایکی جانبندن ایکی عرق فرق کتفه دلنبوکا ملازمت قیلمشدرلکن بری انده حبس اولوب متفرق اولمشدر
وبری فوق کتفی تجاوز ایدوب رأس عضده کیدوب انده متفرق اولمشدر واما عرق کتفی ایکیسنی دخی تجاوز
ایدوب نهایت یدینه کتمشدر واما وداج ظاهرک ایکی فردی اختلاطنده نصکره ایکی قسم اولمشدر بری
مستبطن اولوب شعب صغیره یی تفریع قیلمشدر وفک اعلاده متفرق اولمشدر وانلردن شعب کبیره متفرع
اولمشدر وفک اسفلده متفرق اولمشدر وبو ایکی صنف شعبه لردن نیجه اجزاء عروق اطراف لسانه کلمشدر وقسم
ثانی ظاهر اولوب اذنین ورأسه قریب اولان مواضعه متفرق اولمشدر واما وداج باطن مری یه ملازمت ایدوب
انکله طوغری فوق سمتنه کیدوب شعبه کوندرمشدرکه وداج ظاهردن کلان شعبه لرله مختلط اولمشدر
وجمله سی مری یه وحنجری یه وعضلات مغرقه یه منقسم اولوب اخری نهایت درزلامی یه کلمشدر بعده اندن
نیجه شعبه لر تفرع قیلمشدرکه فقرهٔ اولی وثانیه دن خروج ایدن اعصابه متفرق اولمشدر واندن برشعر کبی عرق
رأس ورقبه مفصلنه کلمشدر واندن فروع حاصل اولوب قحفک غشاء محلنه واصل اولمشدر وقحفک ایکی
جمجمک ملتقاسنه چیقوب انده قحفک درونته مغرق اولمشدر وفروع مذکوره یی ارسالدن صکره قالان عروق
منتهای درزلامیده جوف قحفه دخول قیلمشدر واندن غشائین دماغه شعبه لر متفرق اولمشدر واول غشالر
غذاسین بوشعبه لردن المشدر واغشیهٔ صلبه یی حولنده بولنان اجزا ایله بوشعبه لر ربط ایدوب اندن بروز قیلمشدر
وبونلردن قحفک حجاب محلنه غذا کلمشدر بعده غشاء رقیقه دن دماغه نزول ایدوب عروق ضوار یک تفرق کبی
انده متفرق اولمشدر وجمله ضواربی محکم ربط ایدوب واسع موضعده استقبال قیلمشدرکه فلرینه دم منصب
اولوب انلرده مجتمع ومنطبخ اولدقدن بعده ایکی طاق ارا سنه متفرق اولمشدرکه اول معصره نامنی آلمشدر
وانده متشعب اولان مجرالردن دمی جذب ایدوب اندن بطن اوسطدن ایکی مقدمکی بطنه ممتد اولوب اول
موضعه صعود ایدن عروق ضواربه ملاقی اولمشدر وغشاء معروف شبکهٔ مشیمیه ایله تشنج بولمشدر وبونلرک
جمله سی باری تعالینک کمال قدرتنه دلالت قیلمشدر (سبحان من هو الخالق الباری الله ورجل شانه وعم
نواله (نوع رابع) کبددن نشئت ایدن عرق اجوفک ساعد ویدینه کلان فروعنی ومنافعنی بیلدیرر (ای عزیز)
معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه قیفالک اصلی عرقکه تقدر اندن متفرع اولان شعبه لرک
ابتداسی قیفالدرکه اول عضده محاذی اولدقده اندن عضدک اجزاء ظاهره سنه وجلدینه متفرق اولان
شعبه لردر بعده مرفقک مفصلنه قریب اولمغله اوچ قسم اولمشدرکه بری حبل الذراعدر وبو قسم زند اعلانک
ظاهری اوزرنده ممتد اولمشدر واندن جانب وحشی یه وزند اعلانک ظهوری محدبنه میل ایدوب جانب وحشی
رسغک اسفل اجزاسنه متفرق اولمشدر وایکنجی قسمی ساعدک ظاهرنده منعطف مرفقه توجه ایدوب
ابطیدن برشعبه یه اتصاله کیدوب ایکیدندن عرق اکحل وجود بولمشدر واوچنجی قسمی تعمق ایدوب ینه
ابطیدن برشعبه یه اتصال قیلمشدر واما ابطینک اولکی شعبه لری درون عضده تعمق ایدوب انده اولان عضلاته
متفرق اولوب فنا بولمشدر الاکه برشعبه سی عظم ساعده بالغ اولمشدر وبو ابطی مفصل مرفقه یقین
کلدکده ایکی قسم اولمشدر وبرقسمی تعمق ایدوب قیفالدن تعمق ایدن شعبه یه برمقدار اتصال قیلوب
بعده متصل اولمشدر پس بو منفصلک بری جانب انسی یه نزول ایدوب خنصر وبنصرلک کایسنه ونصف
وسطی یه بالغ اولمشدر ومفصل ثانی یه صعود ایدوب عظامه تماس ایدن اجزاء جارحه سنه منقسم اولمشدر
ابطینک ایکنجی قسمی ساعد ایچنده درت فرع اولمشدرکه برفرعی ساعدک اسافلنده رسغه وارنجیه دک متفرق
اولمشدر وفرع ثانیسی فرع اولک فوقنده انک کبی متفرق اولمشدر وفرع ثالثی ساعدک وسطنده کذلک
رسغدن تشعب قیلمشدر وفرع رابعی جمله سندن اعظم کلوب اعلا واظهر اولوب انک برفرعی قیفالک
برشعبه سنه اتصال قیلوب ایکیسندن اکحل حاصل اولمشدر وباقیسی عرق باسلیق قدرکه بردخی مغرق ومتعمق
اولمشدر واکحل جانب انسیدن نشئت ایدوب زند اعلایه چیقوب اندن جانب وحشی یه کیدوب لام یونانی
شکلنده ایکی فرع اولمشدر وفرع اعلاسی زند اعلانک طرفنه اینوب رسغه توجه قیلمشدر وابهامک خلفنده
وانکله سبابه میاننده وسبابه نک کندنده متفرق اولمشدر وفرع اسفلی زند اسفلک طرفنده اینوب اوچ فرع

اولمشدرکه برفرعی سبابه ایله وسطانک میاننه کلوب فرع اعلادن سبابه یه کلان عرقک برشعبه سنه اتصال
قیلوب انکله عرق واحد اولمشدر وایکنجی فرعی که اسلمدر اول وسط ایله بنصر میاننده متفرق اولمشدر واوچنجی
فرعی بنصر ایله خنصره توجه قیلمشدر وبونلرک جمله سی مفاصل اصابعه منقسم اولمشدر وبونلردن اصابع
یدین آنافانا قدرت باریله نشو ونما بولمشدر سبحان الصانع الحکیم الذی خلق الانسان فی احسن تقویم
(نوع خامس) عرق اجوفک کبددن اسفل بدنه هابط اولان قسم اعظمنک فروعنی ومنافعنی بیلدیرر (ای عزیز)
معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه اجوفک نزول ایدن جزؤی که قسم اعظمیدر اول کبددن طلوع
ایلدکده صلبه اتکا ایتمزدن مقدم اندن برعرق عظیم منفصل اولوب شعب شعریه یه تفرع قیلمشدرکه ینهانک
لیفلرینه وصول بولوب انده واکا قریب اولان اجزاده متفرق اولمشدر وجمله یه غذایی کرم قیلمشدر بعده بو قسم
نازلدن برعرق عظیم انفصال قیلوب ینه شعرامثالی عروقه متفرع اولمشدر وکلیهٔ یسرایه کلوب انک لیفلرین
بولوب انلرده وجوارنده اولان اجسامده متفرق اولمشدر وجمله سنه بو فروع ایله غذا کلمشدر بعده بو قسم
نازلدن ایکی عرق عظیم متفرق اولمشدرکه انلره طالعین اسمی مناسب کلمشدر وبونلر تغذیه ایچون درون کلیتینه
دخول قیلمشدر زیرا که بیان اولنان شریانلر مثالی بو طالعین دخی کلیتین غذالرینی جاذب اولمشدرکه مائیهٔ دم کبد
انلره غذا کلمشدر وبو طالعینک یسارندن برعرق انفصال بولوب رجال ونساده بیضهٔ یسرایه تنزل قیلمشدر
وبرعرق دخی یمیندن تشعب قیلوب بیضهٔ یمنایه بالغ اولمشدر وکلیتیندن درون انثیینه یمنادن یمنایه و یسرادن
یسرایه کلان عرقین صلب جهتنه منعطف وشکللری مستدیر اولدیغندن کلیتیندن انلرده بیضه لره جریان
ایدن دم خالص محمرا منطبخ اولوب دم احمر ایکن منی ابیض اولمشدر وایکی عرق دخی صلبدن ایکی بیضه یه
وصول بولمشدر وبو عروق مذکوره بالجمله ذکرده وقبلده وعنق رحمده غائب اولمشدر بعده بو قسم
نازل صلبه اعتماد ایدوب نزول ایدرکن هر برفقره عندنده اندن ینه شعبه لر منفصل اولمشدرکه بعضیلر اول
فقره لره دخول ایدوب نخاعه منتهی اولمشدر وبعضیلری عندنده وضع اولان عضلاته متفرق اولمشدر
وبعضیلری ایکی خاصره یه کلوب عضلات بطنه نهایت بولمشدر پس بو قسم نازل احوال مذکوره سیله
اخر فقرات صلبه واصل اولدقده انده ایکی قسمه منقسم اولمشدرکه برقسمی فخذ یمینه وبری فخذ یساره
یول بولمشدر وبو قسمین فخذینه نزول ایتمزدن مقدم هر برندن اون طبقه عروق انفصال قیلمشدر اولکی
طبقه لری ایکی متنی یه کلمشدر وایکنجی طبقه لری شعرامثالی تشعب ایدوب صفاقک اجزاسی اسافلنه
متفرق اولمشدر واوچنجی طبقه لری عظام عجز اوزرنده اولان عضلاته متفرق اولمشدر ودردنجی طبقه لری
عضلات مقعده وظاهر عجزه منقسم اولمشدر وبشنجی طبقه لری نساده عنق رحمه توجه ایدوب بعضیسی
انده واکا متصل اولان اجزاده متفرق اولمشدر وباقیسی مثانه سمتنه کلوب ایکی قسم اولمشدر بری
مثانه ده متفرق اولوب بری عنق مثانه یه کلمشدر وبو طبقهٔ خامسه رجالده کثرت بولمشدرکه هم مثانه یی
احاطه قیلوب هم ذکر اولمشدر والتنجی طبقه لری عظم عانه اوزرنده وضع اولنان عضله لره توجه قیلوب انده
متفرق اولمشدر ویدنجی طبقه لری بطن اوزرنده استقامت بدنه ذاهب اولان عضلاته صعود قیلمشدر
وبو عروق اول عروقک اطرافنه اتصال بولمشدر وصدردن انلر مراق بطنه نازل اولمشدر وبو عروقک اصلندن
نساده درت عرق نشئت قیلوب جوانب اربعه دن رحمه کلمشدر وانلردن سکز عرق ثدیین سمتنه صعود
قیلمشدرکه بو عروق ایله رحم ثدیه شریک اولمشدر وسکزنجی طبقه لری رجالده ذکره ونساده بضعه یه کلوب
انلرده متفرق اولمشدر وطقوزنجی طبقه لری باطن فخذک عضلاتنه اینوب انلرده متفرق اولمشدر واوننجی
طبقه لری سمت جانبیدن ایکی خاصره یه چیقوب یدین طرفندن نزول ایدن عروقک اطرافنه وصول بولمشدر
وجمله سندن برجزء عظیم حاصل اولوب عضلات الیتینه نزول ایدوب انده منقسم اولمشدرکه یکرمی طبقه یه
نهایت بولمشدر وبو عروقک بو توزیع وتفریقاتندن اهل خبرت نیجه عبرت المشدر (سبحان الله الواحد
القهار الذی اجری الدم فی العروق کالانهار (نوع سادس) عرق اجوفک قسم نازلندن فخذین اسافلنه
کیدن فروعنی ومنافعنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه قسمین مرقومینک
طبقات مذکوره سندن باقیسی درون فخذینه نزول ایدوب هر برقسم برفخذ ایچنده اون بش شعبه اولمشدرکه

بری مقدم فخذ اوزرنده وضع اولنان عضلاته انقسامه کلشدر وبری مؤخر فخذده اولان عضلاته متفرق اولمشدر وبری جانب انسی عضلاتنه تشعب قیلمشدر وبری جانب وحشی عضلاتنی بولمشدر ودردنجی عمق فخذه مغرق اولمشدر وایکیسی عضلات اسافل فخذه نزول قیلمشدر وایکیسی عضلات مفصل رکبه‌یه بالغ اولمشدر وشعب ثلاثهٔ باقیه‌نك وحشیسی قصبهٔ صغرانك اوزرنده مفصل کعبه دك ممتد اولمشدر وشعبهٔ وسطاسی منتهای رکبه‌دن باطن ساقك عضلاتنده شعبه‌لر ترك ایدرك نزول قیلمشدر اندن ایکی شعبه قالدقده بری اجزاء ساقك داخلنده غائب اولمشدر وبری ایکی قصبه میاننده ممتد اولوب مقدم قدمه نزولنده وحشیهٔ مرقومه‌نك برشعبه‌سنه مختلط اولمشدر وشعبهٔ ثالثهٔ انسیه‌سی مغرق ساقه میل ایدوب قصبهٔ کبرانك محدبی طرفندن کعبك صوبنه کیدوب قدمك انسی جانبنه کلمشدر وبیان اولنان شعب ثلاثه انده درت شعبه‌یه منقسم اولمشدر ایکیسی وحشیدرکه قصبهٔ صغرانك سمتندن قدمه دخول قیلشدر وایکیسی انسیدرکه ایکی وحشینك برینه انسینك انسیسی وصلت بولمشدر وقدمك فوقنه چیقوب اعالیسنده متفرق اولمشدر وثانیسنه قسم انسینك شعبهٔ وحشیه‌سی اتصال قیلوب اجزاء سفلیهٔ قدمده متفرق اولوب نهایت بولمشدر پس جمیع بدن انسانده بولنان عروق دم بونلردرکه بیانه کلشدر وجمله‌سی تمام اوچیوز التمش عروق وریده بالغ اولمشدر وحضرت مصور حکیمك احسن تقویم اوزره خلق ایلدیکی بدن انسانده اولان بدایع صنایعن تفکر وتذکره هادی وبادی اولق ایچون انده بولنان اعضاء متشابهة الاجزایی بومتدارجه تشریح وتصریح ایله اکتفا اولنمشدر وبوندنصکره بعض امور حواس وقوایی وحکمت اختلاف اشکال اعضایی دخی ایکی فصل ایله تصریح وتوضیح ایتمکه مباشرت قیلنمشدر وبدنده اولان دقایق صنایع بلانهایه‌دن بیان اعضاء متشابهة الاجزایه اقتصار اولنمشدر زیرا که بدنده خلق اولنان جمیع اعضاء مختلفة الاجزانك تفصیل احوالنی اهل حکمت علم ابدانه نیچه‌یوز کتب مدونه ایله انجق بیان وعیان ایتمشلردر (فتبارك الله احسن الخالقین)

(فصل رابع) بدن انسانده بولنان اجناس وانواع قوایی ومبدأ افعال اعضایی ونفوس اربعهٔ احیایی وحواس وقوا کبی خادملری اولان اشیایی التی نوع ایله بیان وعیان ایدر

(نوع اول) بدن انسانده اولان اجناس وانواع قوای ومبادیٔ افعال اعضایی اجمالا بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه قوی ایله افعال بری برندن مفهوم اولمشدر زیرا که هر برقوتك مبدئی برفعل اولوب هر برفعل انجق برقوتدن صادر اولمشدر پس افعال امثالی قوی دخی ایکی جنس اولمشدرکه بری قوای طبیعیه وبری قوای نفسانیه بولنمشدر وبوقوادن هر بریسیچون برعضو رئیسی واردرکه اول عضو اول قوتك معدنی اولوب افعالی اول عضودن وجوده کلمشدر اما جنس طبیعی که نفس نباتی اولمشدر اول ایکی نوعه شمول قیلمشدر برنوعنك غایتی اول بدنی تدبیر ایله حفظ ایتمکدر وبونوع امر غذاده متصرفدرکه بدنك بقاسی نهایتنه دك اکا غذا ویرمشدر ونشوی نهایتنه دك اکمال ویرمشدر وبونوعك مسکنی وفعلنك مصدری کبد بولنمشدر وایکنجی نوعنك غایتی بدنك اول نوعنی حفظ ایتمك بیلنمشدر وبونوع امر تناسلده متصرفدرکه امشاج بدندن منی جوهرینی فصل ایدوب اندن امر حق ایله انك مثلی تصویر اولنمشدر وبونوعك مسکنی وفعلنك مصدری انثیین بولنمشدر واما جنس نفسانی که اکا نفس حیوانیه دینلمشدر اول ایکی نوعه مشتمل بیلنمشدر انك برنوعی قوت مدرکه وبرنوعی قوت محرکه بولنمشدر اما قوت مدرکه ایکی قسمدرکه برینه ظاهر وبرینه باطن دینلمشدر اما ظاهر بدنده مدرك اولان بش قوتدرکه قوت سمع وقوت بصر وقوت شم وقوت ذوق وقوت لمسدر واما باطن بدنده ادراك ایدن دخی بش قوتدرکه قوت حس مشترك وقوت خیال وقوت فکر وقوت وهم وقوت حفظدر وبونوع مدرکه‌نك مسکنی وفعلنك مصدری دماغ بولنمشدر واما قوت محرکه برنوعدرکه مبادیٔ حرکاتی حسبنجه اقسامه تقسیم اولنمشدر زیرا که هر برعضله برشقه طبیعتده خلق اولنمشدر وبرنوعی محرکهٔ عروق واوتاردنی تشنیج ایله قبض وارخا ایله بسط ایدن قوادرکه بونلر ایله مفاصل منبسط اولوب اعضا حرکت قیلشدر وبوقوانك مواضع ومنافذی عضلاته متصل اولان اعصاب اولمشدر وبوقوت محرکه‌نك برقسمی قوت غضب وبرقسمی قوت شهوت قیلنمشدر اما غضب نفس حیوانیه‌یه عارض اولان انقباض بیلنمشدر واما شهوت اکا عارض اولان انبساط بولنمشدر وغضبله شهوتك مسکنلری ومصدر حرکتلری یورك قیلنمشدر

وحقیقتده جمیع قوانك مبادیسنك مبدئی یورك بولنمشدر لکن مبادیٔ مذکوره قوای موصوفه‌نك مظاهر افعالی بولندیغندن هر بری مبدأ تسمیه اولنمشدر نتکیم مبدأ حواس دماغ ایکن ینه هر برحاسه ایچون برعضو مفرد تعیین اولنمشدر زیرا که اول حاسه‌نك فعلی مخصوص اول عضودن ظهوره کلمشدر اما بعض افاعیل مفرده هضم غذا کبی قوت واحده ایله تمام اولمشدر وبعضیسی اشتهاء طعام کبی ایکی قوتله کمالن بولمشدر زیرا که بو اشتها برقوت جاذبه ایله برده فم معده‌ده وضع اولنان قوت حاسه ایله تمام اولمشدر اما قوت جاذبه‌یی لیف متطاول رطوبتیله تحریك ایدر واما قوت حاسه بو انفعال‌له اشتهایی منبه اولان سودایی ادراك ایدر زیرا که حاسه‌یه برآفت عارض اولسه جوع واشتها باطل اولوب کیدر (سبحان مسبب الاسباب وسبحان رب الارباب)

(نوع ثانی) بدن انسانده اولان نفس طبیعیه ونفس نباتیه‌یی وانلرك خادملری بولنان قوایی تفصیلا بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه بطن مادردن عالم شهادته کلان طفل درت جان ایله زنده اولدیغی حالده متولد اولمشدر واول ارواح اربعه‌نك بریسی نفس طبیعیه وبری نفس نباتیه وبری نفس حیوانیه وبری نفس انسانیه بیلنمشدر اما نفس طبیعیه برقوتدن عبارتدرکه اجزاء جسمی حفظ ایدوب بری برندن متفرق ومتلاشی اولمقدن مانع بولنمشدر وجمیع بدن بونفسك موضعی قیلنمشدر وبونك ایکی خادمی واردرکه برینه خفت وبرینه ثقل اطلاق اولنمشدر اما خفت اول قوتدرکه سمت محیطه مائل بولنمشدر واما ثقل انك عکسیدرکه سمت مرکزه مائل بیلنمشدر واما نفس نباتیه برقوتدن عبارتدرکه جسمی طول وعرض وعمقده ممتد ایدوب مقدارینی کبیر قیلشدر وبونفسك موضعی کبد اولمشدر ونفس طبیعیهٔ مرقومه ایکی خادمیله بونفس نباتیه‌نك خدمتن قیلشدر ونفس نباتیه‌نك بونلردن غیر مخصوص کندی ایچون طقوز خادم دخی بولمشدرکه بری قوت جاذبه وبری قوت ماسکه وبری قوت هاضمه وبری قوت ممیزه وبری قوت دافعه وبری قوت مولده وبری قوت مصوره وبری قوت غاذیه وبری قوت نامیه اولمشدر اما جاذبه برقوتدرکه غذای نافعی طرف ظاهردن باطن جسمه جذب ایدر دیمشلر وبوقوتك بوفعلی کندی موضعی اولان فم فوقانیٔ معده‌نك لیف مستطیلی ایله ایشلر واما ماسکه برقوتدرکه غذایی باطنده حفظ ایدر وبوقوتك بوفعلی کندی موضعی بولنان فم تحتانیٔ معده‌نك لیف مستعرض موربیله ایدر واما هاضمه برقوتدرکه جاذبه‌نك جذب وماسکه‌نك حفظ ایلدیکی غذای نافعی احاله ایدر وبرقوامه کتوررکه مولده‌نك بیان اولنه‌جق فعلیچون مهیا ایدر وباقیسی اخلاط اولوب غذای اعضا اولورکیدر وبوهیئته هضم اطلاق ایتمشلر وبوقوتك بوطبخ ومزجی کندی مواضعی اولان معده وکبد وعروق ایچنده انلرك حرارتیله ایشلر واما ممیزه برقوتدرکه غذا طبخ اولدقده کثیفنی لطیفندن جدا ایدر وبوقوتك بوفعلی کندی موضعی اولان سطح باطن معده ایله ایدر واما دافعه برقوتدرکه غذادن اغتذایه لایق اولمیان فضله‌یی ویامقدار کفایه‌دن زیاده قلان فضله‌یی سبیلیندن یا کامعتاد اولان منافذدن اخراج ایدر نتکیم شجردن صمغی اخراج ایدر ویا اول زیاده اولان فضله‌یی اعضای شریفه‌دن اعضای خسیسه‌یه وصلبه‌دن رخوه‌یه دفع ایدر وبوقوتك بوافعالی معده التنده وضعی اولان لیف عریض عاصرلك برودتندن اجتماعیله ایدر واما مولده برقوتدرکه الطف غذایی جمع ایدر تاکیم اندن اول جسمك مثلی حاصل اوله نتکیم اومجموعه نباتلرده تخم وحیوانلرده نطفه دینلمشدر وبوقوتك ایکی نوعدرکه برنوعی ذکور واناثده منی‌یی تولید ایدر وبرنوعی درون رحمه کلان نطفه‌ده اولان قوایی بری برندن فصل ایدوب هرعضوه مخصوص برمزاج حاصل اولنجه‌یه دك مزج ایدر وبوقوتك بوافعالی کندی مواضعی اولان عرق بدنده ایشلر واما مصوره برقوتدرکه قدرت حق ایله جمیع اعضانك تشکلات واخلاط ومقادیر واوضاع وتجاویف وثقبه‌لری نهایتنه متعلق اولان جمیع اموری کوروب حفظ نوع ایچون غذاده متصرف اولوب انی جسمه همرنك ایدر وبوقوتك بوافعالی کندی مواضعی اولان شرائین ایچنده ایدر واما غاذیه برقوتدرکه غذای مغتذینك مشابهتنه احاله ایدوب بدندن بدل ما یتحلل اعطا ایدر وبوقوتك بوافعالی کندی مواضعی اولان جمیع اعضاده ایدر واما نامیه برقوتدرکه اقطار جسمی تناسب طبیعیسی اوزره زیاده ایدر وکبیر اولمنده امداد ایدرکه جسمه دخول ایدن غذا ایله نشو ونما بولور وبوقوتك بوافعالی کندی مواضعی اولان جمیع بدنده ایشلر پس بو ایکی نفس مذکوره خدام مزبوره‌سیله بیان اولنه‌جق نفس حیوانیه‌نك خدامی اولمشدر وتسخیر

حکیم قدیر ایله جمله‌سی اول نفسه انقیاد ایله اطاعت قیلمشدر و نفس حیوانیه دخی نفس ناطقه‌نک مرکوب
و مطیه‌سی اولمشدر (سبحان من سخر لنا هذا وما کنا له مقرنین وانا الی ربنا لمنقلبون) (نوع ثالث) بدن انسانده
اولان نفس حیوانیه‌یی و انک بدنده اولان خدامندن حواس خمسه ظاهره‌یی تفصیلا بیلدیرر (ای عزیز)
معلوم اولسونکه اهل تشریح دیمشلردرکه نفس حیوانیه بر قوتدن عبارتدرکه اول جمیع بدنه سرایت قیلمشدر
و بدن انک اختیاریله متحرک اولوب حسیله اشیایی بیلمشدر و بو نفس حیوانیه‌نک بالاده بیان اولنان خدامندن
ماعدا اون ایکی خادمی دخی واردرکه اونی حواس عشره‌در و بری غضب و بری شهوتدر و حواس عشره‌دن
بشی ظاهر بدنده‌درکه مواضعی اذن و عین و انف و فم و جمیع بشره‌در و بشی باطنده‌درکه انلرک مواضعی تجاویف
دماغده‌در و انلر حس مشترک و خیال و وهم و فکر و حفظدر بو جمله حواس عشره‌دن هر برینک بر مخصوص شغلی
واردرکه انلک کاری اول خدمتدر اما حواس خمسه ظاهره‌نک بری قوه سامعه و بری قوه باصره و بری قوه
شامه و بری قوه ذائقه و بری قوه لامسه‌در اما قوه سامعه‌نک شغلی بودرکه اصوات و حروفی استماع ایدوب بری
بریندن فرق و تمییز ایدر و انجق بونک واسطه‌سیله کلام ایشیدیلوب فهم و انتقال اولنور و بو ادراک ایسه بو قوته
مخصوصدرکه قوای سائره بو کاردن عاجز قالمشدر و بو سامعه‌نک موضعی اذن ایچنده صماخ اولمشدرکه اول
بر نخود قابی قدر ظرف ایچنده بخار لطیف طولمشدر اما قوت باصره‌نک شغلی بودرکه اشکال و الوانی کوروب
ادراک ایدرکه ابیض و اسودی و طویل و قصیری و کبیر و صغیری و قریب و بعیدی و ملیح و قبیحی و نور و ظلمتی
بری بریندن فرق و تمییز قیلمشدر و بو ادراک ایسه بو قوتک مخصوص شأنیدرکه قوای سائره بو کاردن عاجز
قالمشدر و بو قوتک موضعی قرة العین اولمشدر اما قوه شامه‌نک شغلی بو اولمشدرکه روایح طیبه‌یی و قبیحه‌یی
ادراک ایدوب بری بریندن فرق و تمییز قیلمشدر و بو ادراکی مخصوص بو قوت اولمشدرکه قوای سائره بو کاردن عاجز
قالمشدر و بو قوتک موضعی دماغک مقدمنده حلمه ثدی مثلی ایکی پاره لحم کلمشدر اما قوه ذائقه‌نک شغلی طعم
اشیایی ذوق ایتمک اولمشدر پس مری حلودن و حامضی مالحدن فرق و تمییز ایتمک و انواع اطعمه و فواکهک طعم
و لذتلری ادراک ایتمک بو قوته مخصوص اولمشدر و بو ادراک انجق بو قوتک شأنیدرکه قوای سائره
بو ذوق و لذتدن عاجز و قاصر قالمشدر و بو قوتک موضعی درون حلق ایله فوق اللسان مبسوط اولان عضله
اولمشدر اما قوت لامسه‌نک شغلی بودرکه لینی خشنیدن و حاری بارددن و رطبی یابسدن و خفیفی ثقیلدن
تشخیص و تمییز قیلمشدر و بو ادراک ایسه انجق بو قوته وجوه کلمشدرکه قوای سائره بو کارده بی بهره قالمشدر
و بو قوتک موضعی جمیع ظاهر بدن اولمشدر لکن راحه کف و اصابعده زیاده ظهور ایدوب رأس و سطاده کمال
بولمشدر و بو وضع و ترتیب اول خالق و باری‌نک کمال قدرتنی و نوال و نعمتنی بیان و عیان قیلمشدر و اهل خبرت
بو صنعتیدن نیجه عبرت المشدر (سبحان الصانع الحکیم الذی خلق الانسان فی احسن تقویم وجعل لنا السمع
والابصار والافئدة للتکریم ولا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم) (نوع رابع) نفس حیوانیه‌نک بدن انسانده
اولان خدام مرقومه‌سندن حواس خمسه باطنه‌یی تفصیلا بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل تشریح
دیمشلردرکه تجاویف ثلاثه‌یی دماغده اولان حواس خمسه باطنه‌نک بری قوه حس مشترک و بری قوه خیال و بری
قوه متفکره و بری قوه واهمه و بری قوه حافظه‌در اما قوه حس مشترک اولکی خادمدر و بو کا ایکی معنی
جهتندن حس مشترک دینلمشدر اما اولکی معنی بودرکه ایکی دیده‌نک ادراک ایلدیکی بر نسنه‌نک صورتنی
حس مشترکده بر مشاهده قیلمشدر زیرا که بر کسه‌نک دیده‌سیله حس مشترکی میاننده بر خلل واقع اولسه
اول کسه احول اولوب بر نسنه‌یی ایکی کورمشدر و اما ایکنجی معناسی بودرکه حس مشترک حواس
ظاهره‌نک آخرنده و حواس باطنه‌نک اولنده متوسط اولدیغندن حواس ظاهره ایله ادراک اولنان اشیاء قدم
بو حس مشترکه کلوب اول انهار بو دریاده مجتمع اولدقده اندن حواس باطنه‌یه وصول بولمشدر و قلبه خطور
ایدن افکار ابتدا دماغه چیقوب انده اولان حواسی کچوب بو حس مشترکه کلوب اول عیون و ینابیع اکا
طولدقده اندن حواس ظاهره‌یه واصل اولمشدر پس انکیچون بو قوته حس مشترک دینلمشدر و بونک شغلی تحریر
اولنان ترجمانلق بولنمشدر و بو قوتک شانی بر ترجمانلق بیلنمشدرکه قوای سائره بو کاردن عاجز قالمشدر و بو قوتک
موضعی و مبدأ فعلی بیان اولندیغی اوزره تجاویف ثلاثه‌دن تجویف اولک جزء مقدمی اولمشدر و اما ایکنجیسی

قوه خیالدر و بونک کاری و صنعتی بودرکه حواس ظاهره‌دن بر نسنه ادراک اولنسه مثلا بر کسه‌یی کورمش
بولنسه اول کسه حاضر بولنسه بو قوه خیال انی غائب ایکن مشاهده ایده بیلور یاخود بر کسه بر شهری سیر
ایدوب اندن بر غیری یره کتمش اولسه اول شهری مراد ایلدیکجه غائب ایکن مشاهده ایده بیلور چون کار خیال
تخیل برله ادراک معانیدر پس حقیقتده خیال کاتب مثالیدرکه معانی‌یی صورتدن بعیدا ایتمک انک حالیدر یعنی
مادامکه بر کلام تلفظله صورت بولمدقجه معناسی حاصل اولمز و بر کسه‌یه وصول بولمز لکن کاتب بی صورت
صوت و انطا اولان معنالی غیری‌یه ایصال ایده بیلور کذلک خیال صورتی حاضر اولمیان اشیایی غیری حواسه
کوستره بیلور و بو ادراک معانی بو قوته مخصوص اولمشدرکه قوای سائره بو کاردن عاجز قالمشدر و بو قوت
خیالک موضعی و مبدأ فعلی حس مشترکک خلفنده اکا متصل اولان تجویف اولک جزء مؤخری اولمشدر
و اما اوچنجیسی قوت متفکره‌در اکر بو کا قوت ناطقه انسانیه اقبال ایدوب کندی منفعتنده استعمال ایدرسه
اول حینده بو قوته متفکره و مفکره و متصرفه و ذاکره دیرلر و اکر قوت واهمه حیوانیه بونی استعمال
ایدوب انک فعلی ایچون بونه عوض ایدرسه اول حالده بو قوته متخیله دیرلر و بو قوت متفکره‌نک کاری بودرکه
حواس ظاهره و باطنه‌دن قوت حافظه‌ده هر نه تحریر اولنمش ایسه بو اول اشکالی کوروب قرائت ایدر
و بو قوتله اولکی و ایکنجی قوتلرک فرقی بودرکه صور محسوسه‌دن انلره کلنلری انجق بری قبول و جمع ایدوب
بری اول مجموعی حفظ ایدرلر لکن بو قوت ثالثه اول قوت ثانیه‌ده اولان صورتلره متصرف اولدقدن
ماعدا اول صورتلره موافق و مخالف اولان محالاتی دخی حاضر ایده بیلور انکیچون بو قوت متفکره قوت
واهمه‌یه آلت کبی کلمشدر و بو ادراک انجق بو کا مخصوص اولمشدرکه قوای سائره بو صنعتدن عاجز قالمشدر
و بو متفکره‌نک موضعی و مبدأ فعلی دماغک تجویف اوسطنک جزء مقدمی اولمشدر و اما دردنجیسی قوت
واهمه‌در و بونک شغلی و صنعتی اودرکه کوردیکی و کورمدیکی نسنه‌لری و صدق و کذبی نفسه کوسترر
و عالم شهادتده صورتی اولان و اولمیان معنالری ادراک ایدر بولنمشدر و بو قوت واهمه مثلا عالمده یوزبیک
کنش توهم ایده بیلور حالبوکیم عالمده نوعی فردینه منحصر اولان شمس بردن زیاده دکلدر و یاخود زیبقدن
بیک دریا توهم ایدر حالبوکیم بری دخی بولنمز و یاخود ذهب و فضه‌دن و انواع جواهردن هزاران تلال
و جبال توهم ایده بیلور حالبوکیم عالمده بری دخی اولمز و حیوان غیر ناطقک عقلی انجق بو قوت واهمه‌درکه
بونکله ولد غنم بره وربه مادری امثالی بیک غنم ایچنده کندی مادرینی بیلور و بولور و صداقت راعیله
عداوت ذئبی بو قوتله حس ایدوب بیلور پس بو قوت واهمه حیوانات سائره‌دن انسانه مخصوص اولان قوت
عقل مقامنده اولور زیرا که محسوس اولمیوب معقول اولان صداقت و عداوتی حل واهمه‌نک حکمیله بیلور
و انسان دخی بو قوتک بعض احکامنه تابع اولوب حیوانلق ایدر زیرا که قوت واهمه قوت مخیله‌یی استعمال
ایدوب واقع حاله مغایر و حقیقت امره مخالف نیجه مذاهبه کیدر و نیجه اکاذیب خیال ایجاد ایدرکه حکم
عاقلده محال و عاطلدر و حکم نقلده ضلال و باطلدر انکیچون قوت واهمه‌یه شیطان بدن تسمیه ایتمشلردر
زیرا که جمیع قوای بدن عقل انسانک تحت حکمنده امریله کتمشلردر الا که واهمه انسانه مطیع و مسخر
دکلدر نیجه کیم جمیع ملائکه رحمان حضرت آدمه سجود ایتمشلردر الا که ابلیس اکا سجود ایدر دکلدر و حبیب
اکرم صلی الله تعالی علیه و سلم حضرتلری حدیث شریفنده هر مولود که رحم مادردن دنیایه کلور انکله
شیطانی برابر متولد اولور بیوردیغی قوت واهمه‌دن کنایه‌در دیمشلردر زیرا که قوت واهمه یلان سویلمکدن
و اشیایی مخالف کوستروب مکر ایلمکدن هرکز خالی اولمز و انک تسلطی اولدقده عقلک حکمی قالمز
و نعوذ بالله من غلبة الوهم علی الفهم و بو قوتک موضعی جمیع دماغدر لکن مبدأ فعلی تجویف اوسطک اخری
اولمشدر و اما بشنجیسی قوت حافظه‌در و بو قوت لوحه مشابه بولنمشدر و لوح محفوظ عالم انسان بیلنمشدر
زیرا که حواس ظاهره و باطنه بو کا هر نه شکل صورت کلورسه انک نقشی بعینه اولدیغی کبی بو لوح اوزرنده
ثابت اولوب کورنمشدر مثلا ایکی کسه بری برینی برکره کورمش اولسه بعده بردخی کورشسه‌لر البته بری برین
طانیوب بیلورلر زیرا که مقدم کورشدکده ایکیسنکده صورتی قوت حافظه‌لرنده رسم و نقش اولمشدی
پس اول اولکی نقش که حافظه‌لرده یازلمشدی بو ایکنجی کره‌ده یازیلان نقشه تطبیق اولندقده ایکی نقش

مطابق كاوب برابر اولورلر اندن ياودرلركه بوندن مقدم بردخى كورشمشلردر وبو قوت حافظه صور محسوسه دن وغير محسوسه دن قوت واهمه يه كلان معنالرك خزانه سى بولنمشدر تكيم صور محسوسه حس مشتركه كلان معنالرك خزانه سى خيال بيلنمشدر وبو حفظ انجق بو قوته مخصوصدركه قواى سائره بو كاردن . أيوسدر بو حافظه نك موضع ومبدأ فعلى بطون ثلاثه دماغدن بطن مؤخرك جزء مقدميدر پس حقيقتده بو قوت حافظه بر لوح مكتوب مثاليدر وقوت متفكره يى قراءت ايدن عالم كبيدر وقوت خيال كاتب مثاليدر وقوت واهمه شيطان كبيدر وحس مشترك بر دريا مثاليدركه انهار ظاهره وينابيع باطنه نك هم مجمعى وهم مقسمى بولنمشدر تكيم آنفا بيان اولنمشدر وشهر بدنك سلطانى روح انسانى ونفوس وقوالرى انك اعوانى بيلنمشدر

(نظم) تنك شهر اولدى جانك پادشاهى * كوكل عرش ودماغك تختكاهى * خيالك كاتب وحفظك چو دفتر * علوم فكر اوده فتره مصور * عسس عقل ووهمى نفس بيداد * بو شيطان واهمه عشق اولدى جلاد

(نوع خامس) نفس حيوانيه نك بدن انسانده بولنان خدام مزبوره سنده منشأ اخلاق اولان قوت غضبيه يى وقوت شهوانيه يى تفصيلا بيلدرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل تشريح ديمشلردركه هر بر حركت كه اول دفع مضرت ايچون وياغيره غلبه ايچون نفس حيوانيه دن يوركده حصول بولمشدر اول حركتك اسمى قوت غضبيه اولمشدر وبو غضب اول دفع وغلبه يى كندويه شغل وپيشه قيلمشدر وبونك موضعى ومبدأ فعلى يورك اولمشدر وغضبك اعتدالى شجاعتدركه انكله اقدام اولنه جق اموره اقدام اولنمشدر واو خلق ممدوح اولوب شرع ومروتده مقبول بولنمشدر وغضبك افراطى تهوردركه انكله اقدام اولنميه جق اموره اقدام اولنمشدر واو خلق مذموم بيلنمشدر وغضبك تفريطى جبندركه انكله مباشرت اولنه جق اموردن امتناع اولنمشدر وبو بدخلق انك كبى مذموم بولنمشدر وهر بر حركت كه اول جذب منفعت ايچون وياطلب لذت ايچون نفس حيوانيه دن يوركده بولنمشدر اول حركته قوت شهوانيه تسميه قيلنمشدر وبو شهوتك شغلى وصنعتى اول جذب وطلب بيلنمشدر وبونك دخى موضعى ومصدر فعلى يورك بولنمشدر وبو شهوتك اعتدالى عفتدركه انكله شرع ومروته موافق اولان مشتهياته مباشرت اولنمشدر وبو خوش خلق حسن بيلنمشدر وشهوتك افراطى شرهدركه انكله شرع ومروته مطابق كلمين مشتهياته مباشرت اولنمشدر واو خلق مذموم بولنمشدر وشهوتك تفريطى خموددركه انكله استيفاسى لازم اولان مشتهياتى ادادن تقصير اولنمشدر وبو بدخلق انك كبى مذموم بيلنمشدر پس اكر قوت غضبيه وقوت شهوانيه بيان اولنه جق نفس انسانيه نك تحت حكمنه كاوب عبد مملوك آسا هر حالده هر امرينه مطيع ومنقاد اولديلر ايسه ايكيسى دخى اعتدال بولوب ايكى خلق حسن حاصل اولوركه برى شجاعت وبرى عفتدر وغضب وشهوته غالب ومالك اولان نفس انسانيه حر وكاملدر واكر امر برعكس اولوب غضب وشهوت نفس انسانيه نك اوزرينه غالب كاوب انى حكملرى تحتنه الوب عبد مملوك كبى استخدام قيلديلر ايسه اول زمان غضب وشهوت اعتدالدن قالوب ايكيسندن اخلاق اربعه مذمومه وجوده كلوركه انلر تهور وجبن وشره وخمود اولور ونيجه بو اخلاق ذميمه بو اخلاق اربعه دن متولد اولوب كثرت بولور غضب وشهوته مغلوب اولان نفس انسانيه اسير وناقصدركه كندويى بيلمز جاهلدر ومولاسندن دخى غافلدر * اللهم لاتكلنا الى انفسنا طرفة عين ولا أقل من ذلك وكن لنا ولاتكن علينا وارزقنا حضورك

قبارلك * چون نفس بهيمى قولى بر قيل بزى آزاد * قول ايله سكا قيل غضب وشهوته مالك

(نوع سادس) بدن انسانده متصرف بولنان نفوس اربعه نك خاتمه سى اولان نفس انسانيه يى خداميله حكيمانه بيان ايدرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل حكمت ديمشلردركه نفس انسانيه ناطقه كه روح انسانى وامر ربانيدر اول بر جوهردركه كندى ذاتنده هر ماده دن مجرد ايكن تعشق ايله تعلق ايلديكى بدنك امورينى تدبير ايچون نفس حيوانيه نك موضعى اولان يورككه وسطنده بولنان نقطه سوداء سويداده نفس حيوانيه ايله مقارن ومعانق اولمشدر وانك واسطه سيله جميع اجزاء بدنده متصرف اولمغه متمكن بولمشدر زيرا كه جسم خالص غايت كثيف وروح پاك غايت لطيف ونفس حيوانيه بين الخسيس والشريف اولديغندن ايكيسنك اراسنده متوسط اولمشدر وبونكله بدن كثيفه مائل اولان روح لطيف كسب مناسبت قيلمشدر ونفس حيوانيه ايله تعانقندن بو روح علوينك اسمى كوكل اولمشدر وبو روح شريفك بر معنى كثافت نفس حيوانيه مظلم قيلمشدر انكيچون

مرآت

مرآت جمال وتطرگاه ذو الجلال اولمشدر وبو مرتبه اعتبار وعز وشرف بولمشدر لكن بو مرآت أوصاف بهيميه ايله معتبر اولمشدر وغلاف انانيتده محجوب قالمشدر انكيچون بو روح كندويى بيلمز وه ولايى بولمز اولمشدر وكندى عالمندن اعراض قيلمشدر ونفس حيوانيه نك تحت حكمنه كلمشدر واندن فرق اولمز اولمشدركه كندى خادمنك خدمتنده اسير اولوب قالمشدر حالبوكيم نفوس ثلاثه مذكوره جميع خادملريله بو نفس انسانيه سلطانى ايچون بدن مملكتنه خدام ورعايا كلمشدر وبو سلطانك بونجه خدامندن ماعدا اوچ مخصوص خدامى دخى واردركه برى نطق وبرى عقل نظرى وبرى عقل عمليدر اما نطق بر قوت ادراكدركه انكله دقائق معانى برى برندن فرق وتميز قيلنمشدر وبو نطقك اعتدالى حكمتدركه انكله صواب وخطادن فرق ودرك اولنمشدر ونطقك افراطى جربزه دركه انكله اطلاعى ممكن اولميان معانينك ادراكى آرزو قيلنمشدر ونطقك تفريطى بلادتدركه انكله خير شردن فرق اولنمز ايكيسى مساوى بيلنمشدر پس نطقك حال وشانى ادراك معانيدر واما عقل نظرينك كار وصنعتى نظام وامورى تصور ايتمكدر مثلا بنا اولنه جق عمارتى ابتدا بو عقل نظرى تصور ايدركه قاج بيت وقاج روزنه سى اولمق لازمدر جمله يى مناسبيله تصور ايدركه بونك كارى بودر واما عقل عملينك شغل وپيشه سى بودركه نطقك ادراكنى وعقل نظرينك تصورنى قوتدن فعله كتوروب عمل ايتمكدر پس بو يرنده اولان جميع بلاد وقراده بولنان بنالر وغنالر وصنعتلر وزينتلر ولسانلر ولغتلر ورسملر كولانه وملبوسات وكتب وعلوم ونقوش ورسوم وبساتين وكروم وعادات خصوص وعموم كه عالمده واردر جمله سى قوت نطقدن وعقل نظريدن بالقوه وجود بولمشدر وعقل عملينك انلره اطاعتندن بالفعل وجوده كلمشدر تكيم بو عالم خلق اوعالم امردن ظهور بولمشدر كذلك اشيا مرقومه عقل نظريدن وقوت نطقدن عقل عملى واسطه سيله وجوده كلوب بو نظامى بولمشدر زيرا كه عقل عملى ايسه عقل نظرى ايله نطقك خادمى اولمشدر وبو اوچى دخى نفس انسانيه نك خدامى بيلنمشدر وجمله سى اكا منقاد ومطيع بولنمشدر پس بو مخدوم مكرم اولان نفس انسانيه نك بدنده بولنان خدامى تماما يكرمى سكز قوتدركه بيان اولنمشدر وبو نفس انسانيه ظل عقل اولدركه اول عقل حضرت واجب الوجودك نورندن وجود بولمشدر ودخى بو عقل كل روح اضافى وعشق الهى نامن المشدر پس موت ارادى ايله بو نفسندن فنا بولان اول روح ايله زنده اولمشدر وهر نه كيم عالمده واردر كندى وجودنده بولمشدر وكوكل يوزندن حجاب انانيت قالقوب نفسى وربنى بيلمشدر وروحى بدر كامل كبى شمس بى زواله مقابل كلمشدر وكوكلى نور حضور وسرور ايله طولمشدر بو رسوم جهاندن وبو جسم وجاندن كچوب عالم قلبه كوچوب وطن اصليسنه رجوع قيلمشدر وقاندن كاوب كنديكن ياوب مرادنى الوب اولمزدن اول اولوب حيات ابدى بولوب دشمندن خلاص اولوب دوستيله قالمشدر مثلا بدن انسان بر جدار مثاليدركه انلر برسمتى عالم غيب مجردات وسمت آخرى عالم شهادتدر واول جدارك تجديد عمارتى اكل وشرب ونوم ايله بو مافيها عادتدر وانك تحتى درونده بيك قدر شقوق خاليه وزواياى فارغه سى واردركه تجاويف عظام وعروقه اشارتدر واول ديوارك غيب سمتنده بر آينه وضع اولنمشدركه اول كوكلدن عبارتدر وانك بللور وجهى غيبه متوجهدركه اول حال روح انسانيدر وبللورك ظهرى ديوار ايچنده ظلمانيدركه اكا غضب وشهوت مثال سليمانيدر وظهر مرآت اول سراج وهاجك مكانيدركه مثال روح حيوانيدر وانك بقاسى فتيله ودهنى التقاسى زمانيدركه انلر حرارت ورطوبت غريزيه جانيدر واول سراجك نورى حواس وقوادركه شقوق وزواياى ديوار انكله پرضيادر واول حيات جميع اعضادر واول جدارك شهادت سمتنده بش روزنه مفتوحدركه انلر حواس خمسه ظاهره روحدر واول مرآتك وجهنه غبار طورلمشدركه اخلاق ذميمه دن اكا كدورت كلمشدر وكندى غلافنده مستور اولمشدركه انانيتده محجوب ومتحير قالمشدر پس انكيچون غضب وشهوته مغلوب وانانيتده محجوب اولان كوكل كندى نفسنى جاهلدر ومولاسندن غافلدر وكندويى جدار وسراجا كلديغى خيال باطلدر واول انجق بش روزنه دن ظاهر ديواره مائلدر واحوال ظاهر ايسه نوم نائم وظل زائلدر چونكه اول مرآتك غلافى كندوسيله عالم غيب اراسنده حائلدر پس اول عالمدن بالكليه اعراض ايلمش اهلدر وخلق سمتنه منقلب وحواس خمسه روزنه لرندن عالم شهادته كمال التفات ايله متوجه ومائلدر زيرا كه اول كوكل بو فرعى اصل وبو فرقتى وصل وبو مكدرى صاف وبو غدارى وافى وبو غربتى وطن وبو محنت بلاينى مسكن وبو ادبارى اقبال وبو نقصانى

كمال وبو نقمتى نعمت وبو سجنى جنت ظن ايدوب بو دار غرورايله مغرور اولشدر و نفس خبوانيه نك اسيرى اولوب اخلاق ذميمه سيله طولشدر وانسان صورتنده حيوان اولوب ايكى عالمده اعمى قالمشدر و حجاب انانيتله ظلمت جهالتده سرگردان اولمشدر وذكر حقدن اعراض ايدوب وساوس نفسانيه ايله بلاسين بولمشدر و نعمت جمعيتدن محروم اولوب عذاب تفرقه يه دوشوب قالمشدر پس حضور حقدن دور اولوب افكار ماسوا يه طالمشدر و تضييع اوقات عمر ايدوب كندوينى اعلادن ادنايه صالمشدر زيرا كه حضور مولادن ميان اعدايه كلمشدر و الذ اشيايى ويروب نعمت دنيايى المشدر و همان ايشمز هدايت حقه قالمشدر (نظم) آخر درهمكه همدر آخر دينار نار * آخر دولتكه لذت آخر تيمار مار * ذوق روحانيدن اولكيم ميل ذوق جسم ايدر * سلطنتدن ايلمشدر ارتكاب ذل دار * عز و جاه فانى يى بيل ذل عقل و جاه جان * اى عزيزم جاه ذلتدن حذر قيل زينهار * اما غضب وشهوت نفسه غالب ونعيم جهاندن كندى عالمنه هارب ومعرفت ومحبت مولايى طالب اولان كوكل انانيت حجابن خارق وكاشف ونفى وريسنى مشاهد وعارف وجميع احواله مطلع وواقف اولمشدر كه نوربدر سماء غيب اول مرآته واصلدر وكندوسنى عين قرب بيلمشدر كه شمس واجب الوجوده مقابلدر وضياء عقل كلى كندنده بولمشدر كه عالم معناملدر وعقل كل ايسه وطن ارواح واصل اشيادر كه انى بولان عارف واصلدر وهر مرادى انكله حاصلدر پس اول كوكل كه كندى عالمنده بو دولته نائلدر اول جدار وسراج وآينه دن كچمش بدر كاملدر

كوكل خلاصهٔ عالمسن افسر افلاك ‖ ولى نه فائده كيم كندلك تمدلك ادراك
چو آفتاب عيانسن زمين تنده نهان ‖ مثال گوهر كانسن مقارن كل وخاك
جمال عشق الهى ايچون بر آينه سن ‖ ولى نه حاصل اول آينه دنكه اوليه پاك
وجود جمله جهاندن غرض وجودكدر ‖ فمالكون فى الكون كائن لولاك
جهان سنكله اولور شاد وخرم وخندان ‖ نيچون ياتوب اوتورر سن هميشه سن غمناك
اوروحى نور بسيط اكله موج بحر محيط ‖ بو جسمى قو كه بودر ظلمات وخس وخاشاك
حيات بولدى اوكيم بيلدى نفسن اى حق ‖ كيم اولديغن بيلان اصلا نه غم كوررنه هلاك

(فصل خامس) حكمت اشكال اعضاى ابدانى واختلاف قيافت اعضا حسبيله مختلف اولان اوصاف جانى واحكام اختلاج اعضاى انسانى سكز نوع ايله حكيمانه بيان وعيان ايدر (نوع اول) حكمت اشكال اعضاى رأسى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل تشريح ديمشلردركه خلاق جهان بدن انسانى كمال جمال اوزره الطف اجسام واحسن اشكال قيلمشدر وانك تناسب اعضاسى بر مرتبه لطافت ونزاكت وملاحت اولمشدركه انك اوصافنده نطق وبيان عاجز قالمشدر وانك روح پاكى فهم وفراستله وعلم حكمتله اويله طولمشدركه بحرينى پايان اولمشدر وجمال صورت وكمال سيرتله وبهجهٔ مليحه ولهجهٔ فصيحه ايله جهانه بيمثل كلمشدر وخوش رفتار وشيرين كفتار وحسن ادا ولطف صدا ايله عالمك عقلن المشدر وجاذبهٔ آن وطاتلى جان ايله محبوب جهان ومرغوب اهل عرفان اولمشدر واندن عشاقه نيجه حالت كلمشدر (بيت) سروقدلرده اولان شيوهٔ رفتاريندر * غنچه فملرده اولان لذت كفتاريندر * پس امدى مصور زمان بدن انسانده اولان اخلاط اربعه دخانندن رأس شريفنه شعر لطيف احسان ايدوب بعضينى دخانندن سينه وروى مرداننده موى اظهار ايلمشدر تاكيم شعر ايله نسوان حزين ولحيه ايله رجال معين وحاجبين ايله جملهسى مغبون اولسون وشعرلك سياه اولمسى غلبهٔ دخاندندر وصارى اولمسى غلبهٔ بلغمدندر وبياض اولمسى حرارت غريزيهنك ضعفندندر وضعف حرارت غلبهٔ نازلهدندر وكثرت جماع وشدت غمدندر واما جبههنك نورى كوكار سرورويدر واما حاجبين سايبان عينين وبريدر اوزرنده هلالين اولمشدر ومكان عينين ميان انف وحاجبين اولديغى مصادمهدن محفوظ اولمغه زين اولمشدر واما عينان قدام جسمنده خلق اولنديغى جسمك اقدام ايده جك امورنده اكاديده بان اولمق ايچوندر واما جفنان مكارهه نظردن مانع اولوب نوم حالنده غطاى مقلتان اولمشدر واما مژكان ابروكبى چشمى تزيين ايدوب جمع اولدقده مقلتينى غبار ودخاندن تحصين ايتمشدر وارالرندن نظر ايدن بولنه طوغرى كتمشدر واما قرة عين اسود ومقلتين ابيض اولديغى زين اولمق ايچوندر واما نور باصره نقطهٔ سودادهبولنديغى

الطف اعضا اولديغندندر واما وسط مقلهده اولديغى طبقات مذكورهسى اقتضا سندندر واما مقلهنك صطحى محدب اولديغى نور بصرلك اطرافه نظرى آسان اولمق ايچوندر واما رأس انسان مدور اولديغى مصادمهدن امن وامان بولمق ايچوندر ودماغ اعضاسنه واسع مكان اولمق ايچوندر وجرمى بو مقدار اولديغى مطبوع ومناسب اولمق ايچوندر واما وجه انسان مدور اولديغى حسن ايله شمس وقمره مشابهت ايچوندر واما شفتين احمر واسنان لؤلؤ تر اولديغى زينت ولطافت ايچوندر واما انف ايكى منخر اولديغى برى تنفس وبرى مخاط ايچوندر واما غضروف اولديغى خفت ومصادمهدن احتياط ايچوندر واطراف ارنبتين اوسع اولديغى كثرت استشمام ايچوندر واما بو هيئتده بولنديغى نزول فضلات وزكام ايچوندر واما اسنانك حاد اولنلرى كسر وقطع ايچوندر وعريضلرى طحن ومضغ ايچوندر ومنظوم اولدقلرى حين تكلمده ابراز صدا ايچوندر واما لسان بى عظم اولديغى لقمه يى تحريك وحروفى ادا ايچوندر واما صوت كلامى اعلام ايچوندر واما لسان شفه واسنان ايله حبس اولديغى قلت كلام ايچوندر واما لسان بر وعينان واذنان ايكى اولديغى كثرت نظر وسماع ايچوندر واما اذنان ايكى جانبده اولدقلرى هر طرفدن كلان اصواتى استماع ايچوندر واما اطراف ثقبهسى بو هيئتده اولديغى جلب اصوات ايله تيقظ ايچوندر واما غضروف اولديغى خفت ولطافت ومصادمهدن تحفظ ايچوندر واما عنقك طول وعرضى بو مقدار اولديغى رأس ايله مناسبت وانى تحمله متانت ايچوندر واما عظم واحد اولميوب فقرات سبعه اولديغى هر سمته التفات ايله نزاكت ايچوندر واما رأس انسان جميع اعضاسندن اعلا اولديغى علو شان ايله مهابت ايچوندر وجوهر عقلى باشنده اولديغى انى تعظيم ايچوندر وجملهٔ حواس عشرهسى رأس شريفنده اولديغى انى تشريف وتكريم ايچوندر وبو نجه اعضا وقوانك بر يره جمع اولديغى اظهار قدرت كريم وابراز صنعت حكيم ايچوندر (نوع ثانى) حكمت اشكال اعضاء سائرهٔ جسم انسانى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل حكمت ديمشلردركه بو نوع انسانك اعتدال اوزره قائم قيلنديغى ورجلين ايله خرامان بولنديغى انى تعديل وتفضيل ايچوندر واما كتفين وساعدين بو شكل وهيئتده قيلنديغى احبابى سينهيه در اغوش ايدوب تقبيل ايچوندر واما يدين واصابع واظفار بويله مصنع اولدقلرى صد هزار منفعت وصنعت ايچوندر وابهام املك غليظ وقصير اولديغى اصابع اربعهيه مقابل كادكده مقاومت ايچوندر واظفار عظيم لين اولدقلرى حك جلد اعضا وقلع وحل اشيا ايچوندر ومصادمهدن انعطاف ايله مدارا ايچوندر واما لوح سينه سمين اوزرنده ورد ورمان امثالى دو پستان مرداندهحسن وجمال وزناندهزينت ولبن اطفال ايچوندر واما ثدى ابن سينهدهبولنديغى قعود حالنده ارضاع طفل آسان اولمق ايچوندر واما جلد بشره لطيف ودقيق اولديغى اندن وسخ وعرق سهولتله ترشح ايدوب جسم وجان راحت بولمق ايچوندر وجلد وجودى اعضاء باطنهيى ستر واعضاى ظاهرهيى تزيين ايچوندر واما لحم باطن بدنى تحصين وظاهرينى تحسين ايچوندر واما ثدى وسره منافذندن هواى محيطك درون بدنه وصولى روحه فرح ايرمك ايچوندر واما ابطين وعانه كبى جابجا شعر اولديغى منافذندن عفونات اخلاطى طشره يه ويرمك ايچوندر واما عطاس عفونات صاعدهيى دماغه نفوذدن منع ايچوندر واما سعال برودت بلغمى يوركدن دفع ايچوندر واما ضحك درون دلده اولان فرح وتعجبى اظهار ايچوندر واما بكا كوكلده بولنان درد والمى اشعار ايچوندر واما ارتعاد اعصاب استرخاسندندركه طلب انتظام واستحكام ايچوندر واما تثاوب جلب طعام ومنام ايچوندر واما منام استرخاء عروق دماغدندركه صعود بخار طعام ايچوندر ونوم ايسه راحت قوا وهضم غدا وتكميل اعضا ايچوندر واما صلب عظم واحد اولميوب فقرات مذكوره ايله نظام بولديغى هر سمته انعطاف وانحنا ايچوندر واما رجالده آلت عمود مستدير شكلنده بولنديغى مشى وقعود حالنده بين الفخذين بولندقده تحول وانقلابى اسهل اولمق ايچوندر وجوهرى عظم اولميوب اعصاب وعروق اولديغى يوركدن شرائين ايله كلان ريح شهوتله جرمى كبير اولوب طولمق تاكيم فم رحمه وصول بولوب نطفهيى اكا ويروب فارغ اولدقده ينه اولكى هيئته كلوب علاقنه چكلوب بى غلبه راحت بولمق ايچوندر ورأس بر غوغاسى لحم طرى بولنديغى لحم بضع داخله مناسب كلوب دخول وتماسنى تماما حس ايدوب كمال وصلت حاصل اولمق ايچوندر وبلالى باشى كرتك اولديغى كندوسنده وضع ايچنده بو انان جان طمرلرلك حك ايتمسيله انزال منى لذيذ اولمق ايچوندر واما شهوت اكل شهوت انزال ايچوندر وشهوت انزال حصول اطفال

ایچوندر اکر خلاق ذو الجلال حصول اطفالی بولذات ایله مقید ومربوط قیلمسه ایدی وبو لذاتك نتیجه لری اولادا اولمسه ایدی برکمسه اختیار وارادتیله بومشقته وبلالره قائل ومائل اولمزدی پس نسل آدم منقطع اولوب یروزنده کمسه قالمزدی واما نساده بضع ایکی نخذارا سنده بولندیغی جماع جبریدن امنیت کلوب تسبت ثابت اولمق ایچوندر واما رطوبت بضع انده جولان آلت آسان اولمق ایچوندر واما حرارت بضع انده جان جانه قاتلق ایچوندر واما تعاقب انزاج وایلاج کرات ومرات ایله وصلت واتحاد بولمق ایچوندر واما بضعك طولانی اولدیغی تدفق منی رجل سهولتله اولمق ایچوندر واما بضعك اعصاب وعروقی مقعد برابرینه کلوب اندن رجوع قیلوب هر بری کندوبه التصاق ایله بنه داخل بضعه منعطف اولوب محل انعطاف خرماشکلنده قالوب ذکر مقلوب اولدیغی آلت رجل کبی فم رحمه یقین کلوب طبیعت نطفهٔ زن بردایله فاسد اولمزدن نطفهٔ رجل کبی سلامتله رحمه دخول قیلمق ایچوندر واما فم رحم یعنی السبیلین بولندیغی اندن تولد ایدن متواضع اولمق ایچوندر واما رجالده بیضتین خارجده بولندیغی کبیر وصلب اولمق ایچوندر واما کبیر اولدقلری صاحبی جری اولوب جسارت بولمق ایچوندر واما صلب اولدقلری نجوهر نطفه یه صلابت ویروب احمر ایکن ابیض قیلمق ایچوندر تسکیم لحم ثدی اکا کلان دم احمری لبن ابیض ایتمك ایچوندر وبیضتین زنان اصغر والین اولدیغندن کندیلری جبان اولوب نطفه لری اصغر ومایع بولنمشدر واما ایکی بولندقلری مهم اولان تناسل امرنده اهتمام اولنمق ایچوندر واکر برینه آفت اصابت ایدرسه بری سلامت قالوب نسلی باقی بولنمق ایچوندر واما ظرف بیضتین واسع بولندیغی نخذین اراسنده منعصر اولندقده ظرفی درونتسده وسعته ایروب سلامت بولمق ایچوندر واما نساده اثنیین داخل بضعده بولندیغی بی غلبه ووصلت تامه تمکن بولمق ایچوندر واما بیضتین انلرده اصغر والین اولدیغی روی وسینه لری بی موی وبارق وتازه وطری وقابل بوس وکناره لایق اولمق ایچوندر وبشره لری نرم ونازك اولدیغی رجال انلره میل ومحبت قیلمق ایچوندر واما ویاتلر لحم اولدیغی قعود حالنده فراش لین اولوب حلقهٔ مقعدی حفظ ایتمك ایچوندر واما ضرطه یعنی قواره کلدیکی معده ده غذادن حاصل اولوب قلبه وبطنه ثقلت ویرن ریح خبیث چیقوب کتمك ایچوندر واما غلظت نخذین عضلات رجلینه متانت ویروب تدریج ایله رقت بولوب اعضاء فوقانیه وتحتانیه یی مناسب قیلمق ایچوندر واما رکبتین وکعبین بوشکل اوزره بولندقلری انواع مشی وقعود ممکن اولمق ایچوندر واما قدمین قدام سمتنه طویل اولوب اصابع قدم بو هیئتلرنده خلق اولندیغی چارپاکبی قیامده طورمق ممکن اولوب مشی ورفتار برقرار اوزره اعتدال بولمق ایچوندر واما بیان اولنان حکمت اعضا وجود انسانده موجود اولان فوائد ومنافعك اقل قلیلیدر وجمیع اجسامك اقوم واتم واهم واسلی واحسن واحصن واکمل واجلی انسانك بدن مصنع مدال مشکل اولدیغنك (الانسان بنیان الرب ملعون من هدمه) حدیث شریفی برهان ودلیلدر تسکیم حق تعالی کلام قدیمنده (ولقد کرمنا بنی آدم وحملناهم فی البر والبحر ورزقناهم من الطیبات وفضلناهم علی کثیر ممن خلقنا تفضیلا) بیورمشدر پس بو نوع بنی آدم جمله عالمك مخدوم مکرمی واکثر مخلوقاتك افضل ومحترمی اولدیغن جمله یه طیرورمشدر سبحان من خلق الانسان فی احسن تقویم فتبارك الله احسن الخالقین (نظم) معین ایتدی بومعنایی حجت وبرهان ٭ که زبدهٔ دو جهاندر بوحضرت انسان ٭ هزار کره سکا بوسوزی دیدم تحقیق ٭ که کندی قدرینی بیل ای خلاصهٔ دوران ٭ بیلنسه مشرب عرفان حیات جان بولنوره که عین آب حیات اولدی مشرب عرفان (نوع ثالث) قیافت اشکال اعضای انسانه فهم وفراستله نظرك دل وجانه اولان امن وسلامتن ولطف وکرامتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت دیمشلردرکه عالمی بو هیئتده خلق وتقدیر ایدن حکیم قدیرانك نظیری اولان عالم انسانی احسن تقویم اوزره اولدیغی صورتده تصویر ایدوب نفخ روح ایله تزیین وتنویر ایتمشدر وجنس حیوانده بو نوع انسانی حسن وآن ایله اجمل واعدل قیلوب نطق وبیان ایله افضل واکمل قیلمشدر کرچه بنی آدمك جمله سنی طینت وخلقتده مطرد ومتحد یاراتمشدر لکن افراد بنی آدمی صورت وسیرتده بری برینه مخالف ومغایر ایتمشدر بعده لطف وعنایتیله حقایق حکمتن ودقایق صنعتن بو عالم انسانده بیان وعیان ایدوب صورتی سیرتنه واعضایی اخلاقنه علامات ونشان ایتمشدرتا کیم ابتدا انسان کندی قیافتندن کندی اوصافن تماملیه بیلوب اهتمامیله تهذیب اخلاق ایلسون بعده اقرانی ویارانی قیافتلرینه فهم وفراستله نظر ایدوب هر برینك ذاتنده مضمر اولان احوال

واخلاقنه واقف ومطلع اولدقده انلره یا خلقنجه رغبت ومحبتله معامله ایتسون ویاعقلنجه حسن مدارات ایله یکینوب کتسون ویا جمله سندن عزلت ایدوب امن وسلامته وعزوراحته یتسون ونه کمسه دن انجنوب نه کمسه یی انجتسون کوکل خوشلغیله تنها اوتوروب یاتسون (نظم) جهان باغنده ای عاقل بودرمقبول انس وجن ٭ نه کمسه سندن انجنسون نه سن برکسه دن انجن ٭ وحدیث شریفده (اطلبوا الخیر عند حسان الوجوه) بیورلمشدر یعنی کوکچك آدمدن کوپلچ یوز وشیرین سوز کور یلوب ایشدلدیکی وکوزل خویلر ویخشی ایشلر وجوده کلدیکی جمله یه طیورمشدر (بیت) کیمکه حکمتله ناسه قیلدی نظر ٭ رابنی مقتضای ذات سزر ٭ وحق تعالی کمال کرمیله (قل کل یعمل علی شاکلته) وعد وبشارتن اشارت بیورمشدر پس جمله یه غفور وحلیم جواد وکریم ورؤف ورحیم اولدیغن لطفیله طیورمشدر زیرا که هرکس کندی لایقن ایشلدیکن هرکس کورمشدر ٭ اللهم افعل بنا ما انت له اهل ولا تفعل بنا یا مولانا ما نحن له اهل انك غفور حلیم جواد کریم رؤف رحیم حمید مجید (نوع رابع) قیافت اعضاء رأس وعنق بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت دیمشلردرکه

کیمکه بوینی در طویل	ساده دل اولور جهول
کیمکه وسط بویلیدر	عاقل وخوش خویلیدر
کیمکه صاچی نرم اولور	ابله وبی شرم اولور
کیمکه صاچیدر قره	صبری وار انی اره
صاچی آزاولان لطیف	اولدی عریف وظریف
باشی کوچك عقلی آز	اولسه اکا دیمه راز
یصی ایسه فرق سر	صاحبی چکمز کدر
اقرعه اولمه یقین	بدخوی اولور پك صقین
یومری اولورسه جبین	صاحبی زشت وغبین
معتدل اولسه جبین	صاحبی بیل امین
چینی اوزوندر فهیم	از ایسه اولمش کریم
اذنی کبیر اولسه بول	جاهل وکاهلدر اول
اینجه اولان قاش اوجی	فتنه در ایشی کوجی
قاشی آچق طوغریدر	چاتمه ایسه اوغریدر
قاشی مقوس اولان	دلبر اولور هر زمان
چشمی سیهدر مطیع	چشمی قزلدر شجیع
چشمی کوچکدر خفیف	چشمی بیوکدر ظریف
چشمی قپیق اولدی شبز	باقیشی سست اولدی زین
اعوره اولمه یقین	صیق باقان اواز امیز
چشمی کوپلجدر کوزل	کوریکی صیق بی بدل
یومری اولندر بخیل	یصی اولندر جمیل
وجهی بك اوزون اولان	لاف ایله سویلر یالان
وجه مدور کرك	بردن انور کرك
بکزی قزلدر ادیب	اسمر اولندر لبیب
کوزلری کوك اشقراق	اولسه اول اندن ایراق
انف اکر اولسه دراز	صاحبیدر فهمی آز
انف اوجی کر اولسه طوب	صاحبی اولور طروب
ثقبهٔ انف اولسه بول	کبر وحسد طواش اول

کیمکه بوینی در قصیر	حیله سی واردر کثیر
کیمکه صاچی سرد اولور	عقلنه برأت بولور
کیمکه صاچی صاریدر	کبر وغضب کاریدر
قومرل ایسه صاچ کوزل	صاحبیدر بی بدل
صاچی چوق اولسه زنك	فهمی آز اولور انك
باشی بیوك اوله نك	عقلی چوق اولور انك
جلد مری برك اولان	خیرا یدرا تمز یان
جبهه سی ضیق اوله نك	ضیق اوله خلق انك
جبهه سی اولان عریض	بدخوی اولور چون مریض
جبهه سی بی چین اولان	کاهل اولور بی گمان
قاش اره سی چین اولان	غم یوکیدر اول همان
اذنی کوچك اوغریدر	اوسط اولان طوغریدر
قاشده چوق اولان قیلی	مکر اولور غصه لی
اینجه قاش اولور جمیل	کبره طوبلی دلیل
کوز چقور اولسه قلیل	اولمش اوکبره دلیل
کوزلری کوکدر لبیب	لیك الا کوزلی ادیب
دیده سی یومری حسود	اوسط اولندر ودود
نقطه لی کوز ارق اولور	دکمه یی بك جو اولور
شاشی یه ایتمه تطیر	کیم سکاکری بقار
وجهی بیوکدر علیل	کبره کوچکدر ذلیل
وجهی ار یقدر محیل	اتلی اولاندر ثقیل
کیمکه ترشدر یوزی	تلخ اولور اکثر سوزی
چون متبسم اولور	انی کورن کام آلور
بکزی صاریدر علیل	اسوده مائل محیل
لونی اولان معتدل	هم آغ اولور هم قزل
انف اکر اولسه قصیر	خوف اولور انده کثیر
انف اوجی اغزه یقین	اولان آدمدن صقین
اولسه قلقلی قناد	جمع اوله قهر وعناد

انثى كيم اولسه عريض
اغزى كوجكدر كوزل
اغزى كبيدر زنك
صوت دقيق اركشى
سوزده كيم اولسه سريع
سس جتال اولسه اوجان
يوزكوبح وسوز لذيذ
شفه غليظ اولسه بيل
معتدل اولان ديشى
اينجه ذقنلى حريف
معتدل اولسه ذقن
لحيه سى صيقدر ثقيل
كوسه كه هيچ ريشى يوق
اولسه قفاسى عريض
اينجه كه كردان اولور
بوينى اولورسه قصير

شهوت ايله در مريض
ليكن اولور بروجل
هيئت بعضى انك
شهوت زندر ايشى
فهميدر انك رفيع
خلقه ايدر بد كمان
اولسه اوجاندر عزيز
صاحبى مغضب ثقيل
صدق وصفادر ايشى
عقليده انك خفيف
عاقل اولورهم حسن
صحبتى ايلر طويل
انك اولور مكرى چوق
حق ايله در اول مريض
صاحبى نادان اولور
حيله سى اولور كثير
هريرى اوسط اولان

انثى اوكيم اكر ايدر
اغزى بيوكدر شجيع
غنه لى سوز اولسه كر
اركشى سسلى زنان
كيمكه سيدر قبا
خنده سى چوق اولسه ها
يوفقه واحمر دوداق
ديشلرى ايرى اولان
نكهتى خوش اولمنك
كرذقن اينلى اولور
لحيه طويل اولسه كر
ريش سياه وقليل
اولسه دكرمى صقال
بوينى اولان چوق دراز
بوينى غليظ اولسه اول
بوينى اولان معتدل
دلبر اولور بيكمان

همت انك فكريدر
اكرى اولاندر شنيع
كبردن اولدر خبر
اكثرى سويلر يلان
حمق وار مرحبا
اوكمه سن اندن حيا
صاحبى اكار سبق
ايشلر اول اكثر عيان
خلقيده خوشدر انك
صاحبى غلظت بولور
صاحبيدر بى هنر
اولدى ذكايه دليل
صاحبيدر بركمال
رشدى انك اولور آز
روزوشب اولور اكول
خير ايله در مشتغل

رباعى

جهد ايله بر عارف دانايى بول | يا بر صنم لطيف ورعنايى بول
بوايكيسندن برى نصيب اولمزسه | اوقاتكى ضايع ايتمه تنهايى بول

(نوع خامس) قيافت اعضاى باقيه بدنى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل حكمت ديمشلردركه

اوموزى سيورى اولان
قصه اوموز ابلهك
ساعدى اكرى قصير
كركوجك اولديسه ال
اصبعى يومشق اولان
طرنغى يومرى چزيق
صدرى چيقق اولمنك
سينه عريض اولسه اول
ثدى زن اولسه كبير
ثدى زن اولسه صغير
معتدل اولسه همه
لحى اولان خوش لطيف
ارقه سى يصى كشى
ظهرى عريض اولمنك
ارقه ده بتديسه قيل
بطنى بيوك هم قصير
اويلوغى اينلى اولان

دزد اولور ايشلر عيان
دوشكون اموز اسفهك
اولسه اولور اول شرير
بى بدل اولدر كوزل
زيرك اولور بيكمان
اولسه اوبيلز يازيق
خلقده بددر انك
كوكلى هيچ اولمز ملول
شهوتى اولور كثير
شير اولور انده كثير
زوجى هم انى امه
اولدى عريف وظريف
اولدى سفاهت ايشى
قوتى چوقدر انك
شهوته اولمش دليل
بدخوى اولور پك عسير
تنبل اولور بيكمان

اكرى اموزلى كشى
معتدل اولان اموز
رسغى اولورسه دراز
اصبعى اولان اوزون
ظفرى عريض اولسه
طرنغى يصى ودوز
صدرى اكر اولسه دار
صدر واوموزده كه قيل
ثدى كر اولسه طويل
سودلى همه لى ولود
لحى ملايم اولان
لحى اولان پك قتى
ارقه سى كوزك ادم
كر بلى اينجه اولور
بطنى بيوكدر غبى
عانه ده بتمزسه قيل
آتى اولان صغير

اكريلك اولور ايشى
صاحبى اكلار رموز
بخشش ايدر بى نياز
اهل هنر ذوفنون
سوانى صبح ومسا
اولسه اولور دستى اوز
غم براوليل ونهار
جرأته اولمش دليل
انده لبندر قليل
زوجنه در اول ودود
تنده اولور لطف جان
اولدى قوى غلظتى
زشت اولور اخلاقى هم
شكلى برنجه اولور
بطنى كوجك جلبى
وحشى اولور طبعى بيل
اولدى رشيد وخبير

آلتى اولان طويل
اولسه كوچك انثيان
بضع اكر اولسه صغير
فخذى اولان پك طويل
ركبه سى اولان بيوك
كعبى ملحم زنى
اوكجه سى قالين اومرد
كراوزون اولورسه يا
خطوه سى طار اولمنك
بيت

حقنده اولمش دليل
صاحبى اولمش جبان
صاحبه سيدر خطير
شهوتى اولور قليل
يوكانور اوخيلى يوك
شيوه لى عذابت انى
اولدى شجاعتده فرد
صاحبيدر پرحيا
جنبشى خوشدر انك
آدمى اولدرر اورفتارى

كرذكر اولسه عظيم
اولسه بيوك خصيتان
اولسه ملحم كبير
اعرج اولان برقيچى
ساقى غليظ اولمنك
اوكجه سى يوفقه اولان
اياغى اينلى كشى
اصبعى اولان اوزون
چونكه خرامان اولور
مرده احيا ايدر اوكفتارى

مالكيدر بك لئيم
حامليدر پهلوان
شهوت زندر كثير
كبر وحسد در ايشى
اولميه لطفى انك
دلبر اولور بيكمان
جور وجفادر ايشى
فهم ايله در بر فنون
عقل اكا حيران اولور

(نوع سادس) علامات جمال نسوانى ودلائل رسوم حسن وانى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل حكمت قيافت اعضاء نساده ديمشلردركه

حسن زنانه دليل
درت برى آق اوله زين
درت برى واسع كرك
دردى كبير اوله نيز
صوت بلى اينجه هم
بويله قبا فتلى تن

اوتوز ايكى رسم بيل
لون وديش وظفر وعين
قاش كوز وسينه كوبك
ثدى وسرين بضع وديز
شكلده برنجه هم
اولسه كوزلدر اوزن

درت برى لازم سياه
درت برى لازم قزيل
درت برى ضيق اوله درج
دردى كوچك اولملى
لحى سمين وطرى
بويله كه زن خوب اولور

صاچ قاش وكربك كوزآه
خد ولب واثه ديل
انف وصماخ ابط وفرج
انف اغز اياغ الى
اولملى قيلدن برى
خلقيده محبوب اولور

تكيم حمدى شيرين بيان رسوم جمال زنانى حضرت زليخانك شاننده عيان ايتمشدر

(نظم)

كرچه حسنى بيانه صغمزايدى
ديه بن ذره آفتابندن
آب لطفيله چونكه بولدى نما
فرق اولنمزدى مشكدن بويى
ايكى ديجور تار زلفينى
سبق حسن الوردى اندن ماه
نونى التنده عين صاد مثال
آى يوزينك كونش زوالليسيدر
الف انف وصفر نقطه خال
كللرى انده كونه كونه ايدى
نه دينلسون لبى زلالندن
لبلرى قوت جان تبسمده
كلسه لطفيله لعل خندانى
كورينور نور حق كبى جاندن
سكر سيب ايكن زنخدانى
دوشر ايدى اوچاه آسيبه
غبغبى كيم معلق آب ايدى
بريسى كافر وبرى كافور

تكيم عشق جانه صغمزايدى
قامتى سرو باغ رحمت ايدى
خلعت اولمش ايدى لطافت اكا
اينجه قيل ياردى شانه سى ايله جست
ليل ايچنده نهار مابينى
قاشى اول صفحه سرور اوزره
ايكيسندن كورندى نص جمال
لاله خدنده خال عنبروش
جمع اولوب برايكن اون اولدى جمال
دهنى صغمدى انك نخنه
صولار كن دهن خيالندن
كلسه نور آقيدر ثريادن
عقده دل آچاردى دندانى
زنخن قيلدى حق شكردن سيب
چاه آسيب اولوردى زندانى
زنخى سيبنك حلاوتى جان
صانكه ترشيشه ده كلاب ايدى
كون كبى طوغدى چون اويمين بر

ليك برحرف ايشت كتابندن
برك وبارى صفا ولذت ايدى
دام عقل ايدى فرقنك موبى
فرق نازك تودى ميانه درست
النى لوح نور ايدوب الله
نون درصان يازلدى نور اوزره
كوزلرى اهل مكرك اللسيدر
كويى كلستانده طفل حبش
عارضى جنته نمونه ايدى
برسخن صغمزايكن اول دهنه
دهنى درفشان تكلمده
سوزى لذتلى قند وحلوادن
دردندانى لعل خنداندن
حسنى عيدينه ويردى زينت وزيب
نيجه دل جان ويردى اول سيبه
غبغبى سيمنك زكاتى جهاز
بوينى اولمشدى زلف ايله مستور
بيلدى نقصانى قول اولدى قر

برکومش لوح ایدی اوسینه همان	اول کومش لوحه نقشبند جهان	ایکی نقش ایلمش ترنجه کبی
برکل اوستنده ایکی غنچه کبی	ایکی ساعد ایکی سبیکهٔ سیم	اومارندن زکاتی در یتیم
حسنی اعجازینه انک برهان	ید بیضاسی کافی ایدی همان	کفی عشاقه راحة الارواح
برمغی دل کلیدنه مفتاح	حسن اول دلبرک کیم ایده عیان	که بیاننده عاجز ایدی بیان
لیکن اندن یازلسه بر برمق	قلمه شوقدر کلور انجق	کیم انک برمغن کورن آدم
اولدی دیوانه رفع اولندی قلم	قوللری کهرقو جردی همان	اینجه بیلن کرقو بردی همان
اویله خوب ایدی بیلی کیم انی	قبلجه قالوردی کورنک جانی	سیرایدن اول همایی طاقندن
برکبوتر صانوردی ساقندن	عالم حسن اکا مسخر ایدی	مهر ایله ماه کنیز وچاکر ایدی
یوغیکن زیب وزیوره حاجت	ایلدی میل زیور وزینت	

اما زمانه زنانی حسنانه اولمیوب مشانه اولدقلریچون کمال وجماله مالک اوله نک بیله زلال وصالندن ایسه خیال جمالی بیک قات الذ واولادر

بیت تخیل ایلسم انی کوکل حضوری بولور   تذکرنده وصالی قدر تلذذ اولور

بیت بکا بیکانه در ابرخیالی جانه محرمدر   انیسم مونسم یارم اودر کیم دلده همدمدر

نظم

کرچه دلبردر خوش آیین درزنان	ناقصات العقل والدین در ایشان
زینهار ای مرد عاقل زینهار	کامل ایسک ناقص ایله اولمه یار
هیچ اولور می لایق اهل کمال	مسخرهٔ هر ناقص اولمق ماه وسال
نفس اینه ویرمه بو جان یاقه سن	شهوت اودیله نیچون جان یاقه سن
نطفه تنده مایهٔ جانبخشدر	شهسوار روحه چابک رخشدر
ایتمه انی راه حقده لنک ولوک	ایده من سن چونکه بی مرکب سلوک
چون خیال دلبره جان میل ایدر	اول برایله سمت اعلایه کیدر
بروبال جان اولور حب خیال	نطفه دن پیدا اولور اول بروبال
بروبال روحی کسر ایلر جماع	خلق ایسه ظن ایلرانی انتفاع
آرزوی مردو زندر اتحاد	عاشقه زندن تخیلدر مراد
قبلهٔ صورت پرست اولدیسه زن	قبلهٔ اصحاب دلدر ذوالمنن
نقش صورتدن یوبوب آیینه کی	ایله مرآت معانی سینه کی
تا درونک نور حقدن اوله بر	درج روحک معرفتدن طوله در

(نوع سابع) قیافات اعضانک تعدیل دلائل اضدادینی واختلاف نفوس ایله مختلف اولان احکامنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت دیمشلردرکه قیافت اعضاده ذکر اولنان دلائل اضداد شخص واحدده جمع اولسه لر جمله سنی اعتدال معمور وآبادایلر مثلا کوسه نک بویی طویل اولسه اول کوسه دردیو اکا طعن اولنمز زیرا که اعتدال بولمشدر انی کیم طاکلروا کر یوزیده نورانی اولدیسه انی اهل دیده نوراکار پس برکسه ده قنغی جانبک دلائلی اکثر بولندیسه اول کسه اول جانبده بیلنمشدر واکر برکسه یه نور حق بصر اولسه انک فراستی دلائل مذکوره دن مستغنی بولنمشدر زیرا که خبرده حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن (اتقوا فراسة المؤمن فانه ینظر بنور الله) نقل اولنمشدر چونکه علامات مذکوره نک جمله سی نفس حیوانیه نک اخلاق واوصافی دلالتلیدر پس اکر نفس انسانیه اماره ایسه اول نفس حیوانیه اسیری اولدیغندن انک حکمنک داخلیدرکه ظلم وظلمتدن وجهل وکدورتدن اوصافی صافی دکلدر کاهی شیطان صفتلی وکاه سباع صفتلی وکاه بهایم صفتلی بولنمشدر حالبوکیم صورتا انسان کورنمشدر واکر نفس انسانیه لوامه ایسه کاهی مغلوب نفس حیوانیه اولوب کاه اکا غالب اولدیغندن بو نفس کاهی حیوان صفتلی وکاه انسان

صفتلی بیلنمشدر واکر نفس انسانیه ملهمه ایسه دائما نفس حوانیه نک اوزرینه غالب اولوب مطمئنه اولدیسه جنکی صلحه ونزاعی رضایه منقلب اولوب شرلرا کا خیر محض اولور وبو خیر وشرانک قیدی اولمیوب نفسی روح مطلق اولور وجمله وار یغی ترک ایلدیکندن اغیاری اکا یار اولور وکندنده نشان وعلامت قالمز وانک وصفی بیانه کلمز کل ای حق اونوت خلق بو بیلکدن بکوب کندیکی خالک ایله وتظرکاه خدا اولان قلبکی ماسوادن پاک ایله اندن انک انیس القلوب اولدیغن ادراک ایله ومحبتیله عادتی خرق ایدوب چاک ایله (بیت) کیمکه استرسه انس دلدارن ٭ ویرمسون ماسوایه دلدارن (قطعه)

زمانه خلقنی فهم ایله اولمه سن مغرور		کوکلده دوستی بولوب هر نظاردن اول مستور
نه لطفی واربرالای قلبی خسته بسته لرلک		قوی اهل غفلت وجهلی سن ایله دلده حضور
چو ناسه ناسدر آفت بو ناسی اول ناسی		کدرب ناس ایله بولسون دل انس اولوب مسرور

(نوع ثامن) بدن انسانده عروق ایچنده جریان ایدن دمک جریانی حبسندن ظاهر بشره ده کورینن اختلاج اعضانی احکامیله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت دیمشلردرکه   بیت

اختلاج فرق سر	جاهدن ویرر خبر	اختلاج پیش سر	اولدی دولته اثر
اختلاج جنب سر	صاغ وصولی خیرایدر	اختلاج جبهه تر	صاغ عیش وصول خبر
اختلاج حاجب اول	دوستلق اولدی صاغ وصول	اوسطی ایدرسه کر	صاغی ذوق وصول کدر
اختلاج ایتسه ذنب	صاغی حزن وصول طرب	اختلاج ظاهر عین	صاغده لوم وصولده زین
اختلاج بیت نور	صاغی رنج وصول سرور	اختلاج دنبال	صاغده مهر وصولده مال
اختلاج زیر چشم	صاغده مهر وصولده خشم	اختلاج رخده دال	صاغده خیر وصولده مال
اختلاج انفه راه	صاغده قهر وصولده جاه	اختلاج فوق لب	صاغده رزق وصول طرب
اختلاج کنج لب	صاغده ضر وصول طرب	اختلاج زیر لب	صاغ وصولده بخشی هب
اختلاج ایدن ذقن	صاغده عیش وصول حسن	اختلاج کوش ایدر	صاغده صولده خوش خبر
اختلاج حلق هم	صاغده مال وصولده غم	اختلاج دوش ایدر	صاغده حزن صول کدر
اختلاج باز وال	صاغده رزق وصولده مال	اختلاج زند ایدر	صاغده صولده خوش خبر
اختلاج ساعد ین	صاغده لغو وصولده شین	اختلاج رسغ ید	صاغده مال وصولده کد
اختلاج ظهر کف	صاغده حزن وصول شرف	اختلاج کفدن آل	صاغ وصولده رزق ومال
اختلاج ابهام	صاغده حل وصولده کام	دترر ایسه سبابه	صاغده صولده اسبابه
اختلاج وسطی هب	صاغده حزن وصول طرب	اختلاج بنصر هم	صاغده جاه وصولده غم
اختلاج خنصر ال	صولده خیر وصاغده مال	اختلاج صدر اولور	صاغی حزن وصول سرور
اختلاج ثدی هب	صاغده جاه وصول طرب	اختلاج بطنه تام	صاغده وصل وصولده کام
اختلاج ناف اولور	صاغده حزن وصول سرور	اختلاج پهلوا ل	صاغی رنج وصولی مال
اختلاج تهیگاه	صولی رزق وصاغی جاه	اختلاج اویلغ اول	صاغی مهر وصول اوغل
اختلاج عانه بر	صاغ جماع وصول سفر	اختلاج خصیه هم	صاغده طفل وصولده غم
اختلاج مقعد ال	صولده راه وصاغده مال	اختلاج فخذ ایدر	صاغی عیش وصول سفر
اختلاج رکبه اولور	صاغده حزن وصول سرور	تحت رکبه قیلسه کر	صاغده راه وصول کدر
اختلاج ساقه راه	صاغده مال وصولده جاه	اختلاج وجه ساق	صاغده راه وصول ارزاق
اختلاج بطن ساق	صاغده مال وصول فراق	اختلاج کعب ایدر	صاغده وصل وصول سفر
اختلاج پشت پا	صاغده حزن وصول صفا	اختلاج کعب ال	صاغده مشی وصولده مال
اختلاج ایدرسه کف	صاغده مشی وصول شرف	اختلاج ابهام	صاغده مال وصولده کام

اصبع ثانی ایدر	صاغده صولده خوش خبر	اصبع وسطادن ال	صاغده وصولده جدال
اصبع بنصر بولور	صاغده جدل صول سرور	اصبع خنصرده فال	صاغ وصولی رزق ومال
مختلج اولسه اگر	بربرله ایله نظر	بوندمقبل احکامی یاد	شبهه سز ایت اعتماد
کیم طمراو بشارتدن	حسدرانی دبره دن	اکله اشاراتنی	بکله بشارتنی

(بیت) هرنه جانکیم طویار اشارتدن * خرم اولسون دلی بشارتدن * اما تشریح وتسریح بدن وجانك فوائد ومنافع وقوا واعضانك تفصیل وتذییلی کثیر وطویل اولوب مطلوب جز یلمز اولان معرفت خدای جل له بو نهجه تمثیل وتسهیله بو اجمال جمیل دخی معین ودلیل اولمغله بیان احوال بدن عالم انسانده بی تطویل تقلیل کلام ایله تحصیل مرام وتعدیل نظام وتکمیل مقام اولنمشدر وزیرا که احسن تقویم اوزره خلق اولنان وایکی جهانی جامع بو انسان حضرت انسانك بدن شریفنك هر بر عضو ولطیفنده اولان دقایق صنایع خلاق باری تعالی حضرتلرینه نظر خبرت وعبرتله سیر وتماشا قیلنوب تفکر وتذکر له تأمل وتخیل اولندقده فهم وادراکنده عقول وفحول عاجز وقاصر اولوب وصف وبیاننده مبهوت ومتحیر بولنمشدر سبحان من هو الخالق البارئ المصور البدیع الحکیم الذی خلق الانسان فی أحسن تقویم نعم المولی ونعم المعین فتبارك الله أحسن الخالقین

(باب خامس)

آدمی عالمه تطبیق وانفسی افاقه توفیق ایدوب امثال اجزاء ومعانئ جهانی بو وجود انسانده بولوب بدننده اولان اعضا وقوانك جمیع اشیایه انفراد اوزره وجوه ایله مشابهتن وصحت بدنك حفظ وحراستی مواظبتن وموت طبیعیله روحك بدندن مفارقتن فصول اربعه ایله تفصیل ایدر (فصل اول) بدن انسانك ازمنه وامکنه یه مشابهت ومماثلتن سکز نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) عالم آدم ایچون خلق اولندیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل عرفان دیمشلردرکه حق تعالی ایکی جهانی وانلرده اولانی بالجمله انسان ایچون ایجاد وموجود ایلمشدر تاکیم عالمده اولان صنعتلره نظر قیلوب اشیاده بولنان حکمتلری بیلسون وجمله نك امثالنی کندی وجودنده بولدقده معرفت نفسه ایروب اندن معرفة الله میسر اولسون زیرا که حق تعالی نظم کریمنده (وما خلقت الجن والانس الا لیعبدون) بیورمشدر وحدیث قدسیده (اعرف نفسك یا انسان لتعرفنی) امر شریفیله معرفت نفس وسیله معرفت رب اولدیغن طیورمشدر چونکه حق تعالی انسانی کندی معرفتیچون خلق ایدوب کندی معرفتنی موقوف معرفت نفس انسان ایتمشدر پس البته انسانه کندی نفسن بیلمك استعدادینی ویرمشدر تاکیم نفسی معرفتندن خالق معرفتنه وصول بولسون نتکیم خبرده من عرف نفسه فقد عرف ربه وارد اولمشدر اگرچه مفتاح معرفت الله معرفت نفس بیلنمشدر ومفتاح معرفت نفس معرفت عالم قیلنمشدر لکن حق تعالینك آفاق عالمده اولان بدایع صنعتی آثارنی بالجمله کوروب اسرارینه ایرمك وانفس آدمده بولنان کمال قدرتی اطوارنی بالکلیه بیلوب انوارنی کورمك واندن مطلب اعلا اولان معرفت حضرت مولایه ایرمك شغل کثیر وامر عسیر وسر مغلق بولنمشدر زیرا که انسانه ممکن ومیسر دکلدرکه رؤس جباله صعود وقعر بحاره نزول ودرون ارضه دخول ایدوب عالم سفلینك هر برینی کوره بیله وجمیع احوال واسرارینه مطلع اوله وفوق سمایه عروج ایده منکه افلاك ونجومك حقایق ودقایقنه تمامیله ایروب عالم علوینك احوال واسرارینه کرکی کبی واقف اوله وعالم ملکوت سمواته دخول ایده منکه عالم ارواحك احوال واسرارینی کرکی کبی واقف اوله وعالم ملکوت سمواته دخول ایده منکه عالم ارواحك احوال واسرارینی کماهی عارف اولوب عقول ونفوس افلاکی مشاهده قیله واندن خلاق عالمك بو نهجه کائناتی ابتداع واختراعندن واجزاء عالمی ذره بذره آنافآنا تقلیب وتربیه سندن افعالنی سیر وتماشا ایله اسما وصفاتنه مطلع اولوب اندن معرفت ذاتنه یول بوله پس رؤف رحیم اولان رب العالمین حضرتلری کمال رأفتندن وغایت عنایتندن باطن وظاهر عالمده علویات وسفلیات اشیادن هرنه کیم خلق ایتمشدر بو وجود انسانك دخی ظاهر وباطننده همان اول طرز وطرز ایله احسن تقویم اوزره نمونه عالم خلق وتصویر ایلمشدر وهرنه اوصاف ایله کیم ذات پاکی متصف اولمشدر بو روح انسانی دخی اول اوصاف ایله موصوف قیلمشدر ونتکیم عالمی جمیع اجزاسیله کندویه مطیع ومسخر ایلمشدر کذلك جنس انسانی جمیع اعضاسیله روح پاکنه مطیع ومنقاد ایلمشدر

تاکیم بو انسان کندی وجودینه نظر قیلوب ترکیب اعضاسندن وترتیب قواسندن عالم سفلیده وعالم علویده سهولت اوزره امثال وعلاماتن بولوب کندوبی نمونه عالم بیلسون وکندی روحنك جسمنده اولان انواع تصرف وتدبیراتندن حق تعالینك عالمده اولان انواع تصرف وتأثیراتن بولسون واندن افعال وصفاتنه واقف اولوب ذات پاکنه محبت وعبادت قیلسون ومعرفتی سعادتنه ایروب اهل عرفان اولسون (نظم)

اعلم ایها الانسان	انك مجموع الاكوان	انت الحاوی للوجود	ماتری عندك موجود
والغائب عنك مشهود	بالبصيرة والعرفان	تعرفه حاضر فی الآن	جسمك ظلمانی سفلی
روحك نورانی علوی	سرك ربانی صفوی	خازن حائز للافنان	مفنی مطرد للحرمان
افرح وانس بذاتك	واقرأ وافهم صفاتك	تهنأ تجمع اشتاتك	قلبك بيت للرحمان
عال واسع بالتبيان	اعرف قدرك يا عارف	تجنی وتذق لطائف	تنبع منك المعارف
تلبس تاجا فی الاخوان	تذكر حيا فی الازمان	اثبت واسكن يا حائر	انت قطب الدوائر
منك تشرق بصائر	منها تعلم يا انسان	انك حضرة الاحسان	

(نوع ثانی) علم انسانی عالم کبیره تطبیق وبعض اعضاسن ارضه توفیق ایتمك طریقن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل عرفان دیمشلردرکه بدن انسان عالم اصغر وروحی عالم اکبردر زیرا که هرنه کیم عالمده خلق اولنمشدر جمله نك مثالی وجود انسانده بولنمشدر پس جسم وجان آدم نسخه جمله عالمدرکه ایکی عالم تمامیله بر آدمده موجود ومعین بیلنمشدر مثلا جمیع جمادات محسوسه یه مثال اعضای انساندر وجمله حیواناته مثال اخلاق انساندر وفصول اربعه یه مثال اسنان انساندر وعادات وصنایعه مثال حواس وقوای انساندر وعالم برزخه مثال افکار وخواطر انساندر وعالم ملکوته مثال دل وجان انساندر وبو تمثیلات وتشبیهاتك تفصیلی بی پایاندر بو کتابه دکل بلکه یوز بویله کتابه صغمز انجق عارفك قلبنه صغار بز بو مقامده همان کونشدن ذره دریادن قطره بیان ایدهرز تاکیم بو انسان عالم اکبر اولدیغی عیان اولوب معرفت نفسه برهان اوله وانکله معرفت یزداندن اهلنه آسان اوله اما نسخه عالم اولان انسانك بدن شریفی زمین وآسمان مثابه سنده درکه بو جهاندر وماه وسال مشابه سنده درکه زماندر وبلده مثابه سنده درکه مکاندر اما بدن انسانك ارضه بر مشابهتی بودرکه ارضده جبال اولدیغی کبی بدنده هم عظام اولور وارضده اشجار ونبات اولدیغی کبی بدنده هم شعر رأس واعضا اولور وبر مشابهتی بودرکه ارضده اقالیم وار ایسه بدنده اعضا واردر وارضده زلزله وار ایسه بدنده ارتعاد وعطسه واردر وارضك اودیه سنده انهار جاریه وار ایسه عروق بدنده دماء جاریه واردر وارضده ینابیع میاه مختلفة الطعم ومیاه عذب وار ایسه بدنده هم ینبوع اذن مر وینبوع دیده شور وینبوع انف ناخوش وینبوع فم حلودرکه بویله ینابیع واردر واما وسخ اذن مر اولدیغنده حکمت بودرکه انسان اویقوده ایکن اذننه حشرات ارض دخول مراد ایلدکده مرارت اذن انك حسنه واصل اولوب رجوع ایلسون اول ناعمك اذننه دخولله انی هلاك ایتمسون واما آب دیده اول جهتدن شوردرکه مقله سی شحمدندر وشحم ایسه بی غلك فساده کیدندر پس آب چشمه دیده شور اولمشدر تاکیم مقله سی تازه قالوب همیشه چشمك روشن اولسون واما مخاط انف انکچون ناخوشدرکه انده اولان مشام روایح طیبه دن معطر اولوب لذت آلسون زیرا که اشیا اضداد ایله بیلنور بولنمشدر واما ریق فم انکچون خوشدرکه لسانده اولان قوت ذائقه دائما لذتده بولنسون وبدن انسانده بولنان حکمت الهیه بلانهایه بیلنمشدر وبو مقامده انجق ایکی عالم بری برینه تطبیق وتوفیقه اهتمام اولنمشدر تکیم عالم خارجده بولنان اشیا عالم انسانده بولنان اشیایه نمونه بولنمشدر (رباعی) ای نسخه نامه الهی که توبی * وی آینه جمال شاهی که توبی * بیرون زتو نیست هرچه در عالم هست * از خود بطلب هرانچه خواهی که توبی (نوع ثالث) عالم انسانك عالم افلاکه مشابهتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل عرفان دیمشلردرکه بدن انسانك سمواته بر مشابهتی بودرکه سماء ذات البروجك اون ایکی برجی اولدیغی کبی بدنك هم ظاهردن باطنه اون ایکی طریقی واردرکه اذنین وعینین ومنخرین وفم وثدیین وسره وسبیلین وبر مشابهتی دخی بودرکه افلاکده سبعه سیاره اولدیغی کبی درون بدنده هم یدی اعضاء نفس واردرکه ریه وقره ومعده وعطارده

وبوکرلک زهره یه وپورک شمسه ومراره مریخه وکبد مشتری یه وطحال زحله مشابه بولنشدر وسماده ثوابت کثیره اولدیغی کبی بدنده هم اعصاب کثیره واردر وفلکده یکرمی سکز منازل مشهوره اولدیغی کبی بدنده هم یکرمی سکز حواس وقوای مذکوره واردر وفلکده اوچیوز التمش درجات اولدیغی کبی بدنده هم بیان اولنان اوچیوز التمش قان طمرلری واردر وافلاک کلیه وجزئیه نک وکواکب ثوابت وسیاره نک منوال مذکور اوزره انواع حرکات طبیعیه وقسریه لری اولدیغی کبی بدنک هم طور من بورا اوزره اصناف حرکات اختیاریه واضطراریه سی واردر وفلک عناصر اربعه یی محیط اولدیغی کبی بدن دخی اخلاط اربعه یی محیط اولمشدرکه صفرا نار کبی یابس وحاردر ودم هوا کبی حار ورطبدر وبلغم آب کبی رطب وبارددر وسودا تراب کبی بارد ویابسدر وبو عناصردن موالید ثلاثه متولد اولدیغی کبی بدنده هم اخلاط اربعه دن اعضا تولد ایتمشدر اما نجوم سیاره مثال انسانک سرور بدر ولیله مثال انک حزنیدر وصحوه مثال انبساطیدر وغیمه مثال انقباضیدر ورعده مثال انک صوتیدر وبرقه مثال انک ضحکیدر ومطره مثال انک بکاسیدر وریاحه مثال انک انفاسیدر وکون وفساده مثال الفاظ کلامیدر وقوس قزحه مثال ابروی کمانیدر وهلاله مثال قولغیدر وبدره مثال وجه مدوریدر وظلمة لیله مثال انک شعر رأسیدر ونور صبح صادقه مثال انک جبهه سیدر وعالم ظاهره بو عالم انسانک بو بیان اولنان مشابهتلرندن غیری مشابهتی چوقدر لکن عارفه اشارت کفایت ایتمکله تطویله حاجت یوقدر (نظم) آسمانهاست در ولایت جان * کارفرمای آسمان جهان * در ره روح پست وبالاهست * کوههای بلند ودریاهست (نوع رابع) بدن انسانک زمان ومکانه اعنی ماه وسال وشهرستانه وانده روحک سلطانه تشبیه وتمثیلاتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه أهل عرفان دیمشلردرکه بدن انسانک ماه وساله بر مشابهتی بودرکه برسنه ده فصول اربعه اولدیغی کبی بدنده هم اخلاط اربعه واردرکه بلغم فصل ربیع کبی رطب وبارددر وصفرا فصل صیف کبی حار ویابسدر ودم فصل خریف کبی حار ورطبدر وسودا فصل شتا کبی یابس وبارددر وبر مشابهتی دخی بودرکه فصل ربیعه موافق سن صباوتدر وفصل صیفه مماثل سن شبابدر وفصل خریفه مطابق سن کهولتدر وفصل شتایه مشابه سن شیخوختدر وبر مشابهتی دخی بودرکه برسنه ده اون ایکی شهر اولدیغی کبی بدنده هم اون ایکی منافذ مرقومه واردر وبر هفته ده یدی کون اولدیغی کبی بدنده هم یدی عضو من بور واردر وبرسنه ده اوچیوز التمش التی کون اولدیغی کبی بدنده هم اول عدد عروق دم واردر اما بدنک شهرستانه مشابهتی بودرکه برشهره بر پادشاه اولور بعده وزیری بعده شحنه سی وبعده خزینه داری اولور وپادشاهک بارکاهی ومملکتی واسبی ورعایاسی وخزینه داری وپاسبانلری والجیلری وشاطرلری وجاسوس وحکیمی اولور وشهر ایچنده اهل صنایع اولور مثلا معمار وبنا ونجار وطحان وخباز وطبیب وقصاب وزرکر وکناس اولدیغی کبی بدن انسانده هم بو جمله نک امثالی واردرکه روح انسانی پادشاه عالمدر وعقل نظری وزیر اعظمدر وقوت غضبیه شحنه شهریاردر وقوت شهوانیه اکا خزینه داردر وبو پادشاهک تختکاهی یورکده سویدادر ومملکتی بو جسم هویدادر واسبی نفس حیوانیه در ورعایاسی اعضا بدنیه در وخزینه داری قوت ماسکه در وپاسبانلری دودیده در والجیلری اذنین در وشاطرلری یدین در وجاسوسی قوت شامه در وحکیمی قوت ذائقه در وبدنده هم اهل صنایع واردرکه معمار عقل عملیدر وبنا طبیعتدر ونجار قوت جاذبه در وطحان اسنانددر وخباز قوت هاضمه در وطبیب قوت ممیزه در وقصاب قوت مصوره در وزرکر قوت منمیه درکه بدن شهرینه نشو ونما ویروب زینت ایدر وکناس قوت دافعه درکه بدن شهرندن قاذورات وفضلاتی دفع واخراج ایدر وشهرستانک سائر اهل صنایعی مثالی بدنک قوای سائره سیدر پس بو بیاندن عیان اولان بودرکه روح انسان سلطان شهرستان وجوددر وارض بدنده خلیفه‌جی ودود حضرتلری اولمشدر (نظم) سید عالمدر آدم غیریدن سودایی کس * زاهدک وهمی ایراقدن کرچه سوق ایلر فرس * داده دلدارک مثالی محمل ایچره یاردر * بو معیتدن خبیر اولمز فغان ایلر جرس (نوع خامس) انسانک قلبنده بولنان اخلاق ذمیمه نک صور حیوانانه مشابهتن وواقعات ورؤیالرک تعبیراتن حروف هجا ایله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل عرفان دیمشلردرکه عالمده خلق اولنان انواع حیوانانک اشکال وصورتلرینک اشباه وامثالی نفس انسانده هم واردرکه اخلاق ذمیمه‌جیه سیدر مثلا صورت کبر فیلانه مشابهدر وصورت تسلط اسده مماثلدر وصورت

حسد ذئبه مشاکلدر نتکیم حضرت یعقوب علیه السلام کندی اولادینک حضرت یوسف علیه السلامه اولان حسدلرندن افتراق وقعه سندن مقدمجه واقعه سنده یدی ذئب صورتنده یوسف علیه السلامک اوزرینه حمله ایله هجوم ایدرکورمشدی انکیچون اولادی اکا (ارسله معنا) دیدکده انلره (اخاف ان یأکله الذئب) دیمسله تعالی بیورمشدی پس کوکلده صورت غضب کلبدر وصورت حیله ثعلبدر وصورت غفلت ارنبدر وصورت شهوت فرجیه خردر ودبریه خوکدر وصورت شهوت بطنیه غنمدر وصورت شهوت کثرت اکل بقردر وصورت طمع نمله‌در وصورت بخل فاره‌در وصورت کین جملدر وصورت وجد جمل احمردر وصورت عداوت حیه‌در وصورت ایذا عقربدر وصورت وسوسه زنبوراصفردر وصور اخلاق سائره اشکال حیوانات سائره یه مشابهدر حتی اخلاق ذمیمه دن برینه غالب اولان کوکل واقعه ده کندویی اول صورتنده اولان حیوانه دخی غالب کورر مثلا غالب شهوت فرجیه اولان کسه واقعه سنده بیله راکب حمار اولور وا کرمغلوب ایسه کندویی زیر خرده بولور واخلاق سائره دخی بوکا قیاس ایله معلوم اولور چونکه انسان برزخ جامع ومظهر کاملدر پس جمیع صور حیوانات واشکال کائنات انک ظاهر وباطننده صورت بولوب تشکل قیلمشدر واقتضاسنجه ظهوره کلمشدر وتهذیب اخلاق ایدن کوکل آینه مثال صافی اولوب جلاء بی کندنده بولمشدر صافی اولین کوکل حالت نومده رؤیا ایله امور ماضیه وآتیه دن خبر المشدر یا مثال ایله ویا تعبیر ایله بیلمشدر وغامض اولان رؤیا بو منظومه ایله واضح اولمشدر (نظم)

چون بخار غدا دماغه کاور	اول حواس برونه حائل اولور	روح حیوانی اول زمانده ایدر
ظاهر جسمی قوردرونه کیدر	پس حواس برون معطل اولور	حالت نومی جسم انکاه بولور
چون دماغک حواسی قلبه ایر	قلب اودم اندرون روحه دوزر	قلبه الهام اولور اشارتلر
اصلدن قلب اولور بشارتلر	بی وسائط بولورسه نافعه‌در	عینی واقع اولورکه واقعه‌در
قلب اکر واسطه ایله اولسه خبیر	کوردیکی دوشدر اولور تعبیر	پس کاور قلبه کوردیکی رؤیا
یا اشارت ویا بشارت اکا	ـــ ربی اسمی اولی النور	نه ایسه اول حروف ایله بیلنور
الف اولولغه اشارت اولور	رفعت قدرینه بشارت اولور	با ایسه جسم وجانه راحتدر
تا ایسه اول حصول حاجتدر	ثا ایسه دشمن اوزره نصرتدر	جیم ایسه فرصت وغنیمتدر
حا ایسه عزت وسعادتدر	خا ایسه هر مراده وصلتدر	دال ایسه زحمت ومشقتدر
ذال ایسه مال وملک دولتدر	را دخی دولته دلالت ایدر	زا متین اعتقاده قلبی بدر
سین امین اولمغه علامتدر	شین ایسه فعلنه ندامتدر	صاد کام المغه بشارتدر
ضاد مال بولمغه اشارتدر	طا ایسه دشمنی هلاک اوله‌جق	ظا ایسه قلبی حزن ایله طوله‌جق
عین ایسه دلدم بوله تشویشی	غین ایسه ظلم نفس اولور ایشی	فا ایسه رتبه سی اولور عالی
قاف ایسه بوله دولت ومالی	کاف ایسه غائبی کاور خرم	لام ایسه اول امین اولور خوش دم
میم اولورسه مرادنی الهجق	نون ایسه خاطری ملول اوله‌جق	واو ایسه ایشلری اولور آسان
ها ایسه حزن ایله اولور کریان	یا ایسه طاعته موفق اولور	هب بو تعبیرلر محقق اولور

(نوع سادس) آفاق وانفس بری برینه تطبیق اولندیغن وشکل عالم انسان هیئت عالم کبیرک عکسی قیلندیغن ودو عالم دل عالمده تماما بولندیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل عرفان دیمشلردرکه هر جهتدن آفاقه هر وجهله انفس موافق ومطابق بولنمشدر زیرا که جمله عالمک بعض اجزاسی ظاهر وبعضیسی باطن قیلنمشدر اما ظاهری افلاک تسعه وعناصر اربعه وموالید ثلاثه‌در واما باطنی عقول عشره ونفوس تسعه مرقومه‌در وانسانک دخی ظاهری وباطنی واردرکه ظاهری جمیع اعضای بدندر وباطنی حواس عشره من بوره‌درکه جمیع اشیایی ادراک ایدندر پس وجود انسان کتاب جهاندن بر مجموعه قیلنمشدرکه جمله عالمده هر نه بولنمش ایسه برادمده هم بولنمشدر وبو صورت انسان بر کوچک عالمدرکه بیوک عالمده بولنان افلاک وعناصرک امثالی انده هم بولنمشدر نتکیم ذکرات ایله بیان اولنمشدر لکن بو کوچک عالم بیوک عالمک هیئتی

عكسنجه بيلنمشدر زيرا كه عالم كبيرك قشر ظاهرى محيط محددى بولنان فلك اطلسدركه لسان اهل شرع ايله
عرش اعظمدر وانك باطننده فلك بروجدركه اول كرسيدن عبارتدر وانك درونده فلك زحلدر وانك داخلنده
فلك مشتريدر وانك ايچنده فلك مريخدر وانك ايچنده فلك شمسدر وانك درونده فلك زهره در وانك ايچنده فلك
عطارددر واندن ايچرى فلك قمردر وانك باطننده كرهٔ ناردر وانك داخلنده كرهٔ هوادر وانك درونده كرهٔ مادر
وانك ايچنده عالمك اب باطنى اولان كرهٔ خاكدركه عالم كبيرك هيئت وشكلى بويله در اما عالم انسانك هيئت
وشكلى انك عكسيدر زيرا كه بونك قشر محيطى خاكدركه بو جلددر وانك باطننده ابدركه مدر وانك
داخلنده هوادركه بخار جانيدر وانك درونده ناردركه بوركده در وانك ايچنده روح حيوانيدر وانك ايچنده سموات سبعه دركه
قابن اطوار سبعه سيدر ودرون دلده روح انسانيدركه انك ظاهرى كرسى وباطنى عرش رحماندر زيرا كه قلب
اهل عرفان بيت حضرت رحماندر تشكيم حق تعالى (ماوسعنى ارضى ولاسمائى ووسعنى قلب عبدى المؤمن
الهين اللين الورع) بيورمشدر وبو روح انسان عالم اكبر اولديغى طبورمشدر پس بو حضرت انسان معناده عالم
اكبردر كرچه صورتده عالم اصغردر وروح ايله بابای عالمدر كرچه بدنله مولود آدمدر وحضور ايله جمله دن
مقدمدر كرچه ظهور ايله جمله دن مؤخردر مثلا عالم كبرا اجزاسيله بر شجردركه عالم انسان اندن وجوده كلمش
ثمردر پس عالمك علت غائيه سى بو نوع بشردر تشكيم اصل شجره نوات ثمره در كذلك اصل جهان بو روح انساندر
وتشكيم نتيجهٔ شجره ظاهره در كذلك نتيجهٔ عالم بدن آدمدر وتشكيم هر ثمره نك نواتنده كندى شجره سى اجمالا
موجوددر كذلك بو روح انسانده جميع كائنات اجمال اوزره موجود ومشهوددر وتشكيم وجود ثمره نهايت
كمال اغصاندر كذلك وجود انسان نهايت امتزاج اركاندر وتشكيم اجزاء ثمره جميع اجزاء شجره دن عبور ايدوب
رأسنده ظهور ايتمشدر كذلك اجزاء وجود انسان جميع اجزاء جهانك اعاليسندن مرور واسافلندن عبور
ايدوب هر جزوندن بر منفعت وبر مضرت وبر خاصيت آلوب جمله يى جامع ظهور ايتمشدر ورتبهٔ قبوله مستعد
اولوب بو مرتبه ايله مخلوقات سائره بيننده متفرد اولوب بوجهه تكريم وتفضيل واحسن تقويم ايله بوتعتعه
تمتشدر (بيت) چار عنصردن مركب نفس واحددر جهان * سن كرك آدم خيال ايله كرك عالم خيال (بيت)
ايكى كورمك شاشلقدر غيرى بيلمك عين جهل * عالى هم آدم بر كندى نفسن بولدى اهل * چونكه اصل ومبدأ
جهان بو روح انسان بولنمشدر پس معاد ومرجع جهان نه يه روح روان قيلنمشدر زيرا كه بو روح انسانى
فيض عشق الهى بيلنمشدر حال بو كيم عشق الهى عقل كل وروح اضافيدر وعقل كل ايسه جمله اجزاء جهانى
محيط ووافيدر وهر انده جميع امورى مدبر وكافيدر امدى نفسى بويله مشاهده ايدن عارف مولاسنى بيلمشدر
وجهانه جان اولوب حيات ابديه بولمشدر وعالم كبيرى كوكلنده كوروب عالم اكبرا اولمشدر تشكيم بر عارف
بالله بو معنايى ادا قيلمشدر (نظم) دواؤك فيك وما تشعر * وداؤك منك وما تبصر * وتزعم انك جرم صغير
وفيك انطوى العالم الاكبر (نوع سابع) انسانك باطن وظاهرى جهانك باطن وظاهرينه مطابق اولديغى حكمتنه
بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل حكمت ديمشلردركه انسانه ابتدا كندى نفسنى بيلمك لازمدركه
باطن وظاهرى نه حقيقت وخلقتده ونه خاصيته ملازمدر تاكيم بو صنعتده صانعين بيلوب انك اسما وافعالى
تجلى وتسليرين باطن وظاهر عالمده بوله ونفسندن ربينه كوكل بولندن رجوع ايله روان اوله واحقايق
اشياده فايق معناء عيان اوله وحضور وانس ايله اداقه ذات زيرا كه انسان صورتده بر كوچك عالمدركه اندن خارج
بولنان بيوك عالمدر چونكه بيوك عالمده هر نه وار ايسه انك مثالى كوچك عالمده هم بولنمشدر پس تشكيم عالم
كبيرك بحار اربعه سى بيلنمشدر كذلك عالم انسانك دخى بحار اربعه سى بولنوب اكا تطبيق اولنمشدر اما عالم
كبيرك بحار اربعه سى حب كنج پنهان وجوهر اول وعالم ملكوت وعالم ملكدر واما عالم انسانك بحار اربعه سى
صلب بدرده منى ورحم مادرده نطفه وروح باطن وبدن ظاهردر چونكه حق تعالى محبت ازليه سيله * كنت
كنزا مخفيا فاحببت ان اعرف بيورمشدر * اعنى محبت مايه خلقت عالم اولديغى طبورمشدر واول محبت
الهيه عالم كبيرك اولكى بحرى اولمشدر واول درياحركت قيلمشدر انك فيضندن جوهر اول وجوده كلمشدر
واول عالم كبيرك ايكنجى بحرى اولمشدر واول جوهرك باطنى وظاهرى واردركه باطنندن افلاك وعناصرك
حياتى حاصل اولمشدر واول عالم ملكوتدركه عالم كبيرك اوچنجى بحرى اولمشدر واول جوهرك ظاهرندن افلاك

وعناصر اولان اجسام بسيطه وجوده كلمشدر واول عالم ملكدركه عالم كبيرك دردنجى بحرى اولمشدر وانك
بحار اربعه سى بونكله نهايت بولمشدر اما افلاك سبعهٔ سياره يه اباء علويه وعناصر وطبايع اربعه يه امهات
سفليه ديلمشدر وبو اباء وامهات ابدا حركت قيلمقده در وبونلردن مواليد ثلاثه وجوده كلمكده در تشكيم حق
تعالى (ن والقلم وما يسطرون) بيورمشدر اعنى نون محبت كنز مخفى وقلم جوهر اول وما يسطرون * مفردات عالم
ملك ومجردات عالم ملكوت اولديغى طبورمشدر ومفردات ايله مجردات آناً فآناً كتابتده در واول كتابتدن
بو اجسام مركبه وجوده كلمكده دركه بونلر كلمات كتاب امثالى حكمتله نظام بولمشدر وبو كلمات الهيه
بى نهايه اولديغن حق تعالى بزه اطلاعيله طبورمشدر تشكيم قرآنده (ما نفدت كلمات ربى) بيورمشدر (نظم)

آيا نيجه بر دور ايده بو چار عناصر	كيم اكا نه اول اوله معلوم ونه آخر
كاه ايليه لر عالم تفريدده سيران	كاهى اوله لر عالم تركيبده سائر
تفريدده چار اوله ونا چار اوله دورى	تركيبه كلنجه سه مواليد اوله ظاهر
بو جمله مظاهرده اوله معتبر انسان	انسانك اوله جمله طفيليسى مظاهر

اما عالم انسانك مايهٔ خلقتى صلب بدرده اولان منيدركه اول انك اولكى بحرى بولنمشدر وانك جوهر اولى رحم
مادرده بولنان نطفه دركه اول انك ايكنجى بحرى بلنمشدر ونطفه نك باطن وظاهرى واردركه عالم ملكوت
وملكه تطبيق اولنمشدر اما باطن نطفه دن جنينك حواس وقواسى حاصل اولمشدركه انك اوچنجى بحرى
قيلنمشدر واما ظاهرندن مولودك اجزا واعضاسى وجوده كلمشدركه انك دردنجى بحرى اعتبار اولنمشدر وعالم
انسانك دخى بحار اربعه سى بونكله نهايت بولمشدر زيرا كه منى صلب بدرده پنهان ايكن محض محبت ايدى
اندن بر حركتله ظهوره كلوب رحم مادرده جوهر اول اولمشدركه ظاهر وباطنى جسم وجان مولود اولوب
عالم انسان وجوده كلمشدر وعالم كبير بو عالم انسانه خادم وطفيل اولمشدر (نظم)

ندر حكايت ليلى كه طولدى عرصهٔ خاك	نه ايدى حالت مجنون مست دامن چاك
شراب عشق ايدى نوش ايتدى حسن ليليدن	زهى شراب مصفى زهى پياله پاك
جمال وعشق خدادن بولور بو موجودات	الهى أنت الهى ولا اله سواك
جهان مظاهر صنع صفات مولادر	بو سير ذوقن ايدر جان عارف چالاك
وليك مظهر انسانكه خاص مظهر اودر	قياس اولنمزا كا غير مظهر ايت حاشاك
فلك ملكده يوغ انسان مثالى بر جوهر	هزار بار ارادم انى بولمشم دراك
كمال علت غائيه نوع انساندر	دليل حق ايدرسك طلب اوقى لولاك

(نوع ثامن) عالم انسانك عالم آخرته وجوه ايله مشابهت ومشاركتن بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل
عرفان ديمشلردركه رموز انبيا عليهم السلامك بر مناسبتى يعنى عالم انسانك عالم بقايه بر مشابهتى بودركه
مبدأ دخول عالم بقا اولان موته مثال عالم انساندر هضم اول غدادر وفناى بدنه مثال هضم ثانيدر وايكنجى
نشوه يه مثال هضم ثالثدركه دم خاص وجود بولور وحشر اجساده مثال هضم رابعدركه منى حاصل اولور
ومحشره مثال صلب بدردركه منى انده جمع اولور وحساب وكتاب وميزانه مثال جوهر نطفه ده حاصل اولان
تأثيرات اوضاع فلكدر وصراطه مثال طريق مثانهٔ بدردر وجهنمه مثال درون بطن دركه وكوثره مثال
نطفهٔ مادردر وجنته مثال رحمدركه انده انواع نعمت اولان حواس وقوا ايله حيات جان بولور ولقاى مولايه
مثال اندن متولد اولقدركه حسن وجمال انسانى كوروب ديدار يار ه حيران اولور وبر مشابهتى هم بودركه
موته مثال نومدر وشيطانه مثال واهمه در وبرزخه مثال رؤيادر وملككه مثال واقعه در ولحده مثال
درون سينه در ومنكر نكيره مثال تدبير واختياردر وظلمت قبره مثال حقدن غفلتدر وعذاب قبره مثال نفسى
جهالتدر ونور قبره مثال حضور دلدر ونعمت قبره مثال معرفت نفسدر واسرافيله مثال عشق الهيدر
وصوره مثال حلق انساندر ومحشره مثال حس مشتركدر ودفتر اعماله مثال قوت حافظه در وميزانه مثال عقل

نظر ایدر وصراطه مثال قوت متفکره در وجهنمه مثال معین طبیعتدر وزبانیلره مثال اخلاق ذمیمه در وعذاب الیمه مثال شرك وهوا در وشغل ماسوا در واعتراض وشکوا در زیرا که هب ایدوب ایلین برمولا در وحوض کوثره مثال شراب محبتدر وجنت اعلایه مثال قلب عارفدر وحور وغلمانه مثال اخلاق حمیده در وانهار اربعه یه مثال آب علم وشیر حلم وعسل رضا وخمر عشقدر ونعیم خلده مثال کثرتده وحدت بو لمقدر که خلوت در انجمن در (بیت) نعیم خلد حلالست برکسی صائب ٭ که دست واب به نعیم جهان نیالاید ٭ ولقای مولا یه مثال فقر حقیقی یی بولوب فانی اولمقدر وسدره یه مثال رأس ووجه انساندر وشجرهٔ طوبا یه مثال شعر رأس نسواندر وطوبای زیبایه مثال دخی اعضاء بدن موزوندر زیرا که یدین ورجلین واصابعی اغصان طوبی کبی سرنکوندر ولوح محفوظه مثال قوت حافظه در وقلم اعلایه مثال قوت خیالدر وکرسیٔ وسیعه مثال جمیع دماغدر وانده اولان ویرده وکوکده بولنان ملائکه یه مثال حواس وقوای بدندر وعرش عظیمه مثال سر انسان کاملدر واول حقه وامسلادر (بیت) تخت دل معمور شد پاك از هوا ٭ بروی الرحمن علی العرش استوی ٭ وحق تعالینك مثالی اولمز که روح انسانی مثالی اوله تکیم قرآنده (لیس کمثله شیء) بیورمشدر ولله المثل الاعلی یی طبورمشدر

(نظم)

ای کوکل سنده در اول قاف قناعت سنده	سنده در عقل وادب نطق بلاغت سنده
سنده در عشق ایله جان حسن ملاحت سنده	سنده در بخت علا مجم سعادت سنده
سنده در علم لدن رمز بشارت سنده	سنده در سر خدا بار امانت سنده
سنده در کنج نهان عین کرامت سنده	سنده در کان کرم ذات هدایت سنده
سنده در بحر ازل سکر وفراغت سنده	وارایکن طانی اوزولك بو نجه فراست سنده
سنده در نور خدا لطف وعنایت سنده	حاصلی سنده در اول غایت غایت سنده
سنده در دورلی هنر دورلی مهارت سنده	سنده در ضبط ایله ربط امره اطاعت سنده
سنده در خلق جهان جمله عمارت سنده	سنده در بحر ایله بر جمله ولایت سنده
بو جهان وارلغی خوش بولدی نهایت سنده	وارلغك عشقه دکش ایله فراغت سنده
سنده در دوزخ سوزان دخی جنت سنده	سنده در ایکی جهان ملکی تمامت سنده
غافل اولمه کوزك آچ عالم کبری سنسن	سدره ولوح وقلم عرش معلی سنسن

(فصل ثانی) انسان کندی وجودندن خالقك وجودنی وکندی صفاتندن صانعنك صفاتنی وکندی بدنی عالمنده بولنان تصرفلرندن رب العالمین حضرتلرینك بیوك عالمده اولان تصرفاتنی وکندی نفسی تنزهندن حق تعالینك تنزیه ذاتنی فهم وادراك تمثیل وتشبیهاتنی وانسان کاملك علاماتنی التی نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) انسان کندی وجودندن خالقنك وجودنی ادراك طریقنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله ونکه اهل عرفان دیمشلردر که انسان کندی وجودنه دقت نظرله خالقنك وجودنی بیلوب عارف بالله اولور زیرا که برکسه تفکر قیلسه که بو وجودندن خبرو اثر یوغ ایکن حالا کندی وجودینی کوروب بیلسه وکندی خلقتنه دقتله ناظر اولسه اول تیقن ایدر که بوندن مقدم ایکی قطره ماء منی ایدی نه لحمی وار ایدی ونه شحمی نه عظمی وار ایدی ونه عرقی نه قانی وار ایدی ونه جانی نه عقلی وار ایدی ونه اذعانی انجق صنع الهی برله صکره دن عجائب ظاهره وغرائب باطنه وجوده کلوب نیجه اعضاء هنر واخلاق دلپسند ایله مزین وبهرمند اولمشدر چونکه انسان بو مذکوراتی ادراك ایدر محقق بیلور که بر خالق واردر که جمیع ذرات جهانه متصرف وجمله ده مؤثر وفاعلدر وجمیع اشیانك ظاهر وباطنی بیلکده محیط وشاملدر وهر جسمك هر عضونده وهر جزونده وهر دمنده قدرتی وحکمتی ورحمتی ساری وجاری کاملدر وانسان هر نه قدر کندی بدنی خلقتنك تکمیلنه واعضاسی منافعنك تفصیلنه دقتله نظر ایدرسه خالقنك معرفتی وصانعنه محبتی اول قدر ازدیاد بولور وبیلور که وجود انسانده موجود در معهود ومعدود اولان اعضا وحواس وقوتلر وعلوم وفنون وصنعتلر بالجمله حضرت صانع حکیمك ورؤف رحیمك بو نوع انسانه محض لطفندن وعین عنایتندندر وعموم رأفتندندر

وکمال رحمتندندر تکیم کلام قدیمنده (ان الله بالناس لرؤف رحیم) بیورمشدر ٭ وحضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم ان الله ارأف بعبده واشفق علیه من الوالدة البرة بولدها الرضیع بیوروب حق تعالینك رب العالمین وارحم الراحمین اولدیغن طبورمشدر پس وجه معهود اوزره معرفت وجود معرفت حق ودود حضرتلرینه مفتاح ومرآت اولمغه قابلدر ٭ اللهم ارزقنا معرفة وجودنا من عین جودك بشهود قربك یا ودود

وجود جود الهی حیاتبخش کریم ٭ نفس عطیهٔ رحمت کلام فضل قدیم
بدن بنای خدا روح نفخهٔ تکریم ٭ قوی ودیعهٔ قدرت حواس صنع حکیم
بو کارخانه ده بیلسم نیم بنم نم وار

بو کارخانه ده بر بشقه کاروبارم یوق ٭ نه وارسه جمله آنکدر براوزکه وارم یوق
جهانه کلمه ده کتمکده اختیارم یوق ٭ بنم نیم دیه جکك الده بر مدارم یوق
بو کارخانه ده بیلسم نیم بنم نم وار

عدمدن ایتدی بنی قدرتی بر آورده ٭ غدامی ایلدی آماده رحم مادرده
نوال ظاهر وباطنله ایتدی برورده ٭ بنمله چکدی ظهور جمالنه پرده
بو کارخانه ده بیلسم نیم بنم نم وار

(نوع ثانی) صفات روح انسانك صفات حضرت رحمانه من وجه مشابهتندن وحدت ذات پاکنی ادراك طریقنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله ونکه اهل عرفان دیمشلردر که اعضاء بدن انسان اجزای عالم اجسامه من وجه مشابه اولدیغی کبی صفات روح انسان دخی صفات ثبوتیهٔ رحمانه واسماء حسناسنه بر جزو مشابه بولنمشدر تکیم حضرت رب العالمین حی وعلیم وسمیع وبصیر ومتکلم وقادر ومرید ومتصرفدر کذلك روح انسان حیات وعلم وسمع وبصر وکلام وقدرت وارادت وتصرف صفاتیله متصفدر لکن روح انسان صفاتنده محتاج آلات اعضادر وصفات مولا ایسه آلات اشیایه محتاج اولمقدن مبرادر وتکیم حق تعالی رحمن ورحیمدر که اسماء حسناسیله متصف رشید وصبوردر کذلك روح انسان اسماء حسنا ایله متصف اوله بیلور لکن آلات اعضایه محتاج اولور وتکیم مراد الله اولدقجه فلکلر حرکت قیلمز وکواکب تأثیر ایدوب عناصر ممتزج اولمز ومو الیدمن کسب وجود بولمز وبو نجه حکمتلر ظهوره کلمز کذلك روح انسانك مرادی اولمدقجه لسان سو یلمز وقولاق دکلمز وکوز نظرا یتمز وال طوتمز واياق کتمز واعضا کالنه یتمز پس روح انسانك بدننده متصرف اولمسی حق تعالینك عالمده متصرف اولمسی مثالیدر وتکیم بقای عالم حق تعالی ایله قائمدر کذلك بدن انسان روح ایله قائمدر وتکیم اجزاء عالمه نظرله افلاك وعناصر وموالیدك اشکال واحوال والواندن کثرت بی نهایه کورینور حال بوکیم وحدانیت ذات پاکه اعتبار ایله جملهسی بر حکیمك تحت قدرت وحکم تصرفنده مظاهر افعال وصفات اسمادر کذلك اجزای جسمه نظر اولنسه عظام واعصاب وعروق وانلرك اشکال واحوال وافعالندن وافر کثرت کورینور حال بوکیم جملهسی بر روح پاکك تحت حکمنده اعضا وحواس وقوادر پس بو صورتده معنی هویدا ادراك ره هدایت حق ایرشوب بو معنایه واقف اولورسك کثرت صفات ایچنده وحدت ذاتی بولورسن وحضرت ابراهیم علیه السلام کبی ملکوت سموات وارضی داخی بصیرتله کورورسن زیرا که معرفت نفس ومعرفت رب انجق عالم دلده حاصلدر ومعرفت نفسه ایرن معرفت حقه واصلدر تکیم (من عرف نفسه فقد عرف ربه) رمزی بو معنایه شاملدر زیرا که روح انسان بر مرآت مجلادر که انکله کوکل محل تجلا دراکرسن کدورت بدندن کچوب صفای قلبی بولورسن نور عشق ایله طولوب عالم وحدته کاورسن وآشنای حق اولوب انکله قالورسن

(نظم)

وحدت عشق طلب قیل ماومندن ایت فرار	برعدد در کیم مراتبدن اولورده صد هزار
بحر عشق ایچره قرار اوحدر یك رنك لیك	بولدی بو تنلر ظروفندن بو کثرت اعتبار
ظرف ناخوشدن اولور تلخ آب شیرین روان	کر خوش اولمقدر مراد اول آشنای جویبار
قندر دندر دانهٔ انکور ونارك کثرتی	عصر اولنسه جمله بر در شیرهٔ انکور ونار

اوراق استرسڭ كوكالرده سروروكوزده نور
اشناى عشق اولورسن دولت سرمدسنڭ
عشقله فانى اولورسن عارف اكاهسن
يارغارلڭسنده درهرنه ديلرسن سن اول
سن سكا كلسن سنى بيل كيمسڭ اى حق نه سن

جسم خاكى قوى همان قيل عشق پاكى اختيار
نقدآلورسن هرمرادڭ سنده قالماز انتظار
فارغ وآزاد اولورسن قالماز اصلا اعتذار
آج الڭ طوت دامنڭ قيل كنديكى بوس وكنار
صايه جسمڭ كيم كوكلدر غار يار ويار غار

(نوع ثالث) انسان كندى بدنى مملكتنده بولنان تصرفاتندن حق تعالينڭ ملك عالمده اولان تصرفاتنى ادراك ايتمنڭ طريقن بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل عرفان ديمشلردركه حق تعالينڭ ملك عالمده اولان سلطنت وحكومتنى وجميع اشيايه بولنان تأثيراتنى وذرات عالمى تربيه ايله تصرفاتنى انسان كندى بدننده اولان سلطنت وحكم وتصرف وحركات وافعالى قياسيله بيلمك ممكندركه حق تعالينڭ امرينه ذرات جهان نه جهتدن امتثال ايدرلر زيرا كه روحڭ بدنده نه كيفيتله متصرف اولديغن بلمينجه كه كندنده در خداى عالمڭ جميع جهانده نه كيفيتله متصرف اولديغن ادراك ايتمك نيجه ممكن اولور (اعرف نفسك يا انسان لتعرفنى) بيورديغى بومضمون ايچوندر مثلا سن بركاغد اوزرينه (بسم الله) يازمق مراد ايلدكده ابتدا روحڭ قلبكده انى يازمغه ميل وارادتى حاصل اولور بعده روح حيوانى واسطه سيله اول ميل وارادت دماغه واصل اولوب انده بولنان قوت حافظه ده صورت بسم الله ظاهر اولور بعده برعصب ابيض ايله اول صورت حافظه دن رؤس اصابعه نازل اولور بعده اصابع ارادت قلب ايله واعانت حواس وواسطهٔ قلم وحبر ايله كاغد اوزرنده بسم الله يازركذلك حق تعالينڭ ارادهٔ عليه سى برنسنه ظهورينه تعلق ايلسه ابتدا اول ارادتڭ اثرى عرشده حاصل اولور بعده عقل اول واسطه سيله اول ارادت كرسى يه واصل اولوب انده اولان لوح محفوظده ظاهر اولور بعده عقل عاشر اولان روح القدس انى افلاكدن عناصره انزال ايدر بعده حركت افلاك وشعاع كواكب واسطه سيله امهات طبايع اولان حرارت ورطوبت وبرودت ويبوستدن اول مراد اولنان نسنه وجوده كاوركه مواليد ثلاثه دندر وكائنات جومادندر ويا انلره طارى اولان اشكال واحوال وافعالدندر وتكيم كاغد محل كتابت اولوب اشكال حروفى حفظ ايتمشدر كذلك امهات طبايع قابل اشكال غيبيه اولوب ظهور ايدن اشكالى حفظ ايدر اولمشدر وحق تعالى ابداعرشه منسوب اولان معانى يى طريق مذكور ايله عالم اسفله انزال ايدوب انواع تركيب ايله اجسام ايلديكندن كائنات جو ايله مواليد ثلاثه بونجه اشكال الله صورتپذير اولمشدر پس مثالمزده روح انسانڭ مرادى داعيه سنڭ كوكلده حصولى حق تعالينڭ ارادهٔ عليه سى اثرينڭ عرشده ظهورى مقامنده در وبدن انسانده روح حيوانى جهانده عقل اول مثابه سنده در وقوت حافظه لوح محفوظڭ يرنده در وعصب ابيض عقل عاشر حكمنده در واصابع بدعناصر سفليه شكلنده در وحواس وقوى افلاك ونجوم امثاليدر وآلات كتابت امهات طبايع اشباهيدر وخطوط مكتوبه كائنات جو ومواليد ثلاثه نظائريدركه بو مثالده بسم الله در چونكه انسانڭ قلبى جميع بدننده متصرف اولوب اعضاسى بالجمله قلبنه مغلوب ومطيع اولمشدرانڭ ايچون عوام انسانى كندى قلبنده ساكن بيلمشدركه كذلك عرش عظيم ارادت ملك قديم ايله جمله عالمده متصرف اولوب جميع اجزاى عالم عرش اعظمه مغلوب ومطيع اولديغندن نيجه لر مالك الملكى حاشا عرشده ساكن اولمش زعمنه ذاهب اولمشدر پس (ان الله خلق آدم على صورته لعرفه) رمزى بوندن مفهوم اولور زيرا كه سلطانى بنه سلطان بيلور وقدر سلطانى غير سلطان نه بيلور اكر حق تعالى سنى بو بدن مملكتنده پادشاه ايتمسه ايدى وامور سلطنتى سكا تفويض اتمسيدى وسكا مونهٔ عالم اولاق ايچون بو نسخه يى بخش ايتمسه ايدى سن اول سلطان جهانى نيجه عارف اوله بيلوردڭ پس اول قديم لايزاله يوز بيڭ حمد وثنا اولسون واول كريم بى زواله يوز بيڭ شكر وسپاس اولسونكه بو بدن مملكتنى سكا مسخر ايدوب سنى كندى عالمكده سلطان ايتمشدر وقلبكى عرش ودماغكى كرسى وخزانهٔ حافظه كى لوح محفوظ ايلمشدر وجميع اعصاب وعروق ومعدن حواس وقوى بولنان دماغكى افلاك ونجوم ايلمشدر واعضا وجوارحكى عناصر وكيفيات ايدوب جمله يى سكا مطيع

ومنقاد ايلمشدر وجميع مخلوقاتندن سنى أحسن واكمل واكرم وأفضل ايدوب جمله كائنات اوزرينه غالب وعالى ايلمشدر ومسجود ملك ومخدوم فلك ايدوب انجق كندويه ساجد وعابد اولمشدر وسكا بوتقريب ايله كندى معرفتن احسان ايدوب انس محبتن انعام واحسان ايلمشدر پس همان سن كندى قلبكدن ومملكتكدن وسلطنتكدن غفلت ايتميه سن تا كيم كندى خالقكدن وصانعكدن وربكدن غافل اولوب ايراغه كتميه سن اكر بوشهوده واصل اولورسن جميع أشيايى كوركك وفائق كوروب جمله أمورى برى برينه مناسب وموافق ولايق بولورسن ونار معارضه دن بعيد اولوب نعيم تسليم ورضاده مقيم وسعيد اولورسن زيرا كه جميع موجودات اول صانع حكيمڭ ايجاد وصنعتيدر ونقش يد قدرتيدر پس بونقوش جهانه بدسوز بلوب تعيب ايدن كمسنه نقاشى بكنموب غيبتن ايتمش اولور وانڭ عقل قاصرى هرنسنه ده برنفع ظاهرى وهرشرده برخير حاضرى وهر ايشده نيجه حكمت قادرى ادراك ايتديككندن چون وچرا زهرن ايچوب كندويى اعتراض اتشنه آتمش اولور بوخسه هرنسنه يرنده مناسب وضع اولنوب وهر ايش موافق وصاحبنه لايق بولنمشدر زيرا كه هر ظلمده برعدل وهر شرده برخير بيلنمشدر تكيم (الخير فيما وقع وليس فى الامكان أبدع مما كان) دينلمشدر وخبرده (ما من شر جزئى الا ويتضمن خيرا كليا) كلمشدر وقرآنده (ان الله بالناس لرؤف رحيم) بيورلمشدر (بيت) هرچيز كه هست انچنان مى بايد ٭ ان چيز كه انچنان نمى بايد نيست (بيت) هر ايشى حقدن بيلور خلقى اونوتمش حقشناس ٭ اول كورركيم خيره شروعدله ظلم اولمش لباس (نظم) حق حقدن غافل اولمه حاضر اول ٭ هر ايشكده حكمتينه ناظر اول ٭ جزو شر ضمننده خير كلى بول ٭ پس قضاسينه رضاده ماهر اول (نوع رابع) انسان كندى نفسى تنزيهندن حق تعالى يى تنزيهنڭ ادراكى طريقن بيلديرر (أى عزيز) معلوم اولسونكه اهل عرفان ديمشلردركه انسان كندى نفسنڭ تنزيهى مثالندن حق تعالينڭ تنزيهن ادراك ايتمك ممكندر تكيم روح انسانى كوكلدن يوركه وبوركدن جميع اعضايه متصرفدر حال بوكيم اوبرامر ربانيدركه انڭ حقيقتى خيال ووهمه كلمكدن منزهدر ومقداركيتدن مقدسدر وقبول قسمتدن مبرادر واشكال والواندن معرادر حق تعالى هم خاطره كلاندن اوهامدن منزهدر وخيالده اولان اشكالدن مقدسدر وزمان ومكاندن مبرادر لكن تصرفاتى زماندن عارى وتجلياتى مكاندن خالى دكلدر وتكيم وجود انسانده بولنان وداد ومحبت وراحت ومحنت وطعم ولذت وغم وسرور وذوق وحضور وصفا وكدر وسمع وبصر وشم وصدا وساير حواس وقوى كبى صفات روحڭ وجودى مقرردر لكن حقيقت وكيفيتلرى منه ورددكلدر حق تعالينڭ دخى جميع صفات واسماء وافعالى عالمده ظهور ايدوب جميع أشيا مظاهر افعال وصفات واسما اولمشدر لكن كيفيت افعال وماهيت صفات وحقيقت اسماى خدا متصور ومفهوم بشر دكلدر وتكيم ادراك بصر سماع صدادن حظ بولمز وادراك شم ذوق اطعمه دن لذت المز كذلك حواس ظاهره نڭ مدركات عقلده نصيبلرى اولماز وعقل دخى كوكل احوالنى بيلمز زيرا كه أمر الهى اولان روح انسانڭ تنزلى كوكلدركه انڭ حقيقتى بيلمكدن بريدر وصفه كلمز پس تكيم روح انسان جمله بدنده متصرفدر وكيفيتى مفهوم بشر دكلدر حضرت رب العالمين دخى جمله عالمده جميع أشيايه متصرفدر وهيئت وماهيتى متصور دكلدر وتكيم روحڭ توجه وتعلقى جميع اعضايه سارى وحكمى جمله بدنده جارى وبدن كليتيله انڭ خدمتكاريدر لكن بدن قابل قسمتدر وروح ايسه قسمتدن برى وعاريدر وحق تعالينڭ نورى دخى جميع اشيايه ملازمدر وجمله ذرات جهان انڭ قدرتيله قائمدر وهر نسنه انڭ ذكر وتسبيحيله هائمدر وجميع مخلوقاتى اكا عابد وخادمدر وبالجمله هر انده اندن يكامائل وعازمدر وانڭ لطف وكرمى جمله يه دائمدر لكن ينه برمكانه مضاف وبرنسنه يه قياس وبرجهته نسبت اولنمز تنزيهى لازمدر وباب تنزيهه مولافتح اولمز تا سر نفس انسانيه كشف اولمدقجه حال بوكيم اول سرڭ كشفنه اذن شرعى يوقدر انكچون روح انسانى بدندن تجريد وتنزيه ايدندن درون بدنده بدندن عدا ايدن چوقدر لكن حكماى موحدين ادلهٔ عقليه ايله روح انسانى غير بدن بولوب تنزيهنه ذاهب اولمشلردر يا من نصب رايات ايات قدرته ٭ على كواهل هيا كل الممكنات واودع اسرار آثار حكمته ٭ فى قوابل شوا كل الكائنات ٭ يا نور النور ويا خفيا من فرط الظهور ٭ انت نور كل شئ ٭ وبك ظهور كل فئ ٭ افض علينا انوار معرفتك وخلصنا عن ظلمات الهوى بشروق سنا محبتك ونجنا عن الانهماك فى مهاوى عالم الزور وارفعنا بحبل

(نظم)

حق دیدی نور سموات وزمین	ذاتنی وصف ایتدی رب العالمین
اهل حق جاننده بولنشدر عیان	نور حق عالمه بیچون قرین
حقی بی سمع وبی بصر دیدی	بولدیغیچون نوربنی بوماء وطین
اهل حال ایتمزدی وجدندن سماع	اولمسه راز معیت مستبین
نور پاکی بولمسیدی آب وخاك	اولمزایدی صورت معنی مبین
نور لاشرقی ولاغربی بولان	اهل دل مشکات نور اولمش یقین
وارلغك محو ایلیوب بولسك فنا	ظاهر اولورسن خیر الوارثین
وحدتی کثرتده بولمش اهل حق	آمنین وسالمین وغانمین
حقه تفویض ایله حق سن سنی	فاعل مختاری بول نعم المعین

(نوع خامس) تنزیه روح انسانی وفنای جسم وبقای جانی واکا متعلق اولانی حکیمانه بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت دیمشلردرکه نفس انسانیه بدندن مجرددر زیرا که سن کندی ذاتکدن ابدا غافل اولمزسن نوم واغما حالاتنده بیله ذهول ایتمزسن واجزاء بدنکدن برجزؤ بوقدر الا که انی سن بعض وقتده اونودرسن حال بوکیم کل ادراك اولنمز الا که جمیع اجزاسیله ادراك اولنور پس اگر سن بو بدن ویا اجزاسندن برجزؤ اولسه ایدك کندی ذاتکی نسیان ایله انی شعورك مستمر اولمزدی پس امدی سن بو بدندن واجزاسندن مجردسن حال بوکیم حرارت عزیزیه نك رطوبت بدنیه ده تصرفی سبیله بدنك ابدا تحلل وسیلان ایتمکده در وقتاکه قوت غاذیه غذای مستحیلی اعضایه کتورر اگر غذادن حاصل اولان اجزاء جدیده وارد اولمدقده بدنکدن اجزاء عتیقه تحلل ایتمش اولسه ایدی بدنك بوندن چوق عظیم اولوردی چونکه اجزاء غذا بدل ما یتحلل اولشدر انکیچون بدنك حدندن زیاده عظیم اولمیوب بو شکل اوزره قالمشدر واگر سن بو بدن ویا اجزاسندن برجزء اولسه ایدك هرحینده انانیتك متبدل اولوب سندن مدرك اولان جوهر بویله دائم قالمزدی پس سن بدنسز واجزاسزسن وسن نتیجه عین بدن عدا اولنورسنکه انك تحللندن خبرك اولمز حال بوکیم سن کندی ذاتکدن هرکز غافل دکلسن پس سن بو اشیانك ماوراسیسن تسکیم حضرت واجب الوجود ابدا ممکناتك جمله سندن مجرد ومنزهدر کذلك عقول عشره ونفوس تسعهٔ فلکیه نه جسمدرونه جسمانیه درو انلر بو عالمه نه داخلدرونه خارجدرونه متصلدر ونه منفصلدر زیرا که دخول وخروج واتصال وانفصال عوارض اجسامدندرکه جسم اولمیان انلردن مجرددر پس نفس ناطقه برجوهردرکه اکا اشارت حسیه واقع اولمق متصور دکلدر زیرا که بو نفس ناطقه اول نفس کلدرکه عقل کلك ظاهرندن حاصلدر وانك تکثفی نوریدرکه نفس اکا مثال فرع وظلدر وفیض واجب الوجود اندن بوکا واصلدر وبونك شانندندرکه کندی ذاتنی ادراك واشیایی کلی وتقدیر ایدر وجسمی حفظ ایچون امورینی تدبیر ایدر پس بو ماهیت قدسیه نك جسم اولمسی نیجه توهم اولنورکه وارادتی اثناسنده طربندن قریب اولورکه جسمی ترك ایدوب کندی عالمنه توجه ایده حتی دینلمشدرکه (النفس الناطقة قائمة لا فی أین هی نور من انوار الله من الله مشرقها والی الله مغربها) ومع هذا مادامکه نفس انسان بو جسدله مستور ومؤلفدر اول بو شرع شریف ایله مأمور ومکلفدر واحکام اجسام ایله مجبور وملحقدر پس الواث بدنیه دن طاهر وانانیت نفسیه دن طاهر اولان نفوس زکیه اسرار الهیه اولدیغندن اکا اولوب عارف بالله اولور ومقعد صدقه یولوب واصلدر که اولور اما بو صورت نوعیه مرئی تربیه ایدوب انوار حسن وان ایله جمیل ایدن ونفوسمزی ابدا نمزه افاضه ایدوب کمالات علمیه وعملیه ایله تکمیل ایدن عقل کادرکه مبدأ ومعادمز وواجب الوجوده واسطه مز اودر ولسان شرع ایله انك اسمی روح محمدیدر واول بابای عالمك بزی تربیه وتکمیلی واسطهٔ عقل فعال الله درکه اول عقل عاشردر واهل شرع ارمسنده روح القدس ایله نام ونشانی ظاهردر وبدنك بطلانیله نفس انسان باطل اولمز زیرا که اول ذات محل دکلدرکه انك ضدی یا مزاحمی اوله ومبدأ اولی عقل کل اولدیغندن اول دخی حی دائمدر که هرکز فنا بولمز حق وجدانی صحیح اولان کسه بونی کندنده ادراك ایدرکه اعضای بدنی

برر

بر بر منعدم اوله رق جمیع اجزاسی منعدم اولسه کندی نفسی قطعا منعدم اولمز وقوای بدنیه سی منحط ومنتفی اولدیغندن نفس ناطقه نك قوت نظریه سی اشراق کماله ایروب زوال بولمز زیرا که نور مجردك حقیقتنه عدم کلمز پس نفس انسان أصلا عدمی قبول قیلمز انجق نقصان اوزره بولنان مراتب مختلفه سی أبدا اشنه عدم کلوب برحالده قالمز وقتا که بربدن خاص حادث اولوب مزاج خاصیله نفس کلك مراتب تنزلاتندن برمرتبه سیله منور اولمغه مستعد ولایق اولور اول دمده نفس کلك اول مراتبندن برمرتبه سی طریق استقلال ایله اول بدنه تعلق ایدر وبو نفس کل اولان نورك بو مراتب تنزلاتی بولنان خصوصیاتی کندویه نسبتله جسم بسیطه عارض اولان اشکال مختلفه نك واسطه سیله اول جسم بسیط ایچون فرض اولنان حصه لر منزله سنده در پس اول بدن مخصوص فاسد اولدقده نفس کلك اول خصوصیهٔ نقصانیه سی منعدم اولمز واگر اول هیئتلر باقی اولسه ایدی نفس کلك بو انانیتلری قالمزدی وضیاء شمس مثالی صرافت اصلیه سنه عودت ایدوب انفس اولمزدی چونکه نفس ایله بدن بیننده بولنان علاقه انجق علاقهٔ عرضیهٔ شوقیه در پس اول علاقه نك بطلانیله بو جوهر مجردك بطلانی لازم کلمز واما حواس وقوانك هر برینك لذتی انجق کندی کمالی حسبیله در واول کمالی ادراکی قدر اولور وهربری الملری بینه اول کمالك انتفاسی حسبیله واول انتفائی ادراکی قدر بولوب متألم اولور چونکه هر قونك کمالی کندی لایقنی بولمقدر ونقصانی لایقندن محروم اولمقدر پس نفس ناطقه نك کمالی قوای بدنیه دن تبری قیلمقدر ومبدأ ومعادی معرفتیله منتقش اولمقدر وکندی حقیقتنی بیلوب حق تعالی یی بولمقدر ونقصانی بو معارفدن خالی قالمقدر وذوق ولذتی نور معرفتیله طولمقدر وحزن والمی ظلمت جهل وغفلته طالمقدر لکن مادامکه نفس انسانیه بو امور جسمانیه ایله مشتغلدر اول بو رذائل نفسانیه ایله متألم اولمیوب فضائل روحانیه ایله ملتذ دکلدر زیرا که اول طبیعت بدنله سکران وکندی کندندن ذاهلدر پس وقتا که نفس ناطقه بدنندن مفارقتیله سکرندن افاقت بولور اگر نفوس زکیه دن ایسه کمال علمیه سی وجمال خلقیه سی حسبنجه انوار واجب الوجودی مشاهده ایدوب کوزلر کورمدیکی وقولقلر ایشتمدیکی وقلبه خطور ایتمدیکی نعمتلری ولذتلری بولور وانوار مجرده ایله الفت قیلوب مبدأنه واصل اولوب هرمرادی حاصل اولور واول دولت ابدیه ایله بعث وحشر اولوب واول سعادت سرمدیه ده قالور ومبدأ ایله قالمیوب اخیار ناسه نوعا تعلق ایدوب انلره خیر وسداد اوزرینه معاونت ایدرسه بزدن یك اولان جن زمره سندن اولور واگر نفوس خبیثه دن ایسه بدندن حین مفارقتده ظلمت جهلیه سی وخلق بهیمه سی حسبنجه هیئت ردیه ایله عذاب الیمی بولور وبو عالم حسدن منقطع اولدقده عالم قدسه واصل اولمیوب ظلمت برزخده قالوب وانده خوف وندامتله ویأس وغمله الی یوم القیامه متألم اولور واشرار ناسه نوعا تعلق ایدوب انلره شر وفساد اوزرینه معاونت ایدرسه جمله دن شرلی اولان شیاطین زمره سندن اولور وجمله نفوس ناطقه جواهر ملکوتیه ایکن بو قوای بدنیه ومشاغل دنیه انلری کندی عالمندن المشدر وبو عالم سفلی یه جذب ایدوب بو ظلمتلره صالمشدر اگر نفس ناطقه اخلاق فاضلهٔ رحمانیه ایله متصف اولوب معارف مختصهٔ حقانیه ایله قوت بولورسه وتدریج ایله تقلیل طعام وتقلیل منام ایدوب تسلط قوای بدنیه دن خلاص بولوب غضب وشهوته غالب اولورسه اول زمان کندی عالمنی ارزو قیلوب مبدأ ومعادینه مقابل کلور ونوم ویقظه حالنده اکا متوجه اولوب اندن معارف خفیه اولوب امور ماضیه وآتیه اولان مغیبات کونه یی بیلور زیرا که بو نفس اول عقلك اینه سی اولوب نقوش معارفی الوب اهل کشف اولور واویله اولورکه نفس ناطقه مبدأندن برامری الوب قوت متخیله انی کندی یه مناسب صورته مشابه قیلوب اول صورت بعینه اندن حس مشترکه کلور اندن معدن تخیله صور مختلفه منعکس اولور پس نفس ناطقه انده حسن ولطف وعظمتده صور عجیبه واشکال غریبه مشاهده ایدوب انلرله تکلم ایدر یاخود کسه یی کورمیوب انجق کلمات منظومه واصواتی حسنه ایله نغمات موزونه استماع ایدر اگر امور مذکوره نوم اثناسنده ظهور ایدرسه رؤیای صادقه درواگر بین النوم والیقظه واقع اولورسه واقعه درواگر نفس اثنای نومده مبدأنه مقابل اولمیوب بو حالاتی وسایط کورورسه اضغاث احلامدرکه تخیلات واوهامدروبی اشتباه انوار ملکوت واعانهٔ ملهم وفیض ایچون مانعسز نازلدر وشعاع قدس انفس مستعده ومتجرده اوزرینه منبسط وواصلدر وفتح باب الله امیله

فرع باب ایدنلره حاصلدر پس بو لذات جهان روحانیه یی انکار ایدوب خیالات فاسده ظن ایدن بی بصیرت
لذت جماعی انکار ایدن عنینه مشابه اولمش اولور و بهائمی ملائکه اوزرینه ترجیح ایدوب ابلری بولمش اولور
ربنا آمنا بك و بصفات کمالك علی ما یلیق بعظمة ذاتك و اقررنا برسالاتك و عاینا ان ملکوتك مراتب متفاوتة
فی شهود انوارك لمعاد النفوس بعد تجردها عن الابدان وان لك عبادا امنا أهلین یتوسلون بالکمالات العلمیة
والخلقیة الی مشاهدات الانوار مع انهم قد یجبرون النور للظلمات البدنیة واللذات الطبیعیة المعتدلة الشرعیة
لیتوسلوا بتلك الظلمات الی النور فیصلون بحرکات الجانبین قرة اعین العقلاء الکاملین یا قیوم ابدنا بالنور
وثبتنا علی النور واحشرنا الی النور

(رباعی)

آنها که بر آسمان صحبت ماهند — بر تخته شطرنج ملامت شاهند
وانانکه زسر این سخن آکاهند — کراه خلایقند ووجود براهند

(نظم) قالبکده نفس ناطقه یی بیل لب لباب — ویرانه ایچره کنج مثال ایتمش احتجاب
سرچشمۀ وجودك اودر کندلك انی بیل — زیرا بوبنلك اندن اولور لمعۀ سراب
بحر حیات جمله در اول نفس ناطقه — انسان حقیقی اکا ایلر خوش انتساب
فعلی کمال حکمت وقول صواب صرف — حی وفای دائم وحسنی حیات ناب
بو جسم وجان وعقل ودل وحس قشوریدر — سن لبه وار میانده قشور اولسون حجاب
معراج وصل ناطقه یی دلده قیل طلب — بو خسه مثال دیو بقار جسمی هر شهاب
ای حق حق بیلدی او کیم بیلدی نفسنی — قالمز او جانده زحمت تقلید شیخ وشاب

(نوع سادس) عالمك لب لبابی انسان کامل اولدیغی و کمال عبودیتله متصف اولوب مقام رضایی بولدیغی
وبی مراد اولغله هر مرادن الدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل عرفان دیمشلردر کرات افلاك
تسعه وعناصر ثلاثه طبقات قشور وظروف امثالی بونقطۀ خاکی نواة ثمر کبی هر جهتدن محیط و مشتملدر
و بو اون ایکی رداب عالم اولان ترابك اون ایکی قات لباسیدر و تراب اسه قدر و قیمتله انلرك اعلاسی واولاسیدر
و تراب معدن و نباتك لباسیدر و نبات حیوانك لباسیدر و حیوان بدن انسانك لباسیدر و بدن انسان قلبك
لباسیدر وقلب انسان معرفت مولانك محلی و محبتنك اساسیدر پس لب لباب جهان عارف بالله اولان
انسان کاملدر و بو کاملك عظمت شانی بر کره تفکر ایله که اون بش قات خلعت کیوب تخت معرفت ولواء
شریعت وتاج محبتله سلطان اعظم اولمشدر زیرا که جمیع کائناتی کندیه خدم وحشم بولمشدر
وکندوسنده شریعت وطریقت وحقیقت کمال بولمشدر یعنی انك اقوالی کوزل و افعالی کوزل و اخلاقی
کوزل اولمشدر زیرا که اول کامل (الشریعة اقوالی والطریقة افعالی والحقیقة احوالی) حدیث شریفنه
تبعیت قیلمشدر پس هر کیمده که بو اوچ علامت حاصلدر اول مؤمن وعارف و کاملدر واکر ایکیسی بولنورسه
مؤمن وعارفدر واکر بری بولنورسه مؤمن وغافلدر واکر هیچ بری بولنمزسه جاهل و کاهلدر وجمله عالم شخص
واحد فرض اولنمشدر و بو انسان کامل انك قلب منوری بولنمشدر (بیت) نه فلکراست میسرنه ملك راحاصل
انچه در سر سویدای بنی آدم هست ٭ و بو انسان کامل بو علو قدر وعظمت شان ایله و بونجه حسن اخلاق وعلم
وعرفان ایله تحصیل مرام ایتمکه قادر اولمز و کندی مرادی اوزره بر کار ایشلمك الندن کلمز انکیچون کندی
مراداتن بالجمله ترك ایتمشدر و عالمده نامراد اولوب مراد حق ایله کتمشدر اکرچه بو کامل خلق و عرفان
جهتندن کامل و ماهردر لکن تحصیل مرامنده عاجز و قاصردر تنکیم انبیا علیهم السلام واولیای کرام وملوك
واقنیا نیجه بیك اشیا مراد ایتمشلردر وجوده کلمشدر و نیجه بیك امور مراد ایتمش ایکن وجود
بولوب اوزاری حاصل اولمشدر پس بو بیاندن عیان اولان بودرکه جمیع انسان اکر دانا واکر نادان واکر رعیت
واکر سلطاندر جمله سی تحصیل مرادنده عاجز و تدبیراموره حیراندر و بی مراد اولان راحت و شادان و مراد
ایدن سرکرداندر چونکه بو کامل بو سره واقف و بو حقیقتی عارفدر که هیچ بر کسنه کندی مرادی تحصیله
قادر اولمز مکر مشیتله اول تقدیر الله کیر حق پس ترك مراد وتدبیر ایدوب راه توکل وتفویضه کتمشدر

وتسلیم ورضا ایله معتاد اولوب هر خوف وحزندن فارغ وآزاد اولوب سعادت دارینه یتمشدر زیرا که حق
تعالی (وعسی أن تکرهوا شیئا وهو خیر لکم وعسی أن تحبوا شیئا وهو شر لکم والله یعلم وأنتم لا تعلمون)
بیورمشدر بو عواقب أمور خیر یا شر اولدیغی معلوم بشر اولمدیغن طیورمشدر چونکه بو کامل بو سری دخی
بیلمشدر و جمیع أمور جهانی مراد مولایه موافق و حکم و حکمتنه مطابق بولمشدر پس تقدیر عزیز حکیم
ایله دلشاد اولوب أحکامنه تسلیم وراضی وافعالنه مطیع و منقاد اولمشدر و جمعیت خاطر بولوب حاضر
حق اولوب حضوره کلمشدر و اصلا بر تدبیر و ترجیح و عزم و اختیاری قالمیوب بالجمله کتمشدر و جمیع طلب
ورجا ودعا و انتظاری میاندن رفع ایتمشدر و ترك مرادات ایله هر مراده یتمشدر و نفسندن میت اولوب حیات
عشق بولوب قالبندن ایچری کتمشدر زیرا که موتوا قبل ان تموتوا امرنی جان ایله طوتمشدر

(بیت) کاملی زنده صانمه اولمشدر — روحنه جسمی مرقد اولمشدر

(نظم) حقیقت سرنی پیرمغاندر کاشف ودانا — لهٔ فضل علی أهل النهی علما وعرفانا
سوزی رمز واشارتدر صارنور سن استشارتدر — کرا کارسن بشارتدر کل تدریس مولانا
حدیثی محض حکمتدر خوبی ایثار وشفقتدر — ایشی چون خلقه خدمتدر فصار الکل اخوانا
اوکیم عشق اهلی اولمشدر کوکلده دوستی بولمشدر — دم عشق ایله طولمشدر می زرناه احیانا
جو بولمش وجد وخوش حالی اونوتمش قیل وبوش قالی — مقدم بحث اودر تالی اقبد کان الذی کانا
ایرشمش جذب ربانی قیلوب معراج روحانی — سن اکا عین عشق انی یراه الناس انسانا
طرقده اولمش ای حق همان کندنده بول عشق — فکنا منه اعیانا وفینا صار اکوانا

(فصل ثالث) لازم المحافظه بولنان اعضاء مرکبۀ جانك ماهیات مواضع ومنافعن و صحت بدن انسانك حفظ
و حراستی ارکانن و بعض ادویه و اغذیۀ مفرده نك طبایع واحکامن و بعض اطعمه وقوا کهن فوائد وفضائلن
ووجود انسانی تحصین وتحسین ایدن بعض البسه نك اشکال والوانن اون بر نوع ایله بیان ایدر (نوع أول)
محافظه سی لازم اولان اعضاء مرکبۀ روحك ماهیات ومواضع ومنافعن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم
اولسونکه اهل طب دیمشلردر که بدن انسانده بولنان اعضاء مرکبۀ جان بوذکر اولنانلردرکه دماغ و عینان
واذنان ولساندر و رئه وقلب و حجاب و صدردر و معده وامعاء نهاندر و کبد و مراره و طحال و کلیتاندر و مثانه
وانثیان وقضیب و نساده رحم وثدیاندر و بونلرك جمله سی واجب المحافظه اولاندر اما دماغ بر جوهر رخو
متخلخلدر که لونی أبیض بولنمشدر و اول عرق شریانات واورده دن وام الدماغ اولان غشادن ودرون تحفه ملاقی
بولنان غشادن ترکیب اولنمشدر و دماغك هیئتی بر مثانه مشابهدرکه انك قاعده سی مقدم رأس جانبنده
وساقین ایله محاط اولان زاویه سی مؤخر رأس ناحیه سنده قلنمشدر و حس وحرکت بدن دماغ ایله تکمیل
اولنمشدر که حواس بدن اعصاب لینه و حرکات اعضا اعصاب صلبه واسطه سیله بولنمشدر و حکمتلری بالادة
بیلنمشدر واما عینان ایکیسندن هر بریسی یدیشر طبقه دن واوچر رطوبتدن ترکیب اولنمشدر و مجموعی طبقات
عشره دیکله بیلنمشدر اما طبقۀ اولی ملتحمه درکه هوایه ملاقی اولان طبقه در طبقۀ ثانیه قرنیه درکه
ملتحمه دن صکره در و اول بی لون خلق اولنمشدر که تحتنده اولان طبقه نك لونیله متلون بولنمشدر وطبقۀ ثالثه
عنبیه درکه یا سود ویا شهلادر و یا صفرا و یا زرقادر و ملتحمه نك تحتنده لونیله شبیه زهرادر و طبقۀ عنبیه دن صکره
رطوبت بیضیه درکه بیاض بیضه کبی صافیه در و رابعه سی عنکبوتیه درکه بیت عنکبوتنه مشابهدر وطبقۀ
عنکبوتیه دن صکره رطوبت جلدیه درکه جمد کبی شفافه وصافیه در و بوندن صکره رطوبت زجاجیه درکه
زجاج ذائبه مشابهدر وطبقۀ خامسه شبکیه درکه رطوبت زجاجیه دن صکره در و طبقۀ سادسه مشیمه درکه
اکا مشابهدر و طبقۀ سابعه صلبیه درکه جمله سندن اصلب و عظم عینه ملاقی بولنمشدر و بو طبقاتك منافعی
طویل الذیل اولدیغندن طی اولنمشدر واما اذنان ایکیسندن هر بریسی لحم محض و غضروفدن و عصب
حساسدن ترکیب اولنمشدر و منفعتلری صوتی قبول ایتمك بیلنمشدر واما لسان لحم و عروق و شریانات
ایله عصب حساسدن وغشاء مری یه متصل اولان غشادن ترکیب اولنمشدر و منفعتی ذوق طعم طعام وتقلیب

اقسمه وادای کلام وابتلاعی اتمام بولنمشدر واما رئه ورد اجزاسنده اولان لحمدن وکبدی قصبه سنك
غضاریفندن و یورکدن نشئت ایدن شراییندن ترکیب اولنمشدر و رئه که آق جکردر کندی ذاتنده حسی
یوقدر لکن غشاسنك حسی قلیلی واردر و بونك منفعتی یورکده نشئت ایدن حرارت غریزیه‌دن ترویح بدن
بیلنمشدر واما یورك صنوبر شکلنده بر جسم مخروطدر که قاعده‌سی وسط صدرده و رأسی جانب یسارده وضع
اولنمشدر و لونی احمر مائل بولنمشدر و اول لحم لطیف ایله غشاء صلبدن ترکیب اولنمشدر و اول منبع حرارت
غریزیه بیلنمشدر وانك ایکی بطنی واردر که بطن ایمنی روح قلیل و دم کثیر ایله مملو اولمشدر وانك مجراری واردر که
انلرله یورکدن رئه‌یه نسیم غذا کیدوب رئه‌دن یورکه هوای فرح کلمشدر وانك بطن ایسری دم قلیل و روح
کثیر ایله طولمشدر و اول منبت شرایین اولمشدر واما حجاب صدر لحم منسمکدن و عصب حساس و متحرکدن
ترکیب اولنمشدر و بونك منفعتی صدرك انبساط و انقباضی بولنمشدر واما معده بر جسم مستدیر الهیئه‌در که
لحم و عصب و عروق و شریاناتدن ترکیب اولنمشدر و اول اجزاء ثلاثه‌یه قسمت قیلنمشدر بر جزؤنه مری و برینه
فم معده و برینه قعر معده دینلمشدر اما مری غایتدن کلوب عظام قس مقطعنده نهایت بولمشدر واما
فم معده مقطع مری قوسك عندنده‌در که لحدن معا اقیلمشدر واما قعر معده ملحم خلق اولنمشدر و موضعی فوق
السره بولنمشدر و معده‌نك منفعتی هضم غذا بیلنمشدر واما امعاء اجسام عصبانیه مضاعفه حساسه
بولنمشدر که عصب و شحم و عروق و شریاناتدن ترکیب اولنمشدر و بونلر عدده آلتیدر که برینه بواب و برینه اثنی
عشری و برینه صائم و برینه دقاق و برینه اعور و برینه قولون و برینه مستقیم دینلمشدر و بو مستقیم حلقه‌ٔ
مقعده متصل بولنمشدر و بونلرك منفعتلری دفع ثقل غذا بیلنمشدر واما کبد لحم و عروق و شرایین ایله کندوکی
ستر ایدن غشادن ترکیب اولنمشدر و بونك کندی ذاتنده حسی اولمیوب غشاسنك حسی کثیر بولنمشدر
و بونك لونی دم جامده تشبیه اولنمشدر و کبد که قره جکردر اول منبت عروق دم بولنمشدر و بونك موضعی
جانب ایمنده موافق و ظهری اضلاع خلفه ملاصق و بطنی معده‌یه مطابق و اعلاسی حجاب صدره لاحق
و اسفلی خاصره‌یه منتهی بولنمشدر و بونك منفعتی اعضایه تغذیه ایچون تولید دم بیلنمشدر واما مراره کبده
ملاصق خلق اولنمشدر که اول ظرف مراره صفرا قیلنمشدر و بونك منفعتی مراره‌ٔ مذکوره‌یی کبددن جذب ایتمك
بیلنمشدر واما طحال بر جسم متخلخلدر که لحم و شریاناتدن ترکیب اولنمشدر و لونی کبده مشابه بولنمشدر و کندی
ذاتنده حسی اولمیوب غشاسی حساس قیلنمشدر و بونك موضعی جانب ایسرده اضلاع خلف ایله معده‌نك
میاننده تعیین اولنمشدر و مراره‌ٔ سوداویه وعاء بولنمشدر و بونك منفعتی اول مراره‌یی کبددن کندویه جکمك
بیلنمشدر واما کلیتان ایکیسندن هر برسی قلیل الحمره اولان لحم شدید ایله شحم کثیردن و شریاناتدن ترکیب
اولنمشدر و کلیه که بوکرکدر انك کندی نفسنده حسی اولمیوب غشاسنك حسی چوق بولنمشدر و بونك موضعی
اسفل ظهرده قیلنمشدر و منفعتی حدبه‌ٔ کبددن بولی جذب ایدوب مثانه‌یه اجرا ایتمك بیلنمشدر واما مثانه عروق
ایله مضعف بر جسم عصبانیدن و شریاناتدن ترکیب اولنمشدر و بونك موضعی مقعد ایله عانه میانی بولنمشدر
و منفعتی جمع و اخراج بول بیلنمشدر واما انثیان ایکیسندن هر برسی لحم ابیض دسمدن و عروق و شریانات
کثیره‌دن ترکیب اولنمشدر و منفعتلری طبخ و انضاج منی بولنمشدر واما قضیب لحم قلیلدن و عصب و عروق
و شرایین کثیره‌دن ترکیب اولنمشدر و منفعتی بالاده حکمت اعضاده بیلنمشدر واما رحم بر جسم عصبانیدر که
انائده خلق اولنمشدر و موضعی معاء مستقیم و سره و مثانه میاننده قیلنمشدر وانك عنق طویل اولوب فرجه
وصول بولوب اصلنده انثیان وضع اولنمشدر و منفعتی جذب نطفه و حفظ جنین بولنمشدر واما ثدیان زنان
ایکیسندن هر برینی لحم رخو ابیض دسمدن و عروق شریانات کثیره‌دن ترکیب اولنمشدر و موضعی ظاهر سینه‌ده
مشاهده قیلنمشدر و منفعتی طبخ دم و انضاج لبن بیلنمشدر پس بویله مصنع بنایی اصناف عمارات ایله
تعمیر و تحسین و درون و بیرونی انواع کمالات ایله تزیین و تحسین ایتمك جمله‌دن اهم و الزم بولنمشدر و بو صنعتلری
خیرتدن نیجه یوز عبرت الممشدر (سبحان من هو الخالق البارئ المصور الحکیم الذی خلق الانسان فی احسن
تقویم فتبارك الله احسن الخالقین) (نوع ثالث) صحت بدن انسانك حفظ و حراستی ارکاننده اولان امزجه‌یی
بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسون که اهل طب دیمشلردر که علم طب علم بدندر که انك نظریسی و عملیسی

حد

حد ذاتنده ایکی فندر فن اولی حفظ صحتدر و فن ثانیسی تدبیر علتدر حالبوکه صحت بدن بر بیوك نعمتدر
و اهل دین و دنیایه سرمایه‌ٔ دولتدر و صحت وجودی حفظ و حراست قیلمق سعادتدر و قدر و قیمتنی بیلوب قواعد
و ارکانیله عامل اولمق خوش غنیمتدر چونکه صحت وجودنی حفظ ایدن عاقل عافیت بولور و جسمنه علت عارض
اولمیوب سلامت قالور و تدبیر و علاجه احتیاجی قالمیوب راحت بولور و فراغ بالله معرفت مولایه نائل
اولور پس بو معرفتنامه‌ده انجق حفظ صحتك قواعد و ارکانی تحریر و بیان ایتمك لازم کلور تا کیم اول دولت
و سعادتك قدر و قیمتنی بیلور فرصت الده ایکن انی حفظ و حراست قیله‌سن و عمرك اولدقجه صحت و عافیتده
قاله‌سن و خلوه بالله معرفت مولایه مشغول اوله‌سن اکر بو قواعد حفظ صحتی عارف اولوب عمل ایدن کسه
عون حق ایله صحت وجوده مالك اوله بیلور لکن طبیب حاذق اولسه بیله شباب و قوتی ابقا ایده‌مز و هر شخص
اجل اطول اولان یوز یکرمی سنه یاشنه کیده‌مز خصوصا امر ضروری بولنان موت طبیعینك وقتی کالدکده
انی بر کمسه تأخیر ایده‌مز زیرا که تکون و بقای بدن اول رطوبتله ممکندر که انی غذا ایدوب فضلاتنی دفع ایدن
حرارته مقارندر پس بو حرارت غریزیه اول ماده‌سی اولان رطوبت غریزیه‌یی تحلیل ایدرك اول رطوبت
ازالدقده بو حرارت دخی قلت بولوب هضم غذا هم ضعیف اولور و بدنك اول ایرادی نقصان بولور که اکر اول
ایراد اولمسه‌یدی بو بدن مدت تکوننده بقا بولمازدی پس بدنه دخی یوما فیوما ضعف و نقصان کلور تا رطوبت
غریزیه فنا بولدقده حرارت غریزیه دخی منطفی اولور و هر شخصك کندیه مخصوص اولان مزاج و قوتی
حسبیله مدت عمری و اجل مقدری بولنان موت طبیعیسی انجق بودر پس مقدور بشر اولان حفظ صحتك غایتی
بودر که ابتدا امزجه‌یی بیلوب انده اسباب ضروریه‌یی تعدیل ایله بدنده بولنان رطوبت غریزیه‌یی عفونتدن
حمایت و زیاده تحللدن صیانت ایدوب اجل منتهاسنه بالغ اولنجه‌یه دك خارجدن بر ضرر اصابت ایتمزه اسنان
اربعه‌دن هر سنی کندی مقتضاسنجه حفظ و حراست ایدرك صحت و عافیتده صفای خاطر له عمرنی تمام ایدر
و امزجه‌ٔ بدن علامت عشره ایله بیلنمشدر و اسباب ضروریه‌سی آلتی عدد بولنمشدر اما امزجه‌ٔ بدنك علامات
عشره‌سندن اولکیسی لمسدر که مزاجی معتدل اولان بدنك لمسی حرارت و برودتده معتدل بولنمشدر و مزاجی
منحرف اولنك لمسی دخی مزاجنك انحرافی جهتنده حس اولنمشدر واما ایکنجیسی لحم و سمن و شحمدر که بونلرك
کثرتی بدنك رطوبتنه و قلتی یبوستنه علامتدر و فقط لحمك کثرتی بدنك رطوبت و حرارتنه و انجق سمن و شحمك
کثرتی بدنك رطوبت و برودتنه علامتدر واما اوچنجیسی شعردر که انك کثرت و جعودت و غلظت و سوادی
بدنك حرارت و یبسی علامتیدر و قلت و استرسالی و دقت و بیاضی بدنك برودت و رطوبتی علامتیدر
واما دردنجیسی لون بدندر که انك بیاضی برودتنه و غلبه‌ٔ بلغمه علامتدر و حمرتی حرارتنه و غلبه‌ٔ دمه علامتدر
و ایکیسنك ترکیبی اعتداله علامتدر و سمرت بدن حرارتنه علامتدر و صفرتی حرارتنه و غلبه‌ٔ صفرایه علامتدر
و سوادی افراط برودتنه و غلبه‌ٔ سودایه علامتدر واما بشنجیسی هیئت اعضادر که صدرك وسعتی و نبضك
عظمت حرکتی و عروقك ظهور و غلظتی و ید و رجلك و عظاملك عظمتی بدنك حرارتنه علامتدر و اعضای
مذکوره‌نك اضدادی بدنك برودتنه علامتدر واما آلتنجیسی کیفیت انفعالدر که سرعت انفعال قنغی
کیفیتدن اولورسه بدن دخی اول کیفیتده اولدیغنه دلالت ایدر مثلا کیفیت برودتدن سرعتله متأثر اولمق
اول بدنك برودتنه دلالت ایدر واما یدنجیسی افعال طبیعیه‌در که افعالنده کامل اولان طبیعت کندی
اعتدالنه و ناقص و یا باطل اولان برودتنه و مشوش بولنان حرارتنه علامتدر و سرعت طبیعت حرارتنه
و بطوئی برودتنه علامتدر واما سکزنجیسی نوم و یقظه‌در که نومك کثرتی بدنك برودتنه و رطوبتنه و یقظه‌نك
کثرتی انك حرارت و یبوستنه علامتدر و ایکیسنك اعتدالی بدنك اعتدالنه علامتدر واما طقوزنجیسی فضله‌ٔ
مندفعه‌در که انك کسکین رائحه‌لیسی و محکم صبغلیسی بدنك حرارتنه و انك ضدی بدنك برودتنه علامتدر
واما اوننجیسی انتقالات نفسانیه‌در که انلرك قوت و سرعت و کثرتی بدنك حرارتنه و تبلدی اعنی بطوء حسی
بدنك برودتنه علامتدر و دوام و ثباتی بدنك یبوستنه و سرعت زوالی انك رطوبتنه علامتدر و غضب و شدت
و جرأت و حدت و تکلمده سرعت و کثرت بدنك حرارتنه و کثرت وقار و حیا انك برودتنه و ضعف قلب انك
رطوبتنه و جبن و خوف انك یبوستنه علامتدر و بو علامات عشره‌ٔ مذکوره‌دن ماعدا بدن انسانده اولان

اخلاط اربعه دن هر برینك ازدیاد و غلبه سنك نیجه علاماتی واردركه بوذكر اولنه جقلردر اما علامات غلبهٔ دم
ثقل رأس و تمطی و تثاوب و نعاس و كدورت حواس و بلادت و حمرت لون و لسان و ظهور دمامل و بثور
و انصداع و رعاف دمدر و رؤیاده قزل اشیا كورمك و حین استیقاظده حلاوت فمدر و اما علامات غلبهٔ بلغم
بیاض لون و ترهل بدن و لین ملمس و برودت مس و كثرت ریق و قلت عطش و ضعف هضم و جشاء حامض و بلادت
طبع و كثرت نوم و دوشده رؤیت میاه و ثلج و حین انتباهده ملوحت فمدر و اما علامات غلبهٔ صفرا صفرت لون
و عین و یبس فم و منخرین و شدت عطش مدام و ضعف شهوت طعام و كثرت غثیان و خشونت لسان
و دوشده رؤیت نیران و مستیقظ اولدقده حرارت فمدر و اما علامات غلبهٔ سودا یبوست بدن و كمودت بشره
و سواد لون دم و ازدیاد افكار و لذع معده و شهوت كاذبه و حمرت بول و غلظت بول و دم و منامده رؤیت ادخنه
و مخاوف و حین استیقاظده حموضت فمدر و اهل طبك تجربه ایله بیلدكاری بودر والله أعلم (نوع ثالث) صحت بدن
انسانك حفظ و حراست قواعد و اركانندن اولان اسباب ستهٔ ضروریه یی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله كه
اهل طب دیمشلردركه بقای تكون بدنك اسباب ضروریه سی التیدر اما اولكی سبب بزی محیط اولان هوادركه
انی استنشاق ایدوب درون ریه ده روحك بخار دخانیه سی اولان فضلاتی رد نفس ایله اخراج ایدوب روحه
تعدیل ویرمك ایچون مضطر الیه اولشدر و بو هوا مادامكه حالی اوزره صافی و معتدل قالوب روایح خبیثه
و ادخنهٔ ردیه ایله مختلط اولمشدر بقای تكون بدنی موجد و حافظ و صحت وجودی مورث و حارث بولنمشدر
اگر هوا روایح و ادخنهٔ ردیه ایله متغیر اولدیسه حكمی دخی متبدل بیلنمشدر پس فصول اربعه نك هر بری
كندی یه مناسب اولان امراضی ایراث ایدوب اضدادینی ازاله ایدر حتی فصل صیف تكثیر صفرا ایله
امراضی ایراث ایدوب تحلیل رطوبات و تسخین قلب ایله عطش و كربی احداث ایدر و فصل خریف لیل و نهاری
تغییر برد و حر ایله تكثیر امراض ایدوب توفیر فواكه ایله تقلیل دم و تكثیر سودا ایدر * و فصل شتا تكثیر بلغم ایله
امراضی ایراث ایدوب عصر مواد رأس ایله زكام و نزله و سعالی احداث ایدر و فصل ربیع تحریك اخلاط ایله
اورام حلقی ایراث ایدوب تكثیر دم ایله ماده لی امراضی احداث ایدر و بو فصل اصح فصولدر و حیات و صحت
ایچون انسب و الطف اصولدر و اما سبب ثانی حركت و سكون جسمانیدر و بو حركت بدن ضعف و قوتده و قلت
و كثرتده و بطوء و سرعتده مختلف اولدیغندن حركت قویهٔ سریعهٔ قلیله نك بدنی تحلیلندن تسخینی اكثر بولنمشدر
و حركت ضعیفهٔ بطیئهٔ كثیره نك تأثیری انك عكسی بیلنمشدر و افراط حركت و سكون مبرد بدندر و اعتدال
حركت انحدار طعامه و اعتدال سكون هضمه اعانت ایدندر و اما سبب ثالث حركت و سكون نفسانیدر
و بو حركت نفسه حركت روح ایله حركت دم لازم كلور پس روح یا خارج بدنه دفعةً حركت ایدر شدت غضب
حالنده اولدیغی كبی و یا تدریج ایله حركت ایدر فرح و لذت عندنده بولندیغی كبی و یا روح داخل بدنه دفعةً حركت
ایدر خوف و حذر حالنده اولدیغی كبی و یا تدریج ایله حركت ایدر حزن و كدر وقتنده بولندیغی كبی و یا خود خارج
و داخله تعاقبله حركت ایدر خجالت زماننده بولندیغی كبی و روحك بو حركات مذكوره سنده بدنك متحرك الیه
اولان طرفنك سخونتی و متحرك عنه بولنان جهتنك برودتی لازم كلور زیرا كه سخونت بدن حرارت دمدندر
و برودتی قلتندندر بو حركت مذكوره نك افراطی مهلكدر و بو سكونك افراطی مبرد و مبلددر و اما سبب رابع
نوم و یقظه دركه نوم سكونه مشابه و یقظه حركته اشبهدر زیرا كه نوم حالنده روح كندی حرارتیله هضم طعام
ایچون داخل بدنه متوجه اولوب ظاهر بدن برودتی اوزره قالور انكچون بدن نائم ایكن یقظه حالندن زیاده
غطا و دثاره محتاج اولور و نومك افراطی بدنی زیاده سیله ترطیب و تبرید ایدر و اگر نوم ادخال روح ایله داخل
بدنده هضمی قابل اولان غدا بولدیسه انی هضم ایدوب بدنی تسخین ایدر و اگر هضمی قابل اولمیان غدایی و یا خلطی
بولدیسه تحریك حرارتیله انی نشر ایدوب بدنی تبرید ایدر و سهر مفرط دماغی ضعیف و هضمی فاسد و ماده یی
تحلیل ایدوب رطوبت غریزیه ایله جوعی ایراث ایدر و نوم نهار دخی ردی و متهمدر زیرا كه اول مفسد لون
و مضر طحال و مورث غمدر و مرخی جمیع قوای نفسانیه و منتج همدر اگر نوم نهار اعتیاد اولنوب طبیعت
ثانیه بولندیسه تركی جائز اولماز الا كه تدریج ایله تركی لازمدر و نوم ایله سهر بیننده تردد و تقابل دخی ردی
و موجب حیرت و املالدر و اما سبب خامس مأكولات و مشروباتدر و اول بدنه یا فقط كیفیتیله تأثیر ایدر كه اول

محض دوادر و یا فقط ماده سیله تأثیر ایدر كه اول خالص غدادر و یا فقط صورتیله تأثیر ایدر كه اگر انك خاصیتی بدنك
مزاج و حیاتنه موافق ایسه تریاقه شاملدر و اگر مخالف ایسه مثال سم قاتلدر و یا هم ماده سیله و هم كیفیتیله
تأثیر ایدر كه اول غدای دوائیدر و یا هم كیفیتیله و هم صورتیله تأثیر ایدر كه اول خاصیتلی دوادر سقمونیا كبی
و یا هم ماده سیله و هم صورتیله تأثیر ایدر كه اول خاصیتلی غدادر تفاح كبی و غدا ایسه كاه لطیف و كاه غلیظ و كاه
متوسط اولور و بونلرك هر برینك بدنه غداسی یا كثیر اولور و یا قلیل اولور و ماء مطلق بسیط اولدیغندن بدنه
غدا اولماز انجق اول غدایی ترقیق و طبخ ایچون و انی مجاری ضیقه یه تنفیذ ایچون استعمال اولنور و اما سبب
سادس استفراغ و احتباس و بونلرك معتدلی جسمه نافع و صحتی حافظدر و افراط استفراغ بدنی مبرد و مجففدر
مگر كه اول مستفرغ دم و صفرایه غالب اولان بلغم و سودا كبی بارد و یابس اوله پس اول صورتده افراط
استفراغ بدنی مرطب اولور و افراط احتباسه امتلاء مجاری دم و عفونت و رطوبت و سقوط اشتها و ثقل بدن
لازم كلور و ماء بارد ایله ماء ورد وجهه رش اولنسه هر حرارتی دفع ایدوب حرارت غریزیه یه تقویت ویروب اغمایه
نافع اولور انجق عارف و آگاه اولان جمله یی اللهدن بیلور (جل شانه و عم نواله و لا اله غیره) (نوع رابع) اسباب
ستهٔ ضروریهٔ مذكوره دن اوچ سببك تعدیلاتنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله كه اهل طب دیمشلردر كه
حفظ صحت وجودنی تعهد و التزام ایدنه امر لازمدر كه اسباب ستهٔ ضروریهٔ معهوده یی تدبیر ایله تعدیل
ایده اما تعدیل هوای محیط ابتدا اگر كدر كه فصل ربیعی فصد ایله استقبال ایدوب قیء ایله استفراغ ایده و حرم
كبی مطفیاتی استعمال ایدوب حب رمان كبی مسكنات و ادوی تناول ایده و حركات قویه و حلاوت و قلیه
و حمامات محمیه كبی مسخناتدن اجتناب ایدوب تقلیل غدا و تخفیف ثیاب ایده و فصل صیفده سكونه
مداومت و ظله ملازمت و صفرایی محو ایدن اغذیهٔ باردهٔ لطیفه یه مواظبت ایدوب هر تسخین و تجفیف ایدن
غدادن احتراز ایده و خیار و بطیخ امثالی فواكه رطبه یی اختیار ایدوب لبس لباس أبیض و كتان ابردی اكثار
ایده و فصل خریفده كثرت جماعدن و ماء بارد ایله اغتسالدن و جمیع مجففاتدن اجتناب ایدوب اشربهٔ بارده دن
و اكثار فواكه رطبه دن و قیء ایتمكدن و باش آچقدن و برد سحر و حر ظهردن احتراز ایده و فصل شتایی كورك
و لحاف ایله استقبال ایدوب لحوم و هریسه كبی اغذیهٔ قویهٔ حاره یی اختیار ایده و بو فصلده حركات قویه
عنیفه نافع بدندر و بونده قیء ایتمك قوایی ضعیف ایدندر و اما تعدیل حركت و سكون جسمانی چونكه بدنك
داخل و خارجنده بولنان أسباب ایله دائما اندن تحلل ایدن اجزایه بدل غدایه محتاج اولمغله بدل غداسز بقا بولمز
و هیچ غدا كیفیتیله بر عضو و جزء اولماز بلكه هضوم أربعه دن هر بریسی عندنده غدادن بر فضله و بر لطیفه قالور كه
انده بر فائده قالمز و اول فضله نك دفعنه طبیعت فرصت بولمدیغندن اكا التفات قیلمز پس اگر اول فضله لر ترك
اولنوب مدت مدیده ایله كثرت بولورسه اول قدر ماده جمع اولور كه بدنه كیفیتیله ضرر ویرر یعنی بدنی تسخین
یا تعفین و یا تبرید ایدوب یا خود حرارتی اطفا ایدر و یا كمیتله ضرر ویرر یعنی مجاری دمی سد ایدوب بدنه
ثقلت ویروب امراض احتباسی ایراث ایدر و اگر اول مادهٔ مجتمعه استفراغ اولنسه البته بدن اول ادویه دن
متأذی اولور زیرا كه ادویهٔ مستفرغه نك اكثری سمیه دركه بدنه صالح و نافع اولان خلطی اخراجدن خالی
دگلدر پس فضلات مجتمعه ترك اولنسه ده استفراغ اولنسه ده مضر بدندر حالبوكیم ریاضت اصطلاح اولنان
حركت بدن اول فضلاتك تولدنی بیله منع ایدندر زیرا كه حركت بدن جمیع اعضایی تسخین ایدوب فضلاتی
اویله بر مرتبه اساله و ازاله ایدر كه هیچ بر هضم عندنده بر فضله قالمز و اگر حركت معتدله بیان اولنه جق اوقاتنده
استعمال اولنورسه اول بر ریاضتدر كه جسمه نشاط و خفت ویروب انی قابل غدا ایدر و مفاصله صلابت
ویروب تحلیل رطوبات ایله أعصاب و اوتاره متانت اعطا ایدر و جمیع امراض مادیه دن امین ایدوب اكثر
امراض مزاجیه دن جدا ایدر و بو ریاضتك وقتی غدانك انحداری و هضمی كماللندن صكره در یعنی طعام
امعی معده و كبد و عروق ایچنده هضم اولنوب طعام اخرك وقتی كلدیكی زماندر أما ریاضت معتدله اودركه
انكله لون وجه أحمر اولوب بشره ده عرق ظهور ایدر و اما اول ریاضت كه انده سیلان عرق كثرت بولور اول
مفرطه دركه انكله بدنه حرارت كلوب جفاف بولوب رطوبتی كیدر و تنقی عضولك ریاضت معتدله سی اكثر
اولورسه اول عضو أقوی اولور نته وصا اول ریاضتك نوعنده زیاده قوت بولور مثلا ایدلك ریاضتی حمل اشیاده

كثيرا واسه انك قوتى دفع اشياده خام اللردن زياده اولور بلكه هر قوتك شانى حركت اعضا كبيدر * تسكين حفظه
مداومت ايدنك قوت حافظه سى قوت بولور چونكه هر عضوك بر مخصوص رياضتى اولور پس دماغك رياضتى
عطاس اولوركه اول حركتله طبيعت انده بولنان اذايى واكاطرتى خيشومدن متصل اولان روايح خبيثه يى
دفع ايدر وريه نك رياضتى سعالدركه اول حركتله طبيعت انده اولان بلغم غليظى ياصدره اصابت ايدن برد
شديدى اندن دفع ايدر واما علت اختلاج اعضا بر ريح غليظدركه انسكه عضلات وانلره ملتصق اولان جلد
بشره متحرك اولور تاكيم اول ريح انلردن تحلل وحلول ايده واما رعشه قوت متحركه نك تحركى عضلدن عجزى
عندنده حاصل اولور * تسكين اول خوف وغضب وتشويش وغم وغيرتدن حادث اولور ورياضت صدر قراءتدر
وانده اخفا ايله بدأ ايدوب تدريج ايله جهرا ايتمك راحتدر ورياضت سمع اصوات حسنه ايله نغمات لذيذه يى
استماع ايتمكدر ورياضت بصر اشياء جميله يه نظر ايتمكدر ورياضت يد بطش ايتمك ورياضت قدم كتمكدر
واما معتدل اولان ركوب خيل رياضت جميع بدندر بدنى تسخيننه دن زياده تحليل ايدندر وحبل منصوب ايله
تمرج ايتمك ركوب خيل ايله معتدل كتمك كبيدر ولعب طوب وچوكان رياضت نفوس وابداندر زيرا كه غالب
اولان خرم وشاداندر ومغلوب اولان مغموم وغضباندر ومسابقه دخى رياضت نفوس وابداندر وركوب
سفينه اخلاطى محرك ومعده يه نافعدر واستسقا وجذام امثالى امراض مزمنه يى دافعدر زيرا كه نفس انده فرح
وفزعى تعاقبله جامعدر واكر انده قى اقتضا ايدرسه دفع ايتسونكه بدنه غايت نافعدر ودلك اعضا دخى
بو رياضتدن عد اولنور واكر دلك ايتمك خرقة خشنه ايله اولورسه دمى ظاهر بشره يه جذب ايدوب لونى احمر
كورينور واعتدال دلك اعضا يه قوت ويروب افراطى زحمت ويرر واما تعديل حركت وسكون نفسانى تحقيقا
منشأ حركات روح انك كنديسنده اولان غضب وشهوتدر اما غضبك افراطى تهور وتفريطى جبن واعتدالى
شجاعتدر وبو حركت معتدله بدنه صحت ونفسه عزت ودنيا ودينى صيانتدر واما شهوتك افراطى شره وتفريطى
خمود واعتدالى عفتدر وبو حركت معتدله بدنه صحت ونفسه لذت وايكى جهانده راحت وسلامتدر واما شره
مذكور استيلاى نفس ايله عقله غالب اولديسه اكا عشق مجازى ديرلركه مالخوليانك بر نوعيدر واول بر مرضدركه
غالبا شبان وعزابه عارض اولوب هواى معشوقك ماعداسندن انلرى اعراض ايتدرر وبو عشقك سر وسببى
شكل وشمائل محبوبى افراط استحسان ايله تفكر وتذكره ملازمت ومداومتدر واكثرا اول فكر ايله شهوت جماع
دخى بولنور وبونك علامتى صفرت لون وضعف بدن وسمن جفن وغور عين بيلنور وبو عاشقك حركت عينى
ضاحك وشاطر دركانه بر لذيذ نسنه يه ناظردر ودرونى آه ايله صوتى حزين كورور وانك اطوار واحوالى تطامسز
اولور وقلت نومندن سحرلرده سهرله قالور اكر بر طبيب انك نبضنه ال باصوب نيجه اقران ويارانى اسما واوصافن
ذكر ايلسه قنغى اسم ايله نبضى مختلف اولوب لون وجهى متغير اولورسه اول مسمى انك معشوقى اولديغن بيلور
واكا وصلت كبى علاج اولمز واكر اكا وصلت معشوق وجه مشروع اوزره ممكن دكل ايسه اكا معشوقى ذم
وتبغيض ايله معالجه اولنور اكر اول عقلادن ايسه نصيحت قبول ايدوب اول سودادن وازكورر والا انى استهانه
واستهزا ايدوب عشقه جنون وسودا ديكله فارغ اولوب صحت بولور واكر ترك جماع وكثرت جماع ايله عاجلا
علاج اولنمسه عشق انك طبيعتنه دخى استيلا ايدوب هلاك اولور (بيت) فداء العشق ليس له دواء * ولو كان
المسيح له طبيبا (نوع خامس) اسباب ستة ضروريه مذكوره دن ثلاثة باقيه نك تعديلاتن بيلديرر (اى عزيز)
معلوم اولسونكه اهل طب ديمشلردر كه حفظ صحت بدنه تعهد والتزام ايدن كمسنه يه امر لازمدر كه اسباب ستة
مشهوره نك ثلاثة باقيه سين دخى تدبير ايله تعديل ايدوب آخر عمرينه دك صحت وعافيتله كيده اما تعديل
نوم ويقظه نومك افضلى اودركه مقدار زمانى معتدل اوله يعنى دورت ساعت مرورى قدر غرق متصل اوله وهضم
اوله قدنصكره شروع اولنه يعنى بعد الاكل والشرب ايكى اوچ ساعت مرورنده نوم طارى اولوب هضم نايده
بولنه واكر ضعيف المعده بولنان كمسه هضم طعامه نوم ايله استعانه ايدرسه ابتدا نصف ساعت قدر يمنى
اوزرينه ياتمق لازمدر تاكيم غذا جانب يمينه مائل اولان قعر معده يه جذب كبد ايله آسان منحدر اولوب حرارت
كبد انى تسخين ايده بعده ايكى ساعت قدر يسارى اوزرينه ياتوب اويومق لازمدر تاكيم كبد معده اوزرينه
لحاف كبى شامل اولوب انى تسخين ايدوب هضم اوله معده يه معين اوله بعده ينه ايكى ساعت قدر جانب

يمنى اوزرينه ياتوب اويومق كركدر تاكيم هضم ثانى ايچون جهت كبده غذانك انحدارينه اعانت ايده ونومك
تعريقى يقظه دن اكثردر طبيعت ماده يه استيلا جهتندن زيرا كه نوم حالنده حرارت باطنده زياده اولديغندن
ماده يه زياده غالب اولور ويقظه نك تعريقى نومدن اكثردر طبيعت ماده يى اساله جهتندن زيرا كه يقظه ده
حرارت ظاهره توجه ايدوب ماده يى تحليل واساله ايدر وكيمك كه نومنده عرقى بى سبب كثرت بولور اول غذا ايله
يا خلط ايله ممتلى اولور وكيمك كه نومى ثقيل وطويل اولور يعنى سكز ساعتدن زياده اويور قالور انك دماغنده
رطوبت غالب اولور اول اغذيه مجففات ايله خفيف النوم اولوب اعتدال بولور وكيمكه طول سهرله مبتلا اولور
يعنى يكرمى دورت ساعتدن زياده اويقومز قالور اول حمام ايله راحت بولور ولبن وماء شعير امثالى رطوبات ايله
نومى كلور اما كابوس خانق كه نائم اثناء نومده تخيل ايدركه اوزرينه بر ثقيل نسنه دوشوب انى صقوب حركتدن
منع ايدوب نفسنى تضييق ايدر وبو كابوس خانق بخارى تحليل ايدن يقظه وحركتك عدمى عندنده دمك
يا بلغمك ويا سودانك بخارى دماغه صعودندن ظهور ايدر پس بونك علاجى استفراغ ايله تنقيه دماغدر
واما تعديل مأكولات هر صحت كه انك حالى اوزره قالمسى مراد اولنور اول بدنك كيفيتنده شبيهى اكا ايراد
اولنمق كركدر واكر بر صحت منحرفه يى كنديسندن افضل اولان صحته نقل ايتمك مراد اولنسه اكا ضدى ايراد
اولنمق لازمدر پس صحت وجودنى حالى اوزره حفظه ملازم اولان كمسنه يه لازمدركه اغذيه دن حبات سودا
مثالى شوائب رديه دن تنقيه اولنمش بغداى ايتمكله ملايم حلوا ولحوم غنم وعجول واجديه ودجاج طيور
اوزرينه اقتصار ايده ولقمه يى كوچك الوب مضغنى اكثار ايده وفواكهدن انجق تين وعنب وزبيب ورطب
اختيار ايليه واما اغذيه وفواكه دوائيه يه التفات ايتميه مكركه تعديل مزاج ايچون تناول اولنه ياخود
مأكول حاضر انده بولنه ونهار اشتهاسز طعام اكل ايتميه واشتها هيجانى دفع وتأخير ايتميه وصيف
ايامنده اغذيه بارده وشتاده اغذيه حاره تناول ايده وهضم اولنمش طعام اوزرينه طعام ادخال ايتميه
وزمان اكله يى اوزاتميه تاكيم غذانك اولى له اخرى هضمده مختلف اولميه واكثار انواع اطعمه قيلميه تاكيم
هضمده طبيعته حيرت كلميه وغذاى لذيذ انفعدر اكثار اولنمسه وشهوت طعام امر عدر بخارينه ملازمت
بولنمسه وغذاى حامض مضر بدن ومسرع هرم ومجفف اعضادر وملازمت غذاى حلو مرخى معده ومهيج بدن
ومحرك صفرادر وغذاى مالح مجفف بدن ومولد صفرا ومهزل اعضا وقوادر ومضرت حلوى حامض دفع ايدر
ومضرت حامض حلوا ايله كيدر وتفه يى تمك مالحى ومالح تفهى معتدل ايدر ونفسندن اشتهاى غذا قالمش
ايكن اندن كف يد لازمدر ومراعات عادات اوقات اغذيه وواجبات البته واجبدر لكن اغذيه رديه ايله معتاد
اولان مداومت ايتميوب تدريجيله ترك ايتسون وواجبات متعدده سنى تنزيل ايدرك اكله واحده ايله
اكتفا ايتسون زيرا كه بياض نهارده بركره تغدى وبردخى ليلده تعشى وجوده صحت وروحه خفتدر چونكه
اغلب امراض مختلفه كثرت غذادن حاصل اولور پس شبعدن تحفظ ايدن كمسه عمرى اولديجه عافيت بولور
اما دموى المزاج اولان كمسه نك غذاسى سماقيه كبى مبرد وقامعدر وبلغمى المزاج اولانك غذاسى مسخن
وملطفدر وصفراوى المزاجك غذاسى رمانيه كبى مبرد ومرطبدر وسوداوى المزاج اولانك غذاسى مرطب
كركدر واكل سمكله لبنى جمع ايتمك مضر بدندر وجذام وفالج كبى امراض مزمنه يى توليد ايدندر ولبن ايله
حامضى جمع ايتمك دخى يماندر وسوتلى اوزرينه سويق وپاچه اوزرينه عنب وهريسه اوزرينه رمان اكل
ايتمك وارز ايله خلى جمع ايتمك بدنه ضرر ومعده يه زياندر (من اقتصر على اكل الخبز والزبيب لم يحتج في عمره
الى الطبيب) اهل طب اراسنده وردلساندر واما ضعيف الجسم اولان كمسه تسمين بدن ايچون غذاسى معده
وامعاده حبس ايدوب عروقه تنفيذ ايدن اجزايى تناول قيلسون مثلا لوز وفستق وبندق وحمص وحنطه
وارز مطبوخ وبزر بطيخ وبزر خشخاش امثالى اجزايى لبن بقر ايله مخلوط ايدوب قرق صباح على الريق
ايكيشر مبلغ تناول ايدوب ملحم اولسون واكر فصل ربيعده لبن بقرى پشوروب ملح ايله چوروروب
انك ماتيه سندن قرق اللى صباح قبل الغدا على الريق ايكى اوچ فنجان قدر ايچوب برساعت مقدارى ارقه
اوزرينه ياتورسه اعتدال اوزره سمين اولور واما افراط ايله سمين الجسم اولان كمسه تضعيف بدن ايچون
تقليل طعام وتكثير حمام وجوع اوزرينه حركت ايدوب ارض صلب اوزرنده ياتسون واغذيه دن عدس وشعير

وجبن عتیق اوزرینه اقتصار ایتسونلر تا کیم لحم وشحمی اریوب کتسون وبدنی معتدل اولوب روحی راحته
یتسون واما تعدیل مشروبات ما نهر ایله ما بئری قبل الهضم جمع ایتمك طبیعته مشکلدر زیرا که بو ایکی
صوبری برینه لطافت وغلظتده موافق دکلدر ومیاهك افضلی ما نهردر خصوصا پاك یرده جریان ایدوب
جمیع شوائبدن صافی کله ویا حجاره اوزرنده جریان ایدوب قبول عفونتدن ابعد اوله وخصوصا شماله یا شرقه
جریان ایده وخصوصا بر عالی موضعدن اسفله منحدر اولوب کیده وخصوصا منبعی بعید اولوب کثرت جریان
ایله تلطف قیله وخصوصا لطافتندن خفیف الوزن اوله وخصوصا کثیر اولوب شدتلی اقه که بو اوصاف
ایله متصف اولان بر صودر که فضیلتده نهایت بولمشدر وما نیل مبارکك بو محامدلرا کثرینی جامع اولمشدر وماء
عین قلت حرکتندن غلیظ قالمشدر وتحت الارض اولان کاریزلر ایچنده جریان ایدن صولر ظلمات بولمشدر
ومیاه مغارات وابار انلردن اغلظ اولمشدر واما شرب ماء غدانك هضم ثانیه شروعندن صکره اعنی زمان
تغذیدن ایکی اوج ساعت مرورندن صکره اولی واحنا بیلنمشدر واما خلال تناولده شرب ماء منفعداء در
وعقبنده مفسد وارداد ولکن معده سی حار اولانلر که تغذینك خلال وعقبنده شرب ماء ایله مستفید اولور
واشتهاسی ضعیف اولان قوت بولور زیرا که اول ضعف غلبهٔ حرارتندن کلور پس شرب ماء ایله حرارت معتدل
اولور واما علی الریق اعنی خلو معده حالنده وحرکت معرقه عقبنده خصوصا جماع وحمام وشرب مسهل
عقبلرنده وفاکهه اوزرینه خصوصا بطیخ اوزرینه شرب ماء واشربهٔ بارده بغایت ردیدر لکن اگر اوقات
مذکوره ده عطشه تحمل اولنمزسه ولدحلهٔ ثدیی مص ایدرکبی شفه ایله کار کاسه ارا سندن امتصاص ایله
ایچوب اوج نفسدن بچمسون وهر نفسده اوج یودمدن زیاده ایچمسون زیرا که چوغ اولورکه عطش بلغم
زجدن یا بلغم مالحدن حادث اولور حالبوکیم شرب ماء یه التفات اولندقجه عطش ازدیاد بولور اگر اول عطشده
صبر اولنسه طبیعت او مادهٔ معطشه یی نضیج واذابت ایدوب عطش دخی کندی ذاتندن کیدر وچوق اولورکه
بونك کبی عطش مادی بی عسل کبی اشیاء حاره تسکین ایدر وهر زمان قیام حالنده شرب ماء خطر وخطادر
الا که ماء زمزم عین شفادر (نظم) توق شرب الماء فی حمة * فانها جالبة للسقام * عقیب حمام کذا باءة
والنوم والاعیا واکل الطعام * واما تعدیل استفراغ واحتباس صحت وجودنی محافظه ایدنه واجبدرکه دائما
کندی طبیعتنه مقید ومراقب اوله اگر طبیعتی قبض اولورسه انی تین وسنامکی امثالی اشربه ایله تلیین ایتسون
خصوصا طبیعت مشایخه لینت راحت وسلامتدر واگر طبیعتنده افراط لینت بولورسه انی سماقیه وحصرمیه
کبی اشیا ایله قبض ایتسون واگر امتلا اولورسه کثرت غذادن معده ده حاصل اولوب کگرمکه چیقان دخان
ایله یا حموضت حلوا ایله ویا مجرد ثقل ایله غذایی فاسد بولورسه همان اول ساعت مبادرت ایله قی ایتمکه جان
آتسون واگر قیء کامتعسر ایسه ویا وقتی دکل ایسه مصطکی برله قاینامش ماء حار ایچوب صاغ یانی اوزرینه
یاتسون ویا خود برپارمق باله اینجه طوز قاتسون وپنبه ایله مقعدنده نصف ساعت قدر حمله تحمل ایتسون
تا کیم لینت بولوب راحت له اول غذای فاسد کتسون بعده تفاح مثالی معده یه قوت ویرن اشیایی تناول
ایدوب حمامده یاتسون واگر اسهال اولورسه ورق ورد وعفص مسحوق وصمغ محمض وطین ارمنی وتخم
ریحان وطباشیر وکمون امثالی اجزاء یابسه دن اکل ایتسون ویا تفاح وسفرجل ورمان حامض کبی فواکهدن
تناول ایتسون تا کیم طبیعتی بنه اعتداله یتسون واما حبس بول وغائط بغایت مضرتدر ورعشه یی
ایراث وهرمی تعجیل ایدندر ومعتاد اولنان مستفرغاتك اسهلی جماع وحمامدر (نظم)

مایهٔ عیش آدمی شکمست	تا بتدریج میرود چه غمست	گر ببندد چنانکه نگشاید
گردل از عمر برکند شاید	ور گشاید چنانکه نتوان بست	گو بشوی از حیات دنیا دست
چار طبع مخالف وسرکش	چند روزی شوند باهم خوش	گر یکی زین چهار شد غالب
جان شیرین برآرد از قالب	لاجرم مرد عارف وکامل	ننهد بر حیات دنیا دل

(نوع سادس) حالت صحتده معتاد اولنان مستفرغاتك اسهل انواعی بولنان جماع وحمامك تعدیلاتك بیلدیرر
(ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل طب دیمشلردرکه صحت حالنده عادت اولنان استفراغاتك اسهل وانفعی جماع

وحمامدر

وحمامدر اما جماعك انفعی بعد الهضم الاول واقع اولاندر وبدنك حرارت وبرودت ورطوبت ویبوستنده وخلا
وامتلاسنده اعتدالی عندنده بولنانلردر پس اگر اول خطا ایله بو اعتدالاتك خارجنده بولندیسه بدنك حرارت
ورطوبت وامتلاسنده بولنان جماعك ضرری انك برودت ویبوست وخلاسنده بولناندن اقل وآساندر
وشهوت جماع قوت بولمدقجه وآلات فکر ونظر سز منتشر اولمدقجه اکا اقدام ایله مباشرت صحت وجوده منافی
بر لعب بر زیاندر واما علامات جماع نافع اودر که انك عقبنده وجوده خفت ونشاط تام واشتهای طعام ومنام
کله تا کیم استفراغ مادهٔ فضلیه حاصل اولمش اوله زیرا که جماع معتدل حرارت غریزیه یی دفع ایله مفرح بدندر
واغتذا ونمو ایچون بدنی مهیا ایدندر وغضبی ضعیف ایدوب وساوس ردیه یی وافکار سوداویه یی ازاله ایدر
وامراض بلغمیه نك اکثری انکله کیدر وچوق اولور که جماعی تارك اولمینسندن ابخرهٔ ردیه دماغنه صعود
ایدوب دوار سر وظلمات بصر کبی بلالر باشنه کلور وبخار منی درون بدنده محتبس اولوب اوعیه سنه طولدیغندن
ورم خصیه والم عانه وثقل بدن حاصل اولور وینه عودت اولندقده سرعتله خفت وشفا بولور وکثرت جماع اندامی
ارخا وقوتی اسقاط وبصری ضعیف ایدر ومبتلاسنی رعشه وفالجه ایقاع ایدوب اعصابی تجفیف ایدر وعجوزه
وقبیحه ومریضه وباکرهٔ صغیره نك ومدت سنین ایله مجامعه اولنمین ثیبه نك جماعندن اجتناب الزمدر زیرا که
بو مذکورات البته جاذب قوت ومرخی آلات ومجفف رطوبت ومورث غمدر وموجب ندم وموجد همدر
ولواطه منفر طبع ومضر بدندر زیرا که اهانت واذیتی جمع ودفق انزالی منع ایدر واما جماع شابهٔ جمیله وجوده
صحت وحواسه قوت ویروب طبعی مسرور وقلبی برحضور ایدر زیرا که طبیعت اکا مائل اولدیغندن استفراغ
منی کثرت بولوب اول مادهٔ فضلیه بدندن کیدر واما افضل اشکال جماع اودر که زنی ظهری اوزرینه القا ایدوب
فخذین متکشوفینی ما بینندن دیزه کله ابتدا ملاعبه ومکالمه وملاطفه ایله سینه واب ورخسارین بوس وکنار
ایدوب بالکه ثدی وعانه سینی دلك ودغدغه قیله بعده آلتیله بضعی مس وحك ایدوب انك چشمنه ناظر اوله تا کیم
ایکیسی بیله شدت شهوتدن توقان بوله وقتا که هیئت عین زن متغیر اولوب صدرندن منیسی انفصال بولمغه
استر که وجلی صدرینه اله پس اول حالده اوزرینه دوشوب ایلاج واخراج ایله انزالی وقتنه حاضر اوله وبعد
الانزال انك بطنی اوزرنده بر لحظه قاله تا کیم ایکی منی ممتزج اولوب رحمه دخوله یول بوله واولاد آرزو ایدن
بو آداب اوزره حرکت قیله تا کیم انزالی آسان اولوب زن دخی اندن لذت اله ووجود ولد کامل اولوب جمله سی
عاقبت بولوب استفراغ تمام اوله زینهار کندی یاتوب زنی اوزرینه المسون تا کیم بقیهٔ منی طریق مثانه ده قالمسون
وانده تعفن ایدوب مرض اولمسون ورطوبت بضع اکا تقطر ایدوب اندن قروح مثانه تولد قیلمسون وجماعی
تحریك ایدن اشیانك بری مجامعهٔ ناسه اطلاعدر وبری نغمات اصوات نسوانی استماعدر وبری دخی رؤیت
مجامعة حیوانات در وبری هم جماعه متعلق اولان حکایاتدر وحلق عانه مهیج شهوت ومعظم ذکردر واطالهٔ عهد
جماع ایله نفس انی اونوتمق امر مقرردر زیرا که نفس اول فضله یی دفعدن اعراض ایدر پس قوت مولده اول
کمسنه ده منی تولدنی اونودرکیدر تنکیم مولده دن فاطمه ده ابن تولیدنی فراموش ایدر کذلك انده منی تولیدنی
ترك ایدر (بیت) نظر شهوت ایچون روی زنان آغ اولسون * زنی اولمزسه کیشنك صول الی صاغ اولسون *
دیوب یدیله استمنا ایتمك مورث غم وموجب فقردر استفراغ جماعی ترك ایدنك درون جلدنده اولان حرارتله
رطوبتدن قمل تکون ایدوب حرکتیله تولد ایدر کاور زیرا که واهب حیات اول حیات قلبیه ایچون صالح اولان
ماده یی اندن محروم ایتمیوب اکا هم حیات ویررو کاه اولور که قمل بدنده دفعةً حادث اولور وبر مرتبه کثرت بولورکه
لونی اصفر ایدوب مانع نوم وقاطع شهوت اولور انکیچون ارکنلر زیاده بتلی اولور وانك علاجی بدن وثیابی تنقیه ده
اهتمامدر اندن آب شور ایله استحمامدر بعده ماء عذب ایله اغتسال وقمیص حریر ایله تمامدر واما حمامك
افضلی بناسی قدیم وفناسی عظیم ومائی عذب وحرارتی معتدل اولاندر وانك بیت اولی مبرد ومرطب وثانیسی
مسخن ومرطب وثالثی مسخن ومجفف بولنانلردر پس وجود صحتنی محافظه ایدوب استفراغ عرق ایچون حمامه
کیدن انك حار اولان بیت ثالثنه تدریج ایله داخل اولسون واندن خروج ایلدکده ینه تدریج ایله خارجه
کلسون وحمامك داخلنده طول مکث موجب غشی وکرب واضطراب وجفاف وخفقاندر ومزاجی یابس اولان
مائی هوادن اکثر استعمال ایتملیدر پس ترطیبه شدت احتیاجندن ارض بیتنه بیلدرش ماء ایدوب یاتملیدر وبخار

مرطبی اکثارا ایچون ارض حمامه صویی صب وحبس ایتملیدر ومزاجی رطب اولان هوایی مادن اکثر
استعمال ایتملیدر پس تجفیف وتحلیله شدت احتیاجندن استعمال مادن مقدم افراط عرق دوکملیدر وصحتی
محافظتك حمامده مادامکه جلدی رطب واحمردر اول تحلیل عرقده افراط ایتدیکی مقرردر وقتاکه بدن ضروره
وکرب تزایده باشلر اول وقت سرعتله طشره یه کلملیدر وبعد الحمام لحاف ودثاری هر فصلده زیاده قیلملیدر زیرا که
بدن حمامك هواسندن ابرد اولان هوایه منتقل اولور کیدر وبدن حمامك صویندن تشرب وجذب ایلدیکندن
انك حرارت عرضیه سی اندن سرعتله زائل اولوب بالطبع بارد اولان صو برودتن بولدقده بدنی دخی تزاید ایدر
واکر استحمام عقیب غداده واقع اولورسه تسمین بدنی معین اولور لکن سکنجبین ایچمسه سده مرضدن امین اولور
واکر حمامك عقبنده تغدی ایدرسه سده دن امین اولور اعتدال اوزره تسمین اولور واکر هضم اولدقدنصکره
حمامه کیدرسه کذلك تسمین وامین اولور وخلو معده حالنده استحمام تجفیف بدندر زیرا که حرارت اصلیه ایله
حرارت عرضیه یی جمع ایدندر وریاضتی قلیل اولان کسه حمام معرفی کثیرا استعمال ایتسون تاکیم حرکات
ریاضتله تحلیل اولنمه جق فضلات مجتمعه حرارت حمام ایله عرق ووسخ اولوب کتسون وبو استفراغ ایله وجودی
اعتدال مزاجنه یتسون واما ماء بارد ایله اغتسال ابدان شبانه تقویت ویرندر وصیف ایامنده نصف نهار
اوانده حار المزاج ومعتدل اللحم اولان کسه لره صحت بدندر واما شیوخ وصبیانك واسهال ونزله سی اولانك
وهضمی نقصان اولانك ابدانته ضرر وزیان ایدندر واما حمامات کبریتیه یی استعمال یعنی معادن کبریتیه دن
نبع وغلیان ایدن میاه حاره ایله اغتسال محلل فضول خارج وعلاج رعشه وفالجدر ومزیل حکه وجربدر
واوجاع ورك ایچون نفعی مجربدر ومیاه معدنیانك جمله سی بدنده اولان ریاحه دوا وقروح وجروحه مرهمدر
وبو ایلیجه لرك وجوده اولان منافعی الله تعالی اعلمدر (نوع سابع) کثیر الاستعمال اولان ادویه واغذیه
مفرده نك طبایع ومنافعی وخواص واحکامی ابجد هوز حطی حروفنك ترتیبنجه بیلدیرر (ای عزیز) معلوم
اولسونکه اهل طب دیمشلردرکه هرکس کندی وجودنك حکیمی اولملیدر واستعمال ایلدیکی ادویه واغذیه
مفرده نك طبایع ومنافعی بیلملیدر وهربرینی حکمیله استعمال قیلملیدر تاکیم وجودی صحت اوزره
قالملیدر اما ادویه مفرده دن هر بردوا که بدن انسانیده کیفیتیله تأثیر ایدر تحقیق اول دوا بدن انسانه وارد
اولوب انکله بدن کندی حرارت غریزیه سندن منفعل اولورسه اکر بدنه کیفیت انسانیه دن زیاده تأثیر
ایتمزسه اول دوا معتدلدر واکر بدنه کیفیتندن زیاده تأثیر ایدرسه اول دوا اعتدالدن اول کیفیتدن یکا خارجدر
پس اکر اول تأثیر قلیل اولوب محسوس اولمازسه اول دوا درجه اولی ده در واکر تأثیری حس اولنورسه
لکن بدنه ضرر ویرمزسه اول دوا درجه ثانیه ده در واکر بدنه ضرر ویررسه لکن ضرری مهلك دکلسه اول
دوا درجه ثالثه ده در واکر ضرری قتله بالغ اولورسه اول دوا درجه رابعه ده در واکا دوا سمی تسمیه قیلنمشدر
واغذیه مفرده نك احکامی بو ادویه مفرده نك احکامی درجاتنده بوافشدر وجمله سنك اسما واحکامی ترتیب
حروف ابجد ایله بیان اولنمشدر (الف) ابریشم حار ومفرحدر خصوصا خامی نافعدر ولبسی تولد قملی مانعدر
(اجاص) درجه ثانیه ده بارد ورطبدر وانك حلوی معده یی مرخی ومسهلدر ومری التهاب قلبی تسکین ایدوب
صفرایی قلع ایدر وحلوندن بومرلی اسهالی اقلدر (اسفاناخ) درجه اولی ده بارد ورطبدر وغداسی جیددر
وحار ویابس اولان ریه وصدره نافعدر وبطنی ملین واوجاع دمویه ظهری دافعدر (افتیمون) برحشیشه درکه
درجه اولی ده یابس ودرجه ثالثه ده حاردر ونفعی مسکن وکهول ومشایخه موافق ونافعدر وامراض
سوداوی وبلغمی مزیل ومسهل وصرع ومالنخولیایی دافعدر وشبان ومحروری معطشدر (انیسون) برمعروف
تخمدرکه درجه ثالثه ده یابس حاردر کلیه ومثانه ورحم وکبد وطحالك سده لرین فتح وریاحی تحلیل ایتمده تأثیر
تامی وواردر وصداع دموی وصفراوی ودواری تسکین ایچون بخور واستعاطی نافعدر ومسحوقی دهن
ورد ایله اذنه تقطیر اولنسه باطن اذنده ضربه وصدمه وسقطه دن عارض اولان اوجاعی دافعدر وبول وطمث
ورطوباتی مدر وعطش بلغمی یه نافعدر ولبن ومنی یی مکثر وضرر ربوی دافعدر (اثمد) کحل اصفهانیدرکه
اسرب مینك جوهریدر واول درجه اولی ده بارد وثانیه ده یابسدر ولاغنز مجفف وقابضدر وبصری
مقوی ورعاف انف ونزفی قاطعدر (ارز) غدای معروفدرکه درجه اولی ده حار وثانیه ده یابسدر وصو ییله

اغتسال اعضایی وسخندن پاك ایدر واکلی معده یی دباغت ایدر ولبن ایله مطبوخی منی یی زیاده ایدر (ب)
بصل درجه ثانیه ده یابس وثالثه ده حاردر اول محلل ومقطع وملطف وجالیدر وافواه عروقی فتح انك جالیدر
واحد واشدی وجهی احمر ایدر وبزری بهقه طلا اولنسه کیدرر وملح ایله ثالیلی قلع ایدر واعتدال
اوزره اکلی معده واشتهایه قوت ویرر واکثاری رأسه صداع وعقله خفت ویرر وبصل مطبوخ کثیر الغدادر لکن
معطشدر ویرقانه نافع وافواه بواسیری فاتحدر وباه یی مقوی وبولی مدر وطبیعتی ملین وریح سمومه نافعدر
وطلای بصل مشوی منضج قروح واوجاعی دافعدر (بطیخ اصفر) درجه اولی ده حاردر وسرعتله صفرایه
استحاله ایدر وانی سکنجبین اصلاح ایدر (بطیخ اخضر) درجه ثانیه ده رطب وبارددر وبدنی وسخندن
جالیدر وبولی مدر وکلیه ومثانه ده تکون ایدن حصاتی دافعدر وطعام ایله اکلی نافعدر (بیض) افضلی
نیمبرشتدر یعنی سمن ایچنده نیم بخت اولان بیض دجاجه نك مخیدر وانفعی تازه وطری اولان بیض فرخیدر
وبیضك مشوی صلبی دخانیه یه مستحیل اولوب اعتداله یقین کلمشدر لکن مخی حرارته وبیاضی برودته زیاده
مائل اولمشدر وایکیسی دخی رطب ونافعدر وبیاضی وجهه اوزرنده اولسه تأثیر شمس وحرارت ناری مانعدر
ومخی عسل ایله مشوی اولوب کلف ایچون وجهه طلا قیلنسه انی دافعدر وبیاضی اوجاع عینه وخشونت
حلقه وانقطاع صوته وسعاله وضیق نفسه ونفث دمه نافعدر وبیض دجاجه سریع النفوذ وجید الکیموس
وکثیر الغدا ومولد منیدر وبیض مشوینك مخی قابضدر وعفص مسحوق ایله اسهالی دافعدر وقیر ایله مخلوطی
قروحی مفتح ومادهسین جاذبدر وبیض لحم قوتنده در زیرا که اول حیوانك جزئیدر بلکه بالقوه حیواندر وبیضك
افضلی مخیدر (باذنجان) درجه ثانیه ده حار ویابسدر سودا ودوار وسدد وجرب وبواسیر وجذامی تولید ایدر
ولونی فاسد وتصفیر وتسوید ایدر (بندق) حرارت ویبوستده مائلدر بطی الهضمدر وباه یی زیاده ایدر وصداع
وقیئی تهییج ورباح ونفخی تولید ایدر ودماغه نفع ایدوب سعالی دفع ایدر (ج) جوز درجه اولی ده یابس وثانیه ده
حاردر انك تصدیعی واردر وهضمی عسیر وحرارتی کثیردر وخاصه سی قی تبشیردر وعسل ایله معده بارده یه نفعی
جیددر (جوزبوا) درجه ثانیه ده حار ویابسدر بصری مقوی وسبله نافعدر ونکهتی مطیب وطعامی هاضمدر
وکبد وطحال ومعده یی مقوی وبولی مدر وطبیعتی قابضدر (جبن) انك رطبی بارد ورطبدر وعتیقی حار
ویابسدر ومتوسطی غادی ومسمندر ومملحی عتیق اولورسه مهزلدر وحصاة مثانه یی مولددر (جزر) اصلی
درجه ثانیه ده حار واولی ده رطبدر معده یی نفخ وباه یی تهییج ایدر وانك تخمی بول وطمثی ادرار ایدر (د)
دارچینی درجه ثالثه ده حار ویابسدر بغایت لطیف وجاذبدر وسددی مفتحدر وهر عفونتی مصلحدر وانك
دهنی جالی ومحلل ومذیبدر ونفعی کاف ورعشه یه عجیبدر وراس وصدر اوجاعنه نافعدر ونزلات بارده یی
وسعالی رطبی دافعدر ومعده یی مقوی وقلبی مفرحدر وسدد کبدی مفتحدر واوجاع کلیه وریحه نافعدر
وظلمت وغشاوت بصری اکلا واکتحالا دافعدر (دیك ودجاج) دیکك افضلی صیاحه بالغ اولمیاندر ودجاجك
انفعی بیضی وقتی کلمیندر ومرقه دیك وجع مفاصل ورعشه یه ومعده یه وریحه وقولنجه موافق کلمشدر ولحم
دجاج عقلی قوی وطبعی کشاده ومنی یی زیاده وصوتی صافی ایدندر وانك دماغی نزف رعاف انفی کیدندر
(ه) هریسه برمعروف غدادرکه ماء لحم ایله طبخ ونضج اولمش حنطه دن حاصلدر واول رطوبت ویبوستده
حار ومعتدلدر (و) ورد احمر درجه اولی ده بارد وثانیه ده یابسدر وبزری ورقندن زیاده قابضدر وانك
یابسی دخی زیاده قابضدر واول سددی مفتح وسودایی مسکن واعضای باطنه یی مقویدر وماء ورد غشیه یه
نافع وصداع حاری دافعدر ومطیب رایحه بدندر ومربایی حاردرکه معده وکبده قوت ویروب هضمه
اعانت ایدندر وطریسندن اون درهم استعمال ایدن اسهال اولوب اون مجلس مستراحه کیدندر (ز) زعفران
درجه اولی ده یابس وثانیه ده حاردر محسن لون ومدر بول ومسقط شهوت ومحلل سددر ومفتح عروقدر
لکن قبضی واردر (زنجبیل) درجه ثانیه ده یابس وثالثه ده حار واندهبر رطوبت فضلیه واردرکه باه یی تهییج
ایدوب خاصه سیله کبد ومعده نك بردینه موافق کاردر وانکله رطوبت معده زائل اولور وطبیعت دخی لینت
بولور وانك استعمالی نصف درهمدن ایکی درهمه دك مفید اولور (زیت خام) زیتونك زیتی درجه اولی ده بارد
ویابسدر ومدرکندن اتخاذ اولنان زیت اعتدال اوزره حاردر ورطوبته مائلدر وعتیقنده حرارت زیاده

حاصل اولدرور زیت ایله هر کون ادهان شعری مقوی و شیبی مبطیدر (ح) حنا درجهٔ ثانیه ده بارد و یابسدر
و محلل و مفتح و مجفف و قابضدر و اورام حاره و بلغمیه ایچون طبخی نافعدر و دهنی عصبی ملین و تعبی محلل
و دافعدر (حمص) درجهٔ اولی ده حار و یابسدر و اسودی احمر و ابیضدر و اجودی اکبیدر که وجع ظهره نافعدر
ولثه و عذار اورامنی دافعدر و صوتی صافی ایدوب حبوب سائره دن زیاده غدایی اولدیغی مجرب و شایعدر
و طبیخی استسقایه نافعدر و حصاتی کلیه و مثانه دن مفتت و دافعدر و حصلت تأثیری منی یی تکثیر و باهی یی
زیاده ایدر و ادرار بول و تسهیل ولادت ایدر (حنطه) حرارت و رطوبتده معتدلدر و انسانک حرارت و رطوبتنه
معادلدر و انک مقلیسنک هضمی بطؤ ایله قابلدر و اول مولد دود و نفخه شاملدر و حنطهٔ کبیرهٔ حمرا افضل
و اقوی و الذ و اغذادر (حنام) انک نو اهضمی فراخندن اخف و اغذادر و فراخی احر و ارطب و اشهادر (ط) طین
ارمنی درجهٔ ثانیه ده بارد و یابسدر طبیعتی و دمی بغایت حابسدر و بثور و طواعینه شرباً و طلاءً نافعدر
و عفونت اعضایی و نزله حاره یی مانعدر (طباشیر) درجهٔ ثانیه ده بارد و ثالثه ده حار و یابسدر قلبی مقوی و خفقان
حاری دافعدر و انصباب صفرادن اولان غم و غشیه نافعدر و عطش و التهاب معده یی و حرارت کبدی مسکن
و جراحات حاره یی مانعدر (ی) یقطین که قرعدر درجهٔ ثانیه ده بارد و رطبدر و انحداری سریع و خلطی صالح
و غدامی لطیفدر و حصرم و یا سماق و یا سفرجل و یا خود رمان حامض ایله قرعک مطبوخی صفرایه نافعدر
لیکن قولنجه ضرری متضاعفدر و عسل ایله مطبوخی انی دافعدر (نوع ثامن) کثیر الاستعمال اولان ادویه
و اغذیهٔ مفرده نک اسما و احکامی (کلمن سعفص) حروفنک ترتیبنجه بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل
طب دیمشلردرکه (ك) کافور درجهٔ ثالثه ده بارد و یابسدر رعافی و اورام حاره یی و صداع حاری مانعدر و محرورلک
حواسنی مقوی و نوامی مسهر و استشمامی بیله موثر و باهی یی قاطعدر (کهربا) درجهٔ اولی ده حار و ثانیه ده یابسدر
نفث دمی و نزفی حابسدر و خفقان و زحیره نافع و اسهالی قاطعدر (کمون) درجهٔ ثانیه ده حار و ثالثه ده یابسدر
ریاحی محلل و طاردر و مجفف و قابض و قاطعدر و عسر بوله دخی نافعدر و جراحاتی لاصق و حصاتی مفتت
دافعدر (کماة) حکمی غلیظ و غدامی شیندر انجق انک صوبی زینتدر که مجلی عیندر (کرفس) که مغدنوس
انواعندندر درجهٔ اولی ده حار و ثانیه ده یابسدر نفخی محلل و بدنی بعرق و افواه عروقی فاتحدر و وجعی مسکن
و نکهتی مطیب و باهی یی مهیج و صرعی مولد و حبلایه مضردر و کبده و سعاله و کلیه و طحاله و استسقایه
و مثانه یه نافعدر (کلیه) حرارت و برودتده معتدلدر و بر مقدار یابسدر و هضمی عسیر و خلطی یسیر و مهملدر
و الذی کلیه جدی و حملدر (کبد) حاردر کلیه دن احسندر و انک اجودی کبد بط و دجاج مسمندر (کلب)
کلبک کبدی معضوضنه صحت بخشدر (کزبره) که کشنشدر درجهٔ اولی ده یابس و ثانیه ده قابضدر و وجعی مسکن
و اورام حاره یی دافعدر و معده نک حاری مقوی و خفقان حاری و جوشش طعامی دافعدر و صرع و دوار
و سدد یابسه یی مانعدر لکن منی یی مجفف و شهوت باهی یی قاطعدر و کثرت اکلی ظلمت بصره باعثدر (کراع) که
پاچه در اول طبیعتی ملیندر و خلطه ازج نافعی مولددر و هضمی اسان و فضولی قلیل ایدوب سعاله نافعدر
(ل) لوبیا یابسدر لکن انده بر رطوبت فضلیه واردر که خلطی رطب بلغمیدر و کندی نفاخدر که احلام
ردیه نک کاثیدر و صدری تلیین و طمثی ادرار اتمک شانیدر و ریه ایچون دخی کوزلدر و انک اصلاحی فلفل و ملح
و خردلدر (لوز) که بادامدر حلوی رطوبتدن یکا معتدل و مری درجهٔ ثانیه ده حاردر و شرب و احتمالنده طمثی
ادرار واردر و لوز مرک غدامی قلیل و تفتیح و تنقیه سی کثیردر و لوز حلوک تأثیرات مذکوره سی
ضعیف و یسیردر لکن بدنی مسمن و سعالی دافعدر و سدد کبد و طحالی فاتحدر (لبن) نسوانک لبنی حیوانات
البانندن انفعدر زیرا که مزاج انسان جمله دن معتدلدر و لبن نسوانک افضلی ثدیسندن شرب اولنان
بیلنمشدر و هر لبن که چوقدن حلب اولنمشدر انک انفصالی بعید العهد اولدیغندن ردی بولنمشدر و هر حیوانک
که مدت حملی انسانک مدت حملندن اطولدر انک لبنی اردأ و اغلظدر و مدت حمل انسانه مناسب اولانک لبنی
لبن بقر کبی افضلدر و لبنک مائیه سی حار و ملطف و غسالدر و انده هیچ لدغ اولمزسوف مشالدر و انک خاصه سی
صفرای محرقه یی اسهالدر و افتیمون ایله سودای محرقه یی دخی مسهلدر و لبن حامض بارد و یابسدر و قریب
العهد اولان لبن رطب و حاردر و جمیع انواع لبن مقوی بدندر زیرا که جمله سی بالقوه دمدر و عسل ایله قروح

باطنه

باطنه یی تنقیه ایدندر و دماغه قوت و منی یه کثرت ویرندر و لبنک جمله سی باهی یی تهییج ایدندر و لحم جسه حاره
یابسه قلیل الصفرایه نافعدر و سعالی دافعدر لیکن بلغمیلره مضر و مشایخه نافعدر زیرا که انلرک حرارتی انی هضم
ایده مز و دمویته احاله ایده مز و مشایخه رطوبت ویردیکیچون نافع و مناسبدر پس انلره هضمنه عسل ایله
استعانه واجبدر و چوق اولورکه لبن ابتدا بطنی اطلاق ایدوب امعاده اولان فضلاتی اخراج ایدر بعده بدنده
متفرق اولوب طبعی قبض ایدوب اعتدال اوزره کیدر و جنس لبن نفاخ و مولد دیداندر مگر که مطبوخ اولوب سهل
هضمی آساندر و امالبا که آغوزدر انک هضمی بطی و خلطی ردی و عسل مصلحیدر و هر لبن احشا کبدی سد
ایدر الا که لبن ناقه سد ایتمز و اکثار لبن علاج وسواس و نسیاندر لکن مضراتمه و اسناندر و صداع و دوار اصحابنه
زیاندر و ولدقل و مورث ظلمت بصردر و انک اصلاحی شکردر و لبن شکر له محسن لون و مسمن بدندر و ترکیب
جنس لبن مائیه و جبنیه و سمنیه دندر امالبن بقرلدا کثری سمنیه در و لبن ناقه و معز رقیق اولمغله اکثر مائیه در
(لحم) انفعی لحم ضان فتیدر و لحم عجل و جدیک فضولی اقلدر و هر حیوانک مذکر و سمین و اسودی الذ و اخف
و اجوددر و لحم بقر لحم معزدن زیاده یابسدر و لحم معز لحم ضأندن یابس و هضمی عسیر و حابسدر و لحم جزورک
غدامی غلیظ و هضمی عسیردر و لحم ارنب حار و یابس اولدیغندن سودامی کثیردر و الیه حار و رطب و یسیردر
و جنس لحم غدامی مقوی بدندر و سرعتله دمه استحاله ایدندر و لحم مشوینک غدامی پیوسته و مسلوقک
رطوبتی کیدندر و شحمک اغتدامی ردی و سمینک ارزادر زیرا که بونلر ملین بطن و قلیل الغذادر و فصل ربیع
و صیفده اوراقلنده محرور ایچون اکل لحم بقر خطا و خطردر زیرا که اول مولد جرب و جذام و طحال اولدیغی
مقرردر کذلک ربیعک جمیعنده و صیفک نصفنده جمیع لحوم غلیظه نک وجوده ضرری واردر لکن لحم ابل
غلظتیله برابر سریع الانحداردر و لحم بط غلیظ و کثیر الغذادر و لحم دجاج اندن اخف و الطف و اشهادر (لادن)
درجهٔ اولی ده یابس و ثانیه ده حاردر لطیفدرکه تحلیل و نضجی واردر و علل رحمه نافعدر و تساقط شعری
مانعدر و عسر الاندمال اولان قروحی مدملدر (م) مصطکی درجهٔ ثانیه ده حار و یابسدر و غایتده لطیف
و محلل و قابضدر و بلغم رقیقی مذیب و داوندر و مضغی منقی رأس و بلغمی جاذبدر و سعاله نافع و نفث دمی
قاطعدر و معده یی مطیب و مقوی و نافعدر (ملح) درجهٔ اولی ده یابس و ثالثه ده حاردر و زیاده تحلیل و تجفیف
و جلاسی واردر و ریاح مختلفه یی کسر و ازاله ایدوب اخلاط جامده یی تسخین و اذابت ایدر و نصف درهم
قدر شربی کفایت ایدر و ملح محروق ایله وسخ اسنان کیدر و ملحی اعتدال اوزره استعمال محسن لون و مسهل
انحدار غدا و اخراج فضول و معین ادویه اسهالدر و ملح ابیض شفاف بللوری بلغم خامی و ملح اسود بلغمله
سودایی قوتله قالع و مسهلدر (ملوخیا) درجهٔ اولی ده بارد و ثانیه ده رطبدر و سدد کبدی مفتحدر (مشمش)
درجهٔ ثانیه ده رطب و بارددر و دهن نواتی درجهٔ ثانیه ده حار و یابسدر و بواسیره نافعدر و مشمشک خلطی
سریع العفونتدر و یابسنک نقیعی مسکن عطشدر و اول معده یه خوخدن یعنی شفتالودن خوشدر و حمیاتی
سرعتله مولد اولمشدر (ن) نیل درجهٔ اولی ده حار و ثانیه ده یابسدر و ثالثه ده قابضدر و نزفی قاطع و کلفی دافع
و تازه جراحاته نافعدر و ورقی خضابه صالحدر (نعناع) یابس و حاردر و انده رطوبت فضلیه واردر و انک جوهری
الطف بقولدر و معده یی سرعتله مسخن و مقوی اولدر و فواقی دافع و هضمه نافعدر و بلغمی و دموی اولان قیئی
دافعدر و باهی یی مهیج و منی یی مولد و جامعدر و بش اون ورقی لبنه وضع اولنسه انی تجبندن مانعدر (نخاله)
دقیق درجهٔ اولی ده حار و یابسدر و جلا و تلیین و تنقیه یی جامعدر و لوز و شکر له شربی حلق و سعاله نافعدر
و شراب ایله عجن و ضمادی اورام ثدیی دافعدر (نشادر) درجهٔ اولی ده بارد و یابسدر و ملین و مقوی خالصدر
و زعفران ایله عجن و طلاسی مذهب کلفدر و حشوی مانع نوازل و ماین صدر و عسل ایله اشربهدر (س) سماق
درجهٔ ثانیه ده بارد و ثالثه ده یابسدر و قابض و مقوی و مسدد و حابسدر و بطنی معقل و نزفی مانعدر و صفراوی
احشایه جالبدر و تزاید اوراحی دافعدر و وجع اسنانی شافی و عطشی مسکن و معده یی دابغدر و اشتهایی
مهیج و طمثی قابضدر و شعری مسود و غثیانی مسکن و مانعدر (سکر) درجهٔ اولی ده رطب و حاردر و عتیقنده
یبوست واردر و قصبنک عتیقی کندی طبعنده ساکن و لینتی زیاده حاصلدر و صدر و حلقی ملین و خشونتی
مزیل و سددی فاتحدر و صفراوی اولنلر معده یه انک تعطیشی موافقدر و بطنی ملین و بلغمی دافعدر و انک

اجری لینته زیاده نافعدر (سمن) درجهٔ اولی ده رطب وحاردر وسموم مشروبه یه تریاقجه نفعی واردر وحلق
وصدری تلیین وتحلیل ایدر وفضلات تن دخی نضج وتقلیل ایدر خصوصا لوز وعسل ایله زیاده تأثیر ایدر (سفرجل)
درجهٔ ثانیه ده بارد ویابسدر وکندوسی وزهره سی قابضدر وحامضی حلوندن زیاده قابضدر وهر نوعی مسکن
عطش ومدر بول ومقوئ شهوتدر خصوصا عسل ایله دخی معده یه قوتدر وانک لعابی یعنی توانتک آبی طبیعتی
ملیندر که عقیبنجه قبضی مانعدر وقصبهٔ ریه یی ملین وسعاله نافعدر واکثار سفرجل قولنجی مورث وجالبدر
(سمک) رطب وبارددر اجودی صغاریدر که دمی قلیل وطعمی لذیذ اولوب سرعتله فاسد اولمیه وشدید الجریان
اولان ماء عذب ایچنده تولد ایدوب قیلجغی کثرت بولمیه یاخود بحار مالحه دن انهار حلوه نک جریانه مقابل
حرکت ایدوب انده قالمیه وتملیحنک افضلی اودرکه چوق عتیق اولمیه وا کاملحک قوتی غالب اولوب حار ویابس
اولیه وسمک طری مولد بلغم مائیدر وسریع الفساد اولدیغندن حار اولان معده دن غیری یه منافیدر ولحم سمکی
فساده ویرن مرطبات وللبندروانی حلویات اصلاح ایدندر (ع) عنبر درجهٔ ثانیه ده حار واولی ده یابسدر مقوئ
معده وکبد وقلب وحواس وقوادر وعنبر مسکدن زیاده معتدل وعالی دماغه دوادر (عود) درجهٔ ثانیه ده
یابس وحاردر وقوت معده وکبد وقلب وحواس ایچون نفعی واردر وسددی فاتحدر ودماغه بغایت نافعدر
ومضغی نکهتی مطیب وریاحی دافعدر (عسل) درجهٔ ثانیه ده حار ویابسدر وجلا ومفتح وجاذبدر وعفونت
وقی مانعدر وتلطیخله دخی قملی قاتلدر وقروح وسخنه یی منقی وظلمات بصری مجلی ومعده یی مقوی وغدایی مشهی
وبطنی مسهلدر وشمعی دخی حار درضماد ایله جروح وقروحی ناضج ومواددنی جاذبدر خصوصا قیر ایله زیاده موثر
وجالبدر (عنب) قشری بارد ویابسدر وحشوی رطب وحاردر ونواتنده هم برودت ویبوست واردر جید
الغذادرکه معده وباه یی مقویدر ونضجی اجود ومعلق احمد وزبیب اسودی افضلدر وعنب تفاخ معده ومضر
مثانه در وانک مصلحی رمان حلودر (ف) فضه بارد ویابسدر خفقانی مانعدر ومانی معده وقلبه
نافعدر وجوب وحکه یی دافعدر (فستق) درجهٔ ثانیه ده یابس وحاردر وانده بر رطوبت فضلیه واردر ومقوئ
قلب ومفتح سدد کبد ونافع دوادر (فجل) غذاسی قلیل وبلغمی کثیر ومفتح سدد کبد ومولد قملدر ومحلل ریح
بندر ودیدانی قتل ایدندر وهضم طعامه اعانتی کثیردر لکن هضم اولنمسی عسیردر (فلفل) درجهٔ
رابعه ده یابس وحاردر واسودندن زیاده ابیضنده حرارت واردر ودار فلفلک یبوستی ایکیسندن آزدر واوجی
دخی معده وامعاده اولان ریاح غلیظه یی تحلیل ایدر واخلاط لزجه یی تقطیع ایدوب عصب وعضلی
تسخین ایدر (ص) صندل درجهٔ ثانیه ده بارد ویابسدر وطلا وشربی اورام حاره یه وصداع حاره وخفقان حاره
نافعدر وحرارت ومره دن حاصل اولان ضعف معده یه موافقدر (صعتر) درجهٔ ثانیه ده حار ویابسدر
وملطف ومحلل ونافعدر وشرب وضمادی نفخ ورباحی دافعدر ومعده یی مجفف وبول وطمثی مدر وحدت
بصری مکثر واوجاع ورکی قاطعدر (صمغ) تغریه وتجفیفی قویدر واطفی صمغ عربیدر زیرا که اول خشونت
صدری ملین وبطنی تعقیل ایدوب امعایه قوت ویرر والوان حبر ایله خطوط کتبه زینت ویرر (نوع تاسع)
کثیر الاستعمال اولان ادویه واغذیهٔ مفرده نک اسما واحکامنی قرشت تخذ ضظغ حروفنک ترتیبنجه بیلدیرر
(ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل طب دیمشلردرکه (ق) قثا که بطیخک بر نوعیدر خیار کبی طویل اولور
اول درجهٔ ثانیه ده رطب وبارددر وانک نضیجی احسندر وحرارت وصفرایی تسکین ایدندر لکن خلطی
مستعد عفونت ومولد حادر ونضیجنک فسادی اسرع واردر واستشمامی غشیه نافعدر وعطشی قاطعدر
ومثانه یه موافقدر وقثاده ادرار بول وتلیین طبیعت واردر خیارک قثادن زیاده برودت واطفی واردر وحمیات
محرقه یی دافعدر وادرار بول ایچون بغایت نافعدر واذکر وجع معده وخاصره یی محدثدر وانی ملح
ویا زیت ویا عسل مصلحدر (قرنفل) درجهٔ ثانیه ده حار ویابسدر وکبد ومعده ودماغه نافعدر (ر) ریحان
درجهٔ اولی ده حار ویابسدر وقلبی مقوی وباسوری دافعدر واستشمامی نومی جاذبدر (راوند) ربتی اوزرینه ایکی
درهم قدر اون صباح شربی قروح وفسوح وسقطه وضربه وکبد ومعده وفتق وعانه وکلیه ومثانه ایچون بغایت
نافعدر (رازیانه) انک بریسنک حرارتی وییسی درجهٔ ثالثه ده وبستانیسنک درجهٔ ثانیه ده در بصری محدد
وسدد کبدی مفتح وبول وطمثی مدر ونافعدر وماء بارد ایله غثیان والتهاب معده یی دافعدر (ریباس) درجهٔ

ثانیه ده بارد ویابسدر ودمی مطفی وصفرایی قامعدر وحرارتی مسکن وقاطعدر وعصاره سیله اکتحال حدت
بصره نافعدر وطواعین واسهال صفراوی یی دافعدر (رمان) انک حلوی درجهٔ اولی ده بارد ورطبدر وحامضی
ثانیه ده بارد ویابسدر وایکیسی صفرایی قامع واحشایه سیلان فضولی مانعدر وحامضنک حباتنک عسل ایله
ضمادی وجع اذنه نافعدر وادرار حامض اکثردر ورمانک مری التهاب معده یه نافعدر وحامضی حلق وصدری
تخشیندر وحلوی انلری مقوی وملیندر وسعال حاری مانعدر وهر نوعی خفقانی دافعدر وافضلی حباتی مائی
اولانیدر (ش) شعیر درجهٔ اولی ده بارد ویابسدر وغذاسی حنطه دن آزدر وماء شعیر سویقندن اغذادر وسویق
نفخی صویندن اکثر ومعده یه اردادر وماء شعیرک دقیقیله ضمادی صدر وسعال وجرب وکافه یه موافق دوادر
(شونیز) که حبة السودادر آخر درجهٔ ثانیه ده حار ویابسدر واول حار وجلادر وریاحی محلل وثآلیل وبهق وبرصی
قاطعدر ودیدان بطنی قاتلدر وکیسهٔ کتان ذرفا ایچنده ایکی درهم محمص ومضروری وناصیه اوزرنده موضوعی
زکام ونازله یی دافعدر (ثلجم) رطب وحار وملیندر وخلطی غلیظ ومداومت اکلی محللدر وبزری جلا وطبیخی
مقویدر (ت) تمرهندی درجهٔ ثانیه ده بارد ویابسدر معده یی مقوی وصفرایی مسهل وقیئی مسکن وعطشی
دافعدر (تفاح) انک حلوی اعتداله قریب حرارته مائلدر وانده بر رطوبت فضلیهٔ بارده واردرکه انکله نافخدر
وانک حامضی ابرد ورطوبتی اقلدر وخلطی مستعد عفونت وحماددر (تین) انک رطبی آز رطب وحاردر وچوق
ماء وغذاسی واردر ومعده دن سریع الانحداردر ویابسی لطیف وحاردر وجمیع فواکهدن اغذادر وانضجی
اعتداله قریبدر ولحمی جروح وقروحی انضجدر وتلیین وتعریق ابلغدر وحرارتی مسکن ومقملدر وانک لبنی البان
ودماء ذائبه یی مجمد وجامده یی مذیبدر وامراض ایله فاسد اولان الوانی مصلحدر وضمادی دماملی منضجدر
ومحروری معطشدر وطوزلی بلغمدن اولان عطشی مسکندر وسعال مزمنی دافع وریه وصدره نافعدر وسدد
کبد وطحال وکلیه ومثانه یی فاتحدر وریق اوزرینه تینک فتح مجاری غداده تاثیرات عجیبه سی مقرردر
خصوصا لوز ایله یاجوز ایله تغذیه سی اکثردر لکن اغذیهٔ غلیظه ایله اکل تین خطردر وتینک خل ایچنده
منقوعندن اوچ صباح علی الریق اوچر تینی اکل ایدن تموم حمادن خلاص بولور وصفرادن آزاد اولور (توت)
اما بیضی تینه یقیندر لکن اندن اقل غذادر ومعده یه ارداددر واما احمری رطب وبارددر وانده بر قبض واردرکه
اعضایه سیلان موادی مانعدر واورام حلقی دافعدر وبونک اکل وشربنده قوت اشتهاء غدا واردر وبو توت
معده دن انحدار غدایی مسرع وامعاده مبطی وبولی مدردر (ث) ثوم اصلی درجهٔ ثالثه ده حار ویابسدر تغییر
میاه ایچون ووجع اسنان وسعال مزمن واوجاع صدر ایچون بغایت نافعدر وعلق ودودی مخرج وبولی وطمثی
مدردر وقمل وبیضنی قاتل ومسکردر لکن کثرت بخارندن رأسی مصدع وبصره مضردر (ثلج) اندن محتبس
اولان حرارت دخانیه سندن عطشی مورث ومعده وعصبه مضردر واسنانک وجع حارنی مسکندر (خ) خشخاش
درجهٔ ثانیه ده بارد ویابسدر واسودی شرباً وضماداً درجهٔ ثالثه ده مبرد ومخدر ومنوم مدر واکلی نزله یی مانعدر
(خطمی) که خیره چیچکیدر اعتداله اوزره حاردر وانده انضاج وتلیین وتحلیل وارخا واردر ووجع مفاصلی دافع
وارتعاشی مانعدر وانک بزری سعال حاری قاطع وورقی اورام ثدیه نافعدر وطبیخ اصلی حرقت امعایی وحرقت
بولی واورام مقعدی واسهال ردیی دافعدر (خوخ) درجهٔ اولی ده رطب وآخر ثانیه ده بارددر وسریع العفونه
وملین طبیعتدر وماء قضبان واوراقی تقطیر ایله دیدان اذنی وسره یه ضماد وشربی دیدان بطنی قاتلدر وکثیر
الغذادر لکن غذاسی جیددکل اردادر وانی طعام اوزرینه تقدیم اولادر (خل) حرارت وبرودتدن مرکبدر
وبرودتی اغلبدر وطبخ ایله برودتی نقصان بولدیغی مجربدر وبو خل دمی ملطف وصفرایی قامعدر وحادث اوله جق
اورامی مانعدر وسودا وبلغمه مضر وبلغمه مضاد وهضمه معین وجربی قالعدر وقرص نمله وحرق جره یی دافعدر
ودهن ورد ایله صداعه نافعدر وتمضمضی وجع اسنانی ودموم میتی قاطعدر (خبز) افضل خبز حنطهٔ نقیه درکه
دقیق رقیق ومنخول اولوب عجینی ملح وخمیرنده اعتدال بولوب قرص رقیق نضج تنوری اولور واکا قریب اول
صومونلردرکه فرونی اولوب وبونلرک ماء غذاسی فضیلتدن برونی اولور خبزک حاری ضار وباردی ناقه در وسمیدکه
فطیردر غذاسی کثیردر لکن خشونتندن بطئ النفوذدر وانحداری عسیردر وخبز دقیق غیر منخول طبیعتی
ملیندر وانحداری ونفوذی سریع وهیندر لکن قلیل التغذیه در وخبز قطایف اذیذدر لکن مولد خلط غلیظدر

ولبن ایله تخمیر اولنسان خبز کثیر الغذا و بطئ الانحدار اردروسد مجاری بده دخی وارد در خبز حنطه مقلی ما ایله اکلی سرعتله مسمن بدندر وصحت وجودی حفظ ایدندر (خردل) کداوزراکدر درجهٔ ثالثه ده حار و یابسدر و بلغمی قاطعدر و دهنی دهن نخلدن استخندر و هوام انك دخانندن فرار ایدندر و دافع اوجاع مفاصل بدندر و جربی ازاله واوراهی تحلیل ورطوبات رأسی تنقیه ایدندر و تقطیر ماء و دهنی وجع اذنی دافعدر و عسل ایله ریق اوزرینه اکلی قصبه ریه ده اولان خشونتی دافعدر (خیار شنبه) حرارت و برودتده معتدلدر و رطبدر کما حشاده اولان اورام حارهیی مانعدر و طبعی ملین و محترقا اولان صفرا و بلغمی سهولتله مسهل ودافعدر انکیچون حامله انکله اسهال اولنورکه اول حملنه ضارد کل نافعدر (ذ) ذهب لطیف ومعتدلدر و سحاله سی ادویه سودایه داخلدر و قلبی مقوی وخفقانه نافعدر و فمده امساکی بخرقی مزیل و دافعدر و التون میل ایله اکتحال عینی مجلی و بصری مقوی و غباری دافعدر (ض) ضیمران ریاحین انواعندن برنوعدر که فلکن دیرلر اول درجهٔ اولیده رطب و حاردر واستشمامنك دماغه نفعی واردر (ظ) ظرور درجهٔ ثانیه ده حار و یابسدر و موادقروحی جاذبدر وانك اجودی احمر نار نجیدر (غ) غالیه برعطر کرانبهادر اورام صلبهیی ملین و چوق درده دوادر و استشمامی صرعهیی دافعدر وصداع باردی دافعدر و قلبده تحملی اوجاع رحمی مانعدر و جمیع ادویه و اغذیه تأثیر حق ایله مؤثر اولدیغی تحقیق و واقعدر و بومذکورات اسباب مظنونه دن اولدیغنه علت طبیب دلیل قاطعدر پس جمیع اسباب واشیادن مؤثر اولان انجق مسبب الاسبابدر که جمله یه اول ضار و نافعدر بومقامده العلم علمان علم الطب للابدان وعلم الفقه للادیان کلامندن بومقدار تحریر و بیان خلاصهٔ علم طبی جامعدر و ماعداسی اطبا بیننده شایعدر (نوع عاشر) صحت وجوده عوایدا اولان اکل و شربك آداب وقواعدی و بعض اطعمه و فوا کهك فضائل وفوائدنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حدیث دیمشلردرکه انبیاء علیهم السلامك عادتلری مدام اکل خبز شعیر ادمان ایدی وحبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك اکثری تناولی اول نان ایدی ویا دقیق حنطه ایله مختلط اولان ایدی و خبز شعیر ایله اوچ کیجه علی التوالی شبعان اولموب اکثرا وقاتی جائع وظمآن ایدی پس تنبیه و بیان بیورمشدرکه بیاض نهار و ظلمت لیل ایچنده ایکیشر کره اکل و شرب اسراف وعلتدر و اکل لحم و شرب مرقه یه مواظبت موجب قسوتدر و قرق کون قدر لحم و دسم ترکنه مداومت مسیئ خلق و مغیر طبیعتدر و بی جوع اکل ادام و بی ظما شرب ما صحت وجوده خللدر و تکیم بی تعجب ضحك انسانه تحجلدر و بی سهر لیل نوم نهارا کاعار و کسلدر و محافظ صحت اولان مداوم شبع اولموب جوعی قدر لذت اکلی بولسون و ولیمهٔ فردوس ایچون قدرتی قدر تجوع قیلسون تا کیم عقلی صافی وصدری منشرح و قلبی مستنیر اولسون و ممکن اولدیجه غدایی تبادر قیلسون تا کیم بدنی صحت و طبعی قوت بولسون و عشایی ترك ایتمسونکه اعضاسی هرمدن امین اولسون و انواع نعمتلر و الوان شربتلری جمع ایتمیوب بر طعام اوزرینه اقتصار ایتسون تا کیم جسمی صحت و سروره و قلبی حیات و حضوره یتسون زیرا که هر مرضك اصلی شبع و هر دوانك اصلی جوع اولدیغی تجربه قیلنمشدر و ادب ایله فقط خبز اکل ایدنك بدنی عمری اولدیجه صحت و عافیتده بولنمشدر و ادب ایسه بعد الجوع اکل و قبل الشبع ترك اعتبار اولنمشدر پس قلت اکل و شربك درجهٔ دنیاسی ثلث بطنی طعام و ثلثی شراب و ثلثی تنفس ایچون اولمقدر و درجهٔ وسطاسی اکل و شرب ایله انجق نصف بطنی طولمقدر و درجهٔ علیاسی اکلی اکل مریض و نومی نوم غریق اولوب لذت حضوری بولمقدر و شبع اوزرینه اکلدن اجتناب اهم و الزمدر زیرا که اول اسراف و حرام اولدیغندن ماعدا مورث برص و موجد مرض و موجب هرمدر و حضور مکان طعام وشرابی تعیب ایلمسونلر اکر اشتهاسی وار ایسه تناول بیورسونلر والا ترك ایدوب سویلمسونلر و طعام واحد اثنینه کافیدر تکیم طعام اثنین اربعه یه و طعام اربعه سکز آدمه واقدر اما بعض اطعمه و فواکهك فضائل وفوائدنده نیجه حدیث شریف وارد اولمشدر تکیم جبریل امین علیه السلام حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه هریسه اکلنی اشارت قیلمشدر پس انی اول تناول بیوروب بطش و جماع و قیام لیل ایچون اوتوز قرق ادم قدر قوت بولمشدر وانك عندنده جمیع اطعمه دن خبز شعیر و مرقه عدس و صوقانی احب و اطیب اولمشدر زیرا که ذکر الله ایله کدمه اندن قلبی رقت بولمشدر و لحمدن دماغ و سمع و بصر و اعضا و اجزای دیکر قوت المشدر و خیرات اطیبی لحم کتف و ظهر درکه فؤاد مریضی اصلاح و قلب حزینی راحت قیلمشدر و انفع ادام خل خمر

اولمشدر و تمر و عنب فواکهدن اولوب ادام رتبه سین دخی بولمشدر و عنبی خبز ایله یك و حلو و طیبی ویرندن ردا ایتمیوب ذوق و شم ایتمك خبرده کلمشدر و مبارك عسلی صباح ایله ریق اوزرینه اکل و شرب ایدن هر مرضدن شفا بولمشدر و اول حضرت جل فواکهدن بطیخ و رطب اطیب اولوب جمیع اشربه دن حلو بارد لذتلی کلمشدر و اکل ارز عندنده اول حضرته صلوة و سلام ایتمك لازم اولمشدر زیرا که ارزانك نوری جوهرندن وجود بولمشدر وحدیث شریف وارد اولمشدرکه هر کیمکه بتلاییی قشر ایله اکل ایدر اندن اول قدر مرض چیقارکیدر و شونیزکه حبهٔ سوداد اول موتدن غیری هر مرضه شفادر و جبن و جوزی فرادا اکل ایتمك داء در لکن ایکیسی جمع ایدنه دوادر و اکل زبیب نکهتی تطییب و لونی صافی و بلغمی قطع ایدوب عصبه قوت ویرندر و اکل ایدن نوانی طرح ایتسونکه اول مضر بدندر و عنبی دانه دانه اکل اهنی و احسندر و سفرجل فؤاده جلا و قلبه ذکا وجبانه شجاعت بخش ایتمده بیبدلدر و انی ارز ایله اکل ایدن حامله نك ولدی اغلب و کوزلدر و رمانی شحمی ایله تناول معده یی دباغتدر و اکل تین قولنجدن امان و قلبه رقتدر و مبارك بطیخ ماء جنتی و هر طعامده اولان لذتی جامعدر و انك لحم و شحم و برز و قشری جمیع اعضایه و قواینه نافعدر و اول طعام و شراب و ریحاندر و بطن ومثانه یی غسل ایدر اشناندر و ماء ظهره برکت و شهوته حرکت ویرندر و نکهتی تطییب و صداعی تسکین و بشره یی تنقیه و تزیین ایدندر و بصره حدت و طعامه اشتها و لذت و یروب عطشی دفع و دیدان بطنی قتل ایدوب یتمش علت اخراج ایله نافع بدندر اما خیاری ملح ایله و جوزی حلو ایله یمك سنتدر و فواکهی اقبالنده تکثیر و ادبارنده تقلیل ابدانه صحتدر و باذنجانی تلیین و تزیین ایدوب دوا نیتیله یمك مزیل علت و مورث حکمتدر و مرطب دماغ ومقوی جماع و مخزن شهوتدر و الطف بقول یاربوزکره وزوریاسدر و بوتلر طعام خضروا ایله اسدر و مورث حفظ ودافع جنون و جذامدر و نافع دماغ و فاتح مشامدر و اما کمأة که ارق منتردر اول برنوع من منزلدر و ماء شفای عین و اسودی افضلدر و براصه داخل اولان انك بصلندن تناول قیلمسون تا کیم اول ارضك و باسندن امین اولسون و مطبوخ اولان بصل و ثومی اکل ایدن لذت و قوت بولور و مطبوخ اولانی اکل ایتمسونکه رایحه سندن ملائکه متأذی اولورو اماطینی اکل ایدن کندی نفسنی قتل ایدندر زیرا که اول منفخ بطن و مصفر لون و مهلك بدندر و حدیث شریف وارد اولمشدرکه اوچ نسنه موجب سرور سینه و موجد صحت بدندر بری استشمام طیب وبری شرب عسل و بری لبس ثوب حسندر و اول حضرت صادقدرکه حق سویلیندر زیرا که والناس باللباس کلامی بو معنایی تصدیق ایلیندر پس ناس لباس ایله مزیندر و لباس تقوی ایسه جمله دن احسندر و جسم جانی احسندر (نوع حادی عشر) اداب دین مبین و سنت رسول امین اوزره ثیابی تحسین و ابسی تعین و دنی تحصین و تزیین ایتمك رسم و آیینی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حدیث اتفاق ایله دیمشلردرکه حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه ثیابك احبی قمیص اولمشدر و کم قمیصی اطراف اصابعنه وصول بولمشدر و ذیلی طولی فوق الکعبین انجق کلمشدر و تقصیر ثیاب ایله امتنه وصیت قیلمشدر و فی هذا تقصیر ثیاب سنت و طویلی بدعت و کبره علامت اولمشدر و خلیل الله علیه السلام رجال و نسوان ایچون سراویلی استر لباس بولمشدر زیرا که سراویل عورت یریله ارض اراسنده بیله حائل اولمشدر و اما لبس عمامه حلم و وقار و جاهدر وتاج عربدرکه اول حضرتك مبارك عمامه سی ثوب سیاهدر و رأس عمامه یی بین الکتفین مقدار شبر بن ارخا سنتدر و تحت الذقن اداره سی بدعتدر و سنن اسلامك برنسی لبس لباس خشن و مرقعدر و ثیاب خشن عرقی انشف و قلبی اخشعدر و لبس شعر و صوف سنت انبیاء عظامدر و موجد عبا حضرت سلیمان علیه السلامدر و تواضعله مساکینه تشبه ایچون لبس عبا عادت اولیا کرامدر و اما حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك قمیص و ازار و سراویلی قطندن ثوب ابیض و قبا و عبا و منطقه سی صوفدن شال اخضردر و اخضره نظر سرور قلب و قوت بصردر پس لبس اخضر انك امتنه سنتدر و ورجالنه صرف اصفر و احمر مکروه وبدعتدر و حریر خالص انلره حرام و حلالیه مختلطه مباح و زینتدر و تطهیر ثیاب تحدیث نعمتدر و زینت ولطافت و نظافتدر و دفع ثقلت و دفع غم و قسا و تدر و غنای طبع ایله لبس ثوب عتیق آدم تواضعنه علامتدر وجمله دن مقدم قمیصی کیوب بعده قعودی حالنده سراویل کیمك سنتدر و مبغوض ناس اولمقدن و قلبه غم کلمکدن امیندر و بر ثوبی ترقیع ایتدکیه نزع ایتمك قلبه راحتدر و ثوب منزوی برفقیره ویرمك آفتلردن

سلامتدر رواوج قات لباسی جمع اولدقده برقانی فقرایه بخش ایتمك سخاوتدر وشبابنی فی‌نزع ایلدکیجه طی ایتمك
انی شیطان لبسندن حفظ وحراستدر وتوبه‌ك لسان حال‌الله بنی کیجه تزیین ایدلی کوندز تزیین ایدرم دیمسی اول
حضرتدن روایتدر وبساط مولی اولان ارض اوزرنده احیانا حافی یورومك کسر نفسه دلالتدر ومسك وعنبر
وعود وکافور امثالی طیب وعطور وبخور ایله تطیب وتعطر وتبخر سنتدر ولذتدر واثمد ایله هر کوزینه اوچ کره
اکتحال سنتدر روزیندر واهداینی منبت وبصره قوتدر ویوم عاشورا اکتحال عینی رمددن صیانتدر
واما اظهر وتزین وادهان وتسریح شعر ولحیه دخی سنتدر ورغبتدر وادهان حاجبدن بدا ایتمك صداعی دافع
بیلنمشدر وقص شارب ونتف ابط وحلق عانه سنن راتبه‌دن بولنمشدر وشعر عانه‌یی شعیره‌دن زیاده ترك ایتمك نهی
اولنمشدر وهر یوم خمیس یاخود یوم جمعه بعد العصر شعری اولمیان کمسه راسنی حلق ایتمك ولحیه سنك طول
وعرضندن برقبضه زیاده‌یی قص ایتمك واظفارنی مقراض ایله قلم ایدوب شعر ایله دفن ایتمك صحت جسم
وراحت جان ایچون سنت وعادت قلنمشدر تاکیم (قاروا اظفارکم بالسنة والادب یمینها خوابس ویسارها
اوخسب) دینلمشدر ونظام هیئت ایچون آیینه‌یه ویاصافی صویه باقوب ٭ اللهم کما حسنت خلقی فحسن خلقی دیمك
حدیث شریفدن الخمشدر وبو مقامده صحت وجودك حفظ وحراستنی بومقدار بیان ایله اکتفا قیلنوب موتی
بیانه شروع اولنمشدر زیرا که (لدوا للموت) فحواسنجه هر طوغان اولمکله هر کمالك برزوالی اولوب دنیایه
کلان کیدر بولنمشدر وبو عالم کون وفساد اولان عالم صورت بزم ایچون کاروانسرا قیلنمشدر تاکیم (کل نفس
ذائقة الموت ثم الینا ترجعون) آیۀ کریمه‌سیله بو معنا تأیید اولنمشدر پس بو دارفنادن اول دار بقایه اولمزدن
مقدم متوجه اولمق وبو غربتده اول وطن ایچون کسب کماله تدارك قیلمق اعنی تحرکاه خدا اولان قلبنی
ماسوادن پاك ایدوب امراض اخلاق بهیمیه‌دن صحت بولمق وانوار اخلاق ربانیه ایله طولمق وایکی عالمده
برمولی ایله اولوب قالمق جمله‌دن اهم والزم بیلنمشدر

جهانده وارلغی قوی نه مسافر اول نه مقیم	که خانه بر کذر اولمش طرق دخی بربیم
چو نعمتی نعم وعز ونازی ذل اولیجق	سکا نه فائده جسم اولسه غرق نازونعیم
غنی ارایجنده اولور عاقبت سرك پامال	نه فرق اولورسه کلاهك نمد یاخود دیهیم
طریق حقه کیدرسن تنك ضعیف اولسون	که قطع بادیه مشکلدر اولسه مرد جسیم
خویله خسته‌یی ظن ایلر اول طبیب صحیح	مرضشناس دکلدر نه در آدی حکیم
حیات جسم کوکل خوشلغیله نعمت اولور	نه ذوق اولور که اوله تن صحیح وروح سقیم
نه غم که فقر ومرض موت ایرتنه حق	اولورسه جان وکوکل خوش خویله صاغ وسلیم

(فصل رابع) موتك فضیلتی وحقیقتی وکنه وماهیتی ومدح وکیفیتی وروحك بدندن مفارقتی ونزعی حالتی
ونشأت ثانیه‌ده صورتی وخلق حسبنجه سعیر ونعیمه رحلتنی یدی نوع ایله حکیمانه بیان وعیان ایدر (نوع اول)
موتك فضائل وفوائدنی آیات واحادیث ایله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه حق تعالی کلام قدیمنده
بیورمشدرکه (ولئن متم او قتلتم لالی الله تحشرون) (فتمنوا الموت ان کنتم صادقین) انا لله وانا الیه راجعون) الله
یتوفی الانفس حین موتها والتی لم تمت فی منامها فیمسك التی قضی علیها الموت ویرسل الاخری الی اجل مسمی
ان فی ذلك لآیات لقوم یتفکرون) هو یحیی ویمیت والیه ترجعون قل ان الموت الذی تفرون منه فانه ملاقیکم
ثم تردون الی عالم الغیب والشهادة فینبئکم بما کنتم تعملون انا نحن نحیی ونمیت والینا المصیر ان المتقین
فی جنات ونهر فی مقعد صدق عند ملیك مقتدر) یا أیتها النفس المطمئنة ارجعی الی ربك راضیة مرضیة فادخلی
فی عبادی وادخلی جنتی ٭ وحق تعالی حدیث قدسیسنده بیورمشدرکه ٭ لو علم المؤمن ما کان له بعد الموت
ما تمنی الحیاة فی الدنیا بل قال کل لحظة ربی امتنی امتنی ٭ وحبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری
بیورمشدرکه مؤمنك قلبنه نور ایمان نازل اولدقده قلبی واسع ومنشرح اولور سؤال اولنمشدرکه انك بر علامتی
وارمیدر جواب ایتمشدرکه بلی دار غروردن اجتناب ودار خلوده رجوع ایتمکدر وموت اکا کلمزدن مقدم انك
تدارکی طریقنه کیتمکدر وبیورمشدرکه موتی عبرتله درك ایدن دنیایی خیرایله ترك ایدر وبیورمشدرکه موتی

فكر

فکر ایدنك نفسی پاك وقلبی آکاه اولور ودنیادن اکراه ایله ولی الله اولور وبیورمشدرکه حق تعالی کیمه کیم
هدایت ایتمشدر اکا واعظ اولمغه موت کفایت ایتمشدر وبیورمشدرکه خلقك زیاده عاقلی موتی زیاده فکر
ایدندر وتدارکیله شرف دارینی الوب کیدندر وبیورمشدرکه ای امتم امللکزی قصیر وفکر موتی کثیر ایدیکز
وبیورمشدرکه عند الموت انسانك عینی سمت رأسنه راجع اولور زیرا که انك بصری جاننه راجع اولور
وبیورمشدرکه صاقنمالك که مؤمن موت ایله منفعل اولور لکن برخانه‌دن برخانه‌یه منتقل اولور وبیورمشدرکه
مؤمنك جسر موتی عبور ایدر اول کندی حبیبیله حضور ایدر وبیورمشدرکه جمیع ناس نوم غفلتده کرهدر
وجملهسی موت ایله آکاه اولور وبیورمشدرکه امواتکزی خیر ایله ذکر ایدیکز وسب ایتمیوب جمله‌کز
وبیورمشدرکه آدم اوغلی موتدن فرار وفریاد ایدر حالبوکیم موت انی فتنه‌لردن آزاد ایدر وبیورمشدرکه موت
مؤمنك تحفه‌سی جانیدر وانك نعیم وروح وریحانیدر وبیورمشدرکه موت مؤمنك راحتیدر وانك سرور وغنیمتیدر
وبیورمشدرکه موت مؤمنك عید مسعودیدر ولقا موعودیدر وبیورمشدرکه دنیا مؤمنك زندانیدر وموت
انك اطلاق وسیرانیدر وبیورمشدرکه هرنه کیم مؤمنك بکنلجك مطلوبیدر انك موتی جمله‌دن خیرلی محبوبیدر
وبیورمشدرکه برمؤمن بو قدر الا کموت اکا خیرلی اولدیغی محققدر زیرا که (وما عند الله خیر للابرار)
کلام حقدر وبیورمشدرکه مؤمن قسمی اکر بر وناجر در موت اکا خیرلی اولدیغی ظاهردر وبیورمشدرکه خلقك
عندنده غنا وصحت وحیات احب اشیادر بنم عندمده فقر ومرض وموت اعز والذ واعلادر وبیورمشدرکه
کندی موتم ایچون ایوه‌رم ودوستمك موتنی هم سورم وبیورمشدرکه غائب اولان صدیقه‌مدن هرخبرکه کلوب
بکا ایتمشدر جمله‌سندن بکا خوش کلن انك موتی خبریدرکه دنیادن کتمشدر کندی جانم ایچون آرزو ایلدیکم تحفه‌یی
موتی هردوستمه هم صاغنمشم زیرا که وطنمزدار سرور ایکن بو دار غرور اقامتندن اوصانمشم وبیورمشدرکه
موتی کندی نفسمه وصدیقمه آرزو قیلمشم زیرا که لقاء الله موت ایله حاصل اولدیغن بیلمشم وبیورمشدرکه لقاء
الله آرزوسی اولان مؤمن موته محبت ایدر زیرا که اول طریق موت ایله عالم لقایه کیدر وبیورمشدرکه واسطه
موت ایله حبیب حبیبی بولور وموت ایله هموم دنیادن آزاد اولور وبیورمشدرکه مؤمنك موتی خلقدن عزلتدر
وابدا حق ایله خلوتدر وبیورمشدرکه صاقنالك کموت عدم وفنادر لکن بدندن تجرد وبقادر وبیورمشدرکه
موت مفارقت بدن وتبدل حالدر وبر داردن بر داره انتقالدر وبیورمشدرکه نفس ابدان ایچون مخلوقدر ونفس
مؤمن عند الله مرزوقدر وبیورمشدرکه سزلر فساد وفنا ایچون دکلسز انجق خلود وبقا ایچون براودن براوه
منتقلسز وبیورمشدرکه نفس ایچون درت دار واردر اولکی دار جمله‌دن طاردرکه رحم مادردر ایکنجی دار عالم
شهادتدر واوچنجی دار عالم برزخدر ودردنجی دار عالم ارواحدر وهر بر دارك بشقه برحکمی وبرشانی واردر
وبیورمشدرکه دنیاده موتی مثالی رحمده جنین احوالیدر تاکیم جنین وقت ولادتده رحمدن دنیایه کلمك استمز
کذلك مؤمن موتدن جزع وفزع ایدوب اولمك استمز وتاکیم مولود رضاع مادردن لذت وانسیت بولدقده بردخی
مکاننه کیتمك استمز کذلك مؤمن مولی سنه ملاقی اولدقده بردخی دنیایه رجوع ایتمك استمز وتاکیم ولادتله مولود
اول ضیق ومظلم مکاندن بو واسع وروشن جهانه خروج ایدنصکره اول مکان متعفنی فراموش ایدر کذلك مؤمن
موت ایله بو دار دنیادن اول دار علیایه عروج ایدنصکره بو دار عنایی اونودر کیدر وبیورمشدرکه مؤمنك روحی
جسمندن راحت عروج ایدرکانه بر قیل خمیر ایچندن خروج ایدر وبیورمشدرکه هر مؤمنك روحنی رفق ولطف
ایله قبض ایدن عزرائیلدر واول ملك الموت امین وشفیق وجمیلدرا کر مؤمن ایچون عند الموت انواع کراماتك
بریسی مهیا اولمسه رؤیت جمال عزرائیل اکا لطف بزیلدر وبیورمشدرکه عند الموت نفس مؤمن حسن ملك
الموت ایله مشغولدر وحالت نزع المندن ذهولیله معزولدر تاکیم زنان مصر اول جمال یوسفله مشغول اولوب قطع
ایدالمندن ذهول ایتدکاری نص ایله منقولدر وبیورمشدرکه عند الموت مؤمنه ربیسی معین اولور وحزن
دنیادن وخوف آخرتدن امین اولور وبیورمشدرکه حق تعالی نفس مؤمنی قبض ایلدکده روحی انکله مطمئن
اولور وثقلت بدندن راحت وسلامت بولور وبیورمشدرکه بدنکه قفس مرغ روحدر پس بدنده جان محبوس
ومحجوردر وموت اکا فتح وفتوحدر وبیورمشدرکه ارواح اموات اشجار برزخده امثال طیوردر وبری بریله
متعارف ومسروردر وبیورمشدرکه قلبی مظلم اولان مشرکك موتدن خوفی حالی مظلمده بولنان طریلك کسر

قفسی مثالیدر وقلبی منور اولان مؤمنك آرزوی موت ایله انتقال ایتمی اشجار عالیه تحتنده قفسده قالان طیرلك اندن اوچوب اشجار اوزرنده ترنم ایدن همجنسی زمرهسنه كتمسیدر ویوره شدركه عند الموت عرق جبین یاندمع عین ویا توسع منخرین علامات سعادتدر اماتنفس اختناق یاسواد شفه ویا ترمد لون علامات شقاوتدر ویورمشدركه میت بیلورکه بدنن كیملر غسل وتكفین ایدر ونمازنی كیملر قیلوب جنازهسیله كیدرولحدینه كیملر ایندروب اكا تلقین ایدرو بیورمشدركه اموات خیر ایله یاشر ایله كورمك احوال ارواحه كشف ایله ایرمكدر وبو كشف انجق تبشیر ویا تنبیه ایچون اولور وبو كشفی مؤمنلر رؤیاده ومقربین یقظه حالنده بولور وبیورمشدركه مؤمنك جسمنه قبری منضم اولور كانه والدهٔ مشفقه ولد غائبنی بولور وقبرینه جنتدن بر روزنه اچیلور وروحنه باران رحمت صاچیلور وبیورمشدركه ارواح مؤمنین امثالی طیور خضر اولوب عالم برزخده بلوك بلوك طیران ایدرلر وهفتهده بركره عالم شهادته كلوب كیدرلر وبیورمشدركه نشأت اخراده ارواح اغلب اخلاق صورتنده حشر اولنور یعنی قنغی حیوانك خلقی روحه غالب ایسه روح اول صورتده بولنور صدق رسول الله

جان تنكنای تنده ایدی حبس جون هما	كسر ایتدی لطف ایله قفسن پنجهٔ قضا
صدق صفا جناحن آچوب اوچدی شوقله	دل عالمنده بولدی كوزل عشقدن نوا
غافل قفسدن اوزكه مكان بیلمز ایدی كیم	تندن فراقه ماتم ایدوب دیردی حسرتا
عارف كه بیلدی كلشن جان وسعتن روان	تندن خلاصه شكر ایدر اول مونه مرحبا
قوشدر او جان پاك وقفسدر بو جسم خاك	سفلی قفسده قالمز او مرغ بلند جا
قوش بسته بردكاسه نیچون اجزا اول جناح	صدپاره ایلمز قفسن طوتمز اول هوا
سیر ایلدك كوكاده همان جلوه كاهی	حق شكستن قفس آسان اولورسكا

(نوع ثانی) موتك حقیقتنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل حكمت دیمشلردركه انسانك موتدن مقدم اولان احوالی دنیادركه سریع الفنادر وبعد الموت اولان احوالی آخرتدركه قدیم البقادر ودنیایه كلمكدن مقصود انسانك دولت ابدیه وسعادت سرمدیه یه ایرهرك بو دولت وسعادته تحصیل كمال وشهود جمالدر انسانه میسر اولمز الا كه عین بصیرتی كشاده اولمغله اولور وچشم بصیرتی فتح اولمز الا كه عالمه عبرتله باقوب صنعت وحكمت خالقی هر شیده تفكر وتذكر ایدوب بولمغله اولور ونظر عبرت وسیر صنعت وفهم حكمت اولمز الا كه حواس ظاهره وباطنه ایله اولور پس حواس عشره ابواب معرفت خلاق عالمدر ومكان حواس عشره بدن آدمدر وحق تعالی بدن آدمی انكچون درت طبع مخالفدن خلق ایتمشدر تا كیم اهل ادراك اولان بدنی قناسنی بیلدكده بو دار فنادن فرار ایدوب دار قرارده قرار ایتمك تدارككنده اوله ولوث بدندن پاك اولوب حضور انسی بوله زیرا كه بدن انسانك هر حال وشانی وحواس وقوای روح حیوانی بالجمله زائل وفانیدر اما انسانك حقیقتی اولان روح انسانیدر كه اكا كوكل دیرلر اول امر ربانی محل عرفان یزدانیدر واول روح باقیدركه اكا هرگز فنا كلمز ابدی بیلنمشدر واول روح باقی بو جسم فانیدن مفارقت ایدركه اول مفارقت حالنه موت اطلاق اولنمشدر پس مادامكه انسانك روح حیوانیسی قلبنه حاكم وغالبدر اول كسه نفسانیدركه موتدن خائف وهاربدر زیرا كه روح حیوانی عالم ملكدندركه اول بو اصلنی محب وطالبدر پس نفسانی اولان كسه حیات دنیایه مائل وراغبدر ومال ومنالی جامع وجالبدر چونكه عون ربانی برله روح انسانی قوت بولوب روح حیوانی اوزرینه حاكم وغالب اولور اول كامل روحانیدركه موتی آرزوی جان ایله محب وطالب اولور زیرا كه روح انسانی عالم ملكوتدندركه اول وطن اصلیسنه مائل وراغب اولور پس روحانی اولان كامل حیات ابدیه یی محب وطالب اولور وجهانك دولت ابدیه وسعادت سرمدیهسنه سالك ومالك اولور وبو جهان بعد وفرقتدن معرض وهارب اولور وطریق موت ایله اول جهان قرب ووصلته متقارب اولور ووسیلهٔ قرب اولان موته محبتله اقرب اقارب اولور تسكیم بر كامل دیمشدر (بیت) تحصیل كمال نفس شد پیشهٔ من ٭ جز بادهٔ عشق نیست در ریشهٔ من ٭ بر من چو بقای نفس روشن شده است ٭ هرگز نبود ز مرگ اندیشهٔ من ٭ حضرت علی رضی الله تعالی عنه بیورمشدركه طول حیات عذاب اوراحدر وموت ایسه راحت وانشراحدر

وبر كسه بر عارف كامله دیمشدركه بن رؤیاده كوردم كه سنك عمركدن انجق بر سنه قالمشدر واول كامل بو سوزدن اصلا منفعل اولمشدر پس اول كسه سؤال ایتمشدركه ای شیخ البته سنك حیات دنیایه چندان اعتبارك یوغ ایكن بو اغلق ندندر اول كامل جواب ایتمشدركه ای اوغل بن هر كیجه آرزوی موت ایله واول نیت ایله اویوردم امدی خوفم بودركه بو رؤیا صادق اولوب بن بو كلمكی بر سنه دخی بكلهیم انی اغلرم زیرا كه جوان جان كلشنی وار ایكن جهان بدن كلخنی چكلمز دیمشدر

ای بلبل جان قالمه	حبس قفس تنده	فانی اولانی المه	باقی ارهسن سنده
ای بلبل الحانی	قو یدك او كلستانی	قالدك اونودوب انی	آواره بو كلخنده
اول كلشنی اونوتدك	كلخنده مكان طوتدك	چوق توز ونوتون یوتدك	چیق ذوق ایت او كلشنده
بو تن قفسن كسر ایت	بومنزلهدن اوچ كیت	اول كلشن عشقه یت	مست اول تنه تن تنده
مرغان هم آوازك	چون اكا دیلر رازك	جقمشلر او تورمشلر	كلشنده نشیمنده
ای طائر افلاكی	ترك ایله تن خاكی	بو دانهٔ تن تا كی	ذوق ایله او خرمنده
بو جنتك جهانیدر	هر خوف مكانیدر	وار اول وطن صلحه	راحت بول او مأمنده
چون جسمدن ای مطلق	حكمكده دكل چیقمق	دل پنجرهسن آچ باق	سیر ایله اور وزنده
حقی قو بو اشباحی	بول عالم ارواحی	نوش ایلهسن اول راحی	باقی اول او مسكنده

(نوع ثالث) موت انسانك كنه وماهیتنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل حكمت دیمشلردركه موتدن اول كسه خوف وحذر ایدركه ماهیت موتی بیلمز ویا مبدأ ومعاد نفس ناطقهدن خبری اولمز ویا ظن ایدركه اجزاء بدنك انحلالندن كندی ذاتنه عدم طاری اولور ویا كمان ایدركه موتدن صكره بو جهاندن بی خبر قالور وقیاس ایدركه موت امراض الملرندن بر عظیم المدر ویا بعد الموت احوالی نیه منجر اوله جغنی بیلیوب متحیر قالندر ویا متروكاتی بولنان اموال واولادینه متأسف اولاندر پس بو علل سبعه ایچون موتدن خوف وحذر ایله اجتناب وفرار انجق كلال وملالتدر زیرا كه علل سبعهٔ مذكوره فقط ظنون فاسدهدركه منشألری خیال وجهالتدر وبو خوف وحذر بر آجی مرضدركه انك علاجی علل فاسدهٔ مذكورهسنی ازاله ایتمكدر وعللك ازالهسی حقیقت موتی بیلوب كنه وماهیتنه یتمكدر اما علل سبعهدن علت اولینك ازالهسی علاجی اوله بیلمكدركه موتك حقیقتی نفس ناطقه آلات بدنیهسنی استعمال ایتمكدرتسكیم بر صنعت صاحبی كندی آلاتندن برینی استعمال ایتمیوب ترك ایدر كذلك نفس ناطقه كندی جسمنی استعمال ایتمیوب فراغت ایدر پس نفس ناطقه اولان حقیقت انسانیهنك ایكی حالی واردركه بر حالنده بدننه متصرف اولور وبر حالنده متصرف اولمز وبو نفسك بدننده تصرفی كاتبك قلمده تصرفی كبیدر اگر كاتب مراد ایدرسه قلمنی تحریك ایله كتابت ایدروا كر مراد ایدرسه قلمنی ساكن ایدوب قلمدانه وضع ایله فراغت ایدر كذلك اگر نفس ناطقه مراد ایدرسه بدنن تحریك ایله جست وچالاك ایدروا كر مراد ایدرسه بدنن ساكن ایدوب مزارستانه وضع ایله خاك ایدر پس بو حالده نفسك بدننه متصرف اولمسنه حیات اطلاق ایدرلر وبو تصرفك بدندن انقطاعنه موت تسمیه ایدرلر (مری) روح زیبا چونكه وارست از جسد ٭ از قضای شك چنین حسمش رسد ٭ آن تویی كه بی بدن داری بدن ٭ پس چرا ترسی ز جان بیرون شدن ٭ واما علت ثانیهنك ازالهسی علاجی بو یله بیلمكدركه نفس ناطقه اولان روح انسانی عقل كلدن صدور ایدوب ملكوت سموات اولان عالم ارواحه تنزل قیلوب اندن ملكوت ارض اولان عالم برزخه داخل اولوب اندن جهان كون وفساد اولان عالم طبیعته كلوب بدن انسانه تعلقله بونده متصرف اولمشدر تا كیم بو عالمده تحصیل كمال ایدوب دولت معرفت مولایه نائل اولوب اولكی مقامندن اعلایه واصل اوله وحضور انس ایله هر مرادی حاصل اوله پس اگر روحك بدننده متصرف اولدیغی حالده اقوالی بد وافعالی بد واخلاقی بد اولوب تحصیل كمال ایدهمزسه بدندن قطع تعلق ایلدكده عالم برزخده كندی اعمال واخلاقیله الی یوم النشور محبوس ومقید قالور كانه موحش رؤیالرله معذب اولوروا كر روح انسانی بدننده متصرف ایكن اقوالی كوزل وافعالی كوزل واخلاقی كوزل اولوب تحصیل كمال ایده بیلورسه بدندن مفارقتی عندنده اول عالم

برزخده محبوس اولیوب هیچ بر نسنه ایله مقید قالمیوب کاهی عالم ملکوته ایچری دخول ایدوب کاهی عالم شهادتده پرواز ایدرو سرور وحضور ایله کاروب کیدر کانه مفرح واقعه‌لر ایله ذوق وصفالر ایدر عاقبت مقعد صدقه کیدروانده یته عقل کل اولان عشقه عودت ایدر پس روح انسانینک مبدأ اولی بحر عشق ربانی اولدیغی کبی معادو مرجعی دخی اول دریادر (قطعه) بحر نفس که عشقدن اولمش یوزی جهان * امواجیدر حوادث عالم علی الدوام * چون مبدأ و معادعز اول عشق ایمش همان * برزاره برده کثرت موهوم السلام * واما علت ثالثه‌نک ازاله‌سی علاجی شویله بیلمکدر که بو روح انسانی بر جوهر باقیدر که انحلال اجزاء بدن ایله فانی ومنعدم اولمز تکیم نارو الماصیقلسه شیره‌سی باقیدر روغنی ویردار یوب منحل اولسه صویی باقیدر ویوز بیک خانه یقلسه وشمعه‌لری منطفی اولسه نور بر باقیدر کذلک اجزاء بدن متفرق اولسه وروح حیوانی فنا بولسه بو روح انسانی ینه حالی اوزره باقیدر اما نفسنی عارف اولمیان کمسه کندوبی صورت بدن ظن ایدوب معنی جان اولدیغن بیلمز و نارو الماکبی ایدوب شیره شیرین اولدیغن فهم قیلمز و ثلج وبرد صانوب آب حیات اولدیغن اکلمز و بیت وشمعه قیاس ایدوب ماهتاب اولدیغن ادراک ایلمز پس بونک خوف وحذری کندی جهلندندر والا موتدن دکلدر تکیم برعارف دیمشدر (م ی) مردن وکشتن که بر نقش تنست * چون انار وسیب را بشکستنست * اب جانرا ریزاندر بحر جان * تاشوی دریای بی حد وکران * واما علت رابعه‌نک ازاله‌سی علاجی اویله بیلمکدر که بو روح انسانی بدندن قطع تعلق ایلدکده ایکی عالمک احوالنه دخی زیاده مطلع اولور تکیم شمشیر نیامندن عریان اولدقده زیاده بران اولور و آیینه غلافندن طشره کلدکده روی زیبانده نمایان اولور وطیره ما قفسدن خلاص بولدقده پروبال آچوب بالاده پران اولور کذلک روح پاک جسم خاکدن مجرد و عریان اولدقده سیری سریع و آسان واوج اعلایه پران اولوب اسرار نهان هر دو جهان آکا ظاهر و عیان اولور (قطعه) دلا ترک ایت بو زندانی بو محنتخانه درفانی * بول اول کلزار وایوانی که فرشی آسمان اولمش * معاذالله که انسانک تنی زندان ایدر انک * تعالی الله که عنقانک یری تنک آشیان اولمش * واما علت خامسه‌نک ازاله‌سی علاجی بویله بیلمکدر که مرکب روح انسانی بولنان روح حیوانی بدنک ظاهر و باطننه تمامیله توجه واشراق ایلدکده حیات بدن کمال حسن وحرکتیله حاصل اولور اکر ظاهر بدندن توجه واشراقنی جزوی قطع ایلدیسه بدنه اول حالده نوم حاصل اولور واکر جمیع بدندن توجه واشراقنی کلی قطع ایلدیسه بدنه اول حالده موت حاصل اولور و تصرف روح انسانی دخی اول بدندن زائل اولور و تعلق دخی منقطع اولوب راحت بولور چونکه روح حیوانی بدندن توجهنی جزوی قطع ایلدکده بدن نائم اولور و توجهنی کلی قطع ایلدکده بدن میت اولور پس نوم ایله موت اول روحک قطع توجهنده مشترک اولمغله موت الام امراض انواعندن اولمیوب نوم ایله همجنس اولمشدر تکیم خبرده (النوم اخو الموت) اشارتیله بشارت کلمشدر و مؤمن راحت وسلامت اولان نومی ذمت وکرامت اولان موته مشاکل ومماثل ومعادل بیلمشدر و اهل بصیرت اولان نوم ایله موتی بری بریله برابر مثال دو برادر بولمشدر تکیم نوم حالنده روح اول عالم برزخه رؤیا ایله مطلع اولمشدر کذلک موت حالنده روح اول عالمه واروب سیر و تماشا قیلمشدر زیرا که نائمک حالی اول فرس مثالیدر که بارکرانندن و سرج و پالانندن عریان اولوب اول سرج وپالانه مشدود اولان اوزون پابند ایله باغ و بستان امثالی مرعارده برزمان با امن وامان سنبل وریحان اشباهی سبزه ولاله زار ایچنده وهر طرفدن آب روان کنارنده چرنده وشادان ایکن اول سرج وپالانک سبیله ینه بارکران التنه کیروب نیجه بلا ایله اقتان وخیزان روان ودوان اولور واما میتک حالی اول فرس مثالیدر که پالان بدندن عریان اولدقده پابند تعلق منقطع اولوب نیجه بارکران جسمانی و نفسانیدن آزاد اولور و ریاض جهان جانده هر زمان امن وامان ایله دلشاد اولور زیرا که اول کمسه که عبد غضب وشهوتدر واسیر نفس وطبیعتدر انک موتی کندویه عتق وراحتدر پس موت انسانه کمال عزت وتمام لذت ایکن انی مرض شدید والم عظیم ظن ایتمک غایت غفلت ونهایت جهالتدر واما سکرات موت اجسام اعتباریله روایتدر تکیم (ولا تلقوا بایدیکم الی التهلکة) نهی شریفی حلاوت موته دلالتدر زیرا که موت مؤمن دنیا و مافیهادن اللذ واحلا ایکن جسمنه هلاک وفنا اولدیغندن اول نهی انک برزمان بدنده مکثنه اشارتدر ونهی ایسه شیرین نسنه‌دن عادتدر واجی نسنه‌دن خلاف حکمتدر (قطعه) چونکه زندانعز بو جسم اولمش * موتعزدر نجاتعز حقا * دو برادر بیلندی نوم ایله موت * پس اولمدن صقنمه سن

اصلا * حق سن موتی بیل حضور وسرور * ایتمه ماتم بو باله دیمه بلا * واما علت سادسه‌نک ازاله‌سی علاجی اویله بیلمکدر که موت ابدان حیات جاندر و صورتده بو ممات حقیقتده عین حیاتدر زیرا که محب محبوبنی موت ایله بولور و هر مرادی موت ایله حاصل اولور و وطن اصلیسنه موت ایله واصل اولور (بیت) کهنه جانی قیل نثار و تازه جان بول درکنار * ان فی موتی حیاتی ان فی عیشی ممات (قطعه) مردن تن زندکی جان بود * رفتن جان جانب جانان بود * مرک نبود رفتن جان سوی جان * بلکه بتحقیق حیات آن بود * واما علت سابعه‌نک ازاله‌سی علاجی بویله بیلمکدر که بو جهان بر شجردر که انسان انک ثمره‌سیدر تکیم ثمره خام وبی طعم ایکن شجره‌یه محکم تشبث ایدر بعده یتشوب کمال بولوب لذیذ اولدقده شجره‌دن مستغنی اولور کیدر کذلک انسان مادامکه ناقص وخامدر انک بو جهانه تعلقی تمامدر و اهتمامی حیات مستعار ایله بدنده ارامدر و جمیع حطام ایله نظام و انتظامدر وقتا که تحصیل کمال ایدرو قلبندن ایچری کیدر پس لذت موتی الوب بو حیات مستعاری بیدر زیرا که انسان کامل بو عالم کون وفسادی برحبه‌یه المز و اموال و اولاده هم میل و محبت قیلمز و عزت ولذتلرله مغرور اولمز و نعمت موتی آرزو ایله قراری قالمز

نظم) بو مرغ جان نیجه اوچمز چون اول جناب جمال	خطاب لطف ووداد ایلیوب دیه که تعال
نیچون صو به قوریدن کندن آتمز اول ماهی	که کلدی کوشنه خوش بانک موج بحر زلال
نیچون شکاردن اوچمز شهینه اول شاهین	که ارجعی خبرین ویردیلر طبول ودوال
عجب حلاوتی واردر بو عشق جانبخشک	اوکیم قرار ایدرانسز کوررشقا وضلال
تیز اوچ ایرش همان ای مرغ جان اوصاحبکه	خلاص بول بو قفسدن اجلسون اول پروبال
بو خاک شوره‌دن ایله سفر ایچ آب حیات	کوکلده صدر صفا بول یتر بو صف نعال
جهانی اهلنه ویر حق عالم دله کل	که اول جهان فراق اولدی بو جهان وصال

نوع رابع) پیرلک رذالتنی وموتک کرامتنی وروحک سلامتنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت دیمشلردر که موت ایکی نوعدر بری موت ارادی وبری موت طبیعیدر اما موت ارادی اماته غضب و شهوتدر واما موت طبیعی روح حیوانینک بدندن مفارقتیدر پس حیات دخی ایکی نوعدر که بری حیات ارادیه وبری حیات طبیعیه‌در اما حیات ارادیه که حیات فانیه‌در اول اکل وشربه موقوفدر واما حیات طبیعیه که حیات ابدیه‌در اول انواع لذات ایله موصوفدر تکیم افلاطون حکیم دیمشدر که مت بالارادة تحیی بالطبیعة وحضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم (موتوا قبل ان تموتوا) بیورمشدر و موت ارادی حیات طبیعیه باقیه اولدیغن طبور مشدر پس عاقل اولان نقصاندن مستوحش اولوب کمال ایله مستأنس اولورو اویله بر نسنه‌یی طلب ایدر که اول کندویی نفسانیت قیدندن آزاد ایدروا کابقا ویروب ابد الاباد انی عزیز ودلشاد ایدر زیرا که عاقل بیلمشدر که اموال واولادا کافتنه وغمدر وتجربه قیلمشدر که جمله‌سی اسباب مشقت والمدر پس اول لذات نفسانیه‌دن اعراض ایدوب آلات جسمانیه‌دن مستغنی اولمشدر وعزیز کوکلنی بویله‌دخی فکرلردن فارغ وآزاد ایدوب جمله‌دن راحت وسلامت بولمشدر و عالم کون وفساد ایچنده هیچ بر کمسه ایچون بقا ممکن اولمدیغن بیلمشدر زیرا که اکر دنیاده بقا ممکن اولسه ایدی دنیایه مقدم کلنلره ممکن اولوردی واکر بودار فنایه هرکلن آدم بونده قالسه ایدی وجه ارضه صغمیوب ناس بری برینک باشی اوزرنده طورمق لازم کلوردی خصوصا موتک قدر وقیمتن بیلمیوب عمر طویل آرزو ایدن کمسه پیرلکه رغبت ایتمش اولور حال بو که پیرلک بر مرض شدید و حبس مدیددر و عذاب الیم و بلای عظیم واسفل سافلین وارذل آقلیندر زیرا که پیرلکده نقصان حرارت و بطلان رطوبت عارض اولوب سقوط اضراس وضعف حواس طاری اولور و هجوم امراض و فوات اغراض رسوخ بولوب اعضا حرکتدن وقوی عملدن عاجز قالمق لازم کلور و موتک اول خاصیتی واردر که روحی زحمت مکاندن وجور زماندن خلاص ایدوب دار قرارده منزل ابراره واصل ایدر و اکا کمالی قدر لذت ویروب حضوری قدر مرتبه‌یه نائل ایدر تکیم حضرت علی کرم الله وجهه بیورمشدر (بیت) جزی الله عنا الموت خیرا فانه * ابر بنا من والدینا وارأف * یعجل تخلیص النفوس من الاذی * ویدنی من الدار الذی هو اشرف * پس بو بیاندن عیان اولان بودر که موتک معناسی عدم وفنا دکلدر بلکه جوهر لطیف جوهر کثیفدن جدا اولمقدن عبارتدر

بو جوهر لطیفدن مراد روح حیوانیدر که بالاده بیان اولندیغی اوزره انك منبعی نقطهٔ سویداء سویدادر وبو روح بر بخار لطیفدرکه هوا کبی جسم صافیدر وباطن حیوانك اخلاط اربعه سی امتزاجندن ناشیدر وبوکا بر مزاج معتدل حاصلدرکه انك اثری بورکدن واسطهٔ عروق ایله دماغه وجمیع اعضایه واصلدر وحواس وقوی بو روحك اثرندن اعضای بدنده جاری وهر جزؤ بنه سارییدر وبو روحك استعدادی روح انسانینك آثارینی قبول ایله موصوفدر وروح حیوانینك بو قبول آثاری کندی مزاجی اعتداله موقوفدر زیرا اکر بو روحك اعتدال مزاجی باطل اولوب حواس وقوی حس وحرکتدن عاطل اولسه آثار روح انسانی دخی اعضادن زائل اولوب اول بدنه موت طبیعی حاصل اولور واما روح انسانی اول بر جوهر مجرددرکه جسم کبی قابل قسمت دکلدر زیرا که محل معرفة الله بو روحدرکه بر نوع عقل کلدر وجمیع انبیا واولیا وعلما واکثر حکما اتفاق ایتمشلردرکه روح انسانی فنا بدن نصکره باقیدرکه اول موت طبیعه ایله منعدم اولمز وابدا فنا اولمز

(نظم)

بیلدکسه کندك ای جان چون شکر اولدی اولمك — جان عشقه اولسه حیران چون کوهر اولدی اولمك
اولمك کبی بو یاندن طوغمق کبی او یاندن — آب حیات ایچ اندن کیم کوثر اولدی اولمك
کچ بو جهاندن ای جان وار اول جهانه رقصان — خوف ایتمه کرچه بر آن شور وشر اولدی اولمك
شاندرکه حسن وآندر جاندرکه طاتلی جاندر — کاندرکه کیزلی کاندر کان زر اولدی اولمك
حق دعوت ایتسه جانی قبض ایلر اولدم انی — جان ذوق ایدر نشانی چون دلبر اولدی اولمك
خوش خویلی اولسه بردل هم موتی خوش اولور بیل — بدخویلی اولسه مشکل هم آزر اولدی اولمك
آینه در ثماتك بول انده هم صفاتك — حق بیل انی ذاتك خوش منظر اولدی اولمك

(نوع خامس) موتك کیفیتنی وروحك بدندن مفارقتنی ونزع حالتنی وعالم برزخده غرامت وکرامتنی بیان ایدر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت دیمشلردرکه بر شخصك قیامه قوتی قالمسه اول کسه یه ضعیف دینلور واکر جلوسه طاقتی قالمسه اکا مریض دینلور واکر نطقه مجالی قالمدیسه اکا محتضر وعلتنه مرض موت دیرلر واکر نفس المغه قدرتی قالمدیسه اکا میت دیرلر پس اول شخص بو عالمدن میت اولوب عالم برزخده متولد اولمشدر تاکیم عالم برزخدن میت اولدقده بو عالمده تولد قیلمشدر اما حقیقت موت انسان انك بدننه تعلق ایدن خیال مجردلك قطع تعلقندن عبارتدر وخیال مجرد ایسه روح انسانیدن کنایه‌در اما اول خیال زیبای دلارا که روح مؤمندر موت ایله مؤمن اول خیال اولوب اندن ایچری کیدر واما اول خیال موحوش مستکره که روح غیر مؤمندر موت ایله غیر مؤمن اول خیال اولوب انك درونته کیدر پس اول جوهر مجرد بو جسم مرکبدن مطلق وکندی لشکر ینه ملحق اولدیغنه موت انسانی اطلاق اولنمشدر وبو روحك بو قطع تعلقی روح حیوانك بدن انسانیدن مفارقتی عندنده بولنمشدر (بیت) ای برادر تو همان اندیشهٔ مابقی تو استخوان وریشهٔ واما کیفیت موت انسانی بویله‌درکه شخص مریضك وجودنده بر سبب ایله بر علت عارض اولوب انك نفس طبیعیه سنی بدندن تدریج ایله تحلیل واخراج ایدوب نفس حیوانیه سنی ضعیف وذلیل ایلدکده اول علت انکله قرار ایدر پس اول شخص مریض اول حالتده صحت بولور کبی حرکته کلوب دیده سن آچوب دنیایه بر خوش نظر ایدر تا بر مرتبه‌که کندوسی واکثر عامه انی صحت بولمش ظن ایدر حالبوکیم اول علت انك طبیعتی مکاننده تمکن ایدوب روح حیوانیسنه غالب اولوب ایشنی تمام ایتمشدر وبو حالت رمق آخر صایلورکه روحی منطفی اولمق ایچون شعله اورمش اولور من بعد اول مریض بو صحت رمقانیه‌ده اولدقجه کندوسندن بر خیال پیدا ایدوب بو چکدیکی بحرانات وشدایدی خاطر ینه کتورر وبو تخیل حالنده هر نه قدرکه کندوبی میزان قوتنه چکر اول قوتی بوله مزکه طبیعتی اقبالنه ومزاجی اعتدالنه واصل اوله چونکه بو خیالنده کندوبی قوتدن بعید اولمش بولور پس غیرت ایدوب بر دخی حرکته کلور وبو حرکتنده ممکندرکه طعام آرزوسنده اولور وبر دخی بر غیری خیاله بوغل ایدوب وحرفوت زیاده خیالاته کیدر وبو خیالاتك جمله سی انجق کندی جسمنده قوت اصلیه سنی بولمق ایچوندر حالبوکیم انی بولمق امکانی یوقدر زیرا که اول حالده کندیسی بدندن بشقه بر مجموعهٔ خیالدر پس بنه اول محتضر بو کثرت خیالات ایچنده بر حرکت دخی ایدر واویله اولورکه بو حرکتله قالقوب کیدر واکر قیامه قادر

اولمدیسه الی باشنه قویوب بوزینه سوروب صدرینه کتورر وبو ایشلری بغایت غیرت وحسرتندن ایدر لکن فائده ویرمز کیدر وبر دخی بر غیری خیاله ایچری کیدوب کندوبی تکرار میزان قوتله سنجیده ایدر لکن کندوبی بر خیال مجموعه سی بولور تکرار ینه بر حرکته کلور اکر قادر اولمدیسه اول حالده باقی ساقته لتف وبدنی حیاتندن نا امید اولور پس بو خیالات متوجه متضاده متزایده یه سکرات موت اطلاق اولنور چونکه خیال کثرت بولوب قوتدن تجاوز ایدر پس اول محتضر جامه ولحافندن اسنه التقاطنه باشلر وبا شفه سن کیرویه آچوب دیشلرین اظهار ایدر ویا صیحه ایله آغلر ویا کوزلرین تغمیض ایله باغلر ویا وجهنی دیوار سمتنه دوندروب بویله ایشلری ایشلر ویاخود کوزلرین مبالغه ایله آچوب هر طرفه دوندروب حضورنده بولنان احباب واولاد وعیالنه صیق صیق باقغه باشلر لکن بو احوالنده لشکر خیال مجرد اولمشدرکه خیمه سین صحراده منتصب بولمشدر وبدننده بقیهٔ روح حیوانیسدن انجق بر رمق سرد قالمشدر چونکه روح حیوانی خیال مجرد ایله بدندن طشره یه کلمشدر رمق سردنی دخی کندی یه جذب ایتمك قیدنده اولمشدر پس بو حالتده بدن مرکب بخار مجرد ارهسنده بر نزاع حاصل اولورکه اکا حالت نزع دینلمشدر ولسان اهل شرع ایله بو خیالات کثیره یه ملائکهٔ رحمت وملائکهٔ عذاب وارواح مجرده تسمیه اولنمشدر ونزاع مرقوم اول زمان بولنورکه هر اوله جق اولمش اوله وجمیع حواس وقوای تطلاملندن قالمش اوله وبدنك حیات وماهیاتی بالجمله خیالات مجرده اولوب خارجه کلمش اوله وبدنده انجق بر رمق سرد قرار قیلمش اوله کانه بدن مرکب دیرکه بو رمق برودتنده بکا مشابهدر وبخار مجرده دیرکه اصل رمق بدندن خارجدر اول دخی اصلنه کلمك مناسبدر پس بو ایکی شخص مرکب ومجرد بو نزاع ایله اولقدر زحمت چکرلرکه عاقبت بدنده قالان نفس سرد اصلنه متصل اولوب بدن مرکب انبان منفوخ کبی یرنده قالور واول لشکر خیال غبارات ترابیه وبخارات مائیه واجزاء هوائیه وشرارات ناریه کبی یا عیش (ماتشتهیه الانفس وتلذ الاعین) ایله بی قید وبند وکدورت طیران وجولان وعشرت ایدوب اول بدن مرکبدن جیقدقلری حال اوزره انك اطرافنده جولان ایدرلر وبدن دخی کندی تجردی کارنده کلینیلمیا اول تدارکده اولورکه خالك تیره لحد ایچره مقید قالمیوب نشأت ثانیه ایچون نبات شکلنده نشو ونما بولوب هر دم اول مفرح الاشکال اولان لشکر خیاله وصالی میسر اولوب انلر کبی مجرد اوله ویاخود بدن اول تو قعده اولورکه اول خیالات موحوش الاعضا ومستکره اللقا هر کزا کا تردد ایتمیه‌لر تاکیم اجزاء بدن انلرك عقوبتندن آزاد اوله حال بوکیم اول خیالات اول قباحات ایله فظ وغلیظ اشکال وصورتلرده اکا تردد ایدوب اندن بر آن منفك اولمزلر اول بدن غیر مؤمندرکه الی یوم القیامه عذاب قبر ایله متألمدر واما نشأت ثانیه تدارکنده اولان بدن مزبور اول بدن مؤمندرکه الی یوم النشور انواع لذات ایله متنعمدر وذرات خاك ایله مستأنسدر (قطعه) بو عالم کیم کوکل قیدین چکرسن محنت وغمدر ٭ فنا مزعالمی سیر ایله کیم بر خوشجه عالمدر ٭ کوروب تنهالغی قبر ایچره نفرت قیلمه اولمکدن ٭ طریق انسی طوت کیم هر آوج طبراق بر آدمدر ٭ وترکیب جسمدن مفرد اولان روحك احوالی بعینه نائم اولان کیمسه‌یه بکزر تاکیم نائم اولان کمسه یقظه حالنده بلاد وصحرالردن وجبال ودریالردن عیش وعشرتله وسرور وصحتله تفرج ونظر قیلدیغی یرلری وایلدیکی صفالری رؤیاسنده ذوق ایله سیر ایدر یاخود خوف وعسرتله وکدر ومحنتله سیر وسفر ایلدیکی یرلری وجفالریکه چکمشدر وشنده زحمتله کورر کذلك شخص مفردلك عالم برزخده اولان مکانی کندینك ترکیبی حالنده بولنان اقوال واعمال واخلاقیدر زیرا که انسان کندی سعیله مالك اولدیغی کمالی بولور پس اکر ترکیبی حالنده اولان احوالی جمله خیر واحسان اولمش ایسه انك تفریدی مکانی دخی اول کوزل اقوالی وکوزل اعمالی وکوزل اخلاقیدرکه اول دائم وباقی (ماتشتهیه الانفس وتلذ الاعین) ایله مجازات وملتذ اولوب بی خوف جحیم مقام نعیمده مقیم اولور واکر ترکیبی حالنده اولان احوالی خیر وشردن مؤلف اولمش ایسه انك تفریدی مکانی دخی مختلط اولورکه نه حضور ایله قناعتی اولور ونه فراق ایله قرار بولور همیشه عذاب الیم ایچنده متردد قالور واکر ترکیبی حالنده جمله احوالی شر وعصیان اولمش ایسه انك تفریدی مکانی دخی اول قولی وفعلی وخلقیدرکه عذاب عظیم ایچنده مقیم اولور چونکه میتك برزخده اولان لذتلری وزحمتلری زنده نك رؤیاده اولان لذتلری وزحمتلری کبیدر پس احوال میت الی یوم البعث واحوال حی الی وقت الاستیقاظ ایکیسی بردرکه بردر

زیرا که احوال میت واحوال نائم عالم برزخده حاصلدرکه بریردر پس (تموتون کما تعیشون وتحشرون کما تموتون) مضمونی بومعنایی مشعردر والحمد لله الذی احیانا بعدما اماتنا وورد الینا ارواحنا والیه البعث والنشور حدیث شریفی مفهومنجه نوم ایله موت بردر پس کندیسی بی نه روح اولدیغن بیلان موتی نعمت بولوب خوفی قالمز

(مثنوی) سوی حرکت خلق را آهنگ — دم زدن کام وصال ومه فرسنگ
جزدورنکی نشد زمرك هلاك — مرديكرنك رازمرك جه باك
(رباعی) آن مردنیم کزعدم بیم آید — آن نیم مراخوشتر ازین نیم آید
جانیست بعاریت بمن داد خدا — تسلیم کنم چو وقت تسلیم آید
(بیت) این جان عاریت که بحافظ سپرد دوست — روزی رخش ببینم وتسلیم وی کنم

(نوع سادس) مبدأ ومعاد روح انسانی‌یی حکیمانه بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت دیمشلردرکه روح انسانی بدندن قطع تعلق ایلدکده انك مرجع ومعادی اول مقامدرکه اندن نزول ایدوب جسمنه تعلق ایتمشدی وهر روحك بر مقام معلومی واردرکه انك هم مبدأ وهم معادی اول مقامدر وارواحك هیچ بری کندی مقامنی تجاوز ایده مز وکسب کمال ایتدکجه کندی مقامندن اعلایه کیده مز پس ارواحك بر طائفه سنك مقام معلومی عقول عشره‌دن عقل تاسعدرکه عقل فلك اعظمدر وبر زمره‌نك مقامی عقل فلك بروجدر وبر جماعتك مقامی عقل فلك زحلدر وطقوزنجی فرقه‌نك مقامی عقل فلك قمردر ومقامات ارواح بومراتب تسعه‌درکه تحصیل کمال ایتمیان روح اول عقل فلك اعظمدن یکوب کیده مز وعقل اوله رجوع ایده مز پس معاد ارواح انسانیه افلاك تسعه‌نك عقولیدرکه عالم جسمانیده علم وطهارتی اوزره قالان روح بالطبع کندی اصلنه عروج ورجوع ایدر یعنی عقول تسعه‌دن هر عقل کندی‌یه مناسبتی اولان روحی کندی‌یه جذب ایدر چونکه عقول عالم علوی بالجمله علم وطهارتله موصوفدر وقنغی عقل که اعلا وعقل کله اقرب بولنمشدر اول عقل مادونندن اعلم واطهر بیلنمشدر پس هر روحکه کندی مقامندن تنزل ایدوب جسمنه تعلق ایلمشدر اکر اول روح بوتعلق وتصرف حالنده زیاده علم وطهارت کسب ایلدیسه انك مرتبه معادی مقام معلومندن اعلایه یتمشدر واکر بوتعلق حالنده کسب کمال ایده میوب کندی علم وطهارتی اوزره قالدیسه انك معادی ینه کندی مقام معلومیدرکه مبدأ ینه کتمشدر وبو ایکی زمره علم وطهارتلری مناسبتیله مرکبات سفلیه فانیه‌دن خلاص بولوب کیدرلر ومجردات علویه باقیه ایله نشأت اخرایه دلك ذوق وحضور ایدرلر (بیت) حجاب چهره جان میشود غبار تنم * خوشا دمی که ازین چهره پرده برفکنم * واکر روح انسانی بوعالم جسمانیده کندی بدنینه تعلق وتصرف حالنده روح حیوانی‌یه مغلوب وکندی علم وطهارتندن مسلوب اولدیسه روح حیوانی‌یه کامائل ومناسب عقول علویه اندن زائل اولور ودرونی فلکتر اولان عالم سفلیده قالور ونشأت ثانیه زمانه دك عذاب الیم ایچنده روح حیوانی ایله محبوس اولور وجمیع ارواح علویه وسفلیه قیامت کبراده نفخه ثالثه ایله هر روح کندی جسدین بولور انکله حشر اولوب هرکس ایشلدیکن بولور وبو حقیقت حالی حکمای محققین تحقیق اوزره بیلورلر اکرچه مذهب تناسخه ذاهب اولان حکما کندی عقللرنجه دیمشلردرکه تحصیل کمال اولمزالا که تهذیب اخلاق ایله اولور وتهذیب اخلاق اولمزالا که تبدیل ابدان ایله اولور وتبدیل ابدان اولمزالا که تناسخ ایله اولور تاکیم کمال علم وطهارت بولور وکمال علم وطهارت بولان انی بیلورکه بولندیغی بدندن مقدم نشأت مختلفه‌ده نه شکل مظاهرده ظهور ایتمشدر وهر برنده نه قدر زمان مکث ایدوب اندن قنده کتمشدر جمله‌سی تذکر وفکر ینه کلور وتفصیل اوزره ادراك ایدر بیلورلر دیو کتب حکمتده یازمشلردر لکن اهل تناسخ اصول دین مبینه مخالف کیدوب ازمشلردر امابعض فروعه مخالف نیجه حقایق اشیا بیلمشلردر اول حکمتلری متکلمین انواع تأویلات ایله بالاده بیان اولندیغی کبی شرع شریفه توفیق وتطبیق ایدوب تطامیله دوزمشلردر ودنیا ایله آخرت اراسنده اولان طریقك مسافه‌سی موت انسانی بولنمشدر تکیم (من مات فقد قامت قیامته) دینلمشدر انکیچون موته قیامت صغری اطلاق اولنمشدر (نظم) راه بینا زین جهان تا آن جهان * پیش یکدم نیست جانا درمیان * زین جهان تا آن جهان بسیار نیست *

جزدمی اندرمیان دیوار نیست * چون برآید آن دمت ازجان پاك * جسم خاکی را شود جاز برخاك * موترا برخلق عزم جازمست * جمله را درخاك خفتن لازمست * پس امدی عارف نفس اولوب کندیکی بیل وتحقیق ویقین قیلکه سن جسم خاکدکاسن روح پاکسن ونتیجه دوراه‌لاکسن وخلاصه کیفیات وارکانسن وزبده کائنات جهانسن زیرا که سن برثمره‌سن که اجزاء شجره جهان اطوار عبور وظهور ایدروب ارباب عالمسن که افلاك وعناصر وبدن بالجمله ظروف وقشور کبیدروبر نوات زیباسن که اغصان کائنات فروعکدر وبر نقطه کبراسن که اعیان موجودات حروفکدر اکر سن کندیکی بویله بیلورسك ربکی بیلوب انکله مطمئن اولورسن وموتدن اصلا خوف وحذرك قالمیوب موتی نعمت عظمی بیلورسن زیرا که جسم خاکی جبل قاف وروح پاکی مثال عنقا کوررسن

ای طبل رحیلی ایشیدن عالم جاندن — وی رحلت ایدن خوش وطنینه بوجهاندن
سن قنده سن ای کوزلری نرکس یوزی لاله — قبرکده بتر نرکس ولاله عوض اندن
بوجمله در آسان اکر اول مرغ ضمیرك — دامی قویوب اوجدیسه کوکه راه نهاندن
جان بولسه سلامت بولنور صورت دیکر — پای اولسه روان موزه بولور غیری مکاندن
پیك شکر ایدر اول جانکه بدندن اولور آزاد — ای بیخبر اول لذت تجرید وروان‌دن
قو لذت آب وکلی ایچ آب حیاتی — کچ نه فلکی اصلکه کل دور زماندن
ای حق نه سرا ایتدی بزه دوزخ اشباح — کیم ناره یاتوب بکمشز انوار جناندن

(نوع سابع) بعد الموت ارواحك اخلاقی اقتضاسنجه اولان حشر وجحیم ونعیمی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل حکمت وعرفان دیمشلردرکه رب العالمین حضرتلری بنك اسماء حسناسندن بر اسمی جلیل وبر اسمی جمیلدر ومظهر جلالی جهنم ومظهر جمالی جنتدر چونکه حق تعالی (وعلم آدم الاسماء کلها) بیورمشدر بو انسان مظهر جمیع اسما اولدیغی ظهور ایتمشدر پس جلال وجمال دخی انسانده درهر کیمده قنغیسی غالب ایسه عاقبت انك سرانجامی انده‌در اکر انسانده صفت جلال غالب اولوب اندن نشأت ایدر اوصاف ذمیمه حیوانات ایله متصف اولورسه قنغی صفت حکمنده ایکن موت ایله بدندن خلاص بولورسه نشأت ثانیه‌ده اول صفت صورتنده حشر اولوب مکانی جهنم اولور مثلا حسد حکمنده اولان ذئب وغضب حکمنده اولان کلب صورتنی بولور (اولئك کالانعام بل هم اضل) زمره‌سندن اولوب عذاب الیم ایچنده قالور واکر انسانده صفت جمال غالب اولوب اندن نشأت ایدن اوصاف حمیده ملائکه ایله متصف اولورسه اول نشأت ثانیه‌ده صورت انسانیه‌ده حشر اولوب مکانی جنت اولور ولقاء الله دولتنی بولور پس روح انسان صفت جلال‌ له متصف اولدیغی حالده انك آدی نفس حیوانیدر وکندی لئیم وشقی ونادان‌در وبو روح اول صفت جمال‌ له متصف اولدیغی حالده انك اسمی عقل وجاندر وکندی سعید وکریم انساندر چونکه انسان مظهر کلدر پس قلبی انواع خواطردن برلحظه خالی دکلدر وخواطر ایسه یا خیر محض ویا شر محض‌در اما خواطر شر صفت جلالدن کلورکه اول شیطانیدر واکا تابع اولان نفسانیدر واما خواطر خیر صفت جمالدن کلورکه اول رحمانیدر واکا تابع اولان روحانیدر پس عالم انسانده جهنم نفس حیوانیدر وجنت انك دل وجانیدرکه مقام نفسده قلان عذاب الیمده‌در ومقام قلبه صعود ایدن نعیمده مقیمدر تکیم دینلمشدر (بیت) بهشت ودوزخت همراه باتست * فراز عرش وشیب چاه باتست * اکر انسان اوصاف نفس حیوانیه سیله توقف ایدرسه اصناف عذاب الیم ایله متألم اولورکه انك کندی خویدر جهنم واکر انسان قلبنی اوصاف بهیمه‌دن تخلیه ایدوب اخلاق الهیه ایله تحلیه ایدرسه انواع لذات نعیم ایله متنعم اولور   نظم

سیرتی کان بروجودت غالبست	هم برآن تصویر حشرت واجبست	جمله اوصاف واخلاق ای پسر
هر زمان کردد ممثل درصور	کاه نارت می نماید کاه نور	کاه دوزخ کاه جنانست وحور
مالك دوزخ قوای نفسی است	مانع لذات روح قدسی است	هفت دوزخ هست اخلاق بدت

هشت جنت حسن اخلاق خودست (حور وغلمان جلكى اوصاف تست) بهره مه روحست وقلب صاف تست

خلق نيكو شد بهشت وحور عين
خلق نيكت را جزا ديد ار اوست
نيست انسان هركه را خلق بدست
خلق بد آمد براه دوست سد
مهر ورقت وصف انسانى بود
آدمى با خلق بد حيوان شود
خلق نيكو شد يعنى راه راست
هشت جنت خود توئى اى نيك خو
هركه دارد در جهان خلق نكو

خلق بد از دوزخ سوزان بتر
هركه دارد در جهان خلق نكو
درحقيقت جون سباعست ودد است
جون شوى پاك از همه اخلاق بد
خشم وشهوت وصف حيوانى بود
خلق نيك آمد صراط مستقيم
آنكه دارد خلق بد دور از خداست
كر بخلق بد كرفتار آمدى
مخزن اسرار حق شد جان او
نى زاستدلال وتقليدست اين

خلقهاى حق همه خلق نكوست
مخزن اسرار حق شد جان او
مايه دوزخ جه باشد خلق بد
اسلم الشيطان ترا باشد سند
خلق نيكو خاصه انسان بود
شد مثال خلق بد نار جحيم
جون شود اخلاق واوصافت نكو
هم تو دوزخ هم عذاب سرمدى
آنجه كفتم هست از عين اليقين

جونكه بو معرفتنامه نك فنون ثلاثه سندن فن اولنده امور اجسام واشباح اولان بعض احوال عالم وفن ثانيسنده امور ابدان وارواح اولان بعض احوال آدم بورايه كلنجه دك اصول دين مبينه مطابق اولان انواع حكمت حكماى اسلام ايله بومقدارجه تحرير و بيان اولنوب ختامه قادح ما كدر دينلمشدر زيرا كه فروع شريعت غرايه جزئى مخالف بولنان بعض حكمت حكما وجزئيات امثالى اولان حقايق اشيا مقبول علما اولميغى بالاده بيلنمشدر پس اعدى بو مقامده تيمن وتبرك ايچون حكيم سنائى رحمة الله عليه حضرتلرينك حديقه شريفه سنده مدح وترغيب موفق متضمن اولوزبش بيت ايله بو فن ثانى ختم اولنمشدر وفن ثالثده امور دين مبين اولان بعض احوال قلب انسانى و جميع شروط واركان راه عرفانى ظاهر شرع شريفه مطابق اولان حكمت اولياء كرام ايله بر مقدار تحرير و بيانا بتك عزيمت قلنمشدر (نظم)

دل ازين عمر مختصر بركير
مردرا عشق عمر بر كند
مرد عاقل ز لهو برهيزد
بلجنين عمر پير شوان شد
اين جهانرا عمارت كردم
زندكانى مرا وبال آمد
ترك دنيا كن كه در جهان سخن
قبله حق دلست باكش دار
مرك هديه است نزد دانسته
پيش هديه بخاى كز دل وجان
جامه انسانى كه بخت از خردست
رقص كن بر نهاد چاره خويش
جند باشد به بند تن باتو
آن جار ميخ عز واتيل
جار مرغند جار طبع بدن
زنده كن هر جهار را جو خليل
تا نيابد ز جان برون حيوان
روح قدسى بجاى او بنشست
پسر خواجه همه حيوان

كرجنين عمر كس نكردد پير
عمرها جمله مستعار بود
زين جنين عمر عقل بكريزد
هركه او رنك و بو براست اسير
كرد از اميد خود بر آوردم
دير جهانى كه عقل وايمانست
جان شود تنده جون بميرد تن
ره براين راه راجو مركت نيست
هست بيدان مهمان ناخوانده
مرك جون دوزخ نمود هيچ مثال
ز آتش وآب وخاك وباد بدست
همجو ايمان وراى هوش وسروش
دو جهان مرد عقل وجان باتو
مرد كش زندكى زار كانست
بهر حق جمله را بزن كردن
جان نبردى بسوى معدن خويش
ره نيابد بر تبه انسان
اى شده شاه بر همه حيوان
زشت باشد غلام جامه ونان

غم تن مردرا اسير كند
عقل وا زين حيات عار بود
مرد بيواز بقاى جانان شد
زن وكودك بودنه مرد ونه پير
زين حياتم ز خود ملال آمد
مردن جسم زادن جانست
دشمن حق تنست خاكش دار
بى نوايى بكن جو بركت نيست
مرك كلبدرت سبك مهمان
بدل وجان همى كن استقبال
خرق كن دلق جارپاره خويش
جامهاى برهنكى درپوش
جار طبعست دو سراى وسيل
نه بعمر اى عالم جانست
پس بايمان وعشق وعقل جليل
تا نكردى پياده از تن خويش
بر جوانسان ز نفس ناطقه رست
تا كه اندوه جامه اوغم نان
اى ز شهوت بعار آلوده

زير دست عيال وزن بوده) كر ترا برك راه مرك بود
مالت اينجاست همجو جشم اى دوست) زان اجل دشمنى ودنيا دوست

مرك حقست وزندكى باطل
پنج حس پنج روزه دام تواند

باطلى را رها كن اى بى حق
عقل وجان تا ابد غلام تواند
جان بپريد خاك بر سر تن

بردات قلب مرك برك بود
مرك را جوى كاندرين منزل
تا بدانى وبينى آن مطلق
جون ازين دامكاه اهرامن

امدى زيارت مزارستان ومرتبه كذشتكان تتمه موت انسان عداولنديغندن بويدى بيت دخى بونده يازلمق مناسب كورلمشدر

امر على بابيات الخيام
بكن سلك جمعيت ايجره نظام
ستون خيم جمله تحت التراب
قنى حور مقصور صاحب خيام
ايدر حق جاندن اوكمشلره

وابكى عليها بكاء الغمام
نه ظاهردر اول خيمه لردن نشان
دوكلمش هم اولمش رميم عظام
عجب قنده وارمش او شيرين روان
هزاران تحيت هزاران سلام

حيف قالمش دور كردون ايله
نه باقيدر اصحابنك غير نام
قنى روح محبوب عين كمال
او جان جهان قنده طوتمش مقام

(فن ثالث)

مرآت القلوب اولوب تصحيح اعتقاد وايمان وصلوة ايجون وضع اولنان آداب واركان وترك حب لذات جهان وتوجه بدرون جنان ومعرفت حقيقت دل وجان شروط راه يزدان اولديغى وتقليل طعام وتقليل منام وتقليل كلام وعزلت انام وذكر مدام وفكر تمام اركان طريق عرفان اولديغى * وتوكل على الله وتفويض الى الله وصبر فى البلاء ورضا بالقضاء اصول مقامات روح انسان اولديغى ومعرفة الله مطلب اعلى ومحبة الله مقصد اقصى وحكمت اولياء معنى واولياى كرام عوام ناسدن اولى اولديغى وطالب انس وحضور مقامات سبعه نفسى نتيجه عبور ايدوب قرب حضرت قدسيه نه تقريب ايله وصول بولديغى واندن قابل عرفان اولان احباسنى نه طريق ايله تربيه قيلديغى ابواب خمسه ايله كتاب وسنته مطابق واجماع امته موافق بيان وعيان ايدر (باب اول) كتاب وسنته اقتدا واذعانى وشروط اركان صلوة رحمانى وترك حب لذات جهانى وتوجه بدرون جنانى وحقيقت دل وجانى فصول اربعه ايله تفصيل ايدر (فصل اول) كتاب وسنته اقتدانى وتصحيح اعتقاد خدايى وصلوة خمسه يى ادايى بش نوع ايله بيان ايدر (نوع اول) انسان جهل وغفلته حيوانه شامل وعلم ومعرفتله انسان كامل اولديغى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردركه اول مدبر حكمت كلك بدايع نكار مشيتله ارقام خطوط موجوداتى صحيفه ابداعه كتب وتحرير ايدوب نقاش قدرت خامه جواهر نثار ارادتله رسوم صور مصنوعاتى لوحه جريده اختراعده رسم وتصوير ايتمشدر اولدم بر موجب مضمون عبرت نمون (ن والقلم وما يسطرون) عقل اول وقلم اعلى علت غائيه ابداع مبدعات وسبب وواسطه ظهور سطور عاليات وسافلات اولوب قاعد قوافل اعيان وذوات وسائق رواحل حقايق ممكنات اولمشدر جونكه بو دره بيضا بر مقتضاى فحواى (وعلم آدم الاسماء كلها) افق حقيقت آدميدن طالع وهويدا اولوب بو جوهر فرد ويكتا بر مستدعاى (واشرقت الارض بنور ربها) ماهيت انسانيدن لامع وبيدا اولمشدر لاجرم بو نسخه كبرى مجموعه لطايف صنايع الهى وبو جريده عظمى فهرست بدايع حكم نامتناهى اولمغله حامل بار امانات وكافل مهمات خلافت قيلنمشدر (بيت) بر سموات وارض ومافى البين * وعرضنا الامانة فابين * ليس فى الكون كائنا من كان * كاة لاحملها سوى الانسان * اكرجه بو فرقه عليه نك منشور آمال خجسته مآلارى (انى جاعل فى الارض خليفة) عنوانيله معنون وبو زمره سنيه نك مدعاى احوال بدايع مثاللرى (وسخر لكم مافى السموات ومافى الارض) برهانيله مبرهن اولديغندن قدر بلند قدر كزينلرى سموات سبعه دن بالا وبرتر وزير نكين سعادت رهينلرنده كافه عوالم جسمانى وروحانى مطيع وفرمانبر اولوب مسجود عامه ملائك ومسند نشين سبع ارائك اولمشلردر لكن مظاهر اسماء

مقابله وجحلی صفات مخالفه بولندقلرندن كاه (وفضلناهم على كثير ممن خلقنا) خطابيله مشرف ومحزون
وكاه (من يفسد فيها ويسفك الدماء) جوابيله معاتب ومطعون اولوب برنوعی (خلقت الخلق لاجلك)
مستدعاسنجه محبوب دركاه احديت اولديغی اجلدن اجنحهٔ جذبات الهيه ايله اوج درجات اعلای عليين جمع
اجمعه صاعد وواصل اولوب بردوعی (اولئك كالانعام بل هم اضل) مقتضاسنجه مغضوب دركاه صمديت
اولديغی جهتدن اهويهٔ شهوات رديه ايله حضيض دركات اسفل السافلين تفرقه يه وارد ونازل اولور وفرقهٔ
اولی (ان الابرار لفي نعيم) ايله موعود ومبشر وزمرهٔ اخری (وان الفجار لفي جحيم) ايله مقهور ومدمر قيلنمشدر
(قطعه) آدمی زاده طرفه معجونست * كان فرشته سرشته از حيوان * كربدين ميل ميكند كم ازين *
وربدان ميل ميكند به ازان * پس هر عاقله احراز اهم وحكم الزمدركه برموجب (وما خلقت الجن والانس
الا ليعبدون) عبادت حضرت خالق العباد ومعرفت اسرار مبدأ ومعاد ايله امين حمل امانت وحقيق مسند
خلافت اولمغه بذل همت وصرف طاقت قيلوب حصول حيات ابديه ايله سعادته واصل اوله وسعادت
سرمديه ايله دولت ابديه حاصل قيله وارباب فطنت وذكايه بودخی ظاهر وهويدادركه شرفات بلند ايوان غرفهٔ
عرفانه صعود ووصول ودرجات رفيع البنيان قصر ذوق ووجدانه ولوج ودخول (من تمسك بالكتاب
والسنة فقد استمسك بالعروة الوثقى لا انفصام لها) مفهومنجه حبل المتين شريعت شريفهٔ غرايه تمسكده
بذل مقدور وسررشتهٔ ارادت ومحبت اوليايه تشبثده سعی مشكورا يتمكه موقوفدر (مثنوی) بشنديك
مرد روشن دل شوی * به كه برفرق سرجاهل شوی * كرتونك وصخره ومرمر شوی * چون بصاحب
دل رسی كوهر شوی * اكرچه (اليوم اكملت لكم دينكم واتممت عليكم نعمتي) فحواسنجه مجرد كتاب وسنت
ايله عمل موجب فوز وفلاح وباعث نجات ونجاح اولمقده وسيلهٔ كافيه وواسطهٔ وافيه دروعازم شارع
شريعت عاقبت سرمنزل جنانه واصل وملازم شاهراه كتاب وسنت بالاخره دارالامان روضهٔ رضوانه داخل
اولور ومع هذا علم وراثت كه كنجور كنجينهٔ نبوت وتحفهٔ دفينهٔ خاتميندر (بيت) بين المحبين سر ليس
يفشيه * قول ولا علم للخلق يحكيه * وبو مقصودك ميدان ظهورده جلوه كر اولمسی ارباب قلوبك ارادت
صادقه ومحبت لايقه لريله نظر كيميا اثرلرينه مظاهر اولمغه منوط ومربوط اولديغی كالشمس فی وسط النهار
روشن وآشكاردر (اولئك الذين هدى الله فبهداهم اقتده) مضمون نصيحت مشحونی هدايتلرندن بهره مند اولوب
المرء مع من احب مستدعاسنجه عداد احبادن عداولنمق ايچون داغ مهر ومحبتلرينی حرز جان واخلاص
ووارد اتديكی مثال كنج سلطان درون دل وجانده نهان ايتملك كركدر (قطعه) الفيت بينی وبين الحب معرفة
* لا تنقضی ابدا اويتقضی الابد * لا اخرجن من الدنيا وحبكمو * بين الجوارح لم يشعر به احد (بيت)
دركم دلم جانئی شهد محبت * باشير فرورفته وباجان بدرآيد * وبودخی محققدركه اصحاب وجد وحالك درر
حالات كرانبهالری وغرر كمالات بی مثل وهمتالری قعر بحر ذوق ووجدانده مرهبی ومهيا اوكان وجود وشهود
وابقاندن ظاهر وهويدا اولمغله غواص عقل وحواس آكا دسترسه قادر اولمق امرنادر وجوهر خرد خرده
شناس آنی فهمله غلكدن عاجز وقاصر دربس بودر شاهوار صدف سينهٔ احرارده دل كبی حرز جان وبو كوهر
عاليقدر صدف صدر ئكارده جان كبی مخفی ونهان اولديغی كون كبی پيدا وعياندر وهر بربی سرمايهٔ معرفت
در يكتايه خريدار وهر بی بضاعهٔ محبت بو ياقوت بی بهايه سزاوار اولديغی مستغنی عن البياندر (شعر) علم
التصوف علم ليس يعرفه * الا اخو فطنة بالحق موصوف * وحالات وكمالات اوليای كرامه وصولك حصولی
تجميع اعتقادات واداء صلوات ونسيان شهوات ومعرفت صفات ومحبت ذات مولا ايله بولنمغله بوفنده كتاب
وسنته اقتدا واذعان ورسم وراه اهل محبت وعرفان نيجه ابواب وفصولله تفصيل وبيان اولنمق مناسب
كورمشدركه تا كيم نفحات نسيم مطالعه سندن غنچهٔ كلستان كبی دل طالب عرفان شكفته وخندان اوله
ورشحات زلال ملاحظه سندن مثال ازهار بهارستان روح روان انسان سرمست وريان اوله ووجد وحالات
ايله درجات كمالاته نائل ومقامات محبته واصل محفل انس وحضوره داخل اولوب دولت ابديه ايله سعادت
سرمديه بوله وقلبی ماسوادن پاك وخالی قلوب مهبط الهامات عرفان اوله (اللهم يا رافع الاستار ارفع بلطفك
عن بصائرنا حجب الاغيار الهی خلصنا من الاشتغال بالملاهی وارنا حقايق الاشياء كما هی (قطعه) يارب

بوكوكل

بو كوكل كوزنی بينا ايله * مرآت دلی پاك ومجلا ايله * ذكركاه سنك شكرك اوله وردلسان * جان بلبلنی جديكه
كويا ايله (نوع ثانی) كتاب كريم ايله اهتدايی وقرآن عظيمه اقتدايی آيات بينات واحاديث شريفه ايله بيلديرر
(ای عزيز) معلوم اولسونكه حق تعالی كندی كتاب مبيننه تشبث وحبل متيننه تمسك ايتمكی ترغيب ومخالف
كتمكدن ترهيب ايدوب كلام قديمنده بيورمشدر (الم ذلك الكتاب لا ريب فيه هدى للمتقين) (واعتصموا
بحبل الله جميعا ولا تفرقوا) (قد جاءكم من الله نور وكتاب مبين يهدي به الله من اتبع رضوانه سبل السلام
ويخرجهم من الظلمات الى النور باذنه ويهديهم الى صراط مستقيم) (وهذا كتاب انزلناه مبارك فاتبعوه واتقوا
لعلكم ترحمون) (يا ايها الناس قد جاءتكم موعظة من ربكم وشفاء لما في الصدور وهدى ورحمة للمؤمنين) (ونزلنا
عليك الكتاب تبيانا لكل شيء وهدى ورحمة وبشرى للمسلمين) (ان هذا القرآن يهدي للتي هي اقوم) (وننزل من
القرآن ما هو شفاء ورحمة للمؤمنين ولا يزيد الظالمين الا خسارا) (اولم يكفهم انا انزلنا عليك الكتاب يتلى عليهم
ان في ذلك لرحمة وذكرى لقوم يؤمنون) (كتاب انزلناه اليك مبارك ليدبروا آياته وليتذكر اولوا الالباب) (الله
نزل احسن الحديث كتابا متشابها مثاني تقشعر منه جلود الذين يخشون ربهم ثم تلين جلودهم وقلوبهم الى ذكر
الله ذلك هدى الله يهدي به من يشاء ومن يضلل الله فما له من هاد) (وانه لكتاب عزيز لا يأتيه الباطل من بين يديه
ولا من خلفه تنزيل من حكيم حميد) (صدق الله العظيم) وحضرت حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
بيورمشدركه ای امت واصحابم سز شهادت ايتمزميسزكه عبادته لايق كمسه يوقدر الا كه الله تعالی واردر وبن
انك سزه حق رسوليم * ديمشلردركه بلی يا رسول الله شهادت ايدرز پس خطاب ايتمشدركه تحقيقا بو قرآنك
براوجی الله تعالينك يدنده در وبر طرفی سزلك الكزده در اكا محكم تشبث ايليكزكه تحقيقا سزقرآن ايله عامل
اولدقدنصكره هركز آزوب ضلالته دوشمزسز والبته هلاك اولمزسز ويبورمشدركه بو قرآن يوم القيامتده
برشفيعدركه شفاعتی مقبولدر وبر مشتكيدركه شكراسی نافذ ومرغوبدر كيمكه اكا تشبثله اقتدا ايدر اول
كمسه يی جنتدن يكا الوب كيدر وكيمكه انكله عملدن اعراض ايدر اول كمسه يی نار جحيمه سوق ايدر
وبيورمشدركه كيمكه قرآنی اوقيوب مقتضاسنجه عامل بولنوراتك والدينه يوم قيامتده برتاج الباس اولنوركه
ضيالری دنيا بيوتنده بولنان ضو شمسدن احسن كورينور پس بو قرآن ايله عمل ايدن كمسنه نك كندی حقنده
كمان ايدكز نيجه در وبيورمشدركه تحقيقا بو قرآن ضيافة اللهدر پس طاقتكز قدر ضيافة اللهی قبول ايديكز
وتحقيقا بو قرآن حق تعالينك حبل متينی ونور مبينی وشفاء نافعدركه اكا تشبث ايدنی حافظدر واكا تابع اولان
كمسه يی منجيدر وقرآن طريق مستقيمدن مائل اولمزكه تقويم اولنه وقرآنك عجائبی دوكنمزوكثرت تكرار ايله
اسكيمز قرآنی اوقيكزكه الله تعالی انك هربر حرفيچون سزه اون ثواب احسان ايدر آكاه اولكزكه بن ديمم كه
(الم) حرف واحددر لكن الف بر حرف ولام بر حرف وميم بر حرفدر وبيورمشدركه تحقيقا يقينده برفتنه ظهوره
كلور واول فتنه دن مخرج كتاب الله اولوركه انكله عمل ايدن خلاص بولور زيرا كه سزدن مقدم اولان آثار
وسزدن مؤخر اوله جق اخبار رمايتكزده بولنان احكام انده وارد روقرآن حق ايله باطلی فارق وفاصلدر
اول هزل دكادر انی ترك ايدن جباری الله تعالی هلاك ايدر وانك غيريسنده هدايت طلب ايدن ضلالته
كتمشدر زيرا كه الله تعالی قرآنی حبل متين وذكر حكيم وطريق مستقيم ايتمشدر وقرآندركه هوا
وهوسلرله حقدن باطله ميل قيلمز والسنه ايله ملتبس اولمز واندن علما طويمز وچوق تكرار ايله اسكيمز
وعجايبی دوكنمز وقرآندركه انی جن ايشتدكده حكمندن اعراض ايتمزلر حتی ديمشلردركه (انا سمعنا قرآنا عجبا
يهدي الى الرشد فآمنا به) پس هركيمكه قرآن ايله سويلرسه تصديق اولنور وكيمكه انكله عمل ايدرسه اول اجر
جزيل ايله مأجور بولنور وكيمكه انكله حكم ايدرسه اول عادل بيلنور وكيمكه اندن يكا دعوت ايدرسه طريق
مستقيمی كوسترمش اولور وبيورمشدركه تحقيقا شيطان سزلك بو دياركزده كندويه عبادت اولنمقدن مأيوس
اولمشدر لكن آكا قوللقدن ماعدا احقر عد اولنان اعمالكز ايله راضی اولمشدر پس انك راضی اولديغی
ايشلردن حذر اوزره اولكز زيرا كه تحقيقا بن سزلك عندكزده اويله نسنه ترك ايتمشمدركه اكر سز انكله
اعتصام ايدرسز البته ابدا ضلالته دوشميوب صراط مستقيمه كيدرسز واول نسنه كتاب اللهدر ورسولی سنتيدر
وبيورمشدركه كيمكه قرآن عظيمی اوقيوب ازبر ايدرسه وحلالنی حلال وحرامنی حرام بيلوب مقتضاسنجه

كيدرسه حق تعالى انى قرآن ايله جنته ادخال وكندى اهل بيتندن ناره مستحق اولان اون كسه يه شفيع ارسال
ايدر صدق رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم والان بو اشاده دعای ختم قرآن يازلمق مناسب كوريلوب
تماميله تحريرا ولنشدر (بسم الله الرحمن الرحيم صدق الله العظيم وبلغ رسوله النبى الكريم ونحن على ما قال
ربنا وخالقنا ورازقنا ومولانا من الشاهدين بالتصديق والاقرار واليقين اللهم ربنا تقبل منا ختم القرآن
وتجاوز عن ما كان منافى تلاوته من خطأ او نسيان او تحريف كلمة عن موضعها او تغيير حرف او تقديم او تأخير
او زيادة او نقصان او تأويل على غير ما أنزلته او ريب او شك او تعجيل عند تلاوته او كسل او سرعة او زيغ اللسان
او وقوف بغير وقف او ادغام بغير مدغم او اظهار بغير بيان او مد او تشديد او همز او جزم او اعراب بغير مكان
فاكتبه منا على التمام والكمال والمهذب من كل الحنان فاغفر لنا يا ربنا ويا سيدنا ولا تؤاخذنا يا مولانا وارزقنا
فضل من قرأه مؤديا حقه من الاعضاء والقلب واللسان وهب لنا به الخير والسعادة والبشارة والامان ولا تختم
لنا بالشر والشقاوة والضلالة والطغيان ونبهنا قبل المنايا من نومة الغفلة والكسلان وآمنا من عذاب
القبر ومن سؤال منكر ونكير ومن اكل الديدان وبيض وجوهنا يوم البعث واعتق رقابنا من النيران ويمن كتابنا
ويسر حسابنا وثقل ميزاننا بالحسنات وثبت أقدامنا على الصراط واسكنا فى وسط الجنان وارزقنا جوار محمد
عليه الصلوة والسلام واكرمنا بلقائك يا ديان استجب دعاءنا بحق التورية والانجيل والزبور والفرقان
واعطنا جميع ما سألناك به فى السر والاعلان وزدنا من فضلك الواسع بجودك وكرمك يا رحيم يا رحمن اللهم صل
على محمد صاحب الشريعة والبرهان برحمتك يا أرحم الراحمين اللهم زينا بزينة القرآن واكسنا بخلعة القرآن
واهدنا بهداية القرآن واختم لنا بتلاوة القرآن ونور قبورنا بنور القرآن واحشرنا مع اهل القرآن ونجنا من
النيران بشفاعة القرآن وادخلنا الجنة بكرامة القرآن وارفع درجاتنا بفضيلة القرآن وعافنا من كل بلاء الدنيا
وعذاب الآخرة بحرمة القرآن يا ذا الفضل والاحسان اللهم اجعل القرآن لنا فى الدنيا قرينا وفى القبر مونسا
وفى القيامة شفيعا وعلى الصراط نورا وفى الجنة رفيقا وبيننا وبين النار سترا وحجابا والى الخيرات كلها دليلا
واماما بفضلك وجودك وكرمك يا اكرم الاكرمين اللهم ارزقنا بكل حرف من القرآن حلاوة وبكل كلمة كرامة
وبكل آية ثوابا وبكل سورة سعادة وبكل جزء جزاء اللهم ارزقنا بالالف الفة وبالباء بركة وبالتاء توبة وبالثاء
ثوابا وبالجيم جمالا وبالحاء حكمة وبالخاء خيرا وبالدال دليلا وبالذال ذكاء وبالراء رحمة وبالزاء زيادة وبالسين
سلامة وبالشين شفاء وبالصاد صدقا وبالضاد ضياء وبالطاء طراوة وبالظاء ظفرا وبالعين علما وبالغين غنى
وبالفاء فلاحا وبالقاف قربة وبالكاف كفاية وباللام لطفا وبالميم موعظة وبالنون نورا وبالواو ولاية
وبالهاء هداية وباللام والالف لقاء وبالياء يسرا وصلى الله على النبى محمد وآله وصحبه اجمعين اللهم بلغ واوصل
ثواب ما قرأناه ونور ما تلوناه من القرآن المبين الى روح وضريح حضرة سيد المرسلين والى ارواح آله واولاده
واصحابه والتابعين رضوان الله تعالى عليهم اجمعين والى ارواح آبائنا وأمهاتنا واخواتنا وأخواتنا
واعمامنا وعماتنا واخوالنا وخالاتنا والى ارواح من علمنا واحسن الينا خاصة والى ارواح جميع المؤمنين
والمؤمنات عامة أجمعين بحرمة الفاتحة (نوع ثالث) حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه
اقتدايى وسنت سنيه سيله اهتدايى وصدر اولده نصكره دين مبين امورنده حادث اولان بدعتلردن اجتناب
وابايى آيات كريمه واحاديث شريفه ايله بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه حق تعالى كندى رسولنه
اقتدا ايتمزى وانك شريعتى جاده سيله ازينه كتمزى ترغيب وسنت حبيبنه مخالف بدعتلردن جداليى
ترهيب ايدوب كلام قديمنده بيورمشدركه (قل ان كنتم تحبون الله فاتبعونى يحببكم الله ويغفر لكم ذنوبكم
والله غفور رحيم قل اطيعوا الله والرسول فان تولوا فان الله لا يحب الكافرين واطيعوا الله والرسول لعلكم
ترحمون (لقد من الله على المؤمنين اذ بعث فيهم رسولا من أنفسهم يتلو عليهم آياته ويزكيهم ويعلمهم الكتاب
والحكمة وان كانوا من قبل لفى ضلال مبين (يا أيها الذين آمنوا اطيعوا الله واطيعوا الرسول واولى الامر
منكم فان تنازعتم فى شىء فردوه الى الله والرسول ان كنتم تؤمنون بالله واليوم الاخر ذلك خير واحسن تأويلا)
فلا وربك لا يؤمنون حتى يحكموك فيما شجر بينهم ثم لا يجدوا فى أنفسهم حرجا مما قضيت ويسلموا تسليما
ومن يطع الله والرسول فاولئك مع الذين أنعم الله عليهم من النبيين والصديقين والشهداء والصالحين وحسن

اولئك رفيقا (من يطع الرسول فقد أطاع الله (ورحمتى وسعت كل شىء فسأكتبها للذين يتقون ويؤتون الزكاة
والذين هم بآياتنا يؤمنون الذين يتبعون الرسول النبى الامى الذى يجدونه مكتوبا عندهم فى التوراة والانجيل
يأمرهم بالمعروف وينهاهم عن المنكر ويحل لهم الطيبات ويحرم عليهم الخبائث ويضع عنهم اصرهم والاغلال
التى كانت عليهم فالذين آمنوا به وعزروه ونصروه واتبعوا النور الذى أنزل معه اولئك هم المفلحون
قل يا ايها الناس انى رسول الله اليكم جميعا الذى له ملك السموات والارض لا اله الا هو يحيى ويميت فامنوا بالله
ورسوله النبى الامى الذى يؤمن بالله وكلماته واتبعوه لعلكم تهتدون (وما ارسلناك الا رحمة للعالمين) فليحذر
الذين يخالفون عن أمره أن تصيبهم فتنة أو يصيبهم عذاب أليم (لقد كان لكم فى رسول الله اسوة حسنة لمن كان
يرجوا الله واليوم الاخر وذكر الله كثيرا (يا ايها النبى انا أرسلناك شاهدا ومبشرا ونذيرا وداعيا الى الله باذنه
وسراجا منيرا (ومن يطع الله ورسوله فقد فاز فوزا عظيما (وما اتيكم الرسول فخذوه وما نهيكم عنه فانتهوا
واتقوا الله ان الله شديد العقاب) صدق الله العظيم وحضرت حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
بيورمشدركه اى امتم واصحابم سزه وصيتم بودركه حق تعالىدن خوف ايده سز واولو الامر يكزه بر عبد حبشى
اولورسه دخى اكا اطاعتله كيده سز زيرا كه سزدن كيمكه چوق معمر اولور تحقيق اول كسه كلجكده اختلافات
كثيره كورر پس اول وقتده سزه لازم اولان بنم سنتمله عمل ايتمكدر واصحابم اولان خلفاء راشدين ومهديين
ايله كتمكدر وسنتمه تشبثده بر نسنه يى آزى ديشلرله عض ايتمك مرتبه سنه يتمكدر وبندن نصكره حادث اولان
امور دينيه دن بغايت احترازا ترك ايتمكدر زيرا كه هر حادث اولان بدعتدر وهر بدعت ضلالتدر يعنى ضلالت
اولان بدعت اصحاب كرامدن نصكره انلردن اذنسزدين امورنده ايجاد واحداث اولنان زياده ونقصان ايشلره
اشارتدر زيرا كه اذن شارعله دين امورنده احداث اولنان بناء مناره ومدارس وتصنيف كتب كبى اشيا بدعت
حسنه اولديغى بشارتدر وبيورمشدركه اى امتم آگاه اولڭز كه بڭا بو كتاب ويريلوب بونڭله برمثلى دخى
ويرلمشدر پس آگاه اولڭز كه قريب اولوركه برمالى چوق كسه كندى تختى اوزرنده اوتوروب خلقه ديركه همان
قرآن ايله عمل قيلڭز انده نه يى حلال بولورسڭز انى حلال بيلڭز ونه يى حرام بولورسڭز انى حرام بيلڭز حالبوكيم
تحقيقا الله تعالىنڭ رسولى حرام ايلديكى اشياء دخى انڭ كندى حرام ايلديكى اشيا كبيدر آگاه اولڭز كه
سزه ايچون حمارا كلى حلال اولاز وير تجلرڭ هر آزى ديشليسى دخى حلال اولاز وذميلرڭ اذنسز مالنى
آلمق حلال دكل وبالدرمكر كه صاحبى اندن مستغنى اولورسه حلالدر وبر كسه بر قومه مسافر اولسه انلرڭ
اوزرينه واجب اولان اكا طعام ويرمكدر اول مسافره لايق اولان انلرڭ اطعامى قدرنجه الدرلر كرامدر وبيورمشدركه
زنهار بن سزلڭ بريكزى اويله بولميم كه تختنده اتكا ايدوب بده امر ايلديكم يا نهى ايلديكم امورلڭ بريسى اكا كلدكده
اول ديه كه بن بونى بيلمم انجق هر نه كيم كتاب اللهده بولورسه اكا تابع اولورز وبيورمشدركه سزلڭ بريكز تختنده
اتكا ايدوب دخى اويله مى ظن ايدركه الله تعالى بو قرآنده تحريم ايلديكى اشيادن غيرى بر نسنه حرام يلمشدر آگاه
اولڭز كه بن دخى نيچه اشيا ايله وعظ وامر ايلمشمدر ونيچه اشيادن نهى ايله سويلمشمدركه انلر قرآن قدر ويا دخى
اكثردر وتحقيق الله تعالى سزه ايچون حلال ايتمشدركه اهل كتاب اولان اهل ذمتدن اذنسز اولرينه كيده سز
ونه ده نسالرينى ضرب ونه ده ميوه لرينى اكل ايده سز مادامكه جزيه لرينى سزلره ادا ايدرلر انلر سزدن امين اولوب
كيدرلر وبيورمشدر هر حديثڭ خيرليسى كتاب الله در وهر هدايتڭ خيرليسى هدايت محمددر وامورڭ
شرليسى صكره دن حادثه اولنلردركه بدعتدر وهر حادث اولان بدعتدر وهر بدعت ضلالتدر وبيورمشدركه
جميع امتم جنته داخل اولورلر الا كه ابا ايدن داخل اولمز پس ابا ايدن كيمدر ديلدكده جواب ايتمشدركه كيمكه بڭا
مطيع اولورسه اول دخول جنتى بولور وكيمكه بڭا عاصى اولور تحقيق اول كسه ابا ايتمش اولور وبيورمشدركه كيمكه
حلال اكل ايدوب سنتمله عمل قيلور وانڭ شرندن ناس امين اولورسه اول كسه دخول جنتى بولور دينلمشدركه سنڭ
امتڭده بويله كسه تحقيقا بو زمانه ده چوق مشاهده اولنور ديه جواب ايتمشدركه بندن نصكره بر قوم ايچنده انجق
بر بولنور وبيورمشدركه كيمكه امتمڭ فسادى وقتنده بنم سنتمله متمسك وعامل اولسه يوز شهيد اجرى
نائل اولور وبيورمشدركه تحقيق اسلام دينى دنيايه غريب كلمش غريب كيده جكدر طوبى اول غربايه كيم
بندن نصكره خلقڭ فساد ايلديكى سنتمى اصلاح ايده جكدر وبيورمشدركه سز كندى دنيا كزڭ امورنى اعلمسز

بندن سؤال ایتمکز وقتا که بن سزه دیمکز اوردن برنسنه یی امر ایدرم انی اخذ وقبول ایدیکز و بیورمشدر که
سزلر بریکزک هواسی بنم کتوردیکم احکام شریعته تابع اولمدقچه اول کمسه مؤمن عد اولنمز و بیورمشدر که
بنی اسرائیله کلن فتنه لر البته بنم امتمه دخی کلسه کرکدر حتی انلردن اناسیله آشکار ازنا ایدن اولمش ایسه ده
بنم امتمده هم انی ایشلین اولسه کرکدر و بنی اسرائیل تحقیقا یتمش ایکی ملته متفرق اولمشدر و تحقیقا بنم امتم
یتمش اوج ملت اوزره تشعب قلسه کرکدر وجمله سی نار جحیمی بولسه کرکدر الا که ملت واحده سلامت
قالسه کرکدر اول ملت واحده کیمدر دیو سؤال اولنمشدر جواب ایتمشدر که اومله در که بن واصحابم
کتدیکمز یولده بولنمشدر و انس رضی الله تعالی عنه حضرتلرینه اول حضرت بیورمشدر که ای بنم اوغلجغم
اکر قادر اولور سنکه قلبکده هیچ برکسه یه غل وغش اولمدیغی حالده صباحلیه سن واخشاملیه سن اویله ایشله
کیم اول بنم سنتمدندر حالبو کیم بنم سنتمه محبت ایدن تحقیقا بکا محبت ایتمش اولور و بکا محبت ایدر ایسه بنمله
جنتده قالور و حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه حضرتلری
کلوب تحقیقا بزلر طائفۀ یهودلک بعض سوزلرین ایشیدوب بکنمشز در انلرک بعضلرین یازمغه دستور وارمیدر
دیدکده اکا بیورمشدر که یهود ونصاری متحیر ومتهور اولدقلری کبی سزده می متحیر اوله جقسکز تحقیقا بن
سزه بر شریعت مطهره یی بویله کمال اوزره کتورمشمدر که اکر موسی علیه السلام حیاتده اولسه ایدی
بکا اتباعندن غیری وسع وطاقتی قالمزدی وابن عمر رضی الله تعالی عنهما مکه ایله مدینه اراسنده بر شجره یه
کلدکده انک تحتنده بر مقدار جه قیلوله یه کیدردی ودیر ایدی کیم اول حضرت بویله ایدردی و بیورمشدر که
کیمکه بنم سنتمدن اعراض ایدرسه اول کمسه بندن دکلدر و بیورمشدر که هر عملک بر حرص وآرزوسی واردر
وهر حرصک بر فترتله اوصانغسی واردر پس اول کمسه نک که اوصانغسی بنم سنتمدن یکا کلمشدر تحقیق اول کمسه
هدایت بولمشدر و کیمک که اوصانغسی غیری نسنه دن قالمشدر تحقیق اول کمسه هلاک اولمشدر و بیورمشدر که
سزلر بریکزک قتنده والدین وولدندن وناسک جمله سندن بن زیاده مرغوب ومحبوب اولمدقچه اول مؤمن
عد اولنمز و بیورمشدر که کیمکه بزم شریعتمزده بندن اولمین فعلی احداث ایدرسه اول فعلی مردوددر صدق
رسول الله علیه الصلوة والسلام

(نظم)

هر ایشده ذکر ایدردی اسم رحمان اول کرم کانی / ثنا وحمده پیغمبر ایدی کان اول کرم کانی
اول ایدی مظهر الطاف وعلم وحلمه هم منبع / که حسن خلق ایله طولمشدی اول جان اول کرم کانی
حقک مخلوقنه رفق وتواضع ایلیوب لله / ایدردی جمله خلقه لطف واحسان اول کرم کانی
همان الله ایچون خلقی سوردی بغض ایدردی هم / نه دوست اولمشدی نفسیچون نه دشمان اول کرم کانی
نه کولدی قهقهه ایله نه سوکدی نسنه یه هرکز / کوزل سوزلی کولر یوزلی دی تران اول کرم کانی
حیا وحلم ایله موصوف ایدی هم لطف وحرمتله / کاوب یالوارانی قوبمزدی کریان اول کرم کانی
قبول ایلردی عذری صوچلیلردن عفو ولطفیله / عظیم الخلق ایدی شفقتلی حنان اول کرم کانی
غنانی سومیوب فقری سوردی فخر ایدردی هم / قلوب مسکینلری کندی یه اخوان اول کرم کانی
یمک لقلردیکوب اثوابنه نعلین کیوب داخی / واروب هر خسته یه ایلردی درمان اول کرم کانی
هم اهل بیتنک خدمتلرین کندی کورردی خوش / قومشکلرن ایلردی آسان اول کرم کانی
اکر خبز شعیر ومرجمک چورباسی اکیچون / اولنه دعوت اولوردی اومهمان اول کرم کانی
بنردی که دوه کاه آت وکه قاطر کهی مرکب / یالین ایاق یوردی کاه اوسلطان اول کرم کانی
مربع اوتوردی یا دیز اوزره یادیکردی دیز / طولو آداب ایدی پیدا وپنهان اول کرم کانی
ییوب اوچ برمغیله هم یالاردی انی اندنله / ایچردی اوچ نفسده آب ریان اول کرم کانی
سوردی بال وحلواهم قبق برکه ثرید اما / طویجه یمامشدی اربه دن نان اول کرم کانی
مبارک بطننه طاش باغلر ایدی کاهی آجلقدن / فؤادم اولسون دیر ایدی لرزان اول کرم کانی
سعادتخانه سنده نیجه آیلر یاغمزایدی اود / قناعتله بر ایدی تمر ورمان اول کرم کانی

کوزل ایشلرده صاغ یانن سوردی ایلیوب تقدیم / وضویه اولسه یا لبسه شتابان اول کرم کانی
یاتوردی صاغ یانی اوزره یوزی مستقبل القبله / ایدردی هر نفسده غیبی سیران اول کرم کانی
فراشی مختصر ایدی ایچی لیف یصدیغی داخی / کیجه یاتسه از اویوردی اویقظان اول کرم کانی
اویوردی کوزلری هیچ اویومزدی کوکلی دوستیله / ازلدن حسننه اولمشدی حیران اول کرم کانی
هوادن سویلمزدی دی نطق پاکی بیله وحی ایدی / درحکمتله ایدی بحر عمان اول کرم کانی
نبی خلق ایچره ایدی کوکلی دوستیله تک وتنها / بولوردی وحدتی کثرتده هرآن اول کرم کانی
صلوة وچوق سلام اولسون اکاهم آل وصحبینه / که قیلمش انلری کندویه یاران اول کرم کانی
کل ای حق اوتوت خلق حبیب حقدن آل خلق / که حقدن حسن خلق آلمشدی مجان اول کرم کانی

(نوع رابع) اعتقاد قلبی تصحیح واهل سنت وجماعت مذهبنه تطبیق بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه صحابۀ کزین وانلره تابعین وائمۀ دین مبین وسلف صالحین رضی الله عنهم أجمعین جمله سنک اعتقادی بو منظومه نک مضامیننده نظام بولمشدر

خدا بر نبیم حقا محمددر رسول الله / هم اسلام دینمدر دینم کتابمدر کلام الله
عقاید ایچره اهل سنت اولدی مذهبم جمعا / عملده بو حنیفه مذهبیدر مذهبم والله
دخی ذر یتیم حضرت آدم نبینک هم / خلیلک ملتی یم داخی قبله م کعبه بیت الله
بولنمز عالمک ضدی وندی مثلی عالمده / وصورتدن منزهدر مقدسدر تعالی الله
شریکی یوق بریدر طوغمدن طوغرمدن انجق / احددر کفوی یوق اخلاص ایچنده ذکر ایدر الله
نه جسم ونه عرضدر نه متحیز نه جوهردر / عزا ایچره زمان یکمز بریدر جمله دن الله
تبدلدن تغیردن دخی الوان واشکالدن / محق اول مبرادر بودر سلب صفات الله
نه کوکارده نه یرلرده نه صاغ وصول واوک آرده / جهتلردن منزهدر که هیچ اولمز مکان الله
خدا واردر ولی وارلغنه یوق اول وآخر / نه اول وارلغی در کندیدن غیری دکل والله
بو عالم یوغیکن اول وار ایدی فرد وتک وتنها / دکلدر کمسه یه محتاج وهب محتاج غیر الله
اکا حادث حلول ایتمز و برشی واجب اولمز کیم / هر ایشده حکمتی واردر عبث فعل ایتمز الله
حلول ایتمز اوذات عبده هیچ برفرده ظلم ایتمز / عبادک اصلحی لازم دکل کیم خلق ایده الله
اکابر کسه جبریله بر ایش ایشلدهمز اصلا / نه کیم کندی مراد ایلر وجوده اول کتورر الله
انک هر بر کمالی بی تغیر حاصل اولمشدر / که بو قدر مقتدر اولانه جوق هیچ بر کمال الله
صفات باکمالیله او دائم متصفدر کیم / قو نقصان صفتلردن بریدر ذو الجلال الله
سکزدر چون صفات ذاتی علم ایله ارادتدر / حیات وقدرت وخلق وبصر سمع وکلام الله
علیم اولدر که علمینه ایرشمز کسه نک عقلی / احاطه ایلمشدر جمله بو اشیایی علم الله
مرید اولدر دیلدیکدر و هر شی اوزره قادردر / نه کیم دیلر اولور پیدا علی وفق مراد الله
جمیع خیر وشری اول دیلر تقدیر وخلق ایلر / ولی خیری سور انجق که سومز شرلری الله
بصیر اولدر حقیقتده که هب اشیایه ناظردر / ولی کوزدن منزهدر بصیردر من صفات الله
سمیع اولدر ایشیدر هر آوازی سر ایله جهری / منزهدر قولقدن اول صفتدر آنده سمع الله
متکلمدر اما اول بریدر دلدن آغزدن / حروف والفاظ وصوتیله دکل وصف کلام الله
ثبوتیه صفاتی کیم نه عینیدر نه غیریدر / قدیم ودائم وذاتیله قائمدر صفات الله
حقک مکرم عبادیدر ملکلر یرده کوکلرده / عوامندن عوام نامی افضل ایلمش الله
علک ایچمک هم ارککلک دیشیلک یوقدر آنلرده / حقه هیچ عاصی اولمزلر مطیعدرلر لامر الله
وجبرائیل ومکائیل واسرافیل وعزرائیل / مقربدر پیمبردر بودردی هب امین الله

حقك يوزدرت كتابى كيم نبيلرا وزره اينمشدر
زبورى ويردى داوده دخى توراتى موسايه
حبيب اللهه قرآنى كتوردى حاجت اولدقجه
دخى بن انبيا حقنده بيلدم عصمت وفطنت
غدرله ذنب وحمق وكذب وكتمان وخيانتدن
نبيلرا سمنى بيلمك ديديلر بعضلر واجب
برى ادم برى ادريس ونوح وهود ايله صالح
دخى يعقوب ايله يوسف شعيب ولوط ايله يحيى
وداود وسليمان ودخى الياس وايوبدر
بر بنك اسمى ذوالكفل وبرى يونس نبيدرهم
عزير لقمان وذوالقرنين اوچنده اختلاف اولمش
جميع انبيانك اوليدر حضرت آدم
ايكيسنك آراسنده قتى چوق انبيا كلمش
رسالات رسل موتيله باطل اولماز اول قطعا
بزم پيغمبرك احكام شرعى اوليه باقيدر
ومعراج نبى حقدرا كانجسيله مختصدر
جهان جمله جهاتيله واجزا وصفاتيله
آنك علم ومراد وخلق وتقديريله حادثدر
عبادك اختيارى واردر افعالنده جزئيجه
اول افعالك جمليدر رحمتك حب رضاسيله
ثواب افضليدر رحمتك وعدلدر عقاب انك
مقارندر بو فعله استطاعت كيم اوقدرتدن
كه عبدك كندى وسعنده نه كيم اولمزانى اصلا
حرام ارزاقدر هركس بيرايچر كندى رزقن هب
اجل وقتنده ميتدر او مقتول واجل بردر
هيولى يوقدر اذهان ايچره برجزؤ اولديغى حقدر
قبرده ميته منكر نكير درت شى سؤال ايلر
جوابن ويره نك جانيله جسمى ذوق ايدر انده
بو دنيايه كلن كيدركه قالمز جانلى هيچ كسه
ويررلر دفتر اعمالنى هر آدمك انده
كتابيله حسابى وار خدانك روز محشرده
كبايرله صغاير اهلنه اول كون شفاعتلر
عملارون ارانده ده صراطى كيچه مز حقدر
كيريجك جنته مؤمنلر آنده چوق بولوب نعمت
وجنتله جهنم شمدى وار اهليله باقيدر
قضا ايله كلور هر خير وشر تكرى جنابندن

وپيغمبرنه كيم اشراط ساعتدن خبر ويرمش
چيقار يردابه سى دجال ويأجوج ايله مأجوجى
كبيره مؤمنى ايماندن اخراج ايلمزدانى

كتبدر آنلر دردى صحف يوزى كلام الله
وهم انجيلى عيسايه كتورمش جبرائيل والله
يكرمى اوچ ييل اتمام ايليوب قطع اولدى وحى الله
تطافت هم امانت صدق ايله تبليغ حكم الله
منزهدر مبرادر جميع انبياء الله
يكرمى سكزن بيلدردى قرآنده بزه الله
هم ابراهيم واسحاق ايله اسمعيل ذبيح الله
ذكريا ايله هارون اخ موسى كليم الله
بريسى اليسع دردانخى عيسادر او روح الله
ختامى اول حبيب حق محمددر رسول الله
كه بعضى انبيادردر وبعضى دير ولى الله
قردن افضل وآخر محمددر حبيب الله
حسابن كمسه لر بيلمز بيلور آنى همان الله
وافضلدر ملكلر جمله سندن انبياء الله
كه اهل محشرى بوشرع ايله فصل ايده جك الله
چيقوب فوق العلايه حق كورمشدر حبيب الله
هم افعال عبادك خير وشرى جمله خلق الله
كه بوقدر خالق وبارى ايكى عالمده غير الله
او افعال اوزره بولشلر ثوابى هم عقاب الله
قبحنده بولنمزنه محبت نه رضاء الله
وجوب ايجاب سز حقه نه استحقاق عبد الله
بولنمه استطاعت اولنور تكليف شرع الله
اكادين ايچره تكليف ايتمشدر اول رحيم الله
وكمسه كمسه نك رزقن آلوب اكل ايده من والله
وحال يأسك ايمانى دكل مقبول عند الله
كه اول وصف تجزيدن مبرادر براهل الله
كه ربك كيم نبيك كيمدر دينك وقبله ك كاه
شاشوب كفار وعاصيلر چكر آنده عذاب الله
دخى يوم قيامتده ايدر امواتى بعث الله
كيمينك صاغ الينه كيمنه صولدن معاذ الله
صوررلر هر كسك افعال واقوالن بأمر الله
ايدرلر انبياء واهل علم واولياء الله
وكوثرله سكز جنت ويرر مؤمنلره الله
كوررلر شبهه سز آنده نته آكسز جمال الله
جهنم يديدر اهلن يقادر دا آتش اونار الله
بولور خير اهلى دا آتش اولور شر اهلنه همراه
اينانديم جمله سن اظهار ايدر وقتنده هم الله
طوغاركن مغربندن چون اينر كوكدن او روح الله
نه كفره داخل ونه طاعتين حبط ايده عند الله

اوعصيان ايلمز آنى مخلد هم جهنمده
خدا عفو ايلمز شركى والا اندن ادنانى
كبائردن يقين جائز عقاب اولمق صغايرله
قبول ايلر دعايى حق تعالى كندى فضليله
دخى اسلام ايله ايمان ايكيسى شى واحددر
قوسن ديل ايله اقرار وتصديق ايلدم بالقلب
جودين اعمالى ايماندن محقق بشقه خارجدر
ديم كيم انشاء الله مؤمنم بيل مؤمنم حقا
واماتكرينك كندى قولينه معرفت كنجن
وايمان مقلدهم صحيح اولمشدر اماكيم
كرامات ولى حقدر نبيسى معجزاتيدر
بولورلر وقت حاجتده طعام وهم لباس انلر
كهى صواوزرنده مشى ايدرلر وجد وحالتله
ايرشمزبر ولى هيچ برنبينك رتبه سينه هم
وافضل اوليا صديق اكبر بعده فاروق
بودردى هم خلافتده بوترتيب اوزره قائمدر
قلان اصحابيدر كيم جمله سينك ذكرى خير اولسون
عشرهٔ مبشره وفاطمه حسن حسين
وغيرى كمسه يه عينيله جنتلك ديئلمز كيم
واصحاب كرامك جمله سندنصكره امتدن
امام المسلمين سلطان مسلمان حر مكلف هم
ولى هاشملى معصوم افضل اولمق شرط دكلدر كيم
وبر وفاجره اويوب نمازم قيلرم بيله
وخف اوزره حضرده هم سفرده مسح جائزدر
تصدقله دعامزدن بولور اموات نز نعمت
بيلمزمشركين اطفالى جنتده مى نارده مى
نه كيم معدومدر اول شيء مرئى عدا ولمزهم
اصابت عين جائزدر وسحر انسانه واقعدر
دليله مجتهد اول باقرب ايلر اصابت حق
كه حق بردر معيندر وقرآن وحديث اجق
بو ظاهردن اول اهل باطنك دعواسى معنايه
هم استحلال ذنب ورحمت حقدن يئس همده
والنظ كفر طوعيله وكاهن سوزلرن تصديق
خدا اوتوز ايكى فرضى عبادينه بيورمشدر
شروطى بشدر اسلامك كه توحيد وصلوة وصوم
نمازك شرطى خارجده اولنلر التى فرض اولمش
طشنده كى طهارت ستر وعورت وقتى بيلمكدر
نماز ايچنده تكبير وقياميله قرآتدر
وضونك فرضى يوز يومق يدينى مرفقيله هم

مكركيم اعتقاد ايلر حلالك آنى معاذ الله
ديلديكى قولندن هر كناهى عفو ايدر الله
وبى توبه كيدن جائز كبايردن كيچمه الله
وحاجات عبادى هم قضا ايلر رؤف الله
جناب حقدن اول هرنه كتوردى يسه رسول الله
برينه بوقدر انكارم اينانديم شبهه سز والله
پس ايمان ازدياد ونقص اولمز حفظ ايده الله
بومعنا ايله ايمان كسبى ومخلوقدر لله
هدايت قيلديغى معنا ايله وهبيدر اول بالله
اول استدلال عقلى ترك ايله آثم اولور بالله
كسر آزمدن ايچره چوق مسافه اولياء الله
بهائم هم جماد انلرله سويلرلر باذن الله
هواده كاه اوچارلر خرق ايدر عادتنى الله
آكا ايرمز كه اندن ساقط اوله امر ونهى الله
وذى النورين دنصكره عليدر اول ولى الله
بو چاريار دنصكره هم افضل اولياء الله
جميع آل واصحاب كرامى سومشيم فى الله
بو امتدن بولاره جنت ايله تشهد بالله
او غيبه حكم اولور غيبى نه بيلسون كسه غير الله
جميع تابعين اولمشدر افضل اولياء الله
قريشى طاهر اولملى ايدوب تنفيذ حكم الله
او فسق وجور ايچون هيچ منعزل اولمز بشرع الله
هم آنلرك جنازه سى نمازن قيلرم لله
ومسكر اولميان تمر وعنب صوبى مباح الله
وفضل امكنه واشخاص وازمان قدر راى والله
وكفاره كراما كاتبين ويرمش كريم الله
مكون كائناته بكزمز شيدر تعالى الله
بشر عقلندن افضلدر علوم انبياء الله
وصكره حكمه باقدقده خطاسن عفو ايدر الله
نه مقدار اولسه ممكن ظاهرينه حمل اولور هركاه
عدول وهم نصوصى رد واستخفاف شرع الله
عذابندن امين اولمق بوجمله كفردر بالله
كفردر ليكن انكارى يكيدن توبه درلله
قوسن فرض بيلدم بونعمه آلدم بطوع الله
زكوة وحج غنيلر حقنه فرض ايلمش الله
واركانى ايچنده اولديلر هم التى فرض الله
وآبدست الى ونيت هم استقبال بيت الله
ركوع وقعدهٔ اخرى ايكيشر سجده درلله
باشه مسح ايليوب آياقلرى غسل ايت ديدى الله

وغسلك فرضی اوچدر کیم تعظیم درهم استنشاق
تیمم ایلمك واجبدر آبدست ایله غسل ایچون
انك رکنی ایکی اورمق شروطی بش بری نیت
وصومك فرضی اوچ نیتله اکل وینکی ترك ایتمك
دخی حجك فروضی اوچ بری احرامه کیرمکدر
حرامی اعتقادا ایتمك حرام اندن صاقنمقدر
هب اصحاب کزین وتابعین ومجتهدینك
قرنلك اعتقادن بو یوز اون بیت ایچره بیل حق
اکر بندن کفر عمد اوخطا صادر اولدیسه
دخی شرعه مخالفسه اکر افعال واقوالم
نه کیم قیلمش حبیب الله بزه تبلیغ احکامی
دیلم اقرارنی قلبله تصدیق ایلدم جاندن

اوچنجی جمله اعضاسن یومقدر توبة لله
صو بولمزسه یاقدرت بوغیسه دربو شرع الله
صعید وطاهر ومسح وبری عجز عباد الله
فجر طوغدقده کون باتنجه امساك اولدی امر الله
بری وقفه جبل اوزره زیارت اولدی بیت الله
حلالی هم حلال ایتمك بودر جمله فروض الله
نه کیم وار اهل سنت والجماعه جمله اهل الله
بودر حق مذهب آنجق بونده ثابت ایلسون الله
بن اوکفرك جمیعندن بری اولدم لوجه الله
بن انلردن رجوع ایتدم وتبت قربة لله
قبول ایتدم آنی آمنت بالله وحکم الله
سنك حفظکده ایمانم امانت اولسون ای الله

(نوع خامس) اداب فرائض طهارتی وکیفیت اداء صلوتی وصلوة ایچنده اولان شروط وارکان واجباتی وسنن ومکروهات ومفسداتی سراج الامة وتاج الائمة سرمذهبمز نعمان بن ثابت الکوفی امامنز امام اعظم ابو حنیفه رحمة الله تعالی علیه حضرتلرینك اجتهاد ومذهبی اوزره اجمالا بیان ایدرز (ای عزیز معلوم اولسونکه اعاظم علماء مجتهدین واشرف فقهاء حنفیین اتفاق اوزره دیمشلردرکه آیاقی یولنده اوتوردقدنصکره مقعدنی طاش ایله یاکسك ایله سلمنك سنتدر وسلدیکی طاش تك اولمق مستحبدر وصو ایله یومق وبر خرقه ایله تجفیف ایتمك وطوتنه صو سیچك والی بر حایطه دلك ایتمك جمله سی ادبدر واکر اطراف مقعده نجاست چوق دکش ایسه طاش ایله سلمنك تمزصو ایله دخی یومق لازمدر وصاغ ایله سلمنك یایومق مکروهدر صول ایله کرکدر وعظم وروث ایله وما کولات انسان وحیوان ایله سلمنك مکروهدر وقبله یه قارشو اوتورمق ویا اردن ویرمك ویا کونشه ویا آیه قارشو اوتورمق مکروهدر واما آبدستك فرضلری درتدرکه برکره یوزن یومقدر وبرکره ایکی قوان مرفقلریله یومقدر وبرکره باشنك ربعنه مسح ایتمکدر وبرکره ایاقلرن طوبوقلریله یومقدر واما آبدستك سنن وادابی یکرمیدرکه امور وضوءیه کندیسی مباشرت ایدوب غیریه یتدرمکدر وابدست اولنده اوچ کره اللرن بلکلریله یومقدر واول حالده بسم الله العظیم والحمد لله علی دین الاسلام دیمکدر ومسواك استعمال ایتمکدر وآغزینه اوچ کره صو ویرمکدر وبورنینه اوچ کره صو ویرمکدر وبونلری صاغ ایله ایتمکدر وآبدستی آلورکن برمرتفع یرده قبله یه قارشو اوتورمقدر وآراسن ایکسیوب غسل ومسحی بری برینه اولاشدرمقدر ودنیا کلامی سویلیوب هر عضولك غسلی عندنده دعاسن اخفا ایله اوقومقدر وآبدستی نظم کریمك ترتیبنجه المقدر واصابع ولحیه سن خلال ایتمکدر وهر یونان یرینی دلك ایله اوچرکره یومقدر وباشنه قبلدن مسح ایتمکدر وقولاغنه باشندن ارتان صو ایله مسح ایتمکدر وبوینه ایکی جانبدن اوچ پارمق ظهریله مسح ایتمکدر وآبدستی نیتله باشلمقدر ویومغه صاغدن باشلمقدر ومسحه الندن باشلمقدر واللرن وایاقلرن یومغه پرمقلرندن باشلمقدر واما ابدستك مکروهلری درتدرکه صاغ ایله سومکر مکدر واوچدن زیاده یومقدر وکونشده ایصنمش صو ایله ابدست آلمقدر وصویی یوزینه پرك اورمقدر واما ابدستی بوزنلر طقوزدرکه ایکی یولدن چقان نجاست ویلدروبدندن غسلده یومسی لازم اولان یره قان وایرك وصاری صو چقوب آقمقدر وآغز طولیسی قوصمقدر اکر بلغم دکل ایسه ویاتوب یاطیانوب اویومقدر اکر طیاق آلنسه دوشجکاین اولورسه ودلو اولمقدر واغمقدر وسرخوش اولمقدر ونماز ایچنده صوت ایله کولمکدر وعریان حالنده اهلیله قوجشمقدر (واما غسلك فرضلری اوچدرکه برکره آغزینه صو ویرمکدر وبرکره بورنینه صو ویرمکدر وبرکره جمله بدنی یومقدر واما غسلك سنتلری آلتیدرکه ابتدا بدننده نجاست وار ایسه انی یومقدر وغسله نیت ایتمکدر وغسل اولنده آبدست المقدر ومضمضه واستنشاقده مبالغه ایتمکدر وبدنی اوچ کره یومقدر وصویی ابتدا صاغ اوموزینه وصکره صول اوموزینه وصکره باشنه وسائر اعضاسنه دوکمکدر واما غسلك موجبلری التیدرکه شهوتله منی چیقمقدر ویاتق ایکن ایلسون اویورکن اولسون وذکرسنك

اولدیغی یری فرج عورته دخول ایتمکدر انزال اولمزسه ایکیسنه دخی غسل لازم اولور اویقودن قالقدقده دوشکنده یاطونده منی یامذی بولمقدر ودکری اوینده صو بولمقدر اکریاتدیغی وقتده ذکری حرکت اوزره دکلسه وعورت حیضندن پاك اولمقدر ونفاسندن کسلمکدر واما نمازك خارجنده اولان فرضلری کهانلره شروط صلوة دیرلر آلتیدرکه نماز قیلرکن عورت یرینی ستر ایتمکدر ارکشینك عورت یری ناف سی آلتندن رکبه سی تحتنه وارنجیه دکدر وجاریه نك دخی عورت یری بویله در انك ازدیادی ظهری وبطنی دخی عورتدر وحره نك هر بر یری عورتدر والا که یوزی والی ایه سی وایاقلری دکلدر وصاچی دخی عورتدر که اورتمك کرکدر حتی قرنجقده اولورسه وتنها یرده وقرانلقده قیلرسه ده (ونیت ایتمکدرکه نمازه شروع ایده جکنده فرض ایسه نیت ایتدم شو وقتك فرضنه دیمکدر وسنت ایسه شو وقتك سنتنه دیسون ونافله ده نیت ایتدم نمازه دیمك یتر (وامامه اقتدا ایدرسه بوندن غیری اویدم شو امامه لفظی زیاده ایدر ونیت ایسه قلب ایله قصدا ایتمکدر لسان ایله دیمك لازم دکلدر درسه دخی مانع دکلدر ونیتله افتتاح تکبیرینك آره سی کسمیه وقبله یه یونلمکدر ونمازك وقتنی بیلوب وقتنده قیلمقدر وبدنن ولباسن وایاقلری طوردیغی والاری وآلنی دکدیکی مکانی نجاستدن پاك ایتمکدر وآبدست المقدر اکر صو بولنمزسه ویاخسته اولسه آبدسته قادر اولسه ویاصویی دکرمکدن ازدیاد مرض خوفی اولسه اول زمان آبدسته بدل تیمم ایلسون یعنی دفع حدث نیتیله پاك وقوری طپراغه ویاغبارلی پاك اشیایه ایکی الی آیه سن ایکی دفعه ضرب ایدوب بریله یوزینی وبریله قوللرینی دیرسکلریله مسح واستیعاب ایلسون واما نمازك داخلنده اولان فرائض که انلره ارکان صلوة دیرلر انلر دخی آلتیدرکه نمازك اولنده الله اکبر دیمکدر وقادر ایسه آیاق اوزره طورمقدر وایکی رکعتده بر آیت قرآن اوقومقدر وهر رکعتده بر رکوع ایتمکدر وهر رکعتده ایکیشر سجود ایتمکدر ونمازك آخرنده تحیات اوقویه جق قدر اوتورمقدر واما نمازك واجبلری اوندر درکه ایکی رکعتده فاتحه اوقومقدر وبر سوره ویا اوچ آیت ویا بر اوزون آیت فاتحه یه ضم ایتمکدر وقراءت ایچون ایکی اولکی رکعتلری تعیین ایتمکدر وایکی سجده یه بری برینك عقبنجه کتمکدر وتعدیل ارکان تعیین ایتمکدر یعنی رکوعده وسجودده ورکوعدن قالقوب طوغرلدقده واولکی سجده دن قالقوب اوتوردقده برکره سبحان الله دیه جك قدر اکلنمکدر ودرت یا اوچ رکعت اولان نمازلرده ایکی رکعتی قیلدقدنصکره بر تحیات اوقویه جق مقداری اوتورمقدر ونماز ایچنده وآخرنده اوتوردقده تحیات اوقومقدر ونمازك آخرنده برکره سلام ویرمکدر وبیرام تکبیرلریدر وظهر وعصرك فرضلرنده قراءتی اخفا ایله اوقومقدر ومغرب وعشا وصباح وجمعه فرائضنده امام اولورسه قرآنی جهر ایله اوقومقدر ومنفرد قیلرسه جهر واخفا ایتمکده مخیردر وکیجه قیلنان نوافلك جمله سنده مخیردر واما نمازك سنتلری یکرمیدرکه افتتاح تکبیرنده اللرن قالدرمقدر ارکشی قولاغی یومشاغنه دك وعورت چکننه دك قالدرر وسبحانك اوقومقدر واعوذ اوقومقدر وبسمله اوقومقدر وبو اوچنی هر نمازده اخفا ایله اوقومقدر وبسمله یی هر فاتحه اولنده اوقیوب سوره اولنده اوقومیه وسبحانك الله اعوذیی انجق اولکی رکعتده افتتاح تکبیرینك آردنجه اوقویه وقیامده صاغ الین صول الی اوزرینه منفرج الاصابع وضع ایدوب ارکشی ایسه سره سی تحتنه قومقدر وعورت ایسه صدرینه قومقدر وفاتحه یی اوقودقدنصکره یا امامدن استماع ایلدکدنصکره اخفا ایله آمین دیمکدر ورکوعه ایندکده وسجده یه ایندکده وسجده دن قالقدقده الله اکبر دیمکدر ورکوعده اوچ کره سبحان ربی العظیم دیمکدر ورکوعده اللرن دیزلری اوزرینه قویوب پرمقلرن آچوب یاشن وآرقه سن مساوی ایلمکدر ورکوعدن باشن قالدردقده سمع الله لمن حمده دیمکدر امام ایسه ربنا لك الحمد دیمکدر امامه اویدیسه وایکیسن جمع ایتمکدر منفرد قیلدیسه وسجده ده اوچ کره سبحان ربی الاعلی دیمکدر وسجده ده التی وبورنن ایکیسن بیله یره دکدرمکدر وسجده ده ایکی الی پرمقلرن بری برینه دکدرمکدر وبطنن فخذندن چکوب قوللرن یردن قالدرمقدر ارکشی ایسه واکر عورت ایسه بطنن فخذینه یاپشدروب قوللرن یره دکرمکدر وتحیات اوقورکن اللرن فخذی اوزرینه پرمقلری کندی حالنه قومقدر وتحیات اوقومغه اوتوردقده صول ایاغنی اوزرینه اوتوروب صاغ ایاغنی دیکمکدر ارکشی ایسه واکر عورت ایسه ایکی ایاغن صاغ جانبندن چیقاروب صول اویلغی اوزرینه اوتورمقدر ونمازك آخرنده تحیاتدنصکره صلوات دعاسن اوقومقدر وابتدا صاغنه صکره صولنه سلام ویرمکدر واما نمازك مکروهلری آلتمشدرکه نماز

ایچنده بونیتله کوب باقمقدر وثیابندن یابدنندن برنسنه ایله اوینامقدر وسجده یرندن ضرورتسز طاش
کیدرمکدر وبرمغین چتلتمقدر والارین بوکرنه قومقدر وعذرسز بغداش قورمقدر وبرکره یا ایکی کره بریرن
قاشیمقدر وخانه خورشقنده کیوب انکله اکابره وارمدیغی ثیاب ایله قیلمقدر وآدم یوزینه قارشو قیلمقدر وآتشه
قارشو قیلمقدر اماموم وقندیله قارشو قیلمق مکروه دکلدر واوکنده ویا اوستنده ویا یاننده حیوان صورتی
اولمقدر وکوزیکی یومقدر وامیکدر وقفتانن اکنینه آلوب قوللرن قولتغندن چیقارمقدر وایکی اوکجه سنی اوزرینه
اوتورمقدر وکوزلرن یوممقدر وتذلل ایچون اولمزسه باشی آچق قیلمقدر وسجده ده وقعده لرده الی وایاغی
برمقلرن قبله دن اکمکدر وصفده آچق یر وارایکن صف آردنده یالکز طوروب امامه اویمقدر وبرده سز قبره
قارشو نماز قیلمقدر ونجاسته قارشی قیلمقدر وبرعورتله برابر طوروب بشقه بشقه نماز قیلمقدر وایاق یولی
تقاضاسی وار ایکن قیلمقدر وسجده دن قالقدقده دیزلرن اللرندن اول قالدرمقدر وسجده ده برایاغن
قالدرمقدر واوفورمکدر وامامدن اول رکوعه ایتمکدر ورکوعدن باشن امامدن اول رفع ایتمکدر وامامدن
اول سجده یه کتمکدر وامامدن اول سجده دن باش قالدرمقدر وسجده یه ایترکن عذرسز اللرن یره دیزلرندن اول
قومقدر وبواره عذرسز طیانوب قالقمقدر ونماز ایچنده اننندن طپراق سلمکدر وایکنجی رکعتده برسوره
آنلامقدر وایکنجی رکعتده اولکی رکعتده اوقودیغنک اوستی یاننده اوقومقدر وبر رکعتده برسوره یی تکرار
اوقومقدر فرضده وایکنجی رکعتده اوقودیغی اولکنده اوقودیغندن اوچ آیت زیاده اولمقدر وامام آردنده
قرآن اوقومقدر ودلیلدی باشنه عذرسز سجده ایتمکدر وقیامده ایکن عذرسز عصایه ویا دیواره طیانمقدر
ورکوعه ایندکده ویا قالقدقده اللرن یوقاری قالدرمقدر وچکنی وقوللری آچق ایکن قیلمقدر عذرسز
واوکندن آدم کچمک احتمالی اولان یرده سترسز قیلمقدر وآیتلری وتسبیحلری برمغله صایمقدر وامام محرابده
یالکز طورمقدر اما ایاقلری مسجدده وسجده سی محرابده اولسه مکروه دکلدر وامام عذرسز محرابک غیریسنده
قیلمقدر وامام یالکز آلچقده طوروب جماعت یوکسکده اولوب جمله جماعت الچقده قالمقدر اما بعضی
امام ایله بولنسه مکروه اولمز وبسمله یی وآمینی جهرا ایلدیکدر وقرأتی رکوعه ایترکن اتمام ایتمکدر
وانتقالاتده مشروعه اولان اذکاری انتقالی تمام اولدقدنصکره دیمکدر ورکوعک وسجودک تسبیحلرینی
باشن قالدردقدنصکره دیمکدر وعذرسز ایکی الن یره قویوب درت اللی اولوب قیام ایتمکدر وقیامده ایکی
ایاغن برسوممدن زیاده بری برندن ایراق یمقدر وقیامده برایاغی اوزرینه عذرسز طورمقدر وصیلیله
انکا ایتمکدر ورکوعده ایکی ایاغن بری برندن آیرمقدر ونمازده اول سجده یرندن ایراغه باقمقدر وقیامده
کاه صاغنه وکاه صولنه کلمکدر وبرنسنه یی قوقلمقدر ونمازک مفسدلری یکرمی اوچدرکه قیلارکن سوز
سویلکدر وکندی ایشیده جک قدر کولمکدر واکر غیری ایشیده جک این کولرسه آبدستی بیله بوزیلور وآه
ایتمکدر وصوت ایله آغلمقدر اکر مصیبتدن ویا اغریدن ایسه اما جنت یا جهنم آکقدن ایسه ضرر ویرمز
وبوغازین آیتماق ضرورتسز وساقرجیمکدر وباشن یاصقیلن طرامقدر واوچ کره قیلی قوپارمقدر وکهله
قیرمقدر واوچ کره بریرن قاشیمقدر هر برنده الن قالدرمغله بر رکعتده وایکی ایاغیله ماوار دیمکدر وایکی صف
ارمسی قدر یوریمکدر وسجده ده ایکی ایاغن قالدرمقدر وامامه اویدقده برعورتله برابر طورمقدر ویا آردنده
طورمقدر اکر امام عورتلره امامتی نیت ایلمش ایسه واول عورتک نمازی جائز اولمز ویوزن وکوکسن عذرسز
قبله دن دوندرمکدر وامامنک غیریسی حصر اولسه آکا فتح ایتمکدر ومصحفدن اوقومقدر وعلک ایتمکدر
وصوابیچمکدر ومعنی بوزیلجقلین قرآنی یاکلش اوقومقدر وسلام المقدر وقصد ایله سلام ویرمکدر اما آخر
تحیات صاوب سهو ایله سلام ویرسه نمازی فاسد اولمز انجق سجده سهو لازم اولور واما طهارت وصلاتک
ادعیه مأثوره سی بونلردرکه ابتدا خلایه دخولندن مقدم اللهم انی اعوذبک من الرجس والنجس ومن
الشیطان الرجیم دیمکدر وعند الخروج الحمد لله الذی اذهب عنی ما یؤذینی وابقی علی ما ینفعنی دیمکدر وآبدست
آلورکن ابتدا تسمیه عقبنجه الحمد لله الذی جعل الماء طهورا دیمکدر وعند المضمضة اللهم اعنی علی ذکرک
وشکرک وتلاوة کتابک دیمکدر واستنشاق عندنده اللهم ارحنی من رائحة الجنة وارزقنی من نعیمها ولا ترحنی
برائحة النار دیمکدر وغسل وجه عندنده اللهم بیض وجهی بنورک یوم تبیض وجوه اولیائک ولا تسود
وجهی بذنوبی یوم تسود وجوه اعدائک دیمکدر وغسل ید یمنی عندنده * اللهم اعطنی کتابی بیمینی

وحاسبنی

وحاسبنی حسابا یسیرا دیمکدر وغسل ید یسری عندنده * اللهم لا تعطنی کتابی بشمالی ولا من وراء ظهری
دیمکدر ومسح راس عندنده * اللهم غشنی برحمتک وانزل علی من برکاتک دیمکدر ومسح اذنین عندنده
* اللهم اجعلنی من الذین یستمعون القول فیتبعون احسنه دیمکدر ومسح رقبه عندنده * اللهم اعتق رقبتی
من النار ومن السلاسل والاغلال دیمکدر وغسل رجل یمنی عندنده * اللهم ثبت قدمی علی الصراط یوم
تزل فیه الاقدام دیمکدر وغسل رجل یسری عندنده * اللهم اجعل لی سعیا مشکورا وذنبا مغفورا وعملا
مقبولا وتجارة لن تبور دیمکدر وفضل وضوئی شرب عقبنده * اللهم اشفنی بشفائک وداونی بدوائک واعصمنی
من الوهل والامراض والاوجاع دیمکدر وتمام وضوء عندنده * اللهم اجعلنی من التوابین واجعلنی
من المتطهرین واجعلنی من عبادک الصالحین واجعلنی من الذین لا خوف علیهم ولا هم یحزنون * دیوب
(انا انزلناه) سوره سن اوقومقدر ونماز قیلرکن ابتدا افتتاح تکبیری عقبنده * سبحانک اللهم وبحمدک وتبارک
اسمک وتعالی جدک ولا اله غیرک * اوقومقدر وفروضک اوچ یا درت رکعتلی اولانلرنده قعده اولاسنده * التحیات
لله والصلوات والطیبات السلام علیک ایها النبی ورحمة الله وبرکاته السلام علینا وعلی عباد الله الصالحین اشهد
ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا عبده ورسوله * اوقومقدر ونوافلک قعده اولاسنده واخیره سنده وهر فرضک
قعده اخیره سنده اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد کما صلیت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم انک حمید مجید اللهم
بارک علی محمد وعلی آل محمد کما بارکت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم انک حمید مجید * اوقومقدر وصلوة وترک
اوچنجی رکعتنده قبل الرکوع اوقنان قنوت دعالری بونلردر * اللهم انا نستعینک ونستغفرک ونستهدیک
ونؤمن بک ونتوب الیک ونتوکل علیک ونثنی علیک الخیر کله نشکرک ولا نکفرک ونخلع ونترک من یفجرک اللهم ایاک
نعبد ولک نصلی ونسجد والیک نسعی ونحفد نرجو رحمتک ونخشی عذابک ان عذابک الجد بالکفار ملحق اللهم
اهدنی فیمن هدیت وعافنی فیمن عافیت وتولنی فیمن تولیت وبارک لی فیما اعطیت وقنی شر ما قضیت فانک تقضی
ولا یقضی علیک وانه لا یذل من والیت ولا یعز من عادیت تبارکت ربنا وتعالیت وصل اللهم علی النبی محمد وآله
وصحبه وسلم) وهر صلوة آخرنده صاغنه وصولنه باشن دوندردیکی حالده السلام علیکم ورحمة الله دیوب
عقبنجه اوقومسنکه اللهم انت السلام ومنک السلام تبارکت یا ذا الجلال والاکرام والحمد لله رب العالمین (فصل
ثانی) کنه وماهیت دنیانک واندن اعراض وابانک ودنیادن مذموم اولان اشیانک واندن مطلوب اولان معنانک
سکز نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) دنیانک فانی ومرغوب ادانی ومکدر وظلمانی وغدار وشیطانی وملعبه
حیوانیه وخیالاتانیه اولدیغن آیات قرآنیه واحادیث قدسیه ایله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه حق
تعالی عبادینه عنایتیله کندی جناب قربنه دعوتله هدایت ایدوب لذات حسیات دنیانه متاع اولدیغن
طیورمشدر تشکیم کلام قدیمنده بیورمشدرکه * زین للناس حب الشهوات من النساء والبنین والقناطیر
المقنطرة من الذهب والفضة والخیل المسومة والانعام والحرث ذلک متاع الحیاة الدنیا والله عنده حسن المآب
یبشرهم ربهم برحمة منه ورضوان وجنات لهم فیها نعیم مقیم خالدین فیها ابدا ان الله عنده اجر عظیم * وما الحیاة
الدنیا الا متاع الغرور) لا یغرنک تقلب الذین کفروا فی البلاد) وما عند الله خیر للابرار) وما الحیاة الدنیا الا لعب
ولهو وللدار الاخرة خیر للذین یتقون افلا تعقلون) واعلموا انما اموالکم واولادکم فتنة وان الله عنده اجر عظیم قل
ان کان آباؤکم وابناؤکم واخوانکم وازواجکم وعشیرتکم واموال اقترفتموها وتجارة تخشون کسادها ومساکن
ترضونها احب الیکم من الله ورسوله وجهاد فی سبیله فتربصوا حتی یأتی الله بامره والله لا یهدی القوم الفاسقین
(ارضیتم بالحیاة الدنیا من الاخرة فما متاع الحیاة الدنیا فی الاخرة الا قلیل) قل بفضل الله وبرحمته فبذلک
فلیفرحوا هو خیر مما یجمعون) وفرحوا بالحیاة الدنیا وما الحیاة الدنیا فی الاخرة الا متاع) ما عندکم ینفد
وما عند الله باق) المال والبنون زینة الحیاة الدنیا والباقیات الصالحات خیر عند ربک ثوابا وخیر املا) وتوبوا
الی الله جمیعا ایه المؤمنون لعلکم تفلحون) وما اوتیتم من شیء فمتاع الحیاة الدنیا وزینتها وما عند الله خیر وابقی
افلا تعقلون فلا تغرنکم الحیاة الدنیا ولا یغرنکم بالله الغرور) یعلمون ظاهرا من الحیاة الدنیا وهم عن الاخرة هم
غافلون وانیبوا الی ربکم واسلموا له) وهو الذی یقبل التوبة عن عباده ویعفو عن السیئات ویعلم ما تفعلون)
اعلموا انما الحیاة الدنیا لعب ولهو وزینة وتفاخر بینکم وتکاثر فی الاموال والاولاد کمثل غیث اعجب الکفار نباته

ثم يهيج فتريه مصفرا ثم يكون حطاما وفى الآخرة عذاب شديد) قل ما عند الله خير من اللهو ومن التجارة والله
خير الرازقين) يا ايها الذين آمنوا توبوا الى الله توبة نصوحا) كلا بل تحبون العاجلة وتذرون الآخرة وجوه
يومئذ ناضرة الى ربها ناظرة) فاما من طغى وآثر الحياة الدنيا فان الجحيم هى المأوى واما من خاف مقام ربه ونهى
النفس عن الهوى فان الجنة هى المأوى) بل تؤثرون الحياة الدنيا والآخرة خير وابقى) وللآخرة خير لك من
الاولى ولسوف يعطيك ربك فترضى) ألهيكم التكاثر حتى زرتم المقابر كلا سوف تعلمون ثم كلا سوف تعلمون)
وحق تعالى احاديث قدسيه سنده بيورمشدركه ● يا ابن آدم افنيت عمرك فى طلب الدنيا فمتى تطلب الجنة من
اصبح حزينا على الدنيا فكأنما اصبح ساخطا على يا ابن آدم عجبت لمن ايقن بزوال الدنيا كيف يطمئن بها وعجبت
لمن ايقن بالآخرة وبقائها ونعيمها كيف يصبر عنها يا ابن آدم عبدتم الدنيا ونسيتم لقائى انما مثلكم كالقبور
المجصصة ظاهرها مليح وباطنها قبيح يا ابن آدم انما الدنيا دار من لا دار له ومال من لا مال له ولها يجمع من لا عقل له
وبها يفرح من لا يقين له وعليها يحرص من لا توكل له وفى شهواتها يرغب من لا معرفة له فمن أخذ نعمة زائلة
وحياة منقطعة وشهوة فانية فقد ظلم نفسه ونسى ربه وغرته الحياة الدنيا يا ابن آدم لا تميتوا قلوبكم بحب الدنيا
فان زوالها قريب فكل شئ هالك الا وجهى لو رغبتم فى كما ترغبون فى الدنيا لاسعدتكم فى الدارين يا ابن آدم
ان اردت حبى اخرج حب الدنيا من قلبك فانى لم اجمع حبى وحب الدنيا فى قلب واحد ابدا لان الضدين
لا يجتمعان كما لا يجتمع الماء والنار فى اناء واحد ابدا يا ابن آدم كيف تطمع فى حبى مع حب الدنيا فاطلب حبى
ورضائى فى ترك الدنيا وتفرغ لعبادتى املأ قلبك غنى ويدك رزقا وجسمك راحة يا ابن آدم من عرف الدنيا
فرفضها خلص ومن عرف الآخرة وسعى لها وصل يا ابن آدم كيف رغبتم فى الدنيا وهى فانية ونعيمها زائل
وحياتها منقطعة فان عندى للمطيعين الجنان ابوابها ثمانية فمن طلب رضائى ودار كرامتى فليترك الدنيا وليقنع
بالقليل يا ابن آدم تفرغ من الدنيا املأ قلبك محبتى يا ابن آدم الحلال يأتيك قطرة قطرة والحرام يأتيك كالسيل
فان تركت السيل واستقبلت القطرة منى وقتك وقلبك معى يا ابن آدم لا تحزن على ما فاتك من الدنيا ولا تفرح
بما اوتيت منها فانها اليوم لك وغدا لغيرك فدع الدنيا واطلب الآخرة فانى اعددت لعبادى الصالحين ما لا عين
رأت ولا اذن سمعت ولا خطر على قلب بشر (نظم)

يا راقد الليل مسرورا باوله ان الحوادث قد يطرقن اسحارا افنى القرون التى كانت منعمة
كر الجديدين اقبالا وادبارا (نظم) تجرد من الدنيا فانك انما خرجت الى الدنيا وانت مجرد
تفرد من الدنيا فانك انما ستخرج من الدنيا وانت مفرد (نظم) الفقر جوهر وسوى الفقر عرض
الفقر شفاء وسوى الفقر مرض العالم كله خداع وغرور والفقر من العالم سرور وغرض
(نظم) انما الدنيا كظل زائل او كضيف بات ليلا فارتحل او كحلم قد رآه نائم
فاذا ما ذهب النوم بطل (نظم) انما الدنيا سراب مكدر وكل حريص فى هواها معذب
اذا لم يكن لى فى الحياة عذوبة فان رحيق الموت احلى واعذب (نظم) النفس تبكى على الدنيا وقد علمت
ان السلامة فيها ترك ما فيها لا دار للمرء بعد الموت يسكنها الا التى كان قبل الموت بانيها
(بيت) ومن ترك الدنيا واصبح زاهدا فاللذى يوما اليه سبيل (بيت) لاهل الزهد فى الدارين عز
وامن بل سرور فى حضور (نظم) رضينا قسمة الجبار فينا لنا علم وللاعداء مال
فان المال يفنى عن قريب وعلم الله يبقى لا يزال (نظم) ملوك الارض اصحاب الرعايا
عبيد نا نحن خلاق البرايا اذا افتخروا بديباج وقز نفخرنا بالمرقع والعبايا
وان ركبوا خيولا سابقات مشينا فى المكائد حافيايا وان نزلوا قصورا عاليات
نزلنا فى المساجد والزوايا رضينا القوت من خبز الشعير اذا اكلوا الحلاوة والقلايا

(نظم) هى الدنيا اقل من القليل ● وعاشقها اذل من الذليل
تصم بسحرها قوما وتعمى ● فهم متحيرون بلا دليل

(نوع ثانى) دنيا دار بلا وجفا وساحر وغدار وبيوفا ومبغوض ومنفور عرفا وشرعا و آخرت عالم ذوق وصفا
اولديغن احاديث حضرت محمد المصطفى عليه الصلاة والسلام الاوفى ايله بيلدير (اى عزيز) معلوم اولسونكه

حضرت حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم امتنه رأفتيله شفقت ايدوب آخرتك برقرار ودنيانك محيل وغدار
اولديغن طيورمشدر شكيم احاديث شريفه سنده تنبيه بيورمشدركه اى بنم امتم واصحابم عيش طيبه اول
كسه يتمشدركه دنيا انى ترك ايتمزدن مقدم اول دنيايى ترك ايتمشدر و بيورمشدركه دنياده اويله اول كه كنديكى
بر غريب يا بر مسافر بيله سن وقبوراهلندن عد ايده سن تاكيم تداركلى كيده سن و بيورمشدركه دنيانك
حب وطلبى هر كناه وخطانك سرو سيدر و بيورمشدركه بر مؤمنه دنيادن برزياده نسنه اصابت قيلمز
الا كه انك درجاتى عند الله نقصان بولور اوليله قالزو بيورمشدركه كيمك كه قصد وآرزوسى آخرت اولوب
طريقنه كيدر حق تعالى انك غناسنى قلبنده قيلوب امورنى جمع وتسهيله معين اولوب دنيايى اكا خدمتكار
ايدر و كيمك كه قصد وآرزوسى دنيا اولوب انكله قالور حق تعالى آنك فقرنى كوزى اوكنده حاضر ايدوب
امورنى متفرق ومتشتت قيلوب اول متحير قالور ودنيادن آكا كلمز الا كه مقدر اولان كاورو بيورمشدركه
هر كون بر منادى اوچ كره ندا ايدركه دنيايى اهليچون ترك ايديكز وسز آخرت بولنه كيديكز و بيورمشدركه
كيمكه دنيادن كفايتدن زياده اخذ ايلر اول كسه كندى هلاكنى اخذ ايلر حال بوكيم بيلمزكه بيلرو بيورمشدركه
دنيايى ترك ايتمك قلب وجسده راحت ايتكدر و بيورمشدركه ازهد ناس اودركه زينت دنيايى ترك ايدوب عالم
بقايى درك ايده ويارنكى كونى عمرندن عد ايتميوب كندوبى موتادن صايوب تداركله كيده و بيورمشدركه دنيا
مؤمنك زندانيدر وكافرك جنت وسرايدر و بيورمشدركه دنيا بر ساعتدر انى طاعتله كچورمك كركدر
و بيورمشدركه دنيا مؤمن ايچون صافى اولمز وانده راحت بولمز نيچه صافى اولسونكه انك زندانيدر و بلاى
جانيدر و بيورمشدركه اعجب عجايبدركه دار خلود وحضورى تصديق ايدن مؤمن بو دار فنا وغروره نيچه ميل
ورغبت ايدر و بيورمشدركه تحقيقا دنيا بزلذتلى سبزه وريحاندر حق تعالى انى سزه وير ديكز سزى تجربه
وامتحاندر زيرا كه بنى اسرائيله دنيا بسط اولندقده انلر البسهٔ فاخره يه مائل واطعمهٔ نفيسه يه طالب اولوب اشربهٔ
لذيذه يه راغب اولمشلردر وانواع فتنه وفساده ساعى وذاهب اولمشلردر و بيورمشدركه مؤمن كندى نفسندن
نفسيچون ودنياسندن آخرتيچون وشبابندن هرميچون وحياتندن موتيچون تزود ايله تدارك ايلسون
زيرا كه دنيا سزلر ايچون خلق اولنمشدر وسز آخرت ايچون خلق اولنمشسز وبعد الموت بر دار يوقدر الا كه
يا جنت ويا ناردر وابو بكر الصديق رضى الله تعالى عنه حضرتلرى بر شربت عسل استيوب شربنى عندنده
بكاء شديد ايلمشلر بعد السكوت اكا ديمشلر دركه نيچون اغلدك جواب ايتمشدر كه بر كون اول حبيب اكرم
صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينى كوردمكه كندى اوزرندن بر نسنه يى دفع ايدردى وانكله بيله بر كمسنه يى
كورمدم وقت آخرده ديدمكه يا رسول الله سن كندى كندن دفع ايلديكك نه ايدى كيم بن كمسنه يى كورمدم
● جواب ايلديكيم اول بو دنيا ايدى كيم تمثل ايدوب بكا كلدكده انى دفع ايدوب ديدمكه بندن بعيد اول پس
اول رجوع ايدوب بكا ديديكه سن بندن خلاص بولدك لكن سندن صكره هيچ كمسنه بندن خلاص بوله مز امدى
بن انكيچون آغلرم ديمشدر و حضرت حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بعض اصحابيله برا ولمش اوغلاق
لاشه سى يانندن كچركن اصحابنه ديمشلردركه قنغيكز بو اوغلاغى بر درهمه الورسز ديمشلردركه مجانا دخى المازز
پس اول حضرت ديمشدركه والله بو دنيا سزلرك عندكزده بو جيفه دن ارذل واحقردر و بيورمشدركه
عبد دينار وعبد درهم وعبد خميصه تعس اولسون يعنى عمل آخرتى قويوب جمع ماله مشغول وملابس حسنه ايله
ملتذ ومتكبر اولان غافل هلاك اولسون ديو دعا ايتمشدر و بيورمشدركه نار جحيم شهوات ايله محفوف
وجنت نعيم مكاره ايله مستوردر يعنى شهوات دنيايه تابع اولان ناره واقع اولور حال بوكيم نارى كورمز
مشتهاسنى كورور ومكاره دين اولان زحمتاره تحمل ايدن كسنه جنته داخل اولور حال بوكيم جنته نظرا ايتمز
انجق زحمتلرى كورور و بيورمشدركه والله بن سزلر ايچون فقردن خوف ايتم لكن خوفم بودركه دنيا سزدن
مقدم كانلره بسط اولنديغى كبى سزه دخى بسط اولنوب انلرى هلاك ايلديكى كبى سزى دخى هلاك ايدر
يعنى غفلتله دنيايه رغبت ايدرسز وانك جمع حطامنده شغلكز تمام اولوب حق تعالى يه توجه وطاعتكز
نقصان بولور ودنيانك سببيله ما بينكزده عداوت حاصل اولور ودعاسنده بيورمشدركه (اللهم اجعل رزق

آل محمد غوتا كفافاويورمشدركه اول مؤمن فلاح بولمشدركه رزقى كفاف ايله قناعت قيلمشدر ويورمشدركه آدم اوغلى مالم مالم دير اول مغرور اعتبار درانك مالندن يوب كيوب افنا ايلديكندن غيرى يا تصدق ايدوب ابقا ايلديكندن غيرى نسى واردر ويورمشدركه غنى اول دكلدركه متاع دنياسى چوق اولور بلكه غنى اودركه عطاء حق ايله قناعت ايده بيلور ويورمشدركه مزارع وبساتين اتخاذ ايتمكزكه دنيايه رغبت ايدرسز ويورمشدركه برسورى قيون ايچنه دوشن ايكى آچ قورد اول قيونه اولان زياندن كشينك دينه مال وشرف حرصنك زيانى زياده چوقدر اما شرفدن مراد شرف جاه وعزت ومناصب ورياستدر ويورمشدركه دنيايى ترك ايله كه حق تعالى سكا محبت ايلسون وخلقك يدنده اولان مالندن قطع طمع ايله كه خلق سكا محبت ايلسون ويورمشدركه ربم بكا عرض ايلشدركه بطحاء مكه يى آلتون ايله طولدوره وبن ديمشدركه لا يارب استيم كه دنياده تنعم قيلهيم بلكه بر كون جائع وبر كون شبعان اولهيم تا كيم جائع اولدقده تضرع ايله سنى ذكر وفكر ايدهيم وشبعان اولدقده سرور ايله سكا حمد وشكر ايدهيم ويورمشدركه حق تعالى دنيايى اوچ جزؤ ايدوب بر جزؤنى مؤمنه وبر جزؤنى منافقه وبر جزؤنى كافره ويرمشدر پس مؤمن دنياسندن تزود ايدوب طريق آخرته كيدر ومنافق تزين وكافر تمتع ايدوب كيدر ويورمشدركه بو دنيا محمده وآلنه لايق دكلدر ويورمشدركه ناس بالجمله خواب غفلتده اويورلر وقتا كه ميت اولورلر اول وقت اويانورلر وحضرت حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بو كون بر حصير اوزرنده ياتوب اندن قالقدقده انك جسد شريفنده اثر حصير آشكاره اولديغندن اصحاب كرام اندن استيذان ايتمشلردركه سنكيچون بر فراش مهيا ايدهلم اول حضرت بيورمشدركه بنم بو دنيا ايله ايشم نه در بن بو دنيا ايله دكلم الا كه بر راكب مثاليم كه طريق اوزرنده بر شجره تحتنده مستظل اولوب بر مقدار مكث ايدر بعده اول شجره يى ترك ايدوب طريقنه كيدر ويورمشدركه بو دنيا بر كوپريدركه همان بوندن عبور ايدهسز بونى عمارت ايتموب بچوب بولكزه كيدهسز ويورمشدركه دنياده مكث ايتكز قدر تدارك ايدهسز وآخرتده اقامتكز قدر اكا سعى ايدهسز يعنى انك عمارتى طريقنه كيدهسز وحضرت عيسى عليه السلام حواريون ديمشلردركه يا روح الله بزه بر ير كوستر سنكيچون بر عمارت بنا ايدهلم اول حالده بر دريا كنارنده ايمش انلره جوابا ايتمشكه من ذا الذى يبنى على موج البحر دارا وبلكم الدنيا لا تتخذوها قرارا اى حواريون دنيايى رب اتخاذ ايتمكزكه اول سزى عبد اتخاذ ايتمسون (نظم)

هرجه خلقا هاحب دنياست
چو دل بستن نشايد بدو هيچ
كسى كو دوستدار جاودانيست
عمارت هم نكرد وهم نفرمود
نشايد عمارت كرد بر آب
مكن زنهار دنيارا عمارت
بكلى دل براز دنيا بردار
نصيبى نيست بر فرزند آدم
براه آخرت دنيا بود بل
حقيقت آن كاست ومحض عقباست

ندارد دوست اوراهر كه داناست
سراسر اين جهان در دست واندوه
سزاوار عذاب اين جهان نيست
سراسر اين جهان بر روى آبست
وكر كردى شود البته غرقان
نشان ابلهى اينست حاصل
چو آخر ميشود ويران واپتر
مكن زنهار ميل از دل بدنيا
بكويم اين سخن از جزؤ واز كل
كمال دانش اينست اى برادر

نشايد دوستى را اين عدو هيچ
كه هر دردى بود مقدار صد در كوه
محمد كه نكين انبيا بود
اكر بر روى آبست اين حبابست
اكر تو مردى وصاحب بصارت
بود با اين دنى بسيار مائل
ازين دنيا بغير از محنت وغم
كذشتن زود بهتر از قدم جا
مجاز آن جزؤى است وعين دنياست
ازين پل تيز وتند وزود بكذر

(نوع ثالث) دنيانك كيفيتى وكنه وماهيتى ومحنت ومشقتى واكا ميل ايدنك شقاوتى وانى ترك ايدنك سعادتى بيلدير (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردركه احوال دنيا مثال منامات وظلالدر ودنيا دار فنا وعنا وزوالدر ودنيا دار محنت ومشقت ووبالدر ودنيا دار كلال واتتقالدر دنيا مطلقا اكاسدر ومغرور ومضر عوام ناسدر ترك دنيا دولت وسعادت عظمادر ورغبت دنيا موجب مقت خدادر دنيا اجبرا ايتديككى كسر ايدر ومحبت ايلديككه قهر ايدر دنيا ظل غمامدر وحلم ومنام واضغاث احلامدر وبو واقعه يى واقع ظن ايدن عوام ناس دنيا مدود دنيا ظل زائل وقوم نائمدر واكا مائل اولان غافل البته نادمدر دنيا مستعملدركه انى بر حال اوزره

بولمزسن واول سنكله قالمه دهسن انكله قالمزسن دنيا مؤمنك زندانيدر وموت امن واما نيدر وجنت انك مكانيدر وكيمكه دنيايى ترك ايدر انك عيوبنى درك ايدر دنيادن جسدك نجيه زدن مقدم قلبكدن دنيايى چيقارمق لازمدر عند الله قدر دنيا نيدروا كا محبت هر بلانك معدنيدر لذات دنيايى ترك ايدن نعيم خلدى بولور وايكى عالمده عزيز ومحترم اولور دنيا بر منقش حيه دركه مسى لين وسمى قاتلدر پس غافل اولان زينتنه مائلدر واندن اعراض ايدن عاقلدر دنيا خرابدر وشرابى سرابدر ونعمتى نقمتدر وصفاسى كدورتدر دنيا افناى ابدان وتجديد آمال ايدر كندى محبندن اعراض ايدر وتاركنه اقبال ايدر دنيا بر طبق بالدر ميانته ميل ايدن مكس مثالدر دنيا مثال شبكه طيوردر اكا مائل اولان عاقل دكلدر دنيا بر حلواى مسمومدر حلاوتيله مغرورلق حالى معلومدر دنيانه صاحبنه وافيدر ونه شاربنه صافيدر دنيانك نعمتلرى منتقلدر واحوالى متبدلدر اكر اول سندن اعراض ايتمزدن مقدم سن اندن اعراض ايدرسن موت ايرشدكده سلامت چيقاركيدرسن دنيايه واهلنه اعتبار واعتماد اولنمز زيرا كه دنياده واهلنده وفا وصفا بولنمز طالب لقا اولشقادن بجرور راغب بقا عالم فنادن بجر فانى اولنى وير كه باقى قولنى آله سن حب دنيا رأس فتن واصل محندر وترك دنيا سر نجاح وسبب فلاحدر فانى يى ترك باقى يى درك ايتمك قدردر وادرصحت دنيا سقمدر ولذتلرى المدر (قطعه) چيست دنيا كه ... در حمام هر كو بانهاده * بر دل غمكين او بكشايد از شادى درى * آن بود سرش كه از اسباب دنيى نيست هيچ * غير طاس وفوطه آن هم ازان ديكرى * عجب دركه نفسينى اوكيم عارف اولور بو دار دنيا ايله نجه انسيت ايده بيلور دنيانك غايتى فنادر ودينك غايتى رضادر رغبت اشقيا دنيايه در ورغبت سعدا عقبايه در دنيانك جميع احوالى زائلدر وملكى سلب وانتقالدر دنيانك كثرتى قلتدر وعزتى ذلتدر جاهل كه دنيايى قبول واختيار ايتمشدر عاقل انى قبول ايتمكدن عار ايتمشدر (بيت) اكر جهانى كوكادن جدا ايدرسك سن * حضور ذوقله ذكر خدا ايدرسك سن * دنيا امرنده جاهل ودين امرنده عاقل اول بدنكله دنياده اول وقلبكله اخرتى بول يقينى صحيح اولان باقى يى قويوب فانى يى المز وباقى يى بولان فانى ايله قالمز (قطعه) كيم بن وغم عالم ندر جهان قندن * چو ديدهيم غم ياران ونادان قندن * ديار يارمه وارم نيچون بو منزلهدن * مناسبت نه وطن قنده خاكدان قندن * شم وتلرى ترك ايدن بالك اولور وآفتلردن سلامت بولور دنيا ايله مصارعه ايدنى اول آلور واندن اعراض ايدنه اول كاور دنيايى اكليان زهد ايدر ونا سى فهم ايدن تهرد ايدر قبله حاجات حضرت حقدر خلقدن استين حرمانه مستحقدر دنيايى ترك ايدنه محنتلرى آسان كاور ودنيادن اعراض ايدن انس وحضورى بولور دنيايه رغبت ايدن راحت بولمز وانى ترك ايدندن اول فوت اولمزموقى چوق ذكر ايدن دنيايه الدانمز وكفاف ايله راضى اولوب نار حرص ايله يانمز وزينت دنيايه رغبتى قالمز دنيايى ترك ايدن نفسى آزاد ايدر وريسى رضاسيله كيدر كيمكه الله ايچون بر نسنهيى ترك ايدر حق تعالى اكا اندن خيرلى عوض احسان ايدر دنيايى فهم ايدن مصيبتدن ملول اولماز وراحت وسلامت استين دنيا ايله قالمز ومشغول اولمز (بيت) چيست دنيا خاكدانى كهنه ويرانه * غصه زارى محنت آبادى ملامتخانه * كيمكه نفسندن خبيرا اولور دنيا انك عندنده حقير اولور كيمكه همتى دنيادن منصرف اولور اول نفسنى بيلوب ربينى بولور مولاسنه خدمت ايدنه دنيا خدمت ايدر ودنيايه خدمت ايدنى اول استخدام ايدر وكيمكه دنيادن بر لذت آلور اول اكا البته بر غصه اولور هر نه ولادت ايدرسز تراب ايچوندر وهر نه عمارت ايدرسز خراب ايچوندر (بيت) بو دنيا بر كهن كروانسرادر * كه بونده نيجه مهمان قوندى كوچدى * دنيانك ظلكدر زنهار اى يارقوارسن بجار طورورسن طورور بجارسن قوارد دنيادن كفاف ايله قناعت دوكنز دفينه در وطوفان جهانده مثال سفينه در (بيت) اى قناعت توانكرم كردان * كه وراى تو هيچ نعمت نيست * بو دنيا رغبت واعتبار ايدن ايچون دار محنتدر ولذتلرين ترك ايدن ايچون دار نعمتدر وعبادت ايدن ايچون دار غنيمتدر وعبرتله نظر ايدن ايچون دار حكمتدر ومعناسنى فهم ايدن ايچون دار سلامتدر ورحم مادره نسبتله مثال جنتدر وعالم بقايه نسبتله چاه ظلماندر زيرا كه دنيا محل ضيق وحرج ومشقتدر وعالم بقا محل وسعت وسرور وسعادتدر ومجلس انس وحضور حضرتدر

كرچنين را كس بكفتى در رحم * هست بيرون عالمى بس منتظم * يك زمين خرم و با عرض وطول

اندرو صد نعمت وچندین اكول	كوهها وبحرها ودشتها	بوستانها باغها وكشتها
آسمانی بس بلند وپر ضیا	آفتاب وماه وانجم باسها	از جنوب واز شمال واز دبور
باغها دارد عروسیها وسور	بر صفت ناید عجایبهای آن	تو درین ظلمت چه در امتحان
خون خوری در چار میخ تنكنا	درمیان حبس وانجاس وعنا	او بحكم حال خود منكر بدی
زین رسالت معرض وكافر شدی	همچنان كین خلق عام اندر جهان	زان جهان ابدال میكویندشان
كین جهان چاهیست بس تاریك وتنك) هست بیرون عالمی بی بوی ورنك		هیچ در كوش كسی زیشان نرفت
كین طمع آمد حجاب ژرف وزفت	همچنان كه آن جنین را طمع خون	شد حجابش زین جهان در جای دون
بر تو هم طمع خوشی این جهان	شد حجاب آن خوشی جاودان	از طمع بیزار شو چون راستان
تا نهی پا اندرون آسمان	چشم جانت روشن وحق بین شود	بی ظلام شرك نوردین شود

(نوع رابع) دنیانك حد وحقیقتنی واوچ قسمه قسمتنی وتعیین قسم آخرتنی وانكله قناعتك كیفیتنی وقانعك راحت وسلامتنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل الله دیمشلردركه هرنسنه كیم انسان ایچون قبل الموتدر خیر اولسون شر اولسون دنیانك جمله‌سندن عبارتدر پس انكیچون حضرت حبیب اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم دنیایی ذم ایلدكده اندن خیر اولان اشیایی استثنا ایدوب بیورمشدركه دنیا ومافیها ملعوندر الا كه ذكر الله وتلاوت قرآن ورضاء الله ایچون بولنان اقوال واعمال واحوال واعیان جهان ملعوندكلدر حال بو كیم بو استثنا اولنان اشیانك جمله‌سی ینه دنیادندركه بو عالمده بولنمشدر واشیای مذكوره‌یی دنیای ملعونه‌دن اخراج ایتمشدر زیرا كه عبد ایله بعد الموت اشیای مزبوره قارن وباقیدر وبیورمشدركه سزلك دنیا كزدن بكا محبتلی اولان اشیا اوچ نسنه‌دركه بری نسادر وبری خوش قوقلی نسنه‌لردر وكوزمك نوری نمازا یچنده‌در وغازی دنیادن ولذاتندن عدایدوب اكا نسبت قیلمشدر زیرا كه انك قرائت وحركاتی حواس ومشاهدهٔ ظاهره‌یه داخل اولمشدر پس بو بیاندن عیان اولان بودركه هر لذت كه بعد الموت انك ثمره‌سی حاصلدر او لذت ملعون اولان دنیادن دكلدر كرچه او لذت بو عالمده بولنمشدر ینه اول محض آخرت عدا اولنمشدر زیرا كه دنیا آخرت ایچون مزرعه قیلنمشدر آخرت ایچون اولان اشیا آخرتدن بیلنمشدر ودنیادن بو قسم اولدركه ممدوح ومقبول اولوب عین آخرت عدا اولنمشدر اما اول اشیا كیم لذات عاجله‌سی چوقدر لكن بعد الموت انلرك قطعا بر ثمره‌سی یوقدر معاصی ومنكرات امثالی وحاجتدن زیاده اولان مباحات اشباه اشیادر وبو قسم ثانیدركه ملعون ومذموم اولان محض دنیادر وبو قسم ثالث قالمشدركه اول ایكی قسمك بیننده متوسط اولمشدر وبو قسم باقی مأكل ومشرب وملبس ومنكحدن ومكسب ومسكن ومزرع ومجنددن مقدار حاجت اولان حظ عاجلدركه اعمال آخرته معین وشاملدر وبو قسم اولكی قسمه واصل وآخرت حكمنه داخلدر زیرا كه آخرت اعمالی بو وسیله‌لرله حاصلدر پس بركسه اطعمه‌دن هرنه‌یی حلال حاضر بولسه انك بر نوعندن نصف بطنیله اكل وشربه اقتصار قیلسه وملابسدن هرنه‌یی حلال حاضر بولسه دفع حر وبرد ایده‌جك قدر ثیاب وسطله اكتفا قیلسه ومناكحدن كلیشی كوزل همان برعاقله عورت آلسه وآنكله قناعت ایدوب قالسه ومساكندن عرض ومالنی صیانت مقداری بر آلچق منزلده ساكن اولسه ومكاسبدن تعیش مقداری حلال مز صنعت یا انصاف ایله تجارت قیلسه ومزارعدن كفایت مقداری زراعتله قناعت قیلسه ومباحاتدن مالایعنی سوزلری ترك ایدوب خیر ایله ناطق اولسه وعلوم نافعه‌دن كندی علم حالنی بیلسه تحقیقا اول كمسه لذات دنیایی ورضای مولایی بولور هم حظ دنیایه وهم حظ آخرته نائل اولمش اولور تكیم حضرت حبیب اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیورمشدركه انصاف بطون ایله اكل وشرب ایدیكز كه اول نبوتدن بر جزؤدر چونكه بونی بویله بیلدك پس یقین قیلدك كه تحقیقا مذموم اولان دنیا اول اشیادركه سنی آخرت اعمالندن معزول ایدوب حضور حقدن مشغول ایدر اما هر اول نسنه كه حق تعالی‌یه توجه وطاعتدن سكا معیندر اول عین آخرت اولدیغی اهلی عندنده تحقیق ویقیندر كرچه صورتا بو عالمده بولنسه یغیچرن دنیادن عدا اولنمشدر لكن حقیقتده دین امورندن بولنمشدر تكیم بر كامل دیمشدركه كل ما الهاك عن مولاك فهو دنیاك (مثنوی)

جیست

چیست دنیا از خدا غافل شدن * نی قماش ونقره وفرزند وزن * كوزهٔ سر بسته اندر آب زفت * از دل پرباد فوق آب رفت * باد درویشی چو در باطن بود * بر سر آب جهان ساكن بود * وحق تعالی عبادینه هدایتیله حقیقت دنیا بش نسنه اولدیغن بیورمشدر تكیم كلام شریفنده (اعلموا انما الحیوة الدنیا لعب ولهو وزینة وتفاخر بینكم وتكاثر فی الاموال والاولاد) بیورمشدر وحق تعالی ینه جلایه عنایتیله بو خباثت خمسه‌نك منبعی یدی نسنه اولدیغن بیورمشدر تكیم قرآن مبیننده (زین للناس حب الشهوات من النساء والبنین والقناطیر المقنطرة من الذهب والفضة والخیل المسومة والانعام والحرث ذلك متاع الحیوة الدنیا) بیورمشدركه پس بو اشیاء سبعهٔ مذكوره‌دركه جمیع خباثت وقبایح انجق بونلرله حاصل اولور حال بو كیم بو اشیاء مذكوره كندی ذاتنده امور مذمومه دكلدر بلكه محلرینه صرف اولندقده جمله‌سی معین آخرتدر تكیم حضرت حبیب اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم مالی مدح ایدوب بیورمشدركه غبطه اولنمز الا كه ایكی رجله اولنور بری اول كمسه‌دركه حق تعالی اكا مال اعطا ایتمشدر اول دخی اول مالدن لیل ونهار انفاق ایدر وبری اول كمسه‌دركه حق تعالی اكا قرآنی ویرمشدر اول لیل ونهار انكله عمل ایدر وبیورمشدركه نه كوزلدركه صالح كمسه‌نك حلال مالی اوله پس بو حدیث شریف دخی دلالت ایدركه مال كندی ذاتنده نه خیردر ونه شردر بلكه خیر وشر انجق نفس رجالدندركه اكرانی خیره صرف ایدرسه خیر اولور واكر شره صرف ایدرسه شر اولور پس بالاده تحریر اولنان آیات واحادیث ایله مذموم اولان اول ملعون دنیادركه اعتبار خدادن جدادر زیرا كه (لعب ولهو وزینة وتفاخر بینكم وتكاثر) قلبی حضور حقدن مهجور ایدن اشیادر انكیچون حضرت حبیب اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم (لا تتخذوا الضیعة فترغبوا فی الدنیا) بیورمغله بساتین ومزارع اتخاذندن نهی ایتمشدر زیرا كه جمیع ناس عبادت ایچون خلق اولنمشدر حال بو كیم سر عبادت ماسوادن فارغ اولان قلب سلیم ایله جلال وجمال معبودی ذكر وفكر ایتمك بیلنمشدر وضیعه صاحبی ایسه كیجه وكوندز ساعت بساعت باغبانلرك وبوستانجیلرك وارغادلرك ومرابه‌لرك وخدمتكارلرك واعوان مكارلرك مكر وخصومتلریله وانلرك كندویه اولان خیانتلریله ومالنی سرقتلریله وبونك كبی انواع افكار وهموم ایله ممتحن واصناف كدورات وغموم ایله محزون بولنمشدر وسائر اموال واصنافندن هر نسنه كیم قلبی توجه وعباداتدن مشغول وحضور عزتدن معزول ایدر اول نسنه صنعت یا تجارت اولسون ضیعه حكمنده‌در وانك ذكر اولنمسی اغلب اولدیغندندر زیرا كه هر مدار معاشه ضیعه دینلمشدر وحضرت حبیب اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیورمشدركه اغبط اولیا بنم عندمده اول مؤمندركه اول خفیف الحاذ اوله وصلوة وصیامدن حظ وافر بوله وسر وعلانیتده ربیسنه كوزلجك عبادت قیله وناس ایچنده مشار بالبنان اولمیوب غامض اوله ورزقی كفاف اولوب انكله صابر اوله وبویله دیوب بعده انك حسن حالندن وقلت مبالاتندن وكثرت طربندن وعدم خوف وحزنندن تعجب ایلدیكندن مبارك ابهامنی وسطاسنه ضرب ایله سسلندروب دیمشدركه هر آرزوسی مهیا وهر صفاسی مهنادر نظم

بو وجودك ملكی الدن چقمدن	دور ایام اول حصاری یقمدن
صورت ومعنی ایكیسی یار ایكن	ایكی عالمده الكده وار ایكن
حب دنیایی ضمیركدن كیدر	تا آله سن عالم جاندن خبر
نور وظلمتدن یوغورمشلر سنی	جانكی نورا كله ظلمت بوتنی
تن مرادی اكل وشرب وملك ومال	جان تمناسی جمال ذو الجلال
لاجرم ادنی یری ادنی سور	یعنی تن دنیا وجان مولا سور
عاریت كوملكدر اون كونلك تنك	بسله جانی عاریت نه كدر سنك
عالمك سن جانی هم سلطانیسن	حیفدر كیم اوله سن مغلوب تن
مجمع البحرین سن آچ كوزلك	جام جمسن هیچه صایمه كندوزلك

(نوع خامس) مذموم اولان دنیا غدار وساحر اولدیغن ومكر وحیله سیله ناسی الدامقده ماهر اولدیغن واحل

سعادتدکه قناعتله آنك مكرندن امین اولوب راحت وسلامت بولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه دنیا بر ساحره درکه کندوسن دائما سنکله ساکن اولور کوسترسن اویله ظن ایدرسنکه اول سنکله ابد قرار اوزره درحالبوکیم تعاقب لیل ونهار ایله اول سندن فرار اوزره درلکن ساعت بساعت تدریج ایله مرورندن عبوری ظهور ایتمزسن آنی صانورسنکه اول سنکله ساکندر کیتمز پس عمر دنیا امثال ظل جدار ساکن وپایدار کورینور حالبوکیم مدام حرکت اوزره در یوررو عمرا بسه ماء جاری کبی مقیم ظن اولنور لکن بصیرتله باقلنسه دمبدم آقوب کیدر بولنور پس دنیاده نیجه اقامت قیلنور (قطعه) ای دل تراکه گفت بدنیا قرار گیر * وین جان نازنین خود اندر حصار گیر * جای مقام نیست جهان دل بدو مده * خود را مسافری کن واین رهگذار گیر * بو دنیا بر غداره درکه سکا صداقتلر عرض ایدوب محبتلر کوسترر تا کیم سنی کندی به مائل وعاشق ایدر وچونکه سنی کامیل ومحبت ایدرسن پس اول دمده اول غدار سندن اعراض ایدوب قتلکه قصد ایدر همان دنیا اول عجوزه مثالیدرکه جلوه اظهار ایدوب خلق حسننه حیران ومحبتله سرکردان وکندی خانه سنده مهمان ایلدکده مهماننه امان وزمان ویرمیوب قصد جان ایدر (بیت) اذا امتحن الدنیا لبیب تکشفت * له عن عدو فی ثیاب صدیق * بو دنیا بر مکاره درکه کندی ظاهرن حطامیله تزیین ایدوب آفات ومحنتلردن ستر وتحسین ایدر تا کیم اهل جهل انك ظهر یله مغرور ومفتون اولهلر وحقیقتنه ایردکده ندامتله مغبون ومحزون اولهلر اول عجوزه کبی کیم کحل ودیبا کیوب زر وزیوره غرق اولور ونقاب لطیف ایله یوزنی ستر ایدوب نزاکتله صالنور تا کیم انك لباس وشکلنه ایراقدن باقنلر مائل اولهلر پس اکر بر طالب آکا عقدانه راغب اولورسه وآکا مفارقت قصدین قیلورسه لباسندن عریان ایلدکده عیوبی ظهوره کلور واول طالب ابدا اندامتده قالور (شعر) یا خاطب الدنیا الی نفسها * تنح عن خطبتها تسلم * ان التی تخطب غدارة * قریبة العرس من المأتم * شکیم منبع فیض لایزالی امام محمد غزالی علیه رحمة المتعالی دیمشدرکه نفسنی وریسنی اونودوب اطعمهٔ نفیسه یه والبسهٔ لطیفه یه میل ایدوب انلر کبی لذات دنیا ایله مغرور اولان عبدلك مثالی اول حاجینك مثالیدرکه طریق کعبه نك بعض منازلنده اکلنوب کاهی ناقه سنه علف ویروب کاهی نیجه خدمتلرله انی تنظیف ایدوب الوان زین وپالان ایله تزیین ایدر وکاهی انواع حشیش ایله تربیه ایدوب صوین تبرید ویا تسخین ایدر تا کیم قافلهٔ حجاج انی انده قویوب کیدر حال بو کیم اول حاجی کعبه دن وهم ورقافله دن غافلدر واول بادیه ده تك وتنها قالدیغندن وناقه سیله صید سباع اولدیغندن ذاهلدر کذلك سالك طریق آخرت اکر تطیب مأکل ومشرب یله مکب اولوب تزیین ملبس ومسکنیله مشغول اولورسه ونه ایچون خلق اولندیغن اونودوب عبادت ومعرفتدن معزول اولورسه اول کعبهٔ حضوردن دور وبودار وحشتده مهجور اولوب طبیعت ظلمتنده مغرور ونفس وشیطان النده مغلوب ومقهور اولور قالور (مثنوی) در زمین مردمان خانه مکن * کار خود کن کار بیگانه مکن * کیست بیگانه تن خاکی تو * کز برای اوست غمناکی تو * تا تو تن را چرب وشیرین میدهی * کوهر خود را نه بینی فربهی * تحقیقا عاقل وآکاه اول کمسنه درکه کندی نفسی امورنده ودنیاسی خصوصنده اصلا برغم چکمز واملن قصیر ایدوب صباحه صاحب چقمز وعبادتده قوت بوله جق وراه عرفانه سالك اوله جق مقداردن زیاده معیشت فکر ایتمز پس بو مضمونك مفهومی بودرکه سعیدا اودرکه نه ایچون خلق اولندیغن بیلوب اکا مستعد ومهیا اولوب انك ماسواسندن اعراض وآباء ایده زود نیا امورینه ضرورتی وقتنده انجق حاجتی قدر کیدروشق اودرکه شهوت وغفلت آکا غالب اولور نفس ودنیا امورینه طالب وراغب اولور پس اکل وشرب ایله تلذذ وتنعم ایچون ولمس ولبس ایله تعزز وتعظم ایچون عبادتی قویوب تجارته کیدروسعی واهتمام ایله کار وکسب ایدر لاحول ولا قوة الا بالله العلی العظیم * اللهم نجنی واخوانی عما یقطعنا عن جنابك واجعلنا هادین مهدیین غیر ضالین ولا مضلین وصلی اللهم علی النبی محمد وآله وصحبه اجمعین (نظم)

ای کوکل غفلتدن اکاه اول حذر قیل زینهار | مکر ایدر بیدار خصم اولمش سکا بو روز کار
قسمت میراث خوردر ملك ومالك صاندیغك | حب ملك وجمع مالی قوی هیچ ایتمه اعتبار

کیمکه

کیمکه وارلقدن فقط بو عالمی بیلمش همان | عشق بحرندن آکا انجق کورنمش بر کنار
طمطراق نه فلك شهر عظیم عشق ایله | خیمهٔ صحرادر اول بو بای تخت شهریار
نه فلك خوفنده بر قدر چار عنصر حرمتی | چار عنصر ایچره بو نما کاشانه لطف وقدری وار
بویله ادنی خاکدان دستنده موجود اولنه | ناقدا وار حکمك اول تبدیل اولور بی اختیار
که زبون آسمانسن تا که طالع شمس اوله | که رهین غیم اولورسن تا کیم اولون قطره بار
بو جهان دار البلادر اول جهان دار السرور | بو جهان بئس القرین واول جهان نعم القرار
زحمت دنیا قدر در نعمت عقبی سکا | غربتك جوری قدر لذت ویردار ودیار

(نوع سادس) حب دنیا مانع حضور مولی اولدیغن واندن انواع زهد ایله کوکل خلاص بولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه محبت دنیا عبدی مولاسندن قطع ایدوب عبادت وحضورندن عود ومنع ایدر پس دنیایی کوکلدن دفع ومیانه دن رفع ایتمك انجق تجرد وزهد ایتمکله اولور وبو تجرد وزهد انکچون سکا لازمدرکه دنیایه میل ومحبتك سنی مشغول ایدر اما ظاهرینکی طلب وسعی ایله مکبول واما باطنکی ارادت وآرزو ایله مشغول ایدر حالبوکیم ایکیسی دخی حضور وعبادتدن قاطع ومانعدر زیرا که نفس وقلب ایکیسی بردر وبر نسنه ایله مشغول اولدقده ضدندن معزول اولور حالبوکیم دنیا ایله آخرتك امثالی ایکی ضره مثالیدرکه بریسنی ارضا ایدن اوبرینی اغضاب ایدر وتحقیقا دنیا ایله آخرت مغرب ایله مشرق کبیدرکه برینه میل ایلدیکك قدر اوبرندن اعراض ایدرسن اما ظاهرده طلب وسعی ایله اولان شغل دنیا واقعدر زیرا که حضرت ابی الدرداء رضی الله عنه دیمشدرکه عبادتله تجارتك بینی جمع ایچون معالجه قیلدم جمع اولمدیلر پس تجارتدن اعراض ایدوب عبادته اقبال ایتدم * وحضرت عمر رضی الله تعالی عنه بیورمشدرکه اکر عبادتله تجارت بنم غیرم ایچون جمع اولمق ممکن اولسه ایدی بنم ایچون مجتمع اولوردی زیرا که حق تعالی بکا هم لین وهم قوت ویرمشدر واما کوکلده ارادت وآرزو ایله اولان شغل دنیا محققدر زیرا که * حضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیورمشدرکه دنیاسنه محبت ایدن آخرتنه ضرر ایدر وآخرتنه محبت ایدن دنیاسنه ضرر ایدر پس باقی اولانی فانی اوزرینه ترجیح ایدیکز (قطعه) کسی چون بفانی نهد دل زجان * چو اورا زوالی رسد غم بود * چو من دل بباقی نهادم تمام * ازان خاطرم خوب وخرم بود * پس امدی محقق بیلدککه ظاهرك طلب دنیا ایله وباطنك ارادتیله مشغول ایکن سنکچون نه عبادت میسر اولور ونه حضور واکر دنیایی ترك ایدوب ظاهر وباطنك اندن فارغ اولدکسه سنکچون هم عبادت میسردر وهم حضور * اما زهدك حد وحقیقتی دنیادن اعراضدرکه انك ضدی رغبتیدر وزهد ایکیدرکه بری عبدك مقدوری وبری غیر مقدوریدر * اما زهد مقدور اوچ نسنه دربری ترك طلب مفقود دنیادر وبری تفریق متاع مجموع دنیادر وبری ترك ارادت واختیار دنیادر واما زهد غیر مقدور زاهدك قلبنده برودت دنیادر وزهد مقدور ایسه مقدمات زهد غیر مقدوردر زیرا که عبد اول زهد مقدور ایله عامل اولوب یدنده بولنمیان دنیالغی طلب ایتمه ویدنده اولان دنیالغی تفریق ایلسه وآفات دنیایی بیلوب انی قابلیله مراد واختیار ایتمسه بو اشیا انك قلبنده الله ایچون برودت دنیایی حاصل ایدوب اول زهد غیر مقدوره مالك اولورکه زهد حقیقی بو معنادر واصعب امور ثلاثه من بوره قلب ایله اولان نفرت برودت دنیادر واندن اعراض واکراه واباءدر زیرا که نیجه زاهد واردرکه ظاهر یله دنیادن زاهد وبارد وهاربدر وباطنیله آکا محبت وحریص وراغبدر پس اول زاهد مشقت شدیده ایچنده تفسیله محاربدر اما اول نسنه که برودت دنیایه باعثدر زیرا که آفات مهلکات دنیادرکه عیوبندن باعثدر نیکیم بر عارف دیمشدرکه دنیایی انکچون ترك ایلدمکه عناسی چوق وغناسی قلیل وفناسی سریع وشرکاسی خسیسدر وبر کامل بونی ایشیدوب دیمشدرکه بو کلامدن رایحهٔ رغبت فایحه درزیرا که بر کمسه نك فراقندن شکوی ایدن وصالنی طالبدر وبر نسنه یی مکاره شرکاسیچون ترك ایدن منفرد بولسه اکا مائل وراغبدر بلکه قول شامل بو کلامدرکه دنیا عدوی مولی ایکن قلبك انك محبتنه ملازمدر محب ایسه حبیبنك عدوسنه عداوت ایتمك لازمدر (نظم) ترك این شرب اربکوبی یکدو روز * درکنی اندر شراب خلد یوز * یلند وروزی جه که دنیا ساعتیست * هرکه ترکش کرد اندر

راحتیست ✽ برمکان بکذار این مرداررا ✽ خرد بشکن شیشهٔ پندار را ✽ وبر کامل دیمشدرکه دنیا اصلنده برجیفهٔ خبیثهٔ قبیحه مثالدر کورمزمیسنکه اخری قذر وفساد واضمحلالدر لکن ظاهر جیفهٔ دنیا انواع طیب وزیورله وسیم وزر وجوهرله مزین اولدیغندن ظاهر یله غافلر مغرور وکامللر اندن زهد ایله دور اولمشلردر حالبوکیم دنیانك حرامندن زهد ایتمك فرض عیندر وحلالندن زهد ایتمك نفل وزینتدر زیرا که دنیانك حرامی نار وحلالی میته مثالدر انجق ضرورت عندنده حاجت مقداری تناولی حلالدر مثلا برکسه شروطیله برحلوا طبخ ایلسه بعده انك ایچنه برمقدار سم قاتل طرح ایلسه وانك بوطرحنی بر رجل کورسه وآخر رجل کورمسه بعده اول کسه اول شکرلی حلوایی برمنقش طبق ایله اول ایکی رجلك اوکنه قویسه انده اول سمی کورن رجل اول حلوادن زاهد اولور وانی اکل ایتمك خاطرینه کلمز بلکه اول حلوایی آتش منزلهسنده بولور پس انك ظاهر وزینتنه نظرله مغرور اولمز زیرا که انك آفتنی بیلور واما اول حلواده اول سمی کورمین رجل انك منقش ظرفله ولذت وحلاوتیله مغرور اولوب حرصله مسرور اولور وزاهد اولان رفیقنه دخل وتعجب ایدرلر او حلوادن اخذ وتناول ایدر وهلاك اولور کیدر پس برحلوا اهل آخرتله اهل دنیانك حرام دنیا ایله اولان احوالنه مثالدر واما حلال دنیا اگرچه سم قاتلدن بعید اولمشدر لکن اول برحلوادرکه بزاق ومخاط امثالی اکراه اولنهجق نسنه ایله طولمشدر وظاهری طیب وحلاوتله زینت بولمشدر پس اول رجل که انده اول قاذوراتی مشاهده اولور اول اندن اکراه ایدوب زاهد اولور اول حلوادن تناول ایدهمز مکر که شدت حاجت عندنده غایت مضطر قالور اول زمان بالضرورة اندن حاجت مقداری آلور واول رجل که اول حلواده اولان مکارهدن غافلدر آنك ظاهریله مغرور وآکا مائلدر واندن زاهد اولان رجله تعرض وتعجب ایدوب اول حلوایی حرص ایله آکلدر وبو مثال اهل بصیرت واهل غفلتك حلال دنیا ایله اولان احوالنه شاملدر وبو ایکی رجل طبع وخلقتده برابر ایکن انکچون احوالی مختلفدر بری علم وبصیرتله منکشفدر وبریسی جهل وعمی ایله متصفدر پس اکر اول راغب اول زاهدك بیلدیکنی بیلسه اول دخی انك کبی زاهد اولوردی واکر اول زاهد اول راغب کبی جاهل اولسه اول دخی انك کبی راغب اولوردی پس بوندن ظاهر اولان بودرکه فرق وتمییز انجق بصائرله در طبایعله دکلدر وبو بر اصل مفید کلام سدیددر (نظم)

بوزلف طوت بودیرلك آینه سندن سیرقیل آنی ✽ که بو صورتکه سن طوتدك نه معنادر انك شانی
جوسنسن احسن تقویم وحرفك ابجد آدم ✽ سنکله اولدی مستخرج حساب چرخ دورانی
کوکلدن استه جانی حسن تندن کچ که هیچدر بو ✽ کراولسه شمس جان تابان اولور آفاق مستانی
اکر جنت دیلرسن نفسدن کچ کوکلکه کل کیم ✽ جهنم نفسدر بدخو بیلربیدر نار سوزانی
نیچون عارف کوکلدن طشره چقسون سیره کیم دائم ✽ آچلمش غنچهٔ دلدن انك یوز بیك کلستانی
اومعنی کلشنندن کیم دونوب برصورته باقسه ✽ اولور آب روان زنجیر وحصن وباغ زندانی
جهاندر مزین سیم وزر بیدر سنك استغنا ✽ اکا دست طمع اورمز اوکیم پاك اولدی دامانی
طمع چون آتش کلخن دیلرزبل زر وسیمی ✽ انی جمع ایلین اهل طمع خور اولدی کلخنانی
بو کلخندن کچن اهل قناعت واردی حمامه ✽ تجرد ایلیوب عزتله پاك اولدی تن وجانی
رجال فقرك ادباریدر اهل دولت اقبالی ✽ حقیقت فقر درد ولتله اقبال اولمه نادانی
مسبب آشنا سندن سبب فوت اولسه غم چکمز ✽ که دریادن بتن ریحان نه بیلسون قحط بارانی
نیجه دوستی بولور اول خود پرست نفس پرور کیم ✽ بوکون فرزند وزن استریارین هم حور وولدانی
حظوظ نفسی ترك ایت ویرحقوقك حق پرست اول کیم ✽ دوعالمدر حرام اول جانه کیم اولمش اوحقانی
محبت اهلنه بی دوست کلشن کلخن اولمشدر ✽ بولان آنی ایکی عالمده اولمش مست وحیرانی
شیوع کل سر جاوز الاثنین ظاهردر ✽ ایکی لبدن نهان طوت الامان سر دل وجانی
پشیمان اولمش رازدرون کتم ایدن هرکز ✽ ولی افشای رازك چوغ اولور حق پشیمانی

(نوع سابع) دنیا واهل دنیا ونفس وهوا مؤمنه اعدا ومانع طاعت وحضور خدا اولدیغن بیاندردر (ای عزیز) معلوم اولسون که اهل الله دیمشلردرکه عبد مؤمنی عبادت وحضور مولادن مهجور ایدن موانعدن حذر

ایدوب دور اولمق اهم اموردندر حالبوکیم طاعت وحضور حقدن منقطع اولنلر یا دنیا ایله ویا خلق ایله ویا نفس ایله فتور بولدقلری مجرب ومشهوردر اما دنیا سکا لازمدرکه اندن زهد ایدوب حذر اوزره اولهسن زیرا که امر اوچ وجهدن خالی دکلدر یا سن بصیرت وفطنت اهلندنسن پس بو سکا کفایت ایدرکه تحقیقا دنیا سنك صدیق وحبیبك اولان ربکك عدوی مبغوضیدر وسنك قدر وقیمتك اولان عقلك خلاف ونقیضیدر یاخود سن عبادتده همت اهلندنسن پس سکا کفایت ایدرکه تحقیقا دنیانك شوم اولدیغندندرکه انی تفکر وارادت سنی خضوع وعبادتدن منع ایلر وارقیاس ایله که وجود نفس دنیا نیجه نیجه منع وقطع ایله سکا ایلر ویاسن جهل وغفلت اهلندنسن نه بصیرتك وارکه حق ایله اولهسن ونه همتك وارکه اکا عبادت قیلهسن تا کیم حضور وانسی بولهسن پس سکا کفایت ایدرکه تحقیقا دنیا باقی قالمز یاسن اندن مفارقت ایدرسن ویا اول سندن مفارقت ایدر اکرسن انکله قالسك اول سنکله قالمز ودنیا بویله ایکن انی طلب ایتمکده وعمر عزیزی انکله تلف ایتمکده نه فائده واردر (قطعه) ذر الدنیا تساق الیك سوقا ✽ الیس مصیر ذلك الی الزوال ✽ وما دنیاك الا مثل ظل ✽ اظلك ثم آذن بارتحال ✽ واما خلق سکا لازمدرکه انلردن عزلت ایدهسن زیرا که اکرسن خلق ایله اختلاط ایدوب عادات وهوالرنده انلره موافقت ایدرسن قلبك حالی افساد وآخرتك امورنی برباد ایدرلر واکر انلره مخالفت ایلرسن وهوالرینی ترك ایدوب حق سویلرسن جفالریله متأذی اولورسن وامور دنیاکی مکدر بولورسن بعده شرلرندن امین اولمیوب عداوتلری فکرنده قالورسن واکر سنی مدح وتعظیم ایتسهلر سنکچون عجب وفتنهدن خوف اولنور واکر سنی ذم وتحقیر ایتسهلر سنده اول دمده یا حزن ویا غضب بولنور پس مدح وذم آفات مهلکهدندرکه حذر قیلنور بعده قبره واردیغکدن اوچ کون صکره خلق ایله اولان احوالکی برکره فکر ایله که سندن نه مرتبه اعراض ایدرلر وسنی نیجه نسیا منسیا ترك ایدوب کیدرلر وسنی برخیر ایله یاد وروحکی شاد وخرم قیلمازلر کویا که برکون سنی کورمهمشلر کبی بیلمشلر پس انده سنکله برکسه قالمز انجق حق تعالی قالورکه (وهو معکم اینما کنتم) بیورمشدرکه هیچ آیرلمز چونکه خلق ایله حالك بودر پس غبن فاحش دکلمیدرکه بویله قلیل البقا وعدیم الوفا اولان خلق ایله تضییع اوقات عمر ایدرسن واول مولایه توجه وعبادت ایلمزسنکه عاقبت آکا رجوع ایدوب کیدرسن زیرا که اول بر صانعدرکه جلیلی معطی ومانعدر جملهیی اندن بکار احمدر (قطعه) درین نشیمن حرمان مکن بکس پیوند ✽ که هرکسی که نبینی دل بر آشنایی او ✽ اکر مخالف طبع تو باشد اوضاعش ✽ عذاب روح بود صحبت ربایی ✽ او ✽ وکر موافق طبع تو باشد اخلاقش ✽ مزاق مرکده شربت جدایی او ✽ واما نفسدن اعراض ایدوب حذر اوزره اولمق ایچون سکا بو کفایت ایدرکه انك دنائت همتنی ورذالت حالتنی ورداءت ارادتنی وسوء نیتنی مشاهده ایدرسنکه شهوت حالنده مجنون هائمدر وغضب حالنده سباع بهائمدر ومصیبت حالنده طفل بی عوندر ونعمت حالنده مثل فرعوندر واکر جایع قالسه جزع ایلر واکر شبعان اولسه لغو وسهو ایلر والحاصل اکر عقله ناظر اولورسن یقین اوزره بیلورسن که دنیا بر آلچق نسنهدرکه انك اهلی آنی از وزحمتله جمع وحسرتله حفظ ایدرکن ینه حسرتله قویوب کیدرلر چون تحقیق ایدرسنکه دنیانك هرکز بقاسی یوقدر وانك نفعندن شغل قلب وزحمت ایدن کبی ضروری چوقدر پس فضول دنیادن زاهد اولورسن واندن انجق عبادتده قوت بولهجق مقداری آلورسن وکدورات ایله مختلط اولان نعمتلر وزینتلرندن اعراض وابا ایدرسن واکاسل ورغبتدن فارغ اولوب قلب سلیم ایله حضور حقه کیدرسن وچون بیلورسنکه تحقیقا خلقك اصلا وفاسی یوقدر وموتلری سکا معونتلرندن چوقدر پس انلردن عزلت ایدوب خیرلریله انتفاع وشرلرندن اجتناب ایلرسن وناس ایله معاملهٔ نار ایدوب توجه وطاعتله حضور حق بولورسنکه خلق دخی بیلرسن همیشه انك عبادتیله متنعم وکلامیله مستأنس ودرکاهنه ملازم اولورسن پس من کان لله کان الله له فحواسنجه اول دخی سنك معینك اولدیغن بیلورسن وخلقدن ایراغ اولدیغك قدر حقه یقین اولورسن وسعادت دارین ایله قرهٔ عینی بولورسن وچون بیلورسنکه تحقیقا نفس اماره بر مکارهٔ بر شردر واول عقل که عاصی واهل آخرته عدوی اکبردر پس تقلیل طعام وتقلیل منام وتقلیل کلام وعزلت انام ایله انی مطیع ورام ایدرسن وانك عداوت وشرندن خلاص بولوب کمال عبودیتله متصف اولوب حضور مولایه کیدرسن نتکیم ابو طالب مکی رحمه الله تعالی دیمشدرکه ابدال اولانلر ابدال اولمدیلر الا که جوع وسهر وصمت وعزلت ایله اولدیلر وبر کامل دیمشدرکه سرمایهٔ سعادت تزجوعدرکه جوع عدو

یعنی بزم ایچون حاصل اولان توکل وراحت وتفویض وفراغت وصبر وسلامت ورضا وحلاوت وذوق ومعرفت وشوق ومحبت وعلم وحکمت وحلم وولایت وحضور وقربت وانس وکرامت ووجد وحالت وجذب وعنایت وکمال وسعادت والهام وهدایت ودولت ووصلت جمله‌سی جوع ایله بولنور وبو جملات ان شاء الله تعالی فصول آتیه‌ده تفصیل اولنور وبو آیات ایله بنه احوال دنیا بیلنور (نظم)

کون وفساد عالمک شانیدر فنا — بوشش جهتده غیر تعلق ندر عنا
بیچاره در اول دل که ایدر برخه اتکا — سرکشته در او کیم اوله بالینی آسیا
بو قدر وفا بونامده هیچ ایتمه اعتماد — جان وکوکلدن ایله همان حقه اتکا
آلداتمه بورسوم وبوعاد اته‌زن کبی — کرمرد عشق ایسک بتر آزاده‌لک سکا
قلبک مقید ایله صید مکرله کیم — عنقا هم آشیانه در اعلا شکار آکا
فرخنده مرغدر دل وعرفان غذاسیدر — جهل استخوانی ویرمه که اکل ایتز اول هما
نور خدا اولور چوغذا روحه دمبدم — بونان وآبی یوکله اولمز آکا غذا
دل ویرمه بو حیاته صقین قیلمه اعتبار — کیم سنده عاریتدر آنی هم آلور خدا
ویر حقه بو امانتی سن زنده اول ابد — آب بقا ایله طولیدر که کاسهٔ فنا
موت ارادیدر چو سکا آب زندکی — مت قبل ان تموت یورمش اور هنما
مت بالاراده قوی امل وآرزولری — کیم تحیی بالطبیعه فلا طون ایدر ادا
دل کامی اوزره موت اولور آسان مثال نوم — تاریخ مولد کدر او معناده مرحبا
کر بولباس عاریه‌دن عاری اولمه جان — خلق مناسبنجه بولور حله وقبا
یاندکسه بو جسم طبیعتده مژده کیم — قلبک بهشت نقدک اولوب جان بولور نوا
بردر ایکی جهان ویر آینه درهمان — ظهری بو عالم اولدی یوزی عالم القا
بو سمتی فرقت اولمش او سمتی جهان وصل — بو سمتی ظلمت اولمش او وجهی قرضیا
بو یوزده محنت والم اول یوزده ذوق جان — بو یوزی کدورت واول یوزی وصفا
آینه بی مکدر ایدر یوزین انک — کیم اول کدردر آینه یه مایهٔ جلا
داربنی حق بر آنده نیچون ویرمز آدمه — کروهم اولنسه بخل آکا اول فکر درخطا
لیل ونهار جمع اولامز بر زمانده کیم — جمع ظلام ونور دکل ممکن وروا
حق جهان فانیه دل ویرمه فانی اول — تا عالم بقاده بوله جان ودل بقا

(نوع ثامن) دنیادن واهلندن اعراض وابا ایتمه‌یی ونفسنی قویوب کوکلدن ایچری مولایه رجوع ایدوب کتمه‌یی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه کیمکه دنیادن زهد واعراض ایدوب مولاسنه توجه ورغبت ایدر حق تعالی اکا عنایت ایدوب معرفت ومحبتی اعطا واحسان ایدر وحضور ویوانسیله انی خرم وشاد ایدروانلدن راضی اولوب مکانن روضهٔ رضوان ایدر وکیمکه مولاسنی اونودوب ذکر وفکردن اعراض ایدوب دنیایه واهل دنیایه تماما میل ومحبت ایدر ونفسنه تابع اولوب هواسنجه کیدر حق تعالی اندن اعراض ایدوب عنایتنی سلب ایدر ونفسنه اصمرلنوب اکا قهر وغضب ایدر ودنیاده نصیبن انجق لقب ایدروعقباده انی جهنم نارینه حطب ایدرتکیم تواتر تفاسیر ایله حکایت اولنمشدرکه حضرت موسی علیه السلامک زماننده بلده من ارضروم رنعت ازومک جانب جنوبنده یوک ایرلی شفوه نامیله مشهور عالم اولان جبل اعظمک ذروهٔ اعلاسنده انزواقیلان اکابر اولیادن بلعم بن باعورا نامیله شهرت بولان مقامات اولیادن اویله برمرتبه‌یه نائل اولمشدیکه نظر ایلدکده رؤیت عرشه قوت بولمشیدی وانک زله‌سی انجق بو اولمشدرکه دنیایه واهل دنیایه میل ایدوب حضرت موسی علیه السلامه عصیان ایله مخالف کتمشدر پس حق تعالی آکا قهر ایدوب معرفتنی اندن سلب ایتمشدر وحضورندن طرد ایدوب مثال کلب ایتمشدر نتکیم حق تعالی فرقان مبیننده اکا رفتله کمثل الکلب دیوب ابد الابادانی بحر ضلالته اویله دوشورمشدرکه ابتدای امرنده مجالس وعظنده اون ایکی بیک دولت

وقلم ایله متعلم اانک الهامات ربانیه سیله علوم لدنیه سندن استماع ایلدکلرین یازارلرایکن اخر امرنده غرق بحر هلاک اولوب عالمک صانعی یوقدر دیو کتب تصنیف ایدنلرک ابتداسی اولمشدر نعوذ بالله من غضب الله پس ایمدی بو دنیانک نه مرتبه خبیث وشوم اولدیغن وار قیاس ایله که کامیل ورغبت ایدن علما وصلحایی نه بلالره دوشورر ومتنبه اولکه امر خطیر وعمل بریاو تقصیردر وناقد ایسه خبیر وبصیردر وانجق ربکه عبادت قیل که اول سکا هادی ونصیردر ودنیایی واهلنی ترک ایله که آفاقی کثیردر واکرخلق احوالکه واقف اولسه‌لرکه سن انلر ایچون عاملسن ورضالرینه مائلسن وخالقکدن غافلسن تحقیقا انلر سکا بغض وعداوت وطعن واهانت ایدرلر انلردن نیه نائلسن پس اویله بر کریم الله ایچون خلوص ایله عامل ورضاسنه مائل اولکه عملک مقبول وسعیک مشکور اوله وسندن راضی اولوب سکا محبت قیله وسنی جمله‌دن مستغنی ایدوب سکا عون وعنایتیله کفایت ایده وسنی هرحالده حفظیله صیانت ایده اکر ارادت وسعیکی رب العباد ایچون مجردا ایتیوب عملکده رضای عبادی مراد ایدرسن اول مقلب القلوب قلوبی سندن اعراض وعبادن نفرت ایتدرر پس بو وجهله سکا مخط الله ومخط ناس حاصل اولوب وقلبک حرمان وخسران ایله قالور کل بو وفامزناسی اونودوب اول ربکه عبادت قیل که سنی یوغ ایکن وار ایتمشدر بعده حسن تربیه‌لر ایله جمله‌دن ترجیح واختیار ایتمشدر بعده حسابسز نعم ظاهره سیله والطاف ظاهره سیله سنی برخوردار ایتمشدر زیرا که دنیایی وخلقی ترک ایدوب هوای نفسندن یکن قلبندن مولاسنه کتمشدر واخلاص ایله مراقبه ایدن نسیان حظوظ ایله حضور حقه یتمشدر وماسوا قیدندن آزاد اولوب هر ایشی انکله بتمشدر (ع) الله بسدر باقی هوسدر

(نظم) لکل شیٔ اذا فارقته عوض • ولیس لله ان فارقت من عوض تعلم

سکا ای دل فلکلر کرچه ظاهر سایبان اولمش — ولی سن سنده سیر ایتکم مقامک عرش جان اولمش
او قاف قربی قویدک بو قفسده حبس اولوب قالدک — روا میدرکه عنقانک یری بو خاکدان اولمش
بر آج شوق ایله پرواز ایله جان افلاکی اوجنده — چو عنقاسن سنکچون اوج افلاک آشیان اولمش
نهادکده ایکی قوت وادراکی وتحریکی — بری اعضاده قدرتدر بری علم جنان اولمش
جناح آچ بو ایکی قوتله پرواز ایله سن سنده — قدیمی آشیانک سیر ایدرسن خوش جهان اولمش
قفسده کرچه خسته بسته بردر مرغ جان اندن — خلاص اولدقده سیر ایتکم همای پرفشان اولمش
نه قاصر عقلدر اولکم صانور عالم بودر انجق — فلکلر بو فلکلردر جهان بابو مکان اولمش
او وادیلرده کیم عشق اهلی راه عشقه کتمشدر — او یولده بو فلکلر چون غبار کاربان اولمش
جهان عشقه داخل اولسک اندن بو ایکی عالم — کورینور صانکه بر صحراده بر سنک نشان اولمش
خطوط شش جهت اندن کورینور نقطهٔ موهوم — کرات نه فلک مرکز کبی اندر میان اولمش
او عالمده بو سنک وخاکی لعل وزر بولورسن هم — او عالمده خوخاری کورورسن کلستان اولمش
نه وادیده خرامان اولسک اندن شاد وخرمسن — نه برده قالسک اندن دل کورورسن کامران اولمش
یوغ انده درد وغم خوف وخطر موت ومرض اصلا — دمادم هردل وجان اول جهانده شادمان اولمش
کهی قدوسیان ایلر سکا کو کانجه عزتلر — بولورسن که سکا روحانیانی میهمان اولمش
ایدرسن میزبانلق عشرت ارواح عشاقه — هم ارواح مجرد روحکه خوش میزبان اولمش
بو دنیاده بو مهمان اوخشه مقار فکره کالدکچه — تجلیلر جکرسن کیم تصورک چوق عیان اولمش
او مهمانخانهٔ خاص الهیدن شرف بولسک — کورورسن غیرتک انی تمودن پاسبان اولمش
سنی سن آنده بولمزسن اولورسن عشق ایله محرم — اوکیم فانیدر اول دوستیله باقی جاودان اولمش
کوکلدن اول جهانه یول دکل دور ودراز اما — انی اول بولدیکیم عالمده هر سودی زیان اولمش
ایکی عالم یولی برخطوه در عشق اهلنه انجق — وجودندن کیچن اول عالمه بر آن روان اولمش
برایاق جسمه باص اول برقدمده جان ظهور ایلر — انکله دلده ساکن اول که جسم اهلی روان اولمش
کر اولسه عشق روحانی ندر لذات جسمانی — که عاشق وجد وحال استرتنی بازکران اولمش

عجب دولتدر اول کیم راحتی بی رنج و زحمتدر
وجود استخوان انجق بوغ و مغز ایچوندر اول
اول ابله کیم عبادتدن مرادی حور و غلماندر
اگرچه بستهٔ کان و مکاندر بو تن خاکی
همای جانکه پرواز هوای لازمان استر
طلسم صورتك کسری دکل ممکن بو قوتله
صدای طبل فتح قلعهٔ دل عشق نامیدر
جلای زنك دلدر هر کدورتدن صفا کسب ایت
زر ناقص عیاری بوته‌ده زر کر کداز ایلر
اگر یوغ اولسه وارلق غل و غشی نقد قلبکدن
چیقر شهرندن شهریار شهوت و خصمی
پس اندن نخوت و کبری کوکل ملکندن اخراج ایت
تواضع ایله مخلوق خدایی سندن اعلا بیل
نماز اولمش انکچون مؤمنك معراجی هر ساعت
نماز و روضهٔ عارف که حفظ حقدر اول صانه
رضای حق ایچوندر دائما اعمال و اقوالی
کتاب و سنتی حفظ ایت عمل تخمن زراعت قیل
جو بولدك نور قرآنی نه حاجت علم یونانی
اولوم عشق ایله یکدر زنده اولقدن بو عقل ایله
اگر عرفان و برهانك دیلرسن فرقك اندن بیل
کوزل بند ایله تا هر قیل دیده‌دن بر کوز آچلسون
بهشتك وار ایکن دوزخده‌سن کریان و بیلمزسن
بهشت عدن ایکن دل قیلدك انی دوزخ سوزان
تعلق کس تو خواهشدن آزاد اول جهنمدن
کوزم تا کی بو خارستان صورتدن کل استرسن
امید ذوق ایله تلخ ایتمه کامن قوی بولذاتی
بکن وحشت جهاتندن بولور جمعیت خاطر
بو خود بینلك جهانن قوی کوکادن بیخود اول ذوق ایت
سنی آلداتمسون الوان صورت قلبکه باق کیم
تو صورت زینتن قلبك کوزل خوبلرله تزیین ایت
کوزل صورتلر اشکالینه کیم سن بویله حیرانسن
نه حسن و لطافت وار بو آب و کل جسمك بو عالمده
جهان عشقه کل دل دیده‌سیله آنی سیر ایت کیم
او حسن معنویدن پرتو المشدر بو صورتلر
تو زخرف و کدورت شرکك و غفلتدن ایدر نشئت
بصیرت دیده‌سن آچ عالمك معناسنی سیر ایت
هب اشیا پرتوی انوار حسن لایزالیدر
صفای کوهر و لعل و کل و مل رنکنی سیر ایت
رخ نفس نباتی سیر ایت ازهار نواکهدن

عجب نعمتدر اول کیم ذوقی بی کام و دهان اولمش
تنی بی مغز در کیم آرزوسی استخوان اولمش
او نور شمسدن محجوب و مست فرقدان اولمش
ولیکن روح پاکك اصلنی دیلر کیم لامکان اولمش
ولی تنسون جناحی بستهٔ دام زمان اولمش
انی فتح ایلر اول کیم عشق بولمش قهرمان اولمش
او در سلطان هر لشکر که چون شیر ژیان اولمش
که خاکسترله هر آیینه صافی بی طومان اولمش
سزای سکهٔ سلطان اولان زر امتحان اولمش
کورورسن سکهٔ عرفان ایله روحك روان اولمش
که سلطان جهان انلرله عبد ناتوان اولمش
که مسجود ملك چشمکده نخوتدن نهان اولمش
که ذل و افتقار اوج علایه نردبان اولمش
که رأسی ارضه وضع ایتمك عروج آسمان اولمش
صلاتی حرز جان اولمش صیامی حفظ نان اولمش
عباد اللهه اکرامی تقوبی امتنان اولمش
که محصول جهان جانه مزرع بو جهان اولمش
که اول عشق عیان ایتمش بو اشیایی بیان اولمش
که عشقك شانی عرفاندر بو عقل اندن زمان اولمش
که عارف دوستنی بولمش او عاقل نامه خوان اولمش
لسانك بغله باق کیم هر سر مو بر لسان اولمش
که قعر خانهٔ جسمکده مدفون و زرکان اولمش
مراد و آرزو واردن ایشی آه و فغان اولمش
کوزل یوم کندیکه باق کیم جنانك چوق جنان اولمش
کوکلده کلشن معنی که اول بر کلرخان اولمش
کوکل بزمنده ذوق ایتکیم صفاسی رایکان اولمش
کورور کیم عشق و جان هم بربرینه مهربان اولمش
که محو ذاتی صفاسی آرزوی انس و جان اولمش
بو ظلمت زنکی جان آیینه‌سنده مستهان اولمش
که صورت زینتی معتاده مارجا نستان اولمش
عجب بیلرسن اول دم کیم کورورسن جان عیان اولمش
که شوقندن بو نفسك هر نفس آتش فشان اولمش
جمال عشقدن جان و کوکل بر حسن و آن اولمش
او بر تو زینتدر آب روی و نام و شان اولمش
اویان بول وحدتی کثرتده خوش امن و امان اولمش
که اول وصفی که هر خارك داننده داستان اولمش
اگر خار و کل اولشدر اگر زشت و حسان اولمش
که آب دست استاد طبیعت خوش روان اولمش
جمال نفس حیوانیله هر حیوان جهان اولمش

جمال

جمال نفس نطقی جلوه‌سن سیر ایله انساندن
تماشای جمال نفس کلی قیل فلکلردن
جمال عقل کلی کندی جانکدن تماشا قیل
جمال لایزالی جان کوزیله دلده سیر ایله
چون ابراهیم سن دوش نار عشقه نور محض اول کیم
طوغارسن مادر ایامدن وحدت ظهور ایلر
بو الفاظ آتش معنی دخانیدر در و غمده
فهیم زنده دلدر باعث انشاده اشعارم
فقیر الله که اسمعیل تلوی غوث علویدر

که ناز و شیوه و غنج و دلال هر جوان اولمش
که تدویر ایله افلاکی او نور اختران اولمش
که اول تشویر و شوق و وجد و حال عاشقان اولمش
که عقل کل ایله حیران او نور مستعان اولمش
کورورسن هر سر موبك چو شاخ ارغوان اولمش
ازلدر رحم ابد برزخ دو طفل توأمان اولمش
که بیر عشقدن کلك بیانی نکته‌دان اولمش
سوزم یوق مرده دل ابلهله نطق اندن نهان اولمش
او روح پاککه ابراهیم حق ترجمان اولمش

(فصل ثالث) محل فیوض عرفان درون دل و جان انسان اولدیغی و ماسوایی اونودوب حظوظ نفسی قویان حضور و انسی قلبنده بولدیغی و قلب انسانك تعریف و ماهیتی و احوال و خاصیتی و عقلك حد و حقیقتی و قلبه سبتن یدی نوع ایله بیان و عیان ایدر (نوع اول) موضع فیوض عرفان درون قلب انسان اولدیغی آیات بینات قرآنیه ایله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردر که حق تعالی کندی مرحمتیله عبادینی کندیلردن ایراغه آتمامشدر و کمال رأفتیله دوات و معرفت و محبتنی و سعادت حضور و قربتنی انلردن دریغ ایتمامشدر انکچون محل عرفانی درون دل و جان انسان قیلدیغی و کندی ذات پاکیله قلوبه قریب و رقیب اولدیغی و ارواح انی هدایتیله ننه لکمز بولدیغی جمله‌یه بشارتیله طیورمشدر تسکیم کتاب کریمنده لطف و عنایتیله بیورمشدر (واذ قال ربك للملائكة انی جاعل فی الارض خلیفة) هو الذی جعلکم خلائف فی الارض) واذا سألك عبادی عنی فانی قریب أجیب دعوة الداعی اذا دعان فلیستجیبوا لی ولیؤمنوا بی لعلهم یرشدون) واعلموا ان الله یحول بین المرء وقلبه وانه الیه تحشرون انه علیم بذات الصدور ان ربی قریب مجیب (واذ قال ربك للملائكة انی خالق بشرا من صلصال من حمأ مسنون فاذا سویته ونفخت فیه من روحی فقعوا له ساجدین) ولقد کرمنا بنی آدم وحملناهم فی البر والبحر ورزقناهم من الطیبات وفضلناهم علی کثیر ممن خلقنا تفضیلا) ویسألونك عن الروح قل الروح من امر ربی وما اوتیتم من العلم الا قلیلا) والله خلقکم من تراب ثم من نطفة ثم جعلکم ازواجا وما تحمل من انثی ولا تضع الا بعلمه) والله أخرجکم من بطون أمهاتکم لا تعلمون شیئا وجعل لکم السمع والابصار والافئدة لعلکم تشکرون) الم تروا ان الله سخر لکم ما فی السموات وما فی الارض واسبغ علیکم نعمه ظاهرة وباطنة) فانهم عدو لی الا رب العالمین الذی خلقنی فهو یهدین والذی هو یطعمنی ویسقین واذا مرضت فهو یشفین والذی یمیتنی ثم یحیین) الذی أحسن کل شیء خلقه وبدأ خلق الانسان من طین ثم جعل نسله من سلالة من ماء مهین ثم سواه ونفخ فیه من روحه وجعل لکم السمع والابصار والافئدة قلیلا ما تشکرون) والله خلقکم وما تعملون) وما رمیت اذ رمیت ولکن الله رمی (ولقد خلقنا الانسان ونعلم ما توسوس به نفسه ونحن اقرب الیه من حبل الورید) افرأیتم ما تمنون ءانتم تخلقونه ام نحن الخالقون) ما کذب الفؤاد ما رأی) وهو معکم اینما کنتم والله بما تعملون بصیر) قل هو الذی أنشأکم وجعل لکم السمع والابصار والافئدة قلیلا ما تشکرون (بیت) استه سنده او دوستکی سن ها * ماسوایی قوی انی بول تنها * استه سنده انی که اول معنی * ایلمش جمله عالمی رعنا * استه سنده انی که ربکدر * هم اودر نور جمله ارض و سما * استه سنده انی که چرخ فلك * اندن اولمش بو رقص ایله شیدا * استه سنده انی که جمله نبات * اندن المش هزار نشو و نما * استه سنده انی که جسمه ویرر * روح و ادراك و حس او لوردانا * استه حقی انی که باقیدر * هالك و فانیدر قمو اشیا (نوع ثانی) محل عرفان قلب انسان اولدیغی و قلبندن ایچری توجه ایدن حضور و انسی بولدیغی احادیث قدسیه ایله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردر که حق تعالی عبادینه عنایت ازلیه‌سیله احادیث قدسیه‌سنده بیورمشدر که لا یسعنی ارضی ولا سمائی ووسعنی قلب عبدی المؤمن الهین اللین الورع یا ابن آدم سافر فی نفسك تجدنی فی اول قدم یا ابن آدم من حرم من سفر الباطن ابتلی بسفر الظاهر

ولايزدادمنى الابعدايا ابن آدم ان فى جسدك مضغة وفى المضغة قلبا وفى اللب روحا وفى الروح سرا وفى السر نورا وفى النور انايا ابن آدم انامكون الاكوان وليس لى مكان سوى سر الانسان يا ابن آدم من أعرض عن الدنيا فقد أقبل على الآخرة ومن أعرض عن الآخرة فقد أقبل على ومن أقبل على فقد دخل من الجسم الى الروح ومن الروح الى السر فوصل الى يا ابن آدم من أراد أن يدخل حضور حضرتى فلا يلتفت الى الملك والملكوت والجبروت فمن رضى بواحدمنها فهو من المطرودين عن حضور حضرتى لان المعراج هو العروج عما سوائى والانس بلقائى فان لى عبادا لم أخلقهم للجنة ولا للنار ولا للثواب ولا للعقاب بل خلقتهم لمحبتى وهم أهل البقاء المحترقون بنور اللقاء عبدى انا لك فانت لمن وانا معك فانت مع من عبدى ان أتيتنى بنفسك فلك رضائى وان اتيتنى بقلبك فلك جمالى ولقائى يا داود انا بدك اللازم فالزم بدك اللازم يا ابن آدم انا لا أنظر الى صوركم ومحاسنكم بل انظر الى قلوبكم ونياتكم لولا حب الدنيا يحوم على قلب ابن آدم لنظر الى ملكوت السماء ولولا الاسباب تحجب قلب ابن آدم لوجدنى قريبا منه ابدا يا ابن آدم من تقرب منى شبرا تقربت منه ذراعا ومن تقرب منى ذراعا تقربت منه باعا ومن اتانى يمشى اتيته هرولة لايزال عبدى يتقرب الى بالنوافل حتى أحبه ومن أحببته كنت سمعه الذى يسمع به وبصره الذى يبصر به ولسانه الذى ينطق به ويده التى يبطش بها ورجله التى يمشى بها فبى يسمع وبى يبصر وبى ينطق وبى يبطش وبى يمشى ولئن سألنى لاعطيته ما تقرب الى عبدى بمثل اداء ما افترضت عليه يا ابن آدم انا اتقرب اليك بستر عيوبك وأنت تهرب منى بالغفلة عنى يا ابن آدم لوان اخوانك وجدوا رائحة ذنوبك لما جالسوك وانا الستار الحليم يا ابن آدم اذا اصبحت اصبحت بين نعمتين عظيمتين لاتدرى أيتهما أعظم عندك اذنوبك المستورة عن الناس ام الثناء الحسن عليك منهم ولو علموا ما اعلم منك لما كلمك احد من خلق وانا الغفور الرحيم يا ابن آدم ما تكلمت كلمة ولا نظرت نظرة ولا سمعت صوتا ولا شممت رائحة ولا بطشت شيئا ولا مشيت خطوة ولا تفكرت خطرة ولا تألمت بحزن وتلذذت بسرور الا وانا معك وحاضر عندك ومطلع عليك وناظرا الى قلبك وقريب منك ورقيب على كل ذرة من ظاهرك وباطنك ومحيط بك وحفيظ عليك ومتصرف فى جميع امورك فاشكرلى واعبدنى وهلم الى وتوكل على وفوض الى وارض عنى ارض عنك وأحبك وأكفك فتجدنى معك اينما كنت ان كنت لى كنت لك بقدر ما تكون لى اكون لك

انا المطلوب فاطلبنى تجدنى
كثير الخير فاطلبنى تجدنى
انا المعبود لاتعبد سوائى
انا الديان فاطلبنى تجدنى
انا ملك الملوك وكل ملك
وبعد البعد فاطلبنى تجدنى
انا للعبد أرحم من أخيه
قريبا منك فاطلبنى تجدنى
تجدنى راحما برا رؤفا
كثير البر فاطلبنى تجدنى
تجدنى واسعا بالخلق عبدى
اقل لبيك فاطلبنى تجدنى
اذا عبدى عصانى لم يجدنى
انا التواب فاطلبنى تجدنى
اتعرف غافرا للذنب غيرى
من النيران فاطلبنى تجدنى
اتعرف غيرنا للشئ يقضى

وان تطلب سوائى لم تجدنى
انا الرب الذى يخشى عذابى
انا الجبار فاطلبنى تجدنى
انا الملك المهيمن جل قدرى
لى الميراث فاطلبنى تجدنى
انا الوهاب ياعبدى سريعا
ومن أبوبه فاطلبنى تجدنى
تجدنى فى سجودك حين تدعو
بكل الخلق فاطلبنى تجدنى
تجدنى مستغاثا بى مغيثا
انا الخلاق فاطلبنى تجدنى
اذا المضطر قال الاترانى
سريع الاخذ فاطلبنى تجدنى
اتعرف ساترا للعيب غيرى
انا الغفار فاطلبنى تجدنى
اتعرف منقذا غيرى سريعا
بكن فيكون فاطلبنى تجدنى

انا المقصود لاتقصد سوائى
جميع الخلق فاطلبنى تجدنى
انا الله الذى لاشئ مثلى
عظيم الملك فاطلبنى تجدنى
انا قبل الدهور وقبل قبل
وفى العهد فاطلبنى تجدنى
تجدنى فى سواد الليل عبدى
وحين تقوم فاطلبنى تجدنى
تجدنى واحدا صمدا عظيما
انا القهار فاطلبنى تجدنى
ان اللهفان نادانى كظيما
نظرت اليه فاطلبنى تجدنى
وان هو تاب لى تبت عليه
انا الستار فاطلبنى تجدنى
اتعرف من يغيث الخلق غيرى
من الهلكات فاطلبنى تجدنى
اتعرف من له اسم كاسمى

انا الرحمن فاطلبنى تجدنى
اتذكر ليلة ناديت سرا
من النيران فاطلبنى تجدنى
وارحم من عبادى من عصانى
لى الاكرام فاطلبنى تجدنى
لى الدنيا وما فيها جميعا
فليس يكون فاطلبنى تجدنى
هلم الى ولاتقصد سوائى
غداة الحشر فاطلبنى تجدنى
انا الفرد المدبر فوق عرشى

اهل فى الخلق من يعطى جزيلا
الم اسمعك فاطلبنى تجدنى
ولم يحللك بالفردوس غيرى
بجهل منه فاطلبنى تجدنى
لى الآلاء والنعماء عبدى
لى الملكوت فاطلبنى تجدنى
تعزز بى فلم تر قط مثلى
انا المنان فاطلبنى تجدنى
واكرم من اريد بلا حساب
بغير الكيف فاطلبنى تجدنى

سوائى ليس فاطلبنى تجدنى
فلا يغنيك ياعبدى سوائى
انا الرزاق فاطلبنى تجدنى
واكرم من يتوب الى خوفا
لى الخيرات فاطلبنى تجدنى
ومن مثلى واين يكون مثلى
ولست تراه فاطلبنى تجدنى
سأغفر للعباد ولا ابالى
انا الوهاب فاطلبنى تجدنى

(نوع ثالث) محل معرفت يزدان درون دل انسان اولديغن احاديث شريفه ايله بيان ايدرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه حضرت حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم امتنه شفقت ومرحمتله حق تعالينك عبادى قلوبنه قريب ورقيب اولديغن بشارتله ظهور مشدر * تشكيم احاديث شريفه سيله اشارت بيورمشدركه ربى نور مطلق بولمشم وتحقيقا بن انى مشاهده قيلمشم وبيورمشدركه كوزلرم نائم اولور وقلبم هيچ اويومازرب الانام ايله حضوردائم بولورو بيورمشدركه حق تعالى ايله بنم اويله بر وقتم اولوركه انده نه بر ملك مقربه اعتبار ايده بيلورم ونه ده بر نبى مرسله التفات ايده بيلورم انجق انكله مشغول اولورم وبيورمشدركه ربك عندنده بيتوتت ايلرم يعنى كيجه انك حضورنده انكله انسيت ايلرم وكندوسى بكا يديروب ايچورر وبيورمشدركه كيمكه بنى كورمشدر تحقيقا اول كمسه حق كورمشدر كيمكه بنمله مصافحه ايتمشدر تحقيقا اول كمسنه حق ايله مصافحه ايتمشدر وبويدالله دركه انلرك اللرى فوقنده در وبيورمشدركه حق لسان عمر ايله نطق ايدرو بيورمشدركه قلب مؤمن بيت اللهدر وبيورمشدر قلب مؤمن عرش اللهدر وبيورمشدركه مؤمنك قلبى ارض وسمادن اوسعدر وبيورمشدركه مؤمن مرآت مؤمن مهيندر وبيورمشدركه تحقيق الله تعالى مؤمن قولى قلبنده وعظ ونصيحت ايلرو بيورمشدركه تحقيق الله تعالى مؤمنلرقلوبنه خيرى الهام ايدرو بيورمشدركه اى بنم امتم سزدن بريكز بوقدر الاكه ربيسى انكله ترجمانسز تكلم ايدر تشكيم حق تعالى (فالهمها فجورها وتقويها) كلاميله بو تكلمدن خبرويرمشدرو بيورمشدركه بر امرى ايشلمك مراد ايلدكده قلبكدن استفتا قيل اكر قلبك سكا فتوى ويرديسه يعنى اول امره خواهش واقبالى اولديسه اول امرى ايشله زيرا كه خيراوردر قلب انكله مطمئن اولور وشر اودركه قلب انكله متردد قالور اكرچه سكا ناس انكله فتوى ويررلرسه ده انى ايشلمه وبيورمشدركه حق تعالى هر امرده رفق وملايمتى سوروحزين ورحيم اولان قلبه محبتيله نظر ايدر وبيورمشدركه قلوب عباد ارض اوزرنده حق تعالى ايچون اوانيدروانك عندنده انلرك احبى ارق واشفق اولانيدرو بيورمشدركه تحقيق الله تعالى سزلك صورتكزه ومحاسنكزه نظر ايتمز ليكن قلوبكزه ونيتلريكزه نظر ايدرو بيورمشدركه والده مشفقه ولدى تربيه سنده هر نيجه ايسه تحقيقا رب العالمين عبادينه اندن ارحمدر وبيورمشدركه بر مؤمن بوقدركه انك قلبنده كنزغيب اولميه حق تعالى بر عبدينه خير مراد ايلدكده انكچون قلبندن بر قابو آچوب عجايب آلاء وغرايب كبرياسنى اكا كوستررو بيورمشدركه بر مؤمن يوقدر الاكه انك درت كوزى واردر ايكى كوزى باشنده دركه انلر ايله امور ظاهره يى كوررو ايكى كوزى قلبنده دركه انلر ايله امور غيبيه يى مشاهده ايدر پس حق تعالى بر عبدينه خير مراد ايلسه انك قلبنده اولان بصيرت كوزينى فتح ايدر وبيورمشدركه قلوب عباد اصابع رحماندن ايكى اصبع بيننده دركه انلرى هر نيجه مراد ايدرسه اويله دوندرر وبيورمشدركه تحقيقا بنى آدمك قلوبنك جملهسى اصابع رحماندن ايكى اصبع اراسنده قلب واحد كبيدركه هر نه سمته مراد ايدرسه تقليب ايدرو بيورمشدركه قلب سليم انى تقليب ايدنى كوررودعا ايتمشدركه اللهم يا مقلب القلوب ثبت قلوبنا على دينك وطاعتك برحمتك يا ارحم الراحمين (نظم)

چو قلبنه نازل اولور بر تو جمال حبیب · کورینه جان کوزینه بدریا کمال حبیب
نه التفاتی قالور کائنات لذتنه · انک که جانده اولور لذت وصال حبیب
نه اعتبار ایدر اشکال چون خیاله او کیم · همیشه دلده بولور ذوق وجد و حال حبیب
نه اقتضا ایدر آب حیات او عاشقه کیم · مدام قلبنه طولمش می زلال حبیب
بودام ودانه یه میل ایتمدی او بلبل جان · که اولدی دلده کرفتار زلف وخال حبیب
ایکی جهانی کتورمز خیالنه اصلا · او دل که انده اولور دمبدم خیال حبیب
ایکی جهانده بولنمز حبیبه مثل وبدل · اکرچه هر دو جهاندر بر ظلال حبیب
زوال صورتی بیلر او مست روحانی · که اولدی جانی محبتله بر نوال حبیب
طلوع ایدنجه کوکل مشرقندن ای حقی · نجومی محو ایدر اول شمس بیزوال حبیب

(نوع رابع) محل معرفة الله اولان قلب انسانک کنه وماهیتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه چونکه قلوب عباد نظرکاه مولادر پس قلبی ماسوادن پاک ایتمک هر طاعتدن اولادر قلبندن استغفا ایدن ندامتدن جدادر و تقوی واقبالنه مخالف کیدنک ایشی خطادر قلب انسان باب رحماندرکه قول مولاسی حضورنده طوره جق مکاندر کوکل امیردر واسیردر والمدر کوکل لوح قدرتدر و نقوش عقل ومعرفتدر کوکل صورتده نقطهٔ سویدادر و معناده منبع روح و نظرکاه خدادر کوکل بر لطیفهٔ ربانیه در ومعدنی بو نقطهٔ جسمانیه در کوکل ظاهر عقل معادیدر و روح انسانی انک برآیدر کوکل بر شئ عجیبدر وادراکنده بو عقل غریبدر قلب اصلاح اولسه جسد اصلاح اولور زیرا که امیرک صلاحیله رعیت فلاح بولور کوکل اصل خلقتدر وانک شانی محبتدر چونکه معامله قلبه منتقل اولور پس اعضا وجوارح راحت بولور صانمه که تفوق ابدال اقوال واعماله در بلکه تفوقلری قلوب واحواله دردر بر کامل دیمشدرکه ایکی سنه قلبمک حفظنده اولدم بعده محفوظ اولوب راحت بولدم قلب معدن ایماندر و فؤاد منبع توحید وعرفاندر قلب مقام حضوردر و فؤاد مدینهٔ نوردر (قطعه) مهرک فروغی سینه ده کالنور فی البصر * عشقک هواسی روحنده کالروح فی الجسد * اولمش نفور نور حضورندن اهل جهل * حقا که شمسدن قاچر اول صاحب رمد * بدن بردر بدر که محتاج دباغتدر و نفس بردابه درکه محتاج ریاضتدر و کوکل بر جامعدر که محتاج مرمتدر کوکل سرمایهٔ قبولدر لکن ظنون ایله مشغولدر کیمکه خطرات قلبنده مراقب قیومدر اول حرکات جوارحنده معصومدر و قلوب اهل وحدت اوعیهٔ معرفت ومحبتدر رؤیت ابصار کدر ومشاهده قلوبک ومکاشفه اسرارکدر (بیت) خواب غفلت باغلمش خلقک بصیرت چشمنی * بو خسته اول خورشید دائم دلده طوغمش بی سحاب * کوکل حاضر حضور اولسه حواس معمور ومسرور اولور قطع مفاوز دنیا ارکوب ایله در و قطع مفاوز معنی قلوب ایله در قلب سلیمک قبله سی خدادر وعادتی قضایه رضادر قلوب اوجدرکه بری قلب منتظر عطادر و بری قلب منتظر رضادر و بری قلب منتظر لقادر کلستان دلده کل و ریحان عرفانی استشمام ایدوب کائنات وحدتی نوش و نغمات عشقی کوش ایتمک جمیع اشیادن الذ واشهادر (قطعه) نظرکاه خدادر دل انی سن بلکدن سیل * چون اولدی صافی قلبک بیل کرک مستانه لک ایتمک * دل اولسه عشق ایله روشن اولور معشوقه خوش مسکن * جمالیله اولور کلشن بیلور پیمانه لک ایتمک * خائبدر او کوکل که دنیا ایله در وذائبدر او کوکل که عقبا ایله در وطیبدر او کوکل که مولا ایله در قلب غافل دنیایه متعلقدر وقلب زاهد عقبایه متعلقدر وقلب عارف مولایه متعلقدر کوکل بر رفیق شفیق خطیردر که خوف وخطر امر عسیردر زیرا که اثر قابل انک قتنده کثیردر قلبک حق ایله اولسون وقالبک خلق ایله قالسون کیمک که قلبنه حق استیلا ایدر جمیع خلقی انک نظرندن دوشر کیدر حیات قلب انسان صفات حضرت رحماندر مثلا رحمت وعدل واحساندر عجایب قلب ادراک حواسدن مبرادر و نغمات روح افزامی حیات اشیادر و ترنمات خوش نوامی صدای ملاهیدن احلا واعلادر و مجیئی هر نعمتدن الذ واهنادر ولذات جمیعنی هر ذوق وصفادن اعز واولی در زیرا که اول مجمع هر معنی و جامع اسما و نظرکاه مولادر (نظم)

کوکل

کوکل بو نغمهٔ پستکله در بلند وجود · یا نفخ صور اولوبی سن یا قیامت موعود
ایشتمشم که نیجه خلقک الدی جانلرینی · او ذوق لذت آواز نغمهٔ داود
سنک دمک اثری عکس ایدر انک نفسی · انکله میت اولور حی دمکله هر موجود
ایرر جهانه دمام دمکله بوی حیات · بو دمله عطر جهان سن عبیرسن یا عود
دکل نوالرک ای دل بو حلق و بو تندن · نوالرکله دونر مهر وماه چرخ کبود
ترنمکله انکچون جهان اولور بر ذوق · که نفخ ایدر نفخاتک خدای حی ودود
جهانی طوتدی چو انفاس طیبک ای دل · بو بحر ذوقه طالوب حقی اولدی خوش نابود

(نوع خامس) مکان عرفان اولان قلب انسانک احوال وخاصیتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه کوکل بر قبه مثالیدر اکا کلوب کیدن خواطر واحوالدر کوکل مثال هدف منصوبدر هر جهتدن اکا کلان سهام ایله منقوبدر کوکل بر مرآت منصوبه یه مشابهدر و اشکال وصور اکا مواجهدر کوکل بر لجهٔ طیبهٔ طاهره در و مجمع انهار حواس باطنه وظاهره در کوکل ینبوع هر حکمتدر و استاد هر صنعتدر وانتباه قلب اصل انتباهدر وانتباه عین آنسز تباهدر کوکل بدن کبی ملول اولوب یورلور انجق طرایف حکمتله نشاط وقوت بولوب اچیلور قلبک نشاط وملالی اولور وادباری واقبالی اولور پس نشاط واقبالیله مباشرت امور خوشدر وملال وادباریله بولشان ایشلر منفعت ولذتدن بوشدر ضمائر قلوب اسرار غیوب اطلاعنه قریبدر صیام بطن شراب وطعامدندر وصیام لسان لازمسز کلامدندر وصیام قلب افکار واوهامدندر وصوم قلب ایسه عادات کرامدندر اول کوکل که ماسوادن خالیدر ذوق حضور مولانک حالیدر فقدان بصر فقدان بصیرتدن اسهلدر زیرا که بصر رؤیت فرعه و بصیرت شهود اصله محلدر او کوکل که حق بولور خلقک جمله سندن اول مستغنی اولور تکیم جسمک حواس ظاهره سی واردرکه انلرله عالم شهادتی ادراک ایدر کذلک قلبک دخی حواس باطنه سی واردرکه انلر ایله عالم غیبی ادراک ایدر زیرا که قلبک کوزی واردرکه انکله امور غیبیه یی مشاهده ایدر و سمعی واردرکه انکله کلمات اهل غیبی استماع ایدر و قوت شامه سی واردرکه انکله روایح غیبیه یی استشمام ایدر و قوت ذائقه سی واردرکه انکله حلاوت ایمانی وطعم عرفانی ولذت ومحبت حنانی ذوق ایدر و تکیم حس لمس بدن جمیع اعضاسنده در کذلک جوهر عقل مرتبهٔ قلبک لمسی مثابه سنده در قلب انک واسطه سیله معقولاتک جمله سندن مستفید اولور و بو حواس باطنهٔ قلبیه نک عالم ارواحه فتح اولمسی حواس ظاهرهٔ بدنیه نک عالم اجسامدن سد اولمسنه موقوفدر وقتا که حواس ظاهرهٔ بدنیه نوم ایله یا عزلتله کندی مدرکاتندن مسدود اولوب معطل قالورر اول حالده حواس باطنهٔ قلبیه نک یوللری اچیلور پس بو تقدیرجه تبدیل معنوی حصوله کلوب اول کسه نک قلبندن ینابیع حکمت لسانی اوزره جاری اولور اکرچه کوکل سرچشمهٔ عالم ملکوت اولمشدر لکن طریق ینبوعنک درونتده مسدود اولدیغندن انهار حواس ظاهره انواع کدورات وافره ایله طشره دن کلوب اکا طولمشدر و انده مجتمع ومتعفن اولوب قالمشدر پس اکر خلوتله طرق انهار ظاهره سد قیلنوب تنی خواطرله دلدن اول دماء مجتمع اخراج اولنسه (من اخلص لله اربعین صباحا تفجرت ینابیع الحکمة من قلبه علی لسانه) فحواسنجه طریق ینبوع اندن اچیلوب بحر احدیتدن قلبه ینابیع حکمت طولوب اول کوکل منبع انوار ومخزن اسرار اولوب واول کوکل صاحبی لسان حال الله بو بیتی اوقور (بیت) انکه اندر جهان نمی کنجد * در دل تنک من وطن دارد * چونکه کوکل بیت خدادر کوکلنه کلمین خدادن جدادر (بیت) برو در خودبین دیدار دلدار * که جانت جای حق دلدار دلدار * چونکه کوکل درکاه مولادر اکا توجه الزم واولادر (نظم) سرای لی مع اللهی کوکلدر * تجلی خانهٔ اللهی کوکلدر * نه استرسن یوری وار اندن استه * خدانک اولو درکاهی کوکلدر (بیت) کعبهٔ مردان نه از آب وکلست * طالب دل شو که بیت الله دلست (بیت) ای کوکل هر نه دیلرسن سنسن اول * سن سکا کل سنده استه سنده بول (بیت) هرچه بخواهی رو خواه در تو * هر نه دیلرسن وار ایسه سنده (بیت) خضروش آب حیاتی ظلمت تنده ارا * وار انی وار ایلین مولایی سن سنده ارا * قلب غافل سجن ظلمادن اوحش واضیقدر وقلب عارف عرش وکرسیدن اوسع اولدیغی

محققدر زیرا که عرش وکرسی ومافیها عالم جسمانیدر وقلب ایسه روح انسانیدر که اول امر ربانیدر پس
دل وجان محل عرفان وعرش رحماندر وقلبی ماسوادن پاك ایدن عارف وکامل انساندر وسلطان جهاندر

(نظم) جنت اعلادن اعلادر خم ایوان دل — انده لطفیله تجلی ایلر اول سلطان دل
کندی نورندن منوردر بهشت آباد جان — حسن وجهندن مزیندر نکارستان دل
چونکه دل تختنده سلطان حقیقت حکم ایدر — جمله جانلر حب وطاعتله طوتر فرمان دل
جسمدر بر پردهٔ بر نقش جان درکاهنه — جان ندر بر پرده دار درکه جانان دل
اولی بیل اخری بیل ظاهری بیل باطنی — اندن اکلرسن ندن یابادی چارارکان دل
دلده عشق ایلر جوهر دم بشقه رنکیله ظهور — لاجرم هردمده بشقه رنك اولور الوان دل
جمله عالمدر محیط دلده بر موج روان — موجدن کچ اول غریق بحر بی‌پایان دل
چون بساط دلده بسط اولمش سماط عشق حق — اهل دل عالمده اولمش دمبدم مهمان دل
وارایکن عالمده حق بویله بر عالی مقام — قبلهٔ جان اولمالیدر حسن وهم احسان دل

(نوع سادس) جوهر قلب انسان اولان عقل معادلك حد وحقیقتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه حضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیورمشدر که حق تعالی عبادنی تزیین ایلدیکی زینتلرك احسنی عقلدر وداود علیه السلام بیورمشدر که عقل اودر که انسانه هر نسنه‌یی نسیان ایتدیروب معرفت حقه نائل ایدر وهوا اودر که انسانه کندی نفسنی اونتدیروب فانیلره مائل ایدر واهل الله دیمشلردر که حد عقل فانیدر انفصالدر وباقی‌یه اتصالدر حد عقل قضایه رضادر ومعرفت نفس ایله معرفت خدادر عقل زیندر ونفس شیندر عقل شفادر وهوا شقادر عقل بر صدیق صادقدر وهر شیدن عبرت الور فایقدر عقلك شانی تسلیم واطاعتدر عاقل اولان اهل سعادتدر کیمك که عقلی کامل اولور انك کلامی نقصان بولور عاقل اودر که جاهلك مرغوبنه تنزل ایتمزوشر یعنی مخالف وعادته مغایر کتمز حق تعالی بر عبدینه محبت ایلسه اکا قلب سلیم وخلق کریم وعقل قویم احسان ایدر عقلك غایتی جهلنی اعترافدر عاقلك لسانی قلبنه مضافدر نیجه ذلیلی عقلی جلیل ایدر ونیجه قبیحی خلقی جمیل ایدر عقلك نصفی تغافلدر ونصفی تحملدر تجاهل کبی عقل اولمز وتغافل کبی حلم اولمزبی ادبك عقلی یوقدر وبی خردلکدن یوقدر عقل قابل خطاب یزداندر وسرمایهٔ دولت دوجهاندر عقل بر نور فطریدر که اقتباس انوار حکمتله ضیاسی مزید اولور عقل اودر که نفسی شهوتلردن قطع وقلبی شبهه‌لی نسنه‌لردن نزع وروحی خلقه نظردن منع ایدوب جملهٔ بی حضور داغده جمع ایدر عقل اودر که عواقب اموری سکارات ودفتر کائناتی قرائت ایدر عقل بر نور کاملدر که قلبك کلیدنه شامل در وادراك محسوسات ومعقولات انکله حاصلدر عقل روح انسانیدر وراکب روح حیوانیدر وروح حیوانی که نفس شهوانیه‌در اول راکب ابدان انسانیه‌در عقول وقلوب ملکوتیه وسماویه‌در ونفوس وابدان ملکیه وارضیه‌در پس انلر نورانیه وعلویه‌در وبونلر ظلمانیه وسفلیه‌در عقل اطراف اکوانی جولانیله داثردر لکن حضورمکونده عاجز ومتحیردر عقل عبد حضرت خلاقدر وسبب حسن اخلاقدر عقلك نام وشانی بغایت چوقدر اولکی نامی بودرکه دنیا ایله برشغلی یوقدر عقلك ظاهری صمت لساندر وباطنی کتمان رازنهاندر عقل اودر که اشیانی حق ایله بولور وهر شیده حقه راجع اولور عقل بر آلتدر که معرفت عبودیت ایچون دلده حاصلدر صانعه کیم معرفت ربوبیت ایچون قلبه واصلدر عقل بروزیر ناصحدر وهوا بر وکیل فاضحدر عقل بو رکده بر نور وبصارتدر وا کا مخالفت خسارت وحقارتدر کیمکه صحبته مائلدر وصدق ایله قائلدر وحق ایله عالمدر وخیری خلقه واصلدر اول کسنه عاقلدر که عاقلدر عاقل اودر که حق ماسوادن ترجیح واختیار وهوای نفسی قویوب حضور انسه کیدر عاقل صدیق خدادر صدیقدن مخالفت جدادر علامت عقل حسن اخلاقدر وتوحید حضرت خلاقدر عقل لب الباب ومحبوب رب الاربابدر عقل معادلك شانی وداد ورشاددر ولطف وداد وسداددر هر نه کیم موجود عالم نیك وبددر باجمله خوشه‌چین خرمن خرددر چونکه عقل بارکاه ازلدن کلشدر امور علم وعمل انکله نظام بولمشدر بکمش وکلجك اموروا حوالی عقلدر کوسترن آیینه مثالی حق بولنده دلیل عقل بسدر هر مکانده خلیل عقل بسدر مشرق

شمس عقل نورازلدر ومغربی هم حق عزوجلدر وعقل بر قدرتلی پادشاهدر زیرا که عالمده ظل اللهدر عقل چون سایهٔ نور خدادر سایه صاحبندن قنده جدادر انجق اول صاحبینه تابعدر اختیار جزوئیسی نه مانعدر عقل باطن روح انسانیدر واول بر جوهر لطیف ربانیدر عقل کوکده بر نور بارقدر وانده حق ایله باطلی فارقدر عقل حس وقیاسدن اعلادر زیرا که او سر مکتوم مولادر عقل وزیر یزداندر ومدبر امور دوجهاندر عاقلك بر غمی اولمز زیرا که قضاده بر قصور بولمز عقل نهاد عالمده رحمت حقدر عقل درون آدمده حجت حقدر عقلدر عالم اولان جمله اسمایی عقلدر عارف اولان بر مسمایی عقلدر کتخدای شهربدن عقلدر خیر وشری فرق ایدن عقل سلطان وغیریلر حشمدر زیرا که عقل جملهدن اعلادر عقل حیات قلب انساندر غیب یابندهٔ ترجماندر نفس ناطقه ایله بو عقل شریف پدر ومادر جهان لطایفدر کیمکه بو ایکی جفت شریفدن تلك وطاق اولور اول بو ایکی اصلنه عاصی وعاق اولور تنکیم آفتاب آبی خاکدن بالایه جاذبدر کذلك عقل انسانی انانیتدن مولایه جاذبدر هوا کفر وعقل دیندر هوا اعمی وعقل عاقبت بیندر وعقلك یدو لسانی کوتهدر مراد وآرزو سرمایهٔ ابلهدر طبایع اربعه مرید وعقل بیردر وحواس عشره سپاه وعقل امیردر بونلردن اکا مخالفت ایدن خور وحقیردر وقتا که بدن خواب ایله راحت ایدر عقل بیدار اولزمان کندی عالمنده سیاحت ایدر عقل بر دیدهٔ دوربیندر وانك نوری اصول دیندر کیمکه غضب وشهوتله مغلوب ومقهوردر انك عقلی مثال چشم بی نوردر عقل عزیز دوجهاندر واول اهل برواحساندر کیمکه وجهی جمیل وعقلی قلیلدر انك حق سوء خلقتنه دلیلدر اول کوزل که بی عقل وآیینه‌در انك رویی کدوی رنکیندر عقلسز کوزلك کوکلی برکینه‌در واول کانه سیردن لوزینه‌در عقل اویله صورتلره باقمز عقل کندی صاحبنی آتشلره یاقمز پس عقله بو صورت قالبدن سرای قلبه دخول ایدن جهان فانیدن کچوب جهان جانی بولور وکوکده عقل سیران ایدوب حسننه حیران اولور ودولت معرفته ایروب بادهٔ محبت کوروب مست مدام اولور وحضور باریده مراد الور (نظم)

عقل کیم کاری خلقه حیله‌سیدر
دیه عقل استراق ابلیسدر
جمله بو فطنت وذکا وحیل
اسدالله اولدی جمله‌یه میر
عقل اشعار دینده عار ایلر
عقل برکسه‌یه ستم قیلمز
عقل دین ومعاده میل ایلر

صانعه عقل اول کوکل عقله سیدر
ذهن قلاب وکاهن وساحر
هب عطای عطارد اولدی زحل
عقل هیچ مال وجاهه میل ایتمز
کذب وصنعتدن اول فرار ایلر
خلق بدن چو عقل عاریدر
بو امور معاشی اول نیلر
حق عرفانده هم مدققدر

عقل کیم بر نفاق وتلبیسدر
رأی دز دومشعبد وشاعر
عقل ودین اختیار ایدندیبر
عیب وعارلك طریقنه کتمز
کسه‌یی عقل مدح وذم قیلمز
فعل بد پس انك نه کاریدر
عقل برخواجهٔ محققدر

(نوع سابع) منشأ عقل انسان ومبدأ روح روان اولان عقل کلك عظمت شانن وانا فانا جملهیه اولان لطف واحسانن وحق تعالینك اکا اولان محبت واکرامن وانك اجزای عالمه اولان فیوضات مدامن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم بیورمشدر که حق تعالی جمله عالمدن مقدم ابتدا عقلی خلق ایلدکده اکا جلوس ایله امر ایتمشدر عقل هماندم جالس اولمشدر بعده اکا قیام ایله فرمان ایتمشدر عقل فی الحال قیام ایتمشدر بعده اکا اقبال ایله اشارت ایتمشدر عقل اودمده اقبال ایتمشدر بعده اکا ادبار ایله تکلیف ایتمشدر عقل اول انده ادبار ایتمشدر بعده اکا تکلم ایله اشارت ایتمشدر عقل اول ساعتده تکلم ایتمشدر بعده اکا استماع ایله امر ایتمشدر عقل اطاعتله استماع ایتمشدر بعده اکا نظر ایله فرمان ایتمشدر عقل اکا نظر ایتمشدر بعده اکا ادراك ایله اشارت ایتمشدر عقل اول دمده سرعتله جمله‌یی ادراك ایتمشدر بعده اکا انصراف ایله امر ایتمشدر عقل اول ساعتده منصرف اولمشدر بعده حق تعالی عقله خطاب ایتمشدر که عز وجلالم وعظمتم وکبریا وسلطنتم ومخلوقاتمه اولان قدرتم حقیچون بکا سندن مکرم ومحبوب ومحترم بر کسنه خلق ایتممشم وهرکز خلق ایتمم انجق سنکله معروف اولورم وسنکله معبود اولورم وسنکله عبادمی تزیین ایدرم وسنکله انلره تحسین ایدرم وسنکله دوستلریمی احیا ایدرم وسنکله منع واعطا ایدرم وسنکله محبت وعنایت

ایدرم وسنکله تربیت وهدایت ایدرم وسنکله خطاب وعتاب ایدرم وسنکچون عالمرتلق ایدرم بیورمشدر پس
بو عقل کل جملەدن اقدم وافضلدر وحق تعالی قتنده احب واقربدر ومنبع جمیع جهاندر ومبدأ روح انساندر
وحیات قلب اهل عرفاندر وانکله انسان قابل معرفت یزداندر وانکچون کائنات جهان خادم انساندر
ونوع انسان انکله مشرف اولان اهل عرفانك طفیلی اولدیغی بو معنایه برهاندر تکیم خطاب (لولاك لولاك
لماخلقت الافلاك) اوروح پاکی تعظیم شاندر زیرا که بو عقل کل که روح اضافیدر ونور محمدی وعشق الهیدر
اکر اول بی خدمت افلاك ونجوم وعناصر وطبایع ونبات وحیوان باطن انسانده ظاهر وعیان وقلبنده
عارف ومعروف جهان اولمسی ممکن وآسان اولمسه ایدی بو افلاك وعناصر وکائناتك بریسی وجوده
کلمزدی پس علت غائیهٔ دوجهان ونتیجهٔ زمین وآسمان وخلاصهٔ دور زمان ومجموعهٔ جمیع اکوان بو حضرت
انساندرکه روح اضافیله قلبی زنده اولدقده ولی رحماندر وجان جهاندر زیرا که بو روح اضافی برجوهر
اعظمدرکه محیط اجزای عالمدر وبونك انوار باهرهسی حیات عقول ونفوس اهل جهاندر واطوار ظاهرهسی
نظام اجسام اعیاندر وبو عقل کادرکه مدبر امور انفس وآفاق ومقسم جمیع امطار وارزاق با تقدیر حکیم
خلاق انجق بودر وجمیع اجزای عالم اکر فلك اکر ملك بو روح اعظمك آلات واعضاسی امثالی خادمیدر
حالبوکیم قلبی صافی اولان انسانك باطننده بو روح اضافی ظاهر اولوب انی جام محبتله مست هائم وحی دائم
وطیب وطاهر ایدر چونکه بو عقل اقدم اولان روح اعظمدن اجزای عالمك وبنی آدمك هر بری کندی
استعدادی قدر بهرهمند اولمشدر پس روح حیوانیسندن میت اولان انسان بو روح ربانیله حی وباقی اولمق
استعدادین بولمشدر وانکله ابدا قالمشدر وجمیع اشیانی کماهی کوروب حقیقت احواله ایروب مبدأ ومعادن
بیلمشدر ودائرهٔ وجودی تکمیل ایدوب انسان کامل اولمشدر زیرا که روح انسان ابتدا بو روحدن تنزل ایدوب
مراتب وجوده کلمشدرکه افلاك وعناصردن نزول وموالید ثلاثهدن عروج ایله صورت انسانه کلوب ینه
بو روحی کندی قلبنده بولوب تکرارا کا واصل اولمشدر تکیم حق تعالی کلام قدیمنده (مثل نوره) بیوروب
روح اضافیدن کنایه قیلمشدر واهل تفسیرلك تعبیراتیله انسانك وجودنده اولان روح طبیعی مشکاته وروح
نباتی فتیلهیه وروح حیوانی روغنه وروح انسانی زجاجهیه وروح اضافی مصباحه مثال اولمشدر پس تعدیل
طعام وتقلیل منام وتطییب کلام وذکر مدام ایله مکان فانوسی خالی ومرتفع ودهن وفتیلهسی قرار ومعتدل
وشیشهٔ قندیلی صافی ومنصقل بولنان کوکلده اول مصباح ملکوتی ملتهب ومشتعل اولوب نوریله کوکل
طولوب کندوبی یاقوب مولاسنی بولمشدر وبو روح اعظم بر روح انوردرکه برحال اوزره دائمدر وجمیع اشیا انکله
قائمدر اکر جهانه هزاران هزار انسان کلوب جملهسی عارف وکامل اولوب روح اضافیله زنده اولمق استعدادینی
بولسه بو روح اعظم انلرك جملهسنه حیات جان احسان ایدر واکر هزاران هزار انسان کامل جهاندن کتسه
بو روح اضافی کندی حالی اوزره باقیدرکه اکا ذره قدر ازدیاد ونقصان کلمز مثلا بو زیبك خانه بنا ایدوب کونشدن
یکاهر پنجرهدن بر روزنه آچسهلر ضیاء شمس او خانهلرك پنجرهلری مقدارنجه جملهسنی روشن ایدر وشمس اول
خانهلردن ذرهجه ازدیاد بولمازوا کر بوزیبك خانه ویران اولسه انلردن شمسه ذره قدر نقصان کلمز کذلك شمس
باطن که مبدء فیاض هر دو جهاندر ومظهر نور جمال حضرت یزداندر انك نور وضیاسی همیشه تاباندرکه
بی زوال وبی نقصاندر وبو شمس انوارك ضیاسی مظاهری افلاك ونجوم وطبایع وارکاندرکه نتیجهلری موالید
واحوال جهاندر وبو روح ایله زنده اولان انسان کامل (المؤمنون لا یموتون) زمرهسنه داخلدر زیرا که
حیات ابدیه سعادتنه نائلدر واهل بقا مرتبهسنه واصلدر (بیت) حق اهل بقایی یاد ایله خاطرلری یاد ایله شاد ایله
پس جمله عقول ونفوس وطبایع جهان وآباء وامهات وموالید واعیان وجمیع صور ومعانی وبیان وهر کثیف
پیدا ولطیف پنهان بلکه جمیع اسما واجناس وانواع واشخاص والوان واشکال واقوال وافعال واحوال
دل وجان واطوار وانوار واسرار دو جهان وازل وابد وازمان واکوان هپ روح اضافیله بولنمشدر وانکچون
خلق اولنمشدر وهر کمال ومعرفت وجمال ومحبت اندن استفاضه قیلنمشدر زیرا که اول عباد ایچون وسیلهٔ
مولا وتربیه وتکمیل ایچون خلیفهٔ خدا بولنمشدر (نظم)

ای عشق پاك جملهیه سن اولدك ابتدا ... عالم سنکله بولدی وجودای یم خدا

حب ازلسن اولدی سنکچون فلك ملك ... سر ابدسن اولدی سکا کل شیء فدا
سندن کلور جهانه فیوضات حق مدام ... انجق سکا عقول ونفوس ایلر اقتدا
سن عقل کل واصل جهان ایکن ای پدر ... کیدك لباس شاهی دخی که وکدا
جان جهانسن آن ایله سن جملهدن عیان ... اذ قد بدا جمالك فی کل ما بدا
سنسن جهانده جلوه ایدن جمله ذرهدن ... سندن کلور قلوبه ندا کوشه هم صدا
صلحکله نور عالم وجنککله نارسن ... لطفك بهشت وقهرك ایدر دوزخی ادا
ذوقکله طولسه جان وکوکل آب ونانی قور ... خمر کدر اهل ذوقه نهان دمبدم غدا
حق ره خدای هدی عشق پاکدر ... کل عشقه والسلام علی تابع الهدی

(فصل رابع) معرفت حقیقت دل وجان شرط راه یزدان اولدیغی وقلب انسانه مرتبه فضل وکمال بولدیغی
وقلب اطوار سبعهیه منقسم اولدیغی وکوکل عارف اولدقده تصرفله همت وقدرت بولدیغی وکامل اولدقده
مراد وهمتدن خالی وتصرفات وقدرتدن عاری قالدیغی وتسلیم ورضا ایله طلوب جملهدن فارغ اولدیغی
وکوکل الهام ونوم وموت ایله کندی عالمندن علم الوب بهرهمند اولدیغی وکوکل کندی عالمن نسیان
وتذکر قیلدیغی وکوکل کندی عالمنه ریاضتله روان اولدیغی وکوکل معرفت ومحبت مولا ایله عزت ولذت
بولدیغی وکوکل کندی عالمنه توجهی جملهدن اهم والزم اولدیغی وروح انسان نیجه منازلدن سیر وسفر
قیلدیغی وروح انسان بو جهانده نیجه نقصان وکمال بولدیغی ونه شکل مراتبه تنزل وترقی قیلدیغی اون درت
نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) قلب انسانك هر آنده بر شان ایله انواع انقلاباتی مقلب القلوبك تصرفاتیله
اولدیغی آیات کریمه واحادیث شریفه ایله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله وکه حق تعالی لطفیله عبادینه
کوکلری احوالن طیورمشدر تکیم هدایتیله کلام قدیمنده بیورمشدر (ربنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هدیتنا
وهب لنا من لدنك رحمة انك انت الوهاب (وما جعله الله الا بشری لکم ولتطمئن به قلوبکم (ولیبتلی الله
ما فی صدورکم ولیمحص ما فی قلوبکم والله علیم بذات الصدور) ونقلب افئدتهم وابصارهم (فمن یرد الله ان یهدیه
یشرح صدره للاسلام ومن یرد ان یضله یجعل صدره ضیقا حرجا) ویشف صدور قوم مؤمنین ویذهب غیظ
قلوبهم (ولیربط علی قلوبکم (ولیس علیکم جناح فیما اخطأتم به ولکن ما تعمدت قلوبکم (ثم قست قلوبکم
من بعد ذلك فهی کالحجارة او اشد قسوة (قل أرأیتم ان اخذ الله سمعکم وابصارکم وختم علی قلوبکم من اله غیر الله
یأتیکم به (ولکن قست قلوبهم (وارتابت قلوبهم فهم فی ریبهم یترددون (وقالوا قلوبنا غلف (ختم الله علی
قلوبهم وعلی سمعهم (فی قلوبهم مرض فزادهم الله مرضا (وجعلنا قلوبهم قاسیة) ونطبع علی قلوبهم فهم
لا یسمعون) وطبع علی قلوبهم فهم لا یفقهون (وجعلنا علی قلوبهم اکنة ان یفقهوه) واما الذین فی قلوبهم مرض
فزادتهم رجسا الی رجسهم (اولئك الذین لم یرد الله ان یطهر قلوبهم لهم فی الدنیا خزی ولهم فی الآخرة عذاب
عظیم) ثم انصرفوا صرف الله قلوبهم بانهم قوم لا یفقهون (اولئك الذین طبع الله علی قلوبهم وسمعهم وابصارهم
واولئك هم الغافلون (افلم یسیروا فی الارض فتکون لهم قلوب یعقلون بها او آذان یسمعون بها فانها لا تعمی
الابصار ولکن تعمی القلوب التی فی الصدور (افی قلوبهم مرض ام ارتابوا (اولیس الله باعلم بما فی صدور العالمین
افلا یتدبرون القرآن ام علی قلوب اقفالها (کذلك یطبع الله علی کل قلب متکبر جبار) فاتیهم الله من حیث
لم یحتسبوا وقذف فی قلوبهم الرعب (فلما زاغوا ازاغ الله قلوبهم) کلا بل ران علی قلوبهم ما کانوا یکسبون
کلا انهم عن ربهم یومئذ لمحجوبون (الذین آمنوا وتطمئن قلوبهم بذکر الله الا بذکر الله تطمئن القلوب) وربطنا
علی قلوبهم اذ قاموا فقالوا ربنا رب السموات والارض (قال رب اشرح لی صدری ویسر لی أمری) وبشر
المخبتین الذین اذا ذکر الله وجلت قلوبهم (ثم تلین جلودهم وقلوبهم الی ذکر الله) اولئك الذین هدیهم الله
واولئك هم اولوا الالباب (ان فی ذلك لذکری لاولی الالباب (هو الذی انزل السکینة فی قلوب المؤمنین لیزدادوا
ایمانا مع ایمانهم (لقد رضی الله عن المؤمنین اذ یبایعونك تحت الشجرة فعلم ما فی قلوبهم فانزل السکینة علیهم
واثابهم فتحا قریبا (والف بین قلوبهم) الم یأن للذین آمنوا ان تخشع قلوبهم لذکر الله وما نزل من الحق (ان فی

ذلك لذكرى لمن كان له قلب او القى السمع وهو شهيد) وجعلنا فى قلوب الذين اتبعوه رأفة ورحمة) اولئك كتب فى قلوبهم الايمان وايدهم بروح منه ومن يؤمن بالله يهد قلبه) ونفس وماسويها فالهمها فجورها وتقويها قد افلح من زكيها وقد خاب من دسيها) الم نشرح لك صدرك) وحضرت حبیب اکرم صلى الله تعالى علیه وسلم بیورمشدرکه تحقیقا بدن انسانده بر پاره لحم واردرکه قچان اول اصلاح اولسه جمیع بدن اصلاح اولور وقچان اول فاسد اولسه جمیع بدن فاسد اولور آگاه اولڭزکه اول قلب انساندر پس قلبڭ اصلاحی جمله‌دن اهم والزمدر زیرا کوکل بر نافذ الحکم سلطاندرکه جمیع اعضای بدن انڭ خدام ورعایاسیدر وقلبڭ اصلاحی اودرکه انی اوصاف ذمیمه‌دن تخلیه واوصاف حمیده ایله تحلیه ایده‌سن یعنی اول حضرتڭ اقوال وافعال واخلاقنه تبعیت ایله ارتجه کیده‌سن زیرا که اول حضرت مکارم اخلاقی تکمیل ایچون بعث اولنمشم بیورمشدر وانسان اخلاق حمیده وسیله ایکی جهان سعادتنه نائل اولدیغن طیورمشدر (نظم)

کوکل دیرایدی نیچون بیقرار ومضطربم   نه یوزدن اسمم اولور قلب ونیچه منقلبم
چکن عنانی هر سمته دمبدم کیمدر   کیمڭ یدنده‌یم آیا که بویله منجذبم
کهی مثال جبالم کهی چو دریایم   کهی چو جنت وکاهی چو نار ملتهبم
کهی چو خانهٔ اصنام وکه چو بیت حرام   کهی تمام اولورم رند وکاهی محتسبم
چون ایردی حقه بو هرنه صفتله بولسه انی   سجود ایدوب اکا طوعیله دیرکه مقتربم
ضیای مهرلڭ اکا انتسابی هرنیجه‌در   کوکل دیر انجلین بندهٔ حقه منتسبم
او مهره سایه وهمسایه دوشدم ای حق   بوکیم انی کوردم وارلغمله محتجبم

(نوع ثانی) قلب انسانڭ حقیقت معناسن ومراستواسن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه طالب عرفان ایچون حقیقت قلب انسانی وتعلق روح روانی کیفیتیله بیلمك کرکدر اما قلبڭ مقامی ومرکزی بو یورکدر بالاده بیان اولندیغی اوزره یورکڭ وسطنده بر نقطهٔ سودا واردرکه اول محل سویدادر وبو نقطهٔ سودا مطلع شمس باطندرکه اوروح جهاندر وعرش عالم انساندرکه اسمی جناندر ومرأت نقطهٔ کبرادرکه مبدا روح انساندر وبو نقطهٔ سودایه تعلق ایدن جان نفس ناطقه‌درکه اقلیم بدنده سلطاندر وخلیفهٔ عقل کادرکه اول نقطهٔ کبرای نهاندر وبو نقطهٔ سودانڭ عظمت شانی صورت ظاهره‌سنده دکلدر انجق مراستواسنده حاصلدر وبو سره اول کسه ایرمشدرکه بشریتدن کچوب ملائکه مقامنه وارمشدر وکوزلر کورمدیکن کورمشدر ومجلس حضور وانسی بولمشدر زیرا که نقطهٔ سودانڭ مراستواسی بر فرد ومجرد نقطه‌درکه اجسام واشکال والواندن ساده‌در وبو نقطهٔ مجرده اول عقل اول وروح اکمل اولان نقطهٔ کبرانڭ مقابلنده مرآت کامل ومظهر تامدر وعقل معاد اول نقطهٔ کبرانڭ آثاریدرکه بعض قلوبه کلمشدر تکیم حدیث شریفده (العقل نور فى القلب) وارد اولمشدر یعنی ضیاء شمس باطن مؤمنلرڭ قلوبنه طولمشدر تکیم نقطهٔ کبرای جهان على الدوام هر آن حروف مرکبات وموالید اظهارندن خالی قالمز کذلك نقطهٔ حقیقت انسانیه متصل لیل ونهار اظهار حروف خواطردن بر لحظه منقطع اولمز زیرا که روح حیوانی خوابه واردقده وحواس بدن معطل قالدقده رؤیا کورن او نقطه‌درکه نوم بیلمز ومعطل قالمز وکوندز افکاریله افعال ایجادندن فارغ اولمز پس حقیقت انسانیه اول مر سویدادر همیشه موجد اندیشه ورؤیادر واب لباب حواس وقوادر وبو حروف اصوات ایله ظهور ایدن کلمات اول نقطه‌نڭ حروفی اولان خواطرڭ قشور وظروفیدر واول نقطه مغز نغز معنادر وبو سویدایه تعلق ایدن بر نقطهٔ فرد اصفادرکه اول آیینهٔ قرص شمس معنادر وانڭ ضیاء معنویسی عقل معاد اولمشدرکه یورکدن دماغه انعکاسیله بر نور صالمشدر تکیم خورشید جهان فلکده ایکن انڭ شعاعی ارضه کلوب اندن هوایه منعکس اولوب جهانی روشن قیلوب اشیایه حیات وقوت ویرمشدر کذلك شمس باطن سماء عمادن حقیقت انسانیه‌ده تابان ایکن انڭ ضیاسی نقطهٔ سویدایه طولوب اندن دماغه منعکس اولوب حواس وقوای بدن انسانی منور قیلوب اعضایه حیات وقوت ویرمشدر وهر بری کندی کارینه مشغول اولوب لسان سویلیوب قولاق دکلیوب کوز کورمشدر وجمله‌یه اول نور معنوینڭ اشراق

وتأثیری

وتأثیری ایرمشدرکه بدنڭ هر وضعنده بر بشقه ادراك ایله وبشقه فعل ایله وبشقه اسم ایله کندی مصلحتن کورمشدر (بیت) کل کوکل شمسن کوزت بو کوکده کی مهتابی قوی ٭ در دریای قدمسن بو کچن سیلابی قوی والحاصل محل سویدا یورکده بر نقطهٔ سودادرکه اول حامل حقیقت جامعهٔ انسانیه‌درکانه بو نقطه بر کلمه‌درکه معناسی نقطهٔ حقیقت جامعه‌در وحقیقت جامعه ایسه بر مجملدرکه تفصیلی جمیع کائنات علویه وسفلیه‌در تکیم هر میوه‌نڭ نواتنده کندی شجره‌سی على وجه الاجمال موجود اولمشدر کذلك بو حقیقت جامعه‌ده جمیع کائنات اجمال اوزره موجود بولمشدر چونکه نسخهٔ نامهٔ الهی کوکلدر وحامل اسرار نامتناهی کوکلدر پس هر کیمکه کندی کوکلنه دخول قیلمشدر اول آب وکل زحمتندن قورتلمشدر وجان ودل صحبتن بولمشدر وجانب حقه تمییزسز نجذب اولمشدر ومحفل انس وحضوره کلمش وهر مراد ومقصودنی المشدر وسعادت سرمدیه بولمشدر بو مقامده قلبه نقطه وخواطرینه حروف اطلاق اولندیغی بو کورینن حروف ونقطه کبی دکلدر زیرا که بو صورتدر واول معنادر وبونڭ شانی فنادر وانڭ شانی بقادر وبو قابل قسمت وتجزیدر واول تجزیدن بریدر (نظم)

دلدر بولان انوار جلالی وجمالی   قدسدن ده هر انده نظردر متوالی
دلدر چو نظرکاه رفیع شه حاضر   ناظردر او سلطان وبودر منظر عالی
اول دلده بولنمز رخ دلداردن اوزکه   کیم نقش جهاندن اولور اول آیینه خالی
دل عالمنڭ شمسی دکل شرقی وغربی   بوقدر او جهان ایچره بو ایام ولیالی
دل مالکنی فتح ایلیه مز عقل موسوس   اول ملکه بو عشق اولدی همان حاکم ووالی
عالم که خط یار ایله در نسخهٔ حکمت   بو نسخه‌یی دل صاحبیدر قاری وتالی
ای حق جهان خلق نه بیلسون دل وجانی   کیم عالم دلدر بو جهاندن متعالی

(نوع ثالث) قلب انسانڭ عظمت ووسعتن ومقلبنه قربتی نسبتن بیلدیرر (أی عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه یورکده اولان نقطهٔ سودانڭ مراستواسی حقیقت انسانیه‌درکه انڭ روح روانی بیلدرر تکیم حق تعالى کلام قدیمنده کندی حبیبنه (قل الروح من أمر ربی) بیورمشدر بو روح انسانی بر امر ربانی اولدیغن طیورمشدر وامر ایسه بر حی مدرکدرکه غیره حیات وادراك اعطا ایدیجی بولنمشدر وبو امرڭ مقام ومرکزی اول نقطهٔ سویدادرکه ایکی یوزلی بر آیینه کبی مدور ومجلادر اعنی عالم غیبه وعالم شهادته متوجه خلق اولنمشدر پس اکر بو آیینه مصیقل اولسه انده انوار غیب ظاهر اولور واسرار معانی انده صورت بولورا کرچه هر بر انسانڭ درونده بو آیینه متصوردر لکن جهل وغفلت زنکیله وغضب وشهوت چنکیله وحب دینار زنکیله اول آیینه مکدردر وانڭ صیقل وجلاسی وصفا وانجلاسی علم حقیقتله واتباع شریعتله ونظر عبرتله وحلم وعفتله وزهد وطاعتله وذکر وفکرتله اولدیغی امر مقرردر پس بو بر مدور آیینه‌درکه مرأت وجود وقابل فیض معبود ومرکز امر معهوددر وصاحب امر ایسه امر ایله بیلدرکه بو عبارت امره محض عنایتدر وما تشاؤن الا ان یشاء الله کلام شریفی بو عنایتدن کنایتدر وهو معکم اینما کنتم هدایتی بو معیتدن عبارتدر وبو معیتڭ کیفیتی بر سر مکتومدرکه اول انجق اهل الله قتنده معلومدر واهل الله اول کاملدرکه نفسی تواضع ایله خالی وقلبی ماسوادن پاك بیت الله اولوب (ونحن اقرب الیه من حبل الورید) اشارتی قربتدن آکاه اولمشدر لا یسعنی ارضی ولا سمائی ووسعنی قلب عبدی حکمنجه کوکلی اول مرتبه وسعت بولمشدرکه عالم کبیرانڭ درونده بر خانه‌ده بر دانهٔ خشخاش اولدیغی کبی اولمشدر تکیم حدیث شریفنده قلب المؤمن اوسع من الارض والسماء والعرش والکرسی کلمشدر وحضرت حبیب اکرم صلى الله علیه وسلم قلب المؤمن بیت الله بیورمشدر وکوکل بیت خدا اولدیغن أمتنه طیورمشدر چونکه قلب عبد مؤمن بیت حضرت مولا اولمشدر پس اول خانه‌ده کیم غیر اولمیوب صاحبخانه تنها قالمشدر شبهه یوقدرکه انده قائل وسامع وناظر وحاضر انجق صاحب البیت اولمشدر زیرا که (اذا احببت عبدی کنت له سمعا وبصرا ولسانا ویدا ومؤیدا) روایتی بو معنایه اشارتدر ٭ ودخی من کان لله کان الله له ٭ ارانتی بو دولتله سعادتی بشارتدر واول کوکل کندی صاحبنڭ قهر

ولطف اصبعيني بيننده اولديغن كوروب مرادى اوزره دوندرديكى سرينه ايروب هرآنده برشان ايله انى عارف اولشدر * الرحمن على العرش استوى * استيلاسندن اوصاف بشريتى محو اولوب اوصاف ملائكه ايله طوناشدرور وحضور ايله حيات ابديه بولمشدر (بيت)

تخت دل معمور شد پاك از هوا * بروى الرحمن على العرش استوى * (نظم)

دلده در دادارك صانعه بردم دور اولور — كرچه دل غفلتله اندن دمبدم مهجور اولور
خواب غفلتدن اويانسه دل بولور دلداريني — جان اولور حاضر حضور ايلر كوكل مسرور اولور
جنت ارباب دل جانان جمالن سيرايدر — حور وغلمان اولمز اول جنتده نور نور اولور
استه سك ديدار دلدارى نظر قيل كوكلكه — حضرت موسى كبى جان عاشق ودل طور اولور
سن كتاب اللهسن اى جان سنده در جمله علوم — هرنه وار ايكى جهانده سنده هم مسطور اولور
ناصر ومنصور ايدى دردى انا الحق المبين — سويلين ناصر دراندن ترجمان منصور اولور
عارف اولدركيم كورور نفسن بيلور حق همان — اولكه نفسن بيلدى بونده هم انده كور اولور

(نوع رابع) قلب انسانك فضل وكمالن وشرف حالن بيلديرر (آى عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردركه هر فيض كه عالم لاهوتدن وجود اقدسدر تنزل ايدر عالم جبروته كه وجود مقدسدر واندن دخى تنزل ايدر عالم ملكوته كه عالم ارواحدر واندن هم تنزل ايدر عالم ناسوته كه عالم اجسامدر وبوكا عالم ملك وعالم ظاهر وعالم شهادت وعالم دنيا وعالم كون وفساد وعالم صورت هم ديرلر وبوندن دخى تنزل ايدر عالم باطن انسانه كه استعداد اصليدر * السعيد سعيد فى بطن امه * بومعناى مجملك تفصيليدر وبو طريق مرقوم رامز ولدركه بدن مربوبه كله جك يولدر پس فيض رب العالمين قنغى يولدن هرنه وصف ايله تنزل ايدوب مربوبه كلديسه ينه اول يولدن اول حال اوزره بيوى رب العالمين رجوع ايدوب جذبهٔ عنايت حق ايله مقامنه عروج ايدركه * الطرق الى الله بعدد انفاس الخلائق * بودرچونكه قلب انسان سوداى ماسوادن طاهر اولور انده عجائب ملكوت ظاهر اولوركه وصفندن عقل بشر عاجز وقاصر اولور اكرچه قلبك محلى بو لحم صنوبريدر لكن كندى محل ومكاندن وعيوب ونقصاندن بريدر اكرچه قلبك لباسى ناسوتيدر لكن كنديسى لاهوتيدر چونكه قلبك حياتى روح اضافيدر پس بو جواب شافى معرفت قلب ايچون كافيدر تتكيم حق تعالى حديث قدسى سنده قلب انسانك فضيلت وشأنني عباديه طويوروب بيورمشدركه * لى خزانة اعظم من العرش واوسع من الكرسى وازين من الملكوت واطيب من الجنة ارضها الايمان وسماؤها المعرفة وشمسها الشوق وقمرها المحبة ونجومها الخواطر وسحابها العقل ومطرها الرحمة وانهارها الخدمة واشجارها الطاعة واثمارها الاخلاق الحسنة وقصورها الهمة ولها اربعة اركان التوكل والتفويض والصبر والرضاء ولها اربعة ابواب العلم والحلم والذكر والانس الا وهى القلب من عبد عارف كامل) پس اعظم اكوان قلب اهل عرفاندركه فياض فيض يزداندر وبرزخ جامع هردوجهاندر وكلستان عالم جاندر ومرآت جمال جاناندر وخزانهٔ علم وعرفاندر ودرياى لطف واحساندر وبيت حضرت رحماندر امدى فضل وكمال قلب انسانى بيلوب عارف نفس اولوب معرفة الله استعدادين بولق ايچون بومقدار ايله اكتفا قيلمقدر زيرا كه بحر محيط جهان برداغه صغمديغى عياندر واحوال قلب انسانى تحرير وتقرير ايله بيان اولنمقدن غنيدر وقتا كه مداومت ذكر الله ايله كوكل مرآتى مصيقل وصافى اولور اول شمس باطنك عكسى كندينه بولوريس اول آينه كندوسنده برو ارلق كوروب انكله تفاخرا تمكله نيجه عارفه تقاضا ايتمشدر وانسان كامل انك عكسى اولديغن بيلوب اصلنه يتشدر لكن اختيار ايله اظهارى ممنوع اولديغندن اوسر پنهان ومكتوم قالمشدر انى بيلن ديززود يين بيازمحروم اولمشدر پس امدى سن آشناى رموز اهل عرفان اولوب فهم ايله لك كه طى مكان وسير آسمان ومعراج روحانى وجذب رحمانى وحشر ارواح واتصال اشباح وقلب انسان وجان وجاناني وفنا ولقا وبقا نه ايمش ايكى جهان دل وجان انساندن برنشان ايمش (نظم)

عالم دلده حقك جنت وباغى واردر — جان عشاقك اوكلشنده طوراغى واردر
اهل دل دلده بولور اول كل وكلزارى مدام — مست اولور خوش قوقيدن اولكه دماغى واردر
وار ايكن دلده بو دولت فلكه يوق منت — عارفك طشره ده يوق ميلى فراغى واردر

قلب

قلب اياغيله بران ايچره جهانى دور ايت — بشقه سياحدر اول بشقه اياغى واردر
عشق وجان جمله قلب ايچره جود اماد وعروس — بولسه لر وصلت اودم قنده طوراغى واردر
خانهٔ دل جو اولور خلوت اودم وصلتدر — بويله جانلركه غم عشقله داغى واردر
طشره دن خوف ورجا ايلمه حق زيرا — شاه عشقك حرم دلده اوتاغى واردر

(نوع خامس) قلب انسانك اطوار سبعه سى احوالن بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردركه قلب انسان ونفس ناطقه وروح انسانى وحقيقت انسانيه ولطيفهٔ ربانيه بلكه عقل معاد جمله سى برچاندركه روح رواندر وبو اسما ايله مسمى اولان قلب انسان اول عقل كل اولان روح اضافى برله اول زمان حيات جاودانى بولوركه حيوان وملك مرتبه لرن قطع ايدوب انسان كامل مرتبه سنه واصل اولور تتكيم حضرت عيسى عليه السلام بيورمشدركه بركسه ايكى كره طوغمدقجه ملكوت سمواته وزمرهٔ ملائكه يه داخل اوله مز پس بر ولادت بودركه رحم مادردن جهانه كلوب اول ضيق وظلمتدن خلاص بولوب قانلى صولردن پاك اولوب عالم صورتده برشخص معين وحواس وقوى ايله مزين ومبين اولمشسن وايكنجى ولادت اودركه صفات ذميمهٔ حيوانيه دن وكدورات مظلمهٔ نفسانيه دن چيقوب نظافت بولوب ملك خصلت اوله سن تاكيم كوكل عالمنه كلوب زمرهٔ ملائكه دن اولوب مجلس انسه يول بوله سن واول عالم معناده اهل دل اولوب اطوار قلبى كوره سن واطوار سبعهٔ دلده كليم الله كبى مناجاته ايره سن وقلبك هرطورنده بربشقه طوره كيره سن اما اولكى طورنده كه قلبدر عاقل اولوب حق باطلدن فرق وتميز قيلوب مؤمن اوله سن واما ايكنجى طورنده كه صدر القلبدر متفكر اولوب انشراح صدر بوله سن واما اوچنجى طورنده كه حبة القلبدر غم ونشاطى اونودوب واردات غيبيه ايله طائر اولوب اول هوا ايله منزل اله سن واما دردنجى طورنده كه مهجة القلبدر الهام جمالئ رحمانى والهام جلالئ نفسانى بولوب فراستله فرقنى بيله سن واما بشنجى طورنده كه شغفدر سنى جذبهٔ حقانيه الوب حب دنيادن بالكليه كيچوب واز كله سن واما التنجى طورنده كه فؤاددر واردات رحمانيه حاصل اولوب الهامات نفسانيه دن خلاص بولوب مظهر جمال اوله سن واما يدنجى طورنده كه سويدادر تحصيل صدق ايدوب صديق اوله سن وقلبكى مرآت جمال ونظركاه ذوالجلال بوله سن ونور وحضور وسرور ايله طوله سن وزمان ومكاندن خروج ايده سن ومقامك اولان سماى عمايه عروج ايده سن ومليك مقتدر عندنده انبيا ايله مقعد صدقه كيده سن وابد الاباد انده حضور وذوق ايده سن

كوكل تيز ايله وداع جهان كون وفساد — سماى روحه سفر قيل سفر مبارك باد
سفر مبارك اولور عشق ايدرسه استقبال — اوشبو مرله ملاحتله قيلسه حسن رشاد
رشاد اودركه اولور مرتفع موانع وصل — وصال اودركه اولور متحد مريد ومراد
بو باقى عشق طلب قيل جهان فانيده — بو آرزو ايله ور جاندى هرچه باداباد
عنان نفس نفيسى هوسلره ويرمه — محبت ايليه تاكيم سكاهب اهل وداد
اكر حقايق اشيايى كاشف اولدكسه — قودلك زمين حقيقتده چوق متين بنياد
عيان كتاب خددار درونك اى حق — زهى صحايف تابان زهى بياض وسواد

(نوع سادس) قلب انسان نائل عرفان اولدقده تصرفات ايله همت وقدرت بولديغن وكامل اولدقده مراد وهمتدن فارغ اولوب تصرفات وقدرتدن خالى قالديغن وتسليم ورضا ايله طولوب جملهدن آزاد اولديغن بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردركه قلب انسانك قدرت ملائكه جنسندن برقدرتى واردركه حيوانات سائرهده اول قدرت يوقدر تتكيم عالم اجسام اذن حق ايله ملكلره مسخردركه مراد الله اولدقده ملائكهٔ كرام ارسال رياح وانزال مطر واخراج حبوب وانبات نبات وشجر وارحام ايچنده اصلاح جنين وتربيت اشكال وصور ايدرلر كذلك قلب انسان ملائكه جوهرندن اولمغله عالم اجسام ايچنده مراد حقه مطابق نيجه امورى انواع تصرفاته قادردر اما قلبك عالم خاصنده اعنى كندى جسمى اعضاسنده انواع تصرفاتى

قتی ظاهردر مثلا حین كتابنده اصابع بدقلبك مرادی تعلقیله حركته كلورروا كل اوقاتنده فم ایچنده لسان النده ارادت قلب ایله بررطوبت حاصل اولوب غذایه مختلط اولورکه انکله مضغ وبلع وهضم آسان اولور وقصد جماع اولندقده كوكل مرادیله جماع اقتضاسندن عروق ایچنده ریح وشهوت پیدا اولوب آلت جماعه كلوب انی حركته كتورر تاكیم جماع ایشنی بتورروهركوكل كندی جسمی تصرفاتنده ماهردروجمیع اعضا قلبه مطیع ومسخر اولدیغی ظاهردر اما اول كوكل كه سجن طبیعتدن خلاص بولوب شبكهٔ عادتدن فارغ وآزاد اولمشدر واوصاف خبیثه بهائمدن خالی وپاك اولوب اخلاق طیبهٔ ملائكه ایله طولمشدر اول ملك مثلی جسم آخرده هم تصرفه قادر اولمشدر مثلا اول كوكل صاحبی شیر وپلنگه هیبتله نظر ایلسه هربری هره مثالی ضعیف ومنقاد اولورروا كر مریضه محبتله نظر ایلسه انك مرضی صحته منقلب اولورروا كر صحیحه خشم ایله نظر ایلسه اولدمده سقیم اولور وبو تأثیراتك صحتی نیجه برهان وتجربه ایله ثبوت بولمشدر لكن بعض نفوس خبیثه اوصاف سباع ایله متصف ایكن امور غریبه یه مخصوص اولوب قلبی قوت بولدیغندن اندن دخی اجسام سائره ده تصرفات مذكوره امثالی ظهورات عجیبه ظهوره كلور نتكیم سحرده اولان مضرت وعینده بولنان اصابت وكوزلرده اولان حالت وعاشقلرده اولان محبت وحاكملرده اولان مهابت جمله بو قبیلدندركه كوكل تصرفندن اولور مثلا كر برشخص خبیث النفس بركمسه یه ضرر مراد ایدوب اول نیتله هرنه اوقورسه قدرت قلبی اول كمسه یه آغرلق ویروب اول ثقلتله اكا یا فتوریت ویا انقطاع محبت ویا انقباض وكسل ویا انفعال ووجل ویا جنون ومرض ویا صرع وموت عارض اولورروا كر برشخص حسود بركوزل كمسه یه یا بر كوكجك نسنه یه نظر ایتدكده انك زوالن مراد ایلسه اول حسودك قلبی قوتی اكا تأثیر ایدوب یا فاسد اولور ویا هلاك بولور وتملك سائر تأثیراتی بو قیاسه كلور وجملهسی مراد حقه مطابق اولور پس هركیمك كه جسم آخرده تأثیری ظهور ایتمشدر اگر اول كمسه ملك خویلی اولوب خلق حقه دعوتله أمور ایسه اكا نبی دیرلر واكر خلق خالقه تفویض ایدوب حق ایله مشغول ومستور ایسه اكا ولی دیرلر واكر حیوان خویلی اولوب ضلالتده مغرور ایسه اكا ساحر یا حسود دیرلر وبوندن فهم اولنان بودركه معجزه وكرامت وسحر واصابت وجذب ومهابت جملهسی تأثیر حق ایله قلبك تصرفاتیدر وقلبك تصرفاتی اوچ نوع اوزرهدر اولكی نوع رؤیادركه جمیع ناسه كشف اولورا ما خلقه رؤیاده كشف اولان اسرار انبیا واولیایه حالت یقظهده هم كشف اولورروا ایكنجی نوعی علمدركه عموم خلقه تعلیم وتعلم ایله حاصل اولور اما انبیا واولیاء اذكیا حق طرفندن دخی الهام ایله بیلورلر نتكیم نیجه علوم وصنعتلری استاد وتعلیمسز اختراع وایجاد ایله بولورلر وبوكا علم لدنی والهام ربانی دیرلر واوچنجی نوعی قلبك تأثیریدركه كندی بدننده تصرفلر ایدر بودخی عموم اوزرهدر اما انبیا واولیا واقویا غیری بدنلرده هم متصرف اولورلر لكن عبودیتله كامله ایرنلر وذروهٔ حقیقه وارنلر وجمیع اموری ابدع واانسب كورنلر وكوكل عالمنه ایچری كیرنلر وحضور مولاده آداب ایله طورنلر مقام توكلده تسلیم وراضی اولورلر ودعا وهمته بربولیوب تدبیر وتصرفدن قالورلر زیرا كه جمیع اموری مراد حقه مطابق بولورلر پس اول كاملهكیم بو اوچ خاصه اعنی یقظه حالنده رؤیا وعلم لدنی واجسام سائرهده تصرف بولنمشدر اول خواص اولیادن عد اولنمشدرروا اول تصرفات انك دكلدركه متصرف حقیقینك بیانمشدر واندن خبرسز انك واسطهسیله تصرف قیلنمشدر زیرا كه انسان كاملك درونی عزیمت ونیتدن وكبر وانانیتدن وحول وقوتدن وتصرف وقدرتدن ومراد وهمتدن وطلب ودعادن بلكه ماسوادن فارغ وآزاد وحقه مطیع ومنقاد ورضا اسیله معتاد وحضور ایله شاد وخرم بولنمشدر نتكیم انسان كاملك احوالی بالاده بیان اولنمشدر پس لب لباب جهان بلكه بیت شریف رحمان قلب اهل عرفان بیلنمشدر (نظم)

وصف لسان سنكله در	وصف ایدهم كوكل سنی	نطق وبیان سنكله در	وصف ایدهم كوكل سنی
هرهنرك كمالیسن	هر كوزلك جمالیسن	حسن ایله آن سنكله در	وصف ایدهم كوكل سنی
شوق وطلب كه سندهدر	ذوق وطرب كه سندهدر	عشق ایله جان سنكله در	وصف ایدهم كوكل سنی
فكرك اولورسه برخدا	قالمیه سنده ماسوا	امن وامان سنكله در	وصف ایدهم كوكل سنی
اولسه كبرایله ریا	منسن او بیت كبریا	كنج نهان سنكله در	وصف ایدهم كوكل سنی
اولسه غلافتن جدا	آینهسن جهاننما	عین عیان سنكله در	وصف ایدهم كوكل سنی

بیادی كسه جوهرك	عالمه طولدی كوڭلك	ذوق جنان سنكله در	وصف ایدهم كوكل سنی
اصل جهانسن ای كوكل	وصله مكانسن ای كوكل	كون ومكان سنكله در	وصف ایدهم كوكل سنی
چكمكه حق بندهدر	جانی سنكله زندهدر	جمله جهان سنكله در	وصف ایدهم كوكل سنی

(نوع سابع) قلب انسانك كندی عالمندن خواب وموت ایله وتصفیهٔ قلب والهام ایله بهرهمند اولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل الله دیمشلردركه كوكلدن عالم برزخه روزنهلر فتح اولندیغنه ایكی دلیل روشن واردركه بری واقعهٔ منام وبری خاطر الهامدر اما واقعهٔ منام وقتا كه انسان خوابه كیدر وكوكل پنجرهلری آچلوب عالم ملكوت ایچنده لوح محفوظدن كله جك زمانده كندویه واقع اوله جق احوالی ادراك ایدر یاروشن سیر ایدركه همان بعینه واقع اولور ویا مثالله كورركه انجق تعبیر ایله بیلنور پس اكر حواس بدن پنجرهلری نوم ایله مسدود اولسه ویا كوكل مرآتی كدورات اوصاف ذمیمهدن صافی اولوب جلا بولسه لوح محفوظه مقابل كلوب انده مسطور اولان صور معنویه وامور غیبیه مرآت قلبه منعكس اولوب نیجه اشكال عجیبه واحوال غریبهیی سیر ایدوب كندوسنده بولورروا كر انسان اویقودن كلوب كوكلی محسوسات ایله مشغول اولوب كندی عالمنه توجه ایدهمیه ویا كدورات اوصاف حیوانیهدن صافی اولمیه كوكل كندی عالمنده محجوب اولوب بر نسنه سیر ایدهمز اولورکر چه حالت نومده حواس ظاهرهٔ بدن معطل قالورلكن قوت خیال اول حالتده معطل اولیوب كوكل آینهسنده منعكس اولان صورتلری محافظ اولورروا اول صورتلر خیالله ضبط اولندیغندن صراحتله عیان اولیوب انجق خیالات رؤیا كورینوراما حالت موتده حواس بدن بالكلیه منقطع اولدیغندن حجاب جسم آرهدن مرتفع اولوب كوكل عالم ملكوتی برق لمعان كبی سیر ایدهبیلورروا اسرار غیبیه كركی كبی مطلع اولورروا ما دلیل ثانی اولان خاطر الهام بودركه هیچ بر كمسه یوقدركه انك خواطر قلبیهسی وتصرفات فكریهسی اولمیه یعنی هركس كوروب ایشتمدیكی نسنهلری طریق الهام ایله ادراك ایده بیلور لكن كوكل عالم ملكوتدن ایكن اندن اعراض ایدوب بو عالم شهادتده حواس ظاهرهٔ بدن روزنهلرندن محسوسات ایله مشغول اولدیغندن یا خود اوصاف حیوانیه ایله كدورت بولدیغندن كندی عالمندن محجوب وسیر وطنندن ممنوع اولمشدر انكچون خواطر الهام اكا قندن كلدیكن كورمیوب حیرتده قالمشدر انجق بیان اولنان روزنهلردن فهم ایله ادراك ایده بیلمشدر

عارفك آینهٔ قلبی مصفا كورینور	وجه دلداری اول آینهده پیدا كورینور
كندویی كورسه اول آینهده كدرت بولنور	انی سیر ایلسه اول آینه اصفا كورینور
ظهر آینهده مخفیجه نكاه ایلر اكا	جان ویرر ذوق ایله چون اول رخ زیبا كورینور
عشق سوداسنه دوش دل قبوسن بكله كیجه	كیم تماشا كه دلبر بو سویدا كورینور
اسم جان برورنی شوق ایله تكرار ایده نك	دل وجاننده عیان نور مسما كورینور
نظر همت عشاقه كورنمز دو جهان	حسن معشوق ایله حیرتده او شیدا كورینور
طولسه دل ساغری ای حق می عشق ایله خوش	آنده حسن رخ ساقی نه هویدا كورینور

(نوع ثامن) قلب انسان كندی عالمن نسیان وتذكر قیلدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل الله دیمشلردركه قلب انسان اولان روحی عالم ارواحده ایكن كندی خالقن وصانعن بلاحجاب كورمش وبیلمشدی ونه خدمت ایچون خلق اولدیغن فهم قیلمشدی وقالوا بلی مجلسنده الست بربكم بادهسیله مست اولمشدی واندهجملهنك مشاهدهسی شبههسز عین الیقین مرتبهسی بولمشدی وجمیع ذریت آدم انده انبیا ایله برابر مراد المشدی بعده كوكل اول عالم وصلتدن بودار فرقته واول مجلس محبتدن بو منزل محنته واول روحانیتدن بو جسمانیته نزول ایتمكله سرابردهٔ حواسه دخول ایدوب بدن قیدیله مقید اولمشدر بعده شهوات جسمانیه اكا غالب اولوب اوصاف بهیمه ایله طولمشدر پس قلب انسان لباس غفلتله مستور اولدیغندن اول مجلس انسی فراموش ایدوب بو فانی منزلی باقی صانوب بو دار البواری جای قرار ایچون اختیار ایتمشدر مكركه اول كمسهلر كه انلره

عنایت ازلی وهدایت لم یزلی معین اولوب بصیرتلرندن غفلت حجابن اتمشدر پس اکرچه انلر بو عالم اجسامه
کلوب تعلق ایتمشلر ایسه ده بعضلرندن عالم ارواح اصلا مستور اولمشدر وبعضلرنده مستور اولمش ایسه ده
ادنی توجهله بنه کشف اولوب حجاب غفلتده قالمشدر وکیمکه بو کشفی بولمشدر اکر اول کسه اصلاح خلق
ایچون بر طریق مخصوص قیلمشدر اول پیغمبرو طریق شریعت وخارق عادتی معجزه اولمشدر واکر اهل کشف
اولوب دعوت خلق ایله مأمور اولیوب غیر بنك شریعتیله عمل قیلدیسه اول کسه ولی واندن صادر اولان
خارق عادت کرامت اولمشدر اکرچه کشف مذکور انبیایه مخصوص اولیوب نوع انسان فطرت اصلیه سنده
بو کشف ایله متصف اولمشدر لکن بو کثافت اجسام ایله محجوب اولدیغندن بو کشفك حقیقتی وایکی جهان
سعادتی اولان معرفة الله تقلیل طعام وتقلیل منام وتقلیل کلام وعزلت انام وذکر مدام وتوجه تام ایله حصول
بولمشدر زیرا که بو ارکان سته ایله بین الافراط والتفریط عمل ایدوب شریعت محمدیه جاده سنده کیدن ودنیایی
اونودب کوزکاندن ایچری مولایه توجه ایدن بو کشفی بولوب هر بلادن آزاد اولوب هر مرادینه آشدر (نظم)

بو کوکل بنده ایکن ارض وسمایه دوشدم
بیلمدم کندیمی اوهام سوایه دوشدم

خیلی اطرافه سکردوب آره دم دلداری
عین وصلتده ایکن غیری بلایه دوشدم

کرچه دوست اولدی بکا شمره نزدیك رلی
آه کیم غفلت وجهله له جدایه دوشدم

بیلمکمدن که کوکل بسته وجان خسته ایدی
بن بنی عشقه ویروب بحر صفایه دوشدم

نفسی دشمن بیلوب اللهی صدیقم بولدم
فکر نفسی اونودوب ذکر خدایه دوشدم

تا که دل خلوت اولوب دوست ایله تنها قالدم
هب دعا کندی همان مدح وثنایه دوشدم

اصل هر نغمه چو حقك نفس رحمتیدر
حقی بو نغمه دن اول ذوق نوایه دوشدم

(نوع تاسع) قلب انسان کندی عالمنه ریاضتله روان اولدیغن وعقل کادن استفاده قیلدیغن وعلم وحکمتله
طولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه اکر طالب معرفة الله اولان کسه برخالی
مکانده نیجه ایام اولوب حواس خمسهٔ ظاهره سن معطل قیلوب دل وجاندن اسم جلاله اخفا ایله مداوم اولورسه
ونفسی حقوقن ویروب حظوظندن منع ایله مجاهده ایده بیلورسه وقلبنی اخلاق ذمیمه دن تخلیه واخلاق
حمیده ایله تحلیه ایدوب اقوال وافعال واخلاق ایله حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلمك ازینجه بولنده
کیده بیلورسه وبر کون بر کیجه ده یوز درهم طعام ایله درت ساعت منام ایله قناعت ایدوب بو ریاضتی تمام ایده
بیلورسه انك قلبی عالم ملکوت ایله بر مرتبه مناسبت کسب ایدرکه عالم جسمانیدن بی خبر اولورکیدر وملکوت
جواهی سیران ودولت معرفته یتر (بیت) حکمت دنیا ومافیها بیان عارف دکل عارف اولدر بیله دنیا
ومافیهانده پس ملکوت عالم اکا کشف اولوب غیریلر حالت نومده رؤیا ایله کوردیکی اشکال واحوال وعجایبی
اول عارف حالت یقظه ده مشاهده ایدر بعده ملائکهٔ کرام وارواح انبیا واولیای عظام اکا ظاهر اولوب
انلردن بلکه روح محمدیدن استفاده ایدر واوله عظیم اشیا سیر ایدرکه وصف ایله بیان اولنمز وکورمدکجه حقیقتلری
بیلنمز تکیم حق تعالی کلام قدیمنده (وکذلك نری ابراهیم ملکوت السموات والارض ولیکون من الموقنین)
بیوردیغی وحضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم (کشفت لی الارض فرأیت مشارقها ومغاربها)
مشاهده سین طویوردیغی کشف مرقومدن عبارتدر وحق تعالی قرآن مبیننده (واذکر اسم ربك وتبتل
الیه تبتیلا رب المشرق والمغرب لا اله الا هو فاتخذه وکیلا واصبر علی ما یقولون واهجرهم هجرا جمیلا) بیوردیغی
ریاضت مذکوره یه اشارتدر تاکیم ذکر وفکر ایله مشغول اولوب مقام توکلی بولوب خلقدن عزلت نفع
وضررلرندن فارغ وآزاده اوله سن وقلبك کدورات اعدادن صافی وشهوات دنیادن پاك واشتغال حواسدن
خالی اولوب مشاهدهٔ جلال وجمالی بوله سن زیرا که قلب انسان اول حوضه بکزرکه اکا خارجدن بش نهر جریان
قیلمشدر واول انهار خمسه کاه صافی وکاه مکدر اقدیغیچون اول حوضك قعرنده طین کثیر اجتماعندن متعفن
اولوب قالمشدر تکیم حوض مرقومك قعرنده مجتمع اولان طین متعفنی چیقاروب انی تنقیه ایتمك مراد ایدن
کسه یه لازمدرکه اولا اول انهارجاریه نك یوللرین سد ایدوب طشره دن برالله اول طینی تحریك ایده تاکیم

اول حوضك قعرندن ینابیع تفجر وجریان ایدوب اول ماء متکدری اندن اخراج ایده واول حوض طاهر
وماء طیب اوله کذلك حواس خمسهٔ ظاهره دن دمبدم کلوب قلبه ممتلی ومستولی اولان انواع نقوش رقنون
واصناف افکار وظنون کونا کونك کیمی صالح وکیمی فاسد وکیمی مفسد اولدیغیچون درون دلده اوصاف
ذمیمه جمع اولوب تمکن ایدوب قالمشدر پس تصفیهٔ قلب وتزکیهٔ نفس مراد ایدن کسه یه لازمدرکه
ابتدا حواس خمسه یوللرین سد ایلیه تاکیم مسموعات ومبصرات ومشمومات ومذوقات وملموسات دن
بر نسنه قلبه دخول ایتمیه بعده نفی خواطرله اسم جلاله دون الجهر مداومت ایلیه تاکیم کوکلده بحر
احدیتدن ینابیع حکمت تفجر ایدوب هر خیال محالی وهر کلال وملالی وهر خاشاك کاسدی وهر ظن فاسدی
اندن اخراج ایده واول کوکل ماسوادن طاهر وعلم صدور ایله ماهر اوله *رباعی*

(نظم)

عاملی که حقیقت درسینه بود
در سینه بود هر انجه در وی نبود

صدخانه براز کتاب سودی نکند
کر سینه کتابت تری نبود

مرأت قلبه جور سفر در وبرن جلا
کر سیر کعبه در سفرك کرره غزا

تندن خدایه دلده سفر در جهاد نفس
قطع طریق کعبهٔ جان طی ماسوا

عارف که دلده سیر وسفر ایلر اول مدام
مرأت قلبیدر اکا جام جهان نما

قلبکده قیل سیاحت واهل سعادت اول
اهل سفر در اهل سفر قیل سن انزوا

درمانن استه سنده سن ای دردمند عشق
دلدن ایراغه کتمه که دلدر سکا شفا

ربك دیلرسن استه درونکده بول قریب
دلخانهٔ خدادر انی صانمه سن جدا

چون پیر عشق ایش سنی ارشاد ایدن مدام
حقی کوکلده بول انی سن غفلت ایتمه ها

(نوع عاشر) قلب انسان معرفت یزدان ایله عزت ولذت جان بولدیغن ومحبت حضرت رحمان ایله سعید
هر دو جهان اولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه قلب انسانك عزت ولذتی
معرفة الله در ودولت وسعادتی محبة الله در زیرا که هر نسنه نك ذوق وسروری ولذت وحضوری طبیعتی
مقتضاسی اوزره اولمسیدر وکندی جنسنه وصول بولمسیدر تکیم لذت سمع اصوات حسنه ایله نغمات
والحان طیبه استماعنده در ولذت بصر کوزل صورتلر ولطیف نسنه لر تماشاسنده در ولذت دماغ انواع روایح
طیبه استشمامیله معطر اولمسنده در ولذت ذوق شهوت اکل وشرب ومنام وجماعده در ولذت غضب شتم
وضرب ایله عدودن اخذ انتقامده در کذلك لذت عقل ادراك حقایق اشیا ودقایق معناده در وکوکل خوش
مشاهدهٔ جلال وجمال مولا ایچون اولدیغندن انك لذتی اول الذ اشیادن اولان القاده در پس انسانکه
کوکلدر انك لذتی وسعادتی انجق معرفة الله ومحبة الله ده در واما اول کوکل که آنده سودای معرفة الله
وآرزوی محبة الله اولمز انجق طالب محسوسات وراغب شهوات اولور اول کوکل شول مریضه بکزرکه انده
اشتهای غذایی نافع اولیوب انجق تراب امثالی غذا اولمیان نسنه لره کانه مائل اولور پس اول مریض اکر
عجله ایله معالجه ایدوب اشتهای غذای نافعی کسب ایتمدیسه اول مزاج فاسد ایله قالوب تناول مضرات ایله
بومافیوما مرضی طبعنه غالب اولور وموت ایله جسمی فنا بولوب دنیا سعادتی الندن کیدر کذلك اکر قلبی
مریض اولان کسه علم ربانی برله وذکر وفکر الله ایله قلبنه معالجه ایدوب انده سودای معرفة الله وآرزوی
محبة الله حصولنه سرعتله کسب ایتمدیسه اول افکار فاسده ایله قالوب مشغلهٔ دنیا ورغبت ماسوا ایله آنا
فآنا امراض اوصاف ذمیمه قلبه غالب اولوب معاذ الله غفلتله کوکل هلاك اولوب سعادت ابدیه الندن کیدر
زیرا که امواج بحر امثالی اولان محسوسات فانیه ایله وجوده کلان لذات فانیه بالجمله موت طبیعی برله منقطع
وزائل اولورلر الا که عزت معرفة الله ولذت محبة الله که قلبه متعلقدر اول باقی قالور وقتا که موانع حواس
ظاهره موت ایله مرتفع اولور وقلبك نور روضیاسی غالب اولوب شهود جمال آرزوسی ازدیاد بولور

کوزکل کیمك بی میخانه سن صوررسن سن
کیمك دودیدهٔ مستانه سن صوررسن سن

نه خانمانلری یاقش بو عشق عالمسوز
کیمك بو آتش ایله خانه سن صوررسن سن

هزار قیصر وخاقان وخسرو اولدی روان | کیمك رباط ایله افسانه سن صورورسن سن
هزار کان ایله دریا سنك فقیرلریکن | کیمك جواهر دردانه سن صورورسن سن
جهان مثال نبردر که شمعی سن ای جان | کیمك بو شمع ایله پروانه سن صورورسن سن
بو جمله عالمه جانسن قویه جانانسن | کیمك بو حسن ایله جانانه سن صورورسن سن
بو جلدی قصر جنانك چو سقف عرش مجید | کیمك بو قصر ایله کاشانه سن صورورسن سن
سکا چو حال اوله سبحانی اعظم شانی | کیمك بو حال ایله آیانه سن صورورسن سن
سنك که جرعهٔ جامك دکردر ای حق | کیمك بو جام ایله پیمانه سن صورورسن سن

(نوع حادی عشر) قلب انسانك کندی عالمنه توجهی جمله دن اهم والزم اولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه حق تعالی نوع انسانه عالم ارواحده جمال با کمالیله تجلی ایدوب کندی ذات وصفاتنی انلره استعدادلری حسبنجه بیلدرمشدر وارواح انك جام محبتندن وبادهٔ وصلتندن نیجه مدت مست ومدهوش اولمشلر ایدی ومقام شوق ایچره دائم ذوق ایله قالمشلر ایدی صکره حکمت ربانیه اقتضاسیله ارواح مجنده اول عالم علو یدن بو عالم سفلی یه دوشوب اول جهان وصلتدن بو مکان فرقته کلوب مجرد ایکن بو قید نفسانیه ایله مقید اولوب تعلقات جسمانیه اشتغالیله طولوب وطن اصلیلرندن بعید وغریب اولدقلرندن اول مجلس الفتی واول ذوق وصلتی فراموش ایتمشلردر واول عالمدن ممنوع اولدقلری ایچون بعض انساندن حضرت یزدان مستور اولوب اول وصلت ازلیه ومحبت لم یزلیه بالکلیه زائل اولمشدر پس هر قنده بر حسن وجمال وبر لطف وکمال شیرایلسه انك روحی بلا اختیار اکا مائل اولور لکن اول قدیم اولان آشنالقدن محجوب وآرزوی شهوات ایله مغلوب اولدیغندن اول میل ومحبتی بو لذات دنیادن ظن ایدوب اکا اقتضای نفس ایله ناظر اولور بیلمزوا کلمزیلسونکه خاطرینه کلمز امابعض انسانك روحی بدنه تعلق ایتدکده هدایت حق اکا رهنما اولمغله بنه کندی عالمندن محجوب اولمیوب اول مجلس انسی فراموش ایتمیوب ارواح ایله اولان احوالی خاطرنده قالمشدر ودنیاده هم تجلی صفات اندن مستور اولمیوب شوق مشاهدهٔ جمال اول کوکلده یومافیوما ازدیاد بولمشدر وزلال وصالك تشنه سی اولمشدر پس اکر هدایت حق سکادخی رهنما ایسه اول مجلس انسی فراموش ایتمیوب آرزو ایدرسن وبو روح نفیسی علایق دنیادن وعرایق ماسوادن خلاص ایدوب کوکلدن اکا کیدرسن تاکیم اول کمال ووداد ایله اصلی بوله اعنی کوکل کندی عالمنده فناسز بقا یه وجفاسز صفایه وشبهه سز عرفانه ودریغسز جماله ونهایتسز دولته نائل اولور واکر انسان کوکل عالمنه توجهیله اصلنه رجوعی آرزو ایتموب همان عالم بدنده غفلتیله مشاغل محسوسانه وهوای نفسیله شهواته مائل اولدیسه دنیاده اندن عاجز وناقص وفقیر وضعیف وذلیل وحقیر بر مخلوق دخی اولمز زیرا که بو عالمده اول آدم کاه اسیر درد وغم وکاه مبتلای مرض والم وکاه علیل جوع وشبع وکاه ذلیل شهوت وطمع اولوب بر کون راحت قالمزوا کابر ذوق وصفاباشه دلك میسر اولمزوا کر بر لذتی آرزو ایله اله کتوردیسه نیجه مدت انك محنتلرندن خلاص بولمز مثلا لذتا کل آرزوسنده اولان کمسه ابتدا اول مأ کولك کسب وتحصیلنده تدبیر وحرکت قیلوب اصلاح وطبخنده تعب ومشقت بولور وتناول ایلدکده هضمندن اکا ثقلت وفضلاتندن زحمت کلور بعده اندن تولد ایدن امراض ایله محنتده قالور وبو مخلین دنیانك هر لذتندن مقدم ومؤخر نیجه غرامت ونیجه ندامت حاصل اولور پس اکر انسان اول جوهر نفیسی بو لذات خسیسه ایله مبتلا قیلمدیسه وبر مراد اولمق ایچون بو زیرده رزالتله نامراد اولدیسه همان هر مرادی ترك ایدوب کندوبی دنیاده مسافر بیلدیسه وکوکلدن ایچری کندی وطن اصلیسنه توجه قیلدیسه واخلاق ذمیمه دن طهارت وصحت بولوب سجن طبیعتدن چقوب آزاد اولدیسه البته اول کمسه کوکل اقلیمنده تخت روح اوزره جلوس ایدوب کندی عالمنده سلطان اولور وماسوایی اونودوب غرق بحر شهود اولور مولاسین بولور (اللهم نجنا منا ولا تجعل الدنیا اکبر همنا) پس امدی زینهار سندن ایراغ اولمیه سن وعالم صورتده بیهوده یورلمیه سن وعالم بدندن دخی چقوب عالم قلبه کله سن وحظوظ نفسی قیوب حدرقن ویروب کوکلده ساکن اوله سن وماسوایی اونودوب حقه توجه قیله سن تاکیم

سن کندیکی بیلوب انی کوکلده بوله سن

•(نظم)•

کیمکه جانندن ایراغ اولدی ایشی آه اولمش | نفسنی عارف اولان عارف بالله اولمش
سقر فرقته دوشمش سفر ظاهر ایدن | سفر باطن ایدن واصل درکاه اولمش
کدر عقله دلداردن اولمش دل دور | صاف اولان عشق ایله اول مهر ایله چون ماه اولمش
دل ودلبرسن ایراغ اوله همان سن سندن | اولسون کمسه ده شغلك که کوکل شاه اولمش
قلبکه ایله نظر کندیکی طانی کیمسن | کندوبی دلده کورن اهل دل آکاه اولمش
نقد ایکن عشقله جان دلده اودید آرآلان | انتظار اودینه یانمش اوکه کمراه اولمش
حیرت عشق ایله کندین بیلن اهل ذوقن | لذت جانی مناجات سحرکاه اولمش
کر سلیمان ایسك انجمه اکر مور اولسه | کمقو ذره دن اول شمسه نهان راه اولمش
چکمدی کشمکش رد وقبول خلق | حقی کیم قبلهٔ جانی همان الله اولمش

(نوع ثانی عشر) روح انسان نیجه عالمدن سیر وسفر قیلدیغن وبدن عالمنه کلوب بونده کمال ومعرفت بولدیغن بیلدیرر (أی عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه روح انسانی بو عالم اجسامه کلزدن مقدم عالم ارواحده ایدی وعالم ارواحه کلزدن مقدم عالم عماده ایدی وعالم عما ایسه عالم معانیدن کنایتدرکه حق تعالینك علم ازلیسنده اولان صورتلردن عبارتدر زیرا که حق تعالینك علمنده موجود اولان جمیع اشیانك صورتلری واردرکه نوعا بزم تعقل وتصورمز کبیدر اکرچه علم الله ذاتنك غیری دکلدر لکن نقوش علمیه اعتبار ایله اکا عالم عما وعالم معانی دینلمشدر وعالم عمانك اصلی عالم لاهوتدرکه اهل الله اصطلاحنده وجود اقدسدن عبارتدر ومرتبهٔ احدیته اشارتدر پس عالم عماده صفات الله ایله روح انسانی بیننده مناسبت اولدیغی عظیم عزت ورفعت ودولت وسعادتدر وتذکر ایدن عارفه بیوك نعمت وهدایت وعنایتدر وکندی حالی اولان کامله بی نهایت ذوق وصفا ولذتدر وبو روح انسانی اول عالم معانیدن عالم ملکوته کلمشدرکه عالم ارواحدر واکا عالم غیب دخی دیرلر وانك اهلی ملائکه وکروبیون وعقول ونفوس وارواحدر واندن عالم ملکه کلمشدرکه عالم شهادتدر وبو کا عالم افلاك وانجم وعالم عناصر ومو الید دخی دیرلر وعالم ملکوت ایله عالم ملك اراسنده ایکی عالم دخی واردرکه بری عالم مثالدر وبری عالم خیال مقیددر اما عالم مثال خیال مطلقدرکه اکا عالم برزخ دخی دیرلر وبو بر عالمدرکه اهل کشف جمله ارواحی انده کورلر ودخی واقعه ورؤیای صالحه که عینی واقع وظاهر اولور جمله سین بو عالم مثالده کوررلر واما عالم خیال مقیدکه انسانك قوت متخیله سنه دیرلر بو بر عالمدرکه بونك اصلی عالم مثالدر واما عالم ملك اول ایکی قسمدر اما اولکی قسمی عالم ملکوته متعلقدرکه اول عرش وکرسی وسموات سبعه در واکا عالم علوی دیرلر واما ایکنجی قسمی عالم ملکه متعلقدرکه اول عناصر اربعه در وانلردن تولد ایدن کائنات جو سماوی ومو الید ثلاثه در وبو کا عالم سفلی وعالم کون وفساد هم دیرلر پس ارواح انسانیه بالجمله علویه ونورانیه اولوب آشنای حضرت یزدان ایکن ومقامات معلومه سی علی مراتبهم عرش وکرسی وهفت آسمان ایکن اول عالم علو یدن بو عالم سفلی یه تنزل ایتمشلردر تاکیم تحصیل کمال ایدوب مقامات اصلیه لرینه رجوع ایده لر یاخود کندی مقاملرندن اعلا مقاماته کیده لر اما کسب کمال بی آلت حاصل اولمدیغندن حق تعالی عنایت ایدوب عالم علو یدن اولان ارواحه عالم سفلیدن اولان ابدانی آلت احسان ایدوب وجود انسانی روح وجسم ایله مرتب وایکی عالمدن مرکب احسن واکمل قیلمشدرتاکیم ارواح علویه بو عالم سفلیده ابدان اشترلرینه سوار اولوب کسب کماله قطع مراتب ایده لر ومقامات اصلیه لرندن عروج ایله اعلا به کیده لر چونکه مبدأ ارواح اول عالم علو یدر پس بو عالم سفلیده کسب کمال ایدنلر یعنی انبیا علیهم السلام بولنه کیدنلك معادی ینه عالم علو یدر وکسب کمال ایتمیوب هوای اسفله مائل اولنلر یعنی (تخلقوا باخلاق الله) امرینه امتثالله تهذیب اخلاق ایتمیوب اوصاف حیوانات ایله ناقص قالنلر ونفسنی تربیه وتزکیه دن وقلبنی تخلیه وتحلیه دن عاجز اولنلر عالم علوی یه عروج ایده مزلر ومقامات معلومه لرینه رجوع ایدوب کیده مزلر معاذ الله انلر بو عالم سفلیده قالورلر وحیوانات امثالی خائب وخاسر اولورلر والحاصل اصل کوکلدرکه اکا داخل اولان اصلنه

واصلدروماسوادن پاك اولان كوكل صاحبی انسان كاملدر

(نظم)

تجرید وتجردده كاشانهٔ دلدر — هرخانه كه ویرانه در اول خانهٔ دلدر
جان سمعن آچوب دكله سماعی كه همیشه — آفاق طولی نغمهٔ مستانهٔ دلدر
مجنوندر ایچن لیلی یوزندن می عشقی — افلاكی وحدته پیمانهٔ دلدر
اول شعله كه پروانه سیدر جملهٔ ذرات — دورایلر اوشوقیله كه پروانهٔ دلدر
هرجانه جهان ایچره نهان باده و پرده عشق — اول خمرایله عالم طولی میخانهٔ دلدر
اصل دوجهان دلدراودر رونق اشیا — معمورهٔ عالم همه ویرانهٔ دلدر
ای حق كوكل صاحبیدر محرم دلدار — محروم لقادر اوكه بیگانهٔ دلدر

(نوع ثالث عشر) روح انسانك عالم ابدانده نیچه نقصان بولدیغن ونه ایله كسب كمال قیلدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل الله دیمشلردركه چونكه جمیع ارواح اول عالم علویدن بو عالم سفلی یه كلوب ابدان انسانی بولمشدر پس نوع انسانك جملهسی اوچ صنف اولمشدر اما اولكی صنفی بو عالمه نه ایچون كلدیكن ومطلوب اندن كسب كمال اولدیغن اصلا بیلیوب اصنام ثلاثهٔ عوامه طاپمشدر یعنی اكل ونوم وجماعی كندویه ایش یاپمشدر پس بو صنف اول عالم علویده اولان مقامات اصلیهسنه عروج ورجوع ایدهمزكه مغبوندن مغبوندرزیرا كه اوصاف ملائكهیی قومش صفات بهایمله متحوندر واما نوع انسانك ایكنجی صنفی بو عالم سفلی یه تنزلدن مقصود انجق كسب كمال اولدیغن بیلمشدر لكن اصنام اربعهٔ خواصه مائل اولمشدر یعنی حب نفس وحب ولد وحب مال وحب جاه ایله طولمشدر و بو صنف اول مقامات اصلیهسنه رجوع ایدر لكن بو مغبوندر واصنام اربعهٔ مذكوره ایله مفتوندرزیرا كه تكمیل نفس ایله مقاممندن اعلا مقامه واصل دكلدر و بو عالمه تنزلدن مقصود اولان ترقی حاصل دكلدر واما نوع انسانك اوچنجی صنفی بو عالم سفلی یه تحصیل كمال ایچون كلدیكن بیلمشدرور فیق هدایت اولدیغندن كندولرك بونده مسافر بولمشدر واصنام سبعهٔ مذكورهیی كسرایتمكله كسب كمال قیلمشدر و بو صنف اول مقامات اصلیهسندن اعلا مقامانه واصلدرزیرا كه بو عالمده تكمیل نفس ایدن انسان كاملدر وحق تعالی عنایتیله اصناف ثلاثهٔ مذكورهیی طورمشدر نیتكیم كلام قدیمنده (فنهم ظالم لنفسه ومنهم مقتصد ومنهم سابق بالخیرات باذن الله) بیورمشدر چونكه وجود ملائكه لطیف ونورانیدركیمی عقول كروبی وكیمی نفوس روحانیدرومقاملری عالم علوی آسمانیدر پس انلرك برعالمی واردركه زیاده دكلدر اما ارواح بهائم بالجمله ظلمانیدرو مقاملری عالم سفلی اركانیدر وانلر عالم علویدن بی بهرهدر پس انلرك دخی برعالمی واردركه ایكی دكلدر واما نوع انسانك ایكی عالمی واردر بری بدن وروح حیوانی اعتبار یله عالم ملكدر اسفلدر وبری عقل وروح انسانی اعتبار یله عالم ملكوتك اعلاسیدر زیرا كه حق تعالی ملائكهیی محض عقلدن خلق ایتمشدروبهایمی صرف شهوتدن خلق ایتمشدر وانسانی عقل ایله شهوتدن خلق ایتمشدر پس عقلی شهوتنه غالب اولوب اصنام سبعهیی قیروب عابد صمد اولان انسان ملكلردن اعظم واكرمدرزیرا كه ملائكهٔ كرامك هربرینك مقامی معلومدركه ابدا انده قالورو انسان ایسه تكمیل نفس ایله مقام معلومندن اعلالره ترقی ایده بیلورواكرانسانك شهوتی عقلنه غالب كلوب عابد اصنام سبعه اولورسه اول صمدی نامی وانك قلبی قاسی اولورا كرچه اول صورتده آدمدر لكن سیرتده بهایمدن بكدرزیرا كه خدمت بهایم طاعته بدلدر وحقدن غفلت ایدن انلردن اضلدر (اللهم لاتجعلنا من الغافلین) اما كمال روح انسان اودركه لذات فانیهیی ترك ایله اصنام سبعهیی كسرایدوب لذت حضوری درك ایله ماسوادن چكوب كوكلده عاكف اوله تاكیم مبدأ ومعادین بیلوب اسراره واقف اوله ونفسنی وربینی حالله عارف اوله وروح اضافیله ابدازنده قاله وحضرت حبیب اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیورمشدركه یاعلی كندیكی فهم ایلیهسن تاكیم عمریكی ضائع ایتمش اولیهسن وقلبكدن بیگانه قالمیهسن (نظم)

درون جاندر انجق جای جانان — مدام اولمش كوكل مأوای جانان
كوكل مرآت صاف اولسه ایچنده — كورینور خوش رخ زیبای جانان

سویدای دل آكاه ایچنده — دمادم خوش ایدر سودای جانان
قوغوغای عالمدن چوقلبك — اولور خالی طولرغوغای جانان
سفینه مثلی قلبه انقلابی — ویررا اول جنبش دریای جانان
قوكبری اول قرادنادن ادنی — كه اولدر قرب اوادنای جانان
بوحق روحنی پرشور ایدراول — اب شیرین وشكرخای جانان

(نوع رابع عشر) روح انسانك تنزلاتی احوالن وترقیات وكمالن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل الله دیمشلردركه روح انسانی اولان امر ربانی اعلای علیین عمادن بو اسفل سافلین بدنه تنزلندن اول نورانیت بو ظلمانه واول لطافت بو كثافته واول استعداد بو نسیانه واول محبت بو عصیانه تبدیل اولوب مجاور انس رحمان ایكن مقارن نفس وشیطان وهمجنس حیوان اولمشدر بعد المشرقین حیوان وملاهی قنده وروح انسانی وعشق الهی قنده پس انسان ابتدا مرتبهٔ بهایمدن بعده مرتبهٔ سباعدن بعده مرتبهٔ شیاطیندن بعده مرتبهٔ ملائكهدن بعده مرتبهٔ نفسانیتدن كچمدكچه مرتبهٔ انسانیته وصول بولهمز وكندیدن فانی اولمدقچه روح اضافیله باقی اولهمز وتهذیب اخلاق ایتمین حیوان مرتبهسنده قالوب انسان مرتبهسنه كلهمز وعارف بالله اولو بده مراد الهمزیرا كه انسانده اوچ روح واردركه سائر حیوانات ایله مشتركدر بریسی روح طبیعیدركه انك موضعی جمیع بدندروایكنجیسی روح نباتیدركه انك موضعی جكردروا اوچنجیسی روح حیوانیدركه انك موضعی یوركدروغضب و شهوت وایكیسندن تولد ایدن اخلاق بدجملهسی اوصاف روح حیوانیدروانسانك دردنجی روحی نفس ناطقهدركه اكا مخصوصدروانك موضع تعلقی انجق یوركدهاولان نقطهٔ سودادهبولنان روح حیوانیدروانكله تعلق بونك شانیدروا كراو روح حیوانی بو روح انسانی اوزرینه غالب كلوب غضب وشهوتنه بونی اسیرایدیسه اول كمسه حیوان بیلنمشدرزیراكه حكم غالبك بولنمشدر ومادامكه روح انسانی مغلوب روح حیوانیدر اول كمسهنك قلبی میت ونفسی حی اولدیغندن اول نفسانیدر واكرعون حق ایله بو روح انسانی اول روح حیوانی اوزرینه غالب اولوب غضب وشهوتنه مالك اولدیسه كندی حیاتن بولدیغندن واول كمسهنك نفسی میت وقلبی حی اولدیغندن اول روحانیدر بلكه مكان وزماندن مجرد انسان كاملدر وكندی مقامندن اعلالره واصلدرو بوكیمیای سعادته استعدادنه كوره بریلده یا برآیده و یابركونده ویابرساعتده نائلدروحق تعالی كلام قدیمنده (ونفخت فیه من روحی) بیوروب كندی ذاتیا كنه مضاف ایلدیكی روح اضافی یه واصل وهرمرادی حاصلدرو روح اضافینك نیچه اسماسی واردركه عقل كل وعقل اول وجوهر اول وقلم اعلا ولوح اعظم وعرش اعظم وكلمهٔ اهم وملك مقرب وروح اكمل وروح افضل وروح لایفنی وروح عارف وروح ناطق وروح قدس وروح محمدی ونور محمدی وآدم معنی وشمس باطن وشمس حقیقت ونقطهٔ وحدت ونقطهٔ كل ونقطهٔ كبری وسر اعظم ولطیفهٔ ربانیه وامر ربانی وجوهر ربانی وحقیقت ربانیه وعشق الهی ومبدأ اول ومنشأ ارواح وسلطان حقیقت وسر الهیدر اما مراتب مذكورهدن قنغی مرتبهده بولندیغنی بیلمك مرادایلدكسه همان كندی احوالكه نظر ایدرسن اكر یوب ایچوب او یورسن وشهوت آرزوسین كوررسن وغیری نسنه آرزوسندن بی خبر اولورسن ظاهر بودركه بهایم مرتبهسندهسن واكر یوب ایچوب او یورسن وشهوت آرزوسین كوررسن وبونلرله بیله هم غضب ایدوب خصومت ونزاع وجنك وجدال وشتوم ایله وعداوت وعنف وقهر وضرب وهجوم ایله خلقی اینجدوب انتقام آلورسن بیلورسنكه سباع مرتبهسندهسن واكر یوب ایچوب او یورسن وشهوت آرزوسین كوررسن وبونكله بیله یلانسو یلیوب خلقه مكر وحیله وكذب وخدعه ایله انلری غش ایلیوب دوزنلرله الدادوب رنك ایدوب نفاق ایله یوررسن شبههسز بیلورسنكه شیطان مرتبهسندهسن واكر آزیوب آز ایچوب آز او یورسن وشهوتدن فارغ وآرزوسندن آزاد اولورسن وكمسهیی قطعا رنجیده ایلمزسن وكمسهیه حیله ومكر ایله هركز یلانسو یلمزسن وجمیع خلقه رفق ومدارا ایله معامله ایلرسن وجملهناسه خیرصانوب دوشن خدمتلرین كوروب دعا وثنا ایله ملایم سو یلرسن حقا كه ملائكهٔ كرام مرتبهسندهسن واكر اعتدال اوزره

یوب ایچوب او یورسن وغضب وشهوته مالك اولورسن ومعرفتله محبة الله بولنه کوکلدن سالك اولورسن وكندی صفاتكدن فانی وهالك اولورسن كندیكی یقین اوزره بیلورسن كه هم عارف وهم معروفسن واخلاق حق ایله موصوفسن وخزینهٔ علم الالهسن وحقیقتدن اكاهسن وانسان مرتبه سنده انسان كاملسن ومقام اعلایه واصلسن ومجلس انس وحضوره داخلسن وهر مراده نائلسن و جمیع امور كنده حالت وسطی ایله عاملسن وابدا حقه مائلسن

(نظم)

ای روح پاك جمله دنیاده خوشمیسن / وی نور محض دیدهٔ بیناده خوشمیسن
ای مرغ عرش نیجه طوتلدك بودامه سن / صفرا وخون وبلغم وسوداده خوشمیسن
كر بو یورلنه دكلسه مكانك كوكل ندر / چون بو یورکده سن بوسویداده خوشمیسن
اول كاشنی قویوب نیجه دوشدك بو كلخنه / كلخنیلرله حسن مدارده خوشمیسن
اول بزم انسدن او وطندن ایرقیسن / قلبكله یا او مجلس معناده خوشمیسن
مشغول رسم وعادت اولوب غم چكرمیسن / یاهم حضور حضرت مولاده خوشمیسن
اواش سنكله مست ومحبت هزاردل / عاشقلركله رفق ومواساده خوشمیسن
عالم سنكله در نیجه عالمده سن عجب / سن سنده حسن عشق تماشاده خوشمیسن
حق صورر سنی سكا ای نفس ناطقه / دل جمله سنده عشق ایله تنهاده خوشمیسن

(باب ثانی)

اركان طریق عرفان اولان تقلیل طعام وتقلیل منام وتقلیل كلام وعزلت انام وذكر مدام وفكر تمامی فصول سته ایله تفصیل ایدر (فصل اول) اركان ستهٔ راه عرفانك اولكی ركنی اولان تقلیل طعامك فوائد وخواصی سكز نوع ایله بیان ایدر (نوع اول) فضائل جوعی بر آیهٔ كریمه ونیجه احادیث شریفه ایله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه حق تعالی عبادینه عنایتیله تعدیل اكلی تعلیم ایدوب كلام قدیمنده بیورمشدركه (كلوا واشربوا ولا تسرفوا انه لا یحب المسرفین) وحدیث قدسیده بیورمشدركه یا ابن آدم انی جعلت العزة فی الطاعة والناس یطلبونها فی ابواب السلاطین فكیف یجدونها وجعلت العلم فی الجوع والناس یطلبونه فی كثرة الاكل فكیف یجدونه وجعلت جلاء القلب فی السهر والناس یطلبونه فی كثرة النوم فكیف یجدون یا ابن آدم كیف تطمع فی العلم والعمل مع الشبع وكیف تطمع فی جلاء القلب مع كثرة النوم وكیف تطمع فی الحكمة مع كثرة الكلام وكیف تطمع فی الانس بی مع الاستئناس بالناس وكیف تطمع فی حبی مع حب الدنیا فاطلب العلم والعمل فی الجوع وجلاء القلب فی السهر والحكمة فی الصمت وانسی ولقائی فی العزلة وحبی ورضائی فی ترك الدنیا یا ابن آدم الصوم لی وانا اجزی به ان للصائم فرحتین اذا افطر فرح واذا لقینی فرح وحضرت حبیب اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم امتنه شفقتیله آداب اكلی تعلیم وآفات شبعی تفهیم ایدوب فوائد جوعی طیورمشدر نتكیم احادیث شریفه سنده بیورمشدر آدم اوغلی بطنندن شرلی بر قاب طولدرمشدر اكا اوچ بش لقمه چوق كفایت ایدركه صابنه قوت وقوام اوله لرپس هر كیمكه شهوت اكله مبتلا اولوب بطننی طولدرمق استر باری ثلثی طعامنه وثلثی شرابنه اولسون تا كیم ثلثی تنفسیچون قالسون و بیورمشدركه شبعان ایكن اكل طعام هم مرضدر وهم حرام و بیورمشدركه كثرت اكل شومدر ونوام واكول مذمومدرو بیورمشدركه شره ایله اكل ایدنك قلبی قاسیدرو حكمتدن محروم وحق ناسیدرو بیورمشدركه حق تعالی برقولنه محبت ایلسه انی اوجوز طعام اولان یرده جائع ایدر و بیورمشدركه حق تعالینك مخلوقندن اولیاسی اهل جوع وعطشدر انلری اینجیدن شقی و بری آتشدركیمكه انلره خور باقوب الجق طوترسه یا بر فعل ایله اینجیدوب یا برسوز آترسه اول عزیز ذوانتقام انی مجموعهٔ اسقام ایدوب رسوای عام وعیشنی حرام ایدرو بیورمشدركه كیمك كه بطنی جایعدر وقلبی قانعدر وحق ذاكردر انك مقربیندن اولدیغی ظاهردرو بیورمشدركه تحقیقا شیطان ابن آدمك عروقنده جریان دم كبی جاریدرپس انك یوللرین جوع ایله وعطش ایله ضیق ایتمك مقربین كاریدرو بیورمشدركه جوعی اطولكز عند الله افضلكزدر

وتحقیق ابغضكز هر نوام واكولدركه تبلكزدرو بیورمشدركه هر كیمك كیم بطنی جایع اولورانك قلبنده نور معرفت لامع اولورو بیورمشدركه اهل جوع اهل حكمتدر و بدنلری ملازم صحتدرو بیورمشدركه حق تعالی به خلقك اقربی خلق احسن اولاندرو بطنی اجوع واعطش وقلبی احزن اولاندرو بیورمشدركه حق تعالی مخلوقاتنی شبعان ایدروا اولیاسنی جایع وعطشان ایدرو بیورمشدركه نفسكزی جایع ایلكزتا كیم قلبكزه نور عرفان ساطع اوله وقلبكز ینابیع حكمتله طوله واهل ارض وسماسزكا فرح بوله وحضرت عمر رضی الله تعالی عنه كونده بركره طعام اكل ایلدكده اون برلقمه ایله اكتفا ایدردی (نظم)

حبیب الله مبارك بطننه طاش باغلدی یعنی / طعام استرسه بطنك ویرا كا طاش ویرمه سن ثانی
شكم برورکه برخاك ایلمش دیوار اعضاسن / اوقالمش خانهٔ مظلمده كورمز شمس تابانی
شكایت ایلین اوچ كونلك اجلقدن دكل عارف / اونادان كاروكسب ایتسونكه بوقدر حقه نسكلانی
دیسن اجلقده وارضعف اول كسلدر مانع طاعت / دیرز آجلقده درانس حق اولدر قوت روحانی
طعام حقدر اجلق انی مخصوص خواص ایتمش / بولور جوع اهلی وجد وحال وذوق وجذب حقانی
بولان آجلقده بولمشدر فنادن دولت فقری / طوبان آجلقده طویمشدر رموز سر سبحانی
كورن آجلقده كورمشدر اكر عشق اكروحی / الان آجلقدن المشدر كنوز نفس انسانی
ایرن آجلقدن ایرمشدر حضور حضرت حقه / بیلن آجلقده بیلمشدر علوم بحر عرفانی
قو آجلقده در دولت سعادت عزت ولذت / اولور جوع اهل روحنی دخی سیماسی نورانی
شبعدن قلبه قسوتدر كلن هم شهوت ونخوت / بولور جوع اهلی علم وحلم اولور اخلاقی ربانی
ضعیف ایت نفسی تا كیم قوت قدسی بوله روحك / حیات جاندر آجلق هم ممات نفس شهوانی
كل ای حق بوا كل ونومی قوی فقر وفنا ایسته / كه ویران اولسه تن كوشكی بولورسن كنج پنهانی

(نوع ثانی) آفات شبعی وكرامات جوعی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل الله دیمشلردركه هر كیمكه نعمت بیلمزالا كه مطعم مشر بده بیلورانك علی قلیل وعذابی كثیردر بطنت فطنتی كاسد ایدروتخمت حكمتی فاسد ایدرشبع منبع دادروجوع انفع دوادرادمان شبع مورث اصناف وجعدرتقلیل طعام تقلیل اسقامدر كثرت طعام موجب اسقامدر ومفسد احلامدر ادمان شبع مهیج عللدرو حكمته مخلدرو كثرت اكل قلبه قسوت وجسده علت ویرر حق تعالی برقولنه عنایت واكرام ایلسه انك بطننی طعامدن وفرجنی حرامدن پاك ایدر حق تعالی كیمه كه اكرام ایدرا كا قلت طعام وقلت منام وقلت كلامی الهام ایدر كیمكه جایع اولمز اول صفای فكری بولمز كثرت اكل انسانه ضرردرو كثرت نوم اكا كدردر هر كیمك كه طعامی قلیل اولورانك آلامی قلیل وصحتی طویل اولور صحتك تخم جمع اولمز وجوع ایله سقم جمع اولمز كیمكه نفسنده آرزوی انواع طعامی غرس ایدر اول اصناف اسقامی جلب ایله صحتنی بر عكس ایدر جوع طعام انبیا علیهم السلامدرو مقام اولیای كرامدر جوع بحر درو فطنتدرو سحاب مطر حكمتدر جوع ترویج ارواحدرو تشریح اشباحدر جوع دواء داء فضولدرو جلاء صدای عقولدر جوع غذای اشتهای روحدرو دواء قلب مجروحدر جوع ثمرهٔ شجرهٔ صحتدر وزینت صفت عفتدر جوع عطیهٔ اصولدر وعطیهٔ وصولدر جوع نفی دادر وقوت دوادر جوع تهذیب اولیای كرامدرو تعذیب اعدادر جوع تصفیهٔ روحدر ومطالعهٔ فتوحدر جوع قهر جنود شرهدرو نصر وفود ولهدر جوع هوای نفسه مماتدر و برروفؤاده صفا وحیاتدر و برروعلم دقیق ایراث ایدوب اكا ثبات ویرر جوع راغبین فتر تدرو جوع زاهدین حكمتدرو جوع عارفین صفوتدر وجوع محبین قربتدرو جوع واصلین طهارتدرو جوع نفوسه مذلت و برروقلوبه رقت و برروعلم سماوی اطلاعنه دقت و برر عارفك نور حكمتی لهب جوعدن نیجه ایام اطفا ایدروا اول برنسنه تناول ایلدكده بش اون لقمه ایله اكتفا ایدر وسوسه بذر شیطاندروانك مزرعی بطن شبعاندركیمكه الله ایچون بر كون جایع اولورانك قلبنده حكمتدن برچشمه باب آچلور جوع مورث علم وفطنتدر وشبع موجب جهل وظلمتدر اطیب اطعمه جوعدرو احل نفس اندن جزوعدر جوع ضیافت حضرت مولادرو شبع فقدان عقل وذكادركیمكه بقرهٔ نفسن جوع ایله ذبح ایدر اول نور معرفتله حیات قلبی ربح ایدر (ع) بند ایدن دهانی سیر ایدر جهانی

اولقمه که لذتندن بولدک ذوقی کاشکی بولسه انی دشمن خلق کیمکه شبعان اولنجیه دک آ کلدر اول اکانده حیوانه مشا کلدر جوع بریوزنده طعام یزداندر وابدان اولیا انکله شبعاندر وبطن ایسه عدو انساندر عارفلر اکلی فاقه دندر ونومی غلبه دندر علم حکمت جوعده اولور وجهل ومعصیت شبعدن کلور جوعده اولان طربدن ملوک ارض محرومدر زیرا که جوع بدن خواصه مخصوص اولان ضیافت حقیقیه‌مدر

(نظم)

کلدی رمضان آیی ای یار قمر سیما / اول صایم وآزاوی تا قابلک اوله بینا
خالی اول وحالی اول نای اول لب نابی بول / نی مثلی دمندن طول نوش ایت شکر وحلوا
بونهر شکمدن کل نزح اولمیدر هر یل / تا عین حیات دل تن ارضن ایده احیا
صوم ایله تن وجانی پاک ایله یمه نانی / طولسون می روحانی تامست اوله هر اجزا
بودملری کوش ایله میدر بونی نوش ایله / سیلر کبی جوش ایله تا قلبک اوله دریا
جوع اولدی طعام الله قوت دل هر آکاه / ویرمش اوقولونه شاه کیم عشق ایله درشیدا
حق دون وکون دائم اول قائم وهم صائم / طول عشق ایله اول هائم قوی صورتی بول معنا

(نوع ثالث) رذائل شبعی وفضائل جوعی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه اوج خصلت قلبه قسوتدرکه کثرت طعام وکثرت منام وکثرت کلامدر بطون شبعان اولدقده ارواح ابدان اولور وبطن جایع اولسه بدن روحه راجع اولور صحت بدن قلت طعامده در وصحت روح قلت منامده در کیمکه شبعان اولورسه اندن برعقل کیدرکه بردخی رجوع ایتمز جوع اسم اعظمدر وملائکه کرمدر قلت طعام موجد قلت منامدر وقلت منام موجب قلت کلامدر وشبع داعیۀ سقمدر وسقم داعیۀ المدر شبع اصل جمیع داءدر وجوع اصل جملۀ دوادر نیران وساوس واوهام بلکه جمیع نیران انفس انام جوع ایله منطفی اولور نفسی جایع اولنک وساوسی زائل اولور تسکیم مجنون جایع اولدقده جنونی قالمیوب عاقل اولور جوع مزرعۀ عبرتدر وینبوع حکمتدر وروح فامتدر ومفتاح محبتدر ومصباح معرفتدر ومنهاج حقیقتدر نفس بر مریض جزوعدر وانک شفای عاجلی جوعدر شبع ایله کلکو کلادن حکمت زائلدر وجوع ایله انده هر علم حاصلدر جوع صفای اصفیادر وورشاد اتقیادر (نظم) اجتمق کیم وجودنده صفادر ✱ شعار اولیا واصفیادر ✱ تقاضای طعام اولاز ولیده ✱ ولینک قوتی چون ذکر خدادر ✱ جوع منبع اخلاق حمیده در وشبع منبت اوصاف ذمیمه در بطن شبعان اولدقده اعضا جایع اولورو بطن جایع اولسه اعضا شبعان اولور جوع نفسه زنداندر وقلبه کلستاندر شبعده واقع اولان وساوس ثابت ونابت اولور وجوعده واقع اولان وساوس عاطل وباطل اولور کیمک که بطنی جایع اولورانک قلبی ایکی عالمدن چکوب مولایه راجع اولور جوع قلبی برحکم ایلر وشبع ادسم وابکم ایلر جوع ابدانده خفت وعقلده روکوزده عبرت وکوکلده حکمتدر وجلاء قلب ایکی خصلتده مقرردرکه بری جوع وبری سهر درنان غذای ابداندر وجوع ایسه غذای دل وجاندر برشیخک برمریدی برکون آج قالوب شیخنه الجوع دیدکده شیخ الله دیمشدر پس اول مرید اول اسمه مداومت قیلوب ایکنجی کونده لابد من القوت دیدکده شیخ اکلا بدمن الله دیمشدرکه بعده اوچنجی کونده اول ذاکر صابر شیخنه ما القوة دیدکده شیخی ذکر الحی الذی لایموت بیورمشدر پس دردنجی کون تمامنده اول ذاکر صائم برجذبۀ حق ایله افطار ایدوب برخوردار قوت جان اولمشدر ودولت معرفتی رایکان بولمشدر واجزای وجودی شراب عشق ایله طولوب مجذوب الهی اولمشدر (نظم)

جوع عشق مردم خوردر پس ارکلک ای یار / که اوله لقمۀ شیرین عشق شیر شکار
سن آجی لقمه کبی بو یله هضم اولغزا بکن / اوشاه عشقه نه لایقسن ایده نوشکوار
ریاضت ایله ضعیف اول که تنکدر اودهن / لذیذ لقمه اولوب قوی سنی یسون یکبار
نیچون دهانی بقارسن اودیک کرم ایله سن / سیاه اولورکهی اسباب وکه لب دستار
منال دوزخ اومعده براولمدی هرکز / مکر قدم باصه بردم سکاشه جبار
خدادر ایلینا احباب چشمی شبعان / بوغ اولیاده نه بنلک نه حرص هزمردار
نه حرص علم وهنر وارنه رنک وبوحق / نه صلح وجنک اولور انلرده عشق اولورهربار

(نوع

(نوع رابع) تقلیل طعامک کیفیت ومقدارین وفوائد واسرارین بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه تقلیل اکلدن مراد نفس شهوانیۀ حیوانیه یی ضعیف ایدوب اول مغلوب عقل ومکسور شهوت اولمقدر ومقصود یورکی تبییض وثانی اوصاف ذمیمه دن تصفیه قیلمقدر زیرا که جوع انسانده یورکک شحمنی اریدوب دمنی قلیل ایلدکده بیاض ورقیق اولور وکوکل کدورات نفس حیوانیه دن پاک وصافی اولوب جلا بولور وصفاسیله انوار اذکار واورادی قبوله مستعد اولور بعده اول آیینه دن اول انوار ارض نفسه منعکس اولوب ریسی نوریله اشراق بولدقده ظلمات نفس مضمحل اولوب صدف شهوت ظلمانی دخی انوار محبتدن منشق اولور زیرا که شهوت مطیۀ محبتدرکه انساندن محبت مطلوبدر وانکله انسان ملائکه دن محبوبدر وجهله دن مرغوبدر اما اولک طریق عرفانده مبتدیلر ایچون طعامدن امساک نافع اودرکه افراط ایله تفریطدن محفوظ اولوب اکل متوسط اوله واکل متوسط برکیجه ده اللی درهمدن یوز درهمه وارنجیه دک تناولدر ومشروب دخی اول یوز درهمه داخلدر وبو تقلیل اکل تزکیۀ نفس وتصفیۀ قلب وتجلیۀ روح ایچون امر لازمدر تسکیم حضرت عیسی علیه السلام بیورمشدرکه بطنکزی جایع ایلیکز اوله کیم قلبکز ربکزی کوره سز وحدیث شریفده بطن انساندن شرلی وضررلی برقاب طولمشدر مضمونی کلمشدر زیرا که بدنه غذادن امداد اولور حالبوکیم امر غذا ایچون جکرده وضع اولنان قوای طبیعیه جنود شیطاندر پس حزب شیطان اولان قوای مذکوره غذادن حظ وافر الدقده دواعی نفس انکله قوت بولور وظلمات نفس وطبیعت یورکه مستولی اولور ورطوبت غذادن عروق دماغه رخاوت کلور پس اندن کلال حواس وغلبۀ نوم وکدورت خاطر حاصل اولور واکر غذا قلیل اولورسه دواعی نفس وقوای طبیعت ظلمتیله ضعف وقلت بولوب کوکل صافی اولور پس قلب مصفاده روح مجلا اولان عقل معلایی مدرکاتیله تصرفدن منع ایده مز لحکم انده روحک اولوب انسان کندی مرتبه سین بولور وبونک سری بودرکه انسانک امر تغذیه سی مرتبۀ نباتیه سیدر وامر شهوتی مرتبۀ حیوانیه سیدر وعلم عرفانی مرتبۀ انسانیه سیدر پس مجرد ازدیاد بدن ایچون غذالره اقبال ایدوب انلرله مشغول اولان کسه نک اوزرینه غالب اول مرتبۀ نباتیه در وقضاء وطر ایچون شهوتلره اقبال ایدوب لذات فانیه ایله مشغول اولان کسه نک اوزرینه غالب اول مرتبۀ حیوانیه در وبو ایکی مرتبه یی حق تعالی لطفیله عبادینه طبورمشدر تسکیم کند وکلام قدیمنده (اولئک کالانعام بل هم اضل اولئک هم الخاسرون) بیورمشدر پس عاقل اودرکه بو ایکی مرتبۀ دنیۀ ناقصه ده قالمیوب تصفیۀ قلب وتجلیۀ روح ایله فتوحه توجه ایدوب انسان کامل اولوب مبدأ ومعادینه کیدراعنی برنسنه یمزالا که سد رمق واداء صلاته قادر اوله جق مقداری برقاج لقمه تناول ایدر ونفسی شتری کبکدن خبز ایله یافطیر شعیر ایله قناعت قیلوب حفظ نفس وشغل قلب اولان اطعمۀ نفیسه یی تحصیل وآرزودن فارغ اولوب انسان مرتبه سنه واصل ومجالس انسه داخل وهر مرادی حاصل اولور زیرا که نبات وحیوان مرتبه لرندن انسان مرتبه سنه وصول بولمقدر تقلیل طعام اصل مقدم ورکن اعظم وشرط الزمدر اما انسان مرتبه سین بولمش ونفس وطبیعتدن آزاد اولمش کاملک جوعی ضررو یرمز صبر جمیلدر بلکه انک جوع طویلی حضور جزیلدر

(نظم)

هر لحظه اول وحی علا ✱ ارواحه ایلر خوش ندا / درد اوله خاکی ایتمه جاه پاک اول کل ایت عزم سما
هر جانکه اول تنبل اولور ✱ چون دردخم قعرن بولور / اعلای خمه خوش کاور ✱ کربولسه کدرتدن صفا
اوازسه تنده خالک نان ✱ صافی اولور بو آب جان / اسرار اولور قلبه عیان ✱ بولور تقودر دلک دوا
جانک چوشعله درهمان ✱ نورندن اکثر دوددخان / دود ایچره نور اولمش نهان ✱ دل خانه سی بوازضیا
ازاولسه کر بودودنان ✱ قلبک بولور نوری عیان / روشن اولور خوش بیکمان ✱ هم بوسرا هم اول سرا
سیرایت مکدر اولسه ما ✱ نه صوکورد نه نورنه سما / پنهان اولور شمس ضحا ✱ غیم وطومان اولسه هوا
بادشمالی چون اسر ✱ صافی اولور قالمز کدر / بوصیقل ایچون هرسحر ✱ خوش خوش اسر باد صبا
عشقک دمی هم بونفس ✱ بوقلبه صیقل اورسه بس / بیل عشق جاندر هم نفس ✱ نفس بی‌همیدر فنا
ای جان یتر حبس جهان ✱ سیرانکه کدر لامکان / حق ندر بوخاکدان ✱ فرعی براق کل اصلکا

(نوع خامس) ملامات شبعی وكرامات جوعی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل الله دیمشلردركه منشأ جمیع امراض قلب انسانكه انكله دل دوزخ اولمشدر واندن جمله اخلاق ذمیمه حصول بولمشدر وانك ایچون آدم جنتدن طشره كلمشدر اول شهوت اكل ناندركه سرای جهانی جانه زندان ایتمشدر وعقل دانایی اسیر نفس نادان ایتمشدر لذت جوعی بولان شبعدن ملول اولورز یراكه بیلوركه اكول اولان مأكول اولور عاقل اولان شهوت اكلی ترك ایدوب نفسنی اسازوتراب قبرایچون بدن بسلمز كرچه نفس شهوانیسه عقله طغیان وحقه عصیان ایدرلكن شمشیر جوع انی مطیع فرمان ایدر جوع انسان نافع جسم وجاندروتنم ایسه مضراین وآندر كیمكه عمرینی یروب طعام وشراب آلور اول عین حیاتی قیوب خیال وسراب الورنان اكل ایدن كندی حیاتنی اكادر وحیاتنی اكل ایدنلره ممات حاصلدر عبد بطن اولان كمسه ده نه عقل اولورونه هوش ونه چشم اولور ونه كوش تنبرورا ولان عبد فرج اولور وعمری حیوان كبی شهواته خرج اولور جوع ایله نفس بهیمی ضعیف اولسه اول كوكاده روح قدیمی قوت بولورونفس شهوانیه حكمندن آزادوعلم وحكمتله دادوحضور وانس ایله معتادا ولوراكر بو دهان بند اولسه دهان جان آچلوروانكله قوت جان بیلوب شراب عشق ایچیلور وخلعت عرفان بوینه بیچلور پس اول نان نور ایله بونان تنوردن كیچلورواول شراب طهور ایله بو جیفهٔ دنیادن قاچلورواول خلعت معرفتله عالم وحدته كوچلوروجناح عشق ایله زمرهٔ اولیایه قاریشلوب ارواح انبیا ایله اوچلورو بیر اولان جوان جاودان اولوب رخ زردی ورد احمر كبی آچلور وامطار انوار واسرار بروردكار لیل ونهار اول قلبه صاچلوروا كر بودهان اچلسه دهان جان بند اولورو بدن مزبله سنده كوكل دردمند اولور زیرا كه جسم خاكك غذاسی نه خاكدراكرچه قند اولورروح اسیر هوا وكوكل زندان بلاودماغ انهار اوهام ناپسند اولوروجمیع اقوالی بدوافعالی ردواحوالی برحیله وفند اولورونفس بهیمی تنعمله زنده وروح قدیمی اندن خسته ومستمند اولور زیرا كه هرلقمهٔ لذیذه ده اول جان عزیزه برزنجیر پابند اولور پس هر كیمكه خردمند اولور اول نان جوین ایله خرسند اولورو تقلیل اكل ایدوب اقسمه سی یكچند اولورو بونكله نفسی ضعیف اولوب روح اندن خلاص بولوب جسم وجانی حلاوت ومحبتله طولوب لذیذوارجمند اولور

(نظم)

عجب حلاوت پنهان و برد خلوشكم	مثال چنك اولور آدم تنی نه بیش ونه كم
براولسه كرشكم چنكا وسازاولورمهمل	نه ناله ایلراومهمل خشب نه زیرونه بم
دماغ معده لك اوروجدن بنارسه ای عاشق	بوسینه سوزش ایله نالهلر ایدر هردم
شكم تهی اول ودرد ایله ایكله نای مثال	شكم تهی اول واشعار سویله مثل قلم
مثال دوزخ اولور معده حلق بدناری	شكم بر اولسه بداخلاق ایله طولر آدم
اوروح طونارسن اولوردل مثال باغ جنان	خصال خوب ایله كوكلك طولر چو حوروحشم
اوروجده حق بولورعلم وحلم چوق حكمت	بو جسم اوروجله سلیم اولدی جان دخی اسلم

(نوع سادس) آفات شبعی ومنافع جوعی وفوائد صومی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل الله دیمشلردركه طعامی اول مقدارا كل ایله كه اولسنی حامل اوله اولقدر یمه كه سن انی حمال اوله سن طعامی او یله اكل ایله كه سن انی یمش اوله سن او یله ایتمه كه اول سنی یمش اوله اكرسن انی اكل ایدرسن جمله نورجان اولوروا كر اول سنی اكل ایدرسه بالجمله دخان اولور (رباعی) درروزه چو ازطبع دمی پاك شوی * اندرپی پاكان تو براافلاك شوی * ازسوزش روزه نوركردی چون شمع * وزظلمت لقمه لقمهٔ خاك شوی * برطالب عرفان بر كامله نیاز ایتمشدركه طریق معرفت یزدانی بكا بیان ایله اول كامل اول سائلك اكول اولدیغن بیلوب جواب ویرمشدركه واراپتدا اكلی تعلم ایله بعده كل بزمله معرفت سوزنی سویله زكات بدن صیامدرو كیجه لرده قیامدر برعابد هر كون صائم اولوب هر كیجه بر بطمان طعام ایله افطار ایدوب صباحه دك نماز قیلدیغن بركوكل صاحبی مرشد كامل اشیدوب دیمشدركه اكر نیم نان یبوب اویورسه افضل ایدی (قطعه) اندرون ازطعام خالی دار (تادرونور معرفت بینی * بهی ازحكمتی بعلتی آن * كه پری ازطعام تا بینی * اكلی كثیر اولانك صحتی قلیل ومؤنتی ثقیل اولور كیمك كه همتی بطن وفرجیدر انك قدروقیمتی انلردركه خرجیدر كیمك كه همتی ادخال ایتدیكیدر انك قیمتی اخراج

ایتدیكیدر كثرت اكل اسراف درو قلت عفافدر جوع انسان جمله خصالك ارفعیدر وجسم وجانك انفعیدر راحت بدن قلت طعامده درو راحت جان قلت منامده درو راحت عقل قلت كلامده درو راحت قلب قلت اهتمامده در ابدال ابدال اولمدیلر الا كه جوع وسهر وصمت واعتزال الله اولدیلر (بیت) جوع وسهر وصمت وعزلت ذكروفكر بادوام (ناتمامان جهانرا میكنند اینها تمام) وحضرت حبیب اكرم صلی الله علیه وسلم جوعدن منكب وملتوی اولوردی وأبو هریره رضی الله تعالی عنه آجلقدن مجنون كبی مصروع اولوردی وپیرمز حضرت غوث علوی فقیرالله شیخ اسمعیل تاوی رحمة الله تعالی علیه بو حقیر اوغلونه تربیه ایچون خطاب ایتمشدركه ملا ابراهیم انا آكل فی الیوم واللیلة مرة واحدة اقیمات مما حضر وآكل كل اسبوع رغیفی خبزمع ای طعام كان وماء اللحم غیرمانع للریاضة واصل هذه الخبز عفص حلال واشرب كل ستة ایام مرة ماء بكاسة مقدار فنجانین فقط وانام بعد العشاء الی الانتباه ثم اقوم الی الصباح واصوم یوم الاثنین والخمیس

(نظم)

بند ایله لبن ناندن * طولسون كهر روزه	كتسون اوكدرجاندن * كلسون هنر روزه
بوعالمی بیل بیچین * دلدرره علیین	قلبه نظر جان بین * ویرسون نظر روزه
قوی نفس بو تدبیری * هرحیله وتزویری	مكسوراوله هرتیری * اولسه سپر روزه
روزه نه ضرر ایلر * بیك دورلی هنر ایلر	بربشقه سفرایلر * سودای سر روزه
روزه تنی رام ایلر * اخلاقی تمام ایلر	هم مست مدام ایلر * جانی اثر روزه
بن ظرف محبتدر * دل كاشن وحدتدر	جانه جله وصلتدر * فتح اولسه در روزه
حقی كیجه اول قائم * هم كوندزی اول صائم	تاقلبه طوله دائم * شهد وشكر روزه

(نوع سابع) كثرت اكلك آفات عشره سن وقلت اكلك كرامات مبشره سن وتقلیل اكلك اسباب میسره سن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل الله دیمشلردركه طالب عرفان اولوب نبات وحیوان مرتبه لرندن انسان مرتبه سنه یتمك وتزكیهٔ نفس وتصفیهٔ قلب وتجلیهٔ روح ایتمك مراد ایدن كمسه یه لازمدركه ابتدا بطنی حرامدن حفظ واصلاح ایده بعده تقلیل اكله فضول حلالدن بیله اجتناب ایده اندن معرفت ومحبت یولنه طوغری كیده زیرا كه بطن انسانك حفظ واصلاحی جمیع اعضادن اشق واعسردروشغل مؤنتی جمله دن اعم واكثردر وجسم وجانه ضرر واثری جمله دن اعظم واكبردر واول برمنبع ومعدندركه عفت ونخوت وضعف وقوت اعضایه اندندر وآفات كثرت اكل حددن افزوندر لكن آفات مهلكه سی عدد له اوندر اما اولكی آفت بودركه تحقیقا كثرت اكلده قلبك قاسی اولمسی ونورینك زوال بولمسی واردر نتكیم حضرت حبیب اكرم صلی الله علیه وسلم بیورمشدركه (لاتمیتوا القلوب بكثرة الطعام والشراب فان القلب یموت كالزرع اذا كثر علیه الماء زیرا كه بدن انسانده بورك النده معده غلیان ایدن قدره كبیدركه بخاری اكا مرتفع اولور پس بخار معده كثرتندن بوركه سوادوتغیر وتكدركلور واما ایكنجی آفت بودركه تحقیقا كثرت اكلده اعضانك فتنه وهیجانی وفضول وفساده انبعاثی واردر زیرا كه انسانك بطنی شبعان اولسه عینی مالا یعنی یه نظر ایتمك واذنی انی استماع ایتمك استرولسانی مالا یعنی سویلك ویدی انی طوتمق وایاغی اكا كتمك استروفرجی شهوتن قضا ایتمك استروا كر بطن انسان جایع اولسه انك اعضاسی جمله سا كن اولوب برنسنه یه طمع ایتمزومالا یعنی اولان فضول ومحرمانه كتمز زیرا كه بطن برعضودركه اكر اول جایع اولسه اعضای بدن شبعان اولوروا كر اول شبعان اولسه اعضا جایع اولوروالحاصل انسانك افعال واقوالی طعام وشرابی حسبنجه دراكر اكا حرام طعام داخل اولورسه اندن حرام افعال واقوال صادر اولوروا كر فضول حلال داخل اولورسه مالا یعنی اولان افعال واقوال خارج اولوركانه طعام وشراب افعال واقوالك تخمیدركه بونلر انلردن وجوده كلور واما اوچنجی آفت بودركه تحقیقا كثرت اكلده قلت فهم وعلم واردر زیرا كه * فان البطنة تذهب الفطنة * دیمشلردروا كردنیا وآخرت حاجتلرندن برحاجت مراد ایلرسك تا انی قضا ایتمدكجه برنسنه تناول ایتمیه سن زیرا كه بخار غذا حجاب فهم وذكادروامادردنجی آفت بودركه تحقیقا كثرت اكلده قلت عبادت واردر زیرا كه انسانك اكلی كثیر اولدقجه بدنی ثقیل اولوب نومی غلبه ایدروحواس وقوالرنه فترت كلوب توجه طاعتدن آواره قالوب اتلمز

لاشئ لاشئ كبى ياتوب اويقويه كيدر حالبوكيم عبادت بر صنعتدر كه انك دكانى خلوتدر والاتى مجاهدهدر
واما بشنجى آفت بودركه تحقيقا كثرت اكلده فقد حلاوت عبادت واردر نتكيم حضرت صديق اكبر رضى
الله تعالى عنه ديمشدركه اسلامله مشرف اولديغم وقتدن بو آنه دكين هر كز شبعان اولمش دكلم تاكيم ربك
عبادتى لذتندن محروم اولميم واول زماندن بو زمانه دك صودن قانمش دكلم تاكيم ربك لقاسى اشتياقندن
فترت بولميم وبر كامل محقق ديمشدركه طاعتك الذواحلاسين جانم اول زمان بولور كه جوع وظمأدن بطنم
ظهرمه ملتصق اولور (بيت) كرتو اين انبان زنان خالى كنى * پر زكوهرهاى اجلالى كنى * واما التنجى آفت
بودركه تحقيقا كثرت اكلده حرامه دوشمك خطرى واردر زيرا كه حلال سكا كلمزالا كه آز آز كلور وحرام ايسه
هر جهتدن چوق كلور نتكيم حديث شريفده * ان الحلال يأتيك قطرة قطرة وان الحرام يأتيك كالسيل
جزافا جزافا واردا ولمشدر واما يدنجى آفت بودركه تحقيقا كثرت اكلده اولا مأكولى تحصيل ايدوب حكمنه
المغله ثانيا انى اصلاح ومهيا قيلمغله ثالثا انى طابخ وهاضم اولمغله رابعا اندن خلاص وفراغ بولمغله خامسا
بدنده تولد ايدن امراض وعللدن سلامت قالمغله شغل قلب ومشقت بدن واردر نتكيم حديث شريفده
هر دردك اصلى تخمه وهر دوانك اصلى جوع اولديغى واردا ولمشدر وبونلردن بشقه ناسدن طمعله طلب دنيا
واشتغال اكل ايله تضييع اوقات واردر واما سكزنجى آفت بودركه تحقيقا كثرت اكلده شدت سكرات موت
واردر نتكيم حديث شريفده * ان شدة سكرات الموت على قدر لذات الدنيا ومن لذاتها الاكل والشرب فمن
اكثر من هذه فقدا كثر من ذلك * واردا ولمشدر واما طقوزنجى آفت بودركه تحقيقا كثرت اكلده نقصان
آخرت واردر نتكيم حق تعالى (اذهبتم طيباتكم فى حيوتكم الدنيا) بيورمشدر حلاوت دنيا مرارت عقبا
اولديغن طيورمشدر زيرا كه دنيادن لذت الديغك قدر آخرت لذتى سنكيچون نقصان بولور وكثرت اكل ايسه
لذات دنيادن عد اولنور وحضرت عمرى خالد بن وليد رضى الله تعالى عنهما دعوت ايدوب انكيچون بر طعام
نفيس مهيا ايلدكده امير المؤمنين اكا ديمشدركه چون بو طعام نفيس بزم ايچوندر پس خبز شعير ايله شبعان
اولميوب آخرته كيدن فقرا ايچون نه واردر حضرت خالد رضى الله تعالى عنه اكا جواب ايتمشدركه يا امير
المؤمنين انلر ايچون جنت واردر پس حضرت عمر رضى الله عنه بيورمشدركه انلر جنتله فوز بولمشلردر ودنيادن
بو طعام بزم حظمز اولديغندن انلردن تباعد ايدوب فوز عظيمه نائل اولمشلردر (بيت) نعيم خلد حلالست
بركسى صائب * كه دست واب بنعيم جهان نيالايد * واما اونجى آفت بودركه تحقيقا كثرت اكلده عار
وملامت واردركه طلب شهوت واخذ فضولى ترك ايدر زيرا كه دنيانك حلالى حساب وحرامى عذابدر ولذتى
سراب وزينتى تبابدر وآفات عشره بودركه نهايت بولمشدر واهل هدايت ايچون برى دخى كفايت بولمشدر پس
طالب عرفان كثرت اكل ومداومت شبعدن اجتناب ايدوب آفات مذكورهدن آزاد اولور وتقليل اكلى
اعتياد ايدوب كرامات ايله دلشاد اولور زيرا كه قلت اكلك صحت بدن ونشاط قوى وقوت حفظ وصفاى خاطر
وانجلاى قلب ونور روان وسرعت ذكا وخفت مؤنت وامكان قناعت وتذكر جوع يوم قيامت وتيسر توجه
وحصول حضور ومداومت عبادت وحفظ وضوء وتمكن ايثار فضل طعام وتطييب قلوب فقرا وايتام وبونك
امثالى نيجه كرامتلرى واردر واما تقليل اكلى تحصيلك نيجه طريقى واردر بر طريقى بودركه كثرت اكلك آفات
مذكورهسين تأمل قيلهسن وبر طريقى بودركه قلت اكلك كرامات ومنافعن تذكر ايله اكا مائل اولهسن وطريق
اخرى بودركه مهيا بولنان اطعمهنك انفسن تقديم ايدهسن وطريق اهونى بودركه بر نوع ياغلى طعام اوزره
اقتصار ايدهسن وطريق اسهلى بودركه بركون بركيجهده بركره تناول ايدهسن وطريق اغربى بودركه اكول
وجيعان ايله تناول ايتميوب تنها يه كيدهسن وطريق اقربى بودركه وزن ايله ييوب ايچوب كونده بر درهم نقصان
ايدهسن تاكيم اللى درهم قاله * رباعيات *

نفسم بنى چوق يمكله ايلر برغم — اغزلشوب اولورم اصم وابكم
ازيوب بازا بجسم اوله كوكلم خرم — جسمم هم اولور خفيف وجانم بردم
نفسم بنى الدامقده فرصت بكار — چون سفره بولوراودم چكوب امكار

ترغيب ايدر افراطيله ايچمكار — دشمن بنى دوستمدن الى قوراكار
هر لقمهكه سن شرهله يرسن انى — غفلتله طولوب كوكل اولور ظلمانى
حيوانه ويراول لذت آب ونانى — حق انى ياد ايدوبيى قوت جانى
هر لقمهكه لذتيله بولدم ذوقى — اول لقمهيى كشكه بولسه دشمن حلقى
حيوانه ويراول نباتى سن اى حق — جان لذتن ال كوكلدن ايستهحق

(نوع ثامن) جوعك اقسامن وحال ومقامن بيان ايدرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردركه جوع
مهرى متضمندر نتكيم عزلت صمتى متضمندر وجوع ايسه ايكى قسمدر برى جوع اختياريدركه اول جوع
سالكدر وبرى جوع اضطراريدركه اول جوع محققدر زيرا كه محقق تجويع نفس ايلمز لكن بعض كره تقليل
اكل ايدر اكر مقام انسده ايسه واكر مقام هيبتده ايسه اكلى زياده كثير اولور پس محققين ايچون كثرت اكل
دليل اولمشدر كه مشهودلرندن عظمت حاليله كوكلرينه انوار حقيقتك سطواتى صحت بولمشدر وانلر ايچون قلت
اكل دلالت قيلمشدركه انلرك مشهودلرندن مؤانسه حاليله محادثه وجود وصحت بولمشدر وسالكين ايچون
كثرت اكل دليل اولمشدركه انلر حق تعاليدن بعيد وبابندن مطرود اولوب انلره نفس شهوانيه بهيميه تسلطيله
استيلا فرصتن بولمشدر وانلر ايچون قلت اكل دليل اولمشدركه انلرك كوكلرينه نفحات جود الهى طولوب
انلرى بدنلرى تدبيرندن مشغول قيلمشدر وافراط اولميان جوع ايسه هر حال وهر جهتله سبب وداعيدركه
سالكين احواله واصل ومحققين اسراره نائل اوله لر لكن جوع افراط اولدقده اول هواى نفسه بادى وذهاب
عقله مؤدى وفساد مزاجه باعث اولور پس مبتدى اولان سالكه سبيل اولمزكه نيل احوال ايچون تجويع
نفسده افراط ايده لكن اكا متعين اولان بودركه استدامت صيام ايله تقليل طعام ايده وليل ونهار مابيننده
اكلهٔ واحدهيه ملازمت ايده وبر هفتهده ايكى كره ادام اكل ايده وادامك اعنى طعامك ياغليسن تناول ايده
اكر منتفع اولمق ومعرفت محبت بولمق ديلرسه بويلجه ايده نتكيم * رب مخمصة شر من التخم * دينلمشدر وجوعك
حالى ومقامى واردر اما جوعك مبتديلرده اولان حالى خشوع وخضوع ومسكنت وذل وافتقاردر وسكون
جوارح وعدم خواطر رديهدر واما محققينده اولان جوعك حالى رقت وصفادر ومؤانسه وذهاب ماسوادر
وعزت الهيه وسلطنت ربانيه ايله اوصاف بشريتدن تنزهدر واما جوعك مقامى مقام صمدانيدر واول بر مقام
عاليدركه انك احوال عجيبهسى واسرار غريبهسى واردر پس مصاحب همت ومقارن عزيمت اولان جوعك
فوائدى بودر عامهنك جوعى دكل زيرا كه عامهنك جوعنده صحتله صلاح مزاج وتنعيم بدندن غيرى بر فائده
يوقدر وجوع انسانك بر خاصهسى هم بودركه مورث معرفت شيطاندر *(رباعيات)*

اجاق كه طوق ايلر اول قوا اعضايى — اجلقده بونفس ترك ايدر دنيايى
هم اجلق اچار رموز هر معنايى — آجلقده بولور بوجان ودل مولايى
ناندن بوش اولان كمسنه بر حكمتدر — كوكلى كوزى اويانق ايشى عبرتدر
اجلقكه تمام خفت وعفتدر — هر درده شفادر اول تنه صحتدر
حق ازيى ايله بطنه حلقى ميزان — آجلقده يوغ اول زيان كه طوقلقده عيان
آجلقدن اولان زيانه بدر برنان — طوقلقده مرضلره كرك چوق درمان
حق يمك آزيى آزاويى آز سويله — جان صاغلغى دل خوشلغى بول سن اويله
هر نه ديهسن كوكلده بول ذوق ايله — كيم ايكى جهان سعادتيدر بويله
بنداله دهانى بوجهانى سيرايت — قورى خوابى كوكلده هر نهانى سيرايت
عشق آچه يوركده جون دهانى سيرايت — دريارا ايچوب صفاى جانى سيرايت
نفس اهلنه كرچه اجلق اولمش زندان — اماكه كوكل اهلنه در خوش سيران
آجلقده كوكل صفا بولور لذت جان — پس جوعدر اهل حقه حقدن احسان
حقاكه طعام انبادر آجلق — هم حال ومقام اولبادر اجلق

هم صفوت قلب اصفیادر آجاق   هردرده دواوخوش نوادر آجاق
حقا که صفای اصفیا جوع اولمش   تقوی ورشاد انقیا جوع اولمش
هم فطنت رأی اذکیا جوع اولمش   بل ذروهٔ جای ارتقا جرع اولمش
چوق اویومق اولادی علم وفضلی هادم   نوام واکول اولور عدیل ونادم
شب قائم وکوندزی دخی اول صائم   نامنبع علم وفضل اولهسن دائم
حق حق ایچون نهار ولیل اول قائم   اولمزدن اولوب سن اول غمندن هائم
اولدقچه بو نفس حی کورکادر نائم   نفس اولسه کوکل بولور حیات دائم

(فصل ثانی) ارکان ستهٔ راه عرفانڭ ایکنجی رکنی اولان تقلیل منامڭ فوائد ومنافعن اون نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) تقلیل منامی آیات قرآنیه وأحادیث قدسیه ایله بیلدیرر (أی عزیز) معلوم اولسونکه حق تعالی عنایتیله عبادنی غفلتدن حضوره دعوت ایدوب فضائل احیاء لیلی جمله یه طیور مشدر تشکیم کلام قدیمنده بیورمشدر (الصابرین والصادقین والقانتین والمنفقین والمستغفرین بالاسحار) والذین یبیتون لربهم سجدا وقیاما (یا ایها المزمل قم اللیل الا قلیلا نصفه او انقص منه قلیلا او زد علیه ورتل القرآن ترتیلا ان ربك یعلم انك تقوم ادنی من ثلثی اللیل ونصفه وثلثه (ومن اللیل فاسجد له وسبحه لیلا طویلا) ومن اللیل فتهجد به نافلة لك عسی ان یبعثك ربك مقاما محمودا ٭ وتشکیم زبورنده بیورمشدر (تجدنی فی سواد اللیل عبدی قریبا منك فاطلبنی تجدنی) وحدیث قدسیده بیورمشدر ٭ یا ابن آدم کیف تطمع فی انجلاء القلب مع کثرة النوم فأخر نومك الی القبر واطلب نور قلبك فی قلة النوم وسهر اللیل کذب من ادعی محبتی واذا اجنه اللیل نام عنی وبر کامل دیمشدرکه

(بیت)

عجبا للمحب کیف ینام   کل نوم علی المحب حرام

(نظم)

اویومه سن برکیجه ای مهلقا   تاسکا یوز کوستره کنج بقا
دل کونشندن کیجه چون کرم اوله   بو ایکی چشمڭ آچه اول نوتیا
برکیجه صبر ایله یره قویمه باش   مرغ سعادت قونه تاباشکا
کوندز اولورکسب وکیجه عشق یار   عاشق ایدر هرکیجه ذکر خدا
خلق واروب اویقویه دوشلر کورر   بو امشاو یاتق کرم کبریا
حق دیدی دواده بنم عاشقم   کیجه اویوماز بکا ایلرثنا
عاشق اولور طالب خلوت کدتا   کوستره دلداره دلندن رضا
خواب کران تشنه یه ممکن دکل   اویوسه دوشده کورر اول عین ما
حق ایرر هرکیجه حقدن خطاب   قالق وتوجه بکا قیل بول هدا

(نوع ثانی) فضائل قیام لیلی احادیث شریفه ایله بیلدیرر (أی عزیز) ٭ معلوم اولسونکه حضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم امتنه شفقتله قیام لیلی ترغیب ایدوب هرکیجه کان ندای خدایی طیورمشدر تشکیم احادیث شریفه متشابهه سنده ٭ بیورمشدر هرکیجه نصف اخیری قالدقده ٭ حق تعالی سماء دنیایه نزول ایدوب دیرکه (من یدعونی فاستجب له ومن یسئلنی فاعطیه ومن یستغفرنی فاغفر له ٭ وبیورمشدرکه هرکیجه نڭ اولکی ثلثی کیجدیکی حینده ٭ حق تعالی سماء دنیایه نازل اولوب تا فجر ضیا اولنجیه دك دیرکه ٭ انا الملك انا الملك من ذا الذی یدعونی فاستجب له ومن ذا الذی یسئلنی فاعطیه ومن ذا الذی یستغفرنی فاغفر له) بیورمشدرکه نصف لیل بجدکده ٭ حق تعالی سماء دنیایه نزول قیلوب تا صبح منفجر اولنجیه دك دیرکه ٭ هل من سائل یعطی له هل من داع یستجاب له هل من مستغفر یغفر له ٭ وبیورمشدرکه کیجه نڭ ثلث اخیرنده حق تعالی سماء دنیایه نزول ایدوب دیرکه ٭ من یدعونی فاستجب له او یسئلنی فاعطیه من یقرض غیر عدوم ولا ظلوم (بیت) ندا ایدوب کیجه ارواحه دیرا و نور النور (بکا توجه ایدن جان بولور کوکلده حضور) وبیورمشدرکه عینای تنام وقلبی لا ینام

عن رب الانام (بیت) صباغ یانی اوزره یا توردی قبله استقبال ایدوب ٭ هر نفسده آچلوردی اکا باب غیبی قپوه ٭ وبیورمشدرکه صباح اجلدیغی وقت اویومق رزقی مانعدر وعمری جامعدر وحبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینڭ مؤذنی بلال حبشی رضی الله تعالی عنه حضرتلری هرکیجه وقت سحرده حسن صوت ایله بو بش بیتی اوقوردی

تیقظوا تیقظوا یا نیام   قد هزم الفجر جنود الظلام   یا ناثما من نومك فانتبه
لیلك قد اسرع فی الانهزام   یا من قد استغرق فی نومه   انت تنام وربك لا ینام
ربك یدعوك الی بابه   فانه العفو بغیر انتقام   صل علی سیدنا المصطفا
احمدنا الهادی علیه السلام   (نظم)

جهانی عشق ایله شورا کله بعد نصف اللیل   زمان بزم حضورا کله بعد نصف اللیل
چو ماهتاب شب ایلر شراب عشق طهور   پیاله سن لب حورا کله بعد نصف اللیل
شراب عشق ایچر قلبی صاف اولان کیجه لر   اویان کوکلده سرورا کله بعد نصف اللیل
شراب وحدتی سیر ایله ماهتاب ایسه شب   ظلام ایسه دخی نورا کله بعد نصف اللیل
براق اهل دل اولمش چوروشنایی ماه   عروج روحی ضرورا کله بعد نصف اللیل
بو خاك پاك زمین برشراب وحدتدر   انی شراب طهورا کله بعد نصف اللیل
اویومه شب نظر ایله جهانه ای حق   جمال عشق ظهورا کله بعد نصف اللیل

(نوع ثالث) تقلیل منامی وکیجه قیامی ونوم کرامی وغفلت عوامی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه تقلیل منام توجه وولاده اقامدرز یرا که نوم عوام غفلت وانعدامدر وغفلت ایسه دلده ظلامدر وطالب عرفان ایچون کیجه اویومق حرامدر زیرا که انڭ مطلوبی قیوم لا ینامدر (شعر) دع النوم ان النوم للفضل هادم ٭ ولا ترض من دنیاك بالاکل والنوم ٭ فکن ساهرا باللیل واطلب معالیا ٭ اذا کنت ترجو ان تسود علی القوم ٭ امانوم عارف مشاهده ومراقبه درو ارواح ایله معارفه وملاطفه درو احباب ایله معانقه ومواصله در سهر عاشقلره نعمتدر ونوم المدن استراحتدر سهر ایکی حیاتڭ بریدر رجوع وسهرله کوکل دیریدر سهر عیون نخ عبادتدر وانتباه سحر علامت سعادتدر ذکر الله ایله سهر لیل عبادت ابرار وعادت احراردر ذکر الله ایله سهر عیون صنعت مشتاق ودولت عشاقدر ذکر الله ایله سهر لیل شعار اولیا وکار اصفیادر ذکر الله ایله سهر عیون نزهت اولیا وسعادت سعدادر ذکر الله ایله سهر لیل غنیمت رجال وفرصت ابدالدر ذکر الله ایله سهر عیون ربیع خواص وروضهٔ مقربیندر ذکر الله ایله سهر لیل تحفهٔ عارفین ودفینهٔ کاملیندر

(نظم)

چون کاور شب وقت خلوتکاه اولور   قبلهٔ عشاق وجه ماه اولور
خوابی قوی مهتاب ایکن ای مه پرست   ماهدن آکاه اکا همراه اولور
اویقو بحرنده غریق خلق اولسه لا   اویقو سزلر وقتی الا الله اولور
عاشق ایلر آرزو شب خلوتی   کیم اکا شب وصلت ناکاه اولور
دانهٔ جان جسم ایله چون کاهدر   جسم اویوسه دانه سی بی کاه اولور
قولارڭ شب قیل وقالی غرق اولوب   وقت الهامات شاهنشاه اولور
شب نزول ایلر چو سلطان تحتنه   جمله سوز حق اودم کوتاه اولور

(نوع رابع) موجب تقلیل منام اولان قیام لیلڭ فوائد وفضائلن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه سرمایهٔ سعادتمز کیجه لردر وناسدن عزلتمز ودوست ایله خلوتمز کیجه لردر کیجه عاشقلرڭ درد داشیدر کیجه عارفلرڭ سرداشیدر کیجه عاشقلرڭ دردی آرتر کیجه عارفلرڭ باشی دارتار کیجه روز فیروز کاملدر وعماء قلبنه شمسی نازلدر هرکیجه اول کونش طلوع ایدرلکن خلق بحر نوم آلور کیدره سحرده هر مراد

حاصلدر اول وقت اعمی كبی اویومق مشكلدر سحر وقتی مبارك ساعتدر و اول ساعتده بیدار اولان اهل سعادتدر سحر وقتی عاشقلر خواب ایتمزلر و عارفلر كوكادن ایراغه كتمزلر سحر وقتنده ابواب رحمت كشاده اولور و اول زمان بیدار اولان ذوق جان و صفای خاطر بولور اللهم یسر لنا

(نظم)

اهل عشقك دیده سی بیدار اولور وقت سحر	جان اهل دل طولی اسرار اولور وقت سحر
شهر دل بی كثرت ناجنس تنهادر بچه سه	بزم جان بی زحمت اغیار اولور وقت سحر
رفع ایدر دلدار و جهندن نقابن وقت صبح	انی سیر ایلر او كیم هشیار اولور وقت سحر
مرده دل خواب ایچره غافل دولت بیداردن	عارف آكاهه دولت یار اولور وقت سحر
پرتو خورشید و جه دلبره مشتاق اولان	اهل حالك كوكلی پر انوار اولور وقت سحر
حق ندا ایلر كه هل من سائل هر نیم شب	كیم نه استرسه او برخوردار اولور وقت سحر
باب احسان خدا فتح اولمق استرسن سكا	دل قپوسن بكلمك خوش كار اولور وقت سحر
اول كدا كل و شرب اولور شغلی كیجه كوندز همان	اویقی لازمدر اكا بیمار اولور وقت سحر
حق بیدار اول سحر وقتنده تنبل اولمه كیم	اویومق انسانه عیب و عار اولور وقت سحر

(نوع خامس) تقلیل منام خصلت كرام اولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه افضل اولیاء الله صدیق اكبر رضی الله تعالی عنه حضرتلری هر كیجه بعد صلوة العشاء برایكی ساعت قدر اهل بیتیله صحبت ایدردی بعده اهل و اولادی یاتدقده كندی قالوب تجدید وضوء ایدردی و ایكی ركعت نافله قیلوب سجاده اوزرنده جالس اولوب خشوع و خضوع ایله مراقبه یه كیدردی تا صباحه برساعت مقداری قالدقده مبارك باشن قالدروب بركره آه ایدردی و اول تأوه ایله فم شریفندن برنور ظاهر اولوردیكه انك شعاعندن بیت شریفی ضیا بولوب دیواری طیننده اولان صمان آشكاره وعیان اولوردی و اندن قالقوب اون ركعت تهجد واوچ ركعت وتر نمازی قیلوب اهل و اولادین ایقاظ ایدردی بعده صباح اولدقده سنت صبحی قیلوب اندن جامع شریفه كیدردی بركسه برجاریه الموش وانكله بعد العشا تنها قالمش واكا جامه خوابی دوشه كیم نائم اوله یم دیدكده اول جاریه دیمشدر كه ای مولا سنكچون برمولی وارمیدر اغامی دیمشدر كه بلی بندنی بر عبدم كه بنم ایچون برمولی واردر پس جاریه سی سؤال ایتمشدر كه اول مولی نائم اولورمی اغاسی جواب ایتمشدر كه بنم مولام برحی قیومدر كه ابدا نائم اولمز پس اول جاریه اغاسنه عتاب ایله دیمشدر كه یا سن هیچ حیا ایتمزمیسنكه هر كز نائم اولمیان مولی حضورنده یاتوب اویورسن پس بو نكته انك قلبنه تأثیر ایدوب قیام لیلی كندویه عادت ایتمشدر و اول كسنه عمری اولدقجه فراش ولحافه كیرمیوب تقلیل منام ایله اولیامرتبه سنه یتمشدر زیرا كه اولیا بوانه كیدن اوچ خصلتله كتمشدر اولا برنسنه یمزلر الا كه فاقه عندنده اكل قلیل ایلرثانیا اویومزلر الا كه غلبه عندنده نوم خفیف ایلرثالثا تكلم ایتمزلر الا كه ضرورت عندنده مختصر سویلرلر كیمك كه نومی كثیردر انك جانی علیل و امری عسیردر

(نظم) ای دیده ندراو یقو كل اویان كیجه‌لرده	كوكبلرك آیت سیرنی سیران كیجه‌لرده
باق هیئت عالمده بوحكمتلری سیر ایت	بول صانعنی اول اكا حیران كیجه‌لرده
چون كوندز اولورسن نیجه اغیار ایله غافل	قوی غفلتی دلداردن اوتان كیجه‌لرده
غفلتله اویومق نه روا عبد حقیره	شفقتله ندا ایلیه رحمان كیجه‌لرده
جمله كیجه‌یی اویومه قیومی سورسن	تا حی اوله‌سن حی ایله ای جان كیجه‌لرده
عاشقلر اویومز كیجه هم سن اویومه كیم	كوكاك كوزینه كورینه جانان كیجه‌لرده
دل بیت خدادر انی پاك ایله سوادن	قصرینه نزول ایلر او سلطان كیجه‌لرده
آزی آزاوی حیرته وارفانی اول اندن	بول جان بقا اول اكا مهمان كیجه‌لرده
الله ایچون اول خلقه مقارن كیجه كوندز	ای حقی نهان عشق اودینه یان كیجه‌لرده

(نوع سادس) نوم مذموم و كثرتی شوم اولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل الله دیمشلردر كه نوم

غفلت مذمومدر و كثرتی كسل و شومدر زیرا كه نوم عوام تعطیل اعضای بدندر و تضییع اوقات عمر ایتدر تكیم حق تعالی كلام قدیمنده * وهو الذی یتوفیكم باللیل * بیورمشدر كه بو نوم اخ الموت اولدیغن بره طیورمشدر حقدن غائب اولان اهل حسرتدر و اهل حسرته نوم هم بر مصیبتدر و عارف ایسه حاضر حضرتدر و اهل حضوره نوم توجه ولذتدر اول نومكه حضوردن غفلتدر اول موجب طرد و بعدوندامتدر و مورث خسران و جهالت وملامتدر و علم و حكمتدن محروم اولمغه علامتدر زیرا كه عارفلك لذتی حضور عزتدر و حیاتی محبتدر و علامات محبت مولا اوچ خصلتدر كه سهر لیالی و حسن مقال و ثناء ذوالجلالدر پس نوم لیال اعراض و وبالدر اكر نوم بر لذتلی نعمت اولسه ایدی البته جنتده هم نوم اولوردی حالبو كیم جنتده یوقدر پس نوم غلبه ایتدكجه اكا التفات و اعتبار اولنمز زیرا كه انكله تحصیل كمال قیلنمز

(نظم)

عزیز باشكچون كیجه یار ایچون اویومه	اوغورله لیلی فلكدن شكار ایچون اویومه
چون اویودك نیجه ییك كیجه حظ نفس ایچون	برایكی شب نه اولور یار غار ایچون اویومه
لطیف یاركه هركز اویوماز انك ایله	حضور ایدوب كیجه‌لر اول نكار ایچون اویومه
حلال اولورمی اغراویقی خسته صاحبنه	ترحم ایله بوقلب فكار ایچون اویومه
خدا دیمشكه بنم عاشقم كیجه اویوماز	حیا ایدرسك اكر شب اوعار ایچون اویومه
ایشتمدكی كه شب كام آلور قوعشاق	بوعشق پادشه كامكار ایچون اویومه
هزار كره دیدم حق حقه كل كیجه‌لر	یوغ اولدیغك بیله سن تا ووار ایچون اویومه

(نوع سابع) تقلیل منام جلاء قلوب انام و كحل بصیرت كرام اولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل الله دیمشلردر كه مجاهده سز مشاهده اولمز زیرا كه مجاهده قیلمین مشاهده بولمز و كوكلی كوزی اچلمز اما مجاهده ایدن ایچون مشاهده حاضر اولور استرسه مراد ایلسون استرسه ایتمسون مشاهده‌یی بولور پس مشاهده حاصل اولنجیه دك مجاهده لازمدر و مجاهده‌یی مراد ایدن جوع ایله سهره ملازمدر زیرا كه مجاهده ایدن طالب عرفان تقلیل طعام ایله تقلیل منام ایلدكده انك بدننده اجزاء عناصردن حاصل اولان اخلاط اربعه اریوب ازقالور و ذكر الله ایله اجزا بدنی لطافت بولدقده كوكلی حجب عناصردن مبرا ولباس بدندن معرا اولور و نومی حالنده عالم برزخه واروب راحت بولدیغی كبی یقظه حالنده هم برزخه و هم ملكوته مطلع اولوب هم راحت و هم سعادت بولور پس اعتدال منام راحت بدن اولدیغی كبی راحت جان دخی اولور تكیم حق تعالی قرآننده * وجعلنا نومكم سباتا * بیورمشدر نوم انسان اعتدال اوزره بولنسه راحت بدن و روح اولدیغن طیورمشدر اما طالب عرفان ابتدا حالنده خواب و راحتی قویوب ظلمت شبده عین حیات جانی مشاهده ایله كورمشدر

(نظم)

صلح و صلاح اولدی بوغوغای شب	اولدی جوجرابزه دریای شب
شاهد غیبك تتق كیجه در	عاشقه روز اولمدی همتای شب
استمزاویقو یی قچار خوابدن	ایلسه بو دیده تماشای شب
چوق دل پرنور و نیجه جان پاك	اولدی قو بندۀ مولای شب
دیك سیهدر كوزۀ شب ظلمتی	دادمسه دل لذت حلوای شب
كوندز اولور كرچه بوسودای كار	بشقه صفادر دله سودای شب
باغلدی شب دستی جوهر كاردن	حق ایدرمجه دلك احیای شب

(نوع ثامن) نوم انسانك اسرار و فوائدن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل الله دیمشلردر كه روح انسانی عالم علویدن بو عالم سفلی یه غریب كلمشدر و نفس حیوانیه نك امورینی تدبیر ایله مشغول اولمشدر وانك منفعتنی جلب و مضرتنی دفع ایچون اكا تعلق و بدنه توجه قیلمشدر و اول حیثیتله بو جهان ضیق و حرجده محبوس قالمشدر پس بو جسمه نوم حاصل اولدقده اول روح علوی كندی عالمنه كیدوب ایكی دورلی فائده

بولمشدر اولکی فائده بودرکه بو عالم شقاده اولان غربت زحمتلرندن تماميله راحت بولوب تدبیر امور بدندن فارغ
و آزاده اولمشدر و اول عالم اقتاده ملاقات ارواح ایله ذوق وحضور ایدوب مبدأ ومعادی صحبتنه کیدوب
وطننده امین ومسرور اولمشدر و ایکنجی فائده بودرکه روح علوی کندی وطننه واروب عقل اولان بعض
اسراره مطلع اولدقده عالم برزخده محبوس اولدیسه اندن واسطه ایله نیجه معانی تحصیل قیلمشدرکه عالم
شهادتده اولان امثال ایله وضوح بولمشدر وسر تعبیر واقعه بودرکه تنبیه امور ماضیه وتبشیر احوال آتیه رؤیای
صادقه ایله معلوم اولمشدر و اکر روح نائم برزخدن کیچوب عقل کله مقابل کلدیسه اول بی واسطه مشاهده
ایدوب الهامات آلمشدر ونومی یومی کبی یقظه اولوب مراقبه ایله بحر مکاشفه یه طالمشدر پس بدن انسان
بر تخته بند مثالیدرکه نوم حالنده روح روانك اندن آزاد ایدوب غیری منزله کتوررلر تا کیم بو جهات ستهدن
غیری بر منزل و بو عالمدن ایچری بر بشقه عالم اولدیغن کوروب تیقن ایلیه کیم اندن کلمشدر و بنه عند الموت اول
عالمه کیده جکدر پس اندن بو عالم اسفله میل ایتمیوب اول وطن اعلایه محبت قیله وا کا روح واصلنه رجوع
ایچون متوجه ومترقب اوله ومجاهده ایله کسب مشاهده ایدوب معرفة الله مرتبه سین بوله تا کیم محبة الله
دولتنه نائل اوله ونومی حالنده بلکه موتی وقتنده بیله عالم برزخده قالميوب ملکوتنه ایچری کیدوب کله بیله
وسعادت انس وحضوری کامیسر اوله (رباعی) سرکشته دلا بدوست ازجان راهیست * ای کم شده آشکار
و پنهان راهیست * کرشش جهتت بسته شود باك مدار * کز قعر نهادت سوی جانان راهیست * بر کامل زواری
کثرتندن ملول اولدقده ای یاران اذن کزله بر ساعت قدر وحدته وارایم دیرایمش ویاتوب خرقه سین باشنه
چکوب او یورایمش زیرا که بصیر کوزی کشاده اولان کاملك جسمی هجوع ایدر روحی کندی عالمنه رجوع
ایدروحضور حضرتده خشوع وخضوع ایدر ومبدأ ومعادی اولان عقل کله کیدر

(نظم)

بو کثیف ایچره چون اوروح لطیف	قیلدی برلحظه خوشنجه خواب خفیف
باد پای خیاله اولدی سوار	غیب صحرالرنده قیلدی شکار
دیده سن یومدی بو جهاندن او جان	آچدی حسنی نقابنی جانان
بلی جانان یوزینه جان کوزینی	اچه من یومیان جهان کوزینی
بنه جانتنده بولدی جانانی	بنه تختنده کوردی سلطانی
وصف اولنمز جمالله کوردی	کرچه چشم خیالله کوردی
قلب عارفده ظاهر اولدی اونور	قیلدی اولکی صورتیله ظهور

(نظم) دون کیجه تا روزانیس جان خیال یار ایدی	کوزلرم کرچه اویوردی عقل ودل هشیار ایدی
لذت کفتار جانان جانده قالمشدر هنوز	الله الله اولنه شیرین لب شکر کفتار ایدی
واه کندی خاطرمدن نه دیدی دوشده بکا	کرچه کارم تا سحر اول سوزلری تکرار ایدی
روز چشممده شب مظلمدر اول رخسارسز	ای خوش اول شبلرکه چشم دلده اول رخسار ایدی
نوم اهل دل حضور حضرت دلدار اولور	چونکه هردم آرزوسی دلده اول دیدار ایدی
عارفك چشمی اویور قلبی اویومز عشقله	کیم ازلدن عشق اکا هر حالده یارغار ایدی
خواب خوش اولسون حلال اول عینه کیم دوشده کورر	انی کیم حق انکچون برزمان بیدار ایدی

(نوع تاسع) حقیقت منام نه اولدیغن ونفوس عوام برزخده قالدیغن وارواح خواص ملکوتنه یول بولدیغن
بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه حقیقت منام اودرکه رطوبتلی غذا یورلك طمرلرینه
رخاوت ویروب انك بخاری دخی یورك ایله دماغ ارامنده حائل اولدقده کوکل دماغ ایچنده تعقل وتصرفدن
معزول اولور وحواس واعضای بدن دخی حس وحرکتدن قالور وعروق کبد ایله جمیع بدن مغتذی اولوب
نشو ونما بولور ونوم انجق بدنك بو حالتندن عبارتدرکه هرکسه عارض اولور ورطوبت وغذا موجب نوم
اولدیغندندرکه کثرت شراب ایله نوم ثقیل حاصل اولور وبالجمله غفلت ونسیان ازدیاد بولور پس اکر نائمك قلبی

نفسیله مقید ایسه کندی کمالی کسبنه توجهدن معطل اولور وعالم برزخده حبس اولوب خیالات رؤیا
واضغاث احلام ایله قالور واکر نائمك کوکلی روح مجرد ایسه برزخدن کیچوب عالمنه ایچری کیدوب حضور
ایدوب اصلا نائم اولماز ونوم بدن بویله قلبی هرکز معطل قیلمز و بو توجه وترقیدن بر نفس خالی قالمز پس نوم نفسانی
تعطیل وغفلتدر ونوم روحانی حضور حضرتدر نوم جاهل موت حاضردر ونوم عارف کشاد خاطردر نوم عوام
ادبار وغرامدر ونوم خواص توجه تامدر نوم ناقص تضییع اوقاتدر ونوم کامل اب طاعتدر بر کامل اهل دل
بر تکیه ده اون کون مسافر قالوب هر کون اون آدم طعامن ییوب طول لیل اویویوب طول نهار سویلرایمش
پس مریدان انك بو وفرت اکلندن وثقلت نومندن وکثرت کلامندن نفرت ایدوب تکیه شیخنه شکوا
ایلدکده اول شیخ اول مسافره دیمشدرکه ارکان طریق اولیای کرام تقلیل طعام وتقلیل منام وتقلیل کلام
ایکن سن مثل عوام کثرت طعام وکثرت منام وکثرت کلام ایله مبتلا اولوب قالمشسن و بو تکیه اهلنه کاروب
بارکران اولمشسن پس اول کامل مسافر بو سوزدن وافر تعجب ایدوب اول شیخك جوابن ویروب دیمشدرکه
اکر بزدن تشکی ایدن مریدان اهل عرفان اولسه لردی بدل تشکی بزدن تشکر ایدرلردی زیرا که بز طعام اکل
ایتمیوب نورا کل ایدرز ونائم اولمیوب حضوره کیدرز وما لایعنی سویلمیوب حکمت سویلرز پس اول شیخ انصاف
وقصورینه اعتراف ایدوب اول کاملی اول تکیه ده مقیم ایدوب کندی اکا مرید وندیم اولمشدر وانك اشارتیله
نیجه ایام جوع وسهر وصمته مداومت قیلمشدر تا کیم اولدخی اول نور حکمت وحضوری بولمشدر اما بو کماله
واصل اولمین عاشق کثرت اکل ونوم ایله خائب وخاسر قالمشدر

(نظم)

نیم شب عشق ایلدی دلدن بکا افرجه ناز	چوق عتاب ایتدی دیدی عاشق سن ایله خوابی آز
بزسنکله کیجه لر تا صبحه دلسوز سویلرز	سن ایاغن ایلمشسن جامه خواب ایچره دراز
کوندزك غفلتده سن بزدن دخی شب خوابده	یانه وقت ایلرسن ای عاشق بزه طاتلی نیاز
سن بزی اویله فراموش ایلدك کویا که سن	بردخی واجع دکلسن اصلکه کل ایتمه ناز
نیم شب قالق اغلیه دردمله توجه قیل بکا	تا سنی جذب ایلیم کوتاه اوله راه دراز
نوم غفلتدر اخ الموت اولمه حی اول عشقله	دیکله هر شب سوزلرك معلومك اولسون جمله راز
حاضر اول هردم دمدن برحیات تازه بول	کیجه حق خوابی آزایت خوابی ازایت خوابی آز

(نوع عاشر) سهرك اقسامن وحال ومقامن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه سهر
نتیجه جوعدر زیرا که معده ده غذا اولسه اویقو کلمز وسهر ایسه ایکی قسمدر بری سهر عین وبری سهر قلبدر اما
سهر قلب طلب مشاهدات ایچون غفلت اویقولرندن انتباهدر واما سهر عین طلب مشاهده ایچون کوکلده
اولان همتك بقاسنه رغبتدرکه او توفیق الهیدر زیرا که عین نائم اولدقده غالبا قلبك عملی باطل اولور واکر
عین نائم اولدقده کوکل اویومیوب عملی حالی اوزره قالدیسه اول مشاهده سهر متقدمك نتیجه سیدرکه حاصل
اولور پس بو سهرك فائده سی عمل قلبك استمرار وبقاسیدر وعند الله اولان منازل علیه محزونه یه ارتقاسیدر
اما سهرك مبتدیلرده اولان حالی تعمیر اوقاتدر ومحققلرده اولان حالی ازدیاد تخلق ربانیدرکه اول غنایاتدر
ومبتدیلر انی بیلمزلر کدنه حالاتدر واما سهرك مقامی مقام قیومیتدر زیرا که حضرت الهیه ده بر اسم قالمز
الا که انسان کامل انی حامل در وسهرك بر خاصه سی دخی بودرکه مورث معرفت نفسدر بر سلطانك
بر بنده سی بن سکا عاشقم دیو عرض حال ایلدکده او سلطان رحیم او عبدنی بر تنها حجره ده مقیم ایدوب سن
بونده بکا منتظر اول که بو کیجه نصف اللیل اولدقده بن بو حجره یه کلورم وبصله ناسدن مخفی سکا مهمان اولورم
دیو وعد کریم ایتمشدر وانك اوزرینه حجره قپوسین بغلیوب کتمشدر ونصف لیل اولدقده صادق الوعد اولان
سلطان فتح باب ایدوب عبدی حجره سنه کیدوب وعده سنه وفا ایتمشدر ولکن اول مروت کافی اول عبد نادانی
یاتوب اویومش بولمغیچون انك ذیلنی قطع ایدوب جیبنه جوز ومویز قویوب کتمشدر یعنی ملعبه صبیانی اکا
لایق کوروب کلدیکن اشعار ایتمشدر وصباح اولدقده اول مسکین او یاتوب ذیلنی مقطوع وجیبنی مملو بولوب
سلطان کریمك کلدیککن بیلوب منامندن پشیمان اولمشدر وعمری اولدقچه هر نیجه مهمان عزیزینه

خواب وراحتی فدا قیلمشدر تا کیم انس وحضور ایله بهره مند اولمشدر

(نظم)

صقین ای یار مهماندار اویومه | کاوردل یتنه دلدار اویومه
قوخواب غفلتی شب قلبه سیر ایت | نیجه ظاهر اولو راسرار اویومه
دیلرسن حی وقیومك رضاسین | کیجه تنها اویوروز نهار اویومه
چوشب اقبال فرخ بولدی عشاق | کوزت سن سنده بول دیدار اویومه
ایدوب تضییع اوقات اویوسه خلق | سن ایتمه ضایع اول بیدار اویومه
غم عشق ایلسه شب قلبی مکدور | کلور تحتینه اول جبار اویومه
غم عشق اولسه مهمان قو یمه تنها | اکا ویر حقی هرنه وار اویومه

(فصل ثالث) ارکان ستهٔ راه عرفانك اوچنجی رکنی اولان تقلیل کلامك فوائد ومنافعن آتی نوع ایله عیان وبیان ایدر (نوع اول) تقلیل کلامی آیات قرآنیه واحادیث شریفه ایله بیان ایدرز (ای عزیز) معلوم اولسونکه حق تعالی عبادینه عنایت ایدوب تقلیل کلام عادت کرام ونظام امور انام ومفتاح باب سلام وموجب حضور مدام اولدیغی جهتیله طبورمشدر بتکیم کندی حبیبنه خطاب ایله کلام قدیمنده بیورمشدر (وقل لعبادی یقول التی هی احسن) وعباد الرحمن الذین یمشون علی الارض هونا واذا خاطبهم الجاهلون قالوا سلاما والذین لایشهدون الزور واذا مروا باللغو مروا کراما واذا سمعوا اللغو اعرضوا عنه وقالوا لنا أعمالنا ولكم اعمالكم سلام علیكم لانبتغی الجاهلین (یاایها الذین آمنوا لایسخر قوم من قوم عسی ان یكونوا خیرا منهم ولانساء من نساء عسی ان یكن خیرا منهن ولا تلمزوا انفسكم ولاتنابزوا بالالقاب بئس الاسم الفسوق بعد الایمان ومن لم یتب فاولئك هم الظالمون) فلا تزكوا انفسكم هو اعلم بمن اتقی (یاایها الذین آمنوا اجتنبوا كثیرا من الظن ان بعض الظن اثم ولا تجسسوا ولا یغتب بعضكم بعضا أیحب احدكم ان یأكل لحم اخیه میتا فكرهتموه واتقوا الله ان الله تواب رحیم (ومایلفظ من قول الالدیه رقیب عتید) فاما الیتیم فلاتقهر واما السائل فلاتنهر واما بنعمة ربك فحدث) وحدیث قدسیسنده بیورمشدرکه (یاابن آدم اذا وجدت قساوة فی قلبك وسقما فی بدنك وحرمانا فی رزقك فاعلم انك تكلمت فی مالایعنیك یاابن آدم كیف تطمع فی الحكمة مع كثرة الكلام فاطلب الحكمة فی صمت القلب واللسان یاابن آدم لاتغتبن احدا ابدا فان من ترك الغیبة ظهرت سریرته وظهرت محبته وعلا قدره یاابن آدم لایستقیم لك دینك حتی یستقیم لسانك ولا یستقیم لسانك حتی یستقیم قلبك ولا یستقیم قلبك حتی تستحیی منی وحضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم امتی شفقتیله صیانت ایدوب تقلیل کلام موجب اجتناب آثام ومورث نیل مرام ومنتج مودت انام وحفظ اسرار کرام اولدیغن طبورمشدر بتکیم نیجه احادیث شریفه سنده بیورمشدر سلامت انسان حفظ لساننده دروبیورمشدرکه سویلرسن خیر سویله والاسکوت ایله وبیورمشدرکه جرم لسان اعضادن اصغردر وجرمی جمله دن اکبردر وعمل وزللی اکثردر وبیورمشدرکه کیمکه صامت اولور هر بلادن نجات بولور وبیورمشدرکه کیمکه کاذب اولور اول خاسر وخائب اولور وبیورمشدرکه کذب لسان مجانب ایماندر وکذبك اشدی بهتاندر وبیورمشدرکه رؤیاده زیاده سویلك خدایه افترا ایلمکدر وبیورمشدرکه غیبت اخبث کلامدر ولاسلامه اوتوززنادن اشد حرامدر ومؤمن مغتابه نصرت ایدن منصور مدامدر وبیورمشدرکه مؤمن طعان ولعان وبی حیا اولمز وناسی تعییب ایدن اول عیوب ایله مبتلا اولمدقجه اولمز وبیورمشدرکه قرآنی لحون عرب ایله قراءت ایلیکز ولحون اهل فسق فراغت ایلیکز وبیورمشدرکه کلمهٔ طیبه صدقه در وتبسم دخی حسنه در وبیورمشدرکه اطعام طعام وکیجه قیام وطیب کلام موجب رضای رب الانامدر وبیورمشدرکه صفای قلب ایکی خصلتده تمامدر بری اعطای فضول مال وبری امسال فضول کلامدر وبیورمشدرکه کثرت ضحك انسانك قلبن میت ایدر وکثرت مزاح وجد الله کشی نار کیدر وبیورمشدرکه فاسق مدح اولندقده رب غضب ایدوب عرشی مهتز اولور وبیورمشدرکه وقتاکه مؤمنی مواجهه سنده مدح ایدرسن تحقیق انی کسکین استره ایله ذبح ایدرسن وبیورمشدرکه کشی لسانن حفظ ایتمدکجه حقیقت ایمانی بولمز وخدا حقیچون زندانده حبس اولمغه لساندن

احوج بر یوزنده بر نسنه اولمز وبیورمشدرکه صمت لسان بر حکمت ممتازدرکه انی اشلین ازدر وبیورمشدرکه ذکر اللهدن غیری کلامی کثیر ایتمه که قلبك قاسی اولور حالبوکیم قلب قاسی حق تعالیدن بعید وعاصی اولور وبیورمشدرکه طوبی اکا کیم لسانه مالك اولمشدر وکندی بیتنه صغوب ناسدن عزلت قیلمشدر وبیورمشدرکه قضای حوایجه کتمان ایله اعانت ایدکز زیرا که هر نعمت صاحبی محسود اولوب صیانت ایدکدر وبیورمشدرکه بز جماعت انبیا امر اولنمشزدرکه ناس ایله عقللری مقدارنجه تکلم ایده لم وبیورمشدکه سن بر قومه عقللری ایرمدیکی سوزی سویلزسن الا که اول سوز اکثرینه فتنه اولور پس اویله ایلمزسن وبیورمشدرکه فتنه نائم بولنمشدر انی ایقاظ ایدن طرد اولنمشدر وبیورمشدرکه افشای سر حرامدر وافشا ایدن ملامدر وبیورمشدرکه برکسه برکسه یه تنهاده بر سوز سویلسه اول سوزانده امانتدر انی کمسه یه دیمسونکه اول خیانتدر وبیورمشدرکه صدور احرار قبور اسراردر وصدیق اکبر رضی الله تعالی عنه حضرتلری فم شریفنده بر حجر حفظ ایدوب بیهوده سوزدن تحفظ ایدردی وضرورت عندنده طاشی چیقاروب اندن تلفظ ایدردی ودواسانده بی بلالره وقبیح اولان جفالره صالمشدر دیو احبابن متیقظ ایدردی وحضرت علی کرم الله وجهه بیورمشدرکه اکر ابو القاسم حضرتلرینك فم شریفندن ایشتمدیکم اسراری بن سزه سویلسم سز بنم باشمدن چیقوب دیرمسزکه تحقیقا علی کذابدرکه بونی کیم ایشتمشدر بتکیم حق تعالی کلام قدیمنده (بل کذبوا بما لم یحیطوا بعلمه) بیورمشدر وکشی بیلمدیکی نسنه نك دشمنی اولدیغن جمله یه طبورمشدر وبومعناده بو اوچ بیتی زین العابدین بن حسین بن علی رضی الله تعالی عنهم أجمعین بیورمشدر (شعر) یارب جوهر علم لو ابوح به لقیل لی انت ممن یعبد الوثنا * ولاستحل رجال مسلمون دمی * حتی یروا قبح ما یأتونه حسنا * انی لاکتم من علمی جواهره * کیلا یری الحق ذو جهل فیفتتنا (نوع ثانی) تقلیل کلام موجب اجتناب آثام ومورث عز واحترام اولدیغن بیان ایدرز (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه بوزمان سکوت زمانیدر وملازمت بیوت زمانیدر انسان ایکی اصغر ایله مرهون اولاندر انك بری یورکدر وبری لساندر اکرچه کلام انسانده کرامتدر لیکن صمت لسان هر بلادن سلامتدر لسان میزان انساندر وبرار سلاندرکه اطلاق زباندر صمت کسوت وقاردر وکفاف مؤنت اعتذاردر مادامکه سویلمزسن کلامی کندی حکمنده بولورسن وقتاکه سویلرسن کلامك حکمنه داخل اولورسن قلیل الکلام اولان امین الملام اولور کیمك که صمتی طول بولدر انك قدری جلیلدر کیمکه هر زمان ستار عیوب اولور اول مستور عیوب ومحبوب القلوب اولور کیمکه مغتاب ونمام اولور اول مبغوض جمیع انام اولور کثرت کلام تنسك وعاردر وصمت لسان عز ووقاردر وصمت لسان امن وامان در وصمت قلب موجب عرفاندر لسانك خطری چوقدر زیرا که اول خطا ایتمز اوقدر دیش طاش کبیدر واسان چاقمقدر وسوز آتشدرکه سو یاین احمقدر وایشیدن یانیبه دکانی ویا باروتخانه در پس پنبه وباروته چاقمق چقان دیوانه در اوچ نسنه مجلب جمیع آفاتدر بری هزل وبری مزاح وبری ترهاتدر مغتاب ونمامك عذابی شدید اولور واول ناسدن ورب ناسدن بعید اولور وکثرت کلام احبابه نملدر ومورث زوال وملالدر فضول کلام اظهار عیوبدر وتحریك عداوت قلوبدرکیمکه آجی سوز سویلراندن احبابی نفرت ایلر غیبت یاران رذالتدر وهر یوزدن نجالتدر اعقل ناس مجادله سیتنه کتمز وعقوبت ایلهده صمتی تجاوز ایتمزقدر سؤال قیمت نوالدن زائددر ونفع کلمهٔ طیبه متکلمنه عائددر اکر کلامده بلاغت وار ایسه عدم تکلمنده سلامت وارد ومزاح آفت مهابتدر ومنت آفت سخاوتدر نطق ایدرسن طوغری سویله ووعد ایلرسن وفا ایله این کلام وافشاء سلام سنت کرامدر این کلام وبذل سلام مورث حب انامدر واعتیاد حسن کلام موجب نیل مرامدر واستقامت لسان سلامت انساندن کثرت کلام ملل ممعدر وکثرت ابرام موجب منعدر کثرت صمت موجب وقاردر وکثرت ضحك خفت وعاردر کثرت مزاح تهمتی جلبدر وکثرت ضحك مميت قلبدر کثرت هزل جهل نشانیدر وکثرت الفاظ نقصان معانیدر صمت زینت عقلادر وستر جاهلدر کوزل سوزلی اول وکولج یوزلی اول هرکز یلان سویلمه وکندیکی رذیل ایلمه لسانی لذیذ اولان کوکللرده عزیز اولور ضحکی چوق اولنك هیبتی قلیل اولور ومزاحی چوق اولنك عقلی علیل اولور کیمکه سوزی ملائم درانك محبتی لازمدر ضحکی چوق اولنك قلبی میت اولور وکذبی

جوق اولنك صدقی كساد بولور مقالی صادق اولنك جمالی زائد اولور بكلامی قلیل اولنك آثامی قلت بولور غیبت ایدن مشتوم اولور وغمام اولان مذموم اولور كیمكه مالا یعنیله مشغول اولور اول ما یعنیدن معزول اولور هزلی كثیر اولانك قدری حقیر اولور خلقدن شكوا ایدن حقدن ایتمش اولوب شاكر اوله من وخفیات عیوبی صوران مودت قلوبی بوله من نفسنی مدح ایدن ذبح ایتمش اولور ونفسنی ذم ایدن سلامت بولور وصمت ایدوب سلامت بولن سو یلیوب مغتنم اولان كبیدر صدق اقوال ورفق افعال وحسن احوال علامات اقبالدر كشی لسانیله انساندر حالبوكیم لسانی كندویه دشمندر وبد جوابلی سوزی سویلین پشیماندر لازمدركه عاقل جاهله حسن معامله برله رفق ومدارا ایلیه وطبیبك مریضه ایلدیكی معامله كبی عقلنجه ملایم سو یلیه قیل وقالی ترك ایدن كوكل خوشلیغن درك ایدر صمت زین ووقاردر وكذب شین وعاردر صمتك منافعی بی نهایه در وادنی منفعتی سلامت سرمایه در هلاك جان رأس لسانده در سر یكی سن صاقله كه سر امانت اولماز سری امانت ویرن سلامت بولماز سر یكی صاقلرسن سرك سلامت اولور سری اظهارك صوكی ندامت اولور دوستكدن هیچ برشئه دریغ ایتمه لكن اكا هر سری سو یله

(نظم)

اچـه رازی كه زار اولمیه سن | محنت ودرد یار اولمیه سن
صاقله سری كه سر سلامت اوله | سری اظهار ایدن ملامت اوله
فكرنی فكر ایدن فكار اولدی | آشكاره ایدن شكار اولدی
نیجه سر واركه كر زبانه كله | نیجه جانلر روان دهانه كله
دل قفس راز مرغ وحشیدر | مرغ وحشی قفسده بخشیدر
راه دولتده كیم كه كنجه ایرر | صقلرسه هزار رنجه ایرر
حق اولان خلقه آشكار اولماز | صید ایدم دیر ایكن شكار اولماز

(نوع ثالث) حفظ لسانده حفظ اعضا وحفظ اوقات وحفظ اعمال وحفظ احوال وحفظ حیات وسلامت آفات وستر اسرار اولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل الله دیمشلردر صمت افضل علومدر وحكمتك قیومدر لسان نطق ایلسه كوكل صمت ایلر ولسان صمت ایلسه كوكل حكمت سو یلر كلام فضه اولسه صمت التون اولور نیجه ناطق نادم اولور وهر صامت سالم اولور صمت لسان الفاظی ترك ایتمكدر وصمت قلب اعتراض واعراضی ترك ایتمكدر صمت قلب نور شهیرتدر وحیرت موجب واردات وكشف یقیندر عارف صمت ایلسه مالك اولور وعاشق صمت ایلسه هالك اولور صمت افضل خصال مؤمندر واكثر عافیتی متضمندر وبلا نطق ایچنده متعیندر صمت ایله كوكل كوزی كشاده اولور وعقل ازدیاد وراحت بولور همان البته لسانكی ضبط وربط ایله كه انك عصیان وطغیانی سائر اعضادن اشد واعظمدر همان البته لسانكی قید وبند ایله كه انك فسادی وعدواتی جمیع اعضادن اضر واعمدر پس حفظ لسان جمله دن اهم والزمدر زیرا كه حفظ لسانده حفظ اعضا واردر نتكیم خبرده كلمشدركه آدم اوغلی صباحه داخل اولدقده جمیع اعضاسی لسانه الله ایچون مستقیم اول دیرلر زیرا كه اگر سن مستقیم اولورسن بز دخی مستقیم اولورز واگر سن منعوج اولورسن بز دخی اعوجاج بولورز دیرلر پس نطق لسانك اعضای انسانه توفیق وخذلان ایله تأثیر ایلدیگی ظاهر وعیاندر نتكیم بالاده ذكر اولنان حدیث قدسی دخی بو معنایه دلیل وبرهاندركه ای آدم اوغلی اگر یوركنده بر بركات وبدنكده بر ضعفلك ورزقكده بر نقصان بولدكسه تیقن ایله كه مالا یعنی كلام سو یلمشسن اول كلامك تأثیرندن بو بلالره دوشمشسن وحفظ لسانده حفظ اوقات هم واردر زیرا كه انسانك اكثر تكلمی لغویاتدر كه جمله سی تضییع اوقاتدر (شعر) واذا ما هممت بالخوض فی الباطل فاجعل مكانه تسبیحا * واغتنام السكوت خیر من النطق وان كنت فی الكلام فصیحا * وحفظ لسانده حفظ اعمال دخی واردر زیرا كه چوق سو یلین غافل البته غیبت ایدر پس انك اعمال حسناتی اعداسنه كیدر نتكیم بر عارف دیمشدركه اگر غیبت ایلسم كندی والده مك غیبتن ایدردم تا كیم حسناتم اكا كیده ایدی وحفظ لسانده حفظ احوال دخی واردر زیرا كه لسان مفتاح خزانه عرفاندر پس كثرت كلام ایله كوكل جواهر حكمتدن خالی قالور

وناهلی عندنده ضایع اولور وحفظ لسانده آفات دنیادن دخی سلامت واردر نتكیم دیمشلردركه اول كلامی لسانه كتورمه كه اول موجب كسر اسناندر زیرا كه بسط لسان فساد شاندر ولسان كیمده ارسلاندر وصمت اندن امن وامانندر وحفظ لسانده آفات آخرتدن دخی سلامت واردر نتكیم حدیث شریفده وارد اولمشدركه ناسی یوزی اوزره ناره القا ایتمز الا كه حصاید السنه لری ایدر پس حفظ لسان سلامت هر دو جهاندر وسرمایهٔ اهل عرفاندر وحصن متین دل وجاندر نتكیم حضرت داود علیه السلامك حضورنده لقمان حكیم كلوب كورمشدركه انك یدنده آهن پولاد ملایم بال مومی اولوب اندن حلقات صغار متداخله ایله بر صنعت عجیبه قیلمشدر ولقمان انك بو فعلندن تعجب ایدوب اول حلقات منسوجه نه ایچون اولدیغن صورمق مراد ایلدكده لقمانك قلبنده اولان حكمتی انی سؤال ایتمكدن منع ایتمشدر پس وقتا كه اول خلیفة الله اول معجزه سین تمام ایدوب انی كیوب لقمانه خطاب ایتمشدركه بو زرخ انسان ایچون حین محاربه ده بر متین قلعه در ولقمان حكیم اكا دیمشدركه بنم بو صمتمه نه دیرسنكه سؤال ایتمدم پس حضرت داود علیه السلام بیورمشدركه صمت بر حكمتدركه فاعلی آزدر ودل وجان ایچون حین محاوره ده بر حصن حصین ممتازدر صمت ایدن سلیم وبی باكدر وزلت لسان اشد هلاكدر اگر كتم ایدرسن سرك مستوركدر واگر افشا ایدرسن ضرر وثبوركدر وسرك اسیركدر وسن امیرسن اگر افشا ایلدكسه سن انك اسیریسن سوزوار خلق ایچنده سوزوار حلق ایچنده هر مقامك بر مقالی وار وهر امرك بر محلی وار (رباعی)

اسرار جهان چنانكه در دفتر ماست | خواندن نتوانكه آن وبال سرماست
چون نیست در ین مردم نادان اهلی | گفتن نتوان هر آنكه در خاطر ماست

(رباعیات)

مادامكه كوكلده در بو سوزلر سردر | هر فكرنی ذكر ایدن دل مكدردر
كوش ایكی خبیر ودل چو بر مخبردر | یعنی كه ایشتمك ایكیدر سوز بردر
سوزوار كه اوخلق ایچنده اولش دستان | سوزوار كه اوحلق ایچنده اولمش پنهان
پنهان سوزی داده صقله هیچ ایتمه عیان | تا قالمیه سن ندامت ایچره نالان
حال اهلی اول ای دل ایتمه قیل وقالی | قال اهلی شراب عشقدندر خالی
حلوا دیمه دن حلاوت اولماز حلقه | ذوق ایلر اودل كه بولدی وجد حالی
سفره اوزرنده بطنك ایتمه شبعان | حفظ ایله لسانی چون كوررسن یاران
بش وقتی قیل حضور قلب ایله ای جان | یولده یولكه باق وبوش ایتمه سیران

(نوع رابع) تقلیل مقال موروث عز واقبال ومنتج نیل كمال وموجب حفظ احوال اولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل الله دیمشلردركه لسانكی ذهبك كبی مخزون ایله تا كیم نكته ایله قلبك مخزون اولمسون لسانكی محبوس لب ودندان ایله تا كیم سنی مقید بند وزندان ایتمسون اگر كلامی قلیل وصمتی طویل ایدرسن البته ستر وسلامت یوانه كیدرسن كشی كندی لسانی آلتنده كیزلنمشدر هر نه كیم لسانه كلور اول سوز زیانه كلور انسانك بلاسی لساندن اولور (بیت) باغله ای حق دهانك خاموش اول مثل صدف * كیم زبانكدر زبانك خصم جاندر شبهه سز * نیجه لغو صاحبنه نقصاندر ونیجه لسان صاحبنه دشمندر مجلس امانتدر ونقل مجلس خیانتدر صلاح انسان حبس لسان وبذل احساندر اولا فكر ایله بعده سو یله لسان عاقل قلبنده اولور وقلب احمق خنده اولور حق سو یله غنیمت بوله سن وباطلدن سكوت ایله امین اوله سن هر انسان لسانیله مؤاخذه اولنور وكتم اسرار ایله هر مراده نائل اولنور نتكیم بر كیجه حال دیلنجه بر بلبل بر كلشنده بر شاهین شاهه فریاد ایله سؤال ایتمشدر كه نه عندنده كه سن وبن قوش نوعندن ایكن سنك یرك ید سلطان بنم یرم خار كلستان اولمشدر سن كوزل كلكك یورك وبوركزنك اكل ایدرسن وهر طیری صید ایدوب مراد اولورسن وسلطان عندنده قدر وقیمت بولورسن وسلطان طیور اولورسن وبن هر كیجه فریاد وآه ایله تا سحرگاه كشاد غنچه كلی بكلرم بنی او بو مدتجه اول آچلمز او یانورمكه كل اچلمش بن انك اچلدیغن كورهمم بركره مرادیمه ایرهمم بی مراد اولوب خار وزار ایچنده زار زار اغلرم قانلر یودوب یوركم طاغلرم پس شاهین انك جوابن شاهانه ویرمشدركه

بن بیلك مراد اولورم و بر بنی سویلم سن ایسه بر مراد المزدن بیك سویلرسن انك ایچون بی مراد قالوب آه ایلرسن (بیت) سکوت ایله حقی که صمت ایچره وار • نیجه بیك لسان و نیجه بیك بیان • خیر کلام اقلی قه سیر و مفهومی کثیر اولاندر و نیجه سکوت ابلغ کلامدر نیجه کلام امثال سهامدر نیجه انسانی هلاك ایدن لسانیدر نیجه نعمتی سلب ایدن کلامیدر زلت لسان زلت قدمدن عظیمدر و جرح لسان جرح سناندن الیمدر اول صمت که سلامت و وقاردر اول سوزدن خیرلیدر که ندامت و عار ویرر حفظ لسان رأس ایماندر کلام ایله انوار ذکر الله کوکلدن زائل اولور پس کثرت کلام ایله کوکل مظلم قالور طوبی اکا کیم لسانی ساکت و قلبی ذاکردر طوبی اکا کیم لسانته مالك و هر حالده شاکردر عارف که اهل حال اولور انك لسانی لال اولور (بیت) حق بحث ایتمه اوذات پاکدن • حیرته وار کیم بوغانده انجاث • لسانن حفظ ایدن نفسنه اکرام ایدر سرنی کتم ایدن روحنه احترام ایدر صدر عارف صندوق سردر صحبت جاهل کندوبی ستردر دیلنه مالك اولمینك ایشی ندامتدر و ایکی لسانك بری دخی قلمدر لسانن حفظ ایدن امین اولور و حکمتله نطق ایدن عزت بولور ناسه بیلدکلرك سویلمه بیلدکلرك سویله انلری کندیکه و اهل عرفانه بار کران ایلمه بدن و لسانکله ناسه مقارن اول و دل و جانکله انلره مباین اول (بیت) ضیای شمسی خفافیش نیلرای حق • بو سر وحدتی کثرتده ایتمه هیچ افشا بیلم دیمك نصف علمدر عیوب اورتمك تمام حلمدر لا ادری افدنی ترك ایتمك جنك و جدال سمتنه کتمکدر عاقل اولان هر بیلدیکنی خلقه ناقل اولمز تکذیب اولنه جق کلامی خلقه سویلمه و هر بیلدیکن حکمتی اظهار ایلمه (بیت) کوکل صقین شکرازمه دهان رنجوره • کونش جمالنی بیهوده سویلمه کوره • عورت و عبدینه کشف راز ایدن انلره عبد اولوب نیاز ایدر سرینی خلقه افشا ایدن نفسنی عذابه القا ایدر فقرنی خلقه اظهار ایدن قدرنی بی اعتبار ایدر مالکه سخی اول دریغ ایلمه سرکه بخیل اول صقین سویلمه مالنه بخیل اولان ذلیل اولور سرینه بخیل اولان جلیل اولور کندی سرنی حفظ ایتمین احمقدر اول سنك سرکی صقلیه جغی محققدر بر سریکی کشف ایدنه بر دخی سویلمه کندوبی بیلمزلر ایچنده کندیکی ذلیل ایلمه (بیت) همان سر صقله اولسون سر سلامت • که قلبی صافی بر اسرار اولاندر • واقف اسرار اولمینه هتك استار ایلمه هر کسك هر سؤالنه جواب سویلمه صقین کسه یه سوء خطاب ایتمه سن تا کیم هرگز بد جواب ایشتمیه سن صقین جاهله عقلی یتمدیکی حکمتی سویلمه کیم سنی تکذیب ایلمسون زیرا که حکمتك سنك اوزرنده حقی واردر و حقی بودرکه انی نااهلندن حفظ ایده سن تا کیم ضایع اولمسون (بیت) خبردار ایلك اسرار ازلدن حقی • صقله سری دیمه هر بر خبره طوی ایتمه • تکیم خبرده کلمشدرکه انجولری افواه کلابه اتمیه سز و جواهری اعناق خنازیره آصمیه سز زیرا که حکمت انجو و جواهردن کوچکدر و انی انکار ایدن کلب و خنازیردن الچقدر سری صدرینه صغمین امین اولمز و کذاب اولان هرگز خیر کورمز انسان برنسنه یی کتم ایتمزالا که صفحهٔ وجهنده کورینور و فلتات لساندن بیلنور اگر نطقك فضه اولورسه ده صمتك التون اولور (نظم)

عشقك احوالیدر اسرار دینلمز اصلا	کنج پنهان کرك ای یار دینلمز اصلا
عاشق اول یار ایله اغیاردن اولمش خالی	بو نیجه اغیاره او کفتار دینلمز اصلا
محض عشق که حکمتدر اماتندر هب	جان عاشقده نلر وار دینلمز اصلا
حسن کل وصفنی صد بار هزاره سویله	استمز چون کلی هر خاره دینلمز اصلا
نیچون اول شعلهٔ جواله دمادم ایلر	نیجه بیك دائره اظهار دینلمز اصلا
نقطه حرف اولدی کلام اولدی کتاب اولدی جهان	اویله بر نقطه یه بسیار دینلمز اصلا
نقطهٔ عشق بو اشیاده کورر خوش معدود	اوقور اول محرم اسرار دینلمز اصلا
قطرهٔ واحده تکرار ایله دریا اولمش	بر شجر و بردی چوق اثمار دینلمز اصلا
نقطهٔ علی کثیرا کلدی چون ابلهلر	حق اول یاردر اغیار دینلمز اصلا

(نوع خامس) صمت لسان حفظ احوال دل و جان اولدیغن و طالب عرفان ترك اعیان جهان قیلدیغن وماسوادن بچمکله مقبول درگاه اولوب مراد الدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله

دیشلردرکه عارفك درونده اسرار غیبیه منکشف اولوب عرایس معنی ظهوره کلورسه زینهار و زینهار اول اسراری کسه یه سویلمسون و اول ابکار معانی نامحرم اولان اغیاره ارائت ایلمسون و حکمت اولیایی نااهل اولان اعدایه اعطا قیلمسون تا کیم یارغاری اولان حکمته ظلم ایتمش اولمسون و انی اهلندن منع و ستر ایتمسون تا کیم اهل حکمته ظلم ایتمش اولوب وباله یتمسون مثلا بر سلطان اندرون اغالرندن بر توانه کندی کنیزکارندن بر دختر زیبا اعطا ایدوب تنبیه ایلسه که صقین عوام ناس انی کورمسون و سنك اولدیغن بیله کمسه بیلمسون وانی کندی بیتکده حفظ و حمایت ایله و لیل و نهار انکله طاتلی صحبت ایله پس بویله تنبیه فاتقدنصکره اول عبد عاشقه سزا اولایقمیدرکه اول الذاشیا اولان محرم رعنایی قوالندن طوتوب اکراه ایله بازاره کوتوره و یوزین اچوب یوزنا محرم ایچنده انك عرض و حرمتن یتوره و کندیله مستور اولان کمالتن انلرك قولاغنه یتوره و اکر اول عبد غدار اولوب اول محرم اسرارنی بو بیله بلایه کرفتار ایدرسه اول دلبر زیباندن ابا ایدوب بردخی یتنه کلمزوا کاهرکز التفات و رغبت قیلمز و اهل سوقك هیچ برینه هم میل و اعتبار ایدوب محرم اولز بلکه حضرت سلطانه کیدوب صاحبندن شکوا ایدر پس اول سلطان عادل اول عبد دونی باب همایوندن بیرون ایدوب اول دختر مخدره یی اندن مصون ایدرکذلك حق تعالی خواص قوللرینه تخصیص ایلدیکی حکمت نعمتنی عوام قوللرینه حرام قیلمشدر زیرا که انلرده اول حکمت دولتنه لیاقت اولمدیغن بیلمشدر پس حکمت دفینه سین بولان حکیم انك قدر و قیمتن بیلوب انی کوکلده حفظ و حمایت قیلوب جاندن عزیز و محترم طوتمق کرکدر (بیت) بامدعی مکوئید اسرار عشق و مستی • تا بی خبر بمیرد در رد خود پرستی • و عوام ناس ایله خواص اول مرتبه اضداد و مباین بولنمشدرکه عوامك مغایرتندن حاصل اولان خصومتندن خواص مؤمنین احتیاط و حذر اوزره اولمغله امر اولنمشدر تکیم حق تعالی کلام قدیمنده یا ایها الذین آمنوا ان من ازواجکم واولادکم عدوا لکم فاحذروهم بیورمشدر و عوامك خواصه اولان عداوت و معارضه سین طیورمشدر پس بر حکیم الهی که حکمت خواصی بر کلمه ایله یا بر حرف ایله عوامدن اول شخصه ویرسه که اول مال و املاکندن و اهل و اولادندن و جسم و جاتندن و نام و شانندن بالکلیه بچموب بویله قالمشدر اول عارف حکمتنه مخالف کتمش و کندی قتلنه سعی ایتمش اولمشدر زیرا که حکمت خواص انجق لب علم دیندر و عقل عوام ایسه قشر دنیای دوندر پس قشر دنیا ایله قالمش عوامه لب معنی اولان حکمتدن بحث ایدن مغبون و مفتوندر زیرا که دنیا مخالف دیندر و اهلی اهلنه عدو مبیندر تکیم حضرت ابو هریره رضی الله تعالی عنه دیمشدرکه حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرندن ایکی علم اخذ ایلشم که برینی خلقه اظهار ایدوب سویلمشم اما برینی اظهار ایدرسم بندن بو بلعوم کسیلور انکیچون حضرت جنید بغدادی علیه رحمة الهادی بر مریدینه عتاب ایله خطاب ایتمشدرکه بز بو علم توحیدی سرادب ایچنده پنهان ایتمش ایکن سن کلوب عوام ناسه عیان ایلدك حلق ایچنده اولان کلامی خلق ایچنده سویلدك و نائم اولان فتنه یی ایقاظ ایلدك و بر حکیم الهی کوکل احوالندن مکتوب ایله سؤال اولندقده یازمشدرکه سائلی بیلسم کیمدرکه اکا کوره جواب ویریدم و مدام اهل ارشاده وصیت خواص اودرکه اگر عوامك بری تواضع تام ایله سزه کلورسه اولا انصاف ایدوب جمیع امورنده امر کزه مطیع اولورسه بعده کندوبی حکم و نزاع انجق حکمکزه تسلیم و سلیم بولورسه بعده تخلیص نفس ایچون کلمهٔ توحیدی سزدن تلقین الورسه بعده هر نه سی وار ایسه جملسین سزه ایثار و نثار ایدرسه بعده اولاد و عیالندن و نام و شاننی خیالندن سزیچون تبری ایدوب خدمتکزه کیدرسه والحاصل بر کسه نیل عرفان ایچون جملهٔ یی ترك ایدوب سزه عبد مملوك اولدقدنصکره انك جمیع امورنده بر قصور ایتموب جمله کسوردین جبر ایده سز کانوا النا کالهم دیوب بر شبر کلنه بر ذراع کیده سز والا ظالم حکمت و خائن امانت و مطرود حضرتدر اول کسه که محب دنیا و منکر اولیا و جاسوس بیحیا اولان منافقلره حکمت خواص اسرارندن بر کلمه یا بر حرف سویلروا انلره قوت و استطابت و امید و استمالت ویروب محفوظ ایلرز یرا که حکمت اولیای کرام علم لدنیدرکه اظهاری ممنوعدر و اسرار خواصی عوامه افشا غیر مشروعدر و اظهار ایده نك سوزی غیر مسموعدر

(نظم)

الا ای جان برسودا که عشق اولمش سکا مأوا … خطاب مستطابن بیل حذر قیل ایتمه هیچ افشا
اکر برجوهر الدکسه محیط عشقدن زینهار … انی جان ایچره حفظ ایت سویله برکسه یه عمدا
سوزلرسنتله شرع اولسون بولنسه عاقل اکا … حدیث عشق سر مدسور بولورسن مست ناروا
اوکیم خرسند وسا کندر بوجسم تنك مظاهده … اودل ملکنده سیر ایتسون که دلدر کلشن زیبا
بوتندن آدم وحوا بغایت روشن اولمشدر … ولی معناده عقل ونفس کلدر آدم وحوا
اوکیم نفسیله قالمشدر انانیتله طولمشدر … اول اهل رسم وعادتدر اکا سوز قالمش اصلا
حدیث عشق امانتدر انی افشا خیانتدر … نه بیلسون عاقل خودبین کلام عاشق مولا
کوکلدن حکمتی نااهله اظهار ایلین ظالم … قالور محروم اوحکمتدن دلی مظلم اولور اعما
رموز عشقی تصریح ایلیان مفتوندر ای حق … دینلمش خوش کلام العاشقین یطوی ولا یروا

(نوع سادس) صمتك اقسامی وحال ومقامی نه اولدیغی واهل عرفان احوال قلبی رموز ایله اشارت قیلدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه صمت لسان نتیجهٔ سهردرز یرا که سهران اولان کمسه ده آرزوی کلام اولمدیغی امر مقرردر وصمت ایسه ایکی قسمدر بری صمت لساندر و بری صمت قلبدر اما صمت لسان ماسوا ایله ماسوا ایله سویلمکدن بالکلیه سکوت ایلمکدر واما صمت قلب کوکلدن نفی خواطر اکوان ایلمکدر پس اول کمسه نك که لسانی صمت ایدوب قلبی صامت اولمزانك ذنوبی آز اولوب کندی راحت بولور وکیمك که هم لسانی وهم قلبی معا صامت اولوراندك سری بالذات اولوب مولاسنی بولور وکیمك که قلبی صامت اولوب لسانی سویلر اول کمسه لسان حکمتله نطق ایلر وکیمك که نه لسانی ساکت ونه قلبی صامت اولور اول کمسه شیطانك مملکتی وانك مسخره سی اولوب قالور پس صمت لسان منازل ارباب سلوکدندر که انلر ابراردر وصمت قلب صفات اهل شهوددندرکه انلر مقربلردر اما صمتك مبتدیلرده اولان حالی آفتلردن سلامتدر ومقربلرده اولان حالی خطاب اندر پس اول کمسه که احوالك جمله سندن صمتی التزام ایدرانك کمسه ایله برحدیثی قالمزالا که ربیسیله اولور زیرا که انسانك قلبنده ماسوا اولسه صمت اکا محالدر وقتا که اول ماسوا ایله حدیثندن مولا ایله حدیثنه انتقال ایلسه اول بجی مقرب ونطقنده مؤید اولور ونطق ایلدکده صواب ایله ناطقدر زیرا که اول حقدن نطق ایدر صادقدر پس نطق باصواب نتیجهٔ صمت خطادر وماسوا ایله کلام ایسه هر حالده خطادر وماسوایی سویلمك هر وجهله هوادر واما صمتك مقامی وحمك انواعیله قاممدر وصمتك برخاصه سی دخی بودرکه مورث معرفة الله در اما اهل عرفان احوال قلوبی غیرت وحمیتلرندن کندی ارالرنده اشارتله سویلشوب کابلرنده بیله رموز ایله یازمشلردر تا کیم بیکانه بولنان اهل نفس انلره عقل قاصرلرنجه سوء ظن ایله دیمسونلرکه آ زمشلردر (بیت) سخن شناس نه دلبرا خطا انجاست * چو بشنوی سخن اهل دل مکو که خطاست * زیرا که اهل عرفانك کتبی اهل یدینه ونااهل یدینه دوشوب کندی نفسین بیلمیان اهل جهل اول عبارات ایله ادعای عرفان ایده جکلرین سزمشلردر پس طریق معرفت مندرس اولمیوب واضح اولسون وکندیلردنصکره طالب عرفان اولانلری ارشاد ایچون جهانده نائب قالسون قصدیله اول بایده نیجه کتاب تألیف ایدوب اصطلاحات اولوزکبی دیزمشلردر تا کیم دردغرزندن اول آشنالر بهره مند اولسونکه صحرای جهانده قالمیوب دریای دل وجانه طالوب اوزمشلردرز یرا که هر علمك اصطلاحاتی اهلندن سماع وتعلمسز بیلنمز لیکن طالب عرفان اولانلر بوعلم قلوب اصطلاحاتنی اهل دلدن تعلمسز مطالعه سندن ذوق ایله تماماسز مشلردرکه کانه کندیلر وضع ایدوب یازمشلردر (بیت) مرشد کامل اولنجه نایاب * سکا مرشد یتشور شمدی کتاب * واما کوکل احوالن رمز واشارتله نطق وکتابت ایلیان اهل عرفانك نیجه کلماتن عوام ناس اکلیوب انلری کفر وزندقه یه حمله محبتلرندن محروم اولوب کتابلرندن ال اوزمشلردر حال بوکیم انلر نور ایمانی بولوب حق ایله باطلی فرق وتمیز قیلوب نفسلرین ومولالرین بیلوب عشق شرابیله طولوب کرمیتله قزمشلردر واهل جهل ایسه اهل عرفانی کاهی رد وانکار وکاهیجه قبول ایده کلمشلردر وبو انکار ومحبتده نیجه اسرار وحکمت واردرکه اهل دل انلری بیلمشدر پس عارفه لایق دکادرکه اسرار محبتی اهل جهله اظهار ایده

مکر اول محبنه که کندی ذراعنی قصد ایلدکده انك ذراعندن قان روان اولمشدر حالبوکیم اول مرتبه محبتده کندی علوم ومعانی واحوال دل وجانی کوکل یولندن جذبه وذوق ایله حصول بولمشدرزیرا که علم قلوب انجق علم حالدرکه تذکرله قلوبه طولمشدر وعلوم عقلیه ایسه تعلم وتفکرله حاصل اولمشدر وحفظ اسراری شیخ عطار رحمة الله تعالی علیه سکز رباعی برله تنبیه قیلمشدر (رباعیات)

ای دل چو شراب معرفت کردی نوش … لب برهم نه سر الهی مفروش
درهر سخنی چو چشمهٔ کوه مجوش … دریا کردی کرنشینی خاموش
چون لوح دل ازدوکون بستردم من … دوکون بزیر پای بسپردم من
ای پس سخنی را که سرم کردی کوی … آمد بکویم وفر وبردم من
چون برفکنند ازهمه چیزی سرپوش … چون دیك درآید همه عالم درجوش
چون می نتوان کردبانکشت نشان … انکشت بلب بازهمی دار وخروش
دل در پی راز عشق پویان میدار … جان میکن وراز عشق در جامه دار
سری که سرت درسران باختهٔ … چون پیدا شد زخویش پنهان میدار
تابرجایی بجای می باش وخموش … سری نه وخالنپای می باش وخموش
باخلق خدا رفق ومدارا میکن … نظاره کر خدای می باش وخموش
هرچند ترا محرم اسراری نیست … صابر میشو که عمر تو بسیاری نیست
کرهمدم مایی وترایاری نیست … دم درکش وباهیچ کست کاری نیست
ازخلق جهان تاابدروی بپوش … بی زحمت لب شراب تحقیق بنوش
تاچندزنی ای دل برخاسته جوش … درمانم این حدیث بنشین وخموش
آن به که نفس زکار عالم زنی … وزدست زمانه دست برهم زنی
هم غصهٔ روز کار وهم قصهٔ خویش … مردانه فروميخوری ودم نزنی

(فصل رابع) ارکان ستهٔ راه عرفانك دردنجی رکنی اولان عزلت انامك فوائد ومنافعن اون نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) عزلت نامی آیات قرآنیه واحادیث قدسیه ایله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه حق تعالی عبادینه عنایت ایدوب عزلت انام موجب حضور مدام اولدیغن طیور مشهورته کیم کلام قدیمنده بیورمشدرکه (یا ایها الذین آمنوا علیکم انفسکم لایضرکم من ضل اذا اهتدیتم) فاعرض عنهم وتوکل علی الله) قل الله ثم ذرهم فی خوضهم یلعبون (ولاترکنوا الی الذین ظلموا فتمسکم النار ومالکم من دون الله من اولیاء ثم لاتنصرون (واذا اعتزلتموهم ومایعبدون الا الله فأووا الی الکهف ینشر لکم ربکم من رحمته ویهیئ لکم من امرکم مرفقا) واصبر نفسك مع الذین یدعون ربهم بالغداة والعشی یریدون وجهه ولاتعد عیناك عنهم ترید زینة الحیوة الدنیا ولاتطع من اغفلنا قلبه عن ذکرنا واتبع هواه وکان امره فرطا (فمن کان یرجو لقاء ربه فلیعمل عملا صالحا ولایشرك بعبادة ربه احدا (واعتزلکم وماتدعون من دون الله وادعو ربی عسی ان لا اکون بدعاء ربی شقیا (وجعلنا بعضکم لبعض فتنة اتصبرون وکان ربك بصیرا (ام تحسب ان اکثرهم یسمعون او یعقلون ان هم الا کالانعام بل هم اضل سبیلا (فانهم عدو لی الا رب العالمین (فاعرض عن من تولی عن ذکرنا ولم یرد الا الحیوة الدنیا) وان الی ربك المنتهی (یا ایها الذین آمنوا ان من ازواجکم واولادکم عدوا لکم فاحذروهم (قل انما ادعو ربی ولا اشرك به احدا (واذکر اسم ربك وتبتل الیه تبتیلا رب المشرق والمغرب لا اله الا هو فاتخذه وکیلا واصبر علی مایقولون واهجرهم هجرا جمیلا) وحدیث قدسیده بیورمشدرکه یا ابن آدم عجبت لمن ایقن انه یدخل القبر وحده کیف یستأنس بالناس یا ابن آدم لاتکن کالمصباح یحرق نفسه لیضیء للناس یا ابن آدم کیف تطمع فی الانس بی مع الاستئناس بالناس فاطلب لقائی فی العزلة یا ابن آدم لو ان اخوانك وجدوا ریح ذنوبك لما جالسوك وانا الستار الحلیم یا ابن آدم لو علم الناس ما اعلم من ذنوبك لما کلمك احد من خلقی وانا الغفور الرحیم (شعر)

راحتی بالخوتی فی خلوتی — و بلائی کله فی عشرتی
کلما صاحبت قوما مدة — اظهروا عیبی وابدوا زلتی
لم اجد منهم خلیلا صادقا — یحفظ الود ویرعی حرمتی
ما انقطاعی عنهم استحقارهم — بل رأیت عزتی فی عزلتی

(نوع ثانی) عزلت انام موجب عز واحترام اولدیغن احادیث شریفه ایله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه حضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم امتنه شفقت ایدوب آفت ناس انجق ناس اولدیغن طیورمشدر تسکیم حدیث شریفنده بیورمشدر ناسک آفتی دکلدر الا که ناسدر و بیورمشدر که مؤمنک خیرلی مالی غنمدر که انکله جبال اعالیسنده واودیه حوالیسنده بولنوب دینیله فتنه لردن امین اولور و بیورمشدر که ملوک ایله جالس اولان فتنه یه واقع اولور و بیورمشدر که مادامکه علما ملوک ایله اختلاط ایتیوب دنیایه کیرمشلردر انلرعباد اوزرینه امنای رسل اولمشلردر وقتا که ملوک ایله اختلاط ایدرلر پس انلردن ایراغ اولکزکه تحقیق انلر رسل خائنلری اولمشلردر و بیورمشدر که کیمکه ظالمه ظلمنده اعانه ایله بر سوز سویلر تحقیق حق تعالی اوظالمی اکا مسلط ایلر و بیورمشدر که بند نصکره حاکملر کلسه کرکدر وکیمکه انلرک قبوسنه کیدرو کذبلرین تصدیق ایدر و ظلملرینه معین اولور او ل کسه بندن دکلدر و بیورمشدر که کوشه وحدتده عزلت قیلمق سوء جلیس ایله مقارن اولمقدن اسلم والیقدر و بیورمشدر که محب ریاست افلاح اولماز وطالب حکومت راحت بولمز و بیورمشدر که جاهل کندی نفسنک عدوسی اولیجق غیریسنه نیجه صدیق اوله جقدر و بیورمشدر که عقللی دشمن احمق دوستدن یکرکدر و بیورمشدر که زمره نسوان حبال شیطاندر و رجال ایچون بلای جاندر و ضلع معوجدن خلق اولنمش نادانلردر و بیورمشدر طائفه نسا مغلوبات جاهل وغالبا غافللردر نسوان طائفه سی ناقصات العقل والدین درلر

(نظم)

اورسین ساعد شاهددن ال جک طوقه هیچ انی — که عقلک پنجه سین آخر بوکرمکر ایله دستانی
او سیب غبغبی سیر ایله ایواه ایتمه کیم دلده — دوکلمش قطره قطره قان بولورسن نار پستانی
کوکادن اسمه جانی حسن تندن کیچ که فانیدر — کراولسه شمس جان تابان اولور آفاق مستانی
وجود آیینه سندن عکس جاندرکیم ظهور ایتمش — انک عکس جمالیدر کوزلرحسنی هم آنی
فقیر اللهی حقیقتدن عیان سیران ایدن عارف — عیان اهلیدر اول نیلر بیان وعقل وبرهانی

(نوع ثالث) عزلت انام سبب قربیت رب الانام و مورث انس مدام و موجب حضور تام اولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه خلقدن بعید اولان حقه یقین اولور ناسدن مستوحش اولان ربیله مستانس اولور ملکوته اطلاع ناسدن انقطاعده در عزلت ناس افضل شیم اکیاسدر ناسه تضرعدن خیرلی انلردن یأسدر راحت تنزهده و سلامت تفردده در ثمره عزلت انس باللهدر و خلقدن مستوحش اولان انیس درکاه در دنیایی بیان تزهد ایدر و ناسی فهم ایدن تفرد ایدرکیم که ناسدن بعید اولور اول حضور ایله سعید اولور ناسدن منقطع اولمین رب ناسه واصل اوله من طوبی اکا کیم ناسدن معتزلدر قلبیله مشتغلدر اختلاط ناس آقندر و کثرت معارف محنتدر احمقدن بعید اولکه مداراتی کلال و ملالتدر و موافقتی ضلالتدر و مخالفتی رذالتدر مودت احمقدن حذر ایله که اندن خیر کلمز سکا فائده ایدر صانور ایکن ضرر ایدر بیلمز ضدیله مألوف اولانک عیبی مکشوف وقلبی ملهوفدر صحبت جاهل عذاب الیمدر و مدارات احمق بلای عظیمدر عقلسزه مصاحب و قرین اولمه و کذاب و خائندن امین اولمه صحبت ایلمه الا که عاقل متقی و عالم ذکی ایله صحبت ایله معصیت خالقده مخلوقه اطاعت ایلمک اولمز و کثرت خلوت نسوان ایله کوکلده مودتلری قالمز عورت یلاندر و انک لدغی بی زباندر اکرچه عورت قسمی شرلیدر اکا احتیاج اندن شرلیدر عورت مکره ملازمدر پس اندن حذر ایتمک لازمدر نامحرم عورته نظردن غض بصر ایدن قلبنده حلاوت ایمانی بولور

(نظم)

اکر وصل دلداری استرسن ای دل — همان غیری ترک ایله اول عشقه مائل
سکا عشقدر شهپر عرش پرواز — انی ایتمه شهوتله آلوده کل
سنک ذروه اوج عزت یرکدر — نیچون ایلدک مرکز خاکی منزل
بو آمیزش جسم واویزشندن — سن اولمشسن اوروحدن بویله غافل
کمالات وهمی وحالات حسی — اوروصلتدن اولمش سکا جمله حائل
آچارسن تماشای رخسار خوبه — نظر کیم بودر مهر وماهه مشاکل
اوبر پوستدرکیم طولی خلط وخوندر — نی جانمی صاندک که ویردک اکا دل
قتی تلخدر جست وجو ینده عیشک — که شکردهاندر اوشیرین شمائل
انی بیلدکمی که ناکه کورورسن — اولطف آریلوب قالمش اول لاشه عاطل
اوغدار صورتدن اعراض ایدرسن — اولور اول مرادک نه سنده حاصل
بولورسن درونکده سن عشق دائم — که اولمش جمالی قوحسنه شامل
بیلورسنکه مرأت عشق اولمش آدم — کوزللر جمالینه طورمش مقابل
هر آیینه دن لطف وقهرین کورورسن — طانورسن جهانده اودر شاه عادل
همان حکم وحکمتلرین سیر ایدرسن — هم اندن اولورسن قواطفه نائل
حقیقتده حکمتدر اشعار حق — فبانعم قبول و یابئس قائل

(نوع رابع) عزلت انام شیمت کرام ولذت مدام وحضور تام اولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه عزلت عبادتدر و عزت وسلامتدر خلقه باقق آفتدر باقیان راحتدر خالق ایله جلیس اولمیان حق ایله انیس اولور اخوان دنیا امثال ناردر قلیلی نافع و کثیری ضاردر صحبت نادان عذاب جاندر صدیق احمق ثعبان و سر کرداندر ناس ایله استئناس علامت افلاسدر اختلاط ناس محرک وسواسدر ناس ایله اختلاط ایلین حیله لریله مفتوندر و عزلت ایلین شرلرندن مصوندر ناسی فهم ایدن انلره اعتماد ایلیه من و هر بیلدیکن هرکسه سویلیه من خلقه عرض احتیاج ایدن محروم و رد یلدر و خلقدن مستغنی اوله نک رزقی جزیل وقدری جلیلدر ناسدن مستغنی اولان حق ایله غنی اولور ناسدن مبرا اولان انس مولایی بولور ابنای دنیایه تذلل ایدن لباس تقوادن معرا قالور و خلقدن و کندودن حیا ایدن حق تعالیدن حیا ایتمش اولور اهل دنیا ایله کوریشمه هیچ ایشلرینه قارشمه صدیقک عدوسنه کتمه و اکارغبتله صدیقک اخچمه ابواب ملوکه کتمه کیدرسن انلره مداهنه ایتمه ناسه نار کبی قریب اول نه چوق ایراغ ونه دخی چوق یقین اول سوسنی سونی صورمه سنی صورمیه نی کندی قدرینی بیلن خلق ارا سنه دوشمز انس حق بولان ناس ایله ایشلمز اهل دل السنه واجساد ایله خلقه مقارندر وقلوب واخلاق ایله جمله دن بعید و مباینندر ابراهیم بن ادهم حضرتلرینه دیمشلردرکه نیچون ناس ایله انسیت ایتمزسن جواب ایتمشدر که کندمدن بیوکلرک کبرندن و کوچکلرک حمقندن واقرانمک حسدندن فرار ایدلدنبرو فارغ البال اولوب تصدیعلرندن خلاص بولمشم محیل اولان انسان صورتنده شیطاندر و شاب ایسه شعبه حیواندر و صحبت احداث یعنی الفت غلمان فتنه و خذلاندر ومنا کحی کثیر اولانک قضایحی کثیر اولوب متحیر قالور

(نظم) هر لذت و هر بوسه یه اورمه دوداغک تا — دلدار ایدن اوله سن مست وشکرخا
اغیارلی رایحه سی قالمیه سنده — عشق ایچره مجرد قاله سن یکدل و یکتا
اول نور قدیم اولمیی بیلکه حدثدر — چیق حزبله دن کیم ایده سن نوری تماشا
اولکم حدث اولمش نه بیلور لذت پاکی — پاک اوله حدثدن اوبولور پاک تعالی
چون نعمت فرعوندن ال یقدی موسی — دریای کرم ویردی اکا ید بیضا
بند ایله بوچشمی که بودر احول مغرور — بو معده یی بوش ایت بول اولذاتی مهیا
ای دل قنی اول جانکه اوله همتی عالی — دریالری نوش ایلیوب اول قانعیه اصلا

امواجی قوبوب غرق یم عشق اوله مطلق	اول بحر صفا ایچره اوله قلبی مصفا
بالله اولسه حدندن دل ایررحق قدیمه	خمر ازلی نوش ایدر اقداح اولور اشیا

(نوع خامس) عزلت انام موجب طاعت رب الانام ومورث حضور تام ومنتج صدق واخلاص وسبب نیل منازل خواص اولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه طالب معرفت مولایه لازمدرکه ابنای دنیادن عزلت قیلسون تا کیم انلر خاطرنه مانع اولمیوب بومافیه ومارتقی بولسون وانلره عرض شریفن بذل ایتمسون وانلردن برنسنه طعمیله قبولرینه کتمسون وانلر ایله تضییع اوقات عمر ایتمسون وانلره تملق ومداهنه ومجادله ایله سویلمسون واعمال واحوالندن انلره برنسنه ارائت ایلمسون تا کیم نظر خلقه التفاتله نظر حقدن ساقط اولمسون ومعرفت ومحبتندن محروم قالمسون زیرا که هرآن جمیع ذرات وجودینه رقیب وحبل وریدندن کندویه قریب اولان مولاسنک نظرین ملاحظه ایتمیوب بعید اولان عبیدلک نظرین ملاحظه ایتمک نشان جهل وغفلتدر وشان اهل حسرتدر پس عندالله اوکمه برمرتبه‌یه نائل اوله من که عندالناس اعتبار ومنزلت استرتکیم دینلمشدرکه رضای خلق ایله مسرور اولان رضای حقدن دور ومهجوردر زیرا که خلقک مدح وذمی بر ریلدرکه انلرندن چیقوب هوایه قاریشوب زائل اولور پس مدح وذم ناسه التفات ایدن کمسه انلرک اعتقاد وانکارینه اعتبار واعتماد ایدوب حق تعالیدن غفلت واعراض ایتمش اولور وجهل وغفلت ظلماتنده متحیر قالور (بیت) بوعاجز خلقدن اعراض ایدوب اول دوستی بول تنها • سکاسندن یقین اول واحد قهار بتمزمی • اما خلقک عوام واکابرن اغنام وابا عرامثالی عاجز وقاصر بیلوب خلاق جهانه صادقانه متوجه اولان طالب عرفان لباس خمول ایچره مستور الحال اولورنه برفضیلت اظهار ایدرکه ناس اکا اعتبار ایده لرونه برفضیحت ایشلرکه اکا طعن وانکار ایده لرو ناس ایله تضییع اوقات ایلیوب عزلت اختیار ایدر وبرتنها مکانده ذکروفکر ایدوب انجق جمعه وجماعته کیدرتا عارف بالله اولنجه دلک بویله ایدر (بیت) جهاندرآخور واصحاب نفس درچودواب • کیم اینه استری تیمار ایتی فنادوشمش • بعده اول طالب معرفت نائل مرام اولدقده انک عندنده وحدت وکثرت وعزلت والفت جمله برابر اولور زیرا که عزلت عارف نفسندن قلبنه هجرت ایتمکدر وقلبندن ایچری روحنه کتمکدر وروحندن سرینه وسرندن مولاسنه یتمکدر پس نفس انسان منزل اسلامدر وقلبی محل ایماندر وروحی مکان عرفاندر وسری موضع توحید یزداندر (بیت) موحد جونکه یکادر قسنده خلق موتادر • اوبولمش حی قیومی بونلمش کوکلی مولایه • تکیم دینلمشدرکه عزلت حقیقتده صفات بشریتدن مفارقتدر پس بشریتدن کچن کامل اهل دلدر وصحبت ناس اکا مانع دکادر زیرا که اول کائن وبائندریعنی ظاهریله مع الناس کائندر وباطنیله ماسوادن بائندر پس ناس ایله کیدکاری البسه‌یی کیوب انلره بیدکاری اطعمه‌یی ییوب عقللری مقدارنجه سویلروسائر عادتلرینه موافق کیدوب انلره مرافقت ایلرلکن باطن وسریله جمله‌دن مفرد ومجرد اولوب انجق مولاسنک رضاسنه موافقت ایلر

(نظم)

ایتمه یلاندن فرار • کورمیه سن اژدها	ایله برنده قرار • حالکه صبر ایله ها
بونجه که قیلدک طواف • روی زمینی کزاف	خالق جهان طولی لاف • هیچ بولنورمی وفا
قلبی مقابله بیل • ویرمه سوایه سبیل	غافل ایدر قال وقیل • حاضر اول ایله صفا
خلق ایله قالدک کبری مرده‌یی صاندک دیری	زنده‌دن اولدک بری حیدن اوتان قیل حیا
باغلمه کر خلق صف • بت کبیدر هر طرف	جمله‌یی اولمش هدف ناظر تیر قضا
نفسنی بیلمش خبیر • بولمش اودوستی نصیر	خلق جهاندر فقیر • ویروب آلاندر خدا
بحر جوه واجدر • کل شیء امواجدر	هب اکا محتاجدر • حق سن اول آشنا

(نوع سادس) عزلت انام عادت کرام وموجب حضور تام ومورث نیل مرام اولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه اخوان زمانه قصورلرار لرهنرلره حسد ایدوب عیبلری صوررلر تکیم

شیخ سعدی رحمة الله تعالی علیه دیمشدرکه حق تعالی عبادینک عیوبنی کوروب ستر ایلرو همسایه ویاران کورمش ایکن سویلر (بیت) نعوذ بالله اکر خلق غیب دان بودی • کسی بحال خود ازدست کس نیاسودی وابراهیم بن ادهم رحمة الله تعالی علیه دیمشدرکه جبل لبنانده زمرهٔ رجال الله ایله مصاحب اولدم وانلرک جمله‌سنک وصیتی بکا بوایدیکه چون ابنای دنیایه رجوع ایدرسن انلره درت حکمتله وعظ ونصیحت ایله که کیمکه اکلی اکثار ایدر اول عبادت لذتن بولمز وکیمکه نومی اکثار ایدر اول عمرنک برکتن بولمز وکیمکه کلامی اکثار ایدر انک قلبی میت اولوب حیات بولمز وکیمکه خلقک رضاسن طلب ایدر اول رضای مولایی بولمز بر کاملدن سؤال ایتمشلردرکه نیچون بزمله جلوس واختلاط ایلمزسن وذوق والفتله سوزسویلمزسن جواب ایتمشدرکه سزدن بکا عیش لذت کلمز وبندن دخی سزلره ذوق وصفا اولمز بن سزکله نیجه الفت ایده بیلورمکه سزدیرسزکه انواع طعام ایله بطنکی طنبور بن دیرمکه بر نوعدن انجق بش اون لقمه تناول بیورو سزدیرسزکه نوم ایله صحت بدندر بن دیرمکه نوم تضییع اوقات ایدندرو سزدیرسزکه سویله بن دیرمکه سکوت ایله سزدیرسزکه طلب ایله بن دیرمکه ترک ایله و سزدیرسزکه بیل بن دیرمکه اونوت پس سزلک احوالکز سزلک اولسون وبنم حالم بنم اولسون زیرا که مراد خدا سزدن تخلیط وبندن توحید اولمشدر پس مخلطله موحدنه زمان الفت قیلشدر همان بکامانع اولمکز تا کیم انکله برساعت حضور ایده‌یم وخشوع وخضوع ایله خدمتنه کیده‌یم زیرا که مولایه اختیار یله عبادت ایلین انک عبادینه اضطرار ایله عبد مملوک اولور تکیم دینلمشدرکه خالقه طوعا خدمت ایتمینی حق تعالی کرها خلقه خدمتکار ایدر شرلک جمله‌سی قپودن طشره‌ده در پس قپودن طشره‌یه چیقان حجاب وفتنه‌یه کیرر وصحبت ناس ایله نیجه رذالته دوشر تکیم نان عزیز وآب لذیذ انسانه برکیجه مقارن اولمغله تبدیل ورذیل اولورو اهل قرآن وصلوة اولان رجل نسوانه برلحظه تقرب قیلمغله ملوث وجنب اولوب اکا غسل لازم کاور حد جماع ایسه بر حیامر تفع وایکی ادب بری مجتمع اولمقدر وجوهر جسم انسانی ضایع قیلمقدر ومایه محبتی کوکلدن صو یوب آلمقدر وجناح مرغ جانی قیروب ویو اقدر جماع برنوع جنوندرکه اکا مداومت هرمدر واندن افاقت ندمدر حلالندن ولد اولورکه قالسه فتنه وغمدر وکتسه هم حزن والمدر وحرامی سواد وجه آدمدر وخسران هردو عالمدر

(نظم)

شفقت ایت شهوتی قوی انی سکا خوی ایتمه	عاشق بالک اول وهر ماده خری بوی ایتمه
اول وآخرک اول عشق ازلدر لاغیر	بیوفازن کبی سن کندیکه جوق شوی ایتمه
جسمی قوی مثل شتر هر خس وخاره کتمه	قلبه کل ترک بهار وچمن وجوی ایتمه
بالک یقمه یوزکی ایلمه طعن مرأت	نقدکی کیجکین ایدوب عیب ترازو ایتمه
حق ایچون سویله سوزک یوخسه همان خاموش اول	دلده دلداری بول اطرافه تک وپوی ایتمه
عاریتدر بو کوزللرده اولان حسن وجمال	کوز کوزلنامنی غفلتله قرروی ایتمه
قامت عشقه سزادرکه سماع ایلیه سن	عشقدن غیری‌یه سن رقص وهیاهوی ایتمه
عاشق عشق اول ودلبرلره دل ویرمه صاقین	بیوفارله کوکلده غمی صدتوی ایتمه
کرخبردار ایسک اسرار ازلدن حق	صقلسری دیمه هر بیخبره طوی ایتمه

(نوع سابع) عزلت انام موجب ذکروفکر تمام ومعین توجه تام ومورث انس وحضور مدام اولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه طالب عرفانه ناسدن عزلت ایکی امر ایچون لازمدر اما امر اول بودرکه ناس اول طالب معرفت مولایی ذکر وفکرندن مشغول ایدوب توجهنه مانع اولورلر تکیم برعارف نقل ایتمشدرکه برمیدانده برجماعت کوردم اوق اتارلر ایدی وبریسی انلردن ایراق اوتورمشدی پس مراد ایلدمکه انکله سویلیم دیدیکه سنک کلامکدن بکا ذکر الله اولی واشهادر دیدمکه سن بونده بویله تنها قالمشسن دیدیکه دربم بنمله یلدر صوردمکه بوجماعتک قنغیسی ایلروسبقت ایتمشدر جواب ایتدیکه اول کمسه‌که خلق ترک ایدوب حق ایله حضوره یتمشدر بوله دیوب بنی قویوب کتمشدر پس بوتقدیرجه ناس اللهک ذکروفکرندن طالب معرفتی مشغول ایدرلر بلکه شروهلاکه الوب کیدرلر (بیت) قاچ هجوم دیومردمدن

مکانك خلوت ایت * کیم انیس اهل خلوتدر همان بروردکار * وحضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم عزلت زمانني واهل وارباني وصف وبیان ایدوب اول زمانده ناسدن تفرد ایله امر وفرمان ایتمشدر حالبوکیم اول طبیب ارحم بزم نفسمزه بزدن انصح ومصالحزی بزدن اعلم ایدی امدی چونکه انك وصف ایلدیکی عزلت زماني کلمشدر پس انك امرینه امتثالا ونصیحتن قبول ایتمك بزه لازم اولمشدر اما وصف وبیان مذ کوردن خبرمشهور وردده کلمشدرکه حضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیورمشدرکه وقتاکه خلقی کوررسز که عهدلرنده غدر ایدوب امانتلرنده خیانت ایدروبری برلرینه عداوت ایدرلر تحقیق اولزمان فتنه زمانیدر اصحاب کرام اکادیمشلردرکه اولزمانده بولنان مؤمن نه ایلسون اول حکیم الهی بیورمشدرکه اول زمانده اولان اهل ایمان امورناسه قارشمیوب لسانن تحفظ ایله سویلسون وخانه سنه ملازمت ایلسون ومعروفی اخذ ایدوب منکری ترك ایلسون انجق کندی اموریچون خانه سندن طشره یه کتسون بعده سلف صالحین اهل زماندن احبابلرن تحذیر ایدوب هربری کندی اولاد واتباعنه تفرد وعزلتله امر ووصیت قیلمشدر واشتباه یوقدرکه انلر بزدن زیاده خبرت وبصیرت بولمشدر وزمان ایسه انلردنصکره خیر دکل شر بلکه اضر وامر اولمشدر وحضرت عمر رضی الله تعالی عنه بیورمشدرکه عزلتده سوء قریندن راحت بولمق واردر پس ممکن اولدیغیجه معرفت ناسی قلیل ایتمك کرکدر زیرا که ناسدن خلاص بولمق مشکلدر وبر کامل دیمشدرکه بوزمان حفظ لسان واخفاء مکان زمانیدر واسدن فرار ایدرکبی ناسدن فرار اولنیدر ولزوم بیوت ورضاء مایفوت زمانیدر وبر کامل دیمشدرکه خدای متعال حقیچون بوزمانده ناسدن عزلت حلالدر واندن ایکیوز ییل صکره بر کامل انی ایشدوب دیمشدرکه چونکه عزلت اوزمانده حلال اولمشدر پس بوزمانده وجوب مرتبه سین بولمشدر واما امر ثانی بودرکه ناس طالب عرفانك حالت حضورنی فاسد ایدرلر زیرا که ناس ایله اختلاط ایدن طالب عرفانه بلکه صاحب عرفانه خلقك طرفندن ریا وتزین داعیلری عارض اولوب حضور قلبی زائل اولور وتکیم رؤیت ناس بساط ریاد ردینلمشدر وبر عارفك قپوسنه کیدوب دیمشلرکه زیارت ولقا ایله بزه اکرام ایله پس اول عارف قپویه کانلره ایچرودن جواب ایتمشکه زیارت ولقادن انفع اولان غایبانه دعا ایله سزه اکرام ایدرز زیرا که زیارت ولقادن تزین وریا حاصل اولور وغائبانه دعا ایسه قرین خلوص اولمغله اجابت بولوروا کثر سلف صالحین تزین وریا خوفندن زیارت وملاقاتی قویوب ناسدن عزلتله سلامت بولمشلردر ووقت لاعوت ایله قناعت قیلمشلردر وجمعیت خاطر لذتیله طولمشلردر وحضور انس ایله خواص عباد اولمشلردر وحق ایله ابدا آکاه اولمشلردر

(نظم)

قدر فقری بیلمقنا اول بارسلطان اولمه هیچ ‖ فقراءیش جمعیت خاطر پریشان اولمه هیچ
خلقی صیدا یتمك ایچوندر بوکولح بوزطاتلی سوز ‖ چونکه صیاد اولدن کویا وخندان اولمه هیچ
ترك ذوق ولذت جسمانی آساندر ولی ‖ مردایسك لذات نفسانیده جویان اولمه هیچ
خرقه وسجاده وعمامه وتسبیحی قوی ‖ مسخرۂ اوهام وتسویلات شیطان اولمه هیچ
حفظ ظاهر موجب اهمال باطندر همان ‖ حفظ حسن خلق ایدوب جسمی نکهبان اولمه هیچ
عزت ورغبتده اولسك چوق اولور حاسدلكا ‖ مثل یوسف مبتلای مکر اخوان اولمه هیچ
کرسعادتمند ایسك تنهابه کل خلق اونوت ‖ حقی انس حق بول سترایت پشیمان اولمه هیچ

(نوع ثامن) عزلت ناس ایدن عارفلر ایکی صنف اولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه ناسدن تفرد وعزلت حکمنده اهل عرفان ایکی صنف اولمشدر اما اولکی صنفدن اول عارفدرکه نشر علم وبیان حکمنده خلقك اکا احتیاجی اولمز اول عارفك حالی اروح واعلادر زیرا که ناسدن عزلت اکا اسلم واولادر وذکر وفکر اطیب واحلادر وانس مولا الذ اشیادر پس اول عارف کندی بیتی قعرینه ملازم اولورنه کسه انی بیلورونه ده اول کسه یی بیلور انجق جماعت وجمعه یه ومجالس علم نافعه حاضر اولور (قطعه) آنانکه بکنج عافیت بنشستند * دندان سك ودهان مردم بستند * کاغد بدریدند وقلم بشکستند * وزدست وزبان حرفکیران رستند * واما ایکنجی صنفدن اول عارفدرکه علمده قدوه بولنوب دین امورنده خلق اکا محتاج ومائللدر پس اول عارفه تفرد راحتی وعزلت عافیتی ممکن ومیسر دکلدر بلکه ناس ایچنده نصب نفس

ایدوب نشر علم دینه ملازم اولور لکن صحبت ناس ایچون اکا ایکی امر شدید لازم اولور امایکی امرك بری صبر طویل وحلم عظیم وخلق حسن بولمقدر واما امر ثانی شخصیله ناسه اختلاطی حالنده قلبیله انلردن منفرد اولمقدر پس اکر انکله تکلم ایدرلرسه عقللری قدر سویلروا کر زیارتنه کیدرلرسه هر کسه مرتبه سی مقدارنجه اکرام ایلروا کر اکا اطالۂ لسان ایدرلرسه سکوت ایله معامله قیلوب محزون اولوروا کر اندن اعراض ایدرلرسه انی غنیمت بیلوب ممنون اولوروا کر خیرله حق اوزره کیدرلرسه انلرله موافقت ایلروا کر شر ولغوه میل ایدرلرسه انده مخالفت ایلروا کر قبول ایدرلرسه نصح وتربیه لرنده ملایمت ایلروا کر قبول ایتمزلرسه اول وقت انلردن مفارقت ایلربعده ممکنی قدر زیارت وعیادت ودعوت واجابت امثالی حقوق وعادتلرینه رعایت ایلروانلره ظاهریله تحمل ایدوب اذیتلرینه تحمل ایلروانلردن احتیاجنی کتم واخفا ایدوب تنهاسنده علاج ومداوا ایلر وانلرك خدمتلرین اجر تسز ادا ایدوب دوشن حاجتلرین منتسز قضا ایدروهر خصوصده جمله یه رفق ولطف ایله مسامحه ایدوب خلق ایله خالق ایچون حسن معامله ایدر امامعروف ناس اولمین عارفه عزلت ناسی آسان ایدن امور ثلاثه در اما امر اول وظائف عباداتی لیل ونهار ساعاتنه توزیع ایدوب جمیع اوقاتنی عبادتده مستغرق ایتمکدر زیرا که عبادتله اشتغال آفتلردن راحت وسلامتدر وعزت ولذت المغه ودولت ومعرفت بولمغه علامتدرو ناس ایله استیناس افلاس وملامتدر نتکیم حضرت موسی علیه السلام لذت کلام خدا ایله مألوف اولوب طورسینادن رجوع ایلدکده ناسدن بغایت نفرت ایدوب مستوحش اولوردی حتی کلام ناسی اشتمك ایچون اصبعن قولاغنه وضع ایدوب انلردن ایراغه کیدوب تنها قالوردی زیرا که اولوقت انلرك کلامی وحشت ونفرتده اصوات حمیره مشابه بولوردی واما امر ثانی ناسدن قطع طمع ایدوب انلرك جمله سندن بالکلیه مأیوس اولمقدر پس جمیع ناس اول عارفك نظرنده حجر وشجر امثالی اولوب بلکه لاشئ کبی فنا بولور زیرا که لایضر ولاینفع اولمغله انك وجود وعدمی برابر اولور (بیت) حق جمیع خلقدن مستغنیم بالله بن * خلاق عالم وار ایکن خلق زمانی نیلرم * واما امر ثالث ناسی تخیل وتبصر ایدوب اخلاق واطوارن تفکر وتذکر قیلمقدر پس عارف مجرد بو امور ثلاثه یه ملازمتله صحبت ناسی قویوب درکاه خدا اولان قلبنه کلور وانس وحضوری بولوب سروری دائم اولور حقندر عنایت وتوفیق نه کوزل صاحبدرونه کوزل رفیق زیرا که ناسدن بعید اولان صدیق بعدی قدر حقه یقین اولور تحقیق (قطعه) اتخذ الله صاحبا * وذر الناس جانبا * قلب الناس کیف شئت تجدهم عقاربا * حق تعالی کندی حضورینه دعوت ایلدیکی عبدینه ایذاء ناسی اجرا ایدرتا کیم اول خلقه مائل اولمسون وهر نسنه دن تنفر ایدوب ماسوا الله قالمسون وقلبندن طشره برکسه یه اعتبار واعتماد قیلمسون (قطعه) حق تعالی اف کهایده کزین * دوستانی مجلسنده صدر نشین * بند ایدرا کاب اسبابی * غیره میل ایتمك اولمز احبابی * غیر میل ایتسه کوشمال ایلر * قهر رنك بردمن چوسال ایلر * پس ایذاء ناس اکا دولت وغنیمت وطرید درزیرا که اول انك ناسدن اعراض وربنا ناسه اقبالنه سببدر (قطعه) درحقیقت هرعدو داروی تست * کیمیای نافع ودلجوی تست * که ازواندر کریزی درخلا * استعانت جوی ازلطف خدا * درحقیقت دوستانت دشمنند * که زحضرت دور مشغولت کنند * حق تعالینك اصفیاسنده عادتی اولیاسنه بدایتلرنده خلق مسلط ایلمکدر زیرا که کلام اعدا سوط خدادرکه غیره میل ایدن کوکللره انکله اوروب ماسوادن دوندروب کندی حضورینه کوندرر

(نظم)

خلقدن تاکی اسیر غم بیهوده اولم ‖ ای دل انسیت عشق ایله که آسوده اولم
دمبدم موج اورر اول بحر قدم قلبمده ‖ حیفدر لوث حدثلرله بن آلوده اولم
وارلغم عشقله اکسلسه چو خورشید ایله ماه ‖ ناقص اولدیغجه بنم عشق ایله افزوده اولم
عشق نار یله یانوب کلی کل اولدم تا کیم ‖ ظلمتم محو اولوب اول نور ایله اندوده اولم
تنده دلدار اوکه بی خواب وخور اولدی شب وروز ‖ سعیم اولدرکه دم عشق ایله اول صوده اولم
مقتضای می عشق اولدی چوسکر وحیرت ‖ استرا اول می که بن وسن دیوب هوده اولم
آلهم فقر وفنا رایحه سین ای حق ‖ تاکه منکر وم غم بوده ونابوده اولم

(نوع تاسع) عزلتك اقسام وحالن بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردركه عزلت ناس موجب صمت لساندرز براكه ناسدن عزلت ايدن كمسه صحبت ايده جك كمسه بى بوله مز تنها قالور پس اول انى صمت لسانه مؤدى اولور وعزلت ايكى قسمدر برى عزلت مريدين وبرى عزلت محققيندر اما عزلت مريدين اغيار اختلاطندن اجسام ايله مفارقت قيلمقدر واما عزلت محققين اكوان التفاتندن قلوب ايله مبرا اولمقدر پس قلوب محققين معرفت مولادن غيرى برنسنه يه محل دكلدر اما عزلت ايدنلرك نيتلرى اوچدر برى خلقك شر وفتنه سندن نجات بولمق نيتيله عزلتدروبرى كندونك شر وثقلندن خلقى صيانت قيلمق نيتيله عزلتدروبو نيت اولكى نيتدن زياده معتبرو مختاردرزيرا كه انده خلقه سوء ظن وبونده نفسه بدكمان واردر حالبوكيم نفسه بدكمان ايتمك لايقدركه اول عادت ابراردر اما اوچنجى نيت جانب ملاء اعلادن صحبت مولايه نفسه ترجيح وايثاردر پس اهل عزلتك اعلاسى نفسندن عزلت ايدندرصحبت مولايى ماسوايه ترجيح ايدوب حضورينه كيدندركيمكه عزلتى الفت اوزره ايثار ايدوب نفسندن قلبنه ايچرى كاور تحقيق اول كمسه مولاسنى ماسوا اوزره ايثار ايتمش اولور پس اول كمسه يه حق تعالينك اعطا ايلديكى مواهب اسرارى انجق كندى بيلور اكرچه عزلت ناس ايله صمت لسان ملزوم ولازمدر لكن صمت قلب اكا غير ملازمدر زيرا كه منفرد اولان كمسه كندى نفسنده ماسوايى ماسوا ايله سويلر بولنمشدر انكيچون صمت اركان ستهدن استقلال اوزره بر ركن قيلنمشدر وكيمكه عزلتله ملازمت قيلوب ناس ونفسندن تنها قالور اول كمسه وحدانيت الهيه سرينه واقف اولور واحوال عزلتك اعلاسى خلوتدرو نتيجۀ خلوت معارف واسرارا حديتدر وعزلتك برخاصه سى دخى بودركه مورث معرفت دنيادرپس انسان غذاى جسمانيدن اعراض ايدوب ناس اويوركن اول سهران اولسه وذكر الله ايله كندوسنده صمت ايدوب ناس ونفسندن عزلت قيلسه وبوخصال اربعه انده جمع اولسه انك بشريتى ملكيته تبدل قيلوب عبوديتى سيادته وغيبتى شهادته وباطنى ظاهره وعقلى حسه تبديل اولوروكندى زمرۀ ابدالهدخول ايدوب مقامات مقربينى بولورودولت ومعرفته نائل وسعادت محبته واصل اولور (رباعيات)

انسيت ناس ايدن كوكادر نامى
افلاس علامتى پيل استيناسى
حق ايله حضور ايدن كوكل كاشندر
چون غفلته كوكلى صالان دشمندر
حق انى فكر قيل كه الفت اولدر
ازيى ازاويوازايج كه نعمت اولدو
حق انى يادقيل كه لذت اولدر
ميل ايتمه قارشمه خلقه عزت اولدر
حق بوجهانى خلقه وير عزت قيل
يارانه بدل كتيله خوش صحبت قيل
حق سكا دوست اولان اولورهم دشمان
ياى كرچه اوق ايدردرآغوش همان
حق سكا دوست دائم اول مولادر
مجنوندر اودل كه قبلهسى ليلادر
حق دوجهانده جانه رحمان بسدر
تنهاده كتب سنكله ياران بسدر

صحبتلرى غفلتيله اولدر قامى
قوى ناسى خوش ايله يادرب الناسى
غفلتده قلان كوكل دكل كلخندر
پس دشمن ودوستم بكا روشندر
ناسى قوركابه باق كه صحبت اولدر
فقر ايله فنايى بولكه دولت اولدر
بيلكدن اراغ اوتوركه عزلت اولدر
تنهاده كتابه باق كه صحبت اولدر
مستغنى اولوب بوناسدن عزلت قيل
حكمتله كوكلده دمبدم الفت قيل
صومثلى سنى ايچن ايدربول اوزمان
كنديدن اراغه آتار اوقى اوكمان
هم اتادن انادن سكا اولادر
مولايه توجه ايتسه دل اعلادر
قوى ناسى همان اوقى كه قرآن بسدر
اوازسه كتب كوكلده جانان بسدر

(نوع عاشر) نهايت عزلت اولان خلوته دخولك شروط واركان واصولن ونتايج خلوت اولان واردات واسرار ووصولك كيفيت كشف وحصولن بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردركه سلوك راه عرفان ايدن حضرت يزدانك حضورينه كيدن اهل يقين ناس ونفسندن عزلت كزين وبريت ضيق مظلمده

خلوتنشين اولورو ناسدن ظاهر وباطنيله بعيد اولديغى قدر مولاسنه يقين اولورودخول خلوتك شروط واركان واصولى وواردات واسرار ووصولى واردركه خلوتنشين ايچون انلر معين ومرشد ومونس قرين اولورواما شروط خلوت عين شروط راه يزداندركه بيان اولنان تصحيح عقايد ايماندر وتعلم طهارت وصلوة ذى شاندروترك لذات جهاندرو توجه بدرون جناندرو معرفت حقيقت دل وجاندر پس بوشروط اربعه بولنمدقچه دخول خلوت خطرجاندر واما اركان خلوت عين اركان راه عرفاندركه تقليل طعام وتقليل منام وتقليل كلام وعزلت انام وذكر مدام وفكر تمامدر پس بواركان سته بولنمدقچه دخول خلوت مثال حبس زنداندر واما اصول خلوت عين اصول مقامات روح انساندركه بيان اولنسه جق تحصيل توكل وتفويض وصبر ورضاى تامدر پس بواصول اربعه كوكلده حصول بولمدقچه دخول خلوت تهلكه وحرامدرزيرا كه محكوم سلطان واهمه اولان طالب عرفان ايچون بى مرشد كامل دخول خلوت عقلنه زياندرو مهلك بى اماندر اما كيمده كيم شروط واركان واصول مذكوره تماميله بولنورايسه اول اهل يقين هر خوف وخطردن امين اولمش بيلوروبى مرشد وتلقين خلوتنشين اولسه اذن ومخالفدينلورواول خلوتده واردات احوال ومقامات وكشف اسرار وكرامات ايله ابتلا اولور پس اول اهل خلوت جلۀ مراداتى مرادايلدكده اكالازمدركه ابتدا ناس ايله كندى بيننده بيتى بابن غلق ايدوب عزلت قيلسون تاكيم خارجدن برخبرى اولمسون بعده اهل بيتيله كندى بيننده خلوتك بابن غلق ايدوب تك وتنها قالسون تاكيم يالنز بركسه كلمسون وقبله يه متوجه ومتربع اوتوروب كلمۀ توحيده يااسم جلاله اخفا ايله شب وروز مشغول اولسون همان قضاى حاجت وجمعه وجماعت ايچون طشره يه كلسون والاخلوتنه ملازم اولسون وطوارق خيالات فاسدهدن تحفظ قيلسون تاكيم ظاهر وباطنندن برنسنه انى ذكروفكرندن مانع وقاطع اولمسون وغذاسنده احتياط اوزره اولسون همان غير حيوان اولان غذاى دسمدن نصف معدهسى قدر تناول قيلسون تاكيم مفرط اولان جوع وشبعدن بعيد اولسون ومزاجى اعتداله ملازمت قيلسون تاكيم يبوست مزاج اوزره خيالاته مؤدى اولمسون اما قلبنه كلن واردات ايله مزاجى منحرف اولورسه اول انحرافى غنيمت بيلسون تاكيم واردات ملكيهدن بهره منداولسون پس واردات روحانيۀ نوريۀ ملكيه ايله واردات روحانيه وناريۀ شيطانيهنك فرقنى واردلك انقضاسى عندنده كندى نفسنده بولديغى بردولذتله يا الم وحيرتله بيلسون زيراكه قلبه ورود ايدن وارد ملكى اولدقده تحقيق انك عقيبنده بدن بردولذتله درد وحيرت بولمزوصورتى متغير اولمزوكوكلده علم وحكمت قالور ماسوا اقالمزاما وارد شيطانى اولدقده تحقيق انك عقيبنده اعضاى بدن تهييش والم وكرب وحيرت بولوروكوكلده تخليط وفساد وفترت قالور پس اندن تحفظ قيلوب ذكروفكر ايله مشغول اولسون تاكيم قلبنى اندن فارغ بولوب راحت قالسون واول وارده معارضه ايتميوب تسليم اولسون امااول مرد خلوت خلوتنه دخولى عندنده ايكى امرى عقيده قيلسون امابرعقيدهسى بواولسونكه تحقيق الله تعالينك شريك وشبيهى اولمز تكيم كندى كلام قديمنده (ليس كمثله شئ) بيورمشدر صورتدن منزه اولديغن طيورمشدر پس اكا خلوتدن هرنه صورت كوريلوب انا الله ديرسه اكا سبحان الله انت بالله ديوب كورديكى صورتى حفظ ايتسون واندن اعراض ايدوب ذكروفكرينه كتسون واما ايكنجى عقيدهسى بواولسونكه خلوتنده حقدن انجق حق طلب ايدوب ماسوايه مائل اولمسون اكر جميع كائناتى اكا بخش اولنورسه ادبله قبول ايدوب هيچ برينه قالمسون وحضرت مكونه متوجه اولوب ذكروفكرندن آيرلمسون زيراكه حق تعالى انى امتحان ايدوب عجائب ملكوتيه ايله مبتلا ايدراكر انلردن برنسنه ايله قالورسه اول نسنه اندن فوت اولوركيدروا كرمطلوبى تحصيل ايدرسه اندن برنسنه فوت اولميوب هر مراده ايررواما ابتدا اندن غائب اولان عالم حسى اكا كشف ايله انى مبتلا ايدر پس حيطان ظلمانى اكا خلقك بيوتنده اولان افعالندن حجاب ومانع اولمزوا كاواجب اولوركه بركسهنك سرينى بركسه يه سويلمسون فلان مغتاب وفلان شارب وفلان زانيدر ديوب نفسانيت ايلمسون وستار اسميله تحقق ايلسون واول شخص اكا كاوب اندن پندونصيحت استرسه اول وقت ازل نعلى كندويه تنهاده نصح ايله سويلسون وطاقتى اولدقچه بوكشف حسيدن اعراض ايدوب ذكروفكرينه مداومت ايلسون بعده كشف خياليه كيدركه انكيچون معانى عقليه صور حسيهده نزول ايدر پس انكله دخى توقف ايتميوب ذكروفكرينه

كوچسون اكرا كامشروبات اعطا اولنورسه انلردن صویی ایچسون كذلك عسل وار ایسه ایچسون والا شرب خردن قاچسون مكرماء مطرله ممزوج ایسه انی دخی ایچسون وذكروفكر ایله مشغول اولوب اول كشف خیالیدن قاچسون تا كیم مذكورا كا عالم مجرداتی اچسون وانك حضورانسنه كوچسون پس وقتا كه مذكور اتی ذكردن افنا ایدر اول مشاهده در یا نومه دروبو ایكیسنك فرق بودركه مشاهده‌نك شاهدی محلنده قالور پس عقبنده ذوق ولذت واقع اولور ونومه ایسه صاحبیدن برنسنه قومیوب بالكلیه اولور پس عقبنده تیقظ وندم واستغفار واقع اولور بعده حق تعالی انی ابتلا ایچون مراتب مملكتی اكا عرض ایدر اكر ترتیب اوزره ایدرسه اكا ابتدا اجاب اسرار معدنیه‌یی كشف ایدر پس اول زمان هر حجرك منافع ومضاردی بولنان خاصیتنی بیلورا كر اول كشفه تعشق ایدوب انكله توقف ایدرسه مطرود حضرت اولوب اولدخی اندن كیدوب خائب وخاسر قالوروا كر اول كشفدن اعراض ایدوب ذكروفكرینه مشغول اولورسه حق تعالی اسرار نباتاتی اكا كشف ایلر پس هرعشبه كندی خاصیتنی اكا سویلر اما كشف معدنی عندنده انك غذاسی حرارت ورطوبتی غالب اولان اشیا كركدر واما كشف نباتی عندنده حرارت ورطوبتی معتدل اولان اشیا كركدر پس وقتا كه بو كشف ایله توقف ایلازسه حق تعالی اسرار حیواناتی اكا كشف ایلر وهر حیوان اكا سلام ویروب كندی مضار ومنافعن سویلر وهر عالم كندی تسبیح وتحمیدنی انواع اذكار ایله اكا بیان ایلر واكر انكله قالمدیسه حق تعالی اكا احیایه حیات سببیه‌نك سریانی عالمنی كشف ایلروا كر انكله توقف قیلمدیسه اكا لوحیه كشف اولنوب مخاوفله خطاب اولنوب وانكچون بردولاب نصب اولنوركه انده صور استحالات اكا كورینور پس كشف نیجه لطیف اولدیغنی ولطافت نیجه كثافت بولدیغنی بیلوروا كر انكله قالمدیسه اكا برنور متطایر الشرر كشف اولوركه اندن تستر ایدر لكن مادامكه ذكره مشتغلدر اكا هیچ برنسنه مانع دكلدر واكر انكله قالمدیسه اكا نور رطوبت ایله تركیب كلنك صورتی كشف اولور پس حضرت الهیه‌یه آداب دخول ووقوف وخروجی وجوه مختلفه سیله بیلور ومشاهدهٔ دائمه وكیفیت تلقی علوم الهیه واستدارهٔ جمیع طرق اكا معلوم اولوروا كر انكله قالمدیسه اكا مراتب علوم دقیقه وافكار سلیمه كشف اولور پس افهامه طاری اولان مغلطه‌لر اطوارنی وعلم ایله وهمك فرقنی بیلور وعالم ارواح ایله اجسام اراسنده اولان تكوناتك تولدی نشانی واول تولدك سبب وشانی وسر الهینك عالم عنایته سریانی اكا عیان اولوروا كر اول كشف ایله قالمدیسه اكا عالم تصویر وتحسین وتزیین كشف اولور وعقولك صور قدسیه‌دن نه صورت اوزره اولدیغن بیلور ونقوش تباتیه‌نك حسن شكل وتطامی ولین ورحمتك موصوفلرینه اولان سریانی اكا ظاهر اولور وبو حضرتدندر كه خطبا وشعرایه وزن وقافیه امدادی كلوروا كر انكله قالمدیسه اكا مقام قطبیه كشف اولور پس بوندن مقدم هرنه مشاهده ایلدیسه اول عالم یسار ایدیكه موضعی بوركدروا كا بو عالم كشف اولدقده ترتیب موجوداتی وجمله یه سریان وجودی ونیجه اسرار كائناتی بیلورو حفظنه قوت بولوروا خلنه رموز ایله تبلیغنه قادر اولوروا كر انكله قالمدیسه اكا عالم غضب وحمیت كشف اولور پس اهل عالمده ظاهر اولان غضب وحمیتك وخلاف وعداوتك منشألرین واختلاف اشكال وصورك مبدألرین بیلوروا كر انكله قالمدیسه اكا عالم غیرت واظهار حق ومذاهب مستقیمه وشرایع منزله كشف اولور وهر كشف اولان مقام اكا توقیر وتعظیم ایله استقبال ایدروا كر انكله قالمدیسه اكا عالم حیرت كشف اولور پس اندن عجز وقصورین بیلور وبو عالم علیوندروا كر انكله قالمدیسه اكا مراتب ودرجات جنان كشف اولورو بری برینه تداخلن وانواع نعمتلرك تفاضلن بیلورواول طریق ضیق اوزرنده ساكن اولوروا اندن مراتب ودركات جهنمی و بری برینه تداخلن وعذابی تفاصیلن كوروروا كر اول كشف ایله قالمدیسه اكا ارواح مستهلكه منكشفه اولور پس انلرك مشهدلرنده سكران ومتحیر بولورو سلطان وجد انلره غالب اولمش اولوروا انلرك حالی انی دعوت قیلمش اولوروا كر اول دعوته اجابت قیلمدیسه اكا برنور كشف اولوركه انده كندوسندن غیری كسنه‌یی كورمز اولور پس انده لذت روحانیه‌دن انی بر وجد عظیم وهیمان شدید آلوركه اندن مقدم انی بیازدی پس اول دم انك نظرنده هرنه كوررسه كوچك كورینوروكندی اول نور ایچنده سراج كبی متمائل بولنوروا كر انكله قالمدیسه اكا بنی آدم شكلنده صورتلر كشف اولورو یوزلر برنه برده لر اصلوب چكلور وانلرك بشقه تسبیحلری واردركه ایشتدكده بیلور وكندی صورتنی انلرك اراسنده كوررو انكله مقامنی

وبولندیغی وقتنی وكندی حالنی بیلوروا كر انكله قالمدیسه اكا مرپر رحمانیه كشف اولور پس انده هرنسنه‌نك صورتن كوررو جمله كشف اولان اشیایی دخی انده بولورو برعین و برعلم قالمزالا كه انده عیان اولور واول زمان كندی حقیقتنی ورتبه‌سی نهایتنی بیلورو معرفت وولایتیدن نه مرتبه بولدیغن طانوروا كر انكله قالمدیسه اكا هرنسنه‌نك استاذ ومعلمی كشف اولور پس انك اثرین كورروتلقینن الوروا كر انكله قالمدیسه اكا محرك افعال ایله متجلی اولوروا كر انكله متسلی اولمدیسه اكا حق تعالی اسما وصفاتیله تجلی ایدر پس اول اسمك انواری سطوتندن اول عارف محو وفانی اولوب كندوسندن كیدرو مقتضا سنجه خلعتلرله بقایه ایرر اندن ایزی اوزره بنه عالم حواس مقید ارضیه سنه كلور یاخود اول عروج ایلدیكی عالم لاهوتده قالور و بو معراج روحانی دخول خلوتله حاصل اولوروا اول تجلیاته عروجك مدتی حضور وغفلت حسبیله قصیر وطویل اولوروناسی نسیانی قدر حضور حق بولوروا كر اول خلوتنشین رب العالمین حضرتلرینه صدق ویقین ایله توجه تام قیلدیسه اول اسرار واحوالك بریسی اكا كشف اولمیوب اول فتنه و بلالرله یولندن قالمیوب جمله‌سین طی ایدر حق تعالیدن عون وعنایتله وجذبات محبتله وامن وسرعتله تجلیات افعالی واسماء وصفات مرتبه‌سنه كیدر پس مرید ومجذوب اولان حضوروانسی تیز بولور ومرید وسالك اولان كشف وكرامات ایله عوق اولنوروغافل مطرود اولان استیناس ناس ایله قالور (رباعیات)

حق واراولیدر بوناس وسن موهومسن
حاجت دیلمك كسنه‌دن محرومسن
حقی حق وخلق اراسنه داخلسن
مفلسن اكر بوناسدن سائلسن
معشوق مكانی اوله من همدم وصل
وهومعكم دیر ایغماكنتم حق
خلقك نسی واركه میل ایدرسن ای دل
هر بیخبر ایزینه كیدرسن ای دل
مخلوق خدایه شفقت ایت رحمت بول
سن هركسه رفق ورغبت ایت ورفعت بول
و یرخالقه خلق سن ارادن چیق كیت
نیچون دیوب اعتراض اودینه یاغمه
رفق ایله تقویه اول حلیم وستار
مخلوقی یوغ اكه خالق بول ای یار
حقی نیجه یلك صفا كه ایتدلك دوشدر
اطرافی كزوب جفایه كتدلك دوشدر

اموانه علاقه ایلمك مذمومسن
باغلرسن اكر خدایه دل مخدومسن
خوراولدك اكر خلایقه مائلسن
ویردكسه اورب ناسه دل نائلسن
دردیله قالور عاشق بی مرهم وصل
كندیله بولان انی اولور محرم وصل
كندك كبی عاجزی نیدرسن ای دل
كل حقه كه خلق سن نیدرسن ای دل
ابلهلره حلم وحرمت ایت راحت بول
كرایده مد كسه عزلت ایت عزت بول
هر ایشده ظلم وشروعدل وخیری فهم ایت
تسلیم ایله سیرقبل بهشتده خوش یت
بیل قدریكی خلقه چوق اچماز ینهار
هر دوستده بوسوز وصیتمدر هر بار
هرنه كه كوروب دیوب ایشتدك دوشدر
بوكیم اوتوروب نوایه كتدلك دوشدر

(فصل خامس) اركان ستهٔ راه عرفانك بشنجی ركنی اولان ذكر مدامك فضائل وفوائدین وخواص ومنافعن طقوز نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) ذكر مدامی آیات قرآنیه واحادیث قدسیه ایله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه حق تعالی عبادینه عنایت ایدوب ذكر مدام سبب نیل الهام وموجب حضور تام اولدیغن طیور مشد رشكیم كلام قدیمنده بیورمشدر (فاذكرونی اذكركم واشكروالی ولاتكفرون) الذین یذكرون الله قیاما وقعودا وعلی جنوبهم) فاذكروا الله قیاما وقعودا وعلی جنوبكم) واذكروا الله كثیرا لعلكم تفلحون واذكر ربك كثیرا وسبح بالعشی والابكار) واذكر ربك فی نفسك تضرعا وخفیة ودون الجهر من القول بالغدو والآصال ولاتكن من الغافلین) واذكر ربك اذا نسیت وقل عسی ان یهدین ربی لاقرب من هذا رشدا) رجال لاتلهیهم تجارة ولابیع عن ذكر الله) الذین آمنوا وتطمئن قلوبهم بذكر الله ألا بذكر الله تطمئن القلوب) ومن اعرض عن ذكری فان له معیشة ضنكا ونحشره یوم القیامة اعمی) واقم الصلوة ان الصلاة تنهی عن الفحشاء

والمنكر ولذكر الله أكبر) والذاكرين الله كثيرا والذاكرات اعد الله لهم مغفرة واجرا عظيما) يا ايها الذين آمنوا اذكروا الله ذكرا كثيرا وسبحوه بكرة واصيلا) شهد الله انه لا اله الا هو) فاعلم انه لا اله الا الله واستغفر لذنبك (ومن يعش عن ذكر الرحمن نقيض له شيطانا فهو له قرين) ولا تكونوا كالذين نسوا الله فأنساهم انفسهم اولئك هم الفاسقون) يا ايها الذين آمنوا لا تلهكم اموالكم ولا اولادكم عن ذكر الله ومن يفعل ذلك فاولئك هم الخاسرون) ومن يعرض عن ذكر ربه يسلكه عذابا صعدا (فسبح باسم ربك العظيم) واذكر اسم ربك وتبتل اليه تبتيلا) قد افلح من تزكى وذكر اسم ربه فصلى * واحاديث قدسيه سنده بيورمشدركه * يا ابن آدم تفرد لذكرى اذكرك فى الملأ الاعلى يا ابن آدم انا عند ظن عبدى بى وانا معه اذا ذكرنى فان ذكرنى فى نفسه ذكرته فى نفسى وان ذكرنى فى ملاء ذكرته فى ملاء خير منه * يا ابن آدم انما ذكرنى من نسى غيرى اذكرنى بنسيان غيرى اذكرك بكشف حجبك عنى اذكرنى باللسان اذكرك بالرضى اذكرنى بالقلب اذكرك باللقاء اذكرنى تذللا اذكرك تفضلا اذكرنى فى النعمة اذكرك فى الشدة اذكرنى بالمجاهدة اذكرك بالمشاهدة اذكرنى بالعبودية اذكرك بالربوبية اذكرنى بالفناء اذكرك بالبقاء يا ابن آدم تنسانى وتذكر غيرى وانت محفوف بخيراسانك يذكرنى وفى قلبك غيرى لو عرفتنى لما ذكرت غيرى يا ابن آدم اذا ذكرتنى شكرتنى واذا نسيتنى كفرتنى يا ابن آدم بذكرى فتنعم وبى فافرح يا ابن آدم انما اتخذ خاتى من لا يفتر عن ذكرى يا ابن آدم اذا كان الغالب على عبدى ذكرى عشقنى وعشقته يا ابن آدم من اشغله ذكرى عن مسئلتى اعطيته افضل ما اعطى السائلين وقال النبى صلى الله تعالى عليه وسلم قال الله تعالى لا اله الا الله حصنى فمن دخل حصنى أمن من عذابى يا ابن آدم من طلبنى وجدنى ومن وجدنى خدمنى ومن خدمنى ذكرنى ومن ذكرنى ذكرته وكنت له حبيبا

شعر

لا يترك الذكر الا من يشاهده — وليس يشهده من ليس يذكره
فلا ازال مع الاحوال اشهده — ولا ازال مع الانفاس اذكره
نسيت اليوم من عشقى صلاتى — فلا ادرى غداتى من عشائى
فذكرك سيدى اكلى وشربى — ووجهك ان رأيت شفاء دائى

(نوع ثانى) ذكرمدام سبب انس رب الانام اولديغن احاديث شريفه ايله بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه حضرت حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم امتنه شفقت ايدوب ذكر حضرت مولا عزوالذ اشا اولديغن طورمشدر تتكيم احاديث شريفه سنده بيورمشدر بر جماعت بر مجلسده حق تعالى يى ذكرا يتمزلر الا كه انلرى ملكلر طواف ايدوب رحمت شامل اولور و كوكللرينه آرام وسكينت نازل اولور وانلرى حق تعالى كندى عندنده اولان ارواح ملائكه بيننده ذكر ايدر و بيورمشدركه ذكر الله ايله تلاوت قرآنه مداومت قيل كه تحقيقا انلر سكاروى زمينده نوردر ميننده نور وفوق سماده ذكر جميلدر و بيورمشدركه كيمكه ذكر الله محبتنى بولمشدر حق تعالى اكا محبت قيلمشدر و بيورمشدركه مولانك عبدينه تصدقى اكا ذكرنى الهاميدر و بيورمشدركه كيمكه لا اله الا الله ديرسه قلبندن حجابى رفع اولور و بيورمشدركه هر نسنه نك بر مصقله سى واردر اما كوكل مصقله سى ذكر اللهدر و بيورمشدركه حق تعالى (واذكر الله اكبر) ديديكى اول ذكر يدركه (فاذكرونى اذكركم) قوليله انى سزه وعده ايتمشدر زيرا كه سزلك انى ذكر ايتمكزدن انك ذكر ايتمسى اكبر واجلدر واتم واكملدر و بيورمشدركه تحقيقا شيطان انفى آدم اوغلونك يوركنه واضعدر اكر حق تعالى يى ذكر ايدرسه كيرويه هارب وراجعدر وا كر اونودرسه يوركنى التقام ايله ماضغدر و بيورمشدركه سزلك بريكز اولقدر چوق ذكر الله ايلسونكه ناس اكا مجنون سو يلسون و بيورمشدركه ذكر اللهدن افضل برصدقه اولمز و بيورمشدركه انفاق ذهب وفضه دن وضرب اعناق اعدادن وجميع اعمال صالحه دن سزه انفع اولان ودرجاتكزى ارفع قيلان ذكر اللهدر و بيورمشدركه ربيسن ذكر ايدنله ايتمينك مثالى حى ايله ميت كبيدر و بيورمشدركه بر كسه بر عمل صالح ايشلز كه ذكر اللهدن اكا زياده نجات ويره اوله و بيورمشدركه اكر بر كسه ذيلنه دراهم طولدوروب فقرايه تقسيم ايلسه وبر آخر كسه ذكر الله ايله مشغول اولسه عند الله اول متصدقدن بوذاكر افضلدر و بيورمشدركه اكر رياض جنته مصادف اولورسزانلرله متنعم اولكز واول روضه لر ذكر الله مجلسلريدر و بيورمشدركه برقوم بر مجلسده اوتوروب ذكر الله

ایتیوب اندن متفرق اولسه لر كويا كه انلر بر جيفه خوردن متفرق اولورلر واول مجلس ايچون انلر يوم قيامتده متحسر قالورلر و بيورمشدركه اهل جنت حسرت چكمزلر الا كه اول ساعتده متحسر اولورلر كه انده ذكر الله ايتميوب اول ساعت بوش كيچمشدر و بيورمشدركه كيمكه صلوة صبحى جماعتله ادا ايدوب طلوع شمسه دك ذكر الله ايله مشغول اولوب ايكى ركعت نماز قيلرسه آنكيچون بر حج وبر عمره اجرى تمامله حاصلدر و بيورمشدركه صلوة فجرى ادادنصكره طلوع شمسه دكين ذكر الله ايله مشغول اولديغم دنيا ومافيهادن زياده بكا محبوبدر وصلوة عصردنصكره غروب شمسه دكين ذكر الله ايله مشغول اولديغم دنياومافيهادن زياده بكا محبوبدر و بيورمشدركه حق تعالى حضرت يحيى عليه الصلاة والسلام ايله بنى اسرائيله امر ايلديكى كلمات خمسه نك برى ذكر اللهدر و بيورمشدر ذاكر مولانك مثالى اول رجل كبيدركه انك قتلنى قصد ايدن عدوانك ارديجه سكردوب ابر يشجك ساعتده همان بر متين قلعه يه داخل اولوروا ول عدودن سلامت بولوب امين اولور كذلك عبد مؤمن كندى نفسنى شيطاندن محروز ومحفوظ ايده من الا كه ذكر الله ايله ايده بيلور وصدق رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم يعنى كلمهٔ طيبهٔ لا اله الا الله حصن مولادركه انى جان وكوكلدن تكرار ايدوب اخفا ايله اكثار ايدن غفلت ماسوادن آزاد اولوب مجالس انسى بولور

(نظم)

اكر جهانى كوكلدن جدا ايدرسن سن — حضور وذوق ايله ذكر خدا ايدرسن سن
بو خارجون وچرادن كذار ايدرسن اكر — وصال كلشنى ايچره صفا ايدرسن سن
ظهور ايدرسه اكر دلده درد عشق وغمى — جميع درده دمندن دوا ايدرسن سن
صفا بولورسن اكر نور عشق باقيدن — درون سينه كى باغ بقا ايدرسن سن
درون بحر معانيده جوهرك بيلسك — جهانده قيمتكه خوش بها ايدرسن سن
رياضت آب حياتى صفاسنى بولسك — كوكل كدورتنى هب جلا ايدرسن سن
منازل هوس اولديسه قطع اكر حق — مقامكى حرم كبريا ايدرسن سن

(نوع ثالث) ذكرمدامك فضائل وفوائدين بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردركه ذكر الله عمدهٔ راه عرفاندر وموجب انس يزداندر وموروث وصال دل وجاندر وذكر الله اشد اعمالدر واشد اقوالدر وقرع باب ذو الجلالدر ذكر الله صفات قلوب وعلامات ايماندر ومخ عبادت ومفتاح باب عرفاندر افضل ذكر الله اخفاء صوت ايله وحضور قلب ايله تكرار كلمهٔ طيبهٔ لا اله الا اللهدر ذكر الله نور قلوب وحضور ارواحدر ذكر الله لذت اشباح وقوت ارواحدر ذكر الله جلاء بصائر ونور سرائردر ذكر الله مؤنس جان وموروث عرفاندر عادت عارف ذكر مولا ونسيان ماسوادر ذكر الله جلاء صدور ونور عقولدر ذكر الله حيات قلوب ولقاى محبوبدر ذكر الله رسم لسان وفكر دلدر بلكه اولا مذكوردن وثانيا ذاكردن حاصلدر ذكر الله ايله اشتغال اصل صلاح بالدر ذكر الله ايله سهرايال افضل اعمال واحسن احوالدر اكر كورر سنكه حق تعالى سنى ذكر وفكر ايله مشغول ومؤنس ايتمشدر بشارتكه اول سكا محبت ايتمشدر ذكر الله كوكلده سرور وغره سى انس وحضوردر دوام ذكر الله منور دل وجاندر وقلبه اطميناندر ذكر الله انيسدر ونعم الجليسدر ذكر الله عطر اشباح وقوت ارواحدر ذكر الله منير بصائر ومؤنس ضمائردر ذكر الله ايله كوكل هر حدثدن طاهر اولوب وجه قديم اكا ظاهر اولور دوام ذكر الله ايله قلبى معمور اولنك افعال واخلاقى جميل وروحى مسرور اولور ذكر الله قلبه نور وعنايتدر وروحه رشد وهدايتدر ذكر الله هر دردده دوادر وذكر ماسوا بلا ودادركيمكه حق ذكر ايدر حق هم انى ذكر ايدر ذكر الله نور بصيرتدر وروحه غنيمتدر ذكر الله ايله اشتغال طيبت حالدر كيمكه حق ناسى اولورانك قلبى قاسى اولور كيمكه حق چوق ذكر ايدر انك قلبندن ماسوا محو اولور كيدر ذكرى دائم اولنك قلبى نائم اولمز ذكرى الله اولنك فكرى الله اولوب جانى آكاه اولور مداومت ذكر الله شيمت اهل اللهدر وقوت جان آكاهدر حق اونودوب لاهى اولمه وذكر ايدرسن ساهى اولمه قلبك لسانكه موافق وشامل اولسون تاكيم ذكر الله سنده كامل اولسون حقيقت ذكر مولا نسيان نفس ماسوادر ذكر الله سرمايهٔ معرفت ومحبتدر وكيمياى دولت وسعادتدر دوام ذكر الله ايله محبة الله غالب اولور وكوكل ماسوايى قويوب انى طالب اولور ذكر الله هر كسه هر حالده

لازمدر واهل الله اکا ملازمدر عارفك عقوبتی بولمی ذکرحقدن منقطع اولمسیدر ذکرالله ایله قول
مأموردرکه هرزمان مشغول اوله ذکرالله لسان ایله یاقلب ایله یاروح ایله حاصل اولور ذکرالله اساندن قلبه
واندن روحه واصل اولدقده اول کمسه خواص اولیادن اولوب جمیع اعضاسیله ذکردائم قیلوب انس
مذکوری بولوب اخص خواص اولور ذکرالله لساندن قلبه منتقل اولدقده اعضای بدن متنبه اولوب راحت
بولور ذکرالله غنیمت اولیادر لااله الاالله توحید مولادر افضل ذکرالله اخفا وحضور ایله تکرار کلمهٔ لااله
الاالله در تکیم حدیث شریفده افضل الذکر لااله الاالله کلشدر اکا مداومت ایدن حصن مولایه داخل
اولمشدر ودوعالمده خوف وخطردن نجات بولمشدر زیرا که حدیث قدسیده لااله الاالله حصنی فمن دخل
حصنی أمن من عذابی وارد اولمشدر پس هرکیمکه لااله الاالله قلعه سنده تحصن ایلدیسه تحقیق اول کمسه
دولت ابدونعیم سرمد تحصیل ایتمشدر وکیمکه بومتین قلعه ده تحصندن تخلف ایلدیسه اول کمسه شقاوت
ابدیه وعذاب سرمدیه بولنه کتمشدر اللهم ادخلنا فی حصنك المتین

(نظم)

حدم دکلکه حمد وثنا ایلیم سکا
لایقدر ایلدك نه سن کندیکه ثنا
توحید ایدم سنی دیرایکن لاجوب دهن
برلقمه ایلدی دوجهانی اول اژدها
چون نورلك اولدی منددالادن آشکار
ستر ایتدی وجه عالی جمله نقاب لا
سن واجب الوجود ایله محو اولدی ممکنات
اول مهرسن که ذره لر کدر بوماسوا
حدم نه بن کیم کسل وطاعتم ندر
سنسن همیشه معتمد ومتکا بکا
بلکده قویه خواب وخیالدن خلاص قیل
تاهیچ سندن اولمیه دل برنفس جدا
فتح ایت جهان عشقه بودل بیتی بابنی
جذب ایله حق بنده کی قیل عشقه آشنا

(نوع رابع ذکرمداومتك خواص وتأثیراتن بیلدیرر) (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه چونکه
ذاکر دون الجهر اولان انفاس خفیه ایله وتوجهات قلبیه ایله لااله الاالله کلمه سنه یاخود الله الله الله دیمسنه
مداومت ایلر اول ذاکر ذکر لسان ایله ذکر قلبی جمع ایتمش اولور وخواص وتأثیراتی تیز بولور زیرا که ذکر
لسانی محرقدر وذکر قلبی مشرقدر پس بوذکر جامعك بر صافی ناری واردرکه ذاکرك فضای صدرنده هیچ برنسنه
ترك ایتمز الاکه یقار * انا ولا غیری که لااله الاالله کلمه سنك معناسیدر مثلا برخانه یه آتش دوشسه
اکرانده حطب وار ایسه انی یاقوب نار ایدروا کرانده ظلمات وار ایسه انی محو ایدوب نور ایدروا کرانده نور
اولدیسه نور علی نور اولور کذلك دل خانه سنده نار ذکرالله ماسوی بولدیسه انی یاقوب نار ایدروا کر ظلمات جهل
بولدیسه انی نور معرفت ایدروا کر نور بولدیسه اونور او نارك ضدی اولمیوب اول نور ذکر وذاکر ومذکور
اولور پس ذکرالله حقدر وصفتی هم حقدرکه حظوظی افنا وحقوقی ابقا ایدر زیرا که ذکرالله ایله حقوق
نفس اراسنده ضدیت متصور دکلدر اما حظوظ نفس اجزاء زائدهٔ وجودیه درکه اسراف باطلدر زیرا که لقیمات
حرامدن حاصلدر پس نار ذکرالله اول اجزایه ایروب فنایه ویرر وسلطان ذکرحق کلوب وجود ذاکردن
هرباطل زاهق اولور چونکه ذاکر منوال مذکور اوزره ملازمت ذکرالله ایدر البته اول انك لساندن قلبنه
واقع اولوب انی آکاه ایدروانك بصیرت کوزی اچیلوب ذکرالله ایله انسیت بولوروخلوتندن خارجه چیقمق
استمز اولور مکر برحاجت ایچون چیقارسه بینه تیز کلورولیل ونهارانده ملازم ذکرالله اولور پس جنود ذکرالله
آری آوازی برده سنده صدا ایله جراد امثالی اول ذاکرك اوزرینه وراسندن هجوم ایدروحطبی نار احراق ایدر
کبی انلری احاطه ایدوب باقعه باشلروایله اولورکه اول ذاکر کیجه خلوتدن چیقوب یوررکن یمین ویسارنده
برعظیم نورکوررکه اول نور ذکرالله اولدیغن بیلورو ونورانك درونده برسلطان اولورکه انکله قلبنده برنسنه
قالمزوچوق کره اولورکه بوواردات اول ذاکره برمرتبه ده هجوم ایدرکه جمادات اندن کیجه غایب اولوب
کوردمن الاکه زجاجات ایچنده زجاجات امثالی کوررو صفای وجود اول اثناده نهایت بولور پس وجود انك
شهودنده شیشه کبی اولدقده انك وراسنده شمس روح اوله کورینورکه صانورکه درون ارض واوج سماده
برنار مشتعلدر پس قلب ذکر نیران ذکرحقه مکان اولدقده نیران عشق ومحبت دخی شررامثالی اکا نازل اولوب

انلرله اولقدر یناركه وجودی مضمحل اولور پس اول حینده انك قلبنه نور حق متجلی اولوب اول نور ایله جمیع
انوار مذکوره فنا بولوب قلب ذاکرمذکور ایله متسلی اولور (شعر) بدالك سر طال منك اکتتامه * ولاح صباح
انت کنت ظلامه * فأنت حجاب القلب فی سرغیبه * ولولاك لم یطبع علیك ختامه * چونکه وجود انسان
قلب ایله مقلب آراسنده حجاب اولمشدر پس وجود وارکان وانانیت کدوراتندن صافی اولدقده کوکل دوستنی
بولور وانس حضوری نور علی نور اولور وانوار مذکوره جذبات حقدن اکا کلوروا کرذاکره ابتدای امرده
جذبه ایرشدیسه انك سیری اولا کندی وجودینك عناصر اربعه سی اوزرینه واقع اولوب اندن روحنك افلاك
سبعه سی اوزرندن کاوب اندن انوار جذبات اکا نازل وظاهر اولور پس بوذاکر عنصر ترابیسی اوزرینه عبور
ایلدکده کندوینی اولا آثار امثالی مواضع مظلمهٔ ضیقه دن خروج ایدر کورروجبال امثالی اماکن عالیهٔ
مرتفعه دن صعود ایدر بولور بعده بوعنصر ذکرالله ایله صافی اولدقجه بلاد حسنه وقلاع مرتفعه کبی مساکن
صافی کورروعنصر آبیسی اوزرینه مرور ایلدکده کندوینی ابتدا اولیه میاه متکدره ده کوررکه خوفندن
اول صولرده اوزمکه قادر اولمز بعده بوعنصر ذکرالله ایله صفا بولدقجه انهار جاریه وبحار صافیه کوروب طرفة
العین ایچنده اوزمکله جملەدن کیچر کیدروعنصر هواییسی اوزرینه عبور ایلدکده کندوینی ابتدا برفضای
واسعده کورر بعده بوعنصر دخی ذکرالله ایله صافی اولدقجه احوالنك الوانیله متلون هوالرده طیران ایدوب
متلذذ اولوروعنصر آتیسی اوزرینه مرور ایلدکده کندوینی ابتدا نیران مظلمهٔ متکدره ده مشاهده ایدر بعده
بوعنصرهم ذکرالله ایله صفا بولدقجه کندوینی صافی نار ایچنده کوروب لذات عظیمه بولوراندن سموات امثالی
دل وجان اطوارندن مروروعبور ایلدکده لطائف سبعهٔ انسانیه نك الوان انوارندن کیچوب نور محیطه واصل
اولورامابعض اولیاء کرام انوار مذکوره یی مرتب قیلمشلردروهر نورك لوننی لطائف سبعه دن برلطیفه نك
سری بیلمشلردر اما لطیفهٔ نفسیه نك نوری لونی مکدر دخانی ولطیفهٔ قلبیه نك نوری لونی ازرق صافی ولطیفهٔ
روحیه نك نوری لونی احمر عقیق ولطیفهٔ سریه نك نوری لونی اصفر فاقع ولطیفهٔ سر سرك نوری لونی ابیض
صافی ولطیفهٔ خفیه نك نوری لونی اسود براق ولطیفهٔ اخفانك نوری لونی اخضر صافی مشاهده ایدوب جملەیی
فوق رأسدن نازل بولمشدر پس اول ذاکر بوانوار اطوارك بریله قالدیسه الوان واشکال وجهتلردن منزه اولان
نور قدیم الهیدن محجوب اولوروا اول نورا حاطی که جمیع انوارانك تحتنده مستغرق اولورا اول نور محمدیدرکه انی
نور محیط الهی ظن ایدن خطا ایدر زیرا که انی مشاهده ایدن ذاکرده هنوز ادراك وشعور اولور وقتا که ادراك
وشعور فانی اولوب وجودی اخذ اولنور پس اول وقت اکا تجلیات خدا احسان اولنور وفنا فی الله اودرکه
شهود ووجود اندن کیدوب معرفت ساقط قیلنوره شهد الله أنه لا اله الا هو * نظم کریمی انده بیلنور واما
اکثر اولیای عظام انوار مذکوره نك ترتیب الوانن واطوار مزبوره نك تشخیص احوالن هرکز بیان ایتموب
بلکه انلری خاطردن نفی واخراج ایله امر وتنبیه ایتمشلردر زیرا که اول انوار واطوار ایله اشتغال واوقاتنده
ظهورینه انتظار وبری برندن تمیز وانتقال ذاکرك سرنی مشاهدهٔ جمال وکمال صانع متعال حضرتلرندن
مشغول ایدر واویله اولورکه انوار مرقومه نك اکثری طی اولنوب وقابل جذبه اولان ذاکر مافوقنده بولنان
انوار ایله مکاشف اولوروچوق کره اولورکه ارباب یقین متین انوار مزبوره یی اصلا کوره میوب انجق نور محیط
مذکور انلره متجلی اولورونه برمکشوف ایله عوق اولنورلرونه برمشهود ایله قالورلر انجق اندن تسلی بولورلر

(نظم)

ای کوکل هیچ ایتمه فکر این وآن
اولسه ذکر حق اولورسن جاودان
ماسوایی چون فراموش ایلدك
ذاکر اولدك انی بی نطق ولسان
خوش بولنمازدلده ذوق ذکرحق
سنده بیلك اولسه یاسود وزیان
فارغ اولسه کندی کندندن کوکل
شاهد مذکوری بولدی بی کمان
دلده قالمز ذکر اسما وصفات
ذات مذکور اولسه جان ایچره عیان
قلبه مستولی اولنجه ذکر ذات
خاطره کلمز دل وجان وروان
واله ومدهوش ایدر جانی مدام
اول جمال لایزال بینشان
نه دیلرسن حق ویرر آنی ولی
سن سنی هم استمزسن اول زمان
حق حقدن استه بولهٔ دولتی
ایتمه فکر جاه ومال وخانمان

(نوع خامس ذکر مداومتك نتایج واستغراقاتن وحالات وکراماتن بیلدیرر) (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله

دیمشلردرکه ذاکرک حدیث نفسی انی شهوات خسیسه یه جذب ایله عوق ایتمه‌وذکرالله ایله مشغول اولوب روز وشب خلوتدن طشره یه کتمه نیجه ایام ایچنده انک قلبنده انوار حق لمعان ایدر ابتدا برق خاطف کبی لامع اولوب سرعتله کیدر بعده عودت ایدوب برمقدار جه قالور بعده ثابت اولوب کوکل اندن لذت بولور بعده ناطق اولوب روح اندن حکمت الور وماسوایی اونودوب انده مستغرق اولور پس دوام ذکرخفی لساندن ذاکره اوچ نتیجه حاصل اولورکه انلره مستغرقات ثلاثه دیرلر اما استغراق اول وجودک ذکرالله ایله استغراقیدر وبو استغراق اولزمان حاصل اولورکه نارذکرالله ایله اجزاء خبیثه محترق اولوب اجزاء طیبه لطیفه قالور پس اول حینده انک اجزای وجودینک هربر جزؤندن طبل وزورنا صدالری کبی صدای اذکار ایشیدر چونکه اذکار ایله اجزاء استقامت بولور صدای اجزا آری آوازی مثالی ملایم اولور وبو استقامتدن مقدم نارذکرالله انک رأسنه واقع اولدقده طبل وزورنا صدالری انکچون کاورکه سلطان ذکرالله اول موضعه دبدبه سیله کاوروآ ذکره اولورکه دبدبه مذکوره یه ذاکر خلوت نشین تحمل ایده میوب یا مجنون ویا میت اولور لکن عقلی وهمنه غالب اولان ذاکره اصلا ضرر ایتمیوب بلکه اکا ذوق سماعی ویررو اول شدتلی صدالرک سری بودرکه ذکرالله ماسوانک ضدی بولنمشدر پس وقتا که بر موضعه کاورانده ضدی نفیله مشغول اولور تحکیم ماایله نار اجتماعندن صدای نفی ایشیدیلور کذلک نارذکرالله اول ذاکرک وجودن محوونفی واحراقی صدالری کاور بعده نارذکرالله انک سائر اعضاسنه واقع اولدقده اکا کندی وجودی اجزاسندن دکرمن صداسی وامواج بحرک ساحلنده تلاطمی صداسی ومیاه انهارک احجار عظام ایله اصطدامی صداسی ورياح عاصفه‌نک اوراق اشجاره هبوبی صداسی ونار عظیمه‌نک ریح شدید ایله اشتعالی صداسی ورعد شدیدک صاعقه‌سی صداسی وبونلرک امثالی اصوات عظیمه کلوب وهر برندن نیجه بیک ذوق وصفا بولور وبو اصواتک سری بودرکه وجود انسان ارض وسماده ومابینهماده اولان جواهر کثیفه ولطیفه‌دن ترکیب اولنمشدر واصوات مذکوره جواهر مزبوره‌نک اذکار وتسبیحاتی بولنمشدر پس هرکیمکه اول اذکاری کندی وجودنده بولور تحقیق اولکمسه حق تعالی یی هرلسان ایله ذکرایتمش اولور واما استغراق ثانی بودرکه اندنصکره ذاکرک فوق رأسندن بردائره مثلی برفوارە فتح اولوب اندن انک اوزرینه ظلمات اینرکه اول وجود ظلمتیدر بعده نار اینرکه اول ذکرالله نوریدر بعده حضرت نزول ایدرکه اول دل وجان حضرتیدر بعده اکا واردات انسیه وانوار قدسیه کاورکه انلر حق تعالینک فضل ورحمتیدر پس اول ذاکرک اجزای وجودی من الفرق الی القدم امن وامان ورغبت وایمان ایله ویقین وعرفان ایله وذکریزدان ایله مالامال اولور ودل وجانی ذوق وسرور ایله وشوق وحبور ایله وانس وحضور ایله طولوب کمال رغبتله مائل جمال ذوالجلال اولور واستغراق صفادن ذکرالله دخی قلبنده مستغرق اولور قالور پس اول حینده قلبندن اویله حس ایدرکه کوکل کانه بربئر عمیق اولور وذکرالله اکا دلو کبی واقع اولوب اندن صوچکر بولور واول حالده اعضاسنده طیران وارتعاش طاری اولور واندن حرکات جبریه غیرمعهوده وجوده کاورو ترلک ذکرالله ایلدکجه صدرنده قلبی طلب ذکرالله ایله رحم مادرده ولد کبی حرکت ایلر کانه قلب ذاکر ابن مریمدر وذکرالله انکچون لبندرکه انکله قوت بولوب کبیر اولدقده مذکورینه اشتیاق واحتیاجندن صیحات بلا اختیار به ایدوب اغلر (بیت) دل من درد میکند چکنم ✽ نفسم سرد میکند چکنم ✽ وذکر قلبینک آری آوازی کبی سسی کاورنه اخفی ونه اقوی اولور واکثر ذاکرین ذکرقلبی صداسی حروفیله ایشیدروذکراللهک قلبه انتقالی علامتی بودرکه ذاکر کندی درونده نوردن بر ینبوع مشاهده ایدرکه اول سریع النبعاندر پس انکله قلبی مطمئن اولوب انی مؤنس اتخاذ ایدر واما استغراق ثالث بودرکه بوندنصکره ذکرالله کوکلدن سره واقع اولوب ذکردن ذاکرک مذکورده غائب اولمسیدر پس اولزمانده انک ذکرایتمسی انجق هیمان واستغراقدر وبو استغراقک علامتلرندندرکه ذاکر ذکراللهدن فارغ اولسه ذکرالله انی ترک ایتمیوب انک درونده طیران ایدرکه انی غفلتدن ایقاظ ایدوب حضوره کتورروبونک برعلامتی هم بودرکه ذکرالله انک اعضاسنی ورأسنی اویله محکم باغلرکه کانه سلاسل وقیود ایله مشدود اولمشدر وبرعلامتی هم بودرکه نیران ذکرالله اندن خامد وانواری ذاهب اولمزبلکه اول ذاکر ابدا کندی حوالنده نیران صافیه بولوب فوقنده انوار صاعده ونازله کورره فاذکرونی ✽ توفیقیله ✽ اذکرکم ✽ دولتنه

نائل اولوراما صاعده انوار قلبیه درونازله انوار عرشیه دروامابتدا فتح بصیرت بصرندن اولور بعده وجهندن بعده صدرندن بعده جمیع بدنندن فتح اولور (بیت) راه از توکه نادوست بسی نیست توبی ✽ درراه توخاشاک وخسی نیست توبی

(نظم)

سنکله اولدیغم آن ایچره پرصفا اولورم — بنمله چون اولورم ذوقدن جدا اولورم
سنکله پرطلب وشوق وذوق خوش خالقم — بنمله پرکدر وخوف وبرا اذا اولورم
سنکله جنت اولوردل بنمله دوزخدر — سنکله بمله دوایم بنمله دا اولورم
سنکله قبله خالقم بنمله مردودم — سنکله خرم اولوردل سکافدا اولورم
سنکله عزوسعادت میسر اولدی بکا — بنمله ظاهر وباطنده بی نوا اولورم
اوکسه کیم لحدسینه‌سی کلستاندر — دیمزکه قبرده ویرانه بن غدا اولورم
لحدندرکه بو افلاککه هم بوجان صغمز — کیجه‌جه بیچ وشیئی واصل خدا اولورم
کهیجه آیینه روشنم تحفظ ایچون — غلاف جسمه کیروب لابس ردا اولورم
کهی مجرد اولوب دوجهانی سیرایدرم — بوخاکه وآبی قویوب حق برهوا اولورم

(نوع سادس) ذکرمدامک مراتب ثلاثه سین بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه ذکرحروف ذکرلساندروابتدا اولی حضوردرکه ذکرمدامک مرتبه اولاسیدر بعده کوکل لسانه موافقت ایدوب ذکرالله اندن قلبه کیدوب ذکرقلبی اولورواول ذکرحضوردرکه ذکرمدامک مرتبه ثانیه سیدر بعده اول حضوردن مذکوره اول غائب اولوب ذکرسری اولورواول ذکرغیبتدرکه ذکرمدامک مرتبه ثالثه سیدر اکراول ذاکر بوغیبتدن حضوره کاوب ذکرالله ایلدیکن حس ایلدیسه اول بردرجه تنزل ایتمش اولوروا کرحضورمذکوردن غافل اولوب ذکرمولایی لقلقه لسانه اقتصار ایلدیسه اول ایکی درجه تنزل ایتمش اولوروذکرالله ایسه غفلتله اولورسه ده ترکنه یول بولنمزیراکه ذکرالله ایچون بیوک سلطنت واردرکه انکار اولنمز لکن مادامکه ذاکرک وجودی باقی ومعموردر اول سلطنتدن محتجب ومهجوردر وقتاکه ذاکر نوم ایله یاغیبتله ویاضعف بدنله کندی وجودندن عاری اولوراول حینده سلطان ذکرالله انک قلبنه مستولی اولورواول برعظیم نوردرکه ذاکرک اوزرینه فوقندن یاقدامندن ویاوراسندن واقع اولدقده اول اندن منتقض ومتزلزل اولوربی اختیار صیحه ایله (لا اله الا الله) یاخود الله یاخود هو دیوب برقوت عظیمه وبرشدت شدیده بولورکه اندن مجذوب مدهوش ومبهوت اولوروبا اجزای وجودی مشدود اولوب قالوروبرقاچ ساعتدنصکره ینه کندویه کاوروبوحالت اکاذکرالله ایله مواظبتی قدر حاصل اولوروذکرالله لساندن مداومتله قلبه انتقال ایدوب اندن مواظبتله سره واصل اولوروذاکر مذکورک ماسواسندن غائب اولور (وماذلک علی الله بعزیز) پس طالب عرفان اولان ذاکریزدان مداومتله اول قدرذکرالله ایدرکه ذکرلسانی ذکرقلبی اولوب ذکرقلبی دخی ذکرسری اولوروذکرسری ذکرانسی اولوب ذکرانسی دخی ذکرقدسیده منهایت بولورودرکن راه عرفان اولان ذکرالله ایله مشغول اولوب دوام اوزره مواظبت قیلدقجه ذاکرک روحانیتی قوت بولوب نفسانیتی حکمندن طشره یه کاور پس روح انسانی روح حیوانی اوزرینه غالب اولوب معرفت مولایه طالب اولور اکرذاکرلیل ونهار اوقاتنی ذکرالله ایله احیا ایدرسه طریق حقی برق خاطف کبی سرعتله طی ایدوب کیدر والا ذکراللهده اهمال ایدرسه انی نفسانیتی بشریتنه دوندروب تأخیر وعوق ایدراوچ کونلک طریقی انجق اوتوزییلده کیدر چونکه اول ذاکر منوال مذکور اوزره ذکرمولایه مداوم اولور البته انک اعضا ومفاصلنده برنوع وجع پیدا اولورواول وجع برمقدارجه حرقتله بوررکنده هم حادث اولوروکندی بیلورکه بواوجاع وحرقتدن نه مرتبه ذوق وصفا بولور (اللهم لاتحرمنا من هذا الوجع اللذیذ ووفقنا ان نشکرک علیه یاعزیز) وبواوجاعک سری بودرکه اول ذاکرک ایام غفلتنده اعضا وقلبنده متمکن اولان لذات وحظوظی تأثیرذکرالله انلردن قلع ونفی ایدرکه قلبه ذکرحقک بدایت نفوذی بودرپس اول ذکرمدامک اثری کوکلدن روحه وصول بولوب روح ذاکر اولوروخلافتله تخت دلده جلوس ایدوب حواس باطنه وظاهره یه حکمنده قاهر وباهر اولور

ونفس شهوانیه تغلب ایله مالك اولدیغی حکومتدن معزول اولوب روح یا که محکوم وشاطر اولور بعده اول ذکر مداماٌك اثری روحدن سره واصل اولوب اول ذاکر عارف وکامل اولورود کرمدامك خلوصندندرکه انك اثری کوکلدن جمیع اعضایه کلوب جوارحنده تصرف قیلدقده جمله اجزای بدن عروق ضوارب کبی متحرك اولور پس اول ذاکره بو حالتدن خطر عظیم اولورکه نفسی غروریله ذکر الله وردین تدریج ایله تقلیل ایده وقهقری ایزی اوزرینه کیرویه کیده زیرا که انك روزنهٔ قلبی تدریج ایله مفتوح اولدیغی کبی تدریج ایله مسدود اوله رق بالکلیه مظلم قالور پس حق تعالینك (ومن اعرض عن ذکری فان له معیشة ضنکا ونحشره یوم القیامة اعمی) بیوردیغی قهری تحتنه داخل اولور زیرا که برقول مولاسنه برطریق ایله کتسه بعده اندن اعراض ایدوب رجوع ایتسه اول مولا اکا قهر ایدوب اشد بلا ایله کرفتار ایلدیکی امر مقرردر وانك بو اعراضی ذکر مولایه شروعندن مقدم اولان امتناعندن اقبح واکبردر واولیاء الله عندنده اول معرض مرتد حکمندهدر پس اول ذاکره واجبدرکه بو خطر عظیمی نصب عین ایدوب جمیع اوقاتنی ذکر الله ایله قایلیوب غفلت قیلمیه اویله که انفاسندن برنفسی ذکر حقدن خالی قالمیه حالبوکیم افضل اعمال واشرف احوال واکمل صفات واسعد اوقات اودرکه ذاکر کندوینی ذکر حقه تسلیم ایده تا که ذکر اللهده فانی اولوب ماسوادن کیجه وکندی نفسندن کیده وذکر اللهدن هم غایب اولنجیه دك فارغ اولمیوب ذکر مدام ایده

(نظم)

الله الله اسمنی ذکر ایله جاندن برزمان	تا اسمی عشق نورندن طوله لیل ونهار
بولسه دل سلطان عشق رهزن دیندن نه غم	رهبر دوندن غنیدر بوغ انکچون انتظار

عشق سویله عشق استه عشق اوقی عشق بیل ه عشق کورش اول عشقی پوش اول عشقی نوش اول عشق خار

تا که عشق اولسون وجود دلسنده بنلك قالمسون	چونکه بنلك قالمزاولدلك عین عشق وشهریار
برقبادر قامت انسانه بو شرع شریف	عشق اکا اطلس بطانه عقل اکا نقش ونکار
ایکیسی برجنسدر بیل شیٔ واحددر ولی	عشقدر بحر محیط وعقلدر موج وبحار
عقل برهانی کبی کرچه عشق اولسه عیان	پردهٔ وهم وخیالاتی ایدردی تار ومار
چون نظردن طی اولور طومار اوهام وخیال	پاك اولور مرآت عالم بجمله قالمز برغبار
خارزار کثرت ایچره ورد وحدت سیر ایدن	عارفلك چشمنده حق عالم اولمش لالهزار

(نوع سابع) ذکر لسانك نهایاتی علامتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه ذکر مدام مفتاح عجائب عالم ملکوت وقرب حضرت لاهوتدر وذکر مدام انجق لسان وقلب ایله اولان ذکادر بلکه دائما ذاکر کندی قلبنه ملازم اولمق لازمدر تا کیم قلبی خلقه میل وعداوتدن وماضی ومستقبلی تذکردن وتدبیر امورنی تفکردن محفوظ وخالی وساده وصافی اوله وهمیشه حق تعالینی مراقبه ایدوب انکله حاضر اولوب ذکر وفکر یله طوله وذاکرنی خاطر ایدوب صیقل ذکر الله ایله قلبه جلا ویرملیدرحتی تصفیهٔ قلب ایتمزدن مقدم علم اعتقاده وعلم صلوة اوزرینه اقتصار ایدوب سائر معقولات ومحسوسات ایله مشغول ومکبول اولمیوب نفی خواطرله حضور ومراقبهیه ایرملیدرز یرا که برکسه علوم اولین وآخرینی تحصیل ایتمش اولسه انك خاتمهٔ عمرنده برعلم اکانفع ایتیوب لوح مدرکهسندن جملهسی محو اولسه کرکدر واکر برکسه ملکهٔ حضوره مالك اولوب دائرهٔ وحدته قدم باصمش اولدیسه اول حضور وحدتدرکه حالت نزعنده انکله قالوب دستکیری اولسه کرکدر پس ملازم وقوف قلبی اولمق هر زمان لازمدر زیرا که حضور انسی بولمق هر عارفه لازمدر (رباعی) ای خواجه بکوی اهل دل منزل کن ٭ در پهلوی جب خویش دلی حاصل کن ٭ خواهی که ببینی رخ معشوق زل ٭ آیینهٔ تودلست رودردل کن ٭ وذکر مدام ایله ذاکر برمقامه بالغ اولورکه قلبنه علوم لدنیه منکشف اولوب انلره تشبث قیلوب متلذذ اولور اکر جذبهٔ حق ارشمدیسه اول علوم ایله قالور لکن حق تعالی ذاکر صادقه هدایت ایدوب انی اول علومدن کندی محبتنه جذب ایدر پس اول ذاکر بو دولت عظما ایله امواج بحر علم حقی اولان علوم لدنیه ایله اشتغالدن بیله استنکاف ایدر وجادهٔ محبتدن منحرف اولمیوب طریق حضوره کیدروذکر مدام ایله ذاکر اویله برمقامه ایریشورکه اکادینلورکه ذکر ایلسه تا کیم مذکورلكسی نیجه

ذکر ایلدیکن کورهسن زیرا کهسن ذاکرد کلسن ابدا مذکورسن لکن وجودك حجابندن مذکور اولدیغك بیلمزدك وقتا که ذاکرذکر مدام ایله ذکر اللهده مستغرق اولوب وجودندن فنا بولور اول زمان ذکر لسانی ترك ایدوب قلبیله حضور دائم ایچره مستغرق اولور پس اول ذاکرك قلبی ذکر لسان ایله مشوش اولدیغندن اول ذکر لسانیدن برمرتبه ممتنع اولورکه نیچه شهور وسنین انك لسانته ذکر الله کلمز الا که صلوة ایچنده کاوروذاکرك بو مقامه وصولینك علامتی بودرکه ذکر الله انك سرینه واصل اوله وانك سرینه ذکر الله اول زمان واصل اولورکه اول ذکر ایتمکدن ساکت اولدقده ذکر الله انك لسانته ایرهلراوجی کبی غرس اولنه ویا وجهی جمله لسان اولوب اندن نور فائض ایله ذکر الله ایدر بولنه وقتا که ذاکرك وقتی صافی اولور اول قلبنده بریده مت بولورکه انکله غیبدن اخذ ایده بیلور وکندی حواسندن هر غائب اولدقچه اویله شدتلی اصوات ایشیدرکه انك صماخی پردهسی خرق اولمغه قریب اولور پس اختیارسز صیحه ایله سجدهیه دوشوب اندن لطف حق اکا ایرشوب طاقتی قدر تجریدا یدرکه انك جسمی تحمل ایدوب میت اولمیه ٭ پس کنت سمعه الذی یسمع به اشارتیله ودخی ٭ الله ولی الذین آمنوا یخرجهم من الظلمات الی النور ٭ بشارتیله ٭ هنالك الولایة لله الحق آیتی اندن عبارتدر ٭ ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء والله ذو الفضل العظیم ٭ و بو امر محقق ومجربدرکه اقرب طرق معرفة الله مداومت اشتغال ذکر اللهدرز یرا که اسم مسماسیله بیلهدرکه اندن مفارقت ایلمز پس ذکر اسانیله تلاوت اسمه اول قدر مشغول اولورکه قلبندن حجب رفع اولوب شهودی بولور وقلبی مشاهدهٔ مذکور ایله ذکر لسانیدن مستغنی اولورز یرا که عبد اول حضرتده مولانی فکرا یتمك مناسب دکلدر وانکچون تکرار اسم آداب حضوره منافیدر تسکیم برکسه سلطان حضورینه داخل اولوب مقام خدمتده اکا مقابل طورسه اول زمان اسم سلطانی علی التوالی تکرار ایتمك اکا اقتضا ایتمزز یرا که انی مجنون عد ایدوب حضور همایوندن اخراج ایدرلر کذلك خفی دکلدرکه ذکر الله دلیلدر پس مدلولی بولان کسهنك دلیله احتیاجی قالمز (قطعه)

ذکر در مجلس مشاهده نیست	٭ ذکر جز در ره مجاهده نیست
فاخته غایت کو بدکو	٭ توا کر حاضری چه کویی هو

(نظم)

نه دولتدرکه دلدارم سن اولدك	انیس ومونس ویارم سن اولدك
دل بردردمك درمانی سنسن	شفای جان بیمارم سن اولدك
مرورمدن صغنشم بو جهانه	دمادم چونکه غمخوارم سن اولدك
یکا خصم اولسه عالم خلق غم یوق	نه قورقی چونکه هدارم سن اولدك
صفالر کر جفالر بولسه جانم	رفیق جمله اطوارم سن اولدك
سکادل ویرمشم ای جان عالم	ازلدن چونکه دلدارم سن اولدك
کوزللر وصفن ایتسم دلده سنسن	مرادم جمله مختارم سن اولدك
دیسم اسم شریفك یادیدرسم	دلمده جمله کفتارم سن اولدك
سکا تعظیم ایدردلرده حق	دیر انکارم یوق اقرارم سن اولدك

(نوع ثامن) ذکر مداماٌك آداب اشتغالن وتأثیرات واحوالن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه ذاکر ذکر الله ایدرکن اول حالده نیجه آداب ایله متأدب اولملیدر اولا قالب وقلبنی جمیع شواغلدن فارغ وخالی قیلملیدر ثانیا توبهایچون غسل ایدوب یا آبدست الملیدر ثالثا ایکی رکعت اسباغ وضوء نمازین قیلملیدر رابعا خوش قوقولی بر پاك تنها مکان بولملیدر خامسا اول مکانك بر مظلم کوشهسنده اعتکاف احرامن آصوب بر سجادهقدر یرکسوب حصیر وکلیم اوزرنده بر سجاده صالملیدر سادسا اول سجادهٔ مبسوطه اوزرنده قبلهیه متوجه تربع ایدوب اللرین فخذینی اوزرینه قویوب اخفا ایله ذکر الله ایتملیدر سابعا تغمیض عین ایله حواس باطنه قبضنه کتملیدر ثامنا خیال شیخی حفظ ایدوب طالب همت ایچون اکا محبتله روحانیتنه تملیدر تاسعا کیجه قائم وکوندز صائم اولملیدر عاشرا افراط جوع وشبعدن حذر اوزره اولوب سلم حیوان اولمیز یاغلی طعامی حد وسط اوزره تناول قیلملیدر والحاصل حفظ نفسی وراحت جسمی بالجمله ترك ایتملیدر وکیجه کوندز

یاتمحوب کمندایله خوابه کتملیدرتا کیم بدنده بولنان اجزاء عناصراندن محواولوب اول پرده‌لردن کوکل خلاص بولوب عالم ملکوته بصیرتله نظرقیلوب حضورانسه یتملیدروذکراللهدن ساکت اولادقده حضورقلب ایله صامت اولملیدروکوکلده واردات ذکرالله ایچون مترقب اولوب توجهله برساعت قدر قالملیدرتا کیم اوتوز ییللق ریاضتله بولنمین جذبه دولتنی برلحظه‌ده بولملیدروذکرالله عقبنجه صوایچمکدن بغایت حذرقیلملیدر زیراکه ذکرالله منتج تهییج وحرقتدرومورث شوق وذوق وحالتدروذکرایتمکدن مرادومقصوداولان بونلک کبی احوالدرحالبوکیم ذکرالله عقبنجه صوایچمک انوارمذکوره‌یی اطفاایدروکلال وملالدر وموجب ارتعاش اعضاومورث امراض واستسقاوسعالدروذاکراول خلوتده هرکاه تحریک رأس ایله ملازم ذکرالله اولملیدروکلمهٔ طیبهٔ لااله الاالله یاخودالله اسم شریفنه مواظبت قیلملیدروبواسم اعظمی اسم ذات ومستجمع جمیع صفات بیلملیدروبوکلمه ایله بواسمک تنغیسندن قلبنده زیاده تأثیرولذت بولدیسه اکامشغول اولملیدر اکرچه طرق معرفت مولی چوقدرلکن ذکرالله اصح واوضح طرقدرولااله الاالله کلمه‌سندن لاحرفنی مدایدوب(الهدن) همزه‌یی تحقیق ایتملیدرتا کیم لاایله دیدوب اول کلمهٔ طیبه‌یی طوغری سویلملیدرپس ❊ لااله دیدکده ماسوایی نفی ایدوب (الاالله) دیدکده قدم حق اثبات ایتملیدروبوکلمه‌یی دون الجهراولان قوت نفسیه وحضورقلب ایله روزوشب تکرارایدوب هرکره معناسنه یتملیدرمادامکه ذاکرک بشریتی غالب وشهواته راغب وانانیتنه ملازمدراول لسانیله هر(لااله الاالله) دیدکجه قلبیله (لامعبودالاالله) دیمک لازمدروقتاکه بشریتی ضعیف اولوب شوق وذوقی ازدیادبولوراوزمان لسانیله (لااله الاالله) دیدکجه قلبیله (لامطلوب الاالله) دیه‌بیلورچونکه انک افکاروخواطری فانی اولوب وحدت وجودانک باطنندن ظهوره کلوراولزمان لسانیله(لااله الاالله) دیدکجه قلبیله(لاموجودالاالله) دیمسی جائزاولورپس بوذاکر(لااله) ایله ماسوایی نفی ایتدکجه تأثیر(الاالله) قلبنده تمکن بولوروآندن اعضاسنه سرایت ایلدکجه سرتاقدم اجزای وجودی حرکته کلوروقلبندن فتح باب اولوب نیجه حالات ایله مقامات عالیه بولوروتجلیات مذکوره ایله ذکردن غائب اولوروال غیبت مشاهده‌یا نومه صابلورومشاهده ایله نومه‌نک فرقی بالاده ذکراولنان بیان ایله طویلوروالحاصل ماسوادن پاک اولان دلده معرفة الله امانتی قویلورتکیم دینلمشدرکه کیمکه خواب غفلتدن آیلوراول عارف آکاه صایلورو بوذاکردون همت اولمیوب کشف وکرامات ایله قالمیوب کرامت حیض رجال اولدیغنی بیلملیدروذکراللهدن ماعداقراءت اورادوادعیه ایله مشغول اولمیوب انجق فرائض وسنن قیلملیدرواول قدرذکرالله ایتملیدرکه صورت لفظ انک لساندن ساقط اولوب اثری قلبه اندن روحه اندن سره کتملیدرتا کیم انک قلبی ماسوادن ساده وروحی آزاده وسری مقدس اولوب مذکوره یتملیدرتکیم جنیدبغدادی علیه رحمة الهادی حضرتلرینک خدمتنه علمادن اون التی کمسه استرشادایچون کلدکده انلره کلمهٔ توحیدی تلقین ایدوب هربرینی بشقه علی حده خلوتنشین ایتمشدراومنوال اوزره برهفته مرورنده انلره دیمشدرکه قلبکزده نه بولورسزانلرجواب ایتمشلردرکه انجق محبت دنیایی بولورزپس تنبیه ایتمشدرکه محبت دنیایی ومافیهایی قلبکزدن نفی والقاایدوب وعزت ولذتلرین نسیامنسیاترک ایده‌سزبعده برهفته مرورنده انلره دیمشدرکه قلبکزه نه کلمشدرانلرجواب ایتمشلردرکه انجق محبت آخرت کلمشدرپس ینه انلره تنبیه ایتمشدرکه انی دخی ترک ایده‌سزبعده برهفته مرورنده انلره دیمشدرکه قلبکزه نه طولمشدرانلرخبر ویرمشلردرکه انجق محبت انانیت طولمشدرپس انلره تنبیه ایتمشدرکه وارلغکزی دخی ترک ایده‌سزبعده برهفته مرورنده انلره دیمشدرکه قلبکزی نه آلمشدرانلرخبرویرمشلردرکه انجق محبت الله آلمشدرپس انلره اسم جلالی تلقین ایدوب اون کون قدرتعیین ایتمشدرچون عدد ایام اربعین اولمشدرحضرت جنید انلره کلوب دیمشدرکه قلبکزده نه قالمشدرانلرلجمله‌سی دیمشدرکه قلبمزدن ماسوی محواولمشدرانجق الله عظیم الشان قالمشدرپس جنیدانلره دعاایدوب دیمشدرکه اکمال لازمت ایدیکزچونکه مراد الدیکزقنده دیلرسکزکیدکزوفلاح بولدیکزتابع اولانی بوحضوره یدیکزیعنی طبعی سلیم اولوب سزه تسلیم اولنلری بویله ارشادایدیکز(بیت) هست تاج عارفان اندرجهان ازچارترک ❊ ترک دنیاترک عقبی ترک هستی ترک ترک ❊ پس بومقامه واصل اولان ذاکرک خلوت معنویه‌ده انسی بالله اولورنه خلوتله اولورونه خلق ایله اولورصورتی خلق ایله اولورکثرتده ومعناسی حق ایله اولوروحدتده خلق ایله حقدن غافل قالمز

وحق ایله خلقدن محجوب اولمزانک عندنده وحدت وکثرت وخلوت وصحبت مساوی اولورزیراکه دائمک هرحالنده انسی بالله اولور(بیت) کثرتی وحدتده بولمق وحدتی کثرتده هم ❊ برعلمدراولکه جمله علم وعرفان آنده‌در ❊ چونکه بوذاکرک قلبی کلمهٔ طیبهٔ توحیدک ملازمتنده وضع اولنان انواروحدانیتله منوراولور البته اول انواراقطارقلبندن صفحات کائنات اوزرینه منعکس اولورپس اول زمان کوررکه وجود موجودات امرحقیقی دکل اعتباریدروجمله کائناتک ظلماتی انک شهودنده محواولوب انوارمکون قالور وجمیع احوالنده خصوصا ظاهرافعالده غیریدن فارغ البال اولوب سری وحدانیت فعالله دوام اشتغال بولوروهرعطاومنعی وضرونفعی اندن بیلوروجمیع ایذا وایلامی واهدا وانعامی وافعال انامی وسائراحوال وتطاعی حقدن کوروب خلق ایله برمعامله‌سی قالمزوحضورحق ایله مسروردائم بولوب هرکزمتألم اولمز (بیت) رأیت خیال الظل اکبرعبرة ❊ لمن هوفی علم الحقیقة راقی ❊ شخوص واشباح تمروتنقضی ❊ اری الکل یفنی والمحرک باقی ❊ وذکرباقی مدام ایسه منتج فکرتامدرکه اول خاتمهٔ ارکاندر

(نظم)

کردیلرسنکه قالسون افکار || حق ذکرایت کدل طوله انوار
عشق منکردرایتمه‌ده اقرار || قیل انی بربهانه ایله برون
درکارایله اورته‌دن کندلک || سن سکاخوش صاریل همان ای یار
اولدی مقبول وخوب چون کل وخار ❊ صورتاشوت ایسه معناده
ذکرحقدن کاوردله حالت || حق ذکرایله حق لیل ونهار

کیمکه مست ایتمزانی ذکرالله
تادرون اوله منبع اسرار
اهل دل حرص وشهوتی خوشدر
مثل نار خلیلدر کلزار

(نوع تاسع) کلمهٔ توحیدک فضائل وکراماتن وخواص تأثیراتن بیلدیرر(ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه کلمهٔ طیبهٔ ❊ لااله الاالله ❊ حصن اکبرواعلادروعلم توحیدمولادرکیمکه اول حصن حصینه کیرر تحقیق اول کمسه نعیم سرمدوسعادت ابدتحصیل ایدروکیمکه انکاتحصنندن تخلف ایدرتحقیق اول کمسه عذاب مؤبدوشقاوت سرمدکسب ایدرپس مادامکه بوکلمهٔ طیبه قلبک دائره‌سنه حصن اولمشدروانک روحی بودائره‌یه مرکزکلمشدروسلطنتله هوای نفسی اول نقطهٔ مرکزدخولدن مانع اولمامشدرتحقیقاسن اول حصنک خارجنده‌سن که روحک اکادخول قیلمامشدرومجردتلفظندن برفائده حاصل اولمامشدرپس تفکرایله که بوکلمهٔ طیبه‌دن سنک نصیبک نه قیلنمشدراکرنصیبک انک روحی ومعناسی بولنمشدرتحقیق ایکی جهان سعادتی سنک بیلنمشدرواسمک زمرهٔ اهل فضل ایچره اولیادفترنده رسم اولنمشدرواکرنصیبک اندن مجردلقلقهٔ لسان بولنمشدراول منافقلرحظی قیلنمشدرزیراکه ذکرحصن منع ایتمزتکیم ذکرسیف قطع ایتمززیراکه بوکلمهٔ طیبه معناسیله روح ایله جسدمنزله‌سنده‌درومعناسزهمان جانسزجسدمشابه‌سنده‌درتکیم جانسزجسددن برفائده کلمزکذلک بوکلمه معناسزحصن اولمزپس اول کمسه‌لرکه عالم فضلدن اولمشلردرانلربوکلمه‌یی صورت ومعناسیله المشلردروصورتیله ظاهرلرین ومعناسیله باطنلرین تزیین وتحلیه قیلمشلردروانکله ایکی عالم سعادتن بولمشلردرمادامکه(لااله الاالله) دیرسن حالبوکیم اهل واولادیله سکون ایدوب مال ومسکنه رکون ایدرسن انی صدق ایله قائل اولدیغک محققدرزیراکه لسان حال لسان مقالدن انطقدراکر(لااله الاالله)دیدیکک معناسنک قلبکده برثمره‌سی وارایسه نیچون فلانه اتکاوفلانه التجاوفلاندن رجاوفلاندن خوف ایدرسن مادامکه لااله الاالله دیرسن وماسوا ایله انسیت ایدرسن نه‌سن انکسن ونه اول سنکدرزیراکه(من کان لله کان الله له) دینلمشدر ❊ وکانوالناخاشعین ❊ کنااهم حافظین بیلنمشدروقتاکه ❊ لااله الاالله دیرسن اکرانک مسکنی سندن مجردلسان اولوب قلبکده انک ثمره‌سی اولمدیسه خوف اولنورکه منافقلرزمره‌سنده بولنورسن واکرانک مسکنی سندن قلب ایسه حقاکه سن مؤمنسن واکرانک مسکنی سندن روح ایسه تحقیقاسن عاشق صادقسن واکرانک مسکنی سندن سرایسه شبهه‌سزسن عارف مکاشفسن(لااله الاالله) کلمه‌سنده حرف لابرمکنسه‌درکه انکله وجوه اسراردن غبارغیارازاله قیلنورتا کیم عرش تجلی (الاالله) وذات پاکه نظرکاه اولدقلرندن آکاه اولوب انک انس ومحبتنه لایق وسزاوله‌لروشراب عشقیله مست اولوب ابداحضورنده قاله‌لرتکیم حق تعالی (یاداودطهرلی بیتااسکنه) بیورمشدرشرط عرفان تصفیهٔ قلب اولدیغن طیورمشدرپس مادامکه

ماسوایه نظر مغیرسن • لا اله • نفیته محتاج و مضطرسن وقتا که شهود صاحب کلده کل شیئدن غائب اولورسن
اول زمان لا اله نفیندن راحت بولورسن (والا الله) اثباتنه واصل اولورسن و تکرار اسم ذات ایله ذوق ولذت
الورسن لندن الله بس باقی هوس اولدیغن بیلورسن اکر سلطان (لا اله الا الله) انسانیتك مدینه سنه تسلط
قیلدیسه انك دیاری دائره سنده انانیتدن بر دار اولمز وانده اغیاردن بر دیار اقامت قیلمز وانکله سنك دخی
صبر وقرارك قالمز (ان الملوك اذا دخلوا قریة افسدوها وجعلوا أعزة اهلها أذلة وكذلك يفعلون) آیۀ کریمه سی
فحواسنجه عزیز کبرك ذلیل وعزیز کثرتك قلیل اولور وعزیز بشریتك محو اولوب عزیز وجودك فنا بولور پس
هر وصف مذمومك بر خلق محموده متبدل اولوب هر سلطانك حکمی نهایت بولور انجق سلطان (لا اله الا الله)
اول والیدرکه انك حکمی اولین وآخرینك جمله سنه شامل اولور وازل آزالدن ابد الاباده ثابت ونافذ قالوب
کیمیسی طوعا وشوقا وکیمیسی کرها وقهرا اکا محکوم اولورلر زیرا که حق تعالی خلقی طبیعت ظلمتنده عدل ایله خلق
ایدوب انلره کندی نورندن فضل ایله رش ایتمشدر واول نوردن بهره مند اولان سعادت دارین وقرة عینه یتمشدر
وهرنه اولمش ایسه اول زمان اولمش کتمشدر پس کیمه کیم اول نوردن اصابت قیلمشدر اول کسه عالم فضلدن
اولمشدر واول نور اصابت ایتمین کسه عالم عدلده قالمشدر ونور مذکور اولیه دکلدرکه صور واشباحه شامل
اولور بلکه اول هدایتدن عبارتدرکه قلوب ارواحه نازل اولور اکر فلك تفریدیدن شمس توحید ارض قلبکه
اشراق ایدرسه رسوم نفس انکله مضمحل اولوب ظلمت بشریت آچیلور (وأشرقت الارض بنور ربها) ضیاسیله
صفوف خلایق لواء (لا اله الا الله) التنده جمع اولدیغی سچیلور کلمۀ طیبۀ (لا اله الا الله) بر شجرۀ مبارکه درکه
انك نتیجه سی معرفت وحدانیتدر وثمره سی اقرار فردانیتدر وجمیع کائناتك وجودنده مقصود انجق بو دولتدر
تنکیم حق تعالی بیورمشدرکه • عبدی خلقتك من اجل التوحید وخلقت الاشیاء کلها من أجلك السماء
تظلك والارض تقلك والانوار العلویة تشرق علیك والموجودات السفلیة تخدمك وهی محل تصرفك فالكل
من اجلك وانت من اجلی ولكنك اشتغلت بها عنی وكل نعمة شغلتك عنی فهی نقمة وكل عطیة الهتك عنی
فهی بلیة • اما سالك طریق عرفانك منازلی اوچدر بری عالم فنادر بری عالم جذبه در بری عالم قبضه در
مادامکه عالم فناده سن لا اله الا الله کلمه سنه مداومت ایدرسن وعالم جذبه ده اولدقچه مدام الله الله
درسن وهمزه سن تحقیق ایله قطع ایدرسن وقتا که عالم قبضه یه کلورسن هو هو دیمکله مشغول اولورسن
آنکیچون مکاشف قلوب (لا اله الا الله) دیر ومکاشف ارواح الله دیر ومکاشف اسرار هو دیر زیرا که (لا اله الا الله)
قوت قلوبدر والله قوت ارواحدر وهو قوت اسراردر بلکه (لا اله الا الله) مقناطیس قلوبدر والله مقناطیس
ارواحدر وهو مقناطیس اسراردر اما قلب وروح وسر بر حقه ایچنده صدف ایچنده انجو منزله سنده در یا بر بیت
ایچنده قفس ایچنده طیر منزله سنده در پس حقه وبیت قلبه وصدف وقفس روحه ولؤلؤ وطیر سره مثالدر تنکیم
بیته داخل اولمدقچه قفسه واصل اوله مزسن وقفسه واصل اولمدقچه طیره نائل اوله مزسن کذلك قلبه داخل
اولمیانجه روحه واصل اوله مز وروحه واصل اولمیانجه سره نائل اوله مز وقتا که عالم قلوبه داخل اولورسن تحقیقا
عالم ارواحه واصل اولورسن واندن عالم اسراره نائل اولورسن پس قلبك قپوسن (لا اله الا الله) مفتاحیله فتح
ایدوب روحك قپوسین لفظة الله مفتاحیله فتح ایدرسن وسرك طیرن هو قرطمیله تربیه ایدرسن زیرا که هو دیمك
اول طیره دانه سچمکدر اما قلبی بیته وروحی قفسه وسری طیره تشبیه مجازی عبارتدر وانجق عالم قلوبدن عبور
ایتدکچه عالم ارواحه دخول اولنمدیغنه وعالم ارواحدن کچمدکچه عالم اسراره وصول بولنمدیغنه اشارتدر
والا حقیقت امر انك عکسیدر زیرا که عالم قلوبدن عالم ارواح اکبردر وعالم ارواحدن عالم اسرار اوسعدر پس
بونك مثال حقیقیسی اوچ دائره درکه بری برینی احاطه قیلمشدر اما دائرۀ کبری عالم اسراردر ودائرۀ وسطی عالم
ارواح ودائرۀ صغری عالم قلوب بیلنمشدر وعالم قلوب عالم ارواحدن آنکیچون اصغر عد اولنمشدر زیرا که
عالم قلب ارواح واسرار عالملرندن شهادت عالمنه اقرب بولنمشدر وعالم شهادت ایسه عالم اشباح وصوردرکه ضیق
وخطر وحزن وکدر وخوف وحذر عالمی قیلنمشدر وعالم ارواح واسرار ایسه فسحت وراحت وسرور
وکرامت وامن وسلامت عالمیدر ایا بو معاده بر کوکب بولنشمیسن وبو دریادن بر قطره المشمیسن یاخود
نفس مستولیه ایله وبشریت غالبه ایله وطبیعت ظاهره ایله قات قات ظلمات ایچنده قالمشمیسن پس

عالم نفسدن عالم قلبه وظلمات وجودکدن نور شهوده خروج وعروجه همت ایدرسن تا کیم کوزلر کورمدیکن
کوروب قولاقلر اشتمدیکن اشیده سن زیرا که عالم نفس وعالم بشریت وعالم طبیعت بو اوچی عالم عدلك درکات
ومهالکیدر وعالم قلب وعالم روح وعالم سر بو اوچی عالم فضلك درجات ومعارجیدر اما عالم نفس اهل غفلت
درکه سیدر وعالم بشریت فاسقلر درکه سیدر وعالم طبیعت منافقلر درکه سیدر اول اسفل سافلیندر وعالم قلب
عابدلر معراجیدر وعالم روح عاشقلر معراجیدر وعالم سر عارفلر معراجیدر وقتا که ذکر مدام ایله طبیعتك
وبشریتك ونفسك درکاتندن درجۀ قلبه ترقی ایدرسن اول زمان تصرف حقه تسلیم اولورا کیدرسن واول
مقلب القلوب آنافانا قلبکی کاه خوفدن رجایه وکاه طربدن حزنه وکاه بسطدن قبضه وکاه بقادن فنایه وکاه
صحودن سکره وکاه محودن محقه تقلیب ایدوب کاه احوال مذکوره یی عکسنه تحویل ایلدیکن مشاهده
ایدرسن وکاه • جذبة من جذبات الحق توازی عمل الثقلین • اقتضاسنجه سنی سندن جذب ایدوب الور وقلبك
انکله مطمئن وساکن اولور پس کلمۀ لا اله الا الله درکه بدایت ونهایت اودر وکلمۀ طیبه وقول صواب اودر
وحصن حصین ودعوت رب العالمین اودر اللهم ادخلنا فی حصنك الحصین آمین یا معین

نه حدی وار بو خاکك نیجه توحید خدا سویلر — نه ممکندرکه شمسی ذره مدح ایلر ثنا سویلر
نیه بکزر بزم اول ذات پاکی وصفمز کویا — دوشوب دریایه بر مور اول حدیث آشنا سویلر
حبیبی چونکه لا احصی ثنا دیر پس دخی کیمدر — که اول وصف جمال پاك کمال کبریا سویلر
نیجه مست می توحید اولور اول دون همت کیم — خدا رزقن ویره خلقه خداوند عطا سویلر
هوبت بیلمز اول صوفی که مغلوب هوا اولمش — صدای انکر الاصوات آنشولو بیا سویلر
حقیقت مشرك اولدرکیم حقیقتدن دم اورمشکن — واروب سلطانه عرض حاجت ایلر التجا سویلر
کل ای حقی کوکل قرآنه ویراندن خبر سویله — که قرآن وخبردن نطق ایدر چون اولیا سویلر

(فصل سادس) ارکان ستۀ راه عرفانك التنجی رکنی اولان فکر تمامك کنه وماهیتن وخواص وفوائدن وکیفیتن
بش نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) فکر وفراستله قلبی حفظ وحراست ایتمکی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم
اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه تفکر وتذکر بدایع صنایع ذو الجلال موجب معرفت حضرت صانع متعالدر
تنکیم حق تعالی قرآنده بیورمشدرکه (ویتفکرون فی خلق السموات والارض) ان فی ذلك لآیات لقوم
یتفکرون) وتلك الامثال نضربها للناس لعلهم یتفکرون) وحضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
بیورمشدرکه بر ساعت تفکر ایتمك بر ییل عبادت ایتمکدن خیرلیدر وبیورمشدرکه کیمککه قلبنده فکر الله
طولمشدر انك معیتی هر حالده الله اولمشدر وبیورمشدرکه حق تعالینك مخلوقاتی تفکر ایدیکز انجق ذات
پاکنی تفکر ایتمکز که انك قدرینه قادر اوله مزسز وبیورمشدرکه مؤمنك فراستندن حذر ایدیکز که تحقیق
اول نور حق ایله نظر ایدر واهل الله دیمشلردرکه طوبی اکا کیم ذکر وفکر خدا انك حالیدر وقلبی ماسوادن
ساده وخالیدر فکر ساعت قلبه مثال طاعت طویله در تفکر کبی عبادت یوقدر تفکرده حلاوت چوقدر
(بیت) فی الفکر عندی کالوصال حلاوة • التذ ذوقا بالمعانی واشتفی • ذات حق تفکر ایدن زندیق اولور
وقدرت وحکمتن تفکر ایدن صدیق اولور مؤمنك ظن بالی فراست قالدر تفکر کوکلده بر سراجدرکه خیر
وشری فرق ایتمکده عقل اکا محتاجدر تفکر کوکلده اولان معرفتی احضار واراءه تدر وقلبی بحر غفلته غرق
اولمقدن حفظ وحراستدر تفکر موارد فوائد حال ایچون تصفیه بالدر ومبدأ مراقبۀ ذو الجلالدر تفکر حدیقۀ
اشجار حقایق ومشرق انوار دقایقدر تفکر مرآت حقایق اشیادر ومیزان دقایق معنادر تفکر منبع ینابیع
حکمتدر ومعدن جواهر معرفتدر تفکر شبکۀ طائر حکمتدر وملکۀ نظر عبرتدر تفکر روح واردات
وخواطردر ومقدحۀ شرارات نوادردر تفکر معرفت مقصوده یی طلبدر وآیات آلاء مولا ایله طربدر تفکر
کوکلده احضار غیبی روح ایله ابصاردر تفکرك هیجانی اصوات احزان ایله در نتیجۀ تفکر آیات معرفة اللهدر
ونتیجۀ تفکر صفات محبة اللهدر تفکرله حرکت ارواح علامت سعادتدر ومعصیتله حرکت اجسام علامت
شقاوتدر تفکرله دفع آرزو سلامتدر وتحرکله تحصیل ملامتدر اشرف مجالس تفکرله جلوسدر وبحر

محبتدن شرب كوثر ايدر (بيت) ان التفكر في فوادي ممثلا * كانك لي نصيب بكل مكاني * اما فراست مكاشفه يقينيه در وفراست صاحبي اسرار غيبيه يه واقف ايدر وفراست بر خاطر در كه قلبه هجوم ايدر وضدني نفي ايله قلبه محكوم ايدر وفراست دائما بر نور ساطعدر كه حقايق اشيايه لامعدر دوام مراقبه قلبي حفظ وحراسته در وتفكر منتج معرفت ومحبتدر وصورتك فهم وفراستدر

(نظم)

مراقب اول كه دم عشقدن اثر بوله سن * اوسيندايه دروندن كه بر خبر بوله سن
طلوع صبح سعادت دلرسن اويومه شب * سپهري دلده ماه ومهري عيان سحر بوله سن
ايراغه كتمه سكا كل كه سنكده در هرشي * مراقب اول كه درونكده سن نظر بوله سن
سپهري زير قدم ايله تا جهان كوره سن * بوخانه سقفني كچ تا كه بر مقر بوله سن
بلند همت اول اي دل سن اوله پروازت * كه بيضه فلكي سنده زير پر بوله سن
خيال وخوابي قوي كا اولر هواي عشق ايله خوش * بو حالته اي قو كيم دلده چوق شرر بوله سن
شراب عشق ايچوب نفسدن كچ ايله صفا * بو عقل قاصر ايله تا بكى كدر بوله سن
چو وقت وصل شوق اوقدر ذوق وصل اولور كه صوكندن * نه تكلوتنه ايسك اذت اول قدر بوله سن
سن اهل غفلته اسرار عشق حق ديمه * كه عشق سوزلري دلده چون شكر بوله سن

(نوع ثالث) قلبه كلن خواطرك منشأ واساميسي وخير وشرلرينك علامات وموازيني بيلديرر (اي عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله تصنيفلرندركه انسانك قلبنه خطور ايدن خواطر والاي الار معنويه در كه انلري حق تعالى عبدك قلبنده ايجاد واحداث ايدر واول الر اني اتصال ودروكه ارسال ايدر وجميع خواطر حق تعالى ايدن قلبه نازل اولور كاه بلا واسطه وكاه ملك وشيطان ويا طبيعت واسطه سيله كلور اما اكر خاطر حضرت متعاليدن قلبه واسطه سز كلورسه اكا خاطر رباني ديرلر وبونك علامتي بودر كه محكم ومصمم اولوب احوال بالطبعه دن بر شي ايله معارضه اولنمز وبو خاطر اكثريا طاعت عقيبنده كلورسه اكرام ايچوندر كه اول خير اولور وبو كا توفيق وهدايت والطاف وعنايت ديرلر تمكين حق تعالى كلام قديمنده بيورمشدركه (والذين جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا) و(والذين اهتدوا زادهم هدى) واكر ذنب ومعصيت عقيبنده كلورسه اهانت ايچوندر اول شر اولور وبوكا خذلان واضلال وعقوبت ديرلر واما اكر خاطر قلبه اول ملك واسطه سيله كلورسه كه آدم اوغلنه سوق كلي قلبنده روح قلبك اندن يحتالي اودزنيتي اليه بولنمشدر اكا الهام ودعوتنه الهام ديرلر وبو الهام اولمز الا كه خير اولور وبونك علامتي بودر كه سرعتله اولوب اعمال ظاهره دن كلوب اغلب بالاسبق طاعت ومعصيت بولنور واما اكر خاطر قلبه اول شيطان واسطه سيله كلورسه كه آدم اوغلنه مسلط اولوب قلبنك صولنه قولاغنه اوفورمشدر اكا وسواس خناس ودعوتنه وسوسه ديرلر وبونك علامتي بودر كه مضطرب ومتردد اولوب غالبا بالاسبق ذنب اولور ووقت ذكر الله ايله ضعيف وقلت بولور وبو وسوسه اكثريا شر اولور واكر خير متقول اولورسه فاضلدن منع ايدر وبا ذنب عظيمه چكوب كيدر وبو خير متفق ومتعلق الاعلى بودر كه قلب انده خشيت اله اولوب نشاطى اليه اولور وتأييد اولنوب عمل اليه اولور وبو اليه اولنوب عجب عاقبته اولور واما اكر خاطر قلبه اول طبيعت واسطه سيله كلورسه كه شهوات نفسانيه كلورسه اكا نفس ودعوتنه هوا ديرلر وهوا اولمز الا كه شر اولور وبونك علامتي بودر كه محكم ومصمم اولوب ذكر الله ايله ضعيف وقلت بولمز بر حال اوزره ثابت اولور واكثر اولور وحق تعاليدن واسطه سز وواسطه ايله قلبه كلن خاطرك خير وشرينك علامات معرفتيچون موازين اربعه وضع اولنمشدر الميزان الاول بودر كه قلبه كلن خاطري شرع شريفه عرض ايلديرسن اكر اول خاطر شريعت جليله يه موافق كلورسه خيردر واكر مخالف اولورسه شردر والميزان الثاني بودر كه قلبه كلن خاطري عالم عامل المرشد كامله عرض ايلديرسن اكر اكا خيردر ديرسه خيردر واكر شردر ديرسه شردر والميزان الثالث بودر كه قلبه كلن خاطري صالحين اعماله عرض ايلديرسن اكر افعال كلمه اقتدا ايله صالحين واراليه خيردر واكر اقتدا صالحين بوق ايسه شردر والميزان الرابع بودر كه قلبه كلن خاطري نفس وهواسنه عرض ايلديرسن اكر نفس الندن تفرت خشيت حق نفرت طبع ايله تنفر ايلديرسه

اول خيردر واكر نفس اكابي ميل رجاء حق ميل طبع ايله مائل اولورسه شردر كه شردر زيرا كه نفس مكاره كندي طبعيله خالي قالدقده سوء ايله امارهدر اللهم لا تكلنا الى انفسنا طرفة عين ولا أقل من ذلك) امانا راسم جلال ايله نفسي باك اولان ذاكرك قلبي صاف اولوب جميع وساوس ودسايسدن فارغ وآزاد اولور وشراب معرفت ومحبتله طولوب حضور انسي بولور زيرا كه اسم الله بر ناردركه تكرار ايدنلرك قلبنده وساوس وافكار قومز يقار الله اسم ذاتدركه جامع جميع صفاتدر الله اسم اعظمدركه ماسوادن صافي اولان انكله محترمدر عارفدن بسم الله دن كن كيبيدر بو بر كلمه دركه همي زائل ايدر بو بر كلمه دركه سمي باطل ايدر بو انك اسميدر بودار شقاده يانه رتبه بولور اودار لقاده بو آنك اسميدر بودار محنتده يانيجه اولور اودار محبتده بو انك اسميدر قبوده قالنلره يانه شكل اولور مجلس انسه كلنلره بو انك اسميدر ندا ايدنه يانه حالت اولور حضور عزتنه كيدنه واكا مناجات ايدنه الله هر غالبه غالبدر الله مبدأ غرايبدر الله تعالينك سلطاني بديعدر الله تعالينك برهاني منيعدر الله تعالى عبدينه مطاعدر وقريبدر الله انك فؤاد وقلبنه رقيبدر الله قاهر جباردر الله عالم سر وعلانيه در الله تعالى يه محبت ايدن ماسوايي اونودر الله بولنه كيدن اني تيز بولور الله تعالى يه واصل اولان انك حمايه سنده قالور كيمكه حقه مشتاق اولور انك انسي بولور كيمكه ماسوايي تارك اولور انك وقتي الله ايله صافي اولور

(نظم)

اولكه مطلوب دل وجاندر قريب دلدر اول * ليكن اندن بيخبر دردل عجب غافلدر اول
منزل جاناني دل خارجدن ايلركن طلب * جان ايچنده بولدي انى كاكيم منزلدر اول
جان تنه ميل وتعلقله تنزل ايلمش * روح انسان امر حقدر صانمه آب وكلدر اول
كرچه هر دلدن اوكنج ذاته واربر كيزلي يول * ليك بو بنلك طلسم اولمش اكا مشكلدر اول
غرق درياي وجود اولسه دل ايلر سير بحر * سير امواج ايلر اولكيم ساكن ساحلدر اول
غيريم ظن ايتدي كندن چون هوايه اويدي موج * هر هوادن كيچه عين بحر دركاملدر اول
عالمي يوغ اكله كيم شمس وجودك ظلدر * ظلدن اعراض ايلين شمسي بولور فاضلدر اول
لوح دلدن محو قيل جمله نقوش غيري كيم * حقدن اوزكه هرنه بيلسك حق دكل باطلدر اول
حق حقدن غيري برشي قالمسون قلبكده چون * ماسوادن قطع اولور دل دوستنه واصلدر اول

(نوع ثالث) اصل اول اولان قلب انسانك اهم والزم بولنان حفظ وحراستي اصول خمسه ايله بيلديرر (أي عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردركه قلبي حفظ ايتمكده حسن نظر وبذل مجهود واهتمام تام ايله ملازم اولمق زياده لازمدر زيرا كه جميع اعضادن قلبك خطري اكبر واثري اكثر ودامري ادق واصلاحي اشددر وحفظنده اصول خمسه مقرر ومحققدر اما اصل اول حق تعالينك قلبه اطلاعيدر تمكيم كلام قديمنده (يعلم ما في قلوبكم انه عليم بذات الصدور) بيورمشدر قلبه عليم وخبيرك اطلاعي قولني خواطر شروره ميل ايتمكدن تحذير اولديغن طيورمشدر زيرا كه علام غيوب ايله معامله امر خطيردر پس قلب اديبي كركدركه مقلبي سميع وبصيردر واما اصل ثاني بودركه قلب الله تعالينك نظرگاهيدر تمكيم حديث شريفنده (ان الله لا ينظر الى صوركم وابدانكم وانما ينظر الى قلوبكم ونياتكم) وارد اولمشدر چونكه قلب انجق موضع نظر رب العزتدر پس اول كسه نك امري عجيبدر كه نظرگاه خلق اولان وجهني اهتمام ايله اقذار وادناسدن غسل وتنظيف ايدوب ممكن اولان اشيا ايله تزيين وتطييب ايدر تا كيم خلق اندن بر عيبلي نسنه كورمسون ديو مخلوق عاجز ايچون سعي واهتمامده بو مرتبه دقتله كيدر ونظرگاه خالق وباري اولان قلبني تخليه وتحليه ده اعني اوصاف بهيميه دن تطهيرده واخلاق ملائكه ايله تزيينده اهتمام ايتمز تا كيم اول علام غيوب انده آفات عيوب كورمسون بلكه قلبني اويله اكدار وفضايحله واقذار وقبايحله اهمال ايدركه اكر خلق اول فضايح وقبايحك برينه مطلع اولسه لر اول كسه دن اعراض واباايدوب بعيد وبري اولورلردي پس اهم امور دين قلبي تطهير وتزيين ايتمكدر واما اصل ثالث بودركه قلب بر ملك مطاعدر ورئيس متبوعدر وجميع اعضا اكا مطيع وتابعدر پس ملك مستقيم اولدقده رعيت استقامت بولور ومتبوع اصلاح اولدقده توابع

اصلاح اولور تشکیم حدیث شریفده (ألا وان فی الجسد مضغة اذا اصلحت صلح الجسد کله واذا فسدت فسد الجسد کله ألا وهی القلب) کلمشدر چونکه جملهٔ بدنڭ صلاحی قلبڭ صلاحنه ملازمدر پس حفظ قلبه صرف همت امر لازمدر واما اصل رابع بودرکه کوکل انسانڭ هر جوهر نفیسنڭ وهر معنیٔ شریفنڭ مخزنیدر اول جواهر انسانیه نڭ ابتداسی عقل وهدادر واعلاسی معرفت خدادرکه سعادت دارین وقرة عین اودر بعده استعداد کسب کمال معادیدر بعده نیت صالحه سی وحسن اعتقادیدر بعده انواع علوم واصناف حکمتلریدر بعده لطیف خویلری وشریف خصلتلریدر پس بویله بر مخزن جواهر واسرار ومنبع خواطر وافکار اولان بیت شریفی اوصاف ذمیمه اولان ادناسدن وآفات جهل ووسواسدن حفظ وصیانت ایتمك وسراق واغیاردن وجمیع اکداردن حرز وحراست ایتمك جمله دن اهم والزمدر تاکم انواع کرامات ایله مکرم اوله ونیجه آفات واکدارلردن سلامت بوله واول جواهر عزیزه یه دنس لاحق اولمیه ودست سراق انلره ظفر بولمیه (ولاحول ولاقوة الا بالله العلی العظیم) واما اصل خامس بودرکه قلبڭ بش حالی واردرکه اول احوال اعضاء سائره ده بوقدر اما قلبڭ اولکی حالی بودرکه کاعد وقاصد ومقبل وملازمدر زیراکه وسواس خناس قلب اوزرنده جاثم وقاعددر چونکه قلب منزل وسوسه والهامدر پس بوایکی دعوت کشمکشندن انڭ تعب ومشقتی تمامدر واما قلبڭ ایکنجی حالی بودرکه انڭ شغلی جمله دن اکثردر زیراکه عقل ایله هوانڭ بری بریله جنك وجدالنه محلدر چونکه قلب ابدا بوایکی پادشاهڭ مقاتله سنه وایکی عسکرڭ محاربه سنه موضع ومکاندر پس بویله بر معرکهٔ عظیمه دن غفلت زیاده نقصاندر وبویله بر قلعه یی هوا کبی عدودن حفظ وحراست موجب امن وامان ومورث معرفت یزداندر واما قلبڭ اوچنجی حالی بودرکه انڭ عوارضی بی عدد وبی حساب حاصلدر زیراکه قلبه خواطر حق طرفندن سهام امثالی واقعدر بلکه مطر کبی لاینقطع کیجه کوندز نازلدر وقلبڭ خواطردن حفظ وفراغی ممکن دکل مشکلدر زیراکه قلب ایکی جفن اراسنده اولان مقله منزله سنده دکلدرکه تغمیض ایله راحت بوله واسنان ایله شفتین ایچنده اولان لسان کبی دکلدرکه سکوت ایله سلامت بوله بلکه قلب انسان سهام خواطر ایچون نصب اولنمش بر نشاندرکه هیچ برزمان برحاله اول اوقلردن خالی قالمز پس قلبڭ خواطردن تحفظی بر امر عسیردر آسان اولمز واما قلبڭ دردنجی حالی بودرکه انڭ علاجی امر عسیردر زیراکه اول نظردن غائب اولدیغندن اکا آفت لاحق اولدقجه بیلنمز پس دقت نظرله کثرت ریاضت قیلمدقجه محافظهٔ قلب بولنمز واما قلبڭ بشنجی حالی بودرکه قلب انقلابه اقرب اولدیغندن اکا عروض آفت اسرعدر زیراکه قلب انقلابده غلیان قدر انقلابندن اسرعدر واکر کوکلدن زله صادر اولدیسه انڭ وقوعی جمله دن اصعبدر وادنی وقوعی قسوتدر وماسوایه میل ومحبتدر ونهایتی کفر وضلالتدر وانکار رب عزتدر تشکیم حق تعالی قرآنده بیورمشدرکه (ونقلب افئدتهم وابصارهم کمالم یؤمنوا به اول مرة ونذرهم فی طغیانهم یعمهون) انکیچون خواص عباد کوکللری خصوصنده اهتمام تام ایله جد وسعی ایدوب ذکر وفکر حق ایله معتاد اولمشلردر وعنایت حق ایله هدایت بولمشلردر وماسوادن فارغ وآزاد اولوب ابدا حضور باریده قالمشلردر

(نظم)

طشره یه میل ایتمه ای دل سنده استه دلبری •	ایچری کل سنده بول اول یارغار رهبری •
دوست آررسڭ دوست اودر کیم سندن ایرلمز مدام	برلڭ و بار جسمی قوی جان دلبرندن بی بری •
جانده بول جانانی طولسون دل کوزل افکار ایله •	ایکی عالمدن بری اول اولمه سن سندن بری •
حسن فانی المه صاتمه عشق باقی فانی یه •	بو ایکی نهری کیچ اندن ایچ او باقی کوثری •
سنکه ای دل داروا حسن او دلداره مدام •	ارهم بو جسم وجانی خانمانی سرسری •
نقش دلبر بردهٔ جاندر جهان دلبرلری •	پرده یی رفع ایله سیر ایت حسن روی دلبری •
خاموش اول حق کوکل احوالن اظهار ایله •	سری افشا ایتمه استرسڭ سلامت بو سری •

(نوع رابع) حفظ بدندن حفظ قلب اهم والزم اولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه دنیاده انسان ایکی نسنه یه محتاجدرکه انڭ بری بدنن هلاکدن حفظ ایدوب سلامته ایرمکدر

وبری قلبنی هلاکدن حفظ ایدوب غداسنی ویرمکدر چونکه هر نسنه نڭ مقتضای طبعی نه ایسه انڭ محبوب ومطلوبی وغدا وشفاسی انی بولمقدر وانڭ مرض وهلاکی مقتضای طبعندن مهجور وجدا قالمقدر پس غدای قلب انسان معرفت ومحبت مولایه واصل اولمقدر زیراکه قلبڭ مقتضاسی مقابلنی بیلوب بوالقدر واکا جاندن میل ومحبت قیلمقدر (قطعه) یا انیس القلوب فی الخلوات • بك مأوی الوحوش فی الفلوات خمر عشقڭ جهانی مست ایتمش • نشوة العشق اطیب النشوات • وهلاك قلب اندن غافل وماسوایه مائل اولمقدر وهوای نفسه اویوب دریای اندیشهٔ دنیایه طالمقدر (قطعه) اندیشه ایتمه دلده قومه فکری ای خبیر زیرا برهنه درکوکل اندیشه زمهریر • فکرڭ بودرکه کورمیه سن هیچ الم وغم • حالاکه فکردر سکا سر چشمهٔ زحیر • اندیشه لردن ایچری کل وجد وحالی بول • عشقڭ شرابن ایچکه حضور ایده سن کثیر • حال بوکیم ذکر وفکر حق ایله کوکلدن جهل وغفلت محو اولوب ماسوا زائل اولور پس کوکل جمیع امراض وهلاکدن شفا بولور وقرآن تلاوتی ومراقبه ایله حضورانسه نائل اولوب معرفة الله ومحبة الله ایله حیاة ابدیه بولور اما بدن قلبڭ ظرف وقالبی اولدیغندن انی دخی حفظ ایتمك لازمدر لکن بدن رعایتنده دقت واهتمام اقتضا ایتمزکه اصل ومخدوم کوکلدر وبدن فرع وخادمدر واهل دل رعایت قلبه ملازمدرزیراکه اول بیت شریفڭ عمارتی لازمدر (قطعه) خانهٔ قلبڭ عمارت قیل که ویران خوش دکل • ماسوا خاشاکی طولسه قصر سلطان خوش دکل • دردعشقی دلده حفظ ایت ویرمه راه اغیاره کیم • کنج ویران ایچره غیری کنج پنهان خوش دکل • هیچ اشتباه اولمزکه تنپرور اولان اهل نفس البته عمرنی ضایع ایتمشدر وجانپرور اولان اهل دل تحقیقا کعبهٔ قلبه طوغری کتمشدر تشکیم حاجی شترنی مرکب قیلمشدر کذلك قلبڭ مرکبی بدن اولمشدر وتشکیم حاجی یه لازمدرکه شترینه علفله صو ویره مکه وتیمار ایله راحت ویرمکه رعایت ایده تاکیم اول شتر اوزرنده ذوق وحضور ایدرك انی منزلنه الوب کیده کذلك طالب عرفانه لازمدرکه بدننه اکل وشرب ونومده حقوقنی ویرمکه وحالت وسطاده تطاقت وراحتنه ایرمکه رعایت ایده تاکیم صحت وجودیله قلبی ذوق وحضور ایدرك منزل مقصوده کیده وتشکیم اول حاجی لیل ونهار انجق شتری خدمتنه مشغول اولورسه اول کعبه یه واصل ومرادی حاصل اولمز بلکه خائب وخاسر اولور وابدا حسرت وندامتده قالور کذلك اول طالب عرفان ایام عمرنی بدنی حفظنده ونفسی رعایتنده صرف ایدرسه وطعام وشراب ومنامده ولباس ونکاح ومسکنده نفسی حقوقندن زیاده حظوظی طرفنه کیدرسه اول طالب عرفان معرفت منزلنه کیده مز وبادیهٔ حسرتده پشیمان اولوب خائب وسرکردان قالوب کعبهٔ مطلوبی زیارت ایده مز اما بدنڭ دنیاده اوچ نسنه یه احتیاجی واردر بری طعام وبری لباس وبری ساکن اوله جق داردر وبدنڭ بواوچ حقنی وبونلرڭ لواحقنی اعتدال وکفاف اوزره ویرمك کرکدر تاکیم بدن محفوظ اوله وجوع وامتلا وبرد وحر ایله وسائر امورنده تفریط وافراط ایله هلاك اولمیوب معطله قاله وقلب انکله تحصیل کمال ایده بیله انکیچون طالب عرفان انواع طعام ایله تلذذدن ابا ایدوب الوان لباس ایله تزیندن اعراض ایدر وهمیشه قلبنی اخلاق ذمیمه دن تخلیه ده سعی ایدوب اخلاق حمیده ایله تحلیه همتنه کیدر وترك تنعم ایدوب قوت لایموت ایله قانع اولور وقوت القلوب اولان معرفت ومحبتدن متنعم اولوب حیات جان بولور زیراکه غدای بدن کندی حدندن زیاده اولدیسه مهلك بدندر وغدای قلب ایسه هر نه قدر زیاده اولورسه ده اول انفع واحسندر چونکه حق تعالی جمله جهانی انسان ایچون وانسانی کندی معرفت ومحبتیچون خلق ایتمشدر پس هرکیمکه نفسنی بیلکله کندی خالقن بیلوب محبتی یولنده بذل وجود ایله کتمشدر تحقیق اول کمسه اوقات عمرنی لما خلق له جانبنه صرف ایدوب عندالله دوکنز دولته یتمشدر وخاص اخلاص اولوب مقعد صدقه کتمشدر واما اول کیم کندی نفسنی جاهل اولدیغندن محبوب حقیقیدن غافل اولوب محبتندن محروم اولمشدر وفانی صورتلره میل ورکون ایدوب محبتلریله طولمشدر اول مغرور تضییع اوقات ایله عمر عزیزن تلف ایدوب مبغوض حق وخلق اولمشدر وظلمت جهالتده مغبون اولوب متحیر قالمشدر (قطعه) یاراسترکه عاشق اغیاره یار اوله • هر لحظه بر تردد ایله بیقرار اوله • استرکه لوح ساده اوله نقش غیریدن • پیوسته کندی حسننه آیینه دار اوله • وجمیع نوع انسانڭ اخلاق واوصافنڭ نقصانی کمالده ایکن وانسانڭ کندی دخی اوصافی کبی معرض زوالده ایکن نه بری برینه بونجه انواع میل ومحبت ایتمه وعزت ورغبت لازم کلیجك انصاف ایده لم که حق تعالینڭ هر صفاتی کمالده وهر اسمی جلالده ایکن وهر فعلی

حکمت اوزره وهرکسه رأفت ورحمت اوزره ایکن عجبانه شکل بهایم سیرتنده بشر اوله کدا کاجان ودلدن
میل ومحبت ایتمیه ونیجه انسان صورتنده حجر اوله که انلر عشقی بولنه باش وجان ایله کتمیه مکر کیم (یحبهم
ویحبونه) بشارتن ایشتمیه

(مثنوی)

ای که صبرت نیست از دنیای دون	صبر چون داری زنعم الماهدون
ای که صبرت نیست از ناز ونعیم	صبر چون داری ز الله الکریم
ای که صبرت نیست از فرزند وزن	صبر چون داری زحی ذو المنن
ای که صبرت نیست از یاک و پلید	صبر چون داری ازان کین آفرید
ای برادر تو همان اندیشهٔ	مابقا یت استخوان و ریشهٔ
کر کلست اندیشهٔ تو کلشنی	ور بود خاری تو هیمه کلخنی
هرچه جز عشق خدای احسنست	کر شکر خاریست آن جان کندنست

(نوع خامس) قلبک اصول آفاتنی واصناف علاجاتنی واسماء صفاتنی اجمالا بیلدیرر (ای عزیز) معلوم
اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه طالب عرفان ایچون ابتدا الازم اولان بودرکه نظرکاه خدا اولان قلبی تخلیه
وتحلیه ده فکر تام ایله اهتمام ایلیه وتخلیه وتحلیه نک طریق اهونی بودرکه ابتدا اوصاف ذمیمه نک اصول
اربعه سندن قلبکی تخلیه قیله سن وانلر طول امل وعجله وحسد وکبردر یله سن زیرا که بو اصول اربعه نفوس
وعقوله کدردر وحضور قلبه حائللردر وامهات آفات علل روحانیه در وذائلک مقابلی اولان فضائل اربعه ایله
قلبکی تحلیه قیله سن وفضائل اربعه قصر امل وتأنی فی الامور وخلته نصح وجلابیه تواضعدر بیله سن زیرا که
بونلر قلبه کرامات حاللردر ونیل مقصوده وسائل بی بدلدر اما طول امل منشأ غرور وکسللردر وموجب ترک عملدر
ومورث نسیان موت واجلدر زیرا که حق تعالی یورمشدرکه (یا ابن آدم اجلک یضحک من املک وقضائی
یضحک من حذرک وتقدیری یضحک من تدبیرک) وحضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم یورمشدرکه
املکزی قصیر ایدوب اجلکزی حاضر بیلکز و یورمشدرکه دنیا اوچ کوندر بری کچمش دونکی کوندرکه
اندن یدکده برنسنه قالمشدر وبری کلجک یارندرکه اکا وصولک معلوم اولمشدر وبری بو کوندرکه هنوز
ایچنده سن زوال بولمشدر پس عمرک انجق بو اندیغک بر کوندر انک قدرنی بیل که قیمتی حددن افزوندر
ودیمشلردرکه دون کندی کلمز ویارینه اعتماد اولنمز دیر بو کونی غنیمت بیل که بوده کیدر قالمز ودیمشلردرکه
دنیا اوچ ساعتدر بری کچمش خیالدر وبری کلجک بیلنمز نه حالدر پس دم بودمدر وساعت بو ساعتدر (بیت)
تأمل الی الدنیا طولا ولا تدری * اذا جن لیلک هل تعیش الی الفجر * تعاقب لیل ونهار ایله بقا عمار اولمز
وصباحه صاحب چیقوب فکرین چکن فلاح بولمز عمرک اول وقتدرکه ایچنده سن مقدار عمر انجق عدم
انفاسدر زیرا که انفاس اجزای عمرناسدر سن انجق عددا یاسن هر کونکه عمرکدن مرور ایدر اول سنک
بعضکی الور کیدر دنیایه رحم مادردن مسافر کلمش لحد منزله کیتمکده سن انفاس خطوات راه وبلاد وقری
سال وماه اولمش قونوب کوچرک وطنکه یتمکده سن ودیمشلردرکه دنیا اوچ نفسدرکه انجق بر نفس مالکسن
املی اوزاتمه هر نفس حق ایله اول اکر سالکسن پس دمبدم حق ذکر وفکرا یتمک وماسوالی اونودوب مراقبه یه
کیتمک ودرون دلده حضور انسه یتمک جمله نزه امر لازمدر زیرا که اول واحد حی ودود الطاف وجودیله ابدا
جمیع قلوبه رقیب وملازمدر وفکر خدا ایسه قلبه غذادر وجانه حیات وجسمه دوادر

(مثنوی)

ذکر وفکرت دائما الله باد	آرزویت حضرت آن شاه باد	باش خالی هین ز افکار جهان
تا که فکر تو خدا ماند همان	فکرهای ناسزای نفس بد	روی جانرا همچو کژدم می خلد
فکرهای فاسد دار الغرور	میکند جانرا ز بزم دوست دور	کر تهی کشتی ز افکار جهان
برشدی ای دل ز اسرار نهان		

واما عجله قلبی مضطرب ایدر بربلای عظیم ویارکز اندرکه صفت شیطاندر ومورث ندامت وخذلاندر تکیم
خیرده عجله ایتمشدرکه هر ایشده تأنی رحماندندر وعجله ایتمک شیطاندندر ودیمشلردرکه ایکی صفتدر که کوکلی مضطرب
وعجزدن اولکی صفت اول نسنه یی طلبدرکه مقدردن افزوندر وایکنجیسی بر نسنه یی وقتندن مقدم
طلبدرکه امور اوقاتیله مرهوندر پس عجله برخلق رذیلدرکه غفلت وشهوته مقروندر ومانع انس
وحضور خدای بیچوندر واما حسد اخلاق ذمیمه نک اقبح واشریدر وامراض قلوبک امر واضیدر تکیم
حق تعالی قرآنده نهی ایتمشدرکه (ولا تتمنوا ما فضل الله به بعضکم علی بعض) یورمشدر وحق تعالی عبادینه
عنایتیله شر شیطاندن استعاذه ایله امر ایلدیکی کبی شر حاسددن دخی امر ایدوب (ومن شر حاسد اذا حسد)
یورمشدر وحضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم یورمشدرکه آتش حطبی یدیکی مثال حسد
حسناتی اکل ومحو ایدر پس حسد برعذاب الیمدرکه عارض فضل کردکار (الحسود لایسود) مصداقنجه
قلب حسود بغض وعداوتله مشحون اولوب درگاه انس وحضوردن مطرود وقرب ومحبتدن محرومدر
اولور واما کبر اعلم العیوب واعظم ذنوبدرکه اخلاق ذمیمه نک منشأ ومادیدر وآفات قلوبک اثقل واکبردر
بو کبردن خلاص بولان کوکل هر مرضدن بعید وهر کدردن بریدر ایچون اولیا کرام ازاله کبرده اهتمام تام
ایدرلردی وطریق ذل وافتقاره کیدرلردی زیرا که حق تعالی کندی کلامنده یورمشدرکه (والله لایحب
کل متکبر جبار) وحدیث قدسیده یورمشدرکه (الکبریاء ردائی والعظمة ازاری فمن نازعنی فی واحد منهما
ادخلته ناری) وحضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم یورمشدرکه حق تعالی جمیع شرلری برخانه یه
وضع ایدوب انک قبوسنی کبر ایتمشدر برکامل دیمشدرکه مادامکه انسان ظن ایدرکه جمیع مخلوقات ایچنده
کندودن شرلی بر دیار واردر اول متکبر جباردر وقتاکه کندو یی جون برمقام وبرحال کورر اولور اولزمان
متواضع اولور حزمه سنه کلور زیرا که رأس مال احرار ذل واحتقاردر تکیم ابراهیم ادهم رحمة الله علیه
دیمشدرکه مدت عمرمده اوچ موضعده بغایت مسرور اولمشیدم ابر سرورم اولدرکه بر کره دکز کنارنده بر سفینه ده
بولنمشیدمکه انده محفل صلحان واراید واهل سفینه به دیرایدیکه بنزمان ترکستانده جار وحشی یالیه
بویله جکردم واول اثناده بنم صاچمی طوتوب باشمی تحریک ایدوب بنی استهزا ایله المشیدی پس بکا اندن برعظیم
سرور کلمشیدی زیرا که اول مجلسده اول سفینه ده جمله سندن احقر بنی بولمشیدی واما ایکنجی سرورم بودرکه
برمسجدده ایچنده خسته ایدیم بر کره مدم امثال مؤذن ایچری کلوب بکا خروج ایله امر ایلدکده ضعفمدن
امتثال ایده مدم همان ایاقمدن طوتدی بنی چکوب سوریدوب خارج مسجده اتدی پس اندن اوله محظوظ
اولدمکه سرورمدن ایشم بتدی واما اوچنجی سرورم بودرکه برکون بر دوستمه شیطان ایدیم برآدم کلوب
ذکرین التنه اولوب بکا اشیخ ال سکا کل دیوب اوزریمه بول ایتمشدرکه اندن بکا برسرور کلمشدرکه هیچ
اوله مسرور اولدیمی بونعمدی حاصل کلام برکسه کندی نفسنی بولدیغی وسعی اولدیغی تجربه ایله یقین ایلسه
اکاذل وحقارت لاحق اولدیغندن مسرور اولوب جفن استمداد الزامی اولکم قلبی فهم ایتمیوب بولهیصدیق
اتخاذ ایتمشدر کاذت لاحق اولدقده فرح وسروری محال وممتنع دعشکشدر کامل دیمشدرکه اکر عالم
خلقی مراد التسه لر کهبی کندی عنده حقیر اولدیغندن زیاده تحقیر ایله مرتقادر اوله مز زیرا که بن کندی
عندمده اندلردن اندنام وتحققدرکه اصحاب کرام وتابعین وسلف صالحین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین
جمله سنک سیرت وعادتلری تطهیر باطنده استغراق واهتمام ایدی وتطهیر ظاهرده تساهل واهمال ایدی ایچون
انلر انجق کوکلری تخلیه وتحلیه سنده فکر تام ایله اهتمام ایدوب تهذیب اخلاق ایتمشلردر وصفای باطنله
حضور انسه یتمشلردر وتطهیر ظاهره التفات ایله مشغول اولمیوب تصفیه باطنه کیتمشلردر زیرا که اصحاب کرام
اللری غسل ایچون صابون واشنان بیلمزلردی واللرین مندیل ایله سیلمزلردی انلرک یاغلقلری مدام قوللقلری
ایدی ات یدکده برمقارن رمل وتراب ایله دلک وفرک ایدرلردی واستنجاده طاشه اقتصار ایدوب طین شوارعده
یالین اباق یورلردی ونصاری برداغندن ابدست الوب مسجدلرده ارض اوزرنده نعلین ایله نماز قیلرلردی وسلف
صالحین اربه وبغدای اکمکین یرلردی حالبوکیم خرمن دوکن دواب اول حبوب اوزرینه بول ایتمشدر وابلک
وخیلک ترندن احترازا یتمزلردی حالبوکیم ابل وفرس نجاسات ایچنده چوق یاتمشدرو اصحاب کرام وسلف

صالحین رضی الله عنهم اجمعین انلردن بریسی دقایق نجاساتی سؤال ایتمشدر اما شمدی نوبت بر طائفه یه
کلمشدرکه انلر رعونته نظافت تسمیه ایدوب انی اساس دین یاپمشلردر وایماندن اولان بذاذتی قذارت صانمشلردر
پس انلر تزیین ظواهر ایله مشاطه کبی تضییع اوقات ایدرلر و باطن ایسه کبر وهوا وعجب وریا وحب دنیا کبی
خبائثله مشحون ایکن انلردن تعجب وتنفر ایتمزلر انجق بر کسه یاغلی الن قولتغنه سیلسه یا مجرد احجار ایله
استنجا قیلسه و یا قوری یرده یالین ایاق یورر اولسه و یا بر نا پرهیز اولان کسه نك برداغندن ابدست السه
و یا حصیر مسجد اوزرنده سجاده سز نماز قیلسه انك باشنه حاللر کتوررلر واندن اعراض ومخالطه سندن
عار وهوا که سندن استکراه ایدرلر چونکه زمانه ده امر برعکس اولمشدر پس عزلت ناس وجوب مرتبه سن
بولمشدر وفکر تمام ایله تخلیه وتحلیه ایدن هر مرادین المشدر وتخلیه اولنه جق آفات قلب اللی خلق اولمشدرکه
کبر حسد عجب وریا بخل اسراف جهل کفران نعمت سخط قضا جزع امن یأس حب الظلمة بغض الصالحین
تعلیق القلب بالاسباب حب جاه خوف ذم حب مدح اتباع الهوی تقلید طول امل طمع تذلل حقد شماتت
عداوت جبن تهور غدر خیانت خلف وعد سوء ظن طیره وقاحت حزن فی امر الدنیا خوف فیه غش فتنه
مداهنه انس بمخلوق خفت عناد تمرد صلف نفاق بر غباوت شره خود اصرار (تمت) واما قلبی تحلیه وتزیین
ایده جك فضائل التمش یدی خلق اولمشدر ایمان اعتقاد اهل سنه تواضع نصیحت ذکر منت اخلاص احسان
مضا ابصار تصوف غیرت غبطه فی عمل الآخرة مروت فتوت حکمت شکر رضا صبر خوف من الله رجا من الله
بغض فی الله حب فی الله توکل علی الله حب خمول استبراء مدح وذم مجاهده تحقیق قصر امل زهد قناعت ذکر
موت تفویض تسلیم تعلق فی طلب العلم سلامت الصدر عن الحقد رقت شفقت شجاعت حلم رفق امانت وفاء
العهد انجاز الوعد حسن الظن رشد سعی تأنی فی الامور مبادرت فی عمل الآخرة حیا صلابت فی امر الدین
ارادت طول الحیوة للعبادة کظم غیظ عفو استقامت انس بالله شوق الی الله وقار محبة الله ادب فراست صدق
تفکر ذکاء عفت توبه مرابطه مشارطه مراقبه محاسبه معاتبه معاقبه نیت ارادت خشوع یقین عبودیت
حریت حزن لله تمت الاخلاق

(نظم)

کوکل فرح دیلسه غمده در چو میل نکار　　که پنجهٔ اسد ایچره اسیرسن چو شکار
چون ایتدی حکم کوکل قلعه سنده نفس عدو　　جفا چکامسه چیقمز کوکلدن اول سکار
کلمه ضربه صادوکك اولمدی حاشا　　ولی غرض بوکه چیقسون کلمدن او غبار
غبارلر کدرونکده نفس خویلر بدر　　کیدر دل آینه سندن غباری بول دیدار
دباغت ایلسه کندیه جلدی اول دباغ　　ایچی دوالر ایله دلك ایدرانی صد بار
که تابعید اوله اندن اوغلت پنهان　　او مضتبان اوله خوشبو هم اوله مصحفه یار
خشب تراشی هلاکی صایلمزای حق　　تراشی مصلحتیدر انی بیلور نجار

(باب ثالث)

اصول مقامات روح انسان اولان توکل علی الله وتفویض الی الله وبلایه صبر وقضایه رضایی فصول اربعه
ایله تفصیل ایدر (فصل اول) اصول اربعهٔ راه عرفانك اولکی اصلی اولان توکل تامك فضائل وفوائدین ایکی
نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) فضائل توکلی آیات قرآنیه واحادیث نبویه ایله بیلدیرر (ای عزیز)
معلوم اولسونکه حق تعالی عبادینه عنایتله توکلی تعلیم وترغیب ایدوب کلام قدیمنده بیورمشدر (فاذا
عزمت فتوکل علی الله ان الله یحب المتوکلین حسبنا الله ونعم الوکیل) فاعرض عنهم وتوکل علی الله وکفی بالله
وکیلا وکفی بالله ولیا وکفی بالله نصیرا) وعلی الله فتوکلوا ان کنتم مؤمنین قل لن یصیبنا الا ما کتب الله لنا هو
مولانا وعلی الله فلیتوکل المؤمنون) الله یبسط الرزق لمن یشاء من عباده ویقدر له ان الله بکل شیء علیم (فان تولوا
فقل حسبی الله لا اله الا هو علیه توکلت وهو رب العرش العظیم) انی توکلت علی الله ربی وربکم ما من دابة
الا هو آخذ بناصیتها ان ربی علی صراط مستقیم) وما توفیقی الا بالله علیه توکلت والیه انیب) ان الحکم الا لله
علیه توکلت وعلیه فلیتوکل المتوکلون) قل هو ربی لا اله الا هو علیه توکلت والیه متاب) ولله غیب السموات

والارض والیه یرجع الامر کله فاعبده وتوکل علیه (وما لنا الا نتوکل علی الله وقد هدانا سبلنا ولنصبرن
علی ما آذیتمونا وعلی الله فلیتوکل المتوکلون) واعتصموا بالله هو مولیکم فنعم المولی ونعم النصیر) الذین صبروا
وعلی ربهم یتوکلون) وتوکل علی الحی الذی لا یموت وسبح بحمده) وتوکل علی العزیز الرحیم) وتوکل علی الله
انك علی الحق المبین) وتوکل علی الله انه هو السمیع العلیم) وما من دابة فی الارض الا علی الله رزقها ویعلم
مستقرها ومستودعها کل فی کتاب مبین) الیس الله بکاف عبده) قل حسبی الله علیه یتوکل المتوکلون)
فاستعذ بالله انه هو السمیع البصیر) ربنا علیك توکلنا والیك انبنا والیك المصیر) ومن یتوکل علی الله فهو
حسبه) رب المشرق والمغرب لا اله الا هو فاتخذه وکیلا) وهو علی کل شیء وکیل وحق تعالی حدیث قدسیده
بیورمشدرکه یا ابن آدم اعتصم بی اهدك وتوکل علی اکفك وان توکلت علی غیری قطعت اسباب السموات
والارض عنك یا ابن آدم انظر الی الدهر هل انقطع الی احد فلم اعزه او توکل علی فلم اکفه انا راض بصلوتك
یوما فیوما فارض عنی برزقك یوما فیوما یا ابن آدم ان کنت قد تکفلت لك بالرزق فالاهتمام لماذا واذا کان کل شیء
بقضائی فالجزع لماذا یا ابن آدم هلم الی وتوکل علی اکفك یا ابن آدم لیس للشیء عندی افضل من التوکل علی
والرضی بما قضیت وحضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم احادیث شریفه سنده بیورمشدرکه ای امتم
اکر سز الله تعالی یه توکل تام ایله توکل ایلسه کز اول رزق طیوری ویردیکی کبی سزلره رزقکزی دخی ویررکه
طیورلر آج اولهرق صباح چیقوب شبعان اخشاملرلر و بیورمشدرکه سزدن بریکز یاقی آبرسه یا اوسلنورسه تحقیقا
توکلدن بعید اولور و بیورمشدرکه کیمکه ناسدن زیاده متین وقوی اولمق دیلرسه حق تعالی یه توکل قیلسون
و بیورمشدرکه کیمکه حق تعالی یه توکل ایدوب قضاسنه راضی اولوب تحقیق اول کسه طالبدن کفایت
وکدردن راحت بولور و بیورمشدرکه تشؤم وتطیر شرکدر لکن توکل انلری کوکلدن ازاله ایدر
و بیورمشدرکه حقه توکل قیلمق ناسدن مأیوس اولمقدر زیرا که ناس نه معطی ونه مانعدر ونه ضار ونه نافعدر
بلکه جملهسی امثال آلات صانعدر اصحاب کرامدن بریسی ناقه سندن نزول ایدوب دیمشدرکه یا رسول الله ناقه می
صالیویروب توکل ایده یم یوخسه ربط ایده یم اول حضرت اکا بیورمشدرکه ناقه کی باغله اندن توکل ایله وحضرت
موسی علیه السلام بیورمشدرکه طفلك پدرینه اولان توکلی قدر مولاسنه توکلی اولیان مؤمن دکلدر

(نظم)

بکا حلوا اکر لازم ای دوست حلوا　　قومه فردایه ویر حلوایی حالا
او شیرین نرم حلوایی کرم قیل　　که بو یندن دل وجان اولدی شیدا
نرم حلوا دهنسز مثل انجیر　　کوکلدن ذوق ایدوب ال اورم اصلا
اول الدندر بو حلوا چون اول الدن　　بی ایچ ای دل اول الدن شیر وخرما
چوزاده عقل کللر مثل عیسی　　ایدر دعوت بزی شفقتلی بابا
رجوع ایلك بکا دیرای اوغللر　　سز ایچون مائده قیلدم مهیا
بنمله صلح اولان خیر خلقدر　　انك چشمنده جنتدر بو دنیا
زهی بابا عجب خوان الهی　　که عالم خلقیدر اندن مهنا
کل ای حق اجابت قیل اکا کیم　　انك مهمانی اولمش اهل معنا

(نوع ثانی) کمال توکلك تعریفات وکراماتن وتأثیرات وحالاتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله
دیمشلردرکه توکل خلقدن خالی اولوب حقه اعتماد کلی قیلمقدر توکل خلقك یدنده اولاندن مأیوس اولوب
عند الله اولنه اعتبار واعتماد ایتمکدر توکل ترك تدبیر ودرك تقدیردر توکل وعد کریمه اعتماد تامدر ویارین
ایچون ترك اهتمامدر توکل حقه اعتماددر وانکله اکتفادر وهر ضامن اولدیغن وقتیله استیفادر توکل انقطاع
مطامعدرکه عزت وسعادتی جامعدر توکل بدنی عبودیته وقلبی ربوبیته باغلمقدر توکل ترك ماسوادر وجملهدن
اسقاط خوف ورجادر توکل سؤال ایتمیوب رد ایتمیوب حبس ایتممکدر توکل رزق ایچون خزینه دار حق
تعالی یی اختیار ایتمکدر توکل هرحالده حقه کلیتله اقبال ایتمکدر توکل قلیل وکثیر کوکلده هبا اولمقدر
توکل معاینهٔ اضطرار وترك اختیاردر توکل رأس مالدر وفراغ بالدر توکل افضل اعمالدر واشرف احوالدر

توكل ترجيح خلاقدروتهذيب اخلاقدرتوكل اصل ايماندر وقوت قلب وراحت جاندر بوجمله يه لازم اولان
توكلدرزيرا كه حق تعالى كفايتله متكفلدردرت فضيلت اخلاق اوليا واصفيادر برى توكل وبرى تفويض
وبرى صبروبرى رضادرطوبى اكاكيم توكله متانت وتفويض ايله راحت بولمشدر وصبرايله تسليم وقضايه
تسليم وراضى اولمشدرخلقك جمله سى عيال ذوالجلالدرورب العالمين متكفل عيالدرپس وظيفه متوكل ملال
دكل دلالدراهل توكل حقدن عنايت بولوروخلقدن مستغنى اولورمتوكل حق ايله غنيدروجمله دن مستغنيدر
متوكل ايچون سبلر مهيا وصعبلر آسان اولورومشكلاتى حل اولوب مؤناتى كفايت بولورمتوكل اولان
حروزبرك اولوروانك اهل دنيايه كبرى كوبكك اولوروكال توكلى حضرت ابراهيم عليه السلام اظهارواجرا
ايلمشدرتنكيم ناره القا اولندیغى حالده جبريل امينك اكر(هل لك من حاجة) سؤالنه (اما اليك فلا) ديوب
(اطلب منه) ديدكده (علمه بحالى حسبى عن سؤالى) سويلمشدرپس ابراهيم عليه السلام اويله برحالنده مولا
ايله ماسوايى كورمديكى كال توكل وخلاصه توحيد اولمشدرانكيچون نارغرودا كا كلستان اولوب سلامت
بولمشدرتوكل نه كسب وكاره كتمكدرونه كسب كارى ترك ايتمكدربلكه حق تعالى ايله مطمئن اولوب قلبى
اكابرك ايتمكدرتوكل عبدالله مولاسى اراسنده برسرفايقدراكاناسى مطلع ايتمك مروتدكل غيرلايقدر
حق تعالى (ومن يتوكل على الله فهو حسبه) بيورمشدرتوكلك عزيزوشريف اولديغن طيورمشدر
وحديث قدسيده بيورمشدركه ٭ ايها الشاكرازيادة لك وايها الذاكرالقربة لك وايها المتوكل
انا لك وانا حسبك

(نظم)

كافييم بدهم ترا من جمله خير	بى سبب بى واسطه يارئ غير
كافييم بى نان تراسيرى دهم	بى سپاه ولشكرت ميرى دهم
كافييم بى داروبت درمان كنم	كوررا وچاه راميدان كنم

متوكل خلق ايچنده غريبدروحق تعالى يه قريبدرمتوكلك حالى قبضه قدرتده ميتك حالى كبيدرويدغاسلده
توكل حقه اعتماد ايله متانت بولمقدروسلطان واعدادن امين اولمقدرمتوكل طفل كبيدركه بركسه دن استمداد
ايتزانجق والده سن بيلوركذلك متوكل هرحالنده مولاسنه متوجه وراجع اولورتوكل نفسى تواضع ايله خالك
وقلبى ماسوادن پاك ايتمكدرتوكل قطع اسباب وايثاررب الاربابدرتوكل هرنسنه يى حقدن بولمقدروانذن
استعانت قيلمقدرتوكل ترك هوادرونفى ماسوادرتوكل برنوردركه قلبى معمورروماسوادن دوروحضورايله
مسرورايدرتوكل جمله دن اعراض ايتمكدروجمله نك صاحبنه كتمكدرتوكل حريته يتمكدروكوكلدن ماسوايى
محوايتمكدرتوكل ترك اختيار وتفويض وترك اعتراضدرتوكل نفس دنيه يى طرح ايدوب حقه رجوع ايله
كتمكدرتوكل دست اموالدن وقلب آمالدن فارغ اولمقدروهرحالده حضورحق بولمقدرمتوكل هرفعلى حقدن
بيلمشدروعندنده مدح وذم وسروروغم وعزوهوان وربح وزيان جمله يكسان اولمشدرانكيچون حدتلرى
قويوب شدتلره تحمل قيلمشدروبركامل ديمشدركه توكل حالدرقال دكلدر (شعر) توكلنا على رب السماء ٭
وسلمنا الاسباب القضاء ٭ واقنية الملوك محجبات ٭ وباب الله مفتوح الفناء ٭ توكل ابتدا اعتماددربعده تفويضدر
بعده تسليمدربعده رضادروحضرت شيخ اسماعيل رحمة الله عليه بوحقى اوغلنه بيورمشدركه ملاابراهيم توكل
على الله وفوض امرك الى الله كيف مايفعل الله هوالاحسن هوالمبلى والمعين وهوارحم الراحمين (نظم)

كيمدر او كيم رأيكه ويرمز رضا	كيمدر او كيم اوليه مست لقا
كيمدر او كيم قلبى يدكده دكل	كيمدر او كيم جانى ويرمز سكا
كيمدر او كيم تربيتكده دكل	كيمدر او كيم بولمدى سندن نوا
ايكى جهانده سكا چون ايكى يد	بنده بر اولميه سندن عصا
غافل اولان جور وصفا تورخلقدن	خلق ايسه دستكده مثال عصا
جمله عصا سندن آلور جنبشى	سندن ايرر جمله يه درد و دوا

خواجه و يرزحتى كيمدر اغاج	كيمدر او كيم اوليه بندقضا
پس چو غلدیشلين ايت خويلدر	اكلديكى كندويه ضربك جزا
حق نزاع ايتمه قمدرله همان	محنت دردوغمه دى مرحبا

(نوع ثالث) حق تعالى يه توكل رزق امرنده مهم واهم والزم اولديغن بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل
الله ديمشلردركه حق تعالى يه رزق امرنده وسائرحاجاتده توكل ايتمك لابدكه ايكى امرايچون واجب ولازمدر
امااولكى امرعبادت وحضورايچون تفرغدرزيرا كه حقه توكل ايتمين تحصيل رزق وحاجات ايله عبادات
وحضوردن مشغول ودوراولورواول اشتغال اتك ظاهريله ويا باطنيله بواولورواما اشتغال ظاهرى عامه
راغبين امثالى طلب وتجارتله وكسب يديه ايله اولورواما اشتغال باطنى دنيايه قلبى متعلق اولان زاهدين
امثالى آرزوى نفس ايله وفكرقلب ايله وتدبيرعاقلانه اولورحالبوكيم عبادت وحضوراولمزالاكه فراغ جسم ايله
وخلوبال ايله حصوله كلوروفراغ جسم وخلوبال ايسه انجق متوكلين زمره سنه ميسراولوراماعابده متعلق
ضعيف اول معلفنه مسدوداولان دواب امثالى وثقيه سنده محبوس اولان دجاج اشباهى ايداتحيروترددده
محنت ومشقت چكننده قالوب صاحبندن اعتماد ايلديكى وظايفه مقداراولمشدروووسوسه لركشيكشندن
منفك اوليوب اول عذاب روحانى ايله عمرى نهايت بولمشدروقصدامورشريفه دن نفسى تقاعدايدوب همتى
منقطع اولمشدروعبادات ومعارف امثالى امورشريفه نيلدن محروم قالمشدرواماعابدمتوكل متين جمله
علايقدن قلبنى قطع ايدوب توكل تامى كندويه سرمايه سعادت قيلمشدرپس فارغ وآزاداولوب دوات عبادت
وحضورى بولمشدروامورعظام اولان علوم وعرفان امثالى كمالاتى كسبه موفق اولمشدرتنكيم حديث
شريفده كلمشدركه هركيمك كندسنده غنى اولاق مرادى اولوراول كندى يدنده بولنان دن زياده يداللهده اولان
رزقنه اعتبارواعتمادايلسونكه غنابولوروبركامل ديمشدركه حق تعالى يه صدق ايله توكل ايدن متوكله مولاسى
وامرايله محتاج اولوب كاه واول مولاسى غنى حميدايكن اول غيره نيجه محتاج اوله حق تعالى عبادى ارزاقنى
ضامن اولمشدروجمله يه توكلى فرض عين قيلمشدروبرمتوكله ديمشلركه نره دن تعيش ايدرسن اول جواب
ايتمشدركه بربلويردن دكلدرزيرا كاكر تعيينم مكان معينده اولسه ايدى شمديه دك نهايت بولمشدى (ولله
خزائن السموات والارض) آيه كريمه سن اوقومشدروبرمتوكله ديمشلركه سن بونجه صحرالرى بى زادورواحله
نيجه قطع ايده بيلورسن اول جواب ايتمشدركه بنم زادم درت نسنه در اولا بودركه ايكى جهانى مملكة الله كوررم
ثانيا بودركه جميع خلقى عبيدوعيال الله كوررم ثالثا جميع ارزاق واسبابى يداللهده كوررم رابعا قضاء
الالهى جميع خلقنه ارض وسماسندن نافذ كوررم صادق اوكيم ديمشدر (شعر) ارى الزهادفى روح
وراحه ٭ قلوبهم عن الدنيا مراحه ٭ اذا ابصرتهم ابصرت قوما ٭ ملوك الارض شيمتهم سماحه ٭ واماامر
ثانى كه متوكله رزق خصوصنده اقتضا ايدراول بودركه ترك توكل جرم كبيروخطرعظيمدرزيرا كه حق تعالى
خلق ايله رزقى مقارن ايلديكن طيورمشدرتنكيم قرآن عظيمنده (خلقكم ثم رزقكم) بيورمشدرپس بومعنى
دلالت ايدركه رزق ويرمك خلق ايتمك كبى حق تعاليدندرغيريدن دكلدربعده وعده ايله اكتفا ايتميوب ضامن
اولديغن طيورمشدرتنكيم كندى كتاب كريمنده (ومامن دابة فى الارض الاعلى الله رزقها) بيورمشدر
بعده ضمان ايله اكتفا ايتميوب قسم ايدوب (فورب السماء والارض انه لحق مثل ما انكم تنطقون) بيورمشدر
بعده بوجمله ايله اكتفا ايتميوب توكل ايله امروتأكيد ايدوب تاركن انذار ايلمشدر (وتوكل على الحى الذى
لايموت) وعلى الله فتوكلوا ان كنتم مؤمنين) بيورمشدركيمكه حق تعالينك كلام قديمنه اعتبار ووعديله اكتفا
ايتميوب ضمانيله مطمئن والديسه وقسمنه قناعت ايليوب امروتأكيد ايله لاابالى اولوب اعتمادكلى قيلديسه
انك حالى نه مشكل اوله جقدرونه محنتلرچكوب نه بلالر بوله جقدروالله بوبرمصيبت عظمادركه بوندن غافلك قلبى
اعمادر ٭ اويس قرنى رحمة الله عليه حضرتلرى بردوستنه ديمشدركه اكرحق تعالى يه اهل ارض وسماقدرعبادت
قيلسك انى سندن قبول ايتمزتاكيم كندويى تصديق ايتمدكجه ديمشدركه انى تصديق ايتمك نيجه در جواب
ايتمشدركه حق تعالى رزقك امرنده تكفل ايلديكنه اعتماد ايدوب قالب وقلبكى انك عبادت وحضوريچون

فارغ وآزاد ايله كه انى تصديق ايتمش اوله سن وهرم بن سنان اويس قرنى رحمة الله عليه حضرتلرينه ديمشدركه
بكانه مكانى امر ايدرسن كه انده اقامت ايده يم اول دخى مباركلريله شام شريف سمتنه اشارت ايلدكده هرم
ديمشدركه شامده معيشتم نه جهتله اوله جقدر پس حضرت اويس انك بو سوزندن تعجب قيلمشدر وديمشدركه
حيف اولمش بو كوكلره كيم شك وشبهه ايله مختلط اولمشدر وبونلره موعظه تأثير ايتمزكه ظلمت ريب ايچنده
قالمشدر اما اول كوكلكه نور يقين ايله طولمشدر اول مسبب الاسبابه جميع امورنده وهر حالنده توكل قيلمشدر
وتفويض ايله راحت بولمشدر

اكرچه خوابناكز دولت بيدارمز سنسن بزى بى كار وكسب ايتدك روان ديدارمز سنسن
دكانى عاشقك بازكه سنسن كان دكانى نه حاجت سير بازار جهان بازارمز سنسن
بزم جانبخشمز سن اول سببدن كوكلمز خوشدر انكچون بويله سرمستزكه هم سردارمز سنسن
غدامز دوشكر طوطى كبى چون كان سكرسن چو بلبل ايلرز فرياد كيم كلزارمز سنسن
انكچون كلشن اولدق كيم قلوبى نوبهار ايتدك سنكله سينه روشندركه هم دلدارمز سنسن
سنك بحركده سيارز چوكشتى بيسروپايز سكون وجنبش ورفتار وهم كفتارمز سنسن
كهى حق كهى ايلركه بزندر قو ايشلر بو هم سندن كاوركيم پردهٔ بندارمز سنسن

(نوع رابع) توكل نامك حد وحقيقتن ووجوبى حكمتن بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله
ديمشلردركه اخذ توكل وكالتدن تفعل بابنه منقولدر پس بركسه يه توكل ايتمك انى اول وكيل منزله سنده
اتخاذ ايتمكدركه امريله قائم واصلاحى ضامن اوله ومؤكله بى تكلف واهتمام امورينك عهده سندن كله
اما توكل معناسى حضارى ديمشلردركه توكل قلبك ماسوادن بأسلا حقه اتكاليدر وبعضيلرى ديمشلردركه توكل
قلبى مصالح مواضعنده حقدن غيريسنه تعلقى اتيمهوب انكه حقا اعتماد ايتمكدر وبعضيلرى ديمشلردركه توكل ترك
تعلقدر وايسه قوام بنيتى غيرحقدن بيلمكدر وبركامل ديمشدركه توكل اولدركه قوام بنيتك ومدخلات
وكفايات امرلرنه بركسه دن ونه برنسنه دن اولوب انجق حقدن اولديغنه قلبك متوطن ومطمئن اولور
بعده حق تعالى ديلرسه بركسه يه برنسنه بى اسباب ايلر اكر ديلرسه اسباب ووسائطسز تدارك ايتمكله
كفايت ايلر پس بونى بويله بيلوب قلبك مشقتن قلبك وجميع مخلوقات وهر سببدن بالكليه منقطع اولسه
ومؤثر حقيقى انجق حق تعالى بى بيلسه كامل توكله نائل اولمش اولورسن وعارف بالله اولوب انكله قالورسن
وتوكلك حسنى وباعثى ذكر امدرو وحسنك حسنى حق تعالينك علم وقدرتنده جلال وكمالن وسهو وعجزدن
برائت ونزاهتن تفكر وتذكر ايتمكدرو بود ايمدوم وفكر عام ايله اهتمام رزق امرنده باعث توكل تامدر
اما ارزاق عباد انواع اربعه ايله متنوعدركه رزق مضمون ورزق مقسوم ورزق مملوك ورزق موعوددر اما
رزق مضمون اودركه قواى بنيه وغداى جسم آب وكادركه اسباب سائره دكادر وحق تعالى رزقك بونوعنه
ضامندرو توكل ايسه انجق بو رزق مضمونك مقابلنده واجبدركه وجوب دليل عقل وشرع ايله ثابتدر زيراكه
حق تعالى كندى طاعت وخدمتن ابدانمزله بزه تكليف قيلمشدرو تكليفاتى ادا قلمق ايچون ابدانمزك خللى
سداولنمجق رزقه ضامن اولمشدرو ضمان ارزاق عباداتك حكمتنده امور ثلاثه ايچون وجوب مرتبه سين
بولمشدر اما امر اول بودركه حق تعالى مولادرو بز كا عبيدز پس مقتضاى حكمت مولا كفاف مؤنت
عبيدى ويرمكدر وعبده لازم اولان مولاسى خدمتن كورمكدر اما امر ثانى بودركه حق تعالى عبادن محتاج
ارزاق ايلمشدرو طلبيچون انلره يول ويرمشدر زيراكه انلره ارزاقى نه اولديغن ونردن ونه وقت اولديغن
بيلدرمشدر تا كيم انلرانى عينيله برنده وقتيله طلب ايدوب بوله لر پس مقتضاى حكمت انلره ارزاقن ايصال
ايتمكدرو اما امر ثالث بودركه حق تعالى عبادينه تكليف خدمت قيلمشدر حالبوكيم طلب رزق امر اولنان
خدمتدن شغل شاغل اولمشدر پس مقتضاى حكمت انلرك رزق امرينى ضامن اولمقدر تا كيم مأمور اولدقلرى
خدمت ايچون خالى قالوب مهيا اوله لر وحق تعالى يه برنسنه واجب دكلدر انجق مقتضاى حكمتيله بو رزق
معلومه متكفلدرو اما رزق مقسوم اودركه حق تعالى انى عبادينه قسمت ايدوب لوح محفوظه يازمشدر

وبو رزق مقسومى هركس مقدار مقدريله ووقت موقتيله اكل وشرب ولبس ايدركه اول كاتبدن نه ازدياد ونه
نقصان بولور ونه متقدم ونه متأخر اولور نتكيم حديث شريفده * الرزق مقسوم ومفروغ عنه ليس تقوى تقى
بزائده ولا فجور فاجر بناقصه * وارد اولمشدرو اما رزق مملوك اودركه حق تعالى انى عبادينه تمليك ايتمشدر
پس بركسه اموال دنيادن برنسنه يه مالك اوله مزالا كه تقديرو كتابت حسبنجه مالك اوله بيلور نتكيم حق
تعالى كتاب كريمنده * وانفقوا مما رزقناكم * بيورمشدر بو رزق مملوكى طيور مشدرو اما رزق موعود اودركه
حق تعالى انى متقى اولان عبادينه حلالدن زحمتسز تقوى شرطيله ويرمكى وعده ايلمشدر نتكيم كلام شريفده *
ومن يتق الله يجعل له مخرجا ويرزقه من حيث لا يحتسب) بيورمشدر بو رزق موعودى بزه طيورمشدر
وارزاقك انواع اربعه سى بونلردركه بيلنمشدر اما غذا وقوام اولان رزق مضمون معلومى طلب ممكن دكلدر
زيراكه اول حيات وموت ومرض كبى حق تعالينك مخلوقاتنه اولان افعالندندر عبد انى تحصيل ودفع ايتمكه
قادر دكلدرو اما سبب لردن اولان رزق مقسومى طلب عبده لازم اولمز زيراكه عبدك اكا احتياجى قالمز انجق رزق
معلومدركه عبد اكا محتاجدر ليكن اول رزق حقندركه انك ضمانتنده درو حق تعالى رزق معلومى ضمان
مطلق ايله ضامندركه كسب وطلب شرطيله مقيد دكلدر زيراكه انبيا واوليا حق تعالى يه توكل ايدوب سعادته
ايتمشلردر وهيچ برحالده بر رزق برجهتله طلب ايتميوب عبادت وحضور ايچون تجردا يتمشلردر حالبوكيم انلر خطا
ايتميوب طريق حقه كتمشلردر پس رزقى طلب ايتمك واسبابى تحصيلنه كتمك عبده لازم كلمز ورزق ايسه طلبله
زياده اولماز وترك طلبله نقصان بولمز زيراكه لوح محفوظده مكتوب ومقدر وردر وموصوف وموقتدركه بويله
يازيلان بوزلمز وحكم حق تبديل وتغيير اولماز نتكيم حديث شريفده كلمشدركه حق تعالى درت نسنه دن فارغ
اولمشدر يعنى خلق وخلق ورزق واجلدركه انلر رحم مادردن هر بيچه كلمشدر بى تبديل وتحويل وبى تغيير
وتأخير او منوال اوزره قالمشدر پس بو اصول اربعه يى تفكر وتذكر ايدن تارك اسباب ارزاق اولمشدر وفراغ
ظاهر وباطنله حضور وانس رزاق بولمشدرو نهايتسز دولته نائل اولمشدر ماسوادن راحت قالمشدر * (نظم) *

خدادر مانع ومعطى فلكله كار وبارم يوق كوكل مرآت صافيدر جهاندن بر غبارم يوق
بلند وپست عالمدن غنيدر همت طبعم كه اندوه سما وارض ودرد روز كارم يوق
كوكل كيم باب مولادر بوغ اندن طشره برشغلم انك عشقيدر انجق دلده برغيرى نكارم يوق
تجردر لباسم فقردر فخرم بو عشق ايچره لباس جسمه اول بوزدن بنم هيچ اعتبارم يوق
هيولى صورتن قويدمكه ايرم اب معنايه هيولادن بو صورتدر مجرد برده دارم يوق
انانيتله خور اولمشكن ايردى عشقدن عزت كوكل ملكنده سلطان اولدم اصلا اعتذارم يوق
علو همت عشق بولوب دل بكدى افلاكى اداى عزت ولذات عشق اقتدارم يوق
درون دلده بر عشق خدادر يار غارم كيم ايكى عالمده هم اندن جدا بر يار غارم يوق
جهان جاى قرار اولمزا كادل ويرم اى حق فداى عشقدر جان بر آن انسز قرارم يوق

(نوع خامس) توكل نامك تأثيرات وكراماتن واهل توكلك بعض حكاياتن بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه
اهل الله ديمشلردركه قلب عبده عارض اولوب انى حضور مولادن مشغول ايدن عوارضى اندن كف ودفع
ايتمك امر لازمدر تا كيم قلب انلرله حضور مقلبدن مهجور اولميوب انسيله مسرور اوله وعوارض مذكوره
درت نوعه منحصردر اما اولكى عارض رزق امريدر وانى طلبده اهتمامدر وانك كفايتى انجق توكل تامدر
واما ايكنجى عارض اخطار ومخافاتدر وانلرى ارادت وارتكابدر وانك كفايتى انجق تفويض ايلمكدر واما
اوچنجى عارض شدائد ومصائبدر وانك كفايتى انجق صبر ايله حاصلدرو اما دردنجى عارض قضا وقدردر وانواع
ورودندن كلن كدردر وانك كفايتى انجق رضاده مقرردر پس رزق امرنده توكل ايدوب خطرلرده تفويض
قيلان وشدتلره صبر ايدوب قضايه راضى اولان عبدك قلبى صافى اولوب حضور انسى بولور وعارف وكامل
اولوب هر مرادين الور ونوع عوارض اربعه نك كفايت وعلاجى اولان اصول اربعه كه توكل وتفويض وصبر
ورضادر بونلرك هربرى كندى فصلنده مفصلدر اكرچه عوارض مذكوره نك هربريسى قلبه نيجه شغل شاغل

آجل وعاجلدر واني حضور حقدن انافا ناممانع وقاطعدر لكن جملەنك اعظم واغلظی رزق امری بولنمشدر
وانك تدبير وتداركی بيلنمشدر زيرا كه رزق امری عامهٔ ناسه بربليهٔ كبرادركه اندن بدنلری زحمتده وجانلری
مشقتده قالمشدر وكوكلری ملول وعقللری مشغول اولمشدر وانك تدبير وتداركنده همللری عسير وغملری كثير
اولمشدر وفكرلری تارمار وعمرلری بی بار ودار دنيا باشلرينه طار اولمشدر ونيجه لر ناچار اولوب كسب وكار
ايچون خدمت باب برورد كاری قويوب ابواب اهل دنيايه كيدوب خدمتكار اولمشدر وحروآزاد ايكن كندی
كبی عاجز قوللره عبد مملوك اولوب انواع تذلل وتملقله زار وبيزار اولمشدر پس دنياده سجن طبيعتده نالان وظلمات
غفلتده سركردان اولوب هزاران تعب ونصبله پريشان روزكار اولمشدر بعده مولايه رجوع ايلدكده خائب
وخاسر وپشيمان اولوب كثيرالاوزار وسزاوار نار اولمشدر (قطعه) اختلاط عوام بركدرست ٭ منقطع باش
تانداندت ٭ اين همه جد وجهد حاجت نيست ٭ آنچه روزيست مي رساندت ٭ اما اولوا الابصار اولان اخيار
وارباب همت اولان احرار اسباب ارضيه باقيوب طريق سمايه اعتبار ايتمشلردر ورب الاربابه اعتصام
ايدوب كمال توكله يتمشلردر پس انلر خلايقله تكثير علايق ايتميوب تجرد وعزلت اختيار ايتمشلردر وكار
وكسبی قويوب كوكلدن ايچری كتمشلردر وناس ونفسندن كچوب محبت شرابن ايچوب مقام حضوره يتمشلردر
نقل اولنمشدركه احراردن برمتوكل ديمشدركه باديه ده منفرد سير وسفر ايدر كن نفسم بكا وسوسه ايلدی
وديدمكه سن بويله مجردسن وبو برصحرای بيابان در بونده نه عمارت واردر ونه برديار پس نفسمی تأديب ايچون
عزم ايلدمكه ناسدن تباعد ايچون طريق جاده ايله كتميم واغزيمه باغ ايله بال وضع اولنمدقجه برنسنه تناول
ايتميم اندن باديه ده وافركندم برده اني كوردمكه برقافله بولدن شاشمش اوغرومه كاورلربن انلری كوردكده
كنديمی ارضه القا ايتدم وبنی كورمسونلر ديو ارقه اوزرينه ياتدم چونكه حق تعالی انلری بكا طوغری
كوندردی پس بن اغماض عين ايتدم انلر بكا يقين كاوب بری برينه ديديلر كه بو بر بولجيدركه آچلقدن
عقلی كتمشدر باغ وبال كتوركز اغزينه آقيدەلم تاكيم افاقت بوله وبن فم واسنانمی محكم طوتدم برپچاق
كتورديلر اغزيمی آچاركن بن ضحك ايدوب اغزيمی اچدم چونكه انلر بنی بويله كورديلر سن مجنونميسن ديديلر
پس بن ربمه حمد وشكر ايلدم ونفسمله اولان ماجرايی انلره سويلدم سبحان الرزاق الكريم وبر كامل ديمشدركه
برسفرمده متجرد ايدم بربلده كلدكده برمسجده نزول ايتدم نفسم بكا وسوسه ايلدی كه بو مسجد ناسدن بعيددر
وسنكله افطار ايده جك زاد يوقدر واويله برجامعه واركه بين الناس اولوب انك جماعتی سنی كوروب كفايتكله
قائم اولەلر پس نفسمی تأديب ايدوب عهد ايلدمكه بن بوكيجه اكلتم الا بومسجد ايچنده اكانورم وبرنسنه اكل
ايتم الا كه حلوا ايرم وانی دخی لقمه بقلمه اغزيمه وضع اولنمدقجه تناول ايتم چونكه اكلی بو شروطه تعليق
ايدوب باب مسجدی بعد المغرب تغليق ايلدم پس بعد العشا بريسی دق باب ايلدی مقيد اولمدم وقتا كه
دق كثير ايلدی بن دخی فتح باب ايلدم كوردمكه برعجوزه والنده برشمعه ويانده برشاب ايچری مسجده
كاوب بكا دعا وثنا قيلوب اوكومه برطبق حلوا قويدی وديديكه بوخسته جوان بنم اوغلومدر نيچه ايام
اكل وشرب ايلميوب وبركلام سويلميوب بيخود ياتوركن بوكيجه كوزين اچوب انا حلوا استرم ديدی پس
بن شكر ايده رك بوحلوايی طبخ ايدنجيه دك آرامن ده برسوز كچدی خسته اوغلوم اندا ايچديكه بوحلوايی بنمله
بيله برغريب يسه دكجه بن يمم همان قولتغنه كيردم النه عصا ويردم وديدمكه مسجده كيده لم انده برغريب آدم
كورمشدم انكله بونی اكل ايده لم تاكيم يمينكده حانث اولميه سن ديده لم شكركه كه بيلدك وسنی بونده
بولدق پس اول عجوزه بكا يورديوب حلوادن برلقمه بنم اغزيمه وبرلقمه اوغلی اغزينه ويرمشدر تاكيم ايكيمزه
بيله غنا كلمشدر اندن انلر كيدوب نفسم تعجبده قالمشدرر بنك رزاق اولديغن يقينا بيلمشدر وناسی اونودوب
رب الناسه توكل قيلمشدر وانس وحضورنی بولمشدر وانكله مطمئن اولمشدر واهل توكل تحقيقا بو ايكی
قصه دن نيچه بوزحصه المشدر

٭ (نظم) ٭

ای نو بن نسخهٔ مجموعهٔ راز	غنچهٔ باغچهٔ ناز ونياز	ايلمه كسه يه عرض حاجت
اولمه خستهٔ بارمنت	دهنك خواهش ايچون ايلمه باز	اولمه آلوده لب حرف نياز

صاحب

صاحب حرص وطمع رسوادر	كيمياى شرف استغنادر	اولكه مقسوم دكل كيرمز اله
اولكه مقسومك اوله كتمز ايله	عالی ايت قيمتكی خوار اولمه	كورديكن شيئه طلبكار اولمه
عبد دستنده نه واركه انيه سن	انی يابوفی بكا ويرديه سن	اوده محتاج عطای حقدر
بستهٔ موهبهٔ مطلقدر	عاجزك لطف ايده جك حالی وار	سكا بخش ايليه جك مالی وار
لطف حق هركسه بی منتدر	دست عبد ارده ده بر آلتدر	ترك اسباب دكل كرچه صواب
بی مسبب نيه يارار اسباب	صانمه ارزاقكی محتاج طلب	چكمه بيهوده يره رنج وتعب
اول عطاياسنه حقك واثق	اولدی رزقك سكا سندن عاشق	

(نوع سادس) كمال توكل رزق امرنده هم جملەيه اهم والزم اولديغن درت نكته ايله بيلديرر (ای عزيز) معلوم
اولسونكه اهل الله ديمشلردركه كيمكه رزق امرنده درت نكته يی تأمل وتذكر ايدوب مضامينجه عامل اولورسه
اولكسه كندی رزقی خصوصنده قلبنه عارض اولان هموم وغمومك بلاسندن فارغ وآزاد اولور وتوكل
تام ايله خرم ودلشاد اولور اما اولكی نكته بودركه بركره فكر ايده سنكه حق تعالی كندی كتابنده ارزاق جميع
مخلوقاتی ضامن اولمغله البته سنك دخی رزقكی ضامن اولوب سكا دخی رزق ايله تكفل ايتمشدر ٭ پس نه ديرسن
اكر ملوك دنيادن بری سكا وعده ايلسه كه بوكيجه بنم مسافرمسن وسكا عشا الطعام ايدرمسن اكا نه شكل
حسن ظن ايدرسنكه اول ملك صادقدر خلف وعدا يتمز بلكه براهل سوقك صاحب جودی وياخود برمالدار
يهودی برمعقول آدم حضورنده سنی دعوت ايلسه سن انك وعده سنه اعتماد ايدوب دعوتنه اجابت قيلمزميسن
واول كيجه نك عشاسی فكرندن انك وعده سيله مطمئن اولمزميسن ٭ امدی بونه حالتدركه جواد كريم اولان
رب العالمين حضرتلری كندی كلامنده عظمت شانيله سكا رزقكله تكفل ايدوب ضامن اولمش ايكن وسكا وعده
ايدوب قسم قيلمشكن سن انك تكفل وضمانته اعتماد ايتميوب سكونت بولمزسن ووعده سن تصديق ايدوب قسميله
مطمئن اولمزسن وانك بونجه لطف وانعامنه وانواع تربيت واكرامنه برنظر قلمزسن بلكه اهتمام نفس ايله قلبك
مضطرب اولوب رزقك فكرندن خالی قالمزسن پس بو برمصيبت عظمادر اكر بيلورسن وبرفضيحت
كبرادر اكر مطلع اولورسن تشكيم بومعنايی حضرت علی كرم الله وجهه ايكی بيت ايله ادا بيورمشدر (قطعه)
اتطلب رزق الله من عند غيره ٭ وتصبح من خوف العواقب آمنا ٭ وترضی بصراف وان كان مشركا ٭ ضمينا
ولا ترضی بربك ضامنا ٭ امدی بو اجلدن بو امرلر عاقبتی شك وشبهه يه منجر اولوب صاحبندن عرفان وايمان
سلب اولنمقدن خوف اولنور زيرا كه حق تعالی نظم كريمنده (وعلی الله فتوكلوا ان كنتم مؤمنين) بيورمشدر
واما ايكنجی نكته بودركه رزق مقسوم تبديل وتحويل اولمز ايكن ولوح محفوظه يازيلان بوزلمز ايكن اكرسن
قسمتی انكار ايدرسن ويابونك نسخنی جائز كوررسن نعوذ بالله ضلالته يوررسن واكر قسمة الله حق اولديغن وتغيير
بولمديغن يقينا بيلورسن پس اهتمام ايله طلب ايتمكده ايكی عالمده ذل وهوان وشدت خسراندن غيری نه فائده
بولورسن تشكيم حديث شريفدن خبر الورسنكه حب ونوی ظهرنده يازلمشدركه فلان اوغلی فلانك رزقيدر
انكچون اهل توكل عزتله رزقن الور واهل حرص اولان ذليل الور زيرا كه حرص ايله رزق نه زياده اولور ونه
نقصان بولور چونكه رزق مقسوم سكا عاشق وملازمدر پس رزقكی عزتله آل تذلل نه لازمدر ٭ واما اوچنجی
نكته بودركه بيلورسنكه رزق انجق تعيش وحيات ايچوندر ورزق ايله حيات انعام خدای بيچوندر وابدا
ايكيسی بری برايله مقروندر پس تشكيم حيات عبد الله تعالينك خزائن غيبنده وانك يدنده در كذلك رزق انك
عندنده در ديلرسه اعطا ايدر وديلرسه منع ايدر اول عبددن غائبدر مولاسی نيجه ديلرسه اويله تدبير ايدر پس
نه شكل قولسنكه تدبير مولا ايله ساكن دكلسن ٭ واما دردنجی نكته بودركه حق تعالی عبدك رزقنی
ضامندر حال بوكيم ضامن دكلدر الا كه غدا وتربيت وقوام وعدت اولان رزقی ضامندر اما طعام وشراب
امثالی اسباب اول قوللركه مولاسيچون تجرد ايدوب اكا متوكل اولورلر كاه اولوركه حق تعالی اول قوللرندن
او يله سببلری حبس ايدوب اكا كندی عندندن قوت وقدرت ويرر واول قول سببلر حبسندن مضطرب ومتألم
اولمز بلكه مسببب انسيله مطمئن ومتلذذ اولور زيرا كه اول حقيقت امری بيلوركه ضمان حق قوام بنيه

ایچوندر وحقه رزق امرنده توکل ایتمك بو معناده درکه قوام بنیه دروحق تعالیدن معنای مذکورده
منتظر بولنان متوکله بی شبهه قوت وامداد ایریشور تاکیم عمر اولدقجه ادای خدمت مولایه قدرتی اوله
ورزق امرنده مقصود اولان بودرکه قوای بنیه سی آخر عمره دك قاله وحق تعالینك قدرتی کاملدر وهر مرادینه
شاملدر دیلرسه عبدینك بنیه سنه اکل وشرب ایله غدا ویرور دیلرسه ملائکه امثالی تسبیح وتهلیل ایله قوت
ویرر ومطلوب اولان ایسه عبادت ایچون قوام وقوتدر یوخسه اکل وشرب شهوتی دکلدر پس بو تقدیرجه
سببلره هیچ اعتبار اولنمز بو معناده ندرکه زهاد وعباد لیلی وایامی جوع ایله طی ایتمکله واسفار بعیده یه کتمکله
قوت بولمشدر حتی کیمی اون کون وکیمی یکرمی کون وکیمی برآی وکیمی ایکی آی برنسنه تناول ایتمیوب بنه
حالی وقوتی اوزره قالمشدر وحق تعالی تکیم ابراهیم ادهمه طیفور وبعضیسنه رملی غدا قیلمشدر ونیجه
مریضی کوررسنکه نیجه ایام اصلا برنسنه یمیز ایکن حیاتده قالمشدر ومریض ایسه هرحالده صحیحدن ارق
واخف اولمشدر لماجوعندن هلاك اولانك وقتی انك اجل مسماسیدرکه کلمشدر تکیم شبع وامتلادن
هلاك اولانك وعدمی طولمشدر ابو سعید خدری رضی الله تعالی عنه دیمشدرکه حق تعالی ایله حالم اویله درکه
بکاهر اوچ کونده برکره اطعام ایدر بو حال اوزره بادیه ده سیر ایتدم وتمام اوچ کون کندم اصلا برنسنه اکل
ایتمدیکمدن دردنجی کون نفسمده ضعف بولدم همان مکانمده جالس اولوب قالدم اول حالده هاتفدن برندا
کلدیکیم یا ابا سعید سببی دیلرسن قوتمی دیلرسن دیدمکه دیلم الا که قوت دیلرم همان اول دمده قوت بولوب
قائم اولدم واون ایکی کون انده اقامت قیلدم اکل ایده جك برنسنه بولمدم وجوعدن مرکز متألم اولمدم دیمش
قسم ایتمشدر پس برکیمسه کوررسه که سببلر کندوسندن محتبس اولمشدر ونفسنده توکل تام رسوخ
واستحکام بولمشدر اول تیقن ایلسونکه حق تعالی اکا کندی عندندن قوت وقدرتله مدد وعنایت قیلمشدر
وقطعا مضطرب اولمیوب چوق شکر ایلسونکه حقدن لطف ورحمت وانس وکرامت بولمشدر زیرا که
حق تعالی اول عبدندن مؤنت مشقتی رفع ایدوب اکا معاونت سعادتن کرم قیلمشدر واندن واسطه وشغلی
دفع ایدوب مقصود اصل اولان مجلس حضور ینه المشدر وانك حالنی ملکلر حالنه تشبیه ایدوب بهائم وعامه
حالندن اعلایه صالمشدر وانکچون علایق عاداتی خرق ایدوب انی عجایب قدرتنه مطلع قیلمشدر پس توکل
تام ایله بو دولته نائل اولان ربح عظیم بولمشدر ورزق کثیر ایله مغتنم اولمشدر بلکه نفس ربیسن قیلمشدر

(نظم)

عالم ایچنده عیان وپنهان	کاور ابنسه سکا قسمت اولان	کشینك کیجه وکوندز طلبی
اوله مز رزق کثیرلك سببی	رزقنه قانع اولان اهل مذاق	اولیسر مظهر اسم رزاق
سنی بو قدن وازایدن آچ ایتمز	غیری قاپوره محتاج ایتمز	یوری وارحقه توکل ایله
حالکه صبر وتحمل ایله	کنج کاشانه ده راحت خوشدر	داده حقه قناعت خوشدر
بیلور احوالکی رزاق حکیم	رزقکی وقت ایله ایلر تسلیم	ماله موقوف دکل ارزاقك
غیری یوزدن یتورور رزاقك	چشمکی خاطریکی ایله غنی	کرم ایت اولمه کدا چشم دنی
چکمه هیچ کرسنه لکدن خشیت	قولن آچ قورمی ولی نعمت	بزی ای حی خدای متعال
رزاق ایچون قیلمه پریشان احوال	ذکرکی دلده غدای روح ایت	جانده حکمت قپوسن مفتوح ایت

(نوع سابع) توکل تامك تحصیل نظامن واهلنك راحت مدامن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل
الله دیمشلردرکه چونکه توکل حق تعالی یه اعتماد ایتمکدر پس هرکیمکه یقین ایله دنیا وآخرتی ملك خدا
بیلور وجمیع اشیانی انك ید قدرتنده بولور وجمله خلقی کندی کبی مسکین وعاجز کورور وبیلورکه جمله نك رزقن
حق ویرر تحقیق اول کسه مقام توکله قدم باصمش اولورکیم که شك وشبهه دن خلاص بولمشدر واول
کسه نیچون غم رزقی یرکه حق تعالی کفیل اولمشدر تکیم (ومامن دابة فی الارض الا علی الله رزقها) آیة
کریمه سی بو معنانی اثبات قیلمشدر وحق تعالی ایکی جهان خیرنی توکلده وضع ایتمشدر پس جمیع
امورنده حقه توکل ایدن کسه ایکی جهان سعادتنه یتمشدر زیرا که هرنه کیم خیرلیدر حق تعالی انی اکا

ایتمشدر

ایتمشدر ومتوکل هرکز ذخیره جمع ایتمز و یارینکی رزقی ایچون هیچ غم چکمز زیرا که اول کندو بی غریق
بحر نعمت خالق بولمشدر تکیم بالق دریایه غرق اولمش قالمشدر وادخارماء بحردن مستغنی اولمشدر کذلك
متوکل جملهدن مستغنی اولوب غنای طبیع ایله طولمشدر ومتوکلك نفسی تقاضای طعام ایلدکده نفسنه دیر
ایدیکه رزقك غمنی یمه وکندیکه زحمت ویرمه زیرا که سن رزقی حیات ایچون طالبسن حال بوکیم رزق وحیات
ایکیسی بری برینه مقارندر مادامکه حیات واردر البته رزقی دخی واردر پس باشکدن سودای رزقی چقار
حق تعالی سنی کندی معرفتیچون خلق ایتمشدر حال بوکیم سنك فکرلرك انی قویوب غم رزقه کتمشدر همان
حقه توکل ایده سن وجمیع اموریکی اکا تفویض ایدوب کیده سن وهر بلاده صبره ایره سن وهر قضایه رضا
ویره سن تاکیم هرشرده برخیر اولدیغن کوره سن (مامن شر جزئی الا ویتضمن خیرا کلیا) حدیث شریفی
رمزینه ایره سن ومقام توکلده ثابت اولوب طوره سن تاکیم مقام تفویضه واندن مقام صبره واندن مقام
رضایه واره سن واندن مقام معرفته واندن مقام محبته ایره سن واندن حکیم الهی اولوب اولیا زمره سنه
کیره سن ومقربیندن اوله سن

(نظم)

هین توکل کن ملرزان پاودست	رزق تو برتو زتو عاشقترست	این سپهای جهان برده است وبس
اصل روزی از خدادان هرنفس	روزی از وی جو مجو از زید وعمرو	مستی از وی جو مجو از بنك وخمر
قوت اصلی را فراموش کرده	روی در قوت مرض آورده	قوت اصلی بشر نور خداست
قوت حیوانی مر اورا ناسزاست	لیکن از علت درین افتاده دل	که خورد او روز وشب زین آب وکل
چون مزاج آدمی کل خوار شد	زرد وبدرنك وسقیم وخوار شد	چون مزاج زشت او تبدیل یافت
رفت زشتی از رخش چون شمع تافت	چون جنین بود آدمی خون بدغدا	از نجس پاکی برد مؤمن کدا
از فطام خون غدا این شیر شد	وز فطام شیر لقمه کیر شد	وز فطام لقمه لقمانی شود
طالب مطلوب پنهانی شود	پس حیات ماست موقوف نظام	اندك اندك جهد کن تم الکلام

(فصل ثانی) اصول اربعه راه عرفانك ایکنجی اصلی اولان تفویضك فضائل وفوائدین ونتایج وعوایدین
سکز نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) فضائل تفویضی آیات بینات واحادیث شریفه ایله بیلدیرر (ای
عزیز) معلوم اولسونکه حق تعالی عبادینه عنایتیله تفویضی تعلیم وترغیب ایدوب کتاب کریمنده بیورمشدر
فسیکفیکهم الله وهو السمیع العلیم (وعسی ان تکرهوا شیأ وهو خیر لکم وعسی ان تحبوا شیأ وهو شر لکم
والله یعلم وانتم لا تعلمون) قل اللهم مالك الملك تؤتی الملك من تشاء وتنزع الملك ممن تشاء وتعز من تشاء وتذل من
تشاء بیدك الخیر انك علی کل شیء قدیر (تولج اللیل فی النهار وتولج النهار فی اللیل وتخرج الحی من المیت وتخرج
المیت من الحی وترزق من تشاء بغیر حساب) لیس لك من الامر شیء قل ان الامر کله لله) ویدع الانسان بالشر
دعاءه بالخیر وکان الانسان عجولا (وان یمسسك الله بضر فلا کاشف له الا هو وان یردك بخیر فلا راد لفضله یصیب به
من یشاء من عباده وهو الغفور الرحیم (ولا تقولن لشیء انی فاعل ذلك غدا الا ان یشاء الله (ان الله یفعل
مایرید (وعسی ان تکرهوا شیأ ویجعل الله فیه خیرا کثیرا) والله خیر وابقی (وربك یخلق مایشاء ویختار
ما کان لهم الخیرة (ویفعل الله مایشاء (قل لا املك لنفسی ضرا ولا نفعا الا ماشاء الله (یمحو الله مایشاء ویثبت
وعنده ام الکتاب (لا یسئل عما یفعل وهم یسئلون (وله اسلم من فی السموات والارض طوعا وکرها والیه
ترجعون (الله خالق کل شیء وهو علی کل شیء وکیل) وافوض امری الی الله ان الله بصیر بالعباد (ولو بسط
الله الرزق لعباده لبغوا فی الارض ولکن ینزل بقدر مایشاء انه بعباده خبیر بصیر (وما تشاؤن الا ان یشاء الله
ان الله کان علیما حکیما (وما تشاؤن الا ان یشاء الله رب العالمین) وحق تعالی حدیث قدسیده بیورمشدرکه یا ابن
آدم کلکم ضال الا من هدیته وکلکم مریض الا من شفیته وکلکم فقیر الا من اغنیته فکونوا الی اکن لکم
معینا ونصیرا عبدی انت ترید وانا ارید ان لم تسلم لما ارید اتعب نفسك عما ترید ثم لا یکون الا ما ارید من استسلم
لقضائی وصبر علی بلائی کتبته صدیقا عندی عبدی لا تطلب منی ان اجعلك فی حال واحد او ادعك علی کیفیة

واحدة قلت بفاعل ذلك لانی خلقتك لتعرفنی بجمیع صفاتی فلو اقتك فی العافیة لتعرفنی نافعا وجعلت صفاتی وشئونی وان كنت طالبا فاطلب منی ان اطلعك علی اختلاف صفاتی وشئونی) وحضرت حبیب اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم دعاسنده بیورمشدركه (اللهم انی اسلمت نفسی الیك ووجهت وجهی الیك وفوضت امری الیك والجأت ظهری الیك رغبة ورهبة الیك لاملجأ ولامنجأ منك الا الیك اللهم لامانع لما اعطیت ولامعطی لما منعت ولاراد لما قضیت ولاینفع ذا الجد منك الجد لااله الا الله وحده لاشریك له له الملك وله الحمد یحیی ویمیت بیده الخیر وهو علی كل شیء قدیر والیه المصیر ولاحول ولاقوة الا بالله العلی العظیم) وامتنه تفویض تعلیم ایدوب بیورمشدركه جری ماجری وجف القلم بما انت ملاق بیورمشدركه ذروهٔ ایمان ایكی خصلتدر بری حق تعالی یه تسلیمدر وبری قضاسنه رضادر وبیورمشدركه مؤمنك افضل خصالی توكل وتفویض وتسلیم وصبر ورضادر وبیورمشدركه عبدك ایمانی كامل اولمزنا انده بش خصلت حاصل اولمدقجه بری حق تعالی یه توكلدر وبریسی اكا تفویض اموردر وبری انك امرینه تسلیمدر وبری انك بلاسنه صبردر وبری قضاسنه رضادر وبیورمشدركه غمك تدبیرنی قلیل ایله كه سكا تقدیر اولان سنی بولور واولمیان بولمز اولورو بیورمشدركه بش نسنه ایماندندركه هر حالده حق تعالی یه توكلدر وجمیع اموری اكا تفویضدر وانك هر امرینه تسلیمدر وصدمهٔ اولی عندنده صبردر وانك هر قضاسنه رضادر وبیورمشدركه خیرانده دركه حق تعالی انی اختیار ایدوب وجوده كتورمشدر وبیورمشدركه خیرانده دركه واقع اولمشدر پس تفویض ایدن كسه راحت وتسلیم اولان سلامت اولمشدر وبیورمشدركه سزه لازمدركه عاجزلر عادتیله معتاد اوله سز یعنی تدبیر امور ایله یورلمیوب تقدیره حواله قیله سز وحق تعالینك تدبیر وتصرفنه تسلیم اوله سز

• (نظم) •

از تو مقصود ازل تسلیم تست	ای مسلمان بایدت تسلیم جست	خرم آن كین عجز وحیرت قوت اوست
در دو عالم خفته اندر ظل دوست	هم در اول عجز خود را او بدید	مرد شد دین عجائز را گزید
عارفان از دو جهان كاهلترند	زانكه بی شد بار خرمن می برند	كاهلی را كرده اند ایشان سند
كار ایشان را چو یزدان میكند	كار یزدان را نمی بینند عام	زان نیاسایند از كد صبح وشام
جز توكل جز كه تسلیم تمام	در غم وراحت همه مكرست ودام	

(نوع ثانی) تفویض وتسلیمك تعریف وحقیقتن وتاثیر ومنفعتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل الله دیمشلردركه تفویض دنیا اموریندن برنسنه اختیار ایتمیوب اختیار مولایه تسلیم اولمقدر تفویض اعتراضدن اعراضدر وخلقك عیوبندن اغماضدر تفویض نزول قضادن مقدم اولور وتسلیم بعد النزول وجوده كلور تفویض معلوم اولمیان امری فاعلنه اعطادر وبو مقدمهٔ رضادر تفویض ترك تدبیر اختیاردر ونزول قضایه انتظاردر تفویض ترك مراد وانتظار قضادر ودمبدم حقدن كلنه تسلیم ورضادر تفویض ترك تدبیر وهوادر وهر ایشده حقه التجادر ومفوض اودركه كندی نفسندن مأیوس اوله وهر حالنده حقه التجا قیله مفوض اودركه حول وقوتندن بری اولورو جمیع احكامی حق تعالیدن بیلورو جمله خلق كندی كبی عاجز بولورو هر امر تدبیرنی ربیسنه ویرر مفوض قلبنده سكونت بولورو اضطراب دعوادن آزاد اولور تفویض بنده تسلیم وكوكلده اعتماد وجانده رضادر تفویض شدت ونعمتده خلقدن اعراض وحقه رجوعدر تفویضك علامتی اودركه • برامی تدبیری تقدیره ویروب سكونت بولمقدر وبری ارادت واختیاری تدبیر مولایه ویروب معطل قالمقدر وبری ساعت بساعت قضایه مترقب اولمقدر حقاكه قدر نازل اولدقده حذر باطل اولورو نزول قدر حذری سبقت ایدر امور تقدیر ایله در تدبیر ایله دكلدر چونكه مراد اولان وجوده كلمز پس موجودی مراد ایله چونكه مراد حاصل اولمز پس هر نیچه اولورسن اول اولدم اوله سن سویله چونكه قضای مبرم رد اولمز پس حذر فائده قیلمز (بیت) مراد حقه مطابق كاور جمیع اموره مرادی ترك ایت وطرح ایلكدن ایله حضوره اما تفویض ثمرهٔ توفیق وكرامتدر وموروث راحت وسلامتدركیمكه اموری حق تعالی یه تفویض ایتمشدر اول كسه ایكی جهان سعادتنه یتمشدر قوله تعالی (الحمد لله الذی اذهب عنا الحزن) یعنی اول خدایه حمد اولسونكه حزن اولان تدبیر واختیاردن بزی خلاص ایلمشدر زیرا كه جنته داخل

اولان مؤمنلرك دنیاده دكل ایدی الا كه سیاست نفس وتدبیری عقل ایدی چونكه قرب مشاهده ایله اول باركران انلردن ساقط اولور پس اندن نجات بولدقلری ایچون حمد وثنا ایدركیمكه اموری مولاسنه تفویض ایدر اول دنیاده ایكن جنت عرفانه كیدر (بیت) ففوضت للمحبوب امری كله • فان شاء احیانی وان شاء اتلفا واما تسلیم انقیاد ایتمكدر تسلیم قضایه رضا وبلایه صبر ونعمایه شكردر تسلیم مصیبت شربتنی تأوه وتضرعسز تجرعدر تسلیم محنت ومنحتی وسقم وصحتی واعراض واقبالی اعنی هر حالی مساوی كورمكدر تسلیم نزول بلا عندنده حجر اسفل رحا كبی اولمقدر تسلیم ایكی نوع ایله جاریدر بری اضطراری وبری اختیاریدر اما تسلیم اضطراری اودركه صاحبی قضایه مخالف كتمكه قدرتی اولدیغن بیلمشدر • پس ممكنسز قالوب كراهت واضطرار ایله جمله اشیایه تسلیم اولمشدر واما تسلیم اختیاری بودركه صاحب ملك وتدبیرا نجق رب العالمین حضرتلری اولدیغن بیلوب تیقن قیلمشدر پس ملكی مالكنه تسلیم ایله امر اولمدقده محبت واختیار ایله حضرت مولایه تسلیم اولمشدر امری مدبرینه تسلیم ایدن فتنه سندن امین وسلیم اولور كیمكه حق تعالی انك بانیسی ومالكی اولدیغن تفطن ایدر اول كسه تیقن ایدركه بانی احوال بناسی بنادن اعلمدر ومالك ملكنه اندن ارحمدر وا كا توكل وتفویض ایدر وتسلیم ایله مقام رضایه كیدر وراحت تفویضده در وسلامت تسلیمده در افعال خداهب خیر اولور تسلیم اولان نجات بولور تسلیمده سلامت واردر وتدبیرده ندامت واردر كیمكه تارك تدبیر وعناد ومائل تسلیم وانقیاد اولور اول كسه قائم مقام زهاد ونائل مرام عباد اولور قاب ایله مقلب آراسنده اعظم حجب تدبیر نفس ایله اشتغالدر وسبلرده عاجز قوللره اعتماد واتكالدر • بركامله دیمشلر كه نیجه سن جواب ایتمشدركه برملك قدیرك قبضه سنده براسیرمكه بنی نه ایده جكندن خبیردكلم حسرت امور ماضیه وتدبیر امور آتیه بركت ساعت حاضره یی كیدرمشدر احكام خدایه تسلیم اولان وقضاسنه رضاویرن حقیقتده تسلیم تامه ایرمشدر تسلیم نعمدر واعتراض جحیمدر تسلیم ولادر وتدبیر بلادر عبدك حالی انقیاد ومسلكك شانی تسلیمدر (شعر) ترك التفكر تسلیم لخالقنا • فلاتفكر فان الفكر مع اول • ان لم تفكر تكن نفسا مطهرة • جلیس حق عن الافكار معزول •

(نظم)

كوكل چون واقف اسرار اولورسن	اودم هر كاردن بی كار اولورسن	تفكر كسب ایچون در حال بو كیمسن
تمام باشدن باشه ایثار اولورسن	حقه تسلیم اولوب سود ایله طول	نیچون خودكام اولوب هشیار اولورسن
یوری حفظ ایله ترتیب جنونی	كه هر ترتیبدن بیزار اولورسن	وار اول معموره كیم سن انده ایدلك
یترو یرانه ده سیار اولورسن	كوزل عنقا كبی كل كوه قافه	نیچون هر بوم شومه یار اولورسن
كل ای حق كوكل میخانه سینه	كه خوش بو یله خوش خمار اولورسن	

(نوع ثالث) تفویض وتسلیمك شروط وفوائدین بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل الله دیمشلردركه حق تعالی كندی حكمتیله برقولنی سببلرده قائم قیلمش ایكن اول كندی تجریدنی مراد ایتمسی شهوت خفیه دندر وحق تعالی آنی تجرید ایله قائم قیلمش ایكن انك سببلری مراد ایتمسی همت علیه دن منحط اولمسدر زیرا كه حق تعالی عبدینی هرنیه ادخال ایلسه آنده اكا معین اولورو هرنیه كه عبد آرزوی نفسیله داخل اولور حق تعالی انده انی نفسنه اصمرلر كه انك عهده سندن كه مز • پس حق تعالینك رضاسی بودركه عبدینی هرنه حالده قائم قیلمش ایسه انده مكث ایلیه تا كیم انی اكا حق تعالی ادخال ایلدیكی كبی ینه آندن حق تعالی انی اخراج ایلیه زیرا كه عبدك شانی اودكادركه كندی سببی ترك ایلیه بلكه انك وظیفه سی اودركه سبب انی ترك ایدنجیه دك تسلیم اولوب ساكن اوله تتكیم بركامل دیمشدركه نیچه كره سببی ترك ایلدم ینه اكا محتاج اولوب عودت قیلدم بعده سبب بنی ترك ایلدكده عودت هم اقتضا ایتدی پس هركیمكه جمیع امور الله تعالینك تقدیریله اولدیغن بیلور اول كسه كندی امورنی حقه تفویض ایدوب قضاسنه تسلیم اولورو نفسی تدبیرندن خلاص وراحت بولور كوكل راحتی كه واردر ترك تدبیر واختیاردر تدبیر واختیاری ترك ایدن مفوضك عیشی منكدر اولمز چونكه تدبیرا یتمكدن كیجه وزسن باری اوله تدبیرا یله كه تدبیرا یتمیه سن زیرا كه ترك تدبیر واختیار

اساس راه عرفان وسرمايهٔ دل وجاندر * پس عبدك شاني بودركه نفسني مولاسنه تسليم ايدوب كاشي كوزل
دوب اولدم اوله سبه اوله وهرسوزى حقدن اكليوب هرايشى آندن بوله هواسنه مخالف اولنى يله كندو يه
خيرلى بيله وهرنسنه دن برعبرت آلوب علم وحكمتله طوله وماسوادن كيچوب حضور حقه كله وكندى نفسين
بيلوب عارف بالله اوله وابدا انكله قاله (بيت) اولسه استعداد عارف قابل ادراك وحى * امر حق ارسالنه
هر ذره دربر جبرئيل * كيمكه بو انديغى وقت ايجنده حق تعالينك موجود ايلديكى نسنه نك غيريسنى اول
وقتده احداث ايتمك مراد ايدرسه اول كسه جهالتدن برنسنه ترك ايتميوب تماميله متصف اولمش اولور پس
حقدن طلب ايتمه كسنى بو انديغك حالكدن اخراج ايليه كيم غير حالتله استعمال ايليه زيرا كه اول مراد ايلسه
سنى حالت موجوده دن اخراجسز دخى حالت مطلوبه ايله استعمال ايده بيلور اكر عارفسن آندن طلبك آنى
اتهام ايكدر وانى طلبك آندن غيبتكدر وغيرى طلبك قلت ادبكدر وغيريدن طلبك وجود بعدكدر پس جميع
انواع طلب عارفلر قتنده مدخول ومعلولدر اغياردن فراغكه مترقب اوله كه اول ترقبه حق تعالى سنى قائم
قيلديغى حالده انى مراقبه دن مانع اولور جاهل وغافل صباحه چيقدقده ابتدا قلبنه اول فكر كلوركه بوكون
بن نه ايشلر ايشلسم كركدر وعارف اكاه صباحلدقده ابتدا خاطرينه بو معنى كلوركه كوره يم بوكون ربم بنى نه
ايشلرده استعمال ايلسه كركدر زيرا كه عبدك قلبنه ابتدا ورود ايدن خاطر آنك عرفانى ميزانيدر اما جاهل
صباحه چيقدقده قلبنه ابتدا كان خاطر فعلى نفسنه نسبت ايدوب ديركه كوره يم بوكون بن نه ايشلسم كركدر
زيرا كه اول جاهلك قلبى غافل اولديغيچون نفسى تدبير ايله مولاسندن مشغول ومعزولدر پس اول مستحقدركه
ربنى انى نفسنه اصمرليوب مرادلرن بوزوب امورن داغدوب قلبن بريشان ايدرو اما عارفك كوكانه على
الصباح ابتدا كان خاطر فعلى حقه نسبت ايدوب ديركه كوره يم بوكون حق تعالى بنى نه ايشلره موفق ايلسه
كركدر و بو عارفك كوكلى آكاه اولديغيچون حق ايله حاضر دروانك افعالنه ناظردروآندن كندويه نزول ايدن
قضاسنه منتظر دروآفات اختيار اتده اولديغن بيلمشدر زيرا كه كندى منفعتى ومضرتى قنغى نسنه ده اولديغى
معلوم دكلدر واختيار انجق فاعل مختار اولان رب العالمين حضرتلرينه مخصوصدر پس لاجرم حضرت مولا
بو عارف قوانى تعلق آمالدن حفظ ايدوب جميع اشغالدن فارغ وآزاد ايلروانك مصلحتى قواميچون الزم واحسن
اولان افعال واحوالدن انى راضى ودلشاد ايلرو بوبر دولت دائمه دركه بوكا نائل اولان دولتلى تدبير واختيارى
دخى نيلر هر صباح انجق لسان حالله بو مناجاتى سويلر * اللهم انى اصبحت لا املك لنفسى نفعا ولا ضرا ولا موتا
ولا حياة ولا نشورا * اللهم وفقنى لما تحبه وترضاه من القول والعمل انك ذو الفضل العظيم * اللهم ان الامر
عندك وهو محجوب عنى ولا اعلم امرا اختاره لنفسى فكن انت المختار لى انك عليم قدير (شعر) يا ايها الراضى
باحكامه * لابد ان تحمده بكل الرضا * فوض اليه واستلق مستسلما * فالراحة العظمى ان تفوضا
وكمال تفويض وتسليم سرمايهٔ دولت حيرتدر كه اول وسيلهٔ نعمت معرفتدر (نظم)

مرغ دل پران اولوب بولسه هواى حيرتى — شمس جان نور ايله بر ايلر فضاى حيرتى
كر هزاران دولت ونعمت كوررسه اهل دل — كلمز آنك چشمنه استر نواى حيرتى
سنده كى دردو بلا ومحنته باقمه صقين — كيم بولور قلبك جفالردن وفاى حيرتى
جان ندر بيك جان فدا اولسون بو حيرت ذوقنه — قوى غبار وفهم وفكرى بول صفاى حيرتى
حيرت بيخودلق ايسته سرور اولمق استه — كيم سرسرورلك استر خاكپاى حيرتى
كرچه لذات وصفا عالمده چوقدر ايك هيچ — بر صفا طوتمزدل وجان ايچره جاى حيرتى
افتاب عشق حق عاشقلره تابنده در — آرز وايلرا اول ظل هماى حيرتى
كرديلرسك داده دادار كله اولمق دائما — نفسكه بيكانه اول بول اشناى حيرتى
فتح باب بيت دل حيرتدر اى حق تمام — حيرته ويرسن سنى ال مهلقاى حيرتى

(نوع رابع) تفويض وتسليم انسانه اهم والزم امور اولديغن سبب وسرين بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه
اهل الله ديمشلردركه حكم ازل عالى نسبتدن اجل واعظمدر زيرا كه حق تعالى آنك عطاء سابقنه عبدك طلب

لاحق سبب اوله مز پس صنع بارى هر نسنه يه علتدر وصنعنه برنسنه علت دكلدر آنك سكا عنايتى سندن
برنسنه ايچون دكلدر وانك عنايتى سكا توجه ايدنده سن قنده ايدك هر نسنه مشيته مستند اولور واول
برنسنه يه مستند اولمز زيرا كه حق تعالى مراد ايلديكن ايشلر ومراد ايلديكى نسنه وجوده كلمز تشكيم * فعال
لما يريد * بيورمشدر بجمله اشيا آنك مشيت وقدرتيله مستعمل اولديغن طيورمشدر بو سببدندركه دعا ايتمك
اهل توكل وتفويض اولان عارفلرك مذهبى دكلدر زيرا كه عالمده هرنه ظهور ايدرسه حكمتدن وفائده دن
خالى اولديغن آنلر بيلمشدر ونيچه عارفلرى ذكر الله انك سؤالندن مشغول قيلمشدر ونيچه كاملرى قسمت
مولايه اعتماد ايله ادب ترك طلب قيلمشدر وقضا وقدر تصاريفندن انلره جارى اولان احواله انلر راضى
اولمشدر عارفلر مشاهده قيلمشدركه طومار قسمت برخط دروانسانك كلامى سقطدر دوستلق مذهبنده دعا
بلاجدر زيرا كه مولا بيلوركه عبدى نيه محتاجدر عارف مشيت مولا ايله اكتفا قيلمشدر واحتياجنى اكا
عرض ايتمكدن حيا قيلمشدر پس آندن نيجه حيا ايتمزكه مخلوقاتنه عرض حاجت ايليه زيرا كه حق تعالينك
مشيتيله اكتفا وقسمت سابقه سنه رضا وعدم طلب ودعا آداب اوليادر چونكه عارف بالله اندن سؤال ايتمدن
حيا ايدر يا مخلوقندن سؤال ايتمك ممتنع توجه كيدر پس عارفلر ناسدن برنسنه طلب ايتمزلر وعرض حاجتله
بركسنه يه كتمزلر زيرا كه انلر فقرا ايسه مولالرى غنيدر وانلر احتياج ومصيبت حالنده ناسدن مستغنيدر
و بيلورلركه هب ايدوب ايلين برخالقدرو اول كندى امرينه غالب وجملهدن فايقدر وحق تعالى جميع ساعات
ليل ونهار ايچنده جمله قلوبه مطلع وناظردر قنغى عبدك قلبى كنديسنك غيريسنه احتياج ايله متوجه بولديسه
اكا فقرى مسلط ايدوب امورن متشتت ايلر پس عارفلر عرض احتياج ايده مزلر الا كه مولالرينه عرض ايدوب
اكا متوجه اولور وجميع امورى مرادحقه موافق بولورلر وكندى مراداتى وآرزولرين ترك ايدوب راحت
قالورلر (بيت) ماشئ الامارى يشد اترك مرادك واتطرح * واترك خواطرك التى * شغلت فؤادك تسترح

(نظم)

ز اوليا اهل دعا خود ديگرند — كه همى دوزند وگاهى مى درند — قوم ديگر مى شناسم ز اوليا
كه دهان شان بسته باشد از دعا — از رضا كه هست رام آن كرام — جستن دفع قضاشان شد حرام
در قضا ذوقى همى بينند خواص — كفرشان آيد طلب كردن خلاص — حسن ظنى بر دل ايشان كشود
كه نپوشند از غمى جامهٔ كبود — جملكى يكسان بود شان نيك وبد — از چه باشد اين ز حسن ظن خود
هرچه آيد پيش ايشان خوش بود — آب حيوان كردد ار آتش بود — زهر در حلقوم شان شكر بود
سنك اندر راهشان كوهر بود — با خدا نبود ولى را اعتراض — هرچه بستاند فرستد اعتياض
كر بسوزد باغش انكورش دهد — در ميان ماتمى سورش دهد — لا نسلم واعتراض از ما برفت
چون عوض مى آيدان مفقود رفت — چونكه بى آتش مرا كرمى رسد — راضيم كر آتش ما را كشد

بى چراغت چون دهد او روشنى ‖ كه چراغت شد چه افغان ميكنى

(نوع خامس) تفويض وتسليم اكسير عظيم بلكه جنت نعيم اولديغن بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه
اهل الله ديمشلردركه كيمياى سعادت واكسير دولت بودركه ناسدن بالكليه قطع اميد اولوب حق تعالينك
علم ازليسنده سنكيچون تقدير وقسمت ايلديكندن غيرى نسنه سكا ويرمسندن دخى نا اميد اولهسن يعنى ناسى
قلبكدن اخراج ايدوب ازلده تقدير اولان قسمتكدن غيرى برنسنه حقدن طلب قيلمه تا كيم بو كيميا ايله
اغنى الناس اولهسن سرعت فهم وكثرت علم انسانك عرفاننه دلالت ايتمز علامت عرفان انجق حق تعالى يه
اعتماد وانكله غنادر وماسوادن اباواستغنادر وبر كامل ديمشدركه الهى سنك اختلاف تدبيرك عارف
قوللريكى منع ايتمشدركه بر عطاده سكون وقرار ايدهلر يا بر بلاده سندن مأيوس اولوب كيدهلر پس انجق سكا
تعلق ايتمشلردر وبر كامل مناجات ايدوب ديمشدركه الهى بنده بولنان اختلاف آثاردن وتنقلات اطواردن
تيقن ايلدمكه بندن سنك مرادك هرنسنه ده بكا بيلنمكدر تا كيم هيچ برنسنه ده سنى بيلمزاولهيم يعنى ظاهرمده
اولان صحت ومرض وغنا وفقرا مثالى اثار اختلافندن و باطنمده اولان ذل وعز وقبض وبسط امثالى احوالك

تنقلاتندن و بونلردن غیری سنڭ شئونکدن اولوب بنده ظهور ایدن احوال مختلفه مڭ دمبدم توارد
وتعاقبندن بیلدمکه بنی خلق ایتمکدن مرادڭ هرنسنه ده بر بشقه تعرفله و بر حالت مخصوصه ده بکا بیلنمکدر
تاکیم وحدانیتکی عظمتکله یاوب جلال وجمالکی وقدرت وکمالکی هرنسنه ده هرزمان مشاهده قیلوب
جمیع افعال وصفاتکله سنی عارف اوله یم پس امدی بو حالات ایچنده بن بر جنت معجله ده حالا مسرور وحضور
ایله متقلبم که مراد ایلدیکم مقاماتکده متمکن و متنعم اولمشمدر و بولندیغم بو نوال عظیم انواع نعیم ایچره بنی
مستغرق ایدوب سؤال ودعادن مشغول ومعزول ایتمشدر پس بکا ظاهر و باطنده کرم ایلدیکڭ نعمتلر
مقابلنده سکا یوز بیڭ حمد وشکر اولسون (نظم)

گفت بهلول آن یکی درویش را چونی ای درویش واقف کن مرا گفت چون باشد کسی که جاودان
بر مراد او رود کار جهان سیل وجوها بر مراد او روند اختران زانسانکه او خواهد شوند
زندگی ومرگ سرهنگان او بر مراد او روانه کو بکو هر کجا خواهد فرستد تعزیت
هر کجا خواهد ببخشد تهنیت سالکان راه هم برکام او ماندگان راه هم در دام او
بی مراد او نجنبد هیچ رگ در جهان زاوج ثریا تا سمك گفت ای شاه راست گفتی همچنین
در فر وسیمای تو پیداست این این وصد چندنی ای صادق ولیك شرح کو این را بیان کن نیك نیك
آنچنان شرحش بکن اندر کلام که ازان هم بهره یابد عقل عام گفت ای باری یقین شد پیش عام
که جهان در امر یزدانست رام در زمین وآسمانها ذره‌ٔ بر نجنباند نگردد در برهٔ
جز بفرمان قدیم نافذش) شرح نتوان کرد وجلدی نیست خوش این قدر بشنو که چون کلی کار
می نگردد جز بامر کردگار چون قضای حق رضای بنده شد حکم حق را بندهٔ خواهنده شد
بی تکلف نی پی مزد و ثواب بلکه طبع او چنین شد مستطاب زندگی خواهد نخواهد بهر خود
بلکه خواهد او پی ملك احد هر کجا امر قضا را مسلکیست زندگی ومردگی پیشش یکیست
بهر یزدان میزید نی بهر گنج بهر یزدان مردنه ازخوف رنج هست ایمانش برای خواست او
نی برای جنت واشجار وجو ترك کفرش هم برای حق بود نی زبیم آنکه در آتش رود
اینچنین آمد زاصل این خوی او نی بجهد ونی بجست وجوی او آنگهان خندد که او بیند رضا
همچو حلوای شکر او را قضا مرگ او ومرگ فرزندان او بهر حق پیشش چو حلوا در گلو
بندهٔ کش خوی وخلقت این بود نی جهان بر امر وفرمانش رود پس چرا لابه کند او یا دعا
که بگردان ای خدا وندا این قضا پس نگوید او دعا الا مگر در دعا بیند رضای دادگر
آن شفاعت وان دعا از رحم خود میکند آن بندهٔ صاحب رشد رحم خود را او همانندم سوخته است
که چراغ عشق حق افروخته است دوزخ اوصاف او عشقست واو سوخت مر اوصاف خود را مو بمو

(نوع سادس) تفویض وتسلیمڭ تأثیرات وفوائدین بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردر که
قلب عبدی حضور مولادن مشغول ایدن عوارض ار بعه دن عارض ثانی اخطار ومخافاتدر و بونلری مراد
وارتکابدر و بونلرڭ کفایتی انجق تفویض ایله بولنمشدر تنکیم بالاده اشارت قیلنمشدر پس جمیع اموری
مدبرینه تفویض ایکی امر ایچون لازم بیلنمشدر اما اولکی امر اول حالده اطمینان قلب وسکون نفس
بولنمغدر زیرا کهاه ومبهم ومخطور اولدقده صلاحی فسادندن فرق اولنمیوب کوکل مضطرب اولوب نفس هایم
قالور بیلمز که خیر وصلاحی بولور یاشر وفسادی واقع اولور پس برکسنه جمیع امورنی حق تعالی یه تفویض
ایلسه اول محقق بیلورکه واقع اولمز الا که خیر وصلاحه واقع اولور واول هر حالده هر کدر وآفتدن سلیم اولوب
هر خطاری مخافتدن امنیت بولور وقلبی مطمئن اولوب نفسی راحت بولور حالبوکه وقت ایچنده بو سلامت
وامنیت و بو اطمینان وراحت نهایتسز غنیمتدر و حضرت شیخمز رحمة الله علیه دیمشدر که تدبیری خالقکه تسلیم
ایله تاکیم راحت وسلامت بولهسن اما ایکنجی امر انڭ مستقبلنده حصول وخیر وصلاحدر و عواقب امور
ایسه بالکل مبهمدر زیرا که نیجه شر واردر که صورت خیرده در و نیجه نفع واردر که لباس ضررده در و نیجه

زهر واردر که ظرف عسلده در چونکه عقل بشر عواقب اموری بیلمز واسرارینه مطلع اولهمز پس
اکر انسان اموری قطعی مراد ایدوب اختیاریله ایشلیوب حکم ایلسه اول سرعتله هلاکه واقع اولور حالبوکیم
بیلمز مغرور اولور قالور واکر اموری حق تعالی یه تفویض ایدوب انڭ اختیار ایلمسن طلب قیلسه اول کمسنه
ملاقی اولمز الا که خیر وسداده ملاقی اولور و همیشه صلاح وفلاح بولور تنکیم حق تعالی عبد صالحدن حکایت
ایدوب (وافوض أمری الی الله) بیورمشدر وانڭ تفویضی (فوقیه الله) کلامیله تعقیب ایدوب وقایه
ونصرتله انڭ معنی اولدیغن ظهور مشدر اما تفویضڭ معناسی مخاطره‌لی امرلڭ اختیارنی مدبر عالم اولان
ومصلحت مخاوفاتی بیلن وجمله یی تربیه قیلن فاعل مختاره تسلیم ایتمکدر واما تفویضڭ حسنی خطر اموری
تفکر وفساد وهلاکن تذکر ایتمکدر واما حسننڭ حسنی کشی انواع خطردن اعتصامندن عجزینه یتمکدر
وجهل وغفلت وضعفیله ضروب خطره وقوعندن امتناع ایتمکدر پس بو ایکی حسنڭ تذکرنه مواظبت
موجب تفویض جمیع امور اولمشدر وامورنده حکم ایتمکدن تحفظنه سبب کلمشدر و بی شرط خیر وصلاح
اموری ارادتندن امتناعنه باعث اولمشدر واکرچه حق تعالی یه برنسنه واجب دکادر لکن عادتی اویله
جاریدر که تفویض ایدن عبدینه حکمتیله اصلحی ایشلر وافضلی ایشلمز تنکیم اول حبیب همامنه وانڭ
اصحاب کرامنه بعض اسفارنده لیلی طلوع شمسه دلڭ او یومق تقدیر ایتمشدر تاکیم او یقودن افضل اولان
صلوة لیل وصلوة صبح انلردن نچمش کتمشدر ونیجه قوللرینه دنیاده غنا ونعمتله تنعم تقدیر ایتمشدر اکرچه
فقر افضلدر ونیجه قوللرینه ازواج واولادیله اشتغال تقدیر ایتمشدر اکرچه تجرد افضلدر زیرا که رب العالمین
احوال عبادی خبیر و بصیردر و هر قولنه اصلح اولنی ایشلمسیله مربی ونصیردر تنکیم طبیب خبیر مریضنه
ماء شعیر اختیار وتدبیر ایدر اکرچه مریضه شکر وعسل الذ وافضلدر لکن صلاح علتی ماء شعیر ایله کوردر
آنکیچون اول علیله انی ایچورر کذلك رب الارباب تربیه سنلان مقصود اولان عبدلڭ فساد وهلاکیله نجات
وسلامت بولمسیدر یوخسه عبدڭ فساد وهلاکیله فاضل وشریف اولمسی دکلدر پس بو بیان ایله عیان
اولمشدر که نجات وراحت بولان تفویض وتسلیم ایله بولمشدر (نظم)

خواهی امید گیر وخواهی بیم هیچ برهرزه نافرید حکیم عالمست او بهرچه کرده کند
تو ندانی بد انت درد کند بهر تسلیم نیست در عالمش تا بدانی حلیمی و حالمش
در جهان آنچه رفت وآنچه آید وانچه هست آنچنان همی باید تو مکو هیچ در میانه فضول
راندهٔ او بدیده کن تو قبول در گفتار بیهده در بند بقضای خدای شو خرسند
ابلهی دید اشتری بچرا گفت نقشت همه کجست چرا گفت اشتر که اندرین پیکار
عیب نقاش میکنی هشدار در کژ من مکن بنقش نگاه تو زمن راه راست رفتن خواه
نقشم از مصلحت چنان آمد کز کجی راست چون کمان آمد تو فضول از میانه بیرون بر
گوش خر در خورست با سر خر باید و نیك جز نکو نکند هر چه او کرد غیر او نکند
هست حق رازبهر جان شریف اندر اثنای صنع لطف لطیف داند آن کس که خرده دان باشد
کانچه او کرد خیر آن باشد سوی تو نام زشت ونام نکوست ورنه محض عطاست آنچه ازوست
بد از ودر وجود خود ناید بخدا بی بد از کجا شاید باشد ازما در ان ما برما
هم جنایت نکو و هم خرما زشت و نیکو بنزد اهل خرد سخت نیکست از و نیاید بد

(نوع سابع) تفویض وتسلیم انسان ایچون جمیع امورنده جمله دن اهم والزم اولدیغن بیلدیرر (ای عزیز)
معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردر که تفویض وتسلیم امرنده ایکی اصلی تأمل کرکدر تاکیم سهولتله
حاصل اوله‌لر اما اصل اول بودرکه تیقن ایده سنکه تدبیر واختیار مناسب ویاراردکادر الا که اول فاعل مختاره
یاراکه جمیع اموری جمله جهاتیله بیلمش وهر نسنه نڭ ظاهر و باطننه وحال وعاقبتنه مطلع اولمش اوله والا فساد
وهلاکی خیر وصلاح اولان امورا وزرینه ترجیح اختیارندن امین اولمز تنکیم اهل قرادن برینه دراهم عرض
ایلسه‌لر و بزم ایچون نقد ایدوب جیدن ردیسندن فرق وتمیز ایله دیسه‌لر اول دهقانی ناقد اولمز بلکه اهل
سوقڭ بریسی اول دراهمی نقد وفرق ایلسه اکا ایله اعتماد اولنمز تا ذهب وفضه‌دن وانلره اولان خواص واسرار

طبابه‌دن خبردار اولان صراف مرض اولنوب اندن جواب شافی الندقچه اطمینان قلب حاصل اولمز چونکه جمیع اموری جمله وجوهیله محیط اولان علم انجق رب العالمین حضرتلرینه مخصوصدر پس اندن غیری تدبیر واختیاره تمسک برکسه‌یه لایق دکلدر انکیچون حق تعالی فرقان مبینده (وربك یخلق مایشاء ویختار ما کان لهم الخیرة) بیورمشدر نقل اولنمشدرکه انبیاء عظامدن برینه طرف حقدن دینلمشدرکه طلب قیل که اعطا اولنه‌سن اول موفق اولوب دیمشدرکه هر وجهله برعالم هروجهله برجاهلدرکه طلب قیل که اعطا اولنه‌سن بکا اصلح اولانی بن نه بلیم طلب قیله‌یم یعنی سن بنم ایچون تدبیر واختیار ایله که سلامت بوله‌یم واما اصل ثانی بودرکه اکر سکا برکسه دیسه که تحقیق بن سنك جمیع امورکه نظام ویریرم ومحتاج اولدیغك مصالحك تدبیر وتدارکن کورورم سن هر امرك تدبیرین بکا تفویض والقا ایله همان وارکندی شانکله مشغول اولوب ذوق وصفا ایله حالبوکیم سنك عندکده اول کسه اهل زمانك اعلم واحکم واقواسیدر وارحم واشفق واصدق واوفاسیدر سن انی دولت کبری ومنت عظمی بیلمزمیسن واکا وافر شکر ایدوب اجمل ثنا قیلمزمیسن بعده سنکچون اول حکیم اولیه برشربت اختیار ایلسه که انده وجه صلاحی بیلمزسن یعنی انك شربتندن منفعل ومضطرب اولمازسن بلکه انك تدبیرینه اعتماد ایدوب مطمئن اولورسن زیرا که اول سکا احسن وانفعی اختیار ایدوب الزم واصلحی ایشلدیکن بیلورسن وجمیع امورکی اکا تفویض ایدوب تسلیم اولورسن اولدخی امورکی ضامن اولدقده هرنیجه قیلورسه سن انك جمله‌سین نظام اوزره بولورسن پس بو تقدیرجه سکا نه اولمشدرکه جمیع امورکی رب العالمین حضرتلرینه تفویض ایتمزسن واکا اعتماد ایله تسلیم ورضاسنه کتمزسن حالبوکیم جمله عالمی وبنی آدمی ایجاد وتصویر ایدن اودر ولیالی وایامی وقلوب انامی تقلیب وتغییر ایدن اودر وامطار وارزاقی وافکار واخلاقی تقسیم وتقدیر ایدن اودر وارض وسماواتك وجمله مخلوقاتك جمیع امورینی ابدا اختیار وتدبیر ایدن اودر وتحکیم (یدبر الامر من السماء الی الارض) کلام مجیده قوللرین تبشیر ایدن اودر پس حق تعالی هر علیمدن اعلم وهر قویدن اقوی ایکن وهر رحیمدن ارحم وهر غنیدن اغنی ایکن وهر حکیمدن احکم وهر صدیقدن اوفا ایکن واکا تفویض وتسلیم ذوق وصفا ایکن نیچون جمیع امورکی اکا تفویض ایدوب تدبیرینه تسلیم اولمازسن تاکیم اول لطائف علمیله وحسن تدبیریله سنك عملك بالغ اولمیوب فهمك ادراك ایلمدیکی اموری سنکیچون اختیار ایده وقلبك اول بارکراندن چیقوب سرور وحضور ایله مجالس انسه کیده اکر سن جمیع امورکی حق تعالی‌یه تفویض ایدوب تقدیرینه تسلیم اولورسن اول سنکیچون خیری دقیق اولان اموری اختیار ایلدکده اکا دل وجاندن رضا ویررسن وهرنیجه ظهور ایدرسه خیر محض وصلاح وفلاح اولدیغن بیلورسن عجز وحیرتی کندیکه سرمایه سعادت ایدوب انك تدبیر وتربیه‌سیله اطمینان قلب وراحت جان بولورسن

(نظم)

آن شنیدی که طفل را دایه	وقت خردی با قولین بابه	گاه بندد در و بگهواره
گاه بر بر نهدش همواره	که زند صعب و گاه بنوازد	گاه رویش کند بنه دازد
گاه بوسد بهر نوازش	گه بنوازد و کشد بازش	مرد بیگانه چون نگاه کند
خشم گیرد دایه آه کند	گوید بس نیست مهربان دایه	بهر راحت طفل کم مایه
توجه دانی که دایه بهر داند	شرط کار آنچنان که می راند	بنده را نیز کر دکار بشرط
مکن ارد بجمله کار بشر	آنچه باید همی دهد روزی	گاه حرمان وگاه پیروزی
گاه بر سر نهد کوهر تاج	گه بد انکی کند و را محتاج	تو بحکم خدای راضی شو
ورنه بیچاره پیش قاضی شو	تا ترا از قضا شی برهاند	الله انکس که این چنین داند
نوش دان هرچه زهر او باشد	لطف دان آنچه قهر او باشد	هرچه هست از بلا و عافیتی
خیر محض است و شر عاریتی	آنکه آرد جهان بکن فیکون	چون کند بد بخلق عالم چون
خیر و شر نیست در جهان مطلق	لقب خیر و شر بتست و حق	آن زمان کاز بد آخر بد آفاق
هیچ بد نا قرید بر اطلاق	مرک این را هلاک و آنرا برک	زهر این را غذا و آنرا مرک

(نوع ثامن) تفویض وتسلیمك کیفیت وتتابعین واسباب وروایحین بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه عبدلرینك مثالی مریضك طبیبله اولان احوالیدر مثلا بر مریض انی تیقن ایلسه که بر طبیب حاذق دقائق طبی علیمدر وصیدن خبیر وحالنه مشفق ورحیمدر وبیلسه که نه ایله صحت بولور وندن سقیمدر پس اول مریض امورینی اول طبیبك رأی وتدبیرینه تفویض ایدوب اکا بی معارضه تسلیم اولورا کر کندویه طاتلی شربت ایچورورسه قبول ایدوب نوش ایلروا کر آجی شربت ایچورورسه انی دخی قبول ایدوب تجرع ایلرو بیلورکه کندویه شیرین شربت انك ویردیکی وقتده آجیدن انفعدر وآجی شربت اول وقتده شیریندن انفعدر زیرا که انك کیفیت احوالنی طبیبی اعلمدر کذلك عبد اکر تحقیق ایلسه که حق تعالینك علمندن زمین وآسمانده بر ذره مقداری نسنه غائب اولمیوب جمله‌یی علیم وحکیمدر وجمله عبادینه لطیف ورؤف ورحیمدر وتیقن ایلسه که نفسی قلبنه عدوی عظیمدر وآفات نفس ایله قلبی مریض وروحی سقیمدر واسباب فوز ونجاتنی وعلل جور وهلاکنی غیر علیمدر پس اول عبد عاجز جمیع امورنی اول علیم وحکیم ورحیمك تقدیرینه تفویض ایدوب تدبیرینه تسلیم اولور وقضاسنه رضا ایله فوز وفلاح بولورا کر حق تعالی انك وقتنی مطیب ایدوب قلبنی بسط ایله مسرور ایدرسه اکا شکر ایدوب تیقن ایلرکه شفای قلبی اول وقتده اول حالتده در وعلاج علتی اول کیفیتده در وا کر حق تعالی انك حالنی مکدر ایدوب قلبنی قبض ایله محزون ایدرسه اکا هم شکر ایدوب تیقن ایدرکه صحت قلبی اول وقتده اول حالتده در ومعالجه مرضی انده مستوردر پس اکر عبد اول طبیب مذکوری ماهر بیلوب اقوالنی تصدیق وکندویه اعتبار ایدن مریض مزبورکبی کندی مولاسنی خالق ورازق بیلوب کلام قدیمنه ایمان کتوروب ذات پاکنه اعتماد ایدرسه اول عبد مقام توکله قدم باصمش اولور واکر عبد اول طبیبك بدننده اولان مریض کبی کندی تدبیر وارادتن ترك ایدوب جمیع امورن مولاسنه تسلیم ایدرسه اول قول مقام تفویضه نائل اولمشدر واکر عبد اول طبیبك مهارت وشفقتن تیقن ایدوب ویردیکی تلخ وشیرین شربتلری قبول وشرب ایدوب امرینه امتثال ایدن مریض کبی حق تعالینك حکیم ورحیم اولدیغن بیلوب بلا ونعمتلرین قبول وشکر ایدوب امرینه مطیع اولورسه اول قول مقام تسلیمه واصل اولمش اولور واکر عبد اول طبیبك جمیع اقوال وافعالی موجب صحت وعافیت اولدیغن تیقن ایدوب اندن بغایت خشنود اولان مریض کبی حق تعالینك کلمات وافعالی بالجمله خیر محض وصلاح خالص وپرحکمت ومنفعت اولدیغن تجربه ومشاهده ایدوب اندن دل وجان ایله بغایت خشنود اولورسه اول قول مقام رضایه بالغ اولمش اولور (شعر)

مالا یکون فلا یکون بحیلة	ابدا وما هو کائن فیکون	سیکون ماهو کائن فی وقته
واخو الجهالة متعب محزون	(شعر) دع المقادیر تجری فی اعنتها	ولا تبیتن الا خالی البال

مابین غمضة عین وانتباهتها (یغیر الله من حال الی حال (رباعیات) تقدیر چو سابقست تعلیم چه سود

جز بندگی و رضا و تسلیم چه سود	پیوسته ز بیم عاقبت می سوزی	این کار چو بود نیست از بیم چه سود
هر دل که ز حکم رفته فرسوده شود	افسوس که فرسوده بیهوده شود	زیرا که هر آنچه بودنی خواهد بود
گر جهد کنی و رنگی بوده شود	تا رخت وجودت بعدم در نکشند	هر کار که کرده شد بهم در نکشند
سر بر خط لوح ازلی دار و خوش	کز هرچه قلم رفت قلم در نکشند	آنجا که قرار کاه عالم دادند
هرچیز که دادند مسلم دادند	(این دم که ترا خوشست و ناخوش بتو نیست	چون بی تو قرار این دم و آن دم دادند
آنجا که بعلم و عقل در پیش اند	کی فعل تو و من از تو و من دانند	ای دل بدست من عاجز چیزی نیست
من میکردم چنانکه میکرد انند	می زهانی مرا ز من من چکنم	سیر آمدم ز حاج و تن من چکنم
من میخواهم که راه یابم سوی تو	تو ره ندهی بخویشتن من چکنم	کر تن کویم بخویشتن می نرود
و ر جان کویم بجلم تن می نرود	تا چند باختیار خود خواهم کار	چون کار باختیار من می نرود

(فصل ثالث) اصول اربعه راه عرفانك اوچنجی اصلی اولان صبرك فضائل وفوائدین ونتایج وعوائدین التی نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) فضائل صبری آیات بینات واحادیث شریفه ایله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه حق تعالی عبادینه عنایتیله صبری تعلیم وترغیب ایدوب قرآن مبینده بیورمشدرکه

(یا ایها الذین آمنوا استعینوا بالصبر والصلاة ان الله مع الصابرین) ولنبلونکم بشیء من الخوف والجوع ونقص من الاموال والانفس والثمرات وبشر الصابرین الذین اذا اصابتهم مصیبة قالوا انا لله وانا الیه راجعون اولئك علیهم صلوات من ربهم ورحمة واولئك هم المهتدون) والذین صبروا ابتغاء وجه ربهم واقاموا الصلوة وانفقوا مما رزقناهم سرا وعلانیة * ویدرؤن بالحسنة السیئة اولئك لهم عقبی الدار (سلام علیکم بما صبرتم فنعم عقبی الدار) والصابرین فی البأساء والضراء وحین البأس اولئك الذین صدقوا واولئك هم المتقون (والله مع الصابرین (والله یحب الصابرین (واصبران الله مع الصابرین) (واصبر فان الله لایضیع اجر المحسنین) ولیجزین الذین صبروا اجرهم باحسن ما کانوا یعملون ولئن صبرتم لهو خیر للصابرین) انما یوفی الصابرون اجرهم بغیر حساب (واصبر وما صبرك الا بالله (واصبر علی ما اصابك ان ذلك من عزم الامور (واصبران وعد الله حق) ولمن صبر وغفر ان ذلك لمن عزم الامور) فاصبر کما صبرا اولوا العزم من الرسل) واصبر لحکم ربك فانك باعیننا) فان مع العسر یسرا ان مع العسر یسرا) وتواصوا بالصبر وتواصوا بالمرحمة اولئك اصحاب المیمنة) وتواصوا بالحق وتواصوا بالصبر) وحق تعالی حدیث قدسیده بیورمشدرکه (یا ابن آدم من لم یرض بقضائی ولم یصبر علی بلائی ولم یشکر علی نعمائی ولم یقنع بعطائی فلیطلب ربا سوائی یا ابن آدم من صبر علی بلائی فقد رضی عنی) وحضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم احادیث شریفه‌سنده بیورمشدرکه ای امتم ایمان ایکی نصفدر بر نصفی صبردر وبر نصفی شکردر وافضل صبر ابتدای مصیبتده بولنان صبردر وبیورمشدرکه صبر ابتدای مصیبتده بولنان تسلیمیدر وبیورمشدرکه صبر هر طاعتك مبدئیدر وهر مصیبتدن اجتنابك اصلیدر وبیورمشدرکه هر عبادتك اصلی صبردر وبیورمشدرکه طوبی اکا کیم محنتلره صابردر وبیورمشدرکه بر آجی کلمه‌یه صبر ایلیان کمسه نیجه آجی کلمات استماع ایلمه‌کدن قورتولور وبیورمشدرکه صبر مورث ظفردر وبیورمشدرکه صبر مصیبت ایچنده حسن یقینه تمکدر وبیورمشدرکه حق تعالیدن زیاده صبرلی کمسنه یوقدرکه مشرکلرا کا افترا ایلدیکن ایشیدوب انلره ینه عافیت ورزق احسان ایدر وبیورمشدرکه صبرك اولی ایجی وآخری طاتلی ولذتلیدر وبیورمشدرکه صبر صفت حقدر وبیورمشدرکه ایمانك باشی صبردر وبیورمشدرکه ایمان صبر ایله سماحتدر وبیورمشدرکه برکمسنه‌یه صبردن خیرلی بر عطیه اعطا اولنمشدر وبیورمشدرکه صبر الله تعالیدندر وعجله شیطاندندر وبیورمشدرکه نصرت صبر ایله‌در وفرح کرب ایله‌در وبیورمشدرکه کیمه کیم مالنده یا نفسنده بر مصیبت ایرشه وانی کتم ایدوب کمسنه‌یه شکوا ایلمسه تحقیقا حق تعالی اکا لذت ایمان وعزت اخوان کرم واحسان ایدر وجمیع ذنوبن مغفرت ایلر وبیورمشدرکه حضرت ایوب علیه السلام اول دیدان ایله مبتلا ایکن هر صبر وقتنده حق تعالی انی واسطه‌سز عیاده ایدوب لطف وکرمیله حبیبم ایوب نیجه‌سن بلامز حولیله نیجه‌سن دیرایمش * وحضرت ایوب علیه السلام حلاوت خطاب عزتله مستطاب اولوب مرارت صبری اونودرایمش وقتا که ایوب علیه السلام عافیت رایحه‌سین المشدر اول انس عبادتدن مستوحش اولمشدر آنکیچون حسرتله ضرندن شکوی قیلمشدر وبیورمشدرکه یوم قیامتده صابرلر مجازات اولندقده دیرلرکه الهنا بزی بردخی دنیایه کوندرکه کندی لحومیزی مقصرله کندیز طوغرایوب المنه صبر ایده‌لم تا کیم بو دولته بوندن دخی زیاده ایره‌لم (نظم)

آتش دخانه دیرنه بچارسن ایراغه زود	بنسز قرار بوقدر اولور خوش بنمله عود
اولدر بکا محبت ایدوب قدریمی بیلن	زیرا که بولدی کندی فناسنده عود سود
ای یار شعله خوار عزا اهلا ومرحبا	ای فانیٔ شهید هزای مفخر شهود
محو اولدی خلق نان اولوب اول یاندی معده‌ده	نان اولدی طاتلی جانکه اودر زبدهٔ وجود
محو اولسه جان اوقورا وعدم لوحی عیان	محو ایله جانی قوی‌عه جهالتده ای ودود
جان عشق اودینه یانسه سقردن امین اولور	فقر وفنایه ایرسه بولور دولت خلود
عشاقه عشق سرنی دیر حق اولسه‌لر	اصحاب کهفی مثلی هم ایقاظ وهم رقود

(نوع ثانی) صبر وتحملك حد وحقیقتن وحلاوت وکرامتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله

دیمشلردرکه صبر نفسی جزعدن حبس ومنع ایتمکدر صبر حظوظ نفسیدن مجاهده ایله خروج ایدوب کتمکدر صبر قطام نفس اوزرینه دوام وثبات ایتمکدر صبر ایکیدر بری مکروهه صبردر وبری محبوبه صبردر صبر قلبه مصیبت قدر نازل اولور مصائبه صبر ایتمك افضل مواهبه یتمکدر صبر جمیل جالب اجر جزیلدر صبر قلوب سترعیوبدر سراده شکور وضراده صبور اول زلازلده وقور وشدایدده صبور وغضبده حلیم اول صبر ایله مصیبت اوزار صبر ایدن مصیبتدن المر بولمز بلایه صبر ایدن قضایه راضی اولمش اولور ورضا ایله صبر آسان اولور صبور ره بلا بال اولور صبر ایله قورق حلوا اولور صبر منتج ظفردر ایمانك اصلی صبردر واسلامك اصلی رضادر اکرکوروسنکه حق تعالی بلالری اوزریکه یاغدرمشدر یقین ایلکه سنی ایقاظ ایتمشدر نعمت بولدقده شکور اول مبتلا اولدقده صبور اول مصیبتده جزع وفزع مصیبتدن اشد واصعبدر جزع صبردن زیاده تعبلیدر صبر الم وبلادن ترك شکوادر صبر بلایی رضا ایله استقبالدر صبور نعمت ونقمت برابردر صبرلی باش سلامتدر صبر کوزل علامتدر بلا حقدن عطادر پس بلادن جزع خطادر بلا کوزلدر زیرا که اول بخش ازلدر صبر بر مبارك شربتدرکه موجب عافیتدر

(نظم)

فقر وفنا استه‌سن ای بو الوفا	تا بوله‌سن کنج بقادن صفا	کندیکی یوغ اکله یقین فقر اودر
هم بن وسن اورتمه اولدر فنا	کبری قوی اول دل ایله بر آندن آل	کبره بدل انجلین کبریا
خالك اول وبالك اول سنی سن کورمه	هیچ * تا بته تا ککده کوزل توتیا	ویرسن اکر عشقه بو جانی روان
بیك جان آلورسن خوش وبی منتها	قلبه ویر عشق دمی خوش حیات	جان جهاندر او دم جانفزا
بلکه برالهدر ایدوب ابلین	هر نه اولورسه ویرا کا خوش رضا	مانع ومعطی چون اودر جمله‌دن
خلق اونوت خالقه ایله ثنا	حق ایدوب حقه کوکادن رجوع	صابر اول اندن کانی بیل عطا

(نوع ثالث) صبر وتحملك تأثیرات وفوائدن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه قلب عبدی حضوره ولادن مشغول ایدن عوارض اربعه‌دن عارض ثالث شدائد ومصائبدر وبونلردن جزع وفزع ایتمکدر وبونلرك کفایتی انجق صبر ایله بولنمشدر تکیم بالاده اشارت قیلنمشدر پس صبرك جمیع مواضعنده صبور اولمق ایکی امر ایچون لازم بیلنمشدر اما اولکی امر عبادت وحضوره وصول عدا اولنمشدر زیرا که مبدأ ومبنای امر عبادت وحضور صبر وتحمل بولنمشدر پس صبور اولمیان کمسه عبادت وحضوردن بر نسنه‌یه وصول بولمز زیرا که بو دنیا دار محنت وجای مشقتدر مادامکه انسان دنیاده معمردر انك انواع شدائد ومصائبه مبتلاسی مقرردر وانسانه عارض اولان شدائد ومصائبدن کشینك اهل واولاد واقربا واخوان واصدقاسنده بولنان فقر وفاقه وفقد وفراق ومرض وموت امثالی مصائبدن ونفسنده بولنان انواع امراض واوجاع واسقام وهموم وغموم وآلام ووساوس ومخاوف واوهام امثالی مصائبدر وعرضنده بولنان خلقك آنکله عداوت ونزاع وجدالی واکا حسد وشتم وقتالی وآنی تعییر وتحقیر واهمالی وانی اغتیاب وتهمت وانجالی امثالی مصائبدر ومالنده بولنان اصلاح وتدبیر وحفظ وتلف وزوال وفقد وغصب وسرقت امثالی مصائبدر ومصائب مذکوره‌نك هر برینك بر لدغه‌سی وبر حرقتی واردرکه انلرك مرارتلری وحرارتلری وشدت وزحمتلری نوع آخردر پس بو مصیبتلرك جمله‌سنه صبر وتحمل ایتمك کرکدرتا کیم جزع وفزع قلب عبدی عبادت وحضوره ایچون تفرغدن منع وقطع ایلمسون تکیم دینلمشدرکه درت کونه موت ایله میت اولمیان حلاوت عبادتی بولمز ولذت حضوری الممز اما اولکیسی موت ابیضدرکه جوعدر واما ایکنجیسی موت اسوددرکه ذم ناسدر واما اوچنجیسی موت احمردرکه مخالفت هوادر واما دردنجیسی موت اخضردرکه جریان قضادرکیمکه بو درت موته صبر وتحمل قیلمشدر اول کمسه عبادتله حضوره نائل اولمشدر (بیت) هجرانکه تحمل ایدن وصلکی بولور * طوبی لمن یساعده الصبر والثبات * بیت * ألا بالصبر تبلغ ما ترید * وبالتقوی یلین لك الحدید * واما امر ثانی صبرده اولان کنوزدارندرو اول کنوزك بعضیسی نجات وفوز ورزقه ومرادات واعدایه ظفردر واقران اوزره تقدم وکوکلرده توقیر وکندویه زیب وفردر وحقدن رحمت ومحبت وثنادر وعندالله علو درجات ونیل کرامات وبی حساب اجر وجزادر وحق تعالی عبدینه بر ساعت صبر ایچون بو نیجه کرامتلر احسان ایدر پس

دنیا وآخرت خیری صبرده در تکیم حضرت عمر رضی الله تعالی عنه بیورمشدرکه مؤمنك جمیع خیری برساعت صبرنده در (شعر) اذا ضاق الزمان علیك فاصبر ٭ ولا تیأس من الفرج القریب ٭ وطب نفسا فان اللیل حبلی ٭ عسی تأتیك بالولد النجیب ٭ وصبرك فضیلتنده بکا بو کفایت ایدرکه حق تعالی صبری کندی کتابنده نیجه وجهله مدح ایتمشدر پس بو خصلت شریفه یی غنیمت بیلوب بونکله متصف اولمغه جهد ایله تاکیم عسر ایله یسری بولوب ابدا فوز ایله مسرور اوله سن (شعر) اذا ما اتاك الدهر یوما بنكبة ٭ فهیئ لها صبرا واوسع لها صدرا ٭ فان تصاریف الزمان عجیبة فیوما تری عسرا ویوما تری یسرا ٭ اما احسن صبر شدتك وقت ومقدارنی تذکر درکه اول نه تقدم ایدر ونه تأخر ایدر ونه زیاده اولور ونه ده نقصان بولور وجزع وفزعده بر لطف ومنفعت یوقدر بلکه ضرر وکدر چوقدر زیرا که امور اوقاتیله مرهوندر وهب ایدوب ایلین خدای بیچوندر (بیت) هر ایشی حقدن بیلور خالق اولو تمش حق شناس ٭ اول کورر کیم خیره شر وعدله ظلم اولمش لباس ٭ واما بو حصنك حصنی حق تعالینك صبرلی قولنه صبرده اولان حسن عوضنی تفکر وکندی عندنده اولان اجر کریمی تذکر درحال بوکیم بودخی توفیق باریدر (بیت) ایها الصابرون فی البلوی ٭ طرقوا اطرقوا الی المولی

(نظم)

ای روح سیر عالم امکان نکا کرك / داده سیاحت ایله بو زندان نکا کرك
وحدتکه شریکدر اولور خلوتك جهان / ترجیح غار وکوه وبیابان نکا کرك
کرمشربك وسیع ایسه بیل جنت ایچره سن / سیر وبهار وباغ وکلستان نکا کرك
جنتك ایچره چون ایدر لب خاموش کار تیغ / ویرمك جواب مردم نادان نکا کرك
وقتنده عقد غنچه مثالی چون آچه لور / پس اشتغال ناخن ودندان نکا کرك
چون درد کامران اولور اولدر دوای محض / اظهار درد وخواهش درمان نکا کرك
دل خرم اولسه عشق ایله تیزترك ایدرسنی / اول دوستی استه حق بو دشمن نکا کرك

(نوع رابع) صبر وتحملك اقسامی ومنافعی وجزع وفزعك آفاتی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله که اهل الله دیمشلردرکه صبر بر دوای مر نافعدر وشربی هر منفعتی جامعدر وهر مضرتی دافعدر بر دوا که بو صفتلرله متصف اولور عاقل اولان نفسنه ابرام ایدوب انی تجرع قیلور برساعتك مرارتی برسنه حلاوتیدر دیو اول دوانك حدت ومرارتنه صبر وتحمل ایدر اما صبر ایکی قسمدر برقسمی طاعت اوزرینه صبردر وبری ترك معصیتده صبردر وبر قسمی فضول دنیادن صبردر وبر قسمی شدائد ومصائبده صبردر ٭ پس بو مواضع اربعه ده مرارت صبره تحمل ایدن صابره نیجه منافع وفوائد حاصل اولور که آنلر طاعتده ومنازلنه واصل اولمقدر واستقامتدر وثواب بی پایانی بولمقدر ومعاصی وبلیاتدن ایکی عالمده آزاد اولمقدر وبعده طلب دنیانك اشتغالی حالیله وتعب مالیله مبتلی اولمقدن فارغ البال وراحت قالمقدر ٭ پس صبر ایله طاعات ومنازل شریفه سی وحضور وکرامت جلیله سی وانس بالله ومنافع جمله سی حاصل وصبور اولان کسه قهر وحظ قسمتدن وجزع وفزع وغوغادن ومشقت دنیادن وعقوبت عقبادن وآرزوی نفس وهوادن وشماتت اعدادن ونیجه بلالردن نجات بولوب مرادینه واصل وسعادته دائر ایله مقام رضایه نائلدر وصبره طاقت کتورمیوب جزع وفزع ایلین هر منفعتدن محروم وهر مضرته مغموم وهواسنه مائلدر زیرا که اول ضعیف کسه عبادت مواظبته صبر ایده مزکه حضوراتنی بوله غافل قالور ودنیا مصیبتنه صبر ایده میوب ارتکابله خائب وخاسر اولور وبا فضول دنیادن صبر ایده میوب بلاسن بولور وایا مصیبته صبر ایده میوب جزع وفزع ایله فضائل صبردن محروم قالور ونیجه کره کثرت جزعله عوض صبردن خی فوت اولوب برمصیبت ایکی اولور که بری حالا مکروه وبری فوت صبردر تکیم دینلشدرکه مصیبته صبردن محروم اولق مصیبتدن اشد مصیبتدر پس کثرت جزعده نه فائده واردرکه حاصل ٭ وجودی زائل ایدر وذاهب مفقودی کتورمز اول بلاده باری جزع وفزعی چوق ایتمکدن بری فوت اولورسه اوبری فوت اولماسون وکلام جامع بودرکه حضرت علی کرم الله وجهه بر شخصی تعزیه ایدوب بیورمشدرکه اگر صبر ایدرسن مقادیر اولوزدر که جاری اولورسن ماجور اولورسن واگر جزع وفزع ایدرسن مقادیر اوزرینکه جاری اولورسن مأزور اولورسن چونکه ایدوب ایلین برخالق وباید رضا وقدری عالمده

جاریدر واحکامی اوقاتیله جمله یه ساریدر پس تدبیر وتدارکله جزع وفزع ایدن خلعت عافیتدن عاریدر تفویض وتوکل وصبر وتحمل عارفلر کاریدر زیرا که بونلر معرفت آثاریدر

مثنوی

ای قراری داده ره را کام کام
فرع ماییم اصل احکام قدر
تنك کرداند جهان چاره را
من به هرموی تو صبری دادمت
چون بدیدی کردش سنك آسیا
در میان خاك بنکر بادرا
چند بینی کردش دولاب را
دیدا از بس علامتهاست نیسك
آنکه کف رادید سرکویان بود
وانکه دریا دید او بی غش بود
آنکه کف رادید نیتها کند
وانکه دریا دید شد بی اختیار
آنکه کف رادید با لوده شود
وانکه دریا دید کرد دنور هو

خام خامی خام خامی خام خام
چرخ کرداند قضا کره کند
آب کرداند حدید وخاره را
هین بصبری خود مکن چندین نظر
آب جوراهم ببین آخر بیا
دیکهای فکرمی بینی بجوش
سر برون کن هم ببین تیزاب را
کردش کفرا چو دیدی مختصر
وانکه دریا دید وحیران بود
آنکه کف رادید سرکردان بود
وانکه دریا دید دل دریا کند
آنکه کف رادید آید در سخن
وانکه دریا دید آسوده شود

ناظر فرعی ز اصلی بی خبر
صد عطارد را قضا ابله کند
کفت حق ایوب را در مکرمت
صبر دیدی صبر دادن را نکر
خاك را دیدی برآمد برهوا
اندر آتش هم نظر میکن بهوش
تو همی کویی که می بینم ولیك
حیرتت باید بدریا در نکر
آنکه کف رادید در کردش بود
وانکه دریا دید او بس آن بود
آنکه کف رادید باشد در شمار
وانکه دریا دید شد بی ما ومن
آنکه کف رادید باشد مست او

(نوع خامس) صبر ایله هر کمال حاصل اولدیغن وصبر ایله هر کس عافیت بولدیغن وصبرك نهایتی رضا اولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله که اهل الله دیمشلردرکه جمله علوم واعمالك وهر معرفت وکمالك علت موجده سی صبر وتحملدر وهر ندامت وملامتدن نجات وسلامتك سببی موجب صبر وتأنیدر ونهایت مرارت صبر البته بدایت حلاوت رضادرکه اول سعادت دارین وقرة عیندر تکیم نقل اولنمشدرکه بردده بری بوربنه علم آرزوسی غالب اولوب قدره لرین یغما قیلمشدر وخانه سنده بر حامله اهلی اولوب انك جمیع مصارفن کوروب اندن دستور آلمشدر ورضاسیله تحصیل علم ایچون اقلیم آخره کتمشدر ویکرمی سنه ظرفنده علوم عربیه ودینیه تحصیلن تکمیل ایتمشدر بعده وطننه عودت ایلدکده اثنای طریقده بر پیر کامله مهمان اولوب احوالن آکا سویلمشدر واول کامل اول عالمه علوم واعمالك اصلی ندر دیو سؤال ایلمشدر اول عالم بو جوابه قادر اولمیوب اول کامله حواله قیلمشدر واول کاملدن اکر بر مدت خدمت ایدرسن اصل علومه ایروب خانه که کیدرسن جوابن آلمشدر پس اول عالم خدمت پیری قبول ایدوب انك یاننده ایکی ییل قدر قالمشدر بعده اول کامل اول عالمه شفقت ایدوب دیمشدرکه بنم اوغلوم کل سکا جواب ویره یم که اهلکه کیده سن وعمرك اولدقجه بزه خیر ایله دعا ایده سن امدی تحقیق ویقین ایله که جمله علوم واعمالك وهر معرفت وکمالك اصلی صبردرکه صبر ایله حاصلدر وتحمل وتأنی صبره داخلدر اکر هر ایشده صبرلی اولورسن هر ندامتدن سلامت بولورسن وایکی عالمده هر یوزدن کام آلورسن ویو بوهر نفیس ایچون سنی بر مدت عوق ایلدیکمده حکمت بودرکه قدر وقیمتن بیلوب کوشکده کوشواره قیلوب هرکز فراموش ایتمیه سن پس اول عالم بو جوهره مالك اولدقده اول کاملك دعا ورضاسن آلوب دیارینه راهی اولمشدر چونکه کندی بیتی یانینه بعد العشا وصول بولمشدر اول دمده خاطرینه کلمشدرکه یکرمی ایکی ییلدن برو بر خبر آلمدیغم خانه قپوسن بو وقتده دوکزدن مقدم روزنه دن بر نظر ایدوب کوره یم که بو نیجه زماندن برو بو خانه ده کیم قالمشدر وقتا که روزنه دن مخفیجه نظر قیلمشدر کورمشکیم کندی اهلیله بر تازه جوان ملاعبه طرزنده معانقه ایتمشدر همان دم غیرتندن عقلی کتمشدر وکندوبی اونودوب روزنه دن تیر ایله اول جوانی اورمق تدبیرنده ایکن ینه خاطرینه صبر خطور ایتمشدر ودیمشدرکه ایکی ییل بکلیوب کسب ایلدیکم جوهری عجله ایله ضایع ایتمیوب قپویه کیدیم اندن بو غلامی قتل ایده یم چونکه صبر ایدوب دق باب ایلمشدر درون خانه دن غلام آکا کیمسن دیدکده بو بیتك اسکی صاحبی یم دیو سویلمشدر همان اهلی صداسندن انی طانیوب شاد کام اولوب اول جوانه دیمشدرکه های اوغل قپویی آچ که سن دوغمزدن اقدم غربته کیدن

بدرك كلمشدر چونكه اول صابر بوسوزدن جوانى كندى اوغلى اولديغن بيلمشدر وكرامت صبرايله اويله برندامتدن سلامت بولمشدر پس بغايت مسرور اولدن اكا صبر احسان ايدن صبوره چوق حمد وثنالر قيلمشدر ومدت عمرنده مراعات صبرايله سعادت بولمشدر واول مرشد كامله دعالر ايدوب مدرس ومصنف اولمشدر وعلم فقه حنفى يى احيا ايدوب قدورى كتابن تأليف قيلمشدر (بيت) عسى الكرب الذى امسيت فيه * يكون وراءه فرج قريب (بيت) هضم اولمز بلاره صبرايت * عاقبت خوشكوار اولور اى دل * نقل اولنمشدركه بر كامل وفاتى عندنده اوغلنه ديمشدركه بر نصيحتم واردركه انى سكا وصيت ايلرم اكر انى قبول ايدوب عمل ايده بيلورسن ايكى عالمده مقبول خالق وخلق اولورسن وهر حالكده سعادت وسلامت بولورسن واول كامله اوغلى رجا ايتمشدركه بكا اول نصيحتى وصيت بيوركه باش وجان ايله قبول ايده يم وهرنه يول كوسترورسن اكا كيده يم چونكه اول بدر محتضر اوغلينك قبولن ايشتمشدر همان اوغل موم مقصى اول ديمش آخرته كتمشدر بعده بو حكمت غامضه يى كيمى صبرايله وكيمى رضا ايله تأويل ايتمشدرور رضا ايله تأويل ايدن اول كاملك مرادينه يتمشدر زيرا كه صبر مصيبتدن ايريشن المى كتم ايدوب جزع وفزع قيلمقدرور رضا ايسه بلادن اصلا متألم اولمامقدر پس موم مقصنك دروني موم مك قنديلي آتشندن متألم اولمديغى ودخان ورايحه سندن اذيت بولمديغى دلالت قيلمشدركه اوكاملك همان اوغل موم مقصى اول بيورمسى قضايه رضايى اوغلنه طيورمسيدر زيرا كه مقام صبردن مقام رضا اعلادر صبرايله رضايى حاصل ايدن واصل مولادر (شعر) سهل على نفسك الامورا * وكن على دهرها صبورا فكم رأينا اخاهموم * اعقب من بعدها سرورا (قطعه) هرغمى را شادئى دربى بود دل شاددار * هيچ دردى نيست كورا نيست درمان غم مخور * بى صبر هركز نماند شام بى صبرى مكن * هرچه دشوارست روزى كردد آسان غم مخور (رباعى) باخار غم ار يكدو شبى بنشينى * بس روز كه بى غم كل شادى چينى * از جام غم ار خمار ديدى خوش باش * بس مستيها كزمى شادى بينى (نظم) صبر قيل ايتمه امورده شتاب * صبرايله ديرلر اولور غوره دوشاب * صبرايله دوستك اولور دشمنلر * صبرايله رهبر اولور رهزنلر * صبر اسماى الهيدندر * حكمت نامتناهيدندر * اولكه حكمنده شكرلر ديدلر * صبره مفتاح فرج ديديلر * صبردر عقده كشاى هركار * ايريشور صبرايله صبحه شب تار

(نوع سادس) صبر وتحملك تحصيلى طريقن نيجه تمثيله بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردركه بو امر وحاصل كلام بودركه اكرچه توكل محض ايله قلبى علائق مالوفه سندن قطع ايدوب نفسى عادت راسخه سندن منع ايتمك وتفويض تام ايله وتدبير امورى ترك ايدوب اسرارينه وقوفدن صكره تسليم ايتمك وصبر جميله مصائبه تحمل ايدوب تنفر نفس ايله شربت صبرى تجرع ايتمك وكمال رضا ايله قضايى استقبال ايدوب سخط وجزعدن لجام نفسى جذب ايتمك بر امر عسير وعلاج شديد وطريق محجر وحمل ثقيلدر لكن بر تدبير سديد وطريق مستقيمدركه احوالى سعيد ونهايتى نعيم مقيمدر (بيت) فرصتلرى فوت ايتمه كه تأخيرده جدر * محنتلره صبر ايله كه مفتاح فرجدر (بيت) هرغمى را كه خورى درعقب آيد فرحى * هرشبى را كه بود در اثر آيد روزى * مثلا نه ديرسن بر پدر مشفق غنى حقنده كه چون ولده زيريني اكل قوا كهدن منع وحجر ايلسه يا انى بر معلم غلاظه تسليم ايدوب طول نهارانى عندنده حبس ايله تنبيه ايلسه ويا انى توجيع ايله قان الدق ايچون حجامه كوتورسه اول پدرك ولدنى قوا كهدن منع ايتمسى انك بخللندمى حمد ردير سن يا نيجه ديرسنكه اول كان نعما اجنبيلره بيله بذل نعمت ايلريا اول پدرك انى حبس ايتدرمسى اكا ايذا اولمامى حمد ردير سن يا نيجه ديرسنكه اكا تعظيمدن جميع مالن ويروب انك امن وراحت اولديغن استرو يا انك اندن قان الدرمسى اكا بغض وعدا وحمد ردير سن يا نيجه ديرسنكه اول پسر قرة عين پدردر وثمرة فؤاد ديدركه انى اسن بلدن بيله صاقنور حاشا وكلا اكا نيجه ضررى طوقنور لكن پدرى انك صلاحنى بو نلرده بولمشدر وبويله تعب قليل ايله نفع كثيره واصل اوله جغن بيلمشدرونه ديرسن بر محبتلى طبيب حاذق حقنده كه بوركى يشان مريض عطشانى بر شربه صودن منع ايلسه يا اكا اويله بر اجى شربت ايچورسه كه انك مرارتى مهابتندن اعضاسنه لرزه دوشوب اندن طبيعتى اكراه ايلسه يا اكا بر معجون يا بر سفوف يدرسه كه استفراغ ايدوب اسهال اولسه اول طبيبك مريض ايله بو معاملاتى اكا ايذا وعدا وحمد ردير سن حاشا ثم حاشا كادر بلكه بو معاملات اكا محض نصح وصداقتدر زيرا كه اول طبيب

اويله بيلمشدركه تحقيقا مريضك فساد وهلاكى اكابر ساعت آرزوايلديكى نعمتلرى ويرمكده در وانك شفا وبقاسى انى انلردن منع ايتمكده در ومواد فاسده سى استفراغ واسهال ايله بدنندن كيتمكده در انكچون طبيب حاذق لذت مريضى اره ميوب منفعتنى ويرمكده در وصبور وتسليم اولان عليل صحته ايرمكده در پس رب العالمين وأرحم الراحمين وعليم وحكيم ونعم المعين حضرتلرى وقتا كه سندن بر رغيفى ويا بر درهمى حبس ايلسه بونى تامل ايله كه تحقيق اول سنك محتاج اولوب مراد ايلديكك اشيايه مالكدر وانلرى سكا ايصال ايتمكه قادردر وفضل وجودا كا مخصوصدر وسنك هرحالك وجميع اشيا انك معلوميدر زيرا كه آنكچون فقر وعجز وبخل وجهالت متصور دكلدر بلكه جملهدن اغنى واقوى واكرم واعلمدر بو تقديرجه يقينا بيلورسنكه حقيقتده حق تعالى اورغيف ودرهمى سندن حبس ومنع ايتمشدر الا كه سنك صلاح وخيرك ايچون ايتمشدر يا نيجه صلاح وخيرك ايچون دكلدر زيرا كه فرقان مبيننده (وسخر لكم ما فى السموات وما فى الارض جميعا منه) بيورمشدر نيجه صلاح وخيرك ايچون دكلدر زيرا كه دنيا وما فيهايى جنبنده محو ايدن معرفتنى سكا كرم واحسان ايلمشدر واوردركه حديث قدسيده (انى لامنع أوليائى عن نعيم الدنيا كما يمنع الراعى الشفيق الابل عن مبارك العزة المتنة) بيورمشدر پس اكر حق تعالى سنى بر شدتله مبتلى ايلديسه تيقن ايله كه اول سنى امتحان ايچون ابتلا ايتمكدن غنيدر وسنك حالكى عليمدر وضعفكى بصيردر وسكا رؤف ورحيمدر زيرا كه (الله أرحم بعبده من الوالدة الشفيقة بولدها) حديث شريفدر وسكا بر كوچك مكروه ازال ايتمز الا كه اول بر بيوك صلاحك ايچوندر ولكن سن انى بيلمزسن اول بيلور تكيم حديث شريفده (ما من شر جزئى الا ويتضمن خيرا كليا) كلمشدر آنكچون عسر ايله يسر اولمشدر (بيت) اذا اشتد عسر فارج يسرا فانه * قضى الله ان العسر يتبعه اليسر * وبو معنى ايچوندركه اعز عبادى بولنان اوليا واصفياسنى چوق مبتلى قيلمشدر تكيم حديث شريفده (اذا أحب الله قوما ابتلاهم) وارد اولمشدر وقتا كه كوررسنكه حق تعالى دنيايى سندن حبس ومنع ايتمشدر وشدائد ومصائبى اوزريكه صب وجمع ايتمشدر اندن تيقن قيل كه تحقيقا سن انك عندنده عزيز ومحترمسن ومقامات عاليه ده شريف ومكرمسن زيرا كه اول سنى اوليانك منازلنه تنزيل ايتمشدرور وحك انك مواهب كريمه سنه يتمشدر پس ايمدى سكا لازم اولان بودركه هرحالده صبور وشكور اولهسن تا كيم مرارت صبرايچنده حلاوت ورضا بولهسن وتوكل وتفويض وصبر ورضا امورنده حكيم سنايى رحمة الله عليه حضرتلرينك بو فرق بر بيتنى وردلسان قيلهسن تا كيم تفويض وتوكلك وصبر وتحملك وتسليم ورضانك حقيقت وماهيتلرين بيلهسن وبونلرله متصف اولوب جان ودلدن لذت الهسن

نظم

هست حق راز بهرجان شريف
كانچه اوكرد حيرت آن باشد
نيك داند خداى سردات
نيست چيزى ازان نهان اصلا
هرچه درخلق سوزى وسازيست
وى بسادردكان ترا داروست
پيش ديوان حكم حق بزمرد
بز فر ومايه وكراهى
هر بلايى كروغايد ازو
هرچه ايد بجز عطا نبود
باش درحكم صولجانش كوى
جمله تسليم كن بدو توجه نى
مال وتن وا بكرد كار سپار
پس دريغ از وى اين جرا دارى

اندر انشاى حكم صنع لطيف
نام نيكو وزشت از من وتست
زانكه زاول خود او سرشت كلت
مرلك اكرچه بد نكوست ترا
اندران مرخدا ير ازيست
بندكان را كه از قدر حذرست
شكر سيلئ حق كه داند كرد
باقضا مرترا چو نيست رضا
كر بكى كرهزار شايد ازو
تلخ وشيرين چو هردوز وباشد
هم بمعنا وهم اطعنا كوى
آن اوى تو كم ستيز برو
تادرون دلك بيابى يار
بندكى نيست جزره تسليم

داند انكس كه خرده دان باشد
كارايزد نكو بود به درست
خير وشر نيست درجهان اصلا
مال وميراثها از وست ترا
اى بسا شير كان ترا آهوست
ان نه زيشان كه ان هم از قدرست
كه كند با قضاى اواهى
بشنامى خداير ابجدا
حكم تقدير او بلا نبود
زشت نبود همه نكو باشد
هر كجا ذكر او بود تو كفى
كركريزى از وكريز برو
جان واسباب از وعطا دارى
ورندانى بخوان توقلب سليم

نرهی ای فضـــولیٔ رعنا
دل زجون وچراجـداد ارند
چون زبالابلانمـد بند وروی
خون مکردان بهیهده جکرت
هرجـه بجزحق بودتو درمپذیر
صـدف درعشـقش ایمان کن
کرد بیرون سر ازدریجهٔ جان
کردکردان جـوکوی کردهـوا
کفت هرچنـدیابم ای دلبنـد
علم اوجبرئیـل من نه بسـت
چون ندای خطاب حق بشنود
سوسن مهروتوکـکل توفیق
چون خلیل ان خویشتن بکذاشت
جشم بردوزوپس تو ناظرشـو

جزبه بی دسـت وپای ازدریا
که بنشـسـت برتوسـود وزیان
روتوالله کـوی آه مکـوی
آتشی راهـمی کنـد تسـلیم
دل زاغ بـار جملکی برکـبر
ان شنیدیکه آن خلیل شکفت
کای برادر تودورشـوز زمان
کدت من بس دلیـل راه توام
هســت برکردن ضعیفم بند
جون عنانرابدست حکم سپرد
بردمیـد ازمیان آتش ورود
آری آری جودوست آن باشـد
آتش ازفعل خویش دست بداشت

آنکـه دلهای آشـنادارند
أمرقل لن یصیبنا برخـوان
باقضا سودکی کنـد حذرت
داغ نمرود وباغ ابراهـیم
هدف تیرحکم اوجان کـن
وقت آتش بجبرئیـل جه کفت
کشـته ازمنجنیق حکم رها
جـبرئیـل که نیك خواه توام
عصمت اودلیـل من نه بسـت
آتش مـی وهفت روزه بـرد
عبهر عهـــد وسنبل تحقیق
نارنمرودبو ســتان باشـد
بی تو بردرکهش توحاضرشو

(فصل رابع) اصول اربعهٔ راه عرفانك دردنجی اصلی اولان رضانك فضائل وفوائدین ونتایج وزوایدین التی نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) فضائل رضایی آیات بینات واحادیث شریفه ایله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه حق تعالی عبادینه عنایتله رضایی تعلیم وتبشیر ایدوب کلام قدیمنده بیورمشدرکه (رضی الله عنهم ورضوا عنه ذلك الفوز العظیم ٭ ومن آناء اللیل فسبح وأطراف النهار لعلك ترضی ٭ مغفرة من الله ورضوان ٭ یبشرهم ربهم برحمة منه) ورضوان من الله أکبر ذلك الفوز العظیم) رضی الله عنهم ورضوا عنه) اولئك حزب الله ألا ان حزب الله هم المفلحون ٭ یا أیتها النفس المطمئنة ارجعی الی ربك راضیة مرضیة ٭ رضی الله عنهم ورضوا عنه ذلك لمن خشی ربه ٭ وحدیث قدسیده بیورمشدرکه ٭ یا ابن آدم من لم یرض بقضائی ولم یصبر علی بلائی فلیلتمس ربا سوائی ٭ یا ابن آدم ارض عنی حتی أرضی عنك وأرزقك محبتی ٭ یا ابن آدم انت ترید وأنا أرید ولا یکون الا ما أرید فمتی رضیت بما أرید أعطیتك ما ترید ٭ یا ابن آدم لیس لك شفاء سوی الرضی بقضائی فیك ٭ یا ابن آدم أنا راض بصلواتك یوما بیوم فارض عنی بقوتك یوما بیوم ولا تطالبنی برزق غد کما أنا لا اطالبك بصلوات غد یا ابن آدم لن یتقرب الی المتقربون بشیٔ أحب الی من الرضی بقضائی (وقال عزوجل عبدی انك لن تتقرب الی بشیٔ أحب الی من الرضی بقضائی (وقال عزوجل عبدی ان رضیت عنی رضیت عنك وان أفردتنی بحاجتك قضیتها لك (وقال عزوجل عبدی ان رضائی فی رضائك بقضائی فمتی رضیت بقضائی وجدت رضائی وحضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم دعا ایتمشدرکه ٭ اللهم انی اسألك الرضی بقضائك ٭ وبیورمشدرکه حق تعالی اول کمسـهیه مرحمت ایلسونکه نفسـنی بیلمشدر ولسانه مالك اولمشدر وربینی قضاسـنه راضی اولمشلردر وبیورمشدرکه تحقیقا حق تعالینك بریوزنده اولیه قوللری واردرکه کوکلری کونشدن انوردر وفعللری انبیا فعلیدر انلرایچون دنیادن نه ازواردر ونه چوق حق تعالی انلره هرنه قسمت ایلمش ایسه اکا راضی اولمشدرور رضای حق دخی بولمشلردر وبیورمشدرکه حق تعالی راحت وسروری رضاده قیلمشدر وهم وغموی سخط قضاده قیلمشدر وبیورمشدرکه کیمکه حق تعالیدن آز رزق ایله راضی اولورسه حق تعالی اندن آز عمل ایله راضی اولور وبیورمشدرکه کیمکه حق تعالیدن راضیدر بیلسونکه حق تعالی دخی اندن راضیدر زیراکه حق تعالی (رضی الله عنهم ورضوا عنه) بیورمشدرکه کندی رضاسی عبادی رضاسندن مقدم اولدیغن طیورمشدر وبیورمشدرکه افضل اعمال حق تعالیدن راضی اولمقدر واکا محبت قیلمقدر وبیورمشدرکه کیمکه رضای حقی سخط ناس ایله طلب ایدرسه حق تعالی اندن راضی اولوب ناسی دخی اندن راضی ایدر وکیمکه رضای ناسی سخط حق ایله طلب ایدرسه حق تعالی اکا سخط ایدوب ناسی دخی اکا سخط ایتدیرر وبیورمشدرکه خیرك جملهسی قضایه رضادهدر اکر راضی اوله بیلمزسن صبر ایله تاکیم صبر تدریج ایله رضایه منقلب اوله وبیورمشدرکه

کمال ایمان قضایه رضادر وبلایه صبردر

(نظم)

حبیب حقدن اوکرن کیمیا خوش
بلك انی سن سکا بل آشـنا خوش
مسافردر غم ایت عزت اکا کیم
صقین رد ایتمه دردی بیل دوا خوش

نه کیم الله ایدرسه ویر رضا خوش
نزول ایلرخواطر قلبـه حقدن
کیده سندن خدایه هر بلا خوش
مبارکـدر بوغم هرکزدوکنمز

کلورچون قلبکه حزن والم غـم
قبول ایت جمله یه دی مرحبا خوش
سنی غم بولمـون الاکه خندان
نه غمدر بیل نغـمه دردلربا خوش

جفادن قاچه نامرداوله حق | جفادن مرد حق بولش صفا خوش

(نوع ثانی) قضایه رضانك تعریف وحقیقتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه رضا قلبك مجاریٔ احکام آلتنده سکونیدر رضا قلبك مر قضا ایله سروریدر رضا کوکلدن کراهیتی چیقارمقدر واندن سرور دائم بولمقدر رضا کندی عقلی تدبیرندن فارغ وآزاد اولمقدر وتقدیر حقه موافقت قیلمقدر رضا مختار حق ایله قلبك ساکن اولمسیدر واکا ضمیرك موافقت قیلمسیدر رضا بودر ایچون حقك اختیار قدیمنه قلبك نظر یدرکه ترك سخط قضا انك اثریدر رضا احکام قضایی سرور ایله استقبال ایتمکدر رضا قبول مجاریٔ حکم جباردر واکنچون رفع تدبیر واختیاردر رضا مر وحلوایچره نوازل احکام ایله سروردر رضا قضا عندنده سکوندر وحدر رضا باب اعظم خدا ومقام اعلی وجنت دنیادر کیمکه کندی ایچون اولان اختیار حقه راضی اولور اول کمسه ایکی عالمده سرور دائم بولور زیراکه رضا ایله معرفة الله میسر اولور محبت ورضا خوف ورجادن اعزواعلادر زیراکه حب ورضا صفت مولادر وبونلر عبد ایله باقی واکا کافیدر وخوف ورجا ایسه بونلرك خلافیدر حضرت مولا برقولنه محبت ایدوب اندن راضی اولورسه اول قول دخی مولاسنه محبت ایدوب اندن راضی اولور زیراکه اول مولاسنك حب ورضاسی عکسن کوکل آیینه سنده بولور (قطعه) بوعشق پاکی وعقل اکلهمزکه انك ایشی ٭ همیشه خوف ورجادر بونی ثواب وعقاب قوخوفی عشقه فدا اول فنا بول ای حق ٭ بونقـدی آل یاری بکلمکله جکمه عـذاب ٭ رضا غنادر وسخط عنادر رزق مقسومدر وحریص محرومدر رضا حزنی نفی ایدندر وسخط زحمت جان وتندر قضایه راضی اولان اروحـدر وبلایه صبور اولان اربحدر قضایه رضا بیولك بلالری طاتلی بال ایدر وراضی اولان سعادت بولنه کیدر قسمتنه راضی اولان غنا ایله تعیش ایدر رضایه ملازم اولانه کرامت ملازمدر رضانك اصلی حقه اعتماد ایتمکدر امورك جریانی رضایی خلق ایلهدکل قضای حق ایلهدر فوز وغنا قضایه رضادهدر غرهٔ رضا سرور وغنادر نتیجهٔ رضا معرفت ومحبتدر درت خصلت سعادت دنیا وعقبادر توکل وتفویض وصبر ورضادر قضایه رضا رأس قناعتدر قضایه رضا اصل عبادتدر قضایه رضا تفویض ایچون زینتدر رضا وقناعت سرمایهٔ سعادتدر قضایه رضا شدت ورخاده کرکدر عبدك قضایه رضاسی علامت رضای مولادر غایت اسلام تسلیمدر وغایت دین رضادر وغایت مطلوب رضاء اللهدر هرغنا قناعت ورضادهدر هرراضی راحت وصفادهدر رضا کبی غنا اولمز راضی اولان جفا کورمز راضی اولکه مرضی اولهسن هرنه ظهور ایدرسه اکا تسلیم وراضی اول کمال علم حلمدر وکمال حلم رضادر قضایه راضی اولان بی نهایه دولت بولور کیمکه قضایه راضی اولمشدر اول جان صاغلغن وکوکل خوشلغن بولمشدر قضایه راضی اولان هیچ کمسهیه سخط قیلمز عارف اولوب حضور حقدن بردم ایریلمز

(نظم)

عارفك جان ودلی مست لقا اولمشـدر
حق رضاسـیله بزی ایلسـه لرصدپاره
هرکوکل دوستنی برشقه طریق ایله بولور
ماسوا قالمسـه بردلده اوبیت اللهدر
کوکلمز مملکتکدرکرمکله خوش طوت
جانمز نای کبی کنـدیدن اولمش فارغ

نه بلا کمسه اکا عین عطا اولمشـدر
اکاهم دل طولی تسلیم ورضا اولمشدر
راهمز طوغری یقین فقر وفنا اولمشدر
علم وحکمتله طولی ملك وبقا اولمشدر
مالك الملك سن اول ملك سکا اولمشدر
دم عشقکله براینکیم اوهوا اولمشدر

دیدۀ جانی آچوب عالمه باق ای حق || که جهان اینۀ عشق خدا اولمشدر

(نوع ثالث) قضایه رضانک فضائل وفوائدین وعلامات واقسامن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه رضا اودرکه حق تعالیدن نه بر نعمت رجا ایدهسن ونه بر نقمتدن استعاذه وابا ایدهسن کیمک که قضایه رضاسی کرچکدر انک بلایه صبری کوچکدر کندی قسمتنه راضی اولان هیچ بر نسنه ایچون محزون اولماز کیمکه رضای حق سخط ناس ایله طلب ایدرسه حق تعالی انی ذم ایدنلری دوندروب اکا ثنا ایتدیرر رضا نه ملیحدر سخط نه قبیحدر برکسه بلادن امین اولماز الاکه تسلیم ورضا ایله اولور قضایه راضی اولان سلطان جهان اولور تسلیم ورضا نه کوزل خویدر قضایه راضی اولان مولاسنی بولور تسلیم کبی اسلام اولماز رضا کبی صفا اولماز حقدن راضی اولمیان رضاسنی نیجه استر قبل القضا بولنان رضا عزم رضادر وبعد القضا اولان رضا عین رضادر حد رضا عبدک دیمسیدرکه الهی اکر بکا اعطا ایدرسن قبول ایدرم واکر بندن منع ایدرسن خشنود اولورم اکر بنی دعوت ایدرسن اجابت ایلرم کیمده کیم اوچ خصلت بولنمشدر اول اولیا زمرهسندن عد اولنمشدر اول خصال ثلاثهدن بری هر نسنهدن حقه فراردر وبری هر نسنهدن انکا قراردر وبری هر نسنهده اندن رضادر رضا اودرکه نعمتدن بولدیغک سروری مصیبتدن دخی بولهسن اخلاق اولیا قضایه رضا وانس بالله ومحبت الهیدر رضا نهایت صبردر حقدن رضا هر طاعتدن اعلادر رضا استوای مرارت وحلاوت ومنع وعطادر رضا نفسی احکام حقه ارسالدر حقدن رضا وخلقه مرحمت منازل اولیادندر وعلامت رضا حین غفلتدن قضای مشاهدهیه عروجدر رضا منبت محبتدر ومنبت توحیدر وغنیمت فتوحدر رضا وسیلۀ حیات ابدیدر وذریعۀ نعیم سرمدیدر وبر کامل مناجات ایتمشدرکه * الهی ان لم تفعل ما أرید فارضنی بما ترید انک فعال لما ترید * رضا هر عملدن افضلدر وهر خلق حسندن اجملدر رضا حق تعالینک قضاسنده عدالتی بولمقدر وحکمنده حکمتی تیقن قیلمقدر رضا تقدیر خدایه اعتراض ایتممکدر علامت رضا مریض اولدقده صحت وفقیر اولدقده غنا ونعمت آرزو ایتممکدر بر کامله خبر ویرمشلر که فلان دیمشدرکه فقر بکا غنادن محبوبدر وسقم بکا صحتدن مرغوبدر واول کامل انلره دیمشدرکه الله تعالی اول فلانه رحمت ایلسونکه اویله سویلمشدر اما بن دیرمکه کیمکه حق تعالینک کندیچون اولان حسن اختیارینه اعتماد ایتمشدر اول کسه اختیار حقدن غیری بر نسنهیی اختیار ایتمیوب اختیار مولایه تسلیم اولوب رضا مقامنه یتمشدر زیرا که توکل حق تعالییه اتکال واعتماددر وتفویض عدم تدبیر واختیاردر وتسلیم احکام قضایه انقیاددر ورضا اختیار حقله سرور وانبساطدر حق تعالی رضایی ایکی قسم ایتمشدر بر قسمی کندینک عبدندن راضی اولمسیدر وبر قسمی عبدک کندندن راضی اولمسیدر وکندی رضاسنی عبدی رضاسنه تقدیم ایدوب (رضی الله عنهم ورضوا عنه) بیورمشدر نتکیم حق تعالی افعال ابداندن اولان اعمالی بیانده عبدی تقدیم ایدوب (فاذکرونی أذکرکم) بیورمشدر وافعال قلوبدن اولان احوالی بیانده کندویی تقدیم ایدوب (یحبهم ویحبونه) بیورمشدر وکندی مقلب القلوب اولدیغن بو تقدیم ایله طیورمشدر پس رضاء الله قلب عبده نزول ایدن احوالدندر ورضای عبد ایسه مقامات مکتسبهدندر ورضا ایله مکرم اولان ترحیب اوفی ایله محترمدر وتقریب اعلا ایله معظمدر زیرا که توکل وتفویض وتسلیمک نهایتی رضادر (شعر) اتخذ الله صاحبا * ودع الناس جانبا * وتلذذ بحبه * ان فی حبه الشفا * ثم سلم لامره * وارض عنه بما قضی * اما توکل بدنک قوامنی الله تعالیدن بیلمکدر واما تفویض امری مالکنه ویروب تدبیرینه اعتماد قیلمقدر واما تسلیم امر حقه منقاد اولوب طبعنه ملایم اولمیان ایشلرده بیله مطیع اولمقدر واما رضا نفسه هر نه اصابت ایدرسه وهر نه اندن فوت اولورسه اصلا متغیر اولیوب خشنود اولمقدر

(نظم)

برصفا فوت اولسه سندن اولمه هیچ اندوهکین || کیم سکا اول بشقه صورتدن کلور هم بیل یقین
اول صفا بر بحر معنیدرکه هر نقشه کلور || قلب اومعنیدن بولور خوشلق قوی اولسون ظرف طین
شیر ودایه صورتندن طفله کلمشدر صفا || کتسه شیر اول طفل ذوقنه بدلدار انکین
که صو نقشندن کلور که اتک واتدن اوذوق || اول صفا کبرده سیدرد ابروز راسب وزین
اول صفا بولدر لرسز کوکا که خوشلق ویرر || ماسوی محو اولسه دلدن کتسه افلاک وزمین

جسم اولوبرکن جان چیقار آندن جهان برزخه || جسم اولور معزول وعاطل بشقه صورتدر مبین
دوشدی کوردم کندیمی دیرسن مثال سرو ناز || وجه حی مثل کلستان جسمی چون یاسمین
صورت سروی قویوب جان هم کلور بو صورته || ان فی هذا التصور عبرة للعالمین
بسدر ای حق امین سرحق اول تا بدام || روحکه ذوق وصفا بخش ایده اول نعم المعین

(نوع رابع) قضایه رضانک تأثیرات وفوائدین بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه قلب عبدی حضور مولادن مشغول ایدن عوارض اربعهدن عارض رابع قضادر وبونک انواع ورودی بیلنمشدر وبونک کفایتی انجق رضا ایله بولنمشدر نتکیم بالاده اشارت قیلنمشدر پس قضایه رضانک جمیع مواردنده راضی اولمق ایکی امر ایچون لازم بیلنمشدر اما اولکی امر عبادت ایتمک وحضور حقه یتمک ایچون فارغ البال اولمقدر زیرا که اکرسن قضایه راضی اولمزسن دائما قلبک مغموم وخاطرک مشغول اولوب ابدا متحیر قالورسن ونیچون بویله اولدی ونیچون شویله اولمدی دیوب تفکر ایدر اولورسن وقتا که برکوکل بونک کبی هموم وغموم ایله مشغول اولور اول عبادت وحضور ایچون نیجه متفرغ اوله بیلور زیرا که سنک بر قلبک واردر اول دخی امور ماضیه وآتیه افکارینه داردر ونیجه انواع هموم ایله طولمشدر پس انده حضور وانسه بر موضع قالمیوب معرفت ومحبتدن محروم اولمشدر نتکیم بر کامل بو حکمتی بیلمشدر وبو دری داشدرکه تحقیق امور ماضیهنک حسرتی انکساری امور آتیهنک تدبیر وانتظاری بولندیغی ساعتک برکت وراحتن زائل قیلمشدر واما ایکنجی امر سخط قضاده اولان خطر غضب خدادر زیرا که محقق روایت اولنمشدرکه انبیای کرامک بریسی کندویه اصابت ایدن مکارهک بریندن مولایه شکوی ایلدکده مولاسی اکا عتاب ایله خطاب ایلمشدرکه بندن تشکیی ایلرسن کیمدن کیمه نه سویلرسن بندن حیا قیلمزمیسن وبنم اهل ذم وشکوی اولمدیغم بیلمزمیسن چونکه بنم علمده سنک صلاح شانک انجق بویلهدرکه سنده اظهار ایتمشدر پس نیچون سنده جاری اولان قضامه سخط ایلرسن یوخسه استرمیسنکه سنکیچون جهانی تغییر ایدهیم یاهوای نفسکیچون لوح محفوظی تبدیل ایدهیم اندنصکره بنم مرادم اوزره تدبیر وحکم ایتمیوب سنک مرادک اوزره ایدهیم وبنم محبت ایلدیکم اولمیوب سنک محبت ایلدیکک وجوده کله وهپ آرزولرک حاصل اوله اکر بو فکر فاسد بر دخی سنک صدرکده حرکت ایلدیسه عزوجلالم حقیچون سندن نبوت خلعتن سلب ایدرم وسنی ناره القا ایدوب مبالات ایلمم پس امدی عاقل اولان بو قصهدن حصه مند اولور زیرا که حق تعالینک انبیا واصفیاسیله بویله سیاست عظیمهسی وار ایکن سائر عبادیله معاملهسی نه طرز اولسه کرکدر واکر بو فکر فاسد بر دخی سنک صدرکده حرکت ایلدیسه حق تعالینک کلامنی برکره تفکر قیل که حدیث نفس وتردد قلب ایچون انک معاملهسی بویله ایکن اول کسهنک حالی نیجه متحیر اولهجقدرکه اویله بر محسن وکریم اولان ربیسندن ملا ناس ایچنده سخط وویل ایله ندا وشکوا ایدر وبو سیاست عظیمه قضایه برکره سخط ایدن کسه ایچون اولنجق پس عمری اولدقچه قضایه سخط ایدنلرک احوالی نیجه اولسه کرکدر وبو عتاب مذکور کندوسنه شکوا ایدن عبدینه خطاب اولنجق مولادن عبادینه شکوا ایدنلرک احوالی نه شکل اولهجقدر نعوذ بالله من شرور انفسنا ومن سیئات اعمالنا ومن سوء آدابنا * اللهم اجعلنا راضین بقضائک وصابرین علی بلائک وشاکرین علی نعمائک ومستوحشین عن غیرک ومستأنسین بک آناء اللیل والنهار یا معین یا ستار * پس رضا ترک سخطدر وسخط ایسه قضای مولانک غیرینی فساد وصلاحی متیقن اولنمیان ایشلرده کشی کندویه اصلح واولی بیلمکدر اکر دیرسنکه شرور ومعاصی قضا وقدر ایله دکلمیدر پس عبده رضای شر نیجه لازم اولور جواب اولدرکه رضا انجق قضایه لازمدرکه قضای شر شر دکلدر شر اولان انجق مقضیدر پس قضایه رضا شره رضا عد اولنمز (شعر) رضیت بما قسم الله لی * وفوضت أمری الی خالقی * لقد أحسن الله فیما مضی * کذلک یحسن فیما بقی * اوچ نسنه علامات رضادندر بری قضادن مقدم ترک اختیاردر وبری نزول قضادن صکره فقدان مرارتدر وبری وسط بلاده هیجان محبتدر زیرا که جمیع احوال محبوب احبابی عندنده محبوب ومرغوب اولور (بیت) ان رضیت ابلی بقتلی فی الهوی * فاهلا بما تهوی وسهلا بما ترضی

(نظم)

ای درین مرحلهٔ تنگ بساط
مانده در ربقهٔ اندوه و نشاط
کاهی ازدور فلك خشنودی
کاهی آزرده وخشم آلودی
تلخ رابردل خودشیرین کن
خوردن آن بخوشی آیین کن
نوك پیکان قضا برجان خور
درجبین چین مفکن همچون سیر
رافع رنج مقامات رضاست
فاتح کنج کرامات رضاست
بندبرشد بودکار جهان
زین هوسها که بوددر تونهان
منه ازبوالهوسی برخودبند
ازهوسها چو بری پیوند
بند ایام کشاد توشود
سیر کردون بمراد توشود
هرکه داردز مرادات فراغ
تا مرادی ننهد بروی داغ
نبودش خواست درین تنك قفس
غیرچیزی که خداخواهد وبس
هرچه آید بوی ازبند کشاد
باشداندر همه درهٔین مراد
دل وی ازهمه نرم کردد
رنج وغم کرددلش کم کردد
باهمه بند کی آزاد زید
باصد اندوه والم شاد زید
هیچ شغلش نشود بردهٔ هش
هیچ تلخش نکند روی ترش
بخل راعین سماحت بیند
دربراحت همه راحت بیند
هرجش ازرنج وبلاپیش آید
یك بیك را برضا پش آید
ای رضابخش ریاضت کیشان
رایض طبع رضا اندیشان
قبلهٔ همت کار آکاهان
قاضیٔ حاجت حاجت خواهان
دل راضی بقضایت طلبم
روضهٔ حسن ریاضت طلبم
بی رضای توکل باغ نعیم
هست برسینهٔ ماداغ جحیم
بنده جامی که طلبکار رضاست
مانده درکشمکش خوف ورجاست
دامن ازخوف ورجایش بفشان
برسرخوان رضایش بنشان
بنهش جام محبت بردست
سازش ازنشوهٔ ان بیهش ومست

(نوع خامس) رضانك منافع وهنرلرین ومحظك انواع ضررلرین بیاندیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل الله دیمشلردركه قضایه رضایی تحصیل ایچون ایكی اصلی تأمل لازمدر اما ولكی اصل رضاده اولان فوائد حالیه ومآلیه در اما فوائد حالیه فائده سنز غملردن فراغ قلب وخلو خاطردر انكیچون بركامل دیمشدركه چونكه قضا وقدر حقدر پس اهتمام وحذر ازتقدر وحضرت حبیب اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم ابن مسعود حضرتلرینه بیورمشدركه هموملك قلیل اولسونكه مقدر اولان اولور ومقدر اولمیان اولماز وبوكلام نبوی برحكمت جامعه ونافعه دركه لفظی آز ومعناسی چوقدر واما فوائد مآلیه حق تعالینك ثواب جزیلی ورضاسی جمیله در تتكیم حق تعالی (رضی الله عنهم ورضوا عنه) بیورمشدر حالبوكه سخط قضاده غم وحزن وضجر حالی واردر وبی فائده وزر وعقاب مآلی واردر زیرا قضا بر امر نافذدركه سخط وهموم ایله رد ودفع اولماز ومردعاقل ایسه رضای حق ایله اولان راحت قلب اوزرینه وزر ایله اولان فائده سز هموم ترجیح قیلمز واما ایكنجی اصل سخط قضاده اولان خطر عظیمدر مكركیم حق تعالی بوآیهٔ كریمه یی تأمل ایدن عبادینه امداد ایلیه كه قوله تعالی (فلا وربك لا یؤمنون حتی یحكموك فیما شجر بینهم ثم لا یجدوا فی أنفسهم حرجا مما قضیت ویسلموا تسلیما) چونكه حق تعالی كندی رسولی قضاسنه سخط ایدن قوللردن واول حكمدن نفسنده حرج بولنلردن نفی ایمان ایلمشدر پس كندی قضاسنه سخط ایدنلرك احوالی نیجه اوله كركدر خصوصا حق تعالی بیورمشدركه (من لم یرض بقضائی ولم یصبر علی بلائی ولم یشكر علی نعمائی فلیتخذ ربا سوائی) پس حق تعالیدن غافل اولنلر ایچون بوبرتهدید شدید ووعید عظیمدر وبركامل دیمشدركه رب العالمینك شانی حكم قیلمقدر وعبدك حالی راضی اولمقدر وقتا كه رب حكم ایتسه ده عبد اندن راضی اولمسه اول تقدیرجه نه ربوبیت ونه عبودیت اولمش اولور چون بوایكی اصلی تأمل قیلسن اولكیم قضایه راضی اوله سن والحاصل هرحالده سكا لازم اولان بودركه انجق حق تعالی یه اعتمادكلی قیلوب جمیع اموركی اكا اصمرلیوب جمله بلالرینه تحمل قیلسن وهب امر وفرماننه محكوم اولوب هرنه ایشلرسه اندن خشنود اوله سن وتیقن قیلسنكه حق تعالی ازلده سنكیچون هرنه قضا ایلمش ایسه تحقیقا سنك خیر وصلاحك آنده در زیرا كه اول كندی عبادینه رب ودود ورؤف ورحیمدر پس مودتلی مولادن وجوده كلمز الا كه شفقت ومرحمت كاور خصوصا حدیث شریفده حق تعالینك قضاسنه راضی اولان سعادت سرمدیه بولور وارد اولمشدركه پس اكر سكا دنیاده برمشقت ایرشورسه

رب ودودك رأفت ورحمتن تذكر وتیقن ایده سنكه اول سنی اول مشقتك ایچنده قومیوب تدبیركی قیلاندر وبوكون باشكه كلن احوالك جمله سی ازلده سنكیچون تقدیر اولاندر حالبوكیم حق تعالینك تقدیری تبدیل اولماز واول قوللریله بیله دركه هركز ایرازتكیم كلام قدیمنده (وهو معكم اینما كنتم) بیورمشدر هرحالیمزده برمله بیله اولدیغن طبیورمشدر پس بومعیتدن خبر اولان بلادن نه قایرمقدر

(مثنوی)

کرهزاران دام باشد درقدم
چون توبا مایی نباشد هیچ غم
هرشبی ازدام تن ارواح را
میرهانی می کنی الواح را
میرهند ارواح هرشب زین قفس
فارغان نی حاکم ومحکوم کس
شب ززندان بی خبر زندانیان
شب زدولت بی خبر سلطانیان
نی غم واندیشهٔ سود وزیان
نی خیال این فلان وآن فلان
حال عارف این بود بی خواب هم
کفت ایزد هم رقود زین مرم
خفته ازاحوال دنیا روز وشب
چون قلم دربنجهٔ تقلیب رب
انکه او بنجه نبیند در رقم
فعل پندارد بجنبش ازقلم
شمهٔ زین حال عارف وانمود
خلق را هم خواب حسی در ربود
رفته درصحرای بی چون جانشان
روحشان آسوده وابدانشان
چونکه نور صبحدم سربرزند
کرکس زرین کردون برزند
فالق الاصباح اسرافیل وار
جمله رادر صورت آردزان دیار
روحهای منبسط راتن کند
هرتنی راباز آبستن کند
اسب جانهارا کندعاری ززین
سر النوم اخ الموتست این
لیك بهر آنکه آیدروز باز
برنهد برپاش پابند دراز
تاکه روزش واکشد زان مرغزار
وزچراکاه آردش درزیربار
کاش چون اصحاب کهف این روح را
حفظ کردی یاچوکشتی نوح را
تازین طوفان بیداری وهوش
وارهیدی این ضمیر وچشم وکوش
چون بحق بیدارنبود جان ما
هست بیداری چودربندان ما
اولیارا چون شکر باشداجل
جان ایشان مست نبوددرودل
تلخ نبود پیش ایشان مرك تن
که روندازچاه وزندان درچمن
وارهیدند ازجهان پیچ پیچ
کس نکرید برفوات هیچ هیچ
برج زندانرا شکست ارکانیٔ
هیچ ازو رنجد دل زندانیٔ
کای دریغ این سنك مرمرا شکست
تاروان وجان من ازحبس رست
تلخ کی باشدکسی راکش برند
ازمیان زهرماران سوی قند
جان مجرد کشته ازغوغای تن
می برد باپر دل بی پای تن
همچو زندانی چه کاندر شبان
خسبد وبیند بخواب اوکلستان
کویدای یزدان مرادرتن مبر
تادرین کلشن کنم من کروفر
کویدش یزدان دعاشد مستجاب
وامروا والله اعلم بالصواب
اینچنین خوابی ببین چون خوش بود
مرك نادیده بجنت درروند
هیچ اوحسرت خورد برانتباه
برتن باسلسله درقعر چاه
آن یکی میکفت خوش بودی جهان
کرنبودی پای مرك اندرمیان
وان دکر کفت ارنبودی مرك هیچ
که نیرزیدی جهان پیچ پیچ
خرمنی بودی بدشت افراشته
مهمل وناکوفته بکذاشته
مرك راتوزندکی پنداشتی
تخم رادر شوره خاکی کاشتی
هیچ مرده نیست پرحسرت زمرك
حسرتش آنست کش کم بود برك
ورنه ازچاهی بصحرا اوفتاد
درمیان دولت وعیش وکشاد
زین مقام ماتم وتنکین مناخ
نقل افتادش بصحرای فراغ
مقعد صدق اونه ایوان دروغ
بادهٔ توحید نه مستی زدوغ
مقعد صدق وجلیس حق شده
رسته زین آب وکل آتشکده

(نوع سادس)

خلاصهٔ خواص اصول اربعهٔ مذكوره یی بیاندیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل الله دیمشلردركه اكر تیقن قیلدكسه كه تحقیقا حق تعالی بقا وقیام وجودكده لازم اولان رزقكی متكفل وضامندر وتحقیقا هر مراد ایلدیكی نسنه یه نیجه مراد ایلرسه قادردر وتحقیقا سنك حاجات وحالاتكی دمبدم خبیر وبصیردر پس انك وعد صدقنه وضمان حقنه اعتبار واعتماد ایلرسك وانكله سكونت بولوب مطمئن القلب اولورسن وجمیع اسبابی مسببسز بی فائده كوروب انلری تفكردن وانلره تعلقدن اعتراض ایدوب راحت بولورسن زیرا كه طعام وشرابك اكل وشربنی سكا میسر ایدن حق تعالی اولدیغن بیلورسن بعده انلردن سكا حلاوت ولذت ویرن وانلری سهولتله هضم ایتدیروب سكا عافیت ویرن وانلرك قوت ومنفعتلرن اعضای بدنكه ایرشدیرن وانلرك نقل

وضرر لرندن جسمكی فارغ وجانكی آزادایدن حق تعالی اولدیغن تجربه قیلورسن حالبوكیم حق تعالی مراد
ایاسه‌بی اكل وشرب انجق عنایتله سكا كفایت ایدوب مفیدوشافی اولور ولذت وقوت ویركه وجودك قوام
وبقا بولور چونكه جمیع امور الله تعالینك مرادشریفی اوزره وجود پذیر اولور پس ماسوایه اعتماد ایتمك
واتحق اكاتوكل قیلمق لازم كارروكذلك اكرمن تدبیر اموركی مدبر ارض وسمایه تسلیم ایدرسن تحقیقا علم وفكر
ونظرك بالغ اولمیان هرنسنه‌دن فارغ البال اولورسن عجبا فلان نسنه یارین وجوده كلورمی كلزمی وكلدكده نه
شكل اوله جق دردیعك امثالی لعل ولوتر دلرندن راحت بولورسن واموری فكر وتدبیر ایتمكده اشغال قلب
واتعاب نفس وتضییع اوقات اولدیغك بیلورسن زیرا كه چوق كره اولوركه خاطریكه خطور ایتمین امور بر آن ایچره
ظهور ایدوب سبقت ایدن فكر وتدبیركی تقدیر حكیم اولان قضا وقدر تبدیل وتغییر ایدر پس اوقات عزیزك
خیالات لغویات ایله ضایع اولور كیدر (بیت) سبقت مقادیر الاله وحكمها * فارح فؤادك من لعل ولیت لو *
ونفسكه دیرسنكه ای نفس بزه اصابت ایتمز الا كه حق تعالینك بزم ایچون تقدیر ایلدیكی اصابت ایلر اول
بزم مولامزدركه بزه كفایت ایلرونه كوزل وكیلدركه بزه عنایت ایلر زیرا كه اول برقادردركه قدرتنك نهایتی اولمز
وبر حكیمدركه حكمتی حسابه كلمز وبر رحیمدركه رحمتنك حد وغایتی اولمز حالبوكیم بوصفات ایله متصف اولان
ذات پاكه توكل واعتماد انسب وانفعدر وتدبیر وتداركی ترك ایله جمیع اموری اكا تفویض وتسلیم اهم والزمدر
وكذلك اكرسكا برمصیبت اصابت ایدرسه ویا بر مكروه حلول ایدرسه اول زمان كندی نفسكه مالك اولدكسه
وقلبكی ضبط وربط ایده بیلدكسه تحقیقا سن جزع وفزعدن فارغ وآزاد اولورسن وقلق وشكوادن راحت
وسلامت بولورسن خصوصا صدمهٔ اولی عندنده صبر وثبات ایله متین اولورسن حالبوكه صدمهٔ اولی عندنده
نفسی جزع وفزعه بغایت متسارع كورورسن پس اكا دیرسنكه ای نفس البته بو صدمه حق تعالی طرفندن واقع
اولمش برا وقدر وتدبیر وحیله ایله بونك دفعنه برچاره یوقدر پس بوكا تحمل ایدوب قائل اوكه حق تعالینك خزانهٔ
غیبنده انواع بلالری چوقدر حالبوكیم بوندن بیوك بلالری دفع ورفع ایلدیكن بیلورسن وبو مصیبت برغیم
اسود كبیدركه قریبا آچلوب كونك طوغوب مراد آلورسن وبونده صبر وتحمل قیل كه بونكله اجر جزیل وفوز
عظیم بولورسن نتكیم حق تعالی كلام قدیمنده * سیجعل الله بعد عسر یسرا * بیورمشدر صبر جمیل ایله نیجه
اجر جزیل اولدیغن طیورمشدر پس صبر وتحمل قیل كه ربك بدایع صنایعندن عجائب وغرائب سیران ایده‌سن
(شعر) توقع صنع ربك سوف یأتی * بما تهوا ومن فرج قریب * ولاتیأس اذا ماناب خطب * فكم فی الغیب
من عجب عجیب * وكذلك اكر قلبكی قضا ایله توطن ایتدیروب حلو ومردن مساوی خشنود اولورسن تحقیقا
كیفیت واسراری معلومك اولمیان اموركده حق تعالی سكا هرنه ایشلرسه انی سن كندی حقكده اوفق واصلح
بیلورسن وهر ظهوره كلان احكامندن نیجه ذوق ولذتلر آلورسن وكندی نفسكه دیرسنكه ای نفس البته ازلده
مقدر اولان رقیله وجوده كلور یاصنع مولایه سخط ایدن كسه نه فائده بولورسن رضیت بالله ربا دیوب قضاسنه
نیجه راضی اولمزسن مكر كیم قضا ربوبیت شاندن اولدیغن بیلمزسن پس ترك سخط ایلیوب هر قضاسنه راضی
اولدیغه انك رضا ومحبتن بولمزسن واكر حق تعالی بر وقتده دنیایی سندن حبس ومنع ایدرسه دیرسنكه
ای نفس اول سنك هر حالكی سندن اعلمدر وسكا جاهدن اكرم وارحمدر واول رب الارباب ورزاق عالمدر كلبی
خنزیله وكافری عدا وتیله تربیه ایدن كریمك عندنده كندوبی عارف وموحد اولان عبدی بر رغیف یا بر درهم
دكزمی لكن تیقن ایله كه حق تعالی دنیایی سندن حبس ومنع ایتمشدر الا كه سكا نیجه فواید عظیمه ایچون
حبس ومنع ایتمشدر پس بلا نیكودر زیرا كه ایدن اوردرا كرسن بواذكار مذكوره‌یی تكرار ایله تفكر وتذكر
ایلدكسه تحقیقا اصول اربعه كه توكل وتفویض وصبر ورضادر باجمله سنده رسوخ بولورلروه وارض شاغلهٔ
مذكوره دخی هموم وغموم ایله كوكلدن مندفع اولورلر پس لذت عبادت وحضوری بولورسن ودوات معرفت
ومحبته نائل اولورسن وحق تعالینك عندنده اهل توكل وتفویض وصبر ورضا زمره سندن عد اولنورسن
ودنیاده جسم وجانك سلامت وراحت بولوب عقباده قدر جلاله مقعد صدقه واروب سعادت دارین وقرة
عینی جامع بولنورسن (تفویضنامه)

حق شیرلری خیرایلر	ظن ایتمه كه غیر ایلر	عارف انی سیر ایلر	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
سن حقه توكل قیل	تفویض ایت وراحت بول	صبر ایله وراضی اول	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
قلبكی اكابرك ایله	تدبیریكی ترك ایله	تقدیریكی درك ایله	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
خلاق رحیم اولدر	رزاق كریم اولدر	فعال حكیم اولدر	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
بیل قاضی حاجاتی	قیل آكه مناجاتی	ترك ایله مراداتی	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
برایشی مراد ایتمه	اولدیسه عناد ایتمه	حقدندر اورد ایتمه	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
حقك اولیجق ایشلر	بوشدر غم وتشویشلر	اول حكمتی ایشلر	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
هب ایشلری فایقدر	بر بیر بنه لایقدر	نیلرسه موافقدر	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
دلدن غمی دور ایله	ربكله حضور ایله	تفویض امور ایله	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
سن عدلی ظلم صانمه	تسلیم اول اوده یانمه	صبر ایت صقین اوصانمه	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
دیمه شو نیچون شویله	بیرنجه در اول اویله	باق صوكنه صبر ایله	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
هیچ كسه یه خور باقمه	انجتمه كوكل یقمه	سن نفسكه یان چیقمه	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
مؤمن ایشی رنك اولمز	عاقل خوبی جنك اولمز	عارف دلی تنك اولماز	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
خوش صبر جمیلدر	تقدیر كفیلدر	الله كه وكیلدر	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
هر دلده انك آدی	هرجانده انك یادی	هر توله‌در امدادی	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
ناچار قاله جق یرده	ناكاه آچار اول پرده	درمان ایدر اول درده	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
هر قولنه هر آنده	كه قهر وكه احسانده	هر آنده اویر شانده	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
كه معطی و كه مانع	كه ضار وكهی نافع	كه خافض وكه رافع	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
كه عبدك ایدر عارف	كه امین و كه خائف	هر قلبی اودر صارف	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
كه قلبنی بوش ایلر	كه خلقنی خوش ایلر	كه عشقنه دوش ایلر	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
كه ساده وكاه رنكین	كه طبعن ایدر سنكین	كه خرم وكه غمكین	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
آزیی آزاوبی آزایچ	تن منزله سندن كیچ	دل كاشننه كل كوچ	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
بوناس ایله یورلمه	نفسكله دخی قالمه	قلبكدن ایراغ اولمه	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
بكمشله كیری قالمه	مستقبله هم طالمه	حال ایله دخی اولمه	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
هردم انی ذكر ایله	زیركلكی قوی شویله	حیران حق اول سویله	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
كل سیرته طالب بریول	كندین اونوت انی بول	قوی غفلتی حاضر اول	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
هر سوزده نصیحت وار	هر نسنه‌ده زینت وار	هر ایشده غنیمت وار	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
هب رمز واشارتدر	هب غمز وبشارتدر	هب عین عنایتدر	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
هر سویلینیدكلمه	اول سویلدنی آكه	خوش ایله قبول جانله	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر
بیل السنهٔ خلق	اقلام حقای حق	او كرن ادب وخلق	مولی كوره لم نیلر	نیلرسه كوزل ایلر

والله كوزل ایتمش * بالله كوزل ایتمش * تالله كوزل ایتمش
الله كوره لم نتمش * نقشنه كوزل ایتمش

(باب رابع) مطلب اعلا اولان معرفت مولا ایله اهل عرفان كندیلرین مقام اعلایه صالدیغك وعارف بالله اولان
دولت انس وحضوری بولوب بحر محبت وعشقه طالدیغن وحكمت اولباب معنی وعلم صدور اولوب كوكل
اندن لذت جان آلدیغن وزمرهٔ اولیا عوام ناسدن اولی اولوب غفلتدن حضوره كلوب انس حق ایله قالدیغن
وخواص اولیاء كرام خمر عشق شرب مدام ایله اوصاف بهایمدن فانی اولوب اخلاق حق ایله بقا بولدیغن
وكرامات اولیا لایح ومقامات طریقتلری واضح اولدیغك فصول خمسه ایله تفصیل ایدر (فصل اول) معرفت
نفس مفتاح معرفة الله اولدیغن ونور عرفان قلب عارفه نزول قیلدیغن ومعرفة الله مطلب اعلی اولدیغن
وعارف اولان ماسوایی اونودوب ومعروفی بولدیغن وكندیدن كیچوب آنكله قالدیغن وهر خوف وحزندن

همیشه امین اولدیغن وحق تعالی یی صفات سلبیه دن عاری وصفات ثبوتیه ایله متصف باری بولدیغن طقوز نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) معرفت مولایی آیات بینات واحادیث شریفه ایله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه حق تعالی عبادینه عنایتیله کندی معرفتنی ترغیب وتحصیلی طریقنی تعلیم ایدوب قرأن عظیمنده بیورمشدرکه (فعرفوهم وهم له منکرون (تعرفهم بسیماهم) تعرف فی وجوههم نضرة النعیم (مما عرفوا من الحق) اومن کان میتا فاحییناه وجعلنا له نورا یمشی به فی الناس کمن مثله فی الظلمات لیس بخارج منها) ومن لم یجعل الله له نورا فماله من نور (انا عرضنا الامانة علی السموات والارض والجبال فأبین أن یحملنها واشفقن منها وحملها الانسان انه کان ظلوما جهولا (ان الله هو السمیع البصیر) وحق تعالی حدیث قدسیده بیورمشدرکه یا ابن آدم من عرف نفسه فقد عرفنی ومن عرفنی فقد طلبنی ومن طلبنی فقد وجدنی ومن وجدنی نال کل مناه وفوق ما یتمناه فلا یؤثر علی غیری یا ابن آدم تواضع تعرفنی تجوع ترانی تجرد لعبادتی تصل الی یا ابن آدم انا الرب فاعرفنی یا ابن آدم انما عرفنی من عرف نفسه وانما وجدنی من ترك نفسه أعرف نفسك یا انسان لتعرفنی یا ابن آدم من أزال معرفتی عن قلبه فقد عمی قلبه یا ابن آدم من دخل بیت معرفتنا زال عنه الخوف والحزن وکان آمنا یا داود کنت کنزا مخفیا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لیعرفونی یا داود تقرب الی بعداوة نفسك واعرفنی بالمعرفة التی لا یقابلها الجهل یا داود تعلم العلم النافع والعلم النافع ان تعلم ان جلالی وعظمتی وکبریائی وقدرتی غالب علی کل شیء لان هذه المعرفة هی التی تقربك منی یا داود من عرفنی جعلت البلاء قیده والصبر صیده ٭ وحضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم احادیث شریفه سنده بیورمشدرکه (جذبة من جذبات الحق توازی عمل الثقلین) وبیورمشدرکه (انا اعلمکم بالله وان المعرفة فعل القلب) وبیورمشدرکه (لو عرفتم الله حق معرفته لزالت بدعائکم الجبال) وبیورمشدرکه (اعرفکم بربه اعرفکم بنفسه) ومناجاتنده دیمشدرکه ٭ سبحانك ما عرفناك حق معرفتك یا معروف وبیورمشدرکه اللهم یا حی یا قیوم یا بدیع السموات والارض یا ملك الملك یا ذا الجلال والاکرام نسئلك بعزتك ان تحیی قلوبنا وابصارنا بنور معرفتك یا معروف وبیورمشدرکه اللهم اجعل لی فی قلبی نورا وفی سمعی نورا وفی بصری نورا وعن یمینی نورا وعن شمالی نورا وامامی نورا وخلفی نورا وفوقی نورا وتحتی نورا وفی شعری نورا وفی بشری نورا وفی لحمی نورا وفی دمی نورا وجعلنی نورا ٭ وبعض احادیث متشابهه سنده بیورمشدرکه خلق الله ادم علی صورته وبیورمشدرکه رأیت ربی علی صورة شاب امرد قطط وبیورمشدرکه رأیت ربی فی احسن صورة فوضع یده بین کتفی فوجدت بردها بین ثدیی فعلمت ما فی السموات والارض صدق رسول الله فی حدیثه ٭ (نظم) ٭

سندن کلور کوکاره چون دمبدم مدد ٭ انصلکدن استرم مددای مفضل احد
وارلق ثنا کی ثبت ایدیجی بر صحیفه در ٭ کیم ابتداسیدر ازل انجامیدر ابد
رخسار وحدت اوزره دخی بشقه حسن ایله ٭ چشم شهوده کلدی بو خال وخط عدد
چون کثرت زبدله دکل بحر مختفی ٭ وحدت محیطیسن دوجهاندر سکا زبد
چون قربکه بو فقر وفنادر سبب همان ٭ طوبی لمن تهیا للقرب واستعد
مهرك فروغی سینه ده کالنور فی البصر ٭ عشقك هوایی روحده کالروح فی الجسد
اولمش نفور نوره حضورکدن اهل جهل ٭ حقا که مهردن نفر اول صاحب رمد
هب ایشلرك همیشه کوزل خیر محضدر ٭ پس کار کاه مزده اولور نقش نیك وبد
نشو ونمای شبنم فیضکله بولدی خوش ٭ کلزار جان حقیء مسکینك ای صمد

(نوع ثانی) معرفت نفس موجب معرفت الله اولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه کیمکه کندی نفسنی عارف اولور تحقیق اولکسه ربیسنی دخی بیلور کیمکه نفسنی عارفدر اول هر معرفت وعلمه واقفدر نفسنی عارف اولان مقرب وسعیداولور وعارف اولمیان حضرت حقدن بعید اولور کندی نفسنی بیلن معرفت حقه مالکدر وبیلین ضلالتده هالکدر معرفت نفس انفع معارفدر ونفسن بیلن اسرار عالمه واقفدر کیمکه کندی نفسنه عارفدر انك همتی عالم فانیدن منصرفدر کیمکه معرفت نفسه واصلدر اکا فوز اکبر حاصلدر

نفسنی عارف اولان فاضلدر نفسنی بیلین حقدن غافلدر کیمکه نفسنی عارف اولور اول دهر وغفلتدن نجات بولور وقرب وحضور حضرت حقه کلور عقلك افضلی معرفت نفس انسانلدر وحکمتك أفضلی معرفت قرب یزداندر کیمکه نفسنی جاهلدر اول کمسه ربیسندن غافلدر نفسنی بیلین عجبا ربیسن نیجه بیلور ونفسن بیلن أیا بو دار فنا ایله نیجه أنسیت بولور هر عاقل مغموم اولور وهر عارف مسرور اولور وهر محب محبوب اولور کندی نفسنی بیلین غیری نیجه بولور یا معرفت حقی نیجه بولور انسانه معرفت نفس کفایت ایدر زیرا که اول معرفت حقی اراءت ایدر دنیایی بیلن تزهد ایلر وناسی بیلن تفرد ایلر ونفسن بیلن تجرد ایلر ورببسن بیلن توحد ایلر نفسنی عارف اولان خلقه متواضع اولور زیرا که اول حق ایله حاضر واکا خاضع اولور نفسنی عارف اولان کمسه یه لازمدرکه قناعت وعفت واستقامته ملازم اوله وماسوایی تارك اولوب حقه عازم اوله حق تعالی حضرت داود علیه السلامه بیورمشدرکه یا داود نفسکی بیل تا کیم بنی بیله سن واول سؤال ایلمش که یاربی نفسمی نیجه بیلیم وسنی نیجه بیلیم حق تعالی اکا جواب ایتمشدرکه نفسکی ضعف وعجز وفنا ایله بیل تا کیم بنی قوت وقدرت وبقا ایله بیله سن اندن بنی بنده بوله سن (نظم)

شمس آرادیر که آفتاب قنی ٭ هر بکا صوا قور که آب قنی
دون کیجه خواب دیده دن صوردم ٭ أی جهان سیر ایدن دی خواب قنی
مست کندینی آرار صورر خلقه ٭ در که اول بی خود وخراب قنی
دور ایدر باده أهل عشر تنی ٭ مجلس ایچنده دیر شراب قنی
جمله سر کشته مضطرب قالمش ٭ راحت اولمش بی اضطراب قنی
جمله سی پرده لرده کندین آرار ٭ عارف نفس ایدر حجاب قنی
دوست خوش بی نقاب سیر ایلر ٭ دیر بنمچون عجب نقاب قنی
کنج دل فتح ایدرجو فتروفنا ٭ نه صوررسن که فتح باب قنی
شمس روحك کوکاده سیر ایله ٭ صورمه حقی که آفتاب قنی

(نوع ثالث) معرفت مولی مطلب اعلی اولدیغن بیلدیرر (أی عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه معرفة الله کوکلده بر نوردر ومحبتی جانه فوز وسروردر وتوحیدی مفتاح انس وحضوردر معرفة الله بر کنز عظیمدر ومحبتی بر فوز مقیمدر کیمکه عارف بالله اولور اول کسه آکاه اولور وناسدن عذرخواه اولور علمك ثمره سی معرفة اللهدر ومعرفتك ثمره سی حفظ حدود اللهدر وفسخ عزایم وحل عقود دلیل وجود ربدر ووددر اورج نسنه معرفة الله ایچون براهیندر وترغیبدر ذل لبیب وفقر أدیب وسقم طبیبدر حق عارف اولانك معرفتی کامل اولور عارف بالله اولانك لسانته کلال کلور کیمکه عارف بالله اولمشدر اول سعادت أبدیه بولمشدر عابدلك همی دعادر وعارفلك همی ثنادر زیرا که عابدلك همی نفسیدر وعارفلك همی خدادر حقی مشاهده عیان ایله عیون ادراك ایده بیلمز لکن قلوب انی حقایق ایمان ایله ادراك ایده بیلور علم انفع معرفة اللهدر وانك موضعی قلب آکاهدر حقك واحدانیتن طانیق معرفتدر وفردانیتن بیلمك توحیددر حقیقتدر اکر تعریف حق اولمسه کمسه انی عارف اولمازدی معرفة الله بطن جایع وعین ساهر وقلب ذاکر ایله جانده حاصل ودلده ظاهر اولور حق تعالی کندی معرفتیله عزیز ایلدیکی عارفه لازمدرکه انك معصیتیله نفسنی ذلیل ایتمیوب طاعتنه ملازم اوله حقیقت عرفان حقایق اشیایه ایرمکدر واشیانی ذاتنده اولدیغی کبی کورمکدر معرفة الله انك اول وآخر وباطن وظاهر اولوب هر نسنه یی علیم وهر فعلنده حکیم وجمله یه رزاق کریم اولدیغن بیلمکدر معرفة الله وحدانیتندن آکاه اولمقدر وغایت معرفة الله انی مطلع قلب بولمقدر معرفة الله ماسوادن فارغ اولمقدر وانکله کوکل حیاتنی بولمقدر علامت معرفة الله اکا محبتدر وهر أمرنه اطاعتدر رایکی نسنه افضل عطاء اللهدر بری معرفة الله وبری محبة اللهدر معرفة الله کوکلده نور وضیادر ومحبة الله نار محرق ماسوادر وعارف بالله اولان ذکر الله ایله حیات بولمقدر وظلمت جهلده قالمق ذکر اللهدن غافل اولمقدر معرفة الله هر شیده قدرتنی بولمقدر وهر حالده حول وقوتدن بری اولمقدر معرفة الله نفسیله ترك ماسوی اللهدر وقلب ایله حضور مع اللهدر حقیقت معرفة الله انی لسان ایله ذکر

ایتمکدر وقلب ایله محبتنه یتمکدر وهمتله حضورینه کتمکدر معرفة الله جانده بریقیندر که اعضا انکله ساکندر
وکوکلده برحیاتدر که روح انکله مطمئندر معرفة الله تعرف الله ایله حاصلدر زیرا که عقل الله ایله معرفتنه
واصلدر وعلم تعلیم خلق ایله اولور معرفت تعریف حق ایله اولور پس علم تعلم ایله ومعرفت تعرف ایله در ومعرفت الله
اشیایی الله دن واللهك والله ایله والله دن بکا راجع بیلمکدر معرفة الله موجود قدیمه وجود تعظیمدر وعارفی
اظهار معرفتدن منع ایدن بو تعظیمدر معرفة الله کوکلده برنقطهٔ کبرادر اول جانه برنعمت عظمادر کوکلده
نور معرفت فلکده کونش کبی طالع اولور لکن شمس فلك افقدن طوغوب ضیاسی ارضه واقع اولور وشمس
معرفت ایسه درون دلدن طلوع ایدوب نوری عرشه ساطع اولور معرفة الله کوکل عالمنده شمس مثالیدر وعقل
قمر وعلم ونجوم امثالیدر معرفة الله برجوهردر که مادون عرش انکله منوردر معرفة الله ایله انانیته کیتملك
ونفسانیت اتمك عام شقاوتدر معرفت بحرنده مستغرق اولمق ونور حقیقتله فنا بولمق کمال سعادتدر (نظم)

هر نفس قلب منقلبدن آلوبر مشرب — بشقه بر رسم ایله براهی ایدر دل مذهب
کوکل اولمزیکی آن ایچره برامری طالب — دمبدم بشقه اولور جان وکوکلده مطلب
بورخ وزلف ولب وغبغب وتندن غیری — دلده وار بشقه رخ وچشم ودهان وغبغب
لب جانادن الور هردم او بشقه برجان — دخی هر جان ایچون اولمده کاور برقالب
بشقه در عالم دل مهر وسپهری بشقه — عرش وفرش وفلکی بشقه چوق انده کوکب
برق خاطف کبی دل عالمنی سیرایتمکیم — انده یوقدر یوقش وبازوقیش وروز ایله شب
حق دل لوحنه چون جلوه‌سی اولمش مسطور — عارف اول جلوه‌یی سن دلده بول اول اهل طرب

(نوع رابع) عارف ماسوایی اونودوب حضرت مولایی بولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله که اهل الله
دیمشلردر که عارف اودر که انی حقدن برشاغل مشغول ایتمز وطرفة العین انس وحضوردن غفلته کتمز عارف
اودر که کندی سکوت ایلر وحق انك سرندن سویلر عارف اودر که ماسوادن معزول ومعروفیله مشغول اولور
عارف اودر که کندی تدبیرندن غائب وتدبیر حقه مترقب وراغب اولور عارف اودر که هیچ برنسنه ایله متکدر
اولمز وهر نسنه انکله صفا بولوب کدری قالمز عارف اودر که دنیا وسعتیله باشنه طار اولور وعادتی ناسدن حقه
فرار اولور وانك حضور وانسیله برقرار اولور عارف اودر که تفکر طویل ایله کیدر ومفاوز ملکوتی قطع ایدر
عارف اودر که عرفانی سرمایهٔ سعادت بیلور وانی غیره وضعنه وضع ایلمه‌دن اعنی نااهلنه سویلمه‌دن متنفر
اولور وعارف اودر که غیر معروف ایله انسیت قیلمز وماسوای معروف اصلا خاطرینه کلمز عارف اودر که کندی
صفاتنی معروفی صفاتنده افنا ایده تا کیم ماسوایی بیلیوب انکله سویلیوب اندن ایشیده عارف نیجه محزون
اولور که انك قلبی سرور ایله مشحون وجانی حضور ایله مملودر عابدك قوتی آب ونان در وعارفك قوتی نور عرفاندر
عارف حق حق ایله عارفدر ونور حق ایله عالمه واقفدر عارفك حضوری معرفتندر وسروری محبتندر ونوری
توحید حقیقتندر عارف اودر که ریاض دلده سیاحت ایدوب حیاض جانده سباحت ایلر ومعروفنه جنانیله
مناجات ایدوب لسانیله سویلر عارف اودر که غیر حقی لاحظ وغیری کلامن لافظ اولمز ونفسیچون حقدن غیری
حافظ بولمز عارفك سروری معرفتیله وانسی وحدتیله اولور وصبر وثباتی شدتده بولور علم نهردر وحکمت بحردر علما
طواف انهاردر وحکما غواص ابحاردر وعارفلر نجات سفینه‌لرنده سیاردر عبادت اهل عرفان مثال تاج
سلطاندر عارفلر انلردر که نطق ایتسه‌لر انی سویلرلر وعمل ایلسه‌لر انکچون ایلرلر وطلب ایتسه‌لر اندن ایدرلر ورغبت
ایتسه‌لر اکا کیدرلر صادقون وسابقون انلردر وخواص ومقربون انلردر ریای عارف اخلاص محبوبیندن زیاده
مرغوب ومحبوبدر عارف معروفی تعظیمنده اهتمام تام ایدر واداء فرایضیله واجتناب محارمیله اکا توقیر
واحترام ایدر عارف اودر که اسرار معروفی نااهله اظهار ایلمز وفرح وسروروب وحزن برکسه‌یه سویلمز
علامت عارف اودر که ربیله اولدقده افتخار ایدر ونفسیله بولندقده احتقار ایدر عابد جسمنی آریدر وعارف
جاننی اریدر قلب عارف قندیل حکمتدر وقندیلی معرفتدر ودهنی محبتدر وسراجی نور ملکوتدندر عالمه ادب
وعابده طلب لازمدر وعارفه ذوق وطرب ملازمدر زیرا که عارفك معروفیله سروری دائمدر خائفك حالی هربدر

وعارفك شانی طربدر علامت زاهد ترك دنیادر وعلامت عارف ترك دعادر ومیل ثنادر

(نظم)

اهل عرفان که محبتدن اثر بولمشلر — کندیدن بی خبر اولمغله خبر بولمشلر
عالمه آچدیلر چشم هوس چون یعقوب — تا که پیراهن یوسفله نظر بولمشلر
برزمان کیجه کبی ظلمته طالمشلر ایدی — تا که چاك جكر ایچنده سحر بولمشلر
باشلرین یاقه‌لرندن نیجه رفع ایتسونلر — خانهٔ قلبی او محبوبه مقر بولمشلر
وادی دلده تردد ایدن اولمز محروم — که او سیرغدن اول قافله بر بولمشلر
عشقدر لذت آلان حسنله اندن هرآن — عشقدن اهل نظر نور بصر بولمشلر
عشقدر صیقل آیینهٔ جان ای حقی — نفسدن چون دل وجان تنده کدر بولمشلر

(نوع خامس) عارف کندی وجودندن فانی اولوب معروفیله بقا بولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله که
اهل الله دیمشلردر که عارف جلایی وکندویی ترك ایدوب وجود عقبه‌سندن نزول ایدرسه تحقیق اول عالم قلبه
دخول ایدر بعده اسب خیاله بنوب نیجه ایام جبال توکلدن اینوب صحرای تفویضی کچوب میدان صبری سیر
ایله کیدر تا کیم ریاض رضایه کلوب بساتین عرفانه واصل اولوب بعده مجالس محبته کیروب محفل انس
وحضوره داخل اولور بعده بساط انبساط اوزرینه چیقوب مراتب مناجات وقربه نائل اولور بعده اخلاق
حمیده ایله صفات واسما خلعتلرین کیوب بوکرامات عزتلرینه وبو مقامات لذتلرینه ایروب عمری اولدقجه
بو حالات ایچنده تنعم ایدوب آنکچون سعادت سرمدیه حاصل اولور وانك شخصی دنیاده وقلبی عقباده قالور
وبو مافیه مازیاده ترقی وتلقی بولور تا کیم دنیادن ابا ایدوب ناسدن اکا ملامت کلور وملاء اعلایه شوقی کماله
ایروب موتی آرزو ایدر وقتا که وعده‌سی کلور رسل رب رحمان کل وریحان وبشارت رضوان ایله اکا کیدر
واول طیب نفس ایله وبشر وانس ایله بو دنیای لاهیه‌دن کچوب اول حضرت الهیه قربنه کوچر پس بو فقیر
وضعیف نفسیچون انده ملك عظیم ونعیم مقیم کوروب رب رحیمدن اویله ترحیب وتقریب وسلام وتکریم
بولور که وصف ایله بیانه کلمز واول دولت دائمه ابد الاباد اندن زائل اولمز (اللهم یا ذا الرحمة العمیمة نسئلك ان تمن
علینا بهذه الدولة المقیمة والسعادة العظیمة بحق صفاتك القدیمة اللهم انك تلطفت باولیائك فعرفوك
ولو تلطفت باعدائك لما جحدوك) وخبرده کلمشدر که تحقیقا دنیاده برجنت واردر که انی بولان کسنه ده جنت
آرزوسی قالمز دیدیکم جنت معرفة اللهدر وینه خبرده کلمشدر که ناس بو دنیادن چیقوب رحلت ایتدیلر
حالبوکیم بونده اولان اطیب اشیادن قطعا محروم کتدیلر واول اطیب اشیا معرفت مولادر که هر نعمتدن
الذ واشهادر (بیت) بوکونکی جنت عرفانه داخل اولسه‌لر عشاق * یارنکی وعد اولان حوری وباغلمانی نیلرلر
وحضرت علی رضی الله تعالی عنه بیورمشدر که عجب اودکادر که برکسه آخرتده جنت بوله بلکه عجب اودر که
اول دنیاده جنت بولمش اوله وعجیب اودکادر که برکسه دخول جنت ایله افتخار ایده بلکه عجب اودر که جنت
انك دخولیله افتخار ایده (شعر) ان عرفان ذی الجلال لعز * وضیاء وبهجة وسرور * وعلی العارفین ایضا بهاء *
وعلیهم من المحبة نور * فهنیئا للعارف بکمال * هو والله دهره مسرور * پس عارف بالله نعیم نعیم وجنت جنتدر
وسرور سرور ولذت لذتدر وحضور حضور وعزت عزتدر نتکیم جنته داخل اولان کسنه موت ومرض
وهرمدن وفقر وذل وغمدن خلاص بولور کذلك قلب عارفه داخل اولان کسنه خوف وحزندن وجمیع محندن
آزاد اولور

(نظم)

زنده‌یا نانم ای جان بوسوزی فهم ایله سن — کیج بو جاندن بوله سن تا سنده عشق ذو المنن
چون شراب ناب عرفانی ایچوب مست اولسه دل — محرم وحدتسن اندن دیمه اصلا برسخن
کندیکی بیلدکسه شاد ومنصف اول کردیسه‌لر — قیلجه یوقدر قدرنك قطع ایتمه اول سوزدن رسن
کرچه بیلدم دوستی بیلمیه دردائم ولی — شمس دیدارندن اولمش قلبه حائل ابر تن
عارفك جانی شهود یار ایله طولمش حضور — غافلك قلبنده قالمش عقدهٔ تخمین وظن

سر توحید خدایی ایتمه افشا مشرکه   آکه مز انی اوکیم دیر بلکه سن وبن
بولدی حق لذت جاویدی لطف حق ایله   جانه چون اولدی میسر خلوت اندر انجمن

(نوع سادس) عارفك خوف وحزندن امین وآزاد وأنس وحضور ایله خرم ودلشاد اولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله سونکه اهل الله دیمشلردرکه مولاسنی عارف اولانك بلاسی قالمز زیرا که بلا بال اولور متألم اولمز عارفك حق ایله ما بینی معموردر انکیچون خلق ایله دخی ما بینی معموردر زیرا که انك شهودنده جمله سی مجبور کبی معذوردر عارف جسم وجانن مولاسنه هبه ایتمشدر وملکی مالکنه ویروب کندی آره دن کتمشدر وبو تقریب ایله دولت قرب حقه یتمشدر عارف قلبنی مولاسنه وروحنی بلواسنه ویرمشدر وجسمنی وفق رضاسنده مخلوقنه وقف ایدوب راحته ایرمشدر عارفك حق ایله معامله سی خلقه موافقتله دکلدر بلکه خلق ایله معامله سی حقه موافقتله حاصلدر عارفدن هر آرزو زائل اولورکه انك هیچ بر مرادی اولمز زیرا که قلبنه معرفت نوری نازل اولورکه انده ماسوایه محل قالمز عارفك عروجندن صکره هبوطی اولمز زیرا که حضوره کان حجاب ایله قالمز عارف کندی عندنده نه مرتبه ذلیل اولدیغن ناس بیلسه لر نیجه الن او پرلردی بلکه یوزینه توکروب باشنه طپراق سپرلردی عارفه انکیچون عارف دینلمشدرکه غیرلر بیلمدیکن اول بیلمشدر ومطلع اولمدقلرینه مطلع اولمشدر اکر عارفك قلبنده طلوع ایدن شمس معرفتدن برذره عابد محجوبه ظاهر اولسه اکا تحمل ایده میوب مضمحل اولوردی (بیت) طربدن خانه یه صغمزدی بلکه عالمه زاهد ٭ اکر عارف کبی واقف اولیدی ناروپودندن ٭ عارفك برعلامتی بودرکه انك عرقی مشك وعنبردن اطیب اولور عارفك برعلامتی دخی بودرکه سکاوجهیله اولیه اقبال ایدرکه کانه سندن غیری کسه یی بیلمزوسندن اولیه جفا ایله اعراض ایدرکه کانه سنی هیچ برکره کورمامش بیلمزتکیم حضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم اهل بیتیله عادت اوزره الفت وصحبتده ایکن استماع اذان ایلدکده اولیه سرعتله قیام ایلردیکیم کانه انلرله صحبتده دکل ایدی عارفك لسانی ذکرالله ایله ناطقدر وقلبی محبتنده صادقدر وسری ابدا اکا عاشقدر عارفك قلبی نائم اولمز وماسوایه میلی قالمز زیرا که انك کوکلی محبت المندن لذت بولمشدر ودرد وغم عشق ایله طولمشدر ونظرکاه عزیز علام اولدیغن بیلمشدر پس اول نیجه هائم اولوب کیجه نائم اولور برکوکلکه ماسوادن کچوب اعلا یه کتمشدر ونسیم قربی استشمام ایتمشدر ومجلس أنس وحضوره یتمشدر اول کوکل حقدن نیجه غافل اولوب خلقه مائل اولور

(نظم)

جهانده کندیکی بیل حامد اول دخی محمود   که زبدهٔ دوجهانسین نهایت مقصود
عزیز عمریکی اعلا محلنه صرف ایت   طریق عشق ومحبتده ایله ترك وجود
شراب عشق ایدن نوش اومست اولور مدهوش   زهی حلاوت جان وزهی شراب ودود
شراب وحدتی نوش ایلین سور ذلی   کوکلدن ایلر او هرذره یه رکوع وسجود
اوکیم مشاهد اولور بو وجود وحدتی   اودر همیشه دوعالمده شاهد ومشهود
ولی مراتبك احکامنی قبول ایلر   امین وحدت ایدر کثرت ایچره حفظ حدود
جمیع خلقی سور چون موحدای حق   اول اهل وحدت وشفقت سعید وهم مسعود

(نوع سابع) اهل زهد ایله اهل عرفانك یعنی ابرار ایله مقربین یزدانك فرقنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه زاهد سیاردر وعارف طیاردر عالم دید بکندن ادنادر وعارف کلامندن اعلادر عارف اهل دنیایه واهل آخرته معرفتی وصف ایلمز واهل اللهدن غیری انی کسه یه سویلمز عارفك سکوتی انفعدر وکلامی اطیبدر عارف معروفیله مستأنسدر انکیچون ناسدن مستوحشدر واکا مفتقردر انکیچون جمله دن مستغنیدر واکا ذلیلدر انکیچون جمله یه عزیزدر زاهدك عبادتی علاقه ایله در وعارفك طاعتی حلاوت ایله در وزاهد طالب عقبادر وعارف طالب مولادر زاهد نفسیله در وعارف ربیله در زاهد عبد نفس وهوادر وعارف محضا عبد خدادر زاهد حق اسانیله ذکر ایدر وعارف انی دل وجان ایله ذکر ایدر زاهدك قابی اسباب ایله در وعارفك جانی

رب الارباب ایله در مؤمن نور الله ایله نظر ایدر وعارف الله ایله نظر ایدر مؤمنك اعتصامی حبل الله ایله در وعارفك اعتصامی الله ایله در مؤمن ذکر الله ایله مطمئن اولور وعارف الله ایله مطمئن اولور مؤمنك قلبی واردر عارفك مقابی واردر خلق حجاب نفسدر ونفس حجاب درکاهدر پس خلقی ترك ایدن نفسندن اکاهدر ونفسن ترك ایدن عارف بالله در عارف جسمندن روحنه یتمشدر وروحنی معروفنه فدا ایتمشدر عالمك شغلی طلبدر وعابدك حالی تعبددر وعارفك شانی طربدر زاهد نفسیله خلقه باقوب خصومتلریله مضطرب اولمشدر وعارف مولاسیله مخلوقاتنه باقوب جمله یه شفقت ایدوب راحت بولمشدر عارف قلبیله حضوردن کتمزور وحیله مشاهده ماسوی ایتمز عارفك قلبی هر مرادو آرزودن خالی وخوشدر تسلیم انك بدی هرسیدن فارغ وبوشدر عارفك بر راحتی یوغ ایکن هر راحتده اودر وبر نعمتی یوغ ایکن هر نعمتده اودر عارفك نظرندن کونین ساقط اولمشدرزیرا که اول کندی برنده کونی بولشدر عارفك نفسی دنیاسنی وروحی عقباسنی ترك ایتمشدر وسری مولاسنه یتمشدر زیرا که مسافهٔ راه خدا دنیا ایله عقبادر انلردن عبور ایدن حق ایله حضور ایدر عارفك شهودنده حقیقت برازلدر وماسوی مجاز ومهملدر وانکیچون واحد جمله یه بدلدر ٭ نقل اولنمشدرکه بغداد ایچنده شبلی نامنده برعارف وارایمش برکون برکوزه جی دکانی اوکندن کچوب کیدرکن کوزه صاتان دیمشدرکه مابقی الاواحد همان دم شبلی برصیحه ایدوب هل کان الاواحد دیمشدر عارفه اشارت کفایت ایتمشدر عارفك قوتی ذکر یزداندر وعابدك قوتی آب ونادر عارفك قبله سی نور وصالدر عقل مقلدفك قبله سی خیالدر عارفك قبله سی رب رحیمدر غافلك قبله سی زروسیمدر

(نظم)

قطره سن بحردن اما جدا اولمش ماسن   بناسك نورسن اکر قطره دکل دریاسن
عشق دریاسنه صال کندیکی خوف ایتمه صقین   کیچ هوادن که یم عشقده حباب آساسن
بحر ایله بحرسن امواج ایله محکوم هوا   عشق ایله عارف حق علم ایله مولاناسن
طریك عشق غمیدر تعبك نفس وهوا   عشقدر مونس جان غیر ایله برغوغاسن
کاه دل کاه زبان کاه عیان کاه بیان   کاهی آیینه کهی طوطی شکرخاسن
خودبین اولد کسه طولار خانهٔ دل جنك وجدل   بیخود اولد کسه تو خلق ایله هم تنهاسن
محو ایدوب وارلغکی عشق ایله وار اول حق   عشقسز پادشه اولسك دخی سن لالاسن

(نوع ثامن) اهل عرفانك علو شانن وکمال عرفانن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه حق تعالی یی کندی بیلور کندیدن غیری کسه بیلمز پس عارفلر حقی ینه حق ایله بیلمشلردر انکیچون انلر هرشیده حقه رجوع قیلمشلردر عارفك بصری عبرتله وقلبی فکرتله در وحی لذتله مشغوللردر عارفلر فوت ماسوایه تأسف قیلمازلر زیرا که انلر اشیایه خیال وزوال نظریله باقوب ماسوی بیلمزلر عارفلر معروفی بولمشلردر وماسوادن صم وبکم وعمی اولمشلردر عارفك سروری معرفتدر وذوق وحضوری محبتدر عارف بو مافیه ما اعرف واقربدر زیرا که ساعت بساعت معروفنه مقربدر ٭ وجنید بغدادی علیه رحمة الهادی سری سقطی حضرتلرینه سؤال ایتمشدرکه (کیف اصبحت سری) اکا جواب ایتمشدرکه (لیس عند الله صباح ولا مساء) یعنی عارف بالله تشخیص اوقات واحوالدن معزولدر انحق اومستغرق حضوردرکه معرفتله مشغوللدر عارف معروفیله اولدقده عیشی مزین اولور ومحبتنه ایردکده حالی احسن اولور عارفك قلبی معروفنه توجهده ریح عاصفدن وبرق خاطفدن اسرعدر عارفلرك علوم عجیبه سی واردرکه انی لسانی ازلیه ایله تقریر وعبارت ابدیه ایله تعبیر ایدرلر هرقومك برعقوبتی محققدر واهل عرفانك عقوبتی حضور عزتدن منقطع اولمقدر عارفك شغلی معروفیله استیناسدر وماسوادن اباو یأسدر عارفك علاقه سی اولمز وعبدلك دعوامی قالمز ناسك حالی اولور وعارفك حالی اولمز زیرا که انك رسومی نور معرفتله محو اولوب قالمز عارف نه محتاجدر ونه مستغنیدر زیرا که بونلر وار اقی شانیدر علامت عارف ایکی جهاندن فارغ اولمقدر ونفسندن دخی فنا بولمقدر غایت معرفت ایکی حالتدر بریسی دهشتدر وبری حیرتدر نقل اولنمشدرکه ابایزید بسطامی رحمة الله علیه حضرتلرینك زماننده برشیخ برمریدنی مکهٔ مکرمه یه کوندردکده اکا وصیت ایلمشکه

اثنای طریقده مکه‌ده سلطان اولیای زمان اولان ابا یزید حضرتلرینی زیارت ایده‌سن وسلام ودعامزی اکا تبلیغ
ایدوب دعاء ورضاسین آلوب اندن کعبه‌یه کیده‌سن وقتا که اول مرید مسافر حضرت ابا یزیدی زیارت ایدوب
شیخنک سلام وکلامنی اکا سویلمشدر حضرت ابا یزید اکا خطاب ایلمشدر که شیخنک کیمدر انک کلماتندن برینی بزه
سویله تا کیم معرفتده انک مقامی کندی کلامندن معلوممز اوله پس مرید مرقوم اکا خبرویرمشدر که بنم شیخم
دیرکه اکر سما حدید وارض حجر اولسه نه برقطره نازل اولوب ونه برحبه نابت اولسه وجمیع خلق اولاد
واتباعم بولنسه‌لر انلرک رزقی تدبیرنده بنم دزونمه برغم وکدر کلمز وقلبم اصلا متحرک ومتغیر اولمز بو کلامی اول
کامل اشیدوب دیمشدر که یا هذا تحقیقا سنک شیخنک هنوز نه عارف اولمش ونه توحید خدا قیلمشدر بلکه انا
نیتله شرک خفیده قالمشدر چونکه مرید مسافر بو حکمتی ایشتمشدر اکلدیکندن وافر منفعل اولوب بولنه
کتمشدر وقتا که حجدن عودت ایدوب شیخنی کورمشدر ابا یزید حضرتلرینک کلام حکمتن وکندی حزن ونفرتن
اکا خبرویرمشدر شیخ اکا دیمشدر که ابا یزید حضرتلری بزدن اعرف واکلدر انک کلامی دقایق غامضه‌یه
محتملدر همانده اول شیخ اکا مکتوب یازمشدر که یا مولانا ابا یزید نوکلده کلام ومقام بوددر بو کلامده قصودم
ندربنی ارشاد ایله دیمشدر وقتا که اول مکتوب اول مرشد کامله واصل اولمشدر انک جوابنده اول شیخی بویله
ارشاد قیلمشدر که بنم ایچون نه سما واردرونه ارض واردرونه برقطره واردرونه برحبه واردرونه اولادم
واردرونه اتباعم واردرونه تدبیرم واردرونه حرکتم واردرونه وجودم واردر وامضای مکتوبی من أبی یزید
قالی لفظن قیلمشدر واول شیخه وصولنده انکله ارشاد ومسرور اولمشدر (التوحید اسقاط الاضافات)
نه اولدیغن بیلمشدر ونفسنده فنا بولمشدر

(نظم)

وجود مزید مولاده مثل ساغردر — شرابی که حیات اولدی که آزردر
مطیع مؤمن اولان جانه قندذوق ویرر — اونفسه زهر ایچوررکیم کنود وکافردر
قلوبی ذکری دمادم آچاردخی باغلر — بو ایشلرندن انی بیلمیان عجب خردر
خرآ کلمشدر آچوب بغلقله صاحبنی — که حکم راکبنکدر یدنده مضطردر
کیمک یدنده ایچرر جوابنی المش — وبیلمش انی که هب ایلیان اومهتردر
عجب بودرکه خدادن دل ارلمدی آکاه — که بسط وقبض ایله قلبی مقلب اظهردر
جودلدرا صبح لطفیله قهری یننده — کیمک یدنده ایمش دل نه شاهه منظردر
اولطف وقهر ایله مرآت قلبه ناظر در — انکیچون آینه که صاف وکه مکدردر
چوبولدی املق توجهده قهری غفلتده — دل اولسه حق ایله حق اوخوش منوردر

(نوع تاسع) اهل عرفانک معروفی حضرت خالق وباری صفات نقصان وسلبیه‌دن منزه وعاری وصفات کمال
وثبوتیه ایله متصف وباری وجمله ذرات کائنات واجزای عالم وجمیع امور مخلوقات واحوال بنی آدم انک تأثیر
وقدرتیله وتدبیر وحکمتیله همیشه هردم مراد شریفنه موافق وتام وجود ونظام بولدیغن ومتحرک وجاری
اولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه رب العالمین حضرتلری بردرکه قطعا
شریکی ونظیری یوقدر اکل وشرب ونوم ولبس عادتندن واهل واولاد وولادتدن منزهدر کوکده ویرده دکلدر
مکاندن منزهدر صاغده وصولده اوکده وارده واوستده والتده دکلدر جهتدن منزهدر صورتدن وشکلدن
ورنکدن واعضادن منزهدر وارلغنک اولی وآخری یوقدر وارلغی کندیدندر غیریدن دکلدر ذات شریفی برحال
اوزره ثابتدر خوف وحزن ومرض امثالی تغیراردن منزهدر وجمیع نقصان اولان صفاتلردن منزهدر بوجمله
عالم یوغیکن اول وار ایدی هیچ برکسنه‌یه محتاج دکلدر عاجز اولقدن منزهدر مراد ایلسه بوجمله عالمی برآنده
یوغ ایدر ومراد ایلسه برآنده ینه وار ایدر اکا هیچ برایش چتین وکوچ کلمز بر بعوضه یاراتمغیله سموات وارضی
یاراتمق اکا برابردر برکسنه اکا حکم ایده‌مز اول جمله‌یه حکم ایدر اکا هیچ برنسنه واجب دکلدر برکسنه‌دن
نفع کورمکدن ویاضرر چکمه‌دن منزهدر جمیع کافرلر مؤمن اولسه‌لر وجمله فاسقلر مطیع اولسه‌لر عبادتده
سعی واهتمام قیلسه‌لر اکا برفائده حاصل اولمز واکر جمله ناس فاسق وکافر اولسه‌لر اکا هیچ ضرر کلمز وبونلر صفات

سلبیه‌درکه ذات پاک حضرت باری بو صفتلردن بری وعاریدر اما اول ذات پاکک صفات ثبوتیه‌سی سکز
صفت بیلنمشدر * بری حیاتدر وبری علمدر که حق تعالی حیدر وعلیمدر هرنسنه‌یی بیلور سموات وزمینده
اولنلری وجمله عیان ونهان اولانی بیلور واعداد اوراق واشجاری وحساب حبوب وازهاری وجمیع رمل
بحاری بیلور اصلا بیلمدیکی نسنه یوقدر جزویاتی وکلیاتی وکچمشلری وکلجکلری بیلور آدمک کوکلنه کلان
خاطره‌لری ولسانیله سویلمدیکی سوزلری وباطن وظاهرین جمله بیلور حاضرلری وغائبلری بیلور اما غائبلری انجق
اول بیلور هیچ برکسنه غیبی بیلمز مکر الله تعالی بیلدیره اول نسیان وسهو وغفلتدن بریدر وحیات وعلمی ازلیدر
وقدیمدر حادث وفانی دکلدر * وصفات ثبوتیه‌نک بری دخی سمعدر که حق تعالی سمیعدر هرصوتی اشیدر جهر
اولسون خفی اولسون برکسنه‌نک قولاغنه مخفیجه سویلسه‌لر اول اشتدیسه حق تعالی اشیدر وسمعی ازلیدر
ابدیدر حادث وفانی دکلدر وصفات ثبوتیه‌نک بری دخی بصردر حق تعالی بصیردر هرنسنه‌یی کورر لیل مظلمده
نمله سوداء نک حجر اسود اوزرنده یوریدیکن کورر وایاغی خشلتیسن اشیدر لکن ایشتدیکی بزم کبی قولاغله
دکلدر وکوردیکی کوز ایله دکلدر کوزدن وقولاقدن منزهدر وبصری ازلیدر ابدیدر حادث وفانی دکلدر
وصفات ثبوتیه‌نک بری دخی ارادتدر که حق تعالی مریددر مراد ایلدیکن ایشلر ومراد ایلدیکی نسنه وجوده
کلمز وهیچ برنسنه اکا لازم اولمز برکسنه اکا کوج ایله برامری ایشلتمکه قادر دکل هرنسنه کیم جهانده
وجوده بولمشدر اکر خیر واکر شر جمله انک مرادیله اولمشدر پس اول مؤمنلرک ایمانن ومطیعلرک طاعتن مراد
ایتمشدرا کر مراد ایتمش اولسه برکسنه مؤمن ومطیع اولمزدی وکافرلرک کفرین وفاسقلرک فسقن مراد
ایتمشدرا کر مراد ایلامش اولسه برکسنه کافر وفاسق اولمزدی وبر بعوضه جناحن تحریک ایده‌مز حق تعالی
مراد ایلدیکجه وهرنسنه کیم ایشلرز انک ارادتیله ایشلرز ومراد ایلدیکی نسنه وجوده کلمز زیرا که مراد ایلدیکی
وجوده کلمک علامت عجزدر اکر مراد ایلسه جمله‌یی مؤمن ومطیع ایدردی واکر مراد ایلسه جمله‌یی کافر
وعاصی ایدردی * اکر سؤال اولنورسه یا نیچون جمله‌نک مؤمن اولمسن مراد ایتمیوب اکثرلرک کافر اولمسن مراد
ایلمشدر * جواب اولدرکه اکا مراد ایدوب ایشلدیکی نسنه‌لردن سؤال اولنمز واول جمله‌یه سؤال ایدر فاعل
مختاردر (بیت) کسمش آتمشدرانی ایتمه جدل * تیغ لا یسئل عما یفعل * وهرمراد ایدوب ایشلدیکی
نسنه‌لرده نیجه فائده‌لر وحکمتلر واردر که بنی آدمک عقلی اکا ایرشمز پس کافرلری یارادوب کفرلرین مراد
ایلدیکنده ومار وموری وعقارب وشروری خلق ایلدیکنده أنواع فوائد حاصلدر که انلری بیلمک بزه لازم دکلدر
همان بزه لازم اولان جمیع افعال خدایی برحکمت بیلمکدر وانک ارادتی ازلیدر ابدیدر حادث وفانی دکلدر
* وصفات ثبوتیه‌نک بری دخی قدرتدر که حق تعالی قادردر هرممکنی ولانی خلق ایدر مراد ایلدکده میتی
احیا ایدر وحجری وشجری سویلتمکه وبورتمکه قادردر وبو سموات وارضی یوق ایتمکه وینه وار ایتمکه قادردر
ونیجه بیک بو سموات وارض امثالی سموات وارضین ایجاد ایتمکه قادردر وبوجمیع جبالی فضه یا ذهب ایتمکه
قادردر وانهاری بو قاری اقمغه وآقارکن فضه ایتمکه قادردر وبرعبدین برساعتده مشرقدن مغربه ومغربدن
مشرقه کوتورمکه قادردر وبرعبدین برساعتده یریوزندن یدنجی سمایه کوتروب کیروکتورمکه قادردر
وقدرتی ازلیدر ابدیدر حادث وفانی دکلدر * وصفات ثبوتیه‌نک بری دخی کلامدر که حق تعالی متکلمدر
سویلر لکن سوزی بزم کبی لسان ایله دکلدر بعض عبادینه بی واسطه سویلر حضرت موسی علیه السلام
وحبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه لیله معراجده وغیریده سویلدیکی کبی وبعض
عبادینه جبریل امین علیه السلام واسطه‌سیله سویلمشدر انبیاء کرامه اکثرا وقاتده بویله ایلمشدر وقرآن قدیم
الله تعالینک کلامیدر ازلیدر ابدیدر مخلوق وفانی دکلدر * وصفات ثبوتیه‌نک ثامنی تکوین‌درکه اول معدوم
اولان اشیانی موجود ایتمکدر حق تعالی خالقدر که عالمی جمیع اجزاسیله یارادن اودر اندن غیری خالق یوقدر
جمله حیوانانک حرکات وسکناتن وجمیع انسانک افعال وحالاتن ومعاصی وطاعاتن وایمان وکفرلرین وخیر
وشرلرین خلق ایدن اودر الک قیلدیغن ودلک سویلدیکن وکوزک آچیلوب یومدیغن یارادن اودر نتکیم
حق تعالی (والله خلقکم وما تعملون) بیورمشدر که جمله‌نک اعمال وافعالن یاراتدیغن کندی ظهور ایتمشدر
وبزه جزویجه اختیار اعطا ایدوب بزی کندی فعلمزک فاعلی قیلمشدر واول اختیارا کر افعالمزه سبب عادی

اولمشدر وانكله هركس ايكی عالمده اجر وجزا بولمشدر نته كيم خبرده (انما الاعمال بالنيات ولكل امرئ مانوى) كلمشدر * پس بزی وبزم اعمالمزی وجمله حيوانلری وانلردن صادر اولنلری وكوكلری وايچنده بولنانلری ويرلری واوستنده خلق اولنانلری يارادن اودر جمله نك رزقن ويرن وخسته وصاغ ايدوب ديرلدوب اولدورن اودر آتش دكديكی آنده اللك اسی اولمسن ويانماسن يارادن اودر وقادر كديكی وقتده اللك صوغق اولماسن واوشومه سن يارادن اودر * قادردركه بركسه يی آتشه قويسه لرانی ياقميه نته كيم نمرود آتشنده خليلی ياقمشدر وقادردركه قارايچنده قاعد اولانی بارد ايتميه بلكه ياقه لكن عادة الله اويله جاری اولمشدركه آتش دكدكده ياقمق يارادر وقاردكدكده اوشومك يارادر وياقمغی يارادن آتش دكلدر واوشومكی يارادن قاردكلدر بلكه الله تعاليدر وشبعی يارادن حق تعاليدر اكر شبعی خلق ايتمسه يوز رطل طعام اكل اولنسه طويمق حاصل اولمزدی وآجقمق دخی بويله در وغيريسی دخی بومنوال اوزره در * وبالجمله حقدن غيری موثر يوقدر جمله اشيا بالذات انك مخلوقيدر * پس حق تعالينك بوسكز صفتلريكه حيات وعلم وسمع وبصر واراده وقدرت وكلام وتكويندر جمله سی قديمدرلر وذات شريفيله قائمدرلر وزوال وتغيردن بريدرلر كيمكه حق تعالی حضرتلرين صفات سلبيه دن منزه وصفات ثبوتيه ايله متصف بولمشدر تحقيقا اول عارف بالله اولمشدر والا خيالات شيطانيه يی تجليات يزدانيه صانوب ضلالتده قالمشدر وحقيقت عرفانی برعارف شيرين بيان نظمله عيان قيلمشدر

(نظم)

ای بهين نسخهٔ مجموعهٔ ذات
كسه يه اولمه صقين فضل فروش
اويله برعلمه چالشكه كيم مطلق
اوليا نسخه سنه ايله نظر
مرشد كامل اولنجه ناياب
همت ايت تا اوله سن اهل يقين
اولمه شك منزلقه سنده كمراه
معرفتدر دوجهاندن مقصود
معرفت دولت روحانيدر
بهره ياب اولمديغندندر هب
حق كنورمش سنی كندين بيله سن
مشهدك اول اولودركاه اولسون
اول سنك اولمجق ای روح روان
تاكه اوله دوعالم روشن
بيلميان كندونی نابينادر
ينه ظلمتده قالور سركردان
آكاه كيم معنئ توحيد بودر
غايت معرفة الله بودر
نور ديدم حل مشكل معنی
اولدی ابواب حقايق مسدود
جملهٔ نسخهٔ مردان خدا
نسخهٔ مثنوئ مولانا
دخی چوقدر نسخ أهل الله
جمله سی باطن قرآنيدر

نقش زيندهٔ مرآت صفات
ايتمه خالقه صانه جق عله هوس
انی برسن بيله سن بردخی حق
نفس بالك عزيزان طريق
سكامرشد يتشور شمدی كتاب
سعی ايدوب عارف بالله اوله كور
علما د ر علما ی با لله
معرفت زينتيدر انسانك
معرفت خلعت ربانيدر
اولمز آلودهٔ پرلك خذلان
تا كاجان ايله قوللق قيله سن
دوزخ وجنتنه ايتمه نظر
هب سنك اولمش اولور ايكی جهان
قيل تكاپوی بلا دا طوار
كاوو خرد نده بيله ادنادر
اكاه سن تولديغن ای درعدن
واصل اول دولت جاويد بودر
جكه كور چشمكه كحل عرفان
ايكی عالمده اولمق اعمی
حضرت فخر رسل قيلدی دعا
ويرر آينهٔ ادراكه جلا
همت ايت آكلمغه كفتاربن
عبدی اللهدن ايلر آكاه
ظاهر احكام شريعتدر هب

ايله بو پنديمی آويزهٔ كوش
قيلمه بيهوده يه تضييع نفس
حكمت فلسفه دن ايله حذر
ايدر انسانی قرين تحقيق
عارف اول زاهد خشك اولمه صقين
نائل معرفة الله اوله كور
چون ان اعرف ديدی خلاق ودود
پست اولور مرتبه سی نادانك
جاهلك معرفتی رده سبب
جامهٔ علم لباس عرفان
ذكر وفكرك همان الله اولسون
صاحب استه بول ای نور بصر
اره بول كنديكی بيل كيم سن سن
كنديكی بلمجك ايتمه قرار
اوليان واصل نور عرفان
اوغرمز دائره كه خوف وحزن
مايهٔ جان دل آكاه بودر
اولميه تاكه كامحشر زندان
اولدر اعمی كه دكل اهل شهود
كيم حقايق اوله مكشوف اكا
طالب حقه اولور راهنما
حرز جان ايليه كور اسرارين
رمزی ايماری روحانيدر
باطن اسرار حقيقتدر هب

ذوق عرفان ايلدر انسانك
كوكلی مرآت نظركاه عليم
عارف وعابد اولان مردكزين
كوزده اول نور اولور ودلده سرور
مظهر معرفة الله اوله كور
دمبدم انس ايله مسرور ايله

فرق يوق جاهله حيوانك
عارفك كوكلی دخی اعلا اولور
اولدی كنجينهٔ يزدانه امين
كورديكن جمله او نور ايله كورر
برتو مهر حق ايله طوله كور
كوكلی حضرتكه حاضر قيل

عارف حقك اولور قلبی سليم
معرفت نوری ايله محرم اولور
جانده كيم علم خدا قيلسه ظهور
عالم ايچره او سرور ايله يورر
يا الهی بنی بر نور ايله
كوزمی نورك ايله ناظر قيل

(فصل ثانی) محبة الله مقصد اقصی اولديغن وشوق وعشق ووجد ايله نهايت بولديغن ومحبت مولانك حد وحقيقتن وكنه وماهيتن ومنافع ومقاماتن وعلامات وكراماتن وكوكلده ظهوراتن وتعريف واقسامن واسماء خواصن وذاتيه وصفاتيه سن وافعاليه وآثاريه سن وملازم وتراكيبن وآثار وثمراتن ونتايجی اولان شوق وحالاتن وعشق وحراراتن ووجد وكمالاتن وطريق تحصيل نهاياتن بكرمی درت نوع ايله بيان وعيان ايدر (نوع اول) فضائل وثنای محبت مولايی آيات قرآنيه واحاديث قدسيه ايله بيان ايدر (ای عزيز) معلوم اولسونكه حق تعالی عبادينه محبت ورأفتيله كندی محبتنی ترغيب وتبشير ايدوب تحصيلی طريقن طيورمشدر نته كيم كندی كتابنده عظمتيله بيورمشدر (ان الله بالناس لرؤف رحيم (والله رؤف بالعباد (يحبهم ويحبونه) (ان الله يحب التوابين ويحب المتطهرين) فان الله يحب المتقين) ان الله يحب المحسنين) ان الله يحب المقسطين) (قل ان كنتم تحبون الله فاتبعونی يحببكم الله ويغفر لكم ذنوبكم والله غفور رحيم (وألقيت عليك محبة منی (واصطنعتك لنفسی (ما أصابك من حسنة فمن الله وما أصابك من سيئة فمن نفسك (ان ربی رحيم ودود (سلام قولا من رب رحيم (وجعل بينكم مودة ورحمة (وأسبغ عليكم نعمه ظاهرة وباطنة (وان تعدوا نعمة الله لا تحصوها) واحاديث قدسيه سنده بيورمشدركه يا ابن آدم ان أردت حبی فاخرج حب الدنيا من قلبك فانی لم أجمع حبی وحب الدنيا فی قلب واحد أبدا * يا ابن آدم كيف تطمع فی حبی مع حب الدنيا فاطلب حبی ورضای فی ترك الدنيا * يا ابن آدم تفرغ لعبادتی أملأ قلبك بحبی واقبل علی أكفك (يا ابن آدم اخدمنی فانی أحب من يخدمنی اذا أحب العبد لقائی أحببت لقاءه * لا يزال عبدی يتقرب الی بالنوافل حتی أحبه فاذا أحببته كنت سمعه الحديث (يا ابن آدم أوجبت محبتی للمتحابين فی يا داود جنتی للمطيعين وذكری للذاكرين وكفايتی للمتوكلين وزيادتی للشاكرين ورحمتی للمحسنين وانسی للعارفين وانا خاصة للمحبين يا داود انی اذا اطلعت علی قلب عبدی ولم أجد فيه حب الدنيا والآخرة ملأته من حبی * يا داود انی اذا أحببت عبدا شددت عليه البلايا حتی يدعونی فانی أحب صوته كما أحبه * يا داود بلغ أهل أرضی انی أنا حبيب لمن أحبنی وجليس من جالسنی وأنيس لمن أنس بذكری وصاحب لمن صاحبنی ومختار لمن اختارنی ومطيع لمن أطاعنی ما أحبنی عبد من قلبه الا قبلته لنفسی * يا داود ما عرفنی من لم يحبنی فكيف يحبنی من لا يعرفنی كذب من ادعی محبتی اذا جنه الليل نام عنی أليس كل محب يحب الخلوة مع حبيبه * يا داود ليس للمحبين دواء سوی لقائی * يا داود أنا بدك اللازم فالزم بدك اللازم * يا داود سلنی أن أهب لك الشوق الی فانی جعلت قلوب المشتاقين من رضوانی ونورتها بنور وجهی الكريم يا عبدی أنا وحقك لك محب فبحقی عليك كن لی محبا يا عبادی لم تشتغلون بغيری وأنا مشتاق اليكم ما هذا الجفاء ألا طال شوق الابرار الی لقائی وانی اليهم لاشد شوقا اذا كان الغالب علی عبدی ذكری عشقته وعشقنی فوجدنی

(نظم)

يحبهم ويحبونه بيوردی ودود
كه برزدن ايتدی محبتمی قلوبه ورود
جمال پاكنی مرآت جانده سير ايتدی
محبت ايلدی هم شاهد اولدی هم مشهود
چوعكس حب ازلدن ظهوره كلدی بو عشق
هزار يوزدن ايدرلر بوحسن عشقه سجود
شرابخانهٔ عشق اولدی عالم ايتدی خروش
هزار نغمهٔ عاشق هزار بيت سرود
چو عشق سنده ايمش جان ودين ودل سنده
خوش اكاكه كنديكی سنده او طالع مسعود
ايراغه كتمه اويوب وهمه كنديكی فهم ايت
كه نيم حبه يه دكمز حبيب نا موجود

کوکل اودرکه‌ی عشق ایچمه‌ای حق | مثال جرعه‌جای اولور بو بحر وجود

(نوع ثانی) محبت مولانك فضائل وفوائدین احادیث شریفه ایله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه حضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم امتنه شفقتیله محبت مولایی تبشیر ایدوب اکا محبتك طریقن طیورمشدر تکیم احادیث شریفه سنده بیورمشدر تحقیقا حق تعالینك یوز رحمتی واردرکه آندن بر رحمتله خلق عالم بری بریله تراحم ایدرلر وطقسان طقوزیله یوم قیامتده کندی عبادینه مرحمت ایلسه کرکدر وبیورمشدرکه حق تعالی جمیلدر ومحبت جمالدر ٭ وبیورمشدرکه حق تعالی بر عبدینه محبت ایلسه جمیع اهل سموات وارض اکا محبت ایدرلر ٭ وبیورمشدرکه والده مشفقه‌نك ولدینه اولان مرحمت وشفقتندن حق تعالی عبدینه ارحمدر ٭ وبیورمشدرکه محبت ازلمز بعدر وهمیشه باقیدر ٭ وبیورمشدرکه حق تعالی یه محبت ایدن کسه قرائت قرآنه محبت ومداومت ایلر ٭ وبیورمشدرکه سن محبت ایلدیکك کسه ایله بیله سن وبیورمشدرکه هرکس محبت ایلدیکی کسه ایله بیله‌در ٭ وبیورمشدرکه حب فی الله ترحب اللهدر پس الله ایچون محبت ایدن محبوبدر کاهدر وبیورمشدرکه حق تعالی سزلك دنیاکزدن اوچ نسنه‌یی بکا محبوب ایدوب سودرمشدر بری نسادر وبری طیبدر وقرت عینم صلوة ایچنده‌در ٭ وبیورمشدر کیمکه چوق ذکر الله ایدرسه حق تعالی اکا محبت ایدر ٭ وبیورمشدرکه کیمکه محبة اللهی محبت خلقه ترجیح ایدرسه حق تعالی مؤنت خلقدن اکا کفایت ایلر وبیورمشدرکه حق تعالی محبت ایدرکه عبادی بیننده اولان مودت قدیمه حفظ اولنه وبیورمشدرکه تحقیقا بنم سنم کبیر وجسمم ضعیف وعظمم رقیق واجلم قریب اولوب لقای مولایه وارواح انبیایه واخوان صفایه محبت وشوقم مشتد اولمشدر ٭ وبیورمشدرکه کیمکه عاشق وعفیف اولوب محبتن کتم واخفا قیلوب میت اولمشدر اول کسه شهید اجرن بولمشدر ٭ وبیورمشدرکه اهل عشق ایله مشورت ایلمکز زیرا که انلرك یورکلری محترق وعقللری مسلوب اولدیغندن رأی وتدبیرلری اولمز ٭ وبیورمشدرکه ارواح کندی عالمنده جنود مجنده‌درلر وقتاکه بو عالمه کلورلر حق تعالی ایله بری برین عارف اولنلر الفت ایلر ومنکر اولنلر مخالفت ایلر هواده بری برینه ملاقات ایلدکده خیول امثالی بری برین استشمام ایلر وبیورمشدرکه کیمکه قابنده مولاسی محبتن بولمشدر اول کسه بیلسونکه مولاسی دخی اکا محبت قیلمشدر زیرا که محبت اکا حق طرفندن کلمشدر واول حضرت نماز قیلدیغی حالده ازیز مرجل صداسی مثلی مبارك صدرندن صوت غلیان استماع اولنوردی وکل وریحان قوقوبی النوردی (بیت) آتش شمع جمال ازلی ٭ اودلره یاقمش ایدی اول کرزلی ٭ وصدیق اکبر رضی الله عنه حضرتلرینك مبارك یورکی نار محبتدن محترق اولمش ایدی انکیچون فم شریفندن جکر کبابی قوقوسی کلوردی وحضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم دعا ایتمشدرکه ٭ اللهم ارزقنی حبك وحب من یقربنی الیك ودعاسنده دیمشدرکه (اللهم اجعل حبك احب الی من نفسی وسمعی وبصری واهلی ومالی ومن الماء البارد) ودعا ایتمشدرکه (اللهم انی أسئلك الرضی بقضائك وأسئلك الشوق الی لقائك والنظر الی وجهك الکریم برحمتك یاأرحم الراحمین

(نظم)

پیچیمندن اولمشدر اول مراد مرید | مکر کیم آیینه جانه باقدی اول خورشید
اودر جمیل ومحب جمالدر دائم | هزار کل دیرر اوز کلشندن اول جاوید
کاور همیشه خبر عشقدن درون دله | که تازه جانه مرجع دکل بو پیر قدید
محبت اودینه یان اول امین جهنمدن | که عشق اودنده یانز هر قلادة تقلید
خلاف نفس وهوا عادت موحددر | جهاد اکبر ایدندر محبت ایچره فرید
سعادت دوجهان بولدی زنده اولدی مدام | اوکیم قوبی قویوب اولدی عبد عشق مجید
وصال عشق ایدی هر دم امیدم ای حق | هزار شکرکه عالمده حاصل اولدی امید

(نوع ثالث) محبت مولانك حد وحقیقتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه محبة الله کلیتله اکا اقبالدر محبة الله نسیان ماسوی اللهدر محبة الله اجزای وجودك انك اولدیغن شهود کدر محبت قلب مائلدائمدر محبت نه احسان ایله زیاده اولور ونه جفا ایله نقصان بولور محبت حق بولقدر وکوکلدن هر محبت

ساقط اولمقدر محبت اقامت حرمتله بیله خوف ترکن حرمتدر محبته ینك محبوبی جمله یه ترجیح ایتمکدر محبت ذات انك صفاتنده افنای صفاتدر ورضاسنده افنای حیاتدر محبت مشهود ومغیبده موافقت حبیبدر محبة الله‌ی ینك اکا وانك اولانه میل ایتمکدر محبت صادق کاذبدن وکرغی شیعیدن فرق وتمییز ایدر ٭ محبت اودرکه کندیکی بالکلیه محبوبکه هبه ایده سن وسندن سنکیچون بر نسنه قالمسون تا کیم انك اولوب کیده سن محبت حق تعالیدن ارادتدر وعبددن موافقتدر ومحبة الله انی ذکر ایله دوام اتسدر محبت بر علتدرکه هر دوا انده در محبت عادتلردن مفارقتدر محبت یورکده برناردرکه کوکلده ماسوی قومز یقار محبت فقدنومدر وعزلت فقد قومدر محبت بر طیر مرغوبدرکه انك مأ کولی حبة القلوبدر محبت هر غالی نسنه‌نك ثمنیدر وهر عالی مقامك سلمیدرکیمکه ذوق محبت مولی ایله مشغولدر اول کسه ایکی جهان طلبندن معزولدر محبة الله‌ی عارف اولمقدر وانسیله حضور بولمقدر محبت نه رغبتدن اولور ونه رهبتدن اولور محبت بر حسنه‌درکه انکله بر سیئه ضرر ویرمز زیرا که محبة الله مرتبه‌سنه واصل اولان معاصی دائره‌سنه اوغرامز (شعر) تعصی الاله وأنت تظهر حبه هذا وربی فی الفعال بدیع ٭ لو کان حبك صادقا لاطعته ٭ ان المحب لمن یحب مطیع ٭ محبت ماسوای محبوبدن محبی اصم وأعمی ایدر کیمکه مولاسنه معناسیچون محبت قیلمشدر اکا بلاسی نازل اولدقجه محبتی زاید اولمشدر واولکه مولاسنه نعماسیچون محب اولورا کابلا نازل اولسه محبتنه زوال کلور نقل اولنمشدرکه بغدادایچنده بر جماعت شیخ شبلی نك زیارتیچون قپوسنه واردقده انلره دیمشدرکه سز کیملرسز انلر جواب ایتمشلردرکه بزلر سکا محبت ایدن احبابدنز همان انلره طاش اتمغه باشلمشدر پس جمله‌سی اندن فرار ایتمشدر الا که انلردن ایکی محبوبی قپوسنده قرار طوتمشدر واول شیخ اول فرار ایدنلره عتاب ایتمشدرکه مرتبه اولمشدرکه بندن کیچرسزا کرسز بنم احبابمسز طاشمدن نیچون قاچرسز واول ایکی محبنه محبتله خطاب ایتمشدرکه بنم دوستم انجق سزاولمشسزکه طاشمه تحمل قیلمشسز پس محبت خاصمزه لیاقت بولمشسز محبة الله ایچون نهایت اولماز محبوبك غایتی اولمدیغی کبی محبتنك دخی نهایتی اولمز مقام احباب آرزوی لقادر ومحبوبك قضاسنه رضادر (شعر) بحر المحبة لیس یدرك قعره ٭ من خاض فیه فقد تناهی أمره ٭ لایستطیب بلاءها وعذابها الا الذی قد طاب فیها سره ٭ حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك روحانیه‌سین بر کامل واقعه سنده کوروب اندن عذرخواه اولمشدرکه محبة الله سنك محبتکدن بنی مشغول قیلمشدر بوسوزدن اول حضرت تبسم ایدوب بیورمشدرکه یامبارك هر کیمکه محبة الله مرتبه‌سنه واصل اولمشدر تحقیقا اول کسه بزه محبت قیلمشدر انکیچون اول سعادتی بولمشدر محب صادق اودرکه محبوبندن اکا هرنه کلورسه انکله متلذذ ومحظوظ اولور (بیت) هرنه کلورسه یخشیدر ٭ زیرا اودوستك بخشیدر ٭ چون جمله انك ایشیدر ٭ بن بد کانی بیلرم ٭ ابایزید بسطامی رحمة الله علیه دیمشدرکه ابتدای امرمده درت نسنه‌ده غلط ایتمشدم زیرا که توهم قیلمشدمکه بن انی طالب وذاکر وعارف ومحبم بعده انتهای امرمده اکاه اولوب کوردمکه اول بندن اقدم بنی طالب وذاکر وعارف ومحب اولمشدر

(نظم)

ای ازلی رفیقمز | کلشنمز بهاریمز | وی ابدی شفیقمز | محرم یار غارمز
داده‌سن ای سرورمز | حاضرمز حضورمز | مایه‌ٔ سکر وشورمز | صبرایله خوش قرارمز
اولمز اخیرمز | ظاهرمز ضمیرمز | یار مرید وپیرمز | مونس غمکسارمز
ناظر بی نظیرمز | ناصر بی نصیرمز | دلبر دستکیرمز | جمله‌دن اختیارمز
عاشق وهم حبیبمز | ناصب وهم نصیبمز | مرهم وهم طبیبمز | جان انکسارمز
رافع وزر فیعمز | صانعمز بدیعمز | جامعمز جمیعمز | حاصل کاروبارمز
جمله‌یه ایلدك عطا | صحت ومحنت شفا | حقی‌یه بخش قیل فنا | تا اوله فتر کارمز

(نوع رابع) محبت مولانك کنه وماهیتن وانواع خاصیتن ومنافع ومقاماتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه محبت الله بر سر خفیدرکه بیانه کلمز وبر امر معنویدرکه عیان اولمز لکن هر بر کامل کندی شربندن محبته متعلق تکلم ایلمشدر وانك خواص ومنافعنده نیجه حکمت سویلمشدر تا کیم قلوب

عباده میل واشتیاق وشوق واحتراق انواری طولوب جان ایله طالب محبة الله اوله‌لر تکیم بر کامل دیمشدرکه
محبت اودرکه صاحبنه دنیا وآخرتی اودالرین فراموش ایتدیره وبر کامل دیمشدرکه محبت اودرکه سنک چوق
خدمتکی از کوره‌سن وحبیبک از احسانن چوق کوره‌سن وبر کامل دیمشدرکه محبت اودرکه محبوبکه
کلیتله مائل اوله‌سن وانی مالکدن وجانکدن اعزو الذ بوله‌سن واکا ظاهر وباطنده موافقت قیله‌سن
بونکله بیله انک حقنده کندیکی بر قصورلیه‌سن واندن عذرخواه اوله‌سن وبر کامل دیمشدرکه محبت
اودرکه محبوبکه واصل اولمغله بیله حددن زیاده مائل اوله‌سن وبر کامل دیمشدرکه محبت اودرکه ایکی جهان
حظوظندن سنی معزول ایدوب کندی اوصافکدن دور ایدوب قلبکی همیشه محبوبکه مشغول ایده
وبر کامل دیمشدرکه محبت اودرکه محبوبکه کلیتله تسلیم اوله‌سن حتی سنده بنلکدن بر اثر قالمیوب فنا
بوله‌سن وبر کامل دیمشدرکه محبت اودرکه صاحبی کندی نفسندن کیچوب حبیبی ذکر وفکرینه مستغرق اوله
وقلبی دائم انکله قاله وبر کامل دیمشدرکه محبت اودرکه حق تعالینک کلامن خلقک کلامی اوزرینه اختیار
ایده‌سن وانک لقاسین خلقک ملاقاتی اوزرینه ترجیح ایده‌سن وانک عبادتن خلقک خدمتندن مقدم طوته‌سن
وفوت اولان لذات فانیه ایچون غصه چکمیوب ذکر اللهدن غفلتله کیچن وقت ایچون غمناک اوله‌سن
وبر کامل دیمشدرکه کیمکه حق تعالییه محبت ایلر اول معروف ناس اولقدن نفرت ایلر وبر کامل دیمشدرکه بکله
اولسکه سکا رعایت ایلیه وانک اولسکه سکا محبت ایله کفایت ایلیه وبر کامل دیمشدرکه الهی اکر بنی پاره پاره قطع
ایلسک وبلایی اوزریمه صب ایلسک سکا اولان محبت واشتیاقم اولمز الا که زیاده اولور وذو النون مصری رحمة
الله علیه حضرتلرینک احبابی کورمشلرکه ایدی مغلول ورجلی مقید وحوالیسنده ناس آغلشورلر واول انلره
سرور ایله خطاب ایدرکه تحقیقا بو حالتم حق تعالینک احباسنه مواهب وعطایاسندندر وانک جمیع افعالی
بنم جانمه عذب وحلو وطیب وکوکلمده رمیل محبة الله ایله اکتحال ایدن اعمی اولور خلق کوره من حق بولور
وبر کامل دیمشدرکه (شعر) محب الله فی الدنیا غریب ● له نور واسرار عجیب ● وعند الناس مستور بداق
وفی المعنی الی المولی قریب ● وبر کامل دیمشدرکه توکلک جمله‌سی ترک اتمعالدر وتفویضک جمله‌سی طرد
اختیاردر ورضانک جمله‌سی ترک اعتراضدر ومحبتک جمله‌سی حبیبی جمله‌یه ترجیحدر وبر کامل دیمشدرکه
هر مجالسه‌یه صالح اولان موانسه‌یه صالح اولماز وهر موانسه‌یه صالح اولان مؤتمن اسرار اولماز ومؤتمن اسرار
اولمز الا که احباب احرار اولور وبر کامل دیمشدرکه حق تعالی بر قومی خدمتنده قائم قیلمشدر وبر قومی کندی
محبتنه تخصیص قیلمشدر پس اهل خدمت اهل زهد وتقوادرکه انلر جنته لایقدر وانلره ابرار دینلمشدر واهل
محبت اهل عرفاندرکه انلر قربته لایقدر وانلره مقربین بولنمشدر وبر کامل دیمشدرکه قرآن کریمده مذکور اولان
شراب طهور اول کاس معرفتله شراب محبتدر وبر کامل دیمشدرکه عارف حلاوت محبته اول وقت واصل
اولورکه خالقک اذیتی اکا شکر کلور وفقر وفاقه اکا عسل اولور وبر کامل دیمشدرکه محبت خوفدن افضلدر زیرا که
عبد محب هر حالنده مولاسنی حضور وغیابنده صیانت ایدر اما عبد خائف مولاسی غیابنده مخالف کیدر
هر کسک کندی قیمتی کندی کوکلنک همتیدر پس همتی دنیا اولانک قیمتی نهایتدر وهمتی اخرت اولانک قیمتی
جنتدر وهمتی محبة الله اولانک قیمتی بی حد وغایتدر وبر کامل دیمشدرکه محبت میل دلدرکه تعلیم خلق ایله دکلدر
انجق مرهبتدر وبر کامل دیمشدرکه محبت قلب ایله قائم بر وصف باریدرکه جمله‌یه ساریدر واختیاری دکل
اضطراریدر وبر کامل دیمشدرکه محبة الله فؤادا بحیند بر نور لامعدرکه قلبه نازل اولدقده مسرور وشاد اولور
وماسوادن فارغ وآزاد اولور وبر کامل دیمشدرکه کوکلده محبت وشفقت الهام ربانیدر وبغض وعداوت وسوسه
شیطانیدر زیرا که محبت وشفقت رحمان صفتیدر وبغض وعداوت شیطان صفتیدر بر کامل بر عارفه مکتوبنده
یازمشدرکه امابعد تحقیق انک کاس معرفتندن شراب محبتی ایچوب سکران اولمشمدر واول کامل اکا جوابنده
یازمشدرکه هنوز ایچمه‌مش سن سکران اولمش سن وسنک غیرک بحر سموات وارضی ایچمشدر وهنوز قانمیوب
عطشندن هل من مزید ارز وسیله عمری کیچمشدر وبر کامل دیمشدرکه کیمکه عطشان محبت حقدر اول انک
انسی بحارنده مستغرقدر وبر کامل دیمشدرکه کیمکه مولاسی محبتیله مشغول اولمشدر اول حروبردی وذوق
وذردی وصاف ودردی فرق ایتمکدن معزول اولمشدر وبر کامل دیمشدرکه محبة الله بر ناره وقده درکه انی

اولیاسی قلوبنده ایقاد ایلمشدر تا کیم اول نار انلرک قلوبنده اولان خواطر وارداتی وعوارض وحاجاتی یاقوب
محو ایلیه وبر کامل دیمشدرکه حق تعالی کندی محبتن بر عبدینه القا ایلسه انی کورنلر کلفت والفتسزا کامیل
ومحبت ایدرلر وفرصت بولنلر انک زیارتنه کیدرلر لکن اول انلردن فرار وانس حق ایله قرار ایدر تکیم حضرت
یوسف علیه السلامه برکسه عرض محبت ایتمشدر او محبوب حکیم انک جوابنده بندن غیری کسه‌نک بکا
محبتن استمم بیورمشدر مولاسی محبتنده صدیق اولدیغن طیورمشدر

(نظم)

برخدادن غیری یاری استمم
دلده یاری غیری یاری استمم
دوجهانی اهلنه ویردم همان
کرکس مردار خواری استمم
یارغارم غمکسارم حق پس

اول کانک عندنده خاری استمم
اندن اوزکه بخت ورختی ارهم
استرم دلداری داری استمم
باز سلطانم انک دستنده یم
استمم بن غیری یاری استمم

غیری یارک وارایسه وارانده کیم
ذکر حقدن غیری کاری استمم
قاف دلده بواشم سیمرغی بن
خاکدان ایچره غباری استمم

(نوع خامس) محبت مولانک بعض علامات وکراماتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه
محبة الله بر همای دولتدرکه هر کیمک باشنه نزول ایدرسه اول کمسه ایکی جهانده سلطان صاحب تخت وتاج
اولور وبر کیمیای سعادتدرکه هر کیمک قلبنه دخول ایدرسه اول کمسه غنی وایکی عالمدن مستغنی وجمله خلق اکا
محتاج اولور واول کوکلده کیم محبة الله ظاهر اولیوب مستور قالمشدر اول بر میت کیبیدرکه جاندن بی خبر
اولمشدر اکرچه ذوی العقولک جمله‌سی محبة الله دعواسین ایدوب بو لنده باش وجان ویررز دیرلر لکن محبت
مولانک بدی علامتی واردرکه هر کیمده که اول علامتلر بولنمشدر اول کمسه محب دعواسنده صادق ومسلم
بیلنمشدر اما علامت اولی بودرکه محب مولی اولمکدن خوف ونفرت ایلمیوب دائما حاضر باش ومهیا اولوب
موته منتظر ومترقب اولور زیرا که انجق موت ایله محب محبوبنه وطالب مطلوبنه وغریب اوطانه وصول بولور
پس مادامکه دنیادن قطع علاقه اولنمشدر اول کوکلده محبة الله اثری ظاهر بولنمشدر واکر موتدن فراری
هنوز حققه وارمغه حاضر اولمیوب لیل ونهار اول تدارکده اولمق ایچون اولورسه اولدخی محبة اللهدن بر اثردر
واما علامت ثانیه بودرکه اول محب مولی دنیادن هر نیسه محبت ایدرسه اکا مولاسی محبتیله محبت ایدروینه
انک یولنده انکیچون صرف وبذل ایدر وهر نه کیم قلبنی مولاسندن مشغول ایدر انی ترک ایدوب حضورینه
کلوب رضاسنجه کیدر واکر جمیع احوالنده حضور ورضاده بولنمدیسه اول عدم محبت مولایه دلالت ایلمز زیرا که
هر کوکلده محبة الله کمال اوزره ظاهر دکلدر بعضی کوکلده نقصان اوزره حاصلدر واما علامت ثالثه بودرکه اول
محب مولی لیل ونهار انک ذکر وفکرندن خالی قالمز زیرا که محب محبت ایلدیکی نسنه‌یی وکسنه‌یی محبتی قدر
ذکر ایلر یعنی اول محبوبک اوصافن اکا ثنا ایله سویلر حتی اکر کمال اوزره محبت ایلش ایسه انی هرکز
فراموش ایلمز واکر برکسه هم حق تعالییه وهم دنیا القدن بر نسنه‌یه محبت ایلرم دیرسه تطرا ولنور قنغیسین
زیاده ذکر ایدرسه محبت اکا حکم اولنور زیرا که اول کوکلده چوق ذکر اولنان طرفک محبتی غالب کلمشدر
حالبوکیم غالب مغلوبی یوماقیو ما محو ایدرا ولمشدر واما علامت رابعه بودرکه محب مولی انک کلام قدیمنه
تعظیم ایدوب انبیا واولیاسنه ودوستلرینه رعایت ایدر بلکه جمله مخلوقاتنه محبت وشفقت ایدوب رفق
ومدارات ایله ملایم سویلر پس هر کیمکه محبت الله مرتبه‌سنه وصول بولمشدر اندن کبر وحسد وبغض وعداوت
وکین وکدورت وعجب وانانیت افکاری دفع ورفع اولمشدر واول جمیع موجوداته عبرت وحکمتله نظر ایلیوب
جمله‌یی دوست اتخاذ ایدوب هرکس ایله الفت قیلمشدر واما علامت خامسه بودرکه محب مولی ناسدن عزلت
اختیار ایدوب لیله منتظر ومشتاق اولور تا کیم عوایق وعلایق دنیا کوکلدن منقطع اولوب محبوب قدیم
بی انبازه نیچه ثنا ونیاز ایلیه تکیم حق تعالی حضرت داود علیه السلامه بیورمشدرکه یا داود اول کمسه یلان
سویلرکه بکا محبت دعواسین ایلر حالبوکیم اول کیجه‌لرده نائم اولوب بندن غافل قالور زیرا که دوست
دوستک دیدارینه طالب وصحبتنه راغب اولمزمی بنی خوش کیمکه استرسه بولور بردخی برکسه ایله مألوف اولیوب
هیچ نسنه ایله مأنوس اولماز وبنسز قراری قالماز واما علامت سادسه بودرکه محب مولایه عبادتی آسان کلور

وشوق وذوق ایله خدمتده اولورلر بلکه عبادتی روحی غداسی بولوروالدن نیجه لذتلر الورلر واما علامت سابعه بودرکه محبة الله مرتبه سین بولان حق تعالینك دوستلرینه حب فی الله ایله محبت ایدوب انلری کندو یه دوست اتخاذ ایدر وانك اعداسن کندویه دشمن بیلوب انلره دخی ستروحلم ایله معامله ایدر (شعر) محب الله لاتأویه دار ولا یأوی مکانا فیه عار ٭ ولا یهتم فی الدنیا برزق ٭ ویکره ان یکون له عقار ٭ ومحب مولانك اوج کرامتی واردرکه بری دریا کبی سخاوتدر وبری کونش کبی شفقتدر وبری تراب کبی تواضعدر زیرا که منبع کرم وجود محبتدر بلکه اصل خلقت وجود محبتدر ومحبت مولانك دخی نتایجی اوج تمامدر کثرت صیام وکثرت قیام وقلت کلامدر اما حقیقت محبت تامه ترك مجالسه عامه در محب صادقك بدنی وحشیدر وقلبی عرشیدر وطبیعتی روحانیدر وهمتی ربانیدر وسیماسی نورانیدر

کوکل عشقکده ناروادرای دوست	سنی سومك عجب سودادرای دوست
عدو بیلز بومعنایی کده دائم	دل عاشق سکا مأوادرای دوست
جمالك آرزوایلرکوشی ٭	جهان برشورو برغوغادرای دوست
ایکیلك پردهسی رفع اولدی دلدن	دوعالمدن کوکل یکتادر ای دوست
چوکلمز خاطره بر وای اغیار	کوکل شوریده وشیدادرای دوست
اکرچه رتبهٔ عقل اولدی عالی	مقام عشق هم اعلادر ای دوست
جهان لذتلرین بولدم چوحلوا	ولی عشقن می احلادر ای دوست
شئونك سیرایدر عالمده اول جان	که چشمی عشق ایله بینادرای دوست
چوسنسن اول اخر سر وظاهر	بوحق هیچ ونا پیدا درای دوست

(نوع سادس) محبت مولانك کوکلدن ظهور وجولانن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه انسانك قلبنده ظهور محبتك سببی احسان اولدیغی اندندرکه انسان افتقار واحتیاج اوزره خلق اولنمشدر امادین امورنده انسانك علمایه احتیاجی بودرکه انی ظلمات جهالتدن وکدورات غفلتدن تخلیص ایدوب اکا دین وایمانی وآداب وارکانی وشریعت غرایی تعلیم وتفهیم ایدهلر وانك اولیایه احتیاجی بودرکه اکا آداب وارکان طریقتی واحوال ومقامات حقیقتی بیان وعیان ایدهلر ونفس امارهنك اوصاف ذمیمهسنی نفس مرضیهنك اخلاق حمیدهسنه تبدیل اولنمسنك سبیلرین بیلدیرهلر ودنیانك قباحتین واکا محبتك خطاسین بیان ایدهلر وانی معرفة الله ومحبة الله طریقنه الوب کیدهلر ودار بقانك ذوق وصفاسین وحضور مولانك انس ولقاسین اکا ادراك ایتدیروب دنیادن عوق وآخرته سوق ایدهلر پس بو سببدندرکه هر شاکرد استادینه وهر مرید مرشدینه میل ومحبت ایدرلر ورضالرنجه کیدرلر واما دنیا امورنده انسانك هرکسه احتیاجی چوقدرکه انك حد وحسابی یوقدر مثلا اشن واتمك حاصل اولوب دهانه داخل اولنجیه دك هیچ بیلورمیسنکه قاج خدمتکارلك خدمتیله حصوله کلوب سکا غدا اولورلر والحاصل انسانك اطعمه والبسهده ومسکن وتزوجده صنعتلرك جملهسنه احتیاجی حکمتله بیلنمشدرتکیم (الانسان مدنی بالطبع) دینلمشدر بلکه ریاح ومطر وشمس وقمر وارض وسمایه بیله محتاج بولنمشدر پس ای طالب محبة الله بصر افکار ایله برنظر قیلکه اکرسکا برکسه ایکی درهم ویرسه یابرلباس کیدرسه ویابرکون برخدمتك کورسه عمرك اولدقجه سن اکا محبت ایدوب هرذکرا اولندقجه خیر دعا وثنا ایدرسن حالبوکیم انك احسان وخدمتی بنه حق تعالینك ارادت وقدرتیله وجوده کلمشدرکل ایمدی برکره انصاف ایله که سکا هر برنفسده انواع نعمتلر احسان ایدوب جمیع مصالحکی سن طلب ایتمزدن مقدم کوروب جمله حوایجکی خبرك یوق ایکن قضا ایدن ربکه وسن اندن اعراض ایدوب اکا عصیان وزره ایکن ینه رزقکی کسمیوب عیوبکی ستر ایدن دوستکه اعنی جهانی خلق ایدوب جمیع امورك تقدیر وتدبیر ایدن رب العالمین حضرتلرینه نیچون دائما دل وجانکله میل ومحبت وخضوع وتذلل ایلمزسن وهردم لسانکله اکا حمد وشکر ومدح وثنا سویلمزسن وباشن وجانکی وجمله واریکی انك محبتینه فدا ایلمزسن هیچ لایق وسزا میدرکه انك بی دریغ احسانلرینه وبی نهایه نعمتلرینه مستغرق ایکن ینه انك لطف

وکرملرك غیریدن بیلورسن ومیل ومحبتله مدح وثنایی اول کریم وستارك غیرینه قیلورسن اکرچه هر کوکلده محبة الله موجود اولدیغی مقرردر لکن آتش چقماق طاشنده پنهان اولدیغی کبی محبة الله کوکللرده پنهان ومضمردر پس اکرسن پولاد شوق وطلب ذکرالله ایله حجر قلبکه ضرب ایدرسن اندن آتشلر ظاهر اولوروروانك انلرله نوروضیا بولورواول نیران ایله انده بولنان بغض وعداوت خس وخاری وحقد وحسد غباری وکبر وانانیت باری یانوب محو اولوروجمیع کدورات نفسانیه کیدوب قلبك صافی قالوروحضور وانس ایله تجلیاته لیاقت بولوروا کر برمدت غفلت ایدوب مداومت ذکرحقدن اعراض ایدرسن دلده مضمر اولان نار محبت همان رماد ایله مستور اولان جمرات امثالی طول مکث ایله منطفی اولور بعده قلبك ظلمات شهوانیه وکدورات نفسانیه ایله طولوب انوار تجلیات حقدن محروم اولوب متحیر قالور زیرا که ذکرالله محرك حب الهیدر ومهیج شوق نامتناهیدر اما اهل محبتك شوقن واهل عشقك ذوقن زیاده قیلمق ایچون حکمت اولیا معین وقوتدر وانلرك قلبی ولدینه شیر حکمتدر اهل محبتدن بربصیرت صاحبنك بصری اعمی اولوب سببندن سؤال اولندقده جواب ایتمشدرکه بوعمی بصر مقتضای غیرت حقدرکه خلقه نظاردن بنی منع ایتمشدر زیرا که محبوب استمزکه محبی اغیار ایله یار اولوب هردمده برترددله بی صبر وقرار اوله استرکه غبار اغیاردن قلبی صافی اولوب علی الدوام آیینهٔ دیدار اوله

(نظم)

ای کوکل سن اولمه کندکدن جدا
اندن اوزکه کسهدن کلمز وفا
زندهٔ پاینده دوست اول عشقدر
همسفکله بیله درخوش دائما
شفقت ایلرعشق اودم دیرچکمه غم
نفس ایله بیکانه اولدکسن بکا

فارغ اول کلسون سکا عشق خدا
یااولور یا ایریلور یا ترك ایدر
کیم کلوره قلبه اندن بر صفا
ختم عمر کده چوناچار اولهسن
کل بکا اهلا وسهلا مرحبا
جسمی ترك ایله بوخاکی خاکه ویر

عشقدر یارایتمه غیری اختیار
هرکیم اندن غیری یار اولدی سکا
هرغمك غمخوار ایدر اول یارغار
هب سکا بیکانه در اول آشنا
بن سکا دوستم ازلدن برقرار
باکسن حق روان کل اصلکا

(نوع سابع) محبت مولانك تعریف وحقیقتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه حق تعالی محبتی خزائن وجوده مفتاح ایدوب دقایق کنوز جودنی مکامن غیبدن انکله اظهار ایتمشدر واسرار اظهار یعنی (أحببت أن أعرف) قولیله افتتاح ایدوب عرفان ایچون تجلیله عوالم ظلمات وانواری وار ایتمشدر پس محبت لب لباب حقیقتدر ونهایت مقاصد اهل معرفتدر انك مقالات ومقاماتی نهایتسزدر وعجایب آیاتی حد وحسابسزدر وغرایب حالاتی غایتسزدر زیرا که محبت بدایت رتبهٔ ابداعدر ونهایت اجناس وانواعدر ومحبتله جمیع وجودك کمالی ویرلمشدر وانکله هرمرادهسی اولنوب آرایلمشدر (شعر) حقیقة الحب لاتجلی لفاقدها ٭ واستنع الوجد والتعریف بالقیل لا یعرف الشمس الامن یشاهدها ٭ لکنه تعریفها فی عین تضلیل محبت برحقیقتدرکه انی صاحبندن غیری کسه بیلمز وطالبندن غیری انکله کسه متصف اولمز واندن سؤال ایدن انی تحصیل ایدرسه سؤالدن معطل قالور واکر تحصیل ایده بیلدیسه محالی طلبده سعی ایتمش اولور زیرا که وجدانیات اولان معانی حدود ورسوم ایله بیلنمز وماهیتلری عقول وفهوم ایله بیلنمز (شعر) تعالی العشق عن هم الرجال ٭ وعن وصف الفراق أو الوصال ٭ متی ما جل شیء فی الخیال ٭ یجل عن الاحاطة والمثال محبت لسان ایله تقریر وبیان ایله تعبیر اولنمز زیرا که اول حق تعالینك بر ردء سیدرکه اولیاسی قلوبنه جکمشدر ومحبت برصفت سرمدیه وبرعنایت ازلیهدرکه کتاب وایمان انکله بیلنمشدر محبت برسرور درکه مدرکنك کمالی اولان ذاتك حضورینی تصوریله کوکلده حاصل اولور وبو تعریف حقیقت حسبیله دکلدر بلکه اسم ایله در زیرا که سرور برامر وجدانیدرکه انك حقیقتی بیلنمز وبرتقریب ایله تعریف اولنمز محبت حقیقتده برامر ذوقی وبرنور شوقیدرکه واحد حقیقینك ذاتی ذاتیله ادراك ایدندن لمعان ایدر زیرا که اول بغایت جمیل ومحب جمالدر وغایت جمال ایسه نهایت کمالدر چونکه مدرك اکمل اولدقجه ادراکی اقوی اولور محبتی احلی واصفا اولوب کمال قوت بولور پس محبت خالص اولمز الا که انده اولوروانی صافی بوله مزالا که صاحب (لولاك) بوله بیلور اما مراتب سائرهده تعدد وتکثر آثاری حسبیله وتفرق وتغیر امکانی سبیله محبته حزن وغم ودرد والم شایب

اولور پس محبت ابتهاج صرف وسرور محض اولمیوب حزن وکدرله ممزوج وخوف وخطرله مخلوط اولور (شعر)
وما فی الخلق أشقی من محب * وان وجد الهوی حلو المذاق * تراه باکیا فی کل حین * مخافة فرقة اولاشتیاق
فیبکی ان نأی شوقا الیه * ویبکی ان دنا خوف الفراق * محبتك منشأی حضرت احدیتدر نتکیم عداوتك
منشأی کثرت وضعیتدر چون نور وحدتك کوانه سریانی قدر اعیان جهانده محبت ظهور ایدر پس اول
نقطهٔ اولی یه اقرب واول حضرت علیایه اقرب اولنلرده محبت اکثر واقوی اولور واندن ابعد واسفل اولانلرده
محبت اقل واضعف بولنور نتکیم حق تعالی (ولکن الله ألف بینهم) بیورروب اهل قربك محبتی کثرتن
طبورمشدر واهل بعدك محبتی اقل اولدیغندن حق تعالی انلره (بعضکم لبعض عدو) بیورمشدر محبت
برشیرین حالدرکه انکله آجیلر طاتلی بالدر ومحبت برا کسیر عظیمدرکه انکله مس وآهن زر وسیمدر محبت
بردوادرکه انکله هر علت شفا بولور محبت برجلادرکه انکله هر کدر صافی اولور محبت بر بشر بتدرکه انکله
هر مرض صحتدر محبت بر حالتدرکه انکله هر قهر مرحمتدر ومحبت برجاندرکه انکله مردزنده اولور محبت
برسلطاندرکه انکله شاه بنده اولور محبت نتیجهٔ معرفتدر ووسیلهٔ قرب حضرتدر محبت برسروردرکه انکله
هر محنت حضوردر محبت برصفادرکه انکله هر جفا عین وفادر محبت برنوردرکه انکله دیولر حوردر

(نظم)

الا ای عشق بی پروا	که سنسن مقصد اقصا	که سنسن احسن الحسنی	هم اولدك عاشق شیدا
عجب حسن ایچره یکتاسن	عجب موزون ورعناسن	عجب ماه دلاراسن	زهی یکتای بی همتا
جمالك وصفنی هردم	نوجهیله که سویلرسم	قرذرات ایدرلر هم	که آمنا وصدقنا
سنك ذاتك که دائمدر	دمکه جمله قائمدر	کرانسان کربهائمدر	اکر اعلا اکر ادنا
مضارع ماضی وحالسن	دخی تفصیل واجمالسن	شه بر لطف واجلالسن	مکدر عروهٔ وثقا
جهاندر حسنکه حیران	که سنسن جمله یه جانان	زهی محسن زهی احسان	زهی مهر جهان آرا
اوجانکیم شوقه مائلدر	دوکنز ذوقه نائلدر	سکا حق که واصلدر	نه حاجت قصهٔ فردا

(نوع ثامن) محبت مولانك اقسامن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه محبت لازمهٔ
وحدت اولمشدر انکیچون اول بو کثرته منافی کلمشدر (بیت) الواحد الفرد حقا کیف ینقسم * والواجب الحق
صدقا کیف ینعدم * پس حقیقتده محبت قسمت قبول قیلمز وانك حقیقتی خالصه صافی اولمز بلکه ظهور
وخفاسیله شدت وضعف بولور وصفا وکدورتده احوالی مختلف اولور وتعدد مظاهرله اول متعدد اولور
وتفاوت مشاعر ومناظردن اکا تفاوت کلور نتکیم ماء بسیط بی رنك اناسی لونیله متلون اولدقده نیجه اقسامه
منقسم اولور یاخود مقر ومجراسنده مخالط ومجاوریله تغیر بولدقده مذاق ومنام ایله حالی مختلف اولور حالبوکیم
اول صو حد ذاتنده حقیقت واحده در کذلك محبت واحده عالم کثرتده اعیان مختلفه یه ساری اولدقده نیجه
اقسامه منقسم اولور ومظاهر متنوعه ظهور بولدقده مظاهری حسبیله وصفی مختلف اولور حالبوکیم لازمهٔ
وحدت اولان محبت حد ذاتنده حقیقت واحده در نتکیم ماء صافی اضافت وآفتدن مطلق وسلیم اولدقجه
کندی لطافت ونظافت اصلیه سی اوزره بولنمز کذلك محبهٔ الهیه کندی منشأ اصلیه سندن غیره وضعده
محض وخالص بولنمز وانك حوضی منبعنه خوض وغوص اولنمز واول مشرب عذبك شاربلری عباد خواص
مقربیندرکه انلر بحر وحدتده غریق ومجرددرلر وانانیتلری تعیناتندن منسلخدرلر وحق تعالینك حضور
وانسنده منقسمدرلر وانك جلال جمالندن منطمسدرلر وفنالرندنصکره انك بقاسیله دائمدرلر وانك ذاتیا کیله
ابدا قائمدرلر وصفاتیا کمالیله متصفدرلر وانك محبتیله انی محب ومؤتلفدرلر وانك قبابی تحتنه کیدرلر وعین
کافورا ولان شرابی صفوتندن شرب ایدرلر وعین تسنیم وبرد ولذت یقین ایله فرح بولورلر وافق مبین محفلنه ترقی
ایدوب درجات رفیعه یه نائل اولورلر وبونلرك ماعداسی اولان ابرار واخیار اول مشرب عذب صافیدن
سفلده قالورلر زیرا که انلرکندی کاساتنده انجق زنجبیله ممزوج اولان عین سلسبیلدن بولورلر پس شراب صافی
محبت ذاتیه در وشراب ممتزج محبت صفاتیه در اما ابرار انکیچون شراب ممزوج ایله قالوب انجق اندن حظ المشلردر
زیرا که انلر کرچه صفتلری ملابسندن مجرد اولمشلردر وکندی نفسلرندن نعتلری جلابیبن رفع وازاله قیلمشدر

لکن انلرکندی اعیانیله منطمس اولیوب ارکانی قواعدن تخریب قیلیوب کندی تعینات وبقایالریله محتجب
قالمشلردر زیرا که بو تعینات انلرك ذنوب مقاماتی بولنمشدر نتکیم * وجودك ذنب لا یقاس به ذنب * دینلمشدر
پس ابرار انجق حضرت واحدیتده مراتب اسمائیه کیدرلر ومحبوبی عظمت وکبریاسی استارنك وراسندن
مشاهده ایدرلر هنوز انلر فنای محض ایله بحر احدیته طالمشلردر وکدورات خوف وحزندن خلاص
بولمشلردر نتکیم انلر بحر ذاتی کثرت اوصاف ایله مکدر قیلمشلردر کذلك کندی مشربلرین مزج صافی صفت
عدله مکدر بولمشلردر اما شراب ممزوجك مادونی عباد وزهاد اولان اهل تقوی یه مناسب مشرب کلمشدر
زیرا که محبت ممزوجه نك مادونی اندن زیاده مکدر اولمشدر پس محبت خالصهٔ ذاتیه زبدهٔ صافیه مثالی بیلنمشدر
ومحبت ممزوجه صفاتیه لبنه مشابه بولنمشدر ومحبت متکدرهٔ افعالیه دوغ بی فروغه نظیره قیلنمشدر وبو محبت
افعال اصحاب آمال اولان عباد وزهاده تخصیص اولنمشدر زیرا که انجق انلر اعماله متوسل بولنمشدر وبو محبتك
ضعف وادناسی محبت آثار اعتبار وعدا ولنمشدر وابنای دنیا انجق انی بولمشلردر ومحبت آثار اهل دنیایه
مخصوص اولوب انکله قالمشلردر پس اول محبت خالصهٔ علیه بو محبت ضعیفهٔ دنیه ده اجزای متجرده مومثالی
بیلنمشدر حالبوکیم صو انده پنهان اولدیغندن صافی قالمیوب مکدر بولنمشدر پس بونجه صور حسنه ده
واشکال جمیله ده وألبسهٔ فاخره ده واطعمهٔ نفیسه ده وحلوا کهٔ لذیذه ده وآثار عزیزه ده واطوار غریبه ده
ومصنوعات عجیبه ده محبوب القلوب اولان اول محبة ذاتیهٔ صانع حکیمدر لکن اهل محبة آثاره مائل واول
مؤثردن غافل اولوب کثرت صورتله وحدت معنادن ذاهل قالدقلری ایچون بیلمزلر که محبت ایلدکلری کیمدر (بیت)
دلی کو عاشق خوبان دلجوست * اکر داند وکر نه عاشق اوست * پس بو مقامده محبتك اقسامی درده منحصر
قیلنمشدر بری محبت ذات وبری محبت صفات وبری محبت افعال وبری محبت آثار اعتبار اولنمشدر

(نظم)

ای عشق وی جان جهان	ای مبتدا اوی منتها	ای رستخیزنا کهان	وی رحمت بی انتها
ای رشك ماه ومشتری	بزدن نهانسن چون پری	ویردم دل وجان ومهری	بن هم سکا قربان شها
کاهی عاربسن که نعب	که نور اولورسن که لهب	سنسن عجب اندر عجب	حیران سکا اهل النهی
ای طالب انوار جان	سیر ایلسن کهسار جان	اول بلبل کلزار جان	قیل قلبکی غمدن رها
عالم چو کوه طوردر	ذره بذره نور در	اعمادن اول مستوردر	عبرتله سن سیر ایله ها
هردم کلور جاندن ندا	کیم بلکندن اول جدا	یوغ اول همان قالسون خدا	مهرکله بر نور اول مها
حق کوکلدن دیله سن	کیم علم عشق بیله سن	اکلی آزایت شر بیله سن	اولسه دنخی براشتها

(نوع تاسع) محبت مولانك اسماسن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه اسمای محبت
کندی مراتبی حسبنجه مختلف اولور ومحبتك اسماسی اثارندن بدأ اولندقده اول مرتبه ده اکا ارادت تسمیه
ایدرلر وبو ارادت قرینده کمال اولان کسه یه اطاعت وتمثیله وانك اخلاقیله تخلقلدا کا تفریده رغبت صادقه در
نتکیم حق تعالی حدیث قدسیده * لا یزال العبد یتقرب الی بالنوافل حتی أحبه فاذا أحببته کنت له سمعا وبصرا
ویدا ومؤیدا * بیورمشدر وبو ارادتك علامتی اول کسه نك مرادات ومرضاتی جمیع همتیله طلب ایتمکدر
تا کیم کندینك اندن غیری برفکری اولمیه وانك مرادندن غیری برآرزوسی قالمیه نتکیم دینلمشدر (بیت) ارید
وصاله ویرید هجری * فأترك ما أرید لما یرید * وبو ارادتك ظهوری مراد اولنان کسه نك محاسنن ادراکی حسبیله
اولور واول ادراك استعداد اقتضاسنجه بولنور بعده محبتك اسمی شوق اولور وشوق ایسه روحك وصلتدن
یکا حرکت ایدوب کتمسیدر وکندو یه محبوبی وصالندن ممکن اولانی ومرغوبی جمالندن حظن توفیر قیلانی
حین بطونندن ظهوره کتوره بکله تکمیل ایتمسیدر بعده محبتك اسمی توقان اولورکه اول شوقك کمالیدر نتکیم
شوق ارادتك کمالیدر بعده اسمی نزاع اولورکه اول سلطان محبتك قرار ووقارا وزره قوت وقدرت بولمسیدر
وحسن محبوبك جاندن شدت ظهورندن وکوکلده اعلان ایدن وجهی نورندن زمام صبر واختیاری جذب
ایدوب آلمسیدر بعده اسمی صبابت اولور واول قوت اصطبار قالمیوب اضطرار ایله حبیبه منصب اولمقدرکه انك
جانبندن غیری سمتنه میل ورغبت قیلمزوا ملامت ولوم وتعییب ایله منزجر اولمز وصبابت نزعك کمالیدر نتکیم

دينلمشدر (شعر) والله ماغيرتني بعدك الغير ❊ ولاسلوت ولالي عنك مصطبر ❊ ولانظرت الى شيء أسربه ❊ الا اليك فانت السمع والبصر ❊ بعده اسمى هوا اولوب اول محبوبك بابنده معتكف اولوب اقامت قيلقدر وانك حسن حسى لذتنده حسنندن ذاهل اولمقدر بعده اسمى مودت اولوركه اول قرب محبوبه واصل وفائدهٔ محبته نائل اولدقده وشدت اتصالله حرارت شوق امتزاج بولدقده وبرودت وصل اعتدال اوزره قالدقده حاصلدر پس غائلهٔ انقطاعندن ونائرهٔ شوق التياعندن امين اولمقدر زيرا كه انك اتصالى عدم اتحادى مشعردر پس قريب اولوركه الم بعاد واقع اولور وبو مودتك علامتى كندى تدبيرنى محبوبه ويرمكدر ومودوده واقف اولوب حضورينه ايرمكدر بعده اسمى خلت اولوركه اول بقيهٔ انانيتله اولان محبت ذاتيه دروبو خلت اول مودتك استحكامندن حاصل اولوب محبت خالصه يه واصل قيلمشدر لكن اثنينيتى مشعر بولنمشدر زيرا كه تخلل وحدت عينيه نك غيريسى بيلنمشدر پس ايكى متخلل بر دكل ايكى عدا اولنمشدر نتكيم دينلمشدر ❊ بيت ❊ قد تخللت مسلك الروح منى ❊ ولذا سمى الخليل خليلا ❊ بعده محبت صافى اولوركه نه انانيت ونه اثنينيت قالوب پس محبت خالصه خلتدن اعلى ومادونندن اصفا اولور نتكيم حضرت حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم خليل الله عليه السلام حضرتلرينك منزلهسنه يتوب اندن قاب قوسينه ارتقا ايدوب مقام اوادنايه كتمشدر زيرا كه خليل الله عليه السلام صفات باريله اكا توسل ايدوب علمه بحالى حسبى عن سؤالى ديمشدر وحضرت حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم صفات ايله قالميوب ذات بارى ايله طورمشدر نتكيم ❊ حسبى الله ونعم الوكيل بيورمشدر پس وقتا كه محبت صافى اولوب صاحبنك حالى يالنوز اكا مقصد تسميه اولنور پس مقصد محبت صافيه صاحبنك حاليدركه اكا مقام اولمشدر ومبادئ مشاهدهيى هنوز بولمشدر وقتا كه محبت خالصهٔ ذاتيه مستمر اولوب تمكن ودوام استقامت بولوروب محبك نه عينى ونه اثرى قالوراندن رسم انتفا بولوب خبر منقطع اولوروبحر محبت طغيان ايدوب اندن اولنلرك جملهسى محو وفنا بولورا ولزمان محبتك اسمى عشق اولور واول محب رق ايكن آزاد اولور زيرا كه رق مملوكيت لوح انانيتده مرقومدرور سم عبوديت بقاى يقينده مرسومدر وقتا كه انانيت مرتفع اولوب فنا بولور غمايم اضافات اول دمده منشق ومنتفى اولور پس عبدك تعينى محو اولديغندن محبت حق كندى ذاتنده قالور (بيت) العشق اكبر أن يكون لغيره ❊ واجل ان يعزى اليه تشارك

(نظم)

عشقدركه ايدن تربيه اعيان جهانى	افلاك ايدر انكله بورقص ودورانى
عشقكله هميشه بولور اشيا بو وجودى	ذرات جهان جملهزمينى وزمانى
عشقك دوشوروب سلسلهٔ موج ايله باغلر	واديلره فرياد ايدرك آب روانى
عشقكله يانوب فانى اولان بولدى بقايى	عشق اولدى وجود وعدم ونام ونشانى
عشقدر اولان عاشق ومعشوق ومحبت	انكله بولور جان ودل اسرار نهانى
چون ساغر اجسامه طولر بادهٔ ارواح	عشقدر او ساقى كه ويرر بادهٔ جانى
برشى كه عياندر او بيان استمز اصلا	حق نيجه بر وصف ايده سن عشق عيانى

(نوع عاشر) محبت مولانك خواص وعجايبن بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردركه محبتك خاصيتلرى كندى مراتبى حسبنجه ظهور ايدر نتكيم دينلمشدر (بيت) واخوان صدق فى المحبة سافروا ❊ فقد فاز من فيها اليها يسافر ❊ وخواص محبتندركه تحقيق اول هم مبدأ وهم مقصددر وهم مسافه وهم مركبدر پس محبت هرنسنهدن اغرب واعجبدر زيرا كه محب كندى نفسندن محبوبنه توجه ايلدكده محبت اوديهسندن مرور ايدر واول واديلرى قطع ايدهمز الا كه محبت قدميله كيجوب كيدر نتكيم دينلمشدر ❊ سير زاهد هرمهى يك روزه راه ❊ سير عاشق هردمى تا تخت شاه ❊ زاهدان بازس مى تازديباه ❊ عاشقان برانتر از برق وهوا ❊ كى رسند اين خائفان دركرد عشق ❊ كاسمانرا فرش سازد درد عشق ❊ پس محبت كندى طبعيله ايكى ضدى حاويدر انكچون ايكيسن دخى مقتضى ومراعيدر زيرا كه محبت اول مشاهدهيى مقتضيدركه اول انجق فنا فى المحبوب ايله وجوده كلور ونه اول وجوب امتثال امرى مقتضيدركه اول بقاى وجود ايله حاصل اولور حالبوكيم بقا ايله فنا برى برينه متضاد ومغايركلور وبردخى محبت بحسب الذات اتصال محبوبى مقتضيدر ومحبوبك محبى فراق اولدقده

محبوبك فراقنى مقتضيدر زيرا كه محبوبك محبوبى محبك دخى محبوبيدر حالبوكيم وصال ايله فراق برى برينه متباين ومتنافيدر وخواص محبتندركه محب محبوبنى ايكى جهانه ترجيح ايدوب كندى نفسندن اعلا بيلور والا محبت صادقهيى بولمش اولور وكتماندن محبتدن امتناع ايدوب افشا قيلور والمحبة اكا غالب كلمش اولور نتكيم دينلمشدر (بيت) فاش ميكويم واز كفتهٔ خود دلشادم ❊ بندهٔ عشقم واز هردو جهان آزادم ❊ وخواص محبتندركه اول تمام اولوب كمال بولدقده انقسامى قبولندن امتناع ايدر نتكيم دينلمشدر (بيت) سهر العيون لغير وجهك باطل ❊ وبكاؤهن لغير حبك ضائع ❊ وخواص محبتندركه محبك غيريسى حبيبنه مناجات ايدوب واصل اولمقدن اكا غيرت كلور پس انك بساط انس ومحبتى اوزره خدمتنده اندن يكا سابق اول محب اولور وخواص محبتندركه محب محبوب ايچون ملامت اولندقچه تلذذ ايلر زيرا كه انى لوم ايدنلرا كا تسليه ايدوب محبوبك اسمن سويلر وخواص محبتندركه محب محبوبك عزيچون تذلل ايدر وكندى مطلوبى امتناعنده تحمل ايدر وخواص محبتندركه محب محبوبك ذكروشكرندن فتورا يتمز وعطاياسيله متسلى اولميوب حضورندن ايراغه كتمز نتكيم ديمشلردر (بيت) عشقى بول عشق ايله اول طول اى حق ❊ هرشيك وار بدلى بولمديلر عشقه بدل ❊ وخواص محبتندركه محبت هرعسيرى يسير وهر قبيحى جميل ايدر نتكيم دينلمشدر (بيت) از محبت نار نورى ميشود ❊ از محبت ديو حورى ميشود ❊ وخواص محبتندركه اول جفا وايذا ايله ناقص ومهرواوازو بروعطا ايله ازدياد وكثرت بولمز نتكيم دينلمشدر (بيت) هوايى له فرض تعطف ام جفا ❊ ومشربه عذب تكدر ام صفا ❊ وخواص محبتندركه محب محبوبى مدح وثناده ترك تكلف ايدروخطاب ودعاده شرائط وآدابى اسقاط ايدركيدر وخواص محبتندركه محب صادق سماع ذكر حبيب ايله اهتزاز ايدروانك اسمنه قريب اولان الفاظ ايله بيله التذاذ ايدر وخواص محبتندركه محب اولان صفات محبوب ايله متصف اولور واكا منسوب اولان نسنهلردن فرح وسرور بولور زيرا كه محبك كليتى محبوبك كليتنه مطابق كلور پس محبك تمامى محبوب ايله اولدقده كندى اوصافنى خلع ايدهبيلور وخواص محبتندركه محب محبوبك جفاسندن ينه اكا التجا ايدر زيرا كه اول كندويه اندن اشفق وارحم كمسنهيى بيلمز وكندى عندنده اندن احب واكرم كمسنه اولمز انكچون اندن ينه اكا كيدر نتكيم حضرت حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم كندى دعاسنده ❊ اللهم انى اعوذ برضاك من سخطك وبمعافاتك من عقوبتك واعوذ بك منك لا أحصى ثناء عليك أنت كما أثنيت على نفسك خطابيله محبوبنه مناجات ايلمشدر نقل اولنمشدركه بر آدم كندى ولدنى تاديب ايچون ضرب ايلدكده مكانندن قاچوب والدى قوجاغنه قعود ايلمشدر وكريان ونالان پدرينه الامان ديوب كوركه نه سوياشدر اى پدر دنيا باشمه طار اولمشدر وسندن سكا قاچدم مروت سكا قالمشدر زيرا كه سن بكا محبت ايدن وبن هم سكا محبتيم ديدكده پدرى اكا مرحمت قيلمشدر وخواص محبتندركه اول محبى دعواى معاينهدن تخليص ايدر زيرا كه محبت حقايق اشيايى تجريد ايدوب دقايق معانى يى توضيح ايدر وخواص محبتندركه محب محبوبه كمال محبتندن وقدرنى تعظيمندن اندن اولان حظنى واكا اولان احتياجنى اونودر كيدر نتكيم دينلمشدر (بيت)

ليست حظوظى منك ثم حوائجى	اليك حياء من جلالة قدركا
(نظم) مرحبا اى عشق باقى مرحبا	بروفاسن بروفاسن بروفا
كل صالن كوكلمه اى جان جهان	دلرباسن دلرباسن دلربا
آسمان دلده ماهمسن تمام	مهلقاسن مهلقاسن مهلقا
اول آخر يارغارمسن مدام	جانفزاسن جانفزاسن جانفزا
مبتداى جملهاشيايه روان	منتهاسن منتهاسن منتها
سندن اولدى خاركل هم خاك زر	كيمياسن كيمياسن كيميا
واصل ايلرسن قولى مولاسنه	رهنماسن رهنماسن رهنما
خلقدن بيكانه اولمش عاشقه	آشناسن آشناسن آشنا
حق حقدن غافل اولمزسن مدام	پرصفاسن پرصفاسن پرصفا

(نوع حادی عشر) محبت ذاتی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه محبت ذاتیه برکونشدرکه اول حقایق اشیایه اشراق ایدوب نورپاش اولمشدر وابجزای جهان اول نور ایله طاولوب وجوده کلمشدر واطوار اعیان انک ضیاسیله ظاهر اولمشدر واشکال اکوان انک شعاعیله زینت بولمشدر تکیم دینلمشدر (شعر) شمس المحبة فی الحقائق أشرقت * سبحاتها فتظاهر الاعیان * ظهر الوجود بنورها فتلألأت * أنواره فتشعشع الامکان * وبها الجمال بدا الکل مکون * فی ذاته فتزین الاکوان * تحقیقا جمال مطلق ذات احدیته مخصوص وملازمدر وحب مطلق ایچون وجود حقایق بالضروره لازمدر پس حقایق اشیایه جمال مطلقدن توزیع اولنوب هر بری کندی حظ فایقن آلمشدر لکن کمال جمالی قبول ایتمکدن عایق امکان ایله محتجب قالمشدرو هر حقیقت انجق کندی نصیبندن مشاهده ایلدیکنه عاشق اولمشدر پس بو اعتبار ایله هر حقیقت کندی حبیبنک عینی بولنمشدر اکرشهودی هویت مطلقه حیثیتندن اولدیسه وانی تعین واضافتدن مجرد بولدیسه اول عاشق موحد صادق بلنمشدر واکر کندی هویتیله محتجب اولوب اول جمالی تعین واضافت حیثیتندن مشاهده قیلدیسه اول غافل مشرک مایق بولنمشدر زیرا که اول حقیقت اولکی اعتبار ایله جمال حقدرکه ذاتی ذاتیله کوروب محبت ذاتیه سیله کندی ذاتنه عاشق اولمشدر وایکنجی اعتبار ایله خیال مخلوقدرکه عینی عینیله کوروب حب صفاتیه سنده کندی نفسنه عاشق اولمشدر اما اولکی محب کندی عیننه عین فنا ایله باقوب حبیبندن محبت وولا بولمشدر واما ایکنجی محب کندی نفسنه عین بقا ایله باقوب حبیبی قبوسندن عداوت وبغض ایله مطرود اولمشدر وبو مقامده حجاب انانیت حجاب بیدر ابلیس (أنا خیر منه) وفرعون (أنا ربکم الاعلی) دیدکاری حجابلر کبیدر واهل قرب افرادندن هرکیمکه محبتده تعیندن مجرد اولور انک حالی سرا وضراده تفاوت قیلمز ومحبتی بلا ونعماده متغیر اولمز (شعر) هجرت الخلق طرا فی هواکا * وأیتمت العیال لکی اراکا * فلو قطعتنی فی الحب أربا * لما حن الفؤاد الی سواکا * وبو محبت ذاتیه ده متحاب اولنلر ذوات وحقایقلریله صادقلر وارواح واعیانلریله عاشقلردر بونلر بری برلرینک اذیتلرندن متاذی اولمزلر وجنایتلرنده بری برین معاقبه ایله مؤاخذه قیلمزلر وکوکللری خوشلغندن مرارت صبری بیلمزلر ومحبتلری بری برینک ذاتنه اولدیغندن بری برینک وجود وصفاتندن وافعال وعاداتندن دخی راضی اولوب بری برینک قصورینه باقمزلر زیرا که اصالتده ذاتی نورانی وحقیقتی صافی اولدیغندن بعض اعماله مباشرتله اول حالده عارض اولان ظلمت وحادث اولان کدورت اول محبوبه ضرر ویرمز اول صبغت الهیه که بو محبوب انکله منصبغ اولمشدر واول طهارت ازلیه که بو مطلوب انکله تطهر قیلمشدر اول صبغت واول طهارت انک ذاتنی الوان حاجبه ایله تصبغدن مانعدر وحقیقتنی اکوان حادثه ایله تکدردن حافظدر پس اول جمیع ظلماته مصادف کلسه ده متغیر اولماز وجمله کدورات ایله مختلط اولسه ده اکا کدورت کلمز وانواع قاذورات ایله ملاقات ایلسه ده متدنس اولمزدریاکبی نی ارجاس ایدوب طهارتی اوزره اولور ودفع اخباث ایدوب تطافتی اوزره قالور (شعر) هم الاصفیاء الخالصون ذواتهم * مقدسة عن أن یغیرها الاذی * حقایقهم طابت سرایرهم صفت فصارت بحارا لا یکدرها القذا

مرحبا ای عشق بالله ای یار غار	هر کوکلا کانجه سین ای نکار
عقل کلسن جانه جانسن ای پدر	هب سنک دستکده در تدبیر کار
جان عالمسن دخی عین عیان	عالمی شوقکله قیلدک بی قرار
حسن معشوق وغم عشاقسن	سن سکا عالمده سن معشوق ویار
روز وشب سندن بولور نور وظلام	زلف ورویک عکسیدر لیل ونهار
باغبان دلسن ای ساقی مدام	رونق عالمسن ای باغ وبهار
جان کلستانی سن ای بحر حیات	حسن واحد انکله بولدک اشتهار
عالمی مست ایلمش خوش دملرک	عطر جان ودلسن ای مشک تتار
بوادی حق داده تنها صحبتک	غوث عالمی سنسن ای یوسف عذار

(نوع ثانی عشر) محبت صفاتی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلر که حضرت یزدان برکنج پنهان ایکن کندی جلال وجمالی تجلیاتیله اظهار کمالنی مراد ومحبت ایلدکده حضرت احدیتدن حضرت واحدیته تنزل ایدوب صفات علیه سی براقعیله کندی وجه پاکن سترایلمشدر تاکیم سبحات وجهی جمیع کائناتی محو وافنا قیلمسون وهیچ برکسه خیر وشرن فرق ایتمز اولمسون چون تکثر صفات اقتضاسیجه اسماء دخی کثرت بولمشدر وتعینات واعتبارات اعدادنجه وجود هم متعدد اولمشدر پس تأثیرات وافعال اختلافیله مظاهر وظلال وجوده کلمشدر وتکثر استمرار ایدوب تأثیر وتأثر ظاهر اولمشدر واحباب وتحبب منتشر اولوب تسبیب وتسبب اعتبار بولمشدر وخالقیت ومخلوقیت متخالف اولوب عاشقیت ومعشوقیت متباین اولمشدرو هر مفتقر کندی فقر وفاقه سی شدایدنه عاشق اولوب طلبنده وسع وطاقتنه ایرمشدر برکسه عاشق اولمز الا که معشوقی جمالندن طالبوب بیلدیکنه اولور ومشاهده ایده مز الا که معروفی کمالندن وحصولی ممکن اولانی کوره بیلور وهر کسک استعدادی مرآت حق اولور وجمال مطلقدن انده کورمز الا که کندی تعینی قیدایلدیکی جمالی کورر (وما قدروا الله حق قدره) نظم کریمی بو معنایی مؤید اولور زیرا که هر عارف کندی طورنده منحصر قالور وبیلمز الا که کندی آیینه سنده کندویه تجلی ایدن وجهی بیلور وجمیع اسمادن اول کندوبی تربیه ایدن اسمه عاشق اولور وفرقت عندنده مشتاق اولمز الا که اول وجهک حسن وجمالی آرزوسنده قالور وقتا که اول کندی مربیسی اولان وجه معینی مشاهده اولورانک وصالی تمام اولوب شوق وکمال نهایت بولور وبو محبت اربابی عموما کندی مشاهدلریله مقید اولمشلردر وبونلرک عابدلری دخی عبادت ذاتیه قیلیوب صفات ایله قالمشلردر زیرا که عبادتلرین معبود مطلقدن بولنان معروفلرینه تخصیص ایتمشلردر وانجق اول مقصود مشهودک لقاسی طلبنده کتمشلردر پس اختلاف تجلیات اولدقده محبتلری دخی تغیر بولور ومعروفلری صور وصفات آراسنده تحول قیلدقده جمله سی انی منکر اولوب مثلا منعمه عاشق اولان منتقمی انکار ایدر وغفاره محبت ایدن قهاردن فرار ایدر وبو محبت صفاتیه ایله متحاب اولنلرک تشکی وتلاومی کثرت بولور وبونلرده تخاصم وتحاکم غالب اولور تکیم برکسه بر ولی معصومه ولایت وعصمتیچون محبت وخدمت ایدر ایکن برغفلت یا بر معصیت کوردکده انی لوم ایدوب کوزدن وکوکلدن صالر کیدر ویا برکسه برزاهد عابده زهد وتقوا سیچون محبت والفت ایدر ایکن برطمع یا برفترت کوردکده اول زاهددن اعراض ایدوب انک اعتراضنه کیدر یا خود برکسه برموسر منعمه مال وجاهیچون محبت ورغبت ایدر ایکن فقیر یا حقیر کوردکده اندن اعراض وابا ایدر کیدر یا خود برکسه برمحبوب زیبایه حسن وجمالیچون میل ومحبت ایدر ایکن علیل یا پیر کوردکده ترک ایدوب کیجر کیدر (شعر) اذا تغیر اهل الحب فهو هوی * من عالم الخلق لا من حضرة الاحد * وکل عاشق وصف لا حبیب له * عند الحقیقة غیر الذم والجلد * اما اهل محبت ذاتیه احبابلرندن صفاتی انکار ایدرلرسه ده ذواته محبت واعتبار ایدرلر وافعاله مقت ایدرلرسه ده فعاله محبت ایدرلر وبرقرار اوزره کیدرلر (مصراع) علی کل حال ام عمرو جمیلة

(نظم)

جوسنسن عقل کل ای عشق اعلا	عقولک روحی سن ارواحه معنا
سنکله قائم اولمش جمله عالم	که سندن جمله اشیا در هویدا
قو آیینه وجهک درای روح	ایدرسن جمله دن کندک تماشا
بوزک آیینه به صغمق نه ممکن	که نورندن اولور لاجله اشیا
جفای صیقلی کورمز او مرآت	که اولمشدر جمالکله مصفا
سنی جانمده بولدم راحت اولدم	بوزک عکسیله طولمش زیر وبالا
جهانی عکس بیل فرع اکله حق	کوکلده اصلی بول بورله اصلا

(نوع ثالث عشر) محبت افعالی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه محبت افعالی انجق حجاب صنع ایله صانعدن محتجب قالنلر ایچون اولور وبو محبتی وجود مانع ایله وصلتدن محروم اولنلر بولور ومانعلری بودرکه انلر کندیلر ایچون بر وجود بولمشلردر پس نفسلریله مشغول اولوب قالمشلردر وطبیعت

ظلمتنده یتورت قیلشلردر ونقصانلری حضیضنه کندیلرین صالمشلردر انجق تبدیل امور کوروب تغیرا حواله
واقف اولمشلردر پس مؤثر متصرفی استدلال عقلله بولمشلردر وانلرک منشأ محبتلری اولان عقللری ورای
اطوار انانیتلرنده محجب اولمشلردر وانلر اهل خوف ورجادرکه کندی محبتلرین سرا وضراده متغیر
بولمشلردر وانلرک عملری ورای حجابده در وهمتلری ثواب وعقابده در عبادتله رضای معبودی طلب
ایتمزلر ومحبت ذاتیه دولت شهودده بتمزلر تکیم حق تعالی حدیث قدسیده بیورمشدر (ان أحب الاحباب
الی من عبدنی لا لنوال ولکن لیعطی الربوبیة حقها ومن اظلم ممن عبدنی لجنة أو نار) پس انلر عبید احساندر که
حقیقت معرفتدن ولذت محبتدن بی بهره قالمشلردر انجق انلر محبت افعال الله بری برلرینه متحاب اولمشلردر
انلرک عندنده فراق ووصال متفاوت اولور بلکه محبتلری نوال عطا ایله ازدیاد بولور ومنع وامساک ایله اکسیلور
زیرا که نظر وهمتلری منفعتنده قالور پس محبتلری انجق منفعته متعلق اولور انلرک بریسی ریسی عبادتیله
بیله تقی طالب اولور اکر طمعی خلافنه مصادف کلدیسه شکایت سمتنه کیدوب محبتنه تغیر ونقصان
کلور وحقوق محبوبی اونودوب رعایتنده تقصیر ایدوب بلکه اکا عدوی اکبر اولور اکرچه محبوب اوصاف
وکمالات وافعالیله حالی اوزره قالور لکن اول محبت منفعته نسبتله متغیر اولور پس حقیقتده اول اصلا محبوب
صایلمز زیرا که ترک اولندیغی حالده محبوب قالمز بو محبت تحصیل اغراض ایچون محبت اعراضدر وانواع
هوادن اشد امراضدر وبو محبتدن اصلا خیر کلمز واهلنده وفا وصفا اولمز زیرا که محبت افعال سرعتله زوال
بولور وعلتنک انتقاصیله منتفی ومنتقل اولور وبوکا نسبتله محبت صفات اعتبارسز اولایقدر ومحبت ذاتیه
جملهدن فایقدر زیرا که اول هر علتدن مجرد وثابتدر

(نظم)

شرح عشق حقدر اشعارم شعور ایت بی فسوس | کشف اولور چون عشق روحانی یی ارشاد ودروس
دل وسواس وغرض اول عشقه دیر عیب ومرض | کیم علاج ایلرا کاشهوتله داماد وعروس
عشق روحانی اولور پاک اول قارشمز نسنه یه | عشق شهوتدر همان سرمایهء آغوش وبوس
عشق شهوتدر اوکیم مجبور زاخفا سنده بز | عشق روحانی چالر فوق فلکده طبل وکوس
ماسوادن نور حق مشهود وعشق پاک اولور | کرچه معشوقکدر اهل هند وترک وروم وروس
غیر معشوق استین معشوقدن مغبون اولور | اول بولور انجق جهادن صوف وماعیدن فلوس
چون حقیقت معنیء عشق اولدی میل اتحاد | میل سعد اولمش سعودی میل نحس اولمش نحوس
اتحاد عقل ومعقولی بیلور برهان ایله | کیمکه اولمش بهره مند حکمت جالینوس
هیئت اخلاق دلدار اولدی علم اهل دل | علم هیئت اولدی حقی صنعت بطلیموس

(نوع رابع عشر) محبت آثاری بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردر که آثار ایکی قسمدر
برقسمی محبوبک آثاری اولدیغیچون آثاره محبتدر وبرقسمی آثاره مجرد کندی اعیانیچون محبتدر اما محبت
ولی بحر محبت ذاتیهدن بر رشحهدر یا ظلال محبت صفاتیهدن بر کولکهدر اما محبت ثانیه ظلمت محبت
عداد اولمشدر اول موجب مقت وابعاد اولمشدر وموروث فتنه وفساد اولمشدر تکیم حق تعالی کلام قدیمنده
(ومن الناس من یتخذ من دون الله أندادا یحبونهم کحب الله) بیورمشدر الله ایچون اولمیان محبت بعد ومقت
اولدیغن طیورمشدر وبو محبت اولمز الا که غایت بعد ایله حجاب کثافتده قالنلرده اولور وخذلان ایله مطرود
باب اولنلرده اولور وبو محبت اهلی اصحاب طبایع فاسقهدر وارباب قلوب قاسیهدر سفلیات مظلمهیه میله
باشلری منکوس اولمشدر وابدان مجرمهلرینه کوکلری باغلنوب قالمشدر انلرنه اهل خدمت وطاعت اولمشلردر
ونه باشلرین قالدرمقده استطاعت بولمشلردر وکوکلری ذوق وصفادن محروم اولمشدر وجوهر محبتلرینه ظلمت
جهل وشهوت مناسب کلمشدر علت ابصار وشدت قصور اقتضاسندن خفافیش امثالی اولوب جملهسی نور
عرفان اوزره ظلمت جهلی ترجیح ایدوب متحیر قالمشدر وحق تعالی آنلری غفلت اغترار ایله استدراج ایدوب
محبت اغیار ایله بلالره صالمشدر نه قباحتدر اول شهوت ردیه ونه سفاهتدر اول همت دنیه پس جوهر محبتلری
کدورتدن شهوت اولمشدر وطبعندن تغیر بولوب مستلزم جفا اولوب راحتلرین المشدر تکیم حق تعالی

زین للناس حب الشهوات من النساء) بیورمشدر وشهوت دون ایله مغبون اولان عذاب هون ایچره مفتون
اولدیغن طیورمشدر اما هر کیمکه نور الهی اونرا اولور انک محبت ذاتیهسی اکثر اولور پس اکر ظلمت عارضه انی
محبت رجسه دعوت ایدر اولسه اول نور ذاتی انی جناب قدسه جاذب اولور زیرا که محبت الهیه انده غالب
اولدیغندن روح قدسیی اکا راغب اولور تکیم حق تعالی (والذین آمنوا أشد حبا لله) بیورمشدر حب الهی
غیر متناهی وجملهیه غالب اولدیغن طیورمشدر وحضرت علی کرم الله وجهه بیورمشدر (شعر)
أمیل الی الشکل الملیح اذا بدا * أنزه طرفی فیه ثم اردد * وما مذهبی فعل القبیح وانما * اشاهد صنع الله ثم اوحد
وحدیث شریفده الحب یعمی ویصم کلمشدر وبر کامل انی بو معنا ایله المشدر که یعمی عن الغیر غیرة وعن
المحبوب هیبة ویصم عن الغیر حرمة وعن المحبوب طاعة

(نظم)

عاشق یارم انکیچون بو دیاره کالدم | بو خسته بن دربدر جهان ایچره نه کاره کالدم
ندر اول قمهء تعطیل که بو قدر تعطیل | بازشاهم که بو صحرایه شکاره کالدم
همتم چونکه بلند ایدی ازلدن حالا | خوش تماشای رخ وزلف نکاره کالدم
عشق میداننه لایق یوغ ایدی بر مرکب | تن براقیله روان بوس وکناره کالدم
کر بکا اولسه ایدی آنده میسر بو مراد | پس نیچون شهر عدمدن بو دیاره کالدم
یار اغیاره صانور کندوبی بیلمز جاهل | شکر کیم معرفت نفس ایله یاره کالدم
دربدر کزمه کوکل غارینه کل ای حقی | که بر اول یار ایله بو خلوت غاره کالدم

(نوع خامس عشر) محبتک اقسام اربعهسنک بربریله ملازمتنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل
الله دیمشلردر که محبت ذات ومحبت صفات ومحبت افعال ومحبت آثار بالجمله بری برینه متلازم وبری بریله
متراکبدر اما اول محبت ذاتیه که حق ایله عبد آره سنده بولنمشدر اول محبت (یحبهم ویحبونه) نظم کریمیله تعبیر
اولنمشدر زیرا که اول محبتک تعلقی غیر صفاته دکل عین ذاته قیلنمشدر اما عبدک جانبندن اولان محبت ذاتیه
محبات باقیهنک جملهسنی مستلزمدر زیرا که صفات باری شهود اعتباریله عین ذاتیدر ونظر عقل اعتباریله ذاتنه
ملازمدر پس ذات باری صفات ثبوتیهسندن عاری اولمق محالدر وصفات ممکنهسی دخی ذات پاکیله قائم
اولمادر پس هرکیمکه ذات باری یه محبت قیلورسه حقیق اول کمسه انک وجه قدیمنه محب ایتمش اولور
وانک وجهی جمیع صفاتیله موجود اولان ذات پاکی اولدیغن بیلور انکیچون بو محبته ارن عارف کامل
اولور ولطیف اسمیله قهار اسمی فرق ایتمیوب لطف وقهری بی واحد بولور وجلال وجمالی اکا مساوی کلور
زیرا که جملهسی اول محبوبک کمالی اولدیغن بیلور تکیم دینلمشدر (بیت) کل شئ من الحبیب حبیب * سخطه
کالرضا الذی طبیب * کذلک انک جمیع افعال وآثاری اول محبک عندنده محبوبدر زیرا که انلرک جملهسی انک
ذات پاکنه منسوبدر واما افعال واسطهء صفات ایله ذاته منسوب اولمشدر زیرا که افعال انلردن صادر اوله
کلمشدر واما آثار واسطهء افعال ایله ذاته نسبت بولمشدر زیرا که آثار افعال ایله وجود پذیر اولمشدر پس محب ذات
افعاله دخی محب اولور زیرا که اول محب افعال ایچره فعالی مشاهده ایده بیلور حتی انک تعذیبندن تقربی
کبی لذت آلور ومحب ذات آثاره دخی محبت قیلور زیرا که اول جمیع آثاری آندن بیلوب انکله بولور وبرشی
کورمز الا که محبوبی اول آیینهده بصیرتله کورر واما محبت ذاتیه که جانب حقدندر اول محبات باقیهنک هیچ
بریی مستلزم دکلدر زیرا که عبد اصل خلقتده نور وظلمتدن ترکیب اولنمشدر وجمله مخلوقاتک جمیع أطوار
واحوالن جامع بولنمشدر پس انک نیچه افعالی واردر که نفس بهیمیه وسبعیهسی قواسندن خلقت بشریهسی
مقتضاسنجه صدور ایدر ومصدرلری صفات نفسدر که حواس ایله عالم شهادتده حکم ایدر وانک نیچه افعالی دخی
واردر که خواطر قلبیه وروحیهسندن صدور ایدر والهامات ملکیه وروحانیهدن ظهور ایدوب مقتضالرنجه
ذوق حضور ایدر پس عبدک ذاتی بو ترکیبک وجودندن فعل وصفتله منفرد اولمز که ذاتنک محبوبیتی انک صفات
وافعال وآثار واعراضنک محبوبیتن ایجاب واقتضا ایلیه زیرا که حق تعالی ذات عبده محبت ایدر وفعلی
سومز تکیم قرآنده (عبس وتولی ان جاءه الاعمی) بیورمشدر که حبیبنک اول اعمادن اعراضنه محبت

ایلمدیکن اکا طیوریمشدر و حضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیورمشدر که حق تعالی عبدینه محبت ایدوب عملنه بغض ایدر و عملنه محبت ایدوب جسدینه بغض ایدر و حق تعالی محبت ذاتیه ایله عبدك صفاتن دخی انکار ایدر تتکیم کندی حبیبنه (وتخشى الناس والله أحق أن تخشاه) بیورمشدر خشیت ناس اکا لایق اولمدیغن طیورمشدر اگر بو ایله اولمسه ایدی عبدیچون ذنوب و آثام اثبات ایلازدی لکن بو محبت ذاتیه موجب غفران و مورث اکرامدر واما محبت صفاتیه که عبدك جهتندندر اول محبت افعالی موجب و محبت آثاری مستلزم بولنمشدر زیرا که اول ایکی محبت بو محبت صفاتیه نك لوازم و عوارضی قیلنمشدر وبو محبت اول محبت ذاتیه یی غیر مستلزم بیلنمشدر زیرا که محب صفاتیه ایله توقف ایدن محبت ذاتیه دن محروم قالمشدر تتکیم منعمه محبت ایدن منتقمدن نفرت قیلمشدر حالبوکیم ذات منتقم عین ذات منعم اولمشدر پس اول محبت ذاتیه دن منفرد اولوب انجق محبت صفاتیه ایله قالمشدر (بیت) بردر اول مصدر جلال وجمال * بر بیلور قهر ولطفی اهل کمال * واما محبت صفاتیه که جانب حقدندر اول محبتلری هیچ برینی مستلزم دکلدر زیرا که حق تعالی کلام قدیمنده (والله يحب الصابرين) بیورمشدر متعلق محبت ذات صابر اولموب صفت صبر اولدیغن طیورمشدر پس اگرچه ذات صابر سعدا زمره سندن اولور لکن محبت کرامتن قنده بوله بیلور و بو محبتك محبت افعالی و محبت آثاری مستلزم اولدیغی ظاهردر زیرا که صفت صبر افعال و آثارك جمله سنك جمیل اولمسنی موجب دکلدر واما محبت افعال که عبدك جهتندندر اول محبت آثاری مستلزم بیلنمشدر زیرا که آثارك جمله سی مفعولات و مخلوقات باری بولنمشدر و بو محبت افعال اول محبت صفاتیه دن اوله برکسه ده منفرد اولور که انك نفسی غالب و عقلی قاصر اولور انجق افعالی ادراك ایدوب انلرله فعالی بولور هنوز اول مقام قلبه وصول بولمامشدر و صفات حق دخی مشاهده قیلمامشدر و محبت ذات باکه نائل اولمامشدر واما محبت افعال که جانب حقدندر بو محبت اول آثار حسنه یه محبتی مستلزمدر که انلر اول افعال محبوبه یه ملازم اولورلر و اعمال صالحه یه لازم کلورلر اما آثار سائره یه محبتی مستلزم دکلدر و بو محبت نه محبت صفاتی موجبدر و نه محبت ذاتی مقتضیدر تتکیم حق تعالی کلام قدیمنده (ان الله يحب الذين يقاتلون في سبيله صفا) بیورمشدر متعلق محبت انجق فعل اولدیغن طیورمشدر واما محبت آثار که عبدك جهتندندر اول سائر محبتلرك هیچ برینی مستلزم دکلدر زیرا که آثار محب افعالدر و افعال محب صفاتدر و صفات محب ذاتدر پس محبت آثار ایله توقف ایدن انی حقدن محتجب قالمشدر زیرا که آثار مختلفه عبد ایله مولاسی اراسنده حجب مظلمه اولمشدر واما محبت آثار که جانب حقدندر اول محبات سائره یی مستلزم دکلدر تتکیم کافرلك هیئتی محبوب خلق اولنمشدر لکن افعالی مردود و صفاتی مذموم و ذاتی شوم بولنمشدر واما محبات اربعه بین العباد اولورسه کاه درت محبت وکاه اوچ محبت وکاه ایکی محبت مترکب اولور وکاهیجه بر محبت منفرد قالور وکاه ایکی متحابك جانبلرندن محبت مختلف اولور وکاهیجه بر جانبدن محبت متحد قالور زیرا که ایکی متحابك مبادی افعالی مختلف ایکن سکرلرینه طریان ایدن احوالك تفاقبیله دخی طبیعتلرینه تغیر کلور و عادتلری دخی تبدیل و تغییر اولور پس محبتلری ازدیاد و نقصان بولور اما نهایة محبت مولا که عشق حقدر اول بی تغیر ابدا ثابت قالور و هر خیر و احساندن انده کار وجمله یه سرایتی قدر معین و ظهیر اولور

(نظم)

عشق حقدر کیم مفرح بخش رنجوران اودر	لطف و رحمت آراسنده جانلری جویان اودر
قنده کیم بند اولسه بر ایش چشم بند اولدرا کا	قنده بر ایش روشن اولسه مشعل تابان اودر
بیل حقیقتده اودر کریان و خندان جمله دن	جان و دل بیننده حائل پردهٔ پنهان اودر
کنج زندانی همان بر فکر ایله بستان ایدر	رنج هر زندان اودر هم ذوق هر بستان اودر
خانه مثلی تنلرك مهمانیدر ارواحمز	ظل عشق ارواحمزدر جان هر مهمان اودر
عشقدندر چون کورکار قبض و بسطی دمبدم	پس بیلندی شبهه سز هر جان ایچنده جان اودر
حق اورکن شفقت اول مشفق پدردن	عشقدر بابای عالم جانلره جانان اودر

(نوع سادس عشر) محبات اربعه مذکوره نك آثار و ثمراتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله

دیشلردرکه محبت ذاتك و محبت صفاتك و محبت افعالك و محبت آثارك هر برینك نتیجه آثار و ثمراتی واردر اما حق تعالینك ذات عبده اولان محبتنك آثار و ثمراتی انی جمله دن اصطفا ایدر و عبدك حق ایله تحقق و بقا ایدر و محبوب القلوب و مقبول خلق اولمسیدر و انك صیت و نام ایله جهانه طولمسیدر واکا محبت ایدنلرك هر مرادی المسیدر تتکیم حضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیورمشدر که وقتا که حق تعالی بر عبدینه محبت ایلرانك محبتی نتیجه صویه القا ایلر و هر کیمکه اول صولردن ایچرا اکا محبت ایدر پس اول عبدك محبتی کوکلرده زراعت اولنمقده اول زرعك ثمره سی خلقك اکا اکرامیدر و اهل عالمك شفقت و احترامیدر و اکا محبت ایدنلره دخی حق تعالی محبت ایدر و انی وسیله ایدن جانب قربه کیدر واما حق تعالینك صفات عبده اولان محبتنك آثار و ثمراتی مقربین جوارنده علیین مقامنه ارتقادر و تکریم و تعظیم ایله نعیم و لقادر تتکیم حق تعالی کلام قدیمنده بیورمشدر (تعرف في وجوههم نضرة النعيم يسقون من رحيق مختوم ختامه مسك وفي ذلك فليتنافس المتنافسون) واما حق تعالینك افعال و آثار عبده اولان محبتنك آثار و ثمراتی بودرکه انلر ایچوندر اجر و ثواب (فطوبى لهم وحسن مآب) واما عبدك ذات بالله ولایه اولان محبتی حق تعالینك اکا اولان محبتنك لوازمندندر زیرا که اکرم مولادن عنایت سبقت ایلمسه بر عبد ایچون ولایت حاصل اولمازدی پس عبد مولاسنه محبت ایده من الا که مولاسی انی اختیار ایلدکدنصکره محبت ایده بیلور تتکیم حق تعالی (يحبهم ويحبونه) بیورمشدر محبتك منشأی کندی محبتی اولدیغن طیورمشدر و بو محبتك آثار و ثمراتی وفا و صفادر بعده فنا و بقادر اندن مقعد صدقه ارتقادر واما عبدك صفات مولایه اولان محبتنك آثار و ثمراتی مولاسی حکمنه تسلیم و رضادر و طیب نفس ایله استقبال جریان قضادر و بو رضا صفات مولاده فنا بولدقده اولور و بو دولتی قول کندی عالم حیاتندن منسلخ اولدقده بولور تتکیم حق تعالی (رضي الله عنهم ورضوا عنه) بیورمشدر و بو محبت رضانك مبدأی کندی محبت و رضاسی اولدیغن طیورمشدر واما عبدك افعال مولایه اولان محبتنك آثار و ثمراتی کندی امورینی مولاسنه تفویض و اکا توکلدر و ترك تدبیر و توسلدر زیرا که اول محب فنا في الافعال اولمشدر و فعالی مشاهده قیلمشدر تتکیم حق تعالی کندی کتابنده (ان الله يحب المتوكلين) بیورمشدر و بو محبتی موجب کندی محبتی اولدیغن طیورمشدر واما عبدك آثار مولایه اولان محبتنك آثار و ثمراتی مشاهدهٔ نور یقین و اعیاندر و مطالعهٔ فیض عالم رحمانیدر و بو محبتك منشأی حق تعالینك بوکلامیدر (فانظر الى آثار رحمة الله كيف يحيي الارض بعد موتها) بیورمشدر و بو قولیدرکه (خلقت الخلق وتحببت اليهم بالنعم حتى عرفوني) بیورمشدر و بو محبتك دخی اصلی کندی محبتی اولدیغن طیورمشدر واما عباد اراسنده منعقد اولان محبت ذاتیه منك سببی تعارف ارواحدرکه اول موجب تواصل اشباحدر و بو محبتك ثمراتی متحابین مظهر محبة الله اولمقدر و اولیاء الله کرامتن بولمقدر و مغبوط مخلوقات اولمقدر تتکیم حق تعالی (وجبت محبتي للمتحابين فيّ) بیورمشدر و بو محبت کندینك اولدیغن وکندوی بولدیغن طیورمشدر زیرا که محبت بر نور الهیدر که اعیان متحابین انکله منور اولمشدر و بر شراب کافوریدرکه جانلری انکله قانوب طولمشدر پس انلر انس و حضور ایله سرور و حبور بولمشدر تتکیم دینلمشدر (شعر) ان المحبة نور ذرشارقه * من مطلع الافق لألاء وقد سطعا * مستشرقا في سماء الجمع منتشرا * اضواؤه في فضاء الكون ملتمعا * بدا فصير ارض الفرض مشرقة * كأن من كل جزء كاه طلعا * اليس كل كثير في تحققه * من وحدة كررت الواحدة اجتمعا * اذا انعكس اشراقا اشعته * من كل مرآة قلب في الصفا سعى * فذا الذي يجمع اهل الحب في قرن ان تصرم حبل الوصل وانقطعا * ارواحهم في عناق مع تباعدهم * وكلهم لا خيه بالدنو دعا * بو محبت ذاتیه ایله متحاب اولان اهل صدق و صفا آزال و آباد ایچنده اموال و اولاده بولنان محبتدن اوفر و اوفا برلرینه عاشق اولورلر و بری برینك حضور و غیابنده خیرخواه و صادق اولورلر حقا که انلر اولیاء اللهدر و حضور قربیچون کوکلری درگاهدر حق تعالی انلردن مخلوقاتنه رحمت نظری ایله نظر ایتمشدر و انلرله عبد اول حضرت قربه یتمشدر کیمکه انلره محبت ایتمشدر تحقیق اول کمسه عروهٔ وثقایی طوتمشدر و سعادت عظمایه ایروب انلرك زمره سنه کتمشدر (المرء مع من أحب) حدیث شریفی بو معنایی تبشیر ایتمشدر و انلرك بر برینك رضاسی نظرینه مظهر اولان مولاسنه یتمشدر واما اول محبت و صفیه که کوزل شمائله ابتهاجدر و فضائلده اشتراکدر اول

بحق تشاهد قلوبدن حاصلدر وبو محبتك ثمراتی سیرتده عدالتده سلامتدر وبو محبت اول صداقتدندرکه صلاح دنیا وآخرت اکا منوط ومربوط اولور واعمال واخلاق فاضله انکله مضبوط اولور واما محبت نعامیه نك ثمراتی افراز صدقات ایله مودته توسلدر وبو محبتله محبت وصفیه دن بکانوسلدر واما محبت آثار کمالك آثاری اولدیغیچون اولسه مثلا حسن وجماله آثار صنع ذوالجلال اولدیغندن محبت قیلسه انك ثمراتی زیادت ایقاندر وآرزوی احساندر وارشادوتمکیله مائل اولمقدر واستعداد اهلنی تربیه قیلمقدر وفعل خیر جزیله رغبت ایتمکدر وبقای ذکر جمیل ایچون همت ایتمکدر وکندی مقتضاسنجه نام وشانه تمکدر وبونلره جانب حقه کتمکدر واما محبت آثار آثار آثار صنع باری اولدیغیچون اولیوب آنام نفس اماره ایچون اولسه وغفلتله عین آثاره محبت قیلسه اول محبت اکرچه کندی نفسنده لذیذ ونافعدر ومدرکی عندنده جمیلدر لکن تحصیل کمال ایچون انده برفائده یوقدر بلکه هوای نفسه باعثدر وآندن حرص وشهوت حادثدر وجناب قدسدن بعدی مورثدر وظلمات عالم حسه موقعدر وکدورات عادات رجسه مسقطدر پس بو محبته غالب اولان شردر وبوندن حاصل اولان ضرردر وبو محبت ازالا که اهل همم دنیه دها ولور واصحاب نفوس خسیسه انجق بونی بولور ومعتاد افعال ردیه بونکله قالور واما ارباب همم عالیه واصحاب نفوس شریفه بو مرتبه دنیه دن عار ایدوب بونده مکث وقرار ایتمزلر بلکه محبت ذاتیه وصفاتیه دن غیری مقاماته کتمزلر واوصاف سنیه دن ومراتب علیه دن غیری کرامیاته میل ایتمزلر (شعر) ان الشریف أخا الفضائل حبه ● یختص من بین الوری بافاضل ● انسو بوجه حبیبهم واستوحشوا ● بقلوبهم من حب ظل زائل ● پس عاقل وعارفه سزاولایق بودرکه قصدا ولده بالذات اصالتله انجق حق تعالی یه محبت ایلیه بعده انبیا واولیا واحبابنه حب فی الله ایله محبت ایلیه بعده صفات واسمادن اولان کمالاته انکله محبت ایلیه بعده افعال وآثاردن بولنان حسناته انکچون محبت ایلیه زینهار افعال وآثاره اصالتله محبت قیلمیه سن تاکیم ماسوایه میل ومحبتله مشغول ومشغوف اولمیه سن ومحبت صفاتیه وذاتیه دن خائب وخاسر قالمیه سن انجق عشق ایله اوله سن وهردم انی بوله سن

(نظم)

ای عشق سن حق کیش سن) قبله بزی سندن جدا هم نوش سن هم نیش سن ● ای نوش داروی حبا
ای عشق سندن سرخوشم) سنسز ملول وناخوشم سندن نیجه بن سرکشم ● کیم باش وجان ویردم سکا
سنسن قوحالده همان ● بارومرادم هرزمان سندن ایراغ ایتمه برآن ● هر امرکه ویردم رضا
ای عشق شیرین چون شکر ● سنسن رواج هر هنر سندن اولور جان معتبر ● سندن بولور عزوعلا
ای عشق برامن وامان ● سنسن قودلده نهان هم جمله یوزدنسن عیان) اینه‌لردر وجهکا
دل سندن آبادان اولور) خوش کلشن خندان اولور جان بلبل نالان اولور ● ایلرسکا مدح وثنا
چون عقل فکر غیر ایدر ● ای حق اول عقلی کیدر تاویرمه‌ون قلبه کدر ● دلبرله دل بولسون صفا

(نوع سابع عشر) محبت وولانك مراتب اعتباریله اولان اقسام واسمای سبعه مشهوره‌سن بر بغره سیله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله ونکه اهل الله دیمشلردرکه محبت برجوهردرکه انك انواری اولدن لمعان ایدوب آثاری تاابد قالور ونفس انی انکار ایدمزکه اندن نیجه بیك خطا لور واسراری قلبه منکشف اولور واول جوهر فرد ایکن مراتب ومقامات اعتباریله یدی قسم اولمشدر وهر قسمی خصوصیله بر بشقه اسمی بواشدر اولکی قسمی محبتدر ثانیسی خلتدر وثالثی مودتدر ورابعی ولایتدر وخامسی صداقتدر وسادسی ارادتدر وسابعی هوادر پس هوی ریح معوقه‌در وارادت حرارت محرقه‌در وصداقت نار مشرقه‌در وولایت نورمضیئدر ومودت نورمنشوردر وخلت نورقلوب احراردر ومحبت نورانواردرکه عشق حقدن عبارتدر اما محبت مقام حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمدر وخلت مقام خلیل علیه السلامدر ومودت مقام داود علیه السلامدر وولایت مقام اولیادر وصداقت مقام صدیقیندر وارادت مقام مریدیندر وهوی مقام محبانیندر پس هوانك ثمره‌سی جنوندر وارادتك ثمره‌سی تجریددر وصداقتك ثمره‌سی تفریددر وولایتك ثمره‌سی توحیددر ومودتك ثمره‌سی خلافتدر وخلتك ثمره‌سی معرفتدر ومحبتك ثمره‌سی وصلتدر اما محبت

عالم وحدتده اخفادندر وخلت عالم عماده خفی دندر ومودت عالم لاهوتده سرسردندر وولایت عالم جبروتده سردندر وصداقت عالم ارواحده روحدندر وارادت عالم برزخده کوکلدندر وهوای عالم شهادتده نفسدندر

(نظم)

ای کوکل احوالکی بوکره تشخیص ایله سن کیم قرین عشق وجانسن یار رفیق نفس وتن
مارمندن کیچ دکلسن بنده‌ماومنی وحدت عشق استه کیم کثرتدر اصل ماومن
کثرت وصورتدن اول فارغ فنا بول عشقه کل وحدت معناده برخوردار عمر اول بی فتن
امر موتوا قبل موتی طوت مهرله جوعدن حیرته وار یوق اول اندن بول حیات تازه سن
بنلکك ترکی ایله کندك کورمه خودبین اولمه کیم خودپرست وبت پرست اولمز موحدای شمن
اولمه زنهار اول هوالرده چو آزر بت تراش چون خلیل حق خودتده مدام اول بت شکن
برق اوره تا باطنکده ماه ومهر معرفت لا احب الافلین دی کیم سنکدر ذوالمنن
محنت غربتده سن بوتنکنای جسمدن چیق فضای دلده عشق بول اودر حب الوطن
دلده مهر عشق طالبدر جهان خلق ولی کندوبی بیلمز صانور طلوع بیدر ماه ختن
عشقه جان بخش ایلین بولدی حیات جاودان کیم اکا اوزین ویرن یاد اولمدی الدی ثمن
عشق دیدار یله برخوردار اولان آکاه اولور هر سوزی مقبول اولور چون در دریای عدن
نقش صورتدن کچوب معنای عشق استه کیم بحر عشقك موجیدر صورت بودر طوغری سخن
لن تنالوا البر حتی تنفقوا دیر ذوالجلال عشقه ویر محبوب جانی یوق اول اصلا دیمه بن
سیر دیدار عروس عشق اولور قابه محال اولسه آغوشنده حائل دیوشهوت چون وثن
کسرایدرسك کر طلسم اژدهای شهوتی تیز بولورسن کنج سر عشق مدفون بدن
فقرایچنده فخری بیل فقروفنادن بول بقا دین درون کفردر وحدت درون هردوزن
رنك بی رنکی طاب قیل مخروحدتدن بویان براوتان کیم شرك وشکواده اولورسن مرتهن
کل نبی هالك اول کسر نفس ایت بول فنا پس بقای عشقدن مسرور اول اولمه بو الحزن
خضر مثلی زنده اول بحر حیات عشقدن چون جنین تا کی چکرسن حبس جسم چون جنن
قوی بوچار وپنج وشش له هفت وهشت ونه دهی نفس عقل اوزره کوزل عشق اختیار یدر حسن
عشق استه عشق اوقی عشق فهم ایت عشق طوت قیله سن تدبیر ونه مکر وحیله وتزویر وفن
قابل فهم علوم پیر عشق اولدکسه سن مخزن اسرار اولورسن حاوئ سر وعلن
علم حالك نفعی چوقدر قالدن بی قیل وقال حل اولور چون حالله احوال رمز مایطن
کرفقیه اولدکسه فهم ایت انهم لا یفقهون کرفقیر اولدکسه سلطان جهانسن بی محن
فقه فقر وشوقی واوکرن حدیث عشقدن آشنای عشق اول اندن سویله هردم بی دهن
عشقدر نزدیك ایدن دوری ویادی آشنا دور اولوربی عشق ایکی تن کیسه‌لر بر پیرهن
معنوبدر قرب وبعد دل نه حاجت صورته تایمندن بولدی دوستن مکه‌ده ویس قرن
کندیدن فانی اولوب وبس اولدی باقی حق ایله پس دمندن بوی حق المشدی حضرت مکه‌دن
محفل معنادن حاضر اهل شرق واهل غرب صورتا غائبدر اهل مکه‌دن اهل یمن
ساقیء دل چوق نقشیر الله ایمش حق مدام روضه‌ء روحك طولوکادر سمن دریاسمن

(نوع ثامن عشر) شجرهء محبتك اوراقی اولان شوق واشتیاقی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه شجرهء محبتك ورقی شوقدر وعشق انك ثمریدر زیراکه شوق نتیجهء محبتدر زیراکه شوق اندن متولددر پس شوق حقیقت محبتدر مولاسنه محبت ایدن البته انك لقاسنه مشتاق اولور وکال شوق اعضانی شهوتلردن کسمکدر وولایه شوق اولمغی سوکدر شوق محبتك جوهریدر وعشق ایکیسنك جانیدر شوق محبوب آکاه قده کوکل هیجانیدر شوق آدمك قلبنده قندیلده فتیله کبیدر وعشق آنده روغن کبیدر مشتاقك کوکلی نور حق ایله منوردر اشتیاق حرکت ایلدکده اول نور ارض وسما اراسنده ضیا ویرر (بیت) جانکه

رشوق ومحبتدر ایدر ذوق وحضوره اول نهانخانهٔ وحدت طوابـدر نور وسرور * رابعـهٔ عدویه رحمها الله
تعالی دیمشـدرکه والله بن اکا نه خوف نار ایچون طاعت ایدرم ونه رجاء جنت ایچون عبادت ایدرم بلکه
بن اکا انجق محبت وشوقدن طاعت ایدرم شوق احتراق احشادر بکار * پس نار شوق ایله محترق اولانی نار
جهنم نیجه یقار مولا یه مشتاق اولانه هر نسنه مشتاق اولور کیمکه مولا سنه مشتاق اولور البته انك انسیله
حضورین بولور * برکامله دیمشلرکه ربکه مشتاقمیسن اول انلره جواب ایتمشدرکه اکا مشتاق دکلم زیرا که شوق
انجق غائبه اولور غائب شاهد اولدقده شوق اولمز مشاهده اولور مولا یه مشتاق اولان اکا قلبیله ندا ایدوب
مرله مناجات ایدر (شعر) الشوق حیرنی الشوق احرقنی * الشوق فرقنی بین الجفن والوسن * الشوق قربنی
الشوق اغرقنی * الشوق اقلقنی الشوق ادهشنی * شوق ایله اشتیاقك فرقی بودرکه شوق انی رؤیتله ساکن اولور
اشتیاق اکا ملاقات ایله ازدیاد بولور شوق اولیادن خواصکدر واشتیاق اخص خواصکدر اشتیاقه داخل
اولان انده اویله هایم اولورکه اثری کورنمز عارفك نیجه انواری وار دربری نور عقـل وبری نور قلب وبری نور
توحیـد وبری نور معرفت وبری نور شوق وبری نور محبت وبری نور عشق وبری نور وجـد وحالتدر برکاملدن
سؤال ایتمشلرکه حوری قزلرینه مشتاقمیسن اول انلره جواب ایتمشدرکه حوریلرك خالقنه مشتاقم زیرا که
انلرك یوزلری نوری انك نوری سایه لریدر (قطعه) حق تعالی شوق ویردیسه سکا * کل همان حیرت بولندن
قلبکا * ماسوادن فارغ اول کندك اونوت * تا که قالـورن جانده برعشق خدا * برعارف دیمشدرکه (واشوقاه
الی من یرانی ولا اراه) مشتاقك علامتی اودرکه محبوبندن قطع طمع ایدوب برنسنه استمز انجق رضاسین استر
ولیل ونهارا کا تضرع ونیاز ایدوب لقاسین استر مشتاق اولان حقدن غیری برنسنه بیلمز الا که انکله بیلور
ارباب حقایق اعلا مقاماتی خلایقدن انقطاع وخالقه اشتیاقدر (الست بربکم) میثاقی مجلسنده حلاوت
ندای خدای ارواح ذریت آدم تشرب ایتمشدر انکیچون برخوش صدا ایشیدن انسان انکله طرب ولذت بولور
وبرذخی ندای خدای شوق ایله آرزومند اولور (رباعی) بی روی تو من قرار نتوان کرد * احسان ترا شمار نتوان
کرد * کربرتن من زبان شود هرموبی * یك شکر تو از هزار نتوان کرد * مولا یه مشتاق اولان کوکل جسم
وجانی نیلر اول هرفرعی قویوب اصلنه وصلن آرزو ایلر

(نظم)

ترك ایله فراقی اصلکا کل ‖ اغیاری قوی اهل ونسلکا کل ‖ اجماالله قالمه فصلکا کل
کیچ فرعدن اصل اصلکا کل　　قوی فرقت فصلی وصلکا کل
بیخود اول ایله چورام اولورسن ‖ آزاد جمیع دام اولورسن ‖ دلدار ایله بردوام اولورسن
کیچ فرعدن اصل اصلکا کل　　قوی فرقت فصلی وصلکا کل
جسمکله اکرچه سن زمینسن ‖ سررشتهٔ کوهر یقینسن ‖ چون سر محبته امینسن
کیچ فرعدن اصل اصلکا کل　　قوی فرقت فصلی وصلکا کل
صورتده اسیر غربت اولدك ‖ بابستهٔ دام محنت اولدك ‖ معناده چو کنج دولت اولدك
کیچ فرعدن اصل اصلکا کل　　قوی فرقت فصلی وصلکا کل
بو عالم دونه جشم آچارسن ‖ حیف اصل اصولدن قاچارسن ‖ چون عالم تنده سن ناچارسن
کیچ فرعدن اصل اصلکا کل　　قوی فرقت فصلی وصلکا کل
ظاهرده طاسم وجسم وجانسن ‖ باطنده دفینهٔ نهانسن ‖ جان دیده سن آچده باقی نه کانسن
کیچ فرعدن اصل اصلکا کل　　قوی فرقت فصلی وصلکا کل

حق دیمك اولمز اهل حالسن ‖ طالعله سعیدونیك فالسن ‖ چون زادهٔ پرتو جمالسن
کیچ فرعدن اصل اصلکا کل　　قوی فرقت فصلی وصلکا کل

(نوع تاسع عشر) شجرهٔ محبتك ثمره سی اولان عشق حقیقی بی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله
دیمشلردرکه محبت بدایت عشق اولوب عشق انك نهایتی اولمشدر وعشق حق لذتلری ترك ایدوب زحمتلره تحمل
ایتمکدر عشق برنار موقده درکه انك مشاعلی افئده درعشق انسانه عذاب اکبردر عشق آدمه برغریمدرکه
انك شفیعی بولنمز وثقلین اعانه سیله حق ادا اولنمز عشق آدمك قلبنده برناردرکه انده ماسوای مولایی قومز
یقار عشق مختارهتك استار وکشف اسراردر عشق حق برمرضدرکه عاشق یقارکیدر عاشق ایسه انکله
افتخار ایدر عشق خداداد فؤاد کرامدر عشق حق برباده درکه انی کاس ودادایله نوش ایدن عاشقك باشنه بلاد
وقری طار اولور عشق حق برجوهر ربانیدرکه سماع ایله زیاده اولور وجماع ایله نقصان بولور عشق برمرضدرکه
انك دواسی دردنده در (بیت) فداء الحب لیس له دواء * ولو کان المسیح له طبیبا * طعامدن لذت واندن منی
وشهوت متولد اولور وشهوتدن محبت واندن عشق واندن وجـد ویا حیرت وجوده کلور بمـده بونلرله کوکل
هرلذت وشهوتدن فارغ اولوب لذت حضوری بولور عشق ارادت اختیاریه اوزرینه غلبهٔ میـل معشوقدر
عاشقك علامتلری اصفرار لون احمرار عینـدر وحرقت صوت ومحبت ومودتدر ولقای محبوب عنـدنده
صمت وحیرتدر عشق غایت محبت اولدیغندن صفت خواص اولیادر محبت کسب ایله در عشق ایسه
موهبه در عشق صفت معشوقدرکه قلب عاشقه القا ایلمشدر عشق جبانی شجیع وغبینك فهمن صافی ایدر
وبخیلی سخی ومتکبری متواضع وقبیحی جمیـل ایدر عشق جلیس محرس وانیس مونسـدر وملك قاهر ومسلط
قادردر عشق اوسلطاندرکه نفوس اکا ذلیـل وعقول وقلوب اکا منقاد ومسخردر وانکله خاطـر
مسرور وحواس معطردر (قطعه) چون عشقدر سلطان جان * خوش تخت سلطاندر کوکل * عشـق اولدی
خاقان جهان * اقلیم خاقاندر کوکل * جانلرده هب جویان اودر * دیللرده هم کویان اودر * شاهنشه فرمان
اودر * تسلیم فرماندر کوکل * حق کوکلدر عشقه یول * واراول نفس بحریله طول * سن دلده دلدار که
اول * چون کان عرفاندر کوکل * عشق مزکی نفوس ومهذب اخلاقدر انك اظهاری طبیعی واضماری
تکلیفدر عشق برحاکمدرکه انك حاجبی صبر وتحملدر وخادمی حواس واعضادر عاشقك قصوری
معشوقندن اعراضدر سائر قصوری انك عندنده مستور وارزدر عاشقك قلبی شوق ایله معمور دروروحی
ذوق ایله مسرور درو سری وصاله برنوردر * عشق برمرضدرکه فارغ وآزاد اولان قلوبه عارضدر برحکیم
دیمشـدرکه عشق انسانك قلبنده برسر وروفلکه منسوب برنوردرکه نتیجهٔ شعاع نجومدر وطبایع وصلت
اشکاللهٔ انی تولیـد ایدوب نفوس دخی لطف خواطریله انی قبول ایدر اول معتـدل اولدقجه صقالهٔ عقول
واذهاندر لکن افـراط اولدقده سقم قاتل اولور وعـلاج ایله ازدیاد بولور عشـق عاشقك افلاطون
وجالینوسیدر روانك دواری کبر وناموسیدر عاشقك علتی هرعلتدن جـدادر عشق اصطرلاب اسرار خدادر
(قطعه) سنکله بولمشم ای عشق راحت جانی * که سندن الدی کوکل جملـه درده درمانی * برآن قرار ایده من
فرقتکله جان ای دوست * سنکله حی اولور انجق بوروح انسانی * برکامل دیمشدرکه عارف اولان مسرور
اولور ومسرور اولان عاشق اولور وعاشق اولان مقرب اولور ومقرب اولان واصـل اولور وهرمرادی حاصل
اولور امام احمد بن حنبل رحمة الله علیه حضرتلرینه دیمشلرکه اویله برجماعتك حقنده نه دیرسنکه شویله تغنیله
بویله رقص ایدرلر * اول جواب ایتمشدرکه انلرك محبتلری نهایت بولوب عاشق اولمشلرسه وتواجدسز وجدی
بولمشلرسه انلرك نفوسی میت اولوب قلوبی عشق ایله حیات بولمشدر پس انلره مانع اولمکز تا کیم حق ایله
برساعت مسرور اولسونلر * برکسه یی کورمشلرکه بیك قمچی ضرب اولندقده نه سویلدی ونه برآه ایلدی
بعده حبس اولندقده اکا دیمشلرکه نیچون ضرب اولندك جواب ایتمشکه عاشقم انکیچون ضرب اولندم
ودیمشلردرکه نیچون ساکت اولدك جواب ایتمشکه معشوقم حاضر اولدیغندن ساکت اولدم ودیمشلرکه
معشوقدیمی عارفمیسن همان برصیحه ایدوب میت دوشمشدر * نقل اولنمشدرکه برعاشق برجاریه سن

صاند قصکره بعندن پشیمان اولمشدر لکن حالت عشق خلقه اظهار ایتمکدن حیا ایدوب کیجه مخفیجه مولاسنه دعا قیلمشدر صباح اولدقده اول مشتری اول جاریه یی آلوب کلمشدر وانی اکار د ایدوب ثمنن دخی بخش ایتمشدر ودیمشدرکه رؤیاده بکا دینلمشدرکه جاریه نك بایعی ولی اللهدر بوکا محبتی فی الله وقده در اکر بونی اکا بلاثمن رد ایدرسك تحقیق انبیا علیهم السلام ایله جنته کیدرسن * انکیچون بونی سکا بلاثمن رد ایلدم دیمش کتمشدر * عشق بر بحر بی پایاندرکه انك امواجی اعیان جهاندر عشق دموری موم وطاشی قوم ایدر وارضی خرق وافلاکی خرق ایدر * اول حضرتك نوری عین عشق پاك ایدی انکیچون اول مخاطب تشریف لولاك ایدی علو عشقه افلاکوذل عاشقه خاك شبیه ومثالدر وثبات عاشقه جبال راسیات اوصاف حالدر عشق بر دریادرکه افلاك وعناصر انده کف مثالیدر اکر عشق اولماسه جهان منجمد اولوردی وافلاك وعناصر وموالید آنسز معطل قالوب محوا ولورلردی عشق بر عظیم جیحوندرکه مدبر دولاب کردوندر عشق آدمك قلبنده بر وفالی دوستدر قلب ایسه مقر وليدر وبدن اکا پوستدر سباع وبهایم بیله بیلورلرکه عشق نه طاتلی جاندر زیرا که جمله نك وجود وحیاتی وذوق ولذاتی اندندر

(نظم)

وجود عشق ایدر اشکالی دمبدم پیدا	محیط جمله ایکن جمله دندر اول اخفا
هزار موج کلور اول نفس محیطندن	روان کیدر ینه بزدن اوموج اولور دریا
کوکلده ایله سفر کر خدایی استرسك	خویکدن ایت کذر اول آشنای خلق خدا
جهانده سیر وسفر درسقر بووارلغ ایله	یوغ اولکه جمله مکاندر چوجنة الماوی
حضور حق ایله زندان دخی کلستاندر	کوکلده اولسه انانیت اولمازانده صفا
کوکل که پاك اوله مولایه عرش اعظمدر	کراولسه غیر ایله مشغول اولوراودار بلا
باقلسه صورته چوقدر وجود عشق ولی	ایکی دکلدر احددر همیشه اول معنا
بوسره واقف اولان دل حضور ایدر هردم	بولور بوکثرت صورتده وحدتی تنها
جهانی دیده وحدتله سیر قیل حق	ظهور عشق خدادر خدادن ایله حیا

(نوع عشرون) عشق حضرت مولا عقل بشردن اشرف واولی اولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل اللّه دیمشلردرکه عشق مولا عقل بشردن اشرف واولادر یعنی عقل معاد کل معاش جزؤیدن اعز واعلادر زیرا که عشق پاك وصف خدادر عاشق صادق عیوب وکدردن جدادر کیمکه اول وصف پاکی بولور انك اوصاف بشریتی هلاك اولور رجام عشقتك مدامندن جامه چاك ایدن اوصاف بهیمه دن پاك اولور عشق اوساخ هرعیبی چاك ایدر وحجب واستار غیبی پاك ایدر کیمکه عاشق شکل ورنك اولور انلر فنا بولدقده اول مات ومتحیر قالورتسکیم تاب آفتاب ایله عاشق دیوار اولان بعد الغروب اندن بیزار اولور زیرا که معنی مغز ونوردر وصورت ظلم وقشوردر معنی بحر صورتکه قدر معنی اولؤلؤ صورت صدفدر معنی صورتده هویدادر عارف صورتده عاشق معنادر عاشق صورت بی وفادر عاشق معنی برصفادر عاقلك فخری عزوغنا ایله در عاشقك فخری فقر وفنا ایله در عاقلك حظی نفس وهوادر عاشقك ذوقی عشق خدادر هر ذوق وصفا که غیر عشق خدادر اول عین بلا وجور وجفادر هر مشقت که نتیجۀ عشق خالقدر اول سرور وحضور جان عاشقدر (قطعه) ای دل عنا عنا یتدرسکا * کر عشقدن کلسه بلا * عشق مجازیدر دوا عشق حقیقی منتها * معشوق اکر انسان اولور * اول عشق بار جان اولور * معشوق جان کران اولور * جان یاربدر عشق خدا * عشاق بری بریله حالداش اولدیغندن بری بریله صاحب ومحرم وسرداش اولورلر عاقلك صفاسی بحث وجدالدر عاشقك ذوقی وجد وحالدر عاقلك فکری شهوتله نام وشاندر عاشقك همتی ماسوایی نسیاندر عاقلك قیدی مال ومجد وجاهدر عاشق ایسه مست مستغرق اللّه در عاقل عقله وعاشق عشقه رامدر عاقللر خام وعوامدر وعاشقلر خاص وکرامدر عقل انواع فنونی طالبدر وعشق انجق ذوق جنونه راغبدر عشق ایسه عقل وجانه غالبدر (قطعه) عشق سلطان عالم جاندر * عشق عندنده عقل ناداندر * روح درخالك وعشق بحر حیات * عقلدر وروا اول سلماندر * عاشق لذت عشق المشدر ولذات جهاندن مستغنی اولمشدرکیمکه عشق ایله پردرد اولمشدر

وشوق واشتیاق ایله رخ زرد اولمشدر تحقیق اول کندیدن بی خبر قالوب انکله مشغول اولمشدر وعند اللّه مقبل ومقبول اولمشدر کیمکه براق عشقه سوار اولور اکار از معراج آشکار اولور عاشق حق درویش اولور ماسوایی قوربی تشویش اولور موت عاشق مرك حبابدر باده هستی میاندن کتدکده قالان آبدر عاشق حق موتی طالبدر عاقل ایسه اولمدن هاربدر عاشقه بیم جانی عیب وعاردر زیرا که انك موتی وصلت یاردر عاقلده غایتله خوف موت اولور زیرا که انك مطلوبی موت ایله فوت اولور عاشق * نار عشقه یاغمه راغبدر عاقل اول مشکل ایشدن هاربدر (بیت) حق محبت اهلی حبیب اللّهدر * کیم نار عشقه یانسه او نور العیون اولور عاشق معشوقیله محرم وهمخانه در عاقل اندن محروم وبیکانه در عاشق صورتده خور وکدادر لکن سلطنت ابدیه عشق خدادر عاشق کنج عشقه کنجینه در وجمال عشقه آیینه در عاشق بر سیل رواندرکه بر عمان اتصنده پنهاندر عاشق جسمی بر خانه وخوندروقلبی عالمدن برونددر وروحنك صفاتی حددن افزوندرکه (بیت) اطوار عشق دلده بولان سیر ایدر مدام * هرموج اوبحره هرشی اول اصله روان اولور * عاشقك ظاهری کلخندر وباطنی کلشندر عاشقه حظ بدن خطا وجفادر وحظ دل وجان اکا ذوق وصفادر عاشقك کوکلی جمال استر وجانی وجد وحال استر عاقل دانای احوال جهاندر لکن نادان اسرار نهاندر اما عاشق محرم راز دل وجاندر واشنای حضرت یزداندر عاقلی زیرکالك فنونه جکر عاشق حیرت جنونه جکر زیرکالك آنی امیر جهان ایدر حیرت بونی قطب زمان ایدر (بیت) عاشق کوکلده حیرت ایله برجنون اولور * عاقل جهانده عزت آرزو فنون اولور * عاقل میدان جهانی دوران ایدر عاشق شهرستان دل وجانی سیران ایدر عقل بشر پای جانه عقالدر جان عاقل کندی عالی سبرنده بی مجالدر (بیت) عشق اولدی اب عالم وهرشیئ اکا نشور * لب ابساب عشق ایله عالم برون اولور * عاقللر عزوناموس ووقار ایله بکرلر عاشقلر وحدتده شراب عشق ایچرلر عاشقك کوکلی بر شهر عظیمدرکه سلطان بی نظیرنده مقیمدر عاقلك دل وجانی زندانیدر مادامکه اول محبوس جسم فانیدر وقتاکه اول زندان جسمی ویران ایدر اولزمان فضای لامکانی سیران ایدر عشقك آفتابی دلده عیان اولسه عقل اودم سایه کبی نهان اولور (بیت) عشقك همیشه همتی اول ذات پاکدر * عقلك خیال وفکری همان نفس دون اولور * عاشق دریادل اولور وصلت معشوق اکا حاصل اولور عاشق رنك وبودن عار ایدر انکیچون اهل دنیادن فرار ایدر عشق حق لسان ایله بیانه کلمز بحر محیطی بر کوزه المزهر کوکل مولاسیچون بر مدرسه در درس انده یا الهام ویا وسوسه در عاشق الهام ایله عاملدر عاقل وسوسه یه مائلدر عاشق ذوقندن اهل حال اولوب غیرتندن لسانی لال اولور عاقل حرف وصوت واشتغال قیل وقال ایله اولور (بیت) عشقك کلامی حق یقیندر وبر صفا * عقلك حدیثی حیله ومکر وفسون اولور * هرکس بر جهته متوجهدر عاشق بی جهته متوجه در عاقل صیاد خلق اولور عاشق صید عشق اولور عاقل لذات نفس ایله مسرور اولور لکن جانی حبس بدندن رنجور وبی حضور اولور عاشق طبیعت بدندن خلاص بولمشدر وجانی مست می عشق اولمشدر عاشقك ذکر وفکری دائم اللّه در واکر رزوسی انجق اول درکاهدر الطاف یزدان قهرنده پنهان اولمشدر عاشق انك قهرندن لذت قند المشدر عاقل قهرندن قاچوب انده اولان لطفندن محروم قالمشدر (بیت) عشقدر کاشف اسرار حقایق مطلق * عقل خارجدر اچلمز اکا اسرار درون * عاشقك اکل وشرب اشتهاسی طوتلمشدر زیرا که عشق اکا قوت جان اولمشدر وهر قدردن پاك اولوب می وحدتله طولمشدر عاشقك درونی بر ذوق شراب وشاهد درانك بو ذوق وصفاسنه بیخودلغی شاهددر اما شرابی شیرین وبی خمار وطهور وحلالدر وشاهدی قدیم وبی زوال وجمالی بی نظیر ولایزالدر (بیت) حق جو ویردی منزل معشوقدن نشان * ای اهل عشق دلده در اول این تذهبون * عاشق طوب چوکان عشق اولور ورستم میدان عشق اولور عاشق غم عشق ایله مردانه در وجهان اهلندن بیکانه در وحق ایله انیس وعشق ایله همخانه در (قطعه) عشقدر یارغار هر عاشق * دلده دلدار جانده جاناندر * عشق بابای جمله عالمدر * هرایشی خلقه لطف واحساندر * بوادی عشق اهلی دولت وراحت * که قوشغل انکه آساندر * عاشق که مست جام خدادر انك قول وفعلی وفکری عدل وصواب وصفادر وقلب آکاهی سهو وخطادن جدادر عاشق غواص دریای عشقدر وطیار صحرای عشقدر عاشق مخزن اسرار عشقدر وقلبی مطلع انوار عشقدر عاشقك همتی جمله دن اعلادر زیرا که انك آرزوسی انجق مولادر عاقل مشغول کار جهاندر عاشق مشغوف راز نهاندر

عاشق اوصاف بشردن خالیدر انكچون لایق وصف اجلا ایدر عاشقك جانی غرق بحر جان اولور اول قطره ایكن
بحر بیپایان اولور عاشقك هر مرادی كندی درونده حاصلدر كندودن طشره یه محتاج ومائل دكلدر عاشقك
فراق وصلت ولقادر عاشق معشوقندن قنده جدادر عاقل لذات وسروری باغ وبستانده بولمشدر عاشق ذوق
وحضوری دل وجانده بولمشدر عاقلك مكانی جهان آب وكلدر عاشقك مقامی درون جان ودلدر (نظم)

پرده جان ایچره عشقك نیجه بیك انواری وار
عقل دیركیم شش جهتدن طشره جانك یولی یوق
عقل بو بازاری كورمش ایلمز بیع وشرا
دردكش عاشقلرك كوكلنده یوز بیك ذوق اولور
عقل دیر راه فنایه كتمه كیم پرخار در
عشق دیر ای عقل وارلق پرده سن رفع ایله باق
عشق حق كونشدر ابر حرف ایچره نهان

حسن عشق بالذات ایله عاشقلرك بیك كاری وار
عشق دیر وار در یقین یول نیجه بیك سیاری وار
هم بو بازار ایچره عشقك بشقه بر بازاری وار
تیره دل عاقللرك قلبنده بیك انكاری وار
عشق دیر واردم فنایه نیجه بیك كلزاری وار
كیم كوكلده سیر ایدرسن جنت وانهاری وار
چون ظهور ایلر حضورنده كیمك كفتاری وار

عاشقك قولی فنادی عشقدر مبدأ ومطلب ومعادی عشقدر عاشقك نور دیده سی عشقدر روانك سرور سینه سی
عشقدر عاشقك روحی آفتاب روشندر عالم انك چشمنده كاشندر عاشق عشق ایله هر مرادن المشدر عاقل عقله
محجوب قالمشدر عقل انسان حجاب دیده جاندر انكله اسرار عشق اندن نهاندر چون جام عشق ایله جان سكران
اولور عقل اول زمان حیران اولوب اسرار نهان جانه عیان اولور (قطعه) ساقی كتور اول باده بی بو جسد وجون
ایچون ¤ اول بحر عشقدن كه قومازدله جند وچون ¤ بندن بنی خلاص قلوب عقل الندن آل ¤ كیم علم
عشق فهم ایده من عقل ذوفنون ¤ عقل انسان اول مهر درخشان ایله دل وجان ارهسنده ابر سیاه اولمشدر
وانكچون دل وجان بو زمینه ایدانده محجوب وسركردان قالمشدر ¤ چونكه عشق حق دل عاشقده باد صرصر كبی
هبوب ایدر بو غمام عقل اول زمان ارهدن رفع اولور كیدر و معشوق جان شمس تابان كبی سمای دلده جانه عیان
اولور و جان انكله شادان اولور و حسننه حیران اولور و اكا ثناخوان اولور و اول كاه قابل بلبل خوش الحان
اولور (بیت) اهل عشقك یلی احجاره قارشی ¤ اوتر بلبللری كلزاره قارشی ¤ علم عشق ایله مشغول اولان
عاشقك قلبنده عشقك بلاری اسر زیرا كه علم عشق آنك جانی كوزن اچوب جهاندن رغبتن كسر عقل انجق
تدبر ایله تفكر ایدر عشق ایسه تجربه ایله تذكر ایدر عقلك ایشی تكلف ایله تأسفدر عشقك شانی تحبیله تألفدر عاقل انجق
اجتهاد ایله استناد ایدر عاشق مبدأ ومعادینه طوغری كیدر عشق ودود اصل هر سود ومایه شهوددر (نظم)

دولت عشق بول كه سرمد اولور
كرفلاطون اولورسه هم رد اولور
عقل جزوئی قل كه دشمندر
صحبت وسیرله اول معود اولور
علم عشقك همان بر آیتنك
اهل دل عشق ایله مؤید اولور

عزتی بی نهایه وحد اولور
عشقسز عمر ین ایلین آخر
دوست اولان عقل كه اسعد اولور
خط عقل اولدی نقل وبحث وقیاس
شرح وتفسیری بیك مجلد اولور
عمر بكی حق عشقه صرف ایتكیم

كیمكه سرمست جام عشق دكل
سوته نصكره خرد اول رد اولور
علمدن عشق پاك فارغ در
جمله سی درس عشقه ابجد اولور
اهل نفس اولدی عشقدن محروم
عاشقك عمری بی حد وعد اولور

(نوع حادی وعشرون) عشقك حالت وكرامتی وعاشقك حرارت وملامتی ومعشوقك راحت وستر وسلامتی
بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل الله دیمشلردركه عشق محبتك نهایت وغایتیدر و حقیقت دوستلرینه
هدایت وعنایتیدر عاشقلری دلبرلر جان ایله طلب قیلانلردر و معشوق البته عاشقنه شكار اولمشدر كرچه
تشنه آبی طالبدر آب هم تشنه یه راغبدر عشق جان ودلده نور او وزره نوردر مثال داماد وعروس انده مستوردر
عشق قایق بی قرار وبی سكوندر جان عاشق انكچون پرجنوندر عشق آتشی عاشقی یاقمشدر انكچون اول فكر
وعباراتی یوراتمشدر قلب عاشقه اسرار الهی ار نور انده كلام وروئیت بری بریله ممتزج بولنور عشقك مشربی
هر مشربدن جدادر عاشقك مشربی وحدت ومذهبی خدادر عشق بربار دوربیندركه یادی آشنا وایراغی یقین

ایدر عشق براستاد كاملدركه انكله صد هزار ارواح اتحاد حاصلدر عاشق كندویی حقیر وذلیل ایدر انكله
معشوقه تعظیم وتبجیل ایدر عاشق عشق ایله زنده اولور اوقات مختلفه یه بنده اولمز عاشقه درد وغم حلوادر
كرچه عاقله جله بلادر عاشقك جانی غداسی خوش الحان صداسیدر (نظم) مؤمنان كوینده كاثار بهشت
نغز كردانیده هر آواز زشت ¤ ما همه اجزای آدم بوده ایم ¤ در بهشت آن لحنها بشنوده ایم ¤ كرچه برما ریخت آب
وكل شكی ¤ یاد ما آید از انها اندكی ¤ پس غدای عاشقان آمد سماع ¤ كه درو باشد خیال اجتماع ¤ قوتی كیرد
خیالات ضمیر ¤ بلكه صورت كردد از بانك وصفیر ¤ عاشق روی زیبایه بی پروا باقدقده انكچون كریان اولوركه اول
حیرانی رایكان وبی شوبان صانوب اكا حیران اولور برده انی كورركه انك تیر غمزه سی همان سینه سنه كاور تا كیم
شهوتله نظردن انی مانع اولور عاشقك مدرسی حسن یاردر وجه معشوق اكا دفتر ودرس وتكراردر (بیت)
بكا بر علم كشف اولدی سنك حسنك كتابندن ¤ كه یوز بیك عقل عاجزدر انك بر فصل وبابندن ¤ حكمت باری
قضا وقدرده بری برینه عاشق ومائل قیلمشدر هر چند ایكی بدن بری برندن بعید وبیكانه اولمشدرلكن كوكلدن
كوكله یقین یوللر واردركه هر دمده بری برینی بولمشدر نته كیم ایكی چراغك سفالی بشقه ایكن ضیالری ممزوج
اولمشدر یعنی عاشق كه وصاله طالبدر تحقیق انك معشوقی دخی اكا عاشقدر وانك وصلنه راغبدر لكن عاشقك
عشقی بدنی خسته وضعیف ایدر معشوقك عشقی انی سمین ولطیف ایدر اكر بر كوكلده برق اوران مهر یاردر
تیقن ایله كه اول كوكلده هم مهر ومحبت واردر معشوق اولان صورتدن دكل معنی مجاندر زیرا كه عند الموت
اول صورت بی معنی اولان تن بی جان منفور عاشق اولدیغی ظاهر ونمایاندر ¤ پس عاشق صورت عشقندر وعاشق
معنی سعید وحقیقیدر اول دلبرلر كه انلر اطبای دلدرلر كندی خسته لرین صورمغه مائلدرلر اكر تنك ونام
ایچون حذر ایدرلرسه بر بهانه ایله خبر ایدرلر و الا انلری خاطردن جیقارمیوب تخیل ایدرلر زیرا كه هیچ
بر معشوق اولمز كه عاشقندن بی خبر اوله ¤ پس اكر سنك قلبكده محبت مولا ایكی قات اولمشدر تحقیق اول
دخی سكا محبت قیلمشدر زیرا كه بر اللك سسی قنده كلمشدر تشنه اغلر كه قنی آب ریان آب روان هم چاغلر كه قنی
اول عطشان جانمزده بو عطش جذب بی چوندر انكچون موجود اول بزم ایچوندر عالمده اكر انسان واكر
حیوان واكر نبات واكر جماددر همیشه هر مرادلرینه انلر عاشق هر بی مراددر بی مرادا اولانلر مراد اندیشه كیدرلر
واول مرادا اولالری انلر جذب ایدرلر لكن كهربا مستغنی شكلنده عاشق مدروخار وخس اراقدن اكا عازم
ولاحقدر معشوقك میلی جلدن پنهاندر عاشقك میلی بیك طبل وسورنا ایله عیاندر معشوقك قلبنده هردم
عاشقدر عذرا انك قلبنده همیشه وامقدر كیمكه عاشق مولی اولور اول سایه كبی شمس ایله لا اولور عاشق خد امثال
بعوضه وهوادركه تندباد ایله ایشی فنادر كرچه عشقك نهایتی معشوق ایله بقادر لكن بدایت بقای عاشق
كندودن فنادر فضل عشق انسانی فضول ایتمشدر بو ظلم نفس وجهل عشق ایله ظلوم وجهول ایتمشدر
تكیم طوشان نفسنه ظلم ایدوب ارسلانه قارشی كتمشدر روانی جهاندن آرزو ایله دراغوش ایتمشدر یا خود
بر ضعیف پروانه كندویی ناره آتمشدر لكن انسان بو ظلم ایله هر عدله وبو جهل ایله هر علمه یتمشدر زیرا كه سموات
وارض وجبال ابا ایلدیكی امانت یوكی التنده یاتمشدر
(بیت) حق ظلوم نفس وجهول هوا اولان ¤ میل ایله باز عشقه جو عصفور اولور شكار

(نظم) عشقدر واسطه وصلت یار
مهر بالایه جكر ژاله مثال
عشق اولور سینه عاشقده سرور
اولدی اینه عشق یزدان
عارف قال العشق الانسان
صبح صادق كبی صافی دل اولور
خانه جانی ایدر نورانی
باده عشق خدا ایله كیجر

عشقدر رابطه قرب نكار
عشق ایله زائل اولور ظلمات جان
عشق اولور دیده غمدیده ده نور
عشق یار آرهده بر صورتدر
جذبة من جذبات الرحمن
یولی پاك ایدر ایرماغ كبی
وار دات قبل رحمانی
نه صور رسك كه تفسیر قیلور

آدمی مهر خدای متعال
تكیم مهر ایله تاریك جهان
بر بر نه بو وجو دانسان
اول همان واسطه وصلتدر
عشق مولایه او كیم مائل اولور
سو یلمزمو یلدن صاغ كبی
قدح ساقی ¤ باقیدن ایجر
نی كبی جمله مقاماتی بیلور

عالمه شاه اولانك اوتاغى
غيريدن خاطرنى پاك ايلر
خرم ايلر آنى دائم دم عشق
عشقدر نور ضيا جان كوزينه
مغرب ومشرقى سيران ايلر
آ چزاما كه ولايت رازين
نيجه وصف ايليه عشقى وصاف
طور ميوب حالت عشق ايله دونر
اولدى چون سلسلهٔ عشق ايله بند
چاك ايدر جبه سنى لاله و كل
كان آيينهٔ كونين اولهلم
بولهلم ذره وش انكله وجود
عشق ايله روح بولور حقه وصول
كسب ايدر كندويه نورانيت

كور نوراكا اور محلك آنى
ايلمز زينت دنيا يه نظر
كوكلى اكلنجه سى اولور غم عشق
جان كوزين آچسه وجود انسان
قلبى ارواح ايله جولان ايلر
عشق ايله كامل اولان اهل فنا
كدانك دامنيدر قلهٔ قاف
صبح صادق يقه سن چاك ايلر
صولر اغلر يكار كوه بلند
جسم بى عشقه ديمشدر عشاق
عشق ايله تاسر وپا عين اولهلم
عشقدر عاشقه مانند براق
موجب قطع منازل اولور اول
هردم اى حى خداوند عزيز

عالم وحدتى ادراك ايلر
كندويه كندوسنك دردى يتر
عاشق اول اويه عوامك سوزينه
حائل اولمزا كا بو كون ومكان
ايشيدر اهل سماآ وازين
صويلشور خضر ايله بى حرف وصدا
مولوى مثلى فلك ايله نظر
عارف اولان بونى ادراك ايلر
مست لايعقل اولور هر بلبل
شمعه سز خانه وآتشسز اوجاق
ايده لم مهر خدايى مقصود
اولمزا انكله اكا منزل اراق
جام عشق ايله اولان پر حالت
وير بكا درد محبت آميز

كوكلى حامل اسرار ايله * عزت عشقه سزاوار ايله * اى قرعاشقه معشوق ومرام * جامهٔ عشقك انيس ايله مدام (نوع ثانى وعشرون) عشق مولانك خواص عيانى واسرار نهانى وعلوشانى بيلديرر (اى عزيز معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردركه عقل جزوى كه عقل انساندر اول عشق حق امرنده حيراندر عشقك تمش ايكى ديوانه لكى واردر وايكى عالمدن بيكانه لكى واردر عشقك كندى پنهان وحيرتى عياندر جان عشاق انك حسرتنده نمكراندر عشق حق بحر عدمدر عقل انده شكسته قدمدر عشقدركه بادهٔ تحقيق درهم اودركه ساقى هرصديقدر (قطعه) عشقك شراين وير بكا تا قالمسون خوف ورجا انديشه لردن قيل رها * مست ايله ميدن ساقيا * نان استمم آب استمم * آسايش خواب استمم * ياران واحباب استمم * عشقك ميدر بس بكا * عشق ابتدا عاشق ايله خونيدر تا كيم فرار ايده اولكيم برونيدر عشق استيلا وخشم ايلدكده عاشقك چشمنده هر لطيفى قبيح ايدر عشق نان وبى نان غداى عاشقدر وجود يله بند اولمز اوكيم صادقدر عاشقك وجودى ايله ايشى يوقدر آنك سرمايه سز كارى جوقدر عاشقلر عدمده خيمه قورمشلردر عدم كبى يك رنك ونفس واحده اولمشلردر عاشق عدمده شى كورمشدر تشكيم عاقل عندده مى كورمشدر عاشق اولمزدن اقدم ميت اولمشدر وعشق سرمدله حيات ابدى بولمشدر عاشق شكسته اولور وغم وحزن ايله بسته اولور عاشقك سرورى ذل وتلفده در تشكيم عاقلك حضورى عز وشرفده در (قطعه) برزماندركه غم عشق بنم ديندر * الم وحزنى سرور دل غمكينمدر) شحنه ومير ايله اولكيم بزى تخويف ايلر * بيلمدى منزل سلطان دل مسكينمدر * عشق ايمش اهل وجودك غرضى اى حق * خار زار غم ودردى كل ونسرينمدر * عاقلك طاعتى كراهت واضطرار ايله در عاشقك طاعتى محبت واختيار ايله در (ائتيا طوعا) عاشقلر بهاريدر (ائتيا كرها) عاقللر بهاريدر بونلرك حقه محبتى عطا ايچوندر وانلرك محبتى خالص خلت ايچوندرا كربونلر اولسون واكر انلر اولسون جمله سى طالبدر حق تعالى جمله سنى كندويه جاذبدر ليكن عاشقلر درد وغم زهرنى شهد وشكر بولورلر وجاه محنت والمده خرم وشاد اولورلر وذل وحقارتدن ذوق ولذت آلورلر وعز وجاه ارامقدن فارغ وآزاد اولورلر (نظم) عاشق رهين مهر ووفادر بلا خلاف * عارف قرين صدق وصفادر بلا خلاف * عقل بهانه جويه ايدر عاقل اقتدا * عاشق انيس رنج وبلادر بلا خلاف * سن عشقه بولد اش اوالكه انى دلده بولانك * البته حلى انس واقادر بلا خلاف * بحر محبت ايچره جهان برسفينه در * اول بحر صود كل كه هوادر بلا خلاف * عشقك دميله طولسه كوكل حى اولور مدام * حق بو عشق وصف خدادر بلا خلاف * عشق آدم اتامزدن بزه ميراث قالمشدر وزيركاك قلبه واسطهٔ شيطان ايله كلمشدر زيركاك دريادهٔ صبا حندركه هلاكه روحدر عشق ايسه عشاق ايچون مانند سفينهٔ نوحدر عقلك زيركلكى ظن

وشبردر عشقك حيرتى عين نظردر پس عشقه عقلى قربان ايدنلك وجه معشوقه حيران اولمسى امر مقرردر عشق ايله عقل جزوى بيچاره اولور نته كيم صبح ايله قنديل آواره اولور زيرا كه عقل انجق شحنه در عشق ايسه اولو سلطاندر عقل اول سايه دركه عشق اكا مهر درخشاندر (قطعه) كوكلده نجه عشقه واركه اولدرقبلهٔ هر جان * رفيق عقل وفهم اولمسه كه آنلر درسكاد شمان * جهان كروانسرادر كلدى بيلك جان كندى دردله * قوحزن وحسرتى كل دلده حسن عشقه اول حيران * كوزلك يوم ظاهر اشياده تفتيش ايتمه اول نورى * كه تاباطنده لب عالى خوش قيله سن سيران * عاشقك غم وسرورى معشوقدر وهر خدمتك اجرتى اودر عاشق كه معشوقدن طالب ماسوادر اول عاشق صايلمزكه مائل نفس وهوادر زيرا كه عشق مولا برناردركه قلب عاشقده ماسوايى قومزيقار بى عشق اولان عمرينه بار خاطر درحقدن غائب اولق موت حاضردر عشقك بوزنازايله كبرى اولور عشق انجق بوزنازايله الله كلور (نظم) اولدركه عشق شيوهٔ نازابتدا ايدر * عاشق همان اكادل وجانن فدا ايدر * آزاد اولور جهانده حيات ابد بولور * اول جان معتقدكه اكا اقتدا ايدر * دوستك مراديدر بزم انجق مراديمز * عالمده هرنه اولسه چون انى خدا ايدر * عاشق بولور جفايى وفادلده عشق اكا * جور وجفا ايدرسه اوذوق وصفا ايدر * ظلمتده قالمه قلبكه كل نور عشق بول * حق كه هر عشق سنى پر ضيا ايدر * عشق حق كان وفادر قلب عاشق انكله پر صفادر عاشقك كمالى موت وفنادر عاشق فانى كندوبى جانانى صانوب تعظيم ايله اوتانوب سرور ايله محبت ايلك آنك شانيدر (قطعه) ايدر عشاقى اول عشق فانى بو وجودندن * پس اندن بخش ايدر كندى وجودين عين جودندن * وجودى عشق اولاندر لوح محفوظ انده درهرشى * بيلن ديزدين بيلمز اول اسرارى ورودندن * كدا كيم دربدر اولمشدى شى لله دير ايكن اول * كور نورتا كه اول كنج نهان داق كبودندن * عشقك يوز بيك جناحى واردركه هر برى عرشك فوقندن تحت ثرايه واصلدر عشق مولى دهن بندوساوس وجدالدر عشق ايله نفس ناطقه لالدر عاشق مولى ماسوايه التفات ايلمز وخير وشرين ارامبوب عشقه تابع اولور آنكه رضاى معشوقى بولور عشق حق عشاقك پيريدر وهر نااميدك دستگيريدر ونظام امور عالم آنك تدبيريدر (نظم) برعشق زاده يزكه اودمدريم خدا * اطفال زيانجه كيدوب ايلمزندا * اول مادرك سودين ايچرزده بمدم مدام * اول شرق وغربدن يرو كوكدن وير رغدا * هم شهر وهم بيابانده بزآنكه همرهز * جاندر غلام مادره هر وى خوشلاه دل شهر اولور چوجانلره اول مهر اولور عيان (دل خانه اندرايلسه خلوت اودلربا) چون باغبان روضهٔ هرجان ودل اودر * بولمش روانى حق اوساقيله خوش بقا * عاشقك مذهبى يوق اولمقدر وعروج فلك فنا بولمقدر عاشق كندى وجودندن مردود اولور وعشق ايله موجود اولور عشق وناموس بركوكلده جمع اولمز عاشقك ناس ايله برايشى قالمز عشق برمالك ملك قهاردركه عاشق اكا چابك خدمتكاردر عشق برشيردركه عاشق اكا شكاردر عشقه شكار اولنلر كندى نفسلرندن آزاد واحرار اولور عشق براسن يلدركه عشاقى اوكنه قاتمشدر عشق صرب اقادسادركه عشاق اكا جان آتمشدر (قطعه) كلدى اول جيجونكه آندن نه فلك جولان ايدر * كلدى اول مهركه ماه وزهره يى حيران ايدر * كلدى اول چوكان روحانى كه دشت روحده * هرطرفدن بيك كوكل طوپن روان كردان ايدر * كيمكه اندن خرقه كيدى وار لغين خرق ايلدى * كيمكه اندن لقمه يراولدم انى لقمان ايدر * عاشقك كيمسه ايله شغلى اولمز كندى قلبندن طشره بر نسنه بيلمز عاشق برمست لاابالى ايدركه معشوقنه اطاعت انك حاليدر (بيت) ملك دنياتن پرستانرا حلال * ما غلام ملك عشق ذوالجلال * عاشق حيات عشق استرجان استمز وشراب عشق استرآب ونان استمز عاشق كندى وجودندن فارغ اولمشدر ودرونى بادهٔ عشق ايله طور لمشدر پس اول كوزه دن اول مى ترشح قيلمشدر ونقطهٔ عشق بركتاب ناطق بولمشدر (نظم)

نقطه مى بركتاب در عشقك
كزلنور ذره سنده هردو جهان
عشقدر نور ديدهٔ عشاق
ذات انسان عشقه مظهردر
عشق ديوانه ايلر انسانى
مانع انس حضرت مولا

ذره سى آفتابدر عشقك *
عشق پاك ايله آدم ادم اولور
عشقدر سالكه رفيق وبراق *
هركيم اولديسه عشق النده اسير
كسمك ايچون علاقه دن انى
عبد اولان عشقه شاه عالم اولور

عرق اولور قطره سنده كون ومكان
مرشد كامل مكرم اولور
دلده عشقك ضميرى مضمردر
غيره راجع كركزانده ضمير
اولدى زيرا تعلق دنيا
عشق درديله شاد وخرم اولور

عاشق اولان توکل اهلی اولور * واره واره مراتبسنی بولور * برکون اوله که کشف اولوب اسرار
عشق ایله جان کوزین ایدوب بیدار فتح اولوب هب حقایق اشیا کشف اولور پردهٔ جناب خدا
قلبه بر نقطه یه اکرچه نظر انده جمله جهانی سیر ایلر نقطه جام جهانمایی اولور
ذره خورشید دلکشایی اولور ولدی بو سرده عقل وجان حیران درج اولور نقطه ده علوم جهان
عالم ایچره بحق نور رسول عین عاشقده مردمکدر اول ای بصیرت کوزین کشاده ایدن
وی جهان ایچره راه عشقه کیدن مرشدی عشق اولنجه انسانک آچیلور عین عبرتی انک
ذره نور بسیطه روزن اولور قطره بحر محیطه مخزن اولور عالم روحی سیر ایدن تندن
نور عشق کورر بور و زندن عاشقه پرده داردر بو وجود جان کوزینه غباردر بو وجود
عاشق اولسق فنای مطلقدر عشق اردینه یانوب کل اولمقدر اهل باطن اوله کور ای عاشق
تا کیم اسراره اوله سن لاحق کورمه دلبر جمالنی حذرایت صورته باقمه سیرته نظرایت

سکا لایقمیدر بو کیم اوله دوست فان ایله استخوان ایله بر پوست
حضرت حقه اولکه اولدی خلیل بولدی دل کعبه سنده نور جمیل

(نوع ثالث وعشرون) عشق مولانک مجاز وحقیقتن وکنه وماهیتن ووجد وحالتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه عشق المندن فارغ اولان دل کوکل دکلدر کوکل دردنی چکمین بدن آب وکلدر عشقک اسیری هرغمدن ازاد اولور انک غمیله معتاد اولان همیشه دلشاد اولور جهان غوغای عشق ایله بر فتنه در فلک سود عشق ایله سرکشته دربادهٔ عشق ادمه حرارتله مستلک ویرر غیرمی افسرده لکله خودپرستلک ویرر عشق ایله عاشق تازه لک بولور اکا انتسابیله ذکری خیر اولور مجنون ولیلی بومیدن حظ المشدر انکیچون عالمده کوزل نامی قالمشدر جهانه یوز بیک عاقل کلوب فرزانه کتمشدر ولکن جمله سی عاشقلقدن بیکانه کتمشدر (نظم) عشق دردیله درونم طولیدر معمورم * ذوق خمریله دل وجان خوش اولور مسرورم * عشق ایله اولسم اولور هر دل وجان ایچره یرم * عقلیار اولسم اودم جمله کوکلدن دورم * عشق سلطان جهان ایش اکا قول اولورم * تا بکی وسوسهٔ عقله بن مغرورم * عشقدر جوهر جان جمله یه اولدر جانان * نیجون اول مادر مشفقدن ایراغ ودورم * محو عشق اولدی قونام ونشانم حق * غیر نسبتلری قوی عشق ایله بن مشهورم * کرچه عالمده بیک کار ایله مشغول اولورسن لکن سن کندکدن آنجق عشق ایله خلاص اوله بیلورسن عشقدن اعراض ایتمه کر خود مجازیدر زیرا که مجازی حقیقتک کارسازیدر تنکیم ابتدا لوح اوزرنده الف بایی اوقوریلورسن اندنصکره قرآندن درس المغه قادر اولورسن برمرید الله ایچون بر پیره کتمشدر طریق محبتده انی دستکیر اتخاذ ایتمشدر پس اول مرشد راه عشق اکا کر عاشق دکلسک وار بینه عاشق اول اندن بزه کل بیورمشدر زیرا که المجاز قنطرة الحقیقة مصداقنجه می صورت جامن بیکمدکجه معنی جرعه سن طاتمق ممکن اولمدیغن طبورمشدر لکن مجازی قنطره سن سرعتله کیچمک کرکدر ومعنی حقیقتدن دریالر ایچمک کرکدر وبادهٔ محبتله کندیدن کچمک کرکدر (نظم) کندی حسنن وجه دلبردن هویدا قیلدی عشق * چشم عاشقدن دونوب انی تماشا قیلدی عشق * کرچه دلبر کبی دیدرهم کیدی عاشق کسوتن * پس جمالی جلوه سن کندی تمنا قیلدی عشق * کل یوزینه زلف مشکیندن سلاسل بغلیوب * اهل عشقی بستهٔ زنجیر سودا قیلدی عشق * صغمدی ارض وسمایه حسن عشقک لشکری * بو عجب کیم سینهٔ عشاقی مأوی قیلدی عشق * نار ونور ایله ایدر محو اسم ورسمن عاشقک * سر قیل حق بو خوش رمزیکه پیدا قیلدی عشق * عشقک بدایتی محبتدر ونهایتی وجد وحالتدر وجدک بدایتی مکاشفه در ونهایتی مشاهده در وجد اودرکه قابلیت وجودی مشاهده ایدوب وجدیله مخاطبه ایدر وجد اول کلام ربانیدرکه وحدانیت اسرارین عیان ایدوب انسانیت صفاتن پنهان ایدر ورحمانیت احکامن اجرا ایله کیدر (قطعه) جاهلک فخری جمع مال الله در * عارفک عزتی کمال الله در * عشق وشوق اهلی وجد وحال استر * نه کمال استر ونه مال استر * عشق دردیکه مردی فرد ایلر * کندینک غیرین اکا درد ایلر * وجد اهل عشقک دلنده بر سر مشکلدرکه اکا بر کسنه مطلع دکلدر وجد الله تعالینک عبدی سرینه مطالعه سی عندنده روحک خضوعیدر وجد اول وارد مقدرکه قلب عاشقی حقه جاذبدر عشق استغراق وحیرتدر وجد ایسه هلاک بشریتدر (نظم) بر بلبل عشقم که کلی

خاریده بیلم * یارم بیلورم کندیمی اغیاریده بیلم * حیران اوله لی عشق جمالینه بو عقلم * ادراکندر فکر ایله کفتاریده بیلم * دوست اصبعی بینده مثال قلمم * شعری یازارم دفتر اشعاریده بیلم * چون قلب تقابده مقابله در انجق * انکار ندر بیلمزم اقراریده بیلم * هر انده چو برشانده ظهور ایتدی بم عشق * حق بو مراتب ندر اطواریده بیلم * وجد اهلی عشقه حلاوت ذکر الله استیلا ایلدکده غلبهٔ شوقی تحملدن روحک عجزیدر وجد اول منفرددرکه متفردی بولور وجد اول موجود انوارنده فقدان واجددر وجد انس وحضور انواریدرکه ریاح قدس اول انواری درون عشاقه رش ایدر انکیچون واجدین ارواحی معطردر وکوکلری متنوردر وبدنلری رقیقدر واشارتلری دقیقدر وسوزلری حیات قلوب وعقولدر وجمله نک عندنده مرغوب ومقبولدر پس بو صفات ایله متصف اولمیان فاسد المزاجدرکه محتاج علاجدر (نظم) سعادت اهلی قتنده سعادتی واردر * انککه هر دو جهاندن فراغتی واردر * بیوک سعادة اودرکیم سلامت دلدن * طریق عشقه درونی ارادتی واردر * دخی سعادت اعلا واعظم اولدرکیم * وقوف عشق ایله جاندن شهادتی واردر * اوجانکه عاشق صادقدر اول چو پروانه * دل آتشنده آنک وجد وحالتی واردر * همیشه حق مشتاقک اهل عشقه نهان (فنای عشق ایله شیرین حکایتی واردر * مواجید قلوبک برکاتی ابدانده ظاهر اولور ومواجید ارواحک برکاتی اسرار ایله قالور وجدک اهونی شدید اولور وشدیدی غایت شدید اولور وجدک کیفیتی عبارته کلمز بر معنادر زیرا که اول صدور اولیاده سر مولیدر وجد اهل عشقک وجودی کتمسیدر وحرکات ظاهره سی بتمسیدر طوبی اکا کیم حضورندن غائب اولوب غیبتندن حاضر اولور (نظم) مقرر اولدی که جاننده بولمش اهل کمال * هزار حسن وجمال وهزار جام زلال * ایکی جهان کدرندن خلاص ایدر جانی * شراب ناب محبتله کاس مالامال * همیشه ساقی میان اهل عشقه کشف ایلر * هزار لطف وملاحت هزار غنج ودلال * مدام بزم محبتده مست اولور عشاق * جدالی مست دکل مست مستقیم الحال * روان حق اکر ایرسه حالت نزعه * هم ارزوی وصالکله دیره در بروبال * جهان دریای عشقک بر قطره سیدر وفلک صحرای عشقک بر سبزه سیدر عشقک شغلنده معتبر پیشه اولمز انک سوداسندن لذتلی اندیشه اولمز عشقک اسیری آزاد اولمق استمز غمدن جان ویرسه شاد اولمق استمز عشق اکرچه شورانکیز اولور لکن درد وغمی نشاط آمیز اولور عشقک بهاری پژمرده اولمز شوقک شراری افسرده اولمز (نظم) عشقک دمیله تازه اولور عهد خرمی * ایلر غمیله خرم وخندان هر آدمی * کر ایلسک کمان که بو دردک دواسی یوق * بیلسنده بو غمیش بو غمک نیم درهمی * دریای فیض تشنهٔ دیدار تشنه در (کیم زخم اولورسه بولدی اوتشریف مرهمی * کل غنچه مثلی قلبکه سن طشره یی اونوت * کندکده مدغم اولکه کوکل چکمه سون غمی * قوی بنا سلکک یوغ اولکه جنانک جنان اوله * چون اختلاط نفس ایله بولدک جهنمی) بحر درونه سن سن صال کیم وصال اودر * ای ماهی طپیده قو ساحلده بو غمی * تن خوابکاهک اولمش اویان حق عشقه کل * یاد اولمه سنده امته ادریسه همدمی * عشق اکر مجازی واکر حقیقیدر دوات اول عاشقک رفیقیدر زیرا که حقیقت مجاز ایله بیله در اول خزانه نک فتحی بو مفتاح ایله در (نظم) معنی الوجود فی صور الکون قد ظهر * ماضر سر وحدته کثرة الصور * عشقک دمی سرایت ایدر جمله یه مدام * اول دمله زنده اولدی جهان بولدی زیب وفر * عشق اولدی کوزده نور وکوکلده غم وسرور * ادراک هر بصیرت اودر ونور هر بصر * هم سویلیوب اشیدن اودر جمله دن ولی * عارف درانی فهم ایدوب اندن الان خبر * حق چو عالم اینهٔ وجه عشقدر * سن حسن عشق باکه بو اشیاده قیل نظر * عشقک مقامی غایته عالیدر انک اسامی خالدن خالیدر بی عشق افلاک کلک دوغسی اولمز انسز عالم بو نظامی بولمز عالم عشق ایسه خوش عالمدر عاشق اولان عارف وکامل ادمدر عشقک وصفی لسان ایله بیانه کلمز عشق اکر قیامته دک وصف اولنسه یوز قیامت کیچر که اول تمام اولمز

عشق مخفیکن اشکار اولدی جمله ارواح اکا شکار اولدی عشق اثارین ایلمش اظهار
فاعتبر منه یا اولی الابصار عشق بنیاد هردو عالمدر جوهر اصل روح ادمدر
عشقدر بلکه مبدأ اشیا جمله نوردن اولدیلر پیدا عشق بنای چرخ اعظمدر
عشق کادر اوروح اکرمدر عشق عرش اولدی فرش لوح وقلم بولدی اندن شفای درد والم
عشق جنات حور وعین اولمش کوثر وشیر وانکبین اولمش عشق چون عین سلسبیل اولمش

هركوكلدن اكسيل اولمش
عشقدر حسن آدم وحوى
قبلهٔ جمله عالم اولمشدر
عشق معراج انبيا اولمش
جمله سرور سرينه اولدر تاج
عشق مفتاح هر فتوح اولمش
اصل اودر عقلى سن كزاف اكله
عشق كان علوم وعرفاندر
هر علوم ايچره ذوفنون اولمش
عشق توحيد صادق اولمشدر
رحمت وحب خاص يزدانى
عشقدر سر نفى وهم اثبات
جمله مشكل آنكله آساندر
عشق آيينهٔ جمال اكله
تشنه دللرده اول دراب حيات
عشق كنديله عشق باز اولمش
ايدر كنديدن ينه اوجواب
عشقدر شاه وطالع مسعود
مثل مور وزار اول سليماندر
عشق بيلمز زن وبنين وبنات
جمله يكسان اكا شهادت وغيب
عشق ايدر قلبدن چو كشف حجاب
بخش ايدر صكره نور عرفانى
عشق هرنه كوكلده قيلسه قرار
مرد آزاده يى ايدر بنده
عشق هركيمه كيم عنايت ايدر
ذات معشوقه رهنما ايدر
عشق دل خلوتنده جاناندر
قبلهٔ جسم آب وكلدر هم
عشق جانك طبيب حاذقيدر
كيمكه عاشقدر اكا يوقدر بيم
عشق بى شرح وبى بيان اولمش
جمله وصافى بر كمال اولمز
عشق ايچون صد هزار نام اولمش
جملهدن باطن اولدى هم ظاهر

عشق خورشيد وماه تاباندر
مقعد صدق وجنت ماوى
عشقدر مطلب خفى وجلى
خلعت وتاج اوليا اولمش
عشق شهباز لامكانيدر
مونس عقل وقلب وروح اولمش
عشق ايله نور عقل وايماندر
نور هر چشم وجان هر جاندر
عشق ايله شاد وبهره مندر
مونس جان عاشق اولمشدر
عشقدر نور منبع انوار
بحر توحيد اودر قرابات
عشق سيمرغ كوه قاف اولمش
سر اسرار ذو الجلال اكله
عشقدر لذت صيام ونماز
كندى حسنه بر نياز اولمش
عشق هم عارف اولدى هم معروف
هم اياز ايله عاقبت محمود
عشق سلطانى نام وشان بيلمز
سيئاتى ايدر محو حسنات
عشق ايچون قرب وبعد يكساندر
بيلمز اولورندر ثواب وعقاب
عشق ديوانه ايلر انسانى
ماسوى قويمز انده جمله بقار
عشق صياد مرغ انساندر
جمله حالده انى حمايت ايدر
عشق كوزدن كوكلده پنهاندر
بيلميان خلق ايچنده جوياندر
عشق هم نوش جان اولور هم نيش
كه معشوق وكه عاشقيدر
عشقدر ذوق جان ولذت شوق
واصف عشق بى لسان اولمش
عشق وصف ودود بيچوندر
جمله اشياده خاص وعام اولمش
عشقدر اصل وفرع جود وجود

ورد وريحان وباغ وبستاندر
عشق مقبول آدم اولمشدر
هم اودر قصد هر نبى وولى
عشقدر سر شبلى وحلاج
نكتهٔ سر كن فكانيدر
عشق بى عين وشين وقاف آكله
سر اسلام وحسن واحساندر
عشق ماننده ارغنون اولمش
قلب عشاق انكله روشندر
عشقدر دلده سر سبحانى
هم اودر سر معدن اسرار
عشق تفسير سر قرآندر
جمله معناده موشكاف اولمش
عشق حج وحقيقت اولدى زكات
هردم ايلر اوزينه ناز ونياز
عشق ايدر كنديه سؤال وعتاب
كندى هم واصف اولدى هم موصوف
عشق دل تختى اوزره سلطاندر
اولدى آزاده خانمان بيلمز
عشق پاك ايچره يوقدر اصلا عيب
وهو الآن هم كما كاندر
عشق فاسق ايدر مسلمانى
محو ايدر غفلتى ونسيانى
عشقدر نار ونور تابنده
جامع شمل هر پريشاندر
عشق هركيمه اشتياق ايدر
دائما جان ايچنده اول جاندر
عشق محراب جان ودلدر هم
همدم اولدر قويه مرهم وريش
عشق دل حجره سنده در چو مقيم
كيمكه عاشق دكل او بولدى ذوق
عشق باقى ولايزال اولمش
عشق وحدتدن شئونى بيروندر
عشق هم اول اولدى هم آخر
عشقدن اولدى كل شئ موجود

عشق در عشق جمله بالتحقيق — حق حقدر بو سوزلر ايتهٔ تصديق

(نوع رابع وعشرون) عشق ومولايه وصول طريقنك اصولن بيلدرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردركه حق تعالى يه كيدن يوللر كرچه كثرتده مقدار عدد انفاس خلايقدر لكن اهل محبت راه فنا وجذبه مناسب ولايقدر زيرا كه طريق فنا بغايت قريب ورشيد وواضح ووفايقدر وبو طريق مختارى اهل عشقك

شطارى جذبه ايله قطع ايتمه سريع وسابقدر وبو طريق فقر وفنا ايسه انجق موت ارادى اوزرينه مبنيدركه اول اصول عشره يه منحصر وضابطقدر اما اصل اول توبه دركه اول حق تعالى يه اراده ايله رجوع ايتمكدر تكيم موت ارادتسز كتمكدر زيرا كه حق تعالى بيورمشدركه (ارجعى الى ربك راضية مرضية) چونكه توبه ذنوبك جملهسندن چقمقدر وذنب ايسه عبدى مولادن محجوب ايدن مراتب دوجهانه باقمقدر پس عاشقه لايق وسزا اولان ماسواى معشوقى نظردن براقمقدر بلكه انانيتن قوپوب وارلغندن چيقمقدر زيرا كه وجودك ذنب لا يقاس به ذنب محققين عندنده امر محققدر واما اصل ثانى زهددركه اول دنيانك زينت ولذتندن ومال وجاه وعزتندن آزندن وچوغندن خروج ايتمكدر تكيم موت انلردن كتمكدر وحقيقت زهد ايكى جهانى بيله ترك ايتمكه تمكدر تكيم حضرت حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيورمشدركه (الدنيا حرام على أهل الآخرة والآخرة حرام على أهل الدنيا وكلاهما حرامان على اهل الله) واما اصل ثالث توكلدركه اول حق تعالى يه اتكال وانكا ايله اسباب وقيوددن بالكليه خروج ايتمكدر تكيم موت اول حالته يتمكدر زيرا كه حق تعالى بيورمشدركه (ومن يتوكل على الله فهو حسبه) واما اصل رابع قناعتدركه اول شهوات نفسانيهدن وتمتعات حيوانيهدن خروج ايتمكدر تكيم موت اول غايتلره يتمكدر پس عاشقه لايقدركه اكل وملبس ومسكنده مقدار حاجت اوزرينه اقتصار ايليوب اسراف ايتميه تكيم حق تعالى (ولا تسرفوا) بيورمشدر واما اصل خامس عزلتدركه اول انقطاع وانزوا ايله مخالطهٔ ناسدن خروج ايتمكدر تكيم موت اهل عالمدن كسلوب ايراغه كتمكدر الا كه نفسنى تربيه ايدن مرشد كاملك خدمتن قيلميدر وميت غاسل النده اولديغى كبى اكا تسليم اولميدر تا كيم كندويى ماء ولايتله جنابت اجنبيتندن غسل ايدوب لوث حدوثندن طهارت بوليدر وعزلتك افضلى خلوتله حواس خمسه ساتنه تصرفدن عزل ايتمكدر زيرا كه هر آفت وفتنه وبلا كه روح انكله مبتلا اولمشدر ونفسه قوت ويروب صفاتن تربيه قيلمشدر ونفسى آنكله روحه مستولى اولوب فرصت بولمشدر روانى اسفل سافلين بدنه چكوب تعلقات كائنات ايله مقيد قيلمشدر جملهسى حواس خمسهٔ ظاهره پنجرهلرندن درونه كلمشدر پس خلوتله حواس خمسه مسدود اولوب محسوساتندن معزول اولدقده اول شهوات وهوادن وشيطان ودنيادن نفسك مددى منقطع اولور وبو اجتهاد وتحفظده تصكره مسهل ذكر الله ايله فضلات ميل ونفرت وجهل وغفلت وجمله شهوت زائل اولوب كوكلى صحت وعافيت بولور واما اصل سادس ملازمت ذكر اللهدر واول ذكر ماسوادن نسيان ايله خروج ايتمكدر تكيم موت اول نسيانه يتمكدر زيرا كه حق تعالى (واذكر ربك اذا نسيت) بيورمشدر نسيان ماسوايى رمز ايله طيور مشدر وكلمهٔ طيبهٔ لا اله الا الله بر معجون معنوى بولنمشدركه اول نفى واثبات ايله تركيب اولنمشدر اما نفى لا اله اول مواد فاسده زائل اولوركه قواى نفس وامراض قلب وقيود روح انلردن متولد اولور واما اثبات الا الله ايله صحت قلب وسلامت مزاج اصلى حصوله كلور وتجلى صفات واسما ايله دل وجان متحلى ومتسلى اولور واما اصل سابع توجه تامدركه اول ماسوايه دعوت ايدن هر داعيهدن خروج ايتمكدر تكيم موت اول حالته كتمكدر پس اول عاشقك مولاسندن غيرى نه بر مطلوبى قالور ونه بر محبوبى اولور ونه اندن غيرى بر مقصد بولور ونه اندن بر لحظه غافل اوله بيلور زيرا كه ديمشلردركه (لو أقبل صديق على الله ألف سنة ثم أعرض عنه لحظة فما فاته اكثر مما ناله) واما اصل ثامن صبردركه اول مجاهده ايله نفسى حظوظندن خروج ايتمكدر تكيم موت اول مقامه يتمكدر پس اول عاشق نفسنى مالوفات ومحبوباتندن فطامه صبر ايله ثابت اولور تا كيم نفسى پاك وشهواتى خامد اولوب شريعت غراده استقامت بولور وقلبى صافى وروحى مجلى اولور تكيم حق تعالى بيورمشدركه (وجعلنا منهم ائمة يهدون بامرنا لما صبروا وكانوا بآياتنا يوقنون) واما اصل تاسع مراقبهدركه اول كندى حول وقوتندن خروج ايتمكدر تكيم موت اول فنايه كتمكدر پس اول عاشق مولاسى مواهبنه مترقب اولوب نفحات الطافنه منتظر اولور وماسواسندن اعراض ايدوب بحر هواسنده مستغرق اولور تا كيم مولاسى رحمتندن كندى نفسنه اويله بر نور لامع ساطع دواقع اولوركه آنكله بر لحظهده ثقلين اعمالى ثمرهسن بولور واو نورسنه رياضتله زائل اولميان ظلمات نفس اماره زائل اولور وآنك سيئاتى حسناته متبدل اولور بلكه حسنات ابرارا كاسيئات امثالى كلور تكيم حق تعالى بو مقامه اشارت بيورمشدركه (ذلك فضل الله يؤتيه من يشاء والله ذو الفضل العظيم) واما اصل عاشر رضادركه اول عبدك مولاسى رضاسنه دخولله نفسى

رضاسندن خروج ایتمكدر تسكیم موت اول مقامه یتمكدر پس اول عاشق مولاسنك احكام ازلیه سنه تسلیم اولوب تدبیرابدیه سنه امورین تفویض ایدروقضاسندن اعراض ایله قدرینه اعتراض ایتموب رضاسی یولنه كیدر تسكیم دینلمشدر (بیت) جعلت الی المحبوب امری كله * فان شاء احیانی وان شاء اتلفا * كیمكه بواوصاف ظلمانیه سندن كندی اراده سیله میت اولوركیدر تحقیقا مولاسی انی نورعنایتیله یكیدن احیا ایدر تسكیم حق تعالی بیورمشدركه (أومن كان میتا فاحییناه وجعلنا له نورا یمشی به فی الناس كمن مثله فی الظلمات لیس بخارج منها) یعنی شجرهٔ انسانیه سنده اوصاف ظلمانیه سندن میت اولان كمسه یی حق تعالی اوصاف ربانیه سیله احیا ایدوب انوار جمالندن اكا برنور احسان ایدركه اول نور ایله احوال خلقی كوروب فراستیله اسرارناسه مطلع اولور تسكیم (اتقوا فراسة المؤمن فانه ینظر بنور الله) حدیثی بومعنایه كلوراما اوصاف نفسانیه سیله زنده اولان كمسه شجرهٔ انسانیه سی ظلمتده قالورنه زهرهٔ معرفتله نورحضوره كلورونه ثمرهٔ محبتله واصل محبوب اوله بیلور پس بشریت اوصافندن میت اولان عاشق البته اوصاف معشوق ایله حیات ابدیه بولوروآنكله قالور مستزاد

ای مالك ملك دوجهان واحد قهار
بوقدرسكا ثانی
سن دائم وباقیسن ویوق دارده دیار
اشیا همه فانی

موجود حقیقیسن ومعدوم مدر اشیا
چون سایه ورؤیا
سنسن هب ایدوب ایلین ای فاعل مختار
احوال جهانی

صنعكله واراتدك نیجه بیك انفس وارواح
اشكال الله اشباح
نوركله سموات وزمین ایلدك اظهار
هب كون ومكانی

ای اول وهم آخروهم باطن وظاهر
سندن بومظاهر
هب حول دخی قوت الوراندك وبسیار
هم نام ایله شانی

عشقكله دونوب روز ایله شب رقص ایدر افلاك
حیرتده قالورخاك
شوقكله یانار شمس وقمر ثابت سیار
ایلردورانی *

افلاك وعناصرله موالیده چوهمراه
نوركدر ای الله
ذراتی قوایلدی سركشته چوپركار
عشقك خفقانی

عشقكله هوا جوش ایدوب امواج اولور بحر
شوقكله نهر
عشقك دوشررشوقله وادیلره ناچار
هرآب روانی *

عشقكله معمای جهان حل اولورانجق
ای واحد مطلق
برشعله ایمش عالم ایدرمش انی تكرار
عشقك جولانی

هرجان وكوكل طبع ایله در نوركه مائل
نورانلره شامل
ذرات جهان وحدتكی ایلمش اقرار
بی نطق لسانی

نوركه دل ودیده حزه كوستر الهی
اشیایی كماهی
تاسیرایدملم شانلرك ای قلزم زخار
هرآن وزمانی

نوركه ظهور ایتدی چو ارواح ایله اسما
عشق اولدی مسما
كوستریره هرمرتبه ده سائراطوار
برعین عیانی *

كرعشق جهانكیریكه میل ایلسه زاهد
اولوردی مشاهد
هم كعبه مثالی سوب ایتمزدی اول انكار
هرسنك نشانی

حقا كه اولان عشق صفا بخشكه واقف
اولمشدر اوعارف
خوش جانی كبی شفقت ایدرجمله یه هربار
انجمزاوجانی

آدمده قودك سریكه مخزن دل آگاه
اولمش اونظر گاه
چون آینه دراطفكه دل ای شه جبار
كسر ایله آنی

صاف ایله بودل آینه سن تا طوره كامل
باقدجه اكاسن سنی بول كیم طوله انوار

اول حسنه مقابل
هم راز نهانی

هرحمد وثنا مدح ودعا درسكا راجع
سن جمله یی جامع
هب سندن الوراردن وكون عاشق ودلدار
هم عشق وهم وانی

مهركه پرایتدك برآوج خاكی درخشان
اسمن دیدك انسان
نوركه هم ایتدك یوزنی مظهر دیدار
بولمش لمعانی

بوالكده چوترك ایلمشم جمله یی مولی
یادم سنی اولی
دل كرچه سنكچون سورا اول جمله یی یكبار
اوازنكرانی

عشقكله رفیق ایله بنی اولسون انیسم
هم دلده جلیسم
شیرین دهنی جانه دكر ایلیه كفتار
اسرار بیانی

بی عشق تنم باركراندربكا ای دوست
كرمغزوا كربوست
عشقكله بحمل قلنوربوكله نه كیم وار
هربار كرانی

بی عشق بلادركه نه وار دولت ونعمت
عشقكله سعادت
عشقكله بلابال اولورآتش كل وكلزار
اولدرزركانی

عشقك الم ودردی ویرركوكله لذت
اولدربكا عزت
كیم غملهیانوب جسم اوله كل جان اوله چون نار
عطراوله دخانی

عشقكله طولان بولدی عیان دولت واقبال
هم عزت واجلال
بنلكده قالان نفسه اویان مذبر بیمار
چكمش اوزیانی

بركره ایچن عشق الندن می صافی
اولمش اكا كافی
جسمی اویوشوب قلبی اولورخانهٔ خمار
قورآب ایله نانی

عشقك چون اولورعاشقه دریاری ساقی
حی اولوراوباقی
شوقك یتورركلشن جانده چوق ازهار
اثماز جنانی

بنلكدن ایراغ ایت بنی قیل عشقكه واصل
اولسون بكا حاصل
آنكله نه كیم كورمه كوكل ایلیه تذكار
اول روح روانی

اوهام خیالله ایشم خوف وخطردر
اوددن بوبتردر
حزنكله برایت كوكلی تاقالمسون افكار
ویرامن وامانی

قهركه اولان منقبض ایلرسه توكل
هم صبر وتحمل
مهركه طولار قلبی كیدر ظلمت اغیار
قورتیر وكمانی

حكمتله نظر ایدنه درهیئت عالم
چوق آیت محكم
اشیاده عیان نوریقین بولمش اوهشیار
قورغیری كمانی

شوقكله فغان ایدن اولورعشقكه محرم
ذوق ایلراوهردم
ذرایله چون بحره ایریجر اولوراتهار
قالزاوفغانی

چون نورحبیبكله اولدریم عرفان
قیلدك بزی شادان
اول بحرحقیقتدن اولورهردله فوّار
عشقك غلیانی

هردلده سكا حمد وثنا ایلدی حق
یوق اكادی خالق
عشقكله ایدر نظم خوش افكار ایله اشعار
ابكارمعانی

(فصل ثالث) حكمت اولیاءك صدورا ولدیغن واندن كوكل ذوق وهدایت بولدیغن وعلم احكامدن اخص وانفع اولدیغن وكتاب وسنته مطابق كلوراهلی نطقندن تأثیری بلیغ اولدیغن درت نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول حكمت اولیانك فضائل وفوائدین آیات قرآنیه واحادیث شریفه ایله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه حق تعالی عبادینه عنایتیله كندی حكمتن تبشیر وترغیب ایدوب تحصیلی طریقن طیورمشدر تسكیم كلام

قد يعنده لطفیله بیورمشدر (وعلم آدم الاسما كلها) يؤتی الحكمة من يشاء ومن يؤت الحكمة فقد اوتی خيرا كثيرا وما يذكر الا اولوا الالباب) ربنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هديتنا وهب لنا من لدنك رحمة انك أنت الوهاب (رب قد آتيتنی من الملك وعلمتنی من تأويل الاحاديث فاطر السموات والارض أنت ولي فی الدنيا والآخرة توفنی مسلما وألحقنی بالصالحين) فوجدا عبدا من عبادنا آتيناه رحمة من عندنا وعلمناه من لدنا علما) ولقد آتينا ابراهيم رشده من قبل وكنا به عالمين يهدی الله لنوره من يشاء (ادع الی سبيل ربك بالحكمة والموعظة الحسنة (ذلك مما اوحی اليك ربك من الحكمة (هل يستوی الذين يعلمون والذين لا يعلمون انما يتذكر اولوا الالباب (ففهمناها سليمان وكلا آتينا حكما وعلما أفمن شرح الله صدره للاسلام فهو علی نور من ربه (الرحمن علم القرآن خلق الانسان علمه البيان) علم الانسان ما لم يعلم ونفس وما سويها فالهمها فجورها وتقواها (الم نشرح لك صدرك انا اعطيناك الكوثر) وحق تعالی حديث قدسيده لطفیله بیورمشدر كه يا ابن آدم العلم الباطن هو سر اخفيته عن خلقی واودعته عند خاصة عبادی وهو نتيجة معرفتی يا ابن آدم تخلق باخلاقی أظهر العلم من قلبك حتی يعنك ويحرك يا ابن آدم كيف تطمع فی العلم مع الشبع وكيف تطمع فی الحكمة مع كثرة الكلام فاطلب العلم فی الجوع والحكمة فی الصمت يا ابن آدم انی أحب الهيبة فی قيام الاسحار وأنتم نائمون وأضع الحكمة فی البطون الخالية وأنتم تشبعون فكيف تجدون) وحضرت حبيب اكرم صلی الله عليه وسلم امتنه شفقتیله تعليم علم دين ايله تفهيم علم لدنی قلوب طريقتن كوستروب حقيقتن طبور مشدر وتكميم بعض احاديث شريفه سنده بیورمشدر حضرت خضر ايله حضرت موسی عليهما السلام برسفينه ده ايكن بر طير انك كنارنه قونوب دريادن صو ايچمشدر پس انی كوردكده خضر عليه السلام حضرت موسی عليه السلامه خطاب ایتمشدر كه يا موسی تحقيقا حق تعالی بكا بر علم اوكرتمشدر كه انی سن بيلمزسن وسكا بر علم اوكرتمشدر انی بن بيلمم بنم علمم وسنك علمك علم الله عندنده دكل الا كه بو طيرك دريادن الديغی ايكی قطره صو كبيدر دو بیورمشدر كه هر كيمكه قرق كون حق تعالی يه خلوص ايله عبادت ايلرسه انك ينابيع حكمت لسانه جريان ايلرینی هر نه سويلرسه كتاب وسنته موافق حكمت سويلر بیورمشدر كه هر كيمكه علميله عامل اولور حق تعالی اكا بيلمديكی علمی الهام ايدر اول بيلور ويبورمشدر كه قلب مؤمن ينبوع حكمتدر دو بیورمشدر كه حكمت كوكاده بر نوردر دو بیورمشدر كه حكمتك ثمره سی فوز وفلاحدر دو بیورمشدر كه مؤمنك مطلوبی حكمتدر ومنافقك مطلوبی نه وتدر دو بیورمشدر كه حكمت مؤمنك يتيكيدر انی قنده بولورسه الور دو بیورمشدر كه حكيمك سرمايه سی حكمتدر دو بیورمشدر كه علم ايكيدر بری علم ظاهر قرآندر كه حق تعالينك مخلوقاتی اوزرینه حجت و برهانيدر وبری علم باطن قرآندر كه اول علم نافع ربانيدر

(نظم)

علم قلوب اولدی چونكه علم تصوف	قلبكی صاف ايله حكمه بار تكلف
هر نه كيم معدوم اولورسه ايتمه تمنی	هر نه كه موجود اولورسه ايتمه تصرف
كيم بری ايكی كورر بو جلوه گاه ايچره	باقسه كرك آنی داغ تأسف
ديده وديداری فی الحقيقه براكاه	چشم زليخاده ايدی طلعت يوسف
نور محقق جهانی ايلدی روشن	شمع مقلد سونر كوررسه او بريف
عارف نفس اولدی بر نفسده محقق	چون دله دلبردن ايردی جذب تلطف
مهبط عرفان دكلسه خاطر حق	درس عوارف نه سود وبحث تعرف

(نوع ثانی) حكمت اولياانك حد وعلامتن وقدر وقيمتن وحفظ وحراستن بيلدیرر (ای عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلر كه حكمت اول علم معادن كاهيدر كه اكر تصوير اولنسه انكله شمس مظلم اولور حكمت علم لدنيدر كه الهام ربانيدر حكمت قلب عارفده بر نقطه در وعلم اول بر نقطه در كه اهل جهل آنی چوغالدوب فزون ايتمشدر حكمت عارفك قلبنده مثلا بر مناره باشنده بر طير اغزنده بر قنديل كبيدر حكمت كمال فهم وفراستدر حكمت مكاشفه يقيندر حكمت معاينه غيبدر حكمت بر نوردر كه روح اضافيدن قلب عارفده ظهور ايدر حظی اوفر اولان عارفك حكمتی اتم واكثردر حكمت تكلمده اصابت قيلقدر كه حق ايله ناطق

وحق ايله ساكت اوله مقدر بر حكيم الهی ديمشدر كه نور حكمت قلبه نزول ايده لی اوتوز يلدر كه لسانمدن ندامت اولنه جق بر كلام صادر اولمامشدر حكمت اقوال وافعال وارادتده اصابتدر زيرا كه حكيم اولان نطق ايتمز لا كه حق ايله ايدر وعمل ايتمزالا حق ايچون ايدر ومراد ايتمزالا كه مرادحق مراد ايدر كسب حكمت اجمال نطق واستعمال رفقدر حكمت خزائن غيب الهيه در ظهور ايدوب قلوب اوليايی بر نور ايدر اوليای كرام ينابيع حكمتدر ومواطن رحمتدر كوكاده شهوت حجاب حكمتدر قلبك ظلمتی شهوتدر ونور وحضوری حكمتدر تكميم جهانده بر مكانده نور ايله ظلمت جمع اولماز كذلك حكمت ايله شهوت بر كوكاده جمع اولمز پس شهوتلری تارك اولان حكمتلره مالك اولور ورأس حكمت حقه ملازمتدر ترك شهوت زينت حكمتدر وكوكاده حكمت قوت بولدقجه انده شهوت ضعيف اولهرق محو اولور كوكل هر شهرتدن وحب رياستدن فارغ اولدقده انده نور حكمت ظهور ايدر اماعلامت حكمت ترك حب شهوات دنيادر وطلب انس وحضور مولادر علامت ذات اكل وشرب ومنامدر وصمت مدام وحاجت مقداری كلامدر وكوكادن مولايه توجه تامدر علامت حكمت حقه توكل وتفويض وتسليم ورضادر وخالقه حسن خلق ايله تواضع ورفق ومداراةدر حكمت كنديدن اكبره تسليم اولقدر واصغره تعظيم وشفقت قيلقدر بو اوصاف ايله متصف اولان عارف حكيم الهيدر انك اقوال وافعالنك فوائد حكمتلری غير متناهيدر (نظم) الهی اويله مشرب وير كه اويسون آكه مشربلر * دل اولسون عشقه ذاهب كه اندن ربو مذهبلر * ديلردم بی مراد اولمق چون اول هم بر مراد اولدی * او مطلبدن دخی يكدم بولندی جمله مطلبلر * چونكه بر خوردن بتدی ايش درد عشق آلدم * كه داغ دل كبی بر شب چراغی بولمدی شبلر * چو نور عشق نور جانه اول هم جسمه راكبدر * اورا كيدن خبير اولسه بولور عزت بومركبلر * همان ناسفته يكدر بحر حكمت دری ای حق * قو وهم وفهم وعقل وفكری كسر اولسون بو منقبلر * حكمت قلوب ميته يی احيا ايدر وصدور ضيقه يی فضا ايدر حكمت رأس مال حكيمدر انی نطق ايله افنا يدن كيمدر لذت حكمتك كوكادن كتمسی حكيم انی قبل السؤال نطق ايتمسيدر حكمتی اهلندن منع ايتمك اهلنه ظلمدر وحكمتی نا اهلنه سويلمك حكمته ظلمدر حكمته ظلم ايتمك يولك خطادر زيرا كه اوظالمك خصمی خدادر بر حكيم الهی ديمشدر كه بدايت امرمده غليان حكمتی صدرمده مشاهده ايلردم وانی اهلندن ونا اهلندن دريغ ايتميوب سويلردم پس بكا عتاب اولندی كه بو مخصوص خواص اولان حكمتی عوام ناسه نيچون سويلرسن وبو عظيم القدر اولان دواتی نيچه بر تخفيف ايلرسن تحقيقا تخفيف حكمت تخفيف حقدر تعظيم ايله تحفيفی بيلرسن حكمتك قدر وقيمتی بيلمينلره حكمت سويلمه خنازير اوكنده نثار لؤلؤ ايله زيرا كه حكمت اولبا لؤلؤ تردن اعلادر وانی انكار ايدنلر بهايمدن ادنادر پس حكيم الهينك شاننه لايق اولان بودر كه حكمتی انجق اهلنه سويليه ونا اهلندن حفظ ايليه تا كيم حكمتك نور وسروری انك درونده منطمس اولميه ولذت وحلاوتندن بی بهره قالميه

(نظم)

صفير مرغ جان اسرار سويلر	دل آگاه اول هربار سويلر	نيچون حكمت كلامن دربا كيم
اشيد نيچه انی زنهار سويلر	پشيمان اولور عارف اول آخر	كه مار سر كنج يار سويلر
چو عاشق مست ايكن بازاره وارسه	حديث خانه يی ناچار سويلر	عجب حالت بو كيم بر قطره يمدن
حديث قلزم زخار سويلر	همان بر بحردندر بونجه انجو	اكر ملا اكر عطار سويلر
خوش اول كرفتا بولدكسه حق		كه دلدن عشق خوش كفتار سويلر

(نوع ثالث) حكمت اوليا علوم نافعه دن الذ وانفع اولديغن بيلدیرر (ای عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردر كه حكمت اوليا علم بالله در تكميم حق تعالی (فاعلم انه لا اله الا الله) بیورمشدر وحكيم سنائی اوچ بيت ايله بو معنايی طبورمشدر (نظم) علم سوی در اله برد * نه سوی نفس ومال وجاه برد * علمها جمله زير اين كلمه است * هست صورت يكی واينك همه است * علم هر دو جهان جز اين مشناس * ميشنو فرق فربهی ز اماس * پس علم بالله دركه علم حقيقتدر وعلم حالدر وعلم عرفاندر وعلم عشقدر وعلم باطندر وعلم لدنيدر وعلم صدوردر وعلم قلوبدر علم بالله كشف كروبدر وستر عيوبدر وكفارت ذنوبدر علم بالله حكمت ناميله معروفدر وقرآنده خير كثير ايله موصوفدر وبونك طالبی جوع وظمأ بر له مالوفدر علم ايله حكمت بری برندن جسم ايله جان كبی منفك اولمزلر

تتكيم دينلمشدر (بيت) علم باطن همچو مسكه علم ظاهر همچو شير * كى بود بى شير مسكه كى بود بى پير پير * علم تعاله اولوروحكمت تجوعله اولور پس علم لساندن لسانه كاوروحكمت غيبدن قلبه كاور علم ظاهر لساندن خروج ايدر انجق صماخ اذنه كيدر علم باطن درون دلدن چقار نفسه تأثير ايدوب داخل قلبه اقار علم ظاهر لسان اعمالنددر لسان ايسه عالم ملكك خزانه سيدر علم باطن كوكل احوالندندر كوكل ايسه عالم ملكوتك خزانه سيدر علم ظاهر خلق ايچنده مشهوردر وكتبده مسطور ومنشوردر علم باطن حق ايچون صدورا يچنده مستوردر وخلقه اظهاري ممنوع ومحظوردر علم باطن واردركه انكار اولنمز واظهارينه هركز مجال بولنمز حكمت اوليانك انكار ايدن ابله ونادانلردر انك اهون عقوباتى ذوق حكمتدن محرومدر علم تعلمله اولديغندن حدى وغايتى اولور معرفت حقدندركه نه حدى اولور ونه ده نهايت بولور علم تفكرله بيلنور وحكمت تذكرله بولنور علم بالله اقرب طرق اللهدر (نظم) اكر علم عشقه كوكل اولسه قابل * يازارسك اوبر نقطه دن بيك رسائل * انك حفظ وتكرارى حيرتله دركيم تذكرله در علم عشق اولمه غافل * تفكرله درچونكه عقلك علومى * كركدر اكا درس وفهم مسائل * اصول وفروع ايچره اولدك مسلم * ولى اولمه لكفرعدن اصله واصل * چو عقل اولدى ظاهر بو عشق اولدى باطن * قوخا وجده عقلى سن اول عشقه داخل * علوم عقليه ده مؤمنله كافر مشتركدر نور معرفتى بولمغه مؤمن كركدر پس علم معرفتدن اعمدر ومعرفت علمدن اخص واهمدر نور علم انجق كائناته متصلدر ونور معرفت اول حضرته واصلدر انكيچون من علم نفسه دينلميوب (من عرف نفسه فقد عرف ربه) دينلمشدر علمدن معرفت زياده مرغوبدر زيرا كه علم اسما وصفاته ومعرفت عين ذاته منسوبدر حق تعالى عبادندن ايكى نسنه مراد ايتمشدر برى علمدركه علم عبوديتدر برى معرفتدركه معرفت ربوبيتدر بو ايكيسنك ماعداسى اولان علوم عقليه بالجمله حظوظ نفس وفنون غفلتدر (نظم) حساب وهندسه علم اولمش بيل عين نادانى * هدايت اوقودك لكن هدايت صانعه سن انى * هدايت عشق بولمقدر دمندن نفسى بيلمكدر * كه اول بحر نفسدندر بو نفخ روح انسانى * او بحرك زورقيدر چون بو شكل وهيئت عالم * انك شوقيله ايلرنه فلك بو رقص ودورانى * او بحر امواجيدر افلاك واركان ومواليدى * اودر ماهيت اشيا اودر حكمت انى طانى * يورك دريته خوف ايتمه بقيندر دوست اراق كتمه * درونك سرقيل خوش بول كوكل تختنده سلطانى * بولورسك داده جانانى اكابخش ايله بو جانى * كوررسك عالمه طولمش هميشه عون ربانى * سنكدر عشق وهم عرفان سنكدر حسن وهم احسان * هدايت ولدك اى حق بودرعا رفلرك شانى * مؤمن حكمت استرومنافق شهوت استر پس مغلوب شهوت اولان محروم حكمتدر حكمت انشراح قلوب وطهارت نفوسدر وحلاوتدر ارواح ولذت اسرلردر نقل اولنمشدركه ذوالنون مصرى رحمة الله تعالى عليه حضرتلرينك اصحابندن بريسى اكا سؤال ايتمشدركه حكمتده اولان حلاوت ندندركه اقوال اوليادن صادر اولدقده انى استماع ايدنلر آندن متلذذ اولورلر جواب ايتمشدركه حكمت الهام علمدركه قلب حكيمه القا اولنور حق طرفندن قلبه نزولى قريب العهد اولديغندندركه اندن بو نجه حلاوت بولنور زيرا كه اول حكيم الهى حدثنى فلان عن فلان ديميوب (حدثنى قلبى عن ربى) بيورر واول حكمتك اصول دينيه دن وامور يقينيه دن بولنمسى الهام ربانى اولديغن طيورر (نظم) قلب عارفده همان حكمت مولى اولدى * جانى خوش مظهر انوار تجلى اولدى * كيمكه غرق يم عشق اولمش اووحدت بولمش * لاجرم كوكلى اوى مسجد اقصى اولدى * سويله هركسه حكمت سوزنى اى حق * كيم آنك سوزلرى هب رمز ومعما اولدى * تتكيم ابو طالب مكى رحمة الله عليه ديمشدركه عالم بالله اولان كاملك اوچ علمى وار بريى علم ظاهردركه اهل ظاهره بذل اولنور وبرى علم باطندركه انجق اهلنه دينلور اما اوچنجى علمى نه ظاهردرونه باطندر اول برسر خفيدركه بينه وبين الله مستور ومخفيدر آنك مغز معرفتى وذوق محبتى ولب حكمتى وعلم حقيقتى اودر وانك سرمايه دولتى ومايه سعادتى وغايت قربتى ونهايت عزت ولذتى اودر واول علمى نه اهل ظاهره اظهار ايده بيلور ونه اهل باطنه افشا ايتمك اولور واول علم انجق مولى ايله اول عبد اراسنده قالور تتكيم (صدور الاحرار قبور الاسرار) بومعنايه كاور (رباعى) على كه حقيقت درسينه بود * درسينه بود هر انچه در وى نبود * صد خانه براز كابسود نكند * كرسينه كتاب كشت ترى نبود * تتكيم صوا لجفلره مائلدر كذلك حكمت متواضع كوكللره نازلدر (اللهم يسر لنا)

(نظم)

نقشبند

نقشبند جانه جانلر جانه هم مائلدر اول * عاقلك ميلى لساندن عاشقه حاصلدر اول
داله حكمت چون سمادر بو بدندر چون زمين * بوزميندن تا سمايه فرق چوق منزلدر اول
دل سحاب آسماندر سينه لر طام اوستيدر * نطق باراندر لسان ميزابنه نازلدر اول
نطق دلدن طيب وطاهر اينر هر سينه يه * سينه كرآلوده ايسه آنده هم باطلدر اول
حكمت اول سطحك اولوركيم ابرى باران ياغديرر * ابردن باران آلان سطح اول سوزى قائلدر اول
ناودان غيريدن كيم آب الورسارقدر اول * حكمت آلان خلقدن قائل دكل ناقلدر اول
كندى نفسن بلمين جاهلدر اول عارف دكل * هرجوابى كيم اوسويلر معنيده مائلدر اول
كيمكه بيلمش نفسن اولمش ماسوادن روحى پاك * نطق پاكندن صفا بول حكمتنه نائلدر اول
چون اياقى طانور قابك ظلمتده اى حقى دخى * هر كوكل دوستن طانور ذوق ايله خوش قابلدر اول

(نوع رابع) حكمت اوليا آنلر نطق پاكندن الذ واحلا اولديغن وقلوبه زياده تأثير قيلديغن وحكيم الهى علمادن اعرف واشرف اولديغن بيلدير (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردركه برقلب حكيم بيك قلب عالمدن زياده حليم وسليمدر كلام عالم مرضايه شفا ويرر كلام حكيم موتايه حيات ويرر علم حكمت سهم قدسيدر ونطق حكيم انك قوسيدر وقلب طالب انك هدفيدر ورامى سى قيومدر انكيچون خطا معدوم در عالمك تجارتنه رأس مال غيريسيله در حكيمك تجارتى كندى سرمايه سيله در علم فضه در ومعرفت ذهبدر وحكمت جوهردر عالم سؤال اولندقده جواب اظهار ايدر حكيم ايسه ترك جواب ايچون اعتذار ايدر عالم خلقه ديدوكندن ادا نادر حكيم ايسه خلقه ديدوكندن اعلادر خلقه هرمشتهالرنده فتوى ويرن مجنون وساهيدر اون مسئله نك طقوزندن سكوت ايدوب برندن جواب ايدن حكيم الهيدر حكيمك دل وجانى ماسوادن فارغ وعاريدر انكيچون انك قلبندن حكمت لسانته جاريدر * تتكيم امام احمد بن حنبل محمد شافعى ايله بريرده قضاى صلوة اجتهادنده تكلم ايدركن آنلرك يانته اولياء كرامدن برچوبان كلمشدر وامام احمد امام شافعيدن اول چوبانى امتحان ايچون استئذان ايتمشدر وامام شافعى رحمة الله عليه اكا دستور ويرمش ايكن واول چوبانك قلبنه طوقنمغى اكالايق كورمش ايكن اول امام اول چوباندن سؤال ايتمشدركه نه ديرسين برمؤمن حقنده كه بروقت نمازين فوت ايتمش اولسه واوقات خمسه نك قنغيسى فوت اولديغى خاطرندن كتمش اولسه اول كسه قنغى وقتى قضا ايلسون همان اول چوبان اكا دقتله برنظر ايدوب اول كسه غفلتده قالمشدركه بش وقتى بيله قضا ايتمك لازم اولمشدر ديديكده امام همام انك هيبتندن بيهوش اولوب ياتمشدر واول چوبان قالقوب يولنه كتمشدر وامام احمد رحمة الله تعالى عليه اغماسندن افاقت بولدقده چوبانك اول جوابن تحسين ايدوب هيبتندن تعجب قيلمشدر واولياء كرامك چوبانى بويله ايكن عالملرى نه مرتبه آكاه اولوردوب عبرت المشدر وبعده طريق محبته سلوك ايدوب امام ايكن خواص اوليادن اولمشدر عالم عمليله نفسنى ملاحظه ايدر حكيم ايسه ترك نفس ونفى وجود ايله ربيسنى ملاحظه ايدر تتكيم امام اعظم ابو حنيفه رحمة الله تعالى عليه خواص اوليادن ايكن ابن ادهم حضرتلرينه سيدنا ابراهيم ديرايمش اصحابى اكا نه تعظيمندن سؤال ايلدكده جواب ايتمشدركه بز علمزايله نفسمزى ملاحظه ايدرز واوليا كنديلرين اونودوب حكمتله مولالرين ملاحظه ايدرلر عالمك حكيمه احتياجى چوقدر حكيمك عالمه احتياجى يوقدر تتكيم حضرت موسى عليه السلام خضر عليه السلامه محتاج اولوب صحبتنه كتمشدر وخضر عليه السلام اكا محتاج اولميوب مفارقت ايتمشدر عوام ناس عالم ايله متأدب اولورو عالم حكيم ايله متأدب اولور وحكيم انجق ربيسيله متأدبدركه (أدبنى ربى فاحسن تأديبى) دينلمشدر تتكيم جاهل وناقص اولان عام كالانعام ايكن اولوب برعالمدن علم اوكرنوب اصول وفروعى تحصيل ايدر بلكه علوم ادبيه عربيه يى تكميل ايدوب عقلى علم ايله عالم وعامل اولور لكن نفسى حالى اوزره جاهل وناقص قالور بعده اول عالم كيدوب برمرشد كاملدن حلم اوكرنوب تهذيب اخلاق ايدر بلكه سلوك ايله مقام سابعه كيدوب نفسى دخى عبوديتله عارف وكامل اولور پس اول كامل كندى قلبنه واروب ربيسيله حاضر اولوب حكمتنه ناظر اولوب انك شريعتيله حبيبى ارنجه كيدوب ربوبيتنه خشوع وخضوع ايدوب كمال عبوديتنه واصل اولوروجميع آداب

وارکان وعلوم وعرفان انده حاصل اولور زیرا که انسان کامل رضای مولایی کندی کوکلنک انبساط واننده
بولور وسخط مولایی قلبنک انقباض وهیبتله بیلور پس اول بشارت اشارت ایله حکیمانه بویورر (قطعه) لطف
وقهرنک اثری دلده سرور وغمدر ٭ امر ونهیی اول فرح وغمده عیان ظاهردر ٭ کلسه غم باککه کاه ایشادلک
استغفار ایت ٭ کیم کوکل خوشلغی هرخیره نشان ظاهردر ٭ اولیادن برحکیم برحکیمه کیدوب حضورنده
قعود ایدوب دیمشدر که سندن بر مسئله سؤال ایتسم کرکدر اول جواب ایتمشدر که سن عالمایی قویوب بکا کاذب
مسئله سؤال ایتمک مثلا بر سلطاندن یولندن شاشوب بر صحرایه دوشدکده انده اولان چوبانلری قویوب اول یولی
کندی ماننندی بر سلطاندن سؤال ایتمک کبیدر حکیم الهینک عادت قدیمه سی بودر که ناس ایله بولندقده
سکوت ایدر وقلبیله حضورانسه کیدر پس اندن هرنه کیم سؤال اولنورسه کوکلدن انکا فتح اولنان جوابی
سویلر پس برحکیم الهی برکون برمجلسده غلبهٔ وجدندن لسان حکمتله شیرین تکلم ایدرایکن معنی حقیقتده
غایتده تدقیق ایلمشدر وذوق ادراکیله بینه جالس ایده جک نکته لر سویلمشدر بعده اکادینلمشدر که اول
نکته لری بر بزم ایچون بردخی تکرار ایاسک خوش اولور اول حکیم انلره دیمشدر که اول حالت عشق اکر بنم
ایچون بردخی تجدد ایلرسه خوش اولور والا ذوق ولذتدن سوزم بوش اولور (نظم) سنسن ای عشق که هرجانده
سخن سویلرسن ٭ لیلک عشاق دیلندن سوزیسن سویلرسن ٭ دائما حضرت معشوق ازلدر یارلک ٭ دمبدم
انک ایچون حب وطن سویلرسن ٭ حسن دلدار ایله خوش ذوق وصفا بولدیغچه ٭ جانه جان بخش ایدوب آندن
تنه تن سویلرسن ٭ هر سوزک مهر ومحبتده خطاسز سوزدر ٭ سنکه اوصاف رخ ماه ختن سویلرسن ٭
لشکر روح روان ایچره چومنصور اولدک ٭ اول سببدن سخن دار ورسن سویلرسن ٭ مژدهٔ یوسفی یعقوب
حزینه کتوروب ٭ هم حبیبه صفت ویس قرن سویلرسن ٭ تابکی حقی بیدبرلرکه سوز افشا ایتمه ٭ تدوین اول
عاشق مجذوبکه سن سویلرسن ٭ برحکیمه دینلمشدر که جامعده مجالس اولسک ناسه نفعک اولوردی اول جواب
ایتمشدر که جامعده جلوس ایتمزالا که جامع ایدربن خوش جامع دکلم مجموع حق تعالی قلب عارفده حکمت
اشجارین غرس ایتمشدر که انلری انهار خشوع ایله سقی ایدر حکیم الهینک قلبیله اولان حالی بوستانجینک
بوستانیله اولان حالی مثالیدر زیرا که حکیمک حالی وشانی بودر که دائما کوکلی ریاضنه دخول ایدوب هر برندن
حقه لایق اولمیان اشیایی قطع وطرح ایدر ابتدا روضهٔ توحیده کیدر انده شرک وشک بولدیسه انلری قلع وطرح
ایدر بعده روضهٔ توکله کیدر آنده خوف وحذر بولدیسه انلری قلع وطرح ایدر بعده روضهٔ تفویضه کیدر انده
تدبیر واختیار بولدیسه انلری قلع وطرح ایدر بعده روضهٔ صبره کیدر انده جزع وفزع بولدیسه انلری قلع وطرح
ایدر بعده روضهٔ رضایه کیدر انده سخط وغضب بولدیسه انلری قلع وطرح ایدر بعده روضهٔ معرفته کیدر
انده نفس وهوی وماسوی بولدیسه جمله سین قلع وطرح ایدر بعده روضهٔ محبته کیدر وانده میل واعتبار اغیار
وحلاوت خلق ودثار بولدیسه انلری بالجمله قلع وطرح ایدر بعده روضهٔ حکمته کیدر انده اولان اشجاری
آب خشوع ایله سقی ایدرتا کیم ازهار واثماری کمالیله بترو ذوق ولذتدن جانینه جان قاتار پس اول حکیم ایکی
جهاندن قاجوب اول ریاضه جان آثار وبحر وحدتده غرق اولوریاتر وهر مراد ومقصودینه یتر کیمکه عاقلدر
اول حکمت اولیایه مائلدر وانکه عاملدر کیمکه عارفدر اول بوحکمته واقفدر غنیمت اکیاس مدارسهٔ
حکمتدر وحکمتله تلذذ نعمت وغنیمتدر حکمت اولیایی حفظ ایدن حقایقله منتفع اولور وانکله نطق ایدن
قدر وقیمتله عزورفعت بولور وقلبندن ایچری کیدن عارف عقل کلدن درس حکمت الور وعلم حکمتله طولوب
بحر بی پایان اولور قالور

(نظم)

معلم عشقدر کنج سکوت اولمش دبستانی ٭ سبقدر بیلمک دلدر آنک طفل سبق خوانی
لسانی بی زبانقلدر بوفاضل کامل استادک ٭ ولی عالمده یوق انک لسانن اکلر اقرانی
کوکل چون بیلمک ذوقن بولور هر دفتر فکری ٭ که یازمش کان عقل انی ایدر محواب نسیانی
طویل الذیل بر طوماردر بو بیلمک علی ٭ که عمر جاودان ایچره بولمز حد وپایانی
شهود الحق فی القلب اولدی مضمونده بر نکته ٭ سواد الوجه فی الدارین در مدوح عنوانی
تصور ایده مم برکسه تصدیق ایده بوعالی ٭ معرف اولمدیسه کشف وحجت ذوق وجدانی

علومک انفعی حکمتدر انی عشقدن اوکرن ٭ رموز بر عشقی اکلقدر عارفک شانی
الهی عزتک حقی انیس ایت جانمه عشق ٭ که آنک حکمتی ذوقیله کندمدن اولم فانی
فقیر الاهی حقیدن عیان سرا بلیان عارف ٭ عیان اهلیدر اول نیلر دلیل عقل وبرهانی

(فصل رابع) اولیاء کرامک فضائل وبرکاتن ورسوم وعاداتن وحد وتعریفاتن ووجد وحالاتن واوصاف
وعلاماتن وحرکات وسکناتن ومراتب وکراماتن وغایت مشاهداتن ونهایت مقاماتن طقوز نوع ایله بیان وعیان
ایدر (نوع اول) اولیاء کرامک فضائل وبرکاتن آیات قرآنیه واحادیث شریفه ایله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم
اولسونکه حق تعالی عبادینه عنایتیله کندی اولیاسنی تعریف ایدوب انلره اولان محبتن ظهور مشدر ٭ تکیم
کندی کلامنده عظمتیله بیورمشدر (الله ولی الذین آمنوا یخرجهم من الظلمات الی النور) الا ان اولیاء الله
لاخوف علیهم ولاهم یحزنون) ان اولیاؤه الا المتقون) والله ولی المتقین (والله هو الولی) انت ولیی فی الدنیا
والآخرة توفنی مسلما والحقنی بالصالحین) وعباد الرحمن الذین یمشون علی الارض هونا واذا خاطبهم الجاهلون
قالوا سلاما) والذین یبیتون لربهم سجدا وقیاما (رجال لاتلهیهم تجارة ولا بیع عن ذکر الله) وحق تعالی احادیث
قدسیه ده بیورمشدر که من کان لی ولیا کنت له مطیعا فلیثق ولیحکم بی علی فوعزتی لو سئلنی زوال الدنیا
لازلتها له ومن اکرم ولیالی وجبت کرامته علی) اولیائی تحت قبائی لایعرفهم غیری) وحضرت داود علیه
السلامه وحی ایتمشدر که یاداود بنم محبتمه میل ایدن اولیا قوللریمه خبرویرکه چونکه انلرله مابینمزده اولان
حجابلری بن لطفمله رفع ایدرمکه انلری بصیرتلریله کوره لر اول حالده خلقدن محجوب اولسه لر انلره هیچ وحشت
کلمز وقطعا ضرر ویرمز وبنم جانبمدن انلره لطف وانبساط ایرشدیکی حالده خلقدن کلان حقد وغضب انلره هرکز
تأثیر ایتمزواصلا کدر ویرمز یاداود اکرسن بنم محبتم دعواسن ایدرسک ابتدا دنیا محبتن قلبکدن اخراج
ایتملیسن زیرا که تحقیقا بنم محبتمله دنیا محبتی بر کوکلده جمع اولمز یاداود ابتدا سن بنم محبتمی کندی قلبکده
خالص ومحکم قیلدکسه وهرنسنه ده بنم قدرت وحکمتمی کورر اولدکسه بعده دنیا ایله واهل دنیا ایله اختلاط
ایلسکده محبتمه نقصان بولمز وسکا بر کدر کلمز یاداود اکرسن بکا دوست اولورسک نفسکه عداوت ایدوب انی
شهواتندن منع ایله تاکیم بن سکا محبتمله نظر ایدوب ارامزده اولان حجبی رفع ایلیم یاداود بنم عبادمدن
یریوزنده نیجه اولیا قوللرم واردر که انلر بنم دوستلرمدر بندخی انلره دوستم وانلر بکا مشتاقدرلر بندخی انلره
مشتاقم انلر بنی ذکر ایدرلر بندخی انلری ذکر ایدرم غربا اوطانن آرزو ایلدکلری کبی انلر کیجه یی آرزو ایدرلر
وطیور اوکارینه مسرور اولدقلری کبی انلر کیجه ایله مسرور اولورلر وقتاکه لیل اولوب ظلمت کلسه وهر دوست
انجق کندی دوستیله تنها قالسه انلر بنم ایچون قیامده طوروب یوزلرین یره یوزلرین بسط ایدرلر وبکا
تضرعله مناجات ایدوب انعام واحسانمه تملق ایدرلر انلر کاهی قیام وکاهی قعود ایدوب کاهی رکوع وکاهی
سجود ایدرلر ومحبتمدن غیری بندن هیچ برنسنه طلب ایتمیوب رضا یولنده کیدرلر پس بندخی انلره کمال
محبتمدن اول حاللرنده اوچ عطیه احسان ایدرم اولکی عطیه بر نوردر که انلرک قلبنه القا ایدرم اکر انلر دائما
سویلسه لر آنکله بندن خبر ویررلر وایکنجیسی بودر که بن آنلره ذات وصفاتمله توجه ایدرم هیچ بیلورمیسنکه
بن توجه ایلدیکم دوستمه نلر احسان ایلرم اول نیجه دولتلره نائل اولورلر واوچنجیسی بر اکرامدر که انی انجق
بن بیلورم برده اول عبدم بیلور ارض وسماده اولان اشیا اول اکرامه نسبتله شیء قلیل اولور وحضرت حبیب
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم امتنه محبتیله امتنک اولیاسی علاماتن ظهور مشدر ٭ تکیم احادیث
مشهوره سنده بیورمشدر امتمک اولیاسی رؤیت اولندقده حق تعالی ذکر اولنور زیرا که دیدار اولیا ایله
مشرف اولانک قلبنده فکر حق بولنور وبیورمشدر که تحقیقا بنم امتمده اویله رجال اولورکه انلر ناسدن منفرد
اولورلر وناس انلردن تعجبده قالور انلر عند الناس مجانین عد اولنورلر وناس انلرک عندنده مجانین بولنورلر
آکاه اولکز که تحقیقا انلر ابدالدر وبیورمشدرکه حق تعالینک خلقندن اولیاسی اهل جوع وظمادر کیمکه
انلره اذیت ایلرسه حق تعالی اندن انلرک انتقامن آلور وبیورمشدرکه دنیا اهل آخرته حرامدر وآخرت اهل
دنیایه حرامدر وایکیسی دخی اهل الله ایچون حرامدر اهل الله اولیای کرامدر (نظم)

کل جان کوزن آچ ای پسر	قبل اولیایه خوش نظر	جان منتلی هب بی بارسر	دل منتلی هب زیروزبر
بی کسب وکار اولمش قو	زرد ونزار اولمش قو	جون تهمت یارلولمش قو	انلرده بردر خیر وشر
کادن قو دلشادرلر	هم سروه‌ن آزادرلر	اشتردن اول منشادرلر	آیینه‌دن درصافتر
ذرات وش طوپاش هوا	شمس آنلره اولمش قبا	وارلقلری بولمش فنا	خورشیده قارشی چون قمر
خارایچره درلر کل کبی	حبس ایچره درلرمل کبی	آب وکل ایچره دل کبی	لیل ایچره درلر چون سحر
بوتنلری ارواحدر	اول جانلری اقداحدر	عشق انلره خوش راحدر	کیم بیلدیلر نفع وضرر
حق اکر جوینده‌سن	دلدن اکا بنده‌سن	عشق اهلنه کوینده‌سن	ویرغوث علویدن خبر

(نوع ثانی) اولیای کرامك رسوم وعاداتن وقلوب ایله سیاحاتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه خلقك کیمی اهل دنیادر وکیمیسی اهل عقبادر وکیمیسی اهل معنادر پس اهل دنیا به عقبی حرامدرکه اکا نائل اولمزلر واهل عقبایه دنیا حرامدرکه اکا تنزل قیلمزلر واهل معنایه ایکیسی ده حرامدرکه هیچ برینه میل والتفات ایده بیلمزلر اما اهل دنیانك جمله‌سی چونکه ظلمت طبیعتده قالمشدر وکدورات بشریت آنلره مستولی اولمشدر پس طلب عالم اعلادن آنلره یأس وفترت کلمشدر ومیل وارادتلری انجق عالم ادنایه توجه قیلمشدر وعقل وهمتلری حظوظ دنیایه تشبث ایله قالمشدر حالبوکیم دنیا بر جیفه درکه بر مزبله‌یه آتلمشدر پس بو قومك امللری خایب وعمللری خاسر اولمشدر وبونلره ایکی عذاب الیمی حکمك رسم وعادتدر بریسی بو حالده عذاب فرقتدر وبری مآلده عذاب حرقتدر (نظم) بو خاکدان تنده بو جان مستهان اولور ☼ مصردرونه وارسه عزیز جهان اولور بو خاکداندن ایتسه فرار اول اسیر خاك ☼ بی جسم اوروح طائر عرش آشیان اولور ☼ نفس وهوایه تابع اولان قلب اولور رجیم ☼ عشقك دمیله طولسه دل وجان جنان اولور ☼ خوف وخطردن اولدی امین عبد عشق اولان عاشق همیشه ساکن دار الامان اولور ☼ فقر وفناده در ابدی دولت وبقا ☼ وار اقده دولت استینه چوق زیان اولور ☼ وارلق بلاسیدر چکلن درد وغم همان ☼ عاشق یوق اولسه عشق ایله خوش کامران اولور ☼ کر جسم اولورسه پیر وضعیف اولسون اول نه غم ☼ حق همیشه عشق ایله تازه جوان اولور ☼ واما اهل عقبا عمو ماعلو درجاته مائل اولوب آرزولری جنتده قالمشدر زیرا که حق تعالی عبادنی دنیادن جنتنه دعوت ایدوب انی دار کرامت قیلمشدر پس بو قومك کوکللری عالی وشریف ایله مشغول اولوب اعلی واشرفدن محجوب اولمشدر وبونلر اکرچه مآلده نیران حرقت عذابندن نجات بولمشدر لکن تحقیقا بو حالده جمله‌سی نیران فرقت عذابنده قالمشدر حالبوکیم اهل محبته نیران فرقت نیران حرقتدن اشد واصعب کلمشدر نتکیم (الانتظار اشد من النار) بو معناده ضرب مثل اولمشدر (بیت) یاندك یارنك وعده‌یه سن انتظار ایله ☼ نقد آل وصال یاری نه حاجت بو انتظار وبونلرك اکثری بشریت حسبیله انانیت ایدوب کبر وعجب وریاسمته کیدوب نفس لوامه سیله کشاکش بلاسنده قالمشدر (نظم) اوجانکه دوست فراقیله بی نوا دوشمش ☼ اویار غار وفادار دن جدا دوشمش ☼ بها وقیمتی چوق جوهر ایکن اولدن ☼ کاوب بو آب وکله شمدی بی بها دوشمش ☼ مقرب درودرکاه کبریا ایکن اول ☼ بودام کبر وریاده قالوب کدا دوشمش ☼ بوچار میخ طبیعتله باغلنوب محکم ☼ بوشش جهتده او محبوس ور جفا دوشمش ☼ انی ازل بیلن ایدی بو حالده بولسه نه دیر ☼ وطندن آیری بو غربتده حسرتا دوشمش ☼ خلاف جنسی غراب ایله حبس اولان طوطی ☼ مثال نفس بهیمه‌له مبتلا دوشمش ☼ اوشمس باطنی باطنده سیر ایدن حق ☼ مثال ذره سرکشته برضیا دوشمش ☼ واما اهل معنی عالم طبیعت حبسندن چیقوب عالم بشریت آشیانندن اوچمشلردر وانلرده کندی رسملرندن برنسنه قالمیوب اکوان وموجوداتی آلمیوب کیچمشلردر وجمیع خلق غائب ایدوب حضور حقه کلمشلردر ودار بقی اهلنه ویروب صاحب الوب اهل الله اولمشلردر وانلر جنت وناری اونودوب انجق انکیچون اکا عبادت قیلمشلردر زیرا که انلکه دوجهانی جنت وآتش دوزخ بولمشلردر پس انجق انی استیوب هر نعمت انی بیلمشلردر وانك معرفتی جامیله مست مدام اولمشلردر وزلال محبتیله طولمشلردر وابدا انلکه قالمشلردر عوامه وعد اولنان انلره تعجیل اولنمشدر غیریلره غیب اولان انلره بیلنمشدر بدنلری بریرده ایکن کوکللری مغرب ومشرقه کیدوب عرش وکرسیده بولنمشدر هرچند اشباح ایله عروج ایتمزلرسه

ارواح ایله معراجه کیدرلرا کرچه حق ابصار ایله کورمزلرسه اسرار ایله مشاهده ایدرلر آنلر عالمده هر کس ایله هر نه معامله ایدرلرسه انجق رضای حق ایچون ایدرلر وکندیلره تابع وتسلیم اولان احبابی حضور حقه یدررلر پس طوبی اکا کیم انلره میل ومحبت ایتمشدر وسوزلریله ابرار نجه کتمشدر وانلرك ارشادیله مولاسنه یتمشدر

(نظم)

کوکل السه بوبی آندن	اکاد وجهان کورنمز	بوزنی کوررسه جاندن	دخی جسم وجان کورنمز
دله ساقی اولسه جانان	دل اولور کل وکلستان	چون اولور ریاض رحمان	اکا خاکدان کورنمز
اوکه ملك جسمی یقمش	اوکاوی نفسی صیقمش	دخی عرش جانه چیقمش	اکا نردبان کورنمز
یم نطقك ابری جاندر	بولسان چونا و داندر	کوکل اهل بحر یاندن	غم وناودان کورنمز
یوری سن بولوح دلدن	اوعلوم عشقی اوکرن	دله طولسه حکمت اندن	قلم ولسان کورنمز
فهم آدمی کماندر	سوزی تیروش رواندر	اتان انی جانی جاندن	عمل کمان کورنمز
کوزه‌در رضای حق	بولن آنی دلده حق	بوجهانی قور بوخلق	که بو جاودان کورنمز

(نوع ثالث) اولیای کرامك حد وتعریفاتن ووجد وحالاتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه ولی الله اودرکه افعالی موافقت اوزره اولور وولی الله اودرکه دنیادن بعید ومولایه قریب اولور ولی الله اودرکه فارغ البال اولوب کلیتله اکا اقبال ایدر وولی الله اودرکه قلبیله حقه متوجه اولور وولی الله اودرکه سر وعلانیتی حق تعالی ایله اولور وولی الله اودرکه دولت دنیانك نه اقبالیله مسرور اولور ونه ادباریله محزون اولور وانك عندنده سیم وزر خاك وحجردن احقردر وولی الله یر یوزنده بی کس درآنك ایدی ریسی یسدر وولی الله اودرکه کندی نفسنده اختیاری اولمز وماسوای حق ایله قرارا یتمز وکوکلندن خارجده برشغلی قالمز واولمکدن اجتناب وحذر قیلمز (نظم) آنك که درونده ذوق وطربی واردر ☼ دل بابنی بکارسه انك سببی واردر ☼ دل بابنی شب بکلرتا کیم که دلداری ☼ کلدکده خضوع ایلر روحك ادبی واردر ☼ عارفکه قوشیدن کندی یوزنی کوردی ☼ صاحب نظر اولمشدر شیرین لقبی واردر ☼ اول جانکه جدا اولمش جویان خدا اولمش ☼ عشقینه فدا اولمش میل حجبی واردر ☼ هرکیمکه او عاشقدر عشق ایچره او صادقدر ☼ جان ویردیکی ساعتده انك طربی واردر ☼ کر پاپی طاشه دکسه دستینه کیرر کوهر ☼ نه غم لبه کاسه جان کیم قندابی واردر ☼ ای حق سکوت ایله رمز ایله سوزلك سویله ☼ کیم جمع سبك روحك جوق بوالهبی واردر ☼ وولی الله اودرکه خلق ایله حلیم اولور وحق ایله ثابت ومقیم اولور وولی الله اودرکه دریا کبی غنی وجبل کبی ثابت ولیل کبی مطیع ولیل کبی ستار وسما کبی عالی همتلی اولور واسددن فرار ایدرکبی فتنه‌دن قاچوب سلامت بولور انبیای عظامه اظهار معجزات انکیچون واجبدرکه خلق انلره تابع اولوب هدایت بولهلر ونلرا ولیای کرامه اخفای کرامات انکیچون واجبدرکه خلق انلرله فتنه‌یه دوشمیه‌لر وانلر خلقدن مستور وحق ایله مسرور اولوب حضور وانسیله قالسونلر ولی الله ابدا مستور الحال اولوب جمیع کائناتك ولایته ناطق اولور وولی الله یر یوزنده حق تعالینك ریحانیدرکه انی صدیقلر استشمام ایدرلر انك عطری انلرك قلوبنه وصول بولدقده مولایه مشتاق اولورلر اولیاء الله عرایس منزله‌سنده درلر نتکیم عرایسی نامحرم کورمز کذلك عرایس الله انك عندنده حجال انسنده مخدرلردر که انلری کمسنه کورمز وصورتلرین کوررلرسه ده حقیقتلرینه هر کس ایره‌مز (نظم) بو فلك جوفنده بزوافر مشعشع اخترز ☼ نارز اما جسم ایله معموره خاکسترز ☼ مثل شمشیر طبیعت زنککنه غرق اولمشز ☼ طشره کلسك تن غلافندن سراپا جوهرز ☼ جلوه‌کاه ماورای بر خدرمیده اغز ☼ بو جهان غیری جهاندر برجهان دیکرز ☼ جزومدر بوکه کاهی بحر وکاهی قطره‌یز ☼ بسط وقبض دلدر اول کیم که‌اهب کاه اخکرز ☼ جوهر شرع زدرون حقه دیونز رهین ☼ شمع چراغ عقلزاندر بحر نفس بی قرز ☼ کریدی بحر اولسه طوفان چون صدف قعرنده‌یز ☼ نه فلك هم صوکسلسه برچوروغن برسرز ☼ حق بولمش کوکلمز چون عشق خمرندن صفا ☼ حسن ایچون آیینه‌یز مرآت نه وجه انورز ☼ وولی الله اودرکه حق تعالینك کندویه متعلق اولان امورنده موافقتندن کندینك حق تعالی یه موافقتی بیلور وانی دعایه منطلق اولمزالا که اجابت وقتنده اولور پس بو ایله آکاه اولان ولی الله یر یوزنده شاهددرکه عادل کواهدر قلوب مؤمنین غفلت وغموم ایله درو قلوب اولیا حضور وسرور ایله در

وقلوب اعدا وحشت ونفور ايله درعقوبت. مؤمنين ارتكاب منهيات ايله دروعقوبت اوليا اظهار خارق عادات ايله درا ولياء الله ايكى جهاندن برنسنه يه طالب اولمزلر وحضور وحقدن برلحظه غفلت قيلمزلر وانلره خدمت ايدنلر جام محبتلرندن محروم قالمزلر اولياى كرامك كوكلنه كيرنلر آنلره الحاق اولوب دنياومافيهايى برحبه يه المزلر (نظم) درون مطلب هر طالب اولدى مطلبمز * برون مشرب هرشارب اولدى مشربمز * سپهر كوكبمزدر بوچرخدن بيرون * كيم اولدى روح مجرد سپهر كوكبمز * هنوز بوروز وشب وكائنات يوق ايدى كيم * اوروى روزمز اواشدى زلفى هم شبمز * نه قبلسه حق بزه اول خوش كاورصفا بولورز * انكله چوق خوش اولورهم لطيف مشربمز * جهان وجانى ويروب عشق پاكى هركيم آلور * عيان اولورا كا ربح وزيان ومكسبمز * بولوح داده نقوش سوائى قوييه كيدر * صفاى قلب ايله دركسب علم مكتبمز * تخلق ايله سن اخلاق حقله اى حقى * كه دين ومذهب حقدر بودين ومذهبمز * ولى الله احداث اولان قيزا وغلاندن فارغ وهار بدر اول انجق جمال قديمه طالب وراغبدر ولى الله وجدى حالنده حسن حادثدن محجوب ومعزول اولورانك روحى انجق وجه قديم ايله مسرور ومشغول اولور * نتكيم شيخ شبلى بركون وجد وهيمانى حالنده شيخى جنيد بغدادى عليه رحمة الهادى حضرتلرينك زيارتنه اويله برساعتده وارمشدركه جنيد اهليله طعام ايدر بولنمشدر اول خاتون انى كوردكده يوزن ال چكوب كتمك مرادا يتمشدر همان جنيد انى كتمكدن منع ايدوب الن طوتمشدر وديمشدركه مكانكده راحت اولكه شبلى سنى نه كوررونه بيلور بعده حضرت شيخ اول مريدهايم ايله برساعت قدر صحبت ايلمشدرتا كيم شبلى دائرۀ عقله كلوب اغلمشدر پس اول دمده شيخ جنيد اهلنه شبلیدن تستر له امر ايلمشدر وديمشدركه شبلى شمدى سكرندن اويانوب عالم جسمه كلمشدر وصورت اشخاصى تشخيص ايدر اولمشدر زيرا كه انلك بواحوالنده كندى كوزلرى وسوزلرى دلالت قيلمشدر خصوصا اولياى كرام انوار فراستله جواسيس القلوب اولمشدر (بيت) بندكان خاص علام الغيوب * درجهان جان جواسيس القلوب (نظم)

جانلرك سيرانيدر فوق السما	كرچه تنلرطوتديلرخاك وزره جا
حكمت اولمش قوت جان اهل دل	جسم حيوا نى ديلر آب وچرا
عالم ارواحه صغمز بو بدن	محرم سلطان اولورمى هركدا
داده جانك كنديدندر مطربى	كنديد ندر ساقى وجام صفا
انبيا واوليا خوش اولديلر	عقل كل بحرنده جمله اشنا
عدامواج اولمش اسمايه مثال	برمسما در او درياى هوا
بوجهانك وارلغى باشدن باشه	اولمش اول جان جهانه چون قبا
قبض وبسط اول بحردندر هرنفس	اندن اولور هرجفا وهروفا
حق ذرات جهان حكمنده در	غير يدن بيلك اولور عين خطا

(نوع رابع) اولياى كرامك اوصاف وعلامتلرين وحضور وسلامتلرين بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردركه اولياى كرامك ايكى علامتى واردركه بريسى امر حقه تعظيم وحرمتدر وبرى جميع خلقنه شفقتدر علامت اوليا اداى حقوق مولادر وحب مخلوق خدادر علامات ولى الله بينه وبين الله اولان اسرارنى حفظ ايتمكدر ومخلوقاتك ايذالرينه بى مكافات صبر وتحمل ايتمكدر وانجق محبوب رضايى ايتمكدر وعبادله حسن مدارات ايدوب كيمسه دن كيمسه يه شكوى ايتموب جمله يى ستروصيانتله حكيمانه كتمكدر (قطعه) عوامزده دل ايچنده قلبم اولمش ايكن * دل اولدى زنده عشق الحبيب احيانى * نفس قبول قيل اى حق خلق انجمنه * كيم انجدرسه سنى حقدن اكله سن انى * علامات اوليا لطف لسان ونطق حكمتدر وحسن اخلاق ويوزده بشاشتدر وطيب رايحه وجود وسخاوتدر وجميع خلقه تمام شفقتدر وعدم اعتراض وقبول اعتذاردر ومصاحبى كندى نفسى اوزرينه ايثاردر نقل اولنمشدركه بر ولى الله ايله برفقير آدم همراه اولمق مرادايلدكده اول مروت كانى كورمشكه اول فقير اختيار درواركه سنده آغرهكبه سى واياغنده اسكى چزمه سى واردرا كا ديمشدركه اكر بزمله رفيق اولوب بوطريقه اولورسن كتملو البته بزه تسليم اولوب هرروز بزى طوتليسن

والا بزدن مفارقت ايتمليسن پس اول اختيار اكا تسليم ويارا ولمغه قول وقرار ايلدكده اول معدن ايثار اول اختيار ايله كندى يكى چزمه سن دكشوب هكبه سن يوكلنوب انكله برابر بولنه كتمشدر هرولى الله البته مقارن اولديغى كيمسه ايله بويله معامله ايتمشدر زيرا كه انلرمقام محبته يتمشدرا ولياءنك عادتلرى مولايه عبادتدر وخويلرى خلقه شفقتدر وايشلرى آنيله رفق وخدمتدر وسوزلرى مدح وثنا والفتدر زيرا كه انلرك كوكللرى درياى محبتدر وآشناى وحدتدر (نظم) قطره يزعالمده ليكن داله دريا اولمشز * جوهرزدهرك بساطى اوزره يكتا اولمشز * سيريمز صحراى جاندرغيرى يردن فارغز * كندى صحرامزده سياحز كه صحرا اولمشز * برغزله ياقشمز برخود نماى برده سن * غيريدن پنهانز انجق دلده پيدا اولمشز * بزبوبحرعشقى بى قعرك مسلسل موجييز * كرچه زنجيرزولى مجنون معنا اولمشز * كيمسه يى اينجتمك اينجنمك دكلدر شانمز * بار غارجمله يزشتقلى بابا اولمشز * اينجمدن ناداننه دوستزهم دعالر ايلرز * كيم قودن بزبزه محو تماشا اولمشز * عاشقزمثل زليخا دلبرزيوسف كبى * بزبزى سومكده حق فردوتنها اولمشز * علامت اوليا اسرار حقه تمكدروناسدن كتم ايتمكدرولى الله اودركه اول حق حفظ ايلدكچه حق تعالى دخى انى حفظ ايلروا ول حقه تعظيم ايلدكچه حق تعالى دخى اكا تعظيم ايلرولى الله اودركه كنديدن صادرا ولان كراماتى نه حس ايلرونده كيمسه يه سويلرولى الله اودركه قالبن خلقه تسليم ايدروقلبيله حقه ورحقه كيدر (قطعه) كوكلده خالقه صورتده خلقه تسليم اول * مخالف اولمه كه شهرتدر آفت وشروشوم * كوكل كه عشق ايله حى اولدى موتى كورمزكيم * هميشه عرش خدادر اوخانۀ معمور * ولى الله اودركه انك كوكلى سرور ونور ايله طوله وروحى انس حضور ايله اوله علامات اوليا هرشيدن حقه توجه قيلمقدر هرشيدن انكله غنا بولمقدر وهرشيدن اكا راجع اولمقدرولى الله انكله حاضردروهرحالنده انى ذاكردرعلامت اوليا هرنسنه يى كنديده بولمقدر وجمع اضداد اولمقدر (نظم)

عشق اهلى مانندملك	خوش خوى وهم خوشبو	اولور) جانى ايدرسيرفلك	كوكلنده اول مهرواولور
هم ملك وهم سلطان اولور	هم خلدوهم رضوان اولور	هم جان وهم جانان اولور	هم شير وهم آهو اولور
هم تلخ وهم حلوا اولور	هم صورت ومعنا اولور	پيدا ونا پيدا اولور	جان طبعنه همخو اولور
چون ماسوادن جان كيچر	چرخه مسيحانك اوچر	خمر محبتدن ايچر	يكتوى ايكن صدتو اولور
شيرين اولور دل شور ايسه	نزديك اولور جان دور ايسه	بى پرده در اول نور ايسه	شوقيله وصلت جو اولور
چون جانده قالمز بوهوس	دل زنده اولور هرنفس	ذكر ايلرا عضا چون جرس	فكرى همان ياهو اولور
محو اولسه حق جان اولور	برقول ايكن سلطان اولور	هردرده خوش درمان اولور	هرزخمه هم دارو اولور

(نوع خامس) اولياى كرامك خارق عادتلرين وهرخطردن امن وراحتلرين بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردر اولياى كرامك همت وايثارلرى مولادرو ميل وقرارلرى آندن يكادرو قول وقرارلرى انكله درواكادرو ماسواى مولا انلرك عندنده هبادرعبادت اوليا حضور حضرتده ملازمتدرو عادتلرى كتم اسرار وستر كرامتدر برعابد برعارفى صومعه سنده كورمشدر واكا ديمشدركه حق تعالى سكا بوخلوتده نه فائده ويرمشدر پس بوعارف اول عابده بويله جواب ويرمشدركه بر وزير كورمشيسنكه بر سلطانى افشا ايليه يا آنى افشا ايدنى سلطان بيليه پس اول عابد بيلديكيم نه سويليه ولى الله اودركه مرادا يتزالا كه موجود اولانى مراد ايدر پس وجوده كلزالا كه انك مرادى كلور (قطعه) جور وجفانك اصابدرذوق وصفالر استمك ترك تلذذ ايلسك زهركوارا اولورسكا * حق مرادك استمكدرسنى بى مرادايدن * يوخسه مراد وآرزوجمله نثار اولورسكا * ولى الله اودركه خلقه نهان اولان اكا عيان اولور وآنلره مشكل اولان اكا آسان اولور وبرحبشى ولى الله وارايمش كه اكا وجد وحالات غالب اولدقچه لونى ابيض اولورايمش ولى الله اودركه انك حياتى حبس اولوب عمائى اطلاق اولور وحظوظ نفسى اونودرب ذوق وحضور وانسى بولور ولى الله اودركه حق تعالى انى هرحالده حفظ ايدوب برلحظه نفسنه اصمرلديغندن كندويه طيورمشدر نتكيم عنايتيله (وهو يتولى الصالحين) بيورمشدر برعارف ديمشدركه خلوتده ذكر الله ايله مشغول ايدم بركون نفسم اكل رمان اشتها ايلدكده

قلبه واقع اولدى پس طلب رمان ايچون بازاره كيدرايكن بر ديوار دينده بر علت شديده صاحبن كوردمكه
باغشدر وذباب وزنابير انك اوزرينه قونوب لحمندن اخذ ايدرلر همان بنى كوردكده خدايه حمد وشكر ايتمشدر
پس بن اكا سلام ويروب شكر بنك سببن سؤال ايلديكمده جواب ايتمشدركه سنى كوردمكه بر رمان آرزوسيله
رحماندن اعراض ايتمشسن بن انكچون شاكرمكه قلبم انكله حاضردر ديدمكه چونكه سنك حق تعالى ايله
حضورك واردر نيچون اكا دعا ايلمزسنكه اول سنى بو علتدن خلاص ايلسون ديديكه سن حق تعالى يه دعا
ونياز ايله كه اول سنى بو شهوتدن خلاص ايلسون زيرا كه لدغ زنابير انجق نفوسه لاحقدر ولدغ شهوات ايسه
درون قلبه واقعدر پس عقوبت اوليا طالب ماسوادر (نظم) كوكلده عشق جمالن كورر هميشه خواص
اوجانكه واصل عشق اولمش اولدى خاص الخاص ه بو عقل ووهم ايشيدر جهل وحزن وخوف وخطر فوعقلى
عشق ايله اول كيم اودر بو جانه مناص ه بلا ومحنته دوشمش بو جان بو بلكدن ه اوكيم يوق اولدى بلادن
هميشه بولدى خلاص ه كر اولسه خلوت دل غير عشقدن خالى ه بو سينه دف چالرا ولدمده جان اولور رقاص
جمال جانى درونكده سير قيل كه بوتن ه جمالى عاريتدر مثال صفر ورصاص ه اوجانكه كندويى بيلمش هماى
عرش اولمش ه طيور جانه بو اجسامى بولمش اول اقفاص ه نه سمته قيلسه نظر عشق سير ايدر حق ه كه اول
نكاره جواتقا صدر تو اشخاص ه حق تعالى بر عبدينى كندويه ولى مقرب قيلمق مراد ايلسه هدايتيله ابتدا انى
حب دنيادن آزاد ايدوب كندى عبادتيله معتاد ايلر بعده همان تقليل اكل وشرب ونوم وكلامى وعزلت جميع
انامى اكا الهام ايدوب ذكر مدام وفكر تمام ايله اكا اكرام ايلر بعده توكل وتفويض وصبر ورضا مقاماتنه انى
واصل ايدوب كندى معرفتى دولتنه ومحبتى سعادتنه نائل ايلر بعده حضور وانسى مجلسنه انى ادخال ايدوب
علوم حكمتيله كوكلنى مالامال ايلر بعده كندى وحدانيت وفردانيتيله اكا تجلى ايدوب روح پاكنى متسلى ايلر
پس اول عبد اولدمده كندى نفسندن بعيد وبرى اولوب مقرب دركاه وولى الله اولور واندن خوف ورجا
كيدوب انلره بدل اول كاملك قلبنه هيبت وانس كلور بعده كندى صفاتندن فانى اولوب صفات حق ايله بقا
بولدقده اول هيبت وانس اندن كيدوب جلال وجمال الله مست اولور قالور (نظم) مست ومستور بو انمزاكر اول
هم بولنور ه قبله اهل دل اولمش اومكرم بولنور ه عشقك اسرارنى فاش ايتمز او بيكانه لره ه انجق ارشاد ايدر
اول يار يكه محرم بولنور ه عشق نفخ ايتدى دمندن دل عاشق طولدى ه همدم راز در اول دلكه او محرم
بولنور ه طالب عشق اولوب اندن دل وجاندن كچ كيم ه جان ودل رتبه سنه عشق مقدم بولنور ه مال وجاهى
براغوب فقر وفنا بولدكسه ه بيل سكا قاعده عشق مسلم بولنور ه هيئت وحكمتى قوى وسوسه يى ترك ايتكيم
ه عارفك كوكلى دخى اعلم واحكم بولنور ه خوش صفا بخشدر اول جام محبت حق ه بويله بر جام صفا لايق
اول جم بولنور ه حق تعالى اوليا قوللرندن انكچون خوف وحزنى نفى ايدوب (الا ان اولياء الله لا خوف عليهم
ولا هم يحزنون) بيورمشدر زيرا كه خوف انجق زمان مستقبله متعلقدركه فوت مطالبدن وحصول مكارهدن
حذر ايدوب متنفر اولمقدر وحزن ايسه اول زمان ماضى يه متعلقدركه فوت مطالبدن وحصول مكارهدن
ندامت چكوب متألم اولمقدر حالبوكيم ولى الله ابتدا ابن وقت وحال اولور بعده ابو الوقت وصاحب كمال اولور
اول نه ماضى بيلور ونه خاطرينه مستقبل كلور پس انده نه حزن ونه غم قالور ونه خوف وخطر اولور بر حكيم
الهى ديمشدر كه اوليادن خوف وحزن انكچون منتفيدركه انلرده نه نزاع اولور ونه معارضه قالور پس مقام
رضاده موافقت قيلان وكمال عبوديتله متصف ومطمئن اولان ودولت حضور وانسى بولان ولى امينك نفسنده
خوف وحزنى اولور زيرا كه انك شانى امن وامان ايله ذوق وسرور اولور (نظم)

عاشق فقير اولورسه ده فخر وغناده در	فانى اولورسه عمرلقادن بقاده در
عشاقه وصف ملك سليمانى ايتمه كيم	عشق اهلى دلده عالمى انتهاده در
انك كه سوز سينه سى يوق شوق ياردن	تسليم روح ايدنده اوبا حسرتاده در
عاشقكه پر يوزنده انك شايعانى يوق	هرشب جناح عشق ايله كوكلى سماده در
اول كيم علو همت ايله كچدى جملهدن	خوف ورجايى قويمش اول انس خداده در
تدبير واختيارى قويوب بى مراد اولان	كام آلدى هب امورى نظام ونواده در

عارف كه يادى هر ايشى حقدن ايچون ديز	دوستك هميشه هر ايشنه خوش رضاده در
مرآت قلبنه كلسه اغياردن غبار	هر دم جمال ياره مقابل صفاده در
حق كوكلده در اوكوزنش كيم اكا مدام	جانلر چو ذره شوق ايله رقص وشاده در

(نوع سادس) اولياى كرامك حركات وسكناتى وبركات وعباداتى ووصول وتصرفاتى بيلديرر (اى عزيز) معلوم
اولسونكه اهل الله ديمشلردركه اوليانك اوضاع واطوارى واوصاف واحوالى مثال انبيادر وانلرك آداب واركانى
واين وشانى انبيا شانيدر اولياء الله انك عندنده مرتبه نبيايه قريب شهدا مرتبه سنده در انلر انبيا كبى طلب
رضاى حق ايچون امهات وآبادن واولاد واقربادن فرار ايدرلر وانلر حب جاه ومالى ترك ايدوب تواضع وقناعتله
كسر نفس ايدرلر وحظوظ نفسانيه ولذات فانيه دن كچر كيدرلر ومحبت الله ايله غم چكوب درد ايله تنعم وحزن ايله
تلذذ ايدرلر وموله بسوز وكداز ايله تضرع وبكا ايدوب انبيا نظر بقلبه كيدرلر وانلرك قلوبى مقلبنه متعلقدر
وارواحى انك اخلاقيله متخلقدر وانلرك علومى الهام وحكمتدر وهر ساعت علملرى بر ييللق طاعتدر وانلرى
عين عبرتدر وكلملرى خبر ونصيحتدر ولطيفه لرى دفع ثقلتدر وتبسملرى لطف وشفقتدر وعشرتلرى حضور
حضرتدر وتنفسلرى تسبيح وعبادتدر ونوملرى سير عالم وحدتدر وموتلرى عيد سعيد وسرور وسرور ووصلتدر
وانلرك ضمائرلرى قدرتله محفوظ ومستوردر وايكى عالمده امين ومسروردرلر ومعارض ومخالفلرى اوزرينه غالب
ومنصوردرلر (نظم) جانمز دولت ددر كه دوا بولمشدر ه كوكلر صيقل عشقيله صفا بولمشدر ه عشق سلطان
كريم آكه ولى حكمتى وار ه خسته دل اندن اكر جور وجفا بولمشدر ه حال عاشقى پريشان ومشوش قيلمز
عشق عاشقه مكر غيرى هوا بولمشدر ه جنت اولمش اوكوكل كيم بولور اول دوستى مدام ه دوزخ اولدركه همان
خالقه ريا بولمشدر ه دوزخ افسرده لك وغفلت وجهل اولمشدر ه جنت اولدركه كوكل عشق وولا بولمشدر ه
كوكلر ظلمات تندن خوش ايرشدى جانه ه سندن اى عشق هر آينه جلا بولمشدر ه آتش عشقه يانان موت
وسقردن كچمش ه حق اول فانى اولوب ملك بقا بولمشدر ه اما طريق وصول اولياى كرام طول وقصرنده
اقدامله قطع اولنان مسافات امثالى دكلدركه قوت وضعفه كوره قطع اولنه انجق بو بر طريق روحانيدركه كوكلر
انده سير وسلوك ايدوب همم وخواطر حسنجه افهام وبصائر مقدارى كيدوب تذكر وتيقن وشهود ايله قطع ايدرلر
وبونك اصلى بر نظر الهيدن بر نور سماويدركه قلب عبده واقع اولدقده اول عبد انكله بر نظر ايدوب ايكى عالمى
حقيقتيله كورور وانكله عقل كه ايردكجه روحنى موجوداته سارى كوروب اشيايى اعضاسى مثالى بولور واول
حالتنده عون باريله جميع امور عالمى تدبير ايده بيلور آنكچون اول كامل صاحب تصرف اولور (رباعى) من بلك
جانم كه صد هزارست ه تنم به جان وجه تن كه هر دوهم خويشتنم ه خود را تكلف ذكرى ساخته ام ه تاخوش
باشد دل ان ذكرى راكه منم) اويله واقع اولوركه اول نورمند كورى ه بر كسه بو نسنه طلب ايدر قلبنده اندن بر اثر
بولمز زيرا كه اول نورى جهلندن طلبنده خطا ايدوب مراد الهمز وكيمسى انى اللى بيلده انجق بولور وكيمسى
اون بيلده بوله بيلور وكيمسى بر آيده بوله بيلور وكيمسى بر كونده وكيمسى بر ساعتده بلكه بر لحظه ده عنايت حق ايله
اول نورى كندى كوكلنده بولور وانكله معرفت دولتنه واصل اولوب محبت سعادتنه نائل اولور وعارف وكامل
اولوب هر مرادن آلور (نظم) كيم بى خبرسه عشق ايله طولمش خبردر اول ه عاشق كه عشق بين اوله صاحب نظردر
اول ه خواب وخورا يتدى عاشق محجوب كنديدن ه وصلتده دراودمده كه بى خواب خوردر اول ه دوشديسه
نور عشق دل وجان عاشقه ه باالله كه آفتاب ندر خوبتردر اول ه باشدن اياغه عشق ايله بر نوردر اوكيم ه درد
وبلاى عشق ايله بى پا وسردر اول ه مهر جمال عشق كورن جمله ذره دن ه علم نظرده ماهر ونور بصردر اول ه فقر
وفنايه ايردى ايرن جوع وصمت ايله ه دولتده باقيدر ابدى معتبردر اول ه اى حق نار عشق ايله صاف ايله قلبكى
بو كيميايى عامل اولان عين زردر اول (اول هر كيمكه بو طريقته سلوك ايدوب اول حقيقته وصول بولور تحقيق
اول محقق اسقاط اضافات ايله ذات حق توحيدا يتمش اولور پس حق تعالى اكا كاملك وتصرف كرم قيلور زيرا كه
ملك املنده نفاذ مشيتدر وبو ملك ايسه دنياده قضايه راضى اولان اولياى كرامه مخصوصدركه ارضك بر وبحرى
انلرك كوكلنه بر خطوه در وبحر ومددرانلر ايچون ذهب وفضه در وجن وانس ووحوش وطيور انلره مسخردر
وانلر بر نسنه يى مرادا يتمزلر الا كه اول نسنه ارادتلرينه موافق حاصل اولور زيرا كه انلر مرادا يتمزلر الا كه حق

تعالینك مراد ایلدیکی نسنه‌یی مراد ایدرلر حال بو که مرادحقه مطابق کلور جمیع امور مرادایلدیکی نسنه وجوده کلز اولوروانلر بر کسه‌دن مهابت المزلر وجمله خلق انلردن مهابت آلورلر ومولادن غیری کمسه‌یه خدمتکار اولمازلر وجمیع مخلوقات انلره خدمتده اولورلر وانجق خدمت عشق حق ایده بیلورلر (نظم)

همیشه خدمت عشق حق اولدی عادتمز	جمالی طلعتیدر دولت وسعادتمز
خدا چون آدمی خلق ایتدی صورتی اوزره	بولندی احسن تقویم ایچون سیادتمز
اونوردی آدمه لطفیله عشق روحندن	نه غم که عشق ایلدر خلقت وجبادتمز
یار که نازایده لم نازمز جه لطف ایده اول	کهکس حبیدر انجق اکا ارادتمز
عزیز عالم اولور عبد عشق اولان لابد	که عزور فعتمزدر اکا عبادتمز
انکله حزن والمدر سرور ولذتمز	انکله اولدیغمز درقوز یادتمز
جفاسی ذوق وصفادر کوکلده ای حق	تذال استه تذللدر اسکی عادتمز

(نوع سابع) اولیای کرامك مراتب ومقاماتن وهمن وکراماتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه اولیای کرام سلاطین کلیم پوش وهشیاران باده نوشدرلر اولیای مخموران خمر بیخودی ومنظوران نظر احدیدرلر اولیاء دینار ودرهمسز اغنیا وطبل وعلمسز امرادرلر اولیا قباب عزتله مستورو بساط قرب اوزرنده مسروردرلر انلرك کوکللری عرشی وبدنلری وحشیدر ارض انلره بساط وسماسقفدرکه کونش دثار وقمر سراج وقفدرانلرك ابدانی وارواحی علویدر واقوالی نبوی وافعالی ملکیدر واخلاق الهیدر انلرك معیشتلری تفویض وتوکلدر وصنعتلری صبر وتحملدر انلرك تمسکلری تسلیم ورضادر وتلذذلری فقر وفنادر انلر هایم ودائمدرلر وحق ایله مستأنس وقاعدرلر (طوبی لهم ولمن احبهم) پس ملوك دنیا بو سلطنتك عشر معشارینه مالك دکلدرلر اما اخرت ملکنی حق تعالی وصف ایدوب طیورمشدر تشکیم قرأنده (واذا رأیت ثم رأیت نعیما وملکا کبیرا) بیورمشدر (نظم) جهانه پادشهز چون سکا کدایزبز * غدامز اولدی جهانکیم سکا غدایزبز * جهانکه حضر تکه بنده کمین اولمش * بزم غدامز اولور چون سکا فدایزبز * بزمله ذاتك اولور چونکه مرتدی ونهان * جاهز بز زاماسکاردایزبز * جمالن استین انجق بزی کورورای شه * سکا بو عرصه ده هم جتروهم لوایزبز * همان سن اول بزه ناظر که حسنکی کورهسن * سکا چو آینه روی جان فزایزبز * لقای ذاتك ایدرسن کر آرزوای عشق * قلوبه لطف ایله سرایت که خوش لقایزبز * علو همت ایله کندلنا کله‌ای حق * که صور عشق حقز بردم ونوایزبز * اما انواع کرامات اولیایی منبع فیض لایزالی امام محمد غزالی علیه رحمة المتعالی بیان ایدوب دیمشدرکه حق تعالی کندی اولیاسنه قرق عدد کرامت اعطا قیلمشدرکه یکرمیسن دنیاده ویکرمیسن عقباده احسان ایلمشدر امادنیاده اولان کرامتلر حق تعالینك انلره ثنا سیدروانلره تعظیمیدروانلره محبتیدروانلرك امورنی تدبیریدروانلرك ارزاقن تکفلیدروانلره نصرتیدروانلره انیس اولمسیدروانلری خلقه خدمت واستخدامدن حریتله عزیز ایلمسیدروانلرك همتن دنیادن واهلندن عالی قیلمسیدروانلره هر نسنه‌دن غنای قلب احسان ایلمسیدروانلره هر حالده طیب نفس انعام ایلمسیدروانلرك قلبنه حکمت وهدایت اولان نوری انزال ایلمسیدروانلره وقار ومهابت ویرمسیدروانلره انشراح صدر احسان ایلمسیدروانلری محبوب القلوب ایلمسیدروانلره مضاف اولان اشیایه برکت ویرمسیدروانلره عناصر وموالیدی مسخر قیلمسیدروانلره مفاتیح کنوز ارضی تملیك ایلمسیدروانلری محتاج ومبتلالره شفیع ایلمسیدروانلرك دعالرین قبول ایلمسیدر واما عقباده اولان کرامتلر حق تعالینك انلره سکرات موتی آسان ایلمسیدروانلری ایمان ومعرفتده ثابت قیلمسیدروانلره روح وریحان کوندرمسیدروانلرك قبرین توسیع ایلمسیدروانلری فتن واهوالدن محفوظ وبعید ایلمسیدروآنلری انس وحضور ایله حشر قیلمسیدروآنلری اکرام واحسانده مخلد قیلمسیدروانلره حلل وتاج الباسیله اکرام ایلمسیدروانلرك یوزلرین اغ ومنور قیلمسیدروانلره امن وامان ایله بشارت ویرمسیدروانلر ایچون اکتفا کتابدروعدم حسابدروترك میزاندروآنلری مذنبلره تشفیعدروانلرك نوریله ناری تخمیدروانلری سرعتله صراطی کیچورمسیدروانلره حوض کوثردن ایچورمسیدروانلره ملك ابدو یرمسیدروانلری مقعد صدقه ایردرمسیدروانلره جمال با کمالن تتملکسز کوسترمسیدر * اللهم ارزقنا حبهم واجعلنا معهم (نظم)

خواجه بزمست بادۀ ازلز	عاشق حسن عشق لم یزلز
بزه تعلیم ایدر معلم عشق	بز بو علم ایچره نادرۀ عملز
صورتا کر خفیف چون کاهز	لیك دلدن متین چون جبلز
بولمشز عشق حی وقیومی	عشق ایله بزده حی بی اجلز
ملك فقر وفنا کدالری بز	هم سلاطین ملك بی خللز
ذوق دل بولدق اکل وشربه بدل	شارب خمر عشق بی بدلز
بز بو عشق جمیلی وصف ایدرز	صاندی حق که منشد غزلز

(نوع ثامن) اولیای کرامك غایت مشاهداتن وانك علاماتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه مشاهده نتیجۀ مجاهده‌در مشاهده احوال غیوبه اطلاع قلوبدرنته‌کیم خبرده کلمشدرکه غایت کورمدیکنی مشاهده مشاهده ایدر مشاهده کندی فناسیله اشیایی کورمکدر مشاهده موصوفی صفاتنده بولمقدر مشاهده ماسوادن تبری قلوب هر حالده حق ایله اولمقدر مشاهده هر موجود ایله مقصودی کورمکدر (قطعه) دوستم ذره‌لر آیینۀ دیدارکدر * نفسنی بیلمش اوعارفکه خبردارکدر * کرچه جاندن بکا نزدیکسن ای جان جهان * جمله‌دن دور بکا وعدۀ دیدارکدر * مشاهده چشم بصیرت کنه مطلوبه واقع اولمقدر مشاهده بر حالت لطیفه‌درکه ارواح وقلوبی جمال محبوب ایله مسرور ومعمور ایدر مشاهده مطالعۀ جبارك انوار اسرار ایله مکاشفات غیوبدر و حضرت عمر رضی الله تعالی عنه دیمشدرکه بنم قلبم ربی کورمشدر و حضرت علی رضی الله تعالی عنه دیمشدرکه مشاهده رؤیت بصر دکلدر لکن نور عرفان ایله رؤیت جناندرکه لم اعبد ربا لم اره کلامی بو کلامنه برهاندر مشاهده کوکل دوستنی کورمکدر وحق سرنده مشاهده ایدن عاشقك قلبندن جهان ساقط اولوب کوزندن محتجب اولور وانك کوکلنده وکوزنده انجق عشق مولی قالور (نظم) پیشه‌مزدر عشق وحیرت کارمز * شهرت ونام اولدی ننك وعارمز * کفتکودن فارغ وآزاده‌یز * عشقدر اوضاعمز اطوارمز * خود نماالق پرده‌سن رفع ایتمشز * عالم اولمز پردۀ پندارمز * وجه عشق اولمش قویه روبرو * طوغمز اول آیینه‌یی زنکارمز * کوکلز چون طولدی نور عشق ایله * عین یار اولدی قوا غیارمز * جمله شیدن بز بزی کوردلك عیان * اولدی هب آیینۀ دیدارمز * بز بزی سیر ایلرز حق مدام * عشقدر چون قرۀ ابصارمز * مشاهده اوجدر بریسی ربی مشاهده دروبریسی ربدن مشاهده دروبریسی رب ایچون مشاهده در مشاهده اودرکه عبد کندی صفاتندن فانی اولوب ربیسی ربوبیتیله باقی قاله اولیه دکلکه اول کندی ذاتندن فانی وذات بارك ایله باقی اوله حاشا وکلا اول اتحاد محالدر انی قائل اولنلر اهل ضلالدر خواص اولیا مشاهده‌دن بر لحظه محجوب اولسه‌لر هلاك اولورلر * ذو النون مصری رحمة الله علیه دیمشدرکه صبیانی کوردمکه بر رجلی طاشلرلر انلره دیدمکه بوندن نه استرسز دیدیلرکه ربیسنی کوردم ظن ایدر مجنوندر پس انلرك بو جوابندن سؤال ایلدم همان اغلیوب دیدیکه والله اکر بن انی مشاهده اولسم اکا عابد اولمازایدم بر عارف دیمشدرکه بر کون تیمارخانه‌یه واردم انده برشاب مغلول کوردمکه رجلنده قیدی واردر وکندی عالی صوت ایله دیر ایدیکه ای ربم اکر سموات عنقمده اغلال ایدرسن وارضی رجلمده قید ایدرسکده ینه بن سندن طرفة العین قطع التفات وغفلت ایدهمم (نظم) جمالك استرم ای مه قرده فائده یوق * سن اولمزسن بکا هر مسفرده فائده یوق * بودارده کالدم اودیداره بوخسه ای دلدار * نه یکلرم بو سفرده مقرده فائده یوق * بنم فنا وبقادن مرادم اولدی لقا * پناهك اولمسه ای شه سبرده فائده یوق * سن اولمنجه بنم جانم این وانده نه سود * خوش اولمنجه کوکل بادسرده فائده یوق * سنکله عاله بافسم مثال جنت اولور * سنکله باقسم اول بوش تلورده فائدمیوق * عنایتکله نظر قیل بکا که یوق هترم * عنایت اولمسه سندن هنرده فائده یوق * کیچور بنی بشریتدن ایله مثل ملك * فرشته اولسه حق بشرده فائده یوق * مشاهده هر لحظه‌ده ملاحظۀ رب ایله مراعات سردر افضل طاعات دوام اوقات اوزره مراقبه حقدر علامات مشاهده حق تعالینك ترجیح ایلدیکن ترجیح ایلمکدر وانك تعظیم ایلدیکن تعظیم ایلمکدر وانك تصغیر ایلدیکن تصغیر ایلمکدر علامت مشاهده جمله‌دن اعراض ایدوب حق تعالی ایله

مشغول اولاقدر ولیٔ مشاهدهٔك علامتی اودر که انك یقظه‌سی اویوركبی ونومی یقظه كبی اولور وانك حركتی سكون وسكونی حركت كبی اولور پس انك فعلی لا شیٔ وكندی غائب كبی مست می عشق اولور (نظم)

چون اهل حال حدیثنده امس وفردا یوق — صفای وقت اولور اول حال وغیری سودا یوق
كوكل چون ایچدی می عشق بزم وحدتده — حدیث عشقدر اول دلده غیری معنا یوق
اوجانكه بولمش اوجانانی خلوت دلده — انكله درهرایشی انده غیری دعوا یوق
اورته عشق ایله مستغرقم كه بی خبرم — كه غیر عشق جهان ایچره وارمیدر یا یوق
جهانكه فرعدر اصلی بو عشقدر انجق — كوكلده بجله دراول اصل وفرع اصلا یوق
مثال موج بو دریایه غرق اولان بیلدی — كه موج بحر ایله وار اولدی غیری دریا یوق
وار اوقی صومعه‌ده ورد اوقورسن ای حق — كه بزمزده همان صمت وار غوغا یوق

(نوع تاسع) اولیای كرامك فنای صفاتن وبقای ذواتن ونهایت مقاماتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل الله دیمشلردر كه عبد كندی صفات بشریه‌سندن فانی اولدقده صفات مولا ایله بقا بولور پس (تخلقوا باخلاق الله) امر شریفنه امتثال ایدوب اسمای حسناسیله متصف اولمش اولور فنا فی الله نفس سفلی یه مخالفتدر وروح علوی یه موافقتدر نفسندن فنا اولمق حق ایله بقا بولمقدر فنای خلق بقای حقدر فنا فی الله فنای مادون حقدر وبقا بالله بقای حقدر فنا فی الله بقا بالله‌در بدایت حقائق بقا جمیع ماسوادن فنادر پس حقی بیلمز الا كه حق بیلورانی كوره‌مز الا كه كندی كورر واكا واصل اوله‌مز الا كه كندی واصل اولور (نظم)
انت شمس البقا وغیرك فی ٭ كل شیٔ سواك لیس بشیٔ ٭ ممكنه ممكن اولمدی قربك ٭ اولمدقجه بساط امكان طی ٭ مشت كلدر بو كارخانه كدن ٭ دست كردخلقته بیدی ٭ همدم عشق اولماز اول جانكیم ٭ وار لغندن دكل تهی چون نی ٭ درد عشق اولدیر رسه عشاقی ٭ نفخه‌سی هم ایدر كوكللری حی ٭ خمر عشقكله درجهان مملو ٭ جام هرنسنه دراوجله ده می ٭ بیخود اول آره‌دن چیق ای حقی ٭ ایره تانفخ عشق بی دربی ٭ فنا اوچ نوعدر وبقا دخی اوچ نوعدر اما انواع فنانك بریسی بودر كه عبد اول وقت فانی اولوركه كندی نفسنده بر حظی قالماز وبریسی بودر كه حق نفسیچون طلب ایتمكدن حیا ایدر وبریسی بودر كه حقدن حقك غیریسین طلب ایتمكدن حیا ایدر پس اول عبد انس مولاده مدهوش وحیران اولور كیدر واما انواع بقانك اوّلی معرفت بقاسیله بقادر بعده محبت بقاسیله بقادر بعده انس بقاسیله بقادر پس فنا عبدك اوصافی زوال بولمقدر وبقا عبدك اوصافنه بدل اوصاف حق یادی اولمقدر بر كامل دیمشدر كه كندیكی مولا ایچون اوله فنا ایله كه سنده سندن سنكیچون بر نسنه قالمیه‌ن پس نهایت مقامات اولیا فنا وبقادر وغایت راه عرفان محبتله فنادر وغایت فنا محبوب ایله بقادر غرهٔ بقا انس لقادر وابدا ارتقادر (نظم) بز موفی صفه صفایز ٭ در زیر قباب كبریایز ٭ بز ارض وسمایه صغمایز كیم ٭ بز جوهر عالم عمایز ٭ چون جام الست مستی یز خوش ٭ بر طالب شاهد بقایز ٭ آزاده وفارغز جهاندن ٭ بو جسم ایله كرچه مبتلایز ٭ وار اوق دیلر اهل عقل دائم ٭ بز طالب فقر ایله فنایز ٭ بر حضرت حقه پك یقینز ٭ آندن بزی صانمه كیم جدایز ٭ تن پرده‌سی رفع اولانده حقی ٭ سیر ایله كه بزنه مهلقایز ٭ فنا صفت كوندر وبقا صفت مكوندر تكیم حق تعالی قرآننده (كل من علیها فان) بیورمسیله فنای كونی طورمشدر (ویبقی وجه ربك) بیوروب كندی بقاسن طورمشدر وجد حالتنده حضور دل جمعیتدر وبشریتده غیبت وذهول تفرقه‌در اما حضور وجمعیت الذ نعمادر وذهول وفرقت اشد بلادر تكیم (لا نعمة كالجمعیة ٭ ولا عذاب كالتفرقة) مضمونی بو معنادر عبد فانی اودر كه نفسنی وجمیع اشیایی رب العالمین ایله وآندن وانك واكا راجع مشاهده ایلیه (نظم)

بزركان دین را ایچان بنده باش — بنزدیك ایشان سرافكنده باش
بكن خدمت این فرقه را با ادب — بدان كارایشان بود كار رب
كروهی كه ازخویشتن فانی اند — سراپای اخلاق ربانی اند
بود نطق وسمع وبصرشان تمام — مشاكیت انوار رب الانام

چكویم ازان صاحبان كمال — كه حالات ایشان نیاید بقال
فراموش ایشان بود ماسوی — نباشند یكدم جدا از خدا
زحكمت بكویند چون دم زنند — عبث نبود ار چشم برهم زنند
چو بلبل بكلزار عالم همی — سرایند ذكر حق ازخرمی
چو كردند ساكت نمایند فكر — كشایند ابواب فكرت بذكر
بظاهر نمایند خاك كدر — ولی ازدو كون شد بیرون بسر
كرایشان نباشند اندر جهان — نیاید نمی برزمین زآسمان
دل پاك ایشان زخواهش جداست — رضاشان همیشه رضای خداست
زحق میدهد یاد دیدارشان — بجزوی نباشد خریدارشان
بود صعب عرفان ایشان بسی — جز ازحق كجاشان شناسد كسی
مقیمند از ترك كبر وریا — بزیر سرا پرده كبریا
بفعل وصفت درطریق هدا — روند از پی احمد مقتدا
زخوان سعادت بود نانشان — كرامت بود ریزه خوانشان
بعشقند باقی بتوحید حی — نه بینند موجود جز دوست شی
بنزد خداشان بسی آبروست — مقاماتشان برتر از كفتكوست
دعاشان بهر درد باشد دوا — به بیمار بخشند در دم شفا
چو زیشان یكی خواهد از كرد كار — كند مرده را زنده پرورد كار
وكر آنكه قهر آورد جان شان — كند زنده را مرده فرمانشان
نداشان رسد دمبدم بی صدا — نمایند تصدیق حق دائما
الست ازازل همچنانشان بكوش — بفریاد قالوا بلی در خروش
یك نعره شهری بهم برزنند — بیك حمله كوهی زبنیاد كنند
كسی كو بدیشان بشد آشنا — یقین دانكه رست از عذاب خدا
چو بیكانه باشد بدایشان یكی — بدوزخ رود عاقبت بی شكی
به بینند از خلق آزارها — كشند از بدوتیكشان بارها
بپاشان رود خار انكارشان — بود حلم با ناكسان كارشان
ازان هرچه خواهند آن میشود — چو كویند چیزی چنان میشود
تو هم باركش باش فی بارنه — كه این كار باشد ازان كاربه
بكش بارتا آنكه بارت كشند — مكن خشم ورنه بدارت كشند
زمردم بدی بكذران تاخدا — ز تو بكذراند بهر ماجرا
بود حلم پیرایهٔ عارفان — نشان خرد وصف صاحبدلان
ازین حلیه عاری بود عام خام — بدان متصف مرد خاص تمام

(فصل خامس) خواص اولیانك مختاری اولان طریق نقشبندی راه پنهان واقرب طرق یزدان اولدیغن وانك انواع ثلاثه‌سندن هربری سرمایهٔ دولت عرفان اولدیغن واول طریقه سالك اولان هركاله مالك اولوب مستور الحال ومسرور البال انس وحضوری بولدیغن وخوف ضلال وخطر وملالدن امین اولوب زلال وصاله كام آلدیغن یدی نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) طریق نقشبندینك اركان وحقایقن واصول ودقایقن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه خواص اولیادن حضرت پیر بزركوار ارجمند خواجه محمد بهاء الدین نقشبند وانك خلفای كرامی خواجكان علیهم الرحمة والرضوان دیمشلردر كه افضل انبیا محمد المصطفی علیه من الصلوة اوفاها حضرتلرینك افضل اولیا ابابكر الصدیق رضی الله تعالی عنه حضرتلرینه مخفیجه تعلیم

ایلدكاری افضل علوم اولان علم حضور وعرفان عوام ناسدن مكتوم وحفظه دن بیله محفوظ ومستوردر
واول كنج نهانه طریق وصولك اصولی وانواع حصولی واردركه بو فصل ایچره تفصیل اوزره مسطوردر
امابو طریقك اركانی اوچ تامدركه قلت طعام وقلت منام وقلت كلامدر اما قلت طعام قلت منامه وقلت
منام قلت كلامه وقلت كلام ذكر قلبیله توجه تامه معین وقوتدر وبونلردن مراد انجق دل وجان ایله حضور
عزتدر پس طعامده ومنامده وكلامده حد وسطه رعایت كفایت ایلر (بیت) آزیمك آزاویومق آز سویلمك *
كیمده كیم جمع اولدی بیل انی ملك * وامابو طریقك حقائقی دخی اوچدركه دوام نفی خواطر ودوام ذكر قلبی
ودوام مراقبه وبونلردخی بری برینه معین وقوتدر ومراقبه ایسه حق تعالینك جمیع ذرات كائناته ابدا مطلع
اولدیغن كوكلدن بر لحظه كیدرممكدر وبو طریقك نهایتی انجق بو حضوره ایرمكدر (بیت) ترایك پشه دبس
ازهردوعالم * زجانت برنیاید بی خدادم * وامابو طریقك مجموع اصولی بو اون ایكی كلمه ده مندرجدر نفی
وجود وبذل موجود ترك صورت وعمل بعزیمت هوش دردم ونظر برقدم سفر دروطن وخلوت درانجمن اجتنا
عن البدعة واقتدا بسنت ذكر مدام وتوجه تامدر پس طریق وصول بو اصولله حصوله كلور وامابو طریقك
شرطی برمعنادركه دل وجانده محبت مولادر پس بركوكلكه انده دردطلب وآرزو ظهور ایتمشدر انی یولك
نعمت بیلك كركدر ولیل ونهار ازدیادینه سعی وهمت ایتمك كركدر زیرا كه اول حب ازلیدركه مرآت دلده منعكس
وجیلدر آنكچون اول كوكل ارادت ومحبت وشوق ایله مملیدر پس مرید مولا بولنان كمسه مراد اولنمش وابدر
تشكیم حق تعالی (یحبهم ویحبونه) بیورمسیله كندی محبتی كندویه محبتلرك اصلی اولدیغن طبورمشدر
وامابو طریق نقشبندیه بیل باغلیانلر وبو درد طلبله دمبدم اغلیانلر ظاهرده خلق ایله اختلاط ایدوب
خدمتده اولورلر وباطنده انجق حضرت حقی بیلورلر وبولورلر كندولرین كثرت ایچنده كیزلرلر وكوكللرندن
وحدت یولنی ایزلرلر بدنلرین خلقه وكوكللرین حقه تسلیم ایدرلر بورسم وراه ایله مخفیجه حقه طوغری كیدرلر
طشره ده بیگانه ایچریدن همخانه اولورلر بدن اغیار ایله كوكل یار ایله قولاق صدا ایله كوكل خدا ایله كوز
رقیبده كوكل حبیبده لسان كفتار ایله كوكل دلدار ایله ال صنعتده كوكل حضرتده ایاق كتمده كوكل ذكر ایتمه ده
بدن پوست ایله نائم كوكل دوست ایله قائم بدن راحتله مكانده كوكل سیاحتله جولانده بدن اسباب ایله غوغاده
كوكل مطلق انس مولاده بولنور (بیت) صورتلری كثرتده معنالری وحدتده * صورتلری فرقتده سیرتلری
وصلتده * انلربو طریق ایله خاطرلرك مسرور ایدرلر هرنه ایدرلر ایسه كوكلده مستور ایدرلر محبتلری اسرار
خلقه فاش اولاز وكوكللری ذوقنه هیچ خلل كلمز پس شهرت آفتندن جدا وخاص الخاص خدا اولورلر وانلرذكر
قلبیله مذكوری یقین وتیز بولورلر زیرا كه ذكر قلبی اقرب طرق خدادر وهر آفتدن محفوظ وجدادر ومفتاح
عجایب عالم وحدتدر وجاذب جمعیت حضور حضرتدر (الارادة ترك الارادة فی الارادة) مضمونجه
فنا فی الله اولورلر ودولت فقر وفنا ایله بقا بالله بولورلر وعزت ورفعتله ایكی عالمده حكام آلورلر (بیت) كرهمی
خواهی كه كردی سربلند * درطریق نقشبندی نقش بند
(نظم)

قسمده نون وقلمدر اوقامت وابرو
كه دل همیشه اودلبرله اولدی رو برو
نشان وصلتی بولمش هزار كاشنده
چو مهری فاخته بیلا زفغان ایدر كوكو
هزار شكر كه هجران غمندن آزادم
كوكل كه عشق ایله درهمنشین وهمزانو
كوكل كوزنده ایراغ ویقین برابر اولوب
كه طوب عالم اولورباغ دلده مثل كدو
بری دیمش نیجه درحالی قلبك ای مجنون
فراق یار ایله مجنون دیمش نه سوز در بو
بیگانه غم بوجدالق كه دلده لیلی ایله
بن اویلیم كه بیلمزبوبنی بم یااو
سوزمه دن ایتمه امید شفا دیدك حقی
حبیبی انت طبیبی فكیف لا ارجو

(نوع ثانی) نقشبندیه نك طرق ثلاثه سندن اولكی طریقن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه حضرت خواجه
بهاء الدین وآنك خلفاسی خواجكان كزین رحمة الله علیهم اجمعین دیمشلردركه تصحیح اعتقاد واتیان مأمورات
واجتناب منهیات ومكروهاتدنصكره بو طریقه زك حاصلی حضرت حق ایله دوام حضوردركه هرآنده آنی بیلوب

انكله اولدقده اندن عدم غذات وفتوردرچون حضورمز بو ملكه نفس اولوب دلده رسوخ بولورانك اسمی
مشاهده اولوروبو دولته وصولك طریقی اوچ نوعدر اولكی نوعی طریق ذكر قلبیدركه ذاكر حضور قلبیله * لا اله
الا الله * كلمه سین تكرار ایدر ونفی طرفنده جمیع ماسوایی عدم وفنا نظریله مطالعه ایدر واثبات طرفنده وجود
واحد معبودی قدم وبقا نظریله مشاهده ایدر وبو كلمه طیبه یی تكرار ایلدكده لسانن اوست دماغنه الصاق
ایدر وقلب حقیقی به متعلق ومتصل اولان قلب صنوبری بیله اكا توجه ایدر وبس نفسله نافه سن دروننه
جذب ایدوب وتمام قوتله اویله ذكر ایدركه انك اثری جمله اعضاسنه سرایت ایدوب عظیم لذت بولور فرضا
بركسه نك یاننده جالس اولسه بو تكرار اندن خبردار اولماز وجمیع اوقاتنی ذكر مذكور ایله كیچروب هیچ برشغلله
اندن خالی قالمز حتی قعود وقیام وسماع وكلام وتناول ومنام ایله بیله ذكر مذكوره بر فتور كارزا كربعض اشغالله
اكا فتور عارض اولدیسه اول ذاكره لازم اولوركه اندن كلیته غفلت ایلیوب بصیرتله اكا ملازم اوله واكرسحر
وقتنده بو كلمه طیبه نك تكرارنی مبالغه ایله ایدرسه انك بركتی اول نهارك تمامنه دكین كیدر واكرقبل النوم اول
ذكر مذكوری مبالغه ایدرسه انك بركتی اول كیجه نك تمامنه ایروب نومی حالنده بیله قلبی ذاكر اولور وچون اول
ذاكر بو منوال اوزره ذكر مذكوره مواظبت ایلر بعض اوقات اكا بیخوداق كیفیتی عارض اولوب بی شعوراق
حالتی بولوركه اول مقدمه جذبه در پس اكالازمدركه اول كیفیت وحالته كندویی ویروب تسلیم اوله وقادر
اولدقجه انی حفظ وصیانت قیله چونكه اول كیفیت وحالت نقصانه یوز طوتار همان اول تكرارینه باشلر
وچون حیرت مذكوره مرة بعد اخری حصوللله متصل اولور اول ذاكره بر ملكه حاصل اولوركه هرچند اول
كیفیت بالفعل انك حالی اولمیوب حالی علمده مندرج اولورسه ده هرنه وقت انی مراد ایلسه جزؤیجه توجهله
اول كیفیتی بولوب اول حالته متحقق اوله بیلور واكر ذاكرك مزاجی حبس نفسه تحمل ایده بیلورسه نفی خواطر
ایتمه وبیخودلق وحیرت عالمنه كتمه ده بونك دخلی تمامدر وحلاوت عظیمه ووجدانی انده مدامدر پس بونی مراد
ایدن ذاكر ذكر مذكوره وجه مشروح اوزره مشغول اولدقده نفسن حبس ایدوب نافه سن دروننه اویله محكم
الوركه جمیع اجزای بدنی اندن متأثر اولور وكلمه طیبه نك معنای مزبورنی قلبنده طوتار وغیر خواطری نفی
ایدوب آثار كلمه توحیدی عد ایدوب اوچده وبشده ویدیده بر تنفسله كیدرك تكرارده برتنفس ایدوب ترقی
ایدرك برنفسده عدد كلمه یكرمی بر اولور پس اولزمان نور ذكر الله انك قلبنه نزول ایدر واندن افكار
ماسوی كلیتله كیدر وانشراح صدر ایله لذت عظیمه یه ایرر اكر یكرمی برده بو حالت ال ویرمدیسه وكوكل
اول ذوق ولذته ایرمدیسه باشدن تكرار عد ایدوب تكرارده بر تنفسله ترقی ایدرك ومعناسین قلبنده طوتوب
نافه سن جذب ایله كیدرك یكرمی بره كلسون تاكیم انشراح صدر ایله ذوقیاب اولوب لذتله طواسون واول
حالتله فقر وفنا دولتنی بولسون وقلبی دائما حضرت حقدن اكاه اولسون اویله بر مرتبه رسوخ بولسونكه اول
آكاهلغی كیدرمك مراد ایلسه قادر اولمیه وكوكلده وكوزده فكر وخیالی حق اولوب كندویی بولمیه مراد
انجق بودركه ذاكرك صفاتی فانی اولوب مذكورك صفاتیله باقی قاله وذكراتدن فارغ اولوب انكله مشغول
اوله وانك انس وحضور یله دولت ابدیه بوله وسعادت سرمدیه ده قاله اللهم یسر لنا (نظم)

عشق اودینه یاندی هب دفتر نطق وبیان
طولدی دل وجان طرب اولدی حقائق عیان
قطره وبحر اولدی جمع اورتادن ایراولدی قع
نورنی خوش بولدی شمع كندی ارادن دخان
بو نفحات بخور باناله ویردی سرور
جمله جهان طولدی نور عود ایله مجمر نهان
خوابه درآیینه دن طوطیه نطق اوكردن
آینه یوخسه ندن مرغ ایله سویلر لسان
جامه یی ویرجانی آل حیرته وارعشقه طال
بیدل وبی خویش قال ربح اوله عین زیان
فقر وفنایی بولان عشق دمندن طولان
حسنته حیران اولان حی اولور اول جاودان
عشق كه بی كیف وكم جمله یه در پیشوكم
سویلسه عقلیله كم حقی اولور ترجمان

(نوع ثالث) طریق نقشبندیه نك ایكنجی طریقن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه حضرت خواجه بهاء
الدین وانك خلفاسی خواجكان كزین رحمة الله علیهم اجمعین دیمشلردركه طریقمزك انواع ثلاثه سندن ایكنجی

نوعی طریق توجه قلبیدرکه ذاکر قلبیله اسم جلاله مواظبت ایدوب اسم مؤثر مبارکندن مفهوم اولان معنی ٭ بیچونی ملاحظه ایدروا اول معنایی حفظ ایدوب جمیع مدارکی وقواسیله قلب صنوبری بسنه متوجه اولور وبو توجهه مداومت ایلیوب اول معنایی تمکنله حفظ ایدوب تا اول کلفت میانه دن رفع اولنجیه دکین کیدر اکر اول معنا تصرف جذبه دن مقدم اول ذاکرک وجودینه تمامیله تأثیر ایدرسه اکلادیقدرکه اول معنایی بو جمیع موجوداته شامل بر نور بسیط کامل صورتنده بصیرتنه مقابل طوتوب اانکله وجمیع مدارکی وقواسیله کندی قلب صنوبر بسنه توجه ایده تا اول زمانه دکین که اول صورت آرادن قالقوب کیده ومعنی مقصود اندن ترتب ایده پس بو ذاکر قلبیله الله دیدیکی حالده انی تنه اکسز محیط ذرات عالم بیلوب بو فکر ایله اول قدر ذکر ایدرکه کندیلکندن بالکلیه کیدر اندن برمرتبه یه کلورکه بو حالت انک قلبنده وصف ذاتی اولور ودرون جانی اول نور ایله طولوب عظیم حلاوت بولور وکوکل بوذکر ایله مشغول ایکن انی برحیرت آلورکه عجایب ملکوت اکا منکشف اولور پس اول حالده ذکر وفکری قویوب اول حیرته طالسون واحوال دل هرنه ایسه بنه دلده قالسون البته رازنهانی خلقه عیان ایتمسون وشریعت غرادن خارج کتمسون اول حیرت اندن زائل اولدقده ینه ذاکر اولسون ینه حیرت کلدکده انکله اولوب اشتغالدن واز کلسون زیرا که ذکرا یتمکدن مقصد باب معنادر بو حیرت ایسه فتح باب مولادر پس فتح باب اولدقده دقه حاجت قالمازکه صمت قلب اولیدر وبو حیرت کندیکه تعاقب ایدوب یومافیومازیاده کلور تاکیم اول ذاکرا کثرا وقاتنده بو حیرتله اولور وبو حیرتده اویله مستغرق اولورکه کندی صفاتندن فنا بولوب صفات مذکوره ایله قالور ورق بشریتدن آزاداولوب کندی عالمنده سلطنت بولور صدورالاحرارقبورالاسرار مصداقنجه کوکل احوالن ستار اولور پس بو حیرته غرق اولان ذاکر صاحب قوتدر وبوفنایی بولان کامل صاحب سعادتدر غلبه اکا اعتکاف وخلوتدر وکثرت اکا وحدت وعزلتدر تنفسی تسبیح وعبادتدر وتکلمی عین حکمتدر وافعالی طاعت وخدمتدر وعادتی رفق ومودتدر ونظری محض عبرتدر وفکری علم وخبرتدر وخلقی جمیع خلقه حلم وشفقتدر زیرا که اول مست خم وحدتدر وغریق بحر محبتدر وهرحالده حاضر حضرتدر وجمیع اضداد ایله رفاقت والفت ایدر وهرقنده بولندیسه صفای خاطر له ذوق وراحت ایدر غبار مخالفات ایله متکدر اولز وجانی جانادن بردم آیرلمز کوکلادن خارجه میل وانکا قیاز وکیسه دن خوف ورجاسی قالمز بلکه درون وبروننده ماسوی بوله من کوزن بومسه فنانی الله مرتبه سنده در واکر آچارسه بقابالله مرتبه سنده در (نظم) کوکل دلبرده در الحمد لله ٭ لبی کوثرده در الحمد لله ٭ نه فرزندونه استرونه زینت ٭ نه سیم وزرده در الحمد لله ٭ چودل دلبرله سیرایلرجهانی ٭ دخی بی پرده در الحمد لله ٭ کوکل دوستن طانورتنها جهانده ٭ عدوکم کرده در الحمد لله ٭ دکل غم بوق اولورسه تن که جانم ٭ عجب خوش پرده در الحمد لله ٭ درون دلده روشن دیدۀ جان ٭ رخ انورده در الحمد لله ٭ ازلدن خمر عشقی ایچدی حق ٭ هنوز اول سرده در الحمد لله ٭ بوحالات ومقامات وبو مراتب وکمالات برسنه ده بلکه برار بعینده بلکه اون کونده بلکه بر کونده بلکه برساعتده بلکه برآنده عنایت واستعداده کره حاصل اولور وکوکل صدق ایله توجهنه کوره دوستنه واصل اولور ٭ الطرق الی الله بعدد انفاس الخلائق ٭ بشارتی بوتفاوته اشارتدر اکر بو ذاکر هر لحظه ده وهردمده ملاحظۀ مولادن خالی قالمسه وکندوبی نوم الوراایکن بیله قلبی ذکرحقدن فارغ اولمسه انک نومی یومی کبی حضور حضرت اولوروداوات فقروفنایی تیز بولور زیرا که بو اسم ذاتک خواص وتأثیراتی چوقدر وبونده اولان تأثیرات اسمای صفات اشغالنده یوقدر وبو اسم ذاته مداومت ایدن یعنی الله الله الله دیوب کیدن ذاکر برحضوراندن قدرت بولوروملک وملکوته صاحب تصرف اولورو هر مرادین الور (نظم)

هرمرادکسنده ایسته خوشلغك بول ای کوکل
دردعشق حقه یانوب اول اکا قول ای کوکل

ایچری کل عالمکده پادشاه اول ای کوکل
عشق حقدن غیری برشی ایته مأمول ای کوکل

حیرته وارکیم یقیندر حقه اول یول ای کوکل
بحرعشقه طال دمندن دمبدم طول ای کوکل

آزبی آزابچ آزاویو وارد کرقابی ایله قوت
اولمدن اول کیم سنی حی ایده حی لایموت

وهم وفهم وفکری نفی ایت کیم کوکل قیلسون سکوت
خوش دردم یعنی هردم حق یول خلق اونوت

حیرته وارکیم یقیندر حقه اول یول ای کوکل
بحرعشقه طال دمندن دمبدم طول ای کوکل

سوخلق دلده قویمه تاطوله خلق حسن
نفسی قوی حقه کوکادن کل سفرقیل دروطن

امرحق طوت جمیعی خلقه شفقت ایله سن
حق ایله اول خلق ایچنده خلوت اولسون انجمن

حیرته وارکیم یقیندر حقه اول یول ای کوکل
بحرعشقه طال دمندن دمبدم طول ای کوکل

چکمه غم کرخلق عالم اولسه لردشمن سکا
هرنه کلسه خوش کاور حقدن کلورمهمان سکا

جمله دن ارحم هم اشفق دوست ایش رحمان سکا
کلسه عشقک دردی مسرور اول اودردرمان سکا

حیرته وارکیم یقیندر حقه اول یول ای کوکل
بحرعشقه طال دمندن دمبدم طول ای کوکل

بحرعشقه طال صو یه دوشمش مدرمثلی همین
عالم وادم قموجون نفس واحددر یقین

اول نفس بحرنده محو اول قالمسون هیچ اول امین
جمله یی کندک کوررسن بو بلسه اصلا صقین

حیرته وارکیم یقیندر حقه اول یول ای کوکل
بحرعشقه طال دمندن دمبدم طول ای کوکل

هرنیه باقسک انی بیل کندی جزوک فی المثال
مست اولوب وحدت میندن ذوق ایدوب اول اهل حال

کثرت صورتده قالمه وحدت معنایه طال
عارف اول فقروفنادن خوش بقا بول انده قال

حیرته وارکیم یقیندر حقه اول یول ای کوکل
بحرعشقه طال دمندن دمبدم طول ای کوکل

حق حق جانده بول چون موج ایله بدرنهان
اول سکا سندن یقیندرسن ایراغ اولمه همان

حق سکا امر معیتله معیندر هرزمان
عین بیت الله ایکن دل طولسون غیری کمان

حیرته وارکیم یقیندر حقه اول یول ای کوکل
بحرعشقه طال دمندن دمبدم طول ای کوکل

(نوع رابع) طریق نقشبندینک اوچنجی طریقن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه حضرت خواجه بهاء الدین وانک خلفاسی خواجکان کزین رحمة الله تعالی علیهم اجمعین دیمشلردرکه طریقمزک انواع ثلاثه سندن اوچنجی نوعی طریق رابطۀ قلبیه درکه مرید حضور عزت بر پیر پیر وره قلبنی ربط ایدرکه اول مشاهده مقامن بولمشدر وتجلیات اسماء وصفاتیه ایله متحقق اولمشدر پس اول کبریت احمردن اعز بولنان عزیزک دیدار شریفی هم الذین اذارأوا ذکرالله ٭ مقتضاسنجه ذکرالله فائده سین ویرروانک صحبت لطیفی هم جلساء الله موجبنجه منذ کورلک صحبتی نتیجه سن ویرر چونکه بو نجلین برعزیزک دولت دیداری وحکمت کفتاری ال ویروب میسر اولور اول مرید اسرار بو عزیزک آثارنی قلبنده نقش ضمیر ایدوب قادر اولدقجه انی حفظ وحراست ایلروا کر اول معنایه برفتور کلورسه تکرار انک صحبتنه مراجعت قیلسون تاکیم انک صحبتی برکتیله اول معنی برتو انداز

اولسون وبو تجلین اول عزیزك حضور ینه کیدرك ومرة بعد اخری اکا مراجعت ایدرلر اول معنی انك
ملکه سی اولور وبر مرتبه ده رسوخ بولورکه اول عزیز آندن غایب اولسه بیله انك صورتن خیالنده طوته بیلور وجمیع
قوای ظاهره وباطنه سیله کندی قلب صنوبریسنه متوجه اولور وقلبنه هر کلان خاطری نفی ایدوب انك
خیالن الورتا کیم اکا بر کیفیت غیبت وحالت حیرت کلور وبو معامله یی تکرار ایله اول کیفیت وحالت اکا ملکه
اولوب فقر وفنا دولتن بولور بوندن یقین طریق اوازچوق اولورکه مرید مولی قابلیتلی اولور پیرانده تصرف
ایدوب ابتدا صحبتنده انی مشاهده مرتبه سنه واصل ایده بیلور پس مرید قابل بر پیر کاملی معرفت حقه
واسطه ایتسه ولیل ونهار اقوال وافعالنده احتراز ایتمه کتسه اول پیرك صورت ظاهره سی بلکه ایکی قاشی اراسی
انك خاطرندن بر آن کتمه طورمقده اوتورمقده یاتمقده ویلمکده اندن بردم غفلت ایتمسه یومافیوما کیدرك
اول کشی بو ایشی زحمتله ایدرك بر رتبه یه کلورکه شکل پیرانك قلبنده رسوخ بولور وهر آنده زحمتسز تخیل ایده
بیلور پس هر فیض معرفتکه عالم غیب احدیتدن باطن پیره نازل اولور اول فیض انك قلبندن مریدی قلبنه دخی
یول بولور لکن ترك ادب سببیله طریق فیض انده بوزیلور انکچون بو طریق رابطه زحمتله دوزیلور (قطعه)
صورت شیخی دلده یازسه مرید * بوکا اولان اکاده حاصلدر * لیك ترك ادبله زائل اولور * اول سببدن زیاده
مشکلدر (قطعه) سررشتهٔ دولتی ای برادر الله آل * بو عمر کرانمایه کی زایتمه خیال * دایم قو یرده قوایشده
قوحال * آنیار یکی کوکلك کوزك اندن یکاصال (قطعه) سر غم عشق درد مندان اکر * صانعهٔ دل سرن
خودپسندان اکر نقاشه ابر عارف اولان نقشندن * بو نقش غریبی نقش بندان اکر (قطعه) نقش بند به عجب
قافله سرورلر بیدرکیزلی یولدن کتوررلر حرمه قافله یی (ایرسه چون سالکه صحبتلرینك جاذبه سی) محو ایدر
وسوسه خلوت وفکر چله یی * چونکه بو زمانده انجابین عزیزلك صحبتی بو باق کبریت احمردن اعز واعلادر پس
طالب عرفانه لازم اولان بودرکه ایکی طریق سابقك بریله کیده تا کیم اولیا مرتبه سین حاصل ایده بعده یا ولی
عزلت اولوب تنهایه کلور ویا ولی عشرت اولوب ناس ایچنده قالور زیرا که اولیاء الله ایکی صنف اولور بر صنفی
عزیمتله عملی اختیار ایدر وبر صنفی رخصتله عمله اقتصار ایدر کرچه ولی عزلت حال حسبیله اشرفدر لکن ولی
عشرت کمال حسبیله اعرفدر اکر ولی عزلتدر واکر ولی عشرتدر ایکیسنك دخی مرادی خلقه نفع وخدمتدر
زیرا که انلر انانیتدن کیچمشلردر وکاس محبتله شراب وحدت ایچمشلردر دوستی تنها بولمشلردر وانسیله کام
المشلردر فعللری کوکلرینه هرکز مانع اولاز وکوکللری حضور ایله درکه بردم غافل قالماز بو مقامده ایمان عیان
اولور وعیان اول عین ایچنده پنهان اولور پس وصال وهجران انلره یکسان اولور وحیات ومات آسان اولور
طوبی اکا کیم انلرك برینك صحبتن بولور وقدر وحرمتن بیلور وصدق ایله خدمتن قیلور وامرینه تسلیم اولور تنظم

ایلسون الله چوق تحیاتی اکا کیم ویرمش علم غایاتی | کیزلی سلطاندر سر سبحاندر مرشد جاندر هب مقالاتی
قطب حقایق بحر خلایق فرد جامعدر هب اشاراتی | نقطهٔ کبری کوره مز اعمی کیزلیدر زیرا جملهدن ذاتی
قلبنی کشاف ایلمش شفاف کور نورانده هب بریاتی | ارانوب بولان قوللغن قیلان تلقین الان بولدی حالاتی
ای نیجه جانلریانی بکلر کورمدك دیرلر بونده لذاتی | بیلسون تعلیم اوله مز تسلیم یانیجه بولسون اول کمالاتی
حبی جانده سری ذاتنده صاوار اوستمدن هب بلیاتی | پیر یکی حق بیل ای نیازی کیم پیر یوزندندر حق هدایاتی

(نوع خامس) طریق نقشبندینك سالکی هر کماله مالك ولوب وقوف قلبی بولدیغن وانوار وواقعات امثالندن
اعراض ایدوب مطلوبنه متوجه اولدیغن ومسرور البال اولوب مستور الحال قالدیغن وحضور حقه کلوب
غافللردن اجتناب قیلدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه حضرت خواجه بهاء الدین وآنك خلفاسی
خواجکان کزین رحمة الله تعالی علیهم اجمعین دیمشلردرکه طرق ثلاثه مزك تفصیل وبیانندن ظاهر وعیان اولان
بودرکه قلب صنوبری یه توجهکه اکا وقوف قلبی دینلمشدر اول جمیع اوقات ایچنده امر ضروری بولنمشدر
وبو طریقك لوازمندن قیلنمشدر تکیم بو ایکی بیت ایله تنبیه وتأکید اولنمشدر (بیت) مانند مرغی باش هان
بربیضهٔ دل پاسبان * کز بیضهٔ دل زایدت مستی وذوق وقهقهه (بیت) رو بر در دل بنشین کان دلبر خرکاهی * وقت
بصری آید یا فیم شبی باشد * واما وقوف زمانی تفرقه ایله یا جمعیتله کیچن اوقاتی محاسبه دن عبارتدر اول بو طریقده

لازمدکادرکذلك وقوف عددیکه شو مقدار عدد ذکر ایلك نتیجه ویروب ویرمدیکن ملاحظه دن عبارتدر
بودخی لازمدکادر روا بیله اولورکه بو طرق ثلاثه نك هر برینك اثناسنده سالکه واقعات وانوار یوز کوستره که باشلر
پس اول اثناده اول سالکه لازمدرکه انلردن اعراض ایدوب مطلوب حقیقیسیله مشغول اوله زیرا که واقعات
وانوار انجق علامات قبول طاعتدرکه بعد الرؤیه انلرك بر فائده سی قالماز (بیت) چو غلام آفتابم همه ز آفتاب
کویم * نه شبم نه شب پرستم که حدیث خواب کویم * هر کیمه کیم توفیق حق رفیق اولوب بو طریق ایله تحقیقه
وصول بولدیسه اکا واجبدرکه انکله کندوبی مشهور عوام ایتمسون تمکن اولدقجه انك اخفاسنده سعی واهتمام
ایلسون وانی محرمدن ونامحرمدن کتم ایتمکی البته التزام ایلسون زیرا که بو طریقك بناسی ظاهرده خلق ایله
اولمقدر وباطنده حضور حق بولمقدر (بیت) درونی آشنا اول طشره دن بیکانه صانسونلر * عجب زیبا روشدر
عارف اول دیوانه صانسونلر * وبو طریقك حجاب لطیفی صورت استفاده وافاده درکه اول صورتله علما راحت
وسلامت وصفاده در پس اهل علم امر اولنمشدرکه اول وصول وحضوری بو صورتله مستور ایدوب خلقك نظرندن
دور ایلسونلر انجق کتاب ایله سویلسونلر (نظم) کیزلی کل ای یار بیور * ای شه مختار بیور * چونکه هب اغیار
اویور * بو کیجه تکرار بیور * خانهٔ بر شوبکه کل * عاشق مهجوریکه کل * تشنهٔ مخموریکه کل * ساقی خمار بیور
لطف ایدوب اول نور فرم * نطق ایله سمع وبصرم * جمله حواس وهنرم * سن بزه هر بار بیور * هم الم اول هم ایاغم
هم بورکده طایاغم * دلده کلستان وباغم * ای کل کلزار بیور * روشنیء روزم اولوب * شادیء غم سوزم اولوب
ماه شب افروزم اولوب * ای مه عیار بیور * دیده دن اولدکسه نهان * دلده سن ای جان جهان * جاندن اراغ
اولمه همان * ای دل ودلدار بیوره * ساکت اول ای ناطق کان * کوملسون طبل بیان * حق یتر قول زبان
بی دم وکفتار بیور * وبو طریق اهلنه بر دخی واجبدرکه اضداد ایله صحبتدن اجتناب ایلیه خصوصا نور ایمانندن
دور وظلمت طبیعتله مستور اولوب فیض نور اعطامی دعواسیله فقرا الباسین کیوب کذا بلقده عمرن افنا ایدن
مباحیلردن اعراض واباایدوب انلردن بعید اوله تا کیم شقاوتنه دوشمیوب سعید اوله نعوذ بالله من خبث
عقائدهم وشر مکایدهم (رباعی) با هرکه نشستی ونشد جمع دلت * وز تو نرمید زحمت آب وکلت * زنهار ز صحبتش
کریزان میباش * ورنه نکند روح عزیزان بحلت * وبو طریق اهلنه برده بو واجبدرکه امور ماضیه دن واحوال
آتیه دن اعراض ایدوب تذکر وتفکر ایتمیه وبولندیغی حالدن بر لحظه کیری یا ایلری کیتمیه هر حالده همان فکر
حق ایله طوله وایکی جهانی اونودوب هر بر نفسده انی ذاکر اوله تا کیم حضور وانسی بوله وکندی صفاتندن فانی
اولوب انکله قاله (رباعی) ای مانده ز بحر علم بر ساحل عین * در بحر فراغتست وبرساحل شین * بردار صف نظر
زموج کونین * اکاه بحر باش بین النفسین (رباعی) ها غیب هویت اولدی ای حرف شناس * انفاسکه هب
او حرف اولمشدر اساس * اول حرفدن آکاه اوله کور هردمده * بر حرف دیدم اکا ده قیل حقه سپاس *
وبو طریقك آداب وارکانندن اهم والزم اولانی بو وصیتلردرکه هر حالده علم نافع وعمل صالح سمتنده بولنوب اهل
سنت وجماعتنه ملازم اولهسن وتفسیر وحدیث وفقه اوکرنوب جاهل صوفیلردن بری کلهسن ومؤذن وامام
اولمیوب نمازی جماعتله قیلهسن وهرکز شهوت استمیوب آفتندن سلامت قالهسن وهیچ بر منصبله مقید اولمیوب
غوغادن آزاد اولهسن ومحکمهٔ قضایه حاضر اولمیوب حجت ومحضرلرده آدلك یازدرمیوب کنام اولهسن وکمسهیه
وکیل وکفیل اولمیوب خلقك وصیتلرینه قارشمیوب راحت بولهسن وامرا واولادیله مصاحب اولمیوب سماع
اولان تکیهلرده اکلنمیوب علم مجلسنه کلهسن وعوام واغنیادن قاچوب غلمان ونسوان ایله صحبت ایتمیوب تنها
قالهسن وقادر اولدقجه مجرد اولوب عورت المیهسن تا کیم طالب دنیا اولمیهسن وطلبنده دشنکی یه ویرمیهسن
وکثرت عیال ابتلاسیله رذالته ارمیهسن وحلال ایله قناعت ایدوب حرامی تناول قیلمیهسن وهزل ومزاحی ترك
ایدوب چوق کولمیهسن تا کیم قلبکی میت بولمیهسن وهر کسه شفقت نظریله باقوب هیچ بر فردی حقیر
کورمیهسن وکسهدن بر نسنه استمیوب کسهیه بر خدمت بیورمیهسن واحتیاج وعلتکی وذهب وادنکی ستر
ایدوب خلقه طیورمیهسن تزیین ظاهری قویوب کوکلك اخلاق ایله تزیین باطنه کیدهسن واولیای کاملین
وعلمای عاملین اولان کرامی بولدقده انلره تعظیم ایله سلام ویروب اللرین تقبیل ایدهسن وحضورلرنده خضوع ایله
مؤدب طورهسن ودوشن خدمتلرن مال وبدنکله جان ودلدن کورهسن وخدمتلرن سلامت وصحبتلرن غنیمت

ومحبتلرین سعادت بیله سن وآنلرك بولنده باش وجان ویره سن تا كیم دعا ورضالری دولتنه ایره سن وانلرك اقوال وافعالن قیاس عقلله انكارا یتمیه سن وخضر ایله موسی علیهما السلامك قصه سین اونوتمیه سن زیرا كه انكار شومدر واولیانی انكار ایدن انلرك محبت وعلومندن محروم ومدروهیچ كسه ایله مجادله ایتمیوب معارض ومغایر كتمیه سن وخلق خالقه اصمرلیوب كسه یی غیبت ایتمیه سن وزینت دنیایه اعتبار واهلنه اعتمادا یتمیه سن زیرا كه اهل دنیا انك كبی وفاسزدر وصحبتلری دخی حضور وصفاسزدر پس البته سنك رأس مالك شریعت غرا ومكانك مسجد وصحرا ومونسك حضرت مولی اولسون (بیت) یا انیس القلوب فی الخلوات یك مأوی الوحوش فی الفلوات * تحقیق اسرار خواص وعوام بو مقامده تمامیله یازلمشدر والسلام كرچه بو كلمات امثالن سویلمك یا كتابت ایلمك بو حقیر فقیرك وظیفه حالی دكادرلكن اهل محبتك خدمتنده بولنمق نیتیله كتب اولیادن ایكیوز كتابك جواهر اسراری آنتخاب وترجمه قیلنوب بو كتابك بوفن ثالثنده تحریر اولنمشدر * رباعی * با این همه بیحاصلی وهیچ كسی * درمانده بنارسایی وبوالهوسی * دادیم نشان زكنج مقصود ترا * كرمانرسیدیم توشاید برسی

(نظم)

نعمت عظمای جمعیتده ایلك برزمان — دوشدك اندن بو عذاب غفلت وجهله عیان
آشنای حق ایكن بیكانه اولدك بی كمان — عین بیت الله ایكن بتخانه اولمش دل همان

حاضر حق اول حضور ایت غافل اولمه هر زمان

حاضر اول كیم نعمت جمعیت خاطر اودر — غافل اولمه كیم عذاب تفرقه حاضر اودر
حقه باندن قیل توجه قلبكه ناظر اودر — اول واخرا ودرهم باطن وظاهر اودر

حاضر حق اول حضور ایت غافل اولمه هر زمان

جهل وخوف غم وغضب هب غفلت ونسیانده در — غافل اولان سوء خلقیله بنار نیرانده در
عارف آكاه اولان جان وجنت رحمانده در — غرق بحر وحدت اولمش جنت عرفانده در

حاضر حق اول حضور ایت غافل اولمه هر زمان

آب ونانی قوی بو جسمه ذكر حق اولسون ادام — ذوق ذكر الله ایله دل مطمئن اولسون تمام
حیرته وار كیم اودر دل بیتنه باب السلام — حق ایله هر حالده اول تا اول سنك اوله مدام

حاضر حق اول حضور ایت غافل اولمه هر زمان

ای كوكل هر نه دیلرسن سنده استه سنده بول — كر سعادت مندا یسك كندكده بول اول دوسته یول
باب حیرتدن حضور حضرته ایله دخول — ما سوادن فارغ اول عشقك دمندن بردم اول

حاضر حق اول حضور ایت غافل اولمه هر زمان

نفسنی لاشی بیلن دل حق بیلور آكاه اولور — رؤیت وسمع وكلامی هر ایشی الله اولور
جمله اشیادن اكا آن تماشا كاه اولور — قنده اولسه حق انكله دائما همراه اولور

حاضر حق اول حضور ایت غافل اولمه هر زمان

حق حقدن غافل اولمه حاضر اول ایله حضور — دل نظر كاه خدادر صاف قیل كیم طوله نور
شاه طاهرلردن یقیندر حق سكا سن اولمه دور — وهم وفهم وفكری قوی طال حیرته اول پرسرور

حاضر حق اول حضور ایت غافل اولمه هر زمان

(نوع سادس) طریق عرفانده جادهٔ هدایتدن وهادضلالته دوشن مباحیلرك وجوه خطالرین بیلدیرر * ای عزیز * معلوم اولسونكه اهل الله دیمشلردركه اول مباحیلر كه احكام خدادن اعراض ایتمشلردر ودین مبین یولندن چیقوب یكلش كتمشلردر انلر اول جهل وخطایه بش وجهله یتمشلردر اما اولكی وجهله خطا ایدن اول طائفه دركه حق تعالی یه ایمان كتورمیوب انك حقیقت ذاتنی وكیفیت صفاتنی وهم وخیالله وقیاس ومثالله بیلمك مرادا یتمشلردر چونكه انی ادراك ایده مدیلر پس خطا ایدوب عالمده اولان تصرفات اموری طبایع ونجومه حواله قیلمشلردر واو یله ذاهب اولمشلردركه بو عالم غریب وبو ترتیب عجیب انجق كندیدن صادر اولمش قدیم وباقیدر نفس انسان وسائر حیوان ونبات ومعدنیاتك جمله سی طبایع ونجومك تأثیراتندن دوزلمشدر وعالمدن خارج برخالق یوقدر بو كوزل خط كندیدن یازلمشدر واما ایكنجی وجهله خطا ایدن اول طائفه دركه بعث وحشره اینانمیوب انكارا یتمشلردر انسان وحیوان واشجار ونبات امثالی بترویتر كه هلاك اولدقده بردخی وجوده كلمزدیمشلردر وارواح اجسادن بولوب بریره جمع اولمق ممكن اولمدیغندن حساب وكتاب وثواب اولمزدیمشلردر بو طائفه نك خطالری كندی نفسلرن بیلمدكلرندندر زیرا كه بونلر اویله ظن ایتمشلردركه روح انجق روح حیوانیدر بیلمامشلردركه حقیقت انسان اولان روح روانكه بزا كاكوكل دیرز محل عرفان ومخاطب یزدان اودر واكاهركز فنا كلمز باقیدر انجق بدندن جدا اولوركه اول جدالغه موت اطلاق اولنمشدر پس اول طائفه بو روحی ادراك ایتمیوب غافل قالمشلردر واما اوچنجی وجهله خطا ایدن اول طائفه دركه تهذیب اخلاقی انكار ایدوب دیمشلردركه شریعت بزه امرا یتمشدركه قلبمزی غضب وشهوتدن وریا وغروردن پاك ایده لم بو ایسه ممكن دكلدر زیرا كه نفسمز بو صفتلرله مجبول خلق اولنمشدر وجبلیت وبشریت ایسه تبدیل اولمق امر محال بولنمشدر نتكیم جسم اسود یوغمغله ابیض اولمز كذلك قلب اوصاف جبلیه سندن خالی قالمزوخوی جان آلتنده در حقمدیجه تركنی قیلمز بو یله ذاهب اولمشلردر لكن بیلمامشلردركه شرع شریف اول صفتلری كوكلدن بالكلیه محو ایدوب كیدرمكی امرا یتمشدر بلكه انلری عقل وقلبك تصرفلری تحتنده قیلمغلغه امرا یتمشدر بو ایسه امر ممكن ومیسر ومجربدر نتكیم حضرت حبیب اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم * انما انا بشر مثلكم اغضب كما یغضب البشر * بیورمشدر صباوتی حالنده صفات بشریت اكا غالب ایكن صكره كندویه مغلوب اولدیغن طیورمشدر وحق تعالی كلام قدیمنده * والكاظمین الغیظ والعافین عن الناس * بیورمشدر غیظ وغضبن كظمله مغلوب عقل ایدنلر ممدوح ومقبول اولدیغن طیورمشدر وغیظ وغضبی اولیانلری مدح ایتمشدر زیرا كه انسان انلرسز انسان كامل مرتبه سنه یتمشدر واما دردنجی وجهله خطا ایدن اول طائفه دركه نفسلرینه مغرور اولوب كندیلرن منتهی وكامل بیلوب دیمشلردركه بز اویله حالتلره وصول بولمشزدركه معاصیدن بزه برضرر كلمز وبو حالات ایله كوكلمز دریا كبی اولمشدركه قاذورات ایله ناپاك اولمز لكن بونلر بیلمامشلردركه دریا كبی اولمق برسكونت بولمقدركه هیچ برهوا ایله متحرك اولمیه وبرنسنه دن خاطرینه كدر كلمیه حالبوكیم اگر بركسه انلرك بریله تكلم ایدركن اثنای كلامنده اكا تعظیم ایتمیوب عزیزم دیمیوب تخفیف ایلسه ویاانی تحقیر ایدوب عرضنه خلل ویررسوز سویلسه اكا شهور وسنین ایله عداوت ایدوب ضررری قصدنده قالور واكر بركسه انك الندن براقچه سن ویا برحبه سن السه دنیا باشنه طاروجهان كوزینه تار اولوب كدرندن عقلی تارومار اولور هنوز اول ایلهلر غضب وشهوت النده اسیر اولمشلردر وریا وكبر ایله طولمشلردر رو رجولیتده بالغ وانسانیتده كامل اولمیوب ناقص قالمشلردر پس انلر جهل وغفلتله مغرور اولدقلریچون بویله دعواره طالمشلردر زیرا كه اولیادن وانبیادن بیله برخطا صادر اولدقده اغلیوب تائب اولمشلردر واما بشنجی وجهله خطا ایدن اول طائفه دركه حق تعالینك حلم وسترینه اتكا ایدوب قهر ومكرندن امین اولوب دیمشلردركه الله غفور وكریمدر ورؤف ورحیمدر وعبادینه پدر ومادردن زیاده ودود ومشفقدر البته اول ستار عیوب عیبلریمزی ستر ایلدیكی كبی اول غفار ذنوب كناهلریمزی دخی عفو ایدر لكن بیلمامشلردركه حق تعالی ستار وغفار اولدیغی كبی جبار وقهار اولمشدر ودیمشلردركه حق تعالی بزم طاعتمزدن مستغنیدركه اكا بر فائده حاصل اولمز وعصیانمزدن هم اكا هیچ ضرر كلمز اگرچه طاعت افضلدر وعبادت ایدن ثواب عظیمه نائل اولور لكن حق تعالی یه بر فائده سی اولمدیغندن ایتمیه نه لازم كاوره مان اول غافللرك بو سوزلری اول مریضك شو سوزینه مشابهدركه طبیب اكا انا كیدا ایله تنبیه

ایدوب پرهیز ایله که مرضدن خالی وراحت قاله سن ومعالجه قبل که صحت وقوت بوله سن دیدکده اول طبیبنه
سو یله‌یه که پرهیز وعلاج ایتمشم یا ایتمشم بنم پرهیز وعلاجدن سکا نه فائده اولور ونه ضرر کاور اول خسته
بو سوزنده صادقدر لکن پرهیز وعلاج ایتدیسه کندیسی هلاك اولور یازقدر پس بو طائفه‌نك عندنده معصیتله
طاعت برابر در انلر بونی فهم ایتمدیلر که معصیت مهلك وشردر وطاعت هر خیره قائد ورهبردر تشکیم مرض
بدنی تباه ایدر کذلك معصیت قلبی سیاه ایدر وتشکیم پرهیز وعلاج صحت بدنه سببدر کذلك تقوی وطاعت
موجب انجلای قلب ورضای ربدر معصیت شقاوتدر وطاعت سعادتدر معصیت راه نفس وهوادر وطاعت
راه حق ولقادر (رباعی)

ای برده کمان که صاحب تحقیق
واندر صفت صدق ویقین صدیق
هر مرتبه از وجود حکمی دارد
گر حفظ مراتب نکنی زندیق

(نظم)

کوکل سجاده اوزره جالس اول تسبیحسز طورمه
غازا هلندن اوز کیله صقین سن طورمه اوتورمه
عبادت اوزره اول دائم ایکی عالمده عزت بول
دمادم آل وضو بول تازه جان بو نفسی یاتورمه
یوزك سور یرلره کل بوریانك مسجد ایچنده
اوتورمنبرکبی دائم قفسده قوش کبی طورمه
مؤذن نغمه‌سن دیکله داغلسون دلده تشویشك
جهنم یابن اچدرمه عیوب ناسدن صورمه
جماعتله نمازی ترك ایدن طولاش کدورتلر
انك ترکیله لطف ایت بر کدورت سنده ارتورمه
خطیب وواعظك افعال واقوالینه اول تابع
امامك غیر یسنه کندیکی زنهار طبشورمه
نیازی طاعتی ترك ایلمك بعد وفضو للقدر
کرم قیل ترك طاعتله شاشوبده خلقی شاشورمه

(نوع سابع) اهل تصوف اون ایکی فرقه اولدیغن وبر فرقه‌سی نجات بولوب اون بری ضلالتده قالدیغن وفرق
ضاله‌دن هر بری نه طریق ایله بلاسن بولدیغن وطریق مستقیم ایله حقه کیدن فرقه منزله ایروب مراد الدیغن
بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه علم تصوف بر علمدرکه حق تعالینك صفاتنه اکا وصول
حیثیتندن باحثدر ومحبت مولادرکه عبدی بو علمه باعثدر وقلبی ماسوادن صاف ایدن صوفیدرکه بو علمی
وارثدر زیرا که تصوف کشی کندی قلبنی محبت ماسوادن قطع ایدوب انجق محبت مولایه ربط ایتمکدر وبالاده
بیان اولنان اهل سنت وجماعت مذهبی اوزره تصحیح اعتقاد ایدوب اول حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك اقوال وافعال واخلاقنه تبعیتله ارتجه کتمکدر وتهذیب اخلاق وتبدیل مزاج ایدوب ذکر مدام
وتوجه تام ایله مقام انس وحضوره یتمکدر امابشیوز الی بش تاریخنده اهل تصوف اون ایکی فرقه اولمشدر
بر فرقه‌سی شرع شریفه اتباع ایله هدایت بولمشدر ومنزل مقصوده ایروب مراد آلمشدر واون بر فرقه‌سی طرق
بدعته سالك وضلالتده هالك اولمشدر وفرق ضاله‌مذکوره‌نك ادلری بونلردرکه قلمه کلمشدر اولیائیه حبیبه
شمراخیه اباحیه حالیه حلولیه حوریه واقفیه متجاهلیه متکاسلیه الهامیه بونلرك جمله‌سی فساد وفتنه ایله
طولمشدر وبونلردن ایراغ اولان حقه یقین اولمشدر ودین واعتقادی فتنه وفساده واقع اولمدن سلامت ومتانت
بولمشدر زیرا کمانلر ظلمت جهالتده قالوب بحر ضلالتده طالمشدر انلر ایمان ایله مشرف ایکن هوای نفسه اویوب
شرع شریفی تخفیف ایتدکاری ایچون حق تعالی انلری اول خیالات باطله ایله بلایه صالمشدر وهر بر فرقه باطل
مذهبله مشهور اولوب درکاه خدادن دور ومهجور اولمشدر اما اول اولیائیه مذهبنده بولنان فرقه
دیمشلردرکه سالك درجه ولایته واصل اولدقده اندن جمیع تکالیف شرعیه ساقط اولور وولیا انبیادن افضل
اولوب مقام اعلی بولور حال بوکیم بویله اعتقاد ایدن کسه‌نك قلبنده دین وایمان قالماز زیرا که جان بدندن چیقمدقجه
بو تکالیف شرعیه ساقط اولماز وهیچ بر ولی هیچ بر نبی مرتبه‌سن بوله‌مز واما حبیبه مذهبنده بولنان فرقه دیمشلردرکه
عبد الله تعالینك محبتی مرتبه‌سنه واصل اولوب غیری محبتلردن منقطع اولدقده اندن صوم وصلوة وسائر
مأمورات ومنهیات ساقط اولوب محرمات انجق اکا حلال اولور حال بوکیم حرامی حلال اعتقاد ایدن دینسز
قالور وبو طائفه قابل تفهیم والزام اولمیوب مناهی ومحرماتی مرتکب اولور پس انلردن اجتناب ایدن سلامت
بولور واما شمراخیه مذهبنده اولان فرقه دیمشلردرکه عبد انس وحضوری بولوب مصاحب مولی اولدقده آوامر

ونواهی شرعیه اندن ساقط اولوب صدای دف وونای ایله سماع ایتمك ورباحین امثالی نسابی استشمام واستماع
ایتمك اکا لازم اولور وبونلر عبد الله شمراخینك قومیدرکه صورت صلاح ایله اطراف عالمی سیر ایدوب کیدرلر
وبونلری قتل ایتمك واجبدرکه حیله ومکر ایله نیچه فساد وفتنه‌لر ایدرلر واما اباحیه مذهبنده اولان فرقه
دیمشلردرکه بز نفسمزه مالك دکلز که انی معاصیدن منع ایده‌لم وهر کسك مالی وفرجی بزه حلال ومباحدرکه الله‌لم
وکیده‌لم ومشتهیاتنه مانع اولمق کفردر دیده‌لم حالبوکیم بونلردن اکفر واضر بر فرقه یوقدر زیرا که بونلرك شری
چوقدر واما حالیه مذهبنده اولان فرقه دیمشلردرکه سماع ورقص ایله ال اله چالمق حلالدر واول حینده بیهوش
اولوب شیخمزدن بزه حالت کلدی دیدکاری دخی ضلالدر واما حلولیه مذهبنده بولنان فرقه دیمشلردرکه جمیله
عورته ومحبوب اوغلانه باقمق حلالدر زیرا که اول احداثه قدیم حالدر وکوزلره نظر ایتدکاری حالده سرور ایله
رقص ایدوب دیرلر که بو حالات هم صفات حقدن بر صفتدرکه بزه کلمشدر جائزدر وابداً غیر جمله انك اولمشدر بویله
دیوب بری بریله معانقه ایدوب اوپوشورلر وحلقه اولوب رقص ایله تپشورلر بونلردخی ضلالتده یاپشورلر واما
حوریه مذهبنده بولنان فرقه دیمشلردرکه بیهوش اولدیغمز حالده جنتدن بزه حوری قیزلری کاور بزدخی انلرله
جماع ایدرز آنکچون بیهوشلغمز زائل اولدقده بزه غسل ایتمك لازم اولور حالبوکیم بویله دین کافر اولور واما
واقفیه مذهبنده اولان فرقه دیمشلردرکه عبد الله تعالی بی بیلمدن وا کمادن عاجز وقاصردر عقل بشر انی ادراك
ایتمکه قادر دکلدر دیوب توقف ایتمشلردر حالبوکیم آیات واحادیث اقتضاسنجه ادراك توحید خدا انسانه
میسردر والا تکلیف مولا عبث اولمق لازم کاور بویله اعتقاد ایدن خود ضلالتده قالور واما متجاهلیه مذهبنده
اولان فرقه دیمشلردرکه بز ریا وسمعه‌دن خوف وحذر ایدرز آنکچون صلحا کسوتن قویوب فاسقلر لباسن
کیوب خلق ایچنه کیدرز حالبوکیم بو دخی شرع شریفه مخالف بولنمشدر زیرا که (من تشبه بقوم فهو منهم)
دینلمشدر واما متکاسلیه مذهبنده اولان فرقه دیمشلردرکه بو جهانه کلمدن مراد انجق تن بسلمکدر غیری نسنه
یوقدر بونلر کار وکسبی ترك ایدوب قپولرده دیلنجیلك ایدرلر همان هر نه بولورلرسه ییوب ایچوب کیدرلر
حالبوکیم انلر بونی شریعته مخالف ایدرلر واما الهامیه مذهبنده اولان فرقه دیمشلردرکه کتب شعر اقرآن
طریقتدر وجمله‌سی تفسیر حقیقتدر پس انلر قرآنی وحدیثی وفقهی اوکرغدن اعراض ایدوب شعرا وحکما وظرفا
کتابلرین اوقیوب الهام ربانیدر دیوب کیدرلر حالبوکیم عمرلرین ضلالتده صرف ایدرلر (بیت) علم دین فقهست
وتفسیر وحدیث ٭ هرکه جوید غیر از ین کردد خبیث ٭ واما طریق مستقیم ایله حقه کیدن فرقه دیمشلردرکه
قرآن کریم وحدیث شریف دینمزه ودنیامزه کافیدر وشریعت بزه وافیدر پس بونلر اولیا زمره‌سیدرکه هدایت
بولمشلردر وطریقت محمدیه ایله سالك اولمشلردر وراه مولادن منزل المشلردر وعلم حقیقتده مالك اولمشلردر ومجلس
حضور وانسه کلمشلردر ومحبت دریاسنه طالمشلردر وفنا فی الله اولوب انکله قالمشلردر ودولت ابدیه ایله سعادت
سرمدیه بولمشلردر (نظم)

سرای دین اساسیدر شریعت
طریق حق هداسیدر شریعت
بودر اول قپو درکاه حقه
که یولك ابتداسیدر شریعت
دخی بو نکته بو یول ختم اولینور
بوراهك انتهاسیدر شریعت
صراط مستقیمه دعوت ایدن
منادیلر نداسیدر شریعت
شریعت انبیانك سنتیدر
قونك احمداسیدر شریعت
خدانك لیله معراج ایچنده
حبیبنه عطاسیدر شریعت
یکرمی اوچ بیله دك جبرائیلك
اکا وحی خداسیدر شریعت
جهانده چوقدر انواعی علومك
قوسینك همتاسیدر شریعت
بو نفس کافری قتل ایتمك ایچون
حقك حکم وقضاسیدر شریعت
جهاد اکبر ایدن اهل عرفان
قلوبینك صفاسیدر شریعت
طریقت کاربانینك اوکنجه
دلیل ومقتداسیدر شریعت
حقیقت کرچه سلطانلقدر اما
اوکنده انك لواسیدر شریعت

شریعتدن ولی یاد اولماز اصلا — واینك آشناسیدر شریعت
شریعتله طورر ارض وسموات — بو بنیانك بناسیدر شریعت
نه بیلسون شرع پاکی اهل الحاد — اول اعدانك جفاسیدر شریعت
همان انلرده عقلنجه صانورکیم — نظام ایچون اولاسیدر شریعت
صقین جانم صقین انلرکبی هم — دیه‌سنده نولاسیدر شریعت
شریعتسز حقیقت اولور الحاد — حقیقت کون ضیاسیدر شریعت
ضیاسی اولمیان شمسیده یوق بیل — حقیقتله قیاسیدر شریعت
جهانه بر ولی کلمزکه الا — النده انك عصاسیدر شریعت
دخی باشنده تاج وشال وکسوت — هم اکننده عباسیدر شریعت
حقیقت جانیدر انجق ولینك — جاننده ماعداسیدر شریعت
حقیقت عرش اعلادر محقق — اوعرشك استواسیدر شریعت
بدن بولمز بقا جان اولمدقجه — حقیقت تن بقاسیدر شریعت
صقین صوفیه انی نامحرم ایچره — یوزك صوفی حیاسیدر شریعت
جمیع انبیا و اولیانك — نیازی رهنماسیدر شریعت

(باب خامس) حضرت ملك ملوكك درکاه ودیواننه سیر وسلوك جانی ومرور وعبور مقامات سبعهٔ نفس انسانی وآداب وارکان حضور حضرت یزدانی وکرامات وامارات مرشد راه رحمانی وصفات وعلامات مرید قابل عرفانی وانواع مداخل ومکاید واهمهٔ شیطانی ومناقب ومکارم قطب اولیای زمانی فصول ثمانیه ایله تفصیل ایدر (فصل اول) احوال واطوار سیر وسلوك جانی واکا متعلق اولان عجب اعیانی ومقام اولده بولنان نفس انسانی واکا انده ایکن لازم اولان آداب وارکانی سکز نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) مبدأ ومعاد روح انسانی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله ونکه اهل الله دیمشلردرکه حق تعالی کندی حکمتیله اسرار ذاتنی سمای عمادن طبیعت کلیه ارضنه انزال ایدوب اسما وصفاتی خواصنی اظهار ایچون اول اسراری نطفه‌لر اصدافنده پنهان ایلدکده انلر ظلمات نفسانیه ایله بر مرتبه حجابه کتمشلردرکه مقدم مالك اولدقلری اعتبارات وکمالاتی اونودوب محسوسات وشهواته میل ورکون ایله مقام بهیمیه یتمشلردر واول وطن اصلیلری اصلا خاطرلرینه کلمیوب مبدأ ومعاد اصلیلرن نسیا منسیا ترك ایتمشلردر بعده انلره صورت ظاهره‌لری اوزره نیجه رسل ارسال ایدوب صورت باطنه‌لری اوزره دخی نیجه مرسل ارسال ایلمشدر تاکیم انلرك ظلمات بشریتلرنده مصابیح ملکوتیه ایقاد ایله بر نوع صفا اسونلر ونه شکل خباثتلرده اولدقلرینه انکله مطلع اولسونلر وانواع کمالاته وصول واستعدادلری اولدیغنی بیلسونلر وحجب ظلمانیه ونورانیه کشفنه جد وسعی ایدوب اول مبدألرینه رجوعی طلب وآرزو قیلسونلر پس اول طلب وآرزو ایله اندن بکا بر قارش تقرب ایدنلره اول بر ارشون تقرب قیلمشدر واکا بر ارشون یقین اولنلره اول بر قولاج یقین اولمشدر واکا مشی ایله کیدنلره اول هروله ایله کلمشدر تاکیم ید الطاف انلری اویله بر جذبه ایله حضوره جذب ایتمشدرکه انلره عادات وطبایعلرن کلیتله اونوتدرمشدر واول جذبه ایله انلری حضرت احدیته کتمشلردر وکندی صفتلرن آنك صفاتنده محو ایتمشلردر زیرا که انلر کمال عبودیتله متصف اولدقلرندن انك ربوبیتنده هیچ بر نزاعلری قالمیوب انکله مطمئن اولمشلردر واندن راضی وعندنده مرضی اولوب حضورنی بولمشلردر تاکیم انلری بعض آدلریله دعوت ایدوب (یا ایتها النفس المطمئنة ارجعی الی ربك راضیة مرضیة) بیورمشدر وعبادی زمره‌سنه دخول امریله خلافت آدمیه‌لری تحقیق طیورمشدر وانلره خلعت قیومیه الباس ایدوب کمالات ابدیه ویروب نعمت سرمدیه ایله طیورمشدر پس اول طلب رجوع وانجذاب معهود نور هدایت حق ودود اولوب انجق عنایت وداد ازلی وسعادت مادرزادلریله بولان سلالهٔ باهره ونطفهٔ طاهره اولان طبایع سلیمه واخلاق کریمه اصحابی انبیا واولیا قلوبنه طولمشدر وهر بری کندی استعدادی مرتبه‌سنجه معرفت نفس ایله معرفت حقه ایروب حضورنی بولمشدر وانلر لذات دنیایه التفات ونعیم اخرته اعتبار ایتمیوب قلوب صافیه‌لری مولالرینه توجه قیلمشدر وارواح قدسیه‌لری آناء اللیل ونهار انك ذکر وفکرینه مستغرق

اولمشدر

اولمشدر ونفوس زکیه‌لری حواس ظاهره لذتلرین صاتوب بصیرت باطنه‌لرینه ظهور ایدن عزت ولذتلری المشدر بس روحم اکر بو زمرهٔ اولیادن بولنمش ایسك سعادت سنکدر وهرنه دیلرسك واکر بونلره محبتله خدمت ایدر بولنمش ایسك بشارت سنکدرکه انلرله بیله‌سن وحشرده ٭ المرء مع من أحب ٭ کادیکن بیله‌سن اما ظلمت سجین طبیعته هبوط ایدوب اسفل سافلین بدنده مربوط اولنلرك کوکللری غضب وشهوته اسیر وخوف وخطری کثیر اولمشدر وشکنجهٔ مخالفت ایچنده مأیوس وقفس عادات ایچنده محبوس قالمشدر زیرا که انلر بهایم کبی کثرت اکل وشرب ونوم وجماع ایله مشغول اولوب معرفت نفس ایله مبدأ ومعاد اصلیلرین بیلمدن معزول اولمشلردر منه بدأ الامر والیه یعود ٭ اشارتن بشارتن بیلمیوب جهانه حیوان کلوب حیوان کیدن آکل ومأکول اولمشلردر (نظم)

بوتن بو جهاندر کوکل اول جهان — هوا یار تندر خدا یار جان
کوکلدر غریب وغمی هم غریب — دکلدر یری ارض ویا آسمان
اکر یار جان ونخود سن مدام — ایره‌سن اوجانانه اندر جنان
ولی یار حس وهواسن اکر — یرکدر بوخشالك ایله خاکدان
مکرکه کهان اول عنایت ایروب — سنی جذب دلدار ایده ناکهان
که بر جذبه‌در بیك عملدن کوزل — عملدر نشان جذبه دربی نشان
نشان موجدر بی نشان بحردر — نشاندر بیان بی نشاندر عیان
کونشدن چو برابر ظاهر اولور — فلکدن همان سوبریلور کهکشان
سکوت ایله حق که صمت ایچره وار — هزاران لسان وهزاران بیان

(نوع ثانی) انسانك وجودنده بولنان نفس شهوانیه ایله نفس ناطقه‌نك حقیقتلرین وایکیسنك بری بریله اولان احوال واطوار واسمالرین بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه انسانك ایکی روحی واردرکه حکمای اسلام انك برینه روح حیوانی وبرینه روح انسانی دیرلر اما انلرك روح حیوانی دیدکلری جوهر بخار لطیفدرکه بدنده اولان حیات وحس وحرکت ارادیه‌یی حاملدر وبز بو روحه نفس شهوانیه ونفس بهیمیه اطلاق ایدرز پس بو نفس ابدانه مشرق بر جوهردرکه اکر بدنك باطن وظاهرینه برابر اشراق ایلدیسه حالت یقظه حاصل اولور واکر بدنك باطننه اشراق ایدوب ظاهرینه ایتمدیسه حالت نوم حاصل اولور واکر بدندن اشراقنی بالکلیه قطع ایلدیسه حالت موت حاصل اولور سبحان الصانع الحکیم ٭ واما حکمانك روح انسانی دیدکلری جوهر نفس ناطقه‌درکه اول ذاتنده ماده‌دن مجرد بر جوهر عد اولنمشدر لکن کندی افعالنده ماده‌یه مقارن بولنمشدر وانجق بو نفسدرکه اماره ولوامه وملهمه ومطمئنه وراضیه ومرضیه وکامله اسمالریله تسمیه قیلنمشدر وبر نیجه صفات ایله متصف اولدقجه بو اسمالك بریله ذکر اولنمشدر پس اکر بو نفس ناطقه اول نفس شهوانیه‌نك مطیع ومنقادی اولوب اکا هر حالده مرافقت وموافقت ایلیوب انك تحت حکمنده بولندیسه بوکا اماره دیرلر واکر امر تکلیفی تحتنده ساکن اولوب حقه تابع اولدیسه لکن هنوز انده میل شهوات فانیه قالدیسه اکا لوامه تسمیه ایدرلر واکر بو میلی زائل اولوب نفس شهوانیه ایله معارضه‌ده متانت بولدیسه وکندی عالمنه زیاده میل ایدوب قابل الهامات اولدیسه بوکا ملهمه اطلاق ایدرلر واکر نفس شهوانیه‌نك حکمندن چیقوب مقام عبودیته یتدیسه واضطرابی ساکن اولوب شهواتی کلیتله فراموش ایتدیسه بوکا مطمئنه دیرلر واکر بوندن ترقی ایدوب مقاماتی نظرندن صالدیسه وجمله مراداتندن کیچوب فانی اولدیسه بوکا راضیه تسمیه ایدرلر واکر بو حالی کمال بولدیسه عند الله مقبول وعند الناس محبوب القلوب اولدیسه بوکا مرضیه اطلاق ایدرلر واکر جمیع صفات کماله متصف بولندیسه وتکمیل عباد ایچون خلقه رجوع ایله امر اولندیسه بوکا کامله تسمیه ایدرلر وبو نفس ناطقه‌نك اسمای سبعهٔ مذکوره‌سندن غیری نیجه اسمالری دخی واردر پس بو جوهر مجرده قلب دیوب کوکل مراد ایدرلر وبو برمدركك عالمدرکه اوامر شرعیه ایله مخاطب وعبادت ومعرفتله مطالبدر وبو جوهرك ظاهری ومرکبی واردرکه اول نفس شهوانیه مزبوره‌در وبونك باطنی واردرکه روحدر وروحك باطنی واردرکه سردر وسرك باطنی واردرکه سر السردر وسر السرك باطنی

واردركه خفيدر وخفينك باطنى واردركه اخفادر امابرنسنه نك باطنى انك حقيقتى ومادهسيدر مثلا مر بر برنسنه دركه انك باطنى خشب قطعه لريدر وخشب قطعه لرينك باطنى شجره در وشجره نك باطنى عناصر اربعه در وعناصرك باطنى هيولاى اولى در پس بو امر واحد ربانى غايت لطافتده بولنديغى حالنده اخفى تسميه اولنور وبر درجه تنزل ايدوب برمقدار تكثف ايلديكى حالنده خفى تسميه اولنور وايكنجى درجه تنزل ايدوب اندن زياده تكثف ايلديكى حالنده سر السر تسميه اولنور بعده كذلك تنزلنده سر تسميه اولنور بعده كذلك تنزلنده روح تسميه اولنور بعده كذلك تنزلنده قلب ونفس ناطقه ولطيفهٔ انسانيه وحقيقت انسان دينلوركه بو درجه ده اسماى اربعه ايله تسميه اولنور واكر بر درجه دخى تنزل ايلديسه انسان حيوانى ونفس اماره تسميه اولنور وبو روح اعظم كه انك حقنده حق تعالى * قل الروح من أمر ربى * بيورمشدر بو امر ربانى برسر يزدانيدركه انك كنه وماهيتن حق تعالى انجق كندى نفسن بيلن خواص عبادينه طيورمشدر وبو روحك عالم كبيرده نيجه اسما ومظاهرى واردر وعالم صغيرده اعنى عالم انسانده هم نيجه اسما ومظاهرى واردر اما عالم كبيرده اولان اسما ومظاهرى عقل اول وقلم اعلى ولوح محفوظ وحقيقت محمديه وروح محمدى ونور محمدى ونفس كليه دركه حق تعالى قرآنده * خلقكم من نفس واحدة * بيورمشدر واما عالم انسانده اولان اسما ومظاهرى آنفا بيان اولنان اخفى وخفى وسر السر وسر وروح وقلب ونفس ناطقه ولطيفهٔ انسانيه وحقيقت انساندر وحق تعالينك ابداع وايجاد ايلديكى موجوداتك جملهسندن بو جوهر قدمدر وخليفهٔ اكبر ومراء اعظمدر وبونك ابتداى تنزلاتى اخفى الخفيدر واخرى قلبدركه نفس ناطقه در وبونك تفصيلى بكمشدر

(نظم)

عشق دير عقله بنى صانمه كه جسم بشرم — نه قوايم نه دمم كه بن امر دكرم
روح روحم كه تعلق ايدرم آب وكله — نور محضم كه ضيا بخش صفا وكدرم
جوهرم كرچه مجرددر ايكى عالمدن — هم هيولا كبى هر شكله بن جلوه كرم
مطلقم شكله صورتده مقيد دكلم — بن امير صورم صانمه اسير صورم
ديده لردن كوررم كندى جمالم تنها — طوطئ جانمه ديللرده جوشم دوشكرم
هرنه باقسم انى كندى وجودم بولورم — بو مرايادهٔ عيان كنديمى سيران ايدرم
خلقدن عارف ومعروف بنم اى حق — آن معشوقم وعشاقده نور بصرم

(نوع ثالث) نفس ناطقه نك بدن انسانه واسطهٔ نفس شهوانيه ايله اولان تعلقنى وايكى عالمه بوانان توجهنى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردركه مقام اخفادن مرتبهٔ قلبه تنزل ايدن روح اعظمدركه جسم انسانه تعلق ايدوب امورى تدبيرنى التزام ايتمشدر وبو تعلق عاشقك معشوقنه اولان تعلق مرتبه سنه كتمشدر وبو روح انسان بو جسمك تدبير وتصرفنه واسطهٔ نفس شهوانيه ايله ايتمشدر زيرا كه بو روح شريف بغايت لطيف وجسم ايسه بغايت كثيف اولوب نفس شهوانيه لطافتله كثافت اراسنده متوسط اولمشدر انكچون تنزل ايدن روح پاك ايله جسم خاك اراسنده واسطه اولمغه لياقت بولمشدر وبو روح علوى نفس شهوانيه ايله تعانق ايلديكندن اسمى قلب ونفس ناطقه اولمشدر پس بو قلبك ايكى جهتى واردركه برجهتى عالم حس وشهادت سمتنه طوغريدر وبرجهتى عالم قدس وغيب سمتنه طوغريدر ونفس شهوانيه كثيف اولديغندن روح انسانك برجهتنده زجاجهٔ مرآتك برييوزينه طلا اولنان كثيف جسمى اعنى سليمانى كبى ملازمدر وآخر وجهنده صورتلر كورنمك لازمدر پس انكچون قلب انسان اشرف اعضا واعظم اشيا ومحل تجليات صفات واسما اولوب مطلع انوار ومخزن اسرار وكارگاه انتقاش حقايق اشيا ونظرگاه حضرت مولى اولمشدر وحق تعالى كلام قديمنده (لمن كان له قلب) بيورمشدر اندن مراد انسان كاملك قلبى اولديغن طيورمشدر زيرا كه آز كسنه نك قلبى عبرت المغه ايرمشدر پس اكر كوكل عالم شهادته اويله توجه قيلسه كه عالم غيب وتنزيهى كليتله فراموش ايلسه اندن اولان خواص علويه دن محتجب قالوب حيوان اولور واكر كوكل عالم غيبه اويله برمرتبه توجه قيلسه كه عالم شهادت وتشبيهى كليتله فراموش ايلسه كندويه عرض

وعارض

وعارض اولان خواص سفليه دن محتجب قالوب ملك اولور واكر كوكل ايكى عالمك برينه توجه ايلدكده اوبريندن غفلتله ذاهل اولمسه اول كوكل صاحبى انسان كامل اولور وبو كمال اويله برمقام عاليدركه انجق تزكيهٔ نفس وتصفيهٔ قلب ايله حاصل اولور ومقربين طريقنه سلوك ايدن بو كماله واصل اولور پس مادامكه قلب انسان تنعمات جسمانيه ايله وشهوات نفسانيه ايله بدنه توجه قيلمشدر اول قلب البته مقلبندن تمش حجاب ايله محتجب قالمشدر وبو مرتبه ده قلبك آدى نفس اماره اولمشدر زيرا كه قلب اول حيثده مذموم اولان غضب وحسد وكبر ايله وعجب وغرور وسوء خلق ايله وحرص وشره وشهوت ايله طولمشدر بو اخلاق ايسه قلبى مقلبندن بعيد وكشمكشله عليل ايدر خصوصا غضب وشهوت عزيز اولانى ذليل ايدر چونكه قلبك حق اميربدن اولمقدر وبدن انك هر حكمنى قبول قيلمقدر پس غضب وشهوت قلبه غالب كلسه امير اولان مأمور اولوب امر برعكس اولور انكچون مغلوب غضب واقعه ده كنديى كلب اوكنده ساجد كورور ومغلوب شهوت رؤياده مركوب حمار اولور اكر كوكل بو مرتبهٔ ملعونه ده كنديى اونودوب مدت مديده مكث ايلديسه انك عالم غيبه توجه ايتمكه قدرتى قالمز زيرا كه قلب آيينه مثابه سندركه غبار وپاسدن صافى اولدقده انسان انده اشكال وصورتلرى كورر واكر آيينه برمدت صقالت اولنميوب پاس انك جوهرنده توغل وتمكن ايلسه صكره اول پاس اندن صيقل ايله دخى زائل اولميوب خاصيتى باطل اولور نتكيم خبرده ان القلوب لتصدى كما يتصدى الحديد وجلاؤها ذكر الموت وتلاوة القرآن كلمشدر اكر كوكل كندى عالمنه أعنى عالم غيبه متوجه اولديسه البته اول ذكر وفكر ايله حجب مذكوره يى بر بر كشف ايتمكه سعى واهتمام ايدر وكثرت شهوات ومعاصيدن حاصل اولان زنك وكدر بالجمله زائل اولور كيدر پس حقايق اشيا ودقايق معنى انده منتقش اولوب تجلياته مستعد اولور زيرا كه كشف حجبك معناسى بودركه كوكلدن شهوتلر زائل اولدقجه ابتدا تنزل ايلديكى مقاماتنى بولور چون كوكلده شهوات وآرزولردن هيچ برنسنه قالمز مطلوبنه وصلدركه اول قلب ايله مقلبى اراسنده بر حجاب اولماز نتكيم حق تعالى بيورمشدركه (لم يسعنى ارضى ولا سمائى ووسعنى قلب عبدى المؤمن الهين اللين) يعنى آنى كوررمن الاكه حليم وسليم اولان مؤمن قولمك كوكلى بصيرتله كورر اويله دكلدركه حق تعالى عبادينك قلوبنه حلول ايده حاشا اول محالدر لكن وقتا كه قلب مؤمن صيقل ذكر وفكر ايله آيينه كبى تصفيه اولنور نتكيم عالم شهادتده اولان صور محسوسات آيينه ده بولنور كذلك عجايب عالم غيب اول كوكلده مشاهده قيلنور وذهنده حاصل اولان صور اشيايى تفسير ايدن بو مشاهدهٔ علميه در زيرا كه ذهندن مراد نفس ناطقه دركه بيلديكك كبى كركدر

(نظم)

كل اى نكار قبل آيينه دن بولك ادراك — كه نقش غيريدن اولدى بو دل چو آيينه پاك
اكرچه آينهٔ وجه پاك اولمشدر — قو عقول ونفوس وعناصر وافلاك
ولى سكاسنى انجق تمام كوسترمش — جهان ايچنده بو آيينهٔ دل غمناك
تمام چهرهٔ خوبك كوكلده سيرايت كيم — دل اولدى مظهر تام لطيف وصافى وپاك
ندن تنزلك اولمز بو پاك خلوته كيم — اذا مررت به ماوجدت فيه سواك
سكا چو نسخهٔ مجموع كائنات اولدم — روا ميدركه قالم بن فتادهٔ كل وخاك
اكرچه ساحله آتدك بنى هم آل بحره — كه بحر عشقكه موجم اونوتمه چون خاشاك
بحله در چو ظهورك وجودم اولدى سنك — فلست تظهر لولاى لم اكن لولاك
سن آفتاب جهانسن چو سايه در حق — قو ظلال كونشدن بولور وجود وهلاك

(نوع رابع) قلب ايله مقلب اراسنده اولان حجبنه اولديغن وقلب انلردن توجهله خلاص بولديغن بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردركه محب ملك ملوك اولان اهل سلوك ايچون جملهدن اقدم اهم والزم بودركه دنيا ومافيهادن بلكه ماسواى مولادن اعراض ايدهلر وهر تدبير وآرزودن كچوب جميع ذنوب وشهوتلردن توبه ورجوع ايدوب حضور رقه كيدهلر زيرا كه حق تعالى كتاب كريمنده بيورمشدر (يا ايها الذين آمنوا توبوا الى الله توبة نصوحا) وتوبوا الى الله جميعا ايها المؤمنون) ان الله يحب التوابين ويحب المتطهرين

وحضرت حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حديث شريفنده بيورمشدركه كناهدن توبه ايديجى هيچ كناهى اولميان كسه كبيدر وبيورمشدركه توبه ايديجى كسه حق تعالينك دوستيدر وبيورمشدركه مادامكه برقول حالت نزعه وارمشدر اول هرنه زمان توبه ايدرسه حق تعالى انك توبه سين قبول ايدر اما حق تعالى يه توبه ورجوع ايتمك حقنده آيات واحاديث قتى چوقدر وجمله سين يازمغه حاجت يوقدر زيراكه حق تعالى هدايتيله عنايت ايلديكى عارفه بو اشارت كفايت ايلر وحضرت عمر رضى الله تعالى عنه بيورمشدركه قلبم ربمى كورمشدر كيمكه بو سعادته واصل اولوب ودرجات كمالك اعلاسنه ترقى قيلمق مراد ايدرسه ابتدا ابواب ابوابدن داخل اولسونكه اول ماسواى مولادن توبه ايتمكدر بوتوبه انكيچون باب الابواب اسميله تسميه اولنمشدركه عبد ابتدا ماسوادن توبه قيلورايدن جناب ربك حضرتى قربنه داخل اولورحالبوكيم اجماع امت انك اوزرينه دركه توبه على الفور واجبدر زيراكه ترك منهيات وفعل مأمورات البته على الدوام واجبدر اكرسن كندى نفسكه انصاف وشفقت كوزيله نظر ايدرسن بوتوبه يه احتياجكى اكل وشربه احتياجكدن زياده كوررسن زيراكه ميل شهوات وذنوب قلبكى محبوبكدن محجوب ايتمشدر حالبوكيم عبد ايله مولاسى ارالسنده اولان يتمش حجابك اعظم واكثفى حجب ذنوبدركه انلرظلمانيدركرچه حجب سائره يى دخى رفع ايتمك لازمدر لكن انلرنورانيدر وانلرله بيله مشاهده ايلمك عبدك شانيدر زيراكه اول حجب كه قلبه ذنوب ايله حاصلدرانلرسنكله مطلوبك مياننده بولنان جدار حائله مماثلدر پس انلرله مطلوبك نه ذاتى كورينور ونه اثرى بولنور اما حجب نورانيه زجاجات مثاليدركه قلبيله مطلوب مشاهده اولنور وكثرتيله نهان اولورسه ده ماوراى جداره قياس اولنميوب بنه شكلى بيلنور نتكيم بصر ايله محسوسات اوله كورينوركذلك بصيرت اكا قياس اولنورا كرچشم بصيرت طبع وختم اولوب ظلمات ذنوب مستور اولديسه انوار غيبيه يى كورمكدن دور اولور پس اول حضور وطاعتدن مهجور اولور وارتكاب معاصيدن منفعل اولميوب مسرور اولور واكر ذنوبك جمله سندن توبه قيلديسه انك بصيرتندن حجب ظلمانيه آچلوركيدرپس اول كسه حضوره كلوب خشوع وخضوع ايله متأدب اولوب مولاسندن حيا ايدر وانده اول حينده حجب نورانيه قالوركه انلرانك لذات جنانه التفاتيدر واحوال ومقاماته وتجليات وكراماته اعتبار ايدروكندودن صادر اولان اعمال صالحه يه اتكار اعتماديدر زيراكه بوكسنه اويله ظن ايدركه موجد اعمال انجق كنديدركه طاعت انك معتاديدر بعده بركات ذكروفكر ايله بو حجاب اندن منكشف اولور اول حالنده توفيق خدايى مشاهده ايدوب شكرنده تقصيرينه معترف اولور كوروركه معطى ومانع وضار ونافع انجق رب العالمين حضرتلرى ايمش وبرقولينه خيرونواهى اداسيله انى لباس تقوى ايله مزين وفايق ايدوب حضور حضرتنه لايق ايدرايمش وكوروركه عبدا كرچه فعلنك فاعليدر لكن انك الندن نه خيركاوررونه شر بلكه هب ايدوب ايليان انجق اول خالق البشرايمش چون انك كوكلى بوكشف ايله غفلتدن اويانور اول دمده مسرور ولذتندن كندويى وصلتده صانورا كراول مشاهده يه نائل اولان الطاف خفيه ايله محفوف ومحفوظ اولديسه اول البته بوكشف محظوردن ترقى قيلور وحجب نورانيهٔ باقيه دخى شيئا فشيئا زائل اولور ومنازل مقربين ومقعد صدقه واصل اولور اما حجب مذكوره يى جدار وزجاجات ايله تمثيلمزدن ظن اولنمسونكه اول ذات بيچون بوعالم دونده بوعين رأس ايله كورينور زيراكه اول ذات اقدس بوديدهٔ جهان بين ايله كورنمكدن تنزيه اولنور انجق ماسوادن پاك اولان قلبك بصيرت كوزيله مشاهده قيلنور امابو توبهٔ مرقومه كه ذنوب ماضيه دن نادم اولمقدر بوعوامك توبه سيدركه توبهٔ مقبوله درواما توبهٔ خواص قلبى مقلبدن مشغول ايدن اشيانك جمله سندن توبه قيلمقدر واما توبهٔ خاص الخاص انس وحضور حقدن برنفس غفلت وذهول ايتمدن تائب اولمقدر وبوتوبه اذكياوصديقين توبه سيدر وبونلر انفاس طيبه لرى قيمتين بيلمشلردر وهر برنفسلرين دنيا ومافيهادن خيرلى بولمشلردر وبونده حجبدن مراد قلبى تجلى حقدن منع ايدن صوركونيه نك قلبه طولوب انده منتقش اولماسيدر پس مادامكه سالكك قلبنده ماسوى الله اولور اول تجليات انوارندن محتجب قالور كاه انده غيرالله چوق اولمقده حجاب ظلمانى اولور وكاه اغيار از اولوب حجاب نورانى اولور انكيچون اولياى كرام طالب تجليات اولان مبتدى سالكاره ترك اسباب ايله امر ايدوب خلوتده جلوس ايله تنبيه ايتمشلردر تاكيم انلرك قلوبنه صوركونيه طولميون وتجلياتى

مانع اولميون اما قلبه مانع تجليات انجق انتقاشى صوركونيه اولديغنه دليل قاطع بودركه سالك طريق مقربين اولميان عابدى كوررسنكه حق تعالى حضرتلرينه خضوع وخشوع ايله يتمش ييل عبادتلر ايدر ايكن سالكلرده حاصل اولان شوق وذوق ووجد وحاللردن انك قلبنده برنسنه حاصل اولمز زيراكه سالك اولميان عابدك قلبى اغيار ايله طولمشدركه برساعت خالى قالمز واول عابد اول اغيارى قلبندن كيدرمكه سعى ايتمز وسالكلر مرادنى مرادايتميوب كندى جانندن ايچرى كتمز اول انجق جنتده وعد اولنديغى نعمتلره منتظر اولور پس اكر حق تعالى انك عبادتلرين قبول ايدرسه واول دنيادن آخرته ايمان ايله كيدرسه اول عابد جنتده اولان نعم موعوده سن بولور زيراكه حق تعالى خلف وعده ايلمز البته هروعده سى برينه كلور واما عابد سالكه حق تعالى دنياده تجليات وآخرتده عالى مقامات احسان وكرم قيلور پس بونكله اثبات اولنمشدركه حجب قلب انتقاش صوركونيه دندر

(نظم)

بو كهن ديرجهان صورتيـــدر دارغرور — وقتيدركيم اوله سير انكهمز ملك سرور
چونكه أحببت ان اعرف ديدى اول حى ودود — عشق سنجاغن آچوب ايلدى خوش عزم ظهور
جانمز كورمش ايدى انى وراى انوار — اول سببدندر انك وردى بويانور النور
وارلغندن براياق طشره يه چيقسك اى جان — اوله اول دمده قوجرم وكناهك مغفور
وارلغكدركه ايدرخانهٔ قلبك ويران — فانى اولكيم اوله كاشانهٔ قلبك معمور
بنلكك چونسنى دورايتدى يقين دوستكدن — محو اولوب دوستهٔ يقين اولكه هيچ اولمازسن دور
عالم دلده مقر بلر ايچون مولانك — جنتى واركه يوق ايچنده نه حورونه قصور
عشقه جان وير كه دمندن ابدى حى اولهسن — اسم ورسمك اكا ويرداده مدام ايله حضور
ماسوايى اونودوب حق ايله اول أى حقى — واراودرچونكه بووارلغله سن اولهٔ مغرور

(نوع خامس) اجمال مقامات سبعهٔ نفس انسانى وترتيب حجب ظلمانيه وحجب نورانيهٔ جانى وحجب مرتبه نك رفعنه بادى اولانى بياندر (اى عزيز) معلوم اولسونكه أهل الله ديمشلردركه سلوك طريق مقربين انبيا ومرسلين اخلاقيدر وخلاصهٔ عباد صالحين اطوار نندر حالبوكيم انلرك سلوك طريق حقدن مراد ومقصودلرى بودركه اول أمر ربانى اعنى روح انسانى منازل تنزلات مذكوره سندن تدريج ايله ينه اولكى مقامنه ترقى قيله ومعرفت نفس ايله معرفت حقه واصل اوله وكمال محبتيله مقعد صدقه كلوب حضور وانسى بوله وبوطريقك أهلى يننده منازل معلومه سى واردركه سالك انلرى برى برندنصكره قطع ايدوب آخرينه وصول بولوراندن سلوك منزل منقطع اولور وتجليات حق منقطع اولمز زيراكه تجلياتك نهايتى اولمز وبومنازلى قطع ايتمكدر بوسالكك حالى ومنازل طريق محسوسى قطع ايدن مسافرلك حالى كبيدرنتكيم مسافر اثناى طريقنده احوال طريقى بيلن دليله وزاد وراحله يه ورفقا وسلاحه محتاجدركه اكا بونلر لازمدركذلك بوسالكه برمرشد لازمدركه اكا بويولك خيرنى وشرنى بيلديره وبو كا تقوى لازمدركه خيرلى زاد اولدر وبوكاراحله لازمدركه همتدر وبو كا رفقا لازمدركه مطلبنى طلب ايدن سالكلردر وبو كا سلاح اقتضا ايدركه ذكر اللهدر تاكيم انكله نفس وشيطاندن تحصن ايليه ونتكيم مسافر اثناى راهنده نيجه بلده لره مصادف اولوب هر برنده برمدت اقامت ايدر بعده اندن رحلت ايدوب مطلوبنه كيدركذلك بوسالك سيروسلوكنده اهل الله ارالسنده مشهور اولان مقاماتى كچوب كيدركه انلربدى مقام بولنمشدر اولكيسى مقام ظلمات اغياردركه انده بونفس ناطقهٔ اماره ناميله تسميه قيلنمشدر وايكنجيسى مقام أنواردركه بونفس انده لوامه تسميه اولنمشدر واوچنجيسى مقام اسراردركه بونفس انده ملهمه اسميله بيلنمشدر ودردنجيسى مقام كمالدركه بونفس انده مطمئنه تسميه قيلنمشدر وبشنجيسى مقام وصالدركه بونفس آنده راضيه تسميه اولنمشدر والتنجيسى مقام تجليات افعالدركه بونفس انده مرضيه اسميله بولنمشدر ويدنجيسى مقام تجليات صفات واسمادركه بونفس آنده كامله ناميله بيلنمشدر وسالك بومقامات سبعه نك هربرنده اولدقجه اول مقام ايله مابعدندن محجوبدر پس اولكى مقامده بولنان اول اغيار ايله شهود انواردن محجوبدر وايكنجى مقامده بولنان انوار ايله اسراردن محجوبدر واوچنجى

مقامده بولنان اسرار ایله کالدن محجوبدر رودرنجی مقامده بولنان کالله وصالدن محجوبدر وبشنجی مقامده بولنان وصالله تجلیات افعالدن محجوبدر والتنجی مقامده بولنان تجلیات افعالله اولمش تجلیات اسما وصفاتدن محجوبدر ویدنجی مقامده بولنان تجلیات اسما وصفات ایله قالمش تجلیات ذاتدن محجوبدر وتجلی ذات ایسه ممتنعدرکه قرص شمسه نظر کبی ظلمت ویروب برنسنه کورنمز اولور پس مقاماتك اعلاسی تجلیات صفات واسمادر انکیچون عامهٔ مقربین اولیه بولنمشلردرکه حق تعالی موجوداته ذات پاکیله تجلی قیلمز الا که حجب اسماسی وراسنده تجلی قیلمشدر نتکیم حدیث شریفده (ان لله سبعین حجابا من نور وظلمة لو کشفها لاحرقت سبحات وجهه ما انتهى اليه بصره من خلقه) کلمشدر اما عبد ایله مولاسی اراسنده نور وظلمتدن اولان حجب سبعین بالجمله عبده راجعدر زیرا که حق تعالی بی هیچ برنسنه محجوب ایده مز اکر انك حاجبی اولسه ایدی قاهری اولوردی حالبوکیم جمله یه قاهر اودر پس محجوب اولان عبدك کندیدر وحقیقتده حجبدن مراد انجق بعد مناسبتدرنه حجب امور حسیه درونه بعد اوقات ومسافه در زیرا که حق تعالی بعد وقرب حسیدن وزمان ومکان وجهتدن منزهدر اما سلوك طریق حق بو یتمش حجابی تمزیق ایچون وضع اولنمشدرکه حجب سبعین مرقومه مقامات سبعهٔ معلومه یه راجعدر پس نفس ناطقه مقامات سبعه دن هر برنده اون حجاب ایله محجوبدرکه اول حجب عشرونك اولکیسی ایکنجیسندن اکثفدر وایکنجیسی اوچنجیسندن اکثفدر تا اونجی یه دك بو منوال اوزره در پس طقوزنجیسی اونجیسندن اکثفدر وبو قیاس ایله هر بر مقامك حجبی ما بعدنده اولان مقامك حجبندن اکثفدر تا مقام سابعه دك بو ترتیب اوزره کلمشدر انکیچون سالك صادق مقامات سبعه دن هر برنه واصل اولدقجه ظن ایدرکه حق تعالی یه واصل اولمشدر چونکه بو احواله واقف اولدك پس یقینا بیلدك که عبدك مولاسندن ابعد اولدیغی مقام اولده قالدیغیدر زیرا که نفس ناطقه اول درجه ده سوء ایله اماره بولنمشدر وبو نفس امارهنك حجبی ظلمانیدر وما عداسنك حجبی نورانیدر پس اکر سالك مقام اولده ایکن اول ایکی اسمی اعنی (لا اله الا الله) کلمهٔ طیبه سنی مرشدندن تلقن ایدوب اناء لیل ونهارانی اخفا ایله قیام وقعود وهر حالنده مداومتله تلاوت ایدرسه حق تعالی بو اسمك برکتیله انك باطننده بر مصباح ملکوتی ایقاد ایدرکه اول سالك مرتکب اولدیغی قباحتلری بصیرت کوزیله کوروب انلرله متصف اولدیغندن اکراه ایدوب فوت اولان اوقاتنه متحسر ونادم اولور زیرا که اول مقدم غریق خواب غفلت اولدیغندن قبیح ایله ماحی بری برندن فرق ایده مزدی الا که لسان ایله ایدردی پس آکاه اولدیغی دمده متمیز اولوب اول مرتکب اولدیغی ترك صلاة ولبس حریر وشرب خمر وزنا ولواطه کبی قبایح ظاهره دن خلاص بولمغه سعی مدام ایدر ودرونده اولان طول امل وعجله وکبر وبخل وحسد کبی قبایح باطنه یی اخراج ایتمکه اهتمام ایدر وبو اسمی تلاوتده مداومت ایلدکجه افعال قبیحه دن واخلاق ذمیمه دن کراهت ونفرتی زیاده اولوب انلردن خلاص بولمقده اهتمامی تمام ایدر پس عین توبه اولان ندم حصوله کلور نتکیم نقل اولنمشدرکه شیخ عبد القادر کیلانی رحمة الله علیه حضرتلرینه برکمسه واروب بر ماموری ترکندن ویا بر منکری فعلندن اکا نشکی ایتمز ایمش الا که اول کمسه یه لا اله الا الله کلمه سنی چوق تکرار ایله امر وتنبیه ایدرلر ایمش تا کیم اول معصیتدن آزاد اولسون وبو امر محققدرکه بونی انکار ایلمز الا که تجربه قیلمیان ایلردر بو اولکی کرامتدرکه حق تعالی انی بو سالکه اکرام ایدر تا کیم انکله بو کا قطع طریق آسان اولسون ایچون ویریلور وسالك صادقك هر بر مقامده نیجه کرامتلری واردرکه سلوکنده ثابت اولمق ایچون اکرام اولنور ومصباح مذکور ابتدا جذبهٔ رحمانیه درکه مجاهده ایلدکجه مداومت اولندقجه اول جذبه قوت بولور تا کیم ذروهٔ درجات کماله ایروب حمل امانت قوتن بولوب دولت فقر وفنا ایله تجلیاته نائل اولور (نظم)

وجه دلداره بن نقاب ایتشم	چهرهٔ یاره بن حجاب ایتشم	شمس وجهی بغله ستر اولمش
بن بکا ابر آفتاب ایتشم	دیدهٔ دل اوکنده وارلق ایله	پردهٔ ظن وارتیاب ایتشم
اول محیط محبت اوزره روان	بردم عشق چون حباب ایتشم	تا که وارم عتاب باقیدر
موجب هجرت وعتاب ایتشم	درلو درلو عذابی هب بکادر	علت موجب عذاب ایتشم

ظن ایدر دمکه آب ریانم	واقف اولدم همان سراب ایتشم	کندیمی بر حبابه صایمز ایکن
عارف اولدمکه هب حساب ایتشم	هر نه سویلرسه عشق ای حقی	خوش اکا قابل خطاب ایتشم

(نوع سادس) تخلیه وتحلیه عین کمال اولدیغی وبی سلوك اول کمال امر محال اولدیغی وسلوك طریق مقربین اشرف خصال اولدیغی واول وسیلهٔ حضور ذو الجلال اولدیغی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه طلب کمال اشرف خصال انساندر وکمال ایسه تخلیه وتحلیهٔ دل وجاندر اعنی قلبی اوصاف ذمیمهٔ بهیمیه دن تخلیه قیلمقدر وروحی اخلاق حمیدهٔ ربانیه ایله تحلیه قیلوب حضوره انسی بولمقدر اما اوصاف ذمیمه جهل وغضب وعجب وریادر وحقد وحسد وکبر وعنف وسخط قضادر وبخل وغرور وحب جاه وحب دنیادر وحب مدح وخوف ذم وخلف وعد وسوء ظن واتباع هوادر وتفاخر وتهاجر وعجله وطول امل کبی اشیادر واما اخلاق حمیده علم وحلم وفکر وصدق وصفادر واخلاص ومراقبه وصبر وشکر وثنادر وزهد وتوکل وتفویض وتسلیم ورضادر وخشوع وخضوع وحزن وحضور وحیادر ونصح وتواضع وتحمل ورفق ومدارادر وحب عزلت وحب خمول وحب فی الله وجود وسخادر ومرحمت وشفقت ومروت وفتوت وعهده وفادر والفت وخدمت وعفو وتودد وبشر وتلطف ودعادر وستر مساوی وافشای محاسن وموافقت احبادر وبذل جاه وحسن خلق وتصغیر نفس وتوقیر اخوان صفادر وسکینت ووقار وتانی وایثار وقصر امل کبی کوزل اشیادر پس ایدی سلوك طریق حقدن مقصود اوصاف ذمیمهٔ قبیحه دن خلاص بولمقدر واخلاق حمیدهٔ جمیله ایله متصف اولوب کسب کمال قیلمقدر زیرا که انسانده اوصاف ذمیمهٔ بهیمیه چوقدر وبی سلوك طریق خواص انلرك جمله سندن خلاص کلی یوقدر وبو طریق خواصه دخولی مراد ایدن سالك ابتدا اصل اوصاف ذمیمه اولان کبر وانانیتی قلبندن قلع وطرح ایله امر اولنمشدر نتکیم (طریقنا هذا لا یصلح الا لقوم کنست انفسهم المزابل) دینلمشدر وبعده بو طریقه سالك اولمغه لایق وسزا ایلنمشدر واما منشأ اوصاف ذمیمه ومادر فساد وفتنه اولان کبر وانانیتك سببلری یدیدر اما اولکه سببی علمدر واول جمله سندن اعظمدر وعلاجی دخی اصعبدر زیرا که علمك قدر ومرتبه سی عند الله والناس عظیم وعالیدر وعلم انسانه فرض اولدیغندن تعلمی ترك ایده مزکه انك حسن حالیدر پس بونك علاجی ایکی معرفتله اولور بری بودرکه بیله سنکه علمك فضیلتی نیت صالحه یه مقارن اولدقده در نصکره انکله عامل اولوب اجر تسز لوجه الله انی نشر ایتمك ایله حاصل اولور والا علم انك صاحبنه وبال اولوب مرتبه سی جاهلدن ادنی قالور وآخرتده عذاب شدید بولور پس اویله علم ایله نیجه کبر ایده بیلور وایکنجی معرفت بودرکه بیله سنکه قوللردن کبر وتکبر حرام وزیاندر وکبر وعظمت مختص ملك مستعاندر ومخلوقاتنه لایق اولمدیغی عیاندر واکر عالمك نیتی خالص اولوب علمیله عامل اولدیسه اول علم اکا خشوع وخضوع ایراث ایدر پس تواضع تام ایله انبیا واولیا طریقنه کیدر حاشا که اول برکمسه یه تکبر وانانیت ایده بیلور زیرا که کندوبی جمیع خلایقدن ادنی واحقر بولور واما ایکنجی سببی عبادتدرکه انکله فاسقلره کبر اولنور وبونکله کبر ایتمك نه جهالتدن بیلنور وبونك علاجی بودرکه بیله سنکه عبادتك فضیلتی اول وقت اولورکه نیت خالصه ایله بولنوب ریا وسمعه دن وسائر مفسده لردن سلامت قاله بو ایسه بزم امثالمزدن متعسر ومتعذر بولنمشدر پس بویله عبادتك خطرندن خوف اولنه جق ایکن بونکله کبر انجق جهالتدن کلمشدر واما اوچنجی سببی نسب وحسبدر وانلرله کبر ایتمك جهل مرکبدر نتکیم دینلمشدر (بیت) التی فخرت بآباء ذوی شرف * لقد صدقت ولکن بئس ما ولدوا) واما دردنجی سببی حسن وجمالدرکه نساده جاری کثیر اولان اول خیالدر بونکله کبر ایتمك عادت جهالدر زیرا که حسن وجمال سریع الزوالدر اول مغرور جمال اعضای ظاهره سیله محجوب اولنوب انسانیتك اجزای باطنه سنه برکره نظر ایلسونکه اولی بر نطفه درکه بو سیدلك یوانسدن چیقوب اوبرینه طوانشدر وآخر نطفه ایله ودم حیض ایله مختلط اولمشدر وآخری بر قوقمش جیفه درکه لحدا ایچنده چوریوب قالمشدر وبو ایکی حالی اراسنده کندوسی حمال قاذورات اولمشدر چرك اذننده وچپق عیننده وسومك انفنده در وبوکرك خنده وقان عروقنده وبلغم صدرنده وصاری صو بدننده ونجاست بطننده وسیدك مثانه سنده در وکونده برکره قدمکاهه واروب نجاسته ال اوروب غسلنده در حالبوکیم بو مذکوراتك جمله سی موجب

تواضع وذل وحقارتدر دكلكه دباب كبر وخيلادروا ما بنشجى سببى بطش وقوتدر وبونكله كبرايتمك محض جهالتدر زيرا كه قوتله بهايم انساندن فايقدر پس برصفتكه حيوان انده سابقدر انكله كبر وتكبر نه لايقدر خصوصا بركونلك جماايله زائل اولان صفات خيال زاحقدر واما التنجى سببى مالدر ومتاع دنيا ايله تلذذ واشتغالدر بونكله كبرايتمك دخى صنعت جهالدر زيرا كه مال سريع الانقلاب والانتقالدر واننده شركاسى اهل كفر وضلالدر وبرلحظه ده سارق ايله ماهيتى زوالدر پس ماالله كبراوهنام وخيالدر واما يدنجى سببى بنين واقارب واتباع وغلماندر وقضا وتدريس وقرب سلطاندر وبونلر اقبح اسباب كبرناداندر زيرا كه جمله سى انك ذاتندن خارج اولاندر واكر اتباع واولادى هلاك اولديسه يامنصبندن عزل اولوب سلطاندن جدا قالديسه تحقيقا ذل وحقارتله رذ التده قلاندر وصفت كبر انسانك قلبنده اويله پنهاندركه صاحبى ظن ايدركه اندن بعيد وبالك اولاندر پس علامات كبرى بيان ايده لم تاكيم نهان ايكن عيان اوله وكوكلدن قلع وازاله سى آسان اوله اما كبر ومتكبرلك علامتلرى اون ايكيدربرى تعظيم نفس ايچون حضورنده ياقدومنده قيام ناسى محبت ايلكدر وبرى آردنجه بركسه يورراولمدقجه يريره كتمكدر وبرى دينا ورنده استفاده اولنان كمسه لرى زيارت ايتمكدروبرى كندى قربنده غيرينك جلوسندن استنكاف ايلكدروبرى اثناى تكلمده مصاحبندن صوابى قبول ايدراولمقدر وكندى خطاسنه اعتراف ايله اكا شكر ودعا قيلمقدروبرى مريض وعلق اولان كمسه لرله مجالسه دن صاقنوب يقين اولمقدروبرى اغنيا دعوتنه اجابت ايدوب فقرا دعوتنه كتمكدروبرى كندى خانه سى خدمتلرين حين اقتضاده كندى ايله ايتمكدروبرى كندى بيتى حاجاتن بازاردن كندى يديله كتورمكدروبرى اقربا ورفقانك بازارده نه جنس حاجتلرن عار ايدوب يتورمكدر رخت وصاشكمبه وجكروكله وپاچه وصابون وقنادطراق وصاقزوزرنيخ امثالى اشياى خسيسه اشتراسندن عار ايدوب اليله كتورمكدر وبرى مشى وجلوسى حالنده اقران وامثالينك اندن ايلرى تقدملرى اكا كران كلوب انلردن اراغه كيدوب اول الفق باشه يتورمكدروبرى ثياب خشن مرقع كيمكدر حالبوكيم سالك طريق كمالك رأس مالى ذل واحتقاردر پس عبدك وظيفه سى بودركه ابتدا قلبدن كبرى قلع ايلوب كمسه يه تكبر ايتمه ون اندنصكره هيچ كمسه يه ظاهرده تذلل ايتميوب هركسه حدنجه تواضع قيله ون اما كندى قلبنده نفسنى جمله دن ذليل وارذيل واحقر بيله ون وبوله ون اكر برطالبه نظر قيلديسه ديه ونكه بوبندن اعلادر زيرا بونك مثلى اوله يلورم بواعلادر بن ادنايم واكر برجاهله نظر قيلديسه ديه ونكه حق تعالى يه بوجهلله عاصى اولمش ايسه بن علم ايله عاصى اولمشم پس بوبندن اعذر واعلادر وبن بوندن احقر وادنايم واكر ياشده كندودن بيوك نظرايلديسه ديه ونكه بوبندن مقدم حق تعالى يه مطيع اولمشدر بواعلادر بن ادنايم واكر ياشده كندودن كوچك نظرايلديسه ديه ونكه بن بوندن اقدم حق تعالى يه عاصى اولمشم بن بوندن ادنايم واكر كندى ياشداشنه نظرايلديسه ديه ونكه بن كندى سوءحالى بيلورم وبونك حالنى بيلمم معلوم اولان ذنوب ايسه معلوم اولمياندن زياده تحقيره سزادر پس بواعلادر بن ادنايم واكر برمبتدعه يابركافره نظرايلديسه ديه ونكه بيلمزاوله كه بوكافر اسلام ايله ختم اولنور وبنم عاقبتم بونك شمديكى حالى كبى بولنور واعتبار ايسه خاتمه يه قيلنور پس بن بوندن ادنايم واكر بركلبه يابرايلانه وياسائر حيوانه نظرايلديسه ديه ونكه حق تعالى يه بوعاصى اولمغله بوكانه عتاب اولورونه عذاب اولور حالبوكيم بن معصيت درياسنه طالمشم هم عتابه وهم عذابه مستحق اولمشم بن بوندنده احقر وادنايم بومنوال اوزره مخلوقاتك جمله سنى كنديدن اولى واعلا بولوب نفسنى جمله سندن اذل وارذل بيله ون پس اول عبد ذليل انس مولاى جليل آرزوسيله طريق مقربينه بيان اولنه جق منوال اوزره سالك اولسه اول جميع آفات باطنه دن ورذائل ظاهره دن كليتله نجات بولوب مكارم اخلاق ايله هركاله مالك اولورزيرا كه بوعلاجات آتيه ايله جميع آفات ورذائل مرقومه بى اول سالك اوليه برمرتبه اصولندن قطع ايدوب عرشن قلع ايده يلوركه قطعا اثرلرى بيله قالميوب جمله سندن فارغ وآزاد اولوب صحت وسلامت بولوروابدا حاضر حضور حضرت حى ودود اولور واما برعابدى سلوك طريق مقربين آفات مذكوره دن خلاصى مراد ايلسه تحقيقا اول امر محالى طلب ايتمش اولور انكچون سادات ابرارى كورسنكه صفات ذميمه نك برندن خلاص بولمغه بركون سعى ايدرلر وميسر اولور لكن ايرتسى كون اندن امر واقبح برغيرى صفتله مبتلا اولورلرو بر بشقه خصلتده مضطرب قالورلر زيرا كه انلر

جميع آفتلردن خلاص ايدن طريق مقربينه سلوك ايتمديلروكبر وأنانيتلرين قويوب حضور حقه كتمديلر انكچون زحمت ومشقتده قالوب راحت وسعادته يتمديلر پس ابرار اعمالنده اخلاص ايلسه لرده ينه خطر عظيم اوزره بولنمشلردروا كر بومعنايى فهم ايده بيلورسن سلوك طريق مقربينك برفائده سين بولمش اولورسن اما مقصود بالذات اولان فوائدى حضرت ربدن منازل قربه دخولدر وتجليات اسمائيه وصفاتيه قلبه حصولدر وخلافت آدميه دولتنه وصولدر پس طريق مزبورك مقامات سبعه مشهوره سندن عبور ايدن نفس ناطقه مذكوره نك هربرنده بولنديغى اثناده اولان اسمنى وسيرنى وعالمنى ومحلنى وحالنى ووادرنى وصفتنى وفوقنده اولان مقامه ترقيسنك كيفيتنى بيان ايتمك لازمدر تاكيم سالك طريق مقربين اول مقاماتك قنغيسنده بولنديغن بيلوب نفسنى اوصافيله عارف اولوب هواسنه غالب اوله وهربرندن ترقى ايدرك مقامات عاليه وصولنه طالب اوله (نظم)

غم فراق بتر عزم وصل يار ايدرم انكله كوكلمى باغ وكل بهار ايدرم

بنى فنايه ويررچون جهان كون وفساد كوكلده سير كلستان پايدار ايدرم

چوخالتنده قرار ايلمز بوجان حونى محيط عشقه طالوب انده خوش قرار ايدرم

چوجذب ايدربنى ناچار عاقبت غم عشق پس اختيار ايله بن عشقى اختيار ايدرم

چوشاه عشقدن المش بو كاروبارى ملوك اوشاهه قول اولورم بن دخى نه كار ايدرم

بوبوم جسمه بوويرانه بى ويروب كيدرم كوكلده كل رخنه نغمه هزار ايدرم

كليم وش اوشجردن خليل تك حق اونار عشقه كيروب ميل كلعذار ايدرم

(نوع سابع) مقامات سبعه دن مقام اولده بولنان نفس اماره نك وجه تسميه سنى وسيرنى وعالمنى ومحلنى وحالنى وواردنى وصفاتنى وفوقنده اولان مقام نفس لوامه يه ترقيسنى بيلديرز (أى عزيز) معلوم اولسونكه أهل الله ديمشلردركه مقام اولده نفس ناطقه مغلوب نفس شهوانيه اولوب سوء ايله اماره اولديغندن اندن اسمى اماره اولمشدر نتكيم قرآنده (ان النفس لامارة بالسوء) كلمشدروانك سيرى الى اللهدر وعالمى عالم شهادتدر ومحلى صدردر وحالى ميلدر وواردى شريعتدر وصفاتندر جهل وبخل وحرص وكبر وغضب وشهوت وشره وحسد وسوء خلق وخوض فيما لايعنى واستهزا وايذا وغيرى كبى نتكيم دينلمشدر (نظم) هردلى كوپيرو اماره شد ✽ از بلاد معرفت آواره شد ✽ كرچه نتوان كفتن اوصافش تمام ✽ ليك يك چندى بيايد برد نام ✽ بخل وحرص وعجب وحب جاه ومال ✽ هزل وهمز ولمز وغمز وقيل وقال ✽ حب غلمان حب نسوان حب جهل ✽ حمق ونسيان بغض وعصيان كارسهل ✽ اكل وافر نوم غابر كبر وكين ✽ منكرى برحالت مرادان دين ✽ هم حسد هم لعب وهم قول خطر ✽ هم نشاط وهم بطالت هم بطر ✽ شرح يكچندى بكفتم زين صفات ✽ بازدانى كر بود دردل صفات ✽ خوش بالاده بيان اولنمشدر بونفس اماره برلطيفه ربانيه بيلنمشدرلكن طبيعته ميلى حسبيله وشهوانه ركونى سببيله متدنس بولنمشدر ونفس شهوانيه حوانيه نك تحت حكمنده قالوب اكا متابعت وموافقتيله سلك حيوانانه منخرط اولمشدر پس كنديينك اوصاف حميده سين انلرك اوصاف ذميمه سنه اويله تبديل ايتمشدركه انك انلردن فرقى انجق صورتده قالمشدر وشيطانك عسكرندن اولوب اندن قوت بولمشدر وبو برنفس خبيثه دركه انك وصفنده (اعدا عدولك نفسك التى بين جنبيك) خبرى كلمشدر وانك عداوتى برهان عقله دخى ثابت اولمشدر زيرا كه هردشمن احسان وخدمتله انسانه دوست اولوب صداقت قيلمشدر اما بونفس احسان وخدمت بيلوب عداوتنده مصر وانسانيتنه مضر اولوب قالمشدر وحضرت حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حديث شريفنده (رجعنا من الجهاد الاصغر الى الجهاد الاكبر) بيوروب جهاد كفارى اصغر وجهاد نفسى اكبر بيورمشدر زيرا كه بونفس اول طبيعت ظلمتنده قالديغندن حق باطلدن وخيرى شردن فرق وتميز ايده ميوب شيطانه معين اولمشدر پس بومقامده سالك قابل كندى نفسندن امين اولمزواندن حذر ايدوب اكا مساعده قيلمز اكر بركسه انى انجيدرسه استصحاب نفس ايتمز بلكه اول كمسه يه انجمسنده معين اولور ونفسى طرفنه كتمز زيرا كه بوسالك عداوت نفسى تيقن ايتمشدركه

انكله برابرشى بقمز پس اول همان اكل وشرب ونومى قليل ايدرتا كيم نفس شهوانيهٔ حيوانيه ضعيف اولسون وانك شبكه سندن بو اماره تسميه اولنان نفس ناطقهٔ فايقه خلاص بولسون وسالك بو مقامده ذكر (لا اله الا الله) ايله مشغول اولوب حرف لانى مدايله وهمزهٔ لفظهٔ الهى تحقيق ايله سويلروهاسنه فتحهٔ خفيفه ويروب انكله (الا الله) اراسين كسمبوب آخر لفظ جلالى ساكن ايلروهمزهٔ الفظهٔ الهك تحقيقنده اهتمام تام ايدركه يابه منقلب اولمسون وذكرى لا بلاه الا الله اولوبده تكرارى تأثير وفائده سز قالمسون بو سالك ذاكر بو كلمهٔ طيبه بى بو تحقيق اوزره دون الجهر وقول نفس اولان اخفا ايله تكرار ايدروقيام وقعود واضطجاعنده وجميع احوال واوقاتنده تلاوتن اكثار ايدرزيرا كه بو كلمه دن مقصود اولان تأثير معهود انجق آناء ايل ونهارا كه مداومتله وجوده كلور نتكيم حضرت حبيب اكرم صلى الله عليه وسلم (جددوا ايمانكم واكثروا من قول لا اله الا الله فان قولها لا يترك ذنبا ولا يشبهها عمل ايس لها دون الله حجاب حتى تخلص اليه) بيورمشدر وبو كلمهٔ طيبه هرحسنه دن اعلا وهرعملدن اولى وحصن متين ولى اولديغى طبورمشدروسالك مبتدى برمدت لسانيله لا اله الا الله ديدكده معناسيله متلذذ اولمز لكن بعد ايام ذنوب ماضيه دن حاصل اولان حجب ظلمانيه قلبندن تدريج ايله منكشف اولوروحق تعالى بى مقلب القلوب ومحول الاحوال بيلوب خالق الاعيان وموجد الافعال بولور پس انك معطى ومانع وضار ونافع اولديغن وجميع اشياده مؤثر ومتصرف وجلاله بى جامع اولديغن چشم بصيرتله كورروانك بو شهودى اعتقاد وقالندن بشقه ذوق وحالله اولور حالبوكيم شهود ذوق وحالى بيلز الا كه حال اهل بيلورو بو شهودك علامتلرندندركه بونك صاحبى اصلا بر مخلوقى بد كورمز وهيچ كسه دن اكراه ونفرت قيلمز واندن نه بر مؤمنه ونه بر كافره ونه بر حيوانه ونه كندويه عداوت ايدن نادانه قطعا بر زحمت ومشقت يا بر ضرر وكدر دكزو بو شهودك اثرلرندندركه بونك مالكى ذل ومسكنتله متصف اولوب وجهى نور وبشاشت بولوروكوكلى سرور دائم ايله طولوب آداب شرعيتله متأدب اولور ماداميكه سالكده اوصاف نفس اماره باقيدر بو كلمهٔ طيبه بى طهارت اوزره تنهايرده كوزن يوموب اخفا ايله تكرار ايدروصفير انفاسنه معنى القا ايدوب قلبنده معناسنى اضمار ايدر وقوت وشدتله الا الله ديدكده خشوع وخضوع ايله صدرى يارشه باشيله ايما ايدرتا كيم اندن اوصاف شقاوت زائل اولسون وقلبنه توحيد افعال نازل اولسون وابتداى سعادته نائل اولسون وحصن مولايه داخل اولسون وهر مراددن السون (نظم)

اوجانكه دوستنى بيلز نيچون طلبده دكل — اكر بيلورسه انى يا نيچون طربده دكل
حجاب اولورسه ابو جهل نفس آكاهردم — نيچون غزاى ابو جهل وبولهبده دكل
عجب دكلى كه دل تنبل اوله دلبردن — نيچون هواى قدد لبر عجبده دكل
نه حائل اولدى كوكل بدرينه خوف ايردى — نيچون اومهرضياسين بومه طلبده دكل
عجب دليدر اومجنونكه ايكى ايلى سور — نيچون محبتى برباغ وبرعنبده دكل
چو وحدت اولدى عزيزخانهٔ موحد حق — خدا ايچون نيچون اول خانهٔ عزبده دكل
اوماه بدر شب جسم ايكن عجب حق — نيچون دعا ومناجات نيم شبده دكل

(نوع ثامن) نفس امارهنك مقام اولندن خلاص وترقيسنك علاج وطريقن بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردركه سالك طريق كمال اولان طالب زلال وصال بو مقامه كلال وملال ايچنده قرين وبال ونكال ايكن انجق عقايدن تصحيح وتوفيق ايدوب اهل سنت وجماعت مذهبنه تطبيق ايدر وطهارت امورنى تحقيق ايدوب صلاة امرنده تدقيق ايدر علم حالنده مثلا وصيتنامهٔ بركوى برله قناعت ايدوب انكله عامل اولور كيدر تا تزكيهٔ نفس وتصفيهٔ قلب ايلدكجه فنون علومك تحصيلنده توغل قيلمز وتدبير امور دنيا ايله مشغول ومكبول اولمز زيرا كه بو مقام ضيق وحرجده بولنان سالك نفسنى طبيعتندن خلاص ايدوب مرآت قلبنه جلا ويرمهدن اهم والزم برنسنه بولمز پس ابتدا كلمهٔ توحيد ايله قلبنى مصيقل ايدرتا كيم ادراك حقايق اشيادن وفهم دقايق معنادن انى محروم ايدن كدورتلر زائل اولوب تحصيل فنون وعلوم آكا سهولتله حاصل اوله چونكه بو مقام اسفلده اولان سالكك مرآت قلبنى زنك اوصاف ذميمهٔ بهيميهٔ بهيمه طوتمشدر

پس اكا بونده اهم امور اودركه ذكر كثير ايله قلوبى غيوب انوارندن محجوب ايدن قاذوراتى قلبندن ازاله ايدوب اكل وشرب ونومى آز ايلسون تا كيم انك قلبى خالص وماسوادن طاهر اوله ومسالك شيطان انده ضيق اولوب كوكلى وطننه كله وحقيقت ايمانى بولوب اول شمس عيانى مشاهده قيله زيرا كه بو مقام پر امقام سجين طبيعت محنندر واسفل سافلين بدندر پس بوندن نجاته سعى ايتمك هر عملدن افضل وهر حسنه دن احسندر وسالك صادق مقامات سبعه نك جملهسنده ابواب شريعت اوزرنده قائم اولور خصوصا بو مقام غفلتده دمادم تفسى سكرات موت وعذاب قبر ايله واحوال محشر واهوال جحيم ايله تخويف ايدوب خوفى دائم اولور تا كيم نفس ناطقه غفلتدن اويانوب نفس شهوانيه دن اعراض ايده وشرع شريف ايله عامل اولوب طريق حقه كيده زيرا كه بو مقام اولده ومقام ثانيده سالكه ايكى حالت كلوب ترادف ايدركه برى خوف وبريسى رجادر بعده سالك مقام ثالثه نقل ايلدكده انك خوفى قبضه ورجاسى بسطه تبديل اولوب بعده اول مقام رابعه واصل اولدقده وابتداى درجات كماله ايروب انك قبضى هيبته وبسطى انسه تبدل ايدر ومقام خامسده وسادسده بو منوال اوزره كيدر بعده اول مقام سابعه ترقى ايلدكده انك هيبتى جلاله وانسى جماله منقلب بولنور انشاء الله تعالى بو احوالك جملهسى محللرنده تفصيل اولنور پس هر كيمكه كندوبى بو مقام قبيح وضيقده بولديسه اكا واجبدركه نفس شهوانيه سجننددن روح رحمانى فضاسنه خروج وعروج ايتمكه سعى واهتمام ايلسون وتقليل اكل وشرب ونوم وكلام ايدوب ذكر مدام وفكر تمام ايلسون وتهذيب اخلاق تكميل ايدوب توكل وتفويض وتسليم وصبر وتحمل ورضايى تحصيل قيلسون تا كيم انك كبرى تواضعه وبغضى محبته وشهوتى عفته وسائر اوصاف ذميمه سى اوصاف حميده يه تبديل اولوب كوكل امراضندن صحت بولسون واكر ناس ايچنده مشهور ايسه لباس فاخردن صوينوب ثياب خلق كيوب كنام اولسون تا كيم آفات شهرتدن امنيت بولوب خلقك مدح وذمندن آزاد اولوب مولاسيله تنها قالسون وقلبنى انك حضورندن مشغول ايدن اشيادن خالى قيلسون ويدنده هرنه بولنورسه اكر كثير واكر قليل انكله قانع اولسون ولذات فانيه دن اغراض ايدوب حق تعالى يه رغبتله توجه ايلسون تا كيم اندن ايشيدوب اكا سويلسون كيمكه سلاسل امتحان ايله حقدن يكاسوق اولنمزدن مقدم معاملات احسان ايله اكا اقبال وتوجه قيلديسه وبو علاجات روحانيه ايله آفات قلبندن تخليص نفسه اهتمام ايدوب تهذيب اخلاقه موفق اولديسه اول بشريتى صندوقنده مخزون اولان اسرار عجيبه بى مشاهده قيلور وعلى المرتضى كرم الله وجهه حضرتلرينك بو كلامن فهم ايده بيلور (شعر) دواؤك فيك وما تبصر ٭ وداؤك منك وما تشعر ٭ وتزعم انك جرم صغير وفيك انطوى العالم الاكبر ٭ وتنظر فى الكتاب تقرؤه ٭ وآياته عن شانك تخبر (نظم)

چون اولدى تفرقهٔ مولوى بو جمع كتب — بو جمعى قويسه بولمز بو نكته وضع حجب
كوكلده عاشقه هر بر ورق حجاب اوليجق — كوزنده درهم اوقات قات حجب سن اوقى كتب
جماله عشق نهان ايتدى پردهٔ كثرت — نماسواه على وجهه الجميل نقب
اوحسن عشق دورنده سيرايدر عارف — كه حسن لب جهاندر بو عشقدن لب لب
چو مصر عشق محبتده سن عزيز جهان — دكل بو يوسف روحك برى غيابهٔ جب
معاد ومرجعك اى روح ايكى جهانده عيان — چو غير عشق دكلدر فعد اليه وتب
بو عشق وصفنى كيمدن صوررسن اى حق — كه بو محيطى بيلندر غريق لجهٔ حب

(فصل ثانى) مقامات سبعه دن مقام ثانيده بولنان نفس لوامه نك كيفيت احوالن وصفات واطوارين ومقام ثالثه ترقيده اذكارين وعالم مثاله دخول واسرارين وتزكيه وتصفيه ده طريق ورفتارين وقطاع ومراغه دن اعراض وفرارين طقوز نوع ايله بيان وعيان ايدر (نوع اول) نفس لوامه نك وجه تسميه سنى وسيرنى وعالمنى ومحلنى وحالنى وواردنى وصفاتنى بيلديرر (أى عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردركه مقام ثانيده نفس ناطقه سوء ايله امر ايتمدن نادم اولوب كندوبى چوق لوم ايلديكندن اسمى لوامه اولمشدر نتكيم حق تعالى (ولا اقسم بالنفس اللوامة) بيورمشدر وبونك سيرى الله در وعالمى عالم برزخدر ومحلى كوكلدر وحالى محبتدر

رواوردی طریقتدرکه افعال حیب حقدن عبارتدر وصفاتی لوم وهوس وفکر وعجب وعشرتدر وخلقه
اعتراض وقهر وغنی وریای خفی وحب ریاست وحب شهوتدر وبعض اوصاف نفس اماره بنه بونفس ایله
قالورسه ده عادتدر لکن بونفس اوصاف مذکوره سیله حق حق وباطلی باطل کورر و بیلورکه بو صفتلرله
بی حضوردر لکن بیلسونکه خلاصی غیرمقیددر ودروشریعتده محبتی وطریقتده رغبتی مدام وبرقراردر وقیام
وصیام وصدقه‌دن اعمال صالحه‌سی واردر لکن بونفسه عجب ایله ریای خفی داخل اولور افکاری پر اخطاردر
پس بونفسك صاحبی محبت ایلرکه ناس انك اعمال صالحه‌سنه مطلع اوله‌لر وانك اعمالی خلق ایچون اولیوب
الله ایچون اولدیغنی بیله وخلقك جمله‌سندن اخفا قیلدیغنی بیله نه استرکه اعمالی جهتندن مدح اولنوب
کندویه ثنا قیلنه واول بوخصلتدن دخی اکراه ایدوب راحت بولمز لکن نه یاپسون بونی کلیتله قلع ایتمك اکا
ممکن اولمز زیرا که اگر بوخصلتی قلبندن اصلیله قلع ایده بیلسه خطرسز مخلص اولوردی حالبوکیم هر مخلص
خطر عظیم اوزره‌درتکیم حضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیورمشدر (الناس کلهم هلکی
الا العالمین والعالمون کلهم هلکی الا العاملین والعاملون کلهم هلکی الا المخلصین والمخلصون علی خطر عظیم
زیرا که مخلص محبت ایلرکه خلق انك مخلص اولدیغن بیله‌لر حالبوکیم ریای خفی بودرکه خلقك اطلاعن استر
اماریای جلی ناس ایچون عمل ایتمکدر واول بوندن زیاده مذمومدرکه شرك خفی سمتنه کتمکدر پس وقتاکه
سالك بو اوصاف ایله متصف اولورا اول کندویی بومقام ثانیده بولور ونفسنه لوامه دیرلر که ابرار وانقیادن
اولمش اولور وبو برمقامدرکه بونك صاحبی اعمالنده اخلاص ایلسه ده ینه خطردن سلامت بولمز وبومقام اول
مقربین سلوکنه نسبتله مقام ثانیدرکه انلر کندی نفسلرندن فنایی وملاذلریله بقایی طلب ایدوب اجللری
کلمزدن مقدم موت ارادیله امر اولنوب راه فنایه کتمشلردر زیرا که سیدلری انلره (موتوا قبل ان تموتوا) بیور
مسیله نفسلری موتنه سعی ایتمشلردر واما اهل یمین اولان ابراره نسبتله بومقام انلرك نهایت مقاماتی وذروهٔ
منازلی بولنمشدر انکیچون حسنات الابرار سیئات المقربین دینلمشدرزیرا که اولیای مقربین بومقام ثانیده توقف
ایتمیوب بوندن اعلی نیجه مقاماته صعود ایدرلر تامقام سابعه دکین کیدرلر پس بومقامك فوقنده انلر ایچون
مقامات خمسه دخی محققدرکه فصول آتیه‌ده تفصیل اولنه جقدر ومقربین انکیچون بومقام ثانیده توقف
قیلمزلرکه بونده خطر عظیم وتعب مقیم اولدیغندن بونده قالنلر سلامت وراحت بولمزلر زیرا که بومقامك
درجاتنك اعلامی اخلاصدر ومخلصون ایسه خطر عظیم اوزره‌درلر وبوخطردن خلاص بولق ممکن اولمز
الا که محرك ومسکن انجق حق تعالی اولدیغن شهود ذوقی برله مشاهده ایدوب اخلاصی شهودندن فنا بولمقله
اولور حالبوکیم بوشهود ذوقی طریق مقربین سلوکنه موقوفدرکه ابرار انك رایحه‌سین بیله آلمزلر زیرا که
مقربین ادله وکشف ایله تیقن قیلمشلردرکه حق تعالی عباداتن شرع وابواب ایلمشدر وهر ادا ایلدیکی عبادتن
اول قبولدن حضور حضرتنه ادخال ایلمشدر پس انلر اول قبولدن امر حقه امتثال ایچون داخل
اولمشلردر وبصیرتلریله انجق الی مشاهده قیلمشلردر ابواب مذکوره‌یه نه التفات واعتماد ایتمشلردر
ونه عجب وریا سمتنه کتمشلردر بلکه منت خدایی کندی اوزرلرنده کوروب بیلمشلردرکه انلره توفیقن رفیق
ایدوب ابواب عباداتن فتح ایتمسیله لایق دخول واهل قبول اولمشلردر پس احوالی بویله اولان کامل
اخلاصه محتاج اولمز بلکه اخلاص انك خاطرینه بیله کلمز زیرا که اول کندی نفسیچون برعمل کورمزکه
انده اخلاص اقتضا ایده وفعال حکیمك غیری ایچون برایش بولمزکه انکله متضرر ومتألم اوله پس اول
اعمالنده خالص اولوب احوالنده سرور وسلامت بولور واما سادات ابرار اول شهوده ایره میوب کورمشلرکه
عملارین کندولر ایجاد ایدر بولمشدر پس انلرك هربری کندی عملنده اخلاص ایله مطالبه اولنمشدر چونکه
ابرار حق تعالینك جمیع اعیان وافعال عبادی خالق اولدیغن مشاهده ایده میوب محجوب اولمشلردر
پس انلر بعض اوقاتده متألم اولوب زحمت ومشقتده قالمشلردر وتعب واذیتلری برمرتبه‌یه ایرمشدرکه اگر
انلرك بریسی مثلا ثقب فاره‌یه کیرسه اکابرتجه‌لی هره مسلط اولوب انده اذیت ویرمشدرتکیم خبرده
(لو دخل المؤمن فی حجر ضب لقیض الله له فیه من یؤذیه) کلمشدر زیرا که انلرده تعب وضجره وضیق صدره باعث
عجب وکبر امثالی اوصاف ذمیمه‌یی مقتضی اولان بشریت واردر (نظم)

کیم

کیم انجیدر رسه سنی شیخ وواعظ کدرا وخار　　اوحق دباغتیدر بالك اولورسن ایتمه فرار
چوبالك اولوردل وجانك جهانی اکارسن　　که موج یم کبی طوغز جهانده کسه قرار
بری اوینه دیرایمش همیشه ای خانه　　ییقله اوسته فجأنله قیل خبر زنهار
اوخانه صاحبی اوزره ییلقدی برکیجه اول　　دیدی ای اوقنی بونجه وصیتم هربار
جواب ویردیکه ایتدم خبر شکا فم ایله　　بن آچدیغیمه دهن سن قاپتدك ای معمار
مثال خانه تنکدر شکافی امراضك　　تن آچدیغنجه دهن باغلدلره کفتار
باش اغریسی دیراولم کادی دوشدی تن حق　　قوی ادهان ودوایی خدایه کل ای یار

(نوع ثانی) مقام ثانیده توقف ایدن ابرار ایله مقامات عالیه‌یه صعود ایدن مقربین آراسنده اولان فرقی بیلدیرر
(ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه اصحاب نفس لوامه اولان ابراردن ارباب نفوس زکیه
اولان مقربینك فرق وتمییزی واضح اولمق ایچون وابرارك تعبی ومقربینك راحتی ثبوت بولمق ایچون بومثال
مطابق حجت وبرهان اولمشدرمثلا برشجرهٔ خبیثه واردرکه جثهٔ عظیمه‌سی اغصان کثیره‌یه شاملدر وهر زمان
انواع سموم اول اغصاندن حاصلدر وهر غصنك ثمره‌سی بر بشقه نوع سم قاتلدر واول شجره‌یه بر طائفه کاوب
اصلنده نهر جاری بولمشلردر همان اول شجره‌یه چیقوب اغصانن قطع ایله مشتغل اولمشلردر نه شجره‌یی
اصلنده قطعه مباشرت ایتمشلردر ونه یابس اولمسیچون اصلندن صوین کسوب ترابن آتمشلردر پس انلر
اول سموم ایله هلاك اولوب کتمشلردر زیرا که اول شجره‌نك اصلی باقی اولدیغندن اغصانك برسمتی
قطع ایلدیکجه کورورلر که اوبرسمتندن تکرار اغصان کثیره بتمشلردر واول شجره‌یه بربشقه طائفه دخی
کاوب انك اصلندن صوین قطع ایدوب ترابن کیرو المشلردر پس انك اغصانی ضعیف اولوب اثمار سمیه ویرمدن
قالوب اندن کلیتله خلاص بولمشلردر وقطع اغصان کثیره ایله تعب ومشقت چکمدن فارغ وآزاد اولمشلردر
اما شجرهٔ خبیثه بطن انسانه مثال کلمشدر واما اغصان کثیره اخلاق ذمیمه‌یه مشابهت بولمشدر واما اثمار
سموم قاتله مثال آثار صفات ذمیمه‌درکه انلردن وجوده کلان ذنوب وآزار اولمشدر چونکه سادات ابرار
اخلاق ذمیمه‌نك مهلك انسان اولدیغن وانلر انسانی ایکی عالمده بلالره صالدیغن انجق دلیل عقله
واخبار نقله بیلمشلردر پس انلر اول صفاتی بربر ازاله‌یه مباشرت قیلمشلردر لکن اول صفتلردن
کلیتله خلاص اولمیوب تهذیب اخلاق ایتمده عاجز قالمشلردر زیرا که انلر برکون برصفتدن پاك اولسه‌لر
برغیری وقت انی کوررلرکه ینه اول صفتله یا بترلیه مبتلا اولمشلردر پس انلر بومنوال اوزره سعی ایله عمرلری
نهایتنه دك مشقت بولمشلردر زیرا که انلرك معده‌لری طولوب بشریتلری قوت بولمشدر وقانلری چوق اولمغله
شیطان انلره غالب کلوب وسوسه‌سیله کوکللری طولمشدرتکیم خبرده (ان الشیطان لیجری من أحدکم مجری
الدم فی العروق فضیقوا مجاریه بالجوع) کلمشدر پس هیچ اشتباه ولمزکه برکمسه‌یه شیطان یول بولسه وانك
طمرلرنده دم کبی جاری اولسه انك قلبی صفات ذمیمه ایله طولمشدر واول صفاتك بربنی کلیتله
ازاله‌دن عاجز قالمشدر کرچه بعض اوقات استماع سکرات موت وعذاب قبر واحوال محشر واهوال جهنمدن
عارض اولان خوف ایله بعض اوصاف ذمیمه زائل اولورسه‌ده اول خوف آندن کتدکده انی کوررکه اول زائل
اولان صفت رجوع ایدوب کلمشدر واما اولیای مقربین ادله وتجربه ایله بطنی منبع فساد وفتنه بیلمشلردر
وه‌هدن جمیع صفات ذمیمه اولدیغن تیقن قیلمشلردر پس تقلیل اکل ایله انك شرندن بالکلیه خلاص
بولمشلردر واوصاف ذمیمه‌یی اصولندن قلع ایدوب آفاتندن سلامت قالمشلردر وجمیع اوصاف حمیده ایله
متصف اولمشلردر وهمیشه انس وحضور ونور وسرور ایله طولمشلردر زیرا که بونلرك اکلی قلیل اولدیغجه شربی
دخی قلیل اولمشدر وشربلری قلت بولدقده نوملری هم خفت بولمشدر وبوسببدن کلاملری آز قالمشدر
زیرا که جایع وسهر انك تکلمه اشتهاسی قالمیوب سکوت قیلمشدر انکیچون بونلر ناسدن عزلت ایدوب تنها
قالمشلردر پس بونلرده صفات ذمیمه‌دن هیچ برنسنه قالمیوب راحت بولمشلردرتکیم دینلمشدرکه ابدال ابدال
اولمدیلر الا که جوع وسهر وصمت واعتزال الله اولمشلردر پس بومثالدن ظاهر اولان بودرکه مقربین اولیه

برطائفه دركه انلرده عجب وكبر وحسد امثالى اوصاف ذميمه دن اصلا برشى يه اولمز زيرا كه بونلر اول صفاتك
جمله سين اصلندن برمرتبه محو ايتمشلردركه هيچ برى خاطرلرينه بيله كلمز انكيچون سن بونلرى كوررسنكه جميع
هموم وغموم دن خالى اولوب كوكل حضورين بولمشلردر وذوق وسرور وحبور ايله طولمشلردر پس بونلر اصلا
بركسه دن انجنموب جمله ناس ايچنده محبوب القلوب اولمشلردر زيرا كه بونلردن صادر اولمز الا كه افعال خير
اولور بونلر بويله ايكن ينه اهل حسد بونلره هم حسد ايدوب ضررلريچون مكر وحيله قيلمشلردر لكن انلرك حسد
ومكرندن بونلره نه ضرر كلور ونه ده برخيرلرى اولور زيرا كه بحر شهوده طالمشلردر وانلر بونلر ايچون قازدقلرى
قويولره كنديلر دوشوب بلالرين بولمشلردر وبونلر حصن مولاده امن وامان ايله سلامت قالمشلردر وسعادت
دارين ايله كام آلمشلردر تكيم حق تعالى (الا ان اولياء الله لاخوف عليهم وهم لا يحزنون) بيورمشدر مقرب
قوللرين دنيا وآخرت هموم وغموم دن فارغ وآزاد ايلديكن طيورمشدر اكر سؤال ايدرسنكه بو كلام حضرت
پيغمبر عليه الصلاة والسلامك (الدنيا سجن المؤمن) حديث شريفنه وامثال منيفنه منافيدر بو جواب
شافى سكا كافيدركه بو حديث شريف وبونك امثالى نه كيم وار جمله سى اول سادات ابرار حقنده صادر اولمشدر
انلرك احوالى خوش سكا ظاهر اولمشدر انلر اهل صلاح وفلاح وتقوى درلر وعباد وزهاد واهل عقبادرلر
ومطيع ومنقاد شريعت غرادرلر وممدوح ومقبول حضرت مولادرلر لكن انلر كدورات نفسانيه دن كليته
خلاص بولمشلردر وصفاى قلب ايله ذوق حضوره نائل اولمشلردر پس بو دنيا انلره زندان بلا ومغله تعب
ومحنتدن خالى قالمزلر لكن آخرتده ثواب جزيل موعودى بولورلر محروم اولمزلر واما مقربين افراد قليل
مستغرقدرلر نه اهل دنيادرلر ونه اهل عقبادرلر بلكه اهل معنادرلر وحاضر حضور حضرت مولادرلر جمله خلق
فراموش ايتمشلردر وذكر وفكر خالق ايله كوكلدن ايچرى كتمشلردر وجميع كائناتى قويوب مكوننه ايتمشلردر چونكه
بونلر نه لذات دنيا آلوب نه نعيم آخرت بيلورلر پس قنده مسجون اولوب نه ايله اسير اولورلر ونه ايچون محزون
اولوب ندن خوف آلورلر انجق ذوق وصفايى وانس مولايى بولورلر وكندى نفسلرندن كچوب مقعد صدقه
كوچوب دولت فقرى بولوب فانى اولوب حق ايله قالورلر (نظم)

كنج عشق وحكمت وفقر وفنا سن اى پسر ‖ لطف بحر بين صدف مثلى بدنده برهنر
كرچه سن بوندن مقدم زهد ايله مشغول ايدك ‖ امدى بوندن بويله زهدى قوى مدام اول باده خور
اول شراب روحى ايچ كيم حق انى قيلمش طهور ‖ نوش ايدوب بالك اول وجود كدن براولون خير وشر
نفع وضر فرق اولمز اصلا نه بهار ونه خزان ‖ نور وحدت قلبه اينسه بى نقوش وبى صور
عشق مستى فارغ اولمشدر حيات وموتدن ‖ كلشن وكلخن آكا خوشدر بهشت اولمش سقر
وهم وفهم وعقلى قويمش عاشق عالى جناب ‖ دو جهاندن كندودن اول دوسته قيلمشدر سفر
حق بولنده عاشقك كتسه اياغى قالمسه ‖ حق ويرور حق اياغينه عوض بيلك بال وپر

(نوع ثالث) نفس لوامه نك مقام ثانيدن مقام ثالثه ترقيسنك علاجى طريقن بيلدير ر (اى عزيز) معلوم
اولسونكه اهل الله ديمشلردركه كيمكه جميع آفات والامدن خلاص بولمق وعلى الدوام راحت قالمق مراد
ايدرسه اولياى مقربين طريقنه سلوك ايدوب برمقامدن اوبرمقامه ترقى ايدرلك انلرك ايرلنجه كتسون تاكيم
نفسى كامل اولوب مقام سابعه يتسون وانده عجايب وغرايب سير ايتسون وترقى مذكورى مجاهده نفس
ومداومت اسم ايله قيلسون وهر مقامده اكا مخصوص اولان اسم ايله مشغول اولسون چونكه اسم ايله اشتغالى
چوق ايلدكجه طريق اكا قريب اولور واشتغالى اهمال ايلدكجه طريق بعيد اولور پس اول لوم ايتسون الا كه
نفسنى لوم ايدوب وقصورى كنديده بولسون وبو سالكه مجاهده هم لازمدر ومجاهده يه موفق اولان ترك جمله
عاداته ملازمدر وعادات ايسه عد ايله حساب اولنمز لكن عادتلرك جمله سنى ترك ايتمك طريق مقربين ايچون
وضع اولنان اركان سته يه مندرجدركه برى خارج بولنمز واركان ستهء مذكوره مشهور اولنامدركه تقليل طعام
وتقليل منام وتقليل كلام وعزلت انام وذكر مدام وفكر تمامدر وبو اركان ستهء انجق ترتيب مرقوم اوزره
برى برينك حصولنه معين تامدركه آنها بيان اولنمشدر پس اكر سالك بو اركان سته يى صدق ايله تحصيل ايده

بيلورسه جمله عادتلرى ترك ايدوب مجاهده يى تكميل ايتمش اولور وبو اركان سته دن مطلوب اولان افراط ايله
تفريط اراسنده بولنان اعتدال وحالت وسطى بيلمشدر انكيچون ترك طعام دينلميوب تقليل طعام دينلمشدر
پس اولياى مقربين طريقنده سالكه نافع اولان بودركه جايع اولدقجه برنسنه ييوب يدكده قبل الشبع الكدن
فارغ اولسون وغدا وعشا عادتن ترك ايدوب قنغيسى وقتنده شبعان بولنديسه اوبرلنه قناعت قيلسون
قبل الجوع نفسى اكادن مانع اولوب طعام ثقلتن كندودن دافع اولسون تكيم حضرت حبيب اكرم صلى
الله تعالى عليه وسلم غدا اكل ايلدكده عشا اكل ايلمزدى وعشا ايدكده غدا ايمزدى پس بو سالك اكا اقتدا
ايلسون ولازمدركه برسفره ده انواع طعامى جامع اولميوب برنوع ايله قانع اولسون وحقوق نفسى ويروب
اعنى اللى درهمدن يوز درهمه دك يديروب حظوظنى مانع اولسون واكر بو حالت وسطى مبتدى
سالكه متعسر اولوب نفسن بو حدوتنى تجاوز ايتديسه وحظوظ ايله افراطه ميل كتديسه اكا لازمدركه
نفسنى تأديب ايچون حقوقن دخى ويرمسون اعنى يكرمى درت ساعتده درت ساعت اويقو اويوموب
اللى درهم طعام يديرمسون اولقدر جوع وسهر ايله معتاد اولسونكه نفسى اديلنوب حقوق مذكوره سيله
قانع ودلشاد اولسون وشرع شريفه مطيع ومنقاد اولسون وبو مقام ثانيده سالك بوكا مخصوص اولان
اسم ثانى برله مشغول اولور الله الله الله ديوب آخرنى اعنى هايى ساكن قيلور وبو اسمك تأثير مطلوبى حصوله
كلمز وقلبه عجايب ملكوتيه ظاهر اولمز الا كه قيام وقعود واضطجاع اوقاتنده اناء ليل ونهار اخفا واكثار
ايله حصول بولور وعجايب عالم غيب اكا عيان اولور واكثر اوقاتنده قبله يه متوجه اولوب تغميض عين ايدوب
بو اسم اعظمى صفير انفاس ايله ذكر ايدر وهر تكرار ايلدكجه باشنى قالديروب صدرينه ايندير ر وتحقيق همزه
لفظة الله ايدوب هانك ماقبلى اولان الفى مد ايله هايى ساكن اوقور وتحقيق همزه ده اهمال وتكرار اسمده
استعجال قيلمسون تاكيم هلاهلا هلا ديمش اولمسون زيرا كه بو لفظده اول معنى قالمز وتكرارنده تأثير اولمز
وبو مقامده سالكك وساوس وافكارى كثير اولور اكر بو اسم شريفه مداومت ايلديسه افكار وخواطرى
قلت بولور زيرا كه بو اسم جلال برناردركه بونكله جميع افكار وخواطر محترق اولور واول ذاكر انجق بو اسم ذات
ايله مشغول اولوب افكار وخواطر له مقيد اولمز وبو مقامى سرعتله كچوب بو افكار ايله قالمز چونكه انك
مرآت قلبى خلقه توجه قيلمشدر شبهه يوقدركه آيينه هرنيه مقابل اولسه اول نسنه آنده منتقش اولمشدر
پس بو مقامده سالكك مرآت قلبنده خلقك صور اشكالى وعادات وافعالى واوصاف واقوالى واوضاع
واطوارى ومحاسن واكدارى منتقشدر وبو نقوشى دفع ورفع ايتمكده سعى ايدر لكن دفعى مشكل ايشدر مندفع
اولمز زيرا كه آيينه مقابلى نقوشندن خالى قالمز مكر كه خلقك جمله سندن اويله اعراض ايده كيم نه صورتلرين كوره
ونه سوزلرين اشيده وجميع لذتلردن اويله بعيد اوله كيم نه قوقولرين اله ونه طعملرين بوله ونه انلردن برينى اس ايده
بيله تاكيم اول وساوس خيالنده قالمسون وانلردن عذاب اليم بولمسون وخلق ايله حقدن محجوب اولمسون
پس زلال وصاله متعطش اولان سالك خلقى وجميع لذتلرى تارك اولور ومنتج مشاهده اولان مجاهده
بودر طوبى اكا كيم بو مجاهده يى ايده بيلور (نظم)

خدايه شكركه اولدم رفيق اهل كمال ‖ قو حكيم وحليم وسليم وخوب خصال
صفير ذكر اوريورم بالعشى والاشراق ‖ نديم فكر اولورم بالغدو والاصال
بو ذكر وفكر ايله ايردم اوحاله كيم بولدى ‖ جهان جانى حقيقت بوزندن اضمحلال
وجود واحد ونور بسيطى كوردى كوكل ‖ شئونى صورت اضواء وهيئتيله ظلال
كوريندى كثرت ظاهرده وحدت باطن ‖ روان چو دود سياه ايچره شعلهٔ جوال
اودر قديم اكر اعيان مراتبنده مدام ‖ هران ايدرسه شئونى تعاقب امثال
كوكلده حق جواهر دفينه سى وار ايكن ‖ بو سفله طبع ايله كلمش درونه حب سفال

(نوع رابع) مقام ثالثده عبدى مولاسندن قاطع اولان موانعك اعظمى اختلاط ناس اولديغن بيلدير ر
(اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلركه اكرچه قطاع طريق مقربين چوقدر لكن خلقه ميل

ومحبتدن وانلرله صحبتدن اعظمی بوقدر زیرا که بو یولده لازم اولان مجاهده نك اساسی عادات خلقه
مخالفتدر که ترکیله اولور پس انلره موافقت ایدوب مجلسلری مشتمل اولان مزح وملاطفت امثالنده انلره
موافقت ایدن سالك قنده منزل آلور ونیجه مجاهده ایله مشاهده ایده بیلور اما مقامات عالیه یی مزاد ایدن کسه
جمیع خلقی ترك ایدوب تنهایه کلور واحباب واهلندن مستوحش اولوب مولا سیله مستأنس اولور وقلبندن
عجائب وغرائب سیر ایدوب بیانده لذات عظیمه بولور اما بو علاجات ایله عامل اولمیان کسه تعب وعناده قالور
وتضییع اوقات ایدوب مطلوب اولان قرب مولادن محروم اولور زیرا که خلقدن ایراغ اولان حقه یقین اولوب
سعادت بولور واولیای مقربین زمره سنه کاور پس بو مقامده سالکه لازمدر که متنبه اولسون ونفسنده قلان
کبر وحسد وعجب وریا وسوء ظن واعتراض امثالی آثار نفس اماره یی ناسدن بالکلیه اعراض ایله محو وازاله
قیلسون واکا امر معروف ونهی منکر ایتمك دخی لازم اولمز زیرا که امر معروف اول مأموره لطف وتواضع ایله
کرکدر که تأثیری اوله اول سالك ایسه بو مقامده اول رفق وتواضعی ایده بیلمز نتکیم حدیث شریفده (من أمر
بمعروف فلیکن أمره بمعروف) کلمشدر وبر دخی کندی نفسنی هلاکدن تخلیص ایدوب قلبنی موانع
مشاهده اولان آفتلردن تطهیر ایتمك کندی حقنده جمله دن اهم والزم اولمشدر زیرا که کوکل نظرکاه خدادر
ومعرفت مولا جمله دن اعلادر پس قلبی تصفیه قیلمق جمله دن اولادر وبو مقامده سالکه لازمدر که طلوع
وغروب عندنده قلبنی تصفیه دن مقدم (یا مصرف القلوب صرف قلبی الی طاعتك) دعاسنی اوقوسن
وتصفیه دنصکره (یا مقلب القلوب ثبت قلبی علی دینك وطاعتك) دعاسنی اوقوسن اما تقلب قلوبك معناسی
حق تعالینك کوکللری غفلتدن حضوره وعکسنه وحزندن سروره وعکسنه ورجادن خوفه وعکسنه
وبسطدن قبضه وعکسنه وبونك امثالی اضداده دوندرمسیدر وبو دعادن مراد انجق بو طریقده
استقامتدر وبو مقام ثانیده (قلوب العباد بین اصبعین من أصابع الرحمن یقلبها کیف یشاء) حدیث شریفنك
سری بو سالکه ذوقیله ظاهر اولور که سلوکه رغبتی زیاده قیلوب مجاهده ده المز اوتوتدیر دوا احوال قلبنه واقف
ایدوب ماسوادن اعراض ایتدیرر اما حال بو معنادر که اکتساب وتصنعسز حق تعالیدن قلبه وارد اولور واول
معنا یا حزندر ویا طربدر ویا خوفدر ویا رجادر ویا قبضدر ویا بسطدر ویا هیبتدر ویا انسدر ویا جلالدر ویا جمالدر
ویا غیر معنادر که قلبه کلور اکر اول معنا کیدوب زائل اولدیسه اکا حال دیرلر واکر ملکه اولوب دائما
قالدیسه اکا مقام دیرلر پس احوال مواهبدر ومقامات مکاسبدر احوال عین جوددن کلور ومقامات
بذل مجهود ایله اولور وسر من بورلك ظهوری اولمز الا که مجاهده معهوده ایله اولور واکر سالکی مجاهده
بو سرك ظهورینی ادعا ایدرسه اول سرك ظهوری دکلدر بلکه نفسی غروردر زیرا که نفسك شانندندر کندوده
اولمیان کمالی استماع ایلدکده انی ادعا ایدر ومشاهده ایسه حاصل اولمز الا که مجاهده دن اولور پس البته
سالك صادق نفسیله مجاهده ایدوب وانده اولان دفینه لری استخراج ایچون قلبندن ایچری کیدر واقلقه
لسان ایله قالیوب نفسنی تأدیب ایدر زیرا که نفسنده بولنمیان کمالی ادعا ایدنی شواهد امتحان تکذیب ایدر
پس نفسنی کندی امتحان ایدوب انی تصدیق ایتمز واوزرینه محتسب اولوب حظوظنی ویرمز وحقدن اعراضنی
کوردیکجه اکا عداوت ایلر وقبا حتلرین جمله شیخنه حکایت ایلر واندن بر سرنی کتم ایتیوب هر دردنی اکا سویلر
واول پیر بر تدبیر اول مرید بر تقصیرك غرضندن مرضن بیلوب اکا کوره علاج ایلر پس پیر ایله مرید اراسنده
اولان کلمات اسرار ایکیسنده امانتدر عمرلری اولدقجه لسانه ویاقلمه کتورملك بری برینی اهانتدر وعند الله اول
غدر وخیانتدر سر کیدر سر کتمزدیوب عهدنده ثابت اولان محل اسرار وحامل امانتدر (نظم)

عجب نه عشق ایله تخمیر اولندی بو کلمز ... نه کنج مخفی یه کنجینه اولدی بودلمز
نه ماه در بو که کوکدن یره نزول ایتدی ... آنکله اولدی منور بروج ومنزلمز
نه موجلر در او کیم دمبدم پیابی در ... بولور بو جنبش دریادن آنی ساحلمز
هزار نقشی چو بر دمده دل قبول ایلر ... عجب نه نقش پذیر اولدی قلب قابلمز
شئون بی حد ایله دوست ایدر کوکاده ظهور ... تمام حل اولور اندن هزار مشکلمز

نسیم حب ازل دلده عشق دملریدر ... بوریح راح ایله روح اولدی نفس کاملمز
قو آب ونانی او حی دن حیات بول حق ... که اول آخر اودر جان جان مقبلمز

(نوع خامس) مقام ثانیده نفس لوامه نك عالم مثاله دخولی وانده اولان روحانیلره وصولی واکا مشافهه
حصولی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردر که مقام ثانیده اولان سالك نفسی مجاهده سنده
ثابت اولدیسه اسرار عجایب قلب اکا منکشف اولوب عالم مثاله داخل اولور که اول بو عالمدن غیری
بر نشئه عالمدر وانی بیلمز الا که مقام قلبك نهایتنه ایرن بیلور زیرا که عالم مثال نهایت مقام ثانیدر که
مجاهده ایدن بیلور وسادات ابراره نصیب اولمزکه اول عالمی سیران ایدرلر مکر که انلرده مجاهده ایله طریق مقربین
همتنه کیده لر اما عالم مثال ابتدای مقامات مقربیندر که حواس خمسه ظاهره ایله ادراك اولنمین اموری
سالك صادق انده اشیدوب کورمشدر وحضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم (قلب المؤمن بیت الله)
بیورمشدر یعنی کوکل مخزن اسرار خدا اولدیغن طیورمشدر پس اول سالك شریعتله عامل اولور که اقوال
حبیب خدادر وطریقتله متخلق اولور که افعال بو رهدر مثلا جوع کثیر ونوم قلیل وصمت طویل کبی اشیادر
واول حضرتك تبسمله تکلم ایلدیکی تواضع وشفقتدن کاور پس بو سالك انك اخلاق واحوالنی تتبع ایدوب
اکا تبعیت قیلور تا کیم ینابیع حکمت انك قلبندن تفجر ایدوب لساننه اوزره جاری اولور وبونکله ابرار
اوزرینه فایق اولوب رتبه سین عالی ایدر وبوندن مفارقت ابرار ایدوب ومسافرتله حضرت جباره کیدر وسالکك
بو سفرنده ابتدای منازلی عالم مثالدر که انده کثافت اجسام ایله لطافت ارواح اراسنده اولان صور اشباح ایله
جمع اولور واکا سرور ولذت کلوب همتی متین اولوب منزل آلور وشوق وذوقی ازدیاد ایدن اسراره مطلع اولوب
مقامات عالیه همتنه ترقی بولور وقلبنده نار محبت مشتعل اولوب شهوات نفسانیه بالجمله کسیلور کرچه لذات
روحانیه قالورسه ده مانع دکلدر زیرا که مقام ثانیده مقصود اولان مابعدینه نسبتله حجب ظلمانیه بولنان
شهوات نفسانیه دن کچمکدر وعالم مثاله داخل اولمز الا که سالکار داخل اولور وبو دخول ایسه نوم ایله یقظه
بیننده متوسط بر حالتدر که سالکه اغلب جلوه سی حالتده کاور وبو کا واقعه دیرلر که اول بونده کوردیکن کورر
اول شروط ایله که اولدیغی مکانی وبو اندیغی زمانی بیلور وکندی کیم اولدیغن ونه هیئتده بولندیغن بیلور ونوم
ایله یقظه اراسنده اولدیغن بیلدیکی حالده کورر اکر بو شروط خمسه نك برندن غفلت ایدرك کوررسه اول عالم
برزخدر عالم مثال صایلمز وکوردیکی رؤیادر واقعه دینلمز چونکه بو حالت اول سالکی نوم ایله یقظه بیننده آلور
وبدایتی حالنده یقظه دن جانب نوم اکا غالب کاور بعده تدریج ایله ترقی بولور تا کیم انده جانب یقظه اغلب
اولور پس اول زمان بعض روحانیلری کورر وطانور وانلری یقظه ده کورمش صانور حق بودر کیم اول سالك
اول روحانیلری بو حالتده بولمشدر لکن علو همتندن انك بو حالتی یقظه سنه اویله قریب اولمشدر که حواس
ظاهره سی ذهولندن غفلت بیلمشدر وبو حالتی عین یقظه بیلمشدر واصحاب کرامه بو حالتده جبریل
امین اعرابی صورتنده کلمشدر واولیای عظامه بو حالتده حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك
روحانیتی کورینور وبو دولت عظمایه مشافهه تسمیه اولنور فلان کسه اول حضرتی مشافهه ایله کورمش
دینلور والحاصل ابتدا حواس ظاهره یی بر ذهول آلور بعده اول احوال او قلبه منکشف اولمق ممکن
اولور نتکیم بر کامل دیمشدر که بر سالك مجاهده بکا یمین باقته ایلدیکه بن حضرت پیغمبری باش کوزمله
کوردم مکر اصلا اویوردکادم بن اول سالکه دیدمکه نیجه کوردك دیدیکم فلان مکانده ایدم وبنمله فلان
وفلان یارانم بیله ایکن اول حضرت مجلسمزه کلدی وبنمله مکالمه ایلدی بن دخی اکا السلام علیك سویلدم وکورمله
کوردم اول سالك بویله دیدکده بن اکا دیدمکه سنکله بیله بولنانلر دخی انی کوردیلرمی جواب ایلدیکم
انلر کورمدیلر پس اول سالکی ارشاد ایدوب دیدمکه اکر اول حضرتی بو کورمك باش کوزیله اولسه ایدی
سنکله بیله بولنانلرك جمله سی انی کوررلردی انجق سنی اول وقتده بر ذهول آلمشدر انکچون سکا اول
روحانیت کلمشدر وعالم مثالده بصیرتکه ظاهر اولمشدر همان اول دمده اول سالك بو خطاسین بیلوب ارشادمی
جان ایله قبول ایدوب دعا قیلمشدر پس هیچ اشتباه یوقدر که محض یقظه ده کورلمزالا که عالم مثال

ایچنده بولنان اشیایی کوره‌بیلور اما عالم ملکوتکه عالم مثال انک برشعبه‌سیدر انلرده اولانلر کورنمز الا که
بصیرت کوزیله کوره‌بیلورا کربه باش کوزی مفتوح اولورسه ده کورن بصیرت کوزیدر (نظم)

معشوق خدا ماندر	اولدقجه بوطرز اولسون	عشاق اکه حیراندر	اولدقجه بوطرز اولسون
دل صلح صلاح اولدی	شب کتدی صباح اولدی	کفر ایتدی هب ایماندر	اولدقجه بوطرز اولسون
هم رقت محزوندر	هم همت مجنوندر	اول سلسله جنباندر	اولدقجه بوطرز اولسون
نفس اولدی بور رحمانی	دین اسلم شیطانی	بوتن که مسلماندر	اولدقجه بوطرز اولسون
اول مهر درخشاندر	کونین کلستاندر	اشخاص قمو جاندر	اولدقجه بوطرز اولسون
عشقک ابی کوثردر	شیرین سوزی شکردر	عالم شکرستاندر	اولدقجه بوطرز اولسون
عشقک غمی نعمتدر	زهری دله شربتدر	حق شکر افشاندر	اولدقجه بوطرز اولسون

(نوع سادس) عالم مثالده اولان فهوانیه‌یی وعلامات تصفیه وتزکیه‌یی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه سالک صادقک اویله وقتی کلورکه عالم مثالده فهوانیه حالتی بولوب خطاب حق ایله مستطاب اولورو کاه اولورکه بو امری ابلیس تلبیس ایدوب سالک صانورکه حقه ایرمشدر حالبوکیم اول کندی شیطانی کورمشدر اکر بو حالتک عقبنجه سالکده علوم حکمت واتباع شریعت وانقیاد طریقت ظهور ایلدیسه اول حالت اکا اکرام حقدرکه فهوانیه صحیحه‌در واکر بو حالتک عقبنجه زندقت وشیطنت وهوایه تبعیت ظهور ایلدیسه اول برشیطاندرکه قاطع طریق رحماندر سالکی مطلوبندن عوق ایتمک ایچون کلمشدر حق تعالی انک شرندن حفظ ایلسونکه اول مضل اولمشدر اما فهوانیه صحیحه‌یی حضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم مأمور مشدر تکیم حدیث متشابهنده بیورمشدرکه (رأیت ربی فی احسن صورة فقال فیم یختصم الملأ الاعلی یا محمد قلت انت اعلم ای ربی مرتین فوضع کفه بین کتفی فوجدت بردها بین ثدیی فعلمت مافی السموات والارض ثم قال فیم یختصم الملأ الاعلی یا محمد قلت فی الکفارات قال وماهن قلت المشی علی الاقدام الی الجماعات والجلوس فی المساجد خلف الصلوات وابلاغ الوضوء اماکنه فی المکاره من یفعل ذلک یعش بخیر ویمت بخیر ویخرج من خطیئته کیوم ولدته امه ومن الدرجات اطعام الطعام وبذل السلام وان یقوم باللیل والناس نیام فقال قل اللهم انی اسئلک الطیبات وترک المنکرات وفعل الخیرات وحب المساکین وان تغفرلی وترحمنی وتتوب علی واذا اردت فتنة فی قوم فتوفنی غیر مفتون) پس فهوانیه صحیحه بودرکه نتیجه‌سی بو علوم اولمشدر واما نتیجه‌سی وساوس اولان ابلیس تلبیس اول فهوانیه دکلدر بلکه امور شیطانیه‌در وبوطریقتدن مراد ایسه اول علوم ومعارف الهیه‌درکه انلر نتایج تصفیهٔ قلب وتزکیهٔ نفس انسانیه‌در وبو تصفیه وتزکیه‌نک علامتلری واردر اما تصفیهٔ قلبک علامتی علوم ربانیه‌نک الهام اولنمسیدر والهامک کتاب وسنته موافق کلمسیدر واما تزکیهٔ نفسک علامتی جمیع اوصاف ذمیمه‌دن نجات بولمسیدرکه آنده نه عجب وکبر اولورونه بغض وکدورت قالورونه میل شهوت بیلورونه کمسه‌دن متنفر اولورونه کمسه‌یی ارزو قیلور پس جمیع خلق انک قتنده مساوی اولوب سلامتله راحت بولورو حضور قلب ایله مجلس انسه کاور ومولاسیله تنها قالور زیرا که خلقک بعضیسنه اویله محبت ایلمزکه انک میلیله حقدن منقطع اوله وبعضیسندن او یله نفرت ایلمزکه باطنی متغیر اولوب حقدن غافل قاله بلکه خلقه حبی فی الله وبغضی لله اولور وبو مقام ثانیده اکبر مهمات سالک قطع شهوتدرکه شهوت اکل وشهوت لبسدن عبارتدر مادامکه سالک کندی نفسنده وبعض مأکولدن زیاده بعضیسنه شهوت بولورو ملبوساتک بعضیسندن زیاده بعضیسنه رغبت قیلور پس جمیع مأکولات وجمله ملبوسات اکا مساوی اولنجه‌دک مجاهده لازم کلورچونکه سالکک عندنده جمیع مأکولات وملبوسات مساوی بولنور اول وقت انک نفسنه زکیه اولمش وشرندن خلاص بولمش دینلور وابتدای درجات کماله یتمش وعالم حسدن اعراض ایدوب عالم قدسه توجه ایتمش بیلنور اکر سالکک نفسی شهواته مائل اولدیسه ومجاهده ایله تدارکندن عاجز قالدیسه اول سالک مالک طریق حق دکلدر واکرادعای سلوک ایدرسه اول ضال ومضلدر آنکله الفت وصحبت ضلال وخسراندر واندن اجتناب ونفرت

علامت ایقان وملامت امانددر پس اهل سلوکه اندن اجتناب امر لازمدرکه طریق حقدن شاشمیه‌لر واتباع شهواتله ضلالته دوشمیه‌لر زیرا که طریق حق خلقک مبتلا اولدیغی عادتلرک جمله‌سنه مخالفتدن عبارتدر پس کندی نفسندن خرق عاداته قادر اولیان اسیر شهوت ایچون خرق عادت اولمق خلاف عاتدر اما سالک صادق عادتلری ترک ایلدکده اوضاع ناسه مخالف کتمش اولور پس خلق انی مجنون صانور حالبوکیم اول عقل کامل یتمش اولور وسالک اول مطلب اعلایه نائل اولمز الا که خلق مجنون کبی ترک ایله اوله بیلور زیرا که انک قلبنده برحقیر نسنه‌یه ادنی میل اولدیسه انک حجابی اولور حضور حقدن قالور (نظم)

بولایدم دلده دلدارم بکا مونس کیم اولمزدی	بکا یار اولمسه یارم اکا دل محکم اولمزدی
دل اهلی بولسیدی دلده بوزینک ذوق روحانی	قومزدی شهوت وجسمی اعز واعلم اولمزدی
طمعسز آدمک خلق جهان هب اقرباسیدر	قناعت قیلسیدم هب بکا خال وعم اولمزدی
غم ودرد وبلا هب حب دنیادن کلور قلبه	قویی ترک ایدیدم خوش کوکلده ماتم اولمزدی
قمو دنیا ومافیها خیال وخوابدر اما	بیلیدی خفته کیم دوشدر انکیچون پرغم اولمزدی
اوجانکیم غفلته طالمش خیال وخوابله قالمش	اویانسه خواب غفلتدن اصم وابکم اولمزدی
بری زندان غم کورمش بری خوش کاشنه ایرمش	دل آکاه اولسه کندیدن اوغیره همدم اولمزدی
قونام وشانی درویش اول سنی سن کورمه‌یی خوبش اول	اولایدی بردرونی دمادم بردم اولمزدی
اکر ترک ایتسه خلق وذوق وشهوت حلقی	ارشاه عشقه بوحق کوکلده محرم اولمزدی

(نوع سابع) تصفیهٔ قلبک وتزکیهٔ نفسک وجه احسن ایله طریقاهونن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه سالک صادق اودرکه جمیع ماسوادن اعراض ایدر انجق حق تعالی‌یه توجه ایله قلبنه کیدر وهیچ برانسان ایله انیس اولمز حضرت خضر اولسه بیله جلیس اولمز زیرا که قلب ایچنده نور حکمت بیتی قپولی بیت ایچنده برشمعهٔ موقوده‌یه مشابه کاورتکیم ابواب خمسه‌یا جمله مسدود اولدیسه اول شمعه راحتله ملتهب اولوروا اول بیت انک نوریله ضیا بولوروا کر ابواب مسدودنک بری آچلدیسه شمعهٔ ملهوبه منطفی اولوب اوخانه صباحه دک مظلم قالور کذلک حواس خمسهٔ ظاهر ایله درون دلده بولنان حکمتک حالی ابواب مذکوره ایله اول شمعه‌نک مثالیدر پس اکر قلب اول حواس خمسه‌نک مدرکاتندن اعنی سماع مسموعات وابصار مبصرات وشم مشمومات وذوق مذوقات ولمس ملموساتک جمله‌سندن عزلت وخلوتله اعراض کلی ایلدیسه اول جمله شهواتی فراموش ایدر پس قلبندن لسانه عیون حکمت جوش وخروش ایدروبو حکمت اونوردرکه اول حضرت (اذا انزل النور فی القلب انفسح وانشرح) بیورمشدر وانک قلبنه نزول دارغروری قوپوب دار خلوده انابت علامتیله طیور مشدر واکر قلب استماع مسموعاته ویا ابصار مبصراته ویا شم مشموماته ویا ذوق مذوقاته ویا لمس ملموساته توجه ایلدیسه انده حکمت باتوب نوری منطفی اولورو خانهٔ دل طبیعت ظلمتیله اجل صباحنه دک مظلم قالور پس بو بیان ایله عیان اولان بودرکه قلبک عالم شهادته بولنان جهتی حواس خمسهٔ ظاهره‌در زیرا که قلب امور عالم شهادتدن برنسنه ادراک ایده‌مز الا که حواس مرقومه واسطه‌سیله ایده‌بیلور وقلبک عالم غیبه اولان جهتی انک حواس خمسهٔ باطنه‌سیدرکه عالم غیب ایچنده بولنان اموری انلرله ادراک ایدر بولنمشدر تکیم بالاده بیان اولنمشدر پس کوکل صافی اولمزدن مقدم ایکی عالمک برینه توجه ایلسه اوبرعالمدن اعراض ایدروا کابر حالده ایکی عالمه بیله توجه ایتمک میسر اولمز چونکه بو عالم شهادت حضرت حقدن بغایت بعیددر بی قدر وقیمتدر پس اکر کوکل بوکا توجه ایدوب عالم غیبی کلیتله ترک ایلدیسه انک صاحبی انسان صورتنده حیوان اولور انکیچون انی کورورسنکه بهایم کبی اکل ونومی کثیر وغضب وشهوتنه اسیردر وخصومت وجدالی چوق وعواقب اموره نظری یوقدر وجهل وغفلتله مجبوردر ومالایعنیله مشغولدر واکر کوکل مولاسینی تذکر ایدوب اکا مائل اولدیسه ومناهیدن اجتناب ایدوب اوامریله عامل اولدیسه ونفسی حظوظندن چکوب حقوقنه قائل اولدیسه اعنی فضول اکلی قویوب برکون برکیجه ده یوز درهم غذا ایله قانع اولدیسه وفضول نومی قویوب

یکرمی درت ساعتك دردینی هاجع اولدیسه وخبرسویلیوب فضول کلامدن لسانی مانع اولدیسه وعالم غیبه توجه ایدوب اکا راجع اولدیسه انك صاحبی ایکی عالمدن ذهول ایتمیوب ایکیسن بیله جامع اولور وطریق حقه سالك اولوب اوصاف ملائکه ایله متصف اولور وغضب وشهوتنه مالك اولوب انلرا کاعبید معاملهء مؤتلف اولور وظلوم نفس وجهول غیرا اولوب حمل امانته لایق اولور وانسان کامل اولوب جمله‌دن فائق اولور زیرا که غضب وشهوت انسان وملك بیننده مشترك اولان روح ایچون ظهور آیینه‌یه ملتصق اولان کثیف نسنه مقامنسده‌در تسکیم آیینه‌نك برجهتی برکثیف نسنه ایله مظلم اولمدقچه انده عکوس اشکال صورت بولمز کذلك روح انسانی غضب وشهوتی مشتمل اولمدقچه محل تجلیات اولمز لکن اول شرط ایله که غضب وشهوت عقل وشریعت حکمی تحتنه کله‌لر وتعدیدن محفوظ ومعتدل بولنوب مقبول ومحمود اوله‌لر اگرچه غضب وشهوت ایچون انسان ظلوم وجهول تسمیه اولنمشدر لکن بونلر عقل وشریعتله محفوظ اولدقده حمل امانت ایچون علت موجده قیلنمشدر زیرا که انسان غضبلی وشهوتلی اولدیغندن سموات وارض وجبال طاقت کتورمدکاری امانت حملنی قبول ایدوب محل امانت بولنمشدر تسکیم قرآن کریمده (وحملها الانسان انه کان ظلوما جهولا) بیورلمشدر پس غضب وشهوتنه غالب ومالك اولان کامل وارث خلافت آدمدر زیرا که (انی جاعل فی الارض خلیفة) خلعتیله عزیز عالمدر اما غضب وشهوتنه مغلوب ومملوك اولان کسنه انسان صورتنده حیوان بولنور بلکه حیوان اندن خیرلی عد اولنور زیرا که اول نه مکلفدر ونه ده عصیان ایدرونه معذب اولوب جهنمه کیدر واما سالك طریق حق اولان غضب وشهوتنه مالك اولور وقلبنده بغایت عالی همت بولور پس نفس شریفنك قدر وقیمتن بیلوروانی درجه بهایمدن تنزیه ایدرومرتبه نباتیه وحیوانیه‌دن رجوع وسهر وصمت وعزلت وذکر وفکر ایله ترقی ایدوب مقام خلافت آدمیته کیدر زیرا که انك صدر منشرحنده شرك وجهل اولمزکه اکا خوف وحزن یول بوله ومقتضیات بشریت قالمزکه اندن ذنوب صادر اوله پس اول کامل سعادت اخرویه ایله سعید اولور وانك وصف جمیلی ناس ایچنده منتشر اولوب مهابتیله اهل حسدك درونی طولوب مکر وشرلرندن امین اولور پس اول عزیز سعادت دنیویه ایله دخی سعید اولوب ایکی جهان سعادتن بولور پس برکاملك که احوال واطواری بودر بوزنده شبهه سز خلیفة الله اودر (نظم)

نه روحدر بوکه مست مدامی اولدی جهان
نه باده‌در بو محبت که جامی اولدی جهان

نه جوهردر بوکه بوشست کاشانه دوشر
نه دانه‌در نه همادر که دامی اولدی جهان

کوکل اوکوندوزه ایرمشکه روزلر شیدر
وصبح وجهی کورمش که شامی اولدی جهان

ظلال عالم فانیله قالمه قلبکه کل
اونوری بوالسکه ظلال وظلامی اولدی جهان

اکاکه توسن نفسی مطیع ورام اولمش
تیقن ایله حقیقتده رامی اولدی جهان

جهان غلامك اولور کر غلام عشق اولسك
که شاه عشق غلامی غلامی اولدی جهان

قومرادی قودی حق کامران اولدی
که هر زمانده همان طبق کامی اولدی جهان

(نوع ثامن) مقام ثانیده سالکده بولنوب اکا غالب اولان غضبك منشأنی وحقیقتنی وتحمله علاجاتنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه بدایت مقام ثانیده سالك عجب ایله کبردن خالی اولمزکه انلر منشأ غضبدر زیرا که غضب رماد آلتنده جمره مستوره کبی قلب ایچنده نار مستوره‌درکه انی کبر استخراج ایدر اما کبر انسانك نفسنده برصفتدرکه اول کندوبی کورمدن نشأت ایدر وبو کبرك حقیقتی عجبدر واما خارجده حاصل اولان خلقه تکبر ایتمك اول صفتك اثریدرکه ظاهر اولور زیرا که نفسنده مضمر اولان کبرك اظهاری تکبردرکه قولدن حرامدر پس مذموم وشوم اولان اول غضبدرکه رؤیت نفسدن نشأت ایدوب صاحبنه غالب کلور وسیاست عقل واشارت شرع التنه داخل اولمیوب انکله صاحبی مضطرب ومغلوب اولور وصورت ظاهره‌سی قبیح اولوب تغیر بولور شبهه یوقدر که صورت باطنه‌سی اندن اقبح اولور زیرا که بو غضب شیطان خلق اولندیغی آتشدندر تسکیم عائشه انامزك غضبی حالنده اول حضرت اکا شیطانك یوردیغی بوناره اشارتدر وحق تعالی نیجه حکمت ایچون بوناری باطن انسانه وضع ایتمشدر وبونارا بسه برسبیله مشتعل اولدقده

بورکان

بورکان قانی غلیان ایدوب طمرلره متفرق اولور بعده اعالی بدنه چیقوب ظاهر بشره‌یه منصب اولور پس اگر کندودن ادنایه غضبلنمش ایسه بتمورندن لونی احمر اولور واگر اعلایه غضب ایتمش ایسه خوفندن لونی اصفر اولور واگر غضبی کندی نظیرینه ایسه لونی احمر وکاه اصفر اولور وبو غضب غایتله مذموم‌در وصاحبنی مهلك بر عدوی شوم‌در پس هر مهلکه‌دن نجات استین بو خصلت قبیحه‌نك ماده‌سی اولان کبری جوع ایله اصلندن قطعه مباشرت قیلسون تاکیم غضبی ضعیف ومغلوب اولوب اول رذائلدن تخلیص نفس ایدوب امن وامان بولسون اما غضبك هیجانی عندنده اولان علاجاتی ضعف نفسنی تامل ایلمکدر واول خسته‌لره سائرلره تسلطی لایق کورمکدر وثواب کظم غیظی تفکرله عذاب مجازاتی تذکر ایتمکدر وحق تعالینك کندویه قدرتنك کندینك غیریه قدرتندن چوق اولدیغن بیلوب عقاب وانتقامن خاطرینه کتورمکدر ونفسنی عاقبت غضبدن تحذیر وتخویف ایلسون واکا خطاب ایله سویلسونکه ای نفسم اگر غضبله خصمندن انتقام آلدکسه شبهه یوقدرکه اول سکا دشمن اولورسندن اضعف اولسه ده انتقام آلمق ایچون تشمر قیلور پس قلبك مشغول اولوب افکار خوف ایله طولوب هموم وغمومك چوق اولور واگر تحمل ایلدکسه اونجه افکار وغمومك جمله‌سندن فارغ وآزاد اولوب امن وراحت بولورسن وحلمك یوق ایسه ده باری تحمل وتحلمله انبیا واولیایه تشبث وتشبه ایتمش اولورسن اگرچه حلم امر اضطراریدر لیکن تحلم امور اختیاریه‌دندرکه غضبی کظم ایتمکدرپس تحلمله مکلفسنکه نهایتی حلم بیتمکدر زیرا که اکثر کرات ومرات ایله تحلم ایلدکسه حالت اضطراریه اولان حلمی بولورسن وعقلك کامل اولوب تکلفسز غضبکه مالك اولورسن تسکیم حدیث شریفده (انما العلم بالتعلم والحلم بالتحلم ومن یتحر الخیر یعطه ومن یتوق الشر یوقه) وارد اولدیغن بیلورسن وغضبك بر علاجی دخی بودرکه غضب حالنده قائم اولان قعود ایلسون وقاعد اولان ارقه‌سی اوزرینه یاتوب بو دعایی اخفا ایله سویلسون (اللهم اغننی بالعلم وزینی بالحلم واکرمنی بالتقوی وجملنی بالعافیة آمین) پس سکا لازمدرکه غضب وحلمك بینی فرقنده انصاف ایله کیده‌سن وایکیسندن احسننی ترجیح ایدوب انکله تخلق ایده‌سن زیرا که سکا واجب اولان بودرکه نفسکی تزکیه وقلبکی تصفیه قیله‌سن تاکیم کدورات خبیثه درونکدن زائل اولوب صفای قلب ایله انسان کامل اوله‌سن پس بو ادویه مذکوره‌یی استعمال‌الله ذات شریفکه معالجه قیله‌سن تاکیم امراض جسمانیه‌دن اعظم اولان امراض نفسانیه‌دن خلاص وشفا بوله‌سن وانفع ادویه نفسکدن کبری ازاله ایتمك اولدیغن بیله‌سن زیرا انك زوالیله فرعی اولان غضب دخی زائل اولور کوره‌سن وکبرك مددی قطع اولنمدقچه زوالی محال اولور ومددی امتلای بطن وشبعدرکه انکله کبر امتلا وقوت بولور واندن غضب وتهور ظهوره کلور پس امدی البته والبته سن جوع ایله سهری کندیکه عادت قیله‌سن تاکیم صمت ایله عزلتی سهولتله حاضر بوله‌سن وذکر وفکر توحیده اختیار ایدر کله‌سن پس جمیع اوصاف بهایمدن خلاص بوله‌سن واوصاف ملائکه ایله متصف انسان اوله‌سن وماسوایی اونودوب صفای حضور ایله طوله‌سن وبحر عشقه طالوب جواهر آله‌سن وانس مولای بولوب انکله قاله‌سن (نظم)

آل عشقدن ای دل غمی الصبر مفتاح الفرج
تابوله‌سن اول مرهمی الصبر مفتاح الفرج

چك دردو حزن وغم همان تا بوله‌سن سنده عیان
افلاکی وعرشی اعظمی الصبر مفتاح الفرج

قلبه ایتوب نور جهان مسرور اولورسن تاکهان
کورمزسن اصلا ماتمی الصبر مفتاح الفرج

کرسینه چون آیینه‌دربی کبر وهم بی کینه‌در
سیر ایله آنده همدمی الصبر مفتاح الفرج

ترك ایله‌سن ماومنی کورمزسن اصلا دشمنی
هردم بولورسن ارحمی الصبر مفتاح الفرج

آلدانمه ظل زائله طالمه خیال باطله
بول دلده عشق اقدمی الصبر مفتاح الفرج

حق سکوت ایت بر زمان عشقك غمی قالسون نهان
حقدر بوسرك محرمی الصبر مفتاح الفرج

(نوع تاسع) مقام ثانیده بولنان قطاع طریق حق سالکدن دفع ایدن امور اربعه‌نك تفصیلن وبو مقامدن مقام ثالثه ترقی ودخولك واندن مقام رابعه وصولك کیفیت حصولن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه موجوداتك جمله‌سی رشك وغیرتلرندن سالکه حسد ایدوب انی حضور حقدن قطع ومنعه جد

وسعی ایدرلر زیرا که قرب ملك خلاق که صدق ایله سیر و سلوك ایدن خلیفهٔ رب اولوب جمله یه تسلط ایده بیلور پس
حالی بویله اولان کسه البته محسود عالم اولور لیکن حسددن ضرر کلمز الا که بنه اهلنه کلور پس طریق حقده سیر
ایدن سالکه لازمدر که هیچ برنسنه یه التفات و اعتبار قیلمیوب و هیچ برکسه دن خوف و حذر اوزره اولمیون
زیرا که حق تعالی اکا جمیع اشیادن اقربدر و بر قرنجه نك ایاغی حرکت قیلمز الا که انك قدرت و ارادتیله قیلور
وزمین و اسمانده انك علمندن برذره غایب اولمز که جمله نك ظاهر و باطنن بیلور و قلوبك اطوارینه و جمیع احوال
و افکارینه مطلع اولور و حق تعالی اکا جمله دن ارحمدر که پدر و مادرندن انی ارفق و اشفق بولور و حق تعالیدن
صادر اولمز الا که افعال خیر اولوب عبادینه انفع کلور اما بو ظهور ایدن شرلر ظاهره نسبتیله شر کمان اولنور
لکن باطن حقیقته عین تحقیق ایله نظر قیلنسه جمله سی خیر نافع بولنور انکیچون شره شر و کدر و ضرر دینلور
زیرا کدا کثر طبایعه مخالف بولنور حالبو کیم خیر ده (مامن شر جزئی الا و یتضمن خیرا کلیا) حدیثی نقل اولنور
تکیم اول حضرتدن (ان الخیر مقضی اولا و بالذات وان الشر مقضی ثانیا و بالعرض) روایت قیلنور پس
اول سالك بو سره واقف اولمزدن مقدم تصفیهٔ قلبه اهتمام ایله همت قیلسون تا کیم بو سر عظیمی ذوق ایله مشاهده
ایده بیلسون و قلبنی حضور حضرتدن قطع ایدن موانعك جمله سن دفع ایچون امور اربعه یی تیقنده ملازم
اولسون اما امر اول حق تعالینك هر نسنه یه قادر اولمسیدر و اما امر ثانی حق تعالینك هر نسنه یی بیلمسیدر
و اما امر ثالث حق تعالینك جمله یه رؤف و رحیم اولمسیدر و اما امر رابع حق تعالینك جمیع افعالی محض خیر
اولمسیدر چونکه سالك بو امور اربعه یی تصدیق و یقین ایلر اول جمله دن امین اولوب خوف کید حسودی
بیلر و شیاطین انس و جندن هر کز مهابت المز و هیچ برکسه یه و نسنه یه التفات و اعتباری اولمز زیرا که
حق تعالینك هر نسنه یه قدرتن تیقن ایده نك انك ذاتنا کنه توجهده همتی زیاده قوت بولور و حق تعالینك
هر نسنه یی بیلدیکن و رؤف و رحیم اولدیغن و هر فعلی خیر و نافع قلدیغن تحقیق ایله تیقن ایدن ایچون توکل
و مقامات و تفویض و تسلیم و رضا و معرفت و صفا و محبت و وفا و فقر و فنا و قرب و لقا و وصل و بقا امثالی احوال
مرضیهٔ علیه حاصل اولور خصوصا بو مقام ثانیدن مقام ثالثه و اندن مقام رابعه ترقی قیلمسنه معین اولوب
انده سعادت دارینه نائل اولور کرچه عادة الله اوبله جاری اولمشدر که مقام ثانیدن مقام ثالثه ترقی قیلمق طریق
مقربینك مقامات و احوالن بیلن عارفك یدیله اولور لکن ممکندر که حق تعالی عادتن خرق ایده فهیم و زکی اولان
سالکی مرشد عارف مقام ثالثه کیده خصوصا بو کتاب مستطابك بوبابنی مطالعه ایله استعانت ایلسه اول
سهولتله ترقی ایده بیلور زیرا که بو بابك هر بر فصلی مابعدنده اولان فصلنه مقدمه بولور مثلا سالك نفس اماره
فصلنده بولنان ادویهٔ روحانیه ایله عامل اولسه مقام لوامه یه ترقی قیلور و بو منوال اوزره ترقی ایدرك
بر مقامدن بر مقامه کیدرك مقام سابعه واصل اولور و هر مرادی انده حاصل اولور اما مقام ثالثدن مقام رابعه
ترقی قیلمق عارفك یدیله بیله اولمیوب انجق مرشد کاملك انفاسی برکاتیله حصوله کلور زیرا که مقام ثالثده نفسی
ملهمه اولان سالکه عارف دینلور لکن مقام رابعه ترقی برله نفسی مطمئنه اولدقجه اکا مرشد کامل دینلمز
پس هر عارف کامل دکلدر هر کامل عارفدر و بونلرك فرقی واضحدر و مقام ثالثدن مقام رابعه ترقی ایتمده انفاس
کامل انکیچون لازمدر که مقام ثالث مقاماتك اصعب و اخطریدر زیرا که مقام ثالث خیر و شری و نفع و ضرری
جامع اولدیغندن انده حق ایله باطل و تحقیق ایله زندقه بری برندن فرق اولنمز التباس بریدر مکر اول عارفه
ملتبس اولمز که محبت مولی اکا غالب کلمشدر و آداب شریعت و ارکان طریقتله عمل و حرکت اکا خلق و عادت
اولمشدر و نفسی شریف و استعدادی لطیف و فکری مصیب و کشفی قریب و همتی عظیم و اصلی کریم اولوب
بو صفاتی بولمشدر پس بو کرامات ایله سعید اولان عارف ایچون مرشد کامل اولمسه دخی حق حق و باطلی
باطل کوروب مقام سابعه ترقی قیلوب نفسی مطمئنه اوله کلمشدر و اما مقام رابعدن مقام خامسه و اندن مقام
سادسه و اندن مقام سابعه ترقیده مرشده احتیاج اولازکرا اولورسه ده نادر اولور زیرا که حق تعالی قلب
سالکده سراج کمالی ایقاد ایلدکده اول جمیع کمالاتی کوروب توفیق حق ایله همتنه کوره اول کمالاتی هم بولور
زیرا که مقام رابع درجات کمالك ابتداسیدر هرچند ادناسیدر (نظم)
ای پادشاه عقل و جان * وی جان کوزینه توتیا * بر سور مه احسان قیل همان * تا چشم جان بولسون صفا

سن

سن جانی بیدا ایلدك * مجنون و شیدا ایلدك
عشقك مثال صولجان * چون کوی سرکردان بو جان
که جانب خوابه کیدر * که سمت اسبابه کیدر
که قصدی تاج و زردر * که میلی اسب و خرده در
که خار اولور دل که کل * که شیره کاهی خل و مل
قلب اولمش اوله برشجر * کیم ویرمش انواع ثمر
نم ر عجیب اولمش درون * که صو کوزینور که خون
حق بوتلوینده اویان * تسلیم و یکرنك اول همان
که مست لیلی ایلدك * که مست و مجنون لقا
اندن دونر دل هر زمان * که راحت و که مبتلا
که جانب شهر بقا * که سمت صحرایی فنا
که کوکده درکه یرده در * که پادشاه و که کدا
کاهی دهلمز که دهل * تا کیم بوله زخم عصا
که میوه سیدر کاشکر * که درد و غم کاهی صفا
که باده اولمش لعل کون * که شیر و که شهد و شفا
خوش صبغة اللهه بویان * چون یفعل الله مایشا

(فصل ثالث) مقامات سبعه دن مقام ثالثده بولنان نفس ملهمه نك کیفیت احوالن و صفات و اطوارین
و بیرینه تسلیم اختیارین و شرع شریفه اتباع ایله رفتارین و اعمال خلع عذارین و شریعت باطن حقیقت اولدیغی
مثالن و اسم ثالثه اشتغالن و رجوع نفس میالن و بو نفسك حسن حالن و خلع عذارلك تفصیل مثالن
و روحانیلرك خطاب و خیالن و قبض و بسطك تعاقب و انتقالن و انقباض ایله ذل و افتقارین و اسم ثالثك تأثیر
و اسرارین اون نوع ایله بیان و عیان ایدر (نوع اول) نفس ملهمه نك وجه تسمیه سنی و سیرنی و عالمنی و محلنی
و حالنی و واردنی و صفاتنی و فوقنده اولان مقام نفس مطمئنه یه ترقیسنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه
اهل الله دیمشلردر که مقام ثالثده نفس ناطقه نك فجور و تقواسنی حق تعالی اکا بی واسطه ملك و شیطان الهام
ایلدیکیچون اسمی ملهمه اولمشدر تکیم قرآنده (فألهمها فجورها وتقواها) کلمشدر و بونك سیری علی
الله در یعنی بو مقامده باطن سالکده حقیقت ایمانیه ظهور ایلدیکندن انك شهودنده ماسوی قالمز و عالمی عالم
ارواحدر و محلی روحدر و حالی عشقدر و واردی معرفتدر و صفاتی علم و سخاوت و قناعتدر و تواضع و صبر
و تحملدر و قبول عذر و حسن ظن و تحمل اذادر و بو مقامده سالك نواصیٔ جمیع ناس و دواب اول رب الاربابك
قبضهٔ قدرتنده اولدیغن مشاهده قیلدیغندن قطعا بر مخلوقه اصلا بر اعتراضی قالمز و بنه بو نفس ملهمه نك
صفاتندندر هیمان و بکا و قلق و خلق ایله اشتغال و تلوین و تعاقب قبض و بسط و عدم خوف
و رجا و حب اصوات حسنه استماعیله زیادت هیمان و حب ذکر الله و فرح بالله و بشاشت وجه و حکمتله تکلم
و مشاهده و مراقبه و بونلرکبی اشیا * پس بو صفاتلر صفات نفس ملهمه در و بو نفس ملهمه بو مقامه ترقیدن
مقدم مقام بهایمه قریب اولدیغندن بی واسطهٔ ملك و شیطان الهام ایشتمز ایکن بونده ایشیدر اولمشدر انکیچون
بو مقام اکا صعب و خطرلی کلمشدر بونده سالك مرشد کامله محتاجدر که انی شبهات ظلماتندن تجلیات
انوارینه اخراج ایده زیرا که بو مقامده انك حالی ضعیفدر حقه کیده مز و جلال ایله جمالی فرق ایده مز و طبیعتدن
کلیتله خلاص بولمیوب مقتضیات بشریتك جمله سی اندن زائل اولمدیغیچون آکا خوف اولنور که نفسندن
غفلت ایلدیکی ساعتده نفسی همان کیرویه دونوب سجین طبیعته اینوب اسفل سافلین بدنه هبوط ایلرکه مألوف
اولدیغی اولکی مقامدر پس بنه اسکی عادتلرینه رجوع ایدوب اکل کثیر و شرب کثیر و نوم کثیر و اختلاط
ناس ایله مشغول اولور و چوق اولور که اعتقادی فاسد اولوب ترك طاعات ایدوب مرتکب معاصی اولور و بونکله
بیله ظن ایدر که موحد و محقق اولمشدر و حقایق اشیایی کشف ایله بولمشدر و کندودن ماعدا اهل طاعت انك
شهودندن محجوب قالمشدر حالبو کیم ظلمت بحرینه کندوسی طالمشدر اکر اعتقادی فاسد اولدیسه اول
سالك دکل هالك اولمشدر و طبیعت ناری قلبنده ایمانن یاقوب کفره یه ملحق اولوب بو نیجه سعی و تعبی جمله ضایع
اولمشدر و نائل مرام اولمسنه بو ضلالات مانع اولوب هواسنه تابع اولمشدر اول خیالات شیطانیه یی کوردکچه
تجلیات رحمانیه صانوب شیطان ایله قالوب وساوس و دسایسیله طولمشدر بو سالکك بشریتی ضعیف اولوب
روحانیتی قوت بولمش ایکن و مجاهده نصیب و مقام کماله قریب اولمش ایکن بو مصیبته کرفتار اولمسنه سبب
اولکی مقامه قریب العهد اولمسیدر زیرا که مجاهده اکا عادت اولمزدن مقدم قلبندن بعض حجب زائل اولوب
اول حجبدن حاصل اولان خوف دخی زوال بولمشدر که اول خوف انی معاصیدن عوق و طاعاته سوق ایدردی

پس انك خوفی زوال بولدیغندن طریقته میلی قالمز بلكه شرع شریفه تابع اولمزمكر كه همتی عالی واراداتی صادق اولدیسه اول طاعات اذتن آلوب استقامتده دائم اولور و بو مقام خطردن مقام كماله ترقی قیلوب امن وامان ایله ایكی جهان سعادتن بولور (نظم)

حق دیركه ای قولم بكا كل دلدن ایت رجوع | جان كوكلر ینه چیق كیجه‌لر ایله هجوع
جان كلشنی قپوسی سنكچون كشاده‌در | قوی خار وزار خواب وخوری آل طعام جوع
قداسته سن چوسر وسهی باغ عشقه كل | كیم كوزین ایلر آدمی بو چرخ هم هلوع
حی حیاتبخش رفیقك‌در ای كوكل | ده روزه عمره باقمه اوسی بول ایت خضوع
جانی ویرن اودرسكا هم درد وغم ویرن | دردی ویرن دواسین ایدر اولمه‌سن جزوع
چون حق سنكله دردخی سن وارانكله اول | كوزله رضاسین ایله حیا قیل اكا خشوع
حقی همیشه حق ایله اول دلده بول سرور | ذوق حضوردن سنی نفس اولمسون منوع

(نوع ثانی) مقام ثالثده بولنان سالكك مرشد كامله تسلیم وارادتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل الله دیمشلر كه مقام ثالثده اولان سالكه بالجمله‌دن اهم والزمدركه مالك اولدیغی مرشد كامله ارادت واهتمام ایله تبعیت ایدوب هر امرینه تسلیم تام ایله مطیع ورام اولسون واكر بو مقامده سالك نفسنی مرشدندن اكمل صانوب آنی انكار ایلدیسه امان همان اكا وحالنده واجبدركه كندی نفسنی آداب شریعتله مؤدب واركان طریقتله مقید قیلوب اكا مخالفتله مجاهده ایده تاكیم اول مطمئن اولوب مقام رابعه كیده زیرا كه بو مقام ثالثده نفس اطلاقه مائل اولوب خلع عذار ایله بی قید وبی پروا قالمغه ملازمدر حالبوكیم اول مقام رابعه ترقی ایدوب مطمئن اولنجیه دكین اكا مخالفت نافع ولازمدر زیرا كه مقام رابع سعادت دارین وقربت عندیدر چونكه عنایت حق ایله سالك مقام رابعه كار اول جمیع آفات نفسانیه‌دن خلاص بولور وجمله مقتضیات بشریت حیوانیه‌دن فارغ وازاد اولور و تلونندن تمكینه ایروب ابتدای درجات كمالی بولوب نفحات انس حق ایله مطمئن اولوب انكا قالور پس طالب كمال اولان سالك صادق رعونات نفسی ترك ایدوب مطالب علیه‌سین بولور اول توحید اذما الله مغرور اوازروانی حقدن رجوع وانقطاعنه بهانه قیلاز وهمتی عالی طوتوب وطن اصلیسی اولان حضرت احدیته كلور واكا ظهور ایدن بوارق علویه‌نك هیچ برینه التفات ایلمزكه انلرك حجب نورانیه اولدیغن بیلورزیراكه آنلر سالكی قرب حقدن منع ایدوب مقام بهایم اولان مقام اوله رجوعنه سبب اولور پس اكر مقام ثالثده سالك نفسنی بولندیغی انكشافده مالك ایدن اركان سته مذكوره‌یه مداومتده مقیم اولورسه ومرشد كاملك اتكنه تشبث قیلورسه وخاطرینه خطور ایدن خواطر جمیله وقبیحه‌یی بالجمله اكا خبر ویره بیلورسه وانك ویردیكی علاجی جان ایله قبول ایدوب قلبنده اندن رضا بولورسه انكشافی زیاده اولوب مقام رابعه تیز ترقی ایده بیلور زیرا كه مرشدینه حسن ظنی یقین واعتقادی متین اولدقجه قلبی خطرلردن امین اولوب عالم قدسه انجذابی قوت بولور وبشریته میل وانجذابی ضعیف اولور اكر مقام ثالثده سالكك ظنی غالب اولدیسه كه مرشدندن كندی اعرف واكملدر اول زمان اندن اكا كان طریق فیض درونی مسدود اولوب مددندن محروم قالور پس اول وقت اول سالكه لازمدر كه بو بابك فصل سابعنی مطالعه ایله اول ظنی دفع ایلسون اكر مرشدنی كامل بولدیسه اكا بیعتله تبعیت ایدوب تحت حمایه‌سنه داخل اولسون وانك یدیله خلاصنی جزم ایدوب هر زحمتنه تحمل قیلسون همان غاسل یدنده میت كبی اكا تسلیم اولسون وپدر ومادرندن ایلرو یار غار وهر صدیقندن اصدق وهر قریبندن اقرب محرم اسراری بیلسون وهر مرادنی وهب عیوبنی اندن كتم ایتمیوب تنهاده صوردقجه سویلسون وخاطرینه انی انكار ومعارضه كلدكده اندن اعراض ایتمیوب اكا عرض وتوبه ایلسون خسته علتلرین طبیبه دیدوكنده بیلسون زیرا كه سالك مرشدندن انكارنی اقتضا ایدن احواله واقف اولور مثلا كورركه مرشد بر قیمتسز نسنه‌یی اتلاف ایدن خادمنه تعزیر عظیم ایله ضرب شدید ایلر واول شی قلیل ایچون الم كثیر ایله غم چكوب انی سویلر نقل اولنمشدر كه بر مرید مبتدی بر كون مرشدنی ایت صورتنده كوروب اندن اعراض ایدوب انی تودیع ایلمشدر پس اول مرشد اندن اول وداعك سببین صوردقده جواب طوغری

سویلمشدر همان اكا كندوبی دراغوش ایتمكله امر ایلمشدر اولدخی مرشدنی دراغوش ایلدكده نفسن دراغوش ایدر كورمشدر پس اول مرید معارض بو عارض اولان امر غامضك سرین مرشدندن صورمشدر اولدخی انی ارشاد ایدوب بیورمشدركه سنده بو حالده نار غضب مشتعلدر اول صورت غضبك عكسیدركه بزدن سكا ظاهر اولور زیرا كه بز خلق ایچنده بر آیینه مثالزكه هر كیم بزه نظر ایدرسه كندین بولور تكیم (المؤمن مرآة المؤمن) حدیث شریفی بو معنایه كلور پس اول مرید ارشاد اولوب احواله واقف ونفسنی عارف اولوب مرشده تسلیم ایله اندن فیوض الور پس بو سالك مرشدندن بونك كبی احوالی كوردكده زنهار انی انكار ایتمیوب حسن ظن ایله توجیه ایلسون وحضرت خضر وموسی علیهما السلامك قصه‌سین نفسنه سویلسون زیرا كه احوال كامل غیره قیاس اولنمز وانك حقیقتی بو عقلله بیلنمزدیوب انكارنی دفع ایتسون واعتذار واستغفار ایدوب رضاسیله كتسون (نظم)

پیر مغان كجاست كه آن مرد دوربین | چون فكر در دل آید وچون شیر در كمین
هرجا كه هست پیر مغان باحراد دل | مارا همیشه روی نیازست بر زمین
باروی او حكایت ایاك نعبدست | باخوی او شفاعت ایاك نستعین
وصفش چكونه كویم وشرحش چسان دهم | انراكه آفتاب عیانست درجبین
پیر مغانه كفت وغلط كفت قاسمی | پیر مغان مكوی كه نوریست مستبین

(نوع ثالث) مقام ثالثده سالكك اتباع شرع ایله رفتارین واجمال حال خلع عذارلك وخیر وشرنك غلبه‌سی آثارین بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه اهل الله دیمشلردركه اكر مقام ثالثده سالكه صحبت كامل میسر اولمدیسه اكا جمله‌دن اهم والزم بودركه شرع شریفه اتباع ایدوب اكمل الكاملین وروح المرشدین وحبیب رب العالمین حضرتلرندن وارد اولان ادعیه واوراد ایله واكا صلوة وسلام ایله نفسنه معالجه قیلوب ابرار ایله مصاحب اولسون تاكیم استقامتله نفسی مطمئنه اولوب مقام كمالی بولسون وبو اوراد واذكار وصحبت ابرار واخیار بو سالكه اوحالنده لازمدركه خطره واقع اولمش اوله ونفسنك شری خیرینه غالب كلمش اوله اما اكر خطره دوشمیوب خیری شرینه غالب اولدیسه ونفسی شریعت وطریقتده حالت وسطاده مدام واستقامتده بولدیسه همیشه منبسط ومنشرح اولسون ودرونی هردمده حضور وسرور ایله طولسون وخلع عذار ایله قلع اكدار ایلسونكه اندنه قید نام اولسون ونه عارونه جنت فكری قالسون ونه نار زنهار اول ماسوادن فرار ایدوب هر بار انس شهریاره كلسون ومحجوب اغیار ایلدیكه كفتارینه اعتبار ایتمیوب مشغول خلع عذار اولسون واهل معارضه‌دن اعراض ایدوب طریقته موافق رفیق شفیق بولسون (شعر) خلعت عذاری واعتذاری لابس الخلاعة مسرورا بخلعی وخلعتی * وخلع عذاری فیك فرض وان ابی اقترابی قومی والخلاعة سنتی * ولیسوا بقومی ان ابوا الی تهتكی * وابدوا التی واستحسنوا فیك جفوتی * فاهلی فی دین الهوی اهلوتی * رضوا لی عاری واستطابوا فضیحتی * فمن شاء فلیغضب سواك فلا اذی * اذا رضیت عنی كرام عشیرتی * والحاصل بو مقام ثالث خیر ایله شری جامع بر مقامدر پس اكر بو نفس ملهمه‌نك خیری شرینه غالب اولدیسه مقامات عالیه‌یه ترقی ایدر واكر شری خیرینه غالب كلدیسه سجین طبیعتنه هبوط ایدوب اسفل سافلین بدنه كیدر تا مقام رابعه ترقی قیلنجه دك نفسنی اتعاب وتحقیر ایتمك لازمدر زیرا كه اول بو مقامده اسفله مائل وبشریته رجوع ایتمكه مترقب وعازمدر اما خیرك شره غلبه‌سی علامتی اودركه بو سالك باطنن حقیقت ایمانیه ایله پر نور وظاهرین شریعت اسلامیه ایله معمور بولور یعنی قلبی مشاهده ایدركه جمیع موجودات الله تعالینك وفق مرادی اوزره جاری اولور وقالبی طاعات ایله معتاد اولوب جمیع بكالردن واكثره غافلردن اجتناب وحذر قیلور بین الناس اولسون تنهاده اولسون اصلا فرق ایتمز زیرا كه بو یله اولان سالك قطعا حضور حقدن غفلته كتمز واما شرك خیره غلبه‌سی علامتی اودركه بو سالكده بشریت قالوب شریعتله مؤدب اولمش ایكن شهود حقیقت بونده قوت بولور پس ترك طاعات ایدوب مرتكب معاصی اولور زیرا كه شهود حقیقت بونده غالب اولوب كوركه جمیع موجودات عالم وكندینك افعالی بیله هردم مراد حقه موافق ومطابق كلور پس اول زمان اسرار شریعتدن

انوار حقیقتده محجوب و دور و ضدانی جمع ایدن حضرتك ابوابندن مطرود و مهجور و حقیقتده بری ایکی
کورمدن محروم و کور اولور قالور خاسر دنیا و دین بر زندیق مهین اولور که هیچ بر دینده طورمز و بر مذهبه
هم کیرمز بلکه انسان ایله حیوانك فرقنی بیله بیلمز انانیتدن بری اولمز (ربنا لاتزغ قلوبنا بعد اذهدیتنا وهب لنا
من لدنك رحمة انك انت الوهاب) و بو سالك بو مصیبتله هالك اولمسنه سبب بودر که شرع نفیسی قویوب
هوای نفسه اویوب هویتدن شاشمشدر و عبودیت کمالی ذروه سندن انانیت ضلالی چاهنه دوشمشدر زیرا که
روح انسانی بر جوهر لطیف ربانیدر که غایت لطافت و حسن استعداد انك شانیدر و کمالی طلبده حرکتی دائمدر
لکن ظلومیت و جهولیتله مجبول و قائمدر و قتا که جبلتی مقتضاسنجه طبیعت سفلیه سنه تنزل ایدوب عالم حس
و شهادته مائل اولور پس اول کمالی مالی جمع ایتمده کوروب کسب و تجارت قیلور بعده اول کمالی جاهی طلبده
بیلوب مالی اکا صرف ایدوب آکوربعده انی حکم و تسلطده بولوب ملوك ارضی قهر ایچون صاحب خروج اولور
و جمیع سفلیاته مالك اولدقده بینه کمالی طلبده قانع و ساکن اولمیوب اول ملك ملوك و جبابره نك
منازعه سنه کاور و نمرود مردود آسا (انا احیی وامیت ولیس للعالم رب الا انا) دیمکه باشلر وانك جوهری فاسد
و استعدادی کاسد اولدیغندن کمال انسان تمام عبودیت اولدیغن بیلمیوب اول ایشلری ایشلر و قتا که پیغمبر
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك شریعت مطهره سیله یا انك نائبی اولان مرشد کاملك حسن تربیه سیله
اول مفسدك جوهری اصلاح اولوب استعدادی سلامت بولور پس نفس نمرودنك باشنه لا اله الا الله کلمه سی
چکوچیله اولقدر اورر که وجودی طاغوتنه بلکه ماسوا بوتنه کافر اولوب الله تعالی یه ایمان کتورر و قلبی
الله ایله مطمئن اولوب هویتیله حضورینه کاور اول زمان ٭ فاعلم انه لا اله الا الله واستغفر لذنبك ٭ امریله عامل
اولوب اعظم ذنوب اولان وجودنده بالکلیه فنا بولوراندن (لیس فی الوجود سوی الله وصفاته وافعاله وآثاره
دیوب ا کا کمال عبودیتیله انك کمال ربوبیتن بیلور و نفسانیتی کیدوب وحدانیت قالور پس نفسنك شرندن
و کبر وانانیتندن فارغ و آزاد اولور و عبد مولی اولوب زمرۀ احراره کاور روانس حضور ایله کاملن بولور (نظم)

کوکل قومدرسه بی رسم خانشاه آرامه	بو رسم راهی براق سندن اوز که راه آرامه
طریق فقر و فنایی طوت اول بقایه روان	کیرویه باقه همان غیر پیشکاه آرامه
اول اهل فقر و فنادن رسوم فقر و فنا	انی کدا ولدی کرفتار مال و جاه آرامه
بوتنکای بدندن بر آدیم ایله کذر	اودر حظیرۀ قدسی و پادشاه آرامه
عیان اولور سکا اول دمده خیمۀ سلطان	و پادشاهی بولورسن دخی سپاه آرامه
سکا عیان ایکن ای دوست جمله احوالم	عیوبی ستر ایدیجی سن امان کواه آرامه
اونوتدی کندوبی حق سکا رجوع ایتدی	وجود ذنبی محو ایله پس کناه آرامه

(نوع رابع) شریعت باطن و سر حقیقت اولدیغن و آداب شریعتله کیدن مقام قربه وصول بولدیغن واد بسزلك
ایدن ضلالته کیدوب محروم قالدیغن و هر مراد آلان عبادتله اولدیغن بر مثال الله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم
اولسون که اهل الله بر مثال کتورمشلردر که بو مقام ثالثده سالکه شهود حقیقت غالب کاوب حدود شریعت
نظرندن ساقط اولدقده اول مثال الله حقیقتك باطنی و سری شریعت اولدیغن یقینا بیلسون و احکام و آدابیله عمل
قیلسون و انکله بو مقامك شرندن سلامت بولسون و مقام رابعه واصل اولسون اما مثال معهود بودرکه
بر سلطان بر سرای تعظیم بنا ایدوب انسان ایچون لوازم دنیویه و لوازم اخرویه و جمیع امور خیریه دن و امور
شریه دن هر نه طلب قیلنه جق ایسه و هر نه دن حذر اولنه جق ایسه جمله سنی اول سرای ایچنده وضع ایلمشدر
و خیر انواعندن هر بر نوع ایچون بر باب تعیین ایدوب عبدینه خبر ویرمشدر که تحقیقا بنم عادتم بو یله جاری
اولمشدر که خیرك بر نوعن اعطا ایلم الا که بو قپودن اعطا ایلرم و شر انواعندن هر بر نوع ایچون کذلك بر باب
معین قیلوب عبدینه تنبیه ایلمشدر که تحقیقا بنم عادتم اویله جاری اولمشدر که شرك شو نوعن اخراج ایلم الا که
شو قپودن اخراج ایلرم مثلا مال ایچون بر باب و خبز ایچون بر باب و علم ایچون بر باب و لباس انواعندن هر بر نوع
ایچون بر باب تعیین ایلمشدر و روئیتچون نیجه ابواب و خدمتیچون نیجه ابواب و محبتیچون نیجه ابواب

ورضاسیچون نیجه ابواب و سخطیچون نیجه ابواب و بونلرك امثالیچون نیجه ابواب متعین قیلمشدر بعده او سلطان
عبیدینه بر وزیر ارسال ایلمشدر که اول سرای ایچنده مخزون اولان لوازمی اعطا و اخراج ایچون تعیین ایلدیکی
ابوابی انلره بیان ایدوب تبشیر و ترغیب ایلسون که هر کیمکه ابواب خیرا اوزرنده واقف اولوب خیری طلب قیلدیسه
اول قپولردن تعیین اولنان خیر البته اکا وصول بولوب سلطان اندن راضی اولور و بنه اول وزیر اول عبدی
تخویف و تحذیر ایلسون که هر کیمکه ابواب شر اوزرنده واقف اولوب شری طلب قیلدیسه اول قپولردن تعیین
اولنان شر اکا اصابت ایدوب سلطان اکا غضب ایلر پس بعض عبیدی کلوب ابواب خیر اوزرنده ذل و افتقار
ایله واقف اولوب اول سلطاندن فضل و کرمیله تعیین ایلدیکی خیری طلب قیلمشدر و ابوابه مدکوره نظرنده
اولمیوب انجق تعیین سلطان ایچون آنلره اعتبار ایدوب کلمشدر پس بو صنفك اول ابوابه اویله نظری انلری
شهود سلطاندن و اکا تذلل و ایقاندن محجوب ایتمشدر و نعم سلطانی تعیین ایلدیکی قپولردن اعراض ایدوبده
آنلری طلب ایچون غیری بابه کتمشدر تا کیم ادبی اهمال و حکمت سلطانی ابطال ایتمش اوله لر پس عبیدك
بو صنفیدر که عند السلطان مقرب دولت اولمشدر زیرا که بونلر هر نسنه یی موضعنه وضع ایدوب آداب ایله
حضور عزته کلمشلردر اما عبیدك ایکنجی صنفی اولکی صنفك اعمالی کبی عامل اولمشلردر لکن بونلر اول ابواب
اوزرنده امتثال امر ایله طوردقده ابوابه نظر و اعتماد کلی قیلوب حضور سلطاندن محتجب قالمشلردر و کندی
نفسلرن کوروب عجب و کبر ایله طولمشلردر زیرا که انلر امر سلطانه امتثال ایتمیان قولردن کندولرن افضل
بولمشلردر پس بونلرك بو عجب و کبرلرن اول سلطان حس ایلدکده بکنیوب بو صنفی اولکی صنف کبی حضرتنه
مقرب ایتمشدر لکن بونلره دخی تعیین ایلدیکی خیرلردن کرم و اعطا ایلمشدر و اما عبیدك اوچنجی صنفی ابواب
خیر اوزرنده واقف اولمشدر و تعیین اولنان خیردن بر نسنه چیقوب انلره وصول بولمشدر زیرا که انلر اویله
صانمشلردر که اول ابوابك دخلی یوقدر بلکه انده اصلا ابواب دخی یوقدر و معطی انجق سلطاندر که بی ابواب اعطا
ایده بیلور دیمشلردر و سلطانك حکمتنك اقتضاسنی یوق ظن ایدوب ترك ادب ایتمشلردر پس انلر حکمت
سلطانی بیلمیوب ابواب اوزرنده طورمدقلریچون انك حضورندن ایراغه کتمشلردر هم انلر اویله بر مرتبه یه وارمدن
شاشمشلردر که مطرود اولدقلرن ادراك ایتمیوب انك محبتی دعواسنه دوشمشلردر حالبوکیم سلطان انلردن
اکراه ایتمشدر که حددن آشمشلردر بو تقدیرجه اقسام عبید اوچ قسمه ایرمشدر اولکی قسمی سلطانی فضلیله
تعیین ایلدیکی قپولردن معطی کورمشدر و ایکنجی قسمی انلرکبی کوروب ابوابی و نفسلرن دخی کورمشدر
و اوچنجی قسمی سلطاندن غیری بر نسنه کورمیوب ابواب خیرك غیریسنده طورمشدر امدی بونده سلطان
الله تعالی یه مثالدر که (ولله المثل الاعلی) بیورمشدر و سرای معظم خزائن غیبه مثالدر و ابواب خیر و شر حدود
شریعته مثالدر و سلطاندن خبر کتورن وزیر اعظم اول حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه مثالدر
و عبید سلطان امت اجابته مثالدر پس رسول رحمان بزه بیان و عیان ایلدیکی حدود شریعتك بری مثلا نمازدر
که انه بزه خبر ویرمشدر که نمازی تعدیل ارکان ایله قلیکز تا کیم صلوة ایچنده بولنان قرة عین البته سزه حاصل
اولوب رب العزة سزدن راضی اولسون پس هر کیمکه آنك خبر صدقیله امر حقه امتثال ایدوب وعد کریمی اولان
قرت عین و دولت دارین و رضای شریفن امید و رجا ایدرك صلوتی شروطیله ادا ایلدیسه اول کمسنه مقربین
زمره سنه کلوب امیدندن زیاده نائل مرام اولور و کیمکه بو صلاتی بو منوال اوزره ادا قیلدیسه لکن صلاتی
و نفسنی کوروب امر حقه مطیع اولدیغندن نفسنه عجب و کبر کلدیسه اول کمسنه قرب حضوره لایق اولمیوب
ابرار زمره سنده قالور و کیمکه نمازی ترك ایدوب دیسه که تحقیقا حق تعالینك تجلیات و محبتلری و رأفت
و رحمتلری و جنت و نعمتلری و حور و غلمانی و لطف و احسانی و سائر اکرامی نمازه موقوف دکلدر وانك
عطاسنه هیچ بر مانع یوقدر که جمله یه شاملدر بو یله دین جاهل باب سرایی ترك ایدوب دیوار ظهرندن داخل
اولمغه مائلدر پس اکر نمازی ترك ایلدیسه معاذ الله اول زندیق اولور و صلوة ایچنده اولان قرة عیندن اکرامندن
محروم قالور اکر صلوة پابندن مقربین ایچون وعد اولنان تجلیات او مطروده اعطا اولنسه ایدی آنك عمری
اولدقچه بو نمازی ترك ایتمزدی و حدود شریعتدن خارج بر خطوه کیتمزدی و اوامر و نواهی اولان حدود
شرعیه نك جمله سی نمازی قیاس ایله بیلنور چونکه حق تعالینك رضاسی و تجلیاتی عبده کلمز الا که ابواب

طاعتندن کاور وسخطی وطردی عبده اصابت قیلمزالا که ابواب معصیتدن قیلور پس سالك عارف ابواب شریعت اوزرنده عبد ذلیل اولوب طورور ومولای جلیلندن محتاج اولدیغی رضاواقاسنی طالب اولور زیرا که حق تعالی آنی هرکز خائب ایتمز البته رضاسن بولور

(نظم)

چون کیجدی نفسم تن سوزشندن — کلشن کورندی دل روزشندن
صبغمم دیدی حق ارض وسمایه — کنزم بیلندم دل مخزنندن
کون ومکاندن کیچ قلبکه کل — سیر ایله عشق دل مسکنندن
قیلمك تماشا دیدار عشق — کوثرلر آقار دل کلشنندن
کنج نهاندر بی حد وپایان — اولمش نمایان دل معدنندن
ساقی ومی هم محبوب ومطرب — دادر قوطوت دل دامنندن
حق نظر قیل کیم جمله عالم — جو ر جوب کبیدر دل خرمنندن

(نوع خامس) مقام ثالثه مخصوص اولان اسم ایله بو سالکك اشتغالی والتفات ورجوع نفس میالن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه مقام ثالثده بولنان سالك تلاوة اسم ثالثه مدا ومت ایلسون یعنی مدها وسکون واو ایله هو هو هو سویلسون تا کیم جمله یه ساری وجمله دن عاری اولان نور هویت انك باطننده ظاهر اولسون ابتدا یای ندا ایله یاهو بعده یاسز هو تلاوت قیلسون وقیام وقعود واضطجاع اثنالرنده آناء لیل ونهارا خفا ایله تکرار ایدوب تأثیرنی بولسون چونکه سالك بو اسم ایله مشغول اولور پس بونك برکتیله مقام ثالثك خطرلرندن خلاص بولور وبونکله نفس ملهمه نك بو مقامندن اسفل بولنان ایکنجی مقامه وبرنجی مقامه تنزل والتفاتی منقطع اولور وبو نفس ملهمه ایسه تطبع ایلدیککی مقام ثالثدن کندی طبعی اولان مقام اسفلین سمتنه التفات ورجوع ایتمدن خالی اولمز وسالکك غفلتنه مترقبدرکه آنی سوق وزجردن غافل اولدقده عادت مألوفه سنه عودت ایدر قالمز زیرا که تطبعه طبیعت غالب اولور تطبعله قرار اولمز ومقام ثالثدن مقام رابعه سوق نفس انجق جمال محبوبی ولقای معشوقی تفکر وتذکر وآرزوا تمکله اولور وعشق وهیمان وجد وحاله تمکله مقام کمالی بولور اول زمان نفسنك اسفله میل ورجوعندن امین اولور پس بو مقام ثالثده سالك نفسنی وراسنه راجع کوردکده قلبی منقطع وعینی مندفع اولوب مبهوت قالور نتکیم مجنون وایلادن بر حکایت بو معنایه اشارتدرکه مجنون دیمشدرکه ناقه می بنوب حی لیلی سمتنه توجه ایتدم وهیمتله ناقه می سوق ایدوب خیلی مسافه یول کتدم چونکه بنی نوم آلوب ناقه دن غافل اولدم پس اویاندم انی ولدی اولان یرینه رجوع ایتمش بولدم بعده برد نحی انی بنوب مطلوبه توجه ایدوب اولکی همتدن اقوی همتله سوردم اولکی مسافه دن زیاده یول کتمش ایکن ینه برغفلته واردم وقتا که غفلتدن اویاندم کندیمی اولکی مکانده کوردم وبو منوال اوزره نیجه یوز کره ناقه می بنوب همتله سوروب حی لیلی سمتنه توجه قیلدم بن اندن غفلت ایلدکجه اول کوچکنه عودت ایدوب کندیمی اولکی یرمده بولدم تا کیم ذلیل وناچار اولوب عاجز ومتحیر قالدم وچاره وتدبیرم کسیلوب ظهر ناقه دن کندیمی یره صالدم ایاغم قیریلوب ایکلیه رك سوروندم تا حی لیلی یه واصل اولدم پس مجنون کندوینی ناقه نك ظهرندن ارضه القا ایتمسنه عجز ومذلت وانکسار وعبودیت اظهارینه اشارت واردر زیرا کمینوا وصاف رابعه جمیع مطالبك حصولنه معین ومدار در خصوصا ذل وافتقار ومسکنت اکسیر سعادتدر وسالك صادق ایسه ذل ایله متلذذ وافتقار ایله متنعم ومسکنتله راضیدرکه اکا عادتدر (شعر) ذللت لها فی الحی حتی وجدتنی * وادنی مثالی عندهم فوق همتی * ومن درجات العز اصبحت مخلدا * الی درکات الذل من بعد نخوتی * امدی برکره بصیرتله نظر قیل که بو طریق مقربین نه کوزل طریق هموار درونه لذتلی حالاتی واردر وسالکلرینك مقاماتی عجایب عالیدر وکوکللری خوش لاابالیدر زیرا که خوف وحزندن خالیدر اگر ذلیل اولسه لر عزیزلردر واگر فقیر اولسه لر غنی لردر وسرمایه لری ذل وافتقار در ومسکنتلری ظهار در

(نظم)

میل مجنون پیش آن لیلی روان — میل ناقه اش پس بی طفلش روان
یکدم ار مجنون زخود غافل بدی — ناقه کردیدی وواپس آمدی
عشق وسودا چونکه پربودش بدن — می نبودش چاره از بی خودشدن
آنکه اوباشد مراقب عقل بود — عقل را سودای لیلی در ربود
لیك ناقه پس مراقب بود چست — چون بدیدی او مهار خویش سست
فهم کردی زوکه غافل کشت ودنك — رو پس کردی بکره بی درنك
درسه روزه ره بدین احوالها — ماند مجنون در تردد سالها
کفت ای ناقه چو هر دو عاشقیم — ما دو ضد پس همره نالایقیم
نیست بر وفق منت مهر ومهار — کرد باید از توعزلت اختیار
کین دو همره یکدکر را راه زن — ره آن جان کو فرو ناید زتن
جان زهجر عرش اندر فاقه — تن زعشق خار بن چون ناقه
جان کشاید سوی بالا بالها — در زده تن در زمین چنکالها
تا تو با من باشی ای مرده وطن — پس زلیلی دور ماند جان من
خطوتینی بود این ره در وصال — مانده ام در ره زشستت شصت سال
راه نزدیکست وماندم سخت دیر — سیر کشتم زین سواری سیر سیر
سرنکون خودرا از اشتر درفکند — کفت سوزیدم زغم تا چند چند
چون چنان افکند خودرا سوی پست — از قضا آن لحظه پایش هم شکست
پای را بر بست وکفتا کو شوم — در خم چوکانش غلطان می روم
زین کند نفرین حکیم خوش دهن — بر سواری کو فرو ناید زتن
عشق مولی کی کم از لیلی بود — کوی کشتن بهر او اولی بود
این سفر زین پس بود جذب خدا — وان سفر برناقه باشد سیرما
اینچنین سیری است مستثنا زجنس — کین فزود از اجتهاد جن وانس

(نوع سادس) مقام ثالثده نفس ملهمه نك حسن اوصاف واحوالن وخلع عذارینك تفصیل ومقالن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه مقام ثالثده سالك صادق لطیف روحانی وعاشق رحمانی اولور واول قلبنده نور عرفانی بلکه تاب آفتاب عیانی بولور وروحنه بشیر کمال اقبالی ایدوب نسیم وصال اکا هبوب ایتمشدر وقلبندن حجبك اکثروا کثفی کشف اولوب نفسندن حظوظك اعظم واقبحی زائل اولوب کتمشدر چونکه مقام ثالث مقام روح خوبدر وروح ایسه شهود مطلقدن محجوبدر زیرا که روح ایله حظوظی جامعدرکه انلرانی وصلندن قاطعدر لکن حجب نورانی وحظوظی مقبول ونافعدر زیرا که انك حجب وحظوظی طلب مشاهدهٔ جمالدر وآرزوی دولت وصالدر وذل وافتقار ایله متلذذ ومتنعم اولور وشوقی غالب اولدقجه صبر وقراری کسلور وبو مقامده اولان عاشقك معشوقنه شوقی غالب اولدقجه وسادات صوفیه نك بو مقام اهلیچون انشاد ایلدکلری اشعار والهیات نغمات ایله استماع ویاترنم قیلدقجه محبوبی شوقندن ذوق وقراری قالمز وخلع عذار ایدوب ناموس وعار ایله کرفتار اولمزول باسن تبدیل ایدوب اعتبار ناسی برحبه یه المز واویله حرکت ایلرکه برکسه نك عندنده هیچ قدر وقیمتی قالمز واول عاشقده بو اشیا ایله تلذذ بولنور بو حب خبوالله صادق کاذبدن فرق اولنور زیرا که محبتی مدعی چوغ ایسه ده دعواسنده صادق آز بولنور ومحبتده صادق اولدرکه قلبنده محبوبندن غیری برنسنه قالمیه وناسی اولیه نسیان ایده که خاطرینه برکسه کلمیه وناسی هم انی اونودوب کسه نك خاطرنده قالمیه ومحبتك برشرطی بودرکه محب اولان البته محبوبنه مطیع ومنقاد اوله کلمشدر نتکیم تفصیلی بالاده محبت فصلنده کیجمشدر (شعر) تعصی الاله وانت تظهر حبه * هذا لعمری فی القیاس بدیع * لو کان حبك صادقا لاطعته * ان المحب لمن یحب مطیع) واما عالم طبیعتده قالان وعلم

حقیقتدن بی خبر اولان ملاحده و زنادقه اویله ظن ایتمشلردرکه خلع عذاردن مراد انجق ترك اوامر و فعل مناهیدر پس انلر تارك صوم و صلوة و مانع حج و زكوة اولوب تابع شهوات و مرتکب منکرات اولورلر و بونکله بیله دعوالری بودرکه بو ترك و افعال ازجمله خلع عذاردر و کسر نفس و اسقاط اعتباردر و بز محب و موحد حقز که جانمزانی بولمشدر و بزم امثالمزدن تکالیف شرعیه ساقط اولمشدر حالبوکیم انلر بیله دیلرکه بو خیال محال کفر و ضلالدر و مبغوض حضرت ذوالجلالدر زیرا که بو افعال و اقوال نه بر دینه مطابقدر و نه بر مذهبه موافقدر پس بو مذهب اصحابنه خیالات شیطانیه غالب اولوب خلع عذاری امور نفسانیه صانمشلردر و ارتکاب محرمات ایله کوکللری سیاه اولوب ظلمتده قالوب عبادت و ریاضتدن اوصانمشلردر و اما عاشقلر یقینا بیلمشلردرکه خلع عذاردن مراد و مرام موجب توقیر و احترام اولان جاه و احتشاملرین خلقك نظرندن اسقاط ایدن مخالفات عادات عوامدرکه انلر امور شرعیه ده تبعیت حدود و احکام و اقتدای افعال اصحاب کرام و موافقت عادات اولیای عظام بو نظام اوزره تمامدر (بیت) جهانده صدر صفا لاابالیلریدر * نه اعتبار اکا کیم قدر و اعتبار استر * پس بونلر کسر نفس ایچون خلع عذار ایدوب خانه‌لری حاجتلرین اللریله وارقه‌لریله بازاره کوتوروب کتوررلر و خمیر تخته‌سن و اتمك تکنه‌سن اوموزلری و باشلری اوزره یوکلنوب بشوررلر و عیال و جیران ایچون صو کتوروب اودون قیروب قپولرن سپوررلر و فرس و حمار و بقر و غنم خدمتلرن کوررلر و باغ و بستان و تارلا و خرمن و صنعت و دکان و بونلر کبی ایشلری بتوررلر و قالین و کیرلی و اسکی ثیاب کیوب عریان مرکبه بنوب یالین ایاق یوررلر و بونلر کبی یوز بیك انواع امور شرعیه ایشلیوب اغیار اعتبارندن دوشوب کسر نفس ایدرلر و بو خلع عذار شرعی برله بونلر لقای محبوبك جمیع موانعن اصولندن قطع ایدوب کیدررلر مثلا البسهٔ فاخره تحصیلندن انواع تعب و حیله ایله مشغول اولیوب انجق دفع برد و حر ایچون ادنی لباس ایله قانع اولورلر و فراغ بالله محبوبه توجه قیلوب جمعیت خاطر بولورلر پس بو مثاله قیاس ایله بونلر جمیع موانع و قواطعی دفع و رفع ایدوب حضرات قربه وصلتدن حظ الورلر و مقام ثالث مقام عشق اولدیغندن بو عاشقه خلع عذار آسان اولور و روحنه ذوق و لذت ویروب عارفلر قتنده عزت و رفعت کوروب محبوبی عندنده قدر و قیمت بولور کرچه اندن سفها مغتاظ اولوب تنفر ایدرسه ده اول اوغورا اولسون دیوب خبر ایله قالور (نظم)

کوکل حقه توجه قیل سن اول کندکاه بیکانه — وفای جسم و جانی بیل ورای شمع و پروانه
بقا استرسن اول فانی بو نفسی ایله ربانی — بقا اندر فنا بول اول ایم وحدتده دردانه
کیمك کیم مطلبی حقدر حدیثی عشق مطلقدر — مدقق عقلی ترك ایلر اولور آزاده دیوانه
موحد چونکه یکتادر قتنده خلق موتادر — اوبولمش حی قیومی بولمش کوکلی رحمانه
مثال ابن ادهم سن بو عالم ملکنی قوی سن — اولورسن شاه ملك دل ایرر جانك اوجانانه
سقاهم ربهم حاضر ظهور اول شربت طاهر — اودر اول اودر آخر اودر ساقی و پیمانه
قلندر مشرب اول حق حقیقت اکله بر حق — خیال و کوا که بیل خلقی قو تقلید و افسانه

(نوع سابع) مقام ثالثده سالکه روحانیلرك خطاب و ثناسن و انك انلردن اعراض و استغناسن و حقه توجهله انده فناسن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه وقتاکه مقام ثالثده سالك خلع عذاری تکمیل ایدروانی جناب حقدن قطع ایدن نفس شیطانیه‌سی فانی اولور کیدر پس اولزمان روحانیلردن اکا امر و نهی و اخبار ایله خطاب اولور لکن محبتده صادق اولان سالك انلره نه التفات و اعتبار ایدوب نه ده مهابت الور و انلردن اکانه سرور و نه غم کاورزیرا که جمله‌نك قصدی انی مطلبندن اشغال و قطع اولدیغن بیلور پس انلردن اعراض ایدوب انجق انکله مشغول اولور و اکر سالکه روحانیلردن هیچ بر خطاب اولمدیسه اول کندی حقنده بغایت انفع و احسندر زیرا که نیچه طالب مثلی ایشتدیکی خطابات غریبه‌یی خطاب حق ظن ایدوب مطلوبنه وصولی زعمیله همشه فترت کاوب طبیعت عالمنه رجوع ایدرکه بو دخی مقام ثالثك خطرلرندندر و بو مقامده سالکه فنا حالتی کاورکه انك مقام رابعه ترقی ایدوب انفسی مطمئنه اولسنه معین اولور و بو مقامده اکا عارض اولان فنا بر حالتدرکه انی جمیع مدرکاتندن الور اول نوم و اغما غیبتی دکل انجق ذهول و غفلت غیبتی بولور هر بر

حاسه کندی محسوساتندن ذهول ایدوب ادراك ایدرکبی اولور حالبوکیم هر بری کندی ادراکندن معطل قالور مثلا کوزی باقه سویله مقابلنده اولان اشیادن ذهول ایلدکده بو سالکك حالی اول اهل مصیبتك حالی کبی اولورکه اول غم حالنده بر مصاحبنك یانندن کیچوب نظری یوزینه واقع اولمش ایکن اکانه سلام ویررونه تکلم ایلر وقت آخرده اومصاحب اومصاحبه سؤال ایلرکه بنم سنکله قصورم ندرکه یانمدن کیچر کیدرسن نه سلام ونه کلام ایدرسن اول دخی اکا جوابنده والله بن سنی مصیبتم غمندن کورمدم دیوب یمین ایدر کذلك قولاق اصواتی ایشتمز و کانه ایشدر و کذلك جمله حواس انواع محسوساتندن ذهول ایدوب کیدر و عقل بشر دخی جمیع معقولاتندن ذاهل اولور و بو حالتی کما هو بیلمزالا که بونکله متصف اولان بیلور و بو حالتدن اول عارف خبر ویرمشدرکه (اوقفنی ربی وقال اعرفنی بالمعرفة التی لا یقابلها الجهل فان المعرفة التی یقابلها الجهل جهل) بیورمشدر پس اولکی فنا بودر و اما ایکنجی فنا مقام خامسده کامله عارض اولور و اما اوچنجی فنا احدیت مرتبه‌سنده هلاك صفت بشریتدرکه حق الیقیندر و بو اوچنجی فنا عین بقادر (بیت) فیفنی ثم یفنی ثم یفنی (وکان فناؤه عین البقاء) اما اولکی فناده سالك روحانیلر کلامن ایشیدر لکن بوقولاغیله ایشتمز و انلردن بر نسنه فهم ایتمز بلکه حالت فنا کندودن زائل اولدقده احساسه کلوب هر سوزلرن اول زمان فهم ایده بیلور و مرتبه القا ایلدکلرن حفظ ایدوب کوکلی آیینه‌سنده منتقش اولان احوالی تعبیر قیلور پس اکر اولدمده نطق ایدرسه حکمت سویلر زیرا که حکمت ینابیع قلبندن غلیان ایدوب لسانته جریان ایلر و بو طرز اوزره اولان کلام روحانیلره صلصلة الجرس دیرلر * اللهم یا من اذا سئل اعطی لا تحرمنا والمحبین من هذا الفناء ولا تجعل حظنا منك العنا ولا حظوظ انفسنا ولا تجعل الدنیا اکبر همنا ولا مبلغ علمنا واصرف عنا کل شئ عنك یقطعنا امین و بو فنانك سبب عروضی اول امور اربعه‌درکه ابدال انلرله ابدال اولمشلردر و انلر جوع و سهر و صمت و عزلتدر بو حالتی بولمشلردر و اعظم اسباب فنا جوعدرکه اول مقام ثالثده مطلوب و ماقبلنده ممنوعدر (نظم)

وحدت میلك بر قدری وار ایسه سویله — اول صافی شکر در کدری وار ایسه سویله
وهم ایتمه که عشقك یولی پر خوف و خطردر — کرتیر قضانك سپری وار ایسه سویله
چون جان جهان عشقدر اول عشقدن اوزکه — بر کیمه‌نك اشفق پدری وار ایسه سویله
بر جانکه اوچار عشقدر انجق پر و بالی — برغیری اکر بال و پری وار ایسه سویله
بو عالم امکان ایله اول ملك بقانك — کر غیر فنا رهکذری وار ایسه سویله
سدره اولور وارلق او پنداردن اوزکه — وحدت یولینك بر خطری وار ایسه سویله
حق دله ناظر بیل او حاضر بیله حق — قلبك آکاهم بر نظری وار ایسه سویله

(نوع ثامن) مقام ثالثده اولان سالکك عشق حالاتن و قبض و بسطنك تعاقب و تبدلاتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه مقام ثالثده سالك نفسیله مجاهده‌سنده مداومت قیلدیسه عشق زیاده اولوب هیمانی قوت بولور و شوق و سکر و خلع عذار امثالی احوال واقع اولندن بغایت متلذذ اولور زیرا که بو مقام روح مقام عشق و حالتدر و مقام عشق ایسه مقام لذتدر حتی عاشق لذات عظیمهٔ روحانیه بولدیغندن عشق حجاب معشوق ایکن بیله مقام عشقدن ترقی ایلمك استمزو بولندیغی تقطع احشادن و ضیق صدردن خلاصه رغبت ایلمز بلکه بو حالاتك دوام و ثباتن طلب ایلر پس حالت عشق اکرچه کندی فرقتنده بولنان حالاته نسبتله مذموم ایسه ده بر حالت مقبوله‌در حتی انسان کامل عشقك اوقات و حالاتن تذکر ایلدکجه انده اولان روحانی لذات و عدم مبالات و خلع عذار ایچون کوررسنکه تحسر چکر اما حالت عشق انجق مجاهده ایله حالت صادقه‌در و صاحبی عشاق اشعارندن هرنه اوقورسه صادقدر و تکلم ایلدکده درون دلدن ناشی تأوه و حرقتله اولان شیرین کلماتی مؤثر و محرقدر و اما بو حالت بلامجاهده بریلانچی حالتدر و اشعار و کلماتی بی مزه و ترغات و نغماتی بی حلاوتدر نه ایشدنلر بر لذت بولور و نه ده کوکللرده بر تأثیری اولور و نفوس آندن اکراه ایدوب نفرت قیلور چونکه مقام ثالث مقام روح مقبولدر و روح ایسه محل عشق و هیمان و ذهولدر پس بونده سالکك

مدت اقامتی زمان طویل مانلدر زیرا که عاشق کندی نفسندن ذاهلدر وذکر اسم معشوق ایله وجمال وکمالی وصفنده اولان ابیات واشعاری نغمات والحان وقراءتله معشوقندن دخی مشغول وغافلدر وبو مذکوراتك جمله‌سی انك بسطی حالتنده اولور اما آنك حالت بسطندن صکره حالت قبضی وارد اولوب نوم عشق وهیماندن اویاندقده صدری اویله ضیق اولور که یورك صدرندن قوپغه یقین کلور پس او زمان عاشق ذل حقیقتله ذلیل اولوب خضوع حقیقیله خضوع ایدوب متحیر قالور وبو مقامده بو سالکه بو قبض وبسط حالتلری بری برینی تعقیب ایدرلر مقام رابعه ترقی قیلور وعشقی ساکن اولوب قبض وبسطی هیبت وانسه تبدل قیلوب هر بیردن خلاص بولور وبونلر ایکی حالتدر که مقام رابعه کلان کاملك قلبنده تعاقب ایدرلر که انجق ذوق ایله بیلنور اما قبض ایله هیبتك فرقی بودر که قبضدن صدر ضیق اولوب نفس ناطقه تعب کورور وهیبت ایسه اویله دکلدر که اندن صدر منشرح اولوب نفس راحت بولور واما بسط ایله انس اراسنده فرق اودر که بسطك صاحبنه غالب اولمسی بولنور که حق تعالی یه ترك ادب ایلمسندن خوف اولنور حال بو که یم انس اویله دکلدر که انکله خضوع قیلنور والحاصل خوف ایله رجا وقبض ایله بسط وهیبتله انس بو جمله ایکی حالتدر لاغیر انجق اشخاص ومقامات اعتباریله آدلری تبدیل اولنور پس بو ایکی حالتله مقام اولده بولنان نفس اماره صاحبی یا مقام ثانیده اولان نفس لوامه صاحبی متصف اولسه بونلره خوف ورجا دینلور واکر بونلرله نفس ملهمه اولان سالك متصف اولدیسه بونلره قبض وبسط اطلاق اولنور واکر بونلره نفس مطمئنه یا راضیه یا مرضیه اولان کامل متصف اولدیسه بونلره هیبت وانس اطلاق اولنور واکر بونلرله نفس کامله اولان خلیفه متصف اولدیسه جلال وجمال تسمیه قیلنور پس خوف ورجا مبتدینك وقبض وبسط متوسطکدر وهیبت وانس کاملك وجلال وجمال خلیفه نکدر اما خوف ورجا وقبض وبسط حالتلری ضیق وتعبدر وهیبت وانس راحت وطربدر وجلال وجمال اعجب واغربدر ومنفعت وکرامتدر خصوصا جلال حالتنده کامل بر نسنه یه توجه ایلمز الا که اذن الله ایله آنك وفق مرادی اوزره واقع اولور زیرا که اول حینده اول کامل حق تعالینك خالص عبدیدر وبر یوزنده خلیفه سیدر وآنك غضبیچون غضب ایدوب انتقامیچون انتقام ایدر ومحبتیچون محبت ایدوب اکرامیچون اکرام ایدر پس اول کامل مقام جمع الجمعه وارد قده ظاهرده جریان ایدن تأثیرات کندی یدیله اولدیغن کوزیله کوروب هویته ایروب مجلس انسه کیدر ومولاسیله ادبی زیاده اولوب مقام عبودیتدن ذهولنه خشوع وخضوع ایله استغفار ایدر

(نظم)

عشق ایله معمور اولور * خانهٔ ویرانمز * حزن ایله مسرور اولور * طالب جانانمز
هر نه که عالمده وار * عشق ایتش ای یارغار * اولمش اولیل ونهار * علم ایله عرفانمز
عشق ایله خوش طولمشز * مست مدام اولمشز * فقر وفنا بولمشز * اولدی بقا شانمز
کرچه حقیر زچونالك * اولدی ولی عشق پاك * دلده چومه تابناك * اولدی چوز رکانمز
چوره مزه نه فلك * دور ایدر اول چون کالك * کیم شه ملك وملك * تختیدر ایوانمز
عشق کدایی اولان * سلطنت ایلر نهان * لاجرم اولمش جهان * بندهٔ فرمانمز
حقی چو دیوانه‌در * عاشق جانانه‌در * عشق ایله میخانه‌در * شوق ایله حیرانمز

(نوع تاسع) مقام ثالثده سالکك انقباض ایله اولان ذل وافتقارن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردر که مقام ثالثده سالکه ضیق صدر عارض اولوب خطردن خالی قالمز زیرا که بو مقام روحه شاملدر وروح ایسه اطلاقه مائلدر پس اول ساعات قبض ایچنده بدن قفسن قیروب وطنی اولان عالم مجرداته متصل اولمق مراد ایدر قادر اولمزلکن اول ساعات قبضك حرارتنه اهتمام تام ایله تحمل ایدوب صابر اولور زیرا که اول حرارتده حد وحسابسز فائده‌لر بولور حتی دینلمشدر که اکر حالت قبضك حرارت وناری اولمسه نفوس خبیثه قال وبال اولمزدی وافضل اعمال ثقلین اولان جذبهٔ رحمانیه یی کوکلر بولمزدی پس بو بولده سالکك اکرام اولندیغی کراماتك اعظمی ولازمی اوصاف مهلکهٔ حیوانیه سنی اخلاق مرضیهٔ رحمانیه ایله تبدیل اولنمیدر وتخلیه وتحلیه دن عبارت اولان کیمیای سعادتی بولمیدر زیرا که سیر وسلوکاتدن مقصود ومأمول اولان

ملك مآلوکه تقرب ووصولدر وحصول وصول ایسه بالاده بیان اولنان حجب سبعه‌یی رفع ایتمکه موقوفدر وحجب سبعه ایسه عبد ایله مولاسی اراسنده بعد مناسبتدن عبارتدر پس تبدیل صفات وکسب کمالات البته تقریب مناسبتدر مثلا سالك اسفل صفات اولان شبعی طعام حق اولان جوعه تبدیل ایدوب وصفت حیوان اولان نومی صفت ملك اولان سهره تحویل ایدوب صفت شیطان اولان عجب وکبری صفت آدم اولان ذل وافتقاره تبدیل ایلدیسه قرب مولا ایچون کسب مناسبت قیلمش اولور زیرا که عدم اکل وعدم نوم وبونلر کبی اوصاف حمیده صفات ملائکه‌در وبونلرك اضدادی اوصاف ذمیمه‌در که صفات بهائمدر وانسان ایسه ایکیسی اراسنده متوسط قائمدر پس اول صفات حیوان ایله متصف بولندقده حیواندن ادنی اولور وصفات ملائکه ایله متصف اولدقده ملائکه‌دن اعلی اولوب انلر نائل اولمدقلری مرتبه‌یی بولور وذل وانکسار ایله مرآت عبودیتی مرآت ربوبیت مولایه مقابل طوترر (بیت) نه فلك راست میسرنه ملکرا حاصل ٭ آنچه در سر سویدای بنی آدم هست ٭ پس درجات کمالك اعلاسی عبدك کمال عبودیتله متصف اولمسیدر وبو اشعار ایدر که ذل وانکسار اکسیر سعادتدر واسرار ربوبیت مسکنت وعبودیتده مودوع وموضوعدر وسالك ذل وافتقار ایله رق اغیاردن آزاد اولوب عبودیتله عبید احراردن اولور تنکیم اهل دل طریق مقربینی اول قومه لایق کورمشدر که انلرك نفوسی حزن ایله لرسپورمشدر پس بو سالك خمول ارضنده وجودن دفن ایدوب (موتوا قبل ان تموتوا) امرینه امتثالله شخصن اخفا قیلور وحضرت صدیق اکبره اقتدا ایله یریوزنده میت متحرك مثالی یورر وسالکك بو موتی آکا موت طبیعی مقامنده طورور حتی قبض ارواح ایچون مؤکل اولان ملك کوتورملك ایچون کلدکده کمال لطف ایله سلام ویروب رفق ایله معامله ایدوب غربتدن وطننه کوتورر زیرا که اول مطلوب اولان موت ارادیله فانی اولمشدر که بو فصل ایچره بیان اولنان فنایی بولمشدر وبو فنا ایسه بر حالتدر که بونکله بو عارفك اصلا اموال واولاده وهیچ بر نسنه یه وبرکیه قطعا بر میلی قالمز وهیچ بر مکروهدن هرکز خوفی اولمز پس اشتباه یوقدر که بو حالت حالت امواتدر تنکیم امواته عالم برزخ کشف اولور کذلك بو سالك هم عالم برزخ وعالم مثال کشفنی بولور وبو ایکی عالم اول ملکوت عالمندن شعبه‌لر کلور

(نظم)

بو نفس مشربی جام فنادن المدی حظ * بو عقل مذهبی ملك بقادن المدی حظ
فنای عشق اولوب اندن فنادن اول فانی * که بی فنای فنا جان خدادن المدی حظ
کوکلده طالب حظ اول که طشره‌ده آره یان * ایکی جهانده او برآشنادن المدی حظ
کوکل که یار ایله یار اولدی یادی یاد ایتمز * قالان سوی ایله عشق وهوادن المدی حظ
عبای فقر وقبای غنایی فرق ایلر * او جانکه فقر وفنایی لقادن المدی حظ
بلای عشق ایله اولمك الذ اشیادر * که درد عشق بولان بر دوادن آلمدی حظ
چو حظ اهل محبت بلادر ای حقی * بلای جان بو یتر کیم بلادن المدی حظ

(نوع عاشر) مقام ثالثده بولنان سالکك قلبنده اسم ثالثك تأثیر وخاصیتن ومشاهده نك انواع وماهیتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردر که اسم ثالثك تأثیر وخاصیتی بودر که بوکا مداومت ایدن عارفك قلبنده هویت مطلقه ظهور ایدوب جاننه حقیقت ایمانیه عیان ومعارف ربانیه نمایان اولور پس لذات دنیای دنیه‌دن تنفر ایدوب حیات ابدیه دولتنه شوق ایله رغبت قیلور لکن بو اسمك خاصیتی حصوله کلمز وبو ذاکر تأثیر مطلوبه نائل اولمز الا که ذکرینی وقوینك کثرتیله نائل اولور وآداب شریعتله مؤدب وارکان طریقتله مقید اولوب صفیر انفاسنه سمعنی القا وخلو بال ایله نطقنه اصغا ایدرك مداومتله اول هویتی بولور وبو عارف بعض اوقاتنده لاهو الا هو اسمنه لام وواوی مد ایله مشغول اولور زیرا که بو اسمی بغایت عظیم الشان بولور وبو اسم ایله اشتغالی حالنده کانه اعضاسنه خطاب ایدر که (لیس فی الوجود الا هویة الحق وان ما سواه فهو افعاله وآثاره) پس مشهد کاملین المحققین بو مشهددر وبو عارف بو شهودی کندی نفسنه تکلیف ایدرك ادمان ایلدیسه شهود معهود انده اویله رسوخ بولور که هرکز اندن منفك اولمیوب اکا مقام اولور ومقصد اقصی وغایت قصوی بو شهودی بولور پس بو شهودك صاحبی اصلا بر حالنده قطعا بر نسنه ایله حضور حقدن ذهول ایتمزنه خلق ایله

حقدن ونه حق ايله خلقدن مشغول اولورونه كثرتله وحدتدن ونه وحدتله كثرتدن محتجب قالور بلكه اول كثرتی عين وحدتده ووحدتی عين كثرتده بصيرتيله كوره بيلور (بيت) وحدتی كثرتده بولمق كثرتی وحدتده هم * برعلمدر اول كه جمله علم وعرفان آنده در * چونكه بو كامل فرق اولده مسجون اولان محجوبلر مشهدی كبی مظاهری بی ظاهر مشاهده اولماز وفرق ثانی يه وصول بولميان موحدلر مشهدی كبی ظاهری بی مظاهر مشاهده قيلماز بلكه مظاهری ظاهرده وظاهری مظاهرده مشاهده ايدوب كمال علوم وعرفانی بولور پس مشهدلر اوچ نوع اولور برنوعی كامل وبری ناقص وبری انقصدر اما مشهد كامل بونده بيان اولنان مشهددر انقص اخصدر واما مشهد ناقص اول موحد عارفلر مشهديدركه ظاهر ومظاهر انلرك مشاهده لرنده متحد اولور وانلرك عندنده مظاهر ظاهرده فنا بولور پس انلرك شهودنده نه كثرت اولورونه ده ماسوی قالور وبو مشهد انكچون ناقص عد اولنوركه بونده تعطيل وابطال خواص اسماء وصفات حق بولنور لكن بو مشهدك صاحبی معذوردر زيرا كه مقام ناقص اولان مقام ثالثده بولنديغندن مغلوب نوردر وفرق ثانی شهودندن مستوردر واما مشهد انقص اول مبتديلر مشهديدركه مظاهرله ظاهردن محجوب اولورلر وكورمزلر الا كه ظاهر كورورلر وكثرتله وحدتدن مشغول اولور قالورلر وبولمزلر الا كه كثرت بولورلر حالبوكيم كامل اودركه وحدتی عين كثرتده وكثرتی عين وحدتده مشاهده ايدوب بريله اوبرندن محتجب قالماز پس انسان كامل خلق ايله حقدن وحق ايله خلقدن محجوب اولمزكه طرفينی معموردر (نظم)

بسم الله ای محب لقاجوی دل نشين — بسط ايتدی دلده سفرهٔ عشقی دل آفرين
هم عام وخاص رحمتی خرمن ايتدی كيم — اعيان كائنات اولدلر آنده خوشه چين
هر جداورب عالمه دركيم مدام اولور — هم اولين غريق نوالی هم آخرين
چون مالك قوای عباد اولدی روز كسب — سرمايهٔ جزاهم اودر خالق يوم دين
عشقكده فانی اولمدر اياك نعبد — آندن بقا سنكله در اياك نستعين
سنسن هدايت ايليجی اهدنا الصراط — تانورك اوله قلبمه عالمده مستبين
فرق فقط نتيجهٔ قهركدر اول عظيم — جمع غضب حكم ضلالتدر اول امين
ويرقلبه جمع تفرقه وجمی تابولام — فرق ايچره جمعی جمع ايله فرقی اولم مبين
حق قولك دعاسی فنادر فناهمان — فقر وفنايی بخش قيل آمين يا معين

(فصل رابع) مقامات سبعه دن مقام رابعده بولنان نفس مطمئنه نك كيفيت احوالن وصفات واطوارن وكرامانه ميل والتفاتن ووقت وآفاتن وحبيب حقه محبتن وماله ميل ورغبتن ومرشد اولمغه لياقتن وترجيح سلوك اذكاواذكيايی وتطبيق طريق جميع اولياايی درت نوع ايله بيان وعيان ايدر (نوع اول) نفس مطمئنه نك وجه تسميه سنی وسيرنی وعالمنی ومحلنی وحالنی ووار دنی وصفاتنی وفوقنده اولان مقام نفس راضيه يه ترقيسنی بيلديرر (ای عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردركه مقام رابعده نفس ناطقه كندی اضطرابندن خطاب حق ايله اطمئنان بولديغيچون اسمی مطمئنه اولمشدر نتكيم حق تعالی بونفسه (يا ايتها النفس المطمئنة) كلاميله خطاب قيلمشدروبونك سيری مع الله دروعالمی حقيقت محمديه دروحملی سردروحالی اطمئنانيهٔ صادقه در ووار دی بعض اسرار شريعتدر وصفاتی جود وايثار وتوكل وتفويض وصبر وحلم وتسليم ورضادروصدق وعبادت ورفق وبشاشت وشكروشادروشهود تام وحضور مدام وتعظيم كرامدروسرور قلب ولطف لسان وسترعيوب وعفو قصوردروسالكك مقام رابعه دخولی علامتی بودركه شريعتدن برشبر مقداری مفارقت ايتميوب اتباع ايله يورومتلذذ اولمازالا كه اخلاق حبيب الله ايله تخلقله اولورومطمئن اولمزالا كه آنك اقوال وافعالنه اتباع ايله اولور زيرا كه بو مقام تمكين وعين اليقين وايمان كامل مقاميدروبو مقامده بوكاملدن ناظرلرك ابصاری وحاضرلرك اسماعی ذوق ولذت بولورحتی طول دهر اگر تكلم ايلسه شيرين كلماتندن سامعلره كلال وملال كلميوب صدق وصفا كاوردزيرا كه آنك لسانی طرف حقدن سرينه القا اولنان حقايق اشيا ودقايق معنی واسرار شريعت غرانك ترجمانی اولورپس اول بركلام سويلمزالا كه قرآن كريمه موافق وحديث شريفه

مطابق كاور اويله كه نه بركتاب مطالعه ايتمشدرونه بركسه دن اشتمشدرچونكه حق تعالينك بوكاملك سرينه القا ايلديكی الهاماتی بی حاسه سمع اشيدر پس بوكامل (انا سرك ايها الحبيب وانت سری) الهاميله كندی اضطراباتندن مطمئن اولوب ادب وحيادرياسنه غرق اولمشدروآكاهيت وخشيت ملازمت ايدوب وقار وقبول خاصيتلری ويرلمشدروعالم كون وفسادك حقيقتی آكا ظاهر اولوب (كل من عليها فان) رمزنی الهام ايله بيلمشدروبو كامل ناس ايله احيانا كوريشوب درونته القا اولنان حكمتدن انلره سويلروعلم سطوری تحصيل ايدوب علم صدوری هم آرزوايدن احبابنی استعدادقابليتلری قدرارشاد وبهرمند ايلروا كثرا وقاتنده ذكر وفكر ايله كندی شغلنه متقيد اولورتاكيم مقامات باقيه نك ترقيسندن محروم اولمسون ودرجات كمالك اعلاسن دوبوب ادناسندن قالمسون وفانی اولمسون كندوبی بولمسون (نظم)

كوروندی دلده بردرياكه عشق آندن بديد اولمش — اودريادن بوجان طولمش كوكل ذوق مزيد اولمش
هوادن كيجه جان موجی نفس بحرنده سا كندر — حيات اول حوت بولمش كيم اوده دن مستفيد اولمش
بوجان جانانه كفو اولمق بعيد اولمشدی عقلمدن — ولی مهر جهان هرذره دن رخشان بديد اولمش
كوكلدن چاكر عشقم كه جانمدرآكا قربان — دمادم ذوق وشوقندن بكا عيش جديد اولمش
مقلب قلبنی المش بوقالب خلق ايله قالمش — تنم كثرتده دل طالمش بووحدتده فريد اولمش
دل اهلی بكامز بر بيل كه كاسون عيد شاد اولسون — كه دائم عارفك هرساعتی برشقه عيد اولمش
كل ای حق اونوت جانی يوق اول آنكله بول آنی — اوجانكيم دوستنی بولمش قوقوقتی سعيد اولمش

(نوع ثانی) مقام رابعده بولنان كامل ايچون خوارق عادات اولان كرامانه ميل والتفاتنك نتن وآفاتن بيلديرر (ای عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردركه مقام رابعده اولان كامل اسم رابع ايله مشغول اولورحق حق ديوب باحرف ندا ايله ياحرف ندا سز تكرار ايله تأثيرنی بولورودرونده ظهور ايدن علوم غريبه دن واحوال عجيبه دن اعراض ايدوب علام غيوبه توجه قيلوروكندی يدی ايله ظهور ايدن خوارق عاداته وانواع كراماته التفات واعتبار ايتميوب اكرام ايدن حضرت مولايه كلورزيرا كه اظهار كرامات حيض رجال اولديغن بيلور وا كامل ومحبتنی حجاب وفتنه بولورانكچون كاملری كورورسنكه آنلردن بركرامت صادر اولسه حس ايلمزلر وصدوريندن خبرلری اولسه ده كمسه يه سويلمزلرنتكيم بر كامل بركسه نك ياتندن كچوب جامعه كيدركن اول كمسه اوكاملك اياغنه بركوچك طاش اورمشدروبوكامل ايسه اول ضاربه نه التفات ايلمش ونه طاشی كورمشدرلكن اول ضارب اول زمان انده وشوب جان ويرمشدرپس انده حاضر اولنلرا كاديمشدركه شان اوليا عفو ورضا ايكن قتل نفس ايتمك سكانه روادر واول كامل انلره بويله جواب ويرمشدركه والله بنم بوايشدن اصلا خبرم يوقدرنه طاش المش حس ايلمشدرونه ضاربی كورمشدرلكن عادة الله اويله جاری اولمشدركه اوليا سنه اكرام ايچون انلردن خبرسز نصرت واعانت قيلوروانلره اهانت ايدنلردن انتقام آلورپس هركامل محفوظ آندن ظهور ايدن كراماتی بيلمزوبيلسه ده كراماته التفاتی اولمازوالتفات ايلسه ده ميل ومحبت قيلماز اما ظهور ايدن كراماته مائل اولوب انلرله توقف ايدن سالكك حالی اول حاجينك حالی كبيدركه بيت شريفی طلب ايدوب حجاج ايله كيدوب طريقك ا كثرن قطع ايلدكده ا كا اويله بركوبكك صورت كورينوركه عقلن آلوب انی مدهوش ايدرپس اول حاجی آنك محتاجی اولوب وصلتی كندی علاجی بيلوب آرزووسيله ياتنده قالمق ومحبتيله كام آلمق مراد ايلدكده امير حاج آكاديركه بونده بونكله ساكن اولمه وحجاج ايله كعبه يه كل منقطع اولوب بونده قالمه تاكيم بيت شريفی طواف وزيارت قيله لم بعده رجوعمزده آنی سكا نكاح ايله آله لم واول سنك اولوب حلال اكله قالمه سن لكن اكرسن امدی بونده توقف قيلدكسه انك وصالی سكا حاصل اولمز اولسه ده حرام اولور پشيمان اولورسك وبيت اللهدن منقطع اولوب محروم قالورسن پس اول حاجينك هواسی غالب اولوب حجاجدن آيريلوب واول عورته شوق ايله يقين كلوب يوزندن برقعن ذوق ايله قالدروكوروركه معاذ الله انك اغزی قوقمش صوبی آقمش ديشلری دوشمش يوزی قيرشمش كوزی قارشمش قباغی شيشمش قواتوغی يشمش رنكی كتمش ايشی بتمش صاچی دوكلمش بلی بوكلمش برقره قوری عجوزه ايمش همان اولدمده نادم اولوب حجاجه ايرشمك مراد ايدر واما قادر

اولمز بزعمه باشلر لیل ونهارا اغلر فائده قیلمزاما بونده حاجی سالکه مثالدر وکعبه یولی طریق حقه مثالدر
وبیت شریف حضرت احدیته مثالدر وعورت اول کرامته مثالدرکه سالک اثنای طریقنده آکا مائل وطالب
اولور وامیر حاج مرشد کامله مثالدر وحجاج اهل سلوکه مثالدر پس شبهه یوقدرکه سالک طریق حضرات قربه
وصولندنصکره جمیع کرامات اکا مطیع ومنقاد اولور حال بوکیم کندی جملهسندن فارغ ومیل ومحبتلرندن آزاد
اولور واکرا کاه رأسی غالب کلوب وقتیله مرهون اولان امری وقتندن مقدم طالب اولدیسه وکرامته میلیله
طولاشوب قالدیسه عبث یرده نفسنه تعب ویروب مطلوبندن منقطع اولور اکر کرامات اکا حاصل اولورسه ده
حقیقتنه واصل اولدقده کورورکه بربیهوده نسنه ایمش که نه دنیاسنه برفائدهسی واردرونه آخرتنه برمنفعتی
واردر پس اول سالک ندامت نارنده یانوب یاقیلور زیرا که انواع مشقتله ترقی قیلدیغی مقامندن اول میل ومحبتله
تنزل قیلور اما کرامت کندی نفسنده بردنسنه دکلدر زیرا که حق تعالینک اولیاسنه اکرامیدر لکن اکامیل
ومحبت سالکک فتنهسی ودامیدرکه جوهر عشقک عرض خامیدر (نظم)

جوهر وجود عشقدر اول مابقی عرض … فوت اولسه اول بولنمزا کاغیرنی عوض
عهد ایلدمکه عشقه وفا ایلیم مدام … خوش کچدی عمر وعهد مز انکله مانتقض
قیل غیر عشقدن بصرک غض که عاقبت … غض انامل اولدی مکافات ترک غض
افسرده اولسه جهل وکسلدن طبیعتک … عشق آتشیله زائل اولور انجق اول مرض
ای دل تحمل ایله بوبار محبتی … محبوبدن نه کلسه قبول ایله مافرض
فرض ادا ایدنده ویرر قلبه انبساط … اعراض ایدنده دوست هم القلب انقبض
حق شراب عشقی مدام ایله نوش کیم … آدم وجوده کلمهدن اولدر همان غرض

(نوع ثالث) مقام رابعده بولنان کاملک حضرت حبیب حقه محبتی ومالهمیل ورغبتی ومرشد اولمغه لیاقتنی
بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه مقام رابعهده بولنان نفس مطمئنه صاحبی اولان
کامل اوراد وادعیهٔ مأثورهیه میل ایدوب حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه مقدمکی محبتندن
زیاده بشقه بر محبتله محبت قیلور وبو مقامده بوکامله حب مال عارض اولور انجق فقرای صالحینه اعانت
ایچون ماله مائل اولور حال بوکیم تحصیل مال ایتدیککی حقدن برلحظه غافل قیلمز ودوات حضوریته هرکز
مانع اولمز وتحصیل اولنمش مالی خلقدن اخفا ایلیوب اظهار رضا قیلورکه سنهدن برنسنه استیوب غنای
طبع ایله اعلا اولنان فتوحاتی آلور پس بوکیفیتده اولان حب مال آنجق بوکاملک شاننه کلورو بونیتله
اولوب بوکیفیتله بولنان حب مال الله ایچون صایلور پس بویله اولان حب مال اصلا مذموم اولمیوب مقبول
وممدوح اولورا کر بومقام رابعهده بولنان کاملی حق تعالی قبای خولله ناسک جملهسندن مستر ایدوب آفات
شهرتدن حفظ ایلدیسه فنعم الکرامه ونعم السلامه بودرواکر انی مقبول خواص ومشهور عوام ایدوب
مشیخت خلعتن کیدیروب قائم مقام ارشاد ایلدیسه اول کامل بونی قبول ایدر لکن اول بومشیختی نه طلب
ومراد وآرزو ایدرونه اندن اعراض واجتناب وفرار ایدرکیدر انجق حق تعالی آنی محبوب القلوب ایدوب
احبابنی کندویه مطیع ومنقاد ومرید ارشاد ایلدیکچون اول دخی انلره تسلیم اولوب کندوبی انلره ممنونی بیلور
وجملهسنی کندی نفسندن افضل واعلا کوردیکی حالده طالب وراغبلرن لطف ورفق ایله تهذیب اخلاقه ارشاد
وارادات قیلور وطریق ذل وافتقاری انلره ترغیب وتحسین ایله مرشد ومعین اولور پس من عندالله آکا کلان
مشیختی قبول ایتمش اولور زیرا که اول کامل السنهٔ خلق اقلام حق بیلور پس بواوصاف ایله متصف اولان
کامل مرشد اولمغه لایقدر کرچه کندویه تعب لاحقدر واکر اول یرده کندودن اکمل بولندیسه انی غنیمت
عظمی بیلور وکندویه کلان طالبلری اکا کوندروب راحت بولور ومقام خامسه وسادسه وسابعه ترقی قیلوب
خلیفه اولوب حق ایله قالور (نظم)

بغدله اول کهسکا بن انیسم اندر کور … ارشب که ایلیهسن خانمانی ترک وعبور
سلامی اشیدوب قبر ایچنده خوش بیلهسن … کهسن بزانده دکلسن حضوردن مستور

مثال عقل بنم جانده هرزمان حاضر … بولانده ذوق وسرور چنک ونیده رنج ونفور
مزار ایچنده سکا عشق تحفهلر ویره جک … شراب وشاهد وشمع وکباب ونقل وبخور
اجلسه چشم بصیرت براوله مشهودک … همیشه برکوریشه عین ناظر ومنظور
نه سنمه باقسه کوزک کندی صورتک کورهسن … اکرچه کوردیکک اولسه جادو یاشر وشور
بشرده کی صورکدن بری اول ای حق … که بی نهایه کوزلدر بوروح وعشق غیور

(نوع رابع) ترجیح سلوک اذکیای وتطبیق طرق اولیایی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه
سالکک طریق مقربین ایچره ترقی ایلدیکی مقامات مشهوره یدی مقامدر لکن بعض اهل الله دیمشلردرکه سالکک
سلوک ایده جک مقاماتی اوچ مقامدر زیرا که طریق مقربینی اوچ مقام اعتبار ایدن اولیای کرام اولکی مقامی
مقام اعتبارا ایتموب ایکنجی مقامی عدا ایتمشلردرکه نفس ناطقه آنده لوامه تسمیه اولنور واوچنجی مقامی
عدا ایتمشلردرکه نفس آنده ملهمه تسمیه قیلنور ودردنجی مقامی عدا ایتمشلردرکه نفس آنده مطمئنه بولنور
اما بشنجی والتنجی ویدنجی مقاماتی مقام اعتبارا ایتموب جذبات حق ایله کچمشلردر زیرا که بوطریقی اوچ مقام
اعتبار ایدن بعض اهل الله انجق فطرت وجبلت حسبیله طیب وکریم وشریف اولان نفوس زکیه سلوکن
اعتبارا ایتمشلردر ونفوس خبیثهٔ لئیمهٔ امارهیه التفات ایتموب آنلردر پس بونلر قبول ایلدکاری سالکه اوچ
اسم اوکردرلرکه نفس لوامهده لا اله الا الله ونفس ملهمه واتلنده الله الله واخرنده هو هو هو تلقین ایدرلر
وبو اسم ایله اول سالک مقام نفس مطمئنهیه کلوب کامل اولدقده آکا ارشاد ایله اذن وتربیه ایله دستور ویررلر
چونکه زکی النفس اولان سالک مقام نفس مطمئنهیه ترقی ایلدکده ارشاده ایتمکه لایق اولور پس شبهه یوقدرکه
اول کندی نفسنی دخی مرشدسز تربیه قیلوب درجات کمالک اعلاسنه واصل اولوب اخص خواصدن اوله بیلور
امابو کتاب مستطابک بوباب ختامی * وسیر وسلوک یدی مقام اعتبار ایدن اولیای کرامک طریق نظامن بیلدیرر
زیرا که هرسالکک نفسی فطرت حسبیله زکی دکلدر بعض لئیم النفس اولان سالک مقام امارهدن ترقی
ایدرک مقام مطمئنهیه واصل اولور لکن آنده لایق ارشاد اولمزتا مقام کامله یه ترقی قیلمدقچه مقام ارشادی
بولمز پس بوباب فاصل طرق اولیانک جملهسنه شامل وهرسالک ایچون مرشد کاملدر وجمیع اهل الله دیمشلردرکه
چونکه مقام رابعهده بولنان کاملک نفسی مطمئنهٔ رحمانیه اولور وکتاب وسنته اتباع ایله ذوق ولذت بولور
ولجملهدمی کبی شریعتله ممتزج اولوب آدابیله عمل قیلور پس اولزمان ید الطاف آنی کاملر جذبه سیله جذب
ایدوب نفسنه سر السر لسانیله ندا کلور (یا ایتها النفس المطمئنة ارجعی الی ربک راضیة مرضیة) دینلور
وآنی اول برنسیان استیعاب ایدرکه امور دنیا وآخرت بالجمله آنک ادراکندن چیقار کیدر انجق آنک عندنده
حاضر اولان نسنه خاطرینه کلور واما اول نسنه که بوکاملدن غایب اولور بو دخی اندن غایب اولوب انی اونودر
زیرا که بوکاملک کوکلی مشاهدهدن برلحظه ذهول ایتموب حق ایله اولور (نظم)

عجب کیم کوردی برعاشق … که واز کچمش بو سودادن
ید نقاشدن بیرون … بولنمز نقش کوناکون
ومجنون اولسه بی لیلی … قالور براسم بی معنی
الا ای جان جان سنسز … قرارم یوق برآن سنسز
خیالک جانه سلطاندر … کوکلده خوش خراماندر
بوجامع بیت اکبردر … ایچی قندیل انوردر
کوکلده حق بولهرآن … که اولدر منظر رحمان

عجب کیم کوردی بر بالق … که اوصانمش بو دریادن
عجب کیم کوردی برمجنون … که اعراض ایتدی لیلادن
اولور معشوق مستغنی … که فارغدر هب اسمادن
که زندانکدر جهان سنسز … مرادم سنسن اشیادن
کاورکویا سلیماندر … درون بیت اقصادن
بهشت وعین کوثردر … طولی والدن وحورادن
که وکلدر جنت عرفان … بوجه درغرش اعلادن

(فصل خامس) مقامات سبعهدن مقام خامسده بولنان نفس راضیهنک کیفیت واحوالن وصفات واطوارن
وتجلیات افعال واسما وصفات ایله بولنان حالاتن وعلم الیقین وعین الیقین وحق الیقین مراتبی تمثیلاتن اوچ نوع
ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) نفس راضیهنک وجه تسمیهسنی وسیرنی وعالمنی ومحلنی وحالنی وواردنی وصفاتنی
وفوقنده اولان مقام نفس مرضیهیه ترقیسنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه مقام

خامسده نفس ناطقه جمیع احوالنده کمال رضا ایله متصف اولدیغیچون اسمی راضیه اولمشدر نتکیم حق تعالی
بو نفسه (ارجعی الی ربك راضیة مرضیة) کلامیله خطاب قیلمشدر و بونك سیری فی الله در و عالمی عالم لاهوتدر
و محلی سر السر در و حالی فنادر لکن مقام ثالثده بیان اولنان فنادکلدر و بو ایکی فنانك فرقی بودر که فنای سابق
سالك متوسطك حالیدر که حواسنك محسوساتندن ذهولی ایتمسیدر و بو فنا ایسه سلوکك آخرنده بولنوب
بقایه مشرف اولانك حالیدر که صفات بشریه نك محو اولوب کتمسیدر و سالك بقایه مهیأ اولوب آکا یتمسیدر
زیرا که بقا عین فنای ثالثدر که بو فنا عقبنده کلور و اول حق الیقیندر که مقام سادسده حاصل اولور و بو نفس
راضیه نك واردی یوقدر زیرا که وارد اولمز الا که بقای اوصاف ایله اولور حالبوکه کیم بو کاملك اوصاف
بشریه سی اویله زائل اولمشدر که اثری بیله قالمامشدر انکیچون بو مقامده بو کامل فانیدر که نه نفسیله باقیدر
بوندن مقدم اولان مقاملرده اولدیغی کبی و نه ربیله باقیدر مقام سابعده اوله جغی کبی * پس بو برحالتدر که
بیلنمز الا که ذوق ایله بیلنور و بو نفسك اکرام ایچون اعطا اولنه دیغی صفتلری ورع و خلوص و محبتدر و انس
و حضور و کرامتدر و ترك و نسیان ماسوادر و کمال تسلیم و رضادر زیرا که بو کامل جمال مطلقك شهودنده
مستغرق اولور * پس عالمده هرنه کیم وجوده کلور بوانی بی اعتراض و خلجان کوکل خوشلغیله قبول ایدوب
محظوظ اولور و هیچ بر مکروهی کندی نفسندن دفع ایچون توجه ایتموب ایسم طورر و بو حالتله بیله خلقه
نصیحتله امر و نهی ایده بیلور و بو حالت آنی ارشاد عباد خدادن محجوب ایتموب عهده سندن کلور حال بو کیم
آنك کلامی برکسه اشتمز الا که آنکله منتفع اولور و بو جمله ایله بیله بو کامل سر السر ایله عالم لاهوتی بولور
و بو مقامك صاحبی حضور حق ایله ادب دریاسنه غرق اولور قالور و بونك دعاسی هرکز رد اولمز لکن ادب
و حیاسی غالب اولدیغندن برنسنه طلب ایده بیلمز اکر مضطر قالدیسه دعا ایدر و قبول اولور و بو کامل حق تعالینك
عندنده عزیز و مکرمدر و اکابر و اصاغر ناس ایچنده هم محترمدر و خلقك آکا تعظیم و احترامی جبری و قهریدر
بیلمزلر که آکا تعظیم و حرمتلری نه ایچوندر و بو نجه تعظیم و احترام ایله بیله بو کاملك ناسه اصلا میلی اولمز وظاهرا المره
قطعا رکون و محبت قیلمز پس انلرك طبیعتلری نارندن سلامت بولور هر چند اول فقیر اولوب آکا احسان
ایلسه لرده نه انلردن اعراض ایدوب ربیسیله مشغول اولور زیرا که اول تجربه قیلمشدر که ناسدن
اعراض ایلدکجه اکا میل و محبتلری زیاده اولوب برقرار اوزره قالور و بیلمشدر که آنلرك مالندن نصیبی وار ایسه
البته بربهانه ایله کندویه کلور پس اول خلقك یدنده بولنان حطام دنیا رجاسیله نیچون انلره میل و رغبت
قیلور حالبوکیم بو کامل عالم باطنده اویله برسلطنتله مشرفدر که جمیع ظواهرانك قهری تحتنده قالور پس
اول بعض رعایاسنه نیچه تنزل قیلوب میل و اعتبار ایده بیلور نیچه خلقه رکون و اعتمادی اولور و بو مقام
خامسده بو کامل اسم خامسله مشغول اولوب حی حی حی دیمکه مداومت قیلور تا کیم فنایی زائل اولوب حی ایله
بقا بولور و آنك فوقنده اولان مقام سادسه کلور و باب اوزرنده واقف ایکن منزل احبابه دخول ایده بیلور
و بو اسم ایله مشغول اولدقچه فنادن چیقوب بقایه ایروب صفات حی ایله متصف اولور پس انکله اشیدوب
انکله کورر و انکله نطق ایدوب انکله بیلور و انکله بطش ایدوب آنکله یورر و تجلی افعالی بکوب تجلی اسما
و صفات ایله قالور (نظم)

اولمش سماع شوق ایله تسبیح خوان ملك	رقص ایلر اول ترانه ایله دمبدم فلك
تسبیح ایدوب جهانده قدوسی خدایه دیر	المجد والکرامة والکبریاء لك
الاف قیلدیلر انك وحدتی همان	احاد ممکنات که صفر اولدی یك بیك
باقی قلاندر اول الف وحدت وجود	کر لوح اعتباردن اولسه بو جمله حك
بزاله عشق کندی یوزن سیر ایدر عیان	چشم جهانه اولمش او بو چشمه مردمك
دل ویر بلایه قیلدك ایسه دعوی ولا	نقد ولایه کوره بلادر کوزل محك
حق بو عشق مویله که بیوصف عشق شعر	دیر سنکه اهل ذوقه طعام اولدی بی نمك

(نوع ثانی) مقام خامسده بولنان کامله حاصل اولان تجلیات افعال و اسما و صفاتی و بونلرله حاصل اولان کراماتی
بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردر که نفس راضیه صاحبی اولان کامل اواخر مقام

خامسده تجلی افعالی بکوب تجلیات اسما و صفاته کلوب مقام سادسه ترقی قیلور پس علم الیقیندن عین الیقین
مرتبه سنه کلور و اندن برجذبه ایله مقام سابعه داخل اولوب انده حق الیقین اکا حاصل اولور اما تجلی افعال
اودرکه حق تعالینك افعالندن برفعل انك عبدی قلبنه منکشف اولور چونکه حق تعالی کندی افعالندن
برفعلیله برعبدینه تجلی قیلور پس انك جمیع اشیاده جریان قدرتی اول عبده منکشف اولور و اول عبد انجق
حق تعالی یی محرك و مسکن بولور و بو حال اکا مشاهده ایله اولور و بو حالی بیلمز الا که اهلی بیلور و بو تجلی افعال
مزال اقدام اولور و بوندن مبتدیلره خوف و خطر کلور زیرا که انلر فعلی کندولردن کلیته نفی ایدرلر لکن حق
تعالینك محفوظ قوللری استقامت اوزره کیدرلر اکر بو قاعده اولان کامل بو توحید افعال اولان تجلیده
ثابت قدم اولوب محرك و مسکن حق تعالی یی بولدیغیله بیله احکام شرعیه یی کندی نفسنده اجرا قیلدیسه
تحقیق اول محفوظ بو تجلی محظوری بکوب تجلی اسما و صفاته عروج ایده بیلور و اکر ثابت اولمدیسه طریق
حقدن رجوع ایدوب زندیق اولور و اسفل سافلین بدنه هبوط ایدوب محجوب طبیعتده قالور * لا حول ولا قوة الا
بالله العلی العظیم * و اما تجلی اسما اودرکه حق تعالینك اسماء حسناسندن براسمی عبدی قلبنه منکشف اولور
چونکه حق تعالی کندی اسماسندن براسمیله برعبدینه تجلی قیلور پس اول عبد اول اسمك انواری
تحتنده اویله مغلوب و مصطلم اولور که اکر حق تعالی اول وقتده اول اسم ایله ندا اولنسه اول عبد آنك جوابن
ویرر و اما تجلی صفات اودرکه حق تعالینك کندی صفاتندن برصفتی عبدی قلبنه منکشف اولور چونکه
برعبدك جمیع صفاتی فنا بولور و حق تعالی انك قلبنه کندی صفاتندن برصفتیله تجلی قیلور پس اول صفتك
بعض آثاری فضل حق ایله اول عبد قاتنده ظاهر اولور مثلا حق تعالی اکا سمیع صفتیله تجلی قیلدقده اول عبد
اعیان جماداتك بیله نطقن اشیدوب فهم ایده بیلور زیرا که اول عبد فانی علم الیقین و عین الیقین مرتبه لرن بکوب
حق الیقین مرتبه سن بولمش اولور و سائر صفتلری بو قیاس ایله بیله بیلور (نظم)

جمله صفاتیکه همان	آینه در صفاتمز	بحر حیاتسن روان	مثل زبد حبابتمز
کنج سن و طلسم بز	ذاتیکه یوزیك اسم بز	روحسن و جو جسم بز	عشقدر اصل ذاتمز
بولسه فنا وجودمز	باقی اولور شهودمز	ساقی اولور ودودمز	حل اوله مشکلاتمز
لوح وجود سر تسر	طولدی حروف خوش صور	اولدی مفصل ایت نظر	جمله مجملاتمز
اولدی جهان آب و کل	نقش جهان جان و دل	ایکی جهاندر انی بیل	صورت ممکناتمز
بز که جهتده بز همان	بزدن اودوست اولور نهان	بی جهت اولسه اول عیان	محو اوله هب جهاتمز
بز که وجودده کلمشز	دوستنه مجوده کلمشز	حقی شهوده کلمشز	عشق ایله در ثباتمز

(نوع ثالث) علم الیقین و عین الیقین و حق الیقین احوالن و شهود و وحدت وجودك شروط و ارکانن بیلدیرر
(ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردر که چونکه سالك صادق علم الیقین مرتبه سن بکوب عین
الیقین مرتبه سنه کلور پس جذبه حق ایله حق الیقین مرتبه سن بولور اما علم الیقین دلیل عقلدن حاصل اولان
علمدر و اما عین الیقین مشاهده ایله حاصل اولان علمدر و اما حق الیقین عبدك صفاتی حقك صفاتنده فانی اولوب
کندی آنکله علم و شهود و حال بقا بولماقدر چونکه حقیقتده عبدك آنجق صفاتی فانی اولوب ذاتی فنا بولمز پس
عبد فانینك عینی باقی اولق لازم کلور و حقه افترا ایدن جهله نك زعم باطلی کبی عبدك ذاتی حقك ذاتنده فانی
اولمز قالور زیرا که قول مولاسنه تمام عبودیتله اظهار ذل و عجز و مسکنت قیلمغله و نقیض عبودیت اولان
صفتلرك جمله سندن فنا بولمغله آکا تقرب ایلدکجه اولدخی کندی فضلیله اول عبدینه فانی اولان صفات ذمیمه
خلقیه سنه عوض کندی صفات حمیده حقیه سندن عطیه قیلور کرچه هر نسنه یه قادر مولی اولوب
هر نسنه دن عاجز عبد اولور لکن مولی مراد ایلدکده برعبدنده اولان خباثاتی کیدروب بدلنه سائر عبادی عاجز
اوله جق کراماتی ویرر اول متعال حکیمدر که برعاجز قولنه قدرت ویرسه مولانی اذنیله کائناتنده متصرف
اولور زیرا که عبودیتله ربوبیت بری برینه آیینه اولوب بری برندن عکس آلور و عبودیت ایسه موجوده
رضا و مفقوددن صبر و حدودی حفظ ایله وجوده کلور و بونك مثالی برپاره کومر درکه اکر نارك ضوئی بر دیواره

دوشوب اندن اول کوموره منعکس اولوب انی روشن قیلدیسه بو علم الیقین مثالیدروا کر نارك شعله‌سی اول کومورە حجاب وواسطه سز مقابلنده واقع اولدیسه بو عین الیقین مثالیدروا کر اول کومور نارك جانبنه یقین کلدیسه وانك حرارتندن یانوب رنك ناره بویانوب اوصافی اوصافنده فنا بولدیسه اویله کیم اول کومورك ظلمتی اشراق ناره وبرودتی حرارت ناره وانفعالی فعل ناره متبدل اولدیسه بو حق الیقین مثالیدر پس مجاهده ایله سالك مقام سادسه واصل اوله بیلورلکن مقام سابعه وصولی جذبات حقدن برجذبه‌یه موقوفدر واول مرتبهٔ حق الیقین ومرتبهٔ احدیت ومرتبهٔ جمع الجمع ومرتبهٔ عما اسماسیله موصوفدرا کر بو تحقیقه واصل اولوب توحید حالی اولان کمالی بولدکسه توحید مقالی برله موحد اولان مقلدلرك اول سهو وغلطی سکا ظاهر اولورکه انلر ادناس طبیعتله معیوب وغضب وشهوتنه مغلوب وحب ماسوی ایله محجوب ایکن ظن ایتمشلردرکه هر کیمکه وحدت وجودی عارفدر اول موحددرکه حقیقته واقفدر بلکه بر فاضلدرکه ذروهٔ درجات کماله واصلدر حالبوکیم اویله دکل بو ظنونك جمله‌سی باطلدرزیرا که معرفت وحدت وجود اصحابنه اصلا بر فائده ویرن دکلدر بلکه اویله اولورکه انك سببیله طریق الحاده کیدرلر وزندیق اولوب حضیض طبیعته هبوط ایدرلر اما سالکه سلوکنده مفید اولان شهود وحدت وجوددر علم مجرد معرفت مفید اولمازکه تا تمامدر وشهود ایسه برحالت اضطراریه‌درکه مجاهده ایله حاصل اولورو ذل وافتقار ایله وجوده کلورزیرا که مشاهده انجق مجاهده‌دن تولد ایدوب رسوخ بولورو بو حالت شهود اولزمان صاحبنه مفید اولورکه بونکله اتباع شریعت واوصاف حمیده بولنه والا مهلکهٔ زندقه‌یه دوشر (نظم)

بو عالمی برنقش ونکارا کله‌ده سیرایت ‖ طوفان کل وجوش بهارا کله‌ده سیرایت
باغله ذهنن آچله تا دیدهٔ جانك ‖ آفاق طولی جلوهٔ یارا کله‌ده سیرایت
یارنکه قوطالب ومطلوب اوله بکرنك ‖ اول بیری بو کون نیجه هزارا کله‌ده سیرایت
اول آتش پنهان که جهانی یقان اولدر ‖ افلاکی طولی دود وشرارا کله‌ده سیرایت
اول نوش که نیش ایچره نهاندر انی فهم ایت ‖ کیمشدر او کل کسوت خارا کله‌ده سیرایت
اجسامی غبارا کله کجان وجهنه قوغش ‖ اول ماهی عیان زیر غبارا کله‌ده سیرایت
اول جان جهانی آره سن سنده بول انی ‖ اول زلف ورخی لیل ونهارا کله‌ده سیرایت
چون میوهٔ شیرین درخت دوجهانسن ‖ بو نیجه شجردرنه ثمارا کله‌ده سیرایت
ای حق بصیرت کوزن آچ باق بو جهانه ‖ هم محشر وهم جنت ونارا کله‌ده سیرایت

(فصل سادس) مقامات سبعه‌دن مقام سادسده بولنان نفس مرضیه‌نك کیفیت واحوالن وصفات واطوارن وبعض حالات واسرارن وطیبه‌سنك تعریف واسماسن اوچ نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) نفس مرضیه‌نك وجه تسمیه‌سنی وسیرنی وعالمنی ومحلنی وحالنی ووارد‌نی وصفاتنی وبوندن مقام سادسه دخول ایدر بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه مقام سادسده نفس ناطقه‌دن حق تعالی راضی اولدیغیچون اسمی مرضیه اولمشدر تکریم حق تعالی بو نفسه (ارجعی الی ربك راضیة مرضیة) کلامیله خطاب قیلمشدر وبونك سیری عن اللهدر وعالمی عالم شهادتدر ومحلی خفیدر وحالی حیرتدر وواردی شریعتدر وصفاتی اخلاق حق ایله تخلقدر وترك بشریت وحسن خلقدر وعفو ذنوب وستر عیوب وحسن ظن وجمله‌یه تلطف وشفقتدر وخلق ظلمات طبایعندن انواراروا حنه اخراج ایچون انلره میل ومحبتدرلکن بو میل ومحبت فی اللهدر الله ایچون اولدیغندن مقبولدرکاهدر نفس اماره مقامنده اولان میل ومحبت کبی دکل بورأفت ومرحمتدر زیرا که اول محبت نفس ایچون اولدیغندن مذموم وشوم وظلمات وغفلتدر وبو نفس مرضیه‌نك صفاتندندرکه خلق ایله خالقك محبتن جمع ایده بیلوروبو بر عجیب نسنه‌درکه برکسه‌یه میسر اولمزالا که بو مقام سادس اصحابنه میسر اولورانکیچون بو مقامده اولان کامل ظاهری حسبیله عوام ناسدن فرق وتمییز اولنمز اما باطنی حسبیله کبریت احمر کبی مثلی بولنمز برخاص الخاصدرکه منبع انوار ومعدن اسرار وقدوهٔ اخیار ودائرهٔ علم الهی حالیدروشمدنه اغیاردن دیارقالموب درونی ماسوادن خالیدروبو مقامك صاحبی عند الله والناس مرضیدروکندی جملەدن راضیدروقدری عالیدروبو کاملك سیری عن اللهدریعنی حضرت حقدن بومدر

محتاج اولدیغی علومی اخذ ایدوب عالم غیبدن عالم شهادته اذن الله ایله رجوع ایتمشدرکه کندویه انعام اولنان معارفدن خلقه افاده ایلیه وهرکسه لازم اولان حکمتی فهمنجه سویلیه وبو کاملك حیرتی مقبول خصالمدرکه حضور حضرتدر بو حیرتدرکه (رب زدنی فیك تحیرا) دعاسی حضرت صدیق اکبردن روایتدر بو حیرت سلوك اوائلنده اولان حیرت دکلدر اول محض غفلتدروبو کاملك صفاتندندرکه هروعدینه وفا ایدوب هرکز خلاف وعد ایتمز وهر نسنه‌یی موضعنه وضع ایدر وعدالتدن خارج کتمز پس محلنه مصادف اولدقده اویله جوق انفاق ایدرکه آشنالری اولامیان کورسه انی مسرف ظن ایدر ومحلنه مصادف اولدیسه اویله آز انفاق ایدرکه انی بیلمیان کورسه بخیل ومقتر صانوروکندویی مدح ایدن کسه محل اعطاده کلسه اکا بر نسنه ویرمزواکر ذم ایدن محل احسان ایسه کندویی ذم ایلدیکیچون حقنی منع ایتمزکرم کاینیدربو احوال سنیه ایسه ارباب قلوب اولان کاملرك شانیدروبو مقامك صاحبی جمیع احوالنده حالت وسطیده اولورکه افراط ایله تفریطك میانیدروبو حالت وسطی لسانده خفیف وامتحانده ثقیلدروبو کوزل خصلتله متصف اولمغی هرکس آرزو ایلرومتصف اولنلره محبت ایدوب حسن حالن سویلرلکن حالت وسطی صعب اولدیغندن انکاه متصف اولان قلیلدرزیرا که اول بو مقام اهلنه مخصوص بر الطاف جلیل ووصف جمیلدر (نظم)

کرعیاندن واقف ایسك کوزله عین ‖ این تمشی این تمشی این این
نحن اقرب دیرا ومن حبل الورید ‖ عالمك مقصودیسك فی النشأتین
زین جانسن قالمه‌شین نفس ایله ‖ بربره جمع اولمازایکی زین وشین
شارب شرب خدا درجان ودل ‖ خواجه ظن ایلر یقدر شاربین
جنت عرفانه داخل اوله‌نك ‖ چشمنه عالم کورینورزیرزین
عارف اشیایی کماهی سیر ایدر ‖ غالب اولمازچون آنك عیننه غین
حق افراط ایتمه هم تفریطی قوی ‖ ایشلرك هرحالده اولسون بین بین

(نوع ثانی) مقام سادسده بولنان کاملك بعض احوال واقوال واسرارن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه مقام سادسك آوائلنده بولنان کامله خلافت کبری بشارتلری لایح اولوب اواخرنده خلعتلری ویریلوب واول خلعتلر (کنت سمعه الذی یسمع به وبصره الذی یبصر به ولسانه الذی ینطق به ویده التی یبطش بها ورجله التی یمشی بها فبی یسمع وبی یبصر وبی ینطق وبی یبطش وبی یمشی) حدیث قدسی مضمونیدرکه نتیجهٔ قرب نوافلدروبو قرب نوافل عون حق ایله تأثیر اول عبدك اولقدر فهم ایله که بو معنی بغایت دقیق ومغلقدر حاشا که اکابر اولیا کتبین مطالعه ایدوب مقاصدن فهم ایتمیان ملاحده‌نك اعتقادی کبی عبد عین حق اوله اویله دکل مطلقدرزیرا که جمیع کتب اولیای کرام شرع شریفه موافقدر خصوصا کتب محیی الدین عربی رحمة الله تعالی علیه اصول وفروعه مطابقدرلکن قارئینك سوء فهمندن عوام ناسه شبهه لاحقدر پس تحقیق مقام بودرکه مقام راضیه‌ده اولان کامل فنای ثانی‌یه واصل اولدقده محل انفعال وشقاوت اولان صفات ذمیمهٔ بشریتی قرب نوافل اولان مجاهده سببیله محو اولدیسه عادة الله اویله جاری اولمشدرکه اکا کرمیله آنك محو اولنان صفاتنه مناقض صفتلر بخش ایدرکه اول اذن واهب ایله تأثیر ایده بیلورپس بیان اولنان حق الیقین بودرکه مطابق کلورزیرا که حق تعالی بر نسنه‌یه ویاپرنسنه اکا حلول ایتمدن منزهدرحق بودرکه بو امور دقیقه‌یی عقول ادراك ایده‌مز عقله ادراکن مراد ایدن خطا ایدر طوغری کیده‌مز پس بو امور انجق حاله ادراك اولنور اهل حال اولمیانلره ادراکی امر محال بیلنورزیرا که بو فنا وبقانك خارجده بر نظیری بوقدرکه اکا قیاس اولنه وقرب نوافل وقرب فرایضك دخی نظیری یوقدرکه مثال ایله بیانه پس بو اموری بو بابك بوفصلنده تحریر مزبو مقامده اولان کامله خطاب وتقریرمزدرکه جملا اکا حال اولوب ذوق ایله بولورو بو امور ایله بو مقامده اولدیغن بیلورزیرا که سالك طریق حقك مقاماتنك آخری واعلاسی قبله‌ملائکه اولان صورت آدمیه‌سنده وصولیدر بو اول صورتدرکه آنك حقیقتی حقیقت محمدیه‌درو لطیفهٔ ربانیه‌درو سر اعظم هودرکه غایت قرب مولا بودر پس نه زمانکه سالك بو مقامه وصول بولور اول محض عبودیتله وذل وعجز ومسکنتله متصف

كامل اولور بو نفسی بو اوصاف ایله بیلدکه مربیسی اوصاف ربوبیتله بیلورزیرا که بو کامل نفسنی ذل وفنا ایله بولدیغندن ربیسنی عز وبقا ایله بولور ومرآت ربوبیته مقابل طورر پس هر برنده نه وار ایسه اوبرنده منتقش اولور تشکیم حق تعالی (ماوسعنی ارضی ولا سمائی ووسعنی قلب عبدی) بیورر پس اول عبد خالص جمیع حقایق اشیاده موضوع اولان دقایق اسراری علم الهی برله بیلور تشکیم حق تعالی (وعلم آدم الاسماء کلها) بیورمشدر بو اسراری اشارتله عبادینه طیورمشدر وبو مقامده بعض اسرار خفیه واردرکه عبارتله بیانه کلمز (فسبحان من عزعن التشبیه والمثیل وجل عن التشبیه والتمثیل) وبو مقام سادسده بو کامله بو صورت آدمیه کشف اولدقده بونك اعظم مطالب سالکین واعلای مقامات کاملین واعز موجودات اولدیغن بیلور پس بو صورتی طلبده اذیال شریعت تشبثله وارکان طریقتده استقامتله واسم سادس قیومی تلاوتله بذل وسعی وهمت قیلور تا کیم حسنات ابراری کندی سیئاتی بولوب آداب شریعت وطریقت وحقیقتله دخی زیاده مناسب اولور وصورت آدمیه ایله حقیقت محمدیه نك تحقیقنه ایروب مقام سابعه کلور (نظم)

اول کان حسن ایله یوق ایدی غیریدن نشان … الآن ان عرفت علی ما علیه کان
برعشق ایمش بو کثرت صورتده جلوه کر … فالکل واحد یتجلی بکل شان
اول نور محض قیلدی بو اوصاف ایله ظهور … نام تنوعات ظهور ایتدیر جهان
هرچند غیر عشق نهان وعیانده یوق … فی حد ذاته نه نهان اولدی نه عیان
جودیله اولدی فایض اعیان انس وجن … لطفیله اولدی ساری اطوار جسم وجان
جاندن سور کوکلده بیلورتنده حس ایدر … پس عشق ایمش کورن ایشیدن سویلیان همان
آندن ایشت اکادی اکا باق انکله بیل … فاش ایتمه عشق سرنی بوعقله الامان
چون جهل نفس ووهم سوادر عذاب روح … نفس وسوایی عشق بیل ایت ذوق جاودان
اصل اصول عشق ایمش ای حق حکمه غم … قوی حظ نفسی اصلکه وارویرا کاروان

(نوع ثالث) طبیعت وظل ونفس رحمانی بو اوچی برجوهر اولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه حکمانك طبیعت دیدکاری برقوتدرکه جمیع اجسامه سرایت ایدوب جسم آنکله کمال طبیعتنه واصل اولور وبز بوکا ظل دیرززیرا که بو بر وجود اضافیدرکه نفسنده معدوم اولان ممکنات ایله احکامی اوزرینه منبسطدر تشکیم حق تعالی کلام قدیمنده (الم ترالی ربك کیف مد الظل) بیورمشدر یعنی وجودی ممکنات اوزرینه بسط ایلدیکن طیورمشدر (نظم) بوعالم عشقدن طولمش مکاندر ✽ بوصحرا جمله کاندر ارغواندر ✽ جرس فریاد وافغان ایلراندن ✽ که اول لیلی بو محملده نهاندر ✽ بو صدر محملی سیر ایله جاندن ✽ که بو رهتله بو سقف جناندر ✽ پشیمان اولسه عقلك عشق حقدن ✽ سوزن طوغه که دزد کارباندر ✽ سکاسن پرده اولمش سن والا ✽ جمال عشق هر یوزدن عیاندر ✽ بو افلاك وعناصر عشقه انجق ✽ مظاهر در ولی نامی جهاندر ✽ جهانی صورت عشق آکاه جان ✽ بیلور نفسن که اول برکیزلی کاندر ✽ قو آیینه دن ظاهر در اول یوز ✽ اکرچه قلب جاهل برکاندر ✽ جهانی عشق بیل سیر ایله حق ✽ که آندن جمله سی نام ونشاندر ✽ وطبیعت مرقومه کندی نفسنده برهوای ساذج وعاری اولوب صور حروف ایله مختلف بولنان نفس انسانه مشابه اولدیغیچون واعیان موجودات جهان هم کلمات انسانه مماثلت بولدیغیچون اهل الله اکا ظل تسمیه ایلدکلری کبی نفس رحمانی دخی تسمیه قیلمشلردر تشکیم کلمات انسان نیجه معنالره دلالت ایدر کذلك اعیان موجودات اول موجودینه وآنك اسما وصفاتنه دلالت ایدرزیرا که حق تعالی کلام قدیمنده (قل لو کان البحر مدادا لکلمات ربی لنفد البحر قبل ان تنفد کلمات ربی ولو جئنا بمثله مددا) بیورمشدر پس کلماتدن مراد اعیان موجودات اولدیغن طیورمشدر تشکیم انسانك کلماتنك هر برنده برمعنی واردرکه آخر کلمه سنده اولان معنانك غیریدر کذلك اعیان موجوداتك هر برنده بر سر واردرکه عین اخراده اولان سرك غیریدر پس حق تعالی اول اسراری نفسن بیلن عارف قوللرینه بیلدرمشدر وعارف اولمین قوللرندن ستر ایلمشدر مثلا بو کتاب ایچنده یازیلان کلمات امثالی کیم اهل علم اکا نظر قیلسه اوقیوب معناسن فهم ایده بیلور واهل جهل

اکا باقسه آنی نه اوقیوروننه اکا رونه برلذت آلور آنجق انی خطوط ممتدا خله ایله منقش برنسنه بولور (سبحان المعطی المانع جل شانه (نظم)

چندانکه درکتاب جهان میکنم نظر … یك حرف بیش نیست که تکرار میشود
(نظم) ای مهندس ندر اول تفرقهٔ نقطه وخط … بیل خط کون ومکان نقطهٔ عشق اولدی فقط
نقطه خط اولدی وخط حرف اولوب اول اولدی حروف … چونکه تبدیل صور قیلدی وتغییر نقط
نقطه دن غیری نه کیم لوح شهودك اوزره … نقش اولنمش انی محو ایت که اودر سهو وغلط
نقطه بیل نقطه یه باق نقطه اول اندن غیری … هرنه کیم ایلسك اولدر سبب بعد وسخط
بحردن دور ایکن انهار فرات وشطدر … نه صو بحره ایرشسه نه فرات اوله نه شط
نه اولورتا بیل اوعارف نه سکردوب یوریلغز … اهل عرفان روش وراهی اولور سیر وسط
حقیقتده حق چه طبعندن اولور ظاهر اکا … سر لودنی حبل لعلی الله هبط

(فصل سابع) مقامات سبعه نك سابعنده بولنان نفس کامله نك کیفیت وأحوالن وصفات اطوارین وعلامات وکراماتن ومرشد کاملك تربیه سی اماراتن وسالك قابلك متانت وعلاماتن وحالت قبض ایله باطنی عماراتن وسالکه شیطانك مداخل ومکاید وغاراتن سکز نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) نفس کامله نك وجه تسمیه سنی وسیرنی وعالمنی ومحلنی وحالنی وواردنی وصفاتنی وسالکاری تربیه ایتمسنی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه مقام سابعده نفس ناطقه جمیع کمالاتنه وصول بولدیغیچون اسمی کامله اولمشدر وبونك سیری بالله در وعالمی کثرتده وحدت ووحدتده کثرت عالمیدر ومحلی اول اخفادرکه انك خفی یه نسبتی جانك جسمه نسبتی کبیدر وحالی بقادر وواردی جمیع نفوسك بیان اولنان واردلریدر وصفاتی نفوس مذکورهنك جمیع اوصاف حمیده سیدر وبو کاملك مشغول اولدیغی ورد اسم قهاردرکه اسم سابعدر وبو مقام سابع جمیع مقاماتك اعظم واعلاسیدرزیرا که بونده سلطنت باطن کماله ایروب مجاهده هم تمام اولمشدر وریاضته حاجت قالمیوب حالت وسطی کفایت قیلمشدر پس بو مقامك صاحبیچون برمطلب قالمش هر مرادن المشدر انجق رضای مولایی طلبده قالمشدر وبو کاملك حرکاتی حسنات وعبادتدر وانفاس طیبه سی قدرت وعنایتدر وکلمات لینه سی محض علم حکمتدر وبرلذت وحلاوتدر ودیدار شریفی حضور ونزهتدر بو عزیزی کورنلرك قلبنه ذکر وفکر مولی کاور روا کا خشوع وخضوع ایله متوجه اولوریا نیجه کیمسنه که اول ولی اللهی دیدارین کورر بلکه اول مقام رابعده ایکن ولی الله ایدی زیرا که مقام رابع مقام عوام اولیادر ومقام خامس مقام خواص اولیادر ومقام سادس وسابع مقام خاص الخاص خدادر (سبحان من لا مانع لما أعطی ولا معطی لما منع جل جلاله) وبوقهار اسمی قطبه مخصوص اولان اسمادندرکه قطب انکله سالکاره امداد ایدوب انوار وهدایات وبشارات ارسال ایدر حتی سالکارك درونده بی سبب ظهور ایدن جذبه وسرور وحضور امثالی احوال دل وجان مدد قطب زماندرکه انلرك اذکار وتوجهاتندن بدل وعوض اولاندر وبو مقامك صاحبی عبادتدن برلحظه خالی قالمز واول جمیع اعضای بدنیله یا ایدیله یا رجلیله یا لسانیله یا مجرد قلبیله عبادتده در غافل اولمز وبو کاملك استغفاری چوقدر وتواضعی برنده در رضا وسروری خالقك حقه اقبال وتوجهلرنده در وغضب وحزنی انلرك حقدن اعراض وغفلتلرنده در وطالب حقه رغبت ومحبتی والدهٔ صلبندن زیاده در وبو کامل کثیر الاوجاع وقلیل الحرکات وضعیف القواد امر معروف ونهی منکر ایدوب رفق وتواضعله سویلر اهل محبته محبت ایدوب مستحق کراهته کراهت اظهار ایلر بونکله بیله هیچ برکسنه یه درونده کراهت اولمز الله ایچون اولان اموری ایشلرلوم لائمدن حذر قیلمز وبونك قهری لطفیله وغضبی حلمیله وجلالی جمالیله ممتزج اولمغله عین غضبدن راضی اولوب عین رضادن غضب ایدرلکن هرنسنه یی محلنه وضع ایدوب هر حالنده عدالت اوزره کیدر وقتا که همتیله برامرك حصولنه متوجه اولورانی مرادینه موافق حاصل اولمش بولورزیرا که بو کاملك مرادی مراد حقه ملازمدر ورضا ومحظی انکله قائمدر وروحی انکله هائم وحضورنده دائمدر (نظم)

کل من رام تف بوجه سما … رجع التف بوجهه أبدا

کر تو مردی بکو که چندین چیست … نی مستان حق علی العمیا
باده نوشان جام لم یزلی … ماه رویان احسن الحسنی
پادشاهان عرصهٔ ملکوت … شاهبازان قرب او ادنی
در بحر محیط کن فیکون … جان مقصود ومقصد اقصا
حیف باشد که باز نشناسی … جوهر جان زصخرهٔ صما
قاسمی هرچه هست ارادت اوست … وعلی ربنا توکلنا

(نوع ثانی) مرشد کاملك علامات وکراماتن وسالك قابلی تربیه سی اماراتن وکندی عادات وعباداتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه مرشد کامل جمله ناسه رؤف ورحیم اولور خصوصا طالب حق آنی پدر ومادردن ارحم واشفق بولور پس مرشد کاملك عادت جمیله سی بودرکه حق تعالی حضرتلرینك معرفت ومحبتن طالب وکندی خدمت وصحبتنه راغب اولوب حضورینه کلان سالکاره ابتدای صحبتده تعلیم علم دین ایدوب عقایدلرین تصحیح وشبهه لرین حل وتوضیح ایدر اهل سنت والجماعه مذهبنه تطبیق ایله کیدر بعده طهارت وصلاة امورن تماملة تعلیم ایدوب توکل وتفویض وصبر وتسلیم ورضایی ترغیب وتفهیم ایدر بو منوال اوزره صحبتله برمدت کیدر وسالکك حالنه نظر ایدر اکر آنی قابل سلوك طریق حق بولدیسه اکا کلمهٔ توحیدی تلقین ایدوب طریق مقربینی تحسین ایدر وترك اسبابنده اکا الله اعانت ایدوب جمیع موانعدن هر وجهله صیانت ایدر وآنك دستکیری اولوب طریق حقه طوغری یدر واکر سلوکی مرادینی غیر قابل کوردیسه اکا پند ایدوب دیرکه صنعتك وار ایسه وار آنی ایشله یوق ایسه انصاف اوزره بیع وشرایه باشله زیراکه حق تعالی تنبل وآواره قوللرن سومز وبوکسل واهمال ایله بو طریقه کیدلمز واکر بو مرشد کامل اول سالك غیر قابلی صنعتنه کوندرمدیسه انی الداوب غش ایتمش اولور حالبوکیم مرشد کامل غشاش اولمز کندویه صانمدیغن خلقه دخی صانمز تکیم حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم (من غشنا لیس منا) بیورمشدر غل وغش صاحبی خائب وخاسر اولدیغن طیور مشدر واکر مرشدك خادمه احتیاجی وار ایسه اول زمان بو مرشد آنی خدمتنده استخدام ایده بیلور لکن اول شرطله که آنك سالك طریق مقربین اولمدیغن مقدم کندویه بیلدیرر بعده اکر خدمتنده اکتور سه خادم یرینه قالور ومرشد کاملك علامتلرندندرکه ستار عیوب اولور کسه نك عیبنی کسه یه سویلمز خصوصا سالکلرا کا اظهار ایلدیکی احوال واسراری ستاردرکه هرکز افشا ایلمز وبو کاملك نفسی غنیدرکه هیچ برکسه دن برنسنه امول ایتیوب جمله دن مستغنیدر واو یله حسن خلقه مالکدرکه اصلا برکسه یه قطعا غضب ایلمز وهیچ کسه یه بر بدسوز سویلمز مکرکه الله ایچون بغض ایلرده سویلر وبو کاملك عندنده جمیع ماکولات ومشروماتك نفیس وخسیسی هپ برابر اولمشدر وجمله ملبوسات وملموساتك حسن وخشنی بو کامله مساوی کلمشدر پس بونك عندنده خمیر ایله فطیرك وبرنج ایله شعیرك وما ایله عصیرك ونوم ایله عبیرك وصوف ایله حریرك وفراش ایله حصیرك وجوان ایله پیرك وخطیر ایله حقیرك وامیر ایله فقیرك هیچ برفرقی اولمز وبونلرك قنغیسی بو انسه مقابلنی ترجیح آرزو قیلمز وبو کامل جوع ایله شبعده ونوم ایله سهرده وصمت ایله تکلمده وعزلتله الفتده وجمله عادات وعباداتده خیر الامور اولان حالت وسطایی بولور یعنی هرحالنده هر ایشی بین الافراط والتفریط اولور تکیم اکمل الکاملین وروح المرشدین حضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم (اما والله انی لاخشاکم لله واتقاکم له لکنی أصوم وأفطر وأصلی وأرقد وأتزوج النساء) بیورمشدر وبو حالت وسطی ایله اتصافه قادر اولمزلا که نفسندن چراولان اولیا مرتبه سنه ایرن کامللر اوله بیلورانکیچون حالت وسطی أحسن احوال وأشرف خصال ومخصوص أهل کمال اولدیغن طیورمشدر پس اشتباه یوقدرکه حالت وسطی ایله متصف اولان کامل لایق ارشاد اولور پس بو علامات وکرامات ایله مرشد کامل ظاهر وعیان اولور (نظم)

مرد خدا سرخوش اولور بی شراب … مرد خدا خوش طوق اولور بی کباب
مرد خدا واله وحیران اولور … مرد خدا عاد تیدر ترك خواب
مرد خدا اولمدی نار وهوا … مرد خدا اولمدی هم خاك وآب

مرد خدا پادشه دلق پوش … مرد خدا کنز خفی فی التراب
مرد خدا عقله جان لیبدر … مرد خدا یه چه خطا چه صواب
مرد خدا عارف وآکاه اولور … مرد خدا کوکلی طوا یدر کتاب
مرد خدا حق اولور آشکار … مرد خدادن کور نور آفتاب

(نوع ثالث) سالك قابلك متانت وعلامتلرن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه سلوك طریق مقربینه قابلیتی اولان مریدك متانت وعلامتلری بودرکه کندی نفسنه عداوت ایدوب اکا رجوع وظمأ وسهر وصمت وعزلتله زحمت چکدیروب انواع مشقتله مخالفت ومقاومت قیلور وانی قبضهٔ قهرینه الوب اکا غالب خصم اولورا کر برکسه انی اینجدرسه اول دوکوب سوکنه عتاب ایتیوب قصوری نفسندن بیلور ودیرکه اکر نفسم خبیث اولمسه حق تعالی قوللرنی اکا جفا ایله مسلط ایلمزدی واکراندن مرشدینه شکوی ایدرلرسه اکا دیرکه والله مشتکیلره بن ظلم ایتمشمدر بنم ظالم هپ قباحت بنده درﻩ وقتا که سالك نفسنه غالب ومالك اولور وبو صفتلرله متصف اولور هر قصوری نفسندن بیلور تحقیق اول سالك قابلدرکه طریق مقربینه کیده بیلور هرچند انده بعض اوصاف ذمیمه بولنوب بعض قباحت صادر اولورسه ده مانع دکل معذور اولور زیراکه اندن برمکروه ایش صادر اولدقده راضی اولمیوب نفسنی لوم ایدوب کسه یه بدسوز سویلمز وهرقه وری نفسندن بیلوب هیچ بروجهله اکا نصرت ایلمزامانه زمانکه سالك نفسندن راضی اولوب مجاهده سندن عاجز قالسه وحین اقتضاده اوچ کونلك جوع وظمأ وسهرله نفسنه مقاومتده مغلوب اولسه وکندوینی سوکوب دوکنلره قهر وکسور بولسه وانلره انکسار وعداوت ایدوب انتقام السه ونفسن استصحاب ایدوب راحتن آره یوب نصرت قیلسه اول قابل سلوك اولمز وطریق اولیانك رایحه سن بیله آلمز اول نفسانی واروب کندی صنعتیله مشغول اولسونکه تجارت روحانیین انك الندن کلمز زیراکه اساس طریق مقربین انجق نفسندن راضی اولمیوب عداوت ایتمکدر وانکله مجاهده ایدوب مشاهده قربنه یتمکدر پس اکر سالك سلوکنی بو اساس اوزرینه بنا ایلمسه بناسی محکمسز اولوب تیز منهدم اولور (قطعه) طبراغه بکزر او درویش حقیر ﻩ که آنی چکنه یه هرپای وفقیر ﻩ ایتسه لر جانته بیك درلو عذاب ﻩ سویلمز کسه یه مانند تراب ﻩ اما سالك قابل انجق نفسنه ساخط اولور اکر متألم اولسه انجق نفسندن متألم اولور واکر شتم ایلسه انجق نفسنه شتم ایلر واکر غضب ایلسه انجق نفسنه غضب ایلر زیراکه حق تعالی حضرت داود علیه السلامه (یا داود تقرب الی بعداوة نفسك) بیورمشدر نفسه عداوت وسیلهٔ حضرت قرب اولدیغن طیورمشدر پس نفسه مساعده ایدن قابل سلوك اولمز وطریق مقربین احوالندن برلذت آلمز زیراکه دشمن اولیان دوستنی بولمز (نظم)

دیلر بو همتم کیم کندی کندمدن چکوب دامان … کر یبان تجردده قالم خوش بی سر وسامان
بو مام نفس وهوا چشمن که اولدر فتنهٔ راهم … کسم عقلك باشن کیم ایلراندن بو سرم دوران
کسم هر صحبت امیدن یانام درد محبتدن … دوکم لذت شرابن موت ایریشوب قالم دل عطشان
چومهمانخانهٔ عزت ذلیل ومنکسر دلدر … زهی حلوای درد وغم زهی لوزینهٔ حرمان
جهانك عزت ولذتلری بی قدر وقیمتدر … انك عندنده کیم بولمش کوکل تختنده برسلطان
کوکل بیت خدادر غفلتدن جای دیو اولمش … که بی زحمت کبر رایت بولسه کر بر مسجدی ویران
سکازخم اورسه نامرد اورمه سن مردایسك ای حق … حسام المرأ مسلول ولکن لاعلی النسوان

(نوع رابع) سالك قابل حزن وانقباض ایله منشرح ومنبسط اولدیغن وحالت قبضده عمارات باطن بولدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه سالك قابلك علامتلرندندرکه سر وعلانیه سنده طلب وآرزوسی کندی نفسنی اوصاف ذمیمه سندن پاك ایتمك اولور زیراکه نفسی انك عدوی اکبری وخطرلی امراضنك معدنی اولدیغن بیلور پس نفسندن خلاص بولمغه سعی واهتمام ایدر واکراندن طریقنه مخالف برحرکت صادر اولدیسه مرشدینه شکوایه کیدر اولدخی او تجاوزك ضدینه مداومتله اکا امر ایدر مثلا سالکك شکواسی وفرت طعام یا کثرت منام یا کثرت کلامك افراطندن ایسه بونلرك تفریطی اولان جوع

وسهر وصمت طویل ایله تکلیف ایدر تا کیم سالکک نفسی حالت وسطی اولان تقلیل طعام وتقلیل منام وتقلیل کلام ایله راضی اولوب استقامت اوزره کیدر وبو سالك قابل اکثر حالنده چاره سز مصیبته کرفتار اولان کمسه کبی قلبی محزون وباشی منکوس اولور منشرح اولدقده اول مصیبت صاحبنك انشراحی کبی نیم انشراح بولور حق بودرکه بو سالك قابلك مصیبتی هر مصیبتدن اعظم اولمشدر زیرا که انك اسمایه مداومتی برکاتیله نفسنك مجبول ومنطوی اولدیغی رذائل وخبائثی بیلمشدر وبو موانع وقواطعك مقابله سیله محبوبنه واصل ومطلوبی حاصل اولمیه جغن فهم ایدوب انلردن خلاصنه توجه قیلمشدر لکن مانع وصال اولان خصال ذمیمه نك جمله سندن خلاصی ممکن اولدیغیچون محزون ومتحیر قالمشدر زیرا که نفسك اخلاق ذمیمه سی خبیث وکثیردر ونفس انلرله آلوده اولدیغندن خلاصی عسیر وبر خصلهٔ ذمیمه دن خلاص بولدقجه اندن اخبثنه واقع اولور پس شبهه یوقدرکه حالی بویله اولان سالکك قلبی منکسر وعینی باکی اولوب کندی نفسندن شاکی اولور وبو سالك قابله بسط ورجا حالتی عارض اولدقجه رفع رأس وجهر صوت ایله ترك ادبدن وضحك ومزاح ایله اظهار طربدن تحفظ ایدوب بینه وبین الله اول حالتی صرف ایتمك ایچون تنها یره کیدر وحق تعالیدن اول حالتك زوالن وکندوسیله محفوظ اولمق حالن طلب ایدر زیرا که اول بیلور که حالت قبض البته سلامتدرکه انکله سالك اوزرینه خوف اولنمز لکن بر صعب حالتدرکه نفوس جاهله یه ملایم بولنمز واما سالك عارف اسددن خوف ایدر کبی حالت بسطدن خائف اولور واهل دنیا دنیالرندن لذت بولدقلری کبی حالت قبضدن لذت بولور زیرا که تجربه قیلمشدرکه حالت بسط ایچره عمارت ظاهر وهلاك باطن واردر وحالت قبضده هلاك صفت نفس خبیثه وعمارت باطن واردر اکر سالك دیرسه که حالت بسط ایچره بنم اول حضرتله حضور ومراقبه ومشاهده ومناجاتم واردر وحالت قبضده بنم ایچون بو فضائلك بریسی یوقدر پس بو سوزدن ظاهر اولمشدرکه اول سالکك حقی بیلمشدر نه ده انکله حضوری بولمشدر ونه لذت انس المشدر اول دعواسنك اهلی دکل خطا قیلمشدر زیرا که حق تعالی ایله حضور رانجق ماسوادن غیبتله اولور حالبو کیم جمیع ماسوادن انسان غائب اولمز الا که حالت قبضده اولور نقل اولنمشدرکه برکون بر سالك سرور بسط ایله رقص ایدرکن مرشدی انی کوروب دیمشدرکه نیچون سروری اظهار ایدرسن جواب ایتمشدرکه نیچه منبسط اولمیم ونیچه سروری اظهار قیلمیم که اول بکا رب وبن انکا عبد اولدیغم حالده صباحه داخل اولمشم پس اول حکیم انی ارشاد ایدوب دیمشدرکه فرح وسرور انکله دخی اولورسه ده مدخول ومذموم درحالبوکیم حق تعالی هر قلب حزینه محبت ایلر پس بو قبض وحزن مقبولدر (نظم)

ای دل دلدارمن دلده غمکدر نشاط … وی مه عیارمن دلده غمکدر نشاط
دلده غمك ای عزیز شهد وشکردن لذیذ … ای یم افکارمن دلده غمکدر نشاط
لطف ایله باقسك دله دل براولور ذوقله … ای غم وغمخوارمن دلده غمکدر نشاط
قهر ایله قلبه اکر باقسك اولور برکدر … ای شه مختارمن دلده غمکدر نشاط
سندن الور دل سرور سندن ایدر جان حضور … محرم اسرارمن دلده غمکدر نشاط
هر سوزك الهام اولور امریکه دل رام اولور … ای دم اقرارمن دلده غمکدر نشاط
حقی دل ایتسون سکوت جان سوزیدر قلبه قوت … ابر کهربارمن دلده غمکدر نشاط

(نوع خامس) سالك طریق مقربین مقام نفس امارده ایکن شیطان لعین انی طریق حقدن قطع ایچون اکا صورت حقدن کلدیکی ابوابی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه طریق مقربین سلوکن مراد ایدن کمسه ابتدا کندی نفسی حالنه باقسونکه انده سالك قابلك اوصافی وارمیدر یوخسه احوال مرشده نظر ایلسونکه بیان اولنان اوصاف ایله متصفمیدر اکر نفسنی قابل ومرشدنی کامل بولدیسه اکا واجبدرکه طریق مقربینه سالك اولوب صحیح طبعندن خلاص بولوب صفات کامله مالك اوله اکر مدت وصولی طویل اولورسه ده غم یمسون منقطع وناقص قالدم دیمسون زیرا که البته کمالاتنه واصل اولوب مراداتی حاصل اولور حتی اکر کندی نفسنده سالك قابل اوصافن بولدیسه * لکن مرشد کامل بولمدیسه اکالازمدرکه

مرشدسز منفرد سلوك ایده وآداب شریعتله مؤدب وارکان طریقتله مقید اولوب اکمل الکاملین وروح المرشدین حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك ارشنجه کیده وا کا چوق صلوة وسلام ایدوب احادیث شریفه سن یازوب مطالعه ایده زیرا که سالك قسمندن شیطان لعین بر ساعته غافل اولیوب ابواب کثیره دن اکا داخل اولوروا کاهر بر مقامده نیجه یولدن کلور اما سالك مقام نفس امارده ایکن شیطان لعین انی طریق حقدن قطع ایچون کلوب اکا دیرکه سنك بو طریق ایله نه مناسبتك واردر وبو بر طریقدرکه اهلی فوت اولمشدر وبوندن قالمش الا که عبارات واصطلاحات قالمشدر حالبوکیم سن بر زمانده سن که دینی حفظ ایدن جمره یی قبض ایدن کبیدر چونکه مرادك سلوك طریق حقدر کیملك یدیله سلوك ایده جکسن قنی اصحاب مجاهدات ومشاهدات قنی ارباب حالات وکرامات انلرك جمله سی دنیادن کتمشدر وچوغنك رسوم وعاداتی بتمش وباتمشدر همان سن انلردن استمداد ایدوب ظاهر شریعتده قالوب انکله قناعت قیل که اول سلامت وراحتدر پس اکر سالك بو کلامه اصغا ایدوب همتی بارد وعزیمتی مختل اولدیسه وسلوکه شروع ایلمش ایکن اعراض ایدوب قالدیسه بعده بنه لعین اکا کلوب دیرکه حق تعالی کندی فرائضن ادا ایدنلره نیجه محبت ایدرسه کذلك رخصتلرك قبول قیلوب عمل ایدنلره اویلجه محبت ایدر وقول مولانی مغفرتن نیجه سورسه کذلك مولاسی رخصتلریله عملن اویله سور پس نفسکه تشدیدی ترك ایدوب رفق ایله معامله ایله که اول سنك مطیه ومرکبکدر نتکیم حق تعالی (یرید الله بکم الیسر ولا یرید بکم العسر) ولیس علیکم فی الدین من حرج بیورمشدر وعبادینه کمال رأفتیله رفق وراحت مراد ایلدیکن طیورمشدر اکر سالك بو کلامه اصغا ایدرسه واقوال ائمه دن بولنان رخصتلره مائل وانلره عامل اولوب کیدرسه شبهه یوقدرکه اول بین الحلال والحرام اولان شبهاتی اکل ایدوب حرامه قریب اولور حالبوکیم شبهاتك شاننددرکه قلبی سیاه ومظلم قیلور پس اول قلبنك ظلمتی سبیله حلالی فرق ایتمیوب حرامه واقع اولور وسالك اولیوب هالك اولور قالور زیرا که مدام اکل حرام ایله بطنن ممتلی ایدن غافلك خاطرینه کلمز الا که حرام ایشلر کلور وکلامی کذب وغیبت ونمیمه وشتم اولور وموجب ارتکاب مخاطرو کسر خواطر اولان فعل شری بولور ویدی حرکت ایلدکده حرامه حرکت ایدرور جلی مشی ایتدکده حرامه کیدر وفسق ظاهرله ظلم قاهر ایدر پس آندن لعینك مرادی حاصل اولور وایکی عالمده مکافات ایله جزاسن بولوروا کر سالکه لطف حق ایروب آنك دسیسهٔ شیطانیه اولدیغن کورورسه بیلورکه رخصتلره میل ایتمك تنبللر ایشیدر وانلرله عمل دون همت اولان عاجزلر روشیدر پس آداب شریعتله وارکان طریقتله وعلو همتله سلوك ایدر تا کیم نفسی لوامه اولوب ایکنجی مقامه کیدر (نظم)

ای کوکل کیچ هرهوسدن پاك اولوب کل راهه سن … تا که مقبول اوله سن شایسته اول درکاهه سن
بو جهان ویرانه سن بایقوش مثالی بکلمه … چون شهنك شاهینی سن اوج وارا وشاهنشاهه سن
لاله تیغن آل اشیانی دلدن قطع قیل … خوش خرام ایله جهان پاك الا الله هه سن
دوجهانك قوت جانی خمر وحدتدر اکر … نوش ایدرسن ملحق اولدك مردم آکاهه سن
چون سکا بو قوت اولور حاصل قومیل ورغبتی … بر آلای حیوان ایچون اولان کیاه وکاهه سن
عشق ایله عقلك ایشی بوقدر آچق سوز سویله … شیر یزدان شیوه سن بیلدرمه هر روباهه سن
عشق حقدر اهل عشقك یار غاری دمبدم … حقی افشا ایتمه سرن هردل کمراهه سن

(نوع سادس) سالك طریق مقربین مقام نفس لوامه ده ایکن شیطان لعین آنی طریق حقدن قطع ایچون اکا صورت حقدن کلدیکی ابوابی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه سالك طریق حق مقام نفس لوامه ده ایکن شیطان لعین آنی طریق حقدن قطع ایچون کلوب اکا اعمال صالحه سن مزین کوستروب قلبنه عجب کتورر پس اول سالك طریق عملدن عجب ایله طولوب نفسن بکندکدن صکره لعین آکا صورت حقدن کلوب دیرکه عملدن مراد علمدر حالبوکیم سن اعمال صالحه یه موفق اولوب تحصیل ایتمشسن پس نه تعلم علمه ونه صحبت علمایه ونه استماع وعظه هیچ احتیاجك قالمشدر اول سکا وعظ ونصیحت ایدن عالم کاشکی کندی نفسنه سوز کیچروب متنصح اولسه ومثلك اعمالك عشری مقداری عمل قیلسه دوات انك اولوردی

پس بو عجب اندمتمکن ایلدکده نفس عظیم کوروب غیریلری تحقیر ایدوب خلقه سوء ظن ایله قالور پس اویله بدخویلی اولورکه بر عالمدن بر نصیحت قبول ایتمز اولور وعقلی مقتضاسنجه عبادت ایدوب ظلمت جهالتده هلاک اولور قالور بعده بوسالکه اولعین دیرکه سنک حقکده خلقک حسن ظنی وار در اعمالکی کوچک ایله تا کیم سکا قتدا ایدەلر ثوابک اضعافیله زیاده اوله پس اکر بو سالک بو نیتله اعمالن تحسین ایدرسه عملی اولور بعده بو سالکه اولعین دیرکه سن همان عبادتی اخفا ایله قیل تا کیم حق تعالی اخفا ایله اولان عملی قبول ایدوب سکا محبت ایلیه وناس اخلاصکه مطلع اولوب انلر دخی سکا محبت ایدەلر پس اکر بو سالک بو کلامه تابع اولوب خلقک کندویه محبتی آرزوسیله عملن اخفا ایدرسه ریایه دوشر خیری اولمز اما انواع دسایس لعینه چوقدر اکر قادر اولدیسه سالکک عملن افساد ایدر واکر افساده قادر اولمدیسه انک قاپنه اول عملدن افضل بر عمل القا ایدرکه انک فعلنه قادر دکلدر لکن ایکنجی عمل اکا ترغیب وتسهیل وتحسین ایدر تا کیم اکا مباشرت سببیله اولکی عملدن کسلوب ایکنجی عملی هم اتمامه قادر اولمیوب ایکی عملدن بیله محروم اوله * مثلا سالکه اولعین دیرکه سن نیچه الله ورسولی محبتن دعوا ایدرسن کندن بیت شریفی حج وطواف ایدرسن ونه روضهٔ مطهره زیارتنه کیدرسن بو کسل واهمال شان محبین دکلدر نیدرسن همان سکا لایق اولان بودرکه حقه توکل ایدوب بیتی حج وحبیبی زیارت قیلەسن واثنای طریقده صلوة وصوم واذکار وادعیه یومیه ایلەینه مشغول اولەسن تا کیم بو عبادتله حج زیارت ثوابن دخی بولەسن پس اکر سالک بو وسوسه یه اصغا ایتدیسه وزاد وراحلهسز فقر وفاقه سیله حجاج قافلهسیله بیت شریفه توجه ایدوب کتدیسه اول یول زحمتندن بدننه کسل عارض اولدقده واوراد واذکاری فوت اولوب قلبنده ملالت بولدقده لعین اکا دیرکه نفسکه ظلم وتضییق ایدوب بده طاقتندن زیاده تحمیل ایتمه نمازلک فوت اولورسه ده قضاسی مکەده ممکندر تعصب چکتنه کتمه پس بو سالک عجزندن لعینک بو کلامنه امتثال ایدوب ادای فرایضدن هم تکاسل ایدر واکا جوع وظما غالب کاوب خلقی طار اولدقده ینه لعین اکا دیرکه حق تعالی حجی اغنیایه فرض ایتمشدر سنک کبی فقیرا اول بیته نیچه کتمشدر شبهه یوقدرکه سنی طریق حجه کوندرن داعیه انجق وسوسهٔ شیطانیه ایمش پس اول فقیر انک بو کلامندن محزون اولوب اکا ندامت کلور وقضایه سخط ایدوب قلبی مظلم اولور وخلقک غیبتن ایدوب شتوم ایله عرضنه کیچوب انلره عداوت قیلور زیرا که حج بولنده اکا برکمسنه تصدق ایلرنه ده التفات ایده بیلور پس اول قافلهیی غونه محشر بولوب وهر کس کندی نفسی قیدنده اولدیغندن اول طلب قوت ایله مشغول اولوب حج وزیارتدن بی بهره قالور واکر بهره مند اولسه ده بیک بلا ایله اولور وقدم بلدنده مقیم ایکن صدری منشرح وخلقی مفرح بر حلیم وسلیم ایسه ده ونامی نفسنه ترجیح وایثار ایدر سخی وکریم ایسه ده ایمدی اثنای طریق حجده باشنه کلان احوال اهوالندن خلقی ذمیم وصدری ضیق اولوب ونفسی بخیل وحریص واثیم اولور چونکه بو سالک حجه کتمکله کندی بولندن قالور وباشنه بو نیجه بلالر کلور پس اول لعین بونک طریقن قطع ایله مرادن الور واکر حق تعالینک عون وعنایتی سالکه ایریشوب اول لعینک بونک کبی مکر وحیلەلرندن نجات بولدیسه آداب شریعتله وارکان طریقتله وعلو همتله سالک اولور تا کیم نفسی ملهمه اولوب مقام ثانی بولور (نظم)

نه مست بادهٔ عشقم نه هر دم مستورم | نه مخبرم نه ده مستخبرم عجب دورم
درون دلده کی دلداری طشرده آرارم | وصال ایچنده ایکن غفلتله مهجورم
شراب وشاهد وشمع کوکلده دراما | نه بهره بیلمشم با کرم چوباکورم
طولار جهانه دمادم هزار نفخهٔ صور | عجب نه هرده دلم تنده ساکن کوررم
کوکل بوخانهٔ غفلتدن ایتسه طشره خرام | یقین ایدرکه حقیقتده بیت معمورم
جمال عشق کورر رسم کوکل کوزیله عیان | اودمده بن بکا خوش ناظرم که منظورم
شراب ناب محبتدن ایچسم ای حق | اوجام جان ایله الحق مدام مسرورم

(نوع سابع) سالک طریق مقربین مقام نفس ملهمه ده ایکن شیطان لعین انی طریق حقدن قطع ایچون اکا صورت حقدن کلدیکی ابوابی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه سالک طریق حق

مقام نفس ملهمه ده ایکن شیطان لعین انک طریقن قطع ایچون اکا مناسب قپولردن دخول ایدر زیرا که بو سالک عقبات مذکوره یی کچوب مقام ثالثده درجهٔ عرفانه کلمشدر ودسایس مزبوره ایله مغرور اولمقدن امین اولمشدر پس بو عارفه اول لعین صورت حقدن کلوب دیرکه سن خوش احوال عالمه واقف اولوب وحدت وجودی عارف اولمشسن پس لا موجود الا الله دیرسن که هو الاول والآخر والظاهر والباطن نوری لمعاتن بولمشسن زیرا که (الله نور السموات والارض) اشارتن (فاینما تولوا فثم وجه الله) بشارتیله بیلمشسن وجملهمز حقدن کلمش اکا کیدەرزکه (انا لله وانا الیه راجعون) بیورمشدر ومبدأ ومعادمز انجق اودرکه (منه بدأ الامر والیه یعود) حصری طیورمشدر وجنت اهلی جنت ایچوندر ونار اهلی نار ایچوندرکه (جری ماجری وجف القلم) بو مضموندر وبر متحرک حرکت ایلمز الا که انک محرکی خالقدر (والله خلقکم وما تعملون) بیورمشدر وبو رموزی برکسه بیلمز الا که اول سنک کبی عارفلره الهام ایله طیورمشدر بوندنصکره سن نه ایچون اعمال شاقه ایله کندیکه زحمت ویررسن بوندن بویله سنک شانکه لایق اولان بودرکه بو اعمال ظاهرەده بولنان عبادات وریاضاتک جملهسین اول محجوب اغیار اولان اهل ظاهر ایچون تارک اولەسن واهل تقلید اموریله مشغول اولمیوب انجق کندی قلبکه کلوب ذوق وشوق ایله طولهسن واهم والزم اولان مراقبه ومشاهده کبی اعمال باطنه ایله تلذذ قیلەسن * پس اکر بو عارفک قلبی قدمی سورچوب بو وساوس ودسایسه اصغا ایتدیسه عبادت ومجاهدهیی ترک ایدوب هوای نفسنه تابع اولوب کندیسنه انک قلبی من حیث لا یشعر ظلم اولوب اولعین انده تمکن بولور بعده اکا دیرکه ربک سنک حقیقتکدروسن انک حقیقتی سنکه (وهو السمیع البصیر) بیورمشدر پس هر نه دیلرسک ایشله که (لا یسئل عما یفعل) کلامیله سنکدخی مسؤل اولمدیغک طیورمشدر پس اوزمان حجب ظلمانیهٔ طبیعیه آنک بصیرتن اویله ستر ایدرکه هیچ کورمز اولور باشلر سرقت وخیانتله زنا ولواطه ایشلر ومسکرات ایچون انواع حرام اکل ایدر واعتقادی بوزیلوب خدادن خوف ایتمز اولوب ضلالت بولنه کیدر ولعینک اویله بر ملعبهسی اولورکه رحمانی قیوب انی ولی اتخاذ ایدر وارض طبیعته میل ایدوب کلام لعینن انک هواسنه معین اولان غافلک حالی بودر واکر بو عارفه عنایت حق ایریشوب عبادت ومجاهده اوزره ثابت قدم اولدیسه تحقیقا انک نفسی مطمئنه اولوب علو همتله مقام رابعه کلور وسعادت دارینی وقرة عینی بولوب لعینک مکرندن امین اولوب سلامت قالور (نظم)

غفلتدن اویان ای دل کیم باد صبا کلدی | عشقک بلی اسدی بیل کیم جانه صفا کلدی
ای عاشق روحانی وی عارف رحمانی | تنها کیجه بول آنی کیم جانه هدا کلدی
ویر خوابکی امواته کل قاضیٔ حاجاته | خوش باشله مناجاته آوان ثنا کلدی
قوی خواب وخیالاتی ترک ایله محالاتی | بول عشق ایله حالاتی کیم شوق لقا کلدی
کثرت کدرندن کیچ وحدت میینی صاف ایچ | سن صایمه وجودک هیچ اول نور وضیا کلدی
خواب ایچره اولور غملر عشق ایچره اولوردملر | اکاه اولک آدملر چون عون خدا کلدی
حقی قو بو اغیاری بول دلده او دلداری | فوت ایلمه اسحاری کیم وقت ندا کلدی

(نوع ثامن) سالک طریق مقربین مقام نفس مطمئنه یه واصل اولدقده حصن مولایه داخل اولوب شیطان لعینه غالب کلدیکن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل الله دیمشلردرکه سالک صادق مقام رابعه واصل اولدقده اکا اویله بر کمال حاصل اولورکه اول ماسوادن هارب وانس حق طالب اولور وذات پاکنه محبت ایدوب حبیبنه تبعیت قیلور وانک اقوال وافعال واخلاقنی جان ایله قبول ایدوب اندن حیات جان ولذت ایمان آلور ونور عرفان ایله حضور جنان بولور وشرع شریفیله طوغری کیدر تا کیم موت طبیعیله انتقال ایدر پس بو کاملک قلبنه هر نه کیم خطور ایلسه انی حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینک اقوال وافعالنه قیاس ایدر اکر موافق کلدیسه انکله عمل ایدر واکر مخالف کلدیسه انی رد ایدوب دیرکه شیطاندر سو بلرو محقق بیلمشدرکه حضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم وفات ایله انتقال ایدنجیهدک فرائض وواجباتک بر بنی ترک ایتمشدر وترک عمل صالح نه اولیادن ونه علمادن اشیدلمشدر پس محب صادق اولان کامل تیقن قیلمشدرکه شریعته

مرافق اولیان خواطرك جمله سی ضلالات اولمشدر زیرا که اول اهل باطن ظاهره مخالف اولان باطنی باطل بولمشدر پس طریق عبادتده استقامت قیلوب شیطان لعینه غالب اولمشدر وحق تعالینك (ان عبادی لیس لك علیهم سلطان) بیوردیغن بیلمشدر وسر شریعت اکا منکشف اولوب آنی ظاهر شریعتده پنهان بر بحر بی پایان کورمشدر اما ظاهر شریعتله عامل اولمیان غافل نه عارف نه ده کامل اوله بیلور ونه باطن وسری اکا منکشف اولور بلکه زندیق اولوب ضلالتده قالور چونکه حق تعالینك حبیبنه (قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله) وحیی نازل اولمشدر پس بو آیۀ کریمه دار آخرته انتقال ایدنجیه دك باب شریعت اوزرنده وقوفی التزام ایتمك حقنده جمله یه کفایتده نهایت بولمشدر واما شریعتله عامل اولان عارف وکامل آنك باطن وسرینه داخل واندن اسرار خدایه نائل اولور وقلبیله مقابل اراسنده واقع اولان خصوصیاته واصل اولور وبو اسراری انجق ظاهرلری شریعتله مزین وباطنلری حقیقتله منور اولان کامللر بیلورلر که آنلره هیچ برنسنه ملتبس اولماز وشیطان لعین آنلره یقین کلمز وکلسه ده هیچ برجهتدن یول بولمز ومراد ایلسه بیله آنلری اضلال ایده بیلمز تکیم شیخ صمدانی عبد القادر کیلانی حضرتلرینه بادیه ده شیطان کلوب (یا عبد القادر انی انا الله وقد ابحت لك المحرمات فافعل ما شئت) دیدکده بو شیخ کامل رحمة الله تعالی علیه اکا کذبت انك شیطان ان الله لا یأمر بالفحشاء جوابن ویرمشدر ای حق بصیرتله برکره باق که بو شریعت نه عظیم قلعه کرامتدر وبونکله عامل اولان ایکی عالمده نه عجب عزیز وشریف وهر خطردن امین وسالمتدر پس جمیع ابرار وعابدین واخیار وعارفین واحرار کاملین زمره سنه داخل حصن حصین وابلیس لعین تلبیساتندن امین اولمز الا که توفیق نعم المعین ایله تشبث بشرع کزین واتباع روح کاملین وصحبت علمای عاملین ایله (وصلی الله علی سیدنا محمد وآله وصحبه اجمعین والحمد لله رب العالمین) چونکه بو کتاب مستطابك فن ثالثدن بورایه کلنجه یه دك جمیع شروط وارکان طریق عرفانك ورسوم وآداب حضور یزدانك وعموم اسباب قرب رب الانامك ظاهر شریعت غرایه موافق اولان حکمت اولیای کرام ایله ترکیب وترتیب وترغیبنده اهتمام تام اولنوب بو مقدار اظهار وکتابته نظامی ویرلمشدر پس امدی بو مقامده بو فنك بو باب اخیرینك ختامی تبرك ایچون پیرمز غوث علوی فقیر الله شیخ اسماعیل تلوی رحمة الله تعالی علیه حضرتلرینك اوصاف جمیله سن بیان ایدن فصلله تمام اولمق مناسب کورلمشدر تکیم (عند ذکر الصالحین تنزل الرحمة) دینلمشدر زیرا که نزول رحمت حب ابرار ایله بولنمشدر (بیت) حمدی اهل بقایی یاد ایله • خاطرك یادی ایله شاد ایله (نظم)

بن محب قمر ز دو ر قمردن سویله ... طوطی جانه هم اول شهد وشکردن سویله
قوی شش وپنج ایله رنجی اونهان کنجی بول ... عشقدر اصلا انجق او پدردن سویله
حسرت عشق ایله دیوانه اولوب اغلردم ... بونده یم بن دیدی سن نور بصردن سویله
جمله یوزدن سکا یوز ویرمشم ای جان پدر ... سن انانیتی قوی حسن نظردن سویله
برقر یوزلی کورندی دیدیکم عشق بنم ... عقلی قوی محرم اول سر قدردن سویله
قلبکه هرنه دیسم کیزلی همان تسلیم اول ... سرمی عقله دیه طور بشردن سویله
صحبت عشق ایله قیل دلده حضورای حق ... ایتمه جسمکله سفر دلده حضردن سویله

(فصل ثامن) حضرت غوث علوی فقیر الله شیخ اسماعیل تلوینك حسب ونسبن ومذهب ومشربن ولسان وادبن ووطن وولادتن ورسم وعادتن وعلم وعبادتن وحکایت بشریه سن وولایت کشفیه سن وعزات کلیه سن وقوت قدسیه سن وفضائل جبلیه سن وشمائل جسمیه سن وعبادات یومیه سن وعادات انسیه سن وثیاب لبسیه سن وپدرم عثمان افندی ایله صهرانی محمد افندیه غایبانه میل ومحبت صالدیغن وپدرم نه شکل دردمند اولوب نه طریق ایله واروب آنی بولدیغن واول حکیم الهینك یاننده قالوب هر دردینه درمان الدیغن وحضرت شیخك بعض کراماتی نیجه ظاهر اولدیغن ونام وشان وجاهی صیتیله جهان طولدیغن ومرحوم پدرمك وفاتندنصکره بو حق یتیمن برنظر ایله تعزیه ایدوب بعده نیجه حکمتله توصیه وحکیمانه تربیه قیلدیغن وحضرت شیخك وعده سی ایروب حقه جان ویروب مراد الدیغن وجام فنایی ایچوب عالم بقایه کوچوب بو جهانده

ذکر جمیلی وخیر جزیلی قالدیغن اون نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) حضرت غوث علوی فقیر الله تلوی مرحومك حسب ونسب ومذهب ومشربن ولسان وادبن ووطن وولادتن ورسم وعادتن وعلم وعبادتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله ونکه اول ولی مولای جلیل ووصی نبی جمیل پیرمز شیخ اسماعیل فقیر الله رحمه الله حضرتلری علما انسانندن شافعی المذهب وعربی الاصلدر که اجداد کرامنك لسانی عربیجه تکلم قیلمشدر وجد اعلاسی مولانا منلا علی پای تخت کردستان اولان جزیرة الاکرادك رئیس علماسی بولنمش ایکن طقوز یوز اون تاریخنده همان ظلمه دن دینن آلوب هجرت قیلوب ایکی مرحله مسافه جانب شماله کلمشدر وبلده من ارض رومك جنوب وشرقی جانبنده اون مرحله قدر مسافه ده یتمش سکز درجه طولنده واوتوز یدی درجه عرضنده واقع جمله بناسی جص وجمیع ناسی عرب اولان قصبۀ طیبۀ سعردك نقطۀ مشرقی سمتنده اندن ایکی ساعت مسافه ده برمرتفع مکانده واقع لطیف الهوا وکثیر الکروم والاشجار وقلیل الماء وکثیر الصهاریج والابار جمله بیوت الجودن ایکیوز دار ایله نیجه دکان وبرخان وبرحمام واوچ مسجد وبرجمعه جامعی وار اولان تلو نام عرب قریه سنده توطن ایدوب اول جمعه جامعنده امام وخطیب ومدرس اولمشدر وآنك ولد عزیزی مولانا منلا عبد الجمال آندن علوم عربیه یی اخذ ایدوب پدری وفاتندنصکره مکاننده قالمشدر وآنك مخدوم عزیزی مولانا منلا قاسم اندن تعلم علومی تمام ایدوب پدرندنصکره آنك مقامن بولمشدر چونکه تاریخ هجرت نبوی بیك التمش یدی اولمشدر پس مولانا منلا قاسم حضرتلرینك اول سنه رجب شریفنك ابتدا جمعه کیجه سی لیلۀ رغایبك نصف اخیرنده سعد اکبر اولان مشتری ساعتنده سعادتله براوغلی دنیایه کلمشدر وصدقی رسمیله اسماعیل اسمن آلمشدر وانك سعادت مادرزادی انی قرق ییل همان فواکه لطیفه ایله تربیه قیلمشدر وطبع پاکی جمیع اطعمه دن بلکه خبز واشربه دن تنفر قیلدیغیچون صفات بهایمدن طاهر قالمشدر وانك درون وبیرونی علم وعبادت لذتیله طولمشدر واول خشوع وخضوع ایله ملائکه حضورن بولمشدر وحقوق والدینه رعایتیله دعاورضالرن غایتله آلمشدر وپدری ملا قاسمدن تحصیل علوم ایدوب یکرمی درت یاشنده ایکن تکمیل معارف واول سنه آخرنده مرحوم پدری آخرته کیدوب کندی تأهل ایدوب امامت وخطابتده وتدریس وعبادتده قائم مقام پدر اولمشدر وکندیسی اوتوز یاشنه واردقده مادر مشفقه سی دخی آخرته کیدوب کندی اهل واولاد ایله قالمشدر وزهد وورعی مقتضاسنجه باغلرنهایتنده برخالی یری احیا ایدوب کندوسیچون براوزوم باغی دیکمشدر واهل واولادیچون دخی برترلا احداث ایدوب میشه دن جمع ایلدیکی مازیله برکسبی حلال آدمدن تخم ایچون براوچلك حنطه الوب کندی یدیله قازمه ایله اندهاکمشدر اما اوزوم باغی خدمتن کندی یدیله کوروب آرقه سیله صو صون اوه کتوررردی واما ترلاسی صوسزدرکه سائر باغلر وترلالر مثالی غوغاسزدر وحصادی وقتنده تلامیذی آبدست الوب آتی اوراق ایله بیچوب دسته دسته توتقله دوکوب غربال ایله صاوررلردی بعده اهل بیتی اول حنطه دن تخم مقدارن حفظ ایدوب زیاده سن آهسته ال دکرمنیله دقیق ایدرلردی بعده کون بکون خمیر واوجاقده فطیر ایدوب بی ضرب وایذای حیوان وبی کسب خبیث نادان حلال لقمه یرلردی اما کندوسی همیشه حبات عنب وزبیب ایله افطار واکتفا ایدردی وهر یوم جمعه غسل ایدوب ثیابن دکشدکده جبینه برمقدار زبیب قورلردی وجمعۀ آخرده ینه آنك بقیه سنی بولورلردی زیرا که اول عزیز هر لیلی قائم وهر نهاری صائم ایدی ومولاسیله حضوری دائم ایدی وکندویه ذکر وفکر وعبادتی عادت ایتمشدر وانلر اکا قوت جان اولوب لذت ایمانه یتمشدر تا سن سنینی اربعین اولنجیه دك بومنوال اوزره کتمشدر وقرقنجی سنه مزاج لطیفی منحرف اولوب قرق کون علی التوالی بلا اکل وشرب وتکلم قالوب بی خود یاتمشدر وبعد الاربعین اول مبارك کوزن آچوب برطاس صو ایچوب اکثی زمان اشی استیوب خبز ایله اکل ایتمشدر اندن افاقتله مزاجی صحت بولوب هر طعامه اشتهاسی کلوب تناولی حد وسطه یتمشدر منوال مذکور اوزره قرق سکز یاشنه دك جن ادا ایدوب علم وفضلله ابا واجدادی یرلرین طوتمشدر وبو زمانه دك بش اولادی وجوده کلوب دردی معمر اولوب برکریمه سی صبیه ایکن کتمشدر واولاد کرامنك اکبری شیخ عبد القادردرکه اول علم وفضلده مثلی نادردر واوسطی ملا عبد الله درکه اول متخلق باخلاق الله در واصغری حاجی صالحدرکه اول هم عارفدر هم صالحدر وحفصه نامنده جمله دن شفقتلی اولان کریمه سنه زیاده محبت ایتمشدر وبیوك اوغلی عبد القادر

افندی كندودنصكره مقام قطبيته يتشدر (نظم)

جان دماغی دمبدم بر بوی جانان اولدی خوش ‖ قعر بحر لم يزل امواج احسان اولدی خوش
جمله يه مرشد معنده جو عشق او لمش رفيق ‖ ذره لردن دائم اول خورشيد درخشان اولدی خوش
خلقدن احببت ان اعرف چون اولمش قصد يار ‖ بو ظهورات فراوان ايچره سيران اولدی خوش
چين زلف عشقدن بر حلقه آچدی چون صبا ‖ آينهٔ حسن رخی شمع شبستان اولدی خوش
زلفی سوداسنده رنجور اولمش ايكن شكر كيم ‖ جان يوزن كوردی كوكلدن شاد و خندان اولدی خوش
جمله ذرات جهانه عشقدر ساری مدام ‖ اول سببدن هر كله بلبل ثناخوان اولدی خوش
چون حرمدن قلبه قيلدی برنظر سلطان عشق ‖ جان عاشق محرم اسرار سلطان اولدی خوش
عشق بی پرده ظهور ايتدی جودلدن عاشقه ‖ مست اولوب طولدی درونی بحر عرفان اولدی خوش
حقی بيل هر مظهرك بر رتبه سی وار حفظ قيل ‖ صائمه كيم هب مظهر عشق اولدی يكسان اولدی خوش

(نوع ثانی) غوث اعظم علوی شيخ اسمٰعيل تلوی فقير الله رحمه الله حضرتلرينك حكايت بئريه سن وولايت كشفيه سن وعزلت كليه سن وقوت قدسيه سن بيلديرر (ای عزيز) معلوم اولسونكه چونكه غوث علوی فقير الله تلوی رحمة الله عليه حضرتلرينك سن شريفی قرق سكز نجی يله كلمشدر وتاريخ هجرت بيك يوز اون درده بالغ اولمشدر پس قضارا آنك جيراننده ن بر مسلمان رجب آينك آخرنده آخرته كتمشدر واول مروت كافی شعبان آينك غره سی جمعه اخشامی واروب ميتك خانه سنده اصحابن تعزيه ايتمشدر اول قريه نك هر دارنده بر بئر اولمغله يوز ييل قدر صوبی چيقوب بعده يابس قالمغله اول جارينك دارينك خولیسی ديوارنده بر بئر يابس وار ايدی وانك عمق يكرمی سكز ذراع وديواری مبنی احجار ايدی اول صيف ايامنده تبريد ما وحفظ اشيا ايچون مثال كلار ايدی واويله صومز قيولره قوا كه وما كولات آصارلردی چونكه اول امام همام بعد التعزية والطعام قبل العشا قيام ايدوب جماعته ديمشدركه سز بونده مكث ايديكز بن ايلكز جامعه كيدرم وصلاة عشا تدارك ايدرم پس اولدمده انلری كيفيجه قويوب اوستی آجوق حولی يه تنهاجه كيدوب باب خارجدن خروج قصدنده ايكن عين بابه متصل ديوار ايچنده مخفی اولان بئر عميقه دخول ايلمش خبری اولمشدر وقعر بئره نزول ايلمش انی بئر اولديغن دخی بيلمشدر وقعرنده قائم بولنوب برقارشدن آز چقوره دوشمش ظن اولنوب بئره دوشديكن تخيل قيلمشدر چونكه اول عبد محفوظ اول بئر يابس ايچنده اطرافن دور ايدوب باب خارجی بولمديغندن محزون ومتحير قالمشدر پس اول حين اول دليل المتحيرين انك درونندن فتح باب ايدوب برجذبه ايله انی المشدر واول مجلس معناده ارواح اوليايی بولمشدر واول دمده هر مرادی وجودده كلمشدر وهر نه اولمش ايسه اول حالتده اولمشدر وكأس محبتله مست مدام اولمشدر وتجلی نورينه حيران اولوب قالمشدر ورحتك نور اخضری اول بئره منعكس اولمغله اولدمده انك يشلی بئره چالمشدر حتی بو وقعه دنصكره بعض قصايدنده سكری حالتنده بو وقوعنه اشارت قيلمشدر (شعر) وقعت بئر خضراء وطيها مر احجار * وكان قعرها اذرع وجدته اقصر أشبار * رأيت النور من بئر الی فوق السموات * اضا لی بضوء ما يضيئه قط انوار * اول دولتلی بو سعادته بحر عشقه طالمشدر وولايت مرتبه سن بولوب مشاهده لذتن آلمشدر حالبوكيم انك بو حالی بيلميان جماعت جامعده وخانه سنده آره يوب بری برينه صورشوب انك غمنده قالمشدر انجق بر مسلمان حولها اول حولی ايچنده اولان دكاننده برنظر قورايكن اول كيجه دن درت ساعت كچدكده اول قيود درونندن بو عاشقك لذتلی صداسن آلمشدر اول همان خلقه خبر ويروب جميع اهل محله شمعه لرله رأس بئره كلمشدر لكن انی اول ايله استغراق آلمشديكه اول جمله دن بی خبر اولمشدی پس اول بئره آدم ارصالوب انی چيقارمشلركه عمامه سی باشنده ونعلينی اياغنده وجميع وجودی سلامت قالمشدر انجق مبارك جبهه سی صول حاجبی فوقندن برطرنق مقداری صيرلمشدر پس انی سعادت خانه سنه كوتوروب سلامتيچون جمله سی مسرور اولمشدر وبو حكايتی اول عزيز كندی لسانيله نقل ايلدكده ديمشدركه بن اول بئره نه دوشديكمی بيلورم نه ده چيقاردقلرن بيلورم بنی چيقارمق مرادايدنلره

دير ايمشم كه الله تعالی بی صورسكز بنی ترك ايديكز بن سزله ايشم قالمدی بندن اراغه كيديكز بو سوزيمی دخی بيلم انجق آنی بيلورمكه بنی ايكی آدم طوتمش محله باشنده اوه كتوررلر واهل محله ونسوان وصبيان جمله اطرافده ازدحام ايله يوررلر وهر كس النده بر شمعه طوتمشدر كيمكه بكا يقين كاوب يوزمه برنظر ايتمشدر همان مسرور ايله سلامتم ايچون شكر ايدوب دونوب كتمشدر تم كلامه رضی الله عنه چونكه اول يوسف ثانی بوچاه ظلمانيده نور عيان يزدانی بولمشدر پس اول مصر دلده عزيز ومحترم جان وسلطان اوليای زمان اولمشدر وقدر وجاه نهانی دللرده داستان اولوب جهانه طولمشدر اما قيودده نوش ايلديكی صهبای محبتدن سكز ييل استغراق ايله علی التوالی مست مدام اولمش قالمشدر وناسك جمله سندن بالكليه عزلت ايدوب اهل واولادندن بيله تجرد وتفرد قيلمشدر زيرا كه خلقدن ايراغ اولان حقه يقين اولديغن بيلمشدر پس ناسدن قاچوب انيس المستوحشين ايله تنها قالمشدر ولذت حضور انسی جمله نعمتلردن الذ واعز بولمشدر انجق بيولك اوغلی عبد القادر افندی بی خدمتيچون قبول ايدوب ايچری آلمشدر واول سكز ييل ظرفنده اهل واولادی آنك خدمتنه كلدكچه امتناع ايدوب دير ايمش كه بنم ايكی خادم واردركه هر بری بر يردن كاه جكدر وهر خدمتی انجق آنلر كوره جكدر چونكه طقوزنجی سنه عزلت والفت وغلبه وخلوت اكابر اولمشدر وسكر واستغراقدن صحو وافاقت بولمشدر پس بر صومعه بنا ايدوب آنده سجاده نشين اولمشدر واحبابنه زيارت بابن كشاده قيلمشدر وقتا كه پدر عزيزم عثمان افندی وبر هفته دنصكره صهرانی محمد افندی آنك زيارتنه كلمشدر حضرت شيخ انلره عظيم التفات ورغبت قيلمشدر وايكيسن بيله تبشير ايدوب من عند الله اعطا اولنديغم ايكی خادم منلا عثمان ايله منلا محمد ايمش ديدكده ايكيسی بيله سجدهٔ شكره واروب هر بری بيك سرور ايله طولمشدر وايكيسی برابر مثال دو برادر اوشفقتلی پدر خدمتنده اون ييل قدر قالمشدر وايكيسی بر هفته ده وفات ايدوب جنازه لری نمازن كندی قيلمشدر وآنلر مراد آلمشدر (نظم)

عجب عشق وعجب عشق ونه دريادر الهی ‖ كوزلدرنه كوزلدرنه ورعنادر الهی
عجب بادهٔ حمرا وعجب حسن دلارا ‖ عجب بحر مصفا ونه معنادر الهی
عجب نفخ وعجب صور وعجب نار وعجب نور ‖ عجب ناظر ومنظور ونه زيبادر الهی
عجب شور وعجب شوق وعجب وجد وعجب ذوق ‖ بزی حسنه ايدر سوق ونه غرادر الهی
عجب شيوه عجب سيل وعجب زلف وعجب ليل ‖ عجب عشق وعجب ميل ونه سودادر الهی
عجب ماه وعجب شاه واودر هرده همراه ‖ عجب عارف عجب آكاه ودانادر الهی
عجب حق عجب شين وعجب روح وعجب زين ‖ عجب عشق وعجب عين ونه اعلادر الهی

(نوع ثالث) غوث اعظم علوی شيخ اسمٰعيل تلوی فقير الله رحمه الله حضرتلرينك فضائل جبليه سن وشمائل جسميه سن وعبادات يوميه سن بيلديرر (ای عزيز) معلوم اولسونكه فقير الله رحمه الله حضرتلرينك توكل وتفويض وتسليم ورضا واخلاص وصدق وصفا وتخليهٔ قلب از غير خدا واشتغال باحضرت مولی وعبادت حق باحب وثنا وافتقار بفقر وفنا وتواضع ومروت باره فقا وقطع تعلق از دنيا واهلها وجود فقر ايله اظهار غنا واستوای سر اوضر اوترك اعتراض بتقديرات قضا وصبر وشكر در وقت بلا وعدم متابعت نفس وهوا وامتناع از عجب وريا ومتابعت اوامر بی ملال وعنا واجتناب مناهی در خلوت وملا وثبات قدم بر شريعت غرا وكرم وجود وسخا وعفو وعلم وحيا ورفق وشفقت ووفا واحتراز از تعصب وجفا ونصيحت اصدقا واعدا وبذل وايثار احبا ومحبت علما وصلحا وتعظيم اوليا وانبيا كبی صفات ذاتيه جبليه سی جمله اخلاق حميده واوصاف پسنديده ايدی (قربه الله من جنابه وقبل رجا ثنابه) اما حضرت شيخك شكل وشمائل جسميه سی حسن وجمال الله وقيافت اعضای رسميه سی الطف واعتدال الله باصنع حكيم احسن تقويم اوزره هر عيبدن مبرا ومعرا خلق اولنمشدی زيرا كه آنك قد موزونی نه طويل ونه قصير ايدی لطيف ومعتدل وبی نظير ايدی ورأس شريفی كبير وشعر براقی عبير ايدی ومعتدل جبهه سی جميل وچين جبينی طويل ايدی واذن لطيفی معتدل وبين وحاجبينی مقوس ومفروق ومابينی بی چين ايدی والاكوزلرينك هر صفتی اوسط وباقشی كوزل وانشط ايدی ووجه وجهی انور ومتبسم

واسمر ایدی وانف تطلیغی معتدل ودقیق ایدی وفم شریفی اوسط وشفه سی رقیق ایدی وصوتی بی غنه ملیح ونطقی صریح ولسانی فصیح وکلامی صحیح ایدی ونکهتی طیب واسنانی بیاض وصاغ ومبارک لحیه سی تمام وآغ ایدی وعنق ومنکبینی لطیف وساعدین ویدینی ضعیف ایدی وکف شریفی لین واصابع لطیفی طویل وکبرویه انحناسی هین ایدی وصدری وسعتی چوق وشعری هیچ یوق ایدی وبطنی خفیف وجمله جسمی نحیف ایدی واصابع قدمی طویل وباشدن اباغه جمیل ایدی حق تعالی اول دوستنی اوکش یاراتمش ایدی و یوزییک کوکلده اکابر ایتشمیدی اکرمه الله بتجلیاته ونفعنا بتجلیلاته واما حضرت شیخک عبادت یومیه سی مخصوص خواص اولان حالت وسعلی ایدی وعادت قدیمه سی هر ایشده اقتدای حبیب خدا ایدی زیرا که اول عزیز ابتدا مراقبه وفنا عدا ولنان منامندن هر سحر وقتنده انتباهی عندنده فراشندن قیام ایدردی (الحمد لله الذی احیانا بعدما اماتنا وردّ الینا أرواحنا والیه البعث والنشور واشهد أن لا اله الا الله وأشهد أن محمدا عبده ورسوله حقا) دیوب وضوء وتهجده اهتمام ایدردی بعده سجاده اوزرنده مستقبل القبلة تربع قیلوب دعوات واستغفار ایله مناجات غفار ایدوب اسمای اسحار ایله صباحه دک آرام ایدردی بعده اصبحنا واصبح الملک لله الواحد القهار رضیت بالله ربا وبالاسلام دینا وبمحمد علیه الصلوة والسلام نبیا وبالکعبة قبلة وبالقرآن اماما وبالمؤمنین اخوانا وبالمؤمنات اخوات ولا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم) دیوب صباح اولدقده شافعی وقتنده کندی صومعه سنده کریچ قدر بر حجرا اوزرنده تکمیل صوت ایله کندی اذان اوقیوب (اللهم رب هذه الدعوة التامة والصلوة القائمة آت سیدنا محمدا الوسیلة والفضیلة والدرجة الرفیعة وابعثه مقاما محمودا الذی وعدته انک لا تخلف المیعاد) دعاسیله اذانی ختام ایدردی بعده سنت صبحی قیلوب یوزکره (سبحان الله وبحمده سبحان الله العظیم) دیوب صلوة فرضی اولادکرامیله ادای تام ایدردی بعد السلام (اللهم لا مانع لما أعطیت ولا معطی لما منعت ولا رادّ لما قضیت ولا ینفع ذا الجد منک الجد سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اکبر ولا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم) دیوب آیة الکرسی اوقیوب تسبیح وتحمید وتکبیراتی صاغ الینک اصابع مفاصلیله اوتوز اوچر عددن تمام ایدردی (بعده لا اله الا الله وحده لا شریک له له الملک وله الحمد یحیی ویمیت وهو حی لا یموت بیده الخیر وهو علی کل شیء قدیر دیوب دعاسنک اولنده وآخرنده حضرت پیغمبره صلوة وسلام ایدردی بعد الدعا اون کره لا اله الا الله او نجیده (محمد رسول الله) دیوب فاتحه ایله انجام ایدردی وآبدستی مسواک وادعیه سیله آلوب خشوع وخضوع ایله قیلوب دعایی خلوص وتفویض ایله ایدوب والدین واستاذن واقربا واتباعن وخیر دعا ایله وصیت ایدن احبابن آدلریله اکوب اوقات خمسه بو نظامی التزام ایدردی وطلوع شمسه دک سورهٔ یس ایله اسمای حسنایی اوقیوب مسبعات عشره کبی ادعیه واذکارن تمام ایدردی بعده صلوة اشراقی ادا ایدوب اندنصکره اهل واولادیله کلام ایدردی بعده کندی یازدیغی مصحف شریف ایله درت بش جزو قدر قرآن تلاوت ایدوب صلوة ضحی ایله اختتام ایدردی بعده احباب وزوار ایچون فتح باب ایدوب وقت ظهره دکین کلان اهل درده پند وحکمتله ودعا وهمتله درمان ایدوب فقرایه احسان وغربایه اطعام ایدردی وعاشقلری دیداریله مسرور وعارفلری کفتاریله مست مدام ایدردی وظهر اولدقده ینه صومعه سنده منارهٔ مزبوره اوزرنده کندوسی اذان اوقیوب یاننده بولنان جماعت اکا اویوب ادای صلوة ظهری تسبیح ودعاسیله تمام ایدردی بعده عصره دک زیارتنه کلان مخلوق خدایه ظلمه دن ماعدایه لطف ادا ایله عادتجه کلام ایدردی وهرکسه رفق وتواضعله معامله ایدوب امرا واغنیادن زیاده ضعفا وفقرایه اکرام ایدردی وجمله یه توجه برله عقل وهمتجه نائل مرام ایدردی وعصر اولدقده ینه کندی اذان اوقیوب یاننده بولنان احباب اکا اقتدا ایدوب صلوتی ادا ایلدکده ختم کلام ایدردی وبعد العصر اول محبوب القلوب احبابندن انزوا ایچون غلق باب ایدوب جناب رب الاربابه توجه تام ایدردی ومعتادی اولان ادعیه واذکار ایله اختتام ایدردی اخشام اولدقده (أمسینا وأمسی الملک لله الواحد القهار اللهم انی أعوذ بک من شر هذه اللیلة وشر ما فیها وشر ما بعدها وأعوذ بک من همزات الشیاطین وأعوذ بک رب أن یحضرون ولا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم) دیوب صلوة مغربک تعجیلنده اهتمام ایدردی وصائم ایسه صو ایله افطار ایدوب (اللهم لک صمت وبک آمنت وعلیک توکلت وعلی رزقک أفطرت) اوقیوب رمضان ایسه (وأصوم غدا من شهر رمضان نویت فاغفر لی ما قدمت وما أخرت) دیوب دعایی تمام ایدردی وبعد صلوة المغرب

والاوابین سورهٔ قصص اوقویوب اولادکرامیله یر اوزرنده یردن سفره اوستنده اغاج قاشیغ ایچنده آداب وسنت اوزره طعام ایدردی بعد الفراغ (اللهم اشبع کل جائع کما اشبعتنا) دیوب صاغ الینک رؤس اصابعن سفره اوزرینه قویوب تقبیل ایلدکده ایکی النی قالدیروب (الحمد لله حمدا کثیرا طیبا مبارکا فیه غیر مکفی ولا مودع ولا مستغنی عنه الحمد لله الذی أطعمنا وسقانا وکسانا وجعلنا من المسلمین وهدانا ورحمة الله وبرکاته علی صانع الطعام والآکلین والحمد لله رب العالمین) دیوب اللرینی یوزینه سوروب اول نعمته احترام ایدردی بعده اهل واولادیله صحبت ایدوب انلرک کیفیتجه کیدوب تدبیر معاش ومنزل امورنده اعلام واستیذان ایلدکلری قصور وکدورری حکمیاته تکمیل واتمام ایدردی وتجدید وضوء ایدوب صلوة عشایی اولادکرامیله قیلوب سورهٔ ملکی اوقویوب لیله جمعه ایسه دعای ختم قرآن ایدوب هدیهٔ روح پاک فخر افلاک علیه الصلاة والسلام ایدردی وقبله یه طوغری دوشنمش فراش صوف اوزرنده بلا تأخیر قصد منام ایدردی وفراش ایچنده جلوس ایدوب بر فاتحه وآیة الکرسی واوچ اخلاص شریف وبر معوذتین اوقیوب هر برینی آخر اولدقجه کندی وجودینه اوفوروب اللرین کوکسنه سوروب بو اسلوب مدام ایدردی بعده صاغ یانی اوزره قبله یه متوجها یارقه سی اوزره سمواتی متفکر یاتوب (باسمک ربی وضعت جنبی فاغفر لی ذنبی أودعتک نفسی فان أمسکتها فارحمها وان أرسلتها فاحفظها بما تحفظ به عبادک الصالحین اللهم أیقظنی فی أحب الاوقات الیک واستعملنی بأحسن الاعمال لدیک أشهد أن لا اله الا الله وأشهد أن محمدا عبده ورسوله) دیوب عالم کثرتدن دونوب ینه مراقبه ایله عالم وحدتده خوش خرام ایدردی (نفعنا الله ببرکاته وسلک بنا مسالکه) (نظم)

عشق بوییله دم باد صبا کلمشدر
خوف واندوه کیدوب ذوق وصفا کلمشدر

نفخه کلدی ونسیمی دله جان بخش ایتدی
شادمانم که بکا بوی ولا کلمشدر

کوکلمی زنده ایدر نکهت باد سحری
آنده خوش بوی دم اهل بقا کلمشدر

جمله دن حق متجلی کن اودوستینه مدام
دم وبی دن اکا بوی خدا کلمشدر

وصلت عشق بولان جان اشیدر هر بردن
نیجه بیک نعرهٔ مستان هوا کلمشدر

جمله انکارکلور قلبه مسافر حقدن
جمله دن خوش دله تسلیم ورضا کلمشدر

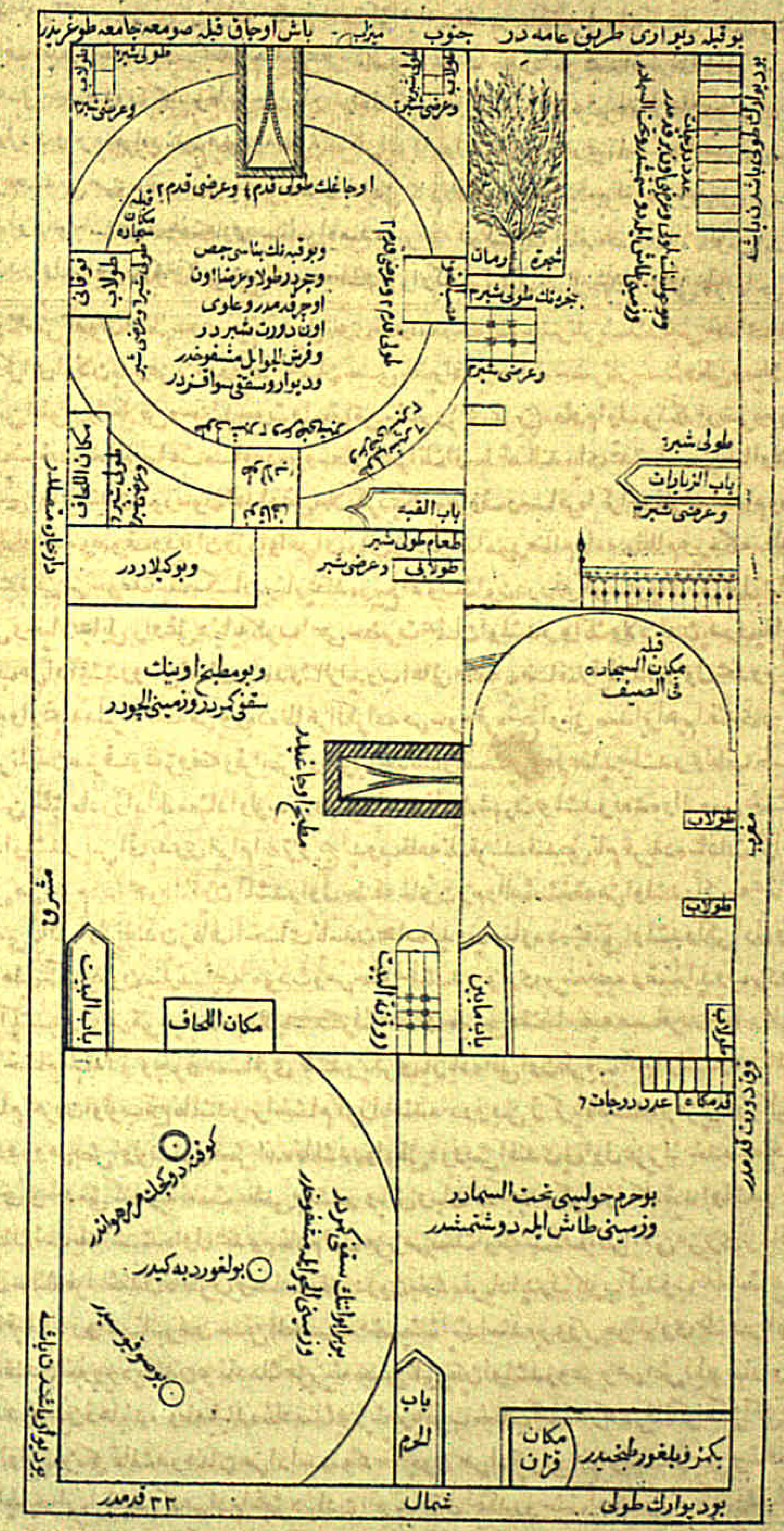
طورمنا تله بلارده صبور اول سرایت
حق حقدن نه کلورجانه صفا کلمشدر

(نوع رابع) غوث اعظم علوی شیخ اسمعیل تاوی فقیر الله رحمه الله حضرتلرینک عادات سنیه سن ومساعدات انسیه سن وثبات لبیه سن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه فقیر الله رحمه الله حضرتلرینک عادات ومساعداتی امر حقه تعظیم وجمله خلقه رفق وتکریم ایدی زیرا که اننک یاننده حق تعالینک اسم شریفی ذکر اولندقده تعظیم ایدوب جل شانه دیر ایدی وحضرت پیغمبرک اسم شریفی ذکر اولندقده صلی الله تعالی علیه وسلم دیر ایدی وسائر انبیادن برینک اسم شریفی ذکر اولندقده علیه الصلوة والسلام دیر ایدی وجبرائیل ویا اسرافیل ویا میکائیل ویا عزرائیل اسملری ذکر اولندقده علیه السلام دیر ایدی واصحاب کرامک بری آکلدقده رضی الله تعالی عنه دیر ایدی واولیادن بری آکلدقده قدس الله روحه دیر ایدی وعلما وصلحادن بری ذکر اولندقده رحمة الله تعالی علیه دیر ایدی وسلطان اسلامه عادل ومنصف اولمغله واعدا اوزرینه فرصت ونصرت بولمغله دعا ایدردی واولادینه تعلیم علم دین ایدوب اقرباسنه صلهٔ رحم ادا ایدردی وقوکشولرینه رعایت ومودتله حاجتلرین قضا ایدردی وزیارتنه کلان وکلمیان احبابنه محبت ایدوب قصورلرینه قالمازدی وزیارتنه کلان امرایه بلکه وزرایه بیله قیام ایده بیلمزدی رفق وتواضعله امر معروف ونهی منکر ایلدکجه اولمزدی کان حیا ایدیکه ضحک ایتیوب تبسمله سویلردی وسؤال ایدنه جواب ایدوب ایتمینه سکوت ایلردی وصدر صومعه ده مبسوط اولان سیاه سجاده اوزرنده قبله یه توجه ایدوب متربع جالس اولوردی نه خلقه التفات ایدردی ونه دیواره یصلنوردی ونه یصدیغه اتکا ایدوب نه ده یوقاری باقه بیلوردی وزیارتنه کلانلرک یوزینه برکلنده وبرده کیدنده نثار ایدردی واکا نذر وهدیه ذهب وفضه کتورسه لر قبول ایدردی لکن النه الیوب سجاده نک تحتنه وضع ایله امر ایدردی بعده یولداش وغلی انی آلوب مصارف یرینه خرج ایدردی

وسائر انواع هدایایی کندی یدیله اهل واولادی بیننده تقسیم ایدردی اماقوا کدوما کولات امثالی هدیه‌لری
مجلسنده حاضر بولنان احباب وزواره تفریق ایدوب کندی هم تناول ایدردی وبر کون برکیجه ده برامتك
ربعن آنجق تناول قیلوردی وبش آلتی کونده انجق برکاسه صوایچه‌یلوردی واکثر اوقاتنده اکا وجدو حالت
کلورایدی واول وجدی حالنده اطراق رأس وتغمیض عین ایدوب صوت وصداسز قالوردی وجمله وجودیله
قوردی حالنده حرکت دوریه قیلوردی یعنی ابتدا اصابعه وصاغدن کیرویه وکیرودن صوله وصولدن ایلرویه
وایلرودن صاغه تمایلیله بلندن یوقاری برقرار اوزره متحرك اولوردی وصول الن آچوب ارقه‌سنی اوکنده یره
قویوب کنی ایچنده صاغ الینك شهادت برمغی اوجیله کندی حرکتی جهتیله دائره محیطی رسم ایدرکی
اولوردی وقتا که بو حالت جاذبه اول کاملی آلوردی آنك حواس وقواسی اوبله استغراقه واردیکه نه برکلام
سویلیه بلوردی نه ده برکسه دن شیری اولوردی هرنسنه دن بی خبر قالوب کندی حالیله مشغول اولوردی پس
یاننده بولنانلری جمله مهابت آلوب طشره‌یه کلوردی وقوبی وقعه سند نصکره ملك مشربلی حضورا ولدیغندن
اهلیله یاتمزدی وهیچ برکسنه نك خانه سنه کتمزدی اما کندی زیارتنه کلن مسافرله کونده برقزان آش وبرقزان
پلاو ایله ایکی کوزاننك بتمزدی وجمله بدعتلردن احتراز ایدردی سنتلری ترك ایتمزدی وبش وقتی کندی
صومعه‌سنده اذان وجماعتله ادا ایدردی وایام جمعه غسل ایدوب ثیاب دکشوب جامع شریفه کیدردی
وصلوة اشراق وضحی واوابین وتهجده مداومت ایدردی ویوم اثنین وخمیس ابدا صائم اولوردی وهر یوم
جمعه ده قبل الصلوة البته سورهٔ کهفی اوقوردی وجمیع اقوال وافعال واخلاق واطوارنده حضرت حبیب
خدایه اقتدا ایدردی وعادات عبادات واعتقادات ایله آنك اثرنجه کیدردی حتی بو حقیر ضعیف اول فاضل
کاملدن کتاب مصابیحی سکز آی ظرفنده اوقویوب اکمال ایلدم هر حالنده جمله حرکات وسکناتن اول
کتاب شریفه موافق ومطابق بولدم والحاصل برعالم وعامل وفاضل وکامل ایدی ودنیادن معرض ومولایه
مقبل ایدی ووظایف عبادتده مقیم واطایف عبادتده مستقیم ایدی رضی الله تعالی عنه وارضاه واما حضرت
شیخك لبسه‌سی دخی سنت اوزره مصنع ایدی زیرا که آنك لباسی خشن وابیض واخضر واسود وقصیر ومرقع
ایدی ابتدا رأس شریفنه آق بزدن ایکی عدد کله یوش اوزرینه برکوچك عمامهٔ بیضا صارارایدی وآق اورته
بزدن کوملك ایچلك کیوب آنلرده بیله نظافت آراردی وآق انجه بزدن ترلك وظبوتی وقصه خفتانی وارایدی
ومبارك بلینه بیاض اینجه شال قوشاق باغلر ایدی وجبه‌سی یشل اینجه مخیر شال ایدی وآنك کبی هر فقنده
وزولی رکبه سنده ایدی ورنکی زمردشالی ایدی والبسهٔ مذکورات ایکیشر قات اومنوال اوزره ایدی
واینجه شالدن ایکی قولسز یول عباسی وارایدی هر غازی انلرله قیلر ایدی صیف ایچون اولان عباسی اق وشتا
ایچون اولان سیاه وبراق ایدی وبیاض ایلك جوراینه صاری مسح وپابوش ایکیشر جفت الحاق ایدی وسیاه
اورته بزدن ایکی سجاده‌سی وارایدی ویشیل خشین بزدن دیکلمش آنلره استار ایدی واستارندن اطرافنه
ایکیشر برمق بوکلش حاشیه‌لری وارایدی بریخ صدر صومعه سنده نیم لحاف اوستنده اجوب ابدا اوزرنده
جالس اولمشدر وبریخ جمعه نمازی ایچون مهیا قیلمشدی یوم جمعه جامعك جانب شرقیسنده انکیچون بسط
اولنوردی زیرا که قوبی وقعه سند نصکره امامت وخطابت خدمتنده بیولك اوغلی بولنوردی وایکی هفته ده
برکره تراش اکا عادت اولمشدی انکیچون اوچ اوستره وبرمقراض وبرقایش وبر بیلکی وبرپیشکیری برکوچك
صندوق ایچنده مهیا قیلمشدی واول خدمتی دواتن مانند اولادی اولان پدرم بولمشدی بعده آندن بو بقیه
اودوات میراث قالمشدی تسریح لحیه ایچون ایکی صندل طراق وقلم اظفار ایچون بربچاق آلمشدی (النظافة
من الایمان) دیوب ونظافت ارایوب زینته باقمزدی حتی سیم خاتمین بیله اصبعنه طاقمزدی وفص خاتمی یمنی
وشکلی بادامی وحلقه‌سی سیم ایدی ونقشی بنده حی اسمعیل بن قاسم ایدی ووزن ملی بزدن کفنی سائر بخور
ولوازمیله حاضر برصندوق ایچنده محفوظ ایدی زیرا که هر دمده وفات آنده ملحوظ ایدی وبرصندوقده
سائر ثیابن صاقلردی وجمعه اشتاملری صومعه سنده بخوریقارلردی وآنك مشربه‌سی بربیاض فنجان ایدی
وجناغی اغاج قایق وقاشق شمشیر کوچك قاشق ایدی وشمعدانی یشل بجیق شمعدان ایدی وصندل عصاسی
پدرندن یادکار ایدی وآبدست وغسل ایچون اق طبراقدن درت ابریق وارایدی ایکیسی بیولك ایدی غسل

ایچون

ایچون وایکیسی کوچك لوله‌لری بلنطار ایدی سواکی چوق وتسبیحی بردن آرتق یوق ایدی وآبا
واجدادندن قالان کتابلر بشیوزدن چوق ایدی اما صومعه سنده کندی حسن خطیله قراءت عشره‌سی
اشارتیله برمصحف شریف وینه کندی خطیله ایکی مجلد برتفسیر مدارك التنزیل وینه کندی خطیله برمجلد مصابیح
شریف وپدری خطیله درت مجلد احیای علوم دین وینه پدری خطیله ایکی مجلد انوار فقه شافعی وجد اعلاسی
ملا علی خطیله درت مجلد برقاموس اکبر وبرمجلد کتاب شفای شریفی وبرشرعة الاسلام بونلر کندی عندنده
قالورلردی وحرم حوالیسندن صومعه حوالیسنه برقبو واردرکه اهل واولادی آنجق اندن یاننه کلورلردی
وصومعه‌سی مربع قبه‌درکه ایکی حصیر ایله ایکی کاتبم انی استیعاب ایدر بولنمشدر وطول وعرضنك شکل
ومقداری بو جدولدن بلنمشدر وصیف ایامنده صومعه حوالیسنك نصف سقفنده جلوس ایدوب زیارت
اولنمشدر اول برایوانیدرکه اکا عربجه بهره دینلمشدر واوکنده کندی مبارك یدیله طانلی نارانجی دیکمشدر
ونخانه‌سی شکلی بودر

(نظم)

جان دلده خانه قیلادك عاقبت | كوكلی ویرانه قیلادك عاقبت
اول جنون زنجیرنی تحریك ایدوب | سن بنی دیوانه قیلادك عاقبت
عشق بی پروایه محرم ایلادك | عقلدن بیكانه قیلادك عاقبت
دانهٔ ناچیز ایدم بن زیر خاك | دانهٔ یوزدانه قیلادك عاقبت
دانه ایكن باغ وبستان ایلادك | خاكی بركاشانه قیلادك عاقبت
جلهدن قطع ایلادك چون كوكلمی | واصل جانانه قیلادك عاقبت
خمر وحدتدن ایچوردك طبعمه | روحمی پیمانه قیلادك عاقبت
ساقی كلزار جانسن دمبدم | كوكلمی میخانه قیلادك عاقبت
ای فقیرالله بوحق بنده كی | عاشق فرزانه قیلادك عاقبت

(نوع خامس) غوث اعظم علوی شیخ اسمعیل تلوی فقیرالله رحمه الله حضرتلرینك رئیس خدامی بلكه مانند اولاد كرامی اولان پدر عزیزم درویش عثمان حسنی حقیرالله رحمه الله حضرتلرینك وطن ومیلاد ومیثاقن وحسن اطوار واخلاقن وحزن وحیرت واحتراقن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه ارضروم رفعتلزوملك جانب شرقیسنده التی ساعت مسافه ده بر وسعتلی صحرانك اوسط شمالنده پای تخت پاسین علیا اولان حسن قلعه سی اهالیسندن طورسون محمد اوغلی ملا بكر دیمكله معروف ومسافر اكرام وفقرایه اطعام ودرویشانه احترام ایله موصوف ودیوان وزرا وامراده رأی وتدبیر ایله امور عظام عامه یه نظام ویرمكله مألوف اولان جد امجدم مرحومك بیك سكسان بر تاریخنده ربیع الاولنك اون دردنجی كونی یوم الاثنین اول نهارده یوزی نقابلی وحیا وحجابلی بر اوغلی دنیایه كلوب اسمی حضرت عثمان اولمشدر وآنك ولادتندن پدری بغایت محظوظ اولوب مراد آلمشدر وحق تعالی یه حمد وثنالر ایدوب اهالی قلعه یه ضیافتلر قیلمشدر واول مخدوم چلبی یكرمی یاشنه وارنجیه دك بنه قلعه مزبورده ده ظاهر الكرامه مرحوم قره شیخ اوغلی سید ابراهیم افندی رحمة الله علیه حضرتلرندن صرف ونحو وفقه وفرایض اوقیوب حدیث وتفسیر وعلم عقاید بیلمشدر ولطف طبع خداداد وحسن خلق مادرزاد ایله معتاد اولوب درویش افندی نامیله شهرت بولمشدر بعده والده سی خسته دوشوب فوت اولمشدر پس انی پدری ابرام ایله تزویج ایدوب قلعه نك قربنده قندیغی نام قریه ده سادات كرامدن شیخ اوغلی مرحوم دده محمودك قیزن آلمشدر اول حنیفه خاتون بزم والدهٔ مشفقه مز اولمشدر اگرچه عثمان افندینك حیاسی غالب اولدیغندن زفاف اخشامی ناسدن حجاب ایدوب مناره ده مختفی اولمشدر لكن اول وددود بیچون آنك اهلیله سكونیچون بینلرنده نیچه مودت ومرحمتلر قیلمشدر وبری برینه نیچه رغبتلر ایدوب بری برندن نیچه لذتلر آلمشدر ومرقوم جدمز ملا بكرك سخای طبیعی مقتضاسنجه مسافردن خط وافر بولمشدر وهر اخشام البته آز وچوق مسافری كلمشدر یكرمی یا زیاده اقلی اون غریب آدم اولمشدر مسافری كلدیكی اخشام محزون اولوب آچ قالمشدر بر اخشام كوزا یامنده درویش زكریا نامنده بر عزیز اوزبكلی مسافری كلمشدر ومریض اولوب اول قیش انده قالمشدر واوغلی درویش افندی یی اول عزیزك خدمتنه تعیین قیلمشدر اولدخی بو خدمتی كندویه نعمت عظمی بیلمشدر وباش وجان ایله كیجه وكوندزا كامقید اولمشدر وابتدای اربعینك شب یلداسنده اول مخدوم خادم اول عزیز مریضك اوطه سنده بكلر ایكن عزیزی برجاذبه آلمشدر واول حالتله فراشندن قالقوب برساعت قدر درون منزلده فریاد ایدرك كلوب كیدوب كانه استانبول حریقن اطفا قیلمشدر رواستانبولدن حسن قلعه سنه خمسینك ابتداسنده بر وزیر چوقداری كلمشدر اول شب یلدا حریقندن خبر ویردیكندن بو خادمك عزیزینه حسن ظنی یقین اولمشدر وعزیز مریض ایام بهاره وارنجه صحت بولمشدر روحین ذها بنده اوطه باینده خادمنك یوزینه برباقوب خطاب قیلمشدر كه سزلرك اكرامكزا آلتی آی ظرفنده تمام اولوب بزمكی قالمشدر همان مراداستهٔ كه سكیچون مرادقپوسی فتح اولمشدر پس بو خادم اول عزیزه نیاز ایله جواب ایتمشدر كه مرادم انجق دنیادن آخرته ایمان ایله كیتمكدر وجنت اعلاده ولتنه یتمكدر تكرارا كاخطاب ایتمشدر كه همتك بوجه طوتكه ایمانك اصلی همتی عالی ایتمكدر پس خادم آغلیوب دیمشدر كه اقصای مرادم عالم عقباده لقای مولایه نائل اولمقدر تكرارا كا دیمشدر كه علو همت اول دولتی بونده عالم دلده بیشین بولمقدر همان

خادم بوفی ایشدوب بانیه دوشمشدر واولادمده اکا هدایت حق ایرشمشدر پس اول عزیز آنی تبشیر ایدوب دعشدرکه باشکی قالدیرکه بودولت نقد آنده قرار طوتمشدر وکندی صورتن یعنی ایکی قاشی آره سن نقش ضمیر ایتمکله اکا تنبیه ایتمشدر وکلمهٔ توحیدی صغیر انفاس ایله کونده اون بیك کره تکرار ایتمکی اکا تلقین ایدوب کتمشدر پس اول عزیزك بو تنبیه وتقلیدن درویش افندی حرزجان وورد لسان قیلمشدر واپل ونهار اوممنوال اوزره تکرار ایله مشغول اولمشدر واول اثناده آنك پدری ملا بکر ازاق سفرینه کیدوب کفه ده وعده‌سی یتوب آنده اولوجامعده قالمشدر پس آندن کیرو بونده قالان تجارت وزراعت وفیدان وخدمتکار وجفت وکوتان وعربه وحرابه وخانمان وکلن کیدن فقرا ومهمانك تدبیر اموری کرانی وخانه ده بولنان اخوان وصبیانك فریاد وفغانی وسبب وجودی اولان پدر برجودی موتنك حسرتی وفراق نیرانی درویش افندینك ذکر وفکر وحضورینه مانع اولدیغندن آنك طبعی بسته وروحی خسته وقلبی شکسته ومحزون ومتألم اولمشدر وهر ساعت وهر آن کریان ونالان اولوب هموم وغموم بحرینه طالمشدر وبر مرشد کامل بولمامش که انی کوکلدن ایچری اله آنکیچون طشره ده قالمشدر پس نورکاه توحید ونار الم شدیدا اجتماعندن بر مرضه مبتلا اولمشدرکه جمیع اجزای بدنی صوقدن یانوب بوزکبی بردایله طولمشدر وبو اثناده کندی اوتوز یاشنه وتاریخ هجرت بیك یوز اون سنه یاشنه کلمشدر وعمرنده تهور بیلیوب أحسن خلقه مالك اولان درویش افندی اول آتشدن خسته مزاج اولوب هر کوردیکی نسنه دن وهر صدادن اکا عصب کلمشدر اوله حسن خلقه مالك ایکن بونیله سوء خلق ایله هالك اولدیغی آکا بر شقه الم اولمشدر وهر سنه بر اوغلی طوغوب اوچ درت آیلق اولدقده مهد ایچنده بغتة بوغولمشدر وآنلری کوز کوره بوغان کورنیوب بوغ اولمشدر ونیجه بومثل کورات امثالی آلام واکدار ایله دنیادن اعراض واکراه ایدوب مات ومتحیر قالمشدر وبردایله یاتمش یاتلشدر (نظم)

عشق میدانده مرد اولمقدن اوزکه کار یوق	بونده جاندن کیجملیدر غیری بر کفتار یوق
برنفس آسوده اولمز عاشق دیدار یار	آفتاب عشق ایچون بر سایهٔ دیوار یوق
عشق یار آهسته سویلر جان قولاغینه مدام	هر کیمك شغلی وارا کادردمزدن بار یوق
اجنبیلك سرمه سن کوزدن یودم قان یاشیله	قنده سیر ایتدمسه غیر جلوهٔ دلدار یوق
برقدم یول کتمدکجه بولمق اولمز آنی کیم	غایت قربندن اوزکه مانع دیدار یوق
حوت بحری کورمدی تا چقمدقجه بحردن	وارلغکدن جبه که بودریادن اوزکه وار یوق
مرد ایسك کل ونك درد عشقه ای حقی بویان	باق که بودارا ایچره بزدن غیری بردیار یوق

(نوع سادس) غوث اعظم علوی شیخ اسمعیل تلوی فقیر الله رحمه الله حضرتلرینك رئیس خدامی بلکه مانند اولاد کرامی اولان حلم وحیا معدنی درویش عثمان حقی حقیر الله رحمه الله حضرتلری کندی امرنده استخاره قیلوب ابراهیم اوغلی دنیایه کلوب کندی جهتدن بکوب قلعه دن ارضرومه کوجوب تصوف آشنا اولوب صاحبنك خبرن آلوب سیاحت رفیقن بولوب تدارك قیلدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله که چونکه درویش افندی مرحوم امورنده متحیر ومغموم قالمشدر وتاریخ هجرت بیك یوز اون بشنجی سنه یه بالغ اولمشدر پس اول محرمك ابتدا جمعه کیجه‌سی تدبیر اموری ایچون صدق ایله استخاره قیلمشدر ورؤیاسنده ترك دنیا وطلب مولا ایله مأمور اولمشدر واویاندقده سیاحت قیلمق ومرشد کامل بولمق آرزوسیله طولمشدر واول صباحی یوم جمعه زهره ساعتنده طلوع شمس ایله برابر آنك بر اوغلی دنیایه کلمشدر واسم ورسمی ابراهیم حقی اولمشدر وجان وجسمی عشق وشوق ایله طولمشدر وکدورات جسمانیه دن وآفات روحانیه دن عنایت حق ایله سلامت بولمشدر وآنك اجمال حالی بو اوچ بیتدن معلوم اولمشدر (قطعه) هجرتك تاریخی بیك یوز اون بش اولدی اول بهاره قلعهٔ حسنده ابراهیم حقی طوغدی زاره اختیاری علم ایدی تاسال بیك یوز قرقه دك عشقه دوشدی عارف اولدی وجد وحالی قیلدی کار * سال بیك یوز یمش اولدی سن حقی الهی بش * کندی کاری یار اولدی اختیاری قالدی یار * حالوکیم پدری اندن بلکه جاندن کیجوب مرشد آرزوسیله سیاحت فکرنده قالمشدر واخوان وعیالی شهر کوشه سنده راحت قالسون ایچون برکیجه مخفیجه قلعه دن ارضرومه کوچوب کلمشدر

وارضرومده

وارضرومده کرکچی درویش افندی کندی اوغلونه استاد ایتمك طالب اولمشدرونیجه اکرام ایله بر ماه اوتوز غروش آیلق تعیین ایدوب ارایه آدملر صالمشدر واول جهتدن اعراض ایدوب مرحوم حبیب افندی یی آرایوب بولمشدر واول مرحمت کافی مرحومدن حرمه محرمانه تصوف علمنده کتاب سیر وسلوك اوقیوب تمامیله بیلمشدر واول حبیب القلوب بو محرمته محبت قیلوب احترام ایله امام ایلك ایچون مهدی محله سنده بر جامع بنا قیلمشدر لکن امام همام بدر افندی هموم وغموم آتشیله مثال محموم اولوب بر دایله یاتمش یاتلشدر ومرشد آرزوسی ایله صبر وآرامی کیدوب عقل وفکری آلمشدر واول اثناده لالاپاشا جامعنه بر مرشد کامل اوزبکلی واعظ کلمشدر ودرویش افندی واروب اول کاملی تنها کوروب امراض واحوالن اکا سویلمشدر وانی مرشد اتخاذ ایلیوب برابر کیده جکن اولمشدر واول کامل اول کیجه مراقبه سنده حق تعالینك بیلدرمسیله بونك حقیقت احوالن بیلمشدر پس بردخی کورشدکده اول حکیم بومریضه عظیم التفات ایله تبشیر وتسلیه قیلمشدرکه ای مؤمن برادر بزسنی قبول واستصحاب ایدردك لکن بزدن مقدم سنی سلطانغز آلمشدر سکا بشارتکه سنك بر یولك صاحبك واردرکه اول مرشد اکمل چون کبریت احمردر آلتی سنه دنبرو انك سکا اشتیاقی مقرردر وایکی سنه یه دك ملاقاتکز میسردر همان سن بونیرانه تحمل ایدوب غنیمت بیلکه کوزل علامتدر ومولایه توکل ایدوب تیقن قیلکه صوکی سلامتدر چونکه درویش افندی اول کامل اوزبکلیدن بوخبری آلمشدر پس بو اشارت وبشارتله محظوظ ومسرور اولمشدر وصاحب موعدی بولمق آرزوسیله سیاحت ایچون عارف بالله أیوب افندی رحمة الله تعالی علیه حضرتلرین رفیق شفیق طریق بولمشدر وایکی سنه لیل ونهار انکله یار غار ومحرم اسرار وانیس وغمکسار اولوب قالمشدر واول اثناده آنك اهلی حنیفه خاتون بو ابراهیم اوغلن ترك ایدوب آخرته رحلت قیلمشدر پس درویش افندی عالم تجرده ایروب بر اوغلن ایککی قرنداشنه ویروب کندی یول تدارکن کوروب سیاحت فرصتن بولمشدر (نظم)

کر اولمسه بو عشق ایله ارواح کرفتار	جان ودلمز اولمزایدی طالب دیدار
میل ایتمسه کر عاشقه اول دلبر معشوق	دوشمزدی بو عشاق ایچنه کرمی بازار
عالمده اکر اولمسه نه عشق نه دردی	بو جان وکوکل اولمزایدی عاقل وهشیار
کوسترمسه کر دور وتسلسل رخ وزلفی	قیلمزدی بو عاشقلری سرکشته چو پرکار
هم کندی رخن کورمسه کر پرده ده اول مه	کندوبی پس اول پرده دن اولمزدی خریدار
صورتلر اولوردی همه بی حاصل ومحصول	عارفلر اکر اولمسه لر واقف اسرار
ای حقی اکر اولمسه جان آینهٔ عشق	عندنده انك اولمزایدی جانك مقدار

(نوع سابع) غوث اعظم علوی شیخ اسمعیل تلوی فقیر الله رحمه الله حضرتلرینك رئیس خدامی بلکه مانند اولاد کرامی بولنان حلم وحیا معدنی درویش عثمان حقی حقیر الله رحمه الله حضرتلری اول صاحب موعدی اولان محب محبوبنه تقرب ایله بولوب خدمتنده قالوب دردینه درمان اولوب مرادین آلدیغن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه چونکه فقیر الله رحمه الله حضرتلری قوبی وقعه سندن بری درویش افندی پدری کندی خدمتنه لایق وصحبتنه موافق کوروب محرم وهمدم ایلمك ایچون محبتیله دمبدم جذب ایتمشدر ودرویش افندی هم بوطرفده استخاره کیجه سندنبری دمبدم مرشد کامل جاذبه‌سی آرزوسیله صبر وقراری کسلوب ایشی بتمشدر وتاریخ هجرت بیك یوز یکرمی ایکی سنه سی رجب شریفك ابتداسنه یتمشدر پس درویش معهود اول مرشد موعودن بولمق ایچون ربع مسکون ایچنده اون بیل سیاحت قیلمق عزیمتیله رفیق شفیق شیخ ایوب افندیله بیله بدلیس طرفنه کتمشلردر ورفیق شفیق اول سمته مقدم واروب ملا محمد اروامی نامنده بر کامل بولوب بر مدت یاننده قالوب اندن تحصیل علوم وعرفان ایلدیکندن اولطرفی ترجیح ایتمشلردر ودرویش افندی بلدهٔ نفیسهٔ بدلیسه واروب انك بیوت عالیه سن وانهار جاریه سن واشجار متوالیه سن واثمار متدلیه سن کوردکده تعجب قیلوب بوره سی جنتمیدر دیوب رفیق شفیقنه صوروب بر هفته انده قالوب سیر ایتمشلردر بعده ایوب افندینك شیخی ملا محمد اروامی رحمة الله علیه حضرتلرینك مرقد شریفن زیارت ایچون کردستانده

طرف مكسه كتمشلردر انده هم برهفته قدر مكث ايدوب درويش افنديننك صبر وقرارى كيدوب جانان ايلنه
توجه ايتمشلردر انده رفيق شفيقيله قصبهٔ سعرده طوغرى حج نيتيله كعبه يولن طوتمشلردر (مصرع) جانان
ايلينك ايشده جان طاغى كورندى * پس خيزاندن سعرده واران كاربان ايله يولداش اولوب انلرك لسانندن بلده
سعردك ياننده تلو نام برقريه ده شيخ اسمعيل نامنده برعزيزك خبرين ايشتمشلردر وآنى زيارت ايچون كاربان
اهلندن براختيار ايله اكا خبر كوندروب كنديلرى اول كيجه برقريه ده ياتمشلردر وايلرو كيدن آدم اول عزيزه
خبر ايتمشدركه يارين ايكى ارضروملى ملالر سنك زيارتكه كلجكدر عجب اونلر كيملر اوله جقدر اول عزيز اكا بويله
جواب ايتمشدركه آنلرك برى بنده ارضرومه كيدوب برى بونده قاله جقدر پس درويش افندى رفيقى ايوب
افنديله شعبان شريفك ابتدا كونى اول عزيزك ياننه جان آتمشلردر واون يللق مسافه ده استدكارى دولتلى بى
اون كونلك برده بولوب ديدار دولتنه يتمشلردر همان ابتداى لقاده ايوب افندى نور عرفان ايله انى طانيوب
بى توقف سجدهٔ شكره كتمشدر واول عزيز اكاملا ايوب (ارفع رأسك هذا حجك) ديوب انى تبشير ايتمشدر و
اما درويش دلريش اول عزيزى مريض اكلوب كبريت احمر وخورشيد انور اولديغن طكلوب قياس نفس
ايتمشدر وكندى مرشد حكيمن وصاحب قدمين بولمش ايكن بيلميوب انى ارامقده عقلى كعبه يه وكندى
سعرده كتمشدر اوچنجى كونى قريهٔ تلويه كاوب كورمشكه رفيقى ايوب افندى اراديغن بولوب قدرين بيلوب
يانده قالمشدر وبيرامه دك اول جامعده معتكف اولغه وكوندە برلحظه اول عزيزك جمالندن مراد آلمغه نيت
وعزيمت قيلمشدر پس اودخى رفيقنه تبعيت ايدوب انكله جامعده قالوب بحر حيرته طالمشدر لكن بوما فيرما
على زائل اولديغندن اما أنا اول عزيزه توجه قيلوب اكا مائل اولمشدر وتدريج ايله جسمى سلامت وجانى
راحت بولمشدر وساعت بساعت قلبندن غم وغفلت كيدوب سرور وحضور ايله طولمشدر وبيرامه دك صاحبن
طانيوب اكا عبد اكبر اولمشدر واول عزيز اول درويشن برمرتبه آلمشدركه رفيق نرده قالمشدر اما شيخ ايوب
افندى بعد العيد ارضرومه كلمشدر واما درويش خادم حضرت مخدومن بيلمشدر وسككز يلدن
برو آرزو ايلديكى مرشدن بولمشدر وسرمايهٔ تسليم ايله دولت معرفته نائل اولمشدر وكتاب سير وسلوك ايله عامل
اولوب اول كاملك صحبتيله كامل اولمشدر ونيران غمومى انطفا وهرعلتدن شفا بولمشدر واول عزيزه صدق
وصفا ايله مهر ووفا ايدوب وخدمتنده ملازمت قيلمشدر وذوق حضور ايله عمرى اولدقجه انك يانده قالمشدر
پس اول عزيزك نطق يرن بولمشدر (نظم) كوزل شوق وكوزل شوق كوزل عيش وغنا كوزل عشق و كوزل ذوق
كوزل حسن وتولى * كوزل صورت وقامت * كوزل روز قيامت كوزل لطف وكرامت * كوزل صحبت والفت
* كوزل نور وتجلا * كوزل يار وكوزل يار * كوزل مونس احرار كوزل معدن اسرار * كوزل منصب اعلا *
كوزل نور وكوزل نور * كوزل رايت منصور * كوزل ايت مشهور تقدس وتعالى * كوزل طالع مسعود *
كوزل حامد ومحمود * كوزل واجد وموجود * كوزل صورت ومعنا * كهى فتنهٔ جانسن كهى شور
جهانسن * كهى امن وامانسن * كهى بحر مصفا * عجب حق مجهول * عجب علت ومعلول * عجب قابل
ومقبول * عجب اسم ومسما چونكه رئيس الخدام درويش عثمان افندى اول مخدوم عزيزين شعبان شريفك
ابتداسنده بولمشدر پس اول شهرك ايدنجى كونى خادم ثانى ومحب روحانى وفنون علومك بحر عمانى ملا محمد
صهرانى دخى اول ولى رحمانى وعصرك اوليا سنك سلطانى اولان عزيزك زيارتنه كلمشدر وماسوايى ترك ايدوب
خلوتنشين اولوب مرادن آلمشدر وصدق وصفا ايله اول عزيزه خدمت قيلوب مدح وثنا ايله وصفن ايدوب
صحبتنده قالمشدر وعمرى اولدقجه درويش افنديله رفيق اولمشدر وارتسى يبلى شعبانده مرحوم شيخ على عم
بن طقوز ياشمده ايكن بنى آلوب پدر افندى يى بولمشدر وابتدا املا قانتز اول وقتده ميسر اولمشدركه حضرت شيخ
ايله پدر افندى صلوة عصرى معا قيلمشدر وابتدا كورشده حكمت باريله اول عزيزك ديدارى پدرمدن زياده
بكا بيلش وطانش كلمشدر همان اول دمده جذبهٔ ديدار ايله كوكلم آلمشدر وعقلم انك حسن وجمالنه ولطف ومقالنه
وخلق وكمالنه ايرديكى قدر حيران اولوب قالمشدر وپدر عزيزم بنى حجره طاش ايدوب حلم ورفق ايله علم اوكردوب
لطف ايله تربيه قيلمشدر بنم ايسه اول عزيزه وردجانم السلام عليك يا روحى اولمشدر (نظم)

سن عين عيانسن وارمده سن اى روحى بل روح روانسن بارمده سن اى روحى
سن بخت سعيدمسن هم وعد وعيدمسن بل عمر مزيدمسن كارمده سن اى روحى
سن جان وجهانمسن هم امن وامانمسن بل كنج نهانمسن دارمده سن اى روحى
سن راحت روحمسن هم فتح وفتوحمسن بل جام وصبوحمسن غارمده سن اى روحى
سن قدر وبراتمسن هم آب حياتمسن بل عين نجاتمسن يارمده سن اى روحى
سن ذوق حضورمسن هم حزن وسرورمسن بل كوزده كى نورمسن نارمده سن اى روحى
حق ديدى درويشم فريادكه دلريشم امدادكه بى خويشم جارمده سن اى روحى

(نوع ثامن) غوث علوى شيخ اسمعيل تلوى فقيرالله رحمه الله حضرتلرينك كندودن طلبسز وخبرسز صادر
اولان خوارق عادات وكشف كرامتنك بيكده برين بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه مرحوم شيخ على
عم ايله تلويه واروب پدر عزيزم عثمان افندى يى كوروب حضرت شيخك ديدار شريفيله مشرف اولديغم
اثناده بركيجه رؤياده كورمشدمكه سما يوزنده هوا بياض سرچه لر ايله طولمشدر وجمله سى خالقك اوزرينه هجوم
ايله كلمشدر و بكا حمله ايدنلرى پدر افندى اوزرمدن دافع اولمشدر الاكه برسرچه فرصت بولوب صاغ ابطمه
صوقيلمشدر صباحى پدرمه سويلدكده آنده الله طاعون اثرى بولمشدر و بنم مطعون اولديغمدن اول غايت
محزون اولمشدر بش كون بى خبر ياتوب آلتنجى كيجه كوزم آچوب كوردمكه پدرم اغلامقده وحضرت شيخ باشم
اوجنه كلمشدر وحضرت خضر آسا امداده ايرشوب النى قالديروب بكا دعا قيلمشدر همان اول دمده جانم
حيات وجسمم شفا وقلبم صفا بولمشدر واللرين مباركك يوزينه سوردكده پدرمك يوزينه سرور ايله باقوب انى
تبشير ايتمشدركه ابراهيمك اشى بتمش ايكن حق تعالى انى مجددا احيا ايتمشدر واما ايكنجى سنه مزده صادر
اولان كراماتندن برى بودركه شتا ايامنده بركون پدرم حضرت شيخ ايله صلوة عصرى ادا ايدب بيله حجره مزه
كلمك اولمشدر حالبوكيم صومعه نك اوجاغنده يلديد كوزى چوق يغلمشدر ومرحمتكانى شيخ افنديمز
بوجراغنه شفقتن طيوره شدرمه ملا ابراهيم اوشومسون آنكيچون حجره يه كوز كوتوردر بودرمه بيورمشدر انك
امرينه امتثالا پدرم اوجاغ اوكنه كيدوب عباسى اتكين بسط ايدوب ايكى الين آتشه صالمشدر لكن حضرت
شيخ انى كوروب دمورطاوايله كوتوردر بواشارت قيلمشدر پس پدر افندى يى كوردمكه الن واتكين چكوب
دمورطاوايله كوز آلمشدر وقتا كه حجره يه كاوب بيله تنها قالمشدر بنم اول مشكلمك حلى وقتى كلمشدر پس پدرمه
ديدمكه سنك الن نار ايله يانمزميكيم اويله آتشه طالمشدر ديدبكه بنم جميع وجودم سن دنيايه كلمزدن بش ييل
مقدم نار برد ايله يانمش ياقلمشدر وديدمكه ان شاء الله اول برد آتادن اولاده سرايت قيلوب ميراث اولمشدر
بوندن حظ ايدوب وجود عوامى آتش اوزرنده بوش قورى اغاج كوزه يه تشبيه ايدوب وجود خواصى ما ايله مملو
ومنجمد كوزه يه تمثيل قيلمشدر بعده ديدمكه يا نيچون دمور طاوايله امر اولندك جواب ايلديكه سن انده
بولنديغكى ياشدر زيرا كه خالقك عاجز اولديغى امورى اظهار ايلمك كندويى خلقه صاتمق صنايلديغندن انك
عندنده اول ترك ادب اولمشدر پس بزه خوارق عاداتى ستر واخفا ايله تنبيه واشارت قيلمشدر واما اوچنجى
سنه مزده صادر اولان كراماتندن برسى بودركه باغ بوزومى وقتى كوز ايامنده حضرت شيخك قريه سندن شرق
وشماله طوغرى درت ساعت مسافه ده بوانان قلعه ده شروان بكى اوزرينه وان پاشاسى بيك قدر عسكر وبرطوب
ايله كلوب اول قلعه يى محاصره ايلدكده بشنجى كونى حضرت شيخ اكا مكتوب ارسال ايتمشدركه امت محمدك
فقراسنه مرحمت ايده سن باغلرى يغما اولنمزدن برساعت اقدم عسكرى آلوب كيده سن واول عاصى بكن جزاسى
ترتيبن سمت آخرله وقت آخره تأخير ايده سن چونكه مكتوب شريف اكا قوشلق وقتنده كتمشدر پس اول پاشا
حق اصغا ايتميوب همان دم قالقوب كتميوب خطا ايتمشدر فرمان سلطان ايله كلمشم ديوب قلعه نك قصدنده اصرار
ايدوب بردخى طوب آتمشدر همان اول دمده اول طوب قلعه يه دكوب كيرو يه دونوب ايكى پاره اولوب
كندى فرسن هلاك ايتمشدر ودرعقب برقره سحاب اول عسكرى احاطه ايدوب ايكى ساعت قدر ايرى طولو
ياغوب ايشلرى بتمشدر وخيول ودواب اول طولودن فرار ايدوب اصحابى انلرى ارامقده ايكن طاغدن نيجه

سیلر کاوب خیامی قلع ایدوب جلهسین الوب کتمشدر پس اولزمان پاشا اویانوب برآنه بنوب سکز پیاده چوقدر
ایله بعد العصر انجق بزم حجره یه جان آتمشدر وپدر افندیله واروب حضرت شیخی کوروب اباق اوزره طوروب
قان تره باتمشدر وحضرت شیخ اکا التفات ایتمیوب آنجق (یاظالم أنت ماتخاف من رب العرش) خطابیله
عتاب ایتمشدر اول مسافر مثال محموم ارتعاد ایله استغفار ایدوب اشارت پدر ایله صومعهدن قهقری طشره
کتمشدر وحجرهمزه کاوب عرقن سیلوب مهابتدن ایشی بتمشدر بن شوکتلو سلطان احمدک مصاحبی ایدم
بو دولتلی کبی مهابتلی برکسه کورمدم دیو بینی ایتمشدر واول کیجه پدر افندی ایله هیچ اویومیوب صباحدن
چیقمش کتمشدر واما دردنجی سنه مزده صادر اولان کراماتندن بریسی بودرکه کوز ایامنده سطوح منازلده
اوچیوز کیله قدر بلغور من سرلمش ایکن آیک اون ایکنجی کیجهسی ماهتاب اولمش ایکن وجمعه اخشامی عشا
وقتی کلمش ایکن اذان ایچون مناره یه چیقدم باقدمکه قریه نک مشرق سمتن سحاب آلمشدر ورجال ونسا سطوح
منازلده بولنان اشیالی مطردن حفظا ایتمک تدارکنده عجله قیلمشدر بندخی اذان اوقیوب عجله ایتدم بزم بلغورلری
دوشورمکه یاردم ایچون کندمکه حضرت شیخک اولاد واحفاد کرامی وغلمان وخدامی بالجمله باب جامعه کلمشدر
انلره دیدمکه بو قاری محلهده عجله ایله مطر تدارکی اولمشدر دیدیلرکه بز دخی اول تدارکده ایکن سیدمز بزی منع
ایلمشدر بزه بلغوری یغموری قویوب جامعه کیدیکز جمعه کیجهسنه تعظیم ایدیکز دیو یاشدر پس جملهمز
جامعک صفهسنه کیدوب صلوة عشایی تحت السماء ادا ایدوب بو قاری باقدقکه سحاب ایکی یاریلوب قمر قبله یه
کلمشدر وقریه اوزرنده ذره قدر غیم اولمیوب اطرافی سحاب اسود آلمشدر واویله شدتلی مطر کلمشدرکه اطراف
قریه دن سیلار کتمشدر پس حق تعالی اول قریه اهلنه آیدنلق ویروب اول عبد عزیزینه اکرام ایتمشدر واما
بشنجی سنه مزده صادر اولان کراماتندن بریسی بودرکه صیف ایامنده برجمعه کیجهسی پدر عزیزم جالس
مراقب ایکن بن یاتمش اویومشدم دوشمده کوردمکه خرمن یرینه صحراده بیکدن زیاده سوار و پیاده عسکر
کلمشدر وآتلردن اینوب جملهسی میدانده جمع اولمشدر انلرک کیمیسی مشایخ هیئتنده وکیمی علما لباسنده
قامتلری ایکی آدم بویی قدر بوجلش وزین وزینتلی آتلری خرمن یرنده قالمشدر وکندیلری حضرت شیخک
صومعهسی بابنده صف صف دیزلمشدر بن بوجمعیت کبرایه تماشاده ایکن صومعه بابنک صاغ یاننده طوران
صفدن بریسی همان اکیلوب بنی قوجاغنه المشدر وتبسمله تقبیل ایدوب یارنده طوران قوجاغنه ویرمشدر
اولدخی بنی آلوب محبتله اویوب صولنده طوران قوجاغنه ویرمشدر بومنوال اوزره نوبت سکزنجی روحنه
ایرمشدر اولدخی بنی آلوب تقبیل ایدوب یسارنده باب صومعه اولمغله اکیلوب رفق ایله بنی یره قویمشدر بندخی
بابی آچیق بولدم ایچری داخل اولدم نظر قیلدمکه حضرت شیخک صومعهسنه سکز اختیار دولتلی کتمشدر
واول حضرت عالم صورتده هیچ کسه یه قیام ایدهمز ایکن انلره قیام ایدوب جملهسیله معانقه ومصافحه
ایتمشدر بن بو تعجبده ایکن اویاندمکه بو رؤیانک لذتی جانمه جان قاتمشدر بو رؤیایی سرورمدن همان اول دمده
کندا ایچنده قاعد پدر ارجمندمه سویلدم مکر اول ولی اکاه بو معنانک غورینه یتمشدر بو رؤیا اکا واقعه کاوب
انلری مشاهده ایله کوروب سوزلرین ایشتمشدر پدر افندی بکا تنبیه ایلدیکه اکرچه بو رؤیا سکا کوره غیبدر ایکن
تکلم ایلمه که بو روحانیلردن عبیدر وقتا که صباح آچلوب جمعه نمازی قیلنوب بین الصلوتین اولمشدر بن قبو
اوکنده طورر ایکن کوردمکه سعرد سمتندن برقیرآتلی آق صقللی سید کلمشدر آتندن اینوب الملی اوپدکده بن انی
کورمشدم اول بنی طانیوب صومعه قپوسین بیلمشدر وبنی هدیهسیله حرم قپوسندن کوندروب زیارت اذنن
استدکده اکا زیارت ایچون فتح باب اولمشدر وبنمله ایچری کاوب حضرت شیخه سلام ویردکده وعلیکم السلام
ورحمة الله اهلا وسهلا التفاتیله سلامن المشدر وقعود ایله امر ایدوب ابتدای کلامی بو اولمشدرکه یا سید حمزه
بو جمعه کیجهسی بزه چوق مسافر کلمشدر وانک بو خوش خطابندن سید حمزه مات ومتحیر قالمشدر وبر مقدار
اکلنوب اغلیوب درلیوب قالقوب سجادهسین اوپوب بنمله بزم حجره یه کلمشدر وپدر افندی یه احوالن حکایت
قیلمشدرکه بن سعرد اعیانندن سید حمزهیم بو یاشمه کلنجه دک عمرمده بو قریه یی کورمشمدر وبو شیخک زیارتی
دولتنه ایرمشمدر تا بو کیجه دوشمده بشیوز قدر یوزی نورلی آتلی وبشیوزدن زیاده اوزون بویلی پیاده اولیا
عسکرینه بلد سعرد اوکنده قارشوب بو دولتلینک زیارتنه کلدم وبو قریه یی طریقیله رؤیاده کورمکله پیادم

وقتا که اولیا عسکری بو خرمنلره کلدیلر جملهسی خیوللندن نزول ایدوب بو قپو مقابلنده صف اندر صف
دیزلدیلر و نوبتله جملهسی بو عزیزک صومعهسنه دخول ایدوب بونی زیارت قیلدیلر بکا دخی پیادهلرله زیارت
نوبتی کلمشدر وباب صومعهنک صاغنده صف طوران اولیانک قوجاغنده ایشده بو اوشاغی کوردمکه بری برینه
ویروب آلمشدر قپو یاننده طوران بو اوشاغی قوجاغندن ایندردکده صومعهیه داخل اولمشدر بن قپوده ایکن
اویاندمکه کوکا لذت ایمان ایله طولمشدر پس بو کون جمعه نمازین قیلوب فرسمه سوار اولوب کیجه کلدیکم طریق
ایله طوغری کلدم وکسهدن سؤال ایتمزبو قریه یی بولوب سزلری طانیوب بیلدم وحضرت شیخه کلدمکه بو رؤیایی
سویلیم وبعد الیوم اکا مرید اولوب محبت ایلیم بو ایسه بندن مقدم بکا خبر ویرمشدرکه یا سید حمزه بو جمعه
کیجهسی بزه چوق مسافر کلمشدر سبحان الله بنم اسم ورسممی قنده بیلمشدر ورؤیا کوردیکم بو کا نیجه عیان
اولمشدر وسید حمزهنک بو تعجبنه پدر افندی بویله جواب ویرمشدرکه سنک بو کوردکک رؤیایی عینیله بو اوغلم دخی
کورمشدر لکن عوام ناسک کوردیکی رؤیالره خواص اولیا مشاهده ایله ایرمشدر وحق تعالی هرقولنه
برعطیه ویرمشدر واما آلتنجی سنه مزده صادر اولان کراماتندن بریسی بودرکه بهار ایامنده برکون ضحی
وقتنده بردلی بک اوتوز قدر خدامیله زیارته کلمشدر وباب صومعهدن بی پروا کیروب اباغ اوزره طوروب تبسم
وسرور ایله سلام ویروب مهابت ومخافتسز اول عزیزه دیمشدرکه کوزل جانم بن دیرایدمکه سکا قنده ایرهیم سن
خوش بونده ایمش سن دخی بن نه طورایم اللهی سورسن برقیام ایله که قامتکی دخی کورهیم اندن بو طاتلی جانمی
سکا فدا قیلهیم همان اول مروت کانی قائم اولمشدر وامیر مجنون اباغنه دوشوب بیهوش اولوب قالمشدر پس
حضرت شیخ انک خدامنه اشارت قیلمشدرکه بو امیری مسافر اوطهسنه کوتوروب اوزرینه یوق لحاف
اورتکز اویوسنکه افاقت بولمشدر وعقلی کالاول باشنه کلمشدر آلتمش کوندنبرو اویومیان مجنون آنی لحاف
التنده التی ساعت اویقو یه طالمشدر انک اویقوسی التی ساعت اولدقده حرمدن بکا خبر اولمشدرکه کندمکه والده
عزیزهمز برطبق ایچنده قوری ایری قرمزی اوزم کتورمشدر وحضرت شیخ اول زبیب احمری مبارک یدیله
تقلیب ایدوب اوقویوب افورمشدر اول عزیز بو قولنه بیورمشدرکه وار اول یاتان مسافرلرک بانی اوجنده
اوتور اویانوب نه استرسه کل ویرهلم کوتوربن همان کندیکم کبی اویانوب دیدیکه بن حضرت شیخک اوکنده طبق
ایچنده اولان زبیب احمری استرم بندخی حضرت شیخه کلدم خبر ویروب اوزم طبقن آلدم مسافره کتوردکده
اوزمی کوروب المدن آلمشدر وکفیله اغزین طولدیروب کوزن اغردوب دلیجه سنه تناول قیلمشدر اوزم نهایت
بولدقده قالقوب آبدست الوب افاقت بولمشدر آلتمش کون نماز قیلمیان مجنون اویله نمازین قیلمشدر واول کیجه
پدر افندیله قالمشدر چونکه ضحی وقتنده کیدهجک اولمشدر پس حضرت شیخه وداع ایچون کلمشدر ایکن
دخول صومعهیه جسارت ایدهمیوب مهابتله طولمشدر وجانبدن ایچری پیله نظر ایدهمیوب قپوده اباغ
اوزره قالمشدر آنجق عتبه بابی خضوع ایله تقبیل ایدوب سرور ایله یولنه روان اولمشدر زیرا که انک عقلی باشنه
کلوب دونکی کوزل جانک بو کون کیم اولدیغن بیلمشدر واما یدنجی سنه مزده صادر اولان کراماتندن بریسی
بودرکه صیف ایامنده صهرانی شیخ علی افندی نامنده برپیر فانی اللی ایکی مرید ایله بلا امیر حاج کعبهدن
کلمشدر وضحی وقتنده حضرت شیخ ایله ملاقی اولمشدر نه سلام ویروب نه برکلام ایدوب ونه تقبیل ونه مصافحه
قیلمشدر همان واروب متأدب اوتوروب صمت وسکوت ایله اطراق رأس ایدوب ظهره دک حضرت شیخک
یاننده قالمشدر وبعد اداء الصلوة بی وداع وسلام اول عزیزک یاننددن چیقوب بزم حجرهمزه کلمشدر وینه بلا سلام
وکلام اطراق رأس ایدوب مربع اوتوروب عصره دک پدر افندیله مراقبه قیلمشدر وپدر افندی اول پیره
تعظیم ایدوب توقیر کثیر ایله خدمتنده اولمشدر واول پیر اختیار اخشام افطار ایلدکده هر طعامدن
برلقمه یا برقاشق آلمشدر واول کیجه بنم اوبجه ساکت وجالس حجره سطحنده ماهتاب ایدنلغنده پدر افندیله
تنهاجه قالمشدر غالبا انلر صباحه دک بحر مکاشفه یه طالمشدر علی الصباح اول پیر مسافر واروب حضرت
شیخی کوروب برلحظه بنه ساکت اوتوروب قیام ایلدکده حضرت شیخ اکا اکرام ایچون قالقوب اباغ اوزره
دعا قیلمشدر بعد الدعاء بارکالن تقبیل ایدوب صمت وسکوت ایله قهقری صومعهٔ بهیهسندن طشره یه کلمشدر
وحضرت شیخک اکا قیامی ایچون جملهمز اول پیره اکرام ایله یدین تقبیل ایدوب آتنه بندروب احترام ایله تشییع

ایلمشز تا کیم خرمن یری نهایت بولمشدر بعده اول پیر شهسوار برنمله وداع ایدوب پیاده مریدان ایله راهی
اولمشدر پس عودتدنصکره پدر افندی یه دیدیکه بو نه شکل مسافردرکه جملهدن زیاده عزت وحرمت بولمشدر
جواب ایلدیکه بو مسافر سائرلره قیاس اولنمز کاملدر وخواص اولیادن صاحب دلدر وبزم خاص الخاص
افندیمزک حال وشاننه قریب وقابلدر زیرا دیمشدرکه بن چوق زماندنبرو سیاحت ایدوب اطراف عالمه کیدوب
ربع مسکونک بلاد وقراسین کورمشمدر واللی سنهدنبرو زمانهده اولان اولیای کرامک جملهسنک زیارتنه
ایرمشمدر ظاهرده معروف اولمیان اولیانی مجلس معنادهخوش کورمشمدر بو عزیزی جملهسندن اقرب واکرم
وغوث اعظم بیلمشمدر وحالا بونک وجود شریفن آتش عشق حق ایله یاغش بولمشمدر چونکه بو عزیزک صومعه
سنه کلمشمدر ودیدار شریفیله مشرف اولمشمدر وکوکلی عیانا کوزمله کورمشمدر پس بنم سیاحتم تمام اولوب
مرادم آلمشمدر پدر افندی یه دیدیمکه هیچ تکلم ایتمیان مسافر بو وافر سوزلری نه زمان سویلشدر جواب ایلمشدرکه
بز اشراق قلوب ایله تکلم ایلمشزدر وبوندن غیری دخی چوق حکمت سویلشمزدر واماسکز نجی سنه مزدهصادر
اولان کراماتندن بریسی بودرکه حضرت شیخک قریهسندن اوچ ساعت مسافهده بر وادیده بر قریه اهلندن برمحبی
وار ایدیکه انک باغنده عنب مسبق نامنده بر دورلی سیاه اوزم اولوردیکه عنبک سائر انواعندن ایکرمی کون
مقدم ایرشوردی واول عنب ایرشدکده اول محب اندن ابتدا حضرت شیخه برسپد کندی آرقهسیله هدیه
کتورمکی هر سنه عادت قیلمشدی پس اول سنه عادتندن برهفته مکره کلمشدی وتأخیرنده مروتکاتندن بویله
عذرخواه اولمشدیکه شیخم بنی معذور طوتکه بن عادتم اوزره ابتدا ایرشن عنبی مزافندمزه کتوردایکن
غیری کوین چوبانی اولان دوستم یول اوزرینه کلمشدر واوردهده بکا تصادف ایدوب بوسپتهکادیکمی بیلمشدر
بکادیدی کل بو صوکنارنده سنکله برساعت راحتاوب سویلیهلم وبدروماد رلکخیر نه ایکی صالقم اوزم ویریهلم
چوق بهانه ایلدم لکن بک مصر اولمشدی بندخی ناچار اکا تسلیم اولدم تاکیم سپدک نصفی بولمشدی اندنصکره
دونوب بکا نکتهایله تعزیر ایدوب دیمشدرکه تکری سکا مال ویرمش اما عقل ویرمشسدر بو عاقل ایشی دکلدرکه
اولادیکی قویوب کندی مالکی مستحق اولمیان ایللره بویله زحمتله کوتوروب ویررسن شیخ واقی مشکلدر
یوخسه عنب بولمدیغن نه بیلورسن بنم کوزم بو سوزمی طوتوب قلان اوزمی بو فقیر جوبانه احسان ایلهکه ثوابی
والدینک جاننهدکسون دیوب اوزمی تماملیه آلمشدی بندخی بوش سپدی آلوب کیروبه دونمشدم آنجق
بو قوش یاری اولمشدی همان درهدن امان امان صداسی کلمشدی برده انی کوردمکه اول چوبانی کندی کلبی
یاتورمش آلتنه آلمشدی وازی دیشلرین صاحبنک بوغازینه صالمشدی همان سکردوب چوبانی کلبندن تخلیص
ایلدم امااندنصکره ازمش بلاسن بولمشدی پس انک قریهسی اهلنه خبرایتدم بندخی بیله کتدم بعض
علاج ایله صحتهدوندی لکن بنی برهفته بو خدمتدن عوق ایتدی عذرم بو اولمشدی پس حضرت شیخ اول
محبنک بو عذرین قبول ایدوب اکا دعا قیلمشدرکه (جزاک الله عنا خیرا کثیرا من کان الله له معینا ونصیرا)
واماطقوزنجی سنه مزدهصادر اولان کراماتندن بریسی بودرکه حضرت شیخک کندی اقرباسندن عباس نامنده
بر اختیار اول عزیزک حضورینه کلمشدر کوردمکه آغزی اکیلوب صول قولاغنه متصل اولمشدر صول
یوزینک جلدی قات قات قیرشوب شفهسیله قولاغی آراسنده بوروشوب کورنمز اولمشدر وصاغ یوزینک جلدی
اوبله اکریلوب اچلمشدرکه کوزنشده قلان دف کبی ازرق وبراق اولمشدر وبلرا ماسوزی فهم اولنمدن قالمشدر
اول مرحمت کانی انی اویله کوردکده اغلیوب مبارک یدیله انی مسح ایدوب ال قالدیروب دعا قیلمشدر بعده
الفاتحه اغزی کالاول طوغریلوب تمام یرینه کلمشدر بعده تکلم ایدوب دیمشدرکه الامان شیخم بنی عفو ایلهکه سنک
حقکده قصور ایلمشدر بو کیجه سکا غیبتکده ناسزا سوز سویلشمدر بن اویقویه واردقدهغایبدن برسله کلمشدر
اغزمی بو حاله صالمشدر توبهلر اولسون دیوب یوزین یره سورمشدر واول حکیم الهی اول یولک کناهی عفو
ایدوب دیمشدرکه سکا بزدن یکا اولان قصورک حلال اولسون وحق تعالی سکا هدایت قیلسون صقین کمسهیی
غیبت ایلهکه مؤمن مؤمنی غیبت ایتمک نص قاطع ایله حرامدر روبری سویلهکه بزم کبی عبد ذلیلک صاحبی عزیز
ذوانتقامدر واما حضرت شیخک نقل اولنان کراماتنک اوننجی کرامتی بودرکه برکون حضرت شیخک صومعه
سنه برساعت مسافهده برقریهدن برحافظ متورع ونقیه متشرع کلمشدر وحضرت شیخه معارض بولنمشدر

ابتدا دیمشدرکه یا شیخ سن نیچون جامعه کلمزسن اول دریای حلم آنکا الطف ایله جواب ویرمشدرکه یا حافظ
بو صومعه مسجد نیتنه بنا اولنمشدر بونده دنیا کلامی سویلنمک مکروه بیلنمشدر تکرار دیمشدرکه نیچون جماعت
ثوابن طالب اولمزسن ینه رفق ایله جواب ویرمشدرکه اوقات خمسهده اولاد واحبابم جماعت اولوب فرایض
انلرله ادا اولنمشدر تکرار دیمشدرکه نیچون اذان محمدیه اجابت قیلمزسن ینه لطف ایله جواب ویرمشدرکه
بو مسجدک منارهسی شوکر پیچ قدر حجردرکه انک اوزرنده بش وقتده اذان اوقونغله بو مسجدک اذاننه اجابت
قیلنمشدر وصلوة جمعه جامعده ادا اولنمشدر تکرار دیمشدرکه نیچون جماعت کثیرهنک فضیلتن بولمزسن ینه
تبسمله جواب ویرمشدرکه قوبی وقعهسندن مقدم اولدیغی کبی حضورمه خروج اکر مانع اولمسیدی جماعت
کثیره ثوابی جاننه منتدرکه غنیمت بولنمشدر چونکه معذورم حق تعالی اول ثوابدن محروم ایلمسونکه نیة
المؤمن خیر من عمله خبرده روایت قیلنمشدر پس حافظ افندی کندی حدن بیلیوب جواب آلوب کتمشدر اول
کیجه خانهسندهیاتوب صباحی اویاتمشکه قرآن وفقهی بالجمله اونوتمشدرکه ایکنجی کونی ابدست آلمغی ونماز قیلمغی
بالکلیه اونوتمشدر اوچنجی کونی کوزی اعمی اولوب نوری یکباره کتمشدر دردنجی کونی متحیر قالوب آتنه
بنوب ایکی اوج آدمله حضرت شیخک قپوسنه جان آتمشدر اول مرحمت کانی انی اعمی کوردکده آغلیوب دعا
ایتمشدر ومبارک الن کوزینه سوردکده نوری کلوب ظلمتی کتمشدر واول اعتذار ایدوب خجالته باتمشدر
ومروت کانی اکا تحسین ایدوب حق سویلدک امر معروف ایلدک سعیک مشکور اولسون دیوب تسلیة
خاطر ایتمشدر پس حافظ افندی تائب اولوب حدن بیلوب او کیجه بزم حجرهده یاتمشدر صباحی قالقوب
کالاول شفا بولوب اونوتدقلری هپ خاطرینه کلوب مسرور وممنون اولوب حقه حمد وثنا وشیخه چوق دعا
قیلوب یوزین کوزین عتبهیه سوروب پیاده کوینه کتمشدر اکرچه فقیرالله رحمه الله حضرتلری معدن
استقامت اولدیغندن منبع کرامات اولوب مقام خلافته یتمشدر لکن بو محلده بوذکر اولنان کراماتی ارادت
اهل محبته کفایت ایتمشدر زیرا که فنا فی الشیخ اولان نور محمدی یه ایروب فنا فی الله مرتبهسنه کتمشدر (نظم)

فقیر فانی اولان دیر جسم جهانم بن — امیردر اوجه بندهٔ شبانم بن
فقیردرکه جهان ایچره شمس تابانم — امیردرکه اکا سایهٔ نهانم بن
امیردر بو زمان بر وبحره حکم ایدرم — فقیردرکه شه ملک جاودانم بن
امیردرکه قوناس ایچنده مقبولم — فقیردرکه کوکلرده طاتلی جانم بن
فقیردرکه جهان محنتندن آزادم — امیردرکه بلا سهمنه نشانم بن
فقیردرکه اولومدر قتمده شهد وشکر — امیردرکه اولمدن قتی جبانم بن
فقیردرکه قیامتده نه حساب اولنور — امیر وحق دیر اول غملا بدکانم بن

(نوع تاسع) غوث اعظم علوی شیخ اسمعیل تلوی فقیرالله رحمه الله حضرتلرینک رئیس خدامی وماننداولاد
کرامی بولنان حلم وحیا معدنی درویش عثمان حسنی حقیرالله رحمه الله حضرتلرینک رحمت حقه انتقالله مراد
الدیغن وخدمت شیخ اندنصکره بو یتیمن بر نظرله تعزیه ونیجه حکمتله توصیه وحکیمانه تربیه قیلدیغن
بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه چونکه مرحوم پدر افندی بیک سکسان بر تاریخنده حسن قلعهسنده
دنیایه کلمشدرو اوتوز یل قدر اوقویوب یازوب چابی افندی اولمشدر وبو زاون تاریخنده ناربارده آیله یاغمه
باشلمشدر وبو زاون بشنده دنیادن اوصانمش مرشد کامل آرزو وسین قیلمشدر وارض رومه کوچوب درت بش
یل انده قالمشدر وبو ز یکرمی ایکی تاریخنده اون یل سیاحت قصدیله ارضرومدن اون کونلک یره کلمشدر
وعدیم المثل اولان عزیزی انده بولمشدر پس انک سایهسنده اون سنه سعادتله قالمشدر وهموم وغموم سرور
وحضوره تبدیل اولمشدر وصحبتی برکاتیله خواص اولیامرتبهسین بولمشدر واحوال اهل قبوره مطلع اولوب
کشف حسیدن حظ آلمشدر واشراق قلوبه واصل اولوب کشف خیالی یه بیلمشدر اعنی حضورنده بولنان
کمسهنک خیالی انک قلبنده منعکس اولمشدر ووحوش وطیور انکله الفت قیلمشدر وبو نوبت جهانندهاللی
ایکی سنه جلوه ایله هر مرادن آلمشدر لکن عالی همتیله اقصای کمال اولان زلال وصال آرزوسنده قالمشدر
وسائر مقامات وکراماتی بالکه ماسوی اولان خیالاتی نظرندن صالمشدر ومراد ومقصودی انجق موت ایله

بو انلك كمال وصال اولمشدر حتى كندى يارانندن ملا زياد نامنده اول قريه ده مسجد امامى تنهاده بر كون پدر
افندى يه ديمشدر كه سن بو عزيزك عندنده اولادندن اعزايكن اون سنه دنبرو نائل مرام اولمدكى اولدخى
جواب ايتمشدر كه هنوز اقصاى مرادمه نائل اولمامشمدر سنكله وعده مز اولسونكه نائل مرام اولديغم كبى
سكا خبر ويره يم تا يانوره اولسك بيلمسنى قالديره يم وبو وعده اوزرينه اون كون مرور ايتمشدر بعده پدر عزيزم
مريض اولوب امام موعودا كابش كون بش كيجه خدمت ايتمشدر بو مدتده او مرحوم اكل وشرب وتكلم
ايتيوب حرارتله بيخود ياتمشدر چونكه سن سنينى اللى ايكى اولوب وعده سى يتشدر وتاريخ هجرت بيك يوز
اوتوز ايكى يه كلوب ماه رجب اصم نصفنه كتمشدر پس بنم اول يارغارم پدرو مادرم وغمكسارم وچاره دائم
وغربت يولداشم درويش عثمان افندى جمعه كيجه سى صباحه يقين دنيادن آخرته انتقال ايتمشدر وبو دار
شقادن اول دار لقايه كتمشدر وحق يولنده جان ويروب قرب وصاله يتشدر ونائل مرام اولوب رحمت درياسنه
باتمشدر وبو يتيم اول كيجه بشقه جه مسافر اوطه سنده ياتمشدر صباحى فالقوب خسته پدرى كورمك مراد
ايلدكده انى بكليلربنى الداتمشدر ديدلرسن وار ابتدا نمازى قيل صكره كل كه خسته شمدى راحت ايتمشدر بن
بو سوزى تصديق ايدوب جامعه كيدوب كوردمكه جماعت مسجد انقا ايتمشدر شمه تفطن ايده ميوب ظن
ايلدمكه خلق زكام طوتمشدر چونكه نمازى قيلوب حجره مزه كلوب كوردمكه پدر افندى كيتمشدر پس
بندخى نه اكلنوردم ايشم بتمشدر همان كوكام اوى ظلمت غيوم غموم ايله طولوب حسرت فراق مرحوم ايله مثال
ويرانه بوم اولمشدر ومسموم اولان كبى اويله فرياد وفغان ايده جك ايدم كه سقف حجره يى رفع ايدوب صداى
انينم سمايه كيده جك ايدى بن بوتدار كده ايكن انى كوردمكه خلق اوركشوب اول مرحمت كانى كلمشدر
وبندن خوش اول حزن والمى آلمشدر بنده قيام ايدوب كوكلمدن ديدمكه شمدى عيد درصبورا اولورم عزيز
افندمز كتدكدن صكره نه صيحه لر ايده جكم بن بيلوردم همان اول خضر وقت ايروب جمله يه سلام ويروب غريب
اوغلنك باشى اوجنده قاعد اولمشدر وشهيد عشقنك روحيچون برفاتحه اوقويوب مراقبه يه طالمشدر وبو
حقير اول عزيزك قارشوسنده مرحومك اياغى سمتنده اياقده قالمشدرم مكرسه عنايت حق ايريشه جك وقت
اولمشدر همان انى كوردمكه رأس شريفن قالدروب نظر كيميا اثريله يوزيمه باقوب تبسم ايدرك فقط ملا ابراهيم
ملا عثمان لفظيله بو يتيمى تعزيه قيلمشدر اول اثناده انك مبارك صدرندن شمشك مثالى برنور لامع وبرق اوروب
انده قالمشدر اول دمده بنم درون سينه ده يوره كم سرعتله دترهيوب حزن والم كيدوب يرينه سرور ولذت
طولمشدر واول باباى عالم بو يتيمى مجددا احيا ايدوب كندى مكاننه روان اولمشدر وكوكام اول ذوق ايله اويله
طولمشدركه حواسمدن بيله دوكيلوب طاشمشدر بيرامليق جديد آل يشل اثوابى كيدرمكه اول روزماتم
بو يتيمه عيد اكبر وسور اعظم اولمشدر وفكرمده قالقوب غم چكن احباب اول سرورمدن تعجب قيلمشدر
حق تعالى اول پدرى غريق رحمت ايلسونكه بو اوغلى اندن نه حياتى حالنده مغموم اولمشدر ونه وفاتى وقتنده
محزون قالمشدر ومرحوم پدر افنديك يوزين اچوب باقدم كانه كولمشدر وبشره سى نورانى وبدنى كرم واعضا
ومفاصلى نرم كويا كه اول نائم اولمشدر وجنازه سى نمازين حضرت شيخ افندى كندى قيلمشدر وانك جنازه سى
نمازينه اوچ قريه خلق وجميع سمرد اهلى كلمشدر وبنيوز قدر ذمى دخى آغلشوب خرمن يرينك
بر كوشه سنده جمع اولمشدر وانك وفاتيچون براوغلندن غيرى اول مملكتك خلقى بالجمله محزون قالمشدر زيرا كه
حضرت شيخك محبتيله درويش اوغلى دخى محبوب القلوب اولمشدر وبعد الدفن والتلقين امام موعود
اويقوسز قالديغندن همان واروب اول ساعت كندى خانه سنده اهل واولادى يانده حزن ايله ياتوب اويقويه
طالمشدر فى الحال امام اولدمده كندويى اياقده مسرور بولمشدر پس انك اهلى واولادى انى نائم ايكن نجأه
قائم كوروب تعجبله يانته واروب صورمشلركه سكا نه حالت اولمشدر امام اغليوب انلره جواب ويرمشدركه
اون بش كوندن مقدم عثمان افندى مرحوم ايله وعده مز وار ايديكه نائل مرام اولديغن بكا اعلام ايده نائم
اولدم بيله بنى قائم ايدوب كيده پس اول وعده سين وفا ايچون شمدى سرور ايله كلمشدر بنى قوشا غمدن طورتوب
نه ياتورسن قائم اولكه بن مرادمله دائم اولدم ديوب بنى خرم قيلمشدر همان امام آبدست آلوب حضرت
شيخه كلمشدر واول وعد ووفا ماده سين نقل ايلدكده اول عزيز اكا خطاب ايتمشدركه يا ملا زياد اوغلم ملا عثمان

حليم وسليم ومستور وتسليم اولديغندن حال حياتنده كاله ايروب خواص اولياء زمره سنه يتشدر غالبا
همتى عالى اولديغندن اخص خواص ايله اولمغى مراد ايتمشدر ان شاء الله تعالى انلر زمره سنه كيتمشدر
پس پدر افندى مرحومك اون يل سياحت عزيمتى انك عمرى بقيه سنه اشارت ايمش رحمة الله عليه روحيچون
الفاتحه وپدر افندى مرحومك وفاتى كونى انك رفيق اولان ملا محمد صهرانى دخى عليل اولوب برهفته قالوب
اولدخى وفات ايتمشدر رفيقندن برهفته صكره كاوب برهفته صكره كيتمشدر وحضرت شيخ انك دخى جنازه سى
نمازين قيلوب اولدخى مراد ينه يتشدر رحمة الله عليه روحيچون الفاتحه امابابای عالم افندمز بو يتيمه شفقتيله
التفات ايلديكندن مرحوم پدر افنديدن صكره انك خدمتلرى بزه ميراث قالمشدر واول حكيم الهى بو خوى
خسته سى بنى نيجه حكمت شربتلريله تربيه قيلمشدركو كل امراضندن صحت بولدقده محبتيله انى ايچرى المشدر
پس توحيد وتوكل وتفويض وتحمل وتسليم ورضا رياضنه داخل اولمشدر وجان وجهاندن اعز والذ نعمتلر
بولمشدر وجمله دن اولى واعلا معرفت ومحبتله فنايى بيلمشدر واول طبيب قلوبك بو مريض عيوب ايچون
تركيب ايلديكى حكمت شربتلرى الفاظينك ظروفيله تيمنا بو محله نقل اولنمشدر پس اول مرشد كامل بو جاهل
غافل غلامن ارشاد ايدوب اقتضا ايلدكجه بر رايكيشر حكمت بيورمشدر ونيجه اشارت وبشارتله كوكل
علاجاتن طيورمشدر * ملا ابراهيم من وحد الله نجا من عذاب الله ملا الكل من الله والكل الى الله ملا الكل
مع الله والكل لله ملا الكل بيد الله والكل افعال الله ملا من أحب الله أحب قراءة القرآن ملا قراءة القرآن
غذاء روح الانسان ملا قراءة الفاتحة جالبة ودافعة ملا من أحب الله عمل بمضمون القرآن ملا ابراهيم من
أحب الله اتبع حبيب الله ملا من أحب الله أحب حبيب الله من أحب حبيب الله أكثر من الصلاة عليه ملا
من أحب حبيب الله عمل بسنته من أحب حبيب الله قرأ حديثه ملا كتاب المصابيح كله من الاحاديث الصحاح
ملا ابراهيم أنا ماذون من أبى وهو ماذون من أجدادى بتعليم العلوم أجمعين وأذنت لك فى تعليم المصابيح
وتفسير المعالم وعلوم الدين ملا أفضل العبادة هو تعليم علم الدين للمسلمين وأفضل العلم علم الصلوة فانها معراج
المؤمنين أنت صل الفرائض فى الوقت مع السنن اما الجماعة على الامكان ملا الشريعة المحمدية ثمرة شجرة الوجود
واتباع الشريعة يعطى السعود احذر أن تخرج من دائرتها يا الان تفارق اجماع أهلها ملا ابراهيم الدنيا ملعبة
الصبيان الدنيا خيال ونقصان الدنيا كالظل الزائل الدنيا كالرؤيا الباطل ملا أمور الدنيا ليست بعملى الدنيا
مثال قدر بغلى ملا الدنيا خراب والبقاء لله اترك الكل وتوجه الى الله الدنيا عدى والعقبا مددى والمولى أبدى
ملا ابراهيم الاصل هو القلب والشرط هو المحبة وجد المولى من فى قلبه طلبه لانه قريب من العبد وهو معه ملا
ابراهيم الرياضة للمحب عادة تقليل الاكل والشرب صحة وراحة ملا كتاب أبيك يقول ماء اللحم لا يمنع الرياضة
انا آكل خمسة أيام مرة اشرب الماء بهذه الكاسة وان فلانا بقى يوما عطشان فشرب جرعة من الماء وذلك يفسد
الرياضة ملا أصل هذه الخبز عفص حلال انا آكل فى اليوم والليلة مرة لقيمات من أى طعام وجد ملا ابراهيم
تقليل النوم حضور وسرور ملا الليل نهار المحبين الليل محرم العاشقين ملا انا فى بداية حالى كنت احيى الليال
وانتظر طلوع الفجر وانظر كيف يضئ والآن أصلى العشاء واتوضأ وأنام الى ما شاء الله ملا ابراهيم الصمت
حكمة بليغة وخصلة مليحة ملا صمت اللسان معين لصمت القلب وصمت القلب موجب لمعرفة الرب ملا
سلامة الانسان فى حفظ اللسان والقلم أحد اللسانين ملا السر صديق ملازم وستره امر لازم لا تقل غير
الصدق ولا تقل كل صدق ملا أحوال القلب على اللسان نقصان الحال وخسران اذا كان افشاء سر المخلوق
يوجب العقاب فكيف سر الخالق ملا ابراهيم الراحة فى العزلة والسلامة فى الوحدة ملا الناس ما يخلون
على حالنا الناس ما يخلوا أحدا على عمله ملا نحن خلينا الشمع قلبك فكن أنت مع ربك أنت ما بقى لك شغل مع أحد
ولا ميل الى عدو ملا نحن ما لنا معاملة مع المخلوقات ولا التفات الى الكائنات صحبة الخلق صداع والانس
فى الانقطاع ملا الخلق حجاب لبصرك عن شهودك وأنت حجاب لقلبك عن شهود ربك فانت محجوب عنك بهم
الحق محتجب عنك بك ملا كن مع الله كأن لا خلق ومع الخلق كأن لا نفس واذا كنت مع الله كأن لا خلق فقد
وحدت وعن الكل فنيت واذا كنت مع الخلق كأن لا نفس فقد عدلت وبقيت ملا ليس الا الخلق والخالق فان
اخترت الخالق فقل فانهم عدو لى الا رب العالمين ملا أنت بين الله والخلق فان علقت قلبك بهم خذلوك وان عانقته

بالله خير لك اترك الخلق وادخل الى قلبك وحدك ترى مونسك فى خلوة سرك ملا ابراهيم * أفضل الذكر لا اله الا الله * وتكرار الاسم منتج لمحبة الله من ذكر الله وحده ذكر الله وأحبه ملا حقيقة ذكر الله نسيان ما سواه ان نسيت الكل بقيت مع الله ملا من قال كل يوم خمسمائة مرة * لا اله الا الله * واسم الجلال الى ما شاء الله بالاخفاء فقد سلك طريق الاولياء وطريقنا اويسى والتلقين فيه من الله ملا الذاكر من لا يخطر بباله سوى مولاه ولا يغيب عن معناه ولا يميل الى هواه الذكر المدام غذاء الارواح ملا ابراهيم الفكر التمام عادة الاولياء الكرام تفكر ساعة فى ذنب وجودك خير من عبادة سنة باثباتك له ملا الخواطر خطاب يرد على الضمائر فاذا كان من قبل الملك فهو الالهام واذا كان من قبل الشيطان فهو الوسوسة واذا كان من قبل النفس فهو الهوى واذا كان من الله بالذات فهو الخاطر الحق فعلامة الالهام ان يرد بضعف موافقا للعلم وعلامة الوسوسة ان ترد بضعف مخالفا للعلم وعلامة الهوى يلجاج فى الطلب بنمو وشره وبقى فى الالحاح معاودا حتى يأتى به وعلامة الخاطر الحق انه يرد على القلب بقوة ولذة ومعرفته يعرف بغتة عند وجدانه فى الخير والخلق والاصل ويعقب سرورا وعلما وحلما وراحة وأمنا وتوكلا وتفويضا وتسليما ورضاء ورحمة ومعرفة وحبا وحكمة ولطفا ومن كان أكله من الحرام لا يقدر أن يفرق بين هذه الخواطر القلب رباط اضياف الخواطر ملا ابراهيم توكل على الله وفوض أمرك الى الله ملا توكل بالله وسلم أمرك الى الله ملا أنت مثلنا سلم امورك الى الله ملا انت محسوب علينا نحن نبعث لاهل بيتك نحن نعطى لاولادك ملا المتوكل ماؤه فى البئر وخبزه فى الغيب لا هم له فى القلب ولا دراهم فى الجيب ملا ابراهيم ما اختار أحد حالا الا كان عليه وبالا ملا فى الاختيار آفة وفى التفويض راحة فدع الاختيار الى ربك لانك لا تدرى نفعك ولا ضرك ملا انظر الى ابراهيم عليه السلام كيف توكل على ربه واعتمد عليه فى كل حاله وحين ألقى فى النار ما استعان من أحد ولا من جبرائيل عليه السلام قال له جبرائيل هل لك من حاجة قال اما اليك فلا واما اليه فبلى قال فاسئله قال علمه بحالى حسبى عن سؤالى واستعان يوسف عليه السلام من صاحبه المسجون فقال له ربه كيف وثقت بمخلوق عاجز وعرضت قصتك عليه ورفعت حاجتك اليه وأنا المعطى والمانع وأنا الضار والنافع ملا التوكل والتفويض والتسليم والصبر والرضاء اصول فى طريق حصول الوصول الى الله تعالى ملا ابراهيم الصبر الهام من الله والعجلة دسيسة الشيطان التحمل امن وامان ملا الصبر أوله مر كالحنظل وآخره حلو مثل العسل ملا الله صبور يحب الصابرين هو يبلى عبده ويعين ملا العلم بالتعلم والحلم بالتحلم القلب سلطان وتخته التوحيد وتاجه الحلم العلم مرتبة علية والحلم عطية عظيمة ملا ابراهيم من رضى عن الله فقد رضى الله عنه ملا الرضا بالقضاء من شان الاولياء ملا البلاء من الحبيب عطاء فالسخط للعطاء خطاء ملا الخير فيما اختاره الله والاحسن ما فعله الله ملا كيف ما فعل الله المليح ذلك المليح ما سواه الله فارض بما قدر لك الله ملا أول مقامات المعرفة الصبر على مراد الله وأوسطها الرضاء بمراده وآخرها أن تكون بمراده ملا ابراهيم أنت موعود بمعرفة ربك ومحبته وعطية الله تعالى ليست بالسعى والجهد بل بعنايته وهدايته ملا لو أردت معرفته عشرة أيام بالصدق لاعطاك بل ان أردتم يوما وليلة بالتوجه التام لهداك ملا أرجو من الحق سبحانه أن يبلغك الى مقصودك ملا أسأل الله العظيم أن يعطيك مرادك ملا انى قد دعوت الله تعالى وسألته أن يسهل عليك جميع مراداتك ملا اذا أراد الله تعالى أن يتعرف لعبده وضع نوره فى قلبه ليعرفه به ملا نور المعرفة فى قلب العارف كالشمس فى العالم اذا طلعت من خلا بحضوره البسه من نوره ملا ان الطاعة والمعرفة تجعلان العبد أميرا وان ضديهما يجعلان الامير أسيرا ملا ان عرفت نفسك ذليلا فقيرا عرفت ربك عزيزا قديرا ان جهلت ربك تحركت وان عرفته سكنت معرفة الله سعادة الدارين ومحبة الله قرة العين ملا المحبة ثمرة المعرفة والمعرفة هداية أزلية ملا أول ما يطلع فى سماء القلب نجم الحكمة ثم قمر العلم ثم شمس المعرفة فبضوء نجم الحكمة تشاهد حقائق الاشياء وبضوء قمر العلم تشاهد عالم المعنى وبضوء شمس المعرفة تشاهد حضرة المولى ملا ابراهيم من كان له حبيب مثل الله فكيف يميل الى غيره ومن كان له طبيب مثل الله فكيف يركن الى غيره ومن كان له صديق مثل الله فكيف يخاف من غيره ومن كان له صاحب مثل الله فكيف يشتغل بغيره ومن كان له جميل مثل الله فكيف يشاهد غيره كما قال الله تعالى (كذب من ادعى محبتى وخطر بباله غيرى) ملا من أحب الله آثره على ما سواه من ترك غير الله صفى وقته مع الله من أحب الله فقد أحبه الله ملا من أحب الله غلق على نفسه أبواب المقالات وعلى قلبه أبواب الكونين

فى جميع الحالات ملا ليس كل عبد يصلح للتذكار ولا كل قلب يصلح لمحبة الجبار ملا قلوب المشتاقين منورة بنور الله فاذا تكلموا اضاء النور من انفاسهم ملا الشوق يكون الى العبد الغائب وهو قريب مجيب فكيف تشتاق اليه بل يحبه من يحبه ونحب من يحبه ملا انا فقير الله احب من يحب الله ملا انت محبنا منذ خلق السموات والارض ملا انت لست للجنة ولا للنار بل لاجل محبتنا فى الله ملا انت ولدنا انت عندى مثل عبد القادر انت كمثل اولادى ملا انت لى دع الاستحياء وعلى فاقبل انت منى اى شئ ما نفعل انا اقبل ملا ابراهيم قريبنا بعيد وبعيدنا قريب انت عندى اينما كنت لو رميتك فى البحر لردك الله على ملا هنالك ايضا نحن نربيك الله معك هو معينك ويحفظك الله يعطيك عمرا طويلا واولادا كثيرا ويجعل عاقبتك خيرا ملا ابراهيم النفس الزكية نجم والقلب السليم قمر والسر الصافى شمس فمقام النفس فى الباب ومقام القلب فى الحضرة ومقام السر فى المخدع قائم فى الحضور بالخضوع فيتلقن الحكمة ويلقنها القلب والقلب يلقنها النفس والنفس تملى على العين او اللسان او القلم ملا المؤمن اذا عمل صالحا انقلبت نفسه قلبا ثم انقلب قلبه روحا ثم انقلب روحه سرا وصار فناء ثم انقلب الفناء وصار وجودا فحينئذ يسقيه ربه ما يسقى ويزرع ما يزرع ملا متى طلبته بالعقل والتفكر فقد ضللت ومتى طلبته بالفقر والتحير فقد اهتديت وهو معكم أينما كنتم فى الدنيا والآخرة ملا اذا كنت معه حجبك عنك واذا كنت معك استعبدك له فالفناء خروجك والبقاء توحيدك اياه ملا ما دمت انت انت فانت مريد فاذا افنيت عنك فانت مراد فالسعادة العظمى غيبتك عنك والدولة الكبرى وجودك به ملا المعرفة طريق الفناء والفناء طريق التوحيد ما صلحت لنا وفيك بقية لسوانا فاذا افنيت عنك صلحت لنا فاودعناك سرنا وابقيناك بنا ملا اذا استأنست بك استوحشت عنه واذا استوحشت عنك استأنست به ملا ان سات اليه قربك وان نازعته ابعدك قربك منه خروجك عنك وبعدك عنه وقوفك معك ملا ان جئت بلا انت قبلك وان جئت بك حجبك فانفصل عنك تشهده فى قلبك فتفنى عنك وتبقى به فلا تشهد فى مرآة الوجود الا الوجه الموجود انتهى كلامه * ملا ابراهيم غلامه رضى الله عنه وارضاه وجعل مقعد الصدق مأويه (بيت) خذ العلم من افواه الرجال بقلب لا بعقل ذى جدال * وحضرت پیر بر تدبیرك بو حقیر فقیره اعطا بیلدیكی هدایاسندن بری زین العابدین حضرتلرینك بو منظومه سیدر كه مطلوب اولان اوقونمسیدر (منظومه)

عباد الله رجال الله	اعينونا بعون الله	وكونوا عوننا لله	عسى نحظى بفضل الله
	بحق الله رجال الله	اعينونا بعون الله	
فيا اقطاب ويا اوتاد	ويا ابدال ويا اسياد	اجيبوا ياذوى الامداد	وفينا اشفعوا لله
	بحق الله رجال الله	اعينونا بعون الله	
الى من غيركم اذهب	ومالى دونكم مذهب	ومنكم يحصل المطلب	وانتم خير اهل الله
	بحق الله رجال الله	اعينونا بعون الله	
تعالوا وانظروا بالله	تعالوا وانصروا لله	بحق الله بجاه الله	بحب الله بعون الله
	بحق الله رجال الله	اعينونا بعون الله	
اجيبوا يا كرام القوم	وخلوا عنكم اذا النوم	وهبوا وانصرونا اليوم	وكونوا عوننا لله
	بحق الله رجال الله	اعينونا بعون الله	
تقصدنا كرام الحى	وزادت نار أهل الغى	وانتم باب رب الحى	ومالى غير باب الله
	بحق الله رجال الله	اعينونا بعون الله	
فيا ربى بسا داتى	فحقق لى مراداتى	عسى تأتى بشاراتى	ويصفو وقتنا بالله
	بحق الله رجال الله	اعينونا بعون الله	
فيا رباه يا ربى	ويا غوثاه يا حسبى	ازل يا سيدى كربى	والحق باهل الله
	بحق الله رجال الله	اعينونا بعون الله	
فيا طه ويا طس	ويا حم ويا يس	انا عبد انا مسكين	ومالى غير ذكر الله
	بحق الله رجال الله	اعينونا بعون الله	

جمعنا منك یا محبوب	وجاء السؤال والمطلوب	واسمك عندنا مكتوب	ووصفك زین اهل الله
	بحق الله رجال الله	اعینونا بعون الله	
سألناكم سألناكم	وللابواب جئناكم	وفی امر قصدناكم	فشدوا عزمكم بالله
	بحق الله رجال الله	اعینونا بعون الله	
بقرآن وجبریل	وتوراة وانجیل	ومافی آی تنزیل	اعینونا لاجل الله
	بحق الله رجال الله	اعینونا بعون الله	
باسماء واوصاف	وذات اوصاف	وابرار واشراف	واخیار ورسل الله
	بحق الله رجال الله	اعینونا بعون الله	
بطه سید الكونین	وسید ولد الثقلین	وانتم نور عین العین	الی فی مقصدی الله
	بحق الله رجال الله	اعینونا بعون الله	
برب قد تولاكم	واعطاكم واولاكم	وفی الاكوان والاكم	اعینونا بجاه الله
	بحق الله رجال الله	اعینونا بعون الله	
فنادوا سیفكم یا قوم	وهبوا وانصرون الیوم	فخانی بعتریكم نوم	عن الراجی الكم بالله
	بحق الله رجال الله	اعینونا بعون الله	
فهبوا یا اولی الالباب	تعالوا وافتحوا لی الباب	وأنتم جملة الاحباب	وأنتم خیر أهل الله
	بحق الله رجال الله	اعینونا بعون الله	
فزین العابدین واقف	علی أبوابكم عاكف	ومن تقصیره خائف	ولا یشكو لغیر الله
	بحق الله رجال الله	اعینونا بعون الله	
وانتم بابه یا هو	فیاهوا اشفعوا یاهو	واهل الغی قد تاهو	ولم یدروا باهل الله
	بحق الله رجال الله	اعینونا بعون الله	
باسم الله فتحنا الباب	وصلینا مع الاحباب	ودارت بیننا الاكواب	شربناها بیسم الله
	بحق الله رجال الله	اعینونا بعون الله	
قطفنا ثم وافینا	وجینا والینا	وفی الابواب ناجینا	وجدنا كل اهل الله
	بحق الله رجال الله	اعینونا بعون الله	
ونادانا منادی الحی	اجبناكم وزال الغی	وجاءت فی حماكم حی	وقولوا الف شی لله
	بحق الله رجال الله	اعینونا بعون الله	
وما كابذی الاشباح	ولكن تفرح الارواح	من الفتاح للفتاح	بهذا جاء سر الله
	بحق الله رجال الله	اعینونا بعون الله	
فیا اركان بیت الله	ویا جیران حجر الله	بكم طبنا وحق الله	وهذا شأن اهل الله
	بحق الله رجال الله	اعینونا بعون الله	
وزین العابدین ملتق	علی أبوابكم حقا	فحاشا بعده یشقی	ایا سادات شی لله
	بحق الله رجال الله	اعینونا بعون الله	

(نوع عاشر) غوث اعظم علوی شیخ اسمعیل تاوی فقیرالله رحمه الله حضرتلرینك هر حالنده متانتن وطرز یقنده استقامتن وحقیقتده امامتن واندن بجلانك استعانتن وحیات مستعاره سنده مدت اقامتن وزمان انتقال ورحلتن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونكه فقیرالله رحمه الله حضرتلرینك روح پاكی عالم فضلدن بولنمشدی وحجرۀ عنایتده تربیه قیلنمشدی وانك ولایت فطریه سی خداداد ایدی وسعادت جبلیه سی مادرزاد ایدی انی كورنلرك قلوب ونفوسی اكا محب ومنقاد ایدی واول محبوب قلوب ملوك ایدی ومخدوم عموم اهل سلوك

ایدی

ایدی انك جناب سعادتی كعبۀ حاجات خواص ایدی وباب دولتی مقصد عامۀ ناس ایدی انی كورن علما وعامۀ ولایت تامه سنه تسلیم ایدی واول عصرینك فریدی ودهرینك وحیدی وقدری عظیم ایدی انك صیت جلیلی عربستان وكردستان اقطارنده مشهور اولمشدی وذكر جمیلی اسلامبولدن هندستانه واروب ایران وتورانه طولمشدی امرا اكا اختیار ایله خدمتكار اولوب رقیتن قبول قیلمشلردی وصحبتن بولوب خدمتن قیلنلر حالات وكمالاتنك اعلاسین بولمشدی انك مبارك باشنده وصدر شریفنده كونش كبی نور مشعشع كورمشلردی وانی كورنلر اول عزیزی خبرسز سومشلردی واندن الدقلرن آلوب انكله ایردكارینه ایرمشلردی وانك جمالی خیالن نقش ضمیر ایدنلر صفاسین سورمشلردی واول واسطه ایله مجلس حضوره كیرمشلردی زیرا كه اول وصی همام طریقت محمدیه ده امام ایدی وعلامات مرشد كامل انده تمام ایدی توفیق انك رفیق وحالات وسطی طریق ایدی وانس انك ندیمی وبسط انك نسیمی ایدی وحكمت انك مشیری وفكر انك وزیری ایدی وصدق انك رایتی وحلم انك صناعتی ایدی ومكاشفه غذاسی ومشاهده شغلسی ایدی وآداب شریعت انك ظاهری واطوار حقیقت انك سر طاهری ایدی اول معدن عرفان منشرح الصدر وعظیم الشان ایدی وخوارق عجیبه سی بی حد وحالات غریبه سی بیپایان ایدی وقطب اولیای زمان بلكه غوث هرلهفان ایدی تحكیم عالم دلده اورواح روان اولیای عصرینه سلطان وجملیه یه صاحب فرمان ایدی وعاشقلره جانان ودردلیلره درمان ایدی وجمال وكمال ایله شمس تابان واهل بصیرت انك تماشاسنده حیران ایدی كذلك ملوك عالم صورت اولان شریف مسعود مكۀ مكرمه وسلطان هندستان وسلطان محمود آل عثمان وانك اكثر وزراسی وجمیع امرای كردستان اكا عیان وپنهان مكاتیب ونذور وارمغان ارسال ایدوب هر بری انك دعا ورضا وهمتن جویان ایدی وقبول دعاسی ولذت رضاسی ظاهر وعیان ایدی واقبال عزتی ونفوذ همتی كونشدن عیان ایدی وانك احبابه لقاسی وفقرایه عطاسی بی امتنان ایدی وزائرلره نصح وثناسی وسائرلره حب ودعاسی مفت ومجان ایدی وتلقینا اكا تعظیم واكرام ایله امرینه رام اولوب رضاسین خواهان ایدی زیرا كه اول مرشد انس وجن شیخ اهل عرفان ایدی وعزیز اهل عالم ووارث خلافت آدم ووصی حبیب رحمان ایدی نفعنا الله تعالی ببركاته آمین اما شریف مسعودك اول محبوب قلوبه كوندردیكی مكتوبك عنوانی بودر الحمد لله الذی جعل مرائی قلوب اولیائه مجالی جمال وجهه الكریم والاح منها علی صفایح وجوههم لوایح نوره القدیم فصاروا بحیث اذا رؤوا ذكر الله والصلاة علی افضل من ارتفع حجب المكون عن بصر بصائرهم وانكشف سر سریان وجوده الساری فی الكل علی سرائرهم غمارا ووافی الوجود الا ایاه بعد ابلاغ جواهر بواهر الاسلمة والتحیات وزواهر نوادر الاثنیة الوفیات بالروایح الطیبات واللوایح المكرمات الی من عنده قلبی مقیم ومن بشوقه جسمی سقیم معدن اللطف والجود ومنبع فیض الودود شیخنا وشیخ الثقلین عین الانسان وانسان العین ظل الله فی العالم ووصی النبی المحترم صلی الله علیه وسلم اعنی به العالم العامل الفاضل الكامل حضرت مولانا فقیرالله الغوث التاوی قدس الله سره العلوی * واما سلطان محمودك اول عزیزه كوندردیكی مكتوبك عنوانی بویله در الحمد لله الذی كشف لاولیائه ما لا یحیط بعلمه العقل والقیاس واوصل محبیهم ومعتقدیهم الی ما لا یمكن الوصول الیه لسائر الناس وقرب خواصهم منه بحیث من وجدهم عرفه ومن عرفهم وجده بلا التباس فمن قبل احدهم نجا ومن قبلها احدهم فقد وصل الی الله بالاستیناس والصلاة والسلام علی من شرب من بحار القدس وجلس علی بساط الانس وعلی آله واصحابه الذین شاهدت اسرارهم اجلال الاحدیة فتلاشت اوصافهم فی شهود الربوبیة امابعد فسلام قولا من رب الرحیم الی حضرت شیخنا العظیم امام الطریقة وهمام الحقیقة قائم مقام الارشاد وناظم امور العباد المتوجه الی الله تعالی فی جمیع احواله والداعی للخلق الی الحق بحاله وقاله خلاصة الاشباح والارواح وسر الزجاجة والمصباح عارف احوال الملك والملكوت والواقف علی اسرار القدس واللاهوت المعروف العارف بالله والمنقطع الواصل الی الله عزیزنا ومولانا فقیرالله ادامه الله به وابقاه انتهی * عنوان المكتوبین چونكه او روح پاكك عرصۀ شخصا كه اینوب كسب كمال ایدوب عارف حق ومعروف خلق اولمشدی ومظهر عنایات ازلیه ومنبع فیوضات ابدیه اولوب ایكی جهانی كوكل آینه سنده بولمشدی وجمله یی اونودوب الحق دیمسین بیلوب انكله تك وتنها قالمشدی پس بو جهانك جور وجفاسندن اعراض ایدوب عالم ذوق وصفایه متوجه اولمشدی وبو جهانك كثرت كدرندن اوصانوب عالم وحدتده زلال وصال مدامی آرزو

قیلمشدی و بو کارخانه ده برجلوهٔ عجیبه ایله نوبتن صاوب رحلت وقتی کلمشدی و بو دار فنادن اول دار بقایه انتقال اکا آسان اولمشدی زیرا که اول اهل بقا بشره وقوعنده موت اختیاری برله اولمشدی وروح پاکی بدنی مرقدنده حبس اولمش قالمشدی وقتا که اول عزیزک سن سنینی ثمانینی تجاوز قیلمشدی وتاریخ هجرت بیک یوزقرق یدی سنه یی بولمشدر پس اول ییلک شهرشوالی نصفنده اول جلهنک بدری برهفته قدری بحردرونه طالمشدر خلق ایسه اویله صانمشدر که اول مریض اولوب بیخود قالمشدر بعده برجمعه کیجه سی بعدالعشاء اول حالتدن بوعالم حسه کلمشدر واولاد واحفادین یاننه دعوت ایدوب علم وصلاح ایله وصیت قیلمشدر وجلهنک ذمتن ابرا ایدوب تربه سی اوقافنه بیوک اوغلی عبدالقادر افندی یی متولی قیلوب (یس شریف) اوقومه یی خاطرلرینه صالمشدر واول اثناده صومعهٔ شریفه سی رایحهٔ طیبه ایله طولمشدر کویا که بررحقه عود وعنبر یاقلمشدر واولاد واحفادی غموم واحزان ایله طولمشدر واکا اول کیجه لیلهٔ عید وسورا ولمشدر وقتا کها (سلام قولا من رب رحیم) صداسی کلمشدر الله دیوب جسمن قویوب حقه جان ویروب مراد آلمشدر کندوسی انده کیدوب وجسم لطیفی بونده قالمشدر چونکه اول اهل حضور بو دار غروری قویوب اول دار سروره رحلت قیلمشدر پس اولاد واحفادی فراقیچون آغلیوب بورکلرین داغلیوب جلهسین حیرت آلمشدر اول شب اکا عید اکبر وسور اعظم ایکن انلره یاس وماتم اولمشدر همان اول کیجه اولاد کرامی تنهاجه صباحه دکین غسل وتکفینن تکمیل ایدوب اول وصیتی یرن بولمشدر وکیجه دن سعرد اهلنه وبش التی قریه خلقنه آدم کیدوب بالجمله صباحی کلمشدر وبی حدونهایه جماعت کثیره جمع اولوب عبدالقادر افندی اوغلی صلوة جنازه سین قیلمشدر ومرقدشریفی پدرم عثمان افندی ایله محمد افندینک تربه لری قدامنده قازلمشدر واهل قریه قرق کون صباح ومسا مرقد شریفنه کلوب قران تلاوت قیلمشدر وآنده برقبهٔ عظیمه بنا اولنوب ایچنده تاریخ وفاتی یازلمشدر ومرقدی اوزرینه مزین ستاره لر ایله اورتولی بروجه صندوقه یاپلمشدر وهفته ده برکون اول قریه اهلنه مرقدی عندنده بررایکیشر ایتمک کندی اوقافندن تعیین قیلنمشدر ومرقد منوری زیارت قیلنوب انکله تبرک اولنمشدر قدس الله سره روح پاکی ایچون الفاتحه (نظم)

ای خواجه بوزنداندن	بن عزم سفر قیلدم	افلاک دل وجاندن	خوش راهکذر قیلدم
جان عزم سما ایتدی	تا معقد تنه یتدی	اول سمته که جان کتدی	اول سمته نظر قیلدم
سیل مثلی روان اولدم	وحدت یمنی بولدم	اول بحر ایله خوش طولدم	بن بحری مقر قیلدم
دلدن اومه تا بان	کوستردی یوزین رخشان	مهر یله ایدوب دوران	بن سیر قمر قیلدم
جان ایچره اوجا ماندر	دل حسته حیراندر	عارف ایشی سیراندر	بن ذوق دکر قیلدم
اول وصلت روحانی	خوش بولدی بو روح آنی	سیر وسفر جانی	بی خوف وخطر قیلدم
حق دل وجان طولسون	اول بحر ایله مست اولسون	بی پرده انی بولسون	بن جسمی سپر قیلدم

(خاتمة الکتاب) کیفیت محبت حبیب خالق وخلق زمانی ورغبت اقارب واباواخوانی والفت وازواج واولاد وغلمانی ومعاشرت مجاهیل ومعارف وجیرانی ومباشرت اطعام فقرا واکرام مهمانی وامور خارجیهٔ اعیان وامثال واقرانی ومعاملاتی عوام وخواص اهل جهانی وموجب مودت والفت بولنان لطف واحسانی وهر برصحبت والفته مخصوص اولان آداب وارکانی وآفات اعضای سبعه ایله آفات ابدانی واسباب فقر وغنا وحفظ ونسیانی وبوجمله یی انسانه آسان ایدن توحید حضرت یزدانی فصول اربعه ایله تفصیل ایدر (فصل اول) اجمال معاملات حبیب خدایی وحسن معاشره یی ترغیب ایدن آیات قرآنیه یی واحادیث قدسیه یی اوچ نوع ایله بیان وعیان ایدر (نوع اول) مکارم اخلاق رسول امینی واصحاب کزینی وانلره تابعینی وعلمای دینی اجمالا بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل ادب دیمشلردرکه اول حنان ورحمان ورؤف ورحیم وستار وحلیم وودود وکریم اولان الله تعالی حضرتلرینک کلام قدیمنده (وانک لعلی خلق عظیم) خطابی مقامنده مقیم اولان رفیق وشفیق وحلیم وسلیم محمد امین ومعین مساکین وحبیب اکرم ونبی محترم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک مخلوق خدا ایله اولان مکارم اخلاق وجمیع ناس ایله عشرت واستیناسی وامت واصحابیله صحبت ومعامله سی واهل واولادیله الفت ومکالمه سی واکا اقتدا ایدوب ارنجه کیدن وانک (تخلقوا باخلاق الله) امرینه امتثال ایدن

اصحاب کرامک واولیای عظامک وعلمای دینک وسلف صالحینک دائما رسم وعادتلری وطور وطبیعتلری جمله خلق ایله حسن خلق ایله معامله ولطف ولین ایله مکالمه ایدی ومسامحه ایله معاشرت وموافقتله مباشرت ایدی واختلاط ایله رغبت وامتزاج ایله صحبت ایدی وحلم ایله نصیحت ورفق ایله محبت ایدی وتواضعله شفقت وبشاشتله الفت ایدی وایثار ایله خدمت واحسان ایله فتوت ایدی وکرم ایله مودت وحیا ایله مروت ایدی ومدارات ایله مرافقت وتحملله مجاورات ایدی وعفو ایله شفاعت وجود ایله سخاوت ایدی وتوددله طلاقت وتلاطفله ظرافت ایدی ووقار ایله سکینت ورجا ایدنه رأفت ایدی وصدق ایله صیانت وهرکسه اعانت ایدی وجمله یه خیردعا وحسن ظن ایله ثنا ایدی وتصغیر نفس وتوقیر احبا وستر عیوب وصفح اذا ایدی وناسک احسان ومحاسنن افشا وکندی احسانن اخفا ایدی وکوچکلره ترحم وبیوکلره وفا ایدی وبونلر امثالی کوزل خصال ایدی حالبوکیم بزلره جملهدن اهم والزم اول حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه اتباع واقتدا قیلمقدر وانک آل واصحابنک عادات وآدابیله معتاد ومؤدب اولمقدر ورضای مقلب القلوبی کوکللرده آرایوب بولمقدر وانکیچون جمله خلقنه رفقت وشفقت قیلمقدر (نظم)

معدن الطاف ایدی پیغمبرا تمزدی غلو	حسن اخلاق ایله ذاتی اولمشیدی طوپطولو
خلقه ایلردی تواضع کرشریف وکروضیع	نفسی طپراق کبی الچق کوکلی صومثلی طورو
سوسه کر بغض ایلسه الله ایچون ایلردی اول	کندی نفسیچون دوب هم اولمدی هرکز عدو
کوامدی هیچ تهقهه یله سوکدی هیچ نسنه یه	لطف ایله بسام ایدی یوزی کولج اول ماهرو
حرمت ولطف وحیا وحلم ایله موصوف ایدی	کمسه یه لا دیمدی کیم کاسه اکا یالوارو
کندی اهل بیتی حاجاتن کوررردی کندیسی	دائما مسکینلر ایله اوتورردی اول اولو
نعل وثوبینه یماقلر دیکردی کینوب	خسته کورمک تعزیه ایچون یوررردی ای عمو
که بنردی ناقه که آت وقاطر که مرکبه	اردینه آدم الوردی اولسه ایدی المالو
که تربع ایلر ایدی که دیکردی بردیزین	مجمع الآداب ایدی مخفی عیان یوزی صولو
اربه اتمکینه یاخود مرجمک شوربا سنه	قیلسه لرد عوت واروردی آره مزدی رنک وبو
بردی اوج بارماغله طتلی یلاردی آنلری	بسمله اوچ نفسده صوایچردی دیکلنو
اعتذار ایتسه دی کمسه عذرن ایلردی قبول	یوغ ایدی عندنده لطفیله کرمدن سوکلو
طورسه ذکر الله ایدی اوتورسه ذکر الله ایدی	کمسه یه ویرمزدی جان وکوکلی الا کدو

(نوع ثانی) جمله خلق ایله حسن خلق ایله معامله یی ولطف ولین ایله مکالمه یی آیات بینات ایله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل ادب دیمشلردرکه حق تعالی عباد ینه عنایتلرله قیلدیغی رأفت ورحمتی وبری برلرینه لازم اولان شفقت والفتی طیور مشدر وتنکیم کلام شریفنده لطفیله بیورمشدر (یرید الله بکم الیسر ولا یرید بکم العسر ان الله بالناس لرؤف رحیم * والله رؤف بالعباد * وان تعفوا اقرب للتقوی ولا تنسوا الفضل بینکم * ان الله بما تعملون بصیر * واذکروا نعمة الله علیکم اذ کنتم اعداء فالف بین قلوبکم فاصبحتم بنعمته اخوانا * والکاظمین الغیظ والعافین عن الناس والله یحب المحسنین * فبما رحمة من الله لنت لهم ولو کنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولک فاعف عنهم واستغفر لهم وشاورهم فی الامر) ولا تکن للخائنین خصیما) والصلح خیر واحضرت الانفس الشح وان تصلحوا وتتقوا فان الله کان غفورا رحیما) فاعف عنهم واصفح ان الله یحب المحسنین * والمؤمنون والمؤمنات بعضهم اولیاء بعض ان ربی رحیم ودود * ولو شاء ربک لجعل الناس امة واحدة ولا یزالون مختلفین الا من رحم ربک ولذلک خلقهم) ان الله یأمر بالعدل والاحسان وایتاء ذی القربی وینهی عن الفحشاء والمنکر والبغی یعظکم لعلکم تذکرون * وان عاقبتم فعاقبوا بمثل ما عوقبتم به ولئن صبرتم لهو خیر للصابرین * ان احسنتم احسنتم لانفسکم وان اسأتم فلها * ان الله مع الذین اتقوا والذین هم محسنون * وقضی ربک الا تعبدوا الا ایاه وبالوالدین احسانا اما یبلغن عندک الکبر احدهما او کلاهما فلا تقل لهما اف ولا تنهرهما

وقل لهما قولا كريما واخفض لهما جناح الذل من الرحمة وقل رب ارحمهما كما ربيانی صغيرا) وقل لعبادی يقولوا
التی هی احسن ان الشيطان ينزغ بينهم ان الشيطان كان للانسان عدوا مبينا * قل كل يعمل علی شاكلته
* وليعفوا وليصفحوا الا تحبون ان يغفر الله لكم والله غفور رحيم * وعباد الرحمن الذين يمشون علی الارض
هونا واذا خاطبهم الجاهلون قالوا سلاما والذين يبيتون لربهم سجدا وقياما والذين لا يشهدون الزور واذا مروا
باللغو مروا كراما اولئك يجزون الغرفة بما صبروا ويلقون فيها تحية وسلاما خالدين فيها حسنت مستقرا
ومقاما * واذا سمعوا اللغو اعرضوا عنه وقالوا لنا اعمالنا ولكم اعمالكم سلام عليكم لا نبتغی الجاهلين * ومن آياته
ان خلق لكم من انفسكم ازواجا لتسكنوا اليها وجعل بينكم مودة ورحمة ان فی ذلك لآيات لقوم يتفكرون *
ووصينا الانسان بوالديه احسانا حملته امه كرها ووضعته كرها * ولا تستوی الحسنة ولا السيئة ادفع بالتی هی
احسن فاذا الذی بينك وبينه عداوة كانه ولی حميم وما يلقاها الا الذين صبروا وما يلقاها الا ذو حظ عظيم * الله
لطيف بعباده * والذين يجتنبون كبائر الاثم والفواحش واذا ما غضبوا هم يغفرون * وجزاء سيئة سيئة مثلها
فمن عفا واصلح فاجره علی الله * ولمن صبر وغفر ان ذلك لمن عزم الامور * انما المؤمنون اخوة فاصلحوا بين اخويكم
واتقوا الله لعلكم ترحمون * يا ايها الذين آمنوا لا يسخر قوم من قوم عسی أن يكونوا خيرا منهم ولا نساء من نساء
عسی أن يكن خيرا منهن ولا تلمزوا انفسكم ولا تنابزوا بالالقاب بئس الاسم الفسوق بعد الايمان
ومن لم يتب فاولئك هم الظالمون (يا ايها الذين آمنوا اجتنبوا كثيرا من الظن ان بعض الظن اثم ولا تجسسوا
ولا يغتب بعضكم بعضا ايحب أحدكم أن يأكل لحم اخيه ميتا فكرهتموه واتقوا الله ان الله تواب رحيم (ربنا
اغفر لنا ولاخواننا الذين سبقونا بالايمان ولا تجعل فی قلوبنا غلا للذين آمنوا ربنا انك رؤف رحيم ويؤثرون
علی انفسهم ولو كان بهم خصاصة ومن يوق شح نفسه فاولئك هم المفلحون (يا ايها الذين آمنوا ان من ازواجكم
واولادكم عدوا لكم فاحذروهم وان تعفوا وتصفحوا وتغفروا فان الله غفور رحيم (وتواصوا بالصبر وتواصوا
بالمرحمة (خذ العفو وأمر بالعرف واعرض عن الجاهلين (واصبر وما صبرك الا بالله ولا تحزن عليهم ولا تك فی ضيق
مما يمكرون (فاما اليتيم فلا تقهر واما السائل فلا تنهر واما بنعمة ربك فحدث (رباعی) مخلوق خدايه شفقت
ايت رحمت بول * ابلهلره حلم وحرمت ايت راحت بول * سن هر كسه رفق رغبت ايت رفعت بول كرايده مد كسه
عزلت ايت عزت بول (نوع ثالث) جمله خلق ايله حسن خلق ايله معامله‌يی ولطف ولين ايله مكالمه‌يی احاديث
قدسيه ايله بيلديرر (ای عزيز) معلوم اولسونكه اهل الله ديمشلردركه حق تعالی عبادينه عنايتيله
قيلديغی رأفت ورحمتی وبری برلرينه اقتضا ايدن صيانت وشفقتی وحمايت ورغبتی طيور مشدر تشكيم احاديث
قدسيه ايله تنبيه وتعليم بيورمشدر (يا ابن آدم انكم لا تحسنون الا الی من احسن اليكم ولا تصلون الا من
وصلكم ولا تكلمون الا من كلمكم ولا تطعمون الا من اطعمكم ولا تكرمون الا من اكرمكم وليس لاحد
فضل علی احد انما الفضل للذين يحسنون الی من أساء اليهم ويصلون من قطعهم ويكلمون من هاجرهم ويطعمون
من حرمهم ويكرمون من اهانهم فاعفوا واصفحوا وتواضعوا واستروا وارحموا ارحمكم (يا ابن آدم لا يدخل
جنتی الا من تواضع لعظمتی وقطع نهاره بعبادتی وكف نفسه عن الشهوات من اجلی وآخی الغريب ورحم
المصاب واكرم اليتيم وكان له كالاب الرحيم وللارامل كالزوج الشفيق فمن كانت هذه صفاته ان دعانی لبيته
وان سألنی اعطيته وفی قلوب عبادی أحببته يا ابن آدم المال مالی وأنت عبدی والضيف رسولی فان منعت
مالی عن رسولی فلا تطمع فی النعيم المقيم يا ابن آدم المال مالی والاغنياء وكلائی والفقراء عيالی فمن بخل
بمالی علی عيالی أدخلته النار ولا ابالی يا ابن آدم احسن خلقك لعبادی حتی أحبك واحببك فی قلوبهم يا ابن آدم
ضع يدك علی صدرك فما تحب لنفسك فاحبه لغيرك يا ابن آدم من ترك العنف والغيبة والنميمة أظهرت محبته
فی القلوب ونجيته من العيوب والكروب يا ابن آدم كما ترحم كذلك ترحم وكيف ترجوا ان ارحمك وانت لا ترحم
عبادی يا ابن آدم من اسند اليه اليتيم والارملة ابتغاء مرضاتی جعلته فی ظلی يوم لا ظل الا ظلی يا ابن آدم انفق
انفق عليك ويورمشدركه يا موسی انی اصطفيتك لسبب شفقتك علی خلقی لانك كنت ترعی غنم شعيب
فندت شاة من غنمك واتبعتها فاصابك الجهد فی طلبها حتی ادركتها فلما اخذتها ضممتها الی حجرك وقلت لها
يا مسكينة لم اتعبتنی واتعبت نفسك فبرحمتك عليها اكرمتك بالنبوة يا ابن آدم اذكرنی حين تغضب اذكرك حين

اغضب

اغضب وارض بنصرتی لك فان نصرتی لك خير من نصرتك لنفسك يا ابن آدم احسن خلقك لعبادی وعد
المريض منهم حتی احببك فی قلوبهم ويقول الله يوم القيامة يا ابن آدم مرضت فلم تعدنی فيقول يا رب كيف
اعودك وانت رب العالمين فيقول اما علمت ان عبدی فلانا مرض فلم تعده اما علمت انك لو عدته لوجدتنی عنده
ويقول الله تعالی يا ابن آدم استطعمتك فلم تطعمنی فيقول يا رب كيف اطعمك وانت رب العالمين فيقول
استطعمك عبدی فلان فلم تطعمه اما علمت انك لو اطعمته لوجدت ذلك عندی ويقول الله تعالی يا ابن آدم
استسقيتك فلم تسقنی فيقول يا رب كيف اسقيك وانت رب العالمين فيقول استسقاك عبدی فلان فلم تسقه اما
علمت انك لو اسقيته لوجدت ذلك عندی يا ابن آدم اذا ابتليتك فلم تشكنی الی عوادك اطلقتك من اساری ثم
ابدلتك لحما خيرا من لحمك ودما خيرا من دمك ثم تستأنف العمل يا ابن آدم اوجبت محبتی للمتحابين فی ويقول الله
تعالی يوم القيامة اين المتحابون فی فو عزتی وجلالی اليوم اظلهم فی ظلی يا ابن آدم المسكين رسولی فان اعطيته
فقد اعطيتنی وان منعته فقد منعتنی يا ابن آدم لا تؤذی احدا من خلقی رعاية لحقی (بيت) جهان باغنده
ای عاقل بودر مقبول انس وجن * نه كمسه سندن انجنسون نه سن بر كمسه دن انجن (فصل ثانی) جمله خلق ايله
حسن خلق ايله معامله‌يه ولطف ولين ايله مكالمه‌يه متعلق اولان احاديث واخباری وكلام كباری وهر كسله
عقلنجه رفتار وكفتاری واجمال امور خارجيه مختاری وترهيب وترغيب تأهل بی كاری درت نوع ايله بيان
وعيان ايدر (نوع اول) جمله خلق ايله حسن خلق ايله معامله‌نك ولطف ولين ايله مكالمه‌نك فضائل وفوائدن
احاديث شريفه ايله بيلديرر (ای عزيز) معلوم اولسونكه اهل ادب ديمشلردركه حضرت حبيب اكرم صلی الله
تعالی عليه وسلم امت واصحابنه شفقت ورأفتيله حسن معاشره‌يی تعليم وتفهيم ايدوب فضائل وفوائدن
طيور مشدر تشكيم بعض احاديث شريفه سنده بيورمشدر رحمان اولان الله مرحمت ايدنلره مرحمت ايلر
سز يرده اولانلره مرحمت ايلكز تا كيم كوكده اولانلرك خالقی سزه مرحمت ايلسون و بيورمشدر كه سزدن
كوچكلره مرحمت ايلكز تا كيم سزدن بيوكلر سزه مرحمت ايلسون و بيورمشدر كه مؤمنلره لازمدركه
بری برينه خير صانوب نصح ايده‌لر و بری برينه مرحمت ايدوب اعانه سنه كيده‌لر و بری برينك الملرندن متألم اولوب
مسرت سمتنه يده‌لر تشكيم بدنك بر عضوی متألم اولدقده جميع اعضای بدن آنك المندن بولور تا اول عضوك المی
زائل اولنجيه دك جمله بدن راحتسز اولور و بيورمشدر كه مؤمنلر بری برينك قرنداشيدر وعالم نفس واحده
كبيدر و بيورمشدر كه بری بر يكزه نسنه بخش ايلكز تا كيم بری بر يكزه محبت ايده سز و بيورمشدر كه خلقك
خيرليسی ناسه منفعتليسيدر انكيچون اصحاب كرين وآنلره تابعين وعلمای دين مبين بری برلرينه معين اولوب
منفعت ايدرلردی بلكه اهل كتاب وذميه وجميع مخلوقاتنه بيله مرحمت ايدوب معاونتلرينه كيدرلردی
و بيورمشدر كه امتمك ابدالی كثرت صلوة وصيام ايله جنته داخل اولمزلر بلكه رحمت قلوب وسلامت صدور ايله
وسخاوت نفوس ايله داخل اولورلر واول حضرت كندی مبارك ايديله يتيم اوشاقلرك باشين مسح ايلردی وآنلره
تلطف ايدوب تبسم ايله سويلردی و بيورمشدر كه يا معاذ يتيم اوشاقلره مرحمتلی پدر كبی اوله سن واكديكك كبی
بيچرسن يقينا بيله سن و بيورمشدر كه كيمكه مسلمان قرنداشن دنياده مسرور ايدرسه حق تعالی آنی دنياده
وآخرتده مسرور ايدر و كيمكه مؤمن قرنداشن دنيا غصه‌لرينك بريسندن خلاص ايدرسه حق تعالی آنی يوم
قيامت غصه‌لرندن ازاد ايلر و بيورمشدر كه حق تعالينك عبدی مادامكه مؤمن قرنداشلرينك ياردمنده در
مولاسی آنك ياردمنده در و بيورمشدر كه پدر ومادرينه اكرام واحسان ايدن ايچون جنتك ايكی بابی
مفتوحدر و بيورمشدر كه حق تعالی اول كسنه‌يه رحمت ايلسونكه كندی والدينه معاونت ايلر يعنی اول امری
اكا تكليف ايتمزكه اول امری اشلمكده كندويه عاصی اولمسندن خوف اولنه و بيورمشدر كه اعمالك افضلی
مؤمنك بالنه سرور ادخال ايتمكدر و بيورمشدر كه بر كسنه كندی عيالنه بر درهم انفاق ايلسه بنم عندمده حق
يولنه بيك دينار انفاقندن احسندر و بر كسنه پدر ومادرينه بر كون مطيع اولسه بنم عندمده بيك ييل عبادتدن
خيرليدر و بيورمشدر كه بر كسنه عيالی عندنده بر ساعت اكلنسه بنم عندمده بو مسجدمده اعتكافندن
افضلدر و بيورمشدر كه ايمانی اكمل اولان مؤمن كندی اهليله خلق احسن اولاندر و بيورمشدر كه تدوانه
خير صانوب رفق وحلم ايله معامله ايلكز كه انلر كندی نفسلرينه مالك اولميوب سزلك عنديكزده اسير اولوب

امانة الله بولنمشلردر و بیورمشدر که کندی عبدینه یدیله ضرب ایده نك کفارتی آنی آزاد ایلمکدر و بیورمشدر که
لسانته مالك اولانك عیوبی مستوردر و کظم غیظ ایده نك ذنوبی مغفوردر و بیورمشدر که جواری و غلمانکزه
لطف و لین ایله مکالمه ایده سز بر کونده یتمش کره تقصیرات ایدرلرسه ده عفو ایله معامله ایده سز و آنلره کندی
مأکولاتکزدن اطعام ایلیه سز و کندی ملبوساتکزدن الباس ایدوب اولادکز کبی اکرام ایلیه سز و آنلره
طاقتلرندن زیاده خدمتلر تکلیف ایلمکز که بدنلری لحم ایله دمدر و آنلر سزلر کبی بنی آدمدر آنلره ظلم ایدنلرك
خصمی خلاق عالمدر و بیورمشدر که هر کیمکه پدر و مادرینه مطیع اولوب صلهٔ رحم ایلسه و اهل و اولاد
و خدامیله ملایم سویلسه و اخوانته اکرام ایدوب کندی خانه سنه ملازمت ایلسه تحقیق اول کمسه تکمیل
مروت ایلمشدر و بیورمشدر که اولیا ایله مجالسه و علما ایله مکالمه ایلمکز و حکما ایله صحبت و فقرا ایله انسیت ایلمکز
و بیورمشدر که ایکی مصاحبك کلماتی بری برنده امانتدر پس برینه حلال اولمز که او برینك کیزلی سوزن کمسه یه
سویلیه یا انك سر مستورن خلقه اظهار ایلیه و بیورمشدر که مؤمن مؤمنه روح ایله جسد مثابه سنده در
و بیورمشدر که مؤمنك مؤمنه نظری عبادتدر و یوزینه تبسمی کفارتدر و بیورمشدر که مؤمنك قلبنه سرور
ادخال ایتمك موجب رضای رحماندر و بیورمشدر که هر کیمکه حق تعالی یه و عالم عقبایه ایمان کتورمشدر اول
کمسه جارینه اکرام و ضیفنه احترام ایلسون و خیر سویلسون یا سکوت ایلسون و بیورمشدر که یا اباهریره
نفسکه محبت ایلدیکك امری ناسه محبت ایله که مؤمن اوله سن و جارکه مجاورتی کوزل ایله که مسلمان
اوله سن و بیورمشدر که جبریل امین بکا حسن مجاورت ایله چوق وصیت ایدردیکه قورقدم قورکشیمدن
میراث آلور ظن ایدردم و اول حضرته کلوب جارندن شکوی ایدن مؤمنه بیورمشدر که کندی جارکدن اذیتکی
کف ایدوب آنك اذیتنه صبر ایدرسن تا کیم موت ایله اندن آیریلوب کیدرسن پس حسن جوار آنجق کف
اذیت دکلدر بلکه حسن جوار اذیت جاره صبر و تحملدر و بیورمشدر که تحقیقا حسن خلق و حسن جوار
و صلهٔ رحم اسباب رضای مولادر و مذیب جمیع خطایادر و بیورمشدر که حسن خلق الله تعالینك رحمتندن
صاحبی انفنده بر بولاردر که بر ملك یدنده در و ملك ایسه انی خیره چکر کیدر و خیر انی جنته ادخال ایدر
و سوء خلق الله تعالینك عذابندن صاحبی انفنده بر بولاردر که بر شیطان الندهدر و شیطان ایسه آنی شره
چکر کیدر و شر انی جهنمه ادخال ایدر و بیورمشدر که هر کیمده که اوچ خصلت اولماز اول کمسه ایمان طعمنی
بولماز بری حلمدر که انکله جاهلك غضبنی رد ایلر و بری ورعدر که آنکله محارمدن منع ایلر و بری حسن خلقدر که
آنکله خلقه مدارات ایلر و بیورمشدر که افضل صدقات مدارات ناسدر و بیورمشدر که اداء فرایضله امر
اولندیغم کبی مدارات ناس ایله مأمورم و بیورمشدر که رفق و مداراتدن بهره مند اولان دنیا و آخرت خیرندن
بولمشدر و رفق و مداراتدن محروم اولان دنیا و آخرت خیرندن بی بهره قالمشدر و بیورمشدر که ایماندن صکره
عقلك باشی مدارات ناسدر و خلقه تودد له حسن امتزاج و استیناسدر زیرا که استشاره ایده نك ایشی راستدر
و کندی رأینه قانع اوله نك صوکی افلاسدر و بیورمشدر که دنیایی ترك ایدن عند الله مرغوب اولور و خلقك
یدنده اولانی ترك ایدن محبوب القلوب اولور و بیورمشدر که امانت قبض ایتمین راحت بولور و ناسدن برنسنه
سؤال ایتمین عزیز اولور و بیورمشدر که مؤمنلره نصح و شفقت علامت سعادتدر و بیورمشدر که حق تعالی
رفیقدر و رفقی سوب عنفی الماز و رفق ایچون ایلدیکی لطفی عنف ایچون قیلمز و بیورمشدر که حق تعالی بر بیت
اهلنه خیر مراد ایلسه انلری رفق ایله معتاد ایدوب عنفدن آزاد ایدر زیرا که رفق برنسنه ده بولنمز الا که آنی زین
ایدر و عنف برنسنه ده بولنمز الا که انی شین ایدر و بیورمشدر که یا اباذر اکر مؤمن قرنداشکه نفعك اولمدیسه باری
ضررك اولمسون و اکر اول سندن مسرور بولمدیسه غمهم بولمسون و اکر انی لسانك مدح ایتمدیسه ذم هم قیلمسون
زیرا که مسلمان اودر که انك یدندن و لساندن مسلمانلر سلامت بوله لر و جهلامی انك ضررندن یاندن امین اوله لر
(بیت) نفس قبول قیل ای حق خلق انجمنه ٭ کیم المجد رسه سنی حقدن اکه سن انی (نوع ثانی) جمله
خلق ایله حسن خلق ایله معامله نك و لطف و لین ایله مکالمه نك ماهیت و کیفیتن نیجه اخبار و آثار ایله بیلدیرر
ای عزیز) معلوم اولسون که اهل ادب دیمشلردر که حضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه و سلم امت و اصحابنه
مودت و محبتیله الفت و صحبتك آداب و ارکانن تفهیم و تعلیم ایدوب ماهیت و کیفیتن بیورمشدر نتکیم

احادیث شریفه سنده اطلاقیله بیورمشدر ای امت و اصحابم اخلاق حق ایله متخلق اولکز تحقیقا علم و حلم
انك اخلاقندندر و علم آنجق تعلم ایله وجوده کلور و حلم هم تحلم ایله حاصل اولور خیری اختیار ایدن کمسه خیر بولور
و شردن حذر ایدن حفظ اولنوب سلامت قالور و بیورمشدر که علمی طلب ایلکز و علم ایله بیله حلم و سکینتی
طلب ایلکز و تعلیم ایلدیککز طالبلره ملایم سویلکز و تعلم ایلدیککز استادلره تعظیم ایلکز جبابرهٔ علمادن
اولمکز که جهلکز سزه غالب اولمسون و بیورمشدر که ای امتم سزدن قطع رحم ایدنه صلهٔ رحم ایلکز و سزی
محروم ایدنه سز کرم قیلکز و سزه جهل ایله معامله ایدنه سز حلم ایله اولکز و بو خصالله عند الله رفعت بولکز
و بیورمشدر که حق تعالی دین اسلامی مکارم اخلاق ایله محفوف و محاسن اعمال ایله مزین قیلمشدر که انلر
حسن معاشره و کرم طبیعتدر و لین جانب و بذل معروفدر و اطعام طعام و بذل سلامدر و عیادت مریض
و توقیر پیر و اختیاردر و عفو مسیء و حسن جواردر و کظم غیظ و اصلاحدر و جود و کرم و سماحتدر
و اظهار محاسن و ستر عیوبدر ٭ و بیورمشدر که مسلمانك مسلمان اوزرنده حقوقی التیدر که مسلمانه
ملاقی اولدقده اکا سلام ویره سن و سنی دعوت ایلدکده اجابت ایدوب کیده سن و سندن نصیحت استدکده
اکا نصیحت ایده سن و عطسه سی عقبنده حمد ایلدکده آکا دعا ایده سن و مریض اولدقده عیادة سنه کیده سن
و فوت اولدقده جنازه سنه کیده سن ٭ و بیورمشدر که مؤمن هین و لین اولوب ناقه کبی چکلورسه کیدر
و اکر بر طاش اوزرنده خ اولنورسه ایدر و اول حضرتك فرزاده مبارکلرین رباعیه سی شهید اولدقده اصحاب
کرامه کران کلوب دیدیلر که بو قومه لعنت ایله که سکا بو فعلی ایشلدیلر پس اول حضرت اصحابنه جواب
ایتمشدر که بن مخلوق خدایه لعنت ایچون بعث اولنمشم آنجق انلری حقه دعوات ایچون بعث اولنمشمدر
و رحمة للعالمین بولنمشمدر (اللهم اهد قومی فانهم لا یعلمون) بیورمشدر انکچون دینلمشدر که کیمکه ظالمنه
بددعا ایدرسه تحقیق اول کمسه محمد امینی محزون ایدوب ابلیس لعینی مسرور ایتمش اولور و کیمکه ظالمنی عفو
ایدرسه تحقیق اول کمسه محمد امینی مسرور ایدوب ابلیس لعینی محزون ایتمش اولور و بیورمشدر که یتیم اوشاق
دوکلسه انك اغلمسیچون عرش رحمان حرکت ایلر پس حق تعالی دیر که ای بنم ملکلرم سز شاهد اولکز که اول
یتیمی راضی ایده نی بن کندی عندمده راضی ایدرم و بیورمشدر که کیمکه بازاردن اولادنه بر ترفنده میوه
کتورسه تصدق ایتمش اولور ابتدا اناثه ویرسون که آنلرده رقت اغلب اولدیغندن حق تعالی انلره ارحمدر
و بیورمشدر که ولدك والدینی اوزرنده اوچ حقی واردر که طوغدقده اسمن کوزل ایتمکدر و عاقل اولدقده
کتابت اوکرتمکدر و بالغ اولدقده تزویج ایلمکدر و بیورمشدر که زوجك زوجه سی اوزرنده اولان حقوقی
بودر که اکر عورت بردوه تکلتیسی اوزرنده بولنسه بیله کندی نفسن زوجندن منع ایتمیه و آندن اذنسز
رمضانك غیریسنده بر کون اوروج طوتمیه و زوجندن خبرسز خانه سندن بریره کتمیه ثواب اولماز ایکن
کناهه باتمیه و بیورمشدر که اکر بر عورت زوجی خانه سندن فرار ایدرسه انك نمازی قبول اولماز تا رجوع
ایدوب الینه ویروب هر نه ایشلرسن ایشله دیدکچه خلاص بولمز و بیورمشدر که تحقیقا بر عورت بش وقت
نمازین قیلسه و بر آی اوروجن طوتسه و کندو بی نامحرمدن حفظ ایتسه و زوجنه اطاعت ایلسه اول
عورت جنت اعلایه داخل اولور و بیورمشدر که جارك جار اوزرنده اولان حقوقی بکزدر اکر سندن برنسنه
بورج استرسه اعطا ایده سن و اکر سنی دعوت ایدرسه دعوتنه کیده سن و اکر سندن استعانت ایدرسه اعانت
ایده سن و اکر بر خیره ایررسه تهنیه ایده سن و اکر بر مصیبت ایریشورسه تعزیه ایده سن و اکر مریض اولورسه
عیادت ایده سن و اکر موت ایریشورسه جنازه سنه کیده سن و اکر غایب اولورسه منزل و عیالن محافظه ایده سن
و بیورمشدر که جار اوچدر که بعضنك اوچ قات حقی واردر و بعضنك ایکی قات حقی واردر و بعضنك بر قات
حقی واردر اما اوچ قات حقی اولان جار مسلمك قریب و مسلم جاردر که بری قرابت حقی و بری اسلام حقی
و بری جوار حقیدر و اما ایکی قات حقی اولان جار مسلمك مسلم جاریدر و اما بر قات حقی اولان جار ذمی جاریدر
و بیورمشدر که غرف جنان اول مؤمنلر ایچوندر که انلر اطعام طعام و افشای سلام و کوندز صیام و کیجه قیام
ایدرلر نتکیم ابراهیم علیه السلام حضرتلری اطعام طعامی اولیله آرزو ایدر ایدیکم تناول غدا مراد ایلدکده
کندو سیله بیله اکل ایدر کمسه بولمدیسه ایکی میل مقداری یره واروب مسافر آرار ایدی و قصرینك جهات

اربعه یه درت بابی وار ایدیکه هر برندن نظر ایدوب ضیف آرزوسیله منتظر بولنمشدر انکیچون خلیل الرحمن
ابو الاضیاف اسمیله تسمیه اولنمشدر و بیورمشدرکه تحقیقا بوده بندرکه بن سزه لایق کورمشمدر حالبوکیم
بونی اصلاح ایلز الا که ایکی خصلت ایلریری حسن خلقدر وبری سخادر پس بونلرله بو دینه اکرام ایلك لازمدر
و بیورمشدرکه مؤمنه حلال اولمز که اوچ کیجه دن زیاده کوسی طوتوب هجرت ایلیه وبری برینه ملاقی
اولدقده یوزلرن دوندروب اعراض ایدهلر و ایکیسنك خیرلیسی ابتدا اسلام ویروب سویلیاندر و بیورمشدرکه
صدقه دن بیره فضائل کثیره در اصلاح ذات البیندرکه تهاجر و تقاطع ایدرلر و بیورمشدرکه کیمکه ایکی مؤمنك
ماینن اصلاح ایلر حق تعالی اکا هر برکلمه ایچون بر رقبه عتق ثوابن بخش ایلر و بیورمشدرکه بر میل
مسافه کیدوب برخسته عیادة ایله وایکی میل مسافه یوروب بر مؤمن قرنداشکی زیارت ایله واوچ میل
مسافه مشی ایدوب اصلاح ذات البین ایله و بیورمشدرکه لطانه قریب اولان رحماندن بعید اولور واتباعی
چوق اولانك شیاطینی کثیر اولور و مالی چوق اولانك هم وغمی بی حساب وشدید اولور و بیورمشدرکه
چونکه ملوك وامرا علم وحکمتی سزك عندکزده ترك ایتمشلردر پس سزدخی انلرك ملکن انلرك عندنده ترك
ایلکز و بیورمشدرکه کیمکه قاضی نصب اولنور اول بچاقسز ذبح اولنور و بیورمشدرکه مجاورۀ اغنیا
ومعاشرۀ امرا وعلمای دنیادن حذر اوزره اولکز و بیورمشدرکه وقتاکه متواضعلری کوررسز انلره
تواضع ایلکز ومتکبرلری کوردکده انلره تکبر ایلکز اول انلره مذلتدر و سزلره تصدق وعزتدر و بیورمشدرکه
کیمکه پاپوشن دیکوب ثوبن ترقیع ایدر وولایه مجود ایله وجهنی غبار ایدر تحقیق اول کمسه کبردن بریدر
و بیورمشدرکه کیمکه عیالیله اربه اتمکی یوب ثیاب صوف ایله نعل مخصوفی کیوب شاتنی جلب ایدرسه
ومساکین ایله مجالسه قیلوب حمار بنسه راکب اولوب بولنه کیدرسه تحقیقا حق تعالی اول کمسه نك قلبندن
کبری محو ایتمشدر و بیورمشدرکه درت نسنه صوم ایله وضوئی بوزوب عمل صالحی هدم ایدرکه انلر کذب
وغیبت ونمیمه ونامحرمه نظردر و بو دردی ساقی اصول هر شردر تسکیم صو ساقی اصول هر شجردر و حضرت
عیسی علیه السلام اصحابنه دیمشدرکه بکا خبرویریکزکه اکر سز براو یورکسه اوزرینه کلسه کز که ریح انك
بعض عورت یرن کشف ایتمشدر سزانی ستر ایدرمیسز جواب ایتمشلرکه بلی ستر ایدرز اول حضرت انلره
دیمشدرکه لابلکه قلان یرن کشف ایدرسز دیمشلرکه سبحان الله براول بقیه یی نیجه کشف ایدهرز جواب
ایتمشدرکه سزك عندکزده بر کمسه سوء ایله ذکر اولندقده سزانی استصحاب ایده جك ایکن سوء احوالن
سویلرمیسز (بیت) مباش دربی آزار وهرچه خواهی کن * که درطریقت ماغیر ازین کناهی نیست
(نوع ثالث) جمله خلق ایله حسن خلق ایله معامله یه ولطف لین ایله مکالمه یه متعلق اولان کلمات کاری وهرکسك
عقلنجه رفتار وکفتاری وهر امر مهم ومختاری بیان ایدرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل ادب دیمشلردرکه
سخا زینت انساندر وعفو احسن احساندر تواضع ثمرۀ علمدر وعلم قائد حلم وصدق کرامتدر و کذب
مهانتدر نجات صدق ایله در و میمنت رفق ایله در تواضع سلم شرفدر و تکبر اساس تلفدر قناعت عز اسیردر
وطمع مذل فقیردر وعده بر مرضدرکه انك شفاسی وفاسیدر عاقله مخالفت اشد عتابیدر واحمقه سکوت
افضل جوابیدر کریم ازی شکور اولور ولئیم چوغی کفور اولور لسان میزان انساندر و ممیز دانا ونادان در
مؤمن انصاف ایتمیه نه انصاف ایله کیدز وصبر انك قلبنه مصیبت قدر نزول ایدر مؤمن هین ولین اولور
وسهل وامین ومؤتمن اولور کذاب ومحیل شیطاندر لکن صورتده انساندر رفق وعفو اتباعدر وحلم وکرم
طباعدر کریم اولان وعدینه وفا ایدر وخلف ایدنی عفو ایدر کیدر خلقك النده اولاندن کف ید ایتمك
ایکی سخانك بریسیدر وساتله دعا ایتمك ایکی صدقه نك بریسیدر وزوجه موافقه ایکی راحتك بریسیدر
حقه تقرب سؤال ایله درو ناسه تقرب عدم سؤال ایله در دوستك بر انساندرکه اول سنك عینك در
آنجق فرقی بودرکه اول سنك غیرکدر مشاوره سکا احتدر و مستشارکه رحمتدر حلیمك ابتدا عوض حلمی
اوله ساری وجاریدرکه جمیع ناس انك خصمی اوزرینه معین وانصاریدر رفعت تواضع قدرتله عفو کبیدر
کریم اولان مکارم افعالن کندی اوزرنده دین کوررکه ادا ایده ولئیم اولان سوالف احساننی ناس اوزرنده
دین کوررکه قبض ایلیه اصدقا نفس واحده در واجسام متفرقه در مؤمن خلقك اذیتنه متحملدر واندن

برکمسه متأذی دکلدرکه کریم اودرکه عرضنی مالیله صیانت ایدر ولئیم اودرکه مالنی عرضیله صیانت ایدر
نصرت ایله که نصرت اولنه سن واساءت ایدنه احسان ایله که آکا مالك بولنه سن کیمه دیلرسك احسان ایله ده
امیری اول وکیمدن دیلرسك استغنا ایله ده نظیری اول وکیمه دیلرسك محتاجی اوله ده اسیری اول اویله ثیاب ایله
تزین ایله که انکله نه شهرت بوله سن نه ده حقیر اوله سن کندیکه راضی اولدیغك سوزی خلقه سویلیه سن وقادر
اولدیغکیجه عفو وقصور وستر عیوب ایلیه سن خلقك سنکله هر نیجه صحبتندن محفوظ اولورسك همان
سندخی انلرله اویلجه صحبت قیله سن تا کیم انلر سندن امنیت بولوب سن انلردن امین اوله سن اعتذار ایدنك
عذرنی قبول ایلیه سن وسکا جفا ایدنی عفو ایدوب ملایم سویلیه سن سندن بیوکلره سن مطیع اولکه
سندن کوچکلر سکا مطیع اوله لر مؤمنك رجاسی حقدن اولور ماسوادن رجا ایدن خائب قالور اویله ایشدن
حذر قیلکه صاحبن بی اعتبار ایدر واندن سؤال اولندقده ایشلیان حیا ایدوب انی انکار ایدر کریمه اهانت
ایلدکسه اندن حذر قیل ولئیمه اکرام ایلدکسه اندن حذر اوزره اول هزل ومزاح وترهات آفاقی جالبدر
وتضییع اوقات عمر هر طالبدر غیبت ونمیمه دن حذر قیلکه انلر صاحبن خلق وخالقدن بعید ایلرلر بخلدن حذر
قیلکه بخیل اولان کمسه دن قریبی نفرت قیلوب غریب اکا مقت ایلر انفع کنوز محبت قلوبدر وحلم وتواضع
مرغوب ومحبوبدر عارف بالله اولان ناسه اعتذار ایدر اطوار لئیمه یا عیوب آکاهم اعتبار ایدر علمك افضلی
حلم وسکینتدر ثیابك احسنی اودرکه سنی ناس ایچنده اجمل والطف ایدر والسنۀ خلقی سندن کف ایدر
مسکین الله تعالی اینکدر ولیدرکاوردکیمکه اکابر سنه عطیه قبول اوراول انی کوندرنه ویرمش اولور وانی
منع ایدن کوندرنی منع ایتمش اولور مکارم اخلاقك اکرمی بودرکه سندن قطع رحم ایدنه سن صله
رحم ایده سن وسنی محروم ایدنه سن کرم ایده سن وسکا ظلم ایدنی سن عفو ایده سن خلقك سکا احتیاجی حقك
نعمتی راجیدرانی غنیمت بیل ملول اولمه که اول نعمت نقمت اولسون نطق ایدرسك صدق سویله مالك
اولورسن رفق ایله وعد ایدرسك وفا قیل معروف ایشلرسك اخفا قیل اتمام ایله بولنورسك صیام ایله اکتفا
قیل سفیهه حلم ایلدکسه انی معمور ایلدك حلمکله غمن زیاده قیل که آنی شوم آکادك غیرکده برخلق
ذمیم کوردکسه آنك امثالندن اجتناب ایله جود ایله سیادت اولور وشکر ایله زیادت اولور موافقتله مودت
اولور ورفق ایله مروت اولور حسن عشرتله صحبت دوام بولور وایثار ایله احرار غلام اولور ورفق ایله صعبلر
لین اولور وتأنیله سبیلر هین اولور بذل سلام کوزل خصلتدر و تمام احسان ترك منتدر وتواضعك ثمره سی
رفعتدر وقناعتك ثمره سی عزتدر حسن صحبت مزید محبتدر و حسن خلق اصل هر فضیلتدر حسن خلق
انسانه خیر قریندر حسن خلق آدمه نعم المعیندر ناس ایله اویله استیناس ایله که اکر بر حسته کیدرسك
سنی آرزو ایلیه لر واکر وفات ایدرسك سنی اغلیوب سویلیه لر عملك باشی رفق وحلمدر وحماقتك باشی کلم وتحملدر
حکمتك باشی مدارات ناسدر وعقلك باشی تودده استیناسدر حسن خلق انسانی سعادته یتورر آدمك
رفق وسخاسی اعداسن آکا محبت ایتدرر حلمك زکاتی حسن مداراتدر وعلمك زکاتی تعلیم اذکیادر علمك
زینتی حلم ورضادر وحلمك زینتی تحمل اذادر قدرتك زینتی انصاف ایتمکدر ونعمتك زینتی صله رحمه کتمکدر
سبب محبت سخادر وسبب الفت وفادر سبب فرقت اختلافدر وسبب فقر اسرافدر سنت کرام این کلام وافشای
سلامدر سندن راضی اولانه شکرك آنك رضا ومحاسن زیاده قیلور وسکا ساخط اولانه شکرك آندن سکا
صلح ومحبتی موجب اولور ملازمت رفق ومدارا مفتاح محبت اعدادر دلده سکینت احسن زینتدر اخوان
صفا زینت رخا وعون بلادر حسن خلق ایله سخا موجب غنا ورخادر بذل سلام ولین کلام موجب مودت
جمیع انامدر عادت اولیا حلم وسخادر ورفق ومدارادر و بلاده مسرور وشدتده صبور وزلزاله وقور اولمقدر
مالکله سخی وسرکله بخیل اولکه بذل مال ایدن جلیل وبذل عرض ایدن ذلیلدر لسانی عذب اولانك
اخوانی کثیردر سنی مدح ایدن بلکه ذبح ایلر سکا نصح ایدر اولکه عیبکی سویلر کلامی ملایم اولانك محبتی
لازمدر عزمنی اظهار ایدنك حزمی نادر کیمکه سائل ماسوای حقدر اول محروم اولمغه مستحقدر کیمکه خلقه
اذیت ایلر کمسه اکا عداوت ایلر خلق کریم اولانك رزقی وسیع وقدری عظیم اولور سوء ظنکدن خوف ایدن
مؤمنکی استرسکا حسن ظن ایدنك ظنن تصدیق ایده سن * حسن مدارات ایله اصلاح اولنیان سوء مکافات ایله

اولەجغن تحقیق ایدەسن مدح ایلە ایلرز یراکە عیبی دیللرە دوشوب خلق انی سویلر
کظم غیظ ایدن تکمیل حلم ایتمش اولور ناس ایلە مدارا ایدن سلامت بولور غضبنە مالک اولان حلیمدر
شهوتنە مالک اولان حکیمدر خلق کوچک اولان ملایم سویلرهم راحت بولورهم راحت ایلر ناس ایلە صلح
اولانک عیوبی مستور قالور و خلقک عیوبن آرایانک عیوبی مکشوف اولور نصیحت قبول ایدن فضیحتدن
سلامت بولور سکا توجە ایدنە اعانت لازم کلور توقیر عالم تعظیم خدادر اطاعت امام اطاعت مولادر ناس
ایچون قیو قزان کندی دوشر بولنە کلور کوچک مصیبتی بیوک صایان اندن بیوکیلە مبتلا اولور کیمکە خالقک
اسرارن افشا ایدوب سویلر حق تعالی انک اسرارن اظهار ایلر خفیات اموری تفتیش ایدن کوکلرە ودتندن
محروم اولور خلقە احسان ایدن حقدن احسان بولور وجمیع امورندە عاقبتی خیر اولور سیئنە احسان
ایدن مرفضلی آلە بیلور وکندی فوقندە اولانلرلە مدارات ایلین مرادن آلور دوستنک زلاتنە تحمل قیلین
مرضی وتندە یالکز قالور ناسە شکر ایتمین حق تعالیە شکر ایتمش اولور ناسدن حیا ایتمین حقدن حیا
ایتمش صایلور نامحرمە باقیانک قلبی راحت بولور سکا نقل کلام ایدن سندندە نقل ایدە بیلور سکا غیریدن شکر
ایدن سندن سؤال ایتمش اولور سفهایی لوم ایدن نفسنە شتم ایتمش اولور والدینە مطیع ومنقاد اولان کندویە
اولادین انقیاد لوزوم بولور صدیق صدوق اعظم نعمتدر ابرای ذم اشرف شیمەدر صدق اقوال ورفق
احوال وحسن خصال علامات اقبالدر طاعت کبی عز وقناعت کبی کنز وادب کبی حسب وعلم کبی شرف
اولمز تغافل کبی حلم وتجاهل کبی عقل اولمز معصیت خالقدە مخلوقە اطاعت اولنمز و یلان سویلین کمسەدن خیر
اولمز عاقلە لازمدرکە طبیبک خستەیە ایلدیکی خطاب کبی جاهلە خطاب ایلیە اول حدتلە شدت ایلدکچە
بو ملایم سویلیە صقین کریمک بدین طوتمیەسن اول احسان ایلدکدەسن منع ایتمیەسن تا کیم مغلوب امکان
اولوب کتمیەسن خلقک اکراه ایلدیکی ایشلری ایشلمەکە سنک حقکدە افترایە باشلیەلر محسن ایلە مسیئی
مساوی طوتمیەسن محسنی دعاوتدن اونوتمیەسن بخیل وجبان ایلە مشاورە ایتمیەسن عورتنە بولک اوایەسن
مالندن استغنا قیلەسن زیراکە اول امتنانی اکثار واحسانی انکار ایدندر احسانی اونودوب نقصانی حفظ
ایدن دوست دکل دشمندر عورتە وجودنی تجاوز ایدن حطامی تمایلک ایتمیەسن عورت ریحاندر قهرمان دکلدر
اول بولک آلتنە انی آتمیەسن صقین مجالسدە بر کمسەیە تصدر ایتمیەسن مجلس اهلی سنی رفع ایتدکچەسن
یوقاری کتمیەسن (قطعه) وارمە اول صدرەکە سندن اعلا ✽ سنی اشاغە سوررلر بروا ✽ بودر ارباب کمالە
الیق ✽ قدری عالی اولە کوکلی آلچق (نوع رابع) تأهل وتزوجک ترهیب وآفات وترغیب وفوائدین بیلدیرر
(أی عزیز) معلوم اولسونکە اهل ادب دیمشلردرکە تزوجک آفاتی اوچدر وفوائدی بشدر وترهیبندن ترغیبی
خوشدر وفوائدی بولنمدیسە تزوج بوشدر اما تزوجدن ترهیبک ادلەسی انفع وافصح واروحدر تکیم امام
محمد شافعی رحمة الله علیه حضرتلرینک مذهبندە تجرد تأهلدن اوزرینە مرجحدر وحدیث شریفدە مصرحدرکە
(اذا اتی علی امتی مائة وثمانون سنة فقد حلت العزوبة والعزلة والترهب علی رؤس الجبال) و ینە خبردە
موضحدرکە (یأتی علی الناس زمان لا تنال المعیشة فیه الا بالمعصیة فاذا کان ذلک الزمان حلت العزوبة)
وحضرت علی رضی الله تعالی عنه بیورمشدرکە (النساء شر کلهن واشر منهن احتیاجنا الیهن) و ینە
بیورمشدرکە اکثار المناکح ایثار الفضائح (طوبی لمن لا اهل له) وتفسیر کشاف صاحبی دیمشدرکە (شعر)
تزوجت لم اعلم وأخطأت لم أصب ✽ فیالیتنی قدمت قبل التزوج ✽ فوالله لا ابکی علی ساکن الثری ✽ ولکننی
ابکی علی المتزوج ✽ وبعض کبار عرب دیمشدرکە التزوج فرح شهر وغم دهر وکسر ظهر والتزام مهر وبعض
شعرای عرب دیمشدرکە (بیت) ان ذنبا اخذوه وتماروا فی عقابه ✽ قال شیخ زوجوه وذروه فی عذابه ✽ وبر مرید
مرشدندن تزوج اذن طلب ایلمشدر ومرشدی اکا (ان الله فرد یحب الفرد فانفرد) حکمتین مومی ایلمشدر تکیم
حضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم (خیرکم بعد المأتین الخفیف الحاذ الذی لا اهل له ولا ولد له)
بیورمشدر اول حضرت بو زماندە تجرد تأهلدن اولی واعلی اولدیغن طیورمشدر (بیت) نظر شهرت ایچون
روی زنان آغ اولسون ✽ زنی اولمزسە کشینک صول الی صاغ اولسون ✽ واما تزوجک آفات ثلاثەسندن
اولکی آفتی حلال معیشتی کسب ایتمدن عاجز قالمقدر تکیم خبردە (کلکم راع وکلکم مسؤل عن رعیته روایت

قیلنمشدر واستماع اولنان جهد بلا کثرت عیال وقلت ماله تأویل اولنمشدر ویاحبذا العزوبة والتجرد
دینلمشدر واما ایکنجی آفتی اهل واولادک حقوقن اداسندە قصور قیلمقدر تکیم خبردە (ان الهارب عن عیاله کالعبد
الآبق لا یقبل له صلوة ولا صیام) کلمشدر واما اوچنجی آفتی اهل واولاد آدمی حقدن مشغول قیلمقدر واستماع
اهل واستیناس اولاد ایلە اولوب ذکر وفکر مولادن غافل قالمقدر تکیم خبردە (قد تعس عبد الزوجة) روایت
اولنمشدر ونحی (من لازم اتخاذ النساء لا یجیء منه شیء الا فی حکم النادر) دینلمشدر واما تزوجی ترغیبک
ادلەسی اصح وارجح واملحدر تکیم امام اعظم ابو حنیفه رحمة الله تعالی علیه حضرتلرینک مذهبندە تأهل تجرد
اوزرینە مرجحدر وحق تعالی (فانکحوا ما طاب لکم من النساء) بیورمشدر و ینە (والذین یقولون ربنا هب لنا من
ازواجنا وذریاتنا قرة اعین) بیوروب سؤال ازواج واولاد احسن احوال اولیا اولدیغن طیورمشدر وحضرت
حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم (تناکحوا تکاثروا فانی اباهی بکم الامم یوم القیمة ولو بالسقط) بیورمشدر
و ینە اول حضرت (من ترک التزوج مخافة الفقر فلیس منا) بیوروب تأهل خصوصندە توکل ایتمینلر شرار ناس
اولدیغن طیورمشدر اما انبیا واولیانک صدوری معرفت نوریلە طولدیغندن عروقە فایض اولوب اول نور ایلە
دل وجان هیجان بولور وحواس وقوای نفس وریح شهوات انفس انکلە حرکتە کلوروب اهل دل اولان
عارفلردن هرکیمکە قابندە نوری اوفر اولور ایسە کاملک شهوت جماعی اکثر اولور زیراکە علاج ایتمک علت
قدر لازم کلور تکیم حضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم (اعطیت قوة اربعین رجلا فی البطش والجماع
واعطی المؤمن قوة عشرة) بیورمشدر شهوت جماع اهل عرفانک نور وحضوری حسبنجە اولدیغن طیورمشدر
زیراکە هر شهوتدن قلبە قساوت وکدر کلمشدر الا کە شهوت جماع ایلە کوکل نور وضیا وذوق وصفا بولمشدر
انکیچون اکثر انبیا واولیا وعلما اکا زیادە مائل اولمشدر واما اهل نفس اولان عامەدە جماعک غلبەسی مرض
مذمومدر زیراکە اول تأثیر ضیای نور معرفت دکل بلکە مقتضای نار شهوتدر پس کوکل امراضندن
صحت بولان کاملک هر شهوتی ممدوح ومقبولدر وامراض قلب ایلە قالان ناقصک شهوت جماعی بیلە مدخول
ومعلولدر (بیت) هو بیت السمان فثنینی ✽ وقد کنت قدما هو بیت السمان) واما تزوجک فوائد خمسەسندن
اولکی فائدەسی جنس انسان بقا بولمقدر وامت محمد آنکلە چوق اولمقدر معصوم ایکن کیدرسە
روز محشردە شفاعت قیلمقدر واما ایکنجی فائدەسی بودرکە تزوجدە زنادن تحفظ واهلیلە تلذذ اولوروب فراغ
باللە نیجە خوش حالی بولورز یراکە (ومن شر غاسق اذا وقب) نظم کریمی قیام ذکر ایلە تأویل کلور تکیم
حق تعالی (زین للناس حب الشهوات من النساء) بیورمشدر نسایی جملەیە تقدیمندن جمیع لذات دنیانک
اشهی واحلاسی عورت اولدیغن طیورمشدر واما اوچنجی فائدەسی بودرکە تزوج ایدن آدمک نفسی اهلیلە
انسیت وراحت بولور زیراکە نفس انسان برامرە مداومت قیلسە آندن یوریلور آنکیچون (روحوا الاذهان
کما تروحوا الابدان) دینلور وحق تعالی (خلق منها زوجها لیسکن الیها) بیورمشدر هر قولنە
کاهیجە اهلیلە تلذذ لازم اولدیغن طیورمشدر وحدیث شریفدە (حبب الی من دنیاکم ثلاث النساء
والطیب وقرة عینی فی الصلوة) کلمشدر واول حضرتە مکاشفات انواری تقیل اولدقچە کلمینی یا عائشە
دیوب مبارک بدن اوزرینە قویوب آنکلە ملاعبە بیورمشدر واما دردنجی فائدەسی بودرکە تزوج ایدن
کشی تدبیر منزلدن فراغ قلب ایلە راحت بولورز یراکە خانەسی خدمتیلە کیجە کوندز مشغول اولان تضییع
اوقات عمر ایدوب علم وعبادتدن معزول اولور انکیچون صالحە خاتون دنیادن عد اولنموب آخرتدن صایلور
زیراکە اول کشینک بیتی ایشن وقضای شهوت خدمتن کوروب آخرت اعمالندە اکا معین اولور واما بشنجی
فائدەسی بودرکە تزوج ایدن کشی اهل واولادنک اصلاح وتربیەلرندە نفسیلە مجاهدە ایدر وانلر ایچون کسب
حلال واذیتلرینە احتمال ایلە ریاضت بولنە کیدرز یراکە تدبیر معاش وتربیە عیال انسانی حالدن حالە صالوب
نفسانیتندن دوشرب نیران الله پشوروب بوتە عمدە قال ایدر (شعر) انی وان کنت ذا عیال قلیل مال
کثیر دین ✽ لمستعف برزق ربی حوائجی بینه وبینی) چونکە بو بیان ایلە تزوجک آفات وفوائدی باجملە عیان
وهویدادر پس هر کیمدەکە آنک آفاتی منتفی وفوائدی مجتمع ومهیا در اول کمسە ایچون تأهل وتزوج احسن
واولیدر وکیمدە کیم بو امرک عکسی بولنمشدر آنک تجرد وعزوبتی افضل واعلا بیلنمشدر وکیمدە کیم آفات

وفوائدی مختلط بولنشدر قنغیسی غالب ایسه اول سمته کتمك ترجیح قیلنمشدر وحرام اکلمدن زیاده زنادن حذر قیلنوب شهوتی غالب اولان فقیر تزوج ایله امر اولنمشدر اما مجرد اولان سالك صائم وسهران اولسون که ایله سو یلیوب خلقه نظر ایلیوب کوکلدن مولایه توجه قیلسون ونفسی یورلدقده برسمته کتموب کندی قلبنه کلسون وانواع آرزوی هواسی تخیلاتیله تسلی بولسون بعده بنه ماسوایی اونودوب ذکر وفکره طالوب مولاسیله تنها قالسون تابالغ وکامل اولمدقجه تأهل قیلمسون اول نفسیله نزاع وجدال اوزره ایکن هواسیله کوکلدن طشره یه کتمسون تنکیم برمرشد کامل (مارأیت سالکا تزوج وثبت علی طریق المولی فان من تزوج فقد رکن الی الدنیا) دیوب حکمت سویلمشدر وزمانه زنانی آرزوسنده صبر وتحمل انلره تو اصلدن وبدخو یلرینه تحملدن قلبه اروح وانجح واهون وروحه اعز واذواحسن اولدیغن بیان ایلمشدر زیرا که حق تعالی (ان من أزواجکم وأولادکم عدوا لکم فاحذروهم) کلامیله تنبیه بیورمشدر آدمك نفسی عدوی جان ایکن سائر اعدا ایله جمعیتی کندویه زیاده زیان اولدیغن طبورمشدروا ما عارف کامل عالم وحدته کلمشدر وعالم کثرتی خیال وظل بیلمشدروا کلنا أهل وتجرد وصحبت وعزلت برابر اولمشدر زیرا که اول جمله یی ربیله بولمشدر وجمیع احوالنده آنکله معامله ایدوب تسلیم ورضا ایله طولمشدر وانك ماسوا ایله برایشی قالموب حق ایچون خلقه رغبت وخدمت قیلمشدر پس اکا ازواج واولادنده نه ضرر ونه زیان کلمشدر غلبه وکثرتده بیله مولاسیله تك وتنها قالمشدر (بیت) ا.واج کثرت ایچره یم وحدتی سیزن * دریادل ارد راول نه کدر آلسه دمسه زن * والحاصل خلقك کیمی سلامتی تجرد حالنده وکیمی راحتی تزوج تو النده بولور پس کوزل خصاله باخود کماله ویا جماله ویاچوق ماله مالك اولان کمسه تزوجدن لذت آلور ومال وجمال وکمال وخصالی اولمیان کمسه تجرد عالمنده راحت قالور حالبوکیم حق تعالی هر قولنه خیرلی اولان امری بیلور وهر کسك حالنه هر آنده لایق اولانی دمبدم کرم قیلور (بیت) خلاق جهان عالمه قیلدقده تجلی * هر قولنی برحال الله قیلمش متسلی (فصل ثالث) اداب وارکان صحبت خالق وخلق زمانی والفت اقارب وجیران ویارانی اون اوچ نوعله بیان وعیان ایدر (نوع اول) عبدك مولاسیله حضورو انسیتنك آداب وارکانن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل ادب دیمشلردرکه تحقیقا سنك اول صاحبك که حضر وسفرك اوقاتنده ویقظه ونومك ساعتنده بلکه حیات وموتك حالاتنده سندن برآن مفارقت ایلمز اول سنك مولی وخالقکدروب ورازقکدر هرنه ساعت که سن انی ذکر وفکر ایدرسن اول سنك جلیس وانیسکدر تنکیم حق تعالی (انا جلیس من ذکرنی) بیورمشدر وهرنه زمانکه انك حقنده اولان تقصیرك ایچون سکا حزن کلوب قلبك منکسر اولور اول سنك صاحب وملازمکدر تنکیم حق تعالی (انا عند المنکسرة قلوبهم لاجلی) بیورمشدر (بیت) کرهزاران دام باشد درقدم * چون تو بامایی نباشد هیچ غم * تحقیق اکرسن حق تعالی یی معرفتیله عارف اولسك آنی صاحب اتخاذ ایدرك وخلقك صحبتن بالکلیه ترك ایدرکیدردك وجمیع انفاس ولحظاتکده قلب وجوارحکی مراقبه ایله بیلوب تیقن ایدردك که حق تعالی هر آنده سنك ضمیرکه مطلع اولورایمش وظاهر وباطنکه مشرف وقلبکه هرخطور ایدنی بیلورایمش ومشاهده ایدردك که حق تعالی سنك مخالطه وخلوتکده متردد اولدیغك حالاتکده سنکله حاضر ایمش وسائر حرکات وسکناتکده ودمبدم لحظات وخطراتکده ناظر ایمش وسیر ایدردك که عالم ملك وملکوت ایچنده برساکن سکونت بولمز وبر متحرك حرکت قیلمزالا که جبار سموات وارض انی محیط ایمش پس اول زمانده عبد ذلیلك مولاسی حضورنده تأدبی کبی حضور باریده ظاهر وباطنکله متأدب اولوردك وسعی واهتمام ایدردك که مولای جلیل اصلاسنی منهی باتنده کورمیوب مامور اتنده بولسون ایدی اکرسن جمیع اوقاتکده بو حضوروانسه قادر اولمدکسه زنهار لیل ونهار اوپله بر وقتدن خالی اولمیه سن که آنده ربکله تنها قاله سن ومناجاتیله متلذذ اوله سن پس اول وقتده سکا لازمدرکه آداب صحبت مولایی بیله سن وبو حضورك آداب اون بش عدد بوله سنکه بری باشنی اکوب اوکونه باقمدروبری عقلن جمع ایدوب غیری افکاری براقمدروبری صمت وسکوت قیلمقدروبری جمیع اعضای بدنی ساکن اولمقدروبری مبادرت امرا یتمکدروبری اجتناب نهی ایتمکدروبری اعتراض ایتمکدروبری دوام ذکر ایله اولمقدروبری فکر مولایه ملازمت قیلمقدروبری حق تعالی یی جملهیه ترجیح وایثار ایتمکدروبری خلقك جملهسندن مأیوس اولوب

کتمکدروبری هیبت آلتنده خضوع ایله تذلل قیلمقدروبری حیا آلتنده خشوع ایله منکسر اولمقدروبری کاروکسب ایتمیوب ضمان حقه اعتقاد ایتمکدروبری تسلیم ورضا سمتنه کتمکدر ولازمدرکه بو ذکر اولنان آداب وارکان جمیع لیل ونهارکده سنك شعارك اوله لر زیرا که بو نلر سندن طرفة العین مفارقت ایلمین صاحبکله اولان آداب صحبتدر اما خلق البته بعض اوقاتکده سندن مفارقت ایدرلر وسنی ترك ایدوب کندی ایشلرینه کیدرلر (نظم)

جانان ایلندن کلمشم	قانی مکانی نیسلرم	اول ملکه میل صالمشم	بن بو جهانی نیسلرم
دنیایه کادم کتمکه	علم ایله حلمه یتمکه	عشق ایله جان سیرایتمکه	بن این وآنی نیسلرم
دورزماندن طویمشم	کون وفسادی قویمشم	دار الا مانی طویمشم	بن محن جانی نیسلرم
هب اعتبارم آتمشم	عاشقلغمه الل قاتمشم	بن نفسی دوسته صاتمشم	بود ثمنانی نیسلرم
عشقك شرابن ایچمشم	دل کلشنینه کوچمشم	بن وارلغمدن کچمشم	نام ونشانی نیسلرم
عشق طبیم تحیلمشم	درد نده درمان بولمشم	بن لب حکمت بیلمشم	یونا نیانی نیسلرم
انفاس عشق دارکم	مال ومنالی تارکم	کنج نهانی مالکم	نقد روانی نیسلرم
تخت توکل بولمشم	ملك قنا عت آلمشم	مخفیجه سلطان اولمشم	جاه عیانی نیسلرم
هرنه کلورسه بخشیدر	زیرا اودوستك بخشیدر	چون جمله انك ایشیدر	بن بدکمانی نیلرم
اولمش انکله قالمشم	عین حیاته طالمشم	کندیم یلوب کام المشم	وهم ویلانی نیسلرم
کرچه زمان دورلك ایله	بیرایتدی جسمم شان ایله	کوکام جوانددر جان ایله	بیر وجوانی نیسلرم
تن بیلمکدن صاتمشم	کوکام سراین یاتمشم	خورشیدم آنده طاتمشم	بن اختراتی نیسلرم
یاری بکابس کورمشم	اغیاری دلدن سورمشم	انسیله تنها طورمشم	بن انس وجانی نیسلرم
دلدن دله بیك ترجمان	وارکن نه سویلر بو لسان	چون جان ودلدرهم زبان	نطق وبیانی نیسلرم
حق جمیع خلقدن	مستغنیم بالله بن	خلاق عالم وارایکن	خلق زمانی نیسلرم

(نوع ثانی) عالمك طالبلرینه تعلیم وتدریسك آدام وارکانن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل ادب دیمشلردرکه استاذك تلامیذینه تعلیم وتدریسنك آداب وارکانی اون یدیدر بری احتمال اذادروبری صحبته ملازمت قیلمقدروبری حلیم وسلیم اولمقدروبری وقار ایله جلوس دروبری اطراق رأسدروبری اختیار تواضعدروبری ترك هزل ومزاحدروبری متعلمه ملایم اولمقدروبری متحیره تأنی قیلمقدروبری بلیدی حسن ارشاد ایله صلاح ایلمکدروبری سؤالی تکرار ایدنه تعزیرا یتمکدروبری سائله صرف همتله اصغا ایلمکدروبری سؤالی تفهیم ایدوب اندن جوابن سویلمکدروبری حجتی قبول ایتمکدروبری حقه رجوع وانقیاد ایله کتمکدروبری ضررلی علمدن متعلمی منع ایتمکدروبری علم نافعی غیر الله ایچون تعلمندن آنی زجر ایتمکدر پس هر عالمه لازمدرکه متعلملریله بو آداب مذکوره اوزره معامله ایدوب علم نافعی تعلیم ایلیه (قطعه) ماذون اولورسك اوقوت علومی * نشر ایله خلقه نفع عمومی * عامل اولورسك کامل اولورسن * حکمتلری هب سنده بولورسن * (نوع ثالث) شاکردك استاذندن تعلمنك آداب وارکانن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل ادب دیمشلردرکه متعلمك عالمدن استفاده سنك آداب وارکانی اون بشدر بری استاذینه سلام ویروب اباغ اوزره طورمقدروبری استاذی اذنیله اوتورمقدر وبری نمازایچنده کبی ادبلی قعود ایلمکدروبری انك حضورنده آز سویلمکدروبری استاذی سؤالی ایلمدکجه سو یلممکدر وبری اندن استیذان ایلمدکجه سؤال ایلممکدروبری فلان سنك خلافك دیمشدر دیمسیله اکا معارض کتممکدروبری صوابی استاذندن کندی اعلم اولدیغن اکا اشعار ایتممکدروبری انك مجلسنده جلیسنك قولاغنه مخفی سوز سو یلممکدروبری باشنی اوکنه اکوب اطرافنه التفات ایلممکدر وبری آنك ملالی عندنده ختم کلام ایلمکدر وبری اول کیدوب کلدکجه اکا قیام ایلمکدروبری استاذن قیام ایلدکده سؤالی ترك ایتمکدروبری اول بولنه کیدر ایکن اکا برنسنه سؤال ایتمیوب یلدسنجه کتمکدر وبری انك جمیع اولاد ولواحقنه بیله تعظیم

واکرام ایتمکدر وبری ظاهری منکر اولان ایشده اکا سوء ظن ایتمیوب سرینه بتمکدر واول فعلك سرنده
آنی اعلم بیلسون وسوء ظن عارض اولدقده حضرت خضر ایله موسی علیهما السلامك قصه سن تذکر قیلسون
پس هر طالب علمه لازمدرکه استاذ ایله آداب مذکوره اوزره معامله ایدوب تحصیل علم ایلسون تسکیم
دینلشدر (ماوصل من وصل الا بالحرمة والتعظیم وماسقط من سقط الا بترك الحرمة والتعظیم (بیت) استاذکه
تعظیم ایت زیرا که دینلشدر * من علمنی حرفا قد صیرنی عبدا (نوع رابع) آدمك والدینیله صحبت والفتنك
آداب وارکانن بیلدیر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل ادب دیمشلردرکه والدینی حیاتده اولان کمسه نك
والدینیله صحبت والفتنك آداب وارکانی اون بشدر بری انلر سوزلرین استماع ایتمکدر وبری امرلرینه امتثال الله
کتمکدروبری انلردن اذن سزاوتورمقدروبری انلرك قیامیچون ایاغ اوزره طورمقدروبری انلرك اوکنجه
بریولده کتمکدروبری انلرك صوتندن زیاده رفع صوت ایتمکدر وبری انلری اسمارایله دعوت ایتمکدروبری
دعوتلرینه اجابت ایدوب لبیك سویلمکدروبری خدمتلرنده سرعت ایلمکدروبری انلرك رضالرین طلبده
حریص اولمقدروبری انلره قول قنات بسط ایدوب حرمت قیلمقدروبری انلره بر واحسان امتنان ایتمکدر
وبری انلره حدتله نظر ایتمکدر وبری انلرك یوزینه قارشو یوزن اکشیتمیوب کولج یوزله وطاتلی سوزله
خاطرلرین مطیب قیلمقدروبری امرلری اولمدقجه غربته کتمیوب یانلرنده قالمقدر پس هر کسه لازمدرکه والدینیله
بو آداب اوزره صحبت والفت ایده وهر خدمتلرین کوروب رضالرین کوزده (بیت) رضای حق رضای والدین
ایچره بیلنمشدر * که جنت امهات اقدامی تحتنده بولنمشدر (نوع خامس) تجرد عالمنده اولان عارفلك تأهل
وتزوجنك آداب وارکانن بیلدیر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل ادب دیمشلردرکه سالك متجرد تکمیل سلوك
ایدوب عارف کامل اولدقده تزوج ایتمك مراد ایلدیسه آنك نامراد اولوب تزوج قیلمسنك آداب وارکانی اون
بشدربری تحصن وعفت نیت قیلمقدروبری ولیمه ومهر ایچون آقچه قرض آلمقدر اکر یانده اقچه بولنمدیسه بورج
السون وحق تعالی بی آنك اداسنده ضامن بیلسون وبری فقر وعسرتدن خوف وحذر ایتمیوب حقه توکل
قیلمقدروبری اصلی پاك اولان متدینه وعاقله یی نشان لیوب آلمقدر زیرا که مطیع وصالحه خاتون آغر بخچه آلتون
دکر خیر متاع دنیا صایلور نقدر فقیر وحقیر اولورسه ده زوجی آکا محبت ایدوب اوزرینه بایلوروبری عز ومال
وجمال ایچون تزوج ایتمکدر زیرا که عز ایچون تزوج ایدن فقیر اولور قالور وجمال ایچون تزوج ایدن
رسوای عالم اولوب بلاسن بولور وبری شرف ومال وسن وقامتده کندودن ادنایی آلمقدر زیرا که قلبه اولیله
اولق اروج کاوروانك حقارت نظرندن امین اولوروا کر عورت نشانلق مراد ایلدیسه رجلده دین وحسن
خلق وسخا اختیار ایلسون وبری تقلیل مهر ایتمکدر زیرا که مهرلك خیرلیسی درت یوز مثقال فضه در وبری
موسر ایسه ادای مهری تعجیل ایتمکدروبری برشاة ایله اولورسه ده طعام ولیمه قیلمقدروبری
اکل طعام ولیمه یی غنیمت بیلمکدر زیرا که اول جنت طعامندن حظ آلمقدروبری احسن لباسیله مزین
اولمقدروبری قبل الزفاف ایکی رکعت نماز قیلمقدروبری ابتدا اهلنك ناصیه سن طوتمقدر (اللهم بارك لی
فی اهلی وبارك لاهلی فی) دیمکدروبری اهلنك رخلرین بوس ایدوب لبلرین اموب ممه لرن اوپمکدر وحضرت
عمر رضی الله تعالی عنه عورتك ضعیف وسمیننددن سؤال اولندقده فراشك لین اولسون بیورمشدر وانك
سمانی احسن واشهی وجماعی الذ واحلی اولدیغی طیورمشدر (بیت) بزه لازم دکل ضعیف ومریض * استرز
عورتی سمین وعریض (نوع سادس) رجل کندی اهلیله ملاعبه وجماعنك اداب وارکانن بیلدیرر (ای عزیز)
معلوم اولسونکه اهل ادب دیمشلردرکه جماعك اداب وارکانی یکرمیدر بری ابتدا کندونی قمیصندن غیری
لباسندن معرا اولمقدروبری اهلنی دخی کذلك عار قیلمقدروبری سلنمك ایچون ایکی خرقه المقدروبری
مجامعه دن مقدم تقبیل وملاعبه ایله متلذذ اولمقدر زیرا که اولیله ایتمك هم بدنه خفت وهم کوکلده عفت وهم
جانه راحت بولمقدروبری قبل الادخال تعوذ وتسمیه قیلمقدروبری عند الادخال تقبیل وتکلمدن فارغ
اولمقدر زیرا که بونلر ولدك صاغر ولال اولمسنه سبب در وبری بعد الانزال اهلنك بطنی اوزرنده انك دخی ایشی
بتنجه دك قالمقدر تاکیم عورت بردخی جماع اولنجیه دك سست اولوب تنبل قالمسون تسکیم خبرده وارد
اولمشدر وقتا که رجل اهلیله اختلاط ایلر خروس کبی ایتمسون بلکه اهلنده بولدیغی لذتی اهلی دخی اندن

بولمدقجه بطنی اوزرندن کتمسون وبری صبی وبهیمه عندنده جماع ایتمکدر وبری اهلنك قبلن قویوب دبرینه
کتمکدر وبری کثرت جماع ایله افتخار ایلمکدروبری عورتنك حسن ولطفن کمسه یه سویلمکدر زیرا که
بونلر فتنه یه باعثدر وبری ترك جماعه مداومت قیلمقدر زیرا که منیدن سوت صاغلمسه آنك صوغلمسی
محقدروبری بعد الفراغ اوچ قطره ده اولورسه بول ایتمکدر تاکه بقیه منی مثانه ده قالمسون واندن دوا سز
مرض حاصل اولمسون وبری بعد الجماع صاغ یانی اوزرینه راحت بدن ایچون بر نومه خفیفه یه کتمکدروبری
بردخی عودت مراد ایدرسه ذکرین غسل ایتمکدر وبری انی ارقه سی اوزرینه یاتوروب دوردی اراسنه
کتمکدر زیرا که جماعك بکرمی شکلندن احسن اشکالی بودر ایتمکدر تسکیم انك ارداء اشکالی واضر
احوالی عورت رجل اوزرینه چقمقدر وانك فرجی رطوبتی انك ذکری اوزرینه آقمقدر وبری عورتنه حیض
ایامنده رغبتی آزاولمق ایچون اکا ایکی ثیاب کیدیرمکدروبری عورتك اولنجیه دك ازارالتنه یله التن
سورمکدر اما انکله بیله یاتسون وبیله سنجه اکل وشرب ایتسون وبری آناسی وباجیسی وعمه سی وخاله سی
وقیزی وکلینی محبتیله مجامعت قلمامقدروبری اجنبیه دن اجتناب ایدوب انکله تنها قالمقدر زیرا که اجنبیه
ایله خلوت حرامدر اکا نظر وانکله کلام اتهامدر برشاعر بر بالوك عورتلریانندن چکوب یوانه کیدرایکن
دیمشدرکه (بیت) ان النساء شیاطین خلقن لنا * نعوذ بالله من شر الشیاطین * وانلردن برشاعره اکا
جواب ایتمشدرکه (بیت) ان النساء ریاحین خلقن لکم * وکلکم یشتهی شم الریاحین (نوع سابع) اوقات جماع
واتحادی واحوال واشکال اولادی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل ادب دیمشلردرکه مستحب
ولایق وتنعم فایق وموته موافق بودرکه رجل اهلنك رضاسیله جماع ایلیه ومراعات اوقات ایله اجتماع
ایلیه واوقات ممنوعه ده اندن امتناع ایلیه پس اکر برکشی اهلنك رضا ومحبتیله جماع ایدرسه اندن حاصل
اولان ولد عاقل ورشید اولور واکر هلال آینك ابتدا کونی جماع ایدرسه اندن اولان ولد جمیل اولور واکر
کوندز قبل الظهر ایدرسه ولد حکیم وکریم اولور واکر اثنین کیجه سی ایدرسه حافظ قرآن اولور واکر صالی
کیجه سی ایدرسه ولد هم سخی وهم رحیم اولور اکر خمیس کیجه سی ایدرسه ولد هم عالم وهم عامل اولور واکر
جمعه کیجه سی ایدرسه ولد هم عابد وهم عارف اولور واکر جمعه کونی قبل الصلوة ایدرسه ولد سعید اولوب مومنی
کافرکده شهید اولور واکر برکشی اهلندن رضاسز اکراهله جماع ایدرسه اندن اولان ولد احمق اولور واکر
مرضعه یی ایدرسه ولد بینه ضرر کلور واکر هلال آینك ابتدا کیجه سی یا اون بشنجی کیجه سی ویا صولك کیجه سی
جماع ایدرسه ولد مجنون اولور واکر بازار کیجه سی ایدرسه ولد قاطع طریق اولور واکر چارشنبه کیجه سی
ایدرسه ولد قتال اولور واکر کوندز بعد الظهر ایدرسه ولدك کوزی شاشی اولور واکر رمضان بیرامی
کیجه سی ایدرسه ولد عاق الوالدین اولور واکر قربان بیرامی کیجه سی ایدرسه ولد التی پارمقلی ویا درت پارمقلی
اولور واکر ایاغ اوزره اولدیغی حالده ایدرسه ولد فراشنه بوال اولور واکر بالدوزی محبتیله ایدرسه ولد ختنی
اولور واکر جماع اوزرنده تکلم ایدرسه ولد لال اولور واکر فرجنه نظر ایدرسه ولد اعمی اولور واکر اول حالده
زنی تقبیل ایدرسه ولد صاغر اولور واکر میوه اغاجی التنده ایدرسه ولد ظالم اولور طهارتسز ایدرسه
ولد بخیل اولور واکر لحاف زیر تحت النجوم ایدرسه ولد منافق اولور واکر برکسه نك حضورنده ایدرسه ولد
سارق اولور واکر برات کیجه سی ایدرسه ولد بدخو بلی اولور واکر بوله کیده جك کیجه ایدرسه ولد مسرف
اولور وانزالی حالنده ایکیسنك فکر وخیالنده نه صورت بولنورسه ولد اکا یقین اولور وکوزلری نه رنکه نظار
ایدرسه ولد اول رنکه قریب اولور واکر حیض ونفاس ایامنده ایدرسه ولد جذام اولور وایتدیکی ایش حرام
اولور واکر نطفه ممتزجه داخل فم رحمده اولان افواه اربعه سنك برندن دخول ایدرسه ولد بر اولور
وایکیسندن کیدرسه ولد ایکی واوچندن کیدرسه ولد اوچ وودردندن کیدرسه ولد درت اولور واکر ماء رجل
اول کاوبده اکثر اولورسه اول سبقت حکمیله اوغلان اولوب اول کثرت حکمیله عمیسنه مشابه کاوروا کر
ماء رجل اول کاوب ماء مرأه اکثر اولورسه اول سبقت حکمیله اوغلان اولوب بو کثرت حکمیله طایسنه
مشابه کلور واکر ماء مرأه سبقت ایدوب ماء رجل اکثر اولورسه اول سبقت حکمیله قیز اولوب اول کثرت
حکمیله خاله سنه مشابه کاور واکر ماء مرأه سبقت ایدوب ماء رجل اکثر اولورسه اول سبقت حکمیله قیز

اولوب بو کثرت حکمیله ٤٠ سنه مشابه کاور و بو احکامك جمله سی آثار ایله اثبات اولنوب تجربه قیلنمشدر (نظم)

شول دمکه روح طائر قدس آشیان ایدی — جان بلبلینه کلشن وحدت مکان ایدی
کان خفاده جوهر جان بی نشان ایدی — کنج عدمده عالم وآدم نهان ایدی
خلوتسرای پرده کوکل کامران ایدی — بر یار ایدی همان و بر اول یار جان ایدی

دملر اودملر ایدی زمان اول زمان ایدی

قنی اودمکه ساقیء خمخانهٔ ازل — صونردی روح پاکه مزه جام لم یزل
ما بینمزده اولمزایدی بحث ایله جدل — بی قیل وقال اولوردی قومشکلات حل
یوغ ایدی آفت اجل عمر بی بدل — راحتده ایدی زمرهٔ ارواح ماحصل

دملر اودملر ایدی زمان اول زمان ایدی

داخی قورلمشدی طلسمات کائنات — یکسان ایدی هنوز بو افراد ممکنات
چیقمامش ایدی ساحل امکانه فلك ذات — اولمش ایدی موج فکن قلزم صفات
کنج عدمده ایدی شؤن مکونات — داخی ظهوره کلمش ایدی تعینات

دملر اودملر ایدی زمان اول زمان ایدی

ناکاه کاتب دیوان امر هو — یازدی برات آدمه طغرای اهبطوا
ایری دوشوب اوکلشن لاهوتدن قو — ایتدك ضروری کلخن ناسوته سرفروا
طوتدق اکرچه صحن سرای وجوده رو — جانده هنوز باقیدر اول شوق وآرزو

دملر اودملر ایدی زمان اول زمان ایدی

ارواح انس باصدی قدم چون سیاحته — کالدك ضروری عالم کون وصباوته
تبدیل اولوب اودکاو اطافت کثافته — دست قضا براقدی فلکدن فلاکته
دوشدك قیود رنج وعنا ومقامته — بو خاکدانه کالدك اکرچه اقامته

دملر اودملر ایدی زمان اول زمان ایدی

(نوع ثامن) رجلك اهلیله صحبت والفتنك آداب وارکانن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل ادب دیمشلردرکه رجلك زوجه سیله صحبتنك آداب وارکانی اوتوزدر بری کشی کندی اهلیله حسن خلق ایله معامله ایلمکدر وبری انکله رفق وحلم ایله صحبت والفت ایدوب لطف ولین ایله سویلمکدر تشکیم خبرده کلمشدرکه خلقك خیرلیسی اهلنه خیرلی ومنفعتلی اولان کسه در وبری اهلنك اوزرینه داخل اولدقجه اکا سلام ویروب حالن سؤال ایلمکدر وبری انی تنهاده مسروره بولدیسه صاحلرین اخذ ومسح ایدوب انواع تلطفله کندوبی بوس وکنار ایلمکدر وبری انی تنهاده محزونه بولدیسه اکا اظهار محبت وشفقتله خاطرین صوروب طاتلی سوز سویلمکدر وبری اهلنك خاطرین دروغ مصلحت آمیز اولان وعدهلرله تطییب ایلمکدر زیرا که اول خانه سنده محبوس وغیریدن مأیوس وکندوسیله مأنوس اولان یارغاری وغمکساری وامکداری وملعبه سی ومزرعه سی ومأربه سیدر وبری اهلنه طفل تربیه سنده یاردم ایلمکدر زیرا که طفل اناسنه کیجه کوندز فریاد وفغان ایله بر زمان مهلت ویرمز آمانسز غریبدر بلکه انصافسز مهینیدر پس اکا امداد ایده نك مولاسی معیندر وبری اهلنه کندی ملبوساتندن الباس ایتمکدر وبری اکا کندی مأکولاتندن اطعام ایتمکدر واکروسعی وار ایسه انك نفقه سین واسع قیلسون واهلنك مسکن والباس ونفقه سین بوینه واجب بیلسون

وبری

وبری اهلنی هیچ دوکیوب دنیا امورنده اولان قصوری ایچون سوکمککدر وبری اهلنك دین امورنده بولنان نقصیری ایچون برکوندن زیاده کوسمکدر وبری اهلنه رفق ایله مدارا ایلمکدر زیرا که اول ضلع معوجدن خلق اولنمشدر وعقل ودینی ناقص بولنمشدر وزوجی عندنده اسیر قیلنمشدر انجق بشاشتله صحبت والفت ایچون آلنمشدر وبری اهلنك سوء خلقی حرکت ایلدکده کندی نفسنه سوء ظن ایدوب اکر نفسمم اصلاح اولسه اهلم دخی اصلاح اولوردی دیمکدر اولیای کرامك بریسی اهلنك سوء خلقنه صبر ایدوب سؤال ایدنه جواب ایدر ایمشکه خوف ایدرمکه انك اذیتنه صبرایتمیان کسه انی تزوج ایدوب ایکیسی بیله بلایه دوشرلر تشکیم دینلمشدرکه رجل اهلندن تحمل ایتمه التی نسنه نك التی نسنه دن بجاتی واردر صبیلردن وقدره قیرلمدن وبوزاغی دوکلمدن وکدی سوکلمدن ومسافر قوولمدن وثیاب یرطلمدن قورتلور وبری اهلنك غضبی غالب اولدقده سکوت ایلمکدر تاکیم عورت نادم اولوب زوجنه اعتذار ایلسون زیرا که اول ضعیفه در سکوت ایله مغلوب اولور وبری اهلنك حسن خلقی غالب کلوب هر خدمتی بشاشتله ادا ایلدکجه اکا دعا وحقه شکر وثنا ایلمکدر زیرا که رجله موافق عورت شکری ادا اولنمز بر نعمتدر وبری اهلیله اویله معامله ایتمکدرکه عورت زوجم بنی جمله نسادن زیاده بکنمش وسومش بیلسون وبری اهلیله تدبیر معاش وحوایج بیت امورنده مشاوره ایدوب غیری بیوك اموری اکابر خاطرا ایتمکدر وبری اهلنك خیانت ومکرندن حذرا وزره اولمقدر زیرا که حضرت آدم آتامز اهلی حوا انامز لذهوتیله ربینه عاصی اولمشدر وبری اهلنك معصیت اولمیان تقصیرات وتزویراتندن اغماض ایله تجاهل وتغافل ایتمکدر وبری اهلنك جمیع اسرار وعیوبن جمله دن ستر ایلمکدر وبری اهلیله مزاح ایدوب لطیفه لر سویلمکدر وکندی زی نسابه کیرمیوب غیری ملاعبه لر ایلمکدر تشکیم حضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم ازواج مطهره سیله اظرف ناس ایدی حتی اول حضرت عائشه اهلیله برکره مسابقه ایلدکده عائشه انامز ضعیفه وضامره اولدیغندن انی سبقت ایلمشدر بعده اول حضرتك محبت وامریله عایشه انامز تسمین بدن علاجن تناول ایدوب سمینه اولدقده بر دخی مسابقه ایدوب اول حضرت عائشه سمینه بی کچدکده هذه بتلك حدیثن سویلمشدرزیرا که رجلك اهلیله ملاعبه سی لهو باطل دکلدر بلکه اول حقدر وطاعتدر وبری اهلنی غایبانه ناسه ناظر اولان ایوانده اسکان ایتمکدر تاکیم نامحرمه باقوب خلقه میلی اقمسون وبری اهلنه یازی یازمق اوکرتمکدر زیرا که انده فتنه واردر وبری اهلنه قرآن وفرایض وآداب دین اوکرتمکدر وبری اهلندن اذنسز نطفه یی اندن عزل ایتمکدر وبری اهلن البسهٔ فاخره دن عاری صاقلمقدر تاکیم زینت صاتمق ایچون طشره یه چقمیوب خانه سنه ملازم اولسون (بیت) خاتون خوب صورت وپاکیزه روی را * نقش ونکار وخاتم فیروزه کو مباش * وبری اهلندن اذنسز سفره بلکه حجه کتمکدر وبری اهلی صالحه ومطیعه ایسه انك اوزرینه بر دخی تزوج ایتمکدر تاکیم عدالت حسن معاشره دن محروم اولمیه وبری اهلنه هموم وغموم وخصوم ودیونن سویلمکدر وبری اهلنه حضور وغیابنده خیر دعا ایدوب بد دعا ایتمکدر زیرا که لیل ونهار اول انك خدمتکاریدر وخبازو طباخ وخیاط وغسال وخزینه داریدر بلکه انیس ومونس ویار ونکاریدر (بیت) کیمك که یاری سنبلین سرو نازا ولور * یوز بیك بلایه اوغراسه ده ینه آزا ولور (نوع تاسع) عورتك زوجیله صحبت والفتنك اداب وارکانن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل ادب دیمشلردرکه عورتك زوجیله صحبتنك آداب وارکانی یکرمیدر بری زوجی قپودن ایچری کلدکده اکا قیام ایلمکدر وبری زوجن انبساط ایله استقبال ایلمکدر وبری زوجنه مرحبا افندم سویلمکدر وبری زوجنك عباسن المقدر وبری زوجنه هر امرنده مطیع ومنقاد اولمقدر وبری زوجنك فراشندن فرار ایتمکدر وبری زوجندن اذنسز خانه سندن بر یره کتمکدر وبری زوجی اندن بوس وکنار استدیکی ساعت نفسنی تسلیم ایدوب تأخیر ایتمکدر وبری زوجنك ثیابن تنظیف ایدوب قلن دوشورمکدر وبری زوجنك آشن واتمکین پشورمکدر وبری زوجنك مومن واوجاغن یاقوب فراشن بسط ایدوب دوشرمکدر وبری زوجنه غسل ووضوء ایچون طشت ومقرمه کتورمکدر وبری زوجی استرسه غسل ووضوده انك خدمتن بتورمکدر وبری زوجندن اذنسز اورج طوتماقدر وبری زوجنه مال وجمالیله امتنان ایتمکدر وبری زوجنه کسوت ونفقه امرنده برغم کتورمکدر

وبری زوجنك صوتندن زیاده كندی صورتن یوقاری كوتورمكدر وبری زوجنه اذیتله جانته یتورمكدر وبری
زوجنك حضور وغیابنده اكا دعا وثنا قیلمقدر وبری زوجیچون كحل وحنا ایله وسائر مباح اولان اشیا ایله متزین
اولمقدر وبری زوجنك عرض ومالن كیجه كوندز رعایت وصیانت ایلكدر یعنی كندی نامحرمه كورنیوب
آندن اذنسز بركسه یه برنسنه سن ویرمكدر (بیت) مرادم شویله در حالا * سكا ای قامتی بالا * نومه سون
حضرت مولا * بنی بر آن همان سنسز (نوع عاشر) كشینك اولاد ایله صحبت والفتنك اداب وار كانن بیلدیرر
(ای عزیز) معلوم اوله ونكه اهل ادب دیمشلردركه آدمك كندی اولاد ایله صحبتنك اداب واركانی یكرمیدر
بری پدر اولادنك ولادتیله مسرور اولمقدر تكیم حضرت حبیب اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیورمشدركه
ولد دنیاده سرور وآخرتده نوردر وبری بنات ایله زیاده مسرور اولوب انلره حرمت قیلمقدر زیرا كه اولادك
خیرلیسی قیز اولمقدر تكیم حضرت حبیب اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیورمشدركه عورتك بركتلیسی
قیز طوغرمغله استفتاح ایدندر زیرا كه بن حق تعالیدن . وتسز اولاد استدم بكا بنات احسان ایلمشدر
وبری تبشیر اولندقده ولدینه كوزكك ادویرمكدر وبری یدنجی كوننده یا بعده اوغلان ایچون ایكی قیون
وقیز ایچون بر قیون عقیقه نیتیله ذبح ایدوب بی كسر عظام انی تقسیم سهام ویا طبخ واطعام ایلكدر وبری یوم
سابعده یا اون ییله دك اوغلان سنت ختان ایتدرمكدر وبری اوغلی یا قیزی التی یاشنه بالغ اولدقده انلره قرآن
وفرایض واداب دین اوكرتمكدر وبری اوغلنه كتابت ورمی وسباحت وبر صنعت هینه تعلیم ایتمكدر زیرا كه
خبرده (الحرفة امان من الفقر) كلمشدر واكر علمه رغبت ایدرسه اكا هدایت اولمشدر (قطعه) لغت بیل
صرف ونحو ومنطق اداب * حساب وحكمت وهیئت سطرلاب * معانی بیل اصول دین شریعت * حدیث
وفقه وتفسیر وطریقت * وبری اوغلنه كوزكك اقب ویرمكدر وبری قیزینه طبخ وغزل وخیاطه اوكرتمكدر
وبری جمیع اولادن تزیین واحسن وهدایاده برابر طوتمقدر وبری ترفنده میوه‌یی ابتدا قیز اولادینه ویرمكدر
زیرا كه انلرك یوركاری ارق واضعفدر وبری اطفالن شفقتله تقبیل ورأفتله در اغوش ایلكدر وبری
اولادیله بغایت مرحمتله معامله ایلكدر وبری انلرله ملاعبه ایدوب انبساط ایله سویلكدر وبری انلره بددعا
ایتمیوب خیر دعا ایلكدر زیرا كه بددعا اسباب فقردندر وچوق اولور كه قرین اجابت اولوب انلری فساده ویرر
وبری اون یاشنه بالغ اولان صبیانن ذكور واناثن تفریق ایدوب بشقه دوشكده یاتورمقدر زیرا كه انلری بیله
یاتورمق فتنه یه باعثدر وبری اون بش یاشنه بالغ اولان اولادك رضالریله تزویج ایلكدر وبری اولادینك
ادا ایده مدیكی خدمتی امر ایتمكدر تا كیم عاق اولملرینه سبب اولمیه وبری یاننده قالانلرینه كندی
یدكولرندن اطعام وكندی ملبوساتندن الباس ایلكدر وبری كسه نك اولادینه سوء قصد ایتمكدر
تا كیم انك ضرری كندی اولادینه راجع اولمیه وبر زمانده نصكره بولرینه كلمیه تكیم اخوت یوسف
انی پدرندن الوب اسیر قیلدیلر انلرك اولادی هم فرعون الندن اسیر اولدیلر واكدكارین ییوب جزالرین بولدیلر
(بیت) مجازاتنده خوب وزشتك ایتمز ذره جه تقصیر * عجب صورتنمای عدلدر آیینه عالم (نوع حادی عشر)
سیدك غلمان وجواریسیله صحبت والفتنك آداب واركانن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله ونكه اهل ادب
دیمشلردركه آدمك كندی ملك یمینی اولان غلمان وجواریسیله صحبتنك آداب واركانی اون یدیدر بری سید اول
اسیرلری اشترا ایلدكده باشلرین طوتوب انلره بركتله دعا ایتمكدر وبری ابتدا انلره بر شیرین نسنه یدرمكدر
وبری كندی طعامندن یدروب كندی لباسندن كیدرمكدر وبری انلره اولادی كبی قرآن وفرایض وعقاید دین
اوكرتمكدر وبری انلره مشقتلی ایش تكلیف ایتمكدر وبری انلره اعمال شاقه تكلیف ایلدكده یاردم
ایلكدر وبری بر كون بر كیجه‌ده یتمش كره قصور ایتسه‌لر عفو ایله معامله قیلمقدر ویتمش برنجی قصور
ایتدكلرنده لسان ایله تعزیر ایدوب یتمش ایكنجیده تأدیب ایچون الیله اورمقدر وبری انلری غضبی ساكن
اولدقجه ضرب ایتمكدر وبری اون سكیزدن یوقاری كتمه‌مكدر وبری انلری تأدیب ایچون دوكدكده
یوزلرینه وتمام اكیه یرلرینه ضرب ایتمكدر وبری غلام وجاریه‌سنك كندی خدمتنده اولان تقصیراتن كندینك
مولاسی خدمتنده اولان تقصیراتندن كوره‌مكدر تكیم اولیای كرامدن بر بسنك غلامی كندویه عاصی
اولدقده دیرایمش كه ای غلام سن بكا بغایت مشابه‌سن وبری انلرك تربیه قبول ایتمیانلرین یا بیع ویا تزویج

ایله چراغ ایتمكدر وبری انلری كندوسیله بر سفره‌ده برابر اوتوردوب طعام ایتدرمكدر واكر انلر ایاقده خدمت
ایدرار ولدیلرسه اكل اولنان اطعمه‌دن انلره بر راقمه ویرمكدر وبری انلری بر زمان استخدامندنصكره آزاد
ایتمكدر تا كیم حق تعالی انی نارندن آزاد ایلیه وبری انلری بعد العتق استخدام ایتمكدر زیرا كه اول انلره
اذیتدر وبری كندی راكب اولدیغی دابه اوزرنده غلامن ردیف ایتمكدر وبری انكله نوبتله كاهی بنوب كاهی
پیاده كیتمكدر اما كندی آتن بنوب غلامن اردنجه یورتمك خلقه كبر ایتمكدر زیرا كه حضرت عمر رضی الله تعالی
عنه شام شریفه قدوم ایتدكده بر غلامیله بر ناقه‌یه ركوبنده نوبتله مشاركت ایلمشدر كاهی كندی ناقه‌یه بنوب
یولارین غلامی چكوب بر فرسخ قدر كیدردی وكاهی غلامی بندیروب ناقه‌یی كندی چكوب بر فرسخ پیاده
یوردردی وقتا كه شامه یقین كلدیلر نوبت ركوب غلامك ایكن یول اوزرنده بر نهره تصادف قیلدیلر پس اول
حضرت پابوشن صول قولتغنه آلوب ناقه‌یی چكوب اول صویی كچوب كورمشدركه امیر شام اولان عبیدة
ابن الجراح انی استقبال ایچون كنار نهره كلمشدر چونكه عبیده انی اول حالده كورمشدر پس اكا دیمشدركه
یا امیر المؤمنین اعیان شام استقباله كلورلر وسنی بو حال اوزره كورسه‌لر استحسان ایتمیوب غیری معنی ویررلر
واول حضرت اكا جواب ایتمشدركه حق تعالی بزی دین اسلام ایله عزیز ایلمشدر بز انك رضاسین طلب ایلرز
مقالات ناس ایله مقید دكلز انلری نیلرز (بیت) دوست مدحندن نه حاصل ذم دشمندن نه غم * فارغ وآزاده‌یم
بردر یانمده مدح وذم * وحضرت عثمان رضی الله تعالی عنه بر غلامنك قولاغن بوكوب انجیتمشدر بعده نادم
اولوب كندی قولاغن چكدیروب انی آزاد ایتمشدر * پس هر كسه لازمدركه آداب واركان مذكوره ایله عامل
اولوب غلمان وجواریلرینه اولادی كبی مرحمت وشفقت قیله‌لر واما غلمان وجواریلرینك اغا افندیلریله صحبت
والفتلرینك آداب واركانی بعینه بالاده بیان اولنان اولادك والدین ایله بولنان صحبت والفتلرینك آداب
واركانی كبیدر وخبرده كلمشدركه اغاسندن قچن قولك نمازی قبول اولمز تا رجوع ایدوب تائب اولدقجه
(بیت) الهی عبدك العاصی اتاك * مقرا بالذنوب وقد دعاك (نوع ثانی عشر) اقربانك اقربا ایله صحبت
والفتلرینك آداب واركانن بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اوله ونكه اهل ادب دیمشلردركه كشینك اقرباسیله
صحبتنك آداب واركانی یدیدر * بری كشی اقرباسین احیانا زیارت ایلیوب انلره طاتلی سوز سویلكدر تكیم
حضرت حبیب اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم یا اباذر (زرنی غبا تزدد حبا) بیورمشدر احیانا زیارت ایدنك
محبتی زیاده اولدیغن طبورمشدر * پس قریبه ممكن ایسه هفته‌ده بر یا آیده بر ویا سنه‌ده بر كره اقرباسنك زیارتنه
كتسون واكر ممكن دكل ایسه زیارته بدل انلره بر هدیه یا بر مكتوب ویا بر سلام ارسال ایتسون وبری كندی
عشیرت وقبیله‌سیله وذوی الارحام اقرباسیله تناصر وتظاهرده یكدل ویكجهت ید واحد اولمقدر * پس آدم
اقرباسنه كندی حاجاتندن بر نسنه تكلیف ایتمیوب مهماتندن انلری راحت قیلسون وانلرك غملریله مغموم
وسرورلریله مسرور اولسون وتعزیه وتهنیه ایدوب بیرام كونلرنده بری برینك زیارتنه كلسون وانلر كلدكده
قیام ایدوب بشاشتله سویلسون وكتدكده برابر كیدوب قپویه دك تشییع ایلسون وبری اقرباسنك دوشن
حاجتن رد ایتمیوب ادا قیلمقدر زیرا كه انلری رد ایتمك قاطع رحم اولمقدر انكچون مجاورت اقربا مكروه اعتبار
اولنمشدر تا كیم هركون كورشمكله محبتلری نقصان بولمسون وحرمتلری فالقوب تقاطع ارحامه بادی
اولمسون تكیم خبرده حق تعالی رحمی وصل ایدنی وصل ایدر وقطع ایدنی قطع ایدر كلمشدر * پس اعادی صله
رحم البته بر سلام ایله اولورسه ده واجب اولمشدر وبری پدرندنصكره عمیسن وبیوك قرنداشین وخالن توقیر
واطاعت وخدمتده پدری مثابه‌سنده طوتمقدر وانلردخی اكا شفقت ومرحمتده ورأفتده اولادی كبی
معامله ایتمكدروبری والده‌سندنصكره عمه‌سن وخاله‌سن والده‌سی منزله‌سنه تنزیل ایدوب انلردخی اكا عزت
وشفقت ایتمكدر وبری كشی اقرباسن اسیر اولمش بولدیسه اشترا ایدوب آزاد ایتمكدر وبری اقربانك هر اذیتنه
تحمل ایدوب آجی سوزلرین یوتمقدر وخسته‌لرین كوروب جنازه‌لرینه واروب وصیتلرین طوتمقدر زیرا كه
اقربا بری برندن صله رحم اكرامن كمالیله امول ایدرلر مأمول ایلدكلرینك عكسی ظهور ایلدكده خصلغی
قوپوب خصومت معتنه كیدرلر * پس اقربا ایله مبتلالره لازمدركه انلر ایله بلكه انلرك اهل واولادیله حسن
وفا قیلالر تا كیم خصلق خصومته دونمیوب صله رحم ایتمش اوله‌لر وحسدلری شرندن سلامت بوله‌لر (شعر)

اقارب كالعقارب فى اذاها * فلا تفرح بعم او بخال * فكم عم يكون الغم منه * وكم خال عن الاحسان خال (نوع ثالث عشر) كشينك جيرانيله صحبت والفتنك آداب واركانن بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل ادب ديمشلردركه جارلر جيرانيله صحبتنك آداب واركانى اربعين اولمشدره برى كشينك كندى بيتنه متصل اولان بيوتك اصحابى وكندى قپوسى مقابلنده بولنوب ابوابى كورينن بيوتك اصحابيله قرق داره وارنجيه دك ذى اولورسه ده واجب الاحسان اولان جيرانيدركه اقرباسى مثالى انلره اكرام ايتمكدر وبرى جيرانك اهل بيتنه خيانت اتميوب عرضلرين صيانت ايتمكدرزيرا كه خبرده حرمة الجار كحرمة الام كلمشدر وبرى جيرانك خادملرينه چوق باقوب نظرين اوزاتمقدر وبرى جار قريبى آچ ايكن كندى طوق ياتمقدر وبرى جيرانن اليله يادليله اينجتمدن صاقنمقدر وبرى انلرك دارينه اذنسز باقمقدر وبرى جيرانته آزدن وچوقدن بولنانى ذى اولورسه ده هديه ويرمكدر * وبرى قوكشى چناغى كوندرمكدر يعنى برقوقلى طعام پشورد كده جار قرينه حصه ويرمكدر وبرى اشترا ايلديكى ميوه دن كورديكى جارينه هديه ايتمكدر وبرى جيرانى استقراض ايدرلرسه قرض حسن ويرمكدر * وبرى جيرانى محتاج اولديلرسه حاجتلرين كورمكدر وبرى جيرانن بيراملرده زيارت ايتمكدر وبرى جيرانى ديوارينه تبول ايتمكدر وبرى جيرانك ايتلرينه طاش اتمقدر وبرى جيرانك دوابنه ضرب ايتمكدر وبرى جيرانى اولادين كندى اولادينه دوكديروب سوكدرمكدر * وبرى جيرانتدن اذنسز كندى بناسن انلرك بناسى اوزرينه حواله ومرتفع ايدرمقدر وبرى جيرانن كندى جدارينه اغاج قاقمقدن منع ايتمكدر وبرى جيرانته مصب ماميزاب ومطرح ثلج وتراب ايجون تضييق ايتمكدر وبرى جيرانك عيوب واسرارين سؤال ايلمكدر وبرى جيرانك امور واحوالن سويلمكدر وبرى جيرانته بولده مصادف كاركده ابتدا اسلام ويرمكدر وبرى جيرانيله ابتدا سوزى اوزاتميوب دوشرمكدر وبرى جيرانتدن ماء وملح ونار امثالى مرافق بيتنى منع ايتميوب ويرمكدر وبرى جيرانى هديه سن آزايسه ده قبول ايدوب چوق كورمكدر وبرى جيرانى عيوبن سترا يتمكدر وبرى جيرانيله مواسات ايلمكدر وبرى جيرانك اذنيله دارن اجنبى يه صاتمقدر وبرى جيرانى برطرفدن كلدكده انلرى زيارت ايتمكدر وبرى جيرانى مسرور اولدقده تهنيه ايتمكدر وبرى جيرانى محزون اولدقده واروب انلرى تعزيه ايتمكدر وبرى جيرانى انى دعوت ايلدكده اجابت ايلمكدر وبرى جيرانى برحاجت طلب ايلدكده نشاط ايله ويرمكدر وبرى جيرانى قصور ايلدكده عفو ايله مودته ايرمكدر وبرى جيرانى خسته اولدقده واروب كورمكدر وبرى جيرانى وفات ايلدكده جنازه لرينه حاضر اولمقدر وبرى جيرانى ايتامن استصحاب ايلمكدر وبرى جيرانته ملاقى اولدقده كولج يوزايله طاتلى سوزسويلمكدر وبرى جيرانن كندوسيله نه شكل معامله لرندن محظوظ اولورسه انلره اويله جه معامله ايلمكدر وبرى سائرناسدن تحمل ايتمديكى اذيتى جيرانتدن تحمل ايلمكدر نساط ايدنلره تسليم اولوب مرت سويلنلره ملايم سويلمكدر (بيت) صبر ايله سن ايلك قيل جور ايلسه همسايه * بوقدر ايكى عالمده ايلك كبى سرمايه (فصل رابع) آداب واركان وصحبت اخوان ومعارف خاصى والفت مجاهل نامى وعادات ومراسم عوام اجنبى وامور خارجيه علما وخواصى وبوجمله يى انسانه آسان ايدن توحيد رب الناسى التى نوع وبرخاتمه ايله بيان وعيان ايدر (نوع اول) آداب واركان صحبت اخوان صفايى بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اهل ادب ديمشلردركه آدمك اساتيذ وتلاميذندن واصول ازواج وفروعندن وغلمان واقارب وجيرانتدن نصكره سائرناس انك حقنده اوچ قسم اوزره بولنمشدركه يا اخوان صفادر ويا معارف برجفادر ويا مجاهل بى وفادر پس عقد اخوت وصداقتده سنكچون ايكى وظيفه لازمدره اما وظيفه اولى ابتدا طلب شروط صداقتدر اندنصكره عقد اخوتدرتاكيم اخوت وصداقته لايق اولميانلرى صديق اتخاذ ايتميه سن تكيم حضرت حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم (المرء على دين خليله) بيورمشدر كشى كندى صديقنك مشرب ومذهبنده اولديغى طور مشدررا كرسن تكلم وتعامده شريكك ودين ودنيا امورنده رفيقك اولمق ايجون برصديق شفيق استرسك اندهبش خصلته رعايت ايلمك سكا كركدر واماخصلت اولى عقلدره پس صحبت احمقده خير اولمزيرا كه انك احسن احوالى اودركه سكا منفعت مراد ايدركن ضرر ايدر بازه واماخصلت ثانيه حسن خلقدر پس بدخويلى اولان كسه دن وفا وصفا كلمز وبدخويلى اودركه

غضب وشهوته مالك اوله بيلمز پس اويله بركسه يى صديق اتخاذ ايله كه سن اكا خدمت ايلدكده اول سنى صيانت ايليه وسن انكله الفت ايلدكده اول سكا زينت ويروب طاتلى سويليه وسندن برحسنه كوردكده انى عد ايليه وبرسيئه كوردكده انى سد ايليه * واماخصلت ثالثه صلاحدر پس بركبيره اوزرينه مصر اولان فاسق ايله دوست اولمه حقدن خوف ايدن معصيتنده مصر بولنمز حالبوكيم حقدن خوفى اولميان كسه نك غائلهسندن امين اولنمز زيرا كه اول تغيراعراض كبى متغير اولور قالمزه واماخصلت رابعه قناعتدركه پس حريص دنيا ايله مقارن اولمه كه صداقتى زائلدر حالبوكيم حريص ايله صحبت سم قاتلدر زيرا كه طبايع تشبه واقتدايه مائلدر بلكه طبايع اصحابندن خبرسز برى برندن خوى وخصال اوغورلقده ماهردر پس مصاحب حريص البته حريص اولور تكيم مقارن زاهد زاهد اولوب راحت بولوره واماخصلت خامسه صدقدر پس كذاب ايله دوست اولمه كه مذموم مدرواول سراب آسا شومدرزيرا كه اوسكا ايراغى يقين ويقينى ايراغ ايتمسى معلومدر واكر بوخصال خمسه نك اجتماعن شخص واحدده بولمدكسه اول زمان سكا ايكى امرك برى لازم كلوريا ناس ايله خصالى قدر مصاحب اولورسن ويا كليتله عزلت ايدوب سلامت بولورسن زيرا كه اخوان اوچدر برى سكا اخ آخرتدر پس آنده آنجق ديانت آرارسن وبرى اخ دنيادر پس آنده آنجق حسن خلق آرارسن وبرى اخ استيناسدر پس آنده آنجق شرندن سلامت بولاق آرارسن حالبوكيم خلق عالم برى برينك حقنده اوچ مرتبه بولنمشدر برى مثال غذادركه اندن هيچ استغنا كلمز وبرى مثال دوادركه اول بعض وقت آدمه لازم اولور بعض وقت اولمز * ومرتبه ثالثه مثال داءدركه اول هركز لازم اولمز لكن انسان انكله كاهيجه مبتلا اولور واول برشخصدركه اندن نه برمنفعت بولنور نه ده انكله انسيت قيلنور * پس اندن خلاص بولنجيه دك انكله حسن مدارات اولنور تاكيم آندن نيجه فوائد عظيمه بولنوب نيجه عبرتلر آلنور برفائده بودركه اندن استقباح اولنان خباثت امثالندن اجتناب اولنورزيرا كه سعيد اودركه غيريسيله متعظ بولنور تكيم حضرت حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيورمشدركه اكر ناس غيريدن كوروب اكراه ايلدكلرى اشيادن اجتناب ايلسه لر ادبلرى كامل بولوب مؤدبدن مستغنى اولورلردى * واما وظيفه ثانيه مراعات حقوق صحبت والفتدروقتاكه صديقكله بيكنزده شركت ورفاقت منعقد اولور پس حقوق صحبت والفت هر بريكزه لازم كلور حالبوكيم دوستلغك حقوقى اداسنك دخى نيجه آداب واركانى واردر تكيم حضرت حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيورمشدركه اخوين مثالى يدين مثالدركه برى برين غسل ايدرواول حضرت بعض اصحابيله براغاجلغه داخل اولوب اراك اغاجندن ايكى مسواك كسمشدركه برى طوغرى وبرى اكرى ايدى اول كرم كانى طوغرى مسواكى رفيقنه ويروب اكرى يى كندى الدقده رفيق ديمشدركه مسواك مستقيمه سن بندن مستحق ايكن بكا ويرديككده حكمت ندر پس مروت كانى اكا ديمشدركه اكرمسواكى سن بولوب كسمش اولسك اولزمان طوغرى يى بكا ويرمك ايثار ومروت عد اولنوردى زيرا كه ايكى كسه صحبت ايتمديلر الا كه صاحبنه اشفق اولان عند الله اكرم اولوره اما آداب واركان صحبت والفت اخوان صفا يكرمى بشدره برى مال وملكن صديقنه بخش ايدوب رضاسنه ايتمكدر بوتمكن اولمديسه فضل ماله احتياجن دفع ايتمكدر وبرى صديقنك حاجاتنده التماسندن مقدم تبادرله اعانتنه كتمكدر اليله يادايله ياردم ايتمكدر وبرى صديقنك هرسرين جملهدن كتم ايتمكدر وبرى صديقنك عيوبن اورتمكدر وبرى خلقك آنى ذممندن اكا غم ايراث ايدن سوزى آندن كتم ايلمكدر وبرى خلقك آنى مدحندن اكا سرور ويرن سوزى سويلمكدر وبرى صديقنك حديثن كمال التفات ايله استماع ايلمكدر وبرى صديقنك كلامنه مداخله ومعارضه ايتمكدر وبرى صديقن كوبكنك آديله اعنى كندوبه خوش كلن لقبيله دعوت ايلمكدر وبرى صديقنه بند اقتضا ايدرسه لطف ورفق ايله نصيحت ايلمكدر وبرى صديقنك محاسنيچون اكا مدح وثنا سويلمكدر وبرى صديقنك غيبتى اولندقده استصحاب ايلمكدر وبرى صديقنك قصورو كسورين عتاب وجفاسز اغماض ايله عفو ايلمكدر وبرى صديقنه حيات ومماتنده هرعقيب صلاتنده دعا ايلمكدر وبرى صديقنك حزنيله محزون اولمقدر وبرى صديقنك سروريله مسرور اولمقدر وبرى صديقنك اكا تنهاده اظهار ايلديكن اضمار ايلمكدر وبرى صديقنك حضور وغيابنده برابر اولوب سرا وعلنا اكا خير صانمقدر وبرى صديقنه كندى حاجاتنده برنسنه تكليف ايتميوب

کندی مهماتندن انك قلبن راحت ایلمکدر وبری صدیقنك قدومنده بشاشتله قیام ایدوب طلاقتله سلامن المقدر وبری صدیقنه مجلسده توسیع مکان قیلمقدر یاخود کندی مکانن اکا ویرمکدر وبری صدیقنك حال وخاطرین واولاد واتباعن سؤال ایلمکدر وبری صدیقنك کلامن تصدیق ایده جك سوز سویلمکدر وبری صدیقنك قیامی عندنده انی تشییع ایلمکدر والحاصل کندویه محبت ایلدیکی معامله‌یی صدیقنه ایلسون تاکیم دوستلغنده صادق اوله زیرا که جانبنه صادق یعنی دوستنه صاغیانك دوستلغی نفاق اولور وبری صدیقنك موتندنصکره انك اهل واولادیله ومحبت ایلدیکی اقرباسیله بیله حسن وفا ایلمکدر (بیت) کاورزدوق وصفا دوستك بکاجور وجفاسندن * محب صادق یکدر کشینك اقرباسندن (نوع ثانی) آداب وارکان صحبت والفت معارف نامی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل ادب دیمشلردرکه معارف ناسدن حذر اوزره اوله سنکه شر کورمزسن الا که یوزده دوست اولان معارفدن کوررسن اما صدیقنك سکا یاردم ایدر واما مجهولك سکا تعرض ایدر کندی ایشنه کیدر واما شرك جمله‌سی اول معارفدندرکه لسانیله صداقت اظهار ایدرلر ودرون دلدن عداوت ممتنه کیدرلر پس قدرتك اولدقجه معارفدن بعید اوله‌سن تاکیم شرلردن سلامت بوله‌سن اما اکر معارفله برمدرسه‌ده ویابرجامعده ویابرچارسوده ویابرمحله‌ده ویابربلده‌ده مبتلا اولدکسه سکا لازمدرکه انلردن هیچ برین استصغار ایتمیه‌سن تاکیم کندیکی عداوت نارینه آتمیه‌سن وانلره دنیالقلری ایچون عین تعظیم ایله نظار قیلمیه‌سن تاکیم عندالله والناس حقیر اولمیه‌سن زیرا که دنیا ومافیها عندالله حقیر اولدیغن بیلورسن وقتا که اهل دنیانی عندنده عظیم کوررسن تحقیق اول حینده حق تعالینك نظر اعتبارندن دوشرسن پس اهل دنیانك یدنده اولان دنیالغه نائل اولمق ایچون قبولرینه کیتمیه‌سن وانلره دینکی بذل ایتمیه‌سن زیرا که برکسه اولبله ایتمشدر الا که انلرك کوزلرنده حقیر واشدرویدلرنده اولان حطام دنیادن دخی محروم قالمشدر واکر انلر سکا عداوت ایدرلرسه انلره سن عداوتله مقابله ایتمیه‌سن زیرا که انلرك مکافاتنه صبر ایده‌مزسن انده دینك کیدوب انلرله تعبك طویل اولور واکر سکا اکرام ایدوب اظهار مودتله یوزکده ثنا ایدرلرسه انلره میل واعتماد ایتمیه‌سن زیرا که انك حقیقتن ارارسك یکده برین صادق بوله‌مزسن وطمع قیلمه که انلر سکا حضور وغیابکده بر اوله‌لر زیرا که اولمزلر وسنی غیبت ایلسه‌لر تعجب ایلمیه‌سن وانلره غضب ایدوب آجی سوز سویلمیه‌سن زیرا که اکر سن انصاف ایله کندیکه ناظر اولورسك کندکده هم اول معامله‌یی بولورسن حتی اصدقا واقاربك حقنده بلکه والدین واستاذلك حقنده سر وعلنده برطرز اوزره کیده‌مزسن زیرا که انلری غیبتده اولیه کلمات ایله ذکر ایدرسنکه اول کلمات ایله انلره خطاب ایده‌مزسن ومعارفك مال وجاه ومعونتلرندن قطع طمع قیله‌سن وطامع اولان هرحالنده ذلیل ومالنده خائب اولور بیله‌سن وسن انلرك برندن برحاجت استدیککده ویردیسه اکا دعا وثنا قیله‌سن والا اکا عتاب واندن شکوی ایتمیه‌سن تاکیم بغض وعداوت ممتنه کتمیه‌سن طالب عیب اولمیوب طالب عذر اوله‌سن بلکه انك او تقصیرنده سنك مطلع اولمدیغك عذرین بوله‌سن وانلردن برینه وعظ ونصیحت ایلمیه‌سن وسؤال ایتمدیکی حکمتی اکا سویلمیه‌سن یوخسه انی سندن قبول ایتمز وسکا خصم اولور واکر انلر برمسئله‌ده خطا ایدوب هرکسدن اوکرغدن عار ایدرلرسه زینهار انلره تعلیم ایتمیه‌سن زیرا که انلر سندن هم علم استفاده ایدرلر وهم سکا عداوت ممتنه کیدرلر واکر خطالری معصیته متعلق اولورسه لطف ورفق ایله حق اظهار ایتمك سکا لازم کلور واکر انلردن برخیر واحسان کوردکسه اول مولایه شکر ایده سنکه سنی انلره سودرمشدر واکر انلردن برشر وزیان چکدکسه حق تعالیدن بیلوب انلری اکا حواله قیله‌سن وانلره عتاب ایدوب بن فلان اوغلی فلان عالم وفاضل ایکن قدر وحرمتم نیچون بیلمزسن دیمیه‌سن زیرا که بوسوز تمدح نفس ایتمکدر حالبوکیم نفسی مدح ایتمك حماقت ممتنه یتمکدر وتیقن ایده‌سنکه سنك برکمش کناهکدن حق تعالی انلری سکا مسلط ایلمشدر وانلرك حق سوزلرین سمیع وباطل سوزلرندن اصم اولوب محاسنلرینه ناطق ومساویلرندن صامت اوله‌سن وخلاف وجدالله مشغول اولان مقلدلرك صحبتندن حذر قیله‌سن زیرا که انلر سکا حسدندن ظنون ایله تقاطع ایدوب غیابکده عیون ایله تغامز ایدرلر وسهو وخطالریکی عد وحفظ ایدرلر تاکیم مناظره وغضبلری عندنده سکا جواب ایده‌لر انلر نه برعیبکی ستر ایدرلر ونه برسهوکی عفو ایدرلر نقیر وقطمیر حساب ایدوب قلیل وکثیر ایچون سکا حسد ایدرلر اکر راضی اولسه‌لر ظاهرلری تملقدر واکر سخط

ایتسه‌لر باطنلری برخشم وتصلفدر چونکه آنلرك شانی بوعادتلرله تخلقدر پس انلرك مصاحبتلری خسران ومعاشرتلری خذلاندر وبونلر سکا صداقت اظهار ایدن معارفدر اما عداوت اظهار ایدنلرك شومی بونلره نسبتله آساندر انکیچون عربده ضرب مثلدرکه احذر عدوك مرة واحذر صدیقك ألف مرة (شعر) عدوك من صدیقك مستفید * فلا تستکثرن من الاصحاب * فان الداء اکثر ماتراه * یکون من الطعام والشراب (نوع ثالث) اداب وارکان صحبت مجاهیل ناسی وعادات ومراسم اختلاط عوام اجناسی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل ادب دیمشلردرکه مجالسه مجاهیلك آداب وارکانی ومخالطه عامه‌نك عادات ومراسمی واردرکه انلر لوازم صغار وکباردر اما اداب وارکان مجالسه مجاهل ناس انجق بشدر بری انلرك سوزلرینه طالمقدر وبری انلرك اراجفلرینه اصغا قیلمقدر وبری انلرك ما بیننده جاری اولان الفاظ قبیحه‌دن تغافل ایدوب قولاغه آلمقدر وبری آنلرك ملاقاتندن احتراز ایدوب مجلسلرنده جوق قالمقدر وبری انلردن استغنا ایدوب انلره بروجهله محتاج اولمقدر پس انلره مبتلا اولانکسه خلاص بولنجیه دك سکوت ایله معامله قیلسون تاکیم آنلردن عرض ووقاریله سلامت بولسون واما محافظه عامه ناسك عادات ومراسمی جوق بولنمشدر وجمله‌سی بونوع ایچره بیان اولنمشدر پس اکر سن عامه ایله اختلاط ایدرسك سکا لازمدرکه انلرك عادات ومراسمنجه کیده‌سن اصدقا واعدا ایله بله مذلت ومخافتسز رضا وجهله محبت والفت ایده‌سن وکندکدن بیوکلره تعظیم وخدمت وکوجکلره شفقت ونصیحت واقرانکه رفق وموافقت قیله‌سن تاکیم راحت وسلامت وعزت ورفعت ودولت وسعادت بوله‌سن وناس ایچنده مجلسلرنده کثرت التفات ایله قوللرینه نظردن احتراز ایده‌سن وتطویل جلوس ایله ثقلات ویرمیوب زیارتی برلحظه ایدوب کیده‌سن ومجالسده کشف رأس ایله حکدن وتشبیك أصابع ایلکدن ولحیه وخاتمکله اوینامقدن ودیشلرك خلالمقدن تحفظ ایده‌سن وبارمغك انفکه ادخال ایتمدن وبزاق وتنخاعی جوق آتمدن حذر ایده‌سن وذبابی یوزکدن جوق طرد ایتمکدن وجوق کرنشمکدن وخلقك یوزینه مقابل اسنمکدن احتراز ایده‌سن مجلسك همیشه مؤدب وحدیثك هردم مرتب اولسون وسنکله تکلم ایده‌نك حدیث لطیفنده محبت مفرطه‌یی اظهار سز وتعجبله اعاده‌سنی اشعار سز استفاده ایده‌سن وخشنات ومضاحکدن سکوت ایله کیجوب کیده‌سن واوراد واشعارکی وتصنیف وکفتارکی وتزکیه نفسه راجع اولان سائر اطوارکی مدح وتحجیله خلقه سویلمیه‌سن وتزینده تصنع ایتمیوب تکحل وتدهنده افراط ایلمیه‌سن وکسه‌یه تذلل ایتمیوب برامری التزام ایله برکسه‌یه ابرام ایتمه که اول ثقلات وجفادر ومصاحب حاکم ومعین ظالم اولمه که اول فتنه وبلادر واکر مبتلای قرب سلطان اولدکسه اندن مقدار سنان ایراق اوتورکه اول آتش سوزاندر وصدیق عافیتدن حذر قیلکه اول سردفتر دشمناندر ومالکی عرضکدن معزز طوتمیه‌سن ومخاصمه ایدنلره غضبله عجله ایتمیه‌سن وبیدکله اشارتی وکبیر وبه التفاتی جوق ایتمیه‌سن ودیزه کلمیه‌سن وغضبك ساکن اولمدقجه سویلمیه‌سن ومالك مقدارن اهل واولادیکه بیله بیلدرمیه‌سن زیرا که انلر آنی آز کوردیلرسه آنلرك یاننده قدرك حقیر اولور واکر آنی انلر جوق کوردیلرسه تحصیل رضالری سکا عسیر اولور غلمان وجاریه‌لرکله هزلیات ومضاحك سویلمیه‌سن وخلقه مسخریه واستهزا ایلمیه‌سن زیرا که بونلر وقاری اسقاط وماء وجهی اراقت ایدر وبونلردن قلوبه اذیت کلوب وحشته مؤدی اولوب نهایتی حقد ولجاج وتضاربه کیدر پس اکر برکسه سنی استهزا ایلدیسه سن جوابن ویرمیوب آندن اعراض ایلیه‌سن واکر برکسه سکا ظلم ایلدیسه انی حقه تفویض ایدوب ملایم سویلیه‌سن ومخلوق خدادن برکسه‌یه وبرنسنه‌یه لعنت ایتمیه‌سن واهل قبله‌دن برکسه ایچون شرك ونفاق ایله شهادت ایتمیه‌سن زیرا که سرائره مطلع انجق حق تعالیدر پس عباد الله ولالری اراسنه ذکر ایتمیه‌سن والبته لسانکی غیبتدن حفظ ایده‌سن زیرا که برغیبت اسلام ایچنده اوتوز کره زنادن اشد حرامدر وصقین برکسه‌یه برنسنه وعده ایتمیه‌سن تاکیم ناسه احسانك فعلا بلاقول اولسون واکر مضطر اولوب وعده ایلدکسه خلف ایتمکدن بغایت حذر ایده‌سن زیرا که خلف وعد انجق منافق شانیدر وهرکز یلان سویلمیه‌سن زیرا که یلان ام الآثام وهردینده حرامدر وکذاب اولان مردود انام ومطرود عزیز علامدر وزینهار تکلمده ناس ایله مجادله ومناقشه ایتمیه‌سن زیرا که انده مخاطبی تجهیل وتخجیل واردر وانی اظهار فطنتله نفسی تزکیه وتبجیل واردر حالبوکیم حق تعالی

ولا تزكوا أنفسكم * بيورمشدر ومدح نفسی نهی ایدوب مذموم اولدیغن طیورمشدر وبر حکیم دیمشدرکه
قبیح اولان صدق سوبلك انسان کندوبی مدح ایلمکدر پس البته لسانکی مدح نفس ایله معتاد ایتمیه سن
زیرا که خود بسندلك قدری پست اولور عندالله والناس انك رتبه سی نقصان بولور وچوق یمین بالله ایتمیه سن
ویمین بغیرالله ایتمکدن حذر ایده سن وکسه یی وجهنده مدح ایتمیه سن وتکلمده صوتکی الچق ایلیوب
مفید ومختصر سوبلیوب سوزی اوزاتمیه سن تا کیم مستمعی ملول ایتمیه سن وتبسم سوبلیوب عاطسی
تشمیت ایلیه سن وعطسه عندنده باشکی اکوب یوزك اوزرینه الکی قویوب صوتکی الچق ایده سن زیرا که
عطاسی تصریح ایتمك حماقتدر وخبرده تکلم عندنده عطاسی اکا شاهد عادل اولدیغی کلمشدر وچوق مزاح
ایتمیه سن وقهقهه ایله ضحك ایتمیه سن وبر قاچ کلمه زیاده سوبلیوب اصلاح ذات البین ایلیه سن وکسه نك
عیبن تفتیش ایتمیه سن ومطلع اولدقده ستر ایلیه سن وهیچ کسه یه بیلدیکك عیبله دخل وتعرض قیلمیه سن
تا کیم اول عیبك مثلیله مبتلا اولمیه سن وجمیع ناسه خیر صانوب خیر بوله سن وزمانه دن بیله راضی اوله سن
(شعر) نعیب زماننا والعیب فینا * وما لزماننا عیب سوانا * ولیس الذئب یأکل لحم ذئب * ویأکل بعضنا
بعضا عیانا (نوع رابع) علمای کرامك وفقهانك عظامك امور خارجیه لری نظامی واختلاط عوام ایله
رسوم وعاداتلری انتظامی تمامیله بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسون که امام اعظم أبوحنیفه رحمة الله تعالی
علیه امام ثانی ابو یوسف رحمة الله تعالی علیه حضرتلرینك عقل وکمالی وحسن خصالی ولطف مقالی
وخلقی اکا قبالی مشاهده ایلدکده امور خارجیه سی همه یی ورسوم وعادات سنیه یی اکا تعلیم ووصیت
ایدوب بیورمشدرکه پادشاهه توب والی ولایته اطاعتله توقیر ایده سن وحاکملرك یاننه انلرك شاننه تعظیم ایله
کیده سن صقین انلرك حضورنده یالان سویلیه سن وسنی برحاجت علیه ایچون دعوت ایلدکجه هر وقت
انلری زیارت ایلیه سن زیرا که اکر سن انلرك صحبتنه چوق کیدرسن تحقیقا کندی قدریکی انلرك یاننده الچق
ایدرسن پس حاکملره آنش معامله سین قیله سن انلردن منفعت الوب ایراق اوله سن زیرا که انلر کندی
نفسلرینه صاندیغن برکسه یه صاتغزلر بیله سن وصقین حاکم حضورنده مسائل علیه دن چوق سویلیه سن تا کیم
کندیکی انلك یاننده تجهیل واتباعی میاننده تجهیل ایلیه سن زیرا که اول سنك کلماتك اخذ ایدوب سکره
اتباعنه سویلر انلره کندوبی سندن اعلم کوستروب سنی تصغیر ایلر وانك حضورنده کندی قدریکی وغیرینك
قدرینی بیله سن تا کیم نه غیریدن ضرر کوروب نه ده حاکم نظرندن ساقط اوله سن وحاکم یاننده بیلدیکك عالم وار
ایکن ایچری کیرمیه سن تا کیم اکر سندن اعلا ایسه اکا تصدرله ضررین کورمیه سن واکر ادنی ایسه سن اندن
انحطاط ایله حاکمك نظرندن حقارته ارمیه سن اکر حاکم کندی اعمالندن سکا برمنصب ویردیسه اول
سندن علم وتضاد مذهبکدن راضی اولدیغن بیلدکجه انی قبول قیلمیه سن تا کیم حکومتده غیرینك مذهبن
ارتکابه محتاج اولمیه سن اکر حاکمك مقربی اولدکسه انجق اکا تقریب اولوب جمیع اتباعندن بعید اوله سن
تا کیم انك یاننده جاه وحدکله محترم قاله سن وصقین عامه وتجاره سؤال اولندیغندن غیری جواب ایلمیه سن
وعوام وتجار ایله علم حاللرندن غیری بر سوز سویلیه سن تا کیم سنك ماله حب ورغبتکی بیلسونلر ومکافات
ایدوبده أخذ رشوتی نسبت قیلمسونلر وعوام ناس ایله کولوب تبسم بیله قیلمیه سن وبازار ایچون چارسویه
چوق کیدوب کلمیه سن ومراهقلرله تکلم ایدوب فتنه یه طالمیه سن اما اطفال وایتام ایله تبسم وتکلم قیله سن
وشفقتله اوپوب باشلرین صغایوب سله سن وپیر واختیار اولان عوام ایله یولده رفاقت قیلمیه سن تا کیم انلری
تقدیم ایله علمکی وتأخیر ایله پیریکی تحقیرا ایتمش اولمیه سن ودخی * من لم یرحم صغیرنا ولم یوقر کبیرنا فلیس منا
حدیث شریفی تحتنده قالمیه سن ومعبر ناس اولان یول اوزرنده طوروب اوتورمیه سن واکر اقتضا ایدرسه
جامع حوالیلرندن غیری یرده طوروب اوتورمیه سن ومسجدلرده وچارسولرده اکل ایتمیه سن ومصلقلردن
وسقالر الندن صو ایچمیه سن ودکانلرده اوتورمق ایچون چارسویه کتمیه سن ودیباج امثالی ابریشم ثیابی لبس
ایتمیه سن تا کیم حظ نفس اولان رعونتله سننه یاتمیه سن وکندی اهلکله فراش ایچنده امور جواری
ونسای اغیاری سویلیه سن وانی چوقده اس ودلك وبوس ودرآغوش ایلیه سن انجق اکا لازم اولان سوزلری
بسمله مقتصرجه سویلیه سن وملاعبه قلیله دنصکره بسمله ایله تقرب ایلیه سن تا کیم اول سندن چوق یوز

بولسون واروبده رجال واجانب اسانه آلمسون وقدرتك یتدکجه اری باباسی ویا اناسی اولان عورتی آلمیه سن
تا کیم انلرك دیلارنده قالمیه سن مکر کیم اقرباسیله کورشمك شرطیله آله سن اوله کیم اولزمانده برجهتدن
راحت قاله سن زیرا که عورتك مالی اولسه بدر ومادری انی کندولرینك یلوبرلر وقیزلرینك یدنده امانت بولورلر
پس عورت باباسی اوینه کتمسه زوجیله راحت قالورلر وصقین ایچ کوییه کی اولوبده اهلك باباسی خانه سنده
طورمیه سن حرا یکن اسیر اولوبده مالکی خلقه ویرمیه سن وصقین اوغلی یا قیزی اولان عورتی آلمه که کوله مزسن
زیرا که سن انك یاننده اولادندن اعز واکرم اوله مزسن پس اول جمیع مالنی انلر ایچون ادخار ایلدکدنصکره سنك
مالکدندخی سرقت ایدر بیله مزسن وصقین ایکی عورت آلمیه سن اکر شاشوب آلدکسه ایکیسیله برا اوده
اولمیه سن وکار وکسبه قدرتکی بیلدکجه تأهل قیلمیه سن ابتدا طلب علم آندن جمع مال حلال آندن تزوج ایله که
تعلم وقتنده طلب مالله مشغول اولوبده صکره تعلمدن عاجز قالمیه سن زیرا که مال اشترای جواری وغلمانه باعث
اولمغله تحصیل علم ایتمزدن مقدم دنیا ونسا ایله مشغول اولوب تضییع اوقات ایدرسن واولادك جمع اولوب عیالك
چوغالدقده ای ترك ایدوب انلرك مصالحی قیامنك همتنه کیدرسن پس ابتدا شبابك عنفوانده وقلب
وخاطرك فراغی آوانده طریق تحصیل علمه کیده سن بعده مال حلالی جمع ایدوب اندنصکره تأهل ایده سن
زیرا که اهل وعیال منشوش بال دربی صنعت ومال ایده سن البته یانکده وضع اولنان امانتی صاحبنه ادا ایدوب
طوغری یوله کیده سن وجمیع ناسه خیرخواه اولوب نصیحت ایده سن وخلق اطوارکه مائل اولوب سنکله
معاشرته مباشرت ایلدکده صحبتلرینه کیده سن ومجالسلرنده نامی ونفسکی توقیر ایله مذاکرهٔ علم ایده سن تا کیم سن
آنلرك یاننده زیاده محبوب القلوب اولوب جمله سن آخرت یولنه ییده سن صقین عامه یه اصول دین امرین علم کلام
ایله سویلیه سن تا کیم تقلید ایله علم کلام آنلره شغل اولمسون وهر عام خام اول بحر عمیقه طالمسون کیمکه سکا
کلوب فتوای مسائل استرآنك آنجق جوابن ویروب غیری نسنه اکا ضم ایلمیه سن تا کیم انك سؤالنك جوابی
سنی مشوش قیلمسون وانواع فنون ایله سائلك عقلی طاغلمسون اکر اون ییل کتابسز واسبابسز قالدکسه ده
صقین علمدن اعراض ایتمیه سن تا کیم علمدن اعراض ایله ضیق معیشت سمتنه کتمیه سن وکندی تلامیذکه
التفاتك کمال شفقتله اولسون تا کیم هر برشاکردك کندوبی سنك اوغلك بیلسون وعامه سعی ورغبتلری یوما
فیوما ترقی بولسون وسنکله معارضه ایدن عامه ایله واهل سوق ایله برکلامك اولمسون تا کیم هر عام کالانعام ایله
یوزك صویی دوکلمسون وحق سویلدکده کسه دن حذر قیلمیه سن سلطان اولسه بیله اندن مهابت المیه سن
وسنك عبادتك عامه دن اکثر اولسون اقل اولمسون تا کیم آنلر سنك عبادتکه اقبالکی کندی اعمالندن اکثر
کورمدیکیچون قلت رغبتکه حالله عقیده لرینه ضعف کلمسون وقتا که علماسی اولان بلده یه داخل اولورسن
اکر کندیکی آنلرك بری کبی بیلورسن آنلرك جاه ومنصبلرینه طالب اولمدیغك بیلوب سندن امین اولورلر وسندخی
انلردن سلامت بولورسن والا جمله سی اوزریکه هجوم ایله مذهبکه طعن ایدرلر وعامه دخی سکا حقارت کوزیله
باقوب علمانك ایزیله کیدرلر وسن جمله سنك عندنده فائده سز معیون اولورسن واکر اول علما کلوب سندن
مسائلده استفتا ایدرلرسه انلره مناظره ومطارحه ومناقشه ایلمیه سن وانلره دلیلی واضح اولمیان نسنه یی
سویلمیه سن وانلرك سندلرینه دخل ایتمیه سنکه دخل اولنمیه سن علمادن حذر اوزره اولوب عامه دن بیله غافل
بولنمیه سن ظاهرکله الله ایچون اولدیغك کبی باطنکله هم انکیچون اوله سن تا کیم سر وعلانیتك بر قیلوب کندیکی
خالص اللهك بوله سن واکر حاکم سکا صالح اولمیان منصبی تکلیف ایلدیسه آنی سکا علمك ایچون ویردیکی
بیلدکجه قبول ایلمیه سن وصقین امتحان ومناظره مجلسنده خوف ایله سویلمیه سن زیرا که اول ملاحظه یه خلل
ولسانه ضعف وکلال کتورر وصقین چوق کولمیه سنکه اول قلبی اولدیروب حلاوتن کوتورر ومشی ایتمیه سن
الا که وقار ایله آهسته کیده سن وجمیع امورکده عجله ایتمیوب تأنی ایده سن وسنی کیرودن ندا ایده نك جوابن
ویرمیه سن زیرا که بهایم خلفندن ندا اولنورانی کندیکه لایق کورمیه سن وتکلم ایلدکده کثرت صیاح ایله رفع
صوت ایدوب چاغرمیه سن انجق مخاطبك ایشیده جك صوت ایله آهسته سویلیه سن وکندك ایچون صمت
وسکوتی وقلت حرکتی عادت اتخاذ ایلیه سن تا کیم سنك صبر وثباتکی خلقك جمله سی بیلسونلر وناس ایچنده
چوق ذکر الله ایله که انی سندن اوکرنسونلر وبش وقت نمازاردنجه کندیکون اوراد ورد اتخاذ ایله که آنده قرآن

اوقويوب ذكر الله ايله شكرين قيله سن وهر شهرك نيجه ايامنده قائم اوله سن ونفسكه رقيب اولوب على محافظه يه
آله سن تا كيم علمكله ايكى عالمده منفعت بوله سن وكندك بيع وشرا ايتميوب برخادم بوله سن كه اموركده
معتمد عليه اوله وناس ايله اولان خدمتلريكى اول كوره بيله ويدكده بولنان دنيا دولتنه ويدنكده اولان اعضا
صحتنه اعتبار واعتماد ايتميه سن تا كيم الملك جمله سندن صوينوب سؤال اولندقده يأسه باتميه سن وامرد
اوغلانلره آلميه سن تا كيم خلقك ديلنده قالميه سن اكر سلطان سنى كندى مقربلرندن ايدرسه ده سن اول قربكه
خلق واقف قيليه سن تا كيم ايكى صوبك اراسنده قالميه سن زيرا كه اظهار تقرب سلطان ايلدكده قبلۀ حاجات
ناس اولورسن اكر قضاى حوايجى بوينكه آلورسن تحقيقا سلطانك نظرندن دوشوب حقارت بولورسن
واكر التزام ايتمدكسه تعييب ناس ايله اوجمق وكوسمك ثقلنده قالورسن وخلقك خطاسن ستر ايدوب صوابنه
تبعيت ايليه سن واكر بركسه يى شر ايله بيلدكسه آنى آنكله ذكر ايتميوب برخيرن بولوب آنكله سويليه سن
واكر اول شر دين امرنده ايسه انى خلقه سويليه سن واكا تبعيتدن انلرى تحذير ايليه سن تكيم حضرت حبيب
اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم * اذكروا الفاجر بما فيه حتى يحذره الناس وان كان ذا جاه ومنزلة * بيورمشدر حق
تعالى دين مبينك معينى وانك ناصرى اولديغن طيورمشدر پس اكر سن اهل جاهك دينده كورديكك خللى
بركره ذكر ايدرسك حق تعالى معينك اولور وسندن ناس البته مهابت آلورنه كسه دين امرنده بربدعت اظهار ايده
بيلورنه ده انك اول خللى اوله قالور وقتا كه سلطاننكدن علمه موافق اولميان عمل كوررسن انى اكا طاعتله ملايم
سويليه سن زيرا كه انك يدى سنك يدكدن قويدر پس برسوزى بركره ايله اكتفا ايليه سن واكر اول اهل جاه
اول خللى غيبتنده سويلمكله سندن مهابت آلميه وانى بنه اشليوب ترك قيلديسه سن انك سراينه واروب
آنى تنها كوروب رفق ولين ايله نصيحت ايليه سن واكر مبتدع ايسه مناظره ايله كتاب وسنتدن خاطريكه كلنى
سويليه سن قبول ايلديسه نه كوزل والا انى اغضاب ايتمدن حذر ايليه سن وصقين موتى اونوتميوب حق
تعالىدن استاذلرك ايچون مغفرت ورحمت طلب ايده سن وتلاوت قرآنه مداومت ايدوب زيارت مقابره
ورؤيت مشايخه ومبارك مواضعه چوق كيده سن وعامه نك سكا عرض ايلدكلرى انبيا واوليا وصالحلرى
مساجد ومنازل ومقابرده كوردكلرى رؤيالرين قبول ايده سن وكفر وبدعت اهلندن بركسه ايله مجالسه ومكالمه
ايتميه سن وممكن ايسه دينه دعوت ايده سن والا لعب وشتم اولان مجلسه كتميه سن ومؤذن اذان اوقودقده مهيا
اوله سن تا كيم عامه دن مقدم مسجده كله سن وحاكم جوارنده دار اتخاذ ايليه سن وجاركدن كورديكك عيب
اماتندرانى ستر ايدوب كسه نك سرين كسه يه سويليه سن وكيمكه سنكله برايشده مشورت ايلر انى حقه ييده سن
وسنى مولايه تقريب ايدن افعال اكا اشارت ايده سن وبنم بو وصيتلريمى جان ايله قبول قيله سن تا كيم بونلرله دنيا
وآخرتكده منتفع اوله سن وتوفيق حق رفيقك بوله سن وصقين مالله بخل ايتمه كه مبغوض اولميه سن وطماع
وكذاب اوله كه مروتسز قالميه سن وحقى باطله قاتمه كه اهانت كورميه سن وجميع اموركده مروتك كوزه ده سن
وضر اوسراده ثياب ابيض كيوب غناى قلب اظهار ايده سن واكر فقير اولدكسه كسه يه عرض احتياج
ايتميه سن وحطام دنيايه حرص ورغبت ممنه كتميه سن وهمتك عالى ايدوب الحقده قالميه سن تا كيم همت
ضعيفه ايله حرمتسز اولميه سن وقتا كه يولده كيدرسن يمين ويساره التفات ايتميوب ارضه نظر ايده سن وقتا كه
حمامه داخل اولورسن حمام وحامكان اجرتن بازار ايتميوب عامه دن زياده جه كرم قيلورسك وحمام اهلى بيننده
مروتك ظاهر اولوب انلردن تعظيم وحرمت بولورسن وكندك جولها وصناعه متاع آلوب ويرمك ايچون
كتميه سن ويدكله غلاتى كيل ودراهمى عد ايتميه سن وعلم اهلى عندنده حقير اولان دنيايى الچق طوته سن
تا كيم حق تعالىنك عندنده دنيادن اعلى وابقى اولان دولته يته سن وامور دنيا ايچون بر وكيل صادق بوله سن
تا كيم اول حاجاتكى مهيا قيلوب سن علم وعمله اقبال ايده بيله سن وصقين مجانين ايله برسوز سويليه سن وعلم
اهلندن جدل ومناظره بيلميانلرله وطلب جاه ايچون ناس ايچنده اولان مسائل بحثنه طالب انلرله تكلم
ايليه سن زيرا كه انلر سندن حذر ايتميوب تخجيلكه سعى ايدرلر وسنك حق اوزره اولديغك بيلسه لرده مخالف
كيدرلر واكر اعيان واكابر مجلسنه داخل اولدكسه انلر سنى يوقارى ممته رفع ايتمدكجه سن ترفع ايتميه سن
وبرجماعت ايچنده بولندكسه آنلر سنى تعظيم ايله صلوة ايچون تقديم ايتمدكجه سن ايلرو كتميه سن وكورنش

طوغمزدن مقدم واوله وقتى حمامه وارميه سن ومجمع نسوان وغلمان اولان مسيره لرده طورميه سن وفسق
وملاهى وظلم ومناهى اولان مجلسلره كيرميه سن تا كيم انلرله شريك اولوبده اهانت كورميه سن وصقين علم
مجلسنده غضب ايلميه سن وعامه يه تكذيبه قريب اولان حكايه لرى سويليه سن وقتا كه اهل علمك برى ايچون
برمجلس اتخاذ ايتمك مراد ايدرسن اكر اول مجلس فقه ايسه كندك كيدرسن وانده بيلديكك تحقيقى تقرير
ايدرسن تا كيم خلق انى عالم صانوبده انكله مغرور اولمسونلر وسنك حضوركله شبهه ده قالمسونلر واكر سوزى
فتوايه صالح ايسه انى اندن ذكر ايده والا سنك حضوركده تدريس ايتمش اولمسون ايچون قالقوب كيده سن
بلكه انك يانده برشاكرديكه مستمع قيله سن تا كيم اندن انك كيفيت كلامنك وكيت علمنك خبرين آله سن
وبدعتله مختلط اولان مجالس ذكره حاضر اولميه سن وكندى شاكردلك مجلس وعظنده اوتوروب انى منفعل
قيليه سن بلكه اعتماد ايلديكك اهل محله يى وعامه يى قندره سن واصحابك برينى انده مستمع كوندره سن وامور
مناكحى وصلوة جنازى وصلوة عيدى جمعه خطيبنه تفويض ايدوب بو ايشلره كنديكى قاتميه سن والدين
واساتيذكى خيردعادن اونوتميه سن وبو موعظه يى بزدن دل وجان ايله قبول ايده سن زيرا كه بونى سنك وجمله نك
مصلحتيچون وصيت ايلدم بويولده كيده سن تا كيم خلق حقه يونلدوب آخرت سمتنه ييده سن (بيت) مقصودلك
اكر دين ايسه دنيادن كيچ * اللهه بونك جمله اشيادن كيچ (نوع خامس) اولياى كرامك ومشايخ عظامك امور
خارجيه لرى نظامن بيلديرر (اى عزيز) معلوم اولسونكه اول فريد عصرى حسن بصرى قدس الله تعالى
روحه حضرتلرى محبت يى عاشقلرجى حبيب عجمى قدس الله تعالى روحه حضرتلرينه امور خارجيه يى
وعادات سنيه يى تعليم وتوصيه ايدوب بيورمشدركه يا حبيب ناسدن هركسله عقلى قدر مكالمه ايلديكك كبى
حدى قدر معامله برله كندى مرتبه سنه تنزل ايده سن وجميع اموركده رفق وتأنيله حالت وسطاده كيده سن
دنيا وآخرت اهلندن هرصنفه كندى خلقيله اختلاط ايدوب ملايم سويليه سن وسفهادن برضرر تحمله
اون ضرردن قورتلوب اون فائده هم ربح ايليه سن واهل اسلامه اكرام ايله حرمت قيله سن تا كيم حق تعالى يه
اكرام ايتمش اوله سن ولسانكى كلمۀ طيبه ايله معتاد ايليوب خيرسويليوب شيرين جواب اله سن وجمله خلقه
خيرخواه اولوب هركسه عين شفقتله نظر قيله سن وجمله يه حسن ظن ايدوب سندن اولى واعلا بيله سن ومال
وعرض ودمكى الله ايچون عبادينه تصدق ايدوب جمله دن راضى اوله سن ايكى جهانده بركسه دن برنسنه
مطالبه ايتميوب مكارم اخلاق بوله سن واكر طريقكده سندن برنسنه دوشديسه اول كتاب ويا ثياب ويا هزار
دينار ايسه ده وانى كيجمش كتمش اولدكسه اول نسنه دن واز كيجوب كيده سن انك طلبنده نه كندك رجوع
ايده سن ونه كسه يى كوندره سن انى فراموش ايده سن ويولده كيدر ايكن كيرويه التفات ايتميه سن اكر التفات
ايده جك اولدكسه جميع وجودكله دونه سن وسكا كيرودن ندا ايده نك جوابن ويرميه سن ومكان وزمان ايله
وانسان وحيوان ايله تشؤم ايتميوب جمله ايله تفأل ايدوب اوغريله سن واغنيا اوزرينه فقرايى ترجيح ايده سن
واهل دنيا اوزرينه اهل آخرتى ايلرى طوته سن وجميع احوالكده آداب دين ايله مؤدب اوله سن وعلماى عاملين
ايله صحبت قيله سن وحديث وتفسير وشريعت علمندن حظ وافر آله سن ومتصوفۀ جهله دن بعيد اولوب
صحبتلرندن احتراز ايده سن وصلاتى جماعتله ادا ايدوب مجلس وعظه كيده سن امام مؤذن وامام وواعظ وشيخ
اولميه سن ومناصبله مقيد اولوبده شهرت بولميه سن ومكاتيب ومحضرلرده اسمكى يازوبده امضا قيليه سن
ومحكمۀ قضايه واروبده باشكى غوغايه صالميه سن وكسه يه وكيل ووصى ومتولى وسبب اولميه سن واغنيا وامرا
ايله الفت ايدوبده آفت وبلاده قالميه سن ونسوان وغلمان ايله صحبت ايدوبده رسواى عام اولميه سن وتكيه لرده
اكلنوبده تهمتلره طالميه سن وكسه دن برنسنه استميوب امانت هم آلميه سن وكسه يى استخدام ايتميه سن
اهل دنيا خدمتنه كتميه سن وحرام صرفه ال اوزاتميه سن ودينكى دنيايه صاتميه سن وكندى خانه
يى منتكده ملازمت قيله سن ونشر علوم دين ايله مشغول اوله سن واهل واولادكله عدالت ايليه سن
وتربيه لرنده ملايم سويليه سن ومخلوق خدادن كاظم غيظ اوله سن تا كيم خالق وباريدن مجازاتن بوله سن
پس كظم غيظ ايتمده جهد وهمت قيله سن تا كيم كوكللردن مودتن آله سن تكيم حضرت حبيب اكرم
صلى الله تعالى عليه وسلم برى بريزه تحبب وتوددله امر ايلشدر ومحبت ومودتك اعظم اسبابى كظم غيظ

اولدیغی سو باشندر پس حق تعالینك سنکله نه شکل معامله سن محبت ایدرسن اول معامله یی بعینه
مخلوقاتیله قدم بقدم ایدرکیدرسن وهیچ کسنه یی حاضر اولسون غائب اولسون اینجیدیجی نسنه ایله لسانه
المیه سن وناسدن برکسنه نك مکر وحیله سی مسرور اولمیه سن وسکا شتم وظلم ایدن کسنه نك ذمتن ابرا ایدوب
صوچندن کچوب کیده سن متواضعلره تواضع قیلوب متکبرلره تساهل ایده سن اما متواضعلرك علاماتی اون
نسنه درکه خادم ایله اتمك یمکدر وعصا ایله یورومکدر ویوللردن ایذایی دوشورمکدر وصبیانه تبسم ایله سلام
ویرمکدر ونابعسز پیاده یورمکدر وفقرا ایله مجالسه ایدوب انلری کورمکدر وچارسودن خانه سنه لازم
اولان اشیایی کتورمکدر وحلب ایچون شاتی اعتقال ایدوب سورمکدر وجماره بنوب اکا جواب ویرمکدر
وقونشولرك دوشن خدمتلرین کورمکدر (شعر) لاهل الحق أوصاف کرام * خضوع وافتقار وانکسار *
البته اکابری توقیر وعلمایه تعظیم ایده سن وضعفایه نصرت ستنه کیده سن وسندن یاشده بیوك اولنه تعظیم
ایدوب زیارتن تقدیم ایده سن وکوچکه شفقت ایدوب اکا عطایی تقدیم ایده سن وهدیه یی صاحبندن تعظیم
ایله قبول ایدوب مکافاتن اکثرویره سن ویتیمه اقچه یامیوه ویروب باشن طوتوب شفقتله خاطرین صوره سن
وسائله طعام وزائره اکرام ایدوب هرخدمتن کندی الکله کوره سن اکر زائر اکرامکی رد ایلدیسه ابرام ایله
قبول ایتدیره سن تسکیم اصحاب کرام بری برلرینه ملاقی اولدقده معانقه ایدرلردی ومفارقت ایلدکده
مصافحه ایدوب کیدرلردی اکر هرکون ملاقی اولسه لرینه معانقه ومصافحه ایدرلردی وسکا تنکری مسافری
کلدکده اکا هلا وسهلا ومرحبا دیوب یوزینه بشره بشاشتله باقوب وصفا وخوش ایده سن والن شوق
وبشاشتله طوتوب انی آلوب منزلکه کیده سن وقدرتك یتدیکی قدر نان ونعمتله خدمت واطعام ایده سن
ومرتبه سی تحمل ایتدیکی قدر لطف والفتله عزت واحترام ایده سن ورحلتی وقتی کلدکده اکا اول یومیه
نواله سن ویروب خارج بابه دك اکا دعا ایدرك بیله سنجه کیده سن واکر پیاده ایسه قپودن طشره یوز خطوه
مسافه تشییع ایده سن اول سکا مسزی الله تعالی یه اصمرلدق دیدکده سن اکا سلامتله الله تعالی یه امانت
اوله سز دیوب رجوع ایده سن وجمیع بهایم ووحوش وطیور وحشراته مرحمت وشفقت قیله سن تاکیم حق
تعالیدن رحمت ورأفت بوله سن ودابه نك یوزینه اورمیوب هیچ برحیوانه عذاب ایتمیه سن وعصفوری عبث
یره قتل ایتمیوب قفلی یره اتمیه سن وهیچ برحیوانی ناره القا ایتمیه سن تسکیم ابو الدرداء رضی الله تعالی عنه
حضرتلری اطفال الندن عصافیری اشترا ایدوب آزاد ایلردی وارجناح آچوب هواده اوچوب سلامت قال
دیو سویلردی واکر بهایمدن بریله مبتلا اولدکسه انك غبارین سیلوب هرخدمتن کوره سن یا کوردیره سن
وبرکون برکیجه ده اون کره علف وصو یون ویره سن وشانك بویننده طونه سن قولاغندن طوتمیه سن وبقری
جمار کبی تحمیل ورکوب ایتمیه سن وهره یه هرکوردیکی یمکدن برلقمه ویره سن اچ قیا تمیه سن ومخلوق
خدادن برینك بربرن کسوب عیبلی ایتمیه سن وبو برامر عظیم اولدیغی بیلوب حذر اوزره اولوب اونوتمیه سن
وبرحیوانی بغایو بده قورشون واوق کبی اشیایه نشان ایتمیه سن وهدهد وضفدعی ونحله ونمله یی وسائر حشرات
ارضی قتل ایتمیه سن وطیری کیجه وقتی یوه سنده طوتمیه سن زیرا که لیل انك امن وامانیدر اورکوتمیه سن
وخبرده کلمشدرکه ییلانلری قتل ایده سن مکرکیم قضیب فضه کبی کورینن جان ایضه دکموب کیده سن (بیت)
روادرکرچه اولدرمك ییلانی * اکر دروپش ایسك اینجتمه جانی * تحقیقا انسان مخلوقاتك حقنده اوج
درجه ده بولنور امااولکی درجه خلقك حقنده ملائکه دن کرام بره منزله سنده بولنمقدرکه جمله یه راحت
ایصالنده سعی ایدوب قلوبه سرور ادخالنده اهتمام ایتمکدر واما ایکنجی درجه خلقك حقنده جمادات منزله سنده
تنزلدرکه انلره خیرین ایرشدرمز لکن شرین دخی انلردن کف ایدر واما اوچنجی درجه خلقك حقنده سباع
وحیات وعقارب منزله سنه دوشمکدرکه اندن خیره امول اولنمز بلکه شرندن خوف وحذر قیلنور پس اکر سن
افق ملائکه کرامه ترقی قیلمغه قادر اولمدکسه باری درجه جماداته قائل اولوب اول مرتبه ده مقیم اوله سن
زنهار اندن درجه سباعه وحیاته نزول ایتمیوب اندن حذر اوزره اوله سن اکر اعلای علیندن تنزل کندیکه
لایق کوردکسه باری اسفل سافلینه هبوطی لایق کورمیه سن تاکیم قعرناره دوشمیه سن (بیت) خلوت
وعزلتده کوردم چونکه شهرت آفتن * خدمت وصحبتله ایردم حضرت مولایه بن (نوع سادس) آفات ذنوب

جمیع اعضایی واسباب حفظ ونسیان وفقر وغنایی اجمالا بیلدیرد (أی عزیز) معلوم اولسونکه اهل ادب
دیمشلردرکه عبد مؤمن اعضای سبعه سیله جمیع بدنك اوچیوز عدد ذنوب آفاتندن حفظ وحمایت قیلدیسه
اهل تقوی زمره سنه داخل اولور وایکی جهان مشقتندن سلامت وراحت قالور بلکه (ان أکرمکم عند
الله أتقاکم) کرامتن بولور پس ذنوب آفاتندن حفظ اولنه جق اعضایدی عدد اولنمشدر اذن وعین ولسان وید
وبطن وفرج ورجل بیلنمشدر وحفظ اولنه جق بردخی بی تعیین اعضای جمیع بدن بولنمشدر ونیجه اشیا واردرکه
اسباب حفظ ونسیان وفقر وغنا اولدقلری آثار ایله اثبات اولنوب تجربه قیلنمشدر اما آفات اذن اون ایکیدر
بری تکلمی جائز اولمیان کلامی استماع ایلمکدر وبری سازاستماع ایلمکدر وبری نغمات آهنکی استماع ایلمکدر
وبری لحن وخطا ایله اوقونان قرآنی استماع ایلمکدر وبری شابه اجنبیه کلامن استماع ایلمکدر وبری خلقك
حدیثن خبرسزدکله مکدر وبری قرآن وخطبه یی استماع ایتمکدر وبری قاضی وامیر ومحتسب واستاذ ووالدین
وزوج وسید امثالی متبوعك کلامن استماع ایتمکدر وبری مفتی مستفتی نك کلامن استماع ایتمکدر وبری
قاضی خصم وشاهدك سوزلرن استماع ایتمکدر وبری مسؤل عنه سائل مضطرك کلامن استماع ایتمکدر
وبری اکابر وضعفانك کلامنه اصغا ایتمکدر واما آفات عین اون ایکیدر بری قصد ایله نامحرم عورته نظر
ایلمکدر وبری قصد ایله غیرینك صورت برینه نظر ایلمکدر وبری فقرا به وضعفایه حقارت کوزیله نظر ایلمکدر
وبری منکرانه ضرورتسز نظر ایلمکدر وبری نزول کواکبه نظر ایلمکدر وبری دنیا امرنده کندی فوقنده
اولنلره رغبت کوزیله نظر ایلمکدر وبری دین امرنده کندی تحتنده بولنانلره اقتدا کوزیله نظر ایلمکدر وبری
غیرینك خانه سنه اذنسز نظر ایلمکدر وبری نمازایچنده کوزلك یوموب نظر ایتمکدر وبری ایکی خصم
بربرینه نظر ایتمکدر وبری شاهد مدعیلره نظر ایتمکدر وبری قاضی خصم وشاهدلره نظر ایتمکدر واما
آفات لسان یتمشدر بری کفرسوز سویلمکدر وبری خوف کفر اولان سوزی سویلمکدر وبری خطا سوز
سویلمکدر وبری یلان سویلمکدر وبری غیبت ایلمکدر وبری قوجیلق ایلمکدر وبری استهزا ایلمکدر
وبری سب ایلمکدر وبری فحش سویلمکدر وبری خلقه لعن ایلمکدر وبری ناسه طعن ایلمکدر وبری
نیاحت ایلمکدر وبری نزاع ایلمکدر وبری جدال ایلمکدر وبری خصومت ایلمکدر وبری تعریض ایله یلان
سویلمکدر وبری عناد ایلمکدر وبری سری افشا ایلمکدر وبری باطل سوزه طالقدر وبری سؤال الله مال آلمقدر
وبری عوامك فهم ایده مدکلرین سؤال ایلمکدر وبری خلقه مغلطه سویلمکدر وبری تعبیرنده خطا سویلمکدر
وبری سوزنده نفاق ایلمکدر وبری ایکی دیللی سویلمکدر وبری شفاعت سیئه ایلمکدر وبری امر منکر
ونهی معروف ایلمکدر وبری کلامی عنف ایله سویلمکدر وبری عیوب ناسی تجسس ایلمکدر وبری کندودن
اعلانك یاننده افتتاح کلام ایلمکدر وبری اذان اوقنور ایکن سویلمکدر وبری نماز ایچنده دنیا کلامن
سویلمکدر وبری خطبه حالنده سویلمکدر وبری طلوع فجردن طلوع شمسه دك دنیا کلامن سویلمکدر وبری
خلاده تکلم ایلمکدر وبری جماع ایدرکن سویلمکدر وبری مسلمانه بددعا ایلمکدر وبری ظالمه صلاحك
غیربسیله دعا ایلمکدر وبری قرآن اوقنورکن سویلمکدر وبری جامعده دنیا کلامی سویلمکدر وبری خلقه
بدلقب سویلمکدر وبری یمین غموس ایلمکدر وبری غیرالله ایله یمین ایلمکدر وبری چوق یمین ایلمکدر وبری
سؤال امارت وقضا ایلمکدر وبری تولیه سؤال ایلمکدر وبری وصیت سؤال ایلمکدر وبری کندویه بددعا
ایلمکدر وبری عذرناسی رد ایلمکدر وبری قرآنی کندی رأیله تفسیر ایلمکدر وبری مؤمنی تخویف ایلمکدر
وبری کلامی قطع ایلمکدر وبری تابع متبوعنك کلامن رد ایلمکدر وبری برنسنه نك حل وطهارتن محلنك
غیرنده سؤال ایلمکدر وبری مزاح ایلمکدر وبری آدمی یوزنده مدح ایلمکدر وبری هجو ایله شعر سویلمکدر
وبری سجع وفصاحتده اهتمام ایلمکدر وبری فضول کلامی سویلمکدر وبری مالایعنی سویلمکدر وبری
ایکی آدم برآدم یاننده بری برینك قولاغنه مخفی سویلمکدر وبری شابه اجنبیه ایله تکلم ایلمکدر وبری فاسقه
یاذمی یه سلام ویرمکدر وبری متغوط وبائله سلام ویرمکدر وبری معصیت بولنسه دلالت ایلمکدر وبری
معصیته اذن ویرمکدر وبری آفات معاملاتدر وبری افات عبادات متعدیه در وبری افات عبادات قاصره در
وبری افات مسکوتدر واما افات ید اتمش التیدر بری برکسنه یی بغیرحق قتل ایلمکدر وبری برکسنه یی برح

ایلمکدروبری برنسنه سرقت ایلمکدر وبری برکمسه نك یوزینه ضرب ایلمکدر وبری حیوانك قولاغن
بوکمکدروبری حیوانك یوزینه ضرب ایلمکدروبری بلاحق خلق دوکمکدروبری خلقك مالن چکوب آلمقدر
وبری غنیمت مالندن اوغورلین چالمقدروبری غنی اولان زکوة وعشر وفطره وکفارت ولقطه یی آلمقدروبری
هدیه یی ویره نك حسن ظننه مخالف اولان انی قبض ایلمکدر وبری وقف باطلادن اخذ ایلمکدر وبری وقف
صحیحدن ترك خدمتله اخذ ایلمکدر وبری بیت المالك مصارفندن بولنمیان اندن آلمقدریا کفایه دن زیاده سنه
ال صالمقدروبری بی اذن سیدندن کندی مالن المقدروبری میته ودم وخمر امثالی حرام لعینه اولان
اشیایی النه آلمقدروبری مجنونك وصبینك مالن اخذ ایلمکدروبری حیوانلر صورتن تصویر ایلمکدر وبری
نظری حرام اولانی لمس ایلمکدر وبری ذمیلرله مصافحه ایلمکدروبری کندی مالن تعییب واسراف ایلمکدر
وبری کندی مالن اتلاف ایلمکدروبری مالن ربایه ومعصیت یولنه صرف ایلمکدر وبری مدیونن صویوب
کندی مالی قدرین المقدر وبری ضیافت آرتغی طعامی اذنسز المقدر وبری حمامده عذرسز اعضایی دلك
ایلمکدر وبری کندی عورتیله جاریه سندن غیری کمسه ایله ال بازاری ملاعبه ایلمکدر وبری شطرنج امثالی
ملعبه لری الینه آلمقدروبری طنبور امثالی الاتی اصول ومقامات ایله چالمقدروبری قوش باز اولوب کوکرچین
اوینتمقدر وبری ذی روحی نشانه بغلیوب اکا اوق یا قورشون ویا طاش آتمقدر وبری بهایمی بری بریله
دوکوشدرمکدر وبری جنب ومحدث وحایض ونفسا مصحف وتفسیره ال اورمقدر وبری بودردی قرآنی
یازمقدر وبری تلفظی حرام اولان کلامی یازمقدر وبری جامعده یا جامعه کیدرکن اصابعن تشبیك ایلمکدر
وبری غیرینك مالیله برمدت انتفاع ایدوب ینه اکا رد ایتمك ایچون انی اذنسز المقدر اکا رعیب ونقصان
ایرشمزسه ده ینه غیرینك ملکنده اذنسز تصرف قیلمقدر وبری برمؤمنی سل سلاح ایله قورقتمقدر وبری
برکمسه نك برنسنه سن مزاح ایچون اوغورلمقدر وبری برجم قوپوب تراش ایتمکدر وبری عورت باشن
تراش ایلمکدر وبری رجل صقالن تراش ایلمکدر وبری برقبضه دن اقصر اولان صقالن مقراض ایله آلمقدر
وبری قطع اولنمش اظفار وشعرك کنیفه اتمقدروبری قبر اوزرندن سبزه قوپارمقدروبری لحدمزاری قصد ایله
آچمقدر وبری صاغ الیله مخاط انفین المقدر وبری صاغ الیله استنجا قیلمقدر وبری پارمغن دبرینه یاقبلینه
صوقمقدروبری فضه دن غیری خاتم طاقمقدر وبری ضرورتسز رشوت ویروب المقدروبری غصب اولنمش مالدن
ویریلان هدیه وتصدق ومبیعی اخذ ایلمکدر وبری قدرتی اولان کمسه مظلومی قورتارمدن ال چکمکدر
وبری اوق اتمه یی تعلمدنصکره ترك ایتمکدر وبری طرنقلرك کسمه یی ترك ایتمکدر وبری قادر ایکن ساز آلاتن
قیرمه یی ترك ایتمکدر وبری ممکن ایکن صورحیواناتی بوزمه یی ترك ایتمکدر وبری ضایع اوله جق اسقط
ولقطه یی آلمه یی ترك ایتمکدروبری مال وحیوان حرق وغرق وتلفدن انقاذی ترك ایتمکدر وبری کونش
باتدقده صبیان ودوابی طشره دن ایچری آلمه یی ترك ایتمکدروبری کیجه اولدقده تغلیق بابی ترك ایتمکدروبری
قابلرك اغزن اورتمه یی ترك ایتمکدر وبری شمعه یی اطفایی ترك ایتمکدروبری اهلیله ال بازارن ترك ایتمکدر
وبری اهلی وار ایکن بدیله استمنا ایتمکدر وبری کندی اصبعن اهلنك قبلنه ادخال ایتمکدر واما آفات بطن
اون بشدر بری بطننه ضرورتسز حرام ادخال ایلمکدروبری فوق الشبع اکل ایتمکدروبری بدنه ضرر ویرن
نسنه یی اکل ایتمکدروبری چارسوده ویولده اتمك یمکدروبری مقبره ده اتمك یمکدروبری التون وکومش
قابلردن یمك وایچمکدر وبری لهو ولعب ایله اولان ضیافتدن یمکدر وبری افتخار ایچون اتخاذ اولنان طعامی
اکل ایتمکدر وبری عذرسز صول الیله یمکدروبری طعامك وسطندن یمکدروبری بیله سنجه تناول ایده نك
اوکندن یمکدر وبری اثلم قدحدن صوایچمکدروبری اکل وشربی مریض یا میت اولنجیه دك ترك ایتمکدر
وبری ترك اکل وشرب ایله عاق والدین اولمقدر وبری قرق کوندن زیاده اکل مرقی ترك ایتمکدر واما آفات
فرج یکرمیدر بری زنا ولواطه ایتمکدر وبری بهیمه یی ایتمکدر وبری حایض ونفسایی ایتمکدر وبری جماعه
تحملی اولمیان کوچك اهلن ایتمکدروبری مریضه یی ایتمکدر وبری آدم ویا حیوان یاننده جماع ایتمکدر
وبری اشترا ایلدیکی جاریه سن قبل الاستبرا ایتمکدروبری قضای حاجت حالنده قبله یه متنه یا شمسه ویا قمره یوزن
یا ارقه سن دوندرمکدر وبری انسان یا حیوان مأکولاتیله استنجا ایتمکدروبری یولده یا مجمع ناس اولان ظلده

قضای حاجت ایلمکدر وبری اباق اوزرنده بول ایتمکدروبری صو یه بول ایتمکدروبری شقوق ارضه بول
ایتمکدر وبری مغتسله بول ایتمکدروبری لکنه بول ایدوبده خانه ده ترك ایتمکدر وبری کندویی بودروق
یاذکرن قطع ایتمکدروبری اهلیله جماعی ترك ایتمکدروبری اهلندن اذنسز نطفه یی عزل ایتمکدر وبری
مودوکندن اجتنابی ترك ایتمکدروبری سنت ختانی ترك ایتمکدروواما آفات رجل یکرمی بشدر بری معصیت
مجلسنه کتمکدروبری والدین واهلندن اذنسز غزایه کتمکدر وبری طاعون اولان یردن فرار ایتمکدروبری
غیرینك ملکنه اذنسز کتمکدر وبری قبور اوزرنده مشی ایتمکدر وبری نسوان جنازه ایله کیدوب قبوری
زیارت ایتمکدروبری جنب وحایض ونفسا مسجده کیرمکدروبری قبله یه ومصحفه وکتابه طوغری اباق
اوزاتمقدروبری اباق ایله یا انسانه ویا حیوانه دپمه اورمقدروبری اباق ایله غیرینك مالن اتلاف ایتمکدر
وبری ظلمه نك قپوسنه ضرورتسز کتمکدروبری مواضع شریفه یه صول اباغی ایله دخول وصاغیله خروج
ایتمکدرومواضع خسیسه یه بونك عکسیله کتمکدروبری سفردن قدومنده اهلنك اوزرینه خبرسز دخول
ایتمکدر وبری جامعده رقاب ناسی تخطی ایدوب ایلری کتمکدر وبری جمعه وجماعته کتمه یی ترك ایتمکدر
وبری تعلم وتعلیمه کتمه یی ترك ایتمکدر وبری فرض اولان جهاده کتمه یی ترك ایتمکدروبری منکر
اولمیان دعوته کتمه یی ترك ایتمکدروبری عاجزك خدمتنه کتمه یی ترك ایتمکدروبری میتك غسل ودفننه
کتمه یی ترك ایتمکدر وبری اجیرك خدمت مستأجره کتمه یی ترك ایتمکدروبری مملوکك خدمت سیده کتمه یی
ترك ایتمکدر وبری ولدك والدینی خدمتنه کتمه یی ترك ایتمکدروبری زوجه نك داخل بیتی خدمتنه کتمه یی
ترك ایتمکدروبری رعیه نك والیلری امریله کتمه یی ترك ایتمکدر افات اعضای سبعه بونلردرکه بیان اولنمشدر
واما افات جمیع بدن سکساندر بری کردان قیروب رقص ایله اباق الوب قول صالمقدروبری عورت یری
مکشوف اولمقدروبری حریر اسباب کیمکدروبری بدنن حرامه دکدرمکدروبری حرام اوده طورمقدروبری
عاق الوالدین اولمقدروبری قطع رحم ایلمکدر وبری زوجك حقوقنه رعایت ایتمکدروبری زوجه نك
حقوقنه رعایت ایتمکدر وبری اولادك ضایع قیلمقدروبری اجنبیه ایله تنها قالمقدروبری رجلی عورته تشبه
قیلمقدروبری بونك عکسی اولمقدروبری مملوك سیدینه عاصی اولمقدروبری سید مملوکنه اذیت قیلمقدروبری
جارجارینه اذیت قیلمقدروبری اشرار ایله مصاحب اولمقدروبری اسنه دکده آغزن آچمقدروبری یول
اوزرنده اوتورمقدروبری کولکه ارا سنده اوتورمقدروبری حلقه وسطنده اوتورمقدروبری
غیرینك یرنده اوتورمقدروبری جامعده عمل دنیا ایشلمکدر وبری انحنا ایله سلام الوب ویرمکدروبری
خلقه سحر ایتمکدروبری کوز بونجوغی امثالن بوینندن اصمقدروبری اکنه وسورمه ایله دوکون اورمقدر
وبری بیق اوزاتمقدروبری سره عورت محرمسز سفره کتمکدر وبری دابه نك اوزرندن اینمکدروبری اوج
رفیقك برین امیر ایدنمکدر وبری رفیق کیرویه قالدقده انکچون اکلنمکدر وبری عورت سرج اوزرینه
بنمکدروبری طعام ولیمه یی ترك ایتمکدروبری یوزی اوزره یاتمقدروبری سپرسز سطح اوزرنده اویومقدر
وبری الی یاغلی یاتمقدروبری کلب صقلمقدروبری یولده دابه نك بویندن جرس اصمقدروبری برایکی آدم یالکز
سفره کتمکدروبری نوم وبصل امثالن اکل ایدن ناس ایله اختلاط ایتمکدروبری ابدستی ترك ایتمکدروبری
غسلی ترك ایتمکدروبری نمازی ترك ایتمکدروبری تعدیل ارکانی ترك ایتمکدروبری جماعتی ترك ایتمکدر
وبری تسویه صفوفی ترك ایتمکدروبری امامه مخالفت ایتمکدروبری جمعه نمازن ترك ایتمکدروبری زکوة
ویرمه یی ترك ایتمکدروبری صوم رمضانی ترك ایتمکدروبری قضای مافاتی ترك ایتمکدروبری کفاراتی
ترك ایتمکدروبری منذوراتی ترك ایتمکدروبری صدقه فطری ترك ایتمکدروبری اضحیه یی ترك ایتمکدر
وبری حجی ترك ایتمکدروبری جهادی ترك ایتمکدروبری بینماز عورتی صاقلمقدر وبری کتب شرعیه یی
تصدیق ایتمکدروبری الات لهوی خانه سنده حفظ ایتمکدروبری سفینه یه رکوب ایتمکدروبری طیوری
قفسده حبس ایتمکدروبری بقاله آقچه قرض ایدوب تدریج ایله اشیا المقدروبری اکراه ایله بیع ایدندن اشترا
ایتمکدروبری مسرفه تصدق ایلمکدروبری جامعده سائله تصدق ایتمکدروبری اسم الله یازیلان کاغده بر
نسنه وضع ایتمکدر وبری قرآنی اوقوتمقدروبری ربا درکه آقچه یی فائده یه ویرمکدروبری مأکولاتی اوجوز

الوب حبس ایدوب زیاده بهالی صاتقدروبری یولده بلده کان طعامه قارشو کیدوب اشترا ایلمکدر وبری
اسیر قریبندن تفریق ایلمکدروبری عینه درکه اقچه یی دورت عیله فائده یه ویرمکدروبری شهرلی کویلی یه
زیاده غله ویره سی یه بیع ایتمکدروبری کندو یه لازم اولمیان مبیعک ثمنن زیاده ایتمکدروبری خطبه اوزره
خطبه ایلمکدروبری غنی اولان بورجن اداده اهمال ایتمکدر وبری تصدقله وکیل اولان اول صدقه دن
کندی ایچون آلمقدروبری سهو ایله اخذ اولنان نسنه سنک کندی یاننده قالان بدلیله انتفاع ایلمکدروبری
قبورا وزرنده شموع ایقاد ایلمکدر وبری هبه دن رجوع ایلمکدروبری قتال اثناسنده کفاردن فرار
ایتمکدرپس بو اوچیوز آفات مذکوره دن اجتناب ایدن آداب وارکان دین مبین ایله تقوی یولنجه کیدندر
وایکی جهان سعادتنه یتندر واما اسباب حفظ اوندربری تقلیل غدادروبری اکثار تکرار دروبری لیالیده
صلوة وقیامدروبری کثرت صلوة وسلامدروبری قراءت قرآندروبری ترک جمله عصیاندروبری مسواک
استعمال ایتمکدر وبری هر صباح آچ ایکن بال ایچمکدروبری هر کرن علی الریق یکرمی بردانه زبیب احمر
یمکدروبری بلغمی هر تقلیل ایدن نسنه یی تناول ایتمکدر واما اسباب نسیان اوندربری کثرت عصیاندر
وبری کثرت غموم واحزاندروبری کثرت علایق وتشاغلدروبری تازه کشنیچ تناولدروبری اکشی تفاح اکل
ایتمکدر وبری دوه قطاری اراسندن کیچوب کتمکدروبری نقره قفادن حجامت ایتمکدروبری الواح قبوری
اوقومقدروبری مصلوبک یوزینه باقمقدروبری دیری قملهیی ارضه آتمقدرواما اسباب فقر اضطراری قرقدر
بری معاصی یی ارتکاب ایلمکدروبری خلقه یلان سویلمکدر وبری صباح وقتی اویومقدروبری برکون
برکیجه ده سکز ساعتدن زیاده اویومقدروبری عریان اولوبده اویومقدروبری عریان ایکن بول ایتمکدر
وبری بریانی اوزرینه یصلنوب اتمک یمکدروبری اتمک اوفاغن برده دوکمکدروبری جنابت حالنده بلامضمضه
اکل ایتمکدر وبری قشور ثوم وبصل یاقمقدر وبری کیجه وقتی منزلی سوپورمکدروبری زبلی کیجه خانه ده جمع
ایتمکدروبری باشده بیوکارلک اوکنجه یوریمکدروبری والدینک آدلریله چاغرمقدر وبری چورچوپ ایله دیشلرن
خلالمقدروبری تراب وطین ایله اللرین یومقدروبری عتبه اوزرنده اوتورمقدروبری قپونک برقنادینه اتکا
قیلمقدر وبری خلاده آبدست آلمقدروبری کندی اوزرنده ثیابن دکمکدروبری یوزین بیقادقده یکیله یا اتکیله
سلمکدروبری بیت عنکبوتی خانه ده ترک ایتمکدروبری صلوتی اداء ایتمکده تکاسل قیلمقدروبری صلوة
صبحی ادادنصکره جامعدن تیز چقمقدر وبری هر صباح ایرکن چارسو یه کتمکدروبری چارسودن کیج خانه یه
رجوع ایتمکدروبری سائللردن اتمک اوفاغی اشترا ایلمکدروبری کندی اولادینه بددعا ایلمکدروبری قابلی
اتشه آتمقدروبری کیجه قابلرک آغزن اچیق ترک ایتمکدروبری سراجی نفسله سوندرمکدروبری عقده لی قلمله
یازمقدروبری دیشی منکسر طراق ایله طرانمقدروبری والدین واستاذن دعادن اونوتمقدر وبری قعودی
حالنده عمامه سن صارمقدروبری قائم ایکن اپاق طونن کیمکدروبری سائله تعزیر ایدوب بوش دوندرمکدر
وبری تقتیر ایدوب لوازمدن آز خرج ایتمکدروبری اسراف ایدوب حدندن زیاده صرف ایتمکدروبری
معاش امورندن تکاسل ایتمکدروبری قپوسز منزلده کیجه تنها جه یاتمقدروبو مذکوراتک مورث فقر اولدیغی
آثار ایله ثابت ومحققدرواما اسباب غنا یکرمیدربری فقرایه تصدق ایلمکدر وبری هرکسه طاتلی سوز
سویلمکدروبری جمله خلقه کولچ یوز کوسترمکدروبری حسن خط یازمقدروبری سحر وقتی اویانقدروبری
خانه ایله قپو اوکن سپورمکدر وبری قابلری یالیوب یومقدروبری فرائض خمسه یی تعدیل ارکان وتعظیم ایله
اوقاتنده قیلمقدروبری ضحی نمازن قیلمقدروبری هر کیجه تبارک سوره سن اوقومقدروبری اذاندن مقدم
مسجده وارمقدروبری ابدسته مداومت قیلمقدر وبری سنت فجر ایله وتری خانه ده قیلمقدروبری طلوع فجردن
طلوع شمسه دک دنیا کلامن ترک ایتمکدر وبری وتری قیلدقدنصکره تکلمسز یاتمقدروبری نسوان ایله از
مجالسه ایتمکدروبری کلام لغوی ترک ایتمکدروبری ازسویلمکدروبری صباحک سنتیله فرضی اراسنده
یوز کره * سبحان الله وبحمده سبحان الله العظیم * دیمکدروبری هر جمعه کونی یتمش کره * اللهم اغننی
بحلالک عن حرامک واکفنی بفضلک عمن سواک * دعاسن اوقومقدروبری مذکوراتی یقینا تصدیق ایتمک
لازمدرکه جمله سی حقدرومنبع فیض لایزالی امام محمد غزالی علیه رحمة الله تعالی حضرتلرینک یومناجاتی

دولت داریی جامع اولدیغی محققدر * اللهم انا نسئلک من النعمة تمامها ومن العصمة دوامها ومن الرحمة
شمولها ومن العافیه حصولها ومن العیش ارغده ومن العمر اسعده ومن الفضل اعذبه ومن اللطف انفعه ومن
الاحسان اتمه ومن الانعام اعمه اللهم کن لنا ولا تکن علینا وحقق بالزیادة آمالنا واقرن بالعافیة غدونا
وآصالنا واختم بالسعادة آجالنا واجعل الی رحمتک مصیرنا ومآلنا واصبب سجال عفوک علی ذنوبنا وامنن علینا
باصلاح عیوبنا واجعل التقوی زادنا والعافیة لباسنا وفی دینک اجتهادنا وعلیک توکلنا واعتمادنا والجنة مآبنا
اللهم ثبتنا علی نهج الاستقامة واعذنا من موجبات الندامة یوم القیمة وخفف عنا ثقل الاوزار وارزقنا عیشة
الابرار واکفنا واصرف عنا شر الاشرار واعتق رقابنا ورقاب آبائنا ورقاب امهاتنا ورقاب جمیع المؤمنین
والمؤمنات من النار یا عزیز یا غفار یا جلیل یا جبار یا مهیمن یا ستار یا الله بفضلک وجودک وکرمک یا اکرم الاکرمین
برحمتک یا ارحم الراحمین

* (خاتمة الخاتمة) *

بالاده ترغیب اولنان طاعات وعباداتی وبو اراده ترتیب اولنان اداب معاملاتی وعادات اولیای ساداتی انسانه
آسان ایدن توحید اسما وصفاتی وروحن شادان ایدن وحدت ذاتی بیلدیرر (ای عزیز) معلوم اولسونکه اهل
وحدت دیمشلردرکه مادامکه انسانک نفسی میل شهوتله غالب وحید وقلبی مقلبدن غفلتله مغلوب ومیتدر
وعقلی جسم ایله طبیعت ظلمتنده متحیر ومحبوسدر وروحی کثرتله وحدتدن محجوب ومأیوسدر تحقیقا طاعات
وعبادات اکا عسیر اولور ومعاصی وشهواته میلی کثیر اولور وآداب معاملات مخلوقات اکا کران کاور
ومخالفات واهمال وکسل نفسنه آسان کاور پس اول کسه بی طاعات یزدان وبی اداب وارکان روحانیتدن بی فر
وانسانیتدن بی خبر قالور زیرا که اول عام کالانعام کثرت اکل وشرب ونوم ایله مکث ولدروا وصاف ذمیمه
بهیمیه ایله مجبولدروعالم اغیارده شهوات نفسانیه ایله مشغولدر اما اگر اول عام خام نیجه ایام تقلیل طعام وتقلیل
منام وتقلیل کلام ایدوب صحبت جمیع ناسی ترک ایله تنها یه کتدیسه ومدام اناء ایل ونهار لا اله الا الله
کلمۀ طیبه سن صفیر انفاس ایله تکرار ایدوب نفی خواطر وافکار ایله کیدوب مقلب القلوبه توجه واقبال
ایتدیسه کلمۀ توحید ملازمت ومداومتنده موضوع وموضوع اولان نور وحدت آنک قلبنه طلوب اول نور
وحدت جمله جهتدن صفحات کائنات اوزرینه منعکس اولوب ظلمات اغیار آنکله منکشف اولورو آندن
ماسوا مضمحل اولوب کثرت اطوارا کا خیالات امثالی کاوب اول عالم وحدتی بولور (بیت) تو تیادرکه چشم
جانی آچر * جوهر لا اله الا الله * جکسه دم کائناتی جمله یودر * اژدر لا اله الا الله * جرعه سندن جهانی مست
ایلر * ساغر لا اله الا الله) نور توحید وذوق عرفاندر) غمر لا اله الا الله) لامعی بولدلک ایسه مسرور اول) ظفر لا اله
الا الله پس اول حالده انک نفس شهوانیۀ حیوانیه سی میت اولوب نفس انسانیه سی اولان قلبی حیات بولور
وعقل مجردی سجن طبیعتدن جیقوب لطیفۀ رحمانیه فضاسنه کاورور وحدتدن جب کثرت زائل اولوب شمس
وحدت بصیرتله مشاهده قیلور وکندی صفاتی بشریتندن فنا بولوب امر حقه تعظیم وحرمت قیلوب جمله خلقنه
شفقتله طولوب انک اسمای حسناسیله متصف اولور (بیت) تجلیات خدادر آچلسه چشم شعور * تطورات
عوالم تجددات امور * بروز کنج خفیدر بو لجۀ پرشور * بو کاربار الهی بو طمطراق ظهور * پس اول موحد
جمیع معاصیدن اکراه واعراض ایدوب طاعات مولایی جملهدن الذواحلی بولوروانک مخلوقاتنه مرحمت
ورأفت ومحبت ومودت وشفقت ورقت وعزت وحرمت ورغبت وخدمت قیلوروانکچون نه هم ونه غم ونه
حزن والم نه ده غرض ومرض قالورونه کسه دن خوفی ونه ده رجاسی اولور اول انجق الله ایچون جمیع خلقنه
لطف ورفق وملایمتله معامله ایدوب تعظیم واداب وملاطفتله مکالمه ایدر زیرا که اول جمله خلقی کورورکه ظلال
امثالی صاحبلرینه تبعیتله کیدروحرکات وسکناتلرنده نواصیلری یدنده اولان محرکارینه مسخر بولورکه اول
انلری هر سمته ییدر (بیت) هپ تصرف حقک اولدیغنه علم وارایکن * یوق انکله عملم چکدیکم آنک غمیدر
* پس اول عارف کندی ناصیه سی یدنده اولان صاحبندن برلحظه غافل اولمزوبرکسه یه میل واعتماد کلی قیلمز
وهیچ کسه دن اذیت وکراهیت بولمزوانک عندنده کبیر وصغیر وامیر وفقیر وملیح وقبیح وقریب وغریب وصالح
وطالح وغایب وحاضر هپ برابر اولور وجمله افعالی قدرت باریله بولور جمیع اموری یقین ایله اندن بیلور پس
آنک خدام واصدقا واعداسی هر حالده کندی حقنده هر نه ایدرلرسه مراد ومقصودی اول ایشلر اولور زیرا که

اول عبد راضی تسلیم ورضا ایله کندی نفسندن ومراداتندن محجوب فانی اولمشدر ومرادمولادن غیری
مرادی قالموب مراد حق کندی مرادینک عینی بولمشدر پس مولای متعال عبادی یدیله هر نه اجرا واظهار
ایلدیسه اول بعینه انک مرادی اولمشدر انکچون اول فاضل جمیع ناسه اهل اولسون نااهل اولسون عفو
ومروتله وایثار وفتوتله تحبب وتودد ایدوب رب تعالینک کندویه اجرا ایلدیکی مؤنت ناسی طوع ورضا ایله
تحمل قیلور وحق تعالینک بونعوتنه مقابل اولان اسماسی ظهوری ایچون انی ذل وافتقار ومسکنت واحتقار
وتواضع واضطرار وحیا وانکسار الوب هرکوکاده آنکله متأدب اولور وحق تعالی دخی اکا محبت ایدوب
السنهٔ خلقله اکا مدح وثنا ارقیلور (شعر) باسمك اللهم یاذا الامتنان * انت برهان لاصحاب العیان * نحن نرجو
منك توفیق الحضور * عن صمیم القلب فی کل الامور * پس اول کامل وحدتی کثرتده وکثرتی وحدتده بولور
وانک عندنده عزلت وصحبت مساوی اولور اول جسمن خلقه وقلبن خالقه ویروب غرق حضور وسرور
اولوب حق ایله قالور وخلق ایله هرمعاملهسی موافقت حق اوزره اولور وبرنسنهدن زهد ایتمیوب هرنسنهیی
کندی محلنده استعمال ایده بیلور وجمیع وجودی شعائرالله اولمش کوروب معاملهٔ حبیب خدا کبی تعظیم
ایله معامله قیلور ومحبوب القلوب اولوب دولت دارین ایله سعادت کونین بولور وشرك وشکٔ عذابندن قورتلور
وتوحید وعرفان ایله ذوق وصفا قیلور * اللهم یسر لنا اللهم ارزقنا حبهم واجعلنا معهم * (نظم) *

بوتوحیداولدی اصلی هرکمالك — که شرك وشکدر اصلی هرضلالك
قوذوقه چوتوحیداولدی مبدأ — عذاب اکبره شرك اولدی منشأ
عذابه باعث اولان شرك وشکدر — ایرن توحیده ذوقا ایتمك کرکدر
کشینك شرکی دکاودر عذابی — ارایك غایت ایله اجتنابی
کشینك شرکدن پاك اولسه جانی — اوکورمز هیچ عذاب دوجهانی
برایشی زید وعمروك بیلمیدی — عذابه جسم وجانك صالمیدی
کل ایمدی زید وعمروه طاپمیقو — قو انواع شرك وشکدن الیو
عصات مؤمنینی یاقدیغی نار — انکچوندر یکم شرك خفی وار
اکر شرك خفیدر کرجلیدر — قودن پاك اولان لابد ولیدر
خدا قیلازولی سینه عذابی — ولی اول شرکدن قیل اجتنابی
بومعنادن اکا کیم ایره ارشاد — برایشی زید وعمروه قیلماز اسناد
موحد ایلمز هیچ غیری اثبات — که التوحید اسقاط الاضافات
روایت قیلنور کیم پیر بسطام — اوشیخ بایزید اول صاحب اقدام
اوردکلو وجدوسعی ودقتیله — اوردکلو خلوتیله عزلتیله
باقوب هرحالنه اول مردفایق — ارایوب بولمش برحقه لایق
دیمش برحقه لایق ایش یوق الحق — مکر وارایسه توحیدم وارآنجق
دینلش بیلهمیسن سوت یدیکك — یوره کیم اول سوت اغرتدی دیدیکك
بوسوزله بولنورمی سنده توحید — عجب سن قندهسن یاقنده توحید
اویان غفلتدن ایدی عاقل ایسن — موحد اوله کوراهل دل ایسن
اولوب کثمزدن اول قوی هوایی — خدایی بیل یوق اکه ماسوایی
سوای حق هوا ایله هوسدر — بیل انجق حق کیم الله بسدر
چوسن عرفان ایچون کلدك جهانه — هیچ ایتمه اره‌ده درلو بهانه
ندردیرسن اکر انك طریقی — بیلور حق بیلن نفسن حقیقی
صلاحه کرچه هرمعروف بولدر — حقیقتده ولکن صالح اولدر
که ترك ایلر مقدم ماسوایی — کیچر نفسندن اول اکر خدایی
ایریشور مکره خوش توحید ذاته — باقوب قالمز بو افعال وصفاته

بوتوحیده اکر ایرمك دیلرسن — سرای وحدته کیرمك دیلرسن
همان ذکر ایله دائم قرع باب ایت — سوایی ترك ایدوب رفع حجاب ایت
دیلرسن اوله سن مقبول حضرت — مؤدب اول بوله سن تاکه قربت
دیلرسنکیم قبول ایده سنی رب — مؤدب اول مؤدب اول مؤدب
کوزت یرلی یرنده هرمقامی — عقول ناسه کوره دی کلامی
حقیقت ایاسون سرکده بولان — شریعت ظاهرك حفظ ایتسون ای جان
حبیب اللهه سن قیل اقتدایی — صراط مستقیمه کیت هدایی (مناجات

بسم الله فاتح الوجود * والحمد لله مظهر کل موجود * ولا اله الا الله وحده لا شریك له توحیدا مطلقا عن کشف وشهود * والله اکبر منه بدأ الامر والیه یعود * وسبحان الله ماثم سواه مشهود * ولا معه غیره معبود * واحد احد علی ما کان علیه قبل حروف الحدود * له فی کل شیء آیة تدل علی انه واحد موجود * سره منزه عن الادراك والنفود * ولا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم أستنزل به کل خیر وادفع به کل شر واتق به کل رتق مسدود * انا لله وانا الیه راجعون فی کل أمر وحال وخاطر وورود * والله هو المرجو والمأمول والمقصود * منه الالهام والفهم والجود * بلا انکار ولا منازعة ولا جحود * باطن بالاحدیة ظاهر بالوحدانیة فلا شیء معه اذ الشیء بالحقیقة مفقود * وهو الاول والآخر والظاهر والباطن وهو بکل شیء علیم قبل کون الشیء وبعد الوجود * فهو المثنی علی نفسه وهو الحامد والحمد والمحمود * احدی الذات واحدی الاسماء والصفات * علیم بالجزئیات والکلیات * محیط بالفوقیات والتحتیات بل هو الموجود * اللهم افتح لی أبواب هذه الکنوز * واکشف لی حقائق هذه الرموز * وکن أنت مواجهی ووجهتی واحجبنی برؤیتی لك عن رؤیتی لنفسی وامح بظهور تجلیك جمیع صفاتی حتی لا یکون لی وجهة الا الیك * ولا یقع منی مشاهدة الا علیك * اللهم انظر الی بعین الرأفة والعنایة * والحفظ والرعایة * فی کل شیء حتی لا یحجبنی عن شهودی لك شیء * وأکون مشاهدا لك بما امددتنی به من تطرك فی کل شیء * واجعلنی خاضعا لتجلیك من کل شیء * یا من بیده أمر کل شیء * یا من الیه یرجع کل شیء * یا من لا یعلم ما هو الا هو یا من له الوجود المطلق یا جواد فوق المراد یا مولای أنت أولی بی منی کیف لا أقصدك وأنت وراء القصد * أم کیف أطلبك والطلب عین البعد * ایطلب من هو قریب حاضر کیف اعرفك وانت الباطن الذی لا یعرف * ام کیف لا اعرفك وانت الظاهر الذی فی کل شیء تعرف * کیف اوحدك ولا وجود لی فی عین الاحدیة * ام کیف لا اوحدك والتوحید سر العبودیة * سبحانك لا اله الا انت ما وحدك من احد سواك * اذ انت کما کنت فی سابق الازل ولاحق الابد فعلی التحقیق ما وحدك سواك * وما عرفك الا بك بطنت وظهرت فلا عنك بطنت ولا لغیرك ظهرت * فانت انت لا اله الا انت * فیا من ابهم الامر وابطن السر واوقع فی الحیرة ولا اله غیره اللهم انی اسألك کشف سر الاحدیة * وتحقیق عین العبودیة * والقیام بحق الربوبیة * فانا موجود بك حادث معدوم * وانت موجود باق حی قیوم قدیم ازلی عالم معلوم * فیا من لا یعلم ما هو الا هو اللهم انی أسألك الهرب منی الیك * والجمع بجمیع مجموعی علیك * حتی لا یکون وجودی حجابی عن شهودی * یا مقصودی یا معبودی * ما فاتنی شیء اذا وجدتك * ولا جهلت شیأ اذا علمتك * ولا فقدت شیأ اذا شهدتك * فنائی فیك وبقائی بك ومشهودی انت لا اله الا انت الشاهد والمشهود یا قریب یا مجیب * اللهم یا سمیع اسمعنی منك یا بصیر بصرنی بك یا علیم علمنی منك یا حی أحینی بذکرك یا مرید خلصنی من ارادتی بقدرتك وافتح لی کنز العرش والذات واسحقنی تحت أنوار الصفات سبحانك لا یعلم من انت سواك سبحانك ما اقربك مع ترفع علاك یا من هو اقرب الی من حبل الورید یا فعالا لما یرید الهی عدمی بك عین الوجود ووجودی معك عین العدم فجردنی عن توهم وجودی معك بتحقق عدمی بك واجمع شملی باسمك کی فیك لا اله الا انت یا احد یا صمد بك الوجود ولك السجود اعوذ بك منی واسألك زوالی عنی الهی ادخلنی فی لجة بحر احدیتك وقونی بقوة سلطان فردانیتك حتی اخرج الی فضاء سعة رحمتك الهی انت القائم بذاتك والظاهر بافعالك وصفاتك توحدت فانت الواحد الاحد وتفردت فی الازل والابد لا معك غیرك ولا فیك سواك اسألك الفناء فیك والبقاء بك لا معك الهی غیبنی فی حضورك وافننی فی وجودك واقطع عنی کل قاطع یقطعنی

عشقك واشغلني بك عني وعن كل ما يشغلني عنك الهي انت الموجود الحق وانا المعدوم المحض بقاؤك بالذات وبقائي بالعرض فجد بوجودك على العدم حتى اكون حيث لم اكن وانت كما انت حيث لم تزل الهي انت الباطن في كل غيب والظاهر في كل عين والعالم والمعلوم في الواحد والاثنين فكم انا جيك وانت المناجي وكم اناديك وانت المنادي فجردني من توهم الغير ولا غير الا انا ولا انا الا انت سبحانك لا يشغلك شان عن شان ولا يحصرك الوجوب والامكان الهي لا تنفعك الطاعات ولا تضرك المعاصي وبيدك ملكوت القلوب والنواصي واليك يرجع الامر كله فلا نسبة للمطيع والعاصي فقدس سري باسرار وحدانيتك وأسكر روحي بخمور جمال ربوبيتك وزين عقلي بعلوم لدنيتك ونور قلبي بانوار حضرتك وانقلني من دركات خلق وخلق الى درجات حقك وحقيقتك انت ولي ومولاي بك مماتي ومحياي رب غيبني عن جميع خلقك واجمعني عليك بحقك واحفظني بشهود تصرفات امرك في عوالم فرقك رب اني بك توسلت ومنك سألت وفيك لا في شيء سواك رغبت لا اسألك سواك ولا اطلب منك الا اياك لا اله الا انت رب ابقني بك في كل شان وأشهدني بلطفك في كل آن وافتح عين بصيرتي في فضاء ساحة التوحيد لاشهد قيام الكل بك شهودا يقطع نظري عن كل موجود ياذا الفضل والجود رب طهرني ظاهرا وباطنا من لوث الاغيار والوقوف مع الاطوار بفيض من ظهور قدسك وغيبني عنهم ببارقة من بوارق انسك وأطلعني على حقائق الاشياء وأسمعني نطق الاكوان بصريح توحيدك في العوالم كلها وأبعدني من القواطع عن حضرة قربك وامح من لوح فكري اشكال الاعيان وأثبت فيه سر قربك السابق المكنون بين الكاف والنون وأزل ظلمة طبعي وبشريتي بتجلي نور ذاتك يانور النور ياعالما بذات الصدور رب اسألك فناء انانية وجودي وبقاء امنية شهودي ياموجودي يامقصودي يامعبودي ياهو يامن هو هو يامن ليس الا هو يااول ياآخر ياظاهر ياباطن سبحانك لا اله الا انت الواحد الاحد الفرد الصمد ياكريم برحمتك ياارحم الراحمين

* (ختمت هذا الكتاب بمناجاة العارفين) *

* (نظم) *

* حق به اولمزاوغولدر بو كتاب * اكدر رخير ايله آني بحساب *
* كيم بوني اوقورسه مرد كار اولور * كيمكه فهم ايلزاو برخوردار اولور *
* بو كتابي اوقياني يازني * معرفت كنجيله باي ايت ياغني *

تأليف هذا الكتاب وقع في تاريخ غفع * نفع الله من به انتفع *

قد تم طبع هذا الكتاب المستطاب * المقبول المرغوب فيه عند اولي الالباب * بعناية الله الملك الوهاب * المسمى بمعرفتنامه * الذي فوائده للخلائق عامه * المحتوي على كل علم باهر * الحقيق بقول الشاعر

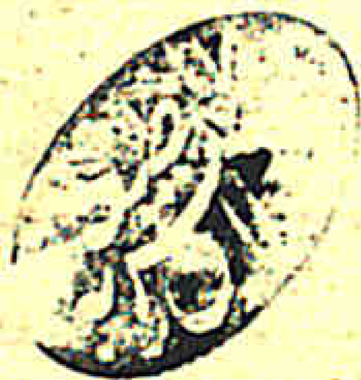
هذا كتاب لو يباع بوزنه * ذهبا لكان البائع المغبونا
اوما من الخسران أنك آخذ * ذهبا وتعطي جوهرا مكنونا

وهو من تأليفات العالم العامل * الفاضل الكامل * جامع جميع الفضائل * تاج العلماء المحققين * سلطان العارفين * برهان العاشقين * قطب الكاملين * غوث الواصلين * المنقاد بالتعظيم لكل اوامر الله * المعتاد بالشفقة على جميع خلق الله * العارف بالله الخلاق * المعروف بين الخلائق في الآفاق * اعني به حضرة سيدنا ومولانا * ومن من كل الوجوه اولانا * السيد الحاج الشيخ ابراهيم الحقي الفقير الحليم السليم * رحمه الله الرؤف الرحيم * خليفة حضرة الشيخ سيدنا فقير الله قدس الله شريف اسرارهم * وافاض علينا من فيوضات انوارهم

انواع كمالات ايله موصوف وافاضهٔ انوار علوم ايله معروف فحول علماى عظامدن اسماعيل حقي لا زالت سحائب الرحمة اثرى مضجعه تسقي حضرتلرينك لسان فصاحت بيانندن صادر اولان نصايح هدايت فوايح حكمت آميز وسائر بيان ايتديكي فنون دلاويزك ارباب استعداد وقابليته نافع اوله جغي واضحاتدن بولنغله بند دلبند وعلوم عديدهٔ فائده مندلرى درج ايدرك تأليفنه رغبت كوسترمش اولديغي اشبو معرفتنامه كتابنك طبع اولنمسي عزتلو ازميرى محمد امين بك افندى التزام ايتمكله بولاقده كائن عبد الرحمن رشدى بكك مطبعهٔ عامره سنده مصطفى حسني افنديك تصحيحيله بيك ايكيوز بكسان سنه سنك ماه ربيع الاولنده طبع وتمثيلي بعون الله المستعان رسيدهٔ حسن ختام اولمشدر

٢٢

١٢

هذه صورة مكتوب ابراهيم حقى لبعض اخوانه فى الله

بسم الله الحمد لله وصلى الله على مصطفاه ومن اجتباه وبعد ايها الاخ فى الله اعزك الله وصل الى مكتوبك بكرم الله وقبلت مافيه بلطف الله واجبت سؤالك باذن الله وكتبت لك هذه الفاتحة بعون الله وبعثتها اليك حبا فى الله فاذا وصلت اليك بمشيئة الله فاسال من فضل الله أن تكون هذه الوصايا مقبولة عندك وعند الله وأن تعمل بها بتوفيق الله حتى تدخل فى زمرة اهل الله اوصيك اولا بتقوى الله حتى تذوق طعم حب الله واوصيك بالتوكل على الله حتى يكفيك الله واوصيك بتفويض جميع الامور الى الله حتى تستريح عن العزم والاختيار والتدبير المخالف لتقدير الله واوصيك بالتسليم والرضى بقضاء الله حتى تسلم من المخالفات وتنال رضى الله واوصيك بالصبر الجميل على ايذاء الناس لله حتى تنسى اوصاف البهائم وتتخلق باخلاق الله واوصيك بكظم الغيظ وبالعفو عن عباد الله حتى تجد حلاوة عفو الله واوصيك بستر العيوب وبالشفقة على جميع خلق الله حتى يستر الله عيوبك ويرحمك الله واوصيك بالعزلة عن الغافلين عن الله حتى لايشغلوك عن التوجه الى الله وعن الحضور مع الله واوصيك بالصدق وخلوص النية فى جميع احوالك لوجه الله حتى لاتلتفت الى غرض النفس ولا الى نظر الخلق لئلا تسقط عن نظر الله واوصيك بالاتباع قولا وفعلا وظاهرا وباطنا لحبيب الله حتى يحبك الله ويعزك الله ويهديك الله واوصيك بكتم احوال القلب وستر اسرار الحب وحفظ حدود الله عن كل من لايعرف نفسه ولايطلب ربه ولايعرف الله حتى يطيب عيشك ويدوم حضورك ويحفظك الله وتكون امين الحق وحرز اسرار الله واوصيك بالتوبة والرجوع الى الله من كل مايقطعك عن الله حتى تجد الحق مع الكل والكل مع الله واوصيك بترك جميع ماسوى الله حتى تشهد الوحدة فى الكثرة والكثرة فى الوحدة وتجمع بين حب الخلق وحب الله فتعامل الخلق بالادب مع الله واوصيك بترك حظوظ النفس وبالسفر القلبى عنها الى الله حتى لاتبتلى بالسفر الظاهر لاجلها وبصفو وقتك مع الله واوصيك بتقليل الطعام والمنام والكلام بغير الله حتى تذوق لذة الالهام وحلاوة الانس بالله واوصيك بمداومة الذكر القلبى بكلمة لا اله الا الله حتى يتنور قلبك بنور وحدانية الله وينعكس ذلك النور على صفحات الكائنات وتشاهد وحدة الوجود بنور الله فتنال دولة الفقر الحقيقى وسعادة الفناء فى الله واوصيك بنفى الخواطر والافكار فى ملاحظة غير الله حتى لايبقى حجاب بينك وبين الله فيكون قلبك بيت الله واوصيك بتجلية مرآة القلب بصيقل ذكر الله حتى تنظر فيه ويظهر لك سر معية الله وتجد ربك اقرب اليك منك وتكون من المقربين الى الله وتعرف نفسك وربك بالله وتملك كنز معرفة الله وتنال السعادة الابدية وتلحق بخواص رجال الله واوصيك بالاعراض عنك والاقبال على الله حتى تكون ناسيا لنفسك ومتذكرا لله واوصيك بمحو الوجود بالكلية فى محبة الله حتى يجذبك بلطفه اليه ويكون هو سمعك وبصرك فتسمع بالله وتبصر بالله فتفنى عنك وتبقى بالله فلا يبقى لك انتظار ولا احتياج الى خارج عنك ولا شغل مع الله غير الله وتكون مستغنيا بالله عما سوى الله واوصيك بدوام الاشتغال السرى بوحدانية الله حتى لايخطر ببالك فى جميع احوالك غير الله خصوصا فى مظاهر الافعال فلا تشاهد الفعل الا من الله من العطاء والمنع والضر والنفع والايذاء والايلام والاهداء والانعام وسائر مايصدر عن الانام فاذا ظهر انعام فلا تشكر حقيقة الا الله وتشكر ذلك المظهر مجازا لكونه كالآلة لله واذا وقع ايذاء او ايلام فترى ذلك من عدل الله ولا تعاقب ذلك الشخص لكونك فى جميع الاحوال حاضرا مع الله وغائبا عما سواه واوصيك بخلاصة هذه الوصايا وهى ترك الكل ونسيان النفس والهوى فى جنب ذكر الله حتى لايبقى فى القلب الا الله وتموت نفسك الحيوانية ويحيا قلبك بالله فتكون حينئذ ولى الله قال العارف بالله من كان فى قلبه الله نعيمه فى الدارين الله ومن كان فى قلبه غير الله نصيبه فى الدارين الله يا اخى فالله الله لاتغفل لحظة عن الله حتى لاتجد فى قلبك غير الله ولا تعرف ابدا الا الله الاول الله والآخر الله والظاهر الله والباطن الله والحى الله والباقى الله من المحب فى الله حقى ابن حقير الله مريد الله فقير الله رحمهم الله

والله لنعم الوصايا القدسيه ٭ لطالب المعرفة والمحبة الانسيه

بيت شفاى صدر مؤمندر وصيتنامۀ حقى ٭ قبول ايدن بولور دائم حضور حضرت حقى

تم الكتاب بعون الله الملك الوهاب